Lectura super Decretalium . m . pet [illegible]
compilata
prima pars huius lecture

Ista lectura ẽ super Beati immaculati
mgri pauli de pyszkowycze profes-
soris sacre theologie per xpm de no-
uo compacta et pro libraria theologorum
data in duabus partibus hic continetur prima pars

Prima Pars Lecturae in Psal. Beati
Immaculati Mgri Pauli de Pyskowicze

4721

[illegible]

[illegible]

znaleziona między
k 259 a 260

[illegible]

znaleziona
między k. 71 a 72

In nomine domini Amen

In actu presenti tria sunt facienda / primo recommendanda est per me sacra scriptura compendioso et succincto sermone / Secundo proponende sunt aliquae questiones et declarande / Tertio reddende sunt gratiarum actiones hiis qui presenti actui dignati fuerunt interesse

Quantum ad primum / Et quamvis studia gentilium scripturarum faciant homines discretos et ingeniosos in intellectu claros et perspicaces / ut inquit philosophus tertio Topicorum / Studere denique ut ingeniosi videamur / Et Seneca epistola xxix inquit Studia clarum hominem et nobilem efficiunt / sine quo eger est animus / Et licet sic huiusmodi adinvente sint tante utilitatis et dignitatis / Verum sacra scriptura procedens ex ore altissimi / Ecclesiastici xxiiii / Attingens a fine usque ad finem / omnia suaviter disponens celos stabiliens / terram firmans / omnia in numero et pondere ponens / omnibus terminum et mensuram imponens / Sapientie xi / Existens domina et imperatrix omnium scientiarum / que a supremo cardine est elapsa / et de supremis sedibus venit / et in altissimis habitat / que de se dicit / Ego in altissimis habito / et thronus meus in columpna nubis / Sapientie viii^o / Haec perficit intellectum subtiliter instruendo / acuit affectum utiliter dirigendo / et allicit affectum celestius reficiendo / Qua nulla dignior potest dici ut philosophus sancte cum sit origo et caput / ac lux totius veritatis / De qua dicit beatus Ciprianus in epistola ad Pompeium / Si ad divine traditionis caput et originem revertamur / cessat error humanus / et sacramentorum celestium ratione perspecta / quidquid sub caligine ac nube tenebrarum obscurum latebat in lucem veritatis aperitur / Et paulo interpositis sequitur / Si in aliquo nutaverit et vacillaverit veritas / ad originem dominicam et evangelicam et apostolicam traditionem revertamur / ut inde surgat actus nostri ratio unde ordo et origo surrexit / Ipsa etiam omnes artes ambulantur velut pedisseque domine / Nam ipsa [illegible] omnibus in suis moralibus omnem doctrinam et scientiam transcendit / verum predicat / ad celestem patriam invitat / laborantes reficit dicens / Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis / et ego vos reficiam Matthei xi / Studere non minus pro huius imperialis ac sublimissime sacre pagine aliquali brevi recommendatione / repeto verba in principio tertii mei assumpta / et in libro Sapientie / per me sepe iterata / Maior est omni laude Ecclesiastici primo

Reverendi patres egregii ac doctores ac magistri honorandi ceterique domini cuiuscunque status sunt eminentie titulis insigniti / Pro huius thematis ampliori introductione tali utar tripartita propositione / Sacra scriptura est magna / ratione capacitatis et [illegible] continentie / ratione sublimitatis [illegible] preeminentie / ratione profunditatis nulli competentis / ratione [illegible] / Maior ratione nobilitatis potestatis et fructuose utilitatis / Maxima ratione spiritualis excellentie et eternalis opulentie

Dixi in prima parte prime propositionis / Quod sacra scriptura est magna ratione [illegible] / Ipsa enim habet quatuor dimensiones magnitudinem sacre scripture mensurantes et attollentes / que sua magnitudine universa continet / et celi cardines perambulat / De primo dicitur Ecclesiastici xxiiii^o Sola gyrum celi circuivi / De secundo Job xxii^o Circa celi cardines perambulat / Ipsa namque est mare magnum et spaciosum in quo multi navigant / et quamplurimi de ipsa naufragium patiuntur / Ipsa vero auditores suos / ad portum salutis eterne perducit

Que de se dicit Ecclesiastici xxiiii°. Qui me elucidant vitam eternam possidebunt
Contra illos qui ipam obfuscare sermonibus obscuris intuitur, adversus quos
conqueritur Job xxxviii°. Quis est iste involvens sententias sermonibus imperitis
Et b. Augustinus libro ii° contra adversarium veteris et novi testamenti q. lxi. Obscuris verba involvere
nere non est bonum. Rursus dicitur magna ratione sublimitatis et altitudinis
cuncta preeminentis. Sicut enim cedrus ratione altitudinis et pulcritudinis
preminet omnibus lignis et odore suaviter emittente fugat omnia venenosa
Sic per conformitatem sacra scriptura rationabiliter anfertur omnibus scripturis que celo
est excelsior, inferno profundior, terra longior mensura eius ut dicitur Job xi°.
Et Ecclesiastici xxiiii°. De ipa dicitur profundum abyssi penetravi, et in fluctibus
maris ambulavi et in omni terra steti, et in omni populo et in omni gente
primatum tenui, et omnium excellentium et humilium corda calcavi virtute ce-
tissima in preceptis, certissima in promissis. Et ideo de se dicit Ego quasi cedrus exaltata sum in Libano. Quia est al-
tissima in preceptis, certissima in promissis, profundissima in misteriis. De
suavitate Ecclesiastici xxiiii°. Quasi suavitatem odoris dedi. De
veneno Et si quid mortiferum biberint non eos nocebit, quia ipam sanat to-
tum hominem. Preterea adiciendum quod est magna ratione profunditatis
tentis, quia in ea sunt profunditates altissime. Ipa enim scrutatur profunda
fluviorum et abscondita producit in lucem Job xxviii°. Quis enim cognovit
sensum domini aut quis consiliarius eius fuit. Ad Romanos xi°. Aut quis
profunditatem eius inveniet Ecclesiastes vii°. Quia ipa est abyssus multa
immo incognita. Propter quod b. Augustinus in Epistola ii ad Volusianum sic dicit
Tanta est profunditas christianarum litterarum ut si in eis cotidie proficerem si eas
solas a pueritia usque ad decrepitam senectutem maximo otio, summo stu-
dio, meliori conarer disce ingenio, non tamen ad profunditatem latitudinis
care premio valerem. Et in libro de vera innocentia dicitur. Ratione sunt in scrip-
tura sacra misteriorum profunditates, que ob hoc teguntur ne vilescant, ob hoc
queruntur ut exerceant. Insuper subiungi in tertia parte premisse propositionis
quod sacra scriptura est magna ratione eternitatis semper permanentis, quia in ea
est longitudo eternitatis, infallibilis et irrefragabilis veritatis.
De primo dicitur psalmo c xviii°. Verbum tuum in eternum permanet. Et
Luce xxi°. Celum et terra transibunt verba autem mea non transibunt
immo nec unum iota aut unus apex ab ea peribit Mathei v°. Et b. Augustinus
in libro confessionum. Transierunt nubes, celum autem manet. Transierunt
predicatores verbi tui ex hac vita, scriptura vero tua usque in finem secu-
li super populos extenditur. Sed et celum et terra transibunt, verba autem
tua non transibunt. Quoniam et pellis plicabitur et fenum super quod
extendebatur cum claritate sua preteriet, verbum autem tuum manet in eternum
et illud. De secundo dicit propheta psalmo c xviii°. Principium verborum tuorum
veritas, quia omnia que loquitur sunt vera. Judith viii°. Quia pro-
dicitur sapientia veritate, que vincit omnia. Esdre iii°. Quia ap-
sapientia veritatis, quia a prima veritate emanet, scilicet a Christo, qui est
via veritas et vita. Johannis xiiii°. De veritate materialiter Actuum xxvi.
veritatis et sobrietatis verba eloquor, quia in veritate formaliter
hic Corinthiorum vii°. Sicut in veritate omnia locuti sumus. Pro veritate fina-
liter Johannis xviii°. Ego in hoc natus sum et ad hoc veni ut testimonium
perhibeam veritati. Et ideo venerabilis Hugo in prohemio super primum Sententiarum
taliter dicit de ea, quod finis eius est merces viatoris perfecte, quo ad intellectum

Quia ipa est ymago omnipotentis dei / que plena est racionibus omnium virtutum quibus imperfectis imbuit / balbucientes ut incipiat / et corroborat proficientes ne corruat / et perfectos stabilit et beatificat / Veritas nempe ipsis saluat / liberat / ligat / et federat / ducit et operat / ditat / et finaliter remunerat / De primo dicit Johannes viii° Cognoscetis veritatem / et liberabit vos / De 2° dicit Zacharie 8 c. Apostolus 2a cor. xiii patem et veritatem diligite / agit dominus omnipotens / Et Josue xxi[i]° pacem meam do vobis / De 3° psalmo 42 Emitte lucem tuam et veritatem tuam / ipa me deduxerunt et adduxerunt in montem sanctum tuum et in tabernacula tua / De ultimo ysaie xxvi° Aperite portas / et ingredietur gens iusta et custodiens veritatem / Contrarii veritati ipsis detrahentes reprehenduntur Job vi° Quare detraxisti sermonibus veritatis / cum ex vobis nullus sit / qui possit arguere me / ipa enim dicit Johannes viii° Si veritatem dico vobis / quare non creditis mihi / Et ideo beatus Augustinus in epistola ad Cassulanum dicit / Quisquis metu alicuius potestatis veritatem occultet / iram dei super se provocat / quia magis timet hominem quam deum / Et post pauca subdit / Utrumque reus est / et qui veritatem occultat / et qui mendacium profert / quia ille prodesse non vult / Et iste nocere desiderat / hec ipse / Et Crisostomus de Cassia dicit / quod ipa est sola veritas / que tutificat hominum animos / admiratores suspendit / delectatores refouet / et in ipam firmam veritatem elevat / et in eternam ducit / Et nota / quod ipa est via veritatis / pietatis / puritatis / sanctitatis / honestatis / prosperitatis / caritatis / equitatis / locunditatis / Prima est certior / 2a planior / 3a mundior / 4a tucior / 7a pulcrior / 6a breuior / 5a lacior / 8a reccior / ultima lecior / De prima dicit psalmo cxviii° Viam veritatis elegi / et iudicia tua non sum oblitus / quam Tobias in captiuitate positus non deseruit Tobie 1° / De secunda primi Regum xv° Dominus plus mereebat per viam olive / De 3a psalmo cxviii° Beati immaculati in via / qui ambulant in lege domini / Et ibi / Deus meus impolluta via eius / De quarta psalmo Deus in sancto via tua / De quinta de verbis xiiii° In medio terre quam deus dedit tibi servas diliget viam tuam / De sexta secundo Regum xviii° Currere festinas per viam compendii preuenit Chusi / De septima psalmo cxviii° latum mandatum tuum nimis sed karitatis / que est via publica / et via regia / De qua dicitur numeri xx et xxi c. / gradiemur via publica / via regia gradiemur / De octava deutronomii v° Non declinabitis neque ad dexteram / neque ad sinistram / sed per viam quam precepit vobis dominus ambulabitis / De ultima dicit propheta Et cantent in viis domini / quia magna est gloria domini / Item ipa est via non lassans / veritas non fallens / vita non deficiens / via deliciosa / veritas luminosa / vita eterna / ut dicit Henricus de Oytha super cantica et Gorra super 1° vo Canticorum Item ... de ea / Est via contra errorem racionalis / vita contra mortificum appetitum concupiscibilis / via contra depressionem irascibilis / Turbatio enim anime est error quo ad racionalem / depressio quo ad irascibilem / vana concupiscencia quo ad concupiscibilem / Igitur beatus qui eam invenerit / proverbiorum iii° quia omnia bona premiat ei ut dicit tamen illa / Postea subiunxi in secunda parte principali / Et sacrasanctissima est maior racione nobilitatis / et invicte

Zacharie 8 c.

1 de c° 3 Joh. xvi docebit vos et ... sola ... lucis ...

cantico 21 22

ps 138

2a ... pri...

ptatis / et fructuose vtilitate / quia ipa est maior omnibus creaturis / soli filius
qui maior est omnibus luminaribus quantitate / claritate / ptate / motus velocitate
et vniformitate / maiorem enim vniformitatem habet in motu / quam ceteri planete
quia non efficitur retrogradus / quod tamen nulli alii est concessum / Sic verum
sacrascripta maior est omnibus scriptis et creaturis / propter quantitatem sue infinite
dimensionis / prout tactum est in prima propositione / Et propter virtutem sue in-
victe ptatis / que loco non artatur / termino non limitatur / tempore non
imutatur / opere non fatigatur / De prima dicitur mathei vltimo Data est michi
omnis ptas in celo et in terra / Et psalmo c xxxviii^o Si ascendero in celum tu illic
es . si de . ad . in . ades / De secunda dicitur zacharie ix^o loquetur pacem gentibus
et ptas eius a mari usque ad mare / De tercia danielis vii^o ptas eius
ptas eterna / De quarta luce i^o fecit potentiam in brachio suo / Tum propter clari-
tatem sue limpide cognitionis psalmo c xviii^o lucerna pedibus meis verbum tuum et lu-
x semitis meis / Tum propter velocitatem sue active operationis / Magna enim
operatur / Tum propter vniformitatem sue ordinate pfectionis / quia ipa
numquam efficitur retrograda i. tum defectiva / ut sunt lucratiue que sepe
capiunt defectum et detrimentum / in eo quod sunt mutabiles / Sed ista in eternum
permanet psalmo c xviii^o Et ideo est maior aliis sacris modis predictis
Quia de ipa dicitur iii Regum x^o Maior est sapientia tua quam rumor
quem audivi / Et secundum Regum xix Decem partibus maior sum / Porro
est maior valde fructuose vtilitate / quia facit fructum centuplum luce
viii^o / Et infra subditur / Audientes verbum retinent / et fructum afferunt in paciencia
Vbi circa de ipa sunt nonda / primo quod sedulo est auscultanda / quia
audientes / stabiliter conservanda / quia retinent / similiter sustinenda / quia in paciencia
vtiliter adimplenda / quia fructum afferunt / De primo dicitur luce x^o Maria ad
sedens secus pedes domini audiebat verbum illius / Et Johannis viii^o Qui ex
deo est verba dei audit / De secundo habetur luce ii^o Maria autem conservabat omnia
verba hec conferens ea in corde suo / Et deuteronomii iiii^o Ne obliviscaris
verborum que viderunt oculi tui / De tercio ii thimothei iiii^o Insta oportune
et inportune argue et increpa in omni paciencia et doctrina / De quarto
ad Colocenses i^o Spes que reposita est nobis in celis in verbo evangelii
fructificat et crescit / et crescendo magnam vtilitatem affert / Verbum enim
sacrescripture est vtile / quia rectum / fidele / stabile / verum / Quia rectum
ideo dicitur psalmo xxxii^o Rectum est verbum domini / Quia fidele ideo dicitur apocalipsis
xxii^o hec fidelissima sunt verba / Et apostolus i thimothei ii^o fidelis sermo
et omni acceptione dignus / Quia stabile ideo ysaie xl dicitur verbum domini
stabit in eternum / Quia verum ideo dicitur psalmo c xviii^o Ne auferas de ore meo
verbum veritatis usquequaque / iii Regum x^o Verus est sermo quem audivi in terra mea
Est etiam vtile quia ab infirmitatibus sanat / a doloribus liberat / ab inimicis
custodit / omnia portat / De primo sapientie xvi^o Per sapientiam sanati sunt quicumque
placuerunt tibi domine / quia ipa est languentis anime medicamentum / Et sapientie xvi
neque herba neque malagma sanavit eos sed tuus domine sermo / qui sanat omnia
Et psalmo c vi^o Misit verbum suum et sanavit eos / De secundo sapientie x^o Sapientia eos
qui se observant a doloribus liberabit / De tercia ibidem Custodivit eum ab inimicis
et a seductoribus tutavit illum / De quarto ad Hebreos i^o portans omnia verbo
virtutis sue / psalmo c xxxii^o Verbo domini celi firmati sunt / Ipa etiam docet nos
de sompno surgere / Ad Romanos xiii^o Scientes quia hora est iam nos de sompno
surgere scilicet peccati et negligencie / Ad Ephesios v^o Surge qui dormis et illuminabit te christus

carnis fragilitate

Docet tamen fragilitatem / vite labilitatem / mortis incertitudinem
/ iudicii asperitatem / iustorum integritatem / dei autem iudicii
severitatem / culpe dampnositatem / celi felicitatem / laudis
iocunditatem / cordis humilitatem / terre castitatem / sancte honestatem
/ sufferre paupertatem / pati adversitatem / dare utilitatem / temporalium
alienam calamitatem / de primo ostendit scriptura clamat gemens cum homines
suspirans de 2o Regum 1 [illegible] Tacebam cum quod vivere non poterat / et scriptura
sup. de 2o [illegible] quod oportet [illegible]
et notum fac michi domine finem meum ut sciam quid desit michi
de 3o Job 30 Scio quod morti tradens me ubi constituta est
domus omni viventi / Statutum est enim homini semel mori ad Heb. [illegible]
De 4o Job 19 Scio quod redemptor meus vivit et in novissimo die
[illegible] circumdabor pelle mea et in carne mea videbo deum meum quem visurus sum ego ipse
de celo purgatum fui / et in carne mea [illegible] Scito et vide quia dominus ipse est
et non alius / de 7o [illegible] Scito et [illegible] de 8o Jeremie 2o / Scito et
vide quia malum et amarum est dereliquisse te dominum deum tuum
et non esse timorem tuum apud te / de 9o 1 Joh. 3 [illegible]
[illegible] de 10o ad Phil. [illegible]
sim ei apparuerit similes ei erimus / de novo ad Phil. [illegible]
de scriptura [illegible] qui scit [illegible]
[illegible] / de 10 1 ad Tess. [illegible] / Sciat unusquisque vas
~~oportet vos in domo dei ambulare~~ / de 11 1 Thess. [illegible]
suum possidere in sanctificatione [illegible] in domo dei ~~ambulare~~
quemadmodum oportet vos in domo dei [illegible] et penurias pati
de 12o ad Phil. [illegible] Scio [illegible] patrem [illegible]
De 13o ad Rom. [illegible] quod omnes [illegible]
De 14o ad Coll. [illegible] Scitis quod [illegible] ut sciatis
De 15o [illegible] in [illegible]
de ultimo [illegible] qui [illegible] est [illegible] / [illegible] 13a [illegible]
[illegible] supplicacionem [illegible] qui [illegible] sancta [illegible] magna [illegible]
[illegible] in sancta sancta [illegible] vir [illegible]
et [illegible] extollat in deo [illegible]

Et pverbiorum xj^o. Usque dormis piger / Docet nos sup pedes stare. finalis pseue-
rancie / Ezech^lis ij^o. fili sta super pedes tuos et loquar tecum / Et Math x^o
Qui pseueraurit usque in finem hic saluus erit / Docet ambulare per viam
spualis amicitie / Ad Ephe v^o Ambulate in dilectione / et hoc est qd dicit
Apostolus ij ad Thimo^te iij^o. Omnis scriptura diuinitus inspirata / est util-
ad docendum / ad arguendum ad corripiendum / et ad erudiendum / Gloz / Ad
docendum ignorantes / ad arguendum negligentes / ad corripiendum negligentes
continuantes / ad erudiendum in iusticia rudes et insipientes / Utilis
maxime est ad erudiendum / Est enim in ea doctrina contra cecitatem ignorancie
/ paciencia contra angustias malicie / Consolacio contra incolatum huius miserie
/ spes contra dilacionem patrie / Que quatuor tangit Apostolus ad Romanos
xv^o. Quecunque scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt. Ecce primum
/ ut per pacienciam / ecce secundum / et consolacionem scripturarum / ecce tercium / spem
habeamus / ecce quartum / / Insuper docet ~~informacionem~~ noxia fugere / diuina colere
/ hosti resistere / seruire persistere / malos committere / peccata deplangere / do-
cere discernere / futura cernere / eterna querere / De primo Ecclesiastici xxj^o. Quasi
a facie colubri fuge peccatum / Et ad Ephe v^o. Fornicatio et omnis immundi-
cia non nominetur in nobis. Leuitici xv. Docebitis filios israel ut caueant
immundiciam / De secundo Deuteronomii sexto Et Math iiij^o. Dominum deum tuum
timebis / et illi soli seruies / Et quarto Regum xvij^o. Docebat eos quomodo
colerent dominum / De tercio psalmista cxliij^o. Qui docet manus meas ad
prelium / De quarto Job iiij^o. Ecce docuisti plurimos / et uallantes confir-
mauerunt manus tue / Et eiusdem xi^o. Habebis fiduciam proposita tibi spe
/ et defossus securus dormias. De quinto psalmo l^o. Docebo iniquos vias
tuas / et impii ad te conuertentur / De sexto Jeremie ix^o. Docebo filios
vestros lamentum / Et ibidem / quis dabit capiti meo aquam / et oculis meis
fontem lacrimarum / et plorabo die ac nocte. De septimo psalmo xxx iiij^o
Diuerte a malo et fac bonum / Et Ezech^lis xliiij^o / Docebunt filios
israel quid sit inter sanctum et prophanum. De octauo hec^r Daniel x^o.
Egressus sum ut docerem te que euentura sunt. De ultimo Mathei vj^o
Primum querite regnum dei / et eiusdem xxj^o Docebat eos in regno dei
/ Et colloc. iij^o. Que sursum sunt querite / ubi Christus est in dextera dei sedens
que sursum sunt sapite / non que sup terram / hec est in qua inuenitur
refugium magne securitatis / remedium magne felicitatis / pallacium dul-
cis tranquillitatis / spectaculum grandis amenitatis / propugnaculum forte soliditatis /
De primo Jeremie xxj^o. Querite pacem ciuitatis / ad quam transmigrare vos
feci / Et psalmista Querite faciem eius semper / De secundo luce vj^o / Omnis tur-
ba querebat eum tangere / quia virtus exiebat de illo / De tercio Ecclesiastici
xxiiij^o. In omnibus requiem quesiui / et in hereditate domini morabor /
De quarto luce xix^o. Querebat ihesum videre et non poterat / De quinto Job
ix^o. Si fortitudo queritur robustissimus est / Insuper docet carnis fragilitatem
Dixi in tria propone ex scriptura sacra dicitur maria racione spiritualis excel-
lencie / et ethnalis opulencie / De cuius excellencia / Brotus sup celeste
ierarchiam scribens ca^o j^o. Sic inquit Sicut multe aque / ex diuersis fontibus

Sub^uu^xi 1^a
pro^oe c^dusine
3^a p^d
vlis

in vnum fluus alveum confluunt atque decurrunt / Ista naturales et liberales et
similiter omnes alie sciencie / et disciplina in vno eodem contemplacionis scr-
mone adunantur / quod summus fons sapiencie qui est xpus ihesus / condiciones p dun-
sas Theologie speculaciones insinuat. Et b. aug. li° i° de tri^te ca° primo
dicit / Et sacrascriptura paruulis congruens / nullius generis verba vitauit / Nulla
enim scriptura est que regulis careat liberalium disciplinarum / Et quantum eam co-
lebat ille deo dignus preclarissimus vir cyprianus / cuius doctrina aurea sple-
det per mundi climata / b. Gregorius xx° moral. ca° i° inquiens Omnem
sciam atque doctrinam sine aliqua comparacione transcendit / Nam ait b. Jeronimus
in epla ad fabiolam / Nichil nobis prodest omni rerum erudicione / si
dei sciencia careremus / Cum sine diuine legis et discipline celestis sci-
encia difficile posse quemquam saluari / Non mens sed diuinus sermo probat
Vt inquit Jeronimus in epla de vindicta et iuramento. Ex quibus infero
Et quique propter simplicitatem lre scripture sacre / indignitate aliqua sciaz
si presumunt / tales deliurant / et in precipitium peccant. Hoc correum est
Symonis de Cassia li° vii° ca° xviii° Si eius licet intellectus ad querendas
subtilitates alias deceris / credens occultam intelligenciam lre subiacere
spiritui contumelia facis / si tibimet plusquam sanctis doctoribus confidis
Si credis in inuestigacione doctrine / in subtilitate ingenii / in vana pe-
ricia supputandi / maiorem periciem recipe / quoniam est ista que datur virtute
oracionis / dono reuelacionis / vel infusionis / vtique diuino spiritui resistis / in
quem peccant omnes isti / quoniam modum eloquendi et doctorum corrige intuit-
Atque pulcrior esset omnis modus loquendi Sophystica dialectica / Topica
aut Rhetorica / quoniam ille / quem docuit pater et filius et spiritus sanctus / hec vi-
dero scrutamini scripturas / in quibus putatis vitam eternam habere / Joh. v°
Et b. Jeronimus in prologo super Ysaiam dicit / Juxta apostolum xpus dei virtus
est et sapiencia / quoniam nescit scripturas / nescit dei virtutem / nec eius sapienciam
Ignorancia enim scripturarum est ignorancia xpi. Et prout aug. ait in li° de
kap° prolorum / Sanctarum scripturarum colla subdenda sunt / vt ad intellectum quisque
veniat. Et subdit ibidem. Credamus et consenciamus auctoritati sancte scripture
que nescit falli / nec fallere / Secundum enim esset robor in fide apud xpianos
si scripture in veritate quolibet titubarent / et in libro de doctrina
xpiana dicit. Titubat fides si diuinarum scripturarum vacillat auctoritas
Et in libro ii° ca° xxxi° se. Ber. ad lectorem / Et maior est huius scripture
auctoritas / quoniam omnium ingeniorum perspicacitas. Commendacione con-
cluditur maxima racione dignitatis / luminositatis et prosperitatis. Racione
primi de mortalibus facit immortales. Hester xvi°. Justos obtentes legi-
bus sicut filii altissimi et maximi semper que viuentis dei. Racione secundi
de filiis tenebrarum efficit filios lucis eterne / cum ipsa sit lux mundi / Joh. viii°
Que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum / vnde qui ea fruitur
non ambulat in tenebris ignorancie / sed habebunt lucem vite. Racione
tercii prestat premium et mercedem sempiternam. Gen. xv°. Ego merces
tua magna nimis. Et sapiencie x° Reddat deus iustis mercedem labo-
rum suorum / Et Mathei xx° Voca operarios / et redde illis mercedem / Et Mathei
v° Merces vestra copiosa est in celis. Super quod dicit Greg. Merces vestra
multa est / magna est / preciosa est / diuturna est / tam multa est quod numerari
non potest / tam magna est / quod non potest estimari / tam preciosa est / quod non potest

comparacio / tam diutina est, quod non potest terminari. Propositum quod sacrascriptura est magna ratione vigorositatis, tripertita continentis / Eterna ratione permanentie et infallibilis veritatis / ut dictum est in prima parte prime propositionis. Maior quia cunctis dignior / ratione sue utilitatis / et immutabilis proprietatis prout ostensum est in secunda propositione / Maxima ratione virtualis excellentie et eternaliter pulcritudinis sicut liquet ex tercia propositione / Et ideo merito dicitur maior omni laude / que fuere ubi tota viris reuerentiis proposita.

In quibus verbis sic introductis / tria tanguntur sacrescripture dignitatem exprimencia et attolencia / Primo ipsius inexplicabilis sublimitas / et eius immutabilis auctoritas / in hoc comparativo maior / Secundo veritatis existentia certissima sine omni falsitatis permixtione cum redditur est / Tercio premiose utilitatis dignitas qua libet sciencia excellens / cum concluditur omni laude. Ratione primi sacrascriptura / merito potest dici liber intus et foris scriptus Apocalypsis v° Ratione secundi fons signatus / et puteus aquarum viuarum Canticorum iiii° Ratione tercii speculum immaculatum / Sapiencie vii — Divisio primi et secundi membri r b.

Dixi primo / quod in verbis premissis tangitur sacrescripture inexplicabilis sublimitas / et ipsius immutabilis auctoritas / que signatur in libro intus et foris scripto / et septem sigillis sigillato / quem vidit Ezechiel in dextera / sedentis supra thronum / Ezechielis ii° et Apocalypsis v°. Ipsa nempe sacrascriptura est liber intus scriptus / quia mirum redemptorem in litera legis continet clausam / Sed scriptus foris / quia in litera Evangelii ipsa mirum redemptionis veritatem tradit apertam / prout dicit beatus Augustinus super Ezechielem. Hic liber sacrescripture est scriptus intus per allegoriam / foris per hystoriam / intus per intellectum spiritualem / foris per litteralem / intus quia invisibilia promittit / et foris quia visibilia recte disponit / De quo scribitur Ezechielis ii° Ecce manus missa ad me / in qua erat involutus liber / et expandit illum coram me. Et scripta erant in eo lamentationes / carmen et ve. Manus hec / signat unanimitatem illorum / qui libros ediderunt et scripserunt / que habet quinque digitos / id est quinque genera personarum / scilicet patriarchas / iudices / prophetas / apostolos / et evangelistas. Inter hos digitos liber sacrescripture involutus multis misteriis implicatus / scriptus scilicet intus et foris / quia sacrascriptura licet intus scriptura misteriorum / et foris in apparentia scripturam hystoriarum / et de sigillis quia in scriptura sacra sub exteriori apparentia signata sunt / et latet divina misteria / Ad Romanos primo Invisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur / hic est liber mandatorum dei Baruch iiii° Et lex permanet in eternum / quem solus agnus dignus est aperire / Apocalypsis v° In ipso sunt scripta gaudia beatorum / et lamenta dampnatorum / De quo dicit Hugo de archa Noe Sacrascriptura est liber vite / cuius origo eterna / cuius incorruptibilis essentia / cuius cognitio vita / scriptura indelebilis / aspectus desiderabilis / doctrina facilis / sciencia dulcis / profunditas inscrutabilis / cuius verba innumerabilia unum tamen sunt omnia / in ipso continetur virtus theologica Iohannis xx° Hec autem scripta sunt ut credatis / quia Ihesus Christus filius dei / et ut eum credentes vitam habeatis in nomine eius. Ratione cuius sacrascriptura dicitur magna / Ratione inexplicabilis sublimitatis / et ipsius immutabilis auctoritatis / et tantum de primo

Dixi secundo et breuiter quod in predictis verbis notatur sacre scripture
veritate existente certissima sine omni falsitatis permixtione racione
cuius vocatur puteus aquarum. Johannis iiii° Et Ecclesiastici i° Fons sapiencie
verbum dei in excelsis ingressus eius mandata eterna quia
in ipso sunt descripta. Exodi xx° Et dicuntur eterna quia sunt via deue-
niendi ad vitam eternam. Mathei xix° Si vis ad vitam ingredi serua
mandata. In sacra enim scriptura inveniuntur multiplices putei videlicet
humilitatis et perfectionis subtilitatis et discrecionis benignitatis
et compassionis felicitatis et saluacionis prosperitatis et successionis
carnalitatis et infectionis cupiditatis et ambicionis penalitatis
et afflictionis. De primo dicitur Canticorum iiii° Puteus aquarum viuencium
que fluunt impetu de libano. De secundo Genesis xvi° Appellauit
locum illum puteum viuentis et videntis. Ideo viuentis quia facit
viuere per graciam et vide per sciam. De 3° Prouerbiorum v° Bibe aquas
de cisterna tua et fluenta putei. Deriuentur fontes tui foras
et in plateis aquas tuas diuide. De quarto Genesis xxvi° Vo-
cauit nomen putei latitudo. De quinto ii Machabeorum i° Vbi
erat puteus altus et siccus. De sexto Prouerbiorum xxiii° Fouea
profunda est meretrix et puteus angustus aliena. De septimo
Apocalypsis ix° Aperuit puteum abyssi et ascendit fumus putei sicut
fornax. Et Genesis xxvi° Fodit alium puteum appellauit quod eum
inimicitias. Et Numeri xx° Non bibemus aquas de puteis istis.
De vltimo dicitur Psalmo liiii° Tu vero deus deduces eos in
puteum interitus. A quo Psalmista petebat se liberari dicens: Neque ab-
sorbeat me profundum neque vrgeat super me puteus os suum. Ergo
sacra scriptura eripit et liberat. Per eius veritatem certissimam. Et tantum
de secundo.

Dixi tercio et vltimo quod in premissis verbis tangitur preciosissime vtilis
dignitas omnem sciam excellens et hoc racione speculi sacre scripture
representantis. In qua representatur speculum puritatis veritatis castitatis et
eternitatis. De primo Sapiencie septimo Candor lucis eterne et speculum
sine macula. De 2° Ecclesiastici xxiiii° In me omnis gracia vie et
veritatis. De 3° i Thimothei v° In omni castitate iuniores habentes.
De quarto ii Corinthiorum iii° Nos vero omnes reuelata facie gloriam domini spe-
culantes in eandem ymaginem transformemur. In hoc speculo sacre
scripture omnia ad salutem necessaria videre possumus videlicet mandatorum
dei vtilitatem sacramentorum ecclesie necessitatem virtutum et perfectionis
bonitatem penarum infernalium grauitatem. i Corinthiorum xiii° Nunc videmus
per speculum et in enigmate tunc autem facie ad faciem. De quo
ait beatus Augustinus in quodam sermone sic dicens: Scriptura inquit sancta sit tibi
speculum habet enim splendorem non mendacem nullius personam ama-
tem. Formosus es formosum te vides fedus es fedum te vides.
Noli accusare speculum ad te redi. Non te fallit speculum tu te
noli fallere sed contristare de tua feditate que in hoc speculo cernitur
et purificatur. Et beatus Gregorius dicit quod sacra scriptura mentis oculis
quasi quoddam speculum opponitur vt interna nostra facies in ipsa videatur.

Ibi etiam sedebimus. Ibi et pulchra [illegible] cognoscemus. Ibi sentiemus quantum proficimus. Ibi a perfectu quam longe distamus. Hec ille. Regno hec re sacrosancte qualis dignitas qualibet sciencia excellens. De cuius excellencia et dignitate dicit auctor compendii theologice veritatis: Cuius ipsius est tanta virtus quod mens de ea cogitans deficiat, quia incomprehensibilis est; sensus eam non percipit, quia invisibilis est; lingua eam non explicat, quia ineffabilis; tempus ea non mensurat, quia interminabilis est; locus eam non continet, quia incomprehensibilis est; ventus eam non attingit, quia inaccessibilis est; quia in ipsa consistit vita eterna. In qua secundum Ambrosium est vita sine morte, etas sine senecta, dies sine nocte, gaudium sine merore, tranquillitas sine labore, fortitudo sine debilitate, rectitudo sine pravitate, pulchritudo sine deformitate, veritas sine falsitate, caritas sine invidia, felicitas sine omni miseria. Ad quam felicitatem dignetur nos perducere pater et filius et spiritussanctus. Amen. Explicit

O laudabili igitur consuetudine hymnum indite aule sequitur. Ad ultimum restat cunctis fidelibus via sancti dicens: ut immolemus deo meo, Exodi 3o, videlicet gratiarum actio, quicquid difficilium constat in ea, ut testatur Augustinus de civitate dei libro vio c. 7i: Nunquam valemus sufficere ad gratiarum actiones. Actus licet omnis virtus sit summe indaganda et studiose amplectanda, precipue tamen illa sine qua salus adipisci nequit, qualis est gratiarum actio, que licet est specialis virtus qua homo accepta beneficia fatetur et recognoscat. Ad quam eciam cetera nunc et instinctu naturali monentur et inclinantur. Singula quippe eciam benefactoribus suis fere vicissitudinem gratiarum exhibent et rependunt. Nam avicule in mane prevenientes ortum solis et claritatem luminis in melodia dulcia variisque symphonialibus vocibus letabundis beneficiorum gratiarum actiones referunt, persolvunt, et bruta animalia [illegible] [illegible] et exhibent. Nam prout legitur in de proprietatibus rerum de elephante [illegible] in foveam ceciderit, si exierit sequitur [illegible] cum pluralitate [illegible] pro suscepto beneficio [illegible]. Et revera si hec irrationalia faciunt, potiori [illegible] [illegible] ad ymaginem et similitudinem dei condite ad referendum gratiarum actiones [illegible] magis obligantur, teste Seneca epistola 83. Iusticie [illegible] est beneficio gratiam [illegible] ingratitudinis [illegible], qui pro beneficiis acceptis benefactori gratiarum actiones non rependit [illegible] nam [illegible] qui gratiam [illegible] [illegible] et quia in [illegible] [illegible] regni celesti [illegible] cherubim et seraphim sine intermissione [illegible] gratiarum actiones [illegible] laus et honor [illegible] domine [illegible] decet laus et honor [illegible] Sic [illegible] laudare et [illegible] et omnes [illegible] laudem dicite deo nostro omnes servi eius [illegible] adorare tenentur, Apocalypsis 19, laudem dicite deo nostro [illegible] symphonisando illud [illegible] et qui timetis illum pusilli et magni [illegible] gaudeamus et letemur [illegible] [illegible] [illegible] dominus deus [illegible] [illegible] ad hec exemplar [illegible] [illegible] et gratiarum actio et vox laudis [illegible] exhibere gratias deo pro gratia [illegible] intuens arbitratur [illegible] [illegible] datam qua homo debet uti [illegible] gratias agere ut dicit glossa super illud [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] omnia bona ab eo data esse et [illegible] [illegible] gratias ago [illegible] [illegible] quippe agere debemus deo ut dignum laudare eum corde ore et opere [illegible] solvere possumus ut dignum est et iustum [illegible] Thessalonicenses 2o licet [illegible]

est / qualiter eum digne laudabit mortalis in mortalium corporalis in corporalem
peccator in meritorum / ut dicat illud glosa ... iudithe xiii c. / Quid digne
offeram domino / curvabo genu deo excelso / Item ang. [illegible] de genu
flectere celestium terrestrium et infernorum ad philipp. 2o / Tibi cum exultatione
omne genu ipsa plus / Sed cum gratias agendas quas reddi dignum
est / sed cum qualiter pro viribus per me agi possibile est / quia thess. 5 / Quid
gaudete in domino semper / orate sine intermissione / in omnibus gratias agite
ita observando / ubi iocunditate / quia gaudete in domino / Nunc humilitate
qua orate / iugem continuitatem / qua semper ... pura et firma et
ante omnia / cum omni humilitate et devotione / quibus valeo ago et refero
ipsi deo patri / qui me sua potencia confortavit / filioque eius unigenito
ex illo ante secula genito / qui me sua sapientia illuminavit / et spiritui sancto
ab utroque procedenti / qui me sua caritate inflammavit / uni deo in esse
trino in personis omnipotenti et eterno / qui ex nichilo creavit omnia / qui me fecit
esse et vivere et intelligere et renasci / qui me usque huc tempus sub aliis
sue protectionis produxit / vivere et intelligere fovit et adiuvit per gratiam suam
ut in eum statu ... operante producti et conservati essem / ago omnia que ...
me hic confiteor et recognosco / que laudo adoro extollo magnifico
me hic [illegible] recognosco / gratias et ... et imbuo
[illegible] eius ... efficiat / et firmissime spero ab ipso finaliter vitam
[illegible] ut me dignum efficiat / Cui sit laus honor virtus potestas laudum claritas
eternum [illegible] / Amen / et Amen / Et
et sapientia et gratias ago deo meo in secula seculorum / Amen / Et
et sapiam et gratias ago ... et honorandum ... in ore universorum digna
virgo illibata / tanto singularius est honorandum ... visa est hic / ... in celo et in terra
fiducia / que ... ... immediate post deum gratias ago quas possum
[illegible] ... et honorata / Cui immediate post deum ... dignissime / cum ope ...
... genitrici dei virgini Marie regine celi dignissime ... ad esse ... sub
beneficia nichil advenisse fateor / quia nichil ... ad esse ...
presidio / meque ab omnibus heresibus preservavit / et in extrema
... presidio / meque ab omnibus heresibus preservavit / quam
hora matre me et gratie ac pietatis protectricem se exhibebit / quam
primitiis creature honoro / laudibus effero / glorifico / et super omnem
puram creaturam extollo / sibique ad honorem devote depromo / Gaude
Maria virgo / cunctas hereses sola interemisti / quam et si pro con-
dicione sue dignitatis gratibus attollere nequeo condignis / suppleat
[illegible] eius benignissima pressa benignitas / cui non latet mea
tepidissima imbecillitas / Et cum illorum honor et laus ... preterire non
debeo / quorum presidio et doctrina ecclesia militans patrocinatur / deo beatissimis
angelorum agminibus / spiritibus / necnon duodecim apostolorum numero / ac toti ecclesie
triumphanti et militanti et signanter beatissime genitrici virgini Marie patronam
me specialissime / Et postmodum sanctissimis ac florentissimis patronis videlicet Floriano
Stanislao Wenceslao Adalberto hiis inclite corone excellentissimis
optimatibus / omnibusque celibus rectori quorum intuitu pio et benigno
presidio militans ecclesia ab impetibus / et anfractibus protegitur / et hic regnum
inclitum / ab hostium incursibus tutelatur / ecclesiaque fidelium corpore ...
[illegible] ... ... / Hec ... ... subsequentium
modo laus debet deliciis ... / quorum intuitu ... ... cum
... diutina / et beneficia impendit largiflua ... ... cui hoc digni-
fuit / qui ... ... / quorum nunc singularissime ... Reverendissimi in Christo
patris et domini domini ... Zbigneus dei gratia ecclesie Cracoviensis antistitem ... ...
... universitatis ... cancellarium dignissimum / Domini et benefactoris mei
specialissimi / ... viri ... sapientie ... dotatum / cum ... venustate
... ... sapientie ... ... / sincereque ... ...

[Margin:] forti deo

[Margin:] post deum

[Margin:] 1 thess. 2

et dño michi sit vacando capite dimisso regraciando vestro et gratiam meam exhibeo
Deinde inmitens illi apostolico collegio in pet 2 Regum reuocarum Inuictissimo
principi et dño dño Wladislao Regi polonie et hungarie Inclite vniuersitatis
Cracoviensis tutori potentissimo Similiter ego [illegible] pro germano Serenissimo principe
Illustrissimo duci magno lithwanie atque Sophie Serenissime regine polonie
ipsorum genitrici [illegible] vniuersitatis Cracoviensis fautrici singularissime Et quia equum
est ut prelatis honor exhibeatur [illegible] Regum huius preclare vniuersitatis dño
Rectori deo digno [illegible] viro dño Bartholomeo de Radom professori sacre theologie
commendatissimo [illegible] et eximiis viris doctoribus huius vniuersitatis
omnium facultatum Et specialiter meis in sacra theologia magistris quorum doctrina eruditus
existo Singularissime tamen grates actiones quas possum refero [illegible] viro dño
Laurencio de Ratibor [illegible] in theologia decano digno in [illegible] Et [illegible]
[illegible] benefactori specialissimo qui [illegible] ab tenera etate me semper
prosequebatur specialibus fauoribus auxiliis consiliis et doctrinis salutaribus erudiendo ac
[illegible] filii dilectissimum reputando Nunc eciam magistrum in theologia consentiendo
quo [illegible] in me [illegible] manebit Postremo refero grates omnibus
decanis et aliis magistris et specialiter sacre theologie Baccalaureis ceterisque dominis ac studentibus
qui hunc actum dignati sunt interesse [illegible] theologie in ipso [illegible]
honorifice offerens me omnibus et singulis ad queuis beneplacita [illegible]
[illegible] sit cum omnibus nobis Amen Sub anno dñi [illegible] vigilia Epiphanie feria 3a

In nomine sancte et individue trinitatis patris et filii et spiritus sancti Amen.

Et quoniam supremus rector et totius machine factor omnia in mensura numero et pondere posuit Sapientie xi in numero denotans filii sapientiam in mensura patris potenciam in pondere spiritus sancti bonitatem prout exponit Thomas de Aquino in scripto primi. Cum quidem rector existens conservator bonorum et depulsor malorum bonis premia malis impingat supplicia dispensans ut dicit Boecius v de consolatione prosa ultima. Omnia quod cuncta conservat in ordine naturali ex quo nichil est inordinatum eorum que sunt in natura ut dicit philosophus in primo phisicorum unumquodque id ordinem retinet et servat nam prout dicit Boecius iiij de consolatione prosa vi speciem ... creature tam potestas sicut ait propheta ... posuisti eis terminum quem non preteribunt. Omni etenim constituto a natura positum est terminus ij de anima. Cum quod ex alta providencie specula quod unicuique conveniat agnoscit et quod cuique novit accommodat qui planetas celorumque orbes regulatissime in eorum motibus et speciebus ordinatissime dirigit et disponit superno clemens tocius in antiquo fede conservat ne alternata perito se corrumpant. Ipsa quod animi miro modo disponit et ordinat sicut hec pulcre deducit Boecius libro de disciplina scolarium et supra inferiora namque ista regit et disponit per superiora ut ultima ipsore in ordine naturali conserve ut dicit in methaphisica et tenebit quia ordo omnibus cuncta complectitur ut quidem ab assignato ordinis non discessit hoc tamen in alium ordinem relabitur ne quid in regno providencie liceat temeritati sicut valde recte Boecius x de consolatione prosa vi.

Hic quod supremus factor et totius mundi rector habet cuncta propriis providencie ... terminus intuitu et suis quemque predestinata disposuit prout ait Boecius v de consolatione prosa ... Idem quod mundi factor hominum conditor condolens sacram scripturam tamquam luminibus ... perfulgida in mundi obitum produxit ut homines clarissime aspectibus aquilinam perspicacitatem summam possint intueri per quam ordinat inferiora et superiora per ipsam omnia in ordine suo conservat quod a supernis tandem est elapsa et de supernis sedibus venit que de se dicit ego in altissimis habito Ecclesiastici xxiiij que quidem perficit intellectum subtilius instruendo abicit affectum utilius dirigendo et alicit affectum uberius reficiendo et qua nulla dignior est ut dicit philosophus primo methaphisice ex quo ipsa est caput et origo ac lux tocius veritatis ut hoc diffuse deducit ... ypocrisim in epistola ad pompeium. Cum antiquitates famulantur ut pedisseque domine quod sunt ... in suis moralibus omnem doctrinam et scienciam transcendit omnem predicat adcelestem priam limitat ... reserit dicens venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis. Ecclesiastici xxiiij. Beatus homo qui invenit sapienciam quia melior est eius acquisicio negociatione auri et argenti primi et purissimi fructus eius preciosior est cunctis opibus et omnia que desiderantur ei non valent comparari Proverbiorum tercio et paulo post longitudo dierum in dextra eius et in sinistra illius divicie et gloria vie illius vie pulcre et omnes semite illius pacifice lignum vite est his qui apprehenderint eam et qui tenuerint eam beatus quod verba Nicolaus de Lyra ibidem exponendo sic dicit beatus homo scilicet in spe que est certa expectatio future beatitudinis qui invenit sapienciam id est noticiam de divinis melior est acquisicio eius negociatione auri et argenti quanto meliora sunt bona spiritualia corporalibus primi et purissimi quia bona spiritualia non habent aliquod malum annexum sicut frequenter habent corporalia sicut aurum et argentum et similia sunt annexa mentis sollicitudine elationis mentis indicium impedimentum ... subditur preciosior est cunctis opibus etc. longitudo dierum id est perceptio eius quia primo et principaliter habet aspectum ad celestia et eterna et in sinistra illius divicie et gloria quod secundario et ex consequenti habet aspectum ad temporalia bene administranda vie eius vie pulcre quia nulla turpitudine admittit et ad decorem virtutum inducit et homines pacificatum reddit redigens vires inferiores in obsequium racionis lignum vite est his que apprehenderint eam sicut enim per lignum vite continuabatur vita naturalis ut patet videlicet quod homo manens in statu innocentie devita non transisset ad vitam glorie sine morte media sic sapiencia et prudencia devita gratia ducit hominem ad vitam glorie sine morte mortali culpe intervenienda ... homo in eis perseverat ... secundum dicit ipse Lyra et qui tenuerit eam beatus quia ordinatur ad beatitudinem per eam deducetur ... non minus ... hunc

alumpne sacre pagine / ac imperialis et sublimissime domine / aqualem brevem recommendacionem / resumpta in principio cursus mei assumpta / et in libro suo per me sepe repetita / et in aula
iterata / Maior est enim laude / Eccli xliij / premis amplioris thematis introductioni / tali
utar trifaria proposicione / Sacra scriptura est magna racione sue illuminacionis / quia abicit potencie intellective
defectum valens [illegible] et [illegible] intellectum / maior racione ineffabilis delectacionis
per quam intellectus singularis creature delectatur / quia perficit ipsum subtilius instruendo / maxima
racione divine [illegible] mirabilius affluere / quia allicit affectum [illegible] reficiendo /
Secundo primum est magna in eius diffusione / Secundum maior in eius profunditate /
Tercium maxima in eius auctore /
Dixi in prima proposicione quod sacra scriptura est magna racione sue illuminacionis etc. / Ipsa siquidem illuminat
intellectum / et dirigit appetitum hominis ad intelligendum et meditandum / in adtesta [illegible] in orare et nobis
ut sermo dei vivus et clarificet / dicit namque quod sacra scriptura clarificata / quia ipsa est lux
lux et radius / est lumen de quo ad Ephesios v dicitur omnia que arguuntur a lumine manifestantur
est lux cuius fulgor omnium bonitatem iusticiam et veritatem / ad Ephesios v / Preterea sapiencie proposuit
pro luce habere eam / quia inextinguibile est lumen eius / Sapiencie vij / Est et radius potencie
sapiencie et bonitatis / potencie in [illegible] sapiencie in predicacione / et radius bonitatis in
exemplo / Ipsa est tenebrarum fugatorum [illegible] errorum et peccatorum / per fidem incipientibus confortans [illegible]
[illegible] / per spem in proficientibus / inflammans celestium desideriorum / per caritatem in perfectis / quia
ergo est lumen et radius / non mirum ergo quod illuminat intellectum / et ideo de ea potest dici illud
quod dicebat propheta / Accedite ad eam et illuminamini et facies vestre non confundentur / Psalmo xxxiij
Ipsa est sermo omni accepcione dignus / ad Thimotheum ij / quia debet accipi multis in ore ut intelligat
intellectum / quem qui audit audiat / in corde ut retineat / Psalmo Vox in iustificacionibus
tuis meditabar non obliviscar sermones tuos / in ore ut divulget et multiplicet / [illegible] sermonem
tuorum illuminat / dat intellectum parvulis / in opere ut reminuet [illegible] retribue servo tuo vivi
fica me / et custodiam sermonem tuum / Secundum digne solis proprietatibus comparatur / Nam sicut sol
sua luminositate per excellenciam super omnia lucet / sic sacra scriptura sola inter omnes sciencias / summa
sua luminositate per excellenciam / secundum Ambrosium in sermone moralium omnem doctrinam et scienciam transcendit / Sol illuminat totum
terram / quia secundum Ambrosium in vestigia veritatis creature stabilitas sua veritate [illegible] illuminat mundi
mundum / et hoc racione [illegible] veritatis [illegible] lux in medio illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum / secundum illud
Iohannis dicitur [illegible] / Sol inter omnia corpora excellentissime perfectionis et virtutis / et hoc omnes sciencias precellit
et excellere / Sol inter omnia corpora [illegible] / Sol nempe habet claritatem
dignitatis / sublimitate profunditate / certitudine / puritate / et fructuositate / Sol nempe habet claritatem
tatem indefessabile claritate [illegible] celeritatem inretardabilem / calliditatem / que nunquam
refrigeratur / utilitatem que nunquam impeditur / nobilitatem que non perpetitur / Sicut hec con
ditiones proprie sacre scripture competunt / Ipsa etiam habet claritatem sapiencie / Caritate
[illegible] / Sol illuminans per omnia / est insuper caliditate / illa mundum creavit / Psalmo cxxxiij fecit solem
Sol illuminans per omnia est [illegible] et perfecte amiciciam / quia mundum reformavit / Lucas xj
in parte dici / scilicet caritate amicus et perfecte amiciciam / quia mundum reformavit / [illegible] xj
Orabit erit vobis salus timens mentalis sol / de qua agit v diligite inimicos vestros et benefacite
his qui oderunt vos / scilicet mobilitatem celere et imperceptibili prudencia quia
te his qui oderunt vos / scilicet mobilitatem sol non perpetitur cum tamen ipsum constat velocissime moveri
mundum gubernat / Sicut et motus sol non perpetitur [illegible] sola virtute regat et disponat omnia
sic quod motus et virtus sacre scripture / non apparet dicit sola virtute regat et disponat omnia
/ Sol nempe inquantum fertiliter caritate sed nunquam splendet reputat fidei et sic claritate
/ Sol nempe inquantum communicatur [illegible] diligencie fecunditate / inquantum vero lumen fundat
/ inquantum vero [illegible] se movet / sed diligencie fecunditate / inquantum [illegible] in me orbem notat
communicat et cohibet [illegible] largitate et pietate / inquantum autem in me orbem purificat notat
equitatem / inquantum sursum respicit curvat contemplatorum sublimitate / Sic quod iste sol scilicet
sacra scriptura radiat toti mundo / per caritatem fulget / per fidei claritatem splendet
per diligenciam currit / per pietatem [illegible] / per iusticiam [illegible] / per contemplacionem
/ per diligenciam currit / per pietatem [illegible] / Ortus est sol cum ardore suo Dan. iij in Marcho / Sol re
sursum respicit de primo Jacobi / Ortus est sol cum ardore suo / Dan. iij / Sol re
fulsit qui prius erat sub nubibus / de 3o scilicet namque [illegible] sol orta est et auclamans / Et
[illegible] sol retorsit sol / et addit regi vitam / de [illegible] Ezechie orta sol et agitatis
/ sol retorsit sol et addit regi vitam / de quinto Iosue x stetit sol in medio
si studens ad audiendam sacram scripturam / de quinto Iosue x stetit sol in medio
celi / Ecclesiastici xxvj Sol oriens in altissimis dei / quia thronus eius est in ce
lo / Sit enim xxvj / Sol oriens in altissimis dei / quia thronus eius est in [illegible] / [illegible] abcque spiritualis
lumina nubis ad illuminandum omnes / qui non possunt obiectum / [illegible] autem vult absque spiritualis
sole illuminari / sacre scripture / scilicet secundum contrariam abire / et novam induere

quia in malivolam animam non introibit sapientia Sap. 1. fforma autem contraria huic lu-
mini videlicet sacre scripture est peccatum quod intellectum obfuscat affectum ad malum inclinat
virtutem naturalem debilitat ingenii gravat lenitatem indurat voluntatem captivat mentis
libertatem depauperat mentis ubertatem submergit mentis dignitatem exaltat culpe
vilitatem denegat celi voluptatem procurat mentis gravitatem ignorat mentis agilita-
tem obfuscat cordis nobilitatem dissipat morum fertilitatem et breviter corrupit in homine
modum speciem et ordinem et facit hominem dormire a quo aplius nos inducit surgere
ad Ephe. v. Surge qui dormis et illuminabit te Christus. Hanc illuminacionem sumere affecta-
bat propheta dicens Illumina oculos meos ne umquam obdormiam in morte in peccato mor-
tali. Quis enim qui illuminari per sacram scripturam desiderat necesse est ei ut causam vi-
talem eligat cuius scientia est verbum magistri doctoris quod divina melius per solem
salem [illegible] illuminatur quam per candelam. Sicut patet quod anima humana melius illuminatur per causam
quam per particularem hominem. Nam de illa sancta civitate Iherusalem
dicitur Apoc. xxi. Civitas illa non eget sole neque luna quia claritas dei illuminat
eam et lucerna eius est agnus. Per hanc quidem clarificat scriptura altissimus quosdam
illuminavit predestinando, alios per graciam inspirando, ceteros in adversis [illegible]
protegendo et aliquos de terrenis educendo et ad celestia erigendo. Propheta
illuminans tu mirabiliter a montibus eternis turbati sunt omnes insipientes corde.
Et ad Ro. viii. Quos predestinavit hos et vocavit et quos vocavit hos et iustificavit
et quos iustificavit illos et magnificavit. Psalmo 33 accedite ad eum et illu-
minamini et facies vestre non confundentur confusione eterna, qua dicetur discedite
a me maledicti in ignem eternum Mat. xxv. Sed accedite ad eum quia accessum ad sacram
scripturam sit gratiam gratis datam illuminatorem per graciam gratum facientem una ut dicit Aug.
in li. de gratia [illegible] cooperando in nobis perficit quod operando incipit quia ipse ut
velimus operatur incipiens et volentibus cooperatur ut perficiat. Et Bernardus
[illegible] ad Corinthios [illegible] bonum [illegible] dei est et nostrum dei per
prevenientem graciam nostrum per subsequentem liberam voluntatem [illegible]
[illegible] gratias agimus [illegible] sicut ponere [illegible]
[illegible] alios in adversis protegit [illegible]
[illegible] in tenebris et in umbra mortis sedent [illegible] illuminat per
[illegible] illuminare [illegible] qui in tenebris et in umbra mortis sedent, ipsa illuminat per
[illegible] preceptum domini lucidum illuminans oculos illuminat per glorie
distributionem Apoc. xviii. vidi alium angelum et terra illuminata est a gloria eius. Et ipsa
sol illuminare Iherusalem quia vera lumen tuum et gloria domini super te orta est. Venit
enim lumen inextinguibile sacre scripture quod lucet hominibus in tenebris [illegible]
est lumen in tenebris. Et [illegible] sol illuminans per annum. Certe stulti et insi-
pientes facti sunt mundi sapientes qui amplius cupiunt illuminari per lunam
scienciam secularem quam per solem sacram scripturam, plus a mundo quam a deo, amplius
per temporalem prosperitatem quam per spiritualem graciam et benignitatem. Tales
vespertiliones qui abhorrent et subterfugiunt lumen solis
et in luce lune delectantur volitando. Sic peiores sunt mundi sapientes qui
plurimum gaudent a creatura illuminari quam a creatore, magis a scientia humana quam
divina, plus a dato quam a datore, amplius a proprietate defectibili quam a perpetuo
largitore illuminatore [illegible] a secretis scilicet [illegible] per avariciam
[illegible] per ignoranciam [illegible] per [illegible] propheta [illegible]
nocte in illuminatione igitur sicut avaricie quia a minore usque ad maiorem omnes
student avaricie Ieremie vi. Exodi x. erat autem nubes tenebrosa et illu-
minans noctem. Psalmo 138 et nox illuminacio mea in deliciis meis. Et sunt
huiusmodi illuminatores per scientias seculares potius sunt dicende obscuratores
quam illuminatores scilicet coruscacionem que sit [illegible] et velociter radiat
et magis obscurat quam illuminat et plus obest quam prodest. Sic certe sunt seculares
mundi sapientes plus obsunt quam prosunt [illegible] dicunt illud sapientie [illegible]
nos perfecit scientia nostra omnia [illegible] umbra [illegible] et nos non salvati sumus
nos insensati estimabamus vitam illorum insaniam et ecce quomodo computati sunt
inter filios dei [illegible] quam scientia mundane sapientie non est vera scientia sed po-
tius illusio et finalis eterna dampnacio. Racio quia tales vanam lucem odiunt

de p(ri)mo tres p(ro)/ peccatu(m) p(ro)p(ri)etates [illegible] instabilis fac(it) / s(e)c(un)do p(er) 3 d(icitu)r phar(aone) Exodi x / 3a
videns q(uod) cessasset grando / pluvia et tonitrua auxit peccatu(m) / et ingravatu(m) e(st) cor eius et induratu(m) e(st)
nimis / Et ad Ro(manos) vii video aliam legem in membris meis / Et p(ro)ptrea nec [illegible] in lege peccati / de 3o ad Ro(manos) vii video aliam legem contrariam
mentis mee, et captivu(m) me ducente(m) in lege peccati / de s(e)c(un)do p(un)ct(o) quia elongat gentes / In[illegible]
facit peccatu(m) p(ro)p(ter) hoc / de [illegible] Joh(annes) viii qui facit peccatu(m) s(er)vus e(st) peccati / de 3o [illegible] quia peccatu(m) alium
et no(n) invenies / de [illegible] Ezech(iel) xxxiii p(er)versa et cecita te [illegible] morte [illegible] / de [illegible] ad Heb(reos) x / Heb(reos) xii depon(entes)
pendia peccati mors / Et Ezech(iel) xviii anima que peccaverit ipsa morietur / de [illegible] ad Hebr(eos) xii dep(on)e(ntes) [illegible] in p(ro)fundu(m) peccatoru(m) venit
tes omne pondus / et circu(m)stans nos peccatu(m) / de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] / de [illegible] ysa(ias) xxx ve filii desertores / ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Et [illegible] ut adderet peccatu(m) sup(er) peccatu(m) / de [illegible] [illegible] [illegible] multa bona [illegible] / quo
[illegible] multa bona [illegible] p(er)dit / et multa mala meruit / nam peccatu(m) [illegible] nebula
fit / [illegible] multa bona [illegible] [illegible] / [illegible] qui domum [illegible] denigrat et obscurat / [illegible]
que [illegible] [illegible] obnubilat / [illegible] / [illegible] [illegible] peccati [illegible] ibi e(st) error
et sicut umbra / [illegible] toto [illegible] tenebrat et obscurat / [illegible] [illegible] e(st) [illegible] officiu(m)
et ignorantia / et [illegible] [illegible] tenebra / [illegible] [illegible] [illegible]
absconditu(m) e(st) peccatu(m) [illegible] / et facit [illegible] dormire / a quo aplis nos [illegible]

videns sacram scripturam / Quia omnis qui male facit odit lucem / Ioh. iii. Et ideo lux ipsorum conti-
getur Job xviii. Unde de eis dicit de mundi sapientibus Jheremie x. Stultus factus
est omnis homo a sapientia sua mundana / Et ideo de ipsis dicitur / quod filii huius seculi
prudentiores sunt filiis lucis / non simpliciter sed addit in generatione sua / id est in mundum
sunt. Contra quos dicit apostolus ii Thimothei iiii. Erit tempus quo sanam doctrinam non
sustinebunt / sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros prurientes auribus / et a
veritate quidem auditum avertent / et ad fabulas se convertent / Mundi etenim sapien-
tes sciunt scientiam et doctrinam mendacem / fallacem / tenacem / et voracem / De primo Jhere-
mie ix. docuerunt linguam suam loqui mendacium / ut inique agerent laboraverunt / et
sapiens in persona ipsorum dicit / lassati sumus in via iniquitatis / De secundo. Ad
Thimotheum iiii. In novissimis quidem temporibus / discedent quidam a fide attendentes spiritibus
erroris / et doctrinis demoniorum / De tercio Ad Titum xx. sine causa autem colunt me
docentes doctrinas et mandata hominum / De iiii. Apocalipsis ii. Tenent doctrinam Balaam
/ qui docebat de sacrificiis ydolorum et fornicari quia scientia finaliter ducit ad
eternam perditionem / Ideo apostolus suadet studentibus sacre scripture dicens ad Thimotheum iiii.
dico / Tu autem vigila / studens in studio sacre scripture diligenter / ei insistendo
in omnibus laboribus / corporalibus doctorum / opus fac evangeliste / sacram scripturam
simplicibus predicando / vita bona et exemplo ostendendo / quia operibus faciendo / doctrina
eius ~~reddit eius~~ apostolus reddit contemptibilem / quia ut dicit Gregorius in pastorali / Cuius vi-
ta despicitur / restat ut eius doctrina contempnatur / Et hinc Christus primum cepit facere et
post docere Actuum i. / et ipsius omnis actio est nostra informatio / Exodi xxv.
Inspice ad exemplar / quod tibi in monte monstratum est / Nam sacra scriptura mons
appellatur / unde dicitur propheta / rigans montes de superioribus montibus / quia rigat pauciam intelle-
ctuum per lumen interius / Bonum a malo / et verum a falso discernendo / et docet
quid sit agendum / quid vero dimittendum / quid credendum / et quid refutandum / et quid imi-
tandum / Hec nempe est vera scientia / per quam sciuntur celestia / ut amplectantur
/ deus et sancti ut diligantur / virtutes ut acquirantur / terrena ut contempnantur
/ dyaboli et peccata / ut fugiantur / inferni et tormenta ut caveantur / Hec enim
omnia docet sacra scriptura / et per ipsam cognoscuntur / Unde Luce i. dicitur ad dandam
scientiam salutis plebi eius in remissionem peccatorum / id est dicit scientiam salutis / quia
illuminat mentem ad videndum ea que pertinent ad salutem / per quam contingit
remissio peccatorum / ipsa est vera scientia / per quam cognoscimus principia / media
/ et conclusiones / principia enim reverentia dei / qui est principium omnium rerum cognoscitur per
ipsam / et illa que de deo sunt credenda / post / secundo docet ipsa est studii dei / Terce-
ra bona que sunt facienda / et mala que sunt vitanda / Ysaie vii. / Sciat reprobare
studens sacre scripture malum / et eligere bonum / que dicit dimitte a malo / et fac bonum
psalmus xxxiii. / Conclusiones sunt bonorum premia eterna / et malorum supplicia sempiterna / De
primo i Ioh. iii. Scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam / si per doctrinam et scientiam
sacre scripture / que dicit / Si vis ad vitam ingredi serva mandata et eam possidebunt / Et Ezechielis xviii.
De ii. Mathei xxv. Tunc ibunt hi ad supplicia mali et mundi sapientes in supplicium
sempiternum / et Deuteronomii dicit ~~Athanasius~~ et qui bona egerunt ibunt in vitam eternam
/ qui vero mala in ignem eternum / Unde sit quod nulla scientia sub celo dici vera scientia
/ nec reputatur sapientia / Solam enim hanc scientiam solus deus dat amicis suis / ex quo
omnis scientia est ab eo / qui est paterfamilias / qui suos filios libenter erudit / Ad quem
pertinet scientia / per quam proficere potest et valet / Unde Sapientie x. dicitur iustum deduxit
dominus per vias rectas scientie sacre scripture / et ostendit illi regnum dei / et ipse diligentem studentem
cum / et dedit illi scientiam sanctorum / Ex quo patet utilitas huius / per hanc etenim scientiam
deus cognoscitur / et cognitus diligitur / et dilectus acquiritur / quia ad hoc ipsa nos
excitat / dicens / Non glorietur sapiens in sua sapientia / nec fortis in sua fortitudine
/ nec dives glorietur in divitiis suis / sed in hoc glorietur / qui gloriatur scire et nosse
me / Notitia enim sacre scripture est notitia dei / quia vobis datum est nosse misterium regni
dei / id est sacre scripture / Ad ---- Sacra enim scriptura quanto ad plures / magis invenit / et ut ---
---- influit / ex tunc diffunditur / plenius refunditur / confluit / influit / per
amorem et inspirationem / quia vobis datum est / diffunditur ex tunc ad -----

Marginalia: omnibus (left); Ad Thimotheum iiii. (right); xxvi (right); Ecclesiastici i. (left); dixit ---- dixit vobis (right)

s[acra] s[crip]tura om[n]ia ad salute[m] n[ost]ra[m] doc[et]

revelator / scie[n]tia inquit misteriu[m] [re]co[n]dita supernis / ad divino[rum] contemplatio[nem] / Reg[num] inquit dei / Ex quo elicio / q[uod] sacra scriptura nob[is] a solo deo corporali dato et dono dei datum / qua[m] data[m] clavem ad ipsum nunqua[m] ab homo proprijs viribus attingeret / nisi cum sibi deus desuper daret super possibilitate n[ost]ra / Et sic q[uo]d p[ate]t ad salutem / quia vob[is] inq[ui]t datum e[st] Jaco i. Omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est descendens a patre lu[m]i[n]um / sine quo factum est nichil i[d est] peccatum / sed sine eo nichil boni fit / qui dicit sine me nichil potestis facere Joh xv Et ysa. 26. omnia opera n[ost]ra operatus es in nobis / Ex quo elicio q[uod] illi qui magis se secularibus occupant / q[ue] divinis / q[uia] eis non datur a deo / s[ed] magis a mundo / de quib[us] dicit Osee iiii / Quia tu sciam reprobasti repellam te / ne sacerdocio fungaris michi / Sic eciam scia[m] in sacra tacta bona valet ondere / quia scie[n]tia inquit mesterium salutis n[ost]re / et gl[os]a. omnia que spectant ad salutem / et q[uo]d necessariu[m] est nobis scire Joh xvi docebit vos omnem veritatem gl[os]a. ad salutem n[ost]ram. et ex p[ri]mo merito sacra scriptura docet nob[is] cavere fragilitatem / vitare labilitatem / morte[m] certitudine / mediu[m] appetitatem / resurrectionis integritatem / dei auctoritatem / iudicis severitatem / culpe damnositatem / celi felicitatem / laudis iocunditatem / cordis humilitatem / tenere castitatem / habere honestatem / sufferre paupertatem / pati adversitatem / dicere veritatem / consolari alienam calamitatem / De primo dicit propheta / Sciant gentes q[uo]n[iam] homines sunt / q[uia] qui multa multa sciunt / se ipsos et deum nesciunt / De 2o n xxi Dicebam enim q[uia] vivere non potest / et p[ro]pheta dicit notum fac michi d[omi]ne finem meum / ut sciam quid desit michi / quia mensurabiles posuisti dies meos / et substantia mea tamq[uam] nichilum ante te / de 3o dicit Job xxx Scio q[uia] morti tradas me / ubi constituta est domus omni viventi / Statutum enim est homini semel mori / ut dicit ap[osto]lus ad Heb. x / De 4o Job xix. scribitur / Scio q[uia] redemptor meus vivit et in novissimo die de terra surrecturus sum / ut d[ic]it de ossibus / Scio q[uia] (...) humane nature / et in carne mea videbo deum meum / ego ipse et non alius / De 7o p[ate]t deut. iiii. Scito et vide quia d[omi]n[u]s ipse est deus tuus / et non est alius preter eum / De 6o Jere. ii Scito et vide q[uia] malum et amarum est relinquere d[omi]n[u]m deum tuum / et non esse timorem eius apud te / quia b[eatu]s homo qui (...) est pavidus / De 7o / Reg. 18 / Joh in Secunda / qui tu apparuit similiter ei eius / De viij inquit propheta / beatus populus cui scit iubilationem / De nono ad philipp. iiij Scio humiliari / De decimo / ad Cor. ix Sciat unusquisque vas suum possidere in sanctificatione / De undecimo / ad Thi. iij ut scias quomodo oporteat vos in domo dei conversari / De duodecimo ad Philipp. iiij Scio humiliari et penuriam pati / De tredecimo ad Cor. v (...) quia ex hoc paciam opatur / De xiiij ad Coll. iiij. Sciatis quo oporteat unicuique respondere / De xv ysa l. dedit michi d[omi]n[u]s linguam eruditam / ut sciam sustentare eum / qui lapsus est verbo / Ex quibus elicio q[uod] divina scriptura facit scire et cognoscere misteria dei / Dan. ij. Daniel per visionem revelatum est misterium dei / Secundo sequitur q[uod] ipsa scriptura res celestes facit appetere / Regnum inquit dei / q[uia] per ipsam temporalia contempnuntur et celestia cognoscuntur / et cognita appetuntur / quia Regnum dei / 3o sequitur q[uod] sacra scriptura q[uia] tam sunt in celestibus et supernis fundamentum sunt in moralibus et mundanis / principium sunt in spiritualibus et divinis / Ipsa est subiugatrix prave affectionis / commendatrix moralis perfectionis / Remuneratrix finalis salvationis / Et ipsa instruit humiliter affectus menti subiugare / utiliter virtutes aggregare / fertiliter p[re]mia reportare / p[ri]mo docet vicia corrigere / 2o mala tollere / 3o p[re]mia eligere / Sed (...) sapiens Prover. x. / filius sapiens letificat patrem / et infra xxiiij Audi fili mi et esto sapiens et dirige in via animum tuum / sed legendo sacram scripturam / q[uia] est via recta sine obliquitate / via ducens ad patriam vera sine fallacia / via ducens ad patriam et est via providens bona / et odiens mala / Ex Jo. j. xxxij docebo vos viam / via[m] vite tue vitae / Ex 2o correctam sit Joh. sit 1o veram / ps 118 / Ego sum via veritas / via ducens / vitans lucens / vita i[n] deficiens Joh. 14 Ego sum via veritas / via[m] veritatis elegi / et ait propheta / viam dei in veritate doces / ipsa enim est proprie via[m] dei / ut dicit Job 41 / De 3o ps xxxviii deduc me in via 2o ps 118 viam / ps cxviii Omnem viam tua / De 4o (...) et omnes vias meas p[re]vidisti / De 7o ps cxviii / Omnem viam

iniqua odio hin ibidem absconn in mala prohibui per in De se publi ait v. ab eccl vrā to
plosti est in celis Et Sap x Et arcta dei intend tale fetor suo De 3o ysa vii Sciat
eligere bonum et probare malum ipsa namque docet diligentes audire dulciter assuetie
superbe non sentire maiori obedire cum bonis convenire De primo eccli vi Si dilexeris
audire scilicet sacram scripturam sapiens eris Et prov 22 fili mi inclina aurem tuam
et audi verba sapientum De 4o thobie iiii Consilium a sapiente perquire Et eccli eius sapi
entia ... et doctrina in ore sensati Et seq ... non confidas vo vitare velles De 3o Job
13 utinam taceretis ut putaremini esse sapientes De 4o prov xxviii Qui custodit legem
filius sapiens est Custodit inquam legem qui obedit legislatori et patri suo ... per ipsum
est datam De 5o prov 13 Qui cum sapientibus graditur sapiens erit Et qui cum sapien
tia vadit de ponte non cadit Et barthol iunge te cum bonis ambula Eccli et predicta ...
tabit ... et sapiens vocabitur ... 1 paralip ... Benedictus dominus qui dedit David
filium sapientem et eruditum Nec mirum quia ipsa docet virtute amoris timoris
rigoris doloris humilitatis ... fidelitatis ... pacis stabilitatis et taciturnitatis
De primo prov vii dic sapientie soror mea es et prudentiam vocam amicam meam De 2o
... sapientiae timor domini et ... De 3o prov xxiii vir sapiens fortis
... De 4o eccli vii Cor sapientum ubi tristicia De quinto prov xviii ... domini fidelis
3 De 6o eccli vii ... humilibus dat gratiam ... De 6o prov xi ubi
sapiat ... parvum ... humilitas ibi sapientia De vii ... xxxv ... sapientibus et faciet quod deus in
... ibi sapientia De viii eccli xx homo sapiens tacebit usque ad tempus Et prov xvii
... De viiio eccli xx homo sapiens reputabitur quia in corde sapientum est os illorum De ...
... stultus ... si tacuerit sapiens reputabitur ... quam felices hii existimentur qui
... sapientem et diliget te ... quam implet ... quibus dicit origenes
sacram scripturam sic diligentes student ubi castitas conceda ubi paupertas extollitur
... illum qui ibi ponit studium ... ubi ... umbra confusa ... et ... infallibilis inveni
ubi ... persuadere ... ubi ... in hoc conti ... repone ... vitas quod nulla eadem
ipsa ... autoritas in ... ... sciencia ... et ... scitate ... corpitur
... valat autoritas in ... obsequium fidelibus et ... Nulla eius volumina
nec eadem verba ... excellencie coequantur quia et si in eis invenias tales vi
... scient ... et ... quia ipsius ... ... perit ... hec dicit
... fructus ... lilium inter spinas ... pullulat et flagrat ...
aut ... et perit ... zizania ... de palea ... toto orbe
et alias ... ad ... ventilator ... in glo ... super ... pasci
diffundere usque ad ... Theologi pascuntur inter lilia non ...
inter lilia ... in castris ... pascuntur inter spinas discunt ... Artiste
ad lucra ... Iuriste ... inflari Cum ... hoc studio ...
pascuntur inter vetos ... quibus ... in mundo potent reperiri Ubi ... sine ...
... scripture ... et salubrius ... Ubi quicumque sine ...
... Iustiniano modestia sine ... sophistico vel sanitas sine ... ypo
... quia ... sanat ait ... et sanabor ... Et ps ...
... quia ... et sanavit eos Et bernardus dicit ... sola ... reducit ad ...
... ad consolationem spei et adhortationem ... tuba celeste a ...
... fidei ad ... et ad palmam superne ... vocat ... venite adme
... nite ... bernardus dicit in libro de instructione morum ... studium ... esse ... nisi ...
... et ut ... credibilia pertractat ... cum pietas ... intellige ... et nosse mea ...
... omnia credibilia ... Et ut hugo dicit in libro de anima Nichil in hac vita dulcius sentitur nichil audiri
... Nichil itaque ... ab amore mundi separat nichil sic ... con
... roborat ... ita ... et ad ... opus et ad
tentationes ... laborem sicut studium sacre scripture ... Et ... augustinus in libro de baptismo parvulorum
... Scripture autoritatibus colla subdenda sunt ut ad intelligentiam ... per
... nisi ... ysa vii et ... bernardus dicit ...
... scripturas ... legit ... qui audit ... intelligit Et
... qui scripturas ... intellectu ... quia et ...
maxime ... et vita moribus pollere ... ille ...
... scriptura ... auctoritate et magnitudine quia ...
... scriptura ... auctoritate et ... perducens ad perpetuitatem ...
adeternitatem ... perducens ad ... perducens ad perpetuitatem ...

in salute / illuminans per gratiam celestem / abiciendo destruit / et dirigendo intellectum / ad ostendendum / que devium destruentis / omnem pravitatem conturbans / omne distortum [illegible] conquassans
[illegible] apostolus ad miracionem decipientis clamat / ad Ro xi / O altitudo divitiarum sapientie et
scientie dei quam incomprehensibilia sunt iudicia eius / et investigabiles vie illius / nemo enim
investigavit sapientiam eius / ysa xl. et sapientie eius non est numerus ps 146 / per ipsam enim res
cognoscuntur ut sunt / et per aliam autem sapiunt ut decent / quia sapientia divina dicitur
a sapio sapis et quia res autem per ipsam sapiunt ut sunt / et [illegible] dicitur
a sapor / scilicet conditorum [illegible] / Ecci i sapientia que non sapiendum est sed [illegible] / de qua dicit
Ecclesiastici [illegible] sapientiam si prior [illegible] peccata [illegible] / et [illegible] desiderata [illegible]
dabit / si etiam [illegible] toto corde [illegible] / [illegible] sapientiam sibi
tibi singula sapiunt ut sunt / de primo / Eccli 28 / [illegible] in [illegible]
etiam et veritate / [illegible] istam doctrinam sacre scripture / [illegible] et [illegible] / de 2° Deut
xxxii Concrescat ut pluvia doctrina mea / fluat ut ros eloquium meum
De 3° ps cxviii. quam dulcissima gutturi meo / ita sacra scriptura intellectum dat
suavitate sapientie et [illegible] / de 4° sapientie xiii / doctrina prudentiam facit / de 5° et de
[illegible] sacre scripture / [illegible] a deo / non ab homine / Joh vii. mea doctrina non est
mea / sed eius qui misit me patris / [illegible] altissimi [illegible] omnia
[illegible] sapientie vii / 6° quia [illegible] ei comparatur / [illegible] sapientiam meam
et non pecuniam / doctrinam magis quam aurum eligite / melior est enim cunctis opibus [illegible]
[illegible] / quia super aurum et topasion est amplectenda / [illegible] et [illegible] studen-
tissimi / quia [illegible] mundi sapientes devote / et [illegible] susceperunt / et studiose inspicere
[illegible] et [illegible] / apud deum abiecti / eam despiciunt et [illegible] / de primis [illegible]
[illegible] mundi [illegible] sapientes et stulti / [illegible] doctrinam sacre scripture / de 2° [illegible]
ix. docte iustum et [illegible] / de 3° [illegible] sapientiam et
intelligentiam / et [illegible] despiciunt / et infra 23° consultum dicitur in auribus insipientium ne loquaris
doctrinam stulti despiciunt / et [illegible] obstinati et maliciosi / [illegible]
quia despiciunt doctrinam eloquii tui / [illegible] recipiunt et despiciunt / de quibus dicitur Eccli
[illegible] docti / quia doctrinam non recipiunt / [illegible] laborat / quia [illegible]
22 / [illegible] fatuum [illegible] mundi sapientiam magistri [illegible] sapientia
dicitur / compedes in pedibus stulti doctrina [illegible] / quia [illegible] / 2° quia
stulti [illegible] / 3° quia [illegible] / 4° [illegible]
[illegible] / [illegible] / [illegible] inflat / [illegible]
[illegible] introducit mortem / [illegible] oculos claros et pulcros
[illegible] / Tales ii inflati sunt [illegible] / Sic illi qui per [illegible]
et [illegible] super omnia alia facilius se inflat / [illegible] inflati / [illegible] sunt
plus clari / [illegible] facilius [illegible] per [illegible] inflati / [illegible] sunt [illegible] / [illegible] in multa
[illegible] / Sic [illegible] / et qui addit scientiam addit et laborem / de
[illegible] multa [illegible] / [illegible] mala / bonum autem facere nescierunt / [illegible]
[illegible] sapientes sunt ut faciant mala / [illegible] in [illegible] sunt [illegible] / [illegible]
sunt [illegible] sapientia [illegible] / quia [illegible] / Eccli
[illegible] clarissima / et tamen in actu [illegible] / [illegible] veritate [illegible]
sunt [illegible] nocte lucet / [illegible] in veritate [illegible]
[illegible] / Sic [illegible] tales sunt mundi sapientes / qui oculos [illegible]
[illegible] ad [illegible] / et quia in nocte [illegible] mundi [illegible]
[illegible] clariores / et [illegible] sunt rapaces / et [illegible] nocte [illegible]
sapientiores / qui tamen [illegible] sunt [illegible] / qui portant
[illegible] / de 2° / qui sunt [illegible] oculos ita [illegible] / et clarit
oculos [illegible] ita quod clarius videt / [illegible] videt / qui fiunt hominibus invisibilem
[illegible] alios videat ipse / ab aliis vero [illegible] / [illegible]
[illegible] mundi [illegible] oculos intellectus / [illegible] / sed [illegible]
[illegible] / et [illegible] sophisticas et malicias obfuscare / alios [illegible] videt
solet decipere / et [illegible] / [illegible] ipsos esse et
et ipsi sunt invisibiles / quia [illegible] / [illegible] facinus / [illegible]
alios decipiant / de quorum sapientia dicitur Jaco 3 / Non est hec sapientia desursum descendens
alias et [illegible] / et licet tales per [illegible] astuciam [illegible] alios decipere / [illegible]
tamen in fine totaliter decipiuntur / [illegible] ad salutem
cogitat / [illegible] per [illegible] sapientiam [illegible] decipiunt / Ysaie xlvii / Sap-
ientia / et scientia tua hec decepit te / [illegible] sunt [illegible] optime [illegible] sapientes

Mundi sapientia et sapientia dei stulticia apud deum [illegible]

ad se regendum, non quod transit ita multi sapientes in terrenis / et non sapiunt in spiritualibus
sunt sapientes / sicut quos dicit veritas / ait [illegible] abscondisti hec a sapientibus et prudentibus
quia multi / et revelasti ea parvulis / [illegible] intrabunt morte damnatorum
et multo / quia quanto plus quam ceteri / tanto cum peccant plus in mente de damnatore
[illegible] de luce [illegible] sciens voluntatem domini et non faciens plagis vapulabit multis
uno teste papiensi [illegible] / Dani. in [illegible] ut interficiuntur sapientes babilonis
et ad vero [illegible] tamen [illegible] mores / et quo clerici ipsi sapiendi multi condampnantur et est
[illegible] intellectus perturbativa / deceptionis imaginativa / dei oblivionis intro-
ductiva / mentis elatione gravativa / [illegible] sapiencia et scientia divina [illegible] pulchritudinem et pace
[illegible] studiis [illegible] diligentia [illegible] ultro querentibus offert / [illegible]
ego mater pulchre dilectionis et timoris et agnitionis / et sancte spei / in me omnis gratia vie
et veritatis / in me omnis spes vite et virtutis / et ideo dicit / transite ad me omnes qui con-
cupiscitis me / et a generationibus meis adimplemini / Eccli. 24.
Nullus [illegible] ad sacram scripturam [illegible] quod [illegible] gratie
[illegible] suscipit [illegible] ne nota ingratitudinis obruatur [illegible]
talem et tantam nobilem scientiam [illegible] illuminatam / que de magna [illegible]
[illegible] intellectus / quia [illegible] utilius diligendo / et prestat
in presenti per gratiam et virtutes / et in futuro finaliter in gloria eterna consumabit et
cum de plena [illegible]

Adiecit dicta [illegible] / quia sacra scriptura exstat maior / hoc ineffabilibus delectationibus / propter quod
[illegible] delectatur / quia ipsi [illegible] instruendo / Unde [illegible] in quadam
epistola de dulcedine et delectatione sacre scripture scribit / [illegible] dei per quam disposuit
deus et ordinavit / pro pastu animarum prudentum / et delectatur [illegible] / et [illegible]
sue splendore illuminatus / et virtutum suavitate / [illegible] audientium [illegible] / et super
[illegible] dicit [illegible] bonus odor [illegible]
et bene eructat / qui plena et suavia precepta domini gustavit / de quibus [illegible]
scribit b. Ieronimus in epistola ad rusticum monachum / delicias mundi [illegible] fugiendo
[illegible] habeto cellam paradisum / poma scripturarum poma decerpe
[illegible] delicias / harum fruere complexu / Nam uno studio sacre scripture [illegible]
[illegible] abolet malicia / cogitationis iniquae / locutionis prave / et operis
[illegible] / Ex quo quam tanta est sacre scripture [illegible] / ut in [illegible] infusa [illegible] / omnium
delectorum materiam stultitiarum [illegible] uno impetu simul expellit
/ ut dicit dominus [illegible] lactancius / [illegible] studentes divine scripture / possunt [illegible]
cum psalmista [illegible] repleti sumus mane misericordia tua / exultavimus et
delectati sumus / in studio eius / delectantur namque veri studentes in studio
divine scripture / Ex quadam multitudine copiosa / Ex quadam [illegible] gaudiosa / et
ex quadam [illegible] gloriosa / [illegible] facit fructus [illegible] / et [illegible]
fecit fructum centuplum / [illegible] / [illegible] delectatum est cor meum
et exultavit lingua mea / et caro mea requiescet in spe / que est [illegible]
[illegible] / ut dicit [illegible] 3o [illegible] 26 / [illegible]
[illegible] repleti sumus / [illegible] exultavimus
[illegible] delectat studiosos / [illegible]
[illegible] delectati sumus / Studium enim sacre scripture delectat studiosos / [illegible]
in [illegible] timorosos / ad [illegible] amorosos / [illegible]
ligencia curiosos / [illegible] gaudiosos / De primo Sap. viii [illegible] est sapientia et [illegible]
[illegible] / exultaciam gaudiosos / [illegible] ipsa dicit / Si delectamini sedibus et sceptris
[illegible] delectatio bona / [illegible] ipsa dicit / diligite sapientiam [illegible] delectamini in ea sap. vi
[illegible] / [illegible] sedula [illegible] delectabit virum suum / [illegible] sedula
De 2o Eccli. xxvi [illegible] mulieris sedule delectabit virum suum [illegible] / De 3o [illegible] timor
est sacra scriptura / que virum suum [illegible] delectat / [illegible] vos
[illegible] delectabit cor / [illegible] ipsa dicit [illegible] / [illegible]
De [illegible] / [illegible] amore eius delectatur [illegible] / [illegible] ultra [illegible] exultet
[illegible] / [illegible] / ut dicit Aug. li. 83 q. / [illegible]

iusti in conspectu dei et delectantur in leticia. sic studio sacre scripture / unde sequitur replebimur
in bonis domus tue / et subditur exitus matutini et vespere delectabis. sic studio sacre
scripture / Sic fuit ille in vespere mortis sue consolatus ex studio divine pagine / de quo scribit
Holcot super libro sapiencie, qui mortuus inventus fuit inter libros sedens in cathedra / et sic
in studio suo libro aperto / cum alii [illegible] advenerunt / et vultum eius tam serenum
morte [illegible] considerant diligenter / et invenerunt manum suam iacentem
et indicem ostensum super textum istum: Iustus autem si morte preoccupatus
fuerit in refrigerio erit / et merito, quia sacra scriptura studentibus eam promittit vitam eternam
dicens: qui me elucidant vitam eternam possidebunt / et ideo ubi quia vixit viderunt
dei [illegible] / gustavit eam dulcissime / tenuit eam firmissime / gaudet in eo [illegible]
deum clarissime / gustavit eam dulcissime / tenuit eam firmissime / complent vota plenissime / de [illegible]
iustissime leticie / herent ei tutissime / complent vota plenissime / dicit quod
delectabile est oculis videre lucem / quod illuminat in tenebris sedentes / quod dirigit
in via mundi ambulantes / quod abscondita in iudicio manifestat / quod omnis
ad videndum est delectabile / de primo lucet quod illuminat [illegible] qui in tenebris et in umbra
mortis sedent / et Job 22 [illegible] que non fulget lux in eis / quia ipsa est eandem
lucis eterne / et speculum sine macula / sapiencie 7 / de 2o Johannis 8 ego sum lux mundi qui
sequitur me non ambulat in tenebris / sed habebit lucem vite / de 3o Johannis 3 omnis qui male
agit / odit lucem / et non venit ad lucem ut non arguantur opera eius sed in iudicio apparebunt / quoniam
de ultimo dicitur 20 [illegible] in faciem tuam / ibi facies tua decora / et [illegible]
3. nos autem revelata facie gloriam speculantes in eandem imaginem transformamur
a claritate in claritatem / de 2o [illegible] Ysaie 55 omnes sicientes venite ad aquas et
sequitur venite et comedite bonum et delectabitur in crassitudine anima vestra
[illegible] dulcia faucibus meis eloquia tua / iudicia tua dulcia mella / de 3o
Notas fecisti mihi vias vite, adimplebis me leticia cum vultu tuo, delectationes
in dextera tua usque in finem / de 4o [illegible] exultent iusti in conspectu dei et delectentur
in leticia / de 4to inquit David / mapucti ant [illegible] / et delectabuntur
[illegible] patris / unde ipsa de patrem meam do vobis pacem vel Joh. 14
in multitudine pacis / [illegible] sic repleat delectat [illegible] figurata in manna
de celo [illegible] / [illegible] Exodi 16 / [illegible] libro 3o [illegible]
quod sapiebat [illegible] in voluntatem comedentis [illegible] appetitui [illegible]
manna est verbum dei / et [illegible] bona voluntas suscipientis [illegible] omne saporis in se
comedentis sumpsit / manna quippe omne delectamentum [illegible]
[illegible] videlicet in ore sumentium [illegible] voluntatem edencium sapores
[illegible] et a principio [illegible] glutitur
[illegible] equidem [illegible] que [illegible] et [illegible] utilis [illegible]
audientium [illegible] ipsa enim [illegible]
[illegible] accepta [illegible] voluntati [illegible] saporem [illegible]
ut dicit [illegible] in prologo Job: scriptura sacra [illegible] / [illegible]
est in locis obscurioribus [illegible] exponendo frangitur / et mandendo glutitur
potus est in locis apertioribus / quia ita sorbetur sicut invenitur / ita [illegible]
catur delectatur in sacra scriptura / quia [illegible] subtiliter instruit / et [illegible]
12a [illegible]

Conclusive dixi 13a [illegible] sacra scriptura [illegible] nostra / doce divine [illegible] / et [illegible]
affluencie / anima allicit affectum uberius [illegible] / unde [illegible] scriptura sacra
intus et [illegible] libro [illegible] intus et foris scripto / et septem sigillis sigillato
/ quem vidit Ezechiel in dextera sedentis / super thronum / Ezechiel 2. et Apocalypsis 5.
/ ipsa et enim est liber intus scriptus / quia [illegible] in litera legis continet
[illegible] foris / quia in litera [illegible] ipsa [illegible]
[illegible] tradit [illegible] de [illegible] super Ezechielem / [illegible] liber est
scriptus intus per allegoriam / foris per hystoriam / intus per intellectum spiritualem / foris
per [illegible] / foris [illegible] / et [illegible]
per literalem / foris [illegible] et [illegible] / intus quia [illegible] promittit / foris
intus [illegible] declarat et ostendit

quia impleta sunt dissipavit. De quo hoc dicitur 2 Paralipomenon [illegible] capitulo [illegible] Helchias
sacerdos librum legis in archa domini. Et Ieremie [illegible] Sume librum emptionis
hunc signatum et librum qui apertus est et pone in vase fictili. Liber signatus
est divinitatis, liber apertus est humanitatis, qui in vase fictili carnis est
humane et in littera [illegible] in utero virginis matris. Sunt eciam signatus
et apertus. Iste liber fuit dictatus in patre, dispensatus, scriptus in matre,
conceptus, expositus in nativitate manifestatus, correctus in passione,
rasus in flagellacione, punctatus in vulnerum impressione, [illegible]
[illegible] in crucifixione, illuminatus in sanguinis effusione, et ligatus
in resurrectione, lectus et disputatus in ascensione. [illegible] angeli [illegible]
[illegible] est iste rex glorie, et quis est iste qui venit de Edom. Apertus vero
erit et explicatus in iudicio [illegible]. Apocalypsis [illegible] iudicati
sunt mortui ex hiis que scripta erant in libro. Et Danielis VII: libri
aperti sunt et iudicium sedit. Ezechielis secundo capitulo: Ecce manus missa
ad me in qua erat involutus liber, et expandit illum coram me et scripte
erant in eo lamentationes carmen et ve, id est premia bonorum et supplicia
dampnatorum. Et [illegible] manus fit ministrate illorum qui libros ediderunt
et conscripserunt [illegible] digitorum [illegible] quia [illegible] patriarchis et
prophetis, [illegible] apostolis et evangelistis. Quod autem liber
sacre scripture in voluminibus misteriorum [illegible] in pluribus scriptus intus et
foris: intus sacra scriptura est intus scriptura misteriorum, et foris in apparencia scriptura
historiarum. Et dicitur signatus quia [illegible] scriptura sacra sub cortice apparenti signata
sunt et latent [illegible] misteria. Ad Romanos primo: invisibilia
dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. Liber est liber mandatorum dei,
Baruch IIII: [illegible] liber permanet in eternum. [illegible] agnus [illegible] aperire
et [illegible] diversitate librorum [illegible] diversitatis scripturarum [illegible] scriptura
sacre, [illegible] liber mandatorum, scriptura [illegible] liber [illegible], scriptura
[illegible] liber [illegible], scriptura [illegible] liber
[illegible] scriptura [illegible] que dicitur liber [illegible] scriptura [illegible] que
est liber [illegible] libro et descriptus decalogus digito dei in
duabus tabulis [illegible] quibus [illegible] scriptor [illegible]
[illegible] [illegible] sicut [illegible]
cum scriptura [illegible] plenus [illegible] sicut arbor plena floribus, sicut ortus
plenus fructibus, et sicut pratum repletum graminibus. In ea inveniunt
flores bonorum [illegible], fructus bonorum documentorum, herbe salubres [illegible]
[illegible] et fructus utiles [illegible] sicut [illegible] de herbis et arboribus
flores quosdam amaros et quosdam dulces solent colligere ex quibus mel [illegible]
[illegible] et [illegible] in pratis pascencia [illegible] dulces et suaves
[illegible] et aliquando asperas et amaras [illegible] solent. Sic vere studentes
[illegible] et [illegible] dulces [illegible] et [illegible]
in sacra scriptura [illegible] tormentorum, ut inde mel devocionis [illegible] et mel
amaras [illegible] et ad cibum et medicinam [illegible]
salubris doctrine [illegible]. De quibus dicitur Actuum XVII: qui susceperunt verbum dei
ita ut ipsi [illegible] cotidie scrutantes scripturas, que est fons et flumen
cum omni aviditate [illegible] fons [illegible] puteus profundissimus,
aque vive, fons [illegible], fons [illegible] et [illegible] loca
[illegible] et alia in toto [illegible]
[illegible] alia [illegible] profunditatis [illegible] loca plana [illegible] profunditatis
[illegible] et alia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

Secundo quia sacra scriptura fluvius est in quo agnus ambulat et elephas natat
quod ibi invenit agnus .i. simplex in quo potest proficere / ibi etiam invenit elephas
.i. quilibet magnus doctor quod non possit attingere / et ipsum in quo oporteat
dubitare / quia sicut dicit hugo libro de archa noe libro 2o / Scriptura sacra
liber est vite / cuius origo eterna / cuius incorruptibilis essentia / cuius agnitio vita / cuius
scriptura indelebilis / cuius aspectus desiderabilis / cuius doctrina facilis / cuius scientia
dulcis / cuius profunditas inscrutabilis / cuius verba innumerabilia / unum tamen verbum sed
omnia / De huius scripture suavitate ait Jeronimus in epistola ad paulinum de institutione clericorum
nonne quid dulcius melle quam deum scire sapientie. et in abdita eius intrare
sensum creatoris inspicere / et sermones domini dei tui qui ab huius mundi sapientibus
deridentur plenos docere sapientia spirituali / quam nullus alius de celo stare ... esse
potest / ut dicit lactancius / Porro hec fluvius sacre scripture figuratus est ezechielis xlvii
ubi dicitur quod angelus domini mensus est aquas redundantes a latere dextro
et duxit eum per aquam usque ad talos / Item mensus est et duxit eum usque ad
genua / Item mensus est et duxit eum usque ad renes / Item mensus est torrentem
quem non potuit pertransire / quia intumuerant aque profunde torrentis
et non potuit pertransire / Vere iste sunt aque et torrens sacre scripture
qui non potest pervadari / Vere iste sunt aque et torrens sacre scripture
que a latere dextro xpisti ... procedunt / Alii duo
ista cum mensurat angelus potestati xpisti / vim dans ... / alii duo
alii ... cum ... usque ad renes / ... / alii quidem ibi erant usque
ad talos / scilicet simplices / qui inveniunt ... / alii inveniunt
torrentem ita profundum quod non potest pervadari / et tales sunt qui volunt ...
secreta et profunda dei in sacra scriptura que transcendunt capacitatem ... / unde
dicit beatus augustinus super genesim c 30 quod scriptura sic loquitur ut altitudine superbos irrideat
profunditate attentos terreat / veritate magnos pascat / affabilitate parvulos
nutriat / Item ... apotera ... in qua alius ...
invenit / ... est ei ad salutem / unde ... super ... c 22
... sanctis invenit ... quod discat / contumax timeat
laborans quo nutriatur / pusillanimus quo mutetur / ... inveniunt ...
... / vulneratus remedium / impigritus refrigerium / ... sic
scriptura sub ... libro mandatorum ... / beatus qui audit verba prophetie huius
et servat ea que in ea scripta sunt
Quinto addendum quod est scriptura divine providentie / quia c libro secretorum ... cum qua
in hoc mundo divine / boni et mali scribuntur / et nomen et ... / unde
in hoc libro ... omnes scribuntur / ... libri ...
.... 138 in libro tuo omnes scribentur / ... legere / et ... / quia ...
et scribe in eo / Sicut enim ... describuntur leges / et ...
et iudicia humana disponuntur / ita in libro providentie dei ... ordinatio
et ... / quia omnia inferiora gubernantur et disponuntur / ... scripta est
... obscura / et non cum potest legere nisi iudex. et ... sui
multis obscura / et non ... / quam iste liber explicabitur / et legetur omnibus
quando ... iudicium / quod ... providentie
apponetur / et dicetur illud danielis ... legite istud ... / et omnibus
et ... / quia non est ... in ... aut ... / et omnibus
et providentie / qui non est obscurum ... / et ... ibi apparebit / quod ... lamentacio misericordie
... et ... / ita quod ibi apparebit / quod ... ab ista
... et salutacio ... / ... et damnacio damnatorum / quod ... ab ista
scriptura ... / ... danielis v ubi manus
scriptura venit ... et damnacionis / ... / capitulum ... civitatis / et
scribens in pariete divisionem regni babilonis / captivitatem civitatis / et
mortem regis designavit / quod est in ea ordinetur future ... dampnacio
... zacharie ... ubi dicitur ... fur et periurus ... scripta est
... / et ... in libro iudicabitur / et Job primo ... / et ...
in ... adolescencie ... [illegible]

providentie dei liber

scrip[ta] [illegible] / Et nec ea[m] scribit d[ominu]s libellu[m] repudij / q[uam] dedit uxori aut pre[dicator] s[ecundu]m
dap[na]ti[on]e / Alij v[er]o i[n] ista scriptu[r]a ordina[n]tur s[an]c[t]or[um] beatificacio[n]es / s[ecundu]m apoc[alipsis] xiiij[o]
Beati qui i[n] d[omi]no mori[untu]r / licet o[mn]is scriptura est misterie / q[uan]tu[m] ad mise-
ros / scriptura mortis / q[uan]tu[m] ad dap[na]tos / scriptura vite / q[uan]tu[m] ad beatos / Dauid
p[salmo] / salvabi[tu]r ... qui i[n]ve[n]ti fu[er]i[n]t i[n] l[ibr]o vite / De malis v[er]o d[icit]ur
Eze[chiel] ... i[n] scriptura domus ... non scribe[ntu]r / et p[ro]ph[et]a dicit / deleant[ur]
de l[ibr]o viuenciu[m] / et cu[m] iustis no[n] scribe[ntu]r / Et apoc[alipsis] xxj conclud[it]ur q[uod] i[n] civitate
nova Ih[e]r[usa]l[e]m no[n] intrabit nisi illi / qui scripti s[un]t i[n] libro vite / h[oc] e[st] scripta
... p[er]petue / scr[ibun]t p[ro]puter ... aut l[ibe]r vite ... dei / q[uod] est de ... et et[er]nis

Tercia scriptura ... q[ue] e[st] scriptura moralis ... q[ue] e[st] li[ber] ... / ... de q[uo] ...
de se ipso p[otes]t fac[er]e li[brum] / et scribe[r]e i[n] se ip[s]o scriptura[m] v[ir]tutu[m] et bonor[um] exempl[orum]
ut alij i[n] ip[s]o possint leg[er]e / i[n] verbis bona doctrina / et i[n] factis bona exempla
ut de quolib[et] ... illud apoc[alipsis] xiiij[o] ... qui h[ab]ent scriptura[m] i[n] fro[n]-
tibus suis no[me]n agni / q[ui] s[ecundu]m no[m]i[n]e fama et fidei / et q[ue]stio agni in-
maculati x[rist]i scriptura s[un]t / ... i[n] frontib[us] ... i[n] ... cordibus ...
Scriptura subiungi[tu]r q[ue] e[st] scriptura intellect[us] ... / qua scribit[ur] li[ber] animar[um]
Domi[nus] e[ni]m ... scribit i[n] cordib[us] suis / scriptura ... dei mandata / et alia
ad salute[m] cor[um] p[er]tinencia / de q[ua] d[icitu]r ... xxxj / dabo lege[m] mea[m] i[n] visceribus eor[um]
et i[n] cordibus eor[um] scribam eam / Q[ua]rto dixi q[uod] e[st] scriptura i[n]iusticie / q[ue] d[icitu]r liber
viciorum / qua scribit[ur] peccata ho[m]i[num] / q[ue] notant[ur] ... scriptura / q[ue] i[n] ... scribit[ur]
in ... / et i[n] ... / ... cu[m] est li[ber] ... / in quo scribit ... vicia
... q[ui] ... voluit leg[er]e ... / ... 22 Beati viri isti ...
... no[n] ... / ...
et apoc[alipsis] xvij d[icitu]r de babilone / q[ue] ... malor[um] designat[ur] / q[uod] h[ab]e-
bat i[n] fronte sua scriptu[m] no[m]e[n] misterij babilon ... magna ... forni-
cacionu[m] / Dixi vltimo q[uod] e[st] scriptura et[er]nalis affluencie / qui e[st] li[ber] p[re]mior[um]
Et h[ec] scriptura est glorie paradisi / qua[m] s[ecundu]m deus scribit ... beatis ...
... et gaudia paradisi / apoc[alipsis] 2[o] d[icitu]r i[n] calculo ... no[me]n ... scriptu[m] / q[uod] ne-
sc[i]t / nisi qui accipit / et 3[o] e[iusdem] d[icitu]r / ... scribam s[uper] eu[m] no[me]n meu[m]
et no[me]n civitatis nove Ih[e]r[usa]l[e]m / in qua ... / et gaudent de
... / ... dei et s[an]c[t]or[um] et angelor[um] / ... hic ...
... in qua s[un]t ... dei et s[an]c[t]or[um] et angelor[um] / ... et ... familia eius
... xlv ... venerunt fr[atr]es ioseph / et gauisus ... pharao et ... familia eius
... q[uod] ... scriptur[arum] / ... et multiplices li[bri] ... i[n] ca-
none biblie / ... s[un]t legales / q[ue]da[m] hystoriales / q[ue]da[m] ... / et
alij p[ro]phetales / ... s[un]t ... veteris et novi testam[en]ti / veteris testam[en]ti sunt
q[ui]nq[ue] li[bri] moysi / ... exodi ... c[apitula] xl / leviticus 27 / nu[meri] 36 / et deuteronom[ium]
... / ... 28 / marcus 16 / lucas 24 / Ioh[annes] ...
c[apitula] 34 / Novi s[un]t quatuor ... / Veteris testam[en]ti s[un]t ... 24
hystoriales ... / ... esdras / neemias / thobias
iudith ruth / ... li[bri] ... et ... / Novi vero testam[en]ti sunt acta ap[ostol]or[um] c[apitula] 28 / ...
Job ... et machabeor[um] / ... s[ecundu]m ... c[apitula] 31
... veteris et no[vi] testa[men]ti / veteris testa[menti] s[un]t ... / Novi ep[isto]le pauli
... / cantica canticor[um] c[apitula] 8 / sapie[ntia] 19 c[apitula] / ecc[lesiasticus] ... / ... novi testa[menti] / ... s[un]t
... c[apitula] xij / ... / ... s[ecundu]m ... et no[vi] testa[menti] / ... 48 / Daniel 14
et ep[isto]le canonice / p[ro]phetales ... s[un]t ... / ysaias 66 / ieremias ... / ezechiel 48 / Daniel 14
... q[ui] s[un]t ... / osee xiiij c[apitula] / Iohel 3 / Amos 9 / Abdias 1 / Ionas 4
... s[un]t ... p[ro]phetar[um] ... / Aggeus 2 / Zacharias 14 / Malachias 3
Micheas vij / Naum 3 / Sophonias 3 / ... / ... veteris testam[en]ti / ... aliud ...
... volumine ... / Novi testa[men]ti e[st] apoc[alipsis] xxij / q[ue] ... veteris testam[en]ti ... / ... apoc[alipsis] ... veteris
novo ... in medio ... / ... novi testa[men]ti ... et statu ecc[lesi]e i[n] illis s[ecundu]m t[em]p[or]ib[us] / et ...
... novi testa[menti] / q[ue] agit de ... t[em]p[or]ib[us] et statu ... debeat ... de ...
ecc[lesi]e ... / et penu[ltim]o ... / ... p[er]petue et ... li[ber]
scriptura ... ci[vi]tatis / ... / ... scriptura ... d[icitu]r ... vite ... / et ...
affluencie / qua ... / ... ut ... i[n] ...

s[ecundu]m ... no[n] ... q[ue] ... de ... / ... q[ue] ... / et ... / q[ue] ... / ...

... libror[um] biblie

et 2[a] ... Dauid

[illegible] ... per pauciora [illegible] ... sacre scripture [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... in hac vita dulcius sentitur [illegible] ...

[illegible] ... et ad quod [illegible]

[illegible] ... studium sacre scripture [illegible]

[illegible] ... sacra scriptura [illegible]

[illegible] ... intellectu [illegible]

[illegible] ... subtilis [illegible]

est [illegible] ... divine [illegible] ... affluencie [illegible]

[illegible] ... ut claret [illegible] ... laude [illegible]

cat thema [illegible] prima lectio [illegible] commendatione sacre scripture in generali [illegible] istas lectiones

...... istam [illegible] utrum modus scripture sit uniformis vel difformis

Utrum sive sensu litterali pagina sacra valeat [illegible] sensu plurali. Utrum sacra scriptura

[illegible] sensum hystorialem seu litteralem [illegible] sub eadem littera [illegible] alios sensus latentes.

[illegible] sacra scriptura ordinata est ad [illegible] ut det legentibus [illegible]

divine voluntatis et intellectum [illegible] illud ps 118 declaracio sermonum tuorum illuminat

et intellectum dat parvulis sed multiplicitas et pluralitas sensuum impedit et ob-

umbrat intellectum ergo sine sensu litterali sacra pagina non sit ponendus sensus varius [illegible]

[illegible] Augustinus [illegible] in libro de utilitate credendi [illegible] scriptura que vetus testamentum nominatur [illegible]

traditur secundum hystoriam, secundum ethiologiam, secundum analogiam, secundum allegoriam, que quidem

sunt quatuor modi [illegible] exponendi sacram scripturam omnino videntur aliena [illegible]

[illegible] sine sensu litterali sacra scriptura valeat [illegible] pluralitas [illegible]

[illegible] sine sensu litterali sacra pagina possit [illegible] allegoriam moralem et

anagogicam [illegible] ad huc [illegible] sensus sacre scripture [illegible]

[illegible] sensus [illegible] invenitur sensus parabolicus [illegible]

[illegible] sacra scriptura [illegible]

[illegible] secundum [illegible] variat

[illegible] mistice [illegible] loquens [illegible]

gestum [illegible] in singulis illius libri latent multiplices sensus [illegible] sacra scriptura

[illegible] sine sensu litterali [illegible] sensu plurali [illegible] ubi latentes

[illegible] utrum [illegible] sensum litteralem in verbis sacre pagine [illegible] ubi latentes

sunt ponendi [illegible] in aliis scripturis [illegible] spirituale [illegible] sacra scriptura

[illegible] sub una littera continet plures sensus [illegible] auctor spiritualis

[illegible] scripture [illegible] ita disposuit ut in ea non solum

voces ad placitum institute, sed etiam res divinitus [illegible] determinate divina

significarent misteria [illegible] que est per voces ... sensus litteralis

seu hystoricus [illegible] que est per ipsas res [illegible]

[illegible] sensus misticus seu spiritualis [illegible] volunt res

[illegible] et ad declaracionem modi quo res et voces [illegible] isto est

significare et ad [illegible] quo homo est [illegible] conformat [illegible]

[illegible] quo homo [illegible] manuduci ad [illegible]

et consueto modo cognoscendi [illegible] et obiectu rerum [illegible]

et amorem rerum spiritualium et invisibilium [illegible] que disposuit omnia bene

et per voces [illegible] benignitas divine sapientie [illegible] pro modulo sue capacitatis perducere

et [illegible] volens hominem ad spiritualium [illegible] et partes ipsius sic habituavit et

[illegible] disposuit istum mundum [illegible] sensibilem et partes eius [illegible] conditiones disposuit

[illegible] ut ipse essent visibiles et sensibiles [illegible] figure

[illegible] seu proprietates [illegible] apta et convenientia [illegible]

seu methaphore rerum spiritualium [illegible] divini [illegible]

[illegible] et varii status hominum [illegible] sacre scripture

[illegible] et multa [illegible] res sunt quas nobis exprimunt [illegible]

non solum vocibus, sed ultra [illegible] rerum sensibilium seu visibilium [illegible]

et proportionibus [illegible] et variis proprietatum conformitatibus. [illegible]

Marginalia (left margin): [illegible] ... uniformis modus ... [illegible]

De [illegible] et modo [illegible] sacre scripture

res sensibiles non voluntaria institutione, sed naturali similitudine et conformitate in proprietatibus exorta, instant illas ut ad exempla dei per ea que facta sunt, que per quasdam faciei quosdam aspectus, vel quosdam libros naturales, quia sunt singule creature scripte diversis proprietatibus similitudinibus et aspectibus, quasi quibusdam literis que naturales ratione conformitatis seu similitudinis. Sic signa [illegible] res spirituales contingunt. Hugo [illegible] libro de operibus trium dierum capitulo [illegible] dicit inquid: Universus enim mundus iste sensibilis quasi quidam liber est scriptus digito dei, et singule creature quasi figure quedam non humano placito invente sed divino arbitrio institute ad manifestandum et quasi quodammodo significandum invisibilem dei sapientiam. Eodem modo autem significationis res [illegible] sensibiles illius rei [illegible] dicuntur signule [illegible] qui dicitur res significata sensibilis vel liber naturalis [illegible] spiritualis [illegible] est sensibilis [illegible] tales est qui faciei vel liber naturalis [illegible] est qui sensibilis [illegible] dicitur res spiritualis illius rei invisibilis [illegible] quo libro ista res scripta et illa est velud naturalis facies vel liber [illegible] quia una res spiritualis quasi in similitudine legitur. Ex hiis [illegible] quia una res visibilis [illegible] diversas proprietates et proprietates diversas, ut plures res sensibiles [illegible] spiritualem esse faciei seu liber, et ergo una res spiritualis [illegible] res sensibiles ut esse [illegible]. Ex hiis premissis sit [illegible] ars scripture sancte quo ad utrumque testamentum competit [illegible] sacra scriptura ad hoc est a deo ordinata, ut per eam veritas [illegible] nobis ad salutem manifestetur [illegible] ad [illegible] per [illegible] manifestare [illegible] sacra scriptura [illegible] scripta sunt [illegible] et [illegible] ad [illegible] utilitatem scripta sunt, ad [illegible] ad [illegible] doctrinam scripta sunt, et [illegible] spiritualis vivificat, in [illegible] sacre scripture occidit. Spiritus autem [illegible] spiritualis [illegible] quondam a deo tradita [illegible] sacre scripture maxime veteris testamenti, quondam a deo tradita [illegible] ut verba sonant [illegible] in multis locis [illegible] scriptura [illegible] debet nunc intelligi ad literam, ut verba sonant, [illegible] sed esset mortifera utpote de [illegible] debet nunc intelligi ad literam [illegible] pro illo tempore, sed esset [illegible] ut erat [illegible] et [illegible] Christus [illegible] dicit Paulus ad Gal. [illegible] post [illegible] ad [illegible] sacre scripture non [illegible] et [illegible] quia [illegible] a deo dispositum ut in sacre scripture [illegible] Ecclesiastico 2a. Utilis est a deo dispositum ut [illegible] tollitur tedium studendi, atque audiendi manifestetur [illegible] maior surgit affectio difficultate [illegible] ad illa que sunt [illegible] difficultatis [illegible] aquo [illegible] sacram scripturam [illegible] que removet tedium, et intellectus [illegible] tollitur [illegible] et [illegible] que removet tedium [illegible] occupare [illegible] qui [illegible] scripture difficultates [illegible] sacram scripturam, qui [illegible] difficultates penetrare studentibus atque audientibus [illegible] singulas [illegible] difficultates [illegible] et [illegible] suo naturali ingenio non possunt singulas [illegible] a deo impetrare, et se humiliare, et doctoribus [illegible] ipsius [illegible] a deo datum est de [illegible] nosse misterium regni dei [illegible] et aliis [illegible] una misteria magis indiguit credere, et aliis [illegible] difficultatem [illegible] ut maiorem [illegible] que [illegible] indigni sapeunt et [illegible] plagis [illegible] occultaverit, que si indigni sapeunt et [illegible] pluribus plagis [illegible] et penis [illegible] magis [illegible] et non faciunt [illegible] voluntatem [illegible] et non faciunt [illegible] impedit. Et [illegible] dixit [illegible] hominis voluntas [illegible] margaritas vestras ante porcos [illegible] canibus neque mittatur margaritas [illegible] Beatus Augustinus libro de doctrina christiana [illegible] et [illegible] fidei in sacra scriptura [illegible] esse [illegible] tradi, 2o [illegible] videndum fore ad [illegible] et [illegible]

et [illegible] quia veritas [illegible] est una et [illegible] tropologiam que est [illegible] anagogiam qui est [illegible] allegoriam qui [illegible] moralis [illegible] ad [illegible] allegoriam ad [illegible] moralis [illegible] anagogiam ad [illegible]

29 [illegible]

De 2° articulo qui querit de multiplici sensu sacre scripture / quot et qui sunt / Et circa hoc est
doctorum dictum quod quatuor sunt sensus / litteralis / allegoricus / moralis / et anagogicus / Sensus
litteralis est quem primo auctor scripture principaliter intendebat et exprimebat / ex forma
scripture / et exprimit scripture circumstanciis secundum usitatam linguarum accepcionem / propter hoc ubi [illegible]
tiam / propter quod [illegible] / ab volens scire / et querere / an aliquis passus scripture sit litteraliter
intelligendus / debet primo querere / que precedunt illum passum / et que sequuntur / et cum
dicendi locutionis negocium et personis / quod quidem ex aliis passibus scripture possunt
vel ante positis intelligi possunt / Secundo debet advertere vulgatum seu usitatum modum
loquendi / et significacionem linguarum istius ydiomatis / in quo scriptura posita est / Et ideo Augustinus
libro de Cathetizandis rudibus locutio divinarum scripturarum secundum [illegible] linguarum proprietates
accipienda est / Quia enim omnis lingua habet propria locucionum genera / que cum in aliam
transferuntur / videntur absurda / ut ibi dicitur / Et isto secundo tenetur / quod in dubiis litteralis
veteris testamenti / recurrendum sit ad libros hebreorum / Et pro dubiis novi testamenti
ad volumina grecorum / et hoc patet ex [illegible] ubi dicit / ut veterum / ubi dicit quod veterum librorum
fides de hebreis voluminibus / ita novorum greci sermonis normam desiderant / Et
hic est ideo secundum archidyaconum et glossam ibi / quia vetus testamentum fuit hebr[aice]
[illegible] scriptum / et totum novum testamentum grece / preter [illegible] et epistolam
Pauli ad [illegible] que erat scripta latine / Tertio debet considerare modum loquendi [illegible]
[illegible] vel figuratum / [illegible] [illegible] figurales [illegible]
[illegible] / Et tunc sensus qui consistit [illegible] consideratis convenitur
in esse [illegible] scripture dato [illegible] videtur sensus litteralis eiusdem / Ex hoc sequitur
quod sensus litteralis non semper est [illegible] primam vocum vel [illegible] / [illegible]
[illegible] accepcionum translatarum / ut ibi [illegible] / comederunt Jacob
et locum eius desolaverunt / Et hic etiam procedit [illegible]
[illegible] / [illegible] ad [illegible] / Et [illegible] ad illud quod dicitur [illegible]
vel quod intelligitur / Et [illegible] aliud [illegible] sensus parabolicus [illegible]
litteralis / quia in locucionibus parabolicis est veritas [illegible] ad illud quod [illegible]
[illegible] ad designatorum [illegible] rei secundum veritatem / Et isto modo [illegible]
[illegible] ad [illegible] vocum / [illegible] ad [illegible] / iste [illegible]
[illegible] litteralem [illegible] vocum [illegible] / sed [illegible]
ista que contextu [illegible] / Et hec sunt [illegible]
sensu litterali / Si autem res significate per voces scripture restringuntur ad significandum
ea que sunt in nova lege credenda / sic est sensus allegoricus / Si autem referuntur
ad significandum ea que per voces sunt agenda vel dimittenda / exceptis [illegible]
vel [illegible] / sic est sensus moralis / qui alio nomine dicitur tropologicus / Si autem re-
feruntur ad ea que sunt [illegible] / Sic est sensus anagogicus / Et
[illegible] / et [illegible] dicitur ad [illegible]
dicitur [illegible] / et est tropus / quo aliud significatur [illegible]
Et anagoge est species allegorie / et est tropus / quo aliud significatur [illegible]
Tropus autem est modus loquendi [illegible] vel methaphoricus / Sed [illegible]
quod allegoria est ~~misticus~~ sensus pertinens ad ecclesiam ~~triumphantem~~ militantem / Et dicitur ab alleon
quod est alienum / et goge quod est ductio vel locucio / quasi aliena locucio / quia [illegible]
aliud dicitur et aliud intelligitur / Et allegoria sunt multis modis / [illegible] a [illegible]
ut [illegible] / [illegible] / ut [illegible]
ut [illegible] ascendit [illegible] / [illegible] eloquentiam [illegible] et [illegible]
[illegible] ut [illegible] dona [illegible]
[illegible] / ut [illegible] 24 [illegible]
[illegible] / ut [illegible]
Sed anagogia est sensus misticus pertinens ad ecclesiam triumphantem / Et est locucio de
[illegible] celestia / Sed hystoria [illegible] / est rei
geste narracio / [illegible] sunt demonstrata / Et dicitur ab hystoron grece
quod est videre [illegible] / quia nulli [illegible] / nisi qui viderunt vel

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

qui vidisset aut sciret. Vnde hystoria dicitur gestiualatoi .i. gestum recitator. Sed
tropologia est sermo conuersus ad edificacionem mentis et bonorum morum informacionem
et dicitur a tropos quod est conuerso et logos quod est sermo vel sermonis conuerso vt per hoc
quod dicitur dauid interfecit goliam designatur quod humilitas deuicit superbiam et sapiencia
vicit maliciam. Et breuiter hystoria docet factum. Tropologia faciendum. Allego-
ria credendum. Anagogia appetendum. Vnde versus. Quatuor sunt filii dauit quibus
isti versus. Littera gesta docet. quid credas allegoria. moralis quid agas.
quo tendas anagogia. Et horum quatuor sensuum doctores est positum exemplum
in hac dictione Jerusalem quae secundum sensum litteralem fuit quedam ciuitas que erat metropolis
in iudea fundata a melchisedech que a principio vocabatur salem vel iebus et
tandem per salomonem ampliata et fortificata. Sed quantum ad sensum allegoricum
fuit ista ecclesia militans. Vnde quia sensum [illegible] apocalipsis xxi vidi ciuitatem
sanctam ierusalem descendentem de celo. Sed quantum ad sensum moralem fuit fidelium anima
vnde quia sensus [illegible] ysaie lii consurge consurge induere vestimentis glorie tue ierusalem
ciuitas sancta. Quantum vero ad anagogicum fuit ecclesia triumphantem .i. cetum beatorum
in patria vnde quia modo dicitur ad galatas quarto Illa que sursum est ierusalem libera
est que est mater nostra. Idem patet de templo domini quod fecit salomon. Secundum hystoriam
fuit sic tropologiam ecclesiam militantem. Vnde allegoriam vel typum secundum tropologiam [illegible]
sine anagogiam superna patria. Et sicut exemplificatum est de ierusalem sic
sic potest exemplificari et de ceteris. Et maxime de ista [illegible] causa [illegible]
celum et terram. Vnde predictorum et explanacione sacre scripture quantum ad supra-
dictos modos quatuor sensuum conuenit specialiter sanctos doctores ecclesie. Et ergo doctores
quibus dicti quatuor sensus appropriantur sunt quod concludit vero apparet versus
presentibus. Litteralis conuenit verus istorum sensuum et alterius alteri. Ille quod litteralis sensus conuenit
sequitur propter instite viri istorum sensuum. Et alterius alteri sensus conuenit
attribui beato Jeronimo. Allegoricum ambrosio. Moralis gregorio. Anagogicus
beato augustino. Et quia inter hos tres doctores augustinus Jeronimus et gregorius
augustino magis credendum est in disputacionibus. Jeronimo in hystoriis. Et lucet
doctores quidam ita distinguunt
gregorio in moralibus. Et licet doctores quidam ita distinguunt
[illegible] Gregorio in moralibus. Sed quo modo hic [illegible] ista [illegible] sensus
sacre scripture. Tamen iste ad abstractiones. Est quod sensus litteralis vel misticus
sensus sacre scripture quem spiritus sanctus per eam dare voluit intelligi. Est litteralis sensus in verbis scripture agnu-
sacre scripture que sensus sanctus [illegible] et voto sensum litteralem sensum in verbis scripture agnu-
scendo sensum misticum [illegible]. Et voto sensum qui ex forma scripture et circumstanciis qui
sic sensus auctor principalis scripture intendit. Qui ex forma scripture vel causam [illegible]
plenius sicut apparet. Misticum autem voco sensum spiritualem secundum circumstancias [illegible] vt patet probatur ex
plenum sicut apparere. Misticum autem voco sensum [illegible] dupliciter apostolus ad corinthios ii. Dei sapienciam
quia non apparet primo ex forma scripture [illegible] Nos dupliciter apostolus ad corinthios Dei sapienciam
ei sic in [illegible] auctoritate exponentes. Misticum [illegible] latine dicitur secretum sensum
eius in misterio que abscondita est. Misticum [illegible] opposito sensus scripture
loquitur in misterio que [illegible] corporibus [illegible] et cautos reddet [illegible] cui
stantibus [illegible] quo sicut apostolus in illis [illegible] in diuinis eloquiis et cautos reddet [illegible]
vt non sufficient misterii et in diuinis intendendum [illegible] sensum in predicta [illegible] sensum
sensus scripture sacre principalis sicut intendendum secundum alias sua doctrina quod adhuc fuisset
nobis applicauit [illegible] quod [illegible] alias sua doctrina [illegible] vbi probatur quod non iam
insufficiens quod [illegible] est diuisum sanctus ad romanos vii vbi probatur quod non iam
sumus absoluti a lege ita vt seruiamus deo in nouitate spiritus et non in vetustate littere. Certe sensus
insufficiens quod non est [illegible] in nouitate spiritus certe sensus
sumus absoluti a lege ita vt in vetustate vite. Certe sensus litteralis sic idem
spiritualis sensu misticum. Et non in vetustate et ydoneos nos fecit ministros
probat apostolus ii ad corinthios iii. Quis [illegible] et ydoneos nos fecit ministros
noui testamenti non littera sed spiritu. Et ibi [illegible] patet apostolum loqui de sensu spirituali
aut distinguitur [illegible] litteralem. Talis autem est misticus id est [illegible] et [illegible] prima racione. Omnis
sensus sacre scripture vel est iste qui primario potest apparere ex forma scripture
et circumstanciis [illegible] et ex eis potest probari vel non. Si primum sic est litteralis. Si secundum
sic est misticus vel spiritualis. Et eadem racione potest probari per beatum augustinum de vtilitate

credendi. Ubi b. Aug. exponit illud verbum Apostoli: Littera occidit, spiritus autem vivificat.
Ad intellectum quorum supra dicta nota. Conclusio 2a. Quamvis multiplicitas vel modorum
intelligendi sacram scripturam a sensu isto intellectorum ad predicta duo quia sensum vel alium
corporum reducitur, probatur 1a pars quod omnis sensus vel modus est litteralis vel spiritualis seu misticus
ut patet ex prima conclusione. Et probatur de quolibet dato vel dabili. Historico sensu
quod sensus historiarius qui de rebus gestis loquitur ad litteralem est reducendus
et est litteralis. Et ideo Honorius super psalterio dicit sensum 1 historicum. Et ideo
historicum quia narrant gesta. Sensus litteralis non historiarius est qui gesta
non narrat. Et iste subdividitur in sensum sententialem vel sententiam et ipsum
pure grammaticalem. Sensus sententialis vel ille quem dicit littera est sensus
scripture quem deus vel auctor scripture intendit, qui nunquam est absurdus vel
falsus. Et sic intelligo dicta supra in 3o articulo et prima 2am conclusionem. Sensus
pure grammaticalis est qui consurgit ex constructione dictionum per se, sine [illegible]
non [illegible] ad intentionem auctoris. Et iste quandoque est absurdus, quandoque falsus
vel impossibilis, ut dicit Hugo in suo Didascalicon circa finem 2i libri. Iste
sequitur quod alii tres sensus scripture, scilicet allegoricus, moralis et anagogicus, sunt
ad sensum misticum reducendi. Et omnes singuli mistici vel spirituales sunt
dicendi. Et hoc probat b. Thomas in suo quodlibeto vii q. 6 ar. xv dicens quod sensus
spiritualis accipitur quia res vel verba aut quia sacra scriptura
scripture qui ex figuris accipitur ordinatur ad duo vel ad recte credendum vel ad
perficiendum res tradidit, ordinatur ad duo: vel ad recte credendum, sic dupliciter, vel ad recte operandum. Sed
recte operandum. Si ad recte operandum, credendum hoc primo sic est sensus
ad recte credendum contra Christum Iesum, et eorum priorum. Si primo sic est sensus
allegoricus. 2o est sensus anagogicus. Si aut ordinatur ad recte operandum
sic est sensus moralis. Ex quibus sequitur correlarium quod est 3a. Ad tertium autem
dico quod multiplicitas sensuum confusa per equivocationem et amphibologiam
impedit intellectum, sed non multiplicitas sensuum distinctorum. Tales autem
et quadruplices sunt sensus sacre scripture qui ad utilitatem fidelium
sunt distincti. Ad 2m patet ex 2o articulo 2e quest. Ad 3m patet ex eodem ex prima quest.
ex 2o corollario.

Quia pro clariori expositione et noticia sacre scripture habenda, impedimento
quatuor sensuum, septem regule perutiles sunt cum diligentia considerande, quas
ponit Ysidorus libro 1o de summo bono c. xx. Et Lyra in expositione prologi super
Genesim scribit. Et vocant iste regule abaquibus claves. Prima regula multa
scripture aperitur in multis. Prima est de domino Iesu Christo et eius corpore mi-
stico quod est ecclesia, quia propter connexionem capitis ad corpus sacra scriptura sub
uno contextu quasi sub eadem persona aliquando loquitur de utroque et de uno transiens ad
aliud, sicut Ysaie lxi: Induit me vestimentis salutis, et indumento iustitie cir-
cumdedit me quasi sponsum decoratum corona, et quasi sponsam ornatam monilibus suis.
Quod enim dicitur hic quasi sponsum etc. intelligitur de Christo, et quod subditur quasi sponsam etc. intelligitur de ipsa
ecclesia. Similiter Cantic. i: Osculetur me osculo oris sui, quia meliora sunt
ubera tua vino. Sed cum dicit osculetur me, verbum est sponse, scilicet sponso respondentis,
et quod subditur quia meliora sunt ubera tua vino, verbum est sponsi sponsa
commendantis. Unde in talibus sic convenit non procedentes prudens lector at-
tendat quid conveniat capiti et quid corpori. Secunda regula est de corpore domini
vero et simulato, scilicet ecclesia, cum quo est corpus domini misticum, ut predictum est, quia sa-
gena nectis tracta ad litus, et ideo tam malos permixtos cum bonis

F quod tamen quod [illegible] ordinat [illegible] ad [illegible] ali quod sensus [illegible] alio sensu tertio quia [illegible] quod loquitur de diversis [illegible] unica [illegible] vero [illegible] meta

Nota septem regulas de expositione sacre scripture

Ysidorus de permixta ecclesia quod tamen est misti tamen dicitur est a sagena

Regula prima caput Christi cum corpore iungit
Corpore de vero loquitur mixto quoque secunda
Tercia describit quid lex, quid gratia possit
Quarta genus speciem, partem totum quoque replicat
Tempora maiora quanta valeat quoque vindra
Sexta refert iterum que prima facta fuere
Septima serpentis caput et membra inflectat

usque ad iudicium / in quo separabuntur qui a bonis / Et ideo in sacra scriptura alii mali commendantur cum bonis / quibus sunt permixti / sicut Osee xi. puer israel et dilexi eum / et econtra alii boni vituperantur cum malis / sicut ysaie i. Cognovit bos possessorem suum et asinus presepe domini sui / israel me autem non cognovit / et populus meus non intellexit / Alii etiam in eodem textu exprimuntur quid ad bonos pertinet / et quid ad malos / sicut cantica i. dicitur Nigra sum sed formosa filie ierusalem / sicut tabernacula cedar / sicut pelles salomonis / verba sunt sponse / id est ecclesie in terra contendentis que inquantum ratione malorum subditorum quasi per exemplum / sicut tabernacula cedar / ad malos refertur / Cedar enim fuit filius ysmahel / ut habetur Genesis xxv. a quo descenderunt saraceni / quorum ad[illegible] in exercitu catholicos / et hebreos / et ideo pelles eius dicuntur quibus operiebatur tabernaculum in quo colebant deum / Tertia est de spiritu et littera / et est quando [illegible] ad spiritualem intellectum referenda / quia veritas historie est tecta [illegible] alii exponunt ut referatur ad sensum litteralem tamen / sicut et alie / Tertia quod de salomone [illegible] in prelio / et [illegible] in filium / et [illegible] de salomone [illegible] vota cum amabilem [illegible] filius dei per adoptionem in iuventute / [illegible] natha[n] [illegible] ab apostolo ad hebreos i. [illegible] de christo ad litteram / quia apostolus inducit eam ad probandum quod christus fuit maior angelis / [illegible] non potest fieri per sensum misticum / ut dicit augustinus / [illegible] testamentum / ut sic allegatio est predicta cum auctoritatibus impleta fuit ad litteram in salomone / [illegible] tamen perfecte / quia fuit dei filius per gratiam solum / [illegible] christo qui est dei filius per naturam / licet autem utrique exponatur [illegible] Secunda tamen que est de christo spiritualis et mistica / et secundum [illegible] salomon fuit figura christi / Quarta est regula de specie et genere / sive de parte et toto / cum de uno transit ad aliud et econtra / sicut ysaie xiii. in quo loquitur contra babilonem specialiter cum de omnibus babiloniis / quam vidit ysaias filius amos [illegible] / et transit ad universum orbem de toto mundo generaliter / per hoc quod subditur / a summitate celi / dominus et vasa furoris eius ut disperdat omnem terram / [illegible] dum de babilone specialiter tunc dicit / Ecce ego suscitabo super vos medos / qui argentum non querant / quia darius medus cum cyro nepote suo cepit babilonem / et interfecit balthasar regem babilonis / ut habetur danielis v.

de tribus [illegible] per sinodochen / quod ponit pars [illegible] toto / sicut in evangelio dicitur christus tribus diebus iacuisse in sepulcro / et tamen tria dies et tria [illegible] fuerunt integre / Alio modo per [illegible] temporis aliquid in scriptura computatur / et alii obmittuntur / et tamen hec scriptura sacra loquens de aliquo numero annorum in pluribus locis / aliquando in uno loco ponit plures annos [illegible] computando / in alio non loco / ponit pauciores [illegible] obmittendo / Ideo contingit / quod computatio annorum a priori tempore / et in alio a posteriori / sicut Genesis xv. dicitur ad abraham / Scito [illegible] semen tuum peregrinum [illegible] annis / et exodi xii dicitur [illegible] israel in terra egipti fuit quadringentorum triginta annorum / quia computatio huius maioris numeri incipit a tempore quo dictum fuit abrahe Genesis xii. Egredere de terra tua et cetera / Computatio autem minoris numeri incipit a nativitate ysaac / que fuit xxx annis post egressum abrahe de

Avam ut Gen. xii. Tertio contingit eo quod scriptura sacra loquitur aliquando de futuro per modum preteriti sicut ibi Ys. ix. parvulus natus est nobis et filius datus est nobis et hoc est ad denotandam certitudinem prophetie. Nam cum eventus de futuro est ita certus sicut iam preteritus et hoc propter certitudinem divine prescientie in qua fit revelatio ipsi prophete. Advertendum tamen quod tali modo loquendi usus est locum nisi in prophetia predestinationis que scilicet cum aliquid futurum contingere prophete eo modo quo est in prescientia dei que ita infallibiliter intuetur futurum sicut presentia et preterita et presentia. Prophetia vero comminationis non habet locum quia est quando aliqua revelatur prophete infligenda populo sicut Ionas prophetavit non cum quod in dei prescientia sed secundum ordinem causarum et actionum utpote cum Ninive homines scelerati illa prophetia Jone iii. adhuc xl dies et Ninive subvertetur. Sed tamen cum subversionem meruerant peccatis illius civitatis. Unde quia talis causa mutabilis est ideo effectus eius non secutus est sicut in proposito, quia Ninivite egerunt penitentiam et deus non inflixit penam comminatam. Sexta regula est de recapitulatione et anticipatione. In sacra enim scriptura non semper eodem ordine gesta et facta scripta scribuntur quo sunt et loco quandoque preponuntur posteriora. Et anticipatio quandoque autem fit econtrario vocatur recapitulatio sicut Gen. x. de filiis Noe dicitur ab his divise sunt insule gentium in regionibus suis unusquisque secundum linguam suam. Et infra eodem capitulo hi sunt filii Cham in cognationibus et linguis. Et postea xi. capitulo dicitur erat autem terra labii unius et sermonum eorundem. Ex quo patet quod illud quod predicatur de divisione linguarum dicitur per anticipationem. Sed illud Gen. ii. postquam Moyses descripserat creationem celi et terre et distinctionem et ornatum partium mundi dicit iste sunt generationes celi et terre in die quo creatum est. Ex quo patet quod hoc dicitur per recapitulationem. Septima regula est de diabolo et eius membris. Nam ut dicit beatus Gregorius omelia [illegible] certe iniquorum omnium diabolus caput est et membra [illegible] quod membra sunt omnes iniqui. Et ideo propter connexionem capitis et membrorum scriptura loquens de uno in eodem contextu transit ad loquendum de alio ut membra. Scriptura loquens de rege Babilonis qui fuit diaboli membrum transit ad loquendum de principe demonum ut Ys. xiiii. Cum subdit: Quomodo cecidisti de celo lucifer, qui mane oriebaris. Et Ezech. xxviii. loquens de principe Tyri transit de diabolo cum subdit: Tu signaculum similitudinis plenus sapientia perfectus decore. In deliciis paradisi dei fuisti etc.

[illegible]

Maior est omni laude. Vix quatuor verba huius thematis quadruplex divina scriptura reddit commendabilis. Primo in genere. Secundo quo ad preceptum prophetiarum. Tertio quo ad notitiam istius gloriosi psalmi Beati immaculati. Quarto conclusionem daviticam. Que pertractare intendimus duce deo. Dignitas namque sacre scripture [illegible] in hoc apparet maior [illegible] aliis scriptis humanis [illegible] est enim [illegible] sicut clarius ex precedentibus legentibus [illegible] tangitur [illegible] quia celum et terra transibunt ipsa autem firma quo ad eius pronuntiationem et impletionem [illegible] insinuatur cum subditur omni [illegible] in eternum permanebit. Ps. cxviii. et Luc. xxi. [illegible] humana allata est aliquando prophetia sed spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti dei homines. Secundum [illegible] denotatur veritate divina [illegible] pet. [illegible] que est maior tractatus de [illegible] est enim psalmus gloriosus tractatus de [illegible] sufficientius [illegible] plenum et omni laude ut incipit thema [illegible] introductione materie in istum psalmum. De quatuor [illegible] hec quatuor in [illegible] ordine per introductionem [illegible] prophetia David occupatur [illegible] in isto est tractandum. Primo ponam illa [illegible] que prophetia David [illegible] ad precedentia [illegible]. Secundo [illegible] istius psalmi declarabo. Tertio [illegible] ad [illegible] gowa[illegible] psalmi. Quarto accedam ad ipsius psalmi divisionem [illegible] si revolvat pagine [illegible] in [illegible] prophetico super psalmos [illegible] variis [illegible] et clausule capitulorum nusquam inveniet ubi [illegible] capitula librorum [illegible] in hoc opere voluntarie [illegible] est psalmus in quo [illegible] domino [illegible]

3°

Ita aut scriptura que interiorem hominis reddere potest affectatum ad desiderandum notitiam huius
libri. Primo quidem eius profunditas ad intelligendum obscuritas. Secundo instituta
ad legendum assiduitas. Tertio est iocunda ad gustandum suavitas. Primo quidem nota
propter obscuritas quia sunt fructus apta parerent et clausa requirunt sic huius
tenebrositas quam planus non curat divisse sed miro et profunda investigare
laborat. Sicut apostolus infra ait admirabilia testimonia tua ideo scrutata e[st]
ea anima mea. Ubi Augustinus: Sicut est in quo ipsa difficultate investigandi
studiosior reddatur iste liber cuius tante difficultatis est. Quod Augustinus quante
profunditatis sit dicit se demirare non posse. Aliorum quippe psalmorum
qui difficiles intelliguntur, tamen sensus si in obscuritate latet, huius ipsa tamen apparet
obscuritas. Hinc autem psalmus licet ipsa appareat propter obscuritas, extremus talem prorsus
superficiem quasi lector ut auditor expositore non egeat et tamen quanto inde
altior tanto ut ait beatus Augustinus profundior videri solet. Tamen vero diligentia
et assiduitas operis obtusitas premollit et labor improbus omnia vincit. Non in[illegible] ecce
difficilius [illegible] potest institutum esse tantam huius psalmi quotidie legendi frequentiam ut propter ra-
dii potest institutum esse tantam [illegible] quotidiana ruminatione et quasi continua percu-
ra lectione conari non vero quotidiana [illegible] et quasi continua pene
tretur et lingua mens incubat sicut per dubio non [illegible] modicum rubore
tretur. Et lingua mens incubat [illegible] non plus intelligere quam tercio [illegible] sed nec tantum
nimium quotidie legere et animo repleti non plus intelligere quam [illegible] ne tam
frequens continuatio grave fastidium data est desuper ipsius huius mira suavitas
que reddat eum nedum ad intelligendum valde desiderabilem sed et delectabilem
ad legendum. Sicut ut ait glosa psalmus iste institutor fidelium patrum cum [illegible]
ad legendum. Et quibus ut ait dulcis sudans et amicus doctrina
pamore. Specialiter apotheca [illegible] quibus ut ait dulcis [illegible] suavitate carminis psallendi dulcedine delectat
morat. Et ad ipsa quam suavitate [illegible] aliorum psalmorum sensus tamquam stellarum diffundat
amenitas aliquam quod luceret et eminet. Hinc ex psalmis patris instituisse videtur
luminaria que lucent et eminet sicut in meridiano calore fervidus et perfecti splendoris
velut plenius luminibus solem quod in meridiano calore fervidus et perfecti splendoris
fulgidum claret. Plenum autem videtur verum et dampnosum videtur sibimetipsa
stare continue dulcedinis autem per que alii per [illegible] modum delectant et
tracant et proferre et gustare. Et etiam predicta invitatur verum [illegible] se se-
sentiant et intendant moveat concupiscentia tante dulcedinis ad quam [illegible]
sentiant. Et attende legendum attenta quod lecto promoveat ad plenius intellectum
sepe et attende legendum attenta difficultatis testa passionum [illegible]
Ut dum ipsa testa intellecto dura difficultatis testa passionum concussionem
comminuta fuit et cortex superficialis intelligentie que nimius [illegible] ex potata
purus nucleus [illegible] interius et [illegible] qualibus intimis esse delectabit. Animum

Ad videndum igitur si teneat testa que prima se offert frangi possit in aliquo
considerandum est quod inter alia huius psalmi nodosa specialis difficultas est et ut [illegible]
principaliter discutiendum questio est in hoc psalmo specialiter intento specialis et principalis
principaliter disquirenda questio est in hoc psalmo [illegible] quod in omnibus psalmis doctores
pro tanto difficilius inveniunt prima [illegible] quod [illegible] per aliud [illegible] et ut fre-
quentius [illegible] quam solum studuerunt primum versum per aliud [illegible] continuare
quevit ad aliquem usum immediate vel mediate precedente continuare
Hoc igitur quod Gerardus Zerbolt [illegible] qui de hoc investigare conati sunt
valde sunt varii. Alii enim dicunt quod ipse tractat hic de beatitudine vie et
[illegible] alii quod de activa vita et contemplativa. Alii quod de
quo pervenitur ad eam. Alii de activa vita et contemplativa alii quod de
mentis incipientium proficientium et perfectorum. Et licet ad quemlibet istorum sensuum
verba huius psalmi possint exponi salva veritate et sine scrupulo sti-
tatis cum omnis sacra scriptura sicut ad hoc ordinata est ut ad beatitudinem
dirigat. Sic ad hunc psalmum potest exponi et tota etiam in eis duabus vitis
activa videlicet et contemplativa spectat et non est verbum in scriptura de
bonis actibus et honestis loquens quin incipienti proficienti conveniat
vel perfecto. Tamen [illegible] [illegible] sensum possit [illegible] apostolo fuisse

de mente prophete qui illum sensum volebat excludere quem prius sensus intendebat tunc inspiratione[m] eorum composuit qui utrumque sensum scilicet littera[lem] sensum intendit elicere et eo dedit aut dabit, dat autem omnem sensum elicere qui salua veritate et congruentia scripturarum elicitur ac ad amorem dei valet et proximi in quo tota lex pendet et prophete. Ex quo videtur tibi per singulas expositiones specialis et principalis intentio prophete expressa sit in quolibet et toti sacre scripture quando inde [illegible] accepto hoc quod in primo et in secundo versu beatitudinis agit pertinentiam nulla mentione faciat de predictis expressam et de aliis [illegible] continue et [illegible] sine interpolatione loquitur una vero eius [illegible] probabilitas sit post illud [illegible] intende de quo parata et nullam omnino facit mentionem et non illud autem 1a de quo ut [illegible] in nullo [illegible] tacet. Consequenter autem post eum adiecte volenti [illegible] tota iste psalmus intendit [illegible] ita istas octo dictiones lex mandatum iustificatio testimonium [illegible] parcissimis [illegible] sunt quibus non [illegible] aliquid [illegible] aut plura de lege et octo ad aliquod earum pertinent vel congrue referuntur nomine. Satis manifestum [illegible] [illegible] prophete intentio [illegible] Sunt autem ita [illegible] ad legem vii referunt dicit [illegible] Willhelmus in libro suo de [illegible] et legibus [illegible] inquirendis. Sunt autem partes legis vii. Continet plura testimonia que sunt veritatis et ideo credenda. [illegible] sunt mandata que sunt honestatis et ideo adimplenda. [illegible] sunt iudicia et que equitatis et ideo [illegible] est eis. [illegible] sunt exempla et que imitanda. Quinta promissiones sunt et que [illegible] comminationes [illegible] et que timenda. Sexta [illegible] honorificentie et cultus divini et que veneranda et velanda. Attende diligenter septem istas partes et sunt [illegible] quas [illegible] et [illegible] quia quartum [illegible] non [illegible] de [illegible] legis [illegible] testimonia [illegible] comminationes et promissiones [illegible] lex quibus nichil imperatur [illegible] [illegible] Tertio autem [illegible] veritatis que assertio hystoriata [illegible] est nichil imperat aut prohibet [illegible] sola viribus tenore sine malorum [illegible] nec comminationibus nec promissionibus [illegible] fortissima sunt adiutoria ad legem suscipiendam et observandam. Hec ille. Cum [illegible] mandata iudicia testimonia manifeste nominentur et [illegible] sepe pro iustificationibus cerimonias intelligat et [illegible] quia sicut cerimonie sunt observantie quedam et modi observandi in agendo sic iustificationes sunt actus et modi agendi quibus homo fit iustus. Insuper cum omnis lex sit [illegible] includat [illegible] mentio [illegible] sermonem ore platum vel eloquium ornate descriptum. Hinc [illegible] ut hoc [illegible] sine [illegible] dictamen [illegible] per [illegible] Unde [illegible] per hec [illegible] sermonem eloquium verba intelligi [illegible] lex [illegible] partes eius videlicet comminationes promissiones et exempla. [illegible] partes legis per alia nomina hic posita [illegible] Nam [illegible] nomina predicta de se invicem [illegible] ad aliquod [illegible] pertineant. [illegible] qui ista continue [illegible] invicem ponit sine ordine [illegible] et [illegible] loquuntur. Et si quis profundius investigare voluit [illegible] non solum lex [illegible] septem predicta [illegible] partes eius [illegible] illa que [illegible] et [illegible] lex est [illegible] iustificationes testimonium [illegible] mandatum [illegible] [illegible] una [illegible] illud [illegible] in ea potissimum ut [illegible] autem quod [illegible] potissimum in lege novi testamenti et in quo tota virtus eius consistit [illegible] gratia spiritus sancti que datur per fidem Christi et ideo [illegible] lex nova est ipsa gratia [illegible] que [illegible] Christi fidelibus et hoc manifeste apparet per apostolum [illegible] [illegible] Ubi est gloriatio tua exclusa est per legem [illegible] per legem fidei [illegible] ipsam eius fidei gratiam legem appellat [illegible] expressius ad [illegible] lex spiritus vite in Christo Ihesu liberavit me a lege peccati et mortis. Unde et Augustinus [illegible] in libro de spiritu et littera [illegible] sicut lex factorum fuit in tabulis lapideis ita lex fidei scripta est in cordibus fidelium et alibi [illegible] in eodem libro que sunt leges dei ab ipso deo scripte in cordibus nisi presentia spiritus sancti. [illegible] autem [illegible] Augustinus in libro de spiritu et littera [illegible] [illegible] ista lex est [illegible] [illegible] in veteri testamento lex [illegible] posita est qua iniusti terrerentur [illegible] in novo testamento [illegible] data est qua iustificarentur. Hoc autem [illegible] per gratiam. Unde ad Tytum iii iustificati gratia ipsius [illegible]

Vilhelmus

vii sunt partes legis

Et [illegible] est

93

Crux

[illegible] vite etc.

dei [illegible] | Est etiam testimonium [illegible] ad [illegible] ipse spiritus reddit testimonium spiritui
nostro quod sumus filii dei | Est 2 mandatum ieremie [illegible] Dabo leges meas in
mente eorum et in corde eorum scribam eas | Est 3 [illegible] mandatum eius inta
[illegible] | Est 2 [illegible] in hoc 3 [illegible] quia [illegible] venit [illegible]
[illegible] quod fit per graciam | dicente beato augustino [illegible]
[illegible] gratia [illegible] filios perditionis [illegible] aut [illegible]
[illegible] gratia [illegible] ubi [illegible] monens salubriter [illegible]
dicentes et eloquiis [illegible] manifestat apostolus [illegible]
et [illegible] gratie [illegible] sermo sapientie alii sermo scientie alii fides [illegible]
[illegible] et [illegible] vocabitur [illegible] voluit [illegible]
[illegible] legem [illegible] in hoc totum [illegible] beatus [illegible]
[illegible] sicut [illegible] psalmo [illegible] beatus in lege domini fuit voluntas eius et in ea
meditabitur die ac nocte | [illegible] lege | que ut ait Wilhelmus ubi
[illegible] alpham et parua [illegible] legis [illegible] semper meditandum est | [illegible]
[illegible] in meditaberis de ea sedens in domo ambulans in itinere
dormiens atque surgens | quanto magis toto studio [illegible] diligencia
memorie | omnis voluntatis affectu [illegible] circa verba dei legem et perstare
Hoc [illegible] mandatum dei [illegible] volens ad practicam in [illegible]
[illegible] legislatorem | legem [illegible] ut [illegible] et [illegible] quando
obediunt | [illegible] alii [illegible] ut male [illegible] legem
[illegible] aut debeant | [illegible] aut
optat quid boni vel mali [illegible] ut [illegible]
optat aut petit [illegible] disponi ut [illegible] ad [illegible]
implendum | [illegible] impedimentum removeri [illegible] allegat [illegible]
dei | ut maliciam [illegible] bona diligere | mala odire | [illegible]
[illegible] aut gratias agit | [illegible] aliquid [illegible] que [illegible]
adunde volens [illegible] colligere [illegible] et toto [illegible] videre
[illegible] intelligencium [illegible] appareat quid [illegible]
[illegible] intendere [illegible] ostendere [illegible]
potuerit hic [illegible] a duo [illegible] et aliis [illegible]
circa legem dei [illegible] et hoc [illegible] caritas [illegible] magnum [illegible]
optime | Est [illegible] dirigentem nos ad eternam beatitudinem. Hoc [illegible]
voluit dare legem | [illegible] sit [illegible] qui est [illegible] [illegible] super hoc
laudandus [illegible] in tribus | in primis [illegible] | [illegible] ad
[illegible] in lege domini [illegible] | in [illegible] | que
[illegible] originis et [illegible] in primis conclusionem
[illegible] incipit ibi in 2o octo
[illegible] ubi [illegible] ibi [illegible] | [illegible] in 3
[illegible] circa legem [illegible] | [illegible]
[illegible] bone intencionis [illegible] | 2a [illegible] dignitatis
mentis [illegible] confitebor [illegible] in directione. In [illegible] motivum dele
[illegible] | 2o [illegible] tu mandasti | [illegible]
[illegible] circa legem. sunt felices et beati
[illegible] bene se [illegible] ibi [illegible] qui operantur
[illegible] volens audire [illegible] beati sunt [illegible] circa lege
[illegible] beatitudini repugnante | Et con-
[illegible] excludit [illegible] in via | [illegible] actum
[illegible] beati immaculati in via | [illegible] et sunt tres | [illegible] in
eius [illegible] | Et [illegible] qui [illegible] actus sunt tres | [illegible] processionis in
affectu | qui tangit ibi qui ambulant | [illegible] in [illegible]
[illegible] qui scrutantur | 3o integritate affectum [illegible] | Et
[illegible] in toto corde | [illegible] beati [illegible] meditatur [illegible]
[illegible] miseram et [illegible] statum eorum | qui sine lege dei [illegible]
[illegible] obediunt | [illegible] sunt et perdidi iniquitate [illegible]
[illegible] ut dicit apostolus

Et cum recogitaret quantum bonum sit perutilis castitas, profectum in utilibus studium in dominus, et velut dolens de errore suo et aliorum hominum qui ignorant quid beatitudine cupiunt vana quibus beati sint volentes eos ad veram beatitudinis viam perducere in hec verba prorupit Beatitudinem cumulatam quod dicat quid faciunt beatitudinem quidem

vel proprium non nominaret / vel aliquod dictorum de eo non tractaret / Et primus psalmus dicit Ambrosius
super beati immaculati ipse est ut tuba / iusticia resonat sacramenta / et ut magis
magna in multis locis psalmorum medium suarum tanquam stellarum lucem diffundit
quae elucent et emicent / et suauiter sua amore demulcent / omnibus eum morati
doctrina suauibus est flamme / psalmus xviii psalmus / Nam beati immaculati quem hemina primam
bus velut pleni luminis sole meridiano feruente calore constituunt / Cuius no-
ticia per thema unum innuitur / maior Nam huius psalmi secta preciosis refulget / Sed
eum secundum opus suum a beatitudine incepit / dicitur beatus vir / sic et hunc psalmum a beati-
tudine inchoauit / dicens beati / Sed hic multis rationibus intendit / ibi cum declaret
tudine inchoauit dicens beati / Sed hic multis rationibus intendit / ibi cum declarat
beatitudinem circa declinationem mali / dicens / qui non abiit in consilio impiorum etc. / hic
vero deducit circa cooperationem boni / dicens immaculati in via / qui ambulant in lege
domini / et quae sequuntur / Vnde hic psalmus secundum Augustinum non tam magnitudine est mirandus
quam rerum ponderositate / dicitur enim ipsius esse longitudinem uerum / et altitudinem
...

cui cognoscibile secundum se. Inde aptior superficiem prebens et si auditore seu lectore
expositore non indigeret / tanto est profundior / Dicit Augustinus / ut iudicio sapiens quod de psalmo
alijs non est inuenire / quia et si alij difficiliter intelliguntur / et si eorum obscuritate
latet / tamen ipsa obscuritas apparet / Hanc propter quod potest credi hic institutam esse huius
psalmi legendi frequentiam / ut quod rara lectione concipi non valet / continua rumina-
tione peteret / et mens humana excubet / Sicut sine rubore non dicimus psalmus
continuet legem / et anno sequenti non plus intelligere quam tunc scire facta / Et dicit Augustinus
dicit iste psalmus institutor sed illud potest / Vnde notandum quod psalmus iste tam ... cum
istas octo dictiones scilicet lex / mandatum / iustificatio / testimonium / iudicium / verbum
sermo / eloquium / pancassimi eum versus sunt in quibus aliquod eorum non continuat aut plura
et primum hic lex in primo / quia alia septem videntur esse partes legis / Ita ut dicit
Guilhelmus de fide et legibus / intencio eius prophetae est ponere legem et petitam / Vnde
in psalmo hic / iunt conuenit legislatorem / iunt ipsam / iunt partes legis / iunt
eos quantum quando obediunt / iunt narrat etc. / Intencio est ergo monere ad prophete
laudem dei perfecto munere / Magnum enim beneficium est quod deus dare voluit legem
digentem iram in eo breuem / De secundo quod titulus istius psalmi est alleluia quod
exponit / vos laudate in plenum / Sic Augustinus dicit exponitur in cantu laudate
cum ... laudate in corde / et in vocibus in cordibus / ...
gladio et grates ... deo in corruptibili affecte in cordibus / ...
confitente sacrificium laudis / quod facit quid faciendo confessionem in laudibus diuinis
semper enim ut dicit Augustinus / ... et vox laudis in vitis ...
debet proponere ut deus laudetur in domibus suis / Sequitur enim propheta in psalmo 2o
cantabiles mihi erant iustificationes tue in loco peregrinationis mee / Et in
psalmo ... / laudate dominum / Et super omnia opera eius date nomini eius
magnificentiam / In laudem eius in canticis labiorum / et in cytharis / Et pre
dicite in confessione / Quam omnia opera domini bona nimis / Sed honorius hunc
psalmo non exponit titulum / Sed loco tituli dicit de isto psalmo exponitur hebraica
alphabetum / Nam psalmus iste partitur in octo versus varios / ita quod unus octonarius
uario versui exponitur una littera alphabeti / ex quo patet quod tot sunt octonarii
versus in psalmo hic / quot sunt littere in alphabeto hebraico / Et primo versui exponitur
aleph quod interpretatur est doctrina / Intencio est prophete docere legem
dei et ortari ad eam obseruandam / ut plurimum ad beatitudinem eternam
Continuacio ad primum / Continuatio ipso precedenti / qui est confitemini / prophetae instruxit
nos de fide / quia est de incarnatione christi / instruit nos de moribus et uirtutibus

Alleluia est nomen hebreum / ... nomen ... / laudate valet laudate / deum / et dicitur ab alleluia / quae est laus et iam quae est nomen dei / ... versibus sunt ... alios est lingua ... / inchoat ... alleluia

et instruit secundum

Non ... alleluia ... creatura ... laudet ... dominum
Ambrosius alleluia ... in ... vita
Augustinus alleluia ... salua ... domine quae salua me domine
Gregorius alleluia ... filio ... spiritus sancti
... alleluia docet Augustinus ... Ambrosius
Gregorius ... perenna
... laudem domino ... appareat istud
... Ambrosius ... lux vita ...
Saluum me domine fac totum de ... Augustinus

Cum

Vel secundum ethymologiam ... alleluia ... sunt ... surrexit dominus Sed honorius

et operibus virtutum / et ordo debitus / et quo fides est omnium bonorum initium / que ergo prima
est / et mortua sine operibus Jac° ij°. In primo precedenti docent nos laudare deum
et hic pro vocatione fidelium / et pro unione vocatorum / et pro caritate unitorum / in eo quod
dicit / de lapide angulari / et quia non est speciosa laus in ore peccatoris / ideo hic instruit
nos de virtutibus / et de diversitate statuum / et ordine illorum / qui sunt in vocatione uniti
et colligati in vinculo caritatis. Sequitur qui dicitur vocatur per istum paradisum pomorum
et apotheca omnium sanctorum / paradisus propter redolentiam virtutum que in eo sunt / sed apothe-
ca / quia sicut in apotheca reponuntur omnes species aromatice / sic in hoc psalmo continentur
omnes virtutes quibus efficitur beatus in hac vita / Sequitur de processu huius psalmi
Cum beatitudo quam non omnes appetere sciunt ambulatores regnat in via et in lege
domini / et in primo psalmo introductor inquit an spiritualem dignitatem possimus prestare
[illegible] beatitudine vite / et consequitur de aliis / Ubi notandum quod Hugo in libro de sacramentis
Aliquos homines fuisse quibus credere est fidei non conducere / qui consuetudine vivendi
magis quam virtute credendi fideles nominantur / solis enim terrenis intenti nunquam
mentem ad futura cogitanda sublevant / et quamvis cetera bona cum ceteris fide-
libus visi percipiunt / spe tamen sancta lesi sunt / in quod spes sancto sit / in que spectant futurorum
bonorum non attendunt / hii quamvis nomine dicuntur fideles / re tamen et veritate lon-
ge a fide sunt / Quidam tamen divina gratia visitante / et ad cognitionem veritatis pervenire
satagunt / et hi quod gratia visitante divina ante fuerunt attendunt / quid velit non
sancti / et que est sancto spes / est enim ut dicit Augustinus / sancti non boni / integritatem
pacis / castitatis / prudentie / et humilitatis / innocentie et pietatis / que ergo cuius aliud
comparant / in tot de innumeris rebus tam pauca sub sunt / et tota spes est sancto
[illegible] de futuris / Spes enim est expectatio beatitudinis promerens ex gratia et meritis
[illegible] / Divitiarum abundantia non est beatitudini vie contraria / Ideo quia
Circa prima / Sed contra qui abundantes divitiis / et beati sunt enim scriptura / beatus dives qui
stat homines esse abundantes divitiis / et quod contra spiritualia ista sunt dicit beatus Thomas in sermone bona
in rebus sunt sine macula / ergo quo enim spiritualia ista sunt / dicit beatus Thomas in sermone bona
vel mala sunt / sed bonis sunt que ambulant / mala autem sunt malorum mutanda
[illegible] quod illos sit vera / Contra ergo [illegible] in divinis spiritualibus non est macula / Ideo quod spiritu
passiones sine macula / Tertio quod divine nomine sunt emaculata / que est in anima / Ideo dicitur
sunt in diffinitio bona / Sed quod stare possunt cum omnibus in quibus vie beatitudine con-
sistit / stant enim cum fide / stant cum spe / stant cum caritate ut notum est / et nulla
virtute excluduntur / dummodo anima non sit infecta ad eas / affectu inordinato / Sed
[illegible] scriptura non [illegible] habere divitias / insistit qui voto abrenunciaverunt eas
Circa tamen est quo ad hoc inter clericos et laicos / Item inter clericos qui sunt
persone private et qui sunt persone officia publica agentes / sunt de hoc alibi
[illegible] / Item et gradus inter habere divitias / et inter divitias
[illegible] / seu thezaurizare / de quibus ad plus possidere / et lucrum et [illegible]
cumulare / [illegible] Beati immaculati que dicit et sic aliquis dicat hominem inde
prosequar / Beatus est sic illas habendo sit immaculatus / sed in via
[illegible] beatus / et qui ambulat in lege domini / et gradus in ista beatitudine assi-
gnantur / Et dicitur hoc [illegible] ptes / In tres diversitates intorum / In prima agit
de initio proficientium / Ibi legem pone / In 2a
de initio incipientium / In 2a de initio proficientium / Ibi legem pone / In 3a
de initio perfectorum / Ibi mirabilia testimonia tua / In prima duo / Primum duo que sunt initia
incipientibus / Primum est recessus a malo / 2m accessus ad bonum / Ibi retribue servo tuo
In prima duo / Primum est cessatio a malo / et dicit
In prima duo / 2m quod accessus ad recessum a malo / et destructio in se ipso per primam / Ibi in quo corrigit
In prima / 2m correctio primus mali / [illegible] cessandi a malo / Una est initium primum
In prima duo / 2m de [illegible] / [illegible] / Ibi tu mandasti / In prima duo
et dicit primo / 2o est initium divini precepti / et dicitur 2o / Ibi tu mandasti / In prima duo
primo commendat statum cessantium a peccato / quos immaculatos appellat / 2o
contrario vituperat non cessantium statum / Ibi Non enim qui operantur / In prima duo primo fideles

[illegible] quia iste statuus est debitus vie / et dicit beatum sit primo agit debitus in generali / 2o de perfectibus ad spiritualia
in speciali / Ibi in quo corrigit / prima 1a primo est primo agit de beatitudine status / 2o de cum appetitu / Ibi beati qui
prima ad que 1a primo est primo ducit qui statum beatitudine et affectum / 2o qui absque affectu / Ibi non enim qui operantur

et dividitur iste psalmus in tres partes. In partem prohemialem que premittit ad nostrum studium se in lege domini
exercendum et primam. In partem prosecutivam que ponit exercicium legis dei diligentis et studium. In partem exclusivam
corrigit ibi appropinquet. Prima pars dividitur in tres. Secunda incipit ibi in quo corrigit. Tercia ibi in ultimo quae
inducit motivum. Secundo motivum inducente deprecacionem. Primo ponit exercitium tale studii circa legem domini
ibi utinam dirigantur. Secunda ibi confitebor tibi. Tercio bone intencionis [illegible] propositum. Secunda
lectabitur alligeus. Primo motivum aquatur impellens ibi tu mandasti. In prima primo proponit motivum de-
quibus se habentes circa legem sunt felices et beati. Secundo quod ab hoc male agentes sunt exclusi
ibi non enim qui operantur. In prima volens ostendere quod felices et beati sunt se habentes circa legem
primo excludit indispositionem defectuum beatitudini repugnantem et gravem cum dicit beati immaculati
in via. Secundo exprimit prosecucionem actuum ad perfectionem et unum qui quidem actus sunt tres scilicet
progressionis in affectu qui tangitur ibi qui ambulant. Secundo inquisitionis in intellectu
qui tangitur ibi qui scrutantur. Tercio integritatem affectuum consumatam et summariam
ibi in toto corde, ut sic, prout dicit in [illegible] lecturam

Dicit ergo Beati qui prima meditatur in vindictam miseriam et miserabilem statum corporum qui
sine lege dei sunt, vel ei non obediunt cum nec in mundo sunt et perdidi inspiratam est
corpus meus et contra ut dicit apostolus / Et cum miseri et multiplicati

Et ego recogitans quantum bonum sit puritas consciencie perfectus in virtutibus studium in domino et velud
dolens de corde suo et aliorum hominum qui cum nos esse beati cupiunt varia querentes quibus
beati sint valuisset eos ad viam beati vivere ducere in verba proripit Beati immaculati
Sed dicitur a peccatis mundus et exspectatis mundi remanet in anima nisi dicatur quod dispositio vel habitus indi-
et natus ad peccandum manet. Si hoc non videtur sufficere quia ille dispositiones vel habitus inclinantes sunt
manente sublato peccato, sed gratia permanet in baptizatis qui tamen omnem inclinantur a peccato et contra
talis dispositiones vel inclinationes sunt disposicionem [illegible] maculatum quia pati debuit [illegible]
beatus Thomas in scripto quarti distinctio 18 articulo 2 questio prima quod [illegible] et colore et tanto pulchrior quanto
defectum pulcrum aut corporalis dicitur quod sit decentiam formam et colorem et similitudinem dei, anima tunc dicitur
[illegible] habet. Cum igitur [illegible] animam formatam sit ad imaginem et similitudinem dei sine gratia que quidem gratia
pulcra quam prius est deo in [illegible] sibi debitis. Ad non potest esse sine gratia, que quidem gratia
quod per peccatum tollitur, peccatum dicitur macula, cum quod aliquid ponat in anima, sed quod ipsam
gratiam in qua pulcritudo anime consistit tollitur et perditur. Et potest sic declarari quod sicut lumen
gratia in qua pulchritudo anime consistit tollitur et perditur ut dicit philosophus ita quod si quis esset optime
colorem est quod actus colorum et facit colorem in actu ut dicit philosophus, ita quod si quis esset optime
coloratus quantum ad se et lumen solis diffunditur super alios et non super ipsum, ipse non esset
vel ut indicaretur et quodammodo videretur non esset pulcher, quia ad actuationem coloris requiritur
lumen. Sic in proposito non potest esse pulcher in anima, licet multa dona habeat, nisi que deus lumine
gratie ac continue acceptacionis sue ad diffundit, ut nimirum ad defunctatem nebri deformet corpus
que tamen nichil ponit in corpore sed solum privat, non bene dicitur. Sicut absencia nulla est
sola, et tamen corpus ex ea languescit, ita peccatum nulla est sola, et tamen bonum anime ex eo corrumpitur
Item eciam dato quod sit res positiva non est macula anime ipse, nisi tunc quando est imputabile
[illegible] qui habent in nocenciam baptismalem. Concupiscencia est peccatum ut imputatum est, sed in non
baptisatis, cum ista macula, quamvis in se est, non ponit de essencia sua nisi privationem gratie, sed ponit ut
tamen obstaculum peccati, quod obstat ad gratie receptionem et propter hoc est macula tenebra dicitur [illegible]
plenius [illegible] macula quamvis ad privationem gratie non differant, dum tamen quamvis ad eum, ex qua macula
[illegible] peccatum novam maculam addit, quia novum obstaculum gratie ponit, sicut dicit beatus Thomas in [illegible]

immaculatos h et aspectu eorum beatificat / vite tamen ad que intendunt / Secundo assignat / sine vite tamen a quo recedunt / quia immacula peccati / qui ambulant / Et assignat 3em tamen / 3a quia legem dei custodiunt / 4o quia pacem inquirunt / Ibi beati qui scrutantur / 5o quia toto corde deum petunt / ibi in toto corde / Dicit ergo Beati sunt in spe non in re / in via non in patria / Sed quid dicit immaculati in via / sine macula originalis culpe et mortalis actualis / Et ergo subdit in via scilicet huius vite / Ex quo patet quod alia est beatitudo vie / et alia beatitudo patrie / que in aliquo conveniunt / et in aliquo differunt / In hoc conveniunt quod utraque excludit maculam originalem et actualem mortalem / Sed in hoc differunt / quia beatitudo patrie nullam compatitur maculam / Sed beatitudo vie licet sine macula posset esse / tamen cum veniali simul stat / Dicit ergo illos hic esse beatos / qui in via hac vite sunt sine macula / Et sic de ista beatitudine assignavit / Dicit n. beatus Bernardus vite sunt sine macula / Et hoc de ista beatitudine vite [illegible] dicit: sine quibus vita ista transiri nequit / Consideratione Beati sunt qui beneficia illa sine quibus vita ista transiri [illegible] fructibus / sed utentes / Non nos constituunt in obsequium christi / non ad illa suppliciter / sed qui utuntur et contenti sunt illa peterent / non quererent / non ad illa / Ex quo patet quod istorum uxorum habundanti exacti illis sunt quasi in misteriis / Ex quo patet quod istorum divitias habuit Abraham habundavit auro / non repugnat beatitudini vie / Nam Abraham habundavit auro argento familia et pecoribus / et Iacob in Mesopotamia fuit dives / et hic / Et tamen utrique beati fuerunt beatitudine vie / Et Augustinus tractat est / et regressus gratias egit / Et tamen utrique beati fuerunt beatitudine vie / Sed apostoli qui sua relinquerunt illud beatum dixerunt / Apostoli enim sine divitiis non fuerunt / Et tamen quia receperunt querunt in seculo hoc / sine divitiis non fuerunt / Et ideo quia receperunt hoc a christo in promissione / Quicumque ex vobis qui reliquerit domum et cetera / Et subdit centuplum in secula / secundum quod sedebit filius hominis in sede maiestatis sue et cetera / Et subdit centuplum accipietis et vitam eternam possidebitis / Sed nota / Nam filii lucis qui prius viunt dicto promissionem huius vite que nunc est et future / Iuxta illud apostoli pietas ad omnia valet promissionem habens et cetera / Et nunc hoc describitur beatitudo vie / Est sensibus sensibilibusque uti rebus ordinate / uti ad precium beatitudo vie / Est sensibus sensibilibus quia uti rebus ordinate / uti ad precium Dei / Nec est beatitudo incipientium / qui usum sensuum et omnia vite decentia / Nec est beatitudo incipientium / qui usum sensuum et omnia vite prudentis vero quasi per operam satagunt excedere / dispensando ea in laudem Dei / iuxta quemque et aliorum salutem / Sed magis beati sunt / qui per ista sensibilia quasi per quosdam gradus philosophando ad invisibilia pertingunt / Unde dicit enim apostolus / Invisibilia enim ipsius sunt tamen in celis et intelligi / quia illorum solum est quorum conversatio est in celis ad philippenses 3o / Et 2a hec beatitudo sic diffinitur / Est considerare ac providere diligenterque scrutari et ponderare omnia ad investigandum cognitionem dei / Et hec beatitudo proficientium / qui non in divitiis / nec in ipso / ut regula / sed potius gloriantur in hoc / quia sciunt et noscunt deum / Maxime autem beati sunt / qui spreto usu rerum et sensuum / quantum humane fragilitati possibile est / Non iam aspersoriis sensibus / sed inopinatis quibusdam excessibus / intendunt contemplando ad celestia avolare consueverunt / Et beatitudo hec solum perfectorum est et paucorum / qui vocantur viri heremi et viri dei / Et describitur sic beatitudo ista / Est se ipsum per se colligere et divino auxilio nunc possibilitatem humanam se eximere ad contemplandum ea que dei sunt / Et generaliter ad beatitudo sic describitur / Est dispositio hominis in qua si homo decederet / ad vitam eternam veniret / Et quia Apocalypsis xxi dicitur / Non intrabit in illam / scilicet supernam civitatem / aliquid coinquinatum / Ideo ante omnia requiritur / quia intrantium sint immaculati / hoc est sine macula / Unde in psalmo dicitur / Domine quis habitabit in tabernaculo tuo

Marginalia: et [illegible]; qui est beatitudo vie; Diffinitio generalis beatitudinis; et puro; xiiii; sint

tuo aut quiet eius ve i morte sto tuo / et subdit / qui ingredit sine macula
sed pcti / Ex quo sequitur quod quilibet volens esse beatus debet esse immaculatus
hoc est bti aug super ps beati i maculati d. Si vis esse beatus esto immaculatus
/ Et sequitur dicit dico quid velis beati esse omnes / Si vis esse bt. e. i. ma / Et subdit
illud omnes hic aut pauci volunt / Et sic nituntur ad viam beatitudinis sine alica
preuenire cuius calle actus diuinos erga multos abducit / Ex hac
sequitur primo non vbicumque beati esse querunt ibi inueniuntur / declarat b. aug de
luxuriosis / qui dediti libidinibus et stupris i talibus querunt esse beati / et se
putant esse miseros / cum ad voluptates corporis et ad letitiam quam intendunt
non perueniunt / Secundo hic declarat de auaris / qui facibus auaricie i ardescunt
/ et adhuc congregant iniquis ambitionibus ut esse beati / Alii sanguine inimicorum
/ et alienis cladibus suam crudelitatem volunt de paste / Et
querunt frui / et alienis cladibus beati esse querunt / Sed non inueniunt / Non dicit beati
dicit / qui in omnibus seculis beati esse querunt / Sed non inueniunt / Cum ergo
immaculati q. d. quid facis beati esse omnes / querentes i quirendo errant
/ querimus enim vbi non est / et non querimus vbi est / Volumus enim esse beati
/ et i immunditiis viuere / legem dei deserere / vana sectari / et sic
immaculati sunt beati / Secundo sequitur quod tamen magnum bonum quere i malis non
est securus / Illi enim eunt et pereunt / et nesciunt quod pereunt / Nam ista i quibus
querunt beati esse ad summam deducunt miseriam / Tertio sequitur quod non veniet ad viam
beati esse / nisi relinquit peruersitatem / Nam dicit aug / Non beati i quanti i errore
/ qui ambulat in peruersitate / Sed beati i maculati in via qui ambulant in
lege domini / Igitur relinquite malignitatem / qui non potestis relinquere beatitudinis
voluntatem / frustra tenendo fatigamini / qui peruenendo inquinamini / Quarto quod beatitudinis vie et in
aug / Et ex hiis patet primo / quod miseria oppositum beati / Dicit aug quod
maculatus esse in via vel non stat vel retro se conuertit / Sequitur immaculatus
exterior vel qua fides ex qua iustus viuit / Sed cum fidei itinere ad superiora
tendit / que retro sunt obliuiscens / Sed sit extensio ad anteriora in affec
tore consummatoris domini nostri ihesu christi / Qui sequitur / qui ambulat in lege domini
non stant ociosi / quos reprehendit dominus / ait / et non statis hic tota die
ociosi / Sed ambulat secundum ambrosium / vel declinando in dexteram neque
in sinistram / Non qui ambulat / et non qui titubat / qui ambulat / non qui
conuertit / sicut manicheus conuertit legem dei / Prima ut dicit ambrosius / Qui ambulat
fidem et legem suscipit / et legis precepta agnoscit / Qui ambulat
qui legi non resistit / Quod fit vel transgrediendo vel eius limites ex
cedendo seu excedendo / Nam illud non transgrediaris terminos quos posuerunt patres tui
/ Certe cum bonum initium beati / Sequitur fides / Sed professionis
perfectio / Sicut enim qui arat ipse arat / Et
que innititur hic quod dicitur ambulat / Sed consummatio non innititur i lege domini / qui
qui ambulat ipse ambulat / Et hoc est bona via ambu
lando / nisi lex caritatis et amor eternorum / Et hoc est / et impressu timor innititur
/ ex qua timor oritur / que incipit a fide / et amor
et eternorum amor / que fides audit et auget / quoniam caritas perficitur / et cetera
timorem propellat / sic de ambulatore / a fide incipiens / quam ducti
per vestigando ad ea que sunt legis progreditur / Sed a fide non egreditur / quamquam
ad ea que sunt legem / Sed tamen ad ea que contraria sunt / quod per affectum et amorem
ad illa se diuertit / nisi ad ea que per legem concessa sunt / vel indulta
vel concupita / Vnde si gerit curam temporalium / quod est concessum / non tamen i desideriis
/ quod hic legi contrarium / vt si diligat vxorem / aut filios / quod est indultum
Sicut sponsa volens dilectum querere / non exiuit ciuitatem / sed eam circuiuit / querens dilectum per vicos et
plateas / super quo gilbertus / Bonus deuitus in quo vices similis ductus per vestigando
procedit / sed a fide non recedit / a fide instructa / et conuersa ad fidem / Sic proposito
ambulans i lege domini qui se per affectum et ad amorem ad illa diuertit nisi per legem
dei concessa / homo . . . homini . . .

Beatus

bti aug

Augustinus

Si non dormiat pigri quid
. . . pigri dormis / non
iaceant . . .
. . . tur
iaceat . . . tra
/ non sedeant delicati
. . . is
sedeo ut regina
Sed ambulent la
boriosi ponentes
pedem ante pedem
. . . affectum et amorem
. . . intentionem
tendentes / amor enim
est pes . . . ut ait
aug . . .
. . . debet . . .
Ambrosius non declinando

otra h[illegible] et no plus eius [illegible] / qua h[illegible] eet sine lege [illegible] / [illegible] ut si diligit
pr[illegible] / aut [illegible] quod est [illegible] / [illegible] [illegible] cst deu[illegible] tam amorem
alio[illegible] [illegible] Noluit eni deus nobis dez de ambularo [illegible] / Voluit
[illegible] anoxiis et periculis nos restrictos ~~et periculosos~~ et cohibitos esse / et
[illegible] ultiori [illegible] lre [illegible] 3a 9o / ad bti[illegible] vie requit[illegible] legis
[illegible] et [illegible] x. exemplo [illegible] ps 9o [illegible] implerde legis [illegible]
impleta et [illegible] ad faciendu fructu iusticie / [illegible] pt ca q lex [illegible]
[illegible] [illegible] ad faciendu [illegible] ps [illegible] ex [illegible] legem tenem[illegible] videtur
iusticia esse no [illegible] / [illegible] ps [illegible] ipse nobis [illegible] legem / [illegible] ad implent
et opa xpi imitari tenem / [illegible] ipse [illegible] [illegible] sic facio / Ex qua [illegible]
[illegible] illud / Sicut madatu dedit m[illegible] pr sic facio / [illegible] et si [illegible] omnia
[illegible] no est vie bti[illegible] sine impletoe preceptor / [illegible] xpi exemplo vinceret
que legis [illegible] impleret bitud [illegible] no eet / [illegible] xpi exemplo vinceret
[illegible] lege et x magisterium / [illegible] ad bti[illegible] omnia [illegible] [illegible]

[illegible] in via [illegible] ambulant in lege domini

Beati immaculati in via qui ambulant in lege domini / que e com[illegible]
[illegible] bti[illegible] do [illegible] [illegible] in re [illegible] / que conti[illegible]
[illegible] om[illegible] [illegible] et [illegible] / que [illegible] [illegible] que bti do [illegible] legi
domi [illegible] / que in hac vita [illegible] pt / que bti do [illegible] [illegible] et [illegible]
d[illegible] vita et gla eterna / ubi [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] ibi [illegible]
[illegible] ibi [illegible] [illegible] / [illegible] ibi [illegible]
[illegible] / voluntas [illegible] delicys [illegible] / [illegible] ibi est bonitas omni delitiis / [illegible]
[illegible] [illegible] ibi est ardunitas omni digtatu bonorum [illegible] / [illegible] ps 1[illegible]3
i ardunitas [illegible] ibi est [illegible] bti do / de qua [illegible] / [illegible] qui [illegible]
[illegible] ibi [illegible] bti do [illegible] / [illegible] palyo ix / [illegible]
[illegible] [illegible] dom dei [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ bti do [illegible] [illegible] bonorum omni
[illegible] te omni [illegible] ~~[illegible]~~ / Ezechiel xliii Repleta e domus
[illegible] coram te omni [illegible] bonorum / [illegible] [illegible] inestimabilis / Sub
~~[illegible]~~ / [illegible] ibi est plenitudo copiosa omni bonorum / [illegible] est iocunditas [illegible] / Sub
[illegible] gla / [illegible] in ca nich defuit [illegible] / Societas [illegible] / Sub [illegible] ps 1[illegible]9
limitas i attigibilis / Sacietas i fastidibilis / Suauitas [illegible] [illegible] gla [illegible] 1[illegible]9
tilitas [illegible] claritas i obfuscabilis / [illegible] gla dni / de [illegible] gla
[illegible] sci in gla [illegible] ezechiel x [illegible] gla tua / [illegible]
hec e dibus [illegible] [illegible] / [illegible] apparuit gla tua / et btud
[illegible] vidi dnm facie ad faciem / [illegible] videbis deum in gla sua / et btud
[illegible] vidi dnm facie ad faciem / ps [illegible] / de [illegible] lxvi deliciis affluens / ab
[illegible] [illegible] gla dei / de [illegible] [illegible] ubi nich de
[illegible] / [illegible] quod i illa bti[illegible] est summa copia omni bonorum / ubi cum
[illegible] gla / [illegible] quod i illa [illegible] est [illegible] / ubi [illegible] e [illegible] sufficit / ubi cum
fieri / ubi quid[illegible] est [illegible] / ubi [illegible] est [illegible] / [illegible] sine nocte / gaudium
ut de ambus[illegible] est vita sine morte / [illegible] sine forte / [illegible] sine nocte / gaudium
sine merore / [illegible] sine labore / fortido sine debilitate / [illegible] sine
[illegible] / [illegible] sine deformitate / [illegible] sine [illegible] / [illegible] [illegible] i [illegible]
[illegible] / [illegible] sine [illegible] / [illegible] [illegible] festinemus [illegible] ad locum
felicitas sine omni miseria / [illegible] [illegible] sine metu / [illegible] sine defectu
[illegible] et adagiu[illegible] / ubi [illegible] sine [illegible] / [illegible] bti do no pt [illegible]
iocundem[illegible] sine tedio / [illegible] sine fastidio / Renca [illegible] bti do no pt [illegible]
i puri via / [illegible] [illegible] bti do [illegible] / [illegible] pt [illegible] i via [illegible] bonorum [illegible]
omni [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] de felicitate pollitica [illegible] [illegible] i [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible]
virtutem [illegible] [illegible] puedo [illegible] i [illegible] no [illegible] adhuc operantur [illegible] / [illegible]
videntur bone indolis et apti ad [illegible] [illegible] pollicemur [illegible] [illegible] / [illegible] bti vie

conpstit i pfcōe vite actiue et ꝯtēplatiue / Et q̄ vita actiua pcedit ꝯtēplatiuā / q̄r nisi vo pt devenī libē i ꝯtēplacōn vitā / nisi passiones affectiu sepsi fuerint moderati p exercitiū moralis virtutis / quod ptinet ad vitā actiuā / Vn dr Gg̃ vi moralium Cū aliqui ꝯtēplacōnis arcem tenere desiderant / prius se i campo p exercitiū opis pbent / ut sollicite sciant si nulla iam mala pximis irrogant / si irrogata ab aliis equanimiť portent / si obtentis bonis tpalibus requiescunt mens letitia soluit᷑ / si subtractis non nimio dolore sauciat᷑ / Et ideo dauid p̄o ponit hic pfcōm vite actiue
dicens / Bti immaculati in via q̄ ambulant et vii cuius pfcti ambulat in viis / et in semitis pfcis legis dei / iux illud ysa ii ambulabimus in semitis eius / Et d. q. Que sunt semite legis dei / Respondeo q̄ he sunt virtutes / caritas / puritas / castitas / simplicitas / sedulitas / iusticia / prudencia / concordia / humilitas / he sunt vie spūales per q̄s ambulare debemus / Et de p̄o ex̄ ezechie ys xxxviii / Memento quomodo ambulauim coram te in veritate / De 2o ps / ambulate in luce ignis vri / pgens cum caritate dilexit / De 3o ps / per ambulabam in innocentia cordis mei / Et aplus in 2o / Ambulabimus in nouitate vite ambulemus / De iiii Malachie ii / in pace et in equitate ambulat mecum / et multos auertit ab iniquitate / De 5o prou / voluntas dei q̄ in hiis qui simplr ambulant / qui ambulat simpliciter ambulat confidenter / De 6o ait v sollicite ambulare cum deo tuo / debes / De vii prouerbiorum in viis iusticie ambulo / De viii° Rō xiii / ambulate p luas pdencie / De nono dt pha in domo dei ambulabimus cum consensu / De vltio vz spūali iusticia Malachie ii° ambulauit mecum coram domino

Circa principium et an accessum lre / moueo istam questionem / v. Sub supposito reuelacōnibus pphetiis / et gradibus pphetiarum concedunt sit dauid fuisse excellentissimus pphetarum
Et non pphia pot esse cognicione nē nali / Igit vo e ad hc opus dīuina reuelacōne / Tha enim reuelacōnis solum sit electis / q̄ nāle ingenium excedunt / Vnde pz per b Ggr in iiii° dyalogorum dicentem q̄ ipsa aliq amarum vis sua subtilitate aliquid pinit / Et aug xii super gen ad lram dt / Cum anime humane / sedi q̄ a semptis corporis sensibus / tempetit futura prouidere / hoc aut pz ad pphiam / ergo anima humana naliter cognoscere pt pphiam / seu cognicionem pphiticam / igit et Contra pu pp dr q̄ ī iiii pha defecit dissipabitur plebs / Respondeo pz q̄ pphia nunquam deficit in electis / Igit viter q̄ pphia sit aliquid / Et 2o si pphie vo dis: quit per gradus / ut consequitur gras pphetiarum vo sunt pondus / Alud 3 quia sit distinguentur / maxime esset / glo distinguit s. illud ait / Ecce virgo in vtero hebit / vbi dr est pphia aliaz ex predestinacōne dei / quam nē ē alii omnibus modis euenire / vt sine nro implicat arbi° / ut hc de quo agitur / Alia est presciencia dei cui nrm admiscet arbi / Alia est comminaco dei q̄ ab signum sit ducti ausionis / Sz q̄ dimisso vo vz / quia d. pphia z 2a pscienciam diuinam / quia pphete legimus in lo pstē et glo ipi pphiam / agit pphia q̄ z 2a pscienciam vo e ipso q̄ alias distincta / a paruis generis ict om aliaz / Certo sic Deut° vlo dr Non surrexit vlt pha in isrl sicut moyses / ergo videt q̄ moy ses fuit excellencior pha q̄ dauid / Certo dt xi dr int natos mulier vo surrexit maior iohe bapta qui fuit pha tantum / Certo 3° vlt prom Josue pdicendi futura / fuit gram faciendi miracula / quia fecit solem stare / vlt gen Josue dicendo / Similiter et helias de q° dr Eccli xlviii / eius potit similiter gladium sustulit mortuum ab inferis / q̄ talem gram miraculorum vo fuit dd / ergo videt q̄ vo fuit excellentissimus pha / Sz in oppm ē / quo ad pm suppon

videt int pphetas veros z falsos est 3a dra / pa q̄ ad reuelacōnis arduam / q̄r boni pphete futura pdicunt dno vel angelis bonis inspirati // Sed fli vel 2m sum mali videtes / q̄ mendacia ꝯfingentes / vel reuelacōnem [illegible] violare ad pphiam mali / [illegible] 2a distinct ad uerecōnem pnunciacōnis q̄r finis pphetarum fuit est aliquos luxu [illegible] / vel d. [illegible] puta aliqui [illegible] [illegible] / Sz pphetarum bonorum tota intencō [illegible] ordinat // 3a sic [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] demonum / que est ex ꝯiecturalibus / q̄r [illegible] alicui [illegible] [illegible] [illegible] / 3° [illegible] q̄ pphetiam [illegible]

83

Multiplices vie dni per quas ambulandum

ad f. 39v

[illegible] pphia per a [illegible]

pphetie

neque ab hominibus accepi neque didici sed per revelationem Jesu Christi / Act. [illegible] linguas didicerunt apostoli per revelationem [illegible] / Joh. [illegible]

[illegible] mirabilis [illegible] divine inspirationis de qua Job xii dicitur Ipse est qui revelat profunda de tenebris. qua

deus revelat secreta que latuerant aliis, quibus datum est desuper revelari [illegible] deus multa abscondit

[illegible] sapientibus et prudentibus et revelat ea parvulis Daniel ii. deus enim est qui [illegible] secreta [illegible]

sub tractat de [illegible] regni sui et tandem [illegible] secrete fuerit [illegible] publicavit

et revelavit et quia deus [illegible] secreta tenuerat [illegible] occulte providencie [illegible] disponit omnia que fuerit [illegible]

primo [illegible] angelis [illegible] et tandem [illegible] et ballivis regni sui scilicet prophetis et

apostolis ipsa [illegible] et [illegible] per ipsos omnibus publicavit et decimavit [illegible] deus de [illegible]

sue [illegible] incarnacionis et de secreto sue providencie et [illegible] gubernacionis [illegible] paucis antea re-

velavit et [illegible] prophetis manifestavit [illegible] et cetera [illegible]

revelavit et [illegible] mea ut [illegible] que adeo erit hominibus [illegible]

ad ligna amoris / alia ad [illegible] alia ad luna rigoris / alia ad lucem splendoris / [illegible] deum

est revelatio amorosa [illegible] incarnacione [illegible] est [illegible] 2a fructuosa [illegible]

3a luminosa que est [illegible] revelabitur [illegible] rigorosa que est in [illegible]

[illegible] revelabitur gloria domini et videbit omnis caro [illegible] salutare dei [illegible] Ysa. xl. [illegible]

[illegible] salute [illegible]

2a commendabilis et virtuosa [illegible] confessionis de qua [illegible] revela domino vias tuas // [illegible]

scilicet qua [illegible] revelat peccata [illegible] predicator revelat dei verbum [illegible] auditoribus qua

prelatus revelat periculum [illegible] subditis [illegible] revela domino vias tuas

et [illegible] tibi [illegible] revelavi [illegible] ut revelentur ex multis cordibus cogitaciones [illegible]

de [illegible] Ysa. xlix. dedi te in fedus populi mei ut suscitares terram / possideres hereditates dissipa-

tas et diceres hiis qui in [illegible] sunt exite et hiis qui in tenebris sunt revelamini / [illegible]

est [illegible] qui [illegible] secreta [illegible] documenta [illegible] revelari

in [illegible] sed [illegible] abscondit [illegible] in [illegible]

[illegible] revelare [illegible] qui de [illegible] Christi quo [illegible]

nobis loquitur est sacra scriptura [illegible] est [illegible] doctrina

[illegible] ad [illegible] canis qui latratu suo [illegible] et latrones solet

[illegible] subditorum [illegible] subditis latratu predicacionis

[illegible] et bone operacionis [illegible] Ysa. 22 revelabitur [illegible]

[illegible] revelatio [illegible] revelatio [illegible] //

3a detestabilis et viciosa [illegible] ostentacionis de qua [illegible] revelabitur

[illegible] revelatio est [illegible] que [illegible] est [illegible] simulatores et

[illegible] ostentatores qui [illegible] sed [illegible] Jo.

mala omnibus revelaverit de quibus dicitur [illegible] xi [illegible] ambulat fraudulenter

revelat archana [illegible] secreta [illegible] Levitici xviii turpitudinem patris [illegible]

filii [illegible] non revelabis sed [illegible] et [illegible] Ysa. 28

et [illegible] xx [illegible] turpitudines suas revelaverunt sed [illegible] et adultera

4a [illegible] et tediosa [illegible] revelatio [illegible] de qua dicitur Ysa.

[illegible] revelabitur [illegible] et videbit [illegible] quando deus revelabit

[illegible] ira dei et rigor [illegible] revelabitur ira dei super impietatem et iniusti[ciam]

[illegible]

[illegible] / [illegible] // [illegible]

prophetie [illegible] aliud est [illegible] cogitatus / et mutatas aliquo revelante [illegible] declarare et aliis revelare [illegible]
[illegible] inferni [illegible] mortis dolores [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] prophete [illegible] de [illegible] [illegible] prophetia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] prophetie [illegible] [illegible] ezechielis [illegible] [illegible] [illegible] prophete [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prophete debet esse [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] samuel propheta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et pseudo prophetas [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] prophetaverunt ut [illegible] [illegible] [illegible] qui prophetant vobis et decipiunt vos / visionem cordis sui locuntur non de ore
Jer. 23 [illegible] audire [illegible] prophetare

per id quod dicitur ij petri i Non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia / sed spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti dei homines / quod propheta non est audiendus nisi quod divina revelacione [illegible]

Ideo arguendo [illegible] ad secundum supponitur auctoritatem beati Jeronimi / Cum dicitur esse glossa / distinguens tres species prophetiarum [illegible] scilicet ut [illegible] allegatum est ad oppositum / Tercio arguitur prophetia per glossam super psalterium / que tota primum prologum dicit / quod david prophetavit quodam digniori et excellenciori modo quam alii velut tuba spiritus sancti [illegible] quod david fuit prophetarum excellentissimus [illegible] [illegible] prophetavit / et ita [illegible] [illegible] prologus dicit / [illegible] ad argumentum [illegible]

Nota quod [illegible] duo [illegible] et unum querit / Presupponit enim revelaciones propheticas [illegible] [illegible] distinguit / et secundo querit utrum david sit excellentissimus prophetarum / Et secundum hec de titulo est [illegible] videndum / duo primo ad supposita / et unum ad argumentum / videndum namque primo / que sit [illegible] ponendi revelaciones propheticas / secundo qualiter ponenda sit [illegible] [illegible] prophetie [illegible] tercio de comparacione [illegible] david ad alios prophetas / ut patet [illegible]

Circa primum videndum / Et [illegible] prophetia [illegible] videndum [illegible] cognoscatur excellencia et auctoritas / [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] que [illegible] sunt seu remota a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / quia denunciat ea / que [illegible] [illegible] [illegible] remota a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt in [illegible] cognoscende [illegible] / Et [illegible] [illegible] propheta [illegible] [illegible] conditorum rei [illegible] cognoscende triplex differencia / quia quedam sunt [illegible] [illegible] [illegible] modum cognoscendi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognoscentis / Et alia [illegible] [illegible] cognoscendi [illegible] / Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et remota a [illegible] cognicione [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] aliqua sunt et remota a [illegible] cognicione / [illegible] [illegible] sunt divina [illegible] maxime [illegible] [illegible] [illegible] cognoscende [illegible] / Et [illegible] [illegible] per seraphim [illegible] [illegible] de talibus facte sunt revelaciones prophetice [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] in novo testamento [illegible] [illegible] [illegible] / Tres sunt qui testimonium dant in celo [illegible] [illegible] / et [illegible] tres sunt unum / Secundo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] sunt cordium secreta soli deo [illegible] [illegible] [illegible] cognoscende [illegible] / [illegible] per revelacionem sunt cognita petro [illegible] / Unde et cogitatio simonis magi per revelacionem fuit cognita petro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse / [illegible] [illegible] [illegible]

Tercio [illegible] [illegible] / [illegible] cognoscende distancia [illegible] [illegible] / Et hoc modo [illegible] per [illegible] prophetiam [illegible] distancia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] distancia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] distancia [illegible] temporis [illegible] ut futura / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] distancia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / sunt revelaciones [illegible] non distat [illegible] / de distancia [illegible] [illegible] [illegible] mundi / ut dicit [illegible] [illegible] [illegible] / de distantibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] revelaciones prophetice / [illegible] [illegible] sacram scripturam [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] divina [illegible] [illegible]

Secundo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / et [illegible] [illegible] sunt remota [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] aliqua sunt [illegible] in cognoscente / [illegible] [illegible] per [illegible] prophetiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] in [illegible] / [illegible] [illegible] Et hoc modo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / ut habetur [illegible] [illegible] 14

Tercio aliqua sunt remota a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / Sic [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] / et [illegible] / [illegible] [illegible] possumus [illegible]

Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] revelaciones [illegible] [illegible] / [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / Ex quibus sequitur [illegible] / primo / quod revelaciones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intelligencia prophetis facte [illegible] / licet soli deo [illegible] prophetice sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cordium / tamen [illegible] prerogativa a quibus divinitus sunt [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / Tu solus nosti corda filiorum hominum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corda [illegible] / et [illegible] [illegible] [illegible] nosti corda omnium

revelata et manifestata

[illegible] Jer. 23 propheta [illegible] et [illegible] polluti [illegible] / [illegible] [illegible] propheta [illegible] [illegible] [illegible] prophete [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prophetis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prophetabant et prophete [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Jer. 23 non mittebam eos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prophete baal quos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3 Reg. 18 / quo sit quod primi prophete [illegible] [illegible] [illegible] a mundi prophete [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prophete videlicet
primus [illegible] abel qui fuit [illegible] propheta [illegible] prophetavit [illegible] morte / morte christi et [illegible] [illegible] [illegible]
2 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / et [illegible] [illegible] [illegible]
3 [illegible] et [illegible] [illegible] ut ut ysaias [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / isti prophete solent [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] falle [illegible]

38

[illegible]

vel est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propheta est [illegible] que [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Et pa pte pz / de pet att viijo / qui cognouit cogitaciones Simonis. Ho in noua
lege apls clarius reuelata sunt misteria dei / quam pphis in vete (?) ... pa
pz per illud ait p'm / et hec vobis datum e nosse misteria regni dei / ... a
pz quia eis omnia contingebant sub figura / Circa 2m articulum scd'm ...
b. tho. ... q. clxxiiij ar. iiij ... pphetica reuelacio / iuxta mouet^r pphe sicut instrum
deficiens resp. princ. agentis / mouet^r aut mens pphe ad aliquid apphendendum ...
loquendum uel faciendum / quandoque quidem ad omnia tria simul / quandoque ad duo / et quandoque
ad vnum / Ho ... sicut ... ubi supra ... quilibet istorum modorum contingit esse cum
defectu cognicionis / Nam cum mens pphe mouet^r ad aliquid estimandum uel apprehendendum
quandoque quidem inducitur ad hoc quod solum apprehendit rem illam / quandoque aut
ulterius ad hoc quod cognoscat hoc sibi esse diuinitus reuelatum / Item quandoque mouetur mens
pphe ad aliquid loquendum / ita quod intelligat quid per hec spus s. intendit / sicut ...
dicebat ... Spus dni locutus est per me ... Quandoque aut ille cuius mens
mouet^r ad aliqua verba depmenda / no intelligit quid spus sanctus per ea intendat
sicut pz de cayppha Joh xi / qui dixit quod ppheciam dicebat / Expedit vobis ut moriatur vnus
homo pro populo et non tota gens pereat / intendebat de solo consilio dare de morte
xi quod esset expediens / quamuis esset innocens / ne occasione ipsius venirent Romani et tolle-
rent locum et gentem / Sed aliquo modo ... hoc consilium ... protulit ... mors x(pisti) futura
foret pro salute spirituali totius mundi / ipso caypha hoc ignorante / et ... non sunt
ppha ppe loquendo / Sicut nec asina Baalam fuit ... cuius plinguam
... vsum racionale ... lingua illius mouente / absque tamen cognicione
asine. Item quandoque contingit in operacione / quod spus s. mouet mentem alicuius ad aliquid
faciendum / quandoque tamen intelligit quid hoc significet / sicut pz de Jeremia / qui abscondit lumbare in
Eufrate ut pz Jeremie xiij / Quandoque vero non intelligit sicut milites diuidentes vestimenta x(pisti)
non intelligebant quid hoc significabat / Glosa pauli ... ad Ephesios et ppheciam ...
... requirit^r quod ppha intelligat quid pecans depingue^t / Sed quia s. no
intelligit / non est pfecta pphecia / sed quidam instinctus ppheticus / ut tangit b. thomas
ubi ... ibi dicit ... ad ppheciam pfectam requirit^r quod ppha se mouens ... dicit
ad aliquid credit ut signum verborum factorum ... per illud Dan x
intelligencia opus est in visione / Ho ... 2 ... tales instinctus ppheticus / qui non pp(ri)e
large pphecia dr / Et sicut ... ppt ... tales instinctus fit in visione / sicut
... vidit ... Baltazar manum scribentis in pariete / Dan v
... vigilans ... tamen ... fuit ppha / quia visionem non intelle-
xerunt / Sed Joseph et Daniel / qui visiones intellexerunt ... Vnde pz ... quod fuit
somnium Pharaonis fuit pphecia Joseph ... intelligentis / Et ... de Daniele
... Ho contingit in locucione / sicut pz de caypha Joh xi ... Ho contingit
hoc in opere / si quando spus sanctus impellit ad aliquid agendum / ... per ... euentum
quamuis homo ... hoc ignorat / Sed iudicum xi ... de Jepte / ... spus
domini ... ad pugnandum contra filios Amon / ... non fuit sibi reuelata futura
victoria / et talis motus vocat^r spus sancti instinctus / qui e causa pphecie / et tamen
differt a vera racione pphecie / et talis motus similis e motui ... fortunati
qui mouet^r ad aliquid agendum sine ... et ... ut pz ... de bona
fortuna / differt tamen / Quia motus ... fortunati est a causa naturali / sed ab influencia
orbis / uel intelligencie mouentis / uel ... aliqui / uel ab utraque / ut dicunt
alij / Motus aut Jepte et consimilium sunt a causa spirituali / scilicet ex motore spus
diuini / Iste tamen instinctus magis appropinquat ad racionem pphecie ut videtur quam duo
alij modi predicti / Et ... ad racionem pphecie requirit^r ... ut cognitis
Ex quo pz ... illis instinctus ppheticus / qui non est pphecia ppe dicta
Conclusio 3a pphecia ppe dicta ... et ... pt ... / ... pphecia

requirit intelligencia / iste secundus gradus intellectualis seu intelligencialis / illud prophecia gra-
duatur et variatur / Secundum intencionem in talibus propheciis quadruplicatur [illegible] Unde sciendum quod
primus gradus est quando alicui cum visione corporali data visionis intelligencia / sicut quod Ieremias
vidit ollam succensam et faciem eius a facie aquilonis ut habetur Ieremie primo et intellexit
per hoc significari exercitum Babilonis venturum ad comburendum civitatem Ierusalem / Secundus gradus
est quando non fit talis visio seu apparicio / sed auditur vox instruens de aliquo super-
naturali sicut primo Regum iii Samuel audivit vocem domini loquentis nec tamen vidit
effigiem sibi apparentem / quod patet ex hoc quia credidit esse vocem Heli ipsum vocantis ut habetur i-
bidem / Et iste gradus prophecie est excellencior primo / quia voces sunt signa magis
expressiva veritatis / quam sunt predicte / Tercius gradus est quando non solum auditur vox instru-
ens / sed cum hoc apparet aliqua persona loquens / propter quod iste gradus est excel-
lencior predictis / Variatur autem iste gradus tripliciter quia persona sic instruens seu ap-
parens in aliqua effigie / aliquando est homo sanctus sicut legitur Machabeorum xv capitulo quod Onias et
Ieremias iam defuncti apparuerunt Iude Machabeo dicentes ei de victoria [illegible] / Similiter
[illegible] quod [illegible] orat pro populo et [illegible] sancta civitate Ierusalem etc. / Aliquando est angelus
de quo non est exemplum ponere / quia revelaciones tocius veteris testamenti ut communiter legitur sunt facte revelacio vel [illegible] per angelos
sunt facte / Aliquando est effigies representans ipsum deum sicut Ysaie vi capitulo Vidi dominum
sedentem super solium excelsum [illegible] etc. / Et sequitur Audivi vocem domini dicentis [illegible]
mittam etc. / Et iste tercius gradus prophecie est excellencior secundo / et tercius [illegible] sicut deus
est excellencior angelo / et angelus homine / Et notandum quod omnes predicti gradus prophecie
vere variantur dupliciter / quia tales appariciones quandoque fiunt in sompnio / et tunc vo-
cantur revelaciones per sompnia / Aliquando autem in vigilia / et tunc proprie vocantur visiones
Et iste secundus modus / qui vocatur visio / est excellencior alio / quia maior illustracio
intellectus requiritur / ad hoc quod mens distracta per operaciones sensuum exteriorum in vigi-
lia capiat intelligibilem veritatem de supernaturalibus quam in sompnio in quo sensibus
exterioribus quietatis anima magis disposita ad capiendum [illegible] veritatem [illegible] quod
in ostendendo sit prudencior / ut dicitur [illegible] / Et contrario [illegible] in contrario
accepta via naturali quod accipiatur per viam sensus [illegible] et [illegible] / ut dicitur
secundo metaphisice / et ideo [illegible] non potest accipi in sompno / ad illud [illegible] modum pro-
phecie quod fit in sompno reducitur ille qui fit in raptu vel extasi / quia [illegible]
non est usus sensuum exteriorum / sicut nec in sompno / qualiter fuit Paulus raptus
ad tercium celum / ubi vidit deum per essenciam / ut dicit Thomas / Augustinus ad Paulinum [illegible]
de videndo deum / Et talis raptus quamquam [illegible] diffinitur raptus est ab
eo quod est secundum naturam in id quod est supra naturam / vi superioris nature elevantis / ut dicit
Thomas [illegible] in talem enim raptum intellectus Pauli a sensibus corporeis tunc erat
abstractus / et sine gracie [illegible] / [illegible] enim est operacio intellectus
quam ad videndum dei essenciam elevatur / quam quecumque ymaginacionis operacio / sed quando
[illegible] vehemenciam ymaginacionis abstrahitur a corporeis sensibus / ergo multo magis
[illegible] abstrahitur ab eis / qui in divinam [illegible] visionem / Unde [illegible]
[illegible] in tali raptu fuit in corpore vel extra corpus respondet negative [illegible] / Deus
scit / Et ideo Augustinus super genesim ad litteram xii dicit Apostolus dubitat an extra
corpus vel in corpore / Unde ideo dubitate [illegible] certus an esse audeat / Unde
[illegible] / Restat ergo ut [illegible] intelligatur ignorasse / Utrum
quando in tercium celum raptus est in corpore fuit / quo est anima in corpore / ut corpus vi-
vere dicitur sive vigilantis sive dormientis / sive in extasi a sensibus corporis a-

[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] per modum forme [illegible] [illegible] talis fuit [illegible]
in patria / [illegible] [illegible] gloria [illegible] / [illegible] Pauli fuit [illegible] illustrata
et Paulus tali raptu non fuit [illegible] [illegible] illustrata [illegible] ad [illegible]
ut [illegible] gloria [illegible] non fuit [illegible] [illegible] non fuit [illegible]
[illegible] [illegible] ad contemplandam veritatem divinam / Primo ut contemplaretur [illegible]
ymaginacionis talis fuit [illegible] qui [illegible] Petrus de quo [illegible] / Secundo ut contemplaretur [illegible]
per intelligibiles [illegible] [illegible] / Tercio ut contemplaretur [illegible]
Et talis fuit raptus Pauli in tercium celum / et [illegible]

De raptu

[illegible] et ego mittam [illegible]

[illegible]

[illegible] / an anima de corpore exivit, ut mortuum corpus iaceret / Dicit [illegible] in demonstrationes membris mortuus [illegible] redderentur / Et ideo quasi dormientes [illegible] / aut extra se alienatus redderent in [illegible] seu mortuus omnino revivisset / Et ergo [illegible] hic relinquit indeterminatum / an anima in raptu pauli fuit in corpore / an vero separata a corpore / Sed [illegible] thomas in [illegible] de veritate articulo xiiii° q. v. in solutione argumenti primi dicit / quod posteriores doctores de quo doctor non determinat magis locuntur ex probabilitate / quam certitudine / [illegible] quo non fieri potuit / quod anima [illegible] adhuc unita remanens [illegible] non raperetur / Sic [illegible] quod se dicit apostolus raptum in tercium celum / Et [illegible] conclusio [illegible] thomas / probabilius est tenere quod unita remanserit corpori / Et dicit ibidem in solutione quarti argumenti / Dato quod fuit in statu et raptu anima apostoli separata / talia tamen separatio non fuit per aliquem nature modum sed per virtutem divinam ipsam animam a corpore abstrahente / Non adhuc quod simpliciter separata remaneret / sed ad tempus / ut predicto raptu dicta potuit / Et si non [illegible] mors rapti dici posset / Non enim [illegible] secundum [illegible] thomas animam [illegible] rapi ad hoc ut deum per essentiam videat a corpore penitus esse separari / Unde [illegible] doctor [illegible] secunda secunde q. c. lxxv articulo quarto in responsione principali ad questionem / Cum in raptu de quo agimus est necesse / virtute divina elevatur [illegible] ab eo quod est secundum naturam in id quod est supra naturam / Et quo patet quod in raptu est duo considerare / primum quod fit in [illegible] secundum naturam / Secundum quod divina virtute fit in homine secundum supra naturam / Et [illegible] quod anima corpori unitur tamquam naturalis forma ipsius / convenit anime naturalis [illegible] ad hoc quod per conversionem ad fantasmata intelligat / quod ab ea non aufertur virtute divina in raptu / quia non mutatur status eius / quia adhuc remanet in statu viatoris / manente tamen hoc statu aufertur ab anima actualis conversio ad fantasmata et sensibilia ne impediatur eius elevatio in id quod excedit omnia fantasmata et sensibilia / Et ideo in raptu non est necesse / quod anima sic separetur a corpore ut ei non uniatur quasi forma / Sed tamen necesse intellectum abstrahi a fantasmatibus et sensibilium perceptione / Et tamen sit dictum de raptu incidentaliter

Quartus gradus prophecie predicte est [illegible] sine apparitione alicuius sensibilis [illegible] / capitur veritas intelligibilis de occultis per divinam revelationem / et hoc modo facte sunt revelationes [illegible] david ut dicitur in prologo glose super psalterium / Et iste gradus prophecie excellentior est predictis / ut ibidem in glosa / Et [illegible] ponit exemplum / Sicut enim ille dicitur melioris ingenii et clarioris / qui capit veritatem [illegible] geometricalium sine descriptione [illegible] sensibilium / quam ille qui capere non posset absque tali descriptione / Sic in cognitione prophetica illa [illegible] excellentior videtur divinitus illustrata que veritatem intelligibilem capit absque sensibilium [illegible] / cum [illegible] sic et vocatur supradicte / quam illa que capit sub talibus signis sensibilibus / Secundo [illegible] quod spiritus sanctus aliquando tangit mentem prophete de preteritis tamen / et non de futuro / nec de presenti / Sic Actus x. de [illegible] cornelii / Dixit spiritus sanctus petro. Ecce viri tres querunt te / et facta est ei revelatio de preteritis / non tamen de preterita visione cornelii / qua vidit angelum sibi dicentem / mitte viros in ioppen / et accersi simonem / qui vocatur petrus [illegible] / quid [illegible] petrus [illegible] [illegible] revelationem cornelii [illegible] ibidem [illegible] / Similiter [illegible] de descensu spiritus sancti super cornelium et eius amicos / verbum petri audituros / [illegible] petrus hic videns fuit valde admiratus / quod non [illegible] / sic hic [illegible] / Aliquando autem spiritus sanctus tangit mentem prophete tamen de preterito / sicut moysi fuit facta revelatio creationis mundi / Cum dixit Genesis primo / In principio creavit deus celum et terram / Aliquando vero tangit tamen de futuris / Sic [illegible] [illegible] vigo concipiet [illegible] / Et Genesis xxx n [illegible] benedicens [illegible] suo Iacob cogitat ea que [illegible] erant futura / et tamen [illegible] Iacob presentem

[illegible] q. 41 [illegible] quod aliud est visio prophetica a visione in patria / [illegible] in patria [illegible] [illegible] / [illegible] / [illegible] sancti in patria vident deum [illegible] facie ad faciem / Prophete vero [illegible] longe [illegible] 41 a 2 [illegible]
Et visio prophetica non est visio [illegible] essentie / ut [illegible] in patria divina esse [illegible] vident ea que videntur [illegible] / [illegible] [illegible] in vita [illegible]
[illegible] gradum plurimorum [illegible] illustrationem divini luminis [illegible] [illegible] 2 [illegible] [illegible]
[illegible] prophetica revelatio [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] / [illegible]
[illegible] [illegible] 2 a 2e q [illegible] articulo 2° [illegible] / [illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible] prophetica [illegible] / [illegible] / [illegible] / prophetica revelatio in mente
fit [illegible] mente [illegible] angelo

3a [illegible] tangit mentem prophete

no cognovit / quia credebat ipsum esse Esau / nec consilium zebare (?) ptitum quod dedit
Jacob et petivimus petitio benedictionis paterne / Aliqui autem tangit de
puti et de futuris simul / sicut Genesis xlviii Jacob qui presencie nimia tute vide
no poterat manassem et effraym pueros per spiritum prophetie cognovit propterquod
cancellatis manibus dexteram super minorem posuit / et quod esset futurus v
maior fratri predixit / Aliqui tamen tangit de puti ptito et futuro sicut luce primo dicitur
quod Elizabeth ad salutationem marie repleta spiritu sancto et exclamavit voce magna et
dixit benedicta tu in ter[ra] etc / Ex quo patet quod cognovit per spiritum eam habere in utero pu[erum]
et ... benedicta tu in te... Item ... angelo annunciante et ... gratiam
concipere dei filium / Unde et ... beata que credidisti ... angelo ... et gaudiam
christi / Ex quo patet quod fuit illustrata de modo concepcionis ptito / sunt tacta de filio
Sunt ... filio ... datum fuit a deo / ... sancti ... apparet in me
... sufficitur ... ea que dicta sunt a deo / ... et aliis ... ut me ...
tibi ... vult / et ideo non solum modus ... / ... et aliis ... melius
... ptito et futuro ... perfectior / quia ... de
quibus tangit / ... tacta que est de puti ptito et futuro ... perfectior / quid ... de
duobus ... est de duobus ... solo / et inter ... de ... solo ...
que est de futuris contingentibus videlicet peccatorum / quia futura sunt magis remota a cognitione nostra / quam
presencia ... ptita / que sunt aliqua via nata cognosci / sicut ... primo modo / quo ... prophetia cognoscitur
... per ... que sunt per bonos ut ysaias ieremias etc / Et per malos ut per balaam / cai
fas ... Item prophetia sit per bonos ut ysaias ieremias etc / Et per malos ut per balaam / ...
... Item prophetia alia est secundum prescienciam dei quod necesse est omnibus modis ad
impleri etiam secundum tenorem verborum / ut ecce virgo concipiet / alia secundum comminationem
in ... secundum tenorem liberum / ... superpositionem / ...
in xl dies ... et ninive subvertetur / ... in que non secundum liberum ...
... intelligencie ... impletur / Et secundo quod ... ... quod ... ...
primo ... que est ... presciencia duas complectitur / scilicet prophetiam predestinacionis que
est de hiis ad que non concurrit liberum arbitrium nostrum / quia secundum damascenum deus pre
destinat ea que non fiere in nobis / et prophetiam presciencie que est de hiis que per liberum arbitrium ...
/ et ista potest esse bonorum et malorum / Ex quo patet quod ... glosa prophetia ... presciencie ... ple
... in se prophetiam predestinacionis / que impletur sine libero arbitrio nostro / et presciencie
... ad cuius implecionem concurrit arbitrium nostrum / Ex hiis ... ad quod responsio / ad istud ... secundum
... prophetice ... quo ad gradus multipliciter variatur patet ex predictis //

Quantum ad tercium articulum videndum est de quesito questionis premisse que est de comparacione david ad
alios prophetas / Ubi advertendum / quod david potest comparari ad prophetas novi testamenti / quamvis dicti fuerunt capti
Et de hoc ... quia david ... non fuit excellentissimus prophetarum / patet quia apostoli
fuerunt de secretis divinis magis illuminati / et in maiori plenitudine receperunt graciam spiritus sancti
/ ideo quod velamen legis depositum erat per christum a cordibus eorum / ut patet 2a Thessalonicensis in / ... David
comparari potest ad prophetas veteris testamenti / Et de hoc sunt opiniones doctorum / quia secundum thomam / dicitur
in 2a 2e q c lxxiii articulo quarto / quod magis moyses simpliciter fuit omnibus maior prophetis /
/ et hoc quadrupliciter / primo quantum ad visionem intellectualem / eo quod vidit ipsam essenciam
dei / sicut paulus in raptu ut ostensum est in primo articulo / ... numeri xii ... palam
et non per enigmata deum vidit / id est absque figuris et similitudinibus signis / et quia sicut dictum est ...
Secundo gradus prophetie excellencior est / tanto ubi ... cognicio clarior / Secundo quantum ad ...
imaginariam visionem / quam quasi ad nutum habebat non solum audiens verba / sed eciam videns
loquentem eciam in specie dei / non solum in dormiendo / sed eciam in vigilando / numeri ... x
... sicut solet loqui homo ad amicum suum / ... xxiii / quod loquebatur cum deo facie ad faciem / sicut ... amicum suum / ... dei quasi
quantum ad annunciacionem / quia moyses loquebatur toti populo credencium ... dei / quasi
de novo legem proponens / Alii vero prophete loquebantur in persona dei quasi inducentes

Ad obseruanciam legis moysi servi dei. malachie iiii^o memetote legis moysi servi dei

Quarto quantum ad operacionem miraculorum que fecit vniuerso populo israelitico. Unde dicitur
Deuteronomii ultimo Non surrexit ultra propheta in israel / que nosceret deus facie ad
faciem in omnibus signis atque portentis / quod per eum misit ut faceret in terra egipti
pharaoni et omnibus seruis eius vniuerseque terre illius / Et pro isto facit
auctoritas s. thome / quod dicit 2^m quod fuit excellencior moyse. Unde licet moyses fuit
excellencior quantum ad cognicionem deitatis / tamen dauid plenius et clarius cognouit et expressit
misterium incarnacionis christi quam moyses. Vnde Jeronimus in vita istius valde pulchre dicit
in prologo super psalterium / quod dauid fuit propheta excellentissimus. Dauid propheta precipue
ymagines atque vmbras legis [illegible] prophetauit / dauid ab spiritu sancti instinctu sine omni
exteriori admiminiculo suam edidit prophetiam / et talis modus prophetie est excellencior / sicut prius est dictum
in 2° articulo. Et addit in expositione tituli psalterii / quod iste modus prophetie quem habuit dauid
scilicet immediate ex spiritus sancti inspiracione fuit dignior ceteris. Et magister nicolaus de lira
hic sic dicit / quod dauid plenius et clarius expressit misteria christi quam moyses / quia lex
vetus et prophete ordinabantur ad christum sicut ad finem. Unde dicit apostolus ad galatas iii^o
lex pedagogus noster fuit in christo / et actuum x dicitur de christo huic omnes prophete testimonium
perhibent. Et rabi moyses dicit / quod omnes prophete non sunt locuti nisi ad dies messie / et
ideo cum finis sit nobilior hiis que ad finem sunt / prophecia dauid videtur excelsior quandam
excellenciam / quia hic quod christi misteria sic expressit. Et quo infert / quod probabiliter videtur posse
dici dauid fuisse prophetam excellenciorem ipso moyse / quamuis moyses excellencior
fuit in aliis quam prophetica excellencia ut eam consequitur scilicet in visione diuine esse
ncie. ut dicitur in miraculis ipsius prophete cognita. Et s. gregorius expresse dicit Omelia quarta
super ezechielem quod dauid clariorem cognicionem habuit quam moyses. Et pro hoc est
sancti thome. Et pro primo de visione diuina / quia claritas cognicionis
diuine essencie excludit actum prophetandi / sicut actum fidei / quia utrumque enigmaticum est [illegible]
Et ideo visio diuine essencie non pertinet excellenciorem gradum prophetie
licet faciat clariorem cognicionem / seu aliquam claram cognicionem. Et ideo claritas
maior cognicionis non excedit limites cognicionis prophetice / sed tamen constituit excellenciorem
gradum prophetie / sicut est si excedit. Sed tamen potest dici ad 2^m motiuum sancti thome
quod hec sancti quod ipse moyses habebat visionem ymaginariam ad nutum / non arguit ipsum
habuisse notitiam propheticam clariorem / quam habuit dauid. Et sic hoc tertium motiuum [illegible]
probat / quod diminucio prophetie est aliquid sequens cognicionem prophetie / et ideo non videtur
variare gradum prophetie quod pluribus vel paucioribus diminuitur. Et quod quartum dicit de nouo
quod ex parte dei legem proponat. Et sic hoc quintum motiuum quantum / quia confirmacio per signa
sequitur propheciam. Unde et sanctus thomas videtur concedit quod Johannes baptista fuit maior
propheta ipso moyse / et tamen iohannes nullum signum fecit, ut dicitur iohannis x. Unde sed post
in articulo primo dicit sanctus thomas / quod anima que abstrahitur a corporalibus aptior redditur
ad percipiendum influxum spiritualium substanciarum / et eciam ad percipiendum subtiles motus qui
ex impressionibus causarum naturalium in ymaginacione humana relinquuntur / a
quibus percipiendis anima impeditur / cum fuerit sensibus occupata. Et ideo dicit gregorius
quod anima cum appropinquat ad mortem prenoscit quedam futura subtilitate sue nature / per quam scilicet
percipit eciam modicas impressiones / et sic cognoscit futura reuelacione angelica
et ipsa iuuante. Unde patet quod anima potest percipere quedam futura quod [illegible] est talis

[illegible] helias [illegible] bede / helias propheta [illegible] moyses [illegible] propheta [illegible] v. [illegible] zacharias filius [illegible] zacharias [illegible] [illegible] filius [illegible] helias [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

X [illegible] excellencior alio

nalibus et hec quoque subtiliter non fuerunt nisi per revelationem / Ad 2m negare consequentiam ad quibus
narrationem quamvis etiam requiratur gratia / quod non est a natura / Ad 3m patet ex prius dictis in 2o
articulo de spiritibus propheciarum / Ad quintum dicit Lira capitulo 1o [illegible] Iosue scribentis de Moyse
et tempore Iosue Non surrexit propheta maior Moyse / non quod stat quin post ea maior surrexit
Ad quintum dicendum quod Iohannes Baptista [illegible] ad novum testamentum / Unde dicit salvator [illegible]
xi lex et prophete usque ad Iohannem scilicet inclusive / et prophecia Iohannis in novo scribitur te
statu / Ad 6m excellentior dicatur propheta veteris testamenti / patet quoque
[illegible] vite active [illegible] vite contemplative / Et dicitur [illegible]

Recommendat [illegible] ad [illegible] commemoratione beatorum [illegible]
[illegible] aliud [illegible] via [illegible] servare testimonia domini / et cum
[illegible] illud quod ante deum et [illegible] servare testimonia [illegible] in lege
toto corde exquirere [illegible] est in maculatorum vita in lege
dei ambulare [illegible] omni ambulare in lege [illegible]

[illegible] corde exquirere [illegible] inde [illegible] solo qui ambulat in lege tua [illegible]
[illegible] glosa ordinaria ponit ordo debi[tus]

[illegible] felicitatis [illegible]
[illegible] exquirunt [illegible] investigant [illegible] legis

Beati qui scrutantur testimonia eius in toto corde exquirunt eum / Secundum glosam ordo
debitus est [illegible] mandatorum dei scrutinium [illegible] ponitur immaculata vita / quia ut dicit
Ambrosius cum vita querenda est quam doctrina / nam et per vita bona sine doctrina habet gratiam
doctrina tamen sine bona vita integritatem non habet / quia in malivolam animam non cadit sapientia
Et Romanorum [illegible] ambiguum est in [illegible] [illegible] oritur et caligine sibi iniquitate
[illegible] inveniet [illegible] quo fuit correctio offensionis [illegible] gratia prima
[illegible] suo ordine ad studia [illegible] cognitionis veniemus / [illegible] scrutentur testimonia
eius / Et ad hec etiam facit / quia primus versus moralis est / 2us instructionis / in medi
[illegible] cognitio queritur / et sic perfectio queritur / nec vita sine cognitione / nec
cognitio sine vita est / Et ideo primus versus [illegible] ut perfectio ostenditur esse
in cognitione / et bonitate vite / [illegible] ordo debitus / [illegible] propheta monuit ad
opera fidei dicens Beati immaculati in via / Secundo monet ad promotionem cordis
dicens Qui ambulant in lege domini / Postea sequitur meditatio cordis / quod in scru
[illegible] sunt / unde subdit Beati qui scrutantur / Et ex [illegible] sequitur perfectio caritatis
Unde sequitur ex toto corde exquirunt eum / Et dividitur versus [illegible] / quia [illegible]
intellectus diligentiam / qui est 2a actus primus ad beatitudinem / qui scrutantur / Secundo
scrutandi materiam / quia testimonia eius / Tertio / tangit causam 2am beatitudinis / quia [illegible]
[illegible] / Beati qui ambulant in lege / et etiam beati quia [illegible] illi scrutantur diligenter [illegible] te
stimonia eius in scripturis sacris quod ei testificantur / Ordo declarandi [illegible] [illegible]
[illegible] sapientiam [illegible] ad beatitudinem [illegible] legis divine scruta
[illegible] et [illegible] custodire [illegible] / Secundo quoque beati non re
[illegible] / [illegible] vitiis / et [illegible] mandatorum custodire [illegible] / Et diligenter investigant / te
[illegible] spe / Beati non felicitatis tenore / sed expectatione / qui scrutantur / i. diligenter investigant / te
stimonia eius in scripturis eius Scripture enim de deo testificantur / Iohannis 5 [illegible]
[illegible] scrutamini scripturas [illegible] que [illegible] perhibent testimonium de me / Vel qui scrutantur
i. qui ruminant et conferunt in cordibus suis / et incorporant memorie / [illegible]
cum scripturas sacras non ruminat immundus est / et quod [illegible] non incorporat imperfectus / Unde
[illegible] de Maria dicitur Luce 2 / quia omnia verba conservabat conferens ea in corde suo / Ideo
[illegible] qui scrutantur diligenter custodiendo testimonia eius / i. scripturas
[illegible] eo testificantur Non peccandum non [illegible] non peccaturum / Unde [illegible]
[illegible] Iohannis 1o Baruch 4 Beati sumus [illegible] que deo placita sunt manifesta sunt
nobis / [illegible] eius non referentur ad deum / sed ad [illegible] peccantem / Et [illegible]
[illegible] prophetam post beatitudinem in [illegible] statum perscrutationis / Dicit enim

[illegible] Iohannis 17 Hec est vita eterna ut cognoscant te
[illegible] inchoat hic in via / complenda con
[illegible] Baruch 4 Beati sumus [illegible] quia que deo placita sunt manifesta sunt nobis / [illegible] per scripturas [illegible] scrutantur sacras [illegible] deus nobis loquitur et sapientiam [illegible] audire facit [illegible] Beati servi qui stant coram te [illegible] audiunt sapientiam tuam

[illegible] pervenit / et [illegible] et generationi [illegible] non sunt [illegible] nisi scrutentur et [illegible] legem dei / Ideo dicitur qui scrutantur testimonia [illegible]

questio

Beatus Bernardus. Beatum esse qui divinas scripturas legit / beatum qui audit / utrumque beatum qui intelligit / et beatum qui intelligenda opere adimplet / in opera / et merces in nullis preter nostris motibus / et vita moribus posse comprobatur / testes non tuis scripturis dicit esse / sed angelos nedum bonos / sed eciam malos / et eciam homines cum quibus peccata committuntur / et deus cui nudum est et testibus cui nichil absconditum est / sed omnia nuda et aperta sunt oculis eius / talia ergo testimonia scientiam facit homini beatum / que confert maxime ad vitacionem peccatorum / homo enim accessum ad perpetrandum malum et oportunitatem querens / si neminem videre cogitur in faciem venit / si aut agnoscat spectatorem sepe per verecundiam intemperanciam resistit / frequenter enim erubescit te promissum erroris / eciam qui errores non erubescit / sed ergo quibus nunc oculos attollat et scitote quia nobis sunt testes peccati quicumque occulte commissi / ymo quo potest peccare tamen. Et dicit Ambrosius ad missam in illis te peccare vide ne velis / quia tu vult dampnare / neque angelos bonos / qui non vult accusare / vide tu diabolum qui peccatorem intromittit / qui ad peccatum induxit / vide eius ministri qui impellunt ne peccatorem mittet / proposito ne teneat deo promisso / noli putare quod celandum tibi presens silencium qui voluit teneri tempore censorem suplicii. Sed Ambrosius: quid valent sentencia si non presserit per integra voluntate / propter quod subditur in toto corde / in quo notatur integritas seu perfectio affectus / unde dicit glosa in toto corde / non dimisit hereticum et animam huius solum sciendi et carnalium desideriorum sanctorum / qui hiis dicitur non potest duobus dominis servire / sicut non potest deo servire et mammone. Unde Osee x: divisum est cor eorum nunc interibunt. Exigitur enim perfecte quererunt ut cognoscant qualis sit deus in sua gloria misericors in sanctis / et potens in iniustis. Unde dicit Onorius / quam amabilis in angelis / et quam mirabilis in opibus suis / tunc in quibus quam similitudine dicitur celestem / tunc in illis qui homines secundum in terra consistentium / facit uti mente in celestibus habitare / quia gloria nostra in celis est. Pro tercio elucidacione / ponitur grelud per ad varium honorem / ad assequendum vie beatitudinem / nam est per scrutinio legis et sacre scripture / sed ex tertio et in quod dicitur in Canonica Iacobi / qui perspexerit in lege perfecte libertatis / non obliviosus auditor factus / sed factor operis / hic beatus in facto suo erit. Unde Crisostomus super iohannem v scrutamini scripturas dicit / non mittebat eos ad simplicem / sed ad exquisitam scripturarum scrutacionem / reddit racionem / quia ea que de eo dicebantur in scripturis desuper obumbrantur neque in superficie exponebantur / sed velud thezaurus recondebantur. Unde proverbiis ii / si quesieris eam quasi pecuniam / et sicut thezauros effoderis illam / tunc intelliges timorem domini et scientiam dei invenies. Et beatus Gregorius xpm in prope per sacre scripture dicit inveniri debet quia quia panis inventi figuratur / Non zelarium quia hac conclusione premissis / conveniencia ponitur dominum sensus sacre scripture. Racio corelari per quod et toclusione / et gestos probacionum / quia si non esset sensum divinitas / quid tunc littera obumbraret / et quid in ea esset absconditum / ymo ut sic scriptura differret a narrationibus hystoriarum. Unde Augustinus in libro de doctrina christiana / utiliter a deo dispositum est / ut veritas in sacra scriptura cum aliqua difficultate manifestetur / quia cum tollitur occasio superbiendi deum quia difficilia per rapie sacre scripture ~~difficultate~~ utilitate / tollitur atque fastidium / et veritas fidei ab irrisione infidelium defenditur / dicitur que sensus illi accipiunt / quo distinguunt et quod in aliis superbis non tenentur

deus est superbus quod diversis plurimis superbis facescitur

A qui testimonium contra peccatorem perhibent / sunt angeli / de quibus supra est plenum / ne dum boni / sed et mali / et homines cum quibus peccatum committitur / et sibi ipsis de quibus dicitur est deus iudex / eciam est testis / sicut Ieremias 29 ego sum iudex et testis / qui omnia videt et cui nichil absconditum est / sed omnia nuda et aperta sunt oculis eius

pamplior ad huius elucidacionem ... et dicit sequitur ... ad beatitudinem viatoris ... custodiens ... verborum gestorum / ad assequendum vie beatitudinem

dixit

Cum ... ad ... corde

spe tam vane et multum beati dd' qui scilicet
ibidem beati viri qui non abiit in consilio impiorum
quoniam qui confidunt in eo / et alibi beati qui custodiunt
iudicium / beati qui habitant in domo tua domine / item beati
qui timent dominum / et alibi beati pauperes
spiritu / beati mites / beati mundo corde / est ho
habitationis est / quia ut dicit Boecius 3° de consolatione
beatitudo est status omnium bonorum aggregatione perfectus
vel tamen habent deum / vel timent dominum / vel to
pertinent habent deum / vel sanitatem corporis et testimonium / ubi
continue in eo vel sanitatem quare est status perfectus
modus quod est beatitudo perfecte / quia est status perfectus
in quo omne bonum habetur ad beatitudinem requisitum
quia beatitudo dicitur aliquis beatus est qui habet quicquid
vult et nichil mali vult / et dicitur beati in
patria electorum vero sunt veri / nisi futuri
perfecte exponitur / est quod alia beatitudo vie
imperfecte ... que non est nisi quedam vera tendentia ad perfectam
ita quod est talis dispositio hominis / quia si
beatitudinem / et talis dispositio hominis ... ad illam perveniet / in autem beatitudo
decedet ad illam perveniret / et ... in parvulis
habent pueri consistit in dono dei / solo per baptismum
decedentibus in baptismo / qui sola gracia beati
fiunt / in adultis vero requiritur etiam cooperacio
hominis / una cum dono dei vel cooperatione
dei autem cooperacio ad beatitudinem consistit in
duobus / in peccati dimissione / et bonorum collatione
... sine alio
et quod unum illorum non est sine alio
ideo ... eorum illorum dicitur beatus qui
... beati / quorum remisse sunt
... est / qui sine ...
iniquitates / quia nullus ... est / qui sine
dimissione posset salvari / et cuicumque peccata
dimittuntur / illi etiam gratia infunditur / et
ille assumitur / eligitur et vocatur / et econverso
... operacio hominis tendens ad beatitudinem
in duobus consistit / in declinatione mali
et prosecutione boni / et quod ... declinat
a malo nisi declinet ab omni malo ...
a malo / nisi prosequatur bonum ad beatitudinem
... / et prosequitur
... requisitum / et contra nec prosequitur
bonum ... / nisi etiam ut deum
bonum / ... declinet a malo / ideo quicumque bonum
declinet a malo / ... a quocumque malo
prosequatur ... aliquis illorum
declinet ... / beatus dicitur / ... magna
facit et prosequitur / ... sine magna
... et gracia nobis
proposita sunt ad beatitudinem ...
ei nobis ... excusandi ... difficultatem

et multiplicitate et operum / sunt in quorundam
illorum ~~[illegible]~~ nos ut clarioris possimus
esse beati / et propter hoc consolacionem habemus quod
quia non possumus nos in multis similes
exercere non oportet nos desperare / de
beatitudine / quia nos solum in uno velit coronare
~~[illegible]~~ / Ad hoc designandum dicitur apocalipsis xxi
Quod in civitate illius erant ab oriente
porte tres / et similiter ab aquilone et ab
austro / et occasu / Quo verbo dicit
Chrisostomus / qua clausa est aqui
civitas que sit interius undique pro
tantis ex tot partibus ianuis / nunc
aperta / ubique est et interius status vite
Unde tibi ingressus ad vitam non patebit
si desideras vitam / qui devitare vis
pedem / quid deserere locum tuum / ubi
esto / quod ubicumque sumus inde potest intra
ire si velis / denique quocumque interius egredi
quodque recepis si hic velis portare per
ingredi posset / et in bonum tibi est cooperari
bitur sive bonum sive malum sit
Quia desiderant oculi regis beatissimi
rex civitatis illius qua sit undique
duodecim patefecit / occasione cuius
dubie et peccatis [illegible] in peccatum [illegible]
dicti de beatitudine patrie / [illegible]
[illegible] beati in patria [illegible]
in [illegible] [illegible] / [illegible]
[illegible]

57
43

no est p[ro]p[ter] finis speculationis Lc. iii. Et si multi cognoscant testimonia dei sicut scrutantur testimonia dei [illegible] operum cum iniquitate sacre scripture similiter [illegible] diligenter et distincte sensum eius comprehendit et memorie incorporant non tamen scrutantur secundum augustinum scrutari dicit scripturas conquirere [illegible] hoc [illegible] sue institute non scripture institute sue ut recte vivant ut iusti sint. sed ut sciant docti esse [illegible] iuste sed hoc student non ut recte vivant sed ut sciant quomodo hominem debeant vivere sicut dicitur de scribis et phariseis inimicis ordinis quo sedebant super cathedram moysi [illegible] et interpretantes testimonia legis sed non [illegible] legem minime sanctis [illegible] ut dicunt enim et non faciunt [illegible] Secundo [illegible] scrutinio testimoniorum dei [illegible] in ipsis testimoniis [illegible] quere [illegible] ipsa sua iusticia scilicet ut ab hominibus glorificentur ut dicitur [illegible] cum divina [illegible] vanitas est et turpis questus. Secundo si quis divinorum querit sciam non ad hoc ut deus cognoscatur et honorificetur sicut caret scrutinio testium [illegible] ad divinam honorificationem scripture revelate sunt [illegible] dicit augustinus illo est hic scrutari testimonia dei non diligere quod audiunt et nolle pervenire quo ducunt scilicet ad ipsam sapientiam que est deus. [illegible] loquere de eis dicens sola quo querent me et non invenient oderunt enim sapientiam. i. me certe sapientiam que est deus oderunt qui querunt esse sapientes non in dei gloriam sed volunt videri sapientes propter hominum gloriam secundum augustinum. Ex quibus patet quod una [illegible] ratio [illegible] aliter [illegible] restringit scilicet 2a [illegible] ut sit sensus [illegible] illi sunt beati qui scrutantur testimonia et illud que testimonia ordinant ex toto corde querunt [illegible] quod testimonia iubent diligunt non contempnunt. Et addit augustinus pro declaratione adolescentie [illegible] qui scrutabantur testimonia magistri bene [illegible] consequitur [illegible] non tamen [illegible] erat [illegible] non quesiuit in toto corde [illegible] suas divicias [illegible] consiliis [illegible] abscessit et augustinus infert [illegible] scrutinium testimoniorum cum [illegible] [illegible] omnes malicias [illegible] querit deum [illegible] inveniret [illegible] impius vias suas et vir iniquus cogitationes suas [illegible] quod iste versiculus comprehendit sentenciam primi [illegible] id est scrutari deum ex testimoniis et querere in toto corde quod immaculatum esse in via et querere in lege domini et [illegible] hic in isto [illegible] quod idem [illegible] pluries sub aliis verbis. [illegible] non [illegible] sunt qui scrutantur et [illegible] invenire quod [illegible] querere et ita [illegible] in [illegible] et [illegible] expectatione [illegible] augustinus [illegible] non [illegible] illi qui per scrutinium [illegible] [illegible] id quod [illegible] qui [illegible] et sic [illegible] de aliis. [illegible] negligunt [illegible] diligere [illegible] [illegible] ad id [illegible] toto corde [illegible] [illegible] peti [illegible] fuerit [illegible] iniquitates [illegible] applicat de [illegible] [illegible]

[illegible]

Non enim qui operantur iniquitatem in viis eius ambulaverunt. [illegible] id consequitur [illegible] status [illegible] status bonorum cessantium [illegible] in [illegible] id consequitur [illegible] status [illegible] in [illegible] [illegible] status fidelium ordinis felicis et [illegible] esse [illegible] se [illegible] domini lege hic id [illegible] status [illegible] ordinis [illegible] a [illegible] male agentes sunt [illegible] et [illegible] status [illegible] describit a commissione mali dicit [illegible] iniquitatem [illegible] omissione boni [illegible] non ambulaverunt in viis eius. Et [illegible] hoc [illegible]

[illegible]

In peccato sic actio voluntaria non dicitur quia operatur voluntate. Peccatum enim ut
dicit Augustinus adeo voluntarium est ut si non esset voluntarium non esset peccatum. Multa autem
sunt que peccatum adimunt aliquid de voluntario, scilicet ignorantia, scilicet gravis temptatio, scilicet pressura
vel terror mortis vel alius periculosus timor, que aliquando alleviant onus peccati. Ille
autem qui ex deliberatione male agit, hic ipsum peccatum sigillat. Secundo tangitur de-
fectio actionis cum dicitur iniquitatem. Iniquitas enim non est peccatum [illegible] Secundum
[illegible] ipsum [illegible] opponitur. Vie domini non solum sunt leges mundate, sed eciam sunt
prophete et apostoli qui ducunt ad Christum, qui est vera via ducens in celestem [illegible]. Illi ergo
ambulant in viis domini qui mandatis eius et doctrinam apostolorum et prophetarum sine
contradictione aliqua obediunt. Qui autem operantur iniquitatem non ambulant in viis
illis. Vie enim iste ducunt ad paradisum [illegible] id est Sapientie x: Iustum deduxit dominus
per vias rectas etc. Sed e contra vie ad iniquitatem ducunt ad perdicionem et ad inter-
itum. [illegible] illi dicunt Sapientie v: Lassati sumus in via iniquitatis et perdicionis et
[illegible] non dicitur in [illegible] qui operatur sunt iniquitatem ad immundiciam [illegible] sunt
voluntatem malefaciendi. [illegible] enim homo [illegible] dimittit sine voluntate [illegible]
non potest [illegible] se ipsum reducere [illegible] dispositio in peccato dimittit manet [illegible]
ad [illegible] inhabitat et in malo se pronum [illegible] et in [illegible]
[illegible] adesse diuina facultas. [illegible] multi non operantur iniquitatem qui [illegible] am-
bulaverunt in via domini. [illegible] multi ambulant in via domini qui [illegible]
iniquitate operabantur [illegible] caritas [illegible] et innocentia [illegible] amitti et a-
missa [illegible] reparari. Peccati [illegible] ambulasse qui [illegible] ambulare
[illegible] non [illegible] [illegible] enim [illegible] predicabantur in via dei am-
bulasse [illegible] deo non ambulant [illegible] Proclam-
acionem elucidacionem istius [illegible] questio [illegible] respondet ad [illegible]
Beatitudo vie non compatitur secum maculam mortalis culpe [illegible]
[illegible] mortalis infert maculam in animam et frangit legem divinam et [illegible]
[illegible] est et ipsa iniquitas est [illegible] et [illegible]
[illegible] scriptura [illegible] peccatum [illegible] pie stat
aliquod peccatum mortale [illegible] non potest [illegible] est [illegible] in [illegible]
[illegible] ad invicem [illegible]
[illegible] Augustinus [illegible] qui ambulant in viis domini nullum peccatum [illegible]
[illegible] addidit [illegible] in canonica [illegible] dixerimus quia peccatum non habemus nos ipsos
seducimus et veritas in nobis non est. [illegible] enim vox est omnium [illegible]
[illegible] familie Christi [illegible] et [illegible] in [illegible] mundo [illegible]
Augustinus. [illegible] subdit [illegible] pellagianos [illegible] non dixit
[illegible] arrogantia [illegible] veritas [illegible] enim non dixisset et veritas in
nobis non est [illegible] dixisset et humilitas in nobis non est [illegible] dixit [illegible]
veritate [illegible] culpa confitenda remissionem [illegible]
[illegible] peccata confiteantur [illegible] non [illegible] quo [illegible] imperfecte [illegible]
confessio [illegible] addit Johannes in sequentibus: Si confessi fuerimus delicta nostra fidelis
est et iustus qui dimittit nobis peccata nostra et mundet nos ab omni
iniquitate. [illegible] ambulare in viis dei et peccatum [illegible]
[illegible] dicit [illegible] enim qui operantur iniquitatem in viis eius ambulaverunt

precipue ad ista videntur sibi esse gracia admirande / Pro maiori istius declaracione [illegible] et si sancti sicut ambulantes in viis dei peccata habeant / non tamen iniquitates operantur / et si sancti [illegible] [illegible] pro [illegible] / Et Augustinus [illegible] ad [illegible] istud persuadet apostolo paulo / qui dicit se dicit [illegible] simul in corpore [illegible] a deo ambulans non per speciem / [illegible] dicebat sicut ea que retro sunt oblitus / et ad anteriora se extendens / [illegible] dicit [illegible] certamen cursum consummavi / et tamen dicit in se sentire peccatum / Ex quo sequitur hoc / quod aliud est [illegible] peccatum / et aliud est operari peccatum / Quod stat in hoc peccatum sentire / et ipsum sine peccato esse / Pro cuius declaracione [illegible] / quod [illegible] in scriptura peccati nomine [illegible] languor vel fomes peccati sine [illegible] / quod [illegible] nomine peccati originalis designatur / que et si sacro baptismate [illegible] / quod [illegible] ad [illegible] soluta sit ita quod non obsessit / non tamen soluta sunt ne inesset [illegible] / Hoc est languor iste et infirmitas [illegible] in corpore mortis peccatum [illegible] / Sic ergo peccatum [illegible] non operamur / quia [illegible] non [illegible] culpa / sed [illegible] peccato pena / Sic ergo peccatum [illegible] non operamur ut operari [illegible] / sed [illegible] / et post [illegible] remansit / non in [illegible] / [illegible] peccati [illegible] est languor / ita in nobis operatur illicita [illegible] / et motus et affectus [illegible] / [illegible] non obedimus / [illegible] non adhibemus [illegible] / peccato [illegible] / quia [illegible] desideria illicita / et in peccatores non sumus / [illegible] monet apostolus / quia [illegible] que [illegible] / nullum adhibens [illegible] / ad obediendum desideriis eius dicens Non regnet peccatum in vestro mortali corpore / ut obediatis [illegible] / Ex quo patet quod [illegible] peccatum / ut [illegible] agere et non agere id / non est contradictio / [illegible] qui ea desideria admittit [illegible] / [illegible] quod dicit apostolus Non enim quod volo bonum hoc facio / sed quod nolo malum hoc ago / tamen non agit / quod [illegible] non consentit / [illegible] / Sic Augustinus Non enim operantur iniquitatem id est obediunt desideriis peccati [illegible] / quod est mors eius ambulantes / quod [illegible] obedire [illegible] carne vivere / Ad Romanos [illegible] si secundum carnem vixeritis moriemini / Non [illegible] / nichilominus tamen in viis dei ambulant non [illegible] obediunt desideriis peccati / nichilominus tamen in viis dei ambulant [illegible] a criminibus [illegible] / ut non iniquitates operantur / Dicit enim Augustinus / Et si sancti a criminibus [illegible] / ut facto / ut dicto / ut cogitatione [illegible] / non tamen [illegible] desideriis peccati / [illegible] / [illegible] vigilantibus [illegible] / [illegible] obediant / [illegible] / quia vigilantibus [illegible] motibus non consentiunt / colligati tamen admirabiliter [illegible] / et si singula [illegible] motibus non [illegible] / Ex quo sequitur / quod [illegible] sine peccato admittit [illegible] / [illegible] dicens Nemo potest sine peccato veniali [illegible] / Sic sequitur [illegible] sine peccato veniali diu / [illegible] gravi [illegible] / Sic sequitur et si quis posset peccato mortali [illegible] peccato veniali resistere [illegible] / [illegible] resistere non potest / Et [illegible] intelligendum [illegible] resistere [illegible] / [illegible] / [illegible] non imputantur [illegible] et [illegible] / Ex quo [illegible] / Et [illegible] peccata / [illegible] in [illegible] peccatum [illegible] quia non imputantur / Sic Augustinus dicit / facit [illegible] fidei / [illegible] cum in fide [illegible] ambulat / [illegible] peccata [illegible] / et a [illegible] a deviantibus committuntur [illegible] non imputantur / et [illegible] non operantur / [illegible] ex fide vivit / et [illegible] ut dicit Augustinus / si [illegible] non [illegible] / [illegible] enim [illegible] / [illegible] infidelitas / [illegible] Augustinus [illegible] operantur [illegible] / non [illegible] / [illegible] a fide recedunt / [illegible] ad fidem non accedunt / Non

ambulant in viis eius. Qui enim fidem non habet et in xpm non credit / quomodo potest ambulare in viis eius / Quo dicitur via xpus est et fides in ipsum ut iam dictum

quia isti non ambulant in viis tuis ideo tu mandasti [illegible]
vel qui ambulat se bene / et contra quia tu cui obediendum magis quam hominibus actuum v [illegible] / et cetera
[illegible] depe[illegible] ad precepta sacerdotum [illegible] vos [illegible] audite quod dicunt vos [illegible] iudicate
[illegible] hy[illegible]
[illegible] sigillatim [illegible] mandata [illegible] ut se precepta mandata [illegible]
[illegible]

Tu mandasti mandata tua custodiri nimis. Versus iste [illegible] in qua agit de
[illegible] a malo / postquam egit de [illegible] a malo [illegible] / subiungit de [illegible]
tione in bono divini precepti / Et facit duo / primo [illegible] divine iussionis distinctionem / secundo sub-
iungit supplicationem / ut deus ei custodiendi [illegible] / et in custodiendi [illegible] ibi Utinam
dirigantur. Velut supra [illegible] delectabiliter alliciebat / quia a malo removebat
intuitu [illegible] felicitatis seu beatitudinis / sic post [illegible] motivum [illegible] quod potest
[illegible] divini et admirari [illegible] considerantis divine iussionis districtionem / quia mandat
custodiri nimis / et ne [illegible] / [illegible] impleat / petit iussionis adimpletionem
Utinam dirigantur vie mee [illegible] / quo [illegible] petit in [illegible] impletione [illegible]
[illegible] [illegible] usque [illegible] / et [illegible] in [illegible] tangitur
[illegible] / Et quia tu qui singulariter es [illegible] auctorem et pote-
[illegible] / tu summe sapiens et eminenti bonitate complecteris / in cuius potestate
potestas est et imperium / mandasti ut dux et legislator legittimus [illegible] et
iurisdictionis [illegible] / [illegible] mandatis divinis / non est aliquis timendus error / quia [illegible]
ctor eorum sapientissimus est / non alicuius boni defectus / quia optimus est / non [illegible]
[illegible] aliquod [illegible] / quia legittimus est [illegible] / est [illegible] est [illegible]
[illegible] eorum obligatio / ut immutatio / quia apud deum non est commuta-
tio / ut vicissitudo / [illegible] et eius mandata eterna stabilitate perseverant / non
est [illegible] ut [illegible] / [illegible] [illegible] obiectionis et [illegible]
[illegible] / [illegible] declarationem ulteriorem [illegible] gestu [illegible] / ad [illegible]
[illegible] non sufficit mandata implere [illegible] / [illegible]
non esset ea implere nimis / [illegible] / et [illegible] nimis [illegible]
[illegible] in legis impletione [illegible] habundaverit [illegible] et phariseorum
non intrabitis in regnum celorum / [illegible] non sufficit non occidere / [illegible] non ira-
sci / non [illegible] non mechari / et non concupiscere uxorem proximi / [illegible] ut [illegible]
[illegible] erga [illegible] / interior ut [illegible] / [illegible] / [illegible] prohibetur
Ex quo patet primo quod [illegible] mandata observari [illegible] precepta [illegible]
[illegible] / quod dicitur nimis / quod declaratione [illegible] / [illegible] dicit ambrosius / non [illegible]
mandat custodiri / [illegible] custodiri nimis / quia [illegible] mandat / in paradiso mandat [illegible]
sua mandata custodiri / [illegible] forte non mandaverat nimis. Et ideo voce mulieris
[illegible] / et a serpente decepti / [illegible] in aliqua parte recedere a mandato / [illegible]
[illegible] / [illegible] quia semel a semita recessit mandatorum / totam [illegible] deseruit
[illegible] ergo in paradiso lapsus [illegible] / [illegible] per legem / per [illegible] / per apostolos
et predicatores ut nimium [illegible] mandata domini dei sui [illegible] / et [illegible]
[illegible] dicitur nimis non [illegible] superfluitatem / [illegible] magnam obligationem / Ex quo patet
[illegible] non [illegible] mandatis est discedendum / [illegible] omne [illegible] quod [illegible] fuerit
[illegible] reddet de eo rationem / Patet 2º contra mandata dei nulla esse simulacio ad
mittenda [illegible] non vis errare noli dissimulare / Patet 3º quod nullo a

[Marginal notes:]
1º auctoritatem precepti tu mandasti
2º declarat
[illegible] mandata tua
3º subiectionem imple[illegible] custodiri
4º [illegible] nimis
[illegible] ad [illegible]

4º

sufficit

Nota

[illegible] illud quod non deceat mandare / quia ut ad Ro. vii peccatum per mandatum operatum est in me
omnem concupiscentiam / Sine lege enim peccatum mortuum erat / Insuper mandatum debet obligare et cogere
pacto nullo minime / quia opera tanto graviora sunt / sponte tamen voluntaria [illegible] quod sic dicitur [illegible]
[illegible] lex data vel admonitionem [illegible] / quia cognitio boni et mali quam institutam non institutam
[illegible] / [illegible] ad [illegible] est per peccatum obscurata / dilectio boni [illegible] ad concupiscibilem est diminuta
[illegible] testatio mali [illegible] ad irascibilem est corrupta / Ideo precepta et prohibitiones date sunt ad il-
luminationem rationalis pro cognitione boni et mali / promissiones premiorum ad inflammationem concupiscibilis
ad bonum / Comminationes suppliciorum et excitationem irascibilis ad detestationem mali / Insuper quia homo ex
sola institutione obligatus ad serviendum deo / gratias agendo / diligendo / honorando / satis notabile erat pro-
[illegible] alia mandata / ne se credat non esse debitorem / et incipit peccare / si non serviret / unde Ambrosius super
illo Ro. vii peccatum non cognovi nisi per legem / dicit peccatum latet si lex non erat / Mandatum dicitur quod man-
datum sortitur occasionem operatur peccatum / sed ut dicit apostolus [illegible] scientia inflat / Unde cum mandat aliquid
vel prohibet / tunc [illegible] cogitat [illegible] / Cogitatio autem de re nisi caute agatur / est occasio
[illegible] eam [illegible] / et in ea delectandi [illegible] / Ad aliud dicitur quod obligatio ad
[illegible] non repugnat libertati / immo ut impeccabilitas peccandi / sicut patet in deo et in angelis / [illegible]
repugnat libertati peccandi / Posse autem peccare [illegible] / nec est libertas nec pars libertatis
[illegible] negatur quod mandatum cogit / Secundo tangit [illegible] / tu dicis mandata tua / non
mandata hominum / nisi [illegible] conformia sunt divinis / ut auctoritati dei / [illegible] vitales facta
et tunc [illegible] / quia dei / [illegible] quia hominum / unde [illegible] Sine causa colunt me docentes
doctrinas et mandata hominum / et [illegible] arguuntur quod transgrediuntur mandata dei propter tradi-
tiones hominum quas tradiderunt et non mandata / Conveniunt autem mandata dei mandata sua [illegible]
primo quia sunt plana ad intelligendum / unde [illegible] omnia precepta moralia / sunt de dictamine iuris
naturalis / et [illegible] scripta sunt in cordibus [illegible] / Ro. ii. Gentes ipsi sibi sunt lex qui ha-
bentes opus legis scriptum in cordibus suis / Deut. xxx. Mandatum hoc quod ego precipio tibi non super
te est / neque procul positum / sed iuxta te sermo valde in ore tuo et in corde tuo / [illegible] mandatum
[illegible] mandatum / [illegible] sunt [illegible] ad [illegible] [illegible] qui
[illegible] quia [illegible] mandatis domini / [illegible] sunt salubria ad [illegible] / unde in [illegible] mandavit [illegible]
[illegible] nota facienda filiis suis / et sequitur ut ponant in deo spem suam / et non obliviscantur operum dei
et mandata eius exquirant / nec [illegible] / [illegible] salubritas ut [illegible] deo et salvet a malo
[illegible] sunt levia ad implendum / prima Ioh. v. hec est caritas dei ut mandata eius ~~[illegible]~~ custo-
diamus / et mandata eius gravia non sunt / [illegible] sunt [illegible] / Matt. 19. Si vis ad vitam
ingredi serva mandata / Secundo tangit [illegible] impleto / cum dicit custodire passive / et [illegible]
active custodire / quia deus prima agit / ad Phil. ii. deus est qui operatur in nobis velle
et perficere et nos agimus / unde apostolus Ro. viii. Qui spiritu dei aguntur hii filii dei sunt
et Ioh. i. dedit eis potestatem filios dei fieri / Mandatur autem [illegible] mandata custodire
non solum fieri ut perficere debent [illegible] mandata dei custodire / primo in intellectu ut recte
et non male intelligant / unde [illegible] / Observa ut custodias mandata domini dei tui
et [illegible] intelligas omnia que facis / hinc de malo dicitur noluit intelligere ut bene
faceret / Secundo in memoria ut non oblivioni tradantur / Prov. 3. Fili mi ne obliviscaris legis mee
et precepta mea custodiat cor tuum / Tercio in affectu ut non contempnantur Num. xv. Anima que
per superbiam aliquid commisit / quoniam [illegible] contra dominum rebellis fuit
peribit de populo suo / verbum enim domini contempsit / et preceptum illius fecit irritum / Quarto in effectu

Non hic nimis non dico quod superfluitatem secundum Eccl. vii noli esse nimis iustus sed de diligentie magnitudine in custodiendo mandata dei

Secundo mensuram ut non negligant. Deut. viii Cave ne quando obliviscaris domini dei tui et negligas mandata eius. Cito sine defectu ut videlicet permaneat et perseveret in omnibus usque in finem. Qui enim unum eorum custodit tunc perdit alia quo ad meritum [illegible] multa bona perdit sed qui perseveraverit usque in finem hic salvus erit. Tertium scilicet excessum sine requisito tangitur. Tertium de nimis [illegible] nimis mandavit eo quod minime frequenter in veteri testamento. Ideo per apostolos et prophetas et per eosdem sepe et in novo. Et nimis mandavit quia servientibus vult dare ultra condignum nimis magna premia et non servientibus eterna supplicia. Vigent ... vel premiis vel suppliciis. Nimis non ultra modum data custodit ut nec unum iota preterat vel minimum sive gloria eterna ... aut mandatum est omnium reus. Vel nimis quia supra quam patitur natura carnis. Ieremie ... per tota corda ... completatur. Dereliquit me cor meum. Et quia non est meum. Nota tamen autem sive glossa nimis pro plus quam oportet sed pro valde. Unde beatus Augustinus dicit quod in greco et in quibusdam latinis codicibus non legitur nimis sed valde. Et illud est planum quia valde debet exigi. Quia sine dubio plus opportet saltem habitu intendere deo et observacionem mandatorum eius quam cuique rei vel actui. Et nulla plus custodire ... in superlative nimis aut valde quia plus quam aliquid aliud debent custodiri. Et non vel cum aliorum comparationi vel nimis quia omnes habentes ... sunt exceptione obligant vel nimis quia indispensabiliter quod nullus de eis potest dispensare. [illegible] ultra ... potest quam quod ultra

Iustificationes tuas. Exprimit quod ad quod oportet dirigi vias suas videlicet ad custodiendas iustificationes dei. Non quas ipse iustus ... qui est ipsa iustitia ... dona sua quibus fit iustus et ad iustitiam nos disponit. Qui ... fidelis in modico ... constituit super multa. Sunt autem huiusmodi dona et iustificationes dei custodienda tanquam quidam thesaurus sicut in veritate sunt. Prov. ... quod henus ... Sap. vii ... divitias nichil esse duxi in comparatione illius. Sap. ... infinitus enim est thesaurus ... quo qui usi sunt participes facti sunt amicitie dei. Thesaurus autem ut aurum vel argentum custodiri debet a tinea a rubigine et a fure. Sic dona et iustificationes dei custodiri debent. A rubigine torpentis inertie per exercitium et usum ut non in vacuum gratiam dei recipias ut ait apostolus Cor. vi. Non receptum est talentum illi qui non fuit operatus in eo. Ait Gregorius ... in homilia de conservatione. Nichil tam firmum ... quod neglectum et tempore non absolescat. Unde ... amor otiosus non est. Operatur ... magna si est. Si autem operari renuit amor non est. Sic et moralia per usum acquirunt virtutes. Sic non usum corrumpuntur. Secundo post quibus operatur sunt dona. A hic statim caveat a vagina tinea vane complacentie glorie et sicut Cor. ... vitio signat per tineam. Quia sicut tinea ex ipsa veste oritur sic ita vitia ex opere bono consurgunt. Unde Augustinus superbia etiam bonis operibus insidiatur ut pereant. Sic custodiri thesaurus donorum et iustificationum dei a furibus qui et qui non sunt et intus ac latenter intrant hic vitia mortalia affectum et occupatio intrat qui nos abstulit. Absconditio illorum donorum quod homines a deo ... unde custodia seria cor ... a quo vita procedit. Superbia omnia ... nimis ... inferius impingit ... caro concupiscit adversus spiritum. Superius potestates aeree. Mundi rectores tenebrarum harum. Interius mortifera delectatio et recordatione peccatorum delictorum. A diu instabat futurus potest ille princeps demoniorum. De quo Ioh. x. Fur non venit nisi ut furetur et mactet et perdat. Sicut hic venit dyabolus et tollit verbum de corde eorum ne credentes salvi fiant. Contra iste petit ut deus ...

iustitia ...

Via mandatorum est discedendum quia nec ore nec cordis simulatione nec aliquo opere
[illegible] nec vim vota nec unquam aliquo scribunt de lege dona omnia fiunt / propter quod
dicit Ambrosius si in via mandatorum ambulabis vix intra eos quid facias / sed te contra
via paratum deus invenit Exequibus psalmus / quia impletio mandatorum in nova
lege difficilior est quam in antiqua / quia Christus in lege nova multa superaddidit / sed secundum
quia obligatio ad preceptorum obimpletionem districtior est nunc quam erat tunc / et tamen
dat Alexander propter maiorem claritatem / et propter affluentiam gratie uberiorem / Exequibus
[illegible] non ita de angelo / quia preceptorum eius tenor esse obligatne
psalmus / quia nova lex non ita difficilis sed quia eorum impletio est facilior quia gratia datur
vel impletio non ita difficilis est quia petit ut opera mea fiant bona et recta interne
glossa de mandate lege accepi sed non sufficiunt sine gratia

Utinam dirigantur vie mee ad custodiendas iustificationes tuas. Hic subiungit supplicationem
in qua duo petit / primo ut detur ei mandata custodire / secundo ut in custodia [illegible] perseverare
ibi Ne me derelinquas usquequaque. In prima parte duo / primo supplicatio secundo desiderium suum manifestat
[illegible] / quia certum est quod supplicatio / secundo expressio ut acquirat desiderium / ibi confitebor
in prima ponit desiderium / in secunda tangit motivum ad desiderandum ibi tunc non confundar
dicat ergo beatus est qui immaculatum se servat et custodit quod mandasti ita custodire et
ideo dico ut desiderium exprimit affectum / dirigantur alie non ab alio vie mee / ad quid
ad custodiendas iustificationes tuas. Jeremie x Scio domine quia non est hominis ut dirigat gressus suos
Proverbiorum xvi Cor hominis disponit viam suam sed domini est dirigere gressus eius / sic orat propheta
deduc me domine in via tua / et dirige me in semita recta / dirigat autem per caritatem / quia dicit
Augustinus bona opera contra caritatem sine cursus contra viam / cursus magnus inutilis
et tortuosus / Corinthiorum xiii Si linguis hominum loquar et angelorum caritatem autem non
habeam factus sum velut es sonans aut cimbalum tinniens. Ut positis motivis [illegible]
tentibus mente ad bene se habendum agendum circa legem dei / hic ponit desiderium [illegible]
[illegible] primo quia desiderat ad bonum dirigi in agendorum execucione [illegible] perfecte
impletio omnium dei mandatorum cum directa intentione sine gratia sufficit ad eterne
confusionis evitationem et ad omnimodam dilectionem dei / et ideo sic / ut ubi ponit
motivum sui desiderii / ac si dicat mandasti mandata tua custodiri nimis / [illegible]
in bono sed instabiliter Luce [illegible] Job xiiii numquam in eodem statu permanet et [illegible]
preceptis [illegible] ambulaverunt invio et non in via / ideo opto et desidero ut
dirigantur a te scilicet recto duce et oculato nimis vie mee torte et oblique
id est desideria / affectus eloquia et opera / et in hac generali petitione [illegible] ca
[illegible] petit ut dei
[illegible] finis illius petitionis [illegible] ad custodiendas iustificationes [illegible] impleta [illegible] dono
[illegible] dono caritatis [illegible] et dono [illegible]
fidei impletur [illegible] dono spei [illegible] est mala
[illegible] dirigi autem ad iustificationes custodiendas [illegible] dimitte
vita dimitte et bone iustitie perseverant / quia [illegible] iustitia [illegible] habere
malum et fac bonum / quorum [illegible] dei directione [illegible] perseveraverunt habere
pro ulteriori declaratione [illegible] / post ista [illegible] et si in statu nature corrupte [illegible]
[illegible] aliquod bonum particulare / non tamen [illegible] bonum / sic [illegible] sibi deficiat
[illegible] gratia admittere conclusio est beati Thome prima secunde q. cix [illegible] est [illegible]
[illegible] non [illegible] sit corrupta non tamen sic corrupta [illegible] ut toto bono [illegible]
~~[illegible] bonitatis [illegible]~~ / [illegible] de gratie [illegible]

[illegible] dono mansuetudinis [illegible] gratie [illegible] liberalitatis [illegible] virtutis [illegible] octavum /
[illegible] omnium istorum et [illegible] ad impletionem reliquorum [illegible]
et [illegible] radicaliter [illegible] et [illegible] in eo / quia non [illegible]
[illegible] et [illegible] appetitus gratia [illegible]
liberare [illegible] in duobus mandatis [illegible] et in [illegible]
[illegible] ab impedimentis / quia mandata [illegible] radices [illegible] impleri [illegible] dirigi [illegible]

Consequenter [illegible] dirigantur [illegible] vie mee [illegible]

2° [illegible] dei [illegible] ad dei [illegible]

Dz quod actum non deficiat secundo tunc quod se non potest ita [illegible] actus sine defectu fiat oz ut eum faciat cum rectam racionem secundum racionis rectitudo quod non incurvata est similiter oz quod faciat eum fortiter quod non debilitate [illegible] quod faciat eum iuste et ut ubi est iusticia nisi perfecta [illegible] et sic de aliis Set istis omnibus iam dictis dato quod eum possit

(Marginal note: actus tamen et imperfectum adhuc videndum est quomodo quis faciat)

tunc quod ista qui faciat opus ut habeat acceptabilitatem et approbacionem quod sua natura et que opera nostra adeo non possunt accepta nisi merentur ipsius gratia quia et in statu innocencie homo divinam graciam indigebat ad hoc ut eius opera essent accepta Exemplo secundo pono quod directio actuum in finem debitum per rectam intencionem soli deo primitus attribuitur Non est enim homo via eius nec est viri ut ambulet et dirigat gressus suos Jere x Unde est dirigere gressus eius Proverbiis xvi Sequitur 2° quod et si naturale est homini tendere in ultimum finem se solo tamen in eum tendere non potest Racio quia finis ultimus metas excedit humane condicionis sic quod ad eum attingere non potest nisi aliquo adiuvetur quo supra se levaretur Nec credendum quod hic homini [illegible] sit aliquod preiudicium quia et si quelibet creatura in suum possibile tendat in ultimum finem et homo non hic tamen non est ex defectu hominis sed est excellencia finis homini cum finis excellencior constitutus est quam alicui inferiori creature Dicit ergo dirigantur vie mee quod est dicere peto ut opera faciam bona et recta intencione acsi ergo propheta diceret mandasti nobis ut adimpleas Unde Augustinus da quod iubes et iube quod vis

(Marginal note: // primum)

Corinthios ad mistice complementum non sufficit quod deus in natura nostra condiderit suum preceptum quod vobis non sufficit istius tenoris est thesis quia dicitur Corinthios divinis mandatis sine ulla dei gracia impleri voluntas solius voluntatis vobis est tamen hoc quia dicit Augustinus propheta ea accipiat cognicionem divinorum mandatorum Item id quod antecedit tunc versum Tu mandasti mandata tua custodiri nimis Et subdit peticionem quia utique non fecisses si ex se ea potuisset adimplere Unde dicit Augustinus ubi audis ut voce optantis agnosce et supplicia presumptis depone Unde cum dicat optare id quod sic habet in celesti patria ut non indigeret subsidio ut id posset implere Corinthios Et si homo quod sui celesti libertate facit quia seruauit vitat penam non tamen meretur gloriam Unde enim est actus datus sub precepto quia homo suis naturalibus facere non possunt ut patet exemplo per singula et ita facit homo quod precipitur penam evadit sicut solum legis suis impressis premunt sed non meretur Si de ea opera faciat et quod meritoria sint premio eterno aliquo quia meritorium esse non potest nisi ex divino dono id compleri Et si ob facultates Corinthios ergo hominis subsequenti fiat non solum actus sint in preceptis sed eciam modus agendi Non enim ad salutem sufficit hic agere quod precipitur sed ut agatur modo illo ut deus vult quod agatur hic est ex gracia seu caritate Exemplo quia qui ex intencione dei non potest implere precepta sine caritate quod propheta intelligebat petit vias suas dirigi id est actus suos sed et si in se non sint rectificari quia sit degere bonum tamen non sunt rectitudinem nisi sine [illegible] in directione dei

(Marginal note: q d ex quo bonum sit quod sectatur rectionem libencius volo sectari sed hic peto ut non offendar in secundo ... intus testis)

Tunc non confundar cum perspexero in omnibus mandatis tuis Hic ponit secundum sed racione quale petit ut evadat confusionem ait enim quia sic desidero cum perspexero in omnibus mandatis tuis non in aliquibus tamen Petrus Damianus petit dirigi ad bonum in agendorum operacione hic ponit iam peticionis motivum et incitacionem petens a se confusionem exprobrandam in mandatorum preservacione et ita implicat primo manda

q̄ supplicando mandata vel scrutando testa quadrupliciter homo confundi solet Primo qui in deum doctore et
discere vult prudio xviij dicitur qui prius loquitur. Ipse doctor deo antequam audiat sed discendo stultum se esse do
cet Et confusione dignum Unde gregorius in pastorali Cum spirituale aliquid pastor a subditis inquiritur ignominiosum
valde est si tunc querat discere cum quod debet enodare Secundo confunditur quando quis ignorat et putat
se scire Tali potest dici illud actuum 8 putas ne quod intelligis que legis Ideo confusione potest sibi illud Prov. 27.
stultus factus est omnis homo a scientia confusus est omnis conflator in omni sculptili quia mendax est oracio eo
rum Glossa cum stultus quippe est falsa estimacione scientie qui nescit et putat se scire Tercio confunditur
ostendens et fingens falso et mendaciter per inflacionem superbie se talem qualis in veritate non est Gregorius
quod non est sciencia sed scientiam sibi arrogat Unde ysidorus 2o de summo bono Nimium confunduntur
scientiam scientiam arrogantes Vera quamvis simplicitatis iustitie videantur medullitus tamen veritatis
archana non tangunt quia superbie nube prepediuntur Et sic cum superbi leguntur non intelligunt
querunt et non inveniunt Unde apostolus 2 thimothei 3o Semper querentes et nunquam ad scientiam veritatis
pervenientes 3o qui et si non ignorantes se nescire ab aliis tamen vult reputari intelligere Ideo
de illis dequibus gregorius veritas ceci sunt et duces cecorum quorum ducatu ambo in foveam cadunt
cap. xv. et dicit potest accipi de ydolis Sapientie 13 quod cum est beel nisi ydola quod nichil est
ut dicit apostolus cor. 8 Et tamen psalmus vana pro deo colitur talia ydola sunt qui honorantur ipse scientiam
quam credunt habere et non habent de quibus beatus bernardus in epistola audeo gaudet consultacione tui sermonis
sed non venerari vel diligi non quod quod sum sed quod putor meum tamen diligor ipsum sed
presto quid in me pro me quod non sum ego vero ut verius loquar non nescio sed
Vera amor meus stultissime scio quod nichil est Periculosum est quod quod putatur et non est
humanis nichil est sed quod amatur et iustitia Sed et sic varius est quod in ita plerumque confidunt
tantur quod est considerant quod non est quod ad ista dicemus nisi quia vani sunt filii hominum
mendaces filii hominum in stateris ut etc. 4to confunditur quando quis videt se debuisse facere et non fecisse
Ideo 2o bene confundit vir qui comprehendit se confusum sunt domus israel domus israel sunt qui vident
deum hic confunduntur maxime qui sua cum aspiracione clare vident se deo subtraxisse sermonem et gloriam quod
hic confunduntur in occulto conscientie occultate ipsi sed evadere se credebat Augustinus confunditur cum
se credebant in occulto conscientie occultare Unde ysidorus li. 3o ubi supra tractans hunc versum ait
qui inspiciunt mandata si non facit Unde ysidorus li. 3o ubi supra tractans ... ait
gravius vero quamquam confunditur qui mandata dei vel legendo vel audiendo conspicit que vi
vendo contempsit corde tamen despexerit. Qui mandatorum meditacione docetur quia non implevit opere quod
... didicit inspicere si quando corde suo despexerit confunditur quia ea quidem agit et agere debuit
... et teste conscientia intus accusatur Patet quod secundum scientiam loquitur psalmista dum se petit
... confundi intuendo mandata. Ut videlicet ignorat dum scire debuit vel presumat se scire quod nescit
... gloriet de estimacione hominum dum se ignorans agnoscit ut gaudeat dum scit et vivit
... in ubi propter scrutandi diligenciam tamen ibi cum perplexo q. d. tunc est quod perplexum et perfecte
... videbo omnia mandata que in preceptis sunt si non sic voluntate et delectabiliter tunc in iudicio
... invite et per violentiam qui libri aperientur ut dicit apostolus 3o libri apostoli apertum sit Et alius
... liber est qui est vite Ubi dicit augustinus iste liber vite quedam vis est intelligendi divina qua
... fiet unicuique ad opera sua bona sive mala in memoriam revocentur ut accuset vel excuset
conscientiam suam atque ita simul omnes et singuli iudicentur que nimirum vis libri nomen accepit
in eo quippe quodammodo legitur quod ea faciente recolitur etc. Et 27 B. gregorius 33 mora
... referuntur quia in istorum tunc vita conspicitur sic quod mandata celestia opere impleta cor
libri apostoli referuntur quia in istorum tunc vita conspicitur in omnibus mandatis tuis. Qui si utrumque
... Vero igitur aut confundar tunc psalmus si perfecte in perplexo in omnibus mandatis tuis. Qui si utrumque
... melius est nunc quam tunc Vera et si confundar est tamen confusio adducens
... est confundi melius est nunc quam tunc ... lege perfecte libertatis hec breviter isto pro ...
ad gloriam et graciam Eccl. 4o Omnis cum ... in lege perfecte libertatis
iacobi primo

Vel sic non confundar dum perspexero in omnibus mandatis tuis et ipse inspexero multi cum confusione quia solum
superficialiter intuentes aliqua mandata domini et non ipse perficiunt sicut Jacobus primo auditor verbi
sunt quibus non considerantur vultum nativitatis sue in speculo et postquam abiit oblitus est qualis fuit
Sed qui eum perfecte inspexerit nequaquam in confusione veniet. Unde Daniel iii° Azarias confidentes
petens pro se et aliis dixit confusio et obprobrium facti sumus servis tuis et hiis qui colunt te
et post eodem ix confundar et erubesco levare faciem meam quia iniquitates nostre multiplicate
aliter potest exponi sic optative quasi utinam. quod ex quo legitur sit qui scilicet testimonia tua eum
appetitu et affectione ante. i. perfecte intelligendo mandata tua ut non tunc dicendo ea antequam veniat in
tur non habebo confusionem qua qui perfecte non confundetur sed solum iniqua agen
tur non habebo confusionem qua qui persistit deum non confundetur sed solum ac iniqua ag
servarit. Vel tunc cum perspexero in mandatis i. diligenter ea inspexero tunc sciam quid agere debe
et tunc male non agam qua cum mali ignorant que et alia oportet operari sicut est
visus ut eos qui postquam modicum viderint in aqua sua statim volunt esse doctores
sicut compilator [illegible] sexta decretalium [illegible] scientes abreptis ab ea
culis totam sibi scientiam credentes abire [illegible] illos [illegible] non confundar sed dotere
culis totam sibi scientiam credentes [illegible] quasi totam scripturam diligenter videns [illegible]
alios tunc perspexero in parte quam in omnibus mandatis [illegible]

Declaratio istius littere [illegible] non vocatur et confessor [illegible] Petrus [illegible] confiteboriv
[illegible] in teste addu[illegible] [illegible] non [illegible] morte [illegible] volunte confitendi
in [illegible] possit sine confessione salvari qui peccant mortaliter spiritualiter [illegible] confitente
actualiter ut spiritualiter [illegible] puto quod requiratur spiritualis [illegible] et hoc labatur in petrum morte
[illegible] confitendi [illegible] ad salutem [illegible] voluntatem confitendi [illegible]
[illegible] non potest in [illegible] non sufficit [illegible] mentalis [illegible]
in [illegible] intendat facere [illegible] confessio laudis [illegible]
in directione cordis [illegible] directionem cordis [illegible]
[illegible] directionem cordis quia
[illegible] et reliquit ea [illegible]
[illegible] absconditur [illegible] intendere [illegible] Deus
[illegible] cor [illegible] et non [illegible]
[illegible] plura affectione ut dilectione [illegible]
[illegible] actualis cogitationis et meditatio [illegible] meditata cordis [illegible]
dirigat corda [illegible] cogitationes illorum [illegible] dirigatur [illegible]
[illegible] spiritualis et corporalis [illegible] duobus fit actus
[illegible] duobus modis [illegible] dirigant [illegible]
[illegible] confessione laudis [illegible] directio [illegible] perfectione qua [illegible]
confitebor tibi [illegible] laudabo te [illegible] confessio [illegible] directio
[illegible] laudabo [illegible] ad confessionem et directionem cordis
[illegible] confiteri [illegible] non [illegible]
[illegible] ad confessionem [illegible]
[illegible] et ad directionem cordis [illegible] in corde [illegible] non requiret [illegible]
[illegible] meditatio [illegible] ad [illegible] confitetur
[illegible] non requireret [illegible] consistere illic [illegible]
[illegible] meditatio [illegible] meditationis [illegible]
[illegible] magis timeat [illegible] que [illegible]
[illegible] confitebor in directione [illegible] meditationes non
[illegible] iustitie tue [illegible] quam a iustitia recedit [illegible]
[illegible] in [illegible] iustitiam [illegible] iustitie
[illegible] malum [illegible] voluntate

toru(m) adimpletione(m) ubi p(er)severo ¶ 2º adimpletionis universitate ibi in o(mni)b(us) ¶ 3º ad-
impletionis utilitate / q(ui)a hic no(n) confundar .i. no(n) frustra petimus ad custodiendas
iustificationes tuas d(omi)ne q(ui)a hic ad p(ro)positu(m) .i. no(n) solu(m) aspiciendo legendo / audiendo
et intelligendo / s(ed) p(er)fecte inspiciendo adimplendo 2m(?) Jacobi ii Si quis p(er)spexerit
in lege p(er)fecte libertatis / no(n) auditor obliviosus factus s(ed) factor operis / hic beatus
in facto suo erit ¶ in omnib(us) mandatis tuis no(n) in aliquib(us) tantu(m) q(ui)a Jacobi ii dicit Si quis
tota(m) lege(m) servaverit offendat aut(em) in uno factus est o(mn)i(u)m reus hic no(n) confundar nec imp(er)fecti(?)
vel erubescentia vel rubore confusionis / q(ui)a ut dicit Gregorius lex dei est sicut speculum in quo
si quis sua membra viderit pulcra gaudet si aut(em) unu(m) viderit aliquod no(n) conforme
sic nasum [illegible] vel oculu(m) neq(ue) confunditur et turbatur / Sic est cu(m) homo desiderat
se implevisse o(mn)ia divina mandata / nullam h(abe)t erubescentia(m) de deformitate vite sue /
s(ed) impletio eoru(m) mensura est latitudinis vie ¶ Luce i(?) hec fac et vives / neq(ue) in futuro
q(ui)a Eccl(esiastic)i xxiiii d(icitu)r Qui me audiunt no(n) confundent(ur) / et q(ui) operantur in me no(n) peccabu(n)t
Et eunde(m) s(ententi)am Aug(ustinus) p(ro)sequitur de p(re)c(ep)ta [illegible] si vult esse / ut inspiciat manda-
ta dei tamq(uam) in speculu(m) / et no(n) confundatur / q(ui)a no(n) auditor eoru(m) tm vult esse / s(ed)
factor. Aliozi(?) si mandata inspexerit que no(n) fecerit / no(n) habebit unde gratuletur s(ed) potius
unde confundatur ¶ Circa declarationem istius textus post ista 3a gen(er)alia ad exceptione(m) eius
Nota q(uod) necessaria est impletio o(mn)i(u)m mandatoru(m) / s(ed) q(uomod)o fiet q(uod) tam m(u)lta
sunt / dicitur ad h(oc) istius q(uesti)onis est q(ui)a o(mn)ia mandata dei reducu(n)tur ad duo tantu(m)
Matth. 22 In hiis duob(us) mandatis tota lex pendet / et p(ro)pter h(oc) s(u)nt mandata dei de dilectione
dei et de dilectione proximi et h(ec) duo reducu(n)tur in unu(m) ¶ Ap(osto)li ad Ro. xiii q(ui)
diligit lege(m) implevit / n(unc) certu(m) est q(uod) no(n) p(otes)t fieri ab h(omin)e servatis unu(m) manda-
tum impleri et ista o(mn)ia dicuntur eodem / q(ui)a id mandatu(m) unicu(m) in duo divid(itu)r q(ui)a
proximus no(n) p(otes)t diligi debite nisi diligatur deus / A quo dilectio proximi ut dicit
Aug(ustinus) oriuntur ex dilectione dei ¶ Et hec duo diffundu(n)tur in decem ... xvi(?)
declarationi Gregorii dicit enim q(uod) ex uno stipite multi rami sic ex caritate multe vir-
tutes p(er) que precepta implentur generantur ¶ Cor(inthios) xiii Nunc o(mn)ia mandata virtu-
tes p(er)fecte p(er) q(uod) probaciones ... ¶ Sic 2m Gregorius q(ui) d(icit) ... in radice caritatis
p(er)fecta p(ro)ductionem operis ¶ Cor(inthios) xiii Nunc mandata o(mn)ia s(un)t unum / s(ed) q(uod) p(ro)ducta
sicut en(im) o(mn)es virtutes morales in p(ru)dentia / sic o(mn)es virtutes [illegible] in
caritate co(n)cu(r)r(u)nt ¶ A quo p(atet) q(uod) q(ui) implet caritate(m) p(ro)pter o(mn)ia p(re)cepta implet / et q(ui)
id no(n) implet nullu(m) implet s(ed) ex co(n)iunctione [illegible] / q(ui)a h(ec) est v(ir)tus [illegible]
s(ed) v(er)itatis / s(ed) obicit q(uod) una caret nullam h(abe)t ¶ Cor(inthios) xiii [illegible] q(ui)a h(ec) unum
implendo p(re)ceptu(m) p(er) h(oc) q(uod) implet o(mn)ia actualiter / s(ed) sufficit q(uod) no(n) p(re)varicetur illa
sic ¶ Ut no(n) ex / q(uo)d s(ed) una virtute(m) actu et operatur se in ea / q(uod) oc(casio) se operatur in actionib(us)
aliarum virtutu(m) / sufficit en(im) q(uod) alias h(abe)at s(ecundu)m [illegible] sic oc(casio) q(uod) operatur se in actiua vita
no(n) ex q(uo) actualiter sit in contemplativa / s(ed) sufficit q(uod) caveat obice q(uo) stante no(n) possit p(er)ve-
nire in i(d) ¶ Cor(inthios) xiii Unius precepti transgressio mer(etur) confusione(m) eternam / id est Ambros(ius)
q(ui) d(icit) Custodiamus mandata d(omi)ni et custodiamur o(mn)ia / Nam si quis unum custo-
diat et ad p(re)varicare n(ihi)l ei p(ro)dest / ut p(at)et q(uod) [illegible] d(e) [illegible] iustitia q(ui) d(e)p(re)hensus in
uno crimine punit(ur) / et ex [illegible] ad malu(m) no(n) inv(en)it vn(de) custodivit eu(m) se q(uo)d
a furto / et no(n) custodit se ab adulterio si in uno fuit convictus utrisq(ue) punitur
q(uod) si in alio no(n) fuit dep(re)hensus ¶ [illegible] ambrosius ¶ Cor(inthios) xiii E(st) q(uod) plura
mandata transgrediens maiorem p(at)itur penam q(ua)m [illegible] q(ui) unu(m) transgredi / q(ui)a 2m
congruum delicti plagaru(m) est modus ut p(at)itur maiore(m) pena(m) dampni no(n)

[illegible] se [illegible] mundi(?) in [illegible] ¶ [illegible] ¶ Et q(ui)a [illegible]
[illegible] ¶ qua [illegible] vera et bona [illegible] ¶ [illegible] ¶ [illegible]
volunt deo [illegible] laudare [illegible] cantando ¶ aliquid [illegible] volunt ¶ vel p(re)dicando aliquid [illegible]
[illegible] ¶ et no(n) [illegible] ¶ Et [illegible] indica [illegible] ¶ [illegible] indicat ¶ et [illegible]
[illegible] indicat [illegible] ¶ [illegible] aliquod [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] quidam [illegible] ¶ [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] ¶ [illegible] in voce [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] optimum [illegible] ¶ [illegible] ¶ [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] ¶ Ad lucidius [illegible]

Confitendum est cum deo corde vivo. Eccli. xvii. a mortuo quasi non sit perit confessio. Ysa. 38 non mortui laudabunt te domine. Ysa. 38 Vivens vivens ipse confitebitur tibi. Et corde integro non partito. ps. Confitebor domino in toto corde meo. Cor quippe partitum mortuum. Osee x. divisum est cor eorum nunc interibunt. Et corde uno et directo ad se prout hic dicitur. Confitebor. Deus enim dicit se Job. Si direxerit ad deum cor suum tunc ... ad se ... confitebor ... sic in corrupte qui didici ... ab alio alio Joh. vi erunt omnes docibiles ... ut 2m gloriam totius operis et vite ...

Et utrumque privatur visione dei. Et ita quilibet idem exponitur offendens in uno factus est omnium reus, id est primo divina visione privatur sicut ~~[illegible]~~ singulis.

quod dicit viam meam et ego confitebor tibi, gratias agendo, magestatem tuam honorando, veritatem predicando, bonitatem amplectando, gratiam ... dirigendo cor ad te, dirigendo ... ad tuam veritatem, confidendo ad tuam bonitatem, per caritatem inseparabiliter ad tuam magestatem.

Confitebor tibi in directione cordis in eo quod didici iudicia iusticie tue. Hic propheta ponit 2m in quo subiungitur persuasio ad unumquemque a confessione laudis, quam confitebitur instructus et directus in mandatis; secundo promissio ad implendum dei iustificationes, ibi Iustificationes. In prima parte tanguntur primo promissio confessionis et modus confitendi, 2o in directione et ... confitendi ibi in eo quod didici. Dicit ergo ... sicut ... confessionem ... si dederis. Confitebor tibi confessione laudis et gratiarum actionis et non ero ingratus sicut Joas rex Iuda et filius eius non sunt annotati in genealogia ... Mathei primo, quia fuit ingrati beneficiis Ioiade summi pontificis interficientes filium eius inter templum et altare ut patet secundo paralipomenon xxiiii et Mathei xxiii. Postquam propheta ... descripsit motivum ad debite se ... legem et posuit desiderium motivum ... inducit ... hic in ... Hic nota secundum Augustinum ad ... de confessione peccatorum sed de confessione laudis ... in ... Confitebor tibi pater celi et terre. De qua ... in ... hoc dicitur in confessione opera domini universa bona valde. Et ipsa est 2a ... istius versus, acsi enim diceret laudabo te quia duxisti cor meum ad bona opera et quia fecisti me implere mandata tua. Hic enim quod dicitur in eo quod didici ~~iusticia~~ iudicia iusticie tue tantum est acsi diceret quia docuisti me cognoscere ... iusta esse que iudicas fieri ... confessione ~~[illegible]~~ ... laudis hic intelligendum ... per ... homo confusionem evadet et meretur gloriam, nisi ... sit in fine principali intentio secundum intentionem directa. Patet quod intentio 2m ... non actum et ... a fine ... non est enim ... id ... quod nollet et ... operibus ad id veniret ... non intendet. Et enim ... deus non salvabit te sine te. Pro cuius declaratione notandum quod ... est ... et quedam opera faciet. Ex debito ... omnia opera saltem spiritualia in deum debent referri. Luce ... Attendite ne iusticiam vestram faciatis coram hominibus ut videamini ab eis. Ex debite vero facientis hic currit distinctio quia inter opera sunt quorum liberum arbitrium non est ... et quorum dominum nos non sumus ut sunt actus potentie nutritive et augmentative, respirative ... quia non subiciuntur arbitrio rationis, non tamen eos referre in deum ... actus illarum virium qui ... subiciuntur et obediunt arbitrio rationis ut sunt actus apprehensive, sensitive et motive et imaginative, cogitative, elective et ... tenemur in deum referre. Primo ratione ... operum quod sunt sub ratione imperio ... refert et ... referre. Et ... consideracione finis qui est deus ... sine ... ultimus et principaliter intentus. Tercio ratione obligationis qua ... creatura omnia sua opera in deum tenetur offerre ... Ad Colossenses ... omnia quecumque facitis in verbo aut in opere omnia in nomine dei facite, ubi glossa id est ad gloriam dei non vestram et ... in verbo et opere ... omnia ut sunt cogitationes, affectiones, desideria et ... a ... motus ... Et in ... ~~[illegible]~~ ... gloriosus ... omnia opera nostra ... subsunt arbitrio ... et quorum nos domini sumus ... debes ... mereri ... vitam ... facies ... cum actus ... corporis ... interior ... totum corpus ... tenebrosum erit. Si autem ... bonum totum corpus lucidum erit et sicut fulgur illuminabit te ... propheta dicit ... confessionem et laudem debere ... et directa interiore. Ex ... conclusione sequitur hec primo quod in nullo opera spiritualia debent in fine temporalem referri ... omnia ... meliora ... est ... laudi ... hoc autem sic ... confessio ... ad laudem dei ... confitendo ... petimus ... offensis et ... misericordie ... quamvis ... de ... placere ... lenitate ... sola lenitas ... iniquitas ... magni ... bonum ... bona ... mala ... confiteamur ... illi mala ... confitetur ... bona ... mala ... ut ... tamen ... confitetur ... incessanter ... actitavit ... appareat ... de ... toto ... confiteor ... et ... gratis ... confiteor ... in confessione ... et ... confiteor ... de ... in confessione ... vite extra ... vide ...

confessio laudis — respectu

[illegible] ordinare in id quod ~~[illegible]~~ vitiosum est, quod est vituperabile. Ex quo patet quod si quis predicaret sustentacionem corporalem intendit, ipsa tamen non debet esse in intencione predicantis. Prima pars patet per illud: digunus est operarius mercede sua, Luce x. Secunda est Augustini in sermone domini in monte, quod debet ewangelium [illegible] manducare, sed manducare ut ewangelizet. Illud si quis facit opposito modo, non ewangelium diligit sed panem. Ex quo patet 3o quod predicando bonum opus sit deturpatur in intencione prava predicantis. 3o quod aliquid corporale opus in fine temporalem ordinatur, finaliter tamen ordinandum est in deum. Prima pars patet ut si quis foderet in vinea, ut acquirat pecuniam. Secunda patet, ut significatur ordinet istum finem in deum, scilicet acquirere pecuniam, qua in domino famulo sustentaret. Sicut ibi sunt fines duo, scilicet unus, et secundus unius in alium ordinatus, prout eciam docet apostolus, operetur manibus suis quod iustum est, ut habeat unde tribuat necessitatem pacienti. Ex quo sequitur primo quod in qualibet actu ponendus est in creatura excludendo creatorem. Ex quo patet quod idem actus potest esse perfectus et tacitus, quia sic quod pictus in curte ordinatur, ut si quis vellet ire ad ecclesiam tamen actus suus potest esse ut videat feminam, et sic est perfectus, aliquando ut impleret votum et sic est tacitus. Tercio quod idem actus potest esse contra naturam et gratiam, ut si quis subveret [illegible] [illegible] conformis in natura, et quia est ad ymaginem dei, non tamen dico sunt fines eque primi, quia finis nature ordinandus est ad finem gratie. Decimum ~~tercium~~, et si actualis ~~[illegible]~~ intencio non requiritur ad euadendum confusionem, requiritur tamen ad proveniendum premium eternum, sed prima patet quia habitus caritatis a dampnacione liberat. Secunda est intencio doctorum, et precipue [illegible] de [illegible] et bone [illegible] fecerit [illegible] [illegible] dicunt quod non requiritur actualis intencio ad promerendum premium accidentale sed essenciale. Dicit enim Alexander in scripto tercii quod tenemur actus nostros referre in deum quantum consistit secundum collacionem actus ad finem, ad quem debet [illegible] [illegible] actum ordinare. Ista [illegible] deum laudat per directa intencione insinuatur, quod directionem habeat ex ordine et primacionem. Illud 2m Augustini intencio opus facit, sed intencionem fides dirigit, et fides [illegible] [illegible] enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quia fides non faceret quod se ad opera dirigeret et que se ad [illegible] [illegible] [illegible]. Contenendum est quod [illegible] actus referendi, ut dicit Alexander de Halis ~~in scripto~~ in scripto tercii, est duplex. Una est referre ut in finem [illegible], et est in potestate [illegible] [illegible] [illegible] possumus enim ex potestate nature actus ad deum referre, quia si ad [illegible] [illegible] [illegible] aliud referre actus ut in finem [illegible] et hic solius fidei et gratie [illegible] [illegible] [illegible] est.

[illegible] laudabo ore, et [illegible] corde, [illegible] et iustificaciones tuas custodiam, opera iustificacionis faciendo [illegible] ille [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iustificacionum [illegible] [illegible] valde

Iustificaciones meas custodiam non me derelinquas usquequaque. Hic est [illegible] quod suadet quasi sic dicit: laudabo [illegible] et custodiam iustificaciones tuas, opera iustificacionis faciendo, [illegible] in psalmo: dedit illis [illegible] [illegible], et labores populorum possiderent, ut custodiant iustificaciones eius. Non me derelinquas usquequaque. Hic est 2m quod petit, scilicet ut eum dirigat [illegible] in custodia mandatorum et iustificacionum, ut enim sic desiderat, ut dirigantur vie mee ad custodiendas iustificaciones tuas. Et tu domine ne me derelinquas usquequaque. Hic est [illegible] [illegible] 2m aliam [illegible] usque valde. Deus enim ad modicum tempus aliquem suorum derelinquit. Ysaie xl ix: ad modicum et in momento dereliqui te, et hic passionibus [illegible] corporis. 2m quod conqueritur ipse filius sic derelictus in psalmo: deus deus meus ut quid dereliquisti me. Passionibus corporis [illegible] [illegible] vero corporis temptacionibus, ut virtus perficiatur, sicut [illegible] Paulus, cui datus est angelus Sathane, stimulus scilicet carnis sue, ut ipsum colaphizaret, 2a Corinthiorum xii et [illegible] virtus in infirmitate perficitur. Sed derelinquit usque valde [illegible] in [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] permisit. Unde [illegible] in psalmo [illegible] derelinquit eos [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ostenditur in quo [illegible] quod [illegible] a peccato, [illegible] [illegible] [illegible], et mandati dei, et oratur ut deus [illegible] mandata et [illegible] [illegible] [illegible]. Doctrina [illegible] [illegible] ad deum, et hic [illegible] aleph quod [illegible] doctrina [illegible] [illegible]

Nec postquam [illegible] descripsit desiccantis animi [illegible] [illegible] quo ad criminum
da mala [illegible] fecit [illegible] / quo ad facienda bona / et quia secundum Augustinum nemo potest ad aliquid
bonum pervenire nisi qui sponte vocatur / ymo nec a deo subsidia recipit / ideo [illegible]
[illegible] duas [illegible] / Augustinus dicit quod [illegible] versus [illegible] corporibus petimus
[illegible] ut dirigantur vie [illegible] / et confessio est quia nunc non confunderetur [illegible]
in directione cordis [illegible] et in confessione mundaretur / [illegible] quod sic [illegible] / si non custo-
dimur / [illegible] lota [illegible] in volutabro luti est fetidior / [illegible] ad vomitum [illegible]
[illegible] est impudencior / Ideo dicit custodiam [illegible] conabor custodire / ad custodiam faciam
quod debeo facere / custodiam quod [illegible] est in me / [illegible] quid [illegible] iustificaciones tuas [illegible]
mandata [illegible] iustificat / [illegible] implectur humilitate / [illegible]
superbiam [illegible] / qui [illegible] [illegible] mentali
[illegible] dissolucio ab anima removetur / et in [illegible] iustificatio [illegible]
iustificaciones tuas custodiam / [illegible] opera iusticie [illegible] faciam / [illegible] iustificaciones tuas [illegible]
[illegible] / et dicit [illegible] multitudinem [illegible] / [illegible] ad opus bonum [illegible]
[illegible] si [illegible] omittitur / [illegible] fit in [illegible] bono / [illegible] omnis [illegible]
[illegible] scandalum / [illegible] [illegible] faciendo / quia [illegible] a bonis est res
[illegible] / [illegible] in via dei non procedere / est retrocedere
[illegible] est [illegible] iustificaciones tuas custodiam [illegible] iustificacio [illegible]
et [illegible] / [illegible] iustificaciones [illegible] [illegible]
[illegible] que [illegible] inveniuntur [illegible] que sunt gesta in vero [illegible] corpore
[illegible] iusticia non [illegible] iustificacionum / [illegible] que sunt gesta in corpore [illegible] vero
custodienda sunt / ut sine omni [illegible] [illegible] qua [illegible] suscipiantur / [illegible]
[illegible] baptismi / [illegible] [illegible] sic enim debet nos imple[re] omnem
iusticiam / Non me derelinquas usquequaque [illegible] in profundum
[illegible] quarta condicio / [illegible] deserit deus hominem / qui id quod est in eo facit
[illegible] / et [illegible] / quia iste non [illegible] petit ne deseratur / [illegible] [illegible]
iustificacionum custodiam / quod est facere id quod homo debet facere / [illegible] dicit divina bonitas
continue ad me / et ego continue [illegible] ad vos / [illegible] nondum est / [illegible]
facere quod in se est / aliter est loquendum [illegible] infideli / aliter [illegible] fideli / [illegible]
[illegible] esse / [illegible] enim unus alium [illegible] / [illegible] / videt unum
[illegible] / [illegible] cum [illegible] [illegible] / [illegible] homo
[illegible] principium / et [illegible] ab [illegible] / et [illegible] / et [illegible] ab [illegible]
[illegible] / [illegible] / [illegible] et [illegible] suo arbitrio operatur
[illegible] ad [illegible] / que [illegible] esse [illegible] / et que [illegible] / et petat ab eo [illegible]
[illegible] / et aliam bonum / [illegible] operatur quod in se est / et adeo [illegible] dominum petimus
[illegible] cum Augustinus [illegible] iustificati ex fide pacem habemus / deus recipit confugientes ad se
aliter in eo [illegible] / [illegible] / si quis mihi aperuerit intrabo [illegible]
[illegible] / ille autem [illegible] quod in se est confugit ad deum / et aperuit / [illegible]
ad [illegible] / [illegible] in [illegible] fideli non sufficit / [illegible] est in [illegible] mortali / et fidem
informem [illegible] / et [illegible] / [illegible] fides est in eo / [illegible] ad iusticiam [illegible]
[illegible] / et ad [illegible] electos / [illegible] enim [illegible] / [illegible]
[illegible] ab actu [illegible] / et [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] / et in divinam misericordiam salvatam [illegible] / [illegible] in eo [illegible]
[illegible] / et hoc est facere quod in eo est / [illegible] dat deus graciam / et
[illegible] facientibus quod in se est / [illegible] / quia divina bonitas [illegible]
[illegible] ad [illegible] cuilibet volenti recipere / [illegible] enim [illegible] / et [illegible]
et in utroque par [illegible] / [illegible] in eo / Ex quo patet quod [illegible]
[illegible] volenti [illegible] / [illegible] est [illegible] aliqua coactione
[illegible] immutabilitate / ut [illegible] aliquid [illegible]

que petro iustificatur / primo est infusio gre / vnde dicit apostolus ad rom 3° iustificati gratis per gratiam ipsius / 2° requiritur motus li. ar. in deum / xv. dicit apostolus dei adiutores sumus / i cor. 3° et paulus operantes cum gra dei vnde i cor. xv gra dei mecum / vnde aug. qui creauit te sine te non iustificabit te sine te / et hic motus li. ar. est duplex / vnus quo peccatori recedit a deo et inclinatur / aliud quo detestatur peccatum / et hic motus requiritur ex parte hominis ut dicit petrus [illegible] / 3° requiritur motus fidei / vnde ad rom. v iustificati ex fide pacem habemus ad deum / primo cum quo fit ad deum per fidem dicente apostolo ad hebr. xi oportet accedentem ad deum credere / quia est / et remuneratur / 4° requiritur remissio peti psalmo [illegible] dimittetur iniquitates domini ipsi iacob / et ille est omnis fructus vt auferat peccatum eius / et hoc duo requiruntur ex parte dei scilicet gre infusio et fidei in ipso / et culpe dimissio / licet autem omnia ista requirantur ad iustificationem peccatoris / non est hoc intelligendum / quod successive in tempore fiant / quia principio simul fit / et ita quod sunt simul tempore / licet non naturaliter / quia gratia infunditur secundum homines in deum / gra procedit / secundum gracie / et demum iustificatur / vnde b. t. pa 2ª q. 113 ar. 7 dicitur hic etc / quia iustificatio est quidam motus / quo anima mouetur a statu culpe / ad statum iustitie / ergo quoniam autem motu requiritur / primo motio ipsius mouentis / motus mobilis / et perfecte quod est motus consummato ex parte dei mouentis attribuitur infusio gre / per quam mouetur li. ar. / ex parte non liberi arbitrii requiritur motus excessus a termino a quo / per detestationem peti / et accessus ad terminum ad quem per fidem que per dilectionem operatur / sed non potest peruenire ad deum / nisi tollatur omne impedimentum mediante scilicet peccatum mediante / iniquitates eorum inter diuiserunt inter nos et deum ut dicit ysa. lix. anima quando omnia hoc custodiat se diligitur / si non peccatur / gra propter latitudinem / et propter agere motus li. ar. / stabilitate et non mutatione / motus fidei / perfectionis firmitatem / et consideratione / motus li. ar. / stabilitate et non mutationem / motus fidei / perfectionis firmitatem / et consideratione pertinet ad alios / dimissionem peti per ocasionem recaudi vitationem / et ideo dicit iustificationes tuas custodiam / vbi petit quo ad 2ᵐ assistentiam diuinam / et tangit tardere timorem metum / ibi non derelinquas / nisi cum timet se peccare non indiget derelicti peccatum sine me / lucte x. relinquunt me solam / 3° derelictionis quod dicit si tu derelinquis ego manebo solus lucte x / relinquunt me solam / 3° derelictionis q. d. si tu derelinquis / ego custodiam quod in me est / ymodo pocius vsquequaque / dicit quando me derelictis / q. d. ego custodiam quod in me est quia sine te nichil possum / ioh. xv sine me nichil potestis facere / deus non me derelinquat / vel sic ego exhibeo meam custodiam / non excusa per superbiam / si ea [illegible] quod non dicitur / relinquas me / illam seruand bonam voluntatem / quia custodire ipsam iustificationes tuas / non relinquas me / sed statim non habeo / si derelinquatis me / dicitur amico habeo / si ante / quod tu ipse meum est / sed statim non habeo / si derelinquas me iugiter / vnde dicit xpus sunt derelictus et exauditus fuit pro sua reuerentia / petens ne derelinquas / sed dicit non derelinqui / sed dicit solum [illegible] quamquam / [illegible] q. d. [illegible] quod petiuit ne non derelinquas / sed propter superbiam redarguas / et confundas ut si derelinquis ad horam / ut probes sicut iob / vel ut perpetuum redarguas / et confundas ut si derelinquis ad horam ut [illegible] sicut iudam et pharaonem / vnde duobus hic derelictis petro luce 22. psaltem non vsque quaque sed iudam et pharaonem / vnde duobus modis / et in filium qui [illegible] iudam penitus quem sceleris sui paenituit offerens / sic duobus modo derelinquere dicitur filius dei se derelictum dicit / derelinquatur / vel dolore quod [illegible] derelinquitur cum ipse filius dei se derelictum dicit / et ille penitus nisi derelictus est / qui dicit non relinquet me solum / sed 2ᵐ aug. derelictus est / quia [illegible] non est vsquequaque derelictus / quia dicitur cum et passioni [illegible] tradidit / si non est vsquequaque derelictus / quia dicit c. est [illegible] tradidit / vsquequaque / hic dicit ex derelinquas animam meam in infirmitate dabit forti ii cor. / vsquequaque / hic dicit ex derelinquas animam meam in infirmitate vel dabit forti ii cor. [illegible] / non tu oues / vnde aug. alius ponitur / vnde sic si quis dixerit si aliquando relinquere velit / non tamen omnino / vnde aug. alius ponitur / vnde sic dicitur si aliquando relinquere velit / et subdit aug. / videtur hic dicere si velit deus se confitetur quam vsque nimis valde / et subdit aug. / videtur hic dicere si velit deus se [illegible] relinquere / si absit / anima non deus relinqueret nisi a voto petentis / valde eum vtique relinquere / si absit / anima non deus relinqueret / vt qua petentis / valde enim vtique si ei in tanta medicina profuisset / vnde gra dei per ihesum xpm / nunc autem [illegible] / si ei in tanta medicina profuisset / vt gra dei per ihesum xpm / nunc autem [illegible] / corporis et non eum relinquunt vsque valde / quia deus [illegible] est in ipso tumidum [illegible] sibi / vel corporis x non eum relinquunt vsque valde / quia deus est in ipso tumidum [illegible] sibi / vel pte esse in a vox eius qui destitute sua confidens dixit in habundantia mea non mouebor in eternum / auertit deus faciem suam factus est conturbatus / et ita vox non [illegible] / [illegible] / auertit deus faciem suam factus est conturbatus / et in vox non [illegible] / non me derelinquas vsque valde / q. d. si me derelinquisti vt sine adiutorio tuo infirmus tuo

appareant noli usquequaque valde me condempnare / et si dereliquisti me / ne glorietur in me / noli usquequaque vel de
/ et iustificatus abs te gloriabor in te tu domine david / Simili modo orat alibi propheta ne auferas faciem
tuam a me ne declines a servo tuo in ira tua q.d. tollerabile est / si amicabiliter et caritate de-
clines / ut scilicet tu velis cito reverti / et michi sit ista declinacio ad maiorem cautelam. Direccionem
consolacionem / aut fructum / sed si in ira declinas / quis poterit sustinere manum tuam / non dico diminuere
sed eciam tollerare

Aliter potest littera exponi ut petat ut minime relinqui / quod eciam valde modica derelictio [illegible]
est status mei tibi caro / et quod avertisti faciem tuam a me / et factus sum conturbatus / Sed contra quis petat non
derelinqui cum deus neminem deserat / nisi deseratur / Si autem deseritur necesse est ~~ut deserat~~ ut
derelicto deserat / deserendo deseritur / quod cum sit certum quod maneat mecum / si ego non maneo
secum / videtur ergo quod quemadmodum petisset non permittas me derelinquere te sicut non sit erga
nos alia dei voluntas nisi derelinquendus / quam desiderium ipsum permissio / sed dicit [illegible]
minime dei / et plus intendit / sed cum non derelinquas me q.d. velles dicere tene me [illegible]
~~facias~~ facias derelinquam te / vel sic dicit qui velet dicere ego sum instabilis ut non continue
maneam apud te / tu autem non sic facis / sed licet ego ex mutabilitate mea derelinquam te / tu
tamen non derelinquas me / ut velis michi facere sicut ego tibi / et sic peticio [illegible]
in hoc confessionem / in ceteris / sed ego tecum non eam / Quod cum deus aliquem ceperit derelinquere
quetem se non derelinquat / patet per exemplum in vitis patrum ubi legitur quod quidam frater temptatus de
fornicacione venit in Egyptum rogans quendam sacerdotem paganorum ut daret ei filiam suam
in uxorem / qui accepto consilio dei patris sui promisit se daturum filiam sibi / si negaret deum
fidem baptismum / et proposito monachale / qui libenter concessit / et statim vidit columbam
pro decore suo exeuntem / et in celum volantem / et cum renunciasset hoc paganus deo suo
dixit ei noli dare ei / quia adhuc non recessit deus suus ab eo / hoc audiens frater dixit
in corde suo / hec est magna bonitas dei / negavi eum et adhuc non recessit a me et re-
versus ad abbatem / retulit ei eundem sermonem qui oravit pro eo frequenter dicens in ordine / due
dei michi hanc animam ... fecit per tres ebdomadas / finita prima vidit frater columbam super
caput suum alte volantem / finita secunda vidit eam descendere usque caput suum / finita tercia
vidit eam directe super caput et statim intravit per os / et cum nunciasset hoc senex dixit
senex suscepit deus penitenciam tuam intende tibi de cetero esto sollicitus / In plurimis
Declaratio [illegible] littere [illegible] quarta [illegible] / nunquam deserit deus hominem quamdiu in eo est [illegible]

ad ... / Notandum quod propheta agat
+ / quod primo studiosa incepcione / 2o virtuosa processione / 3o fructuosa perfectione / 2a ibi ..... esto ubi
3a ibi Mirabilia testimonia tua / Sed obicitur ab ... / quod propheta spiritualiter intendit loqui generaliter
hic de incipientibus proficientibus et perfectis / Sed propter non est negandum / quia velit de incipientibus et proficientibus et
de incipientibus proficientibus et perfectis / Sed hic non est ..... quando propheta velit loqui
Circa legem loqui / Ex quo cum videtur ut predictum est et ... propheta sine ordine locutus
De modo laudis sed circa legem domini / et nullo modo presumendum est quod propheta ... / maxime cum
sit / magis autem videtur quod intendit ... ad altiora ascendere ... / In hoc ambobus ... beati
hic ... inchoet a conversacione vite / vel vie / quod utique est incipientium / ... modis magisterii erudiunt
immaculati / ... sufficientem statum ... / ... assumit autem veterem ... et ...
deponet ... in ... / ... qui ... estimat ... hic ...
similis etatem / ... / ... et ...
quod ut ... alaz a lege materiam exprimit / Circa primum ergo ... qua agitur
de studiosa incepcione advertendum / quod ad hoc quod aliquis debite incipiat ambulare in lege
domini et via domini ... quod faciat illud quod in se est / ... dona ... valeat / vel eciam
alias si quam ... 2o quod ... quia ... dona spiritualia ...
spiritualia / et ... / ... exhibet posse suum ... / vide in alia
... circa ...

laudi quia dicit Aug[ustinus] vituperium humane vo[luntatis] non est reprehendere bonitate exhibita
Ita laus est di[vi]ne bonitatis / quia stipam mirare non potest. Cor[inthios] 2 Deus nunquam deserit vel delinquet hominem
nisi hominem / nisi prius deserantur / [illegible] et per / Ex quo
patet quod hoc quod deus homini facit quod in se est dat gratiam ex sola sua liberalitate procedit
licet quod non ex debito / nec ex meritis / ex quo sic factus ante gratie susceptionem non est
dignus tribus donis. Cor[inthios] 2 / et si in tantum sit se solus sufficienter disponere
ad gratiam dei / quia ut dicit Ricardus cor[inthios] ante eius susceptionem indignus est / Dicitur enim
se contrarie dispositionem / in faciendo quod in se est / consequitur dispositionem divinam au-
xilii / ex quo deus non facit quod in se est / Dicendo tamen etiam faciat quod in se est
tamen sed non est in potestate hominis / a domo tenebras removere / sed tunc removet
at prohibens lucem / scilicet fenestram / remota enim fenestra lux intrat / et removet
tenebras / Ita etiam non est bene in potestate hominis ut removeat peccatum / quod
est tenebra anime / sed si removet actum suum est deus / scilicet dissensum a malo et
assensum ad bonum / Sic enim removet prohibens / et tunc gratia intrat / Ex quo patet
quod gratie divine cooperatur divinum adiutorium et est dictum Bernardi / et Apostoli quod dicit
quod cooperatores dei sumus [illegible]

Aug[ustinus] interrogative et videt sibi in quo corrigit iunior viam suam / deinde ruptum in custodiendo viam tuam / in custodiendo verba dei intus
quod scriptura / et quod ... dicenda est via correcta quia duce vita pura
quod dixi in iustificationibus tuas custodiam et iustum est ... lubrica et tenebrosa fiat via ... tenebre et lubrica ... qui recti sunt ... regula
i. peccatum · i. adolescens · custodiendo sermones tuos

In quo corrigit adolescentior viam suam etc. Expedito primo octenario / sequitur
secundus qui sic Beth / hic incipit 2us octenarius / sub secundo qui sic Beth / Aleph enim
interpretatur doctrina / quia in primo octenario ut iam est visum docuit propheta qualiter addere
quod a peccato cessaret / quod mandata dei intelligeret / quod mandata dei impleret
et in eorum impletione perseveraret / et tunc sequitur ista incipiendo / quod ad cessationem
a malo / Beth autem interpretatur domus / seu confessio / Docet enim in hoc octenario
quod homo qui fuit obnoxius confusionis et pena eterna / possit illam evadere / ut essent
domus et templum dei / possit hoc propheta qui immaculati ambulantes in lege dei
sunt [illegible] id dicit / quod est facere immaculatis et perversis / ut eadem essent ...
propheta quaerit a se et sibi ipsi respondet / et hoc est ... dimissio 2m omnium
et aug[ustinus] ... in principio octenarii docetur est homo / et positus in luce fidei
iam homo ex in luce sua agnoscat turpitudinem confundatur et erubescat / et peniteat
Iux[ta] illud ... xxv postquam ostendisti me in prospectu servum meum ad corrigendum
vias suas confunditur / sed correctionem antecedit primo confusio / Dicit enim Ambrosius / Ecce
forte hic non confunditur qui corrigit viam suam / actum quem iam corrigit / prius in merore
fuit / Dicit enim in lapsu posito / et luxurie adolescentie illecebris ... infamie etatis
captivus / eam in ad inventus confusione prohibitur tamen eius confusus / et iam mente sobria re-
sipuit intendens quod erubescenda deponeret / et virtutes probitatis assumeret / Secundo
correctionem antecedit deliberatio / quia in ... praefecto legis sal imbeba ... appomlentia ...
Ideo deliberans ait in quo corrigit etc. Ambrosius dicit hoc despitiis confusis dum
secum posuit et diversis fluctibus cogitationibus librat atque examinat oblivi-
scens posteriora et appetens priora quemadmodum viam suam corrigat / Unde deinde de-
liberat quia salubriora consilia credidit si suspensiori meditatione examinata pri-
dicantur / propheta in diversarum cogitationum concursus amovens / Dicitur in quo corrigit adoles-
centiorem / qua in est finis deliberantis / quomodo viam suam corrigat / Ambrosius / Et dicitur ... primo ...
Unde causa tanta ... propter puritatis correctio adolescenti ... requirat totale dei
inquisitionem et ... absconsione peccatorum evitatione / Dicitur ... in quo 2m
Bertam ... 2m omnium / in qua re ... vellet ... sed fuit in
multi modi deforandi et maculandi vitam / etc. eiusdem enim ...

Et abrupta / utrum aliqua sint multi modi viam corrigendi / ut unus / vir vellestre sp
est id / ul' que res ia sit / in qua huius correctio consistit / cum lux lucet in tenebris / oportet
ser per devia ambulanti dat desiderium faciendi viam / per quam possit comode exire et re
verti illo .i. est ab horrore eius vie estepo / a desiderium / quod habetur in eo qui magis
accepto responso ab angelo / ne redirent ad herodem / per aliam viam reversi sunt in regionem suam
Unde dicit hic ambrosius // tracta in sermone quem fecit ad dominum confessum respondit / ac si hec
et omne hic genitum dei inspiratione inveniret / ut non proximis huiac / sed di
vinitatis dimitte remedium tractetur / Vel sic vide in malo qui tho iniquus possit a sua
quo deus non vult mortem peccatoris / sed ut convertatur et correcta via sua vivat / Item
in quo corriget vide ibi adolescentior .i. fatuus et stultus / 2m ononia in nuuulatis
viam suam lubricam et distortam vel suam conversione pravam / Adolescens enim propter
petere potest quod etiam ita solet committere multa vincta / unde ie quod tota etatem suam
dissipavit in metricibus luxuriose vivendo / nec adolescentis voce fuit xv significatis
queritur / ubi reliquit velis bonis adhesit veritatis / Et respondet in custodiendo / ut sc
to oblivisceretur non transgrediatur sermones tuos sermones / non solum recti sunt / sed etiam
regula sint / ad que cum omnia colligunt / Reliqua vide ibi / Prohemium nunc ista
tre post ista quo pa / licet in qualibet etate vie correctio est possibilis tamen in adolescentia
est magis facilis / pa per generales sz quod parata est ... dicit non solum hoc pa / sed etiam
septa nona et vide conducere operarios in vineam suam / Ubi etiam dicitur erunt primi novis
simi et novissimi primi / Corr. Intellig hec quasi quod dominum vita hominis dictat est in
possibilis / sz quod generales / Si enim ecclesia nulli claudit redire volenti gremium prius
multo est hic credibilius de deo / quod est per maxima / quia omnia potens est / et de lapidibus fi
lios habrahe suscitare / Ex quo patet quod sepe quod id quod est impossibile sine addito
sit possibile cum addito / Corr. Item est ambrosius / qui dicit quod impossibile videbatur adolescenti viam
suam corrigere / hic tamen fit possibile / si custodiat sermones dei / Si autem non custodiat impossibile
est / Et addunt de evangelio / facilius est camelum transire per foramen acus quam divitem intrare
regnum celorum / Et dicit sic impossibile intelligitur quod divites non custodiunt mandata
dei / Si autem custodiat fiat possibile / quod impossibile videbatur / Ex quo infert a
brosius duo / Primo quod angusta via quod non potest capere concupiscentie capit dei mandata
custodientis / Secundo quod qui custodit mandata dei custoditur ab eis / et inter hec singulis exempl
tum istud assumit .i. circa eo et prodigo / qui precedit in maliciis sz tamen tum quod porcos
pavit egestate fame / Est oppressus est / reversus ad seipsum dixit surgam et ibo
ad patrem meum / In quo non correxit suam viam / in in custodiendo viam dei / que tunc
paupertate esuriens cepit / Corrigit enim viam suam in via dei / quod pauperem et de
pravata se fuisse confessus est / dicit pater non sum dignus vocari filius tuus / Dicat si
cut non corrupit / quod via patris non custodierit / in elacionem precipitatur / tota hu
ius summa est / et magis preterea mandatum tuum / Corr. hic quod dequam magis quantum
non est ex defectu gratie / sed ex habundancia malicie / Unde Ambrosius omnes ita invenit
vi dominum recusat suscipere / dicit eos dignos de plodendo remie quod fletus proficiunt
morte judaeos / quod a viris patris declinare voluerit / dicit Item est via in suscipiule
rit iuvenis a inventute sua / Secunda per generales vel quod facilior est correctio in adolescentia
tum generales post est augustinus / quod dicit vere fuit amotionem esse quam etate potius
sive debeat fieri correctio / dicit per hoc vir non dicit in quo corrigit senex / vel in quo
corrigit vir / sed iunior / magis desperandus est senior / at forte in quo corrigit
viam suam / est in custodiendo viam dei / Et subdit admonitio est qua etate potius
sit fieri debeat correctio / Item id quod alibi scriptum est / Fili a iu
in libris sapiencialibus

Margin: Matthaei xix

Margin: De adolescente

Margin: viam suam

Margin: Trem. iii

2o multiplicem defectum [illegible] petit donum superne gratie ibi Retribue servo / Tertia pars ibi In tota parte ca facit / Primo movet questionem / 2o videt
ibi in custodiendo / 3o ponit responsionem declarationis ibi in toto corde / Circa primum ca [illegible] ad emendacionem
prima cura / 2o inquirit modi qualitatem ibi In quo / 2o tangit sibi habilitatem vel capacitatem / 3o emendandi
vanitatis. In quo corriget [illegible] viam suam sed que non potest esse bona nisi sit dei / dicit quod [illegible]
qui immaculatos se tenuerunt / et ego optavi talem statum esse / quia non potest vixi / ut corri
gam et emendam me / nescio autem quo corrigam nisi tu doceas / ideo quero in quo / [illegible]
~~p quid vide et [illegible]~~ / Ambrosius quia non corrigit nisi quod ante deflexum fuit adeo quia
quia ille qui corrigit ante in errore fuit ~~fuit~~ / itaque in lapsu positus / et lascive etatis captus illecebris
dum semel voluit / et clamat / et quia sic deliberatus est finis / ut vitam suam corrigat / ne diu dubitet
sed potius diversarum cogitacionum opiniones auferat ad unum [illegible] magni consilii [illegible] ab eo quit
qui vassime dicit [illegible] in quo corrigat / licet autem multa sunt [illegible] emendet / non tamen dicit [illegible]
qui [illegible] non multa simul possit agendi / Igitur [illegible] in quo. unde corrigere incipias / sit autem cor
rigit in puncto / non intendo in futurum differre [illegible] non tardes converti ad deum / et ne differas de die
in diem / [illegible] autem corrigitur vel [illegible] contra [illegible] vitam regensque [illegible] petrus [illegible]
Vel 2m litteram in quo etc. p quid vide [illegible] iuste [illegible] correccio adolescenti [illegible]
Tunc ibi adolescentior. tamen sibi capacitatis / licet [illegible] iunior [illegible] adolescentior / sequitur esse non vir [illegible]
sed iunior / unquam despiciendus est senior / aut in alio loco corrigit vitam suam in isto [illegible] iuniori [illegible]
[illegible] in custodiendo sermones tuos / et videt [illegible] quia [illegible] qua etate potissime debeat fieri correccio
[illegible] in hac etate [illegible] potissimum est viam corrigere [illegible]
correctione quam [illegible] lapsu recordacione deflere / [illegible] est infirmitatis remedium / illud salutis
robur / illic vera est in bono / hinc [illegible] est in periculo / quia grave est [illegible] relinquere / et facilius
est ab [illegible] / cum arrepto tunc prave consuetudinis [illegible] revocari / stimulant eum
peccata sua / agitat gloria / [illegible] et varius error instabilem facit / luctandum est diu / [illegible]
vivo ut abolescat inveterata atque diuturna / 2o exponit de adolescente [illegible] / qui profectus est
a patre in regionem longinquam / et [illegible] peccatoris / qui se debet corrigere [illegible] satius
iuvenis [illegible] a patre deo / magis eum viam suam corriget senior qui possit dicere [illegible]
[illegible] / 3o exponit augustinus quod senior dicatur vetus homo qui portat ymaginem terreni hominis / et non [illegible]
iunior / qui celestis ymaginem portat / [illegible] quantumcumque annosus vel decrepitus / iunior [illegible] est
apud deum propter gratie novitatem [illegible] / et [illegible] adhuc [illegible] integri / [illegible] in novitate
vite ambulans non vadit [illegible] / quod eum antiquat et senescat [illegible] est [illegible]
[illegible] quamlibet diu fuit [illegible] dei debet se [illegible] novitate [illegible]
[illegible] 18 cum consumaverit [illegible] incipiet et omnium [illegible] in luce 22 [illegible] maior
est in vobis fiat sicut iunior / [illegible] figuram [illegible] iuniores [illegible] senioribus
[illegible] augustinus hic dicit / Iste iunior [illegible] filius / [illegible] novus cantor cantici [illegible]
Iste iunior non caym / sed abel / non ysmahel / sed ysaac / non esau / sed [illegible] / non manasse / sed
effraym / non hely / sed samuel / non saul / sed david / non senes iudices / sed puer daniel
Et non [illegible] adolescens debet corrigi / non a se solo / sed ab alio [illegible] / [illegible] 2e etatis
[illegible] / [illegible] xi adolescencia et voluptas vana sunt / et non debet dimitti [illegible] / [illegible]
[illegible] 2o adolescentes subditi esse senioribus / 2o quia [illegible] appetibilioris / in [illegible] 39 [illegible]
molesta erat adolescenti / et ipse recusabat stuprum / et ideo quia magis temptatur / debet magis
custodiri / ita ut non visitetur ab aliis / in [illegible] 42 filia patris abscondita [illegible] ne forte ab
adolescencia sua adultera inveniatur / [illegible] ne visitet alios [illegible] / adolescenciorem
[illegible] de vita / 2o / assuefaccionis facilioris / et ideo debet [illegible] ne assuefiat in malo / ut non fiat
incorrigibilis proverbiorum xxii adolescens iuxta viam suam gradietur / et cum senuerit non recedet ab ea.

[illegible] adolescens [illegible]

[illegible] ab adolescencia sua. [illegible]
sed pocius in bono. Trenorum 3°. bonum est viro cum portaverit [illegible] in adolescencia sua. [illegible] in adolescencie [illegible]
minoris. Et ideo debet muniri ne decipiatur. [illegible] ignorare penitus viam viri in adolescencia
sibi prudencia. et meruit [illegible] quod Salomon dicit se ignorare [illegible] et ideo magis debet induci ad bone disciplina
[illegible] Quinto quia ingenium [illegible] est adolescentum. [illegible] de b. Augustino de doctrina christiana [illegible] intellectus
[illegible] est quod logica et sophistica [illegible] talia discant. [illegible] primo [illegible] adolescentie mee. Sexto est affectu
[illegible] quod [illegible] ambulabam [illegible] in diebus adolescentie mee quod senes non [illegible] ita [illegible]
ad lumine [illegible] ambulabam intendebam [illegible] extrahant [illegible] quod senes non [illegible] fortiores et ideo monendum est
fervidiores [illegible] ingredi [illegible] Septimo est activitatis fortiores et ideo [illegible] adolescencia [illegible]
pro adolescentule dilexerunt te nimis. Septimo est activitatis [illegible] fuit coram ipsis ab adolescencia [illegible]
ne ocio et inercia torpeat. Sic Samuel commoratus fuit [illegible] expugnavit hostes ipsius ab adolescencia
in regendo populum [illegible] XII. Et Symon cum fratribus suis expugnavit hostes ipsius ab adolescencia
sciencia [illegible] XVI.

In quo corrigit adolescentior viam suam. [illegible] vie cum [illegible] correctione indigent [illegible]
Ut ibi vias suas. [illegible] viz. emendandi [illegible] omnes [illegible] vias suas declinandi
[illegible] vias [illegible] omnes nos qui omnes erravimus [illegible] Ezechielis XVIII. Numquid via mea non est equa
[illegible] corrigere [illegible] via domini ambulavimus. Intelligenda est vita. Unde Augustinus [illegible] dicens
[illegible] non oportet corrigere [illegible] vias aut intelligenda [illegible] custodiendo [illegible] promissa est [illegible]
[illegible] magis vie vite [illegible] In custodiendo [illegible] subitam [illegible]
est correcta [illegible] domini est [illegible] diligenciam in custodiendo. [illegible] deliberacione. Et qui
[illegible] Et [illegible] quia pro [illegible] intrigacione [illegible] deliberatam. Et [illegible] Augustinus [illegible]
nos tuos. Dicat ergo in custodiendo [illegible] deliberatam [illegible] ad deum delatam [illegible]
[illegible] meditacionem videtur salubriora [illegible] custodiam [illegible] adolescentior vias suas ut custodiat
se [illegible] sibi. Vel Ambrosium [illegible] ad [illegible] corrigere debeat adolescentior vias suas [illegible] remedium
[illegible] dei inspiracione precepit [illegible] corrigere [illegible] sed dignacione divine [illegible] institutum [illegible]
[illegible] dei. Addidit Ambrosius ut non [illegible] [illegible] aute [illegible] ut ait glossa [illegible]
[illegible] cum [illegible] celestium commissa [illegible] inceperit. Attendendum [illegible] Custodia enim [illegible] talia [illegible]
cultus [illegible] fructus [illegible] afferre incipit. Custodiendo [illegible] sicut [illegible] est supra [illegible] illo [illegible]
in legendo vel memorando vel implendo [illegible] in custodiendo [illegible] et custodiunt illud [illegible] Et
[illegible] intelligere [illegible] diligere imple et [illegible] qui audiunt verbum dei et custodiunt [illegible] memoria
mandatum tua custodi [illegible] Luce XI [illegible] qui audiunt [illegible] preceptorum. Frustra enim custodiunt [illegible]
b. Augustinus [illegible] custodia [illegible] intelligatur [illegible] ut non obliviscantur [illegible] ut agant [illegible]
custodiunt et vita. Vias quidem [illegible] dei tenendo [illegible] in quali etate vie [illegible]
ut corrigantur [illegible] per meliori [illegible] in quo consistit custodia sermonum [illegible]
In toto corde meo exquisivi. Et dicitur [illegible] in exquirendo deum cordialiter [illegible] vacat [illegible]
[illegible] octonarii designantur [illegible] in rectitudine [illegible] in discendo [illegible] adherendo
[illegible] in abscondendo eloquia [illegible] in rectitudine [illegible] clara [illegible] exercicio [illegible]
gratitudine recognitionis [illegible] iudicia [illegible] precepta fidelis [illegible] studio [illegible]
[illegible] delectabiliter [illegible] exemplo [illegible] interrupcione oblivionis [illegible] tangit [illegible]
in meditando de [illegible] timorem [illegible] ne repellas me [illegible] exquisivi [illegible]
cordialem [illegible] timorem [illegible] toto [illegible] studiositatem [illegible] exquisivi [illegible]
[illegible] corde [illegible] integritatem [illegible] toto [illegible] sermonum dei [illegible] docent et [illegible]
[illegible] correcto [illegible] in custodia sermonum dei [illegible] et peto ne repellas me [illegible] [illegible]
[illegible] exquisivi te ne [illegible] quesivi te vel usque ad [illegible] In toto corde [illegible]
correcto est [illegible] exquisivi [illegible] affeccionum [illegible] In toto corde [illegible]
[illegible] vite [illegible] cogitacionum [illegible] et affectiones voluntatis [illegible] ut [illegible] b. Augustinus X. [illegible]
totam [illegible] cogitaciones [illegible] aliquid amat [illegible] non [illegible] amat ut de b. Augustinus [illegible]
sed [illegible] minus deum amat qui aliquid amat [illegible] concorde [illegible] quod non deperdat [illegible]
hec ille [illegible] toto corde [illegible] deum [illegible]
[illegible] [illegible] exponit [illegible]

Iuventute tua accipe doctrinam et usque ad canos invenies sapientiam. [illegible]

Salubris dicitur est correctio vie in tempore adolescentie, sicut Ambrosius, quia dicit in [illegible] etate [illegible] potissimum est viam corrigere melius est in iuvenili [illegible] correctione quam post lapsus recordatione deflere. Sicut enim est infirmitatis remedium [illegible] vide ibi. Ex quo infertur quod corrigentes in adolescentia viam suam, alii prefe[runtur] in multiplici progenie [illegible] [illegible] sedebit solitarius et tacebit quia levavit se super se. Quod sedebit singulariter quia ibi quod non facile inveniat equalem [illegible] gravibus dominatus [illegible] et silebit quietatus ab omni interpellatione mundane sollicitudinis et voluptatis, quia levavit se super se, quia divina oracula [illegible] sedentibus solent revelari et revelatos domine refulgere. Et addidit [illegible] in [illegible] quia [illegible] [illegible] ut quod in [illegible] sedebat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] singulariter in ipse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod adolescens viam suam corrigere non possit. [illegible] est accipe quia enim ab uno [illegible] processerit dirigere esse non potest [illegible] dicit sapiens, tria sunt in impossibilia, et quartum penitus non agnosco, vestigia aquile volantis, viam serpentis in petra et semitam navis in mari navigantis, et vias viri in iuventute.

Ex quibus [illegible] vias invenies non agnoscat [illegible] iste [illegible] [illegible] [illegible] agnoscere [illegible] [illegible] corrigere [illegible] Ambrosius quod vie viri in iuventute non agnoscuntur que sunt inter vias serpentis in petra, inter vias aquile volantis et inter vestigia navis navigantis. Serpens astutus et prudens, vetusta pelle in petre foramine [illegible] [illegible] [illegible] petra est [illegible] adherentem [illegible] [illegible] [illegible] prudentes sicut serpentes. Navis in mari [illegible] in fluctibus et in tribulationibus [illegible] in aere vivendo in celestibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inter vias [illegible] penitus [illegible] inter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] dicens senior [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iunior [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod est [illegible] et [illegible] quod est spirituale [illegible] [illegible] ad etatem [illegible] corporis vetustate [illegible] [illegible] [illegible] ad deum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Sic enim viam corrigit in custodia [illegible] [illegible] est via fidei [illegible] dilectionem [illegible] [illegible] [illegible] adolescentie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] invenies etate [illegible] [illegible] et [illegible] ut dicit Ambrosius in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] dicere quod puer sum, quia [illegible] puer erat etate, tamen erat mature [illegible] et Daniel puer accepit [illegible] [illegible] [illegible] senectutis dignus [illegible] [illegible] senes maturior in [illegible] [illegible] Ambrosius opponit [illegible] [illegible] [illegible] de Iudeis et gentilibus [illegible] [illegible] congregatione gentium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in eo corrigit viam suam [illegible] via dei custodivit [illegible] custodire noluit [illegible] Iudeorum et ideo viam salutis non potuit invenire. [illegible] Ambrosius de iuvene [illegible] etate [illegible] enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] custodiat et intendat [illegible] seniorum [illegible] [illegible] magisterium. Sic enim vie corrigitur ne [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]. Sic enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] clamantium [illegible] clamat nisi [illegible] interrogat [illegible] quid clamabo, et responsum est [illegible] omnis caro fenum [illegible] [illegible] [illegible] manet in eternum [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corrige [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] frigiditatem [illegible] sed elongatio calorem [illegible]

In toto corde meo exquisivi te, ne repellas me a mandatis tuis.

petit illumi[nari] ad intelligendum mandata dei [illegible] [illegible] ad implendum intellectum

Superius propheta posuit questionem / et questionis solucionem / hic cum illius solucionis ponit declaracionem / ostendens in septem versibus / septem esse que pertinent ad hoc ut custodiantur sermones dei / ut patebit in processu / primum illorum tangitur / in hoc versu / et est deum querere cordialiter / scilicet ex toto corde / et dicitur primo in A parte / unde [illegible]

Versiculus autem hic dupliciter exponitur / primo ut sit hic peticio / et sensus i.e. / ex quo correctio vie consistit in custodia sermonum dei / ideo domine exquisivi, i.e. cum diligencia rogavi te / in toto corde meo, ut michi sit in me adiutor contra [illegible] Rex Josaphat contulit se totum ad rogandum deum / Paralipomenon xx. Dicit enim deus Jeremie [illegible] conversus ad me in toto corde vestro / Jeremie / quo petit ne repellas me a mandatis tuis / quorum mysterium est [illegible] / quia omnes sunt maledicti qui declinant a mandatis tuis /

Alio modo exponitur ut in prima parte ostendat sui ipsius promptitudinem ad deum, i.e. custodiendo sermones tuos / pro dilatione cordis / ideo dicit in toto corde meo, i.e. in corde perfecto et apto / exquisivi te scilicet remuneratorem / et non aliquid aliud / ideo peto ne repellas me, i.e. fac me perseverare in eis / ne ad vomitum revertar / ut canis / Solucionem hec perseverantia meretur in mandatorum expletione / qui omnia sua opera ordinat in execucione voluntatis divine / Gregorius Moralium [illegible] in hoc sensu [illegible] / unde [illegible] in fine / Pro [illegible] Nullus vir sua [illegible] / sed deum et mandata eius querat ex toto corde / id est deum querere et mandata eius / [illegible] quod dicit Ambrosius [illegible] ut in toto corde suo querat deum et legem eius / sicut facit opus dei / maledicto [illegible] subiacet / quia opus dei facit negligenter / repellitur ergo a mandatis domini / et a correctione vie sue / quia [illegible] negligenter putant [illegible] / Unde in nova lege posuit [illegible] opus et impedit quod negligenter [illegible] / Concupiscencie cum [illegible] qui viderit mulierem ad concupiscendum eam / Mathei v. [illegible] ibidem: dico vobis omnis qui irascitur fratri suo [illegible] / Sed autem primo [illegible] / [illegible] dantur precepta parie / et [illegible] que in corporibus inferuntur / et que in [illegible] / et [illegible] in [illegible] / ubi cor eius et interno regulatur [illegible] ut [illegible] omnibus [illegible] in deum vertere / Corinthios / et spiritualiter cor in deum convertere non sit in [illegible] requiritur [illegible] ad correctionem vie requiritur [illegible] ut faciat quod [illegible] Ambrosius / ut quod deest nature [illegible] dei operacione [illegible] et [illegible] enim qui [illegible] dabitur ei / et habundabit / [illegible] fecit quod [illegible] debuit [illegible] postulando [illegible] Domine gracie / meruit accipere sapienciam / ut [illegible] domini mandata cognosceret / Et sic Augustinus exponit hunc versum / Ne repellas me a mandatis tuis, i.e. ab illorum implecione / et subdit [illegible] est enim repelli nisi non adiuvari / mandatis quippe eius [illegible] et [illegible] non [illegible] infirmitatis [illegible] [illegible] cum adiuvat caritas / quos autem non adiuvat [illegible] repellit ut tanquam flamma et framea prohibeantur ne extendant manus in arborem vite / [illegible] Augustinus / Ex quo [illegible] est [illegible] [illegible] / [illegible] indigni sunt [illegible] querere / [illegible] ex toto corde exquisivit nisi quem deus regit / patet [illegible] ut dicit Augustinus [illegible] morbi [illegible] in omnibus / omnis [illegible] sibi [illegible] quem repulsi [illegible] et [illegible] adeo possit [illegible] nisi ipse [illegible] Rex [illegible] vivificabis nos / quos vadet [illegible] ipse errantem revocat / dicit enim [illegible] quod perierat requiram et quod erraverat revocabo / quis querat nisi [illegible] efficit [illegible] iste optat [illegible] dicens / Utinam dirigantur vie mee / ad custodiendas iustificaciones tuas / hoc Augustinus / Tercio maxime culpandus est qui negligit deum querere ex toto corde / [illegible] quo [illegible] ut querat / deus oportet diligenter / [illegible] in medico [illegible] / [illegible] ergo [illegible] quia precepta mandari [illegible] Ex quo [illegible] torpentes seu tepidos esse a mandatis dei repulsos

[H]ario quia non in toto corde querit deum. Secundo quod plus gravat negligencia in fidelem. Unde dicitur Apocalypsis 3°: quia nec es frigidus nec calidus, incipiam te evomere ex ore meo. Et post Ambrosius: frigidus est qui fidem nescit, calidus qui igne spiritus sancti succensus est, qui non calorem fidei non habet, tollerabilius illi fuit fidem non accepisse quam neglexisse. Ex quo patet quod iudeus est peyor gentili, et utroque malus christianus, id est cum non est frigidus quia fide ... non certe est calidus, quia divino amore caret, sed est tepidus, in eo conversio plus peccat quam negat quod legerat, ut iudeus qui prophetiam et legem legit, que non proficit, et plus qui opere non facit quod faciendum cognovit et vovit. Hec Ambrosius. Et Cassiodorus exponit versum primum: ne repellas me a mandatis tuis, scilicet cognoscendis et intelligendis, a quibus iudei repulsi sunt, quia et adhuc velamen legitur esse in cordibus eorum, et christiani ... quod peccant mala ..., ut eos nolunt intelligere ut bene facerent. Et Ambrosius item dicit: de mandatis dei excidit ... in pectore dormiente, nec esse amplius in memoria dei. Rex ... Sicut a vulneratis dormientes in sepulcris, quorum non est memoria amplius. Et ita de mandatis ... repulsus est. ... quis enim sit ... aliquid de manu dei, quando in ea ... continetur ... ex ea ... condicionibus patet. Dominatur enim deus vinee ... que fecit omnem diligenciam ... labruscas, auferre ab ea sepem, deserere ... non ... super eam ymbrem, ut ... in directionem. Unde Ambrosius versum primum exponit de repulsione a mandatis dei gerendis et administrandis in ecclesia, ... qui non in toto corde querit deum, sed querit que sua sunt, et ita ... in quibus ipse ... neglegenter agit, ... repellendi sunt ut ... Et dicit Ambrosius ... repellantur ... repellit ... et videtur medicus in discrimine egroti ... medici ... consumunt ... ut ad illud transferatur qui alio possit sua diligencia subvenire. Hec Ambrosius.

... dicit ... Christi debent ... quia in memoria mandata dei tenuit ... et ... debes ... quia absondi eloquia tua ... cordemeus ... xxi ... differe ... thesaurum ... eloquia sua ...

In corde meo abscondi eloquia tua ut non peccem tibi. Prima movit questionem in qua corrigit adolescencior viam suam, et respondet in custodiendo sermones tuos, que custodia ut ibidem dictum est includit legere vel audire, memoriari, diligere, implere et continuare. Quo ... diviniores ... questio ... In toto corde meo exquisivi te. ... abscondi ... eloquia tua ... et ... ut ... a ... et abirridentibus, ut sunt ... et ... pagani ... vitas non ... margaritas ... sicut infideles paganos ... in volutabro viciorum ... ut iumenta putrescunt in suis feditatibus viciorum. Et ... pane ... canibus ... vitates. ... me ... et ... maligadium ... me ... gentiles et pagani ... vitas est celanda ... vitates et blasfemant, et pro fatuis reputant vitam christianam ... et impugnant, et ... congregacionem ... ubi ... odia ...

Horatius exponit ... quia non ... devocione ... in opere calidus ... frigidus ... vivit ... tibi ...

inimicicias provocat. Et in hoc est tota vita eorum nec est eis alia occupacio pa[illegible] ganis [illegible] que sunt [illegible] modo in [illegible] inquirere [illegible] delectaciones in cibis potibus et vestibus [illegible] vias [illegible] querere mundi potentatus regna et dominia [illegible] reges gencium [illegible] clades et bella [illegible] et sanguinem effu[n]dere [illegible] vocat [illegible] dei [illegible] fidelis sui [illegible] que [illegible] non querunt in [illegible] et [illegible] modo [illegible] vita valde culpa[bilis] et mali[ci]osa [illegible] ad [illegible] et totus labor eorum est fidei sinceritatem maculare [illegible] ista peste [illegible] unione caritatis distruere et [illegible] suas [illegible] conventicula stabi[li]re [illegible] eis desudant die ac nocte et [illegible] sibi sermones nequam sicut dicit gregorius prava veris commiscent ut incautos decipiant et alia [illegible] ista [illegible] pessima est [illegible] ut [illegible] melius possent sic agnita [illegible] questio hec [illegible] tota vita [illegible] sit [illegible] tendens in [illegible] in corde meo etc.

[illegible] ad predicta [illegible] [illegible] sic [illegible] possunt ad custodicionem sermonum dei [illegible] requiritur [illegible] dei cordialis [illegible] timor [illegible] [illegible] quo ad idem [illegible] requiritur absconsio divinorum eloquiorum [illegible] cum dixisset in toto corde meo exquisivi te [illegible] ne repellas me a mandatis tuis [illegible] subiunxit in corde meo abscondi eloquia tua ut non peccem tibi [illegible] debitus [illegible] timet in querendo vitat [illegible] quia [illegible] dei sit [illegible] abscondendo fidelis [illegible] depredari cum [illegible] ut dicit gregorius [illegible] thezaurum in via publice portat [illegible] sic [illegible] declarat [illegible] frequenciam [illegible] non me derelinquas [illegible] et iterum ne repellas me a mandatis tuis [illegible] pot[est] [illegible] considerari [illegible] eloquia [illegible] commendat [illegible] bona [illegible] fecit [illegible] non derelinquas me [illegible] a mandatis repellas [illegible] et eloquia tua custodivi [illegible] ideo ne in aliquo peccassem tibi [illegible] declaracione istius versiculi [illegible] omni divinorum in corde absconsio requiratur [illegible] et [illegible] ostendere [illegible] abscondi in corde meo tua eloquia [illegible] scriptura sacra eloquia [illegible] ibi [illegible] decem leprosis [illegible] quorum [illegible] redijt et glorificat deum et [illegible] publicat et laudatus est a domino [illegible] non est [illegible] non fecerit [illegible] vobis [illegible] et [illegible] laudare divina opera sit valde honorificum [illegible] [illegible] istius versiculi exposicione et [illegible] iste [illegible] antiquam ve[illegible] ad [illegible] exposicionem [illegible] eloquium [illegible] invenimus in multiplici [illegible] [illegible] que soli deo conveniunt et non conveniunt alicui creature ut est [illegible] iustificare [illegible] erigere [illegible] et hec [illegible] et [illegible] referre utile est ad ostendendum [illegible] non est alius deus preter deum unum verum et vivum incommutabilem et eternum [illegible] devtro[nomii] [illegible] videte quod ego sum solus et ibi multa divina narrantur in [illegible] et [illegible] qui ponuntur [illegible] dei opera de quibus tractant divina eloquia non sunt penitus abscondenda [illegible] omnibus [illegible] sunt manifestanda [illegible] narrates laudes domini et virtutes que fecit et iterum quia mandat patribus [illegible] nota facere filijs suis et multa talia invenimus in scripturis talia enim referre valent ad manifestacionem divine potencie sapiencie bonitatis et clemencie [illegible] manifestacio operum que soli deo conveniunt [illegible] et [illegible] est divina voluntas [illegible] vult enim deus agnosci et laudari [illegible] operibus [illegible] videte quod ego sum solus et non est alius preter me

[illegible]

[illegible] absconditur [illegible]

[illegible] Rachel [illegible] ydola [illegible] capituli [illegible]

propter et sanabo

[E]go credam et ego unde faciam. Aug[ustinus] in tractatu operum publicatio fidei amminiculum est. opera talia sunt nostre fidei [illegible] de talibus ut formantur [illegible] talia publice est fidem elucidat et cum scientia d'tegere quod cedit in augmentum vel firmitatem fidei ac devotionis. et ideo que d'quito ea que sunt fidei [illegible] cognoscuntur certo firmius tenentur et devocius creduntur. propterquod apostolus dicit infirmos in fide suscipite scilicet per elucidationem illorum que sunt fidei ut roborentur in ea. Aug[ustinus] xxxvii sed digni sunt pena occultatores divina opera. sic puniuntur quod non credunt manifestantibus ea. In apostolis ad Cor. ix [illegible] non [illegible] Si cum tempus illi qui celant mala opera hominum et [illegible] dimittunt ut canes muti et non valentes latrare. Quare non puniuntur quod opera dei non manifestant. Illi non quod sua peccata ignorant, ideo errant nec convertuntur nec penitent. Rursus Sapientie: Erravimus a via veritatis et iustitie lumen non illuxit nobis et sol iustitie non est ortus nobis. Iste quod dei nesciunt opera ideo non laudant ea neque in eis delectantur. Ita per contrarium patet quod solum illis quod [illegible] operum publicatio quod ad hoc ordinati sunt a deo sic enim deus elegit prophetas sic Christus elegit apostolos sic in ecclesia non eligunt alii ad publicationem magnorum alii ad predicationem [illegible] operum dei. unde hic [illegible] apostolus [illegible] elegit quosdam apostolos alios prophetas alios vero evangelistas alios autem pastores et doctores. Aug[ustinus] x non per se hominibus deus innotescit per se ipsum quod eis se manifestat predicationem aliorum, ut dicit quod Cor. non per deus ista salute hominis fiat esset illud quod pt. quod quo rerum prodenti aliud enim tollitur liberum arbitrium hominum sed non est hoc. etc. quod homines imbecillitate et quod dei bonitate. deus enim quod sua [illegible] agit cum hominibus [illegible] [illegible] quod possit. sed [illegible] homines [illegible] et intelligere possent. quo [illegible] angelos per alios angelos et aliquos per se ipsum ita [illegible] homines operatur. Ex quo patet error illorum qui dicunt quod [illegible] [illegible] inducere predicare verbum dei. Contra quos dicit apostolus ad Ro. x quo audient sine predicante et quo predicabunt nisi mittantur. et in [illegible] [illegible] tua ut opera tibi soli propria, que pro facilitate dicuntur eloquia sicut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et deus [illegible] opera sine difficultate operatur. Ru[illegible] [illegible] xxxii [illegible] facilius loquitur. sic et deus [illegible] opera sine [illegible] [illegible] [illegible] dei opera dicuntur eloquia [illegible] et facta sunt omnia [illegible] et creata sunt [illegible] vel dei opera dicuntur eloquia [illegible] impossibile quod ut verbis et eloquiis manifestantur sunt digna. Luc. i non erit impossibile apud deum omne verbum id est opus [illegible] dignum. vel ideo dicuntur quod non alibi de eis mentio fit nisi in sacra scriptura quod ipsa sola et non alia scientia de talibus pertractat et docet. et [illegible] eloquia dei quod ex ore altissimi prodit et [illegible] deus loquitur hominibus. Rursus [illegible] Heb. i multipharie multisque modis olim deus loquens patribus in prophetis ut in revelationibus et scripturis propheticis. Vel dei opera eloquia sua dicuntur [illegible] ut verba de homine ita dedo enunciant et testificantur. Dicit ut apostolus quod invisibilia dei opera per facta sunt intellecta conspiciuntur [illegible] [illegible] cum et divinitas. In quo in corde meo abscondi ut per fidem in corde suscepi et reposui quod enim in cor recipitur [illegible] absconditur quod cor hominis occultum est et impenetrabile. Et hoc ut non peccem tibi id est ut contra te in [illegible] et [illegible] apostolus sine fide [illegible] operum iustitia in homine a peccato non [illegible] Ro. x dicit apostolus corde creditur ad iustitiam id est fides de omnibus in cor [illegible] [illegible] [illegible] iustitie seu iustificationem. Peccatum enim est quod [illegible] ipsum quod iustificat ipsa est quod vivificat. Ex quo patet quod ubi fides deest sine peccato non est. [illegible] ideo [illegible] arguet mundum de peccato scilicet infidelitatis quo stante alia peccata manent. [illegible] quod ubi fides non est nihil ad salutem proficit [illegible] [illegible] [illegible] salutis [illegible] [illegible] [illegible] propterquod dicit [illegible] omne quod non est ex fide peccatum

[illegible] xiiii

Est et inutile ad salutem / Ex quibus 3° sequitur verbum in isto usu ordinario / non
peccatum enim deo / sed ad abscondendum eloquia dei in corde suo ideo dixit propheta ps. In cor
de meo abscondi eloquia tua / et intulit ut non peccem tibi / ut nullus petrum vitam sit / in
quod fidem susceperit deserviet / et hic de ista expositione / Ad hoc sunt diuina ius que
de operibus continuat paugenda et dilatanda fide sua / De quorum uno est sacra
scriptura / quod in plurali vocatur hic eloquia / quia ea deus de multis loquitur / et de multis nos
informat / ymo fere de omnibus / Iohannes xiiii° et xvi° / docebit vos omnem veritatem et iterum
docebit vos omnia et suggeret quecumque dixero vobis / Secundum antequam veniemus
pro quorum ad expositionem sciendum / Sed eloquia non sunt quecumque verba / ut sermones / vel sacre
scripture doctrinas et quinem scripture diuina lamentationes / ve multiplex et carmen
Sed eloquia sunt / id est verba diuine scripture / que est placabilis et delectabilis / unde id
loquere nobis placita et audiemus te / Unde cum sunt multi qui moderna per scripture
audire refugiunt / Iohannes i° et apostolus coacervabunt prurientes auribus / Ad hoc ut hoc
ut verba diuine scripture sunt eloquia delectabilia et placabilia / secundo requiritur
sit predictis quibus posito sic actio / Et si verba sacre scripture in corde abscondere sit
salutiferum / est in eorum absconsione sit inerudite petrum / prima per psalmos / Dicitur enim Augustinus in
scripturis diuinis sunt profunda misteria / que queruntur ut exerceat / reperiuntur ut pascat
et in absconduntur ne vilescat / et variis modis petrum contingit manifestando eloquia
dei / Dicit enim Cassiodorus in glosa quia peccatum est indignis predicare / ideo ab
scondi ut non peccem tibi / quod dicitur nolite sanctum dare canibus / et margaritas nolite
proicere ante porcos / Ex quo patet quod peccatum est ante [illegible] indisciplinatos proferre sermones / unde Sensifluus
male dicitur leuit. xx / dicit Augustinus non omnia utilibus sunt dicenda / aut debent / Ideo
dixit / quod loquens parabolice similitudinarie et methaforice / utiles sunt fidei ortodo
xe / quod in illis dignis secreta panduntur / et ab indignis absconduntur / Luce viii° / id est xiii
Vobis datum est nosse misterium regni dei / ceteris autem in parabolis ut au
dientes non intelligant / et videntes ceci fiant / Unde quod dignus quicumque utiliter
absconditur / magna enim pro ipse agitur dicit Augustinus qui audit dictum et non intel
ligens credit sic / et non aliter dici debuisse / et propter ea quomodo quod credit possit
interpretari / Dicitur enim ut indignis secreta pandere non caret scrupulo culpe / hec Ambrosius
Sic enim factum est quando domus thezauros de Babilone ostendit in rapinam
vel illud dominum. Non est bonum sumere panem filiorum et mittere canibus ad madnandum
manifestare autem secreta culpa / quando sermo adulatione / ut uter placeret ei cui divul
gatur / aut avaricia / ut aliquid commodi lucretur / aut iactantia / ut plures scire videatur
aut loquacitate incauta / ut ut dicit Gregorius curiositate negligenter proferendo
Et ideo Christus in ewangelio comparat regnum celorum thezauro abscondito in agro / Hic
est thezaurus sapientie et cognitionis de quo in proverbiis Sapientes abscondunt
scientiam / unde et Maria conservabat omnia verba domini conferens ea in corde suo / Luce ii°
Si enim bonum est viro sermones suos abscondere / quanto magis dei / Ex quo patet
quod non solum periculum est dare sancta / sed etiam vera / et hoc si quis ea insinuet / ut
dicit Ambrosius / quod et quod non est / unde apostolus Corinthiis dabat potum non
escam / quod nondum poterat / in gentibus autem fecit nota / Ex quo patet / id est
infidelibus sed quod diuina misteria et indignis digne et dignis indigne possunt
manifestari / ut [illegible] coram sanctis loquitur de diuinis ex iactantia / quod sebe sa
pientia sedens super kathedram moysi / et ut quidam coram peccatoribus quasi co
ram canibus [illegible] similiter magi de moyse / coram pharaone / et de quibus
est tyrannis inuiabilit subdi secreta / Ex his secundum hoc / psalmo quod in dicitur pre
sumpti nolite sanctum dare canibus / abscondendum est malorum a bonis segregata
ut discretio / aliquis semper 2ius animi pertinet / qui cum hoc sit sicut ex portio

causa quod eloquium dulce / 1° debet esse probata non sicta / iocunda non tristia / ignita non dura / ardentia non tepida / promp
ta secunda / ornata non [illegible] vincta / nouida non arida / viuida non torpida vel sonnolenta / [illegible] octo sunt [illegible] dei
Si est probata [illegible] ad credendum ut fides confluet ps. Eloquia domini igne examinata / 2° est iocunda ad audiendum ut testiciam
amouerent ps. Letabor quia sunt eloquia tua / 3° est dulcia ad gustandum ut amaritudinem excludat / ps. [illegible]
dulcia faucibus meis eloquia tua / 4° est ignita ut inflammatiua ad diligendum ut tepiditatem repellat / [illegible]
[illegible] non [illegible] igni / [illegible] eloquium domini inflammauit [illegible] / 5° est prompta et velocia ad expediendum
ut moram non [illegible] ps. Qui emittit eloquium suum velociter currit sermo eius / 6° est ornata et pulchra
conpluenda ut [illegible] placerent [illegible] ad negotium [illegible] eloquia pulchritudo / 7° est viuida
ad fecundandum ut ariditatem exterminent [illegible] / 8° est viuida [illegible] ut nec [illegible] a torpore / ut a morte resuscitet Ioh. 7 [illegible] hora nunc est
[illegible] / qui mortui audient vocem filii dei et qui audierint viuent quibus [illegible]

Ladthio in°

[illegible]

multi ab culpabiliter manifestant secreta

ut

... loquuntur

[illegible]

contra quod dicitur sapientie vi. ne abscondas a nobis sacta dei [illegible] ponunt in lucem [illegible] illam [illegible] modia [illegible]
[illegible] solum [illegible] ex timiditate vel pigricia [illegible] dicitur [illegible] nemo accendit lucernam et in abscondito ponit [illegible]
aliqui ex malicia vel diffidencia [illegible] et [illegible] sicut [illegible] dei [illegible] qui tu [illegible]
que suggerebat [illegible] sed non [illegible] animus [illegible] ut [illegible] quod dicitur de uno [illegible]
tatur [illegible] ecce vox [illegible] est ad eum [illegible] temeritas [illegible]

Non ut quid alterum non [illegible] multiplicatas nisi tunc spiritus suggerit [illegible]
[illegible] que sunt in corde [illegible] debemus promptum animum habere ad abscondendum ut divina elo
[illegible] sentiret [illegible] detrimentum. Secundo quod ecce divina eloquia seu verba mixta est [illegible]
[illegible] patet per iam dictis. Tertio divinorum secretorum revelacione fiet [illegible] regulariter [illegible]
[illegible] est [illegible] ambrosii quarto operi nostro et pondus impot [illegible] patet [illegible] primo [illegible]
[illegible] invidia absconditur [illegible] Et [illegible] eloquia tua [illegible] verba
[illegible] et delectabilia abscondi in corde meo discendo et studendo quod discitur
hoc sepe cogitatur hic in mente revolvitur hoc memorie [illegible] et hoc ut non peccem
ut peccatorum sordes evitem. Iuxta illud augustini anima studium septimum et vita non
amabilis [illegible] cum non divina scriptura prohibet peccata. Johannis v. Ecce sanus factus es noli
peccare ne tibi deterius contingat. [illegible] in [illegible] fructus [illegible] et purissimi [illegible]
[illegible] hoc enim divine scripture [illegible] non solum mente illuminat sed [illegible] et
[illegible] Iuxta illud domini iam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis. Johannis xiiii
Et [illegible] patet quod revelacio seu divulgacio divine scripture stat bene cum eius abscondicione
[illegible] discitur absconditur sed qui [illegible] et in [illegible] non absconditur sed docere
[illegible] et propter hoc discitur ut doceatur. Ex quo [illegible] apparet absconsio hic manifestacio
non concludit sed [illegible] debito procedit [illegible] iam dictum est [illegible] [illegible] quod voluit [illegible]
[illegible] docere sed dedignatur [illegible] voluit effundere et noluit replere. Bernardus in [illegible] sermone
[illegible] Hoc divina dicit [illegible] que soli deo conveniunt [illegible] et [illegible]
[illegible] et salute animarum [illegible] divina [illegible] sic ista [illegible] et [illegible]
[illegible] locutus sum vobis [illegible] vos [illegible] loquendo [illegible] Et beatus gregorius
divina eloquia plena [illegible] preceptis eloquia [illegible] notat dona dei
spiritualia [illegible] subsidio admiti [illegible] possumus [illegible] in septimis [illegible] dei et [illegible]
[illegible] augustinus [illegible] hoc [illegible] in corde [illegible] dei eloquia sunt
[illegible] abscondentur que [illegible] instructiose absconditur [illegible] opera [illegible] sequeretur [illegible]
statim subdit. Benedictus es domine [illegible] quo patet quod bona nostra spiritualia [illegible] et
spirituales efficiuntur quod sunt eloquia dei [illegible] verba [illegible] corde procedunt ut opus [illegible]
[illegible] in nos [illegible] ut sua voluntas impleretur. Ambobus preno
[illegible] spiritualia [illegible] gessa ad [illegible] sunt absco
[illegible] dei gloriam et salutem aliorum [illegible] sunt alias [illegible]
[illegible] patet [illegible] rachel abscondit ydola patris sub [illegible] cameli [illegible]
31 sic bona nostra debemus abscondere ut possit [illegible] et ita
[illegible] illos quod omnia opera sua faciunt ut videantur ab hominibus [illegible] mercede
[illegible] mercedem suam et ibi dat doctrinam de absconsione et ecce oracio
et ecce ieiunium et ecce elemosina. Et [illegible] culpa non evitatur · xxx
nisi bona tua ab hominibus abscondatur [illegible] abscondere [illegible] ab
scondes eos in abscondito faciei tue a conturbacione hominum [illegible] quod est in abscon
dito faciei ab hominibus abscondi [illegible] bona sua celare ut nulli sunt nota
nisi deo soli [illegible] revelare [illegible] a conturbacione hominum
et a culpa [illegible] opera innotescunt hominibus vix evadit turbacionem vel vane
complacencie vel [illegible] displicencie [illegible] male [illegible]
acceptata [illegible] complacencia [illegible] male displicencia et in
utroque culpa et si non [illegible] mortalis tamen venialis [illegible] culpa [illegible]
[illegible] nobismetipsis abscondamus quod [illegible] defectum
et miseriarum quod [illegible] opera [illegible] tegunt peccata ne [illegible] videat [illegible]
[illegible] quorum remisse sunt iniquitates et quorum tecta sunt peccata a
quo [illegible] peccatorum [illegible] ne ad turpitudinem [illegible] consideracio de
[illegible] et miseriarum [illegible] et tegit nobis bona nostra ut non videamus

Dum omnis quis vult adulari ei [illegible] effundit misericordiam et aliqui studio [illegible] pre
[illegible] ut [illegible] silencio [illegible] loquendo [illegible] ut [illegible] apperiunt
quod celare debuerunt [illegible] verbum [illegible] quod [illegible] potest

ad vane gloriandum / et ita dicit bernardus in quodam sermone. qui tota die insipienti co-
gitatione dispergitur [illegible] quod videris esse magis sis solicitus ut scias quid desit tibi
et magis attende quod est aliquid / tu vero non habes / et dat tibi temptatum. quia talis
cogitatio te in humilitate custodiet, et a defensu tepiditatis elongabit / et addere de-
inde proficiendi accendet. Secundo ad hec divina eloquia in verbis celanda sunt / quia
in domibus inclusa sunt abscondenda / secundum propter [illegible] comprehensione prudenti / sed prius tertio
[illegible] Ambrosius in hoc loco dicens. Vide ne divinas tuas professiones prodas, et si
annunciare sunt ut illis interiorem domus quibus non reserent thezauros tuos re-
gios quos babiloni filie non dant. Nos dulcedines, consolationes, ardores devotionum
modos inspirationum divinitatis illustrationum, et fecunditates fructuum et alia quamplurima
specialia quorum precata, que in sacris eloquiis sunt inclusa / et tibi subditur, ne ut
[illegible] prophetico veniet et accipiet de semine tuo / et faciet spadones in domo regis
idest ne [illegible] abscondant seminaria / hec ille. Contra [illegible] commissionis de paulo qui prof-
icebat de interius domus sibi adeo collati in laudem dei / propter hoc ut quanta glori-
ficat, volens alios promovere ad credendum ea que docebat / et de Ezechia
rege qui audita relatione a propheta, dispone domui tue, morieris tu / et non vives
cepit loqui quod bonum faciebat / quod coram deo in corde perfecto ambulabat / et
hoc in quandam consolationem ne tristicia maiori frangeretur / Et ita eciam Job. Dice-
bat / pes fui claudo / oculus ceco / pater pauperum / et alia multa Job xxix. Unde bernardus
dicit in quodam sermone. Non magno opere cogites ea que tibi videris habere nisi for-
te intendis, ut possis gratias agere / et ut te noveris debitorem ei / qui dedit, pro gratia
consolationis non ideo nunc sunt ne quilibet contra [illegible] fias. Ad hoc igitur dicendum quod non pro honore
divulgationis vanitatis committitur / sed propter [illegible] istius partis [illegible] / 2º propter [illegible] sua
bona divulgando, maiora meretur adeo / sed de Ezechia, cui deus pro illarum
extollencia addit xv annos vite. Ysa xxxviii. Unde quanta deus fecat [illegible]
clamavit ore et exultabat de hiis in lingwa sua / Et sic quod via de manifesta-
tione bonorum specialium per divulgationem / quia tunc est deus de publicatione [illegible]
[illegible] / [illegible] manifestatio fiunt ad utilitatem / Tu tamen potest dici, ut
illa bona quia ut Jheremias accepit / etiam que dicta sunt / ut ea erogaremus / Et
dicit canticum, fame in hiis [illegible] quod nobis accepit / quod erogando [illegible]
retinere / Bona spiritualia quia dando non minuuntur / et sine dampno sue salutis
[illegible] dari possunt. Ideo sine peccato [illegible] non [illegible] / ideo in aliis in dampno
salutis [illegible] tacere. Unde [illegible] bernardus de quodam dicit. dei sibi advenit per graciam que-
dam [illegible] perdidit ut prodesset. Tertio expositores tamen tam expositione eloquia tua
i. dona sub eloquiis gratia / in eis donata / absconde in corde vel a [illegible]
[illegible] / vel [illegible] qui datione ad vane gloriandum vel a [illegible] permovendum / et hoc
ut non peccet [illegible] at sine peccato, vel non [illegible] [illegible] propter aliquid [illegible] / non
est abscondendum sicut declaravit [illegible].

Inprimis dicendum / quod ad cu-
stodiendum sermones dei re-
quiritur prudencia abscon-
dendi [illegible] non de [illegible]

Benedictus es domine doce me iustificationes tuas. [illegible]
De peticione [illegible] incipit non [illegible] [illegible] / Non enim [illegible] facit
sicut / [illegible] illi ampulosi de quibus in psalmo dicitur labia nostra a nobis sunt
quis noster dominus est / et apostolus [illegible] reprehendit de [illegible] / quia cum cognovissent deum non
sicut deum glorificaverunt / sed evanuerunt in cogitationibus suis / Sed deum benedicit et laudat,
agit gratias et postulat [illegible] [illegible] ad locum suum revertuntur / Tu enim di-
xit se non esse repulsum a mandatis dei / et dei eloquia in suo corde confessus

[illegible]

R

st absconditisse, quo ne multitudinis vicio notaret. Recognoscit ipse se dono dei
[illegible] dicitur benedictus es domine [illegible] quod non repulisti et quod absconditi tua eloquia
[illegible] pro benedictione tua. Et ne quis crederet quod dei eloquia sic abscondisset in cor
de [illegible] cordis cultivationem deberet cessare ab exterioribus [illegible] assistentiam petit ut ope
impleri possit. Dicit doce me iustificationes tuas [illegible] quod de bonis susceptis gratias agit
et egra maiora petit [illegible] si ingratus esset amplioribus indignus [illegible]
[illegible] dispositus [illegible] sua benedictione [illegible] doctrina iustificationum
[illegible] quod [illegible] istam [illegible] pro divina benedictione et dono eius [illegible]
dispositionibus nobis doctrinam iustificationum [illegible] efficies virtus [illegible]
[illegible] hic pro dei benedictione petet [illegible] disponere [illegible] efficies [illegible] bene
dictio est divine bonitatis diffusio ut notat glossa super [illegible] et [illegible] benedictione
[illegible] doctrina [illegible] non pro bonitate [illegible] sapientia dei procedit doce cum opus est [illegible]
[illegible] domine iste [illegible] in [illegible] gratitudine [illegible]
[illegible] benivolentia [illegible] petit eruditionem seu doctrinam ibi doce me [illegible]
[illegible] deus [illegible] benedicere est [illegible] quod [illegible] est laudare honorare
magnificare glorificare [illegible] lauda pro totis [illegible] ut non solum lingua et
vox laudet [illegible] et [illegible] vita et facta [illegible] benedictus es domine sicut
dicere per laudare optat ut deus benedictus et laudatus [illegible] aut
[illegible] benedicendum [illegible] est optantis [illegible] vel [illegible] vel exhortantis
vel benedicentis et laudantis [illegible] benedicat [illegible] benedicite
[illegible] laudare [illegible] laudate et [illegible] laudabat et placuit
[illegible] exhortationem [illegible] dictis quod si venias ad [illegible] bonum
aliquid operantes cum gaudio sive in vinea sive in messe sive in agricultura pla
[illegible] quod facit et dicis [illegible] ut [illegible] facere [illegible] placet
tibi quod facientes invenis et [illegible] congratulacionem [illegible] exhortationem quod
facit [illegible] quod facit amicus et ita [illegible] amando et exhortando agis
et facis exhortando [illegible] voto [illegible] sic et [illegible]
deus benedictus laudatus et exaltatus voto et [illegible] et laudat et benedicat
[illegible] benedictus es domine [illegible] ab universis creaturis [illegible] angelis [illegible] laudes dei
[illegible] laudare deum [illegible] Ex quo [illegible] quod divine benedictionis seu
laudis [illegible] est amor fidelis [illegible] quia laudas quod bonum [illegible] que [illegible]
[illegible] nisi [illegible] amas [illegible] laudat quod non [illegible] et non amat nisi [illegible]
[illegible] est [illegible] Ex quo ulterius sequitur divina benedictio seu laudatio leticiam includit
[illegible] amor [illegible] delectacionem [illegible] spiritualis leticia est Ex quo ulterius
[illegible] amor [illegible] deletacionem [illegible]
[illegible] dei benedictio seu laudacio [illegible] est principium [illegible] beatitudinis future que [illegible] in
leticia [illegible] visione in delectatione [illegible] et in amore [illegible] visi et adepti [illegible]
[illegible] angelis [illegible] tractando [illegible] laudate dominum de celis meditacio [illegible]
vite in laude dei [illegible] sempiterna [illegible] future nostre vite laus dei erit
[illegible] nos [illegible] ydoneos fieri vite future [illegible] ad [illegible] non [illegible]
[illegible] in dei benedictionibus non convenit ibi ad benedicendum non admittitur [illegible]
[illegible] confitebor et ego cum [illegible] pro me
[illegible] me confessus sum [illegible] hanc pono [illegible] Divina benedictio seu
[illegible] est in celis [illegible] medium [illegible] quod deus nobis dona sua largitur [illegible]
laudatio cum [illegible] que includit [illegible]
[illegible] amor et delectatio in divinis laudibus [illegible] dei dona gratuita
[illegible] ut notum est [illegible] anteposita [illegible] benedictio vel [illegible]
vel includit ut [illegible] benedicite religiosi domino

Commendat [illegible] deum ut bonum benedictus es [illegible] ut largum dicens domine et [illegible] bonum est desiderat
[illegible] dicit doce me et [illegible] largius petit [illegible] videlicet iustificationes [illegible] commen
dat deum quia bonum [illegible] est benedictus [illegible] bonum [illegible] quia [illegible] malo ut tali bonum
dicitur [illegible] dicitur ut quo ad [illegible] ut quo ad [illegible] de quo [illegible] non [illegible] benedictio
[illegible] benedictus [illegible] quia [illegible] eloquia gratias ago dicens benedictus es [illegible] laudatus qui [illegible]
das [illegible] deum [illegible] benedicere

Expone graciam seq[uitur]

Sicut ingratitudo diuina aufert

Gracia in omni secula misericordia eius. Luce xvii. Sicut ingratitudo diuina aufert homini graciam, laus seu gratiarum actio est causa donorum. Sicut enim ingratitudo exsiccat et precludit fontem pietatis, ita gratitudo aperit et prebet aditum per quem ibi illud infunditur omne quod datur, et etiam non habet et id quod habet auferetur ab eo. Ita eciam de blasfemis et benedictis est accipiendum. Unde quid est quod [illegible] per benedictionem peticioni subiungit: Dominus doce me iustificationes tuas. Dicit enim Augustinus: laus nostra peticio est. Unde oro gemitus: tunc quidem et laudamus deum et oramus, sed non video quod iste concordant. Ita eciam Symeon postquam benedixit deo, oracionem subiunxit dicens: Nunc dimittis domine seruum tuum in pace. Et dicitur quod ideo est, quia in benedictione laudis capitur diuina beniuolencia pro exaudicione oracionis, et que est causa secundum quod maior oracio audietur et hec est quia cum oratorum laus diuine maiestatis multiplicatur, hoc deum benedicendo deum exaltat et seipsum humiliat et recognoscit diuinam habundanciam et exponit defectum suum et non [illegible], et ita seipsum ad recipiendum disponit et deum ad largiendum inclinat. Dicit enim Augustinus: deus quo ad se immutabilis, quia bonitate humilibus dinegare non potest, quia secundum superbis resistit, ita humilibus dat graciam. Bonus [illegible] Augustinus in [illegible] super psalmum dicit aliam istius exposicionis racionem: dum intra nobis adhuc promissa sunt, eo benedicimus laudamus et gaudemus in spe assecucionis illorum, deus enim plenus est secundum graciam et veritate. Unde quia non dum in re tenemus, eo gemimus et in corde desiderio suspiramus. Ex quo patet quod necessaria est laudis seu benedicionis perseverancia ad exaudicionem oracionis, quia et oracio laudancium dei est cum peticione. Unde Augustinus super psalmum dicit: laudandum est nobis perseueranter in desiderio donec veniat quod promissum est, donec transeat gemitus et sola laudacio succedat. Dicit hec. Et x dicit: vitalis qui perseuerauerit usque in finem hic saluus erit. Est tamen

Nouandum circa istam dictam benedictus es, quia deus multipliciter dicitur benedictus. Primo in seipso in sui natura et essencia, sua enim essencia sua laus et benediccio est. Unde postea dictum est Danielis iii: quia est benedictus et laudabilis et superexaltatus [illegible]. Benedictus ore corde, laudabilis ore, superexaltatus opere. Benedictus quo ad iusticia accepta et non pertita, laudabilis quo ad premia, superexaltatus quo ad iusticiam. Status sublimium et benedictum nomen glorie tue quod est sanctum, vel innuitur quod benedictus in natura sua et essencialiter. Unde Romanorum [illegible] aliis [illegible] oracionum non gratitudo qui recipit gentes non argueret, qui dat hominibus statum regnat. Et alibi: numquid ego qui aliis parere tribuo sterilis ero? Ecce ego qui impleo omnem benedictionem, qui dat aliis habundanter in sui natura carebit benedictione? Secundo est ergo benedictus es in celo et non solum in terra. Benedictus es in templo sancto glorie tue, in angelis et animabus beatis. Unde idem [illegible] dicitur angelorum domine deus benedictus spiritus et anime iustorum domino. Et superexaltatus in gloria. Primo benedictus in throno regni tui, in terra sanctorum. Tercio eciam [illegible] quod de mundo et ideo dicit: mittet ydola tollent de regno eius omnia scandala. Et quod plenus est benedictus es, qui intueris abyssos, quod et de iusticia quod et in dampnatis apparet multo benedicendus est. Unde Iustus es domine et rectum iudicium tuum. Sed cum deus blasfematur a dampnatis, sicut est in ea [illegible] super suppliciis corum que te oderunt ascendit semper. Et Apocalypsis xvi: estuauerunt homines estu magno et blasphemauerunt nomen domini habentes potestatem super has plagas. Tunc eius blasfemia cedit in laudem dei, quia cum iniusti sunt difformes et contra diuine voluntati, hec est [illegible] quia deus in se [illegible] et non est in eo iniquitas. Ex [illegible], quia quicquid [illegible], quicquid bonum graciam, quicquid est tuum aut verbi nature sine in bono siue in malo bonum procedit ex benedictione dei in sua natura, quia ab eo omne datum optimum et omne donum perfectum descendit. Et vnde est in creaturis bonum quod ab ipso non processit. Unde dicitur: vidit deus cuncta que fecerat et erant valde bona. Et benedixit eis. [illegible] patet hec.

// [illegible]

Sol. 1

// mar. [illegible]

[illegible] 2

3

Deus benedictus dicitur

// ps. lxvi

[illegible] ego dominus

// ps. 118

// [illegible]

[illegible] 3

[illegible] 4

Aliter benedicitur in bonis aliter in viatoribus / et aliter per [illegible] petit malorum. Item est per mutabilitate dei / ut dicit apostolus apud eum non est transmutatio / nec vicissitudinis obumbratio / sed maxime per infinitate sua / et per diversitate capacitatum / ... Deus est incomprehensibilis / et tamen per diversitatem ... quo ad statum sunt quo ad gradum [illegible] ... principaliter / et quidam aliter / et ita [illegible] in libro de laude dei dicit ... deus est in angelis [illegible] in bonis aliter in [illegible] aliter in omnibus creaturis. Ex omnibus hiis patet quod deus est benedictus et laudatus ab omnibus [illegible] ... Augustinus ... [illegible] ... laudandi eo affectu quo eis placet deus ... [illegible] ... vite [illegible] ad laudandum ... et voce sua et corde ... non laudat ... ab [illegible] ... ipsa laudatur deus / [illegible] ... ipsa deus laudat / et ipsa [illegible] laudat deum ... De ista benedictione [illegible] ... Domine ... captatione benivolentie in benedictione [illegible] dictione domine [illegible] dat eum triplex / primo per affluentia sue largitatis / secundo per excellencia sue maiestatis / tertio per immensitate sue potestatis ... [illegible] ... et ita valde larga / dat enim omnibus affluenter et neminem improperat ... [illegible] ... aliquid accipiet in fide hesitans / et [illegible] ... in omnibus viis suis. Ex quo patet [illegible] ... plena est terra [illegible] ... et imperiosus [illegible] thesaurisat sibi iram in die ire / secundo [illegible] ... dispositio esse [illegible] ... habundancia [illegible] ... Augustinus ... quolibet vase deus [illegible] ... [illegible] ... dimittam gloriam meam ... Domine ... et alta a longe cognoscit ... apud omnes gentes ... et per valde timendus ... Malachie primo: ego dominus [illegible] timor ... quis non timebit te o rex ... excellencie [illegible] ... humilior [illegible] tanto deus ... cum respicit et alta a longe cognoscit ... Domine ... [illegible] ... importunitates [illegible] ... voluntates malorum hominum tamquam omnipotens ... [illegible] possit resistere voluntati sue / et ideo obediendum est ei ... paulus a [illegible] ... Domine quid me vis facere. Actus ix capitulo. Ex quo patet domine voluntati [illegible] ... obedire ... [illegible] ... peccatum ariolandi ... [illegible] ... dispositio ad optinendum [illegible] ... petitur ... [illegible] ... enim peti a deo [illegible] ... amoue[illegible] ... diligentiam ... opus elemosinarum [illegible] ... hospitalitas ... [illegible] ... ut dicit ... ad instabilitatem removere animi et corporis divagationes et alia que [illegible] ... dicitur ... [illegible] ... volentibus esse [illegible] secundo petitur hic iustificatio / ut dicit iustificationes [illegible] ... Domine ... volenti iustificationem superbia elatio [illegible] deponenda sunt / deus ... resistit / [illegible] ... humilibus autem deus dat graciam / et qui sine timore est non potest iustificari. Tertio petitur non qualiscumque iustificatio ... [illegible] ... iustificationes tuas ... ut patebit [illegible] ... cordis ... domine voluntati ... volente [illegible] ... que sunt de voluntate dei ... obedientem [illegible] ... omnem torporem et negligenciam ... [illegible] ... removere ... adam non obedivit / totalem iustificationem amisit / et maledictionem incurrit. Genesis iii: quia plus obedisti voci uxoris tue ... maledicta terra ... [illegible] ... petitiones correspondent / quia dando enim deus [illegible] ... affluencia largitatis ... [illegible] ... me ... thesaurorum sapientie et scientie dei

Procedat lux id emitte sapiam de sede magnitudinis tue / commendando
Vat aq ~~magnificencia~~ excellenciam optat iustificari / qr iustificacio est opus
diuine excellencie / et est opus precipuum inter diuina opa qz ut Augustinus dicit
... magis est de impio pium facere / quam celum et terram creare / et si ...
... est equalis poten[cia] / id at est maius in operacione / de tanta excellencia ... opponere
istius tre fiat mentio specialis / Sz quemadmodum cum ampliori petit iustificari
sed ... ex affluencia potens docere / sed cum omia / et id est opus ut ...
... ex excellencia maiestatis potens iustificare / lux ... et
in sicitas ... et in ... intellectu ... / Sz tuas iustificaciones
docere tue est potencie / ... opa ... / in quibus iustificacio consistit ...
patebit per imple / ... sicut assistencia diuine po... / lux id est palmes ...
per fructum ferre nisi manent in fide / sic nec vos nisi in me manseritis
Et ... hoc / ... a deo docere mereatur quicumque ... est capax
sapie sue / ut sunt animales ... et carnales ... et ... qui dis...
que tenebre sunt aspecti / quo enim dicit ... cum ... disciplinis domita
... obiecta seculi pompa undique a nobis ... septenarie / animalis
enim ... non percipit que ... sunt / et que querit ... vanitate ...
Et ... que ... est / sed ... sapia que stulticia est apud deum / et ... tan
... est ... Cor[inthios] ... Et si iustificacio ex excellencia dei procedit
nullo tamen ... sine ... nostra dicit ... Augustinus qui creat te sine te / non
iustificabit te sine te / diuine ... excellencie non est obex ponendus / non est
resistencia facienda / discedendum est ab ... quod sue maiestati displicet / ... vo-
luntas esse quod sibi placet et ... Augustinus ... de iustificacionis maius opus
esse creacione / qr in creacione nulla fit resistencia / lux id dixit et facta
sunt omia / Sz in iustificacione mala advenerunt et iniqua voluntas / Cor ... 37
ad finalem iustificacionem ~~quemadmodum~~ consequendum ... omia non sufficiunt / non sufficit ... laudan-
dae / gratias agere / quemadmodum et petere / ... / Sz ... opa facere voluntatis diuine
lux id est ... qui dicit mihi domine domine / intrabit in regnum celorum / ... nullus ...
nisi ... iustificatus / ... qui facit voluntatem patris mei / qui in celis est / ...
in ... doce me iustificaciones tuas / ... ut dicit
Horra / qr benediccio tua ... et effluit in alios ... fructificat / sic
ager ... / ... doce me / non solum ... / ... iustificaciones
tuas / secreta iustificacionum tuarum / ... ambrosius desiderat deum doctorem
... / ... secreta legis ... possunt interpretari ... / multa
enim deus ... / et multa ... / ... non ostendit manibus ...
lux ... / multa vobis ... dicere / que non potestis portare modo / cum autem venerit spiritus
quem mittet vobis pater in nomine meo / ... vos docebit omia / ... ambrosius
de ... / ... dixit / que ... docere non poterat / ... autem do-
cuisset / et allegat ... introduxit me rex in cubiculum suum ... in secreto / in quo
sunt thezauri sue et ... absconditi / ... sic doce me ...
... / ... iustificaciones tuas / ... opa secreta ... / qr sine
te nichil possum facere / ... ad ... dei est qui operatur in nobis / et velle
et perficere / et ita ... Augustinus ... quo ... / qui facit non quod
... quod loquantur ... meminerit ... iustificaciones abscondat
in corde / ... nisi ... / ... doce me ...
... non loquendo ... memoria retinendo ... legem de
... in corde abscondi eloquia tua / ... benediccione ... ut faciendo

Margin notes: Cor. 1; Et; Nota; Propheta ... revelat ... Joh. xvi; ... 26 ... in ...

Quod autem utrum iustificatio impii sit maximum opus dei. Dicit beatus Augustinus super illo Joh. 14 maiora horum faciet
quia maius opus est ut ex impio fiat iustus quam creare celum et terram. Et hinc est quod in collecta dicitur: Deus
qui omnipotentiam tuam parcendo maxime et miserando manifestas. Et alibi: deus cui proprium est misereri semper
et parcere. Ad quod posset dubitari, dicitur ex quo iustificatio impii est propter bonum unius hominis, videtur esse
maius bonum creatio celi et terre quam est bonum unius. Item glorificatio hominis videtur esse maior iustificatione,
quia minimus in regno celorum maior est illo, Mat. v. Respondetur ad ista secundum beatum Thomam 1a 2e q. 113 ar. 9
in responsione principali ad quorum quod aliquod opus potest dici magnum dupliciter. Uno modo ex parte modi agendi, et sic creatio est
maximum opus dei, in quo ex nichilo fit aliquid. Alio modo potest dici opus magnum propter magnitudinem eius
quod fit, et sic iustificatio impii, que terminatur ad bonum eternum divine participationis, maius opus est quam
creatio celi et terre, que terminatur ad bonum nature mutabilis. Et hoc consentit per Augustinum subiungentem in loco
allegato: celum et terra transibunt, salus autem predestinatorum et iustificatorum permanebit. Et hic idem consonat
beatus Thomas super 4to sententiarum dist. xvii q. 1 art. 5, quod ista creatio sit res naturalis esse, iustificatio est maius quam esse gracie quod dicitur in
iustificatione. Ad argumentum de glorificatione dicit beatus Thomas ~~[illegible]~~ 1a 2e ubi supra quod aliquid dicitur magnum dupliciter. Uno modo
secundum quantitatem absolutam, et hoc modo donum glorie est maius opus quam iustificatio gracie iustificantis impium. Alio modo dicitur
aliquid magnum quantitate proportionis, secundum quod aliquid dicitur parvum et tamen magnum, et hoc
modo iustificatio per donum gracie ~~est maius opus~~ iustificans impium est maius opus quam glorificatio,
quia in iustificatione plus excedit dignitatem impii quam in glorificatione advenit iusto, quia plus excedit
donum gracie dignitatem impii, qui erat dignus pena, quam donum glorie dignitatem iusti, qui ex hoc ipso
quod est iustificatus est dignus gloria. Et consonat huic verbum Augustini in libro di. ecclesiastico. Judicet qui
potest utrum sit maius iustos angelos creare quam impios iustificare. Certe si equalis est ~~[illegible]~~ po-
tentie, illud est maioris misericordie. Et circa dicta sanctorum doctorum multa dubia occurrunt. Primo
contra, quia in iustificatione est creatio vel quasi ex nichilo, ergo gracia. Secundo contra hoc quod ex probatione Augustini et Thome
contra hoc quod in iustificatione est creatio rei vel quasi ex nichilo, ergo gracie. Secundo contra hoc quod ex pretio probatione Augustini et Thome
contra hoc quod in iustificatione impii, item caperitur vel quasi medii proportionalis est maior creatione, quia non
non est probatum quod iustificatio impii... et tamen contra hoc quod celum et terra naturalis esse eternaliter
terminatur ad bonum eternum, quia ad miseriam et ... Tertio dubitatur de probatione beati Thome super 4to
permanebit ... transibunt naturaliter aliquando dissolvendum ... Quarto ... est ... Quinto
contra hoc quod sequitur esse ... quale est esse gracie sit maius esse speciali quod est esse nature. Sexto
... quia sequitur quod minus bonum est nobis ...
... Septimo contra hoc quod in glorificatione magis videtur elevari tamen iustificatio quam voluntarie
... Octavo contra hoc quod in glorificatione iusti elevatur super statum peccatoris. Sexto
... super statum viatoris iusti quam in iustificatione ... Nono
contra hoc ... quia in creatione iustorum angelorum creatur tamen ... gratia ... solum
iustificatio non sola gratia. Ad concludendum ista dubia presupponendo primo potest dicendum quod ...
quod iustificatio impii sit maximum opus, et maius quam creatio celi et terre, in maxime appetendum
non solum peccatoribus, sed eciam cunctis creaturis rationalibus. Ego enim magis debeo velle iustificari quam
mille celos creari vel iustos ~~iustificari~~ glorificari. ~~[illegible]~~ peccatum est ita malum quod magis debeo
velle totum mundum destrui quam unum peccatum committere, quia peccatum ... persuadi. Quia aliter vero ... creatura
magis debet velle honorem dei quam omnia bona creata, ergo vitacionem et exclusionem divine
inhonorationis quam quorumcumque bonorum creatorum conservacionem vel consummacionem ... Ad quod videtur
dicendum ... non solum ... sed illud quod mota est ... de creatione ut tollatur ... Ad quod vide-
... possit ... iustificatione impii, tamen magis apparet bonitas dei quam in quocumque
posse divine, quia in iustificatione ... magis manifestat omnipotenciam quam ... creatura
... creatione ... ideo in miserando impiorum ... ut ... beatus Thomas 2a 2e q. 30 ar. ... ulti-
mo apparuit illa bonitas quia deus posset malo ... et hoc est maxime ... quia ... deus ... effectus
ad ... pertinet quam defectus aliorum sublevat, et hoc est maxime ... quod ... abstracte ...
... consequenter per ... defectus graciosos amovere ... quod quod ... magis ... constitutive ...
... quod ... defectuosum ... quam non alium potest ... magis ...

|| misericordia
|| in iustificatione peccatoris maxime ...

Sed dubitatur quare sit ordo in iustificatione impii | deinde tempus | ut fit subito | 2a ordine naturali ad iustificationem [illegible]
Et deinde quia iustificatio fit impii sit miraculosa vel naturalis | Respondeo uno quod iustificatio impii non fiat
sed successive | quia ad iustificationem requiritur liberi arbitrii | actus autem liberi arbitrii est eligere qui praeexigit deliberationem consilii
deliberatio discursum quemdam importat | qui successionem quandam habet | videtur quod iustificatio impii sit successiva | Secundo [illegible]
impii fit per gratiam spiritus iustificantis | sed spiritus sanctus subito advenit mentibus hominum | Actuum 2o factus est repente
sonus tamquam advenientis spiritus vehementis | ubi dicit glossa nescit tarda molimina spiritus sancti gratia | iustificatio impii
successiva sed instantanea | Tertio videtur quod gratiae infusio non sit prima ordine naturae | nam iustificatio quae requiritur ad iustificationem
prius est recedere a malo quam accedere ad bonum [illegible] declinare a malo et facere bonum | sed remissio culpae pertinet
recessum a malo | infusio autem gratiae [illegible] bonum | ergo naturaliter prius est remissio culpae quam infusio gratiae
tamquam causa naturaliter prior effectu | sed gratiae infusio causa est omnium aliorum quae requiruntur ad iustificationem impii | ergo est naturaliter prior
videtur quod iustificatio sit opus miraculosum | opera enim miraculosa sunt maiora non miraculosis | sed iustificatio impii
maius opus quam alia opera miraculosa ut patet per Augustinum in auctoritate inducta | ergo iustificatio impii est opus miraculosum
Praeterea opera miraculosa sunt supra naturalem [illegible] | sed iustificatio impii non est supra potentiam naturalem | dicit enim Augustinus
de praedestinatione sanctorum quod posse habere fidem [illegible] posse habere caritatem naturae est hominum | habere autem gratiae est fidelium | ergo
impii non est miraculosa | Respondeo [illegible] dubitationem ut dicit beatus Thomas 1a 2ae quaestione 113 articulo 7 [illegible]
Tota iustificatio impii originaliter consistit in gratiae infusione [illegible] et culpa remittitur
[illegible]

41

60

per h.. quia sine aliquo doctore vel doctrina exteriori attingit homo ad sciam [illegible] aliquid doctore [illegible] 2o per h. quia quando homo discit doctore loquente [illegible] nisi [illegible] q. esse non potest si doctor sciam causet [illegible] [illegible] petit [illegible] sed [illegible] cogitando et [illegible]

Distarum [illegible] intimado iustificati [illegible] augustinus [illegible] in [illegible] ordinaria [illegible] cum opus est [illegible] igitur [illegible] adorare [illegible] petit sciam [illegible] vero [illegible] et [illegible] petit iustificacionem [illegible] est magis inter opera dei [illegible] ex quo patet [illegible] doctrinis [illegible] virtutis [illegible] debet ascribere [illegible] opus est [illegible] dicit enim gregorius [illegible] doceat [illegible] vanus est sermo doctoris [illegible] pro auditori [illegible] cordis que iam dicta sunt [illegible] istam [illegible] ponitur [illegible] 9o [illegible] ad sciendum aliquid de iustificacionibus homo aliquando posset iuvari per creaturam [illegible] [illegible] vel aliarum rerum [illegible] et [illegible] sed [illegible] racione actuali [illegible] nisi per donacionem dei [illegible] enim docet per [illegible] nobis [illegible] ut [illegible] angelum moyses enim doceba[tur] per angelum et [illegible] anamas docuit paulum et [illegible] rerum [illegible] sicut [illegible] iumenta et docebunt te volucres celi et indicabunt [illegible] per aliquis [illegible] ad [illegible] dei iustificaciones sine deo non stat [illegible] [illegible] necesse ut aliquis doceat [illegible] doctor vos [illegible] omnibus ex quo patet [illegible] solo docere [illegible] sine [illegible] sufficienter docere [illegible] [illegible] ut vox [illegible] doctor [illegible] [illegible] et veritatem ostendit et [illegible] augustinus [illegible] in libro de [illegible] signo [illegible] [illegible] pinctor [illegible] que passus est dicitur [illegible] non nisi a solo deo ex quo patet [illegible] in [illegible] deus [illegible] nisi ipso donante [illegible] ipso docente [illegible] 3o et [illegible] opera [illegible] ad [illegible] possit [illegible] [illegible] et [illegible] sive [illegible] divine gratie et sua [illegible] speciali [illegible] enim [illegible] posset [illegible] et [illegible] bonis et malis [illegible] quod dicere erroneum est [illegible] hoc [illegible] [illegible] est [illegible] iustificato [illegible] opus [illegible] [illegible] iustificacio et [illegible] vide [illegible] declaracionem istorum in carta

[illegible] notitiam [illegible] dei vult alios [illegible] [illegible] doceat [illegible] iustificaciones [illegible] apostolos et [illegible] ut [illegible]

In labiis meis pronunciavi omnia iudicia oris tui [illegible] postquam [illegible] dicitur [illegible] eloquia in corde abscondit ne peccaret [illegible] iustificaciones dei [illegible] que abscondit [illegible] [illegible] et gracias egit et [illegible] hic [illegible] illa que abscondit [illegible] et alios docuisse [illegible] radice [illegible] que dicitur [illegible] se in salutem pronunciasse [illegible] [illegible] aliorum [illegible] esse in [illegible] quo [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] est quartum quod requiritur ad custodiendum sermonem dei [illegible] pronunciare omnia dei iudicia sine [illegible] sicut enim ut gregorius dicit in quadam omelia [illegible] frumentum [illegible] [illegible] custo[ditur] [illegible] seminatur [illegible] custo[ditur] [illegible] renovatur et multiplicatur iuxta illud [illegible] nisi granum frumenti [illegible] si non fuit mortuum [illegible] solum manet [illegible] mortuum fuit multum fructum affert [illegible] est de semine verbi dei [illegible] seminaverunt et apostoli in labores [illegible] sunt [illegible] verbi dei [illegible] et [illegible] questio [illegible] [illegible] ad verbi divini dispensationem requiritur fidelitas [illegible] et utilitas et [illegible] questionis [illegible] [illegible] ut [illegible] in [illegible] quod [illegible] in labiis meis in [illegible] fidelitas in pronunciacione [illegible] et [illegible] cum iudiciorum oris sui utilitas ut [illegible] [illegible] pronunciari [illegible] ponit [illegible] ex quo enim iudicia [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] pronunciari [illegible] quo [illegible]

[illegible] iste [illegible] iustificati ut [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] apostoli [illegible] [illegible]

[illegible] veritate [illegible] notandum est [illegible] pronunciacionem [illegible] [illegible]

+ In pa parte predicationis aptum instrumentum labiis meis. In 2a qualiter [illegible] pronunciavi. In 3a [illegible] debitum [illegible] quod exaudisti me | cum iudicia. In 4a [illegible] fundamentum [illegible] oris tui. Dicit ergo in labiis meis quia docendo multiplicavi non abscondi talentum michi traditum sed in labiis meis pronunciavi.

Dignissima non parum [illegible] eius dei abyssus multa / et hoc est quod in sermone augustini cum istaz [illegible] / et dividit in quatuor partes / [illegible] Wonda augustinus ubi exponens id psalmi ut annunciet in syon nomen domini / et laudem eius in ierusalem / dicit syon speculatio dicitur et caritas est specularis / quia dicit labor est ante me / donec intrem in sanctuarium dei i. in intellectum divinorum secretorum / quia continetur in sepsius labor et magnum ad illorum devenire intelligentiam / ita qui addit scientiam addit et laborem. Unde dicit Hugo non est sine labore contentibus in umbra mortis potencias intelligere que sunt in libro vite / labor autem hic / quia omnis qui eorum acquirit intellectum obligatur ad actum / dicit in [illegible] domine sic [illegible] est quasi eius et caritatem. Unde postquam propheta doctus est in divinis ut ex supradictis patuit / statim [illegible] debitum vel doctrinare dicens in labiis meis ecce de dilatatione in ea et de caritate ut patet in sequentibus [illegible]. Ex quibus patet quod domine sic dispensacio non solum consistit in docendo / sed et in pronunciacione et elucidacione divinorum dicit enim augustinus in prohemio libri de doctrina xpiana / et non elucidata legendo / et lecta aliis insinuando [illegible] / et [illegible] quod caritatis ut [illegible] ad dispensacionem pertinet / dispensari enim sine caritatione non potest [illegible]. Dispensacio non solum est in elucidacione sed etiam consistit in occultacione secretorum ab indignis / de qua supra / quia et ad dispensacionem [illegible] requiritur que oportet exponere / et quibus sit [illegible]. Unde dominus quis putas fidelis et prudens quem constituit dominus super familiam suam / ut det illis in tempore mensuram dicit in tempore quia non semper est dispergendi. Ex declaratione textus patet ista quod in dispensatione domine sic requiritur maxima fidelitas / dicit enim apostolus quod dicitur dispensatio credita est igitur fidelitatem requirit / quia [illegible] quod sub fide nunc actu creditis est reponimus fidelia sint / et cum dispensacionem est [illegible] quod in dicit dispensator / non quod [illegible] / ut patet quod ad [illegible] allegatum est quis sit fidelis et prudens [illegible] / non [illegible] fidelitatem [illegible] / cum ad [illegible] dominus que nobis creduntur maxima sint / et ideo maxima [illegible] requiritur fidelitas / sicut [illegible] apostolus dicit hic iam [illegible] dispensatores quaeritur / ut fidelis quis inveniatur. Et ad probandum hanc quod [illegible] dicit vero in labiis quasi dicit docuisti me / unde non te vidi non abscondi id quod didici sed in labiis pronunciavi. Ex quo sequitur quod observacio temporis requiritur ad fidelitatem dispensatoris / unde et apostolus observabat tempus si quando [illegible] propterea [illegible] vemendi ut aliquid imperteretur gratie spiritualis / et illis quibus [illegible] iudicabat verbum dei / et non nimium quod dispensatores si debent esse fideles / tenentur ad temporis [illegible] / ex quo deus in dispensatione [illegible] observabat / quia tenuit quo [illegible] tempus quo legem dedit / et non [illegible] tempore [illegible] locum [illegible] nobis in fine suo veteribus nova superaddendo. Et dicit glossa in labiis vel cordi quae continuus [illegible] est non [illegible] separatis / [illegible] quo patet quod [illegible] divinorum dispensatorem [illegible] loqui non [illegible] / sed [illegible] dicit [illegible] ut [illegible] cordis [illegible] os loquitur. Unde dicit [illegible] talentorum dispensatoribus attendite a fermento phariseorum quod est ypocrisis. Et dicit in labiis non dicit ore / non dicit lingua vel dicit palato / [illegible] alio notat locucionis instrumentum sed labia que sunt extremum locucionis instrumentum / sic ipse reputat se quasi extremum et [illegible] / at ultimum in opere predicationis. Ex quo patet quod ad fidelitatem dispensationis requiritur humilitas requisita

Nam primus dispensatoribus / quibus credita eloquia dei / dicit dominus quicumque vult inter vos [illegible] esse maior / sit sicut minor / et qui precessor sicut minister. Et apostolus paulus [illegible] non ab homine accepit / neque didicit / sed accepit per revelacionem. Dicit se minimum apostolorum et apostolatu indignum / et [illegible] fideles [illegible]. Et [illegible] hic [illegible] dicit propheta docere me et [illegible] subdidit in labiis meis quasi dicit non prius docebo nec aliis nisi prius didicero / et que didicero. Ex quo secundo sequitur quod ad fidelitatem pertinet ut non doceat aliquis nisi doctus. Unde et [illegible] antequam

loquacitas discere, et aliquantulum Ieronimus in prologo biblie: sola est ars scripturarum quam sibi passim omnes vendicant. Hanc garula anus, hanc delirus senex, hanc sophista verbosus, hanc vniversi presumunt, lacerant, docent, antequam discant. Alii adducto supercilio grandia verba trutinantes inter mulierculas de sacris litteris philosophantur; alii discunt, proh pudor, a feminis quod viros doceant; et ne parum hoc sit, quadam facilitate verborum, immo audacia, aliis edisserunt quod ipsi non intelligunt, etc. Secundo quod ad idem pertinet, ut nullus doceat nisi id quod in posterioribus illorum qui sic sunt docti grande[illegible], ita quod ex gazophilacio spiritualium in quo ab doctoribus sua ingenia reposita [illegible] exponat. Et ita Ieronimus in prologo biblie dicit de Paulo: quod lustrata Damasco et Arabia, ascendit Ierosolimam, et mansit cum Petro quindecim diebus, quia futurus gentium predicator sic erat instruendus; et rursum post annos quatuordecim, assumpto Barnaba et Tyto, exposuit cum apostolis evangelium, ne forte in vacuum curreret aut cucurrisset; valebat concordie doctrine cum aliis [illegible] cum primi acceperant, quia secundus securius non potest sibi esse [illegible]. Moraliter quod talis sit opera notabilium [illegible] labiorum per labia enim datur signum amoris et pacis [illegible] osculum, in quo ab [illegible] iungitur, et primus spiritum copulatur. Ex quo arguitur quod ad subtilitatem dispensacionis requiritur amor et virtus, et ita [illegible] vinculo pacis, ita quod in virtute caritatis, [illegible] sicut et [illegible] amore caritatis, et ita [illegible] omnia cum [illegible] xviii. Dicitur quod caritate [illegible] alterum non [illegible] predicacionis officium [illegible] saepe dicitur, et hinc est quod Iudith ix dicitur [illegible] cum [illegible] labiis caritatis [illegible] caritas enim et amor vincula sunt vnitatis. Secundo per labia fit clausura et apertio oris predicatoris, quia [illegible] domine [illegible] qui dispensat, videat, custodiat clausuram oris [illegible] magis [illegible] dispensator. Dicitur: pone domine custodiam ori meo, et [illegible] labiis meis. Custodiam ori [illegible] non aliud est [illegible] apertio [illegible] clausura [illegible] debitis [illegible] facta [illegible] radice caritatis. Ex isto arguitur quod ad fidelem dispensacionem requiritur discrecio quod sine [illegible] quod [illegible] dicitur [illegible] Malachie ii dicitur: labia sacerdotis custodiunt scienciam, et legem requirent ex ore eius. Et Canticorum iiii dicitur [illegible] sicut vitta coccinea labia tua [illegible] debitum respectum [illegible] colore [illegible] dilectio designatur. Tercio per labia fit formacio vocis [illegible] bassa [illegible] melodia musice variatur, quia et in composicione diuersitas est. Ex quo arguitur quod ad dispensacionem requiritur in elucidando et in predicando diuersitas. Dicit enim Gregorius in pastorali: sepe nocent aliis que aliis prosunt, quia non omnibus par morum qualitas stringit, et [illegible] vna [illegible] exhortatio congruit, quia non omnibus [illegible] uni morbum minuit, alteri vires adiungit; et [illegible] qualitate audiencium [illegible] sermo doctorum. Et dicit [illegible] labiis meis [illegible] alienis [illegible] in quo innuitur quod ad dispensacionis fidelitatem requiritur doctrine virtus [illegible] in virtute loquitur [illegible] ore loquitur [illegible] sacerdotis [illegible] est [illegible] aliena [illegible] medacii loquitur alieno ore [illegible] in medacibus [illegible] loquitur [illegible] et [illegible] et fortitudo [illegible] Iob [illegible] dicitur ossa eius [illegible] que designatur fortitudo [illegible] fistule eris [illegible] et terribiliter immo et horribiliter sonat. Et valde [illegible] apostolus arguit [illegible] in virtute dei [illegible] in medacium [illegible] ille [illegible] apiebat ab [illegible] ad doctrinam [illegible] Actuum xxii [illegible] in veritate doctrine [illegible] prudenciam [illegible] sicut vero et verbum dei in veritate [illegible] manifestum instrumenti [illegible] instrumenta [illegible] sunt illi qui facti sunt ut canes muti non valentes latrare, Ysa lvi [illegible] illi qui domine [illegible] volentes [illegible] predicant et [illegible] statuerunt [illegible] contra quos exclamat [illegible] dicens: ve qui condunt leges iniquas, Ysa x [illegible] de quibus dicitur in [illegible] sepulcrum patens est guttur eorum linguis [illegible] dolose agebant. Et alibi [illegible] novacula acuta fecisti dolum [illegible] sic ergo [illegible] in quo ad finem debitum [illegible] prudenciam [illegible] iudicia [illegible] et dicit prudenciam [illegible]

[illegible] vide in margine [illegible] ad dispensacionem [illegible] evidenciam [illegible] predicatoris. Dicit enim [illegible] x [illegible] predicatoris [illegible] de [illegible] primis [illegible] dicitur [illegible]

[illegible] prudenciam lingua mea eloquium tuum, ut sunt [illegible] tuus [illegible] auctor [illegible] apostolus [illegible] Et apostolus [illegible] legacione fungimur [illegible] prudenciam [illegible] glosa [illegible] Iob xxi [illegible] per singulos [illegible] Tercio dicitur [illegible] et [illegible] in [illegible] ad [illegible]

[illegible]

te [illegible]
[illegible] prudenciam
[illegible]
[illegible]

Ioh. xviii°

Domus eorum et in fines orbis terre verba eorum. Et Dominus solus dicit: Ego palam locutus sum mundo, et in templo et synagoga quo omnes Iudei conveniunt, et in occulto locutus sum nihil. Et illis quos ipse docebat precipiebat dicens: Quod in aure auditis predicate super tecta. Iste ergo dicit: pronunciavi, quia me docuisti a iuventute [illegible] Christi confessione ponuntur sine predicatione publica [illegible] quibus salus humana. Et dicitur [illegible] salute, quia sensus est desprivilegiata et [illegible] eius [illegible] de auditu [illegible] sunt [illegible] instrumenta loquendi, [illegible] inter se [illegible] locucionis speciales [illegible] est Ysa. p°: Nisi Dominus reliquisset nobis semen, sicut Sodoma fuissemus et Gomorre similes fuissemus. [illegible] semen, id est, seminatorem et [illegible] vitam [illegible] dicit apostolus: fides ex auditu, auditus autem per verbum Dei. Et Dominus: qui ex Deo est audit verba Dei; propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Predicatorem [illegible] publicam [illegible] habundat [illegible] spiritualis participatio, fidei confirmatio et vicissitudinaria in hiis que fidei sunt consolacio, sine quibus [illegible] salus [illegible]. Et [illegible] notat apostolus dicens Ro. xv: In habundancia benedictionis veniam ad vos. Et idem primo [illegible]: Desidero videre vos, ut aliquid impertiar vobis gracie spiritualis ad confirmandos vos, id est, consolari in vobis per eam que invicem est fidem meam et vestram. [illegible] Iste in labiis meis pronunciavi [illegible] predicavi [illegible] salutem [illegible]. Verbum Ro. x apostolus tractans id: [illegible] est verbum in ore tuo et in corde tuo. Hoc est verbum fidei quod predicamus, quia si confitearis in ore Dominum Ihesum Christum et in corde tuo credideris quod Deus illum suscitavit a mortuis salvus eris. Corde enim creditur ad iusticiam, ore autem confessio fit ad salutem. [illegible] si predicatio continuata non fuisset [illegible] verbum Dei, et [illegible] apostoli ad Ro. ix ca° et [illegible] notabat Dominus dicens apostolis: Alii laboraverunt et vos in labores eorum introistis, [illegible] predicatorum doctrina Dei. Dicit Gregorius [illegible] et [illegible] tibi [illegible]. Augustinus tractans id [illegible] sicut pellem. Dicit [illegible] extensione predicatorum [illegible] celestes divina doctrina [illegible] accepit. Dicit ergo iste: In labiis meis pronunciavi, quia me instruxisti alios [illegible] et [illegible] ne in me deficeret verbum Dei. Et ergo apostolus dicit: [illegible] bono odore [illegible] ad [illegible] vite. Nota sicut Christus [illegible] debuit [illegible] predicatorem, ita ut indicatum est [illegible]

1° [illegible] quorum [illegible] est [illegible] Christus [illegible] natus erat et ad hoc venit ut testimonium perhiberet veritati. Et [illegible] in persona sua dicit: Ad evangelizandum pauperibus misit me. Et Augustinus tractans id [illegible] predicatum ad hoc [illegible] ad hoc miracula factura [illegible] passionem [illegible] legacionem, et moriendo Dominus dicit consummatum est. [illegible] quando [illegible] querenti scripta sunt [illegible] Ra [illegible] sit de utroque adventu [illegible] et in carne et ad iudicium, et [illegible] non prius veniat iudicare, nisi prius impleverit ea que sunt primi adventus, [illegible] publicacio [illegible] in gentibus est primi adventus [illegible] est [illegible] passionis et mortis Christi. Luce x [illegible] sic oportebat Christum pati et resurgere a mortuis tercia die, et predicari in nomine eius penitenciam et remissionem peccatorum in omnes gentes. [illegible] est [illegible] iste predicator [illegible] nativitatis et passionis et eius [illegible] et iudicium pronunciabat in labiis suis [illegible] quo [illegible] sunt [illegible] simplicium [illegible] nativitatis et ascensionis [illegible]. Notat [illegible] medio [illegible] egressio eius et occursus eius usque ad summum eius, nec est qui se abscondat a calore eius. [illegible] publicacio [illegible] ad [illegible]

Ysa° p°

Iohannis iiii°

Gregorius [illegible] xx

Ysa. xl

[illegible] glosa super illud Exaltabor in gentibus et exaltabor in terra / dicit predicationem
apostolorum et vide et dominus dicebat eis eritis mihi testes in Ierusalem / et Samaria et usque ad ultimum
terre / et apostolus ad Philippenses ij° idem innuit dicens factus est obediens patri usque ad mortem autem
crucis / propter quod deus exaltavit illum / et donavit illi nomen quod est super omne nomen / quod utique
factum in publicatione [illegible] per apostolorum predicationem / et quia impletur / futura complebitur / quia tunc ple=
nitudo gentium intraverit / tunc et Israel salvus fiat / et erit ovile unum / et unus pastor / Unde [illegible]
nomen dicit Ecce labiis meis pronunciavi i. non abscondi ut fierent fideles omnia quamquam vo=
luisti pronunciari [illegible] cum ea cristus locutus fuisset [illegible] tunc et [illegible] pronuncianda essent / Secundo
omnia iudicia oris tui / Nota Augustinus contra [illegible] quod dei iudicia immensa sunt / et quasi infinita
quia et [illegible] que mala sunt / et in [illegible] que sunt bona [illegible] / et ideo que sunt corporalia et spiritua=
lia respiciunt / Dicit Augustinus Nemo sit in iudicio est tardus in eo / aut [illegible] in corpore
Ex quo arguitur quod dei iudicia investigabilia sunt / et a nullo possunt comprehendi / eo quod sunt immen=
sa propter infinitatem eorum / unde dicit Augustinus [illegible] / Investigabilia sunt homini / quia viribus
suis non potest ea scrutari / sed quos non possit / dono suo [illegible] dominus [illegible]
[illegible] dignabitur / Dicit enim [illegible] dicit Deus inhabitat lucem inaccessibilem / [illegible]
dici [illegible] ad eam et illuminatum / Inaccessibilis est enim viribus nostris / sed accedit
ad eam [illegible] / Et Ambrosius contra [illegible] ponit [illegible] inter iudicia dei
/ et inter iudicia oris dei / iudicia enim dei investigabilia sunt / [illegible] cogitationibus tuis
non est quis similis sit tibi / Ex quo patet quod nullus potest iudicia dei omnia scire / [illegible]
quia illi soli collata est plenitudo scientie / Et ita Ambrosius [illegible] ponit [illegible]
[illegible] nos [illegible] cognoscimus / et ex parte prophetamus / nullus nisi cristus dicit [illegible]
[illegible] ego et pater unum sumus / Sed ne putaretur [illegible] impugnare
[illegible] / ideo dicit quod iudicia dei ideo sunt que non manifestantur / et [illegible]
Sed iudicia oris sunt ideo [illegible] dono suo manifestata / Et de talibus propheta hic dicit iudicia
enim oris eius sunt [illegible] per prophetarum locutus est / oris namque dei propheta intelligitur / Et ita
exponit Ambrosius et Augustinus / Pronunciavi omnia iudicia oris tui i. nihil [illegible] in
[illegible] / quod in [illegible] eloquia tua innotescere voluisti / Nota [illegible] ibi [illegible]
[illegible] Augustinus / quod pronunciavi omnia iudiciorum / quod deus per ora [illegible] manifesta
fieri voluit est [illegible] / quod est singulariter et ideo et istius [illegible] / et [illegible]
[illegible] non videtur propheta [illegible] que multa iudicia dei alii prophete dixerunt
que iste non dixit / [illegible] deus unum revelat omnia ad dicendum / [illegible] in summa
et ita Augustinus [illegible] exponit [illegible] dicens / [illegible] quod summam [illegible] vivo=
rum ac mortuorum plarum est / Venite benedicti patris mei percipite regnum / [illegible]
quod dicturus est / Ite maledicti in ignem eternum / et [illegible] sit exponitur pronunciavi
omnia iudicia oris tui i. summam et conclusionem omnium iudiciorum meorum [illegible] et [illegible] in
summa [illegible] quoddam iudicium [illegible] / neque fornicatores / neque ydolis servientes / neque [illegible]
regnum dei possessuros / [illegible] ira et indignatio tri=
[illegible] illos / quos ibi enumerat [illegible] / [illegible] malum / [illegible] et [illegible]
tribulatio et angustia in omnem animam [illegible] operantis malum / [illegible] et [illegible]
[illegible] pacem et honorem omni operanti bonum / iudeo [illegible] et [illegible] / Ex quo [illegible]
[illegible] equaliter omnes qui sunt in [illegible] et [illegible] divina iudicia / [illegible] est
Augustinus contra istam [illegible] qui dicit / quibusdam [illegible] membris illius [illegible]
[illegible] quedam [illegible] sunt et intelligibilia / aliis sunt [illegible] / Ex quo [illegible]
[illegible] non est [illegible] / sed illorum quos deus deputavit ad manifestationem
iudiciorum suorum / et [illegible] est sufficienter declarandum / Ad maiorem [illegible]
[illegible] / quia [illegible] absconsio stat [illegible] pronunciatione iudiciorum suorum
stat [illegible] per [illegible] distendo absconderat / et [illegible] non dixerit pronunciet / Stat [illegible]
in corde abscondere et labiis pronunciare / [illegible] quo [illegible] corde creditur ad iustitiam
[illegible] autem fit confessio ad salutem / [illegible] qua confessione [illegible] absconsio

[illegible] oris tui i. que michi dixisti [illegible] / [illegible] quod [illegible] patris [illegible]
[illegible] me osculo oris sui / i. [illegible] amoris unione ubi / [illegible] xpi [illegible] aperiens
[illegible] docebat eos / [illegible] / [illegible] alterius [illegible] / [illegible] deus loquitur [illegible] sicut locutus
est [illegible] / et [illegible] / quod [illegible] iste pronunciavi omnia iudicia
oris tui i. [illegible] que in [illegible] dedisti / vel revelasti / Nota Augustinus contra [illegible]
[illegible] xl [illegible] locutus est

Diminorum ad pronunciatum uo sunt gratia / vo quia simul stat / ut dicit quo / Zelo secuntur sed tamen nullus bonus nisi prius in corde absconderit / quod conformidanda cum cordis ab loquitur / nichil est pronunciare / Judicia quoque eloquia dei / Vnde legitur quamuis ad verbum sit dei eloquium et dei iudicium / scilicet ad vnum quo adaliquid delectat / et quo ad aliquid terret / et incutit formidinem / Secundum quod dicitur quo ad id quod terret quamuis ad id quod delectat / scilicet edicendo id quod est suaue / fideo sepe perdit (?) seminarium / et incidit in temptationem elationis / et sepe in laqueum ut ibi dictum est / scilicet quamuis mutacio docendo dedicare quamuis ad timorem ad humilitatem / et ita ad iustificacionem / Secundum valde vtile est pronunciare iudicia dei / scilicet videlicet ut dicit Remigius ad hoc ut deus iustificetur in sermonibus suis / ad hoc ut obstruatur os loquencium iniqua / ad hoc ut subditus fiet deo totus mundus / videlicet ad peccatorum recognicionem / videlicet ad ostensionem diuine iusticie / videlicet ad placacionem ire / quod quamuis deus promisit potens est id implere / videlicet ad obediendum deo ex corde / et quamuis possit istarum vtilitates sufficienter edicere / Et ideo propheta dicit quod deus iusticias diligit / Tercium vero similiter diuine est dei iudicia intimare / Vnde daniel a spiritu doctus / et in nabuchodonosor et in baltazar per interpretacionem occultorum dei iudicia intimabat et explebat daniel in 2 et 5 capitulis / vult enim deus nota facere iram suam / et vult nota facere potenciam suam / vult ostendere diuicias glorie / in vasa misericordie que preparauit in gloriam ut habetur ro ix capitulo / et propterea iste dedit se ad hoc quod in labiis suis pronunciabat iudicia oris sui / dicam ut glossa exponit / non in singulari / sed in generali / tamen illa quibus impij et illa quibus iudicantur ex in fine / Vnde id Justiciam tuam non abscondi in corde meo veritatem tuam et salutare tuum dixi / Et iterum veritatem tuam pronunciari in ecclesia magna ecce labia mea non prohibebo domine tu scisti / dixi

Et dicitur quod ea licet dicit iudicia dei sunt quibus ab eo iudicatur et nunc et in fine seculi iudicabitur hic

facere et pronunciare / et est delectatum iuxta in corde in via testimoniorum tuorum / vnde dicit glossa testimonium delectamentum sunt beneficia que quamuis a deo exhibita et magis ca quae exhibita sunt tamen rarius

In via testimoniorum tuorum delectatus sum / sicut in omnibus diuiciis / Tercium propheta dixit / quod dei eloquia que delectatus in corde abscondit / quod ea pronunciando dedicit / et quod in aliorum edificationem sui oris iudicia pronunciauit / Hic ea bis / quod non ora fecit non tepide / sed feruenter / non remisse / sed delectabiliter / sicut quoniam plo comparacionis / Nam cum homines peccatores et inobedientes ut sapiens dicit vitant correptionem / et querunt peccatorum malicia coniuracionis excusaciones / sicut Augustinus dicit quod nulla legunt delectabiliter id est facta est contencio inter apostolos / quis eorum videretur esse maior / suas pro hac nequitias obtectum / aut iuste defensum / et tenentur retrahere / quod facta est dissensio inter barnaba et paulum / ut discederent ab inuicem / quamuis id est zelus et contencio inter vos / nonne carnales estis / sic vir perfecti et perfecti ad bonorum delectacionem exemplaria non querunt preter id vnum / quod eis in monte monstratum est et erant deo iustificat et mouerit sic predicat iste ergo in via testimoniorum dei delectatus est / non quiescendo / sed sicut in omnibus diuiciis id est plus quam possunt homines diuiciis delectari / Et propter declaracionem huius mouetur questio ista / Vtrum varietas gaudij in via testimoniorum dei conueniens sit et gaudij varietas pertineat hominem in via salutis / Et quod questio sit vera / apparet ex isto / quod in quo propheta significatur dicit hic / quod fuit varia gaudia in via testimoniorum / et quod delectatus sit in eis valde / sicut alij in omnibus diuiciis / Et ratio / quod gaudium de vnico testimonio fiat ad salutem / et quod varietas gaudij non requiritur / ratio est apostoli / qui dicit gloria nostra hec est testimonium consciencie nostre / Vbi videtur innuere / quod gaudium in testimonio huius consciencie / quod videlicet consciencia testificatur / quod sumus filij dei / et quod non est in ea remorsus peccati debeat sufficere / glossa id est clara leticia / Deinde pro isto notandum accipit in titulo questionis / primo enim tangit varietate gaudiorum in via

suffi. ex(?) iiij 9

(margin:) 7

(margin:) Et doce me facere voluntatem dei ad

(margin:) via testimoniorum dei est sacra scriptura que continet testimonia iustorum et bonorum pauperes spiritu qui ipsorum est regnum celorum et bene qui legerit

(margin:) 90

(margin:) sufficit

[illegible] qui habet bonos testes securus et gaudens expectat iudicium [illegible] in via testimoniorum [illegible] testimonium dei
[illegible] licet [illegible] alias [illegible] passi [illegible] et [illegible] de inde predicationem

testimoniorum d. in via testimoniorum tuorum [illegible] plurimum / Secundo tangit suavitatem d. delectatus sum. q. non sum gavisus gaudio simplici / sed cum delectatione et dulcedine / Tertio eius magnitudinem d. sicut in omnibus divitiis / ac si d. non modice sum delectatus sed valde, sicut solet quis in omnibus divitiis delectari et gaudere / Dicit ergo tuorum in via testimoniorum tuorum dictum est. i. pronunciavi omnia iudicia oris tui iustificationes tuas [illegible] eloquia tua in corde meo abscondi, non delector in via testimoniorum tuorum / Et omnia feci quo amore / non quo necessitate / aut amaritudine / Sed magis cum hylaritate / hylarem enim datorem diligit deus. q. d. quia eloquia tua studui / et in corde abscondi / quia ipsa opere [illegible] et iudicia tua aliis pronunciavi non feci hoc causa inanis glorie / quia hec est vanitas / non causa lucri / quia hec est turpis questus, sed propter iudicia et delectabilitatem / quia sicut manna ita divina eloquia et iudicia in se habent delectamentum / et omnis saporis suavitatem / Et ordinem attendite quia primo reformat propria sua memoria. d. in corde meo abscondi eloquia tua. i. ea tenui memoriter / Secundo reformat intelligentiam. d. doce me iustificationes tuas / Tertio reformat interpretativam seu eloquentiam d. pronunciavi omnia iudicia oris tui / Nunc reformat affectum et [illegible] / quia dicit delectatus sum quia omnia [illegible] non essent saluti proficua / si quis bona non [illegible] reddit voluntate / quia ipsa est radix meritorum non [illegible] sufficit ubi opus bonum fieri potest / ideo statim subdit de mandatorum tuorum [illegible] in quo operativa reformatur / d. in mandatis tuis exercebor / et hec est consummatio prima / Alio consummatio / Dicit, pronunciavi omnia iudicia oris tui / Sed quia in iudiciis solent poni testimonia [illegible] Pro declaratione prime partis istius / Sed quia in iudiciis solent poni testimonia [illegible] quoque iusto hoc tendenti ad salutem, que est de via testimoniorum / post hec quo [illegible] in quo iusto hoc tendenti ad salutem felicem varietatem dominorum testimoniorum ponenda est varietas gaudiorum / Ratio / quia divinum testimonium est quedam certificatio de rebus magnis / quas nescit [illegible] ignorat ut de quibus dubitat / Modo notandum est / quod quanto certificatio [illegible] tanto gaudium [illegible] maior habetur certitudo de re maiori tanto etiam maior est consolatio / Sicut enim dubitare de re nota magna est pena quam innuit Jacobi primo capitulo in sua canonica. d. qui dubitat similis est fluctui maris / Sic etiam habere certitudinem / non caret consolatione / In certificatione enim rei complet naturale desiderium / Unde omnes homines natura scire desiderant / nec etiam non est sine gaudio et consolatione / Ad Romanos in fide [illegible] fidei spirituale gaudium reperitur / eo quia fides est quedam attestatio seu certificatio / que adeo donatur nobis de illis / sine quibus salus haberi non potest / Dicit enim apostolus / Hebreos / deus est argumentum rerum non apparentium. i. ostensio earum seu manifestatio / Et [illegible] in [illegible] fidem vocat dominum testimonium. d. qui credit in filium dei habet testimonium dei in se / Ad Romanos / Et si in predictis humanis delectatio includitur / nulla tamen maior habetur que est fidei fieri potest / [illegible] quia [illegible] delectabilis est / est enim de modo honore [illegible] honorabilium [illegible] / Unde et omnes homines natura scire desiderant [illegible] iucunditate / intima est enim delectatio causas rerum agnoscere / et quando illam [illegible] De [illegible] delectabile est novum / a contingentibus [illegible] a quibus / et scire gaudium in [illegible] et statum rei [illegible] / rimari secreta nature / Unde [illegible] enim d. quod est hoi [illegible] [illegible] / quia certificatio fidei altior est [illegible] / quia fides d. ia [illegible] [illegible] per persuadere / et ideo [illegible] de eorum de quibus est fides / non de [illegible] quia [illegible] ratione naturali probari non possunt / Et [illegible] potest esse sine delectatione / cognoscere ea que nec oculus vidit / nec auris audivit / nec in cor hominis ascendit / et que [illegible] deus preparavit diligentibus se / Ad Corinthios / Et si in cognitione fidei gaudium habetur / [illegible] maiorum spatio fidei superaddit novum gaudium / opera enim miraculosa superaddunt certitudinem catholice fidei / et ideo concessa sunt / quia [illegible] in [illegible] soli fidei et nulli sunt [illegible] / Unde de primitiva ecclesia / tempore quo fiebant miracula d. / et consolatione spiritus sancti replebatur ambulans in timore dei et fiducia / Et marcus

xl

Ultimo dicitur quod apostoli predicabant ubique domino cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis / et possunt consolacionem audiencium / sicut iam allegatum est. Ideo in Rogacionibus dominica in sermone speciali consolacionem suscipi non potest / Si enim fides et miracula delectant / cur scriptura divina non delectaret / ex quo et fidem generet et miracula vera quod prebet fidem et administracionem intelligencie et declaracionem. Et ideo primo Machabeorum

xij dicitur habentes pro consolacione libros sanctos. Et secundum hoc possunt sic exponi verba thematis viam testimoniorum id est in istis testimoniis fidei / miraculis / et scripture sacre / hec enim sunt vie que ducunt nos ad salutem / delectatus sum id est specialem habui consolacionem quam ponunt in vie se- quendum dicit propheta / apostoli et doctores / quia per eas adeo proficiunt in nos doctrine. Secundo est hic quod supposita certitudine omnium que scriptura nostra certam tenet / adhuc tamen in singularibus magna est incertitudo et dubitacio / ita bene in presenti quam in futuro / et ideo quamvis licet certum sit quod omnes fideles in caritate persistentes salventur / actu tamen nullus est in-

Dubium an aliquis sit in caritate

bium / utrum ipse iam est in caritate / an erit in caritate / et quis eciam per esse de pro- statu finali / et quo ista vita misera finiet. Ex quo patet quod in quorumque hoc est maior dubitacio de salute, id est in maiori tristicia in quorumque est maior certitudo id est eciam et maiorem habent consolacionem. Et racio est quia de spe ac de finali beatitudine summum et eterna tristicia et miseria est summe in viatoribus summe in dampnatis / ap- pete cum summa beatitudine, cumque nec inferno est / et hinc patet illud pro omnibus de pedrac [illegible] / et ideo quanto plus quis dubitat / tanto magis illi miserie appropinquat / et ita tristior fit et magis dolent / et quanto plus habet certitudinis de beatitudine tanto est beatitudini propinquior / et per quod ex consequenti multo tanto est magis consolatus

Adiciendum est tamen quod varia sunt testimonia quibus de eius dubitacione certificamur. Dicitur ii ad Colossenses quod Christus in quo sunt omnes thesauri sapiencie et sciencie dei absconditi / est via testimoniorum / est enim secundum humanitatem via et hostium / et secundum divinitatem est veritas testificans / tres enim sunt in celo ut Iohannes dicit in sua canonica / qui testimonium dant pater verbum et spiritus / et quibus illorum est vita. Dicit glossa in via testimoniorum tuorum id est in Christi humanitate delectatus sum / nolens aliunde ascendere nisi per hostium / qui enim aliunde intrat id est fur est et latro / et ita eciam oppositum ista thema / dicitur non sit via testimoniorum deitatis eius / vel veritatis / vel gradus intelligens esse per Christum

Testimonia autem dei quibus quantum nos diligit probare dignatus est sunt dignacio in- carnacionis / humilitas nativitatis / acerbitas passionis / et vilitas mortis / hec sunt enim evidencia signa divine dileccionis erga nos. Commendat enim deus suam caritatem in nobis / quia cum adhuc peccatores essemus / Christus pro nobis mortuus est / per ista enim testimonia quia in eo videmus impleta futuro promissa preterita et expectatur implenda. Romanorum viii proprio filio suo non pepercit / sed pro omnibus nobis tradidit illum / quomodo eciam cum eo non omnia nobis donavit [illegible] / Ex hoc arguitur quod licet sint magis testimonia tamen in genere non sufficiunt saluti nisi sint specificata id est ad unumquemque applicentur / patet quia nullum salvabunt salvabit hic quod Christus incarnatus est natus passus et mortuus nisi cui hec sunt applicata / ut corporis participibus efficitur / Ex quo enim hoc sunt evidentissima testimonia divini amoris ad nos in communi / tamen quod in speciali magnus est divini amoris ad hominem signum / et Iesus ad deum / quia quis eius opera memorando et meditando ad ea efficitur / et ideo in omnibus confortare / hic est quod dicit apostolus Christo in carne passo et vos eadem cogitacione armamini. Alia autem sunt testimonia specialiora ut pono in dicta triplici genere est configuracionis / unde ~~[illegible]~~

~~capitulum ab eo~~ / quibus ~~[illegible] licet quodlibet istorum testimoniorum aliquid arguat~~ tamen ~~certitudinem [illegible] unde ibi [illegible] ibi et [illegible] propheta~~ / Ideo in [illegible] nullum corpus est sufficientem / quia tamen omnia conveniunt / magnum habent ingerere consolacionem de salute / quia cum ad testimonium horum duorum accedit ipse consciencie testimonium / certum est quod hic est in via salutis / hec est tamen certitudo / quia quamquam contra erronea [illegible]

aquu[m] est / et oportet hic thre[?] 1. thi[?]
sz si nichil boni faciat / tn̄ [illegible] ma- 99.
ater [?] / 1. thi 3° ostetet [illegible]
hic testium / etiam ab his q[ui] foris
2m testium plurali / vel pluribus singulis
quo querit[ur] est / q[uo]d lic[et] no[n] sufficiat
aliquo[?] officit / quodcumq[ue] cum legaverit
[illegible] no[n] curaverit legatum est ri [illegible] her
q[uo]d solvit solutum est ag[?] xvi /
q[uo]d testium [illegible] ap[osto]li[?] / q[ui] i homine est
et cronica ligat aliquo / [illegible] astri[?]
ut gloriam et magnam fiduciam [illegible]
testat / 2° cor. p° gl[or]ia nostra h[a]ec e[st] testi[moni]um
[illegible] / et p[rim]a Joh[annis] 3° Si no[n] rep[re]hendit[?]
[illegible] nos cor n[ost]r[u]m fiduciam habemus ad
deum / q[uia] quicq[ui]d p[etie]rimus accipiemus ab eo
[illegible] / q[uia] lic[et] q[ui]libet istorum
quibus [illegible] / [illegible]
testium [illegible] / [illegible] pro
[illegible] / s[ed] dicit ap[osto]l[u]s 1. cor. 4 [illegible]
minimo e[st] ut a vobis iudicer / q° [illegible]
testium [illegible] / ut ab [illegible]
quo ad 2m / vz plurali / [illegible]
medio / quo ad 3m [illegible] / vide
subdit / qui aut[em] iudicat me d[omi]n[u]s est
[illegible] lic[et] [illegible] est suff[icien]s [illegible]

4°

/ [illegible] omnibus [illegible] q[ui] dicat licet aliquid
[illegible] / plicant [illegible] [illegible]
[illegible] consolacionis [illegible]
[illegible] aliquid [illegible]
[illegible] tamen / tanta et talem / S[ed] [illegible] via
[illegible] testimoniorum [illegible] / hic [illegible] te-
[illegible] / [illegible] verax est / Joh. 3°
[illegible] dei / [illegible] verum est / Joh. [illegible]°
et testium [illegible] testium
Si testium [illegible] / [illegible] concludit
[illegible] est / [illegible] / testimonia
et plurium [illegible] / [illegible]
cum [illegible] credibilia facta sunt nimis / [illegible]
aut [illegible] / q[ui] no[n] loquitur [illegible]
illius notificacionibus [illegible] 4°

Ob. Angz deus st corroborat et
cor meu | ut nulla penuria
| nulla opidacio eccl'e vilitate | no
inducere dei | no estimatio celes
btitudis et abaltitudie sici
anj meo possit et

R Eni in uia testor q fcbat
fide . . . testimonia | p q
cum meritu cet ad ina ad
cetiy delectabant | esi ibant
ter a cosspectu cali | qz digni
p noie ihu contumeliaz pati | ul
difficile diuitez intrare i regn
celos | sequitur est | et p qui
delectabilius z in regn | cu laz
bir in uita mala recepit | qui
bona cu diuite Luc. xvi Be

laude equaliter non potest / Quinto videtur mirum quod testimonium hominum / ut predicti potest
errare pro quo testimonium conscientie [illegible] non secundum veritatem / et quo alius potest dare
de aliquo certitudinem / pro quo homo de seipso certus esse non potest / Unde i ad Corinthios iiii nichil mihi con
scius sum / sed non in hoc iustificatus sum / Et ideo propheta non dicit se delectari in
testimoniis / [illegible] / Secundum ad quod est ulterius / circa hoc
quod non loquitur hic de illis notificationibus / quibus deus certificat hominem de sua salute
vel sua morte / aut quocumque alio in cognitione manifeste revelando / et hoc aut intellectualiter
vel visione aut ymaginaria vel vocali allocutione / quo certificatus fuit petrus / quod velox esset
depositio sui tabernaculi / quia Christus Ihesus significavit secundum illud 2a petri primo / Et paulus
qui dixit / Scio cui credidi et certus sum / hec enim notificatio non proprie dicitur testificatio / sed
magis revelatio / maxime cum est visio intellectualis / in qua veritas certa in propria forma / illi
non dicitur hic testimonium / quia veritatem in se vident / Sicut enim iudex / qui videt aliquem
interfectum / non querit de occisione / quia ita apparet de se / Sed de occisore qui latet / ut
de modo occidendi et circumstantiis que nondum sunt manifesta / Sed loquitur de illis quibus
deus aliquid notificat / non in se ostendendo veritatem / sed per alia indicia / que sunt quedam
testimonia / non ita confusa / seu generalia / sed magis determinata / Est autem illud duplex
quandoque enim deus certificat hominem / clarando per scripture intuitum / vel in oratione / vel in studio
vel per hominem / vel per revelationem alicuius sancti / quod sunt deinde confirmat miraculo / Sicut
legitur in vitis sanctis / Hec certificatio dei dicitur testimonium / quia ab ipso procedit
licet [illegible] ubi creatura cooperatur / Et non tanta consolatio est in talibus / quia sepe per talia
fiunt delusiones / et cum timore ambiguitatis / Sicut illa dyabolus quandoque transfigurat se in angelum
lucis / ut posset persuadere hominem id ad quod intendit / Et sicut homines [illegible] dicta
sua quandoque affirmant miraculis / ut patet de magis pharaonis / etiam cum miracula non sunt
stabilia / Unde et in tertio signo idem magi defecerunt / Aliter deus certificat per signum
a se solo dando / sine aliquo medio / ut cum in animo elevat intellectum per contemplationem
vel affectum accendit per amorem / ut cum [illegible] / aut assecurat conscientiam / et ita diversimode
et aliis suis donis et muneribus notificat homini et testificatur / et ita dicit Bernardus in ser
mone de septem panibus / et de septem misericordiis / Et de
talibus propheta locutus est [illegible] hoc [illegible] in via testimoniorum tuorum
in adventu [illegible] a deo / et de celo delectatus sum / Ubi cum non est obumbratio
Ubi non est timor [illegible] / quia in talibus que a solo deo procedunt falsitas aut delusio
esse non potest / Ex quo patet quod divinitas talium ingerit mentibus leticiam spiritualem cum
dicitur ista [illegible] delectabiliora sunt / quia procedunt de fonte non dicitur vivo / Unde Jacobi in
canonica / Omne datum optimum / et omne donum perfectum desursum est descendens a patre
luminum / Sicut enim puerum nutritum [illegible] a matre delectabile [illegible] delectabilius est a matre sua
[illegible] ita testimonia que a solo deo procedunt plus delectant / quam ea que
sunt cooperatione creature [illegible] / Et ex his elicitur evidenter quod divina beneficia
gratuita testimonia sunt / et sine delectatione non comprehenduntur / Unde dicit glossa testimonia dei dile
ctionis beneficia eius sunt / in quorum consideratione valde est gaudendum / Unde i ad Corinthios
memor fui dei et delectatus sum / Et alibi delectasti me domine in factura tua / et
in operibus manuum tuarum exultabo / vel possit [illegible] hoc in [illegible] martirum opponi / vide in [illegible]
Sequitur Item delectatus sum [illegible] de permanentie gaudiorum in fine testimoniis
ita quod non solum erunt gaudium in illorum adventu / sed etiam gaudii dulcedine et sua
[illegible] seu iocunditate / Pro cuius declaratione advertendum quod delectatio provenit ex connexione
convenientis cum convenienti cognita ut percepta / et quod nichil est ita [illegible] nec intellectus
creaturali / ut deus / quia nullus ita confirmat ut deus / nullus ita ad affectum amoris / ut
deus / nullus ita ad profectum inclinat ut deus / nullus ita promovet ad effinem [illegible]

ctualiter ut deus / ymo nichil est ita eius saciativum et impletivum ut deus / Ex
quo sequitur primo / nullum corporale coniunctum homini delectat ipsum intrinsece ut deus / 2o quia non
est ei ita conveniens ut deus / corporalia enim difformia et improporcionabilia sunt animabus / spiritum
est de se [illegible] cius ita conforme et coniungibile ut deus / Ergo patet quod nec etiam in con-
iunctione angelorum cum quibus potest delectari / maior tamen est in coniunctione cum deo / 2o quia
per angelum non animabus conveniat in aliquibus proprietatibus / aut tamen similior est deo / quia est ad
gloriam / quia ad ymaginem / quia ita est complexatum / nulla est sic conformitas sicut exe-
plar suo / Tercio patet quia nichil est ita delectativum spiritui sicut deus / et vero / quia creatura est
delectabilis [illegible] id est hominem / quod sed ideo / quia deus est magis delectabilis / Ex quo patet quod
deus per creaturas deduxit intellectum ad delectacionem suam / et hoc tunc / quando per creaturam
dat scalam ad intelligendum / ut tunc cum potencia apprehensiva convenienter delectat
in seipso / Ps. xci. Delectasti me domine in factura tua / Non potest quod in creatura ap-
prehensivitas faceret delectabilitatem / quia hoc esset sine ordine / Quarto quod delectacio creature
in deo refertur / tunc deus seipsum coniungit intellectui racionali / quia intellectus non delectatur
in creatura / nisi ex apprehensione actuali / quod est dei in ea / Unde Bernardus [illegible]
auctoritas / Ex isto patet deductis / pro hiis dicitur intellectus / primo quod non 2a gloria / et per hoc in
coniunctione dei cum anima racionali / potest delectari ipsi anime / quamvis tamen in presencia percipit ex
aliquo testimonio / non potest esse sine eterno solacio / 2a patet quod ex certis autem, quod
/ Deus enim est delectacio et vita / actus purus et bonitas immensa / etiam
non potest sua superhabundancia intellectus [illegible] / sed quasi est absorbens / quo possibile est per
ipsi eius presencia sine delectacione / unde sua visitacio est quasi plantacio rose in
Jericho / Eccli. xxiiii / que est odorifera / et aspectui delectabilis et iocunda / 3a patet
quod sepe deus anime coniungitur / reputat hic actualiter non percipit / et per quos ex sui presencia
non concipitur suavitatem actualem / Unde Jo. iii Spiritus ubi vult spirat / et nescis unde ve-
niat / aut quo vadat / Quarto testificacio de presencia dei / non solum confert delectacionem
ex dei coniunctione / sed ex eo quia est sue visitacionis gradus dilectione / ut est [illegible]
[illegible] / Sicut non potest deus anime uniri et peccatum remitti / tamen alio vero sine alio
fieri non potest / ut deus dat testimonia de sua presencia in quibus non abiciat peccata mor-
talia / alias enim testimonia essent falsa / quia deum testificarentur esse presentem per graciam
cum tamen non esset / quia sua gracia cum culpa mortali stare non potest / Ex quo 2o quod testimo-
nium dei tollit testimonium peccati / 2o quod testimonia dei certificat de remissione peccati / per hoc enim
quod cognoscit deum presentem in presencia cuiusque peccatorum / et etiam primo quod dimissa sunt
nobis quo ad culpam / et peccata omnino dimittentur quo ad penam / 3o quod non parva
sit delectacio in testimoniis dei / quod enim in tota vita sua tot [illegible] sunt presentaliter
[illegible] / quod eum possunt in desperacionem deducere / quando non est magis homini delectatio
quam deus dat testimonium sue presencie / sicut apparuit in filio prodigo / qui ex peccatorum
multitudine adeo sunt deiecti / quod vix poterat sperare de statu mercenarii / et quanto
testimonia deus dedit sibi de statu filiali / quem pater intulit / epulari et gaudere opor-
tebat / et precipue Ex quo testimonia non solum delectant ex hoc quod certificant de gra-
cia / sed ex certitudine augent spem de futura glorie consequenda / Sequitur littera sicut omnibus
divitiis / Hic agit de quantitate gaudii seu delectacionis volens de se asserere / quod in
divinis testimoniis non solum sensit in gaudio consolacionem seu suavitatem / sed quod v-
niversis in eis senserit magnitudinem / Ideo magnum gaudium fuit / et magnam delecta-
cionem in adventu testimoniorum dei [illegible] / quia [illegible] / omnibus sunt magis homini
in quo omnia bona homini pervenerint / Sap. vii. Venit in omni bona pariter cum illa / Ex
quo sequitur primo quod nulla delectacio in corporalibus comparari delectacioni [illegible]
/ quod omnia spiritualia transcendunt corporalia / sic delectatio delectacionem excedit / et [illegible]
[illegible] exaltantur a viis hominum / et cogitaciones a cogitacionibus / sic divine de-
lectaciones aliis omnibus / quia delectaciones spirituales pure sunt et permixtos

Corporalia [illegible]

Hic nota quod illi qui putant se solos deos possessores [illegible] esse nemo [illegible] [illegible] ex quo [illegible]

Ps. xci

Nota in pueris Jericho ex per consequens [illegible]

Jo. iii

Ecclesiastici: Filius mortuus erat et revixit, perierat et inventus est
Luce xv et supra

Sap. vii

apparuit in sole splendorem / in
multitudinem / in pane saporem / sed
hec data sunt / ut dubium quicquam
sibi reservaverit [illegible] cantus dedit
xij [illegible] panum [illegible]
dulce nos tuaz in felices [illegible]
pane premisso [illegible] de [illegible]
[illegible] sic dedret [illegible]

47

maxime comodant qui delectan[tur]
testimonijs dei sicut de delecta[tionibus]
temporalibus quia cum nulle divicie
sint omnes divicie temporales co...
cuiusque datio ad hec maiores ...
qui se dicunt delectari super
diviciis quia manifeste innuit ...
delectatio detur in diviciis ...
sine comparatione maiorem se testi-
monijs Si enim hic non esset ...
dari aliqua delectatio audi...
parem vel qua maiorem ...
in testimonijs cum quibuscumque ...
possint dici maiores Et equi...
passe de diviciarum quam esset ...
lectatio quam in dei testimonijs ...
stare vult propheta Et absit quod de...
animi conversibus multiplicatis equi...
delectationem bonis temporalibus cum ...
multa amorum in confessione veni ...
equari

Et dicit quod sunt alia delectabilia ...
quare non dixit se illa delecta...
in cibus operationibus assimularetur ...
Aliter qui dicit nec videtur ...
... confortatio qui ...
... alia ... et nec ...
... solum ... delectatio ...
bestijs quod ... diviciis
in quo ... bestie ... sola ...
... delectatur bestia ...
... sensualitas ... ut tales
in aliqua delectatur ut in auro ...
confortatio ... ex tota ... hic ...
... que faciunt divitem ... sed ...
... pecunia ... in omnibus divi...
... in aliis ... ...

in via testimoniorum tuorum

... sicut enim ... in agris ...
lectatur ita iste in testimonijs dei ...
... ... a ...

Nec crescimus non suscipiunt [illegible] delicata est consolatio divina que non datur ad
mittentibus alienam. Ex quo patet quod nulla est comparatio delectationis corporalis ad spiri
tualem consolationem quia non sunt eiusdem generis et quasi in infinitum ab invicem distant et
una earum aliam fugat. Corinthios. Licet in corporalibus est suavitas tamen obmittenda sed corporal
sicut ut spiritualis capi possit [illegible] quia spiritualis est potior et utraque simul [illegible] non potest
Corinthios [illegible] in littera non dicit notam similitudinis quia est comparativum virtutis [illegible]
[illegible] [illegible] delectationes in divinis testimoniis sunt michi omnibus divitiis. Unde glo
dicit delectatus sum in omnibus divitiis ita quod ipse delectetur in eternis divitiis
quas sordes reputat. Sed accipe spirituales divitias. Unde Ambrosius dicit circa [illegible]
[illegible] sunt delectationes singulares id est in argento id est in auro [illegible] in vestibus id est in pos
sessionibus [illegible] sed spiritualis homo in via testimoniorum celestium delectatur tamquam pos
sessionibus fruens in omnibus divitiis divinis. Ex quo utrumque apparet quod aliqua
sit comparatio [illegible] ubi est maioritas [illegible] ibi [illegible] letandum omnino [illegible] est [illegible]
[illegible] dicendo [illegible] plus innuit ita quod est et [illegible] ut sit sensus sicut in omnibus di
vitiis id est plus et magis quam in omnibus divitiis. Unde Ambrosius dicit licet suavis
est corporalis voluptas non tamen [illegible] qualitate gratie cum spiritualibus comparatur. Unde dicit Augustinus
magis diligit caritas deum quam cupiditas sit diligere aurum. Ex [illegible] quod bona
spiritualia sunt vere divitie non angeli [illegible] divites esse [illegible] veras divitias a
mare. Et Sapientie viii dicitur divitie affectus [illegible] locupletior sapientia quod dicit mecum
sunt sapientie et gloria. Et [illegible] xxiii divitie salutis divitie sapientia et scientia et timor
domini thesaurus eius. Et apostolus dicit Corinthios divites facti estis in omni verbo et omni
sapientia ita ut nichil desit vobis in ulla gratia. Super quo Ambrosius dicit tanto cumulaverunt
[illegible] doctrina apostoli perfecerunt ut quod ante non poterant [illegible] parvuli lac bibere [illegible]
[illegible] divitiis [illegible] cognitionis et [illegible]. Et Ambrosius similiter divitiarum
[illegible] sapientie ad quas [illegible] [illegible]. Dicit Boni [illegible] divine virtutis [illegible]
[illegible] quod in virtutibus [illegible] perambulabat [illegible]. Maior [illegible] dispensans [illegible]
[illegible] revelatione. Sed maxime qui [illegible] altitudine in consiliis et operibus attigerit
et apostoli sermonis advertit modulationem quia iste sicut in omnibus divitiis [illegible]
capiet voluptatem. Et tamen est [illegible] de divitiis [illegible] sed in supplemento
ut sit sensus In via testimoniorum tuorum delectatus sum sicut [illegible] [illegible]
delectantur in omnibus divitiis et glo addit quod divitie [illegible] non comparantur spiritualibus
in gratia sed [illegible] suaves [illegible] ad [illegible] adnotantur. Et Ambrosius
dicit non comparantur spiritualibus sed ad [illegible] accipiuntur ut [illegible] notificat
ignotum per notum spirituale per corporale quod [illegible] ut Gregorius dicit quod animus
[illegible] surgat ad incognita que non novit quod [illegible] visibilium se ad in
visibilia rapiat. Et apostolus dicit que [illegible] allegat Ambrosius invisibilia
dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. Et [illegible] vide residuum [illegible]
~~[illegible] ad finem capituli~~

[illegible] gau
dio et dele
[illegible] cogitando et operando
perficiunt [illegible] quibus adveniunt ctatione in
via dominorum

In mandatis tuis exercebor et considerabo vias tuas.
testimoniorum [illegible] ulterius [illegible] de fideli [illegible] divinorum preceptorum [illegible]
prudentia seu discretione [illegible] est enim [illegible] quod [illegible] ad custodiam sermonum
dei [illegible] fideliter in divinis [illegible] discretione considerationis. [illegible]
valde conveniens [illegible] testimonia mittit [illegible] [illegible] assistencia ut
[illegible] concipiet gaudium et delectationem que cum [illegible] possent in exercitio preceptorum
mandatorum valde enim delectatio [illegible] in opere. Ex quo [illegible]
[illegible] est in testimoniis iam [illegible] se in mandatis [illegible] gaudium non est

Vadium sed plenum iuxta illud ut gaudium vestrum plenum sit / et gaudium vestrum impleatur sit plenum in corde / et impleatur in opere / Sed ex quo delectacionem habuit in omnibus diuiciis / iam illarum diuiciarum vias considerat / vie enim illarum vie pulcre et semite valde pacifice / Tercio ostenditur ad dona dei magis sua opera et suarum diuiciarum habitum dandum non vult preterire / quia valde digna est magna consideracione / Tercio igitur quod hic prodest consideracione terre / utrum contracio operam et vberem cum consideracione viarum dei / sit optanda sane fidei / vitas istius questionis quod ex hoc ursus / quia glosa ordinaria dicit posse considerari scilicet actionis et disputacionis diuinorum mandatorum / et utrumque dicit esse suo tempore necessarium / temporis vero quo sunt oportet est apostolus qui dicit noli verbis contendere quia ad nichil utile est nisi ad audiencium subversionem / et temporis quo ad hoc quod facta / Secundo autem apostolus dicit omnis lex in uno sermone impletur / ex quo videtur quod unici precepti implecio scilicet diliges proximum sicut teipsum sufficiat ad salutem / qui enim proximum diligit legem implevit / plenitudo legis dilectio est / Ad principalem dicendum dicitur in dicto psalmo quia primo proponit bonum consummacionis in mandatis tuis exercebor / Ruth id est sermonis tui exercebatur in tuis iustificacionibus / Secundo promittit fructum bonum et optimum pensionem / et consulaciones psalmista / quia in illarum consideracione fructus optimi repositi sunt / Ruth id est conspiciamus agros et vineas / et secundum dicit fructum maximum predium plantat vineam / In prima parte duo notantur / primum bonum debitum cum dicitur in mandatis tuis / quodlibet enim dei mandatum ut dicit apostolus iustum bonum et sanctum est / et est debitum quia omnes obligantur ad illud implendum / et ideo dicitur tuis / non in mandatis hominum / et ad inventionibus / mandata statuunt et deponunt / quia ipsa status et condicionem hominum sunt dicit Bernhardus / sed dei mandata immutabiliter perseverant / quia in dispensabilia sunt / sed cum quia inferior in mandato superioris dispensare non potest / et deus non dispensat / quia apud illum non est transmutacio / et racio quia mandatorum opera / sunt opera caritatis / que per se non possunt / Tercia id est secundum que debeant / nisi ut invicem diligatis / et caritas numquam excidit / aliqui tamen volunt quod precepta secunde tabule sunt dispensabilia / sed prime non / de quo non est nobis ad presens sermo / Secundo innuitur in isto debito bono et sancto operacionis opera et continua / in hoc quod dicitur exercebor / exercicium enim notat in operibus continuum usum quasi numquam cessabo ab opere illorum mandatorum que precepisti / sed in eis operabor / contra maledicti enim omnes qui faciunt opera domini fraudulenter / alia tamen negligenter / id est qui aliquando incipiunt in aliquo perponunt et intermittunt / aut non in tanta diligencia perimunt / dicit ergo sic / In mandatis tuis exercebor / Notandum est ex quo deus dedit homini corpus et animam / homo et animam et corpus / et omne quod est ad voluntatem dei tenetur extendere / unde id datum est homini generale preceptum / Diliges dominum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex tota mente tua et ex totis viribus tuis / Sed quia quantumcumque homo operaretur suis operibus non possit divinam voluntatem comprehendere / que omnino est causa omni est plena racionibus / ymo semper esset dubius / an faceret quod facere debuit / Ideo dedit deus sue voluntatis certe mandata / ut homo esset certus / quod id compleret / quod id dei voluntatem fecisset / et quod hoc sibi sufficeret ad salutem / Si autem ultra hoc aliquid vellet supererogare / eo maius premium reciperet / Sic enim posita est meta quod homo deliquit / est humane fragilitati / sed potest in factis ad alia homini licet consolacionem que tamen contraria non esset / licet non sit ea fierent / sicut Augustinus dicit multa talia esse vel in cantibus nostris / vel in necessitatibus nostris / vel certa in cottidianis consolacionibus nostris / Hiis itaque prenotatis ponitur hic quod ad fidem xanam necessarium est expressa cognicio divinorum mandatorum / Unde Ysidorus in dicit ex fide legem destruimus per fidem / absit / sed legem statuimus per fidem / sicut enim ex fide x mandata oriuntur / sic per opera decem mandatorum actu fidei adimplentur / sine quorum implecione ipsa fides inanis est et vacua / et apostolus dicit fides sine operibus mortua est / Et dicit glosa in mandatis exercebor id est usum operis incoabor in eis / ita quod exercicium dicit usum operis et continuacionem eorum / Secundo non sufficit semel divina mandata implere / et ex glosa quia usus adimplecione requiritur / Secundo non sufficit continuare tempus mandata

pro

mandat

contra hominum

ad Rom xiii

in eis operabor ... mandatis

glosa delectatus sum ad quam ubi mandatis ... exercebor usum operis notat ...

mandata sunt tabule ... ad ... ad ... x ... vincula ... ambitu ... vagari ... mittant

preceptis specialis / sed quia in talibus initialiu implecione requirit aliquorum operum ad adimplendum questio / dicitur cum excitacio usque ad aliorum inventionem / Et cum dicta de ... in precepto 3ᵘ / decem preceptorum assignacio est / 2ᵘˢ viam ad virtutes / que est talis quod ... que sunt in promptu ad difficiliora tendatur / quia etiam et sic est in ... a magis notis ad minus nota procedit / Ex quo sequitur tantum primo x precepta mandata sunt prima initia legis / sed quia omnia illa precepit que sunt facienda docuit / et prima prohibentur que sunt dimittenda sunt cuilibet ad salutem / Ideo decem mandata sunt x regule generales cunctis ad salutem ... in quibus omnia alia intelliguntur et includuntur ... in suis terminis et principiis / et in quibus omnia alia specialiora vel explentur vel permittuntur /

~~pena~~ ~~in magnis~~ in pluribus modo suo includuntur

Et non sunt pura in magnis sed etiam in ... quod cum in ... que sunt et quia in precepti ... magna continentur ... cum ... a ... plures procedit ad magnas sagittas / et quia perficit ad magnas ... Sic est facit legislator / Primo in adoracione unius dei honorem ... / qui debetur ... nostris / deinde reverentiam que debetur diuine bonitati ... passione ... / In sabbatizacione deo gaudium ·

~~In honoracione parentum honorificentiam ...~~

... que debetur diuine bonitati / In honoracione parentum honorificentiam delectationem et suavitatem / que debetur ... sive in his que sunt iustitie / sive in his que sunt pietatis ... proximi sive in his ... que sunt ... prohibet omnem violentiam aut iniuriam proximo inferre et ... / In non occidendo ... / In non mechando / omnem immunditiam / etiam et ... que est contra ... personam / In non furando de ... et omnem ... fraudem et dolum in rebus proximorum / In non falsum testificando omne mendacium / In non concupiscendo rem / omnem concupiscentiam / In non concupiscendo uxorem omnem concupiscentiam carnis / Ex quo ... quod in ... mandatorum non est artitudo sed maxima latitudo. iuxta illud / Statuisti in loco spacioso pedes meos / Et nota quod ... plura dantur mandata negativa quam affirmativa / ... quia facilius est mala obmittere quam facere bona / Et una cum obmissione ... quia ... tendit in malum ... ad statum ... / In istorum ~~negatione~~ negationum ... ad boni operationem / Ideo in quolibet mandato ... malorum obmissio ... includitur / et in prohibicione mali aliquid boni ... negatio affirmativam ... Ex quo sequitur hoc / Sed ... posset apparere in practica quia ... obmitto ... manu ... pedes / Sed ... in mandatis dei / ... non ... mandatis dei ... cum ... in illo ... totis / satis innuit / ... diliges deum ex toto corde tuo ... ... mandato dilectionis ... vite tue relinquendo / qua ... ut ... velit ... cogitacionem debeat ... et ... ea que ... et omnem vitam ... data sunt sibi ad usum non ... etiam ad ... omnem ... / ... mandatorum ... est ut operaretur et custodiret / Ideo ... ad usum et utilitatem / ... in lege ... / ... data sunt ... ut in paradyso ... / Et ... in ... de paradyso mandatorum ... est ... ut non sint infructuosi / Et ... diligenter ... necessariorum ... novit artem diligenter ... / ... pro ... est / ... sine ... sine laboramus ... debito usu / ut ... data ad usum ... sive usum / sicut ... debito usu ... vita humana ... est ... dicit ... / ... cottidie ... / et ita in ... plus ... tota continua / ... equitatis ... mala ... / ... dicit sapiens ... et quia in rebus que non ... cito ... proverbiorum xxiiij diligenter ... et ecce totum repleuerant urtice ... et in hominibus ... pigri ...

" ps xx

¹ ps xxx

6

... dilue a malis et fac bonum

8

... wit

culta cum mala docuit occupatas. Eccl. 33 Non solum per non usum vel exercitium ma-
la nesciuntur sed etiam bona consueta dimoscuntur dediscuntur. Unde beatus Bern. in
epistola ad fratres de monte dei: Rusticos duros hiemem nervos fortes lacertos exercitatio hoc
fecit, sine enim torpore mollescit voluntas aut facit usum, usus consuetudinem. Exercitium
vires in omni labore sublimistrat. Hinc Ganfred in poetria: Ars certos usus
promptos imitatio reddit artifices aptos trita consuetudo summos. Si autem exercitari
debemus in quo magis quam exercitabimur quia in hiis quae mandata sunt nobis
et proprie in mandatis et operibus pietatis 2 Thy 4 Exerce teipsum ad pietatem
nam quamvis aliis certamur sine istis tamen sessores sumus et male nobis
2 paralip. 15 vive tu ergo divini mandata dei. Istis vero fruatur sine aliis
mandatis aliis salvabimur. Matth. 19 Si vis vitam ingredi serva mandata. Et
plures reperiuntur multi qui aliqua magna faciunt que non tenentur sed ieiunia
castigationes et afflictiones et non reddunt iniuste ablata et acquisita. Christus
vitas dicit Matth. 22 Que sunt cesaris cesari reddite et que sunt dei deo. Et apostolus ad Romanos 13
Reddite omnibus debita: cui tributum tributum, cui vectigal vectigal, cui timorem timorem,
cui honorem honorem. Nemini quicquam debeatis nisi ut invicem diligatis. Vel aliqui
non ministrant eis quibus debent ministrare ut parentibus vel aliis in miseria consti-
tutis. Sic aliqui dimittunt propria et mendicant aliena. Modo etiam quam-
diu sic debemus exerceri in mandatis scilicet inquirendis que sunt intelli-
gendis quo capienda sunt in implendis et docendis quo ad doctores
in defendendis et viam tenendis quo ad prelatos. De exercitatione autem
verbosa dicit Aug. contra hanc litteram ubi latini interpretes habent exercebor ibi
alii habent garriam et hic exercitatio ad inquirendum garrulitati quia garruli-
tas non est aliena ab huiusmodi exercitatione. Solet enim circa adversos et ini-
micos fidei christiane atque catholice copiose doctorum disputationibus veritate
et eadem verba ponit in glossa. Et 2um hic exponitur ista littera in mandatis tuis
exercebor id est in divinis scripturis que sunt plene mandatis. Dicit enim glossa divina eloquia
id est divinis scripturis que sunt plene mandatis disputabo. Nota Bern. li. sc.
plena esse preceptis divinis. Exercebor a copiosis rationibus disputabo. Primo fide. 2o intellec-
tuali deo eligendo. Praeterea exercitatio tribus vegetatur. Primo fide. 2o intellectu
3o opinione. Fides inmitit veritati primam formam veritate per pro obiecto. Intellectus in-
mitit rationi qua procedit ab uno ad aliud et sociando unum inquirit et talis. 3o opinio
verisimilitudini veritati opinio enim non habet certam veritatem. Verum per verisimilia potius querit
applicando. Hec sunt notata. Ponitur hec glossa. 2a Verbatim exercitatio in scripturis sacra
fidei orthodoxe et ista patet ex dictis Augustini et ex hac glossa circa illa verba nam
secundum quod si illa non essent ipsi fidei elucidatio scripturae re-
lectis et patet sic quia si illa non essent et superatio hereticorum. Dicitur enim in actibus apostolorum quod quidam
de synagoga libertinorum disputabat cum Stephano et non poterant resistere spiritui qui
loquebatur in eo. Unde factum est quod superati fuerunt et hoc scribitur in ecclesiastica historia
quod Augustinus in aquod manichiis sibi per laudabiles disputationes hereticos
confutabat et beatus Augustinus fortunatum hereticum et alios complures superavit
et ad concordiam deduxit beatus Bernardus ubi sic exercitatio nota. Primo quod hic ne
fides perdat certitudinem in modo opinionis, quia opinio assertionem
habet veritatis. 2o quod hic ne illud quod est certum et fide firmum opinio
revocet in questionem, quia si fides est dubitationem insinuat licet fides divi-
nitatis. 3o quod hic ne illa que sunt posita sub signaculo fidei velut ir-
rupere sua estimatione. Sic enim perscrutator maiestatis opprimitur a gloria.
Unde multa suam opinionem fidem putantes et intellectum non custodientes
in exercitatione divine fidei ceciderunt a fide hic Bernardus. Eorum p. Et sic di-
sputatio quamquam confusio sequitur non est tamen obmittenda. Ratio sequitur
sepe confusio per occasionem commissionis, est enim confusio adducens gloriam.

glo. [illegible] x Cuius [illegible] i. heretici intenderunt arcum i. sacram scripturam ad voluntatem suam exponendo [illegible] paraverunt sagittas suas i. parata habent verba venenosa et argumentationes [illegible] pharetra i. in corde [illegible] obscuro i. in sensu ambiguo et obscuro sentencijs rectos corde i. simplices [illegible] [illegible] heretici cum dolos quos bonis excogitant [illegible] machinacionibus occultant [illegible] in pharetra sagittas [illegible] heretici [illegible] male exponendo [illegible] heretica nephanda disputatione violatis

[illegible] apostolus confundebat iudeos qui erant damasci affirmans [illegible] hic est christus [illegible] propheta dicit in ps. Imple facies eorum ignominia et querent nomen tuum domine [illegible] et [illegible] saduceos in concertacione confundebat et alios [illegible] evangelij [illegible] Cor. 12. Dato quod ut [illegible] confusio [illegible] in [illegible] observancia [illegible] omittenda non esset [illegible] Sepe enim fit quod heretici [illegible] vincuntur et se confundunt indurantur et pocius mori eligunt quam [illegible] quod hoc [illegible] utile quia et si isti qui [illegible] non [illegible] catholici [illegible] ut dicit beda in uno sermone super [illegible] tractando illud Capite nobis vulpeculas que demoliuntur vineas [illegible] capite et si non eos [illegible] capite vobis [illegible] in hereticorum superacione grandis certa quia [illegible] roborantur et probatior fit fides [illegible] et consciencie fidelium exhilarentur [illegible] Cor. 3. Et si tales certaciones [illegible] et ita utiles non tamen omnibus et quibuslibet quia ut dicit [illegible] coram laycis et in publico [illegible] que fidei sunt disputaciones facere non licet et hic ne scandala oriantur [illegible] Solent enim heretici placabilia [illegible] et attractiva que in fide infirmos de facili possent scandalizare et quia eos a talibus qui [illegible] sacra fidei sunt abscondenda [illegible] superius declarata [illegible] Cor. [illegible] licet ex disputacionibus multa bona oriantur tamen solum tunc utiles sunt [illegible] ad vias domini sit respectus et ad hoc innuendum cum dixisset propheta exercebor in mandatis tuis subiunxit et considerabo vias tuas [illegible] quia tunc actus huiusmodi disputacionis debita intencione regulatur [illegible] cum bonum esse non possit [illegible] circa veram et [illegible] disputaciones utiles sunt [illegible] non [illegible] vie domini que sunt vera et vitalis quorum plerosque in ipso invenimus [illegible] ubicumque dicit [illegible] pietatis religionis [illegible] fidei temerarie a disputacione [illegible] cessandum [illegible] [illegible] a [illegible] Quid ergo [illegible] heretici valent disputaciones apparere [illegible] non [illegible] violencia [illegible] vertitur [illegible] non [illegible] utuntur [illegible] efflagitat spiritus sanctus et [illegible] quia [illegible] et [illegible] tota [illegible] pietas [illegible] religionis [illegible] [illegible] stant cum [illegible] in vestibus [illegible] et non [illegible] sunt lupi rapaces [illegible] et non [illegible] cognoscetis eos [illegible] Et considerabo vias tuas

Hic iam agit de studio [illegible] qui [illegible] viribus [illegible] in [illegible] ut diligenter [illegible] considerationem [illegible] ambulet [illegible] [illegible] de illis in ps. Ambulaverunt in [illegible] et non [illegible] viam [illegible] in solitudine viam [illegible] non invenerunt et non in via [illegible] investigante studio [illegible] [illegible] tangitur [illegible] ut dicit beda in [illegible] considerabo [illegible] intellectu [illegible] tangitur [illegible] investigendum [illegible] multiplicatas [illegible] vias tuas [illegible] ad [illegible] [illegible] considerabo vias tuas [illegible] quia nullus [illegible] considerare nisi [illegible] in mandatis tuis [illegible] quia nullus [illegible] ad illum [illegible] Joh. [illegible] in mandatis [illegible] et [illegible] manebit [illegible] in mandatis [illegible] [illegible] parendo [illegible] [illegible] ordine [illegible] excludit [illegible] non excludit [illegible] ordine [illegible] et [illegible] singulari [illegible] vellet [illegible] in aliis [illegible] et considerare [illegible] [illegible] considerationem [illegible] non [illegible]

antequam intelligat secundum illud Ysaie vij nisi credideritis non intelligetis. Primo ad viam virtutem theo[logicarum] non devenitur nisi ex operibus bonis et vitiis. Dicit enim sapiens: Fili concupiscens sapientiam conserva iustitiam et deus prebebit eam tibi. Luc. ult. et illi duo discipuli [illegible] et in hospitium [illegible] gerunt ut vesperum locarunt et panes apposuerunt, in quibus opera pietatis ostenduntur. Tunc cognoverunt eum in fractione panis. Secundum [illegible] ponitur ibi: Quia licet vie dei sint investigabiles tamen iustis sunt considerande. Ro. xi. Ad quod est apostoli dicentis: Incomprehensibilia sunt iudicia eius et investigabiles vie eius. Ro. xi. Et posset sic dici: Ubi deus querere illarum viarum [illegible] et finis est investigabilis, quia est super omnes vires hominis, iuxta illud Ysa. [illegible] nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit que preparavit deus timentibus se. Ubi dicit [illegible] ut ex ipsis ut comparationis ut sanctorum quacumque homo potest ad illorum notitiam pervenire. Ideo etiam et ille vie sunt investigabiles. Unde quia [illegible] media proportionata sunt et via [illegible] que ducit ad eum. Et hinc est quod Thomas dixit Joh. xiiij: Domine nescimus quo vadis, et quomodo possumus viam scire. Ubi ex nescientia termini [illegible] arguitur viam ad eum ignorari. Dicit tamen secundum [illegible] quod sunt considerande et hic ideo ut [illegible] ad notitiam [illegible] de eis [illegible] eum solet fieri [illegible] ideo [illegible] et non directe ut facilis [illegible] Job [illegible] est ignota et non directe consideraban [illegible] quo patet quod vie domini que donec putaba vos aquam dicte considerabam [illegible] clause sunt cecitatibus aperiuntur. Non qui [illegible] inveniunt [illegible] ad [illegible] sed spiritu revelentur [illegible] licet que supra [illegible] non [illegible] doceantur [illegible] expectat vita mea et [illegible] quod explicat consideratio [illegible] consideratio non est in [illegible] et vana [illegible] Cor. [illegible] altissimus consideratio [illegible] conscientur [illegible] dicit altissime [illegible] licet [illegible] appellendit [illegible] aquarum [illegible] cor hominis considerate elongate tamen ex hiis que [illegible] est ex [illegible] sed homo [illegible] et [illegible] considerabat [illegible] faciem eius [illegible] alii homini [illegible] est et [illegible] considerabant faciem Judith. [illegible] alium hominem [illegible] Judith [illegible] Holofernis considerabant faciem Judith. [illegible] Dicit enim Nazanzenus [illegible] deus [illegible] est [illegible] sine fine [illegible] pelagus solo et [illegible] subtili ad modum et [illegible] inspectione non [illegible] intuitu potest [illegible] et [illegible] sunt ut [illegible] veritas [illegible] non [illegible] ex hiis que in ipso sunt sed ex hiis [illegible] sibi proxima sunt [illegible] ex hiis que ~~[illegible]~~ ex hiis que [illegible] consideratione [illegible] nota sunt ad hec tamen digne [illegible] Cor. [illegible] et sic vie dei [illegible] consideratione [illegible] ut [illegible] melius sciant. Dic enim sunt diligenti consideratione [illegible] considerate [illegible] Theman et [illegible] considerate considerant vie [illegible] illud Job vi: considerate [illegible] absconditur et revertimini ad me ad certe [illegible] ut vobis et videte omnia latibula eius quibus absconditur. Et considerande sunt ut eo diligentius deo [illegible] seu. Dicit directe vie domini licet [illegible] considerande sunt [illegible] omnibus [illegible] illud Ysa. [illegible] dirigite viam domini [illegible] salute [illegible] Unde et diligentia [illegible] omnia quibus deus in nobis [illegible] operare salute [illegible] de amore dei ~~[illegible]~~ [illegible] quod nullus ad intima viarum domini pervenit et ad [illegible] nisi ubi [illegible] bona vita [illegible] 2º quod [illegible] viarum dei [illegible] pervenit et ad [illegible] non [illegible] in subtili investigatione [illegible] in sapore dulce [illegible] alias [illegible] non [illegible] subtiliora. 3º [illegible] magis est [illegible] [illegible] boni qui [illegible] subtiliora [illegible] pauci ad [illegible] sapientiam perveniunt [illegible] Et non est nisi paucorum [illegible] Sed viam tuam [illegible] de multiplicitate viarum dei [illegible] et [illegible] considerate [illegible] sunt [illegible] que ad eam pertinet obmittitur. Ideo [illegible] deducunt ad deum [illegible] valde considerande sunt. Hec enim vie [illegible] sunt scripture [illegible] [illegible] Alie sunt [illegible] exempla, iuxta que [illegible] vivunt [illegible] vitam [illegible] scripturas. Alie sunt [illegible] deo. Ad hec [illegible] et [illegible] vitam eternam iuxta illud [illegible] Alie sunt mandata [illegible] quorum impletio deducit ad vitam eternam [illegible] Sic [illegible] vitam [illegible] mandata et de hiis [illegible] Et considerabo vias tuas in mandatis tuis [illegible] vitam meam. Et considerabo vias tuas in mandatis tuis [illegible] cum [illegible] et bonum faciendum assidue [illegible] eadem mandata ut nullum [illegible] ut nullus [illegible] Jacobi 2º Et

Non enim mitto [illegible] quid sit sapor [illegible] dulce [illegible] a deo confortatum [illegible] saporem [illegible] statui ut [illegible] ultra [illegible] volo et [illegible] saporem [illegible] gestio quiete [illegible] et [illegible] volo [illegible] ubi [illegible] sentio [illegible] in me [illegible] ego volo [illegible] spirat

Margin: [illegible] vij considerate [illegible] agri ut [illegible] considerationis [illegible] dei

Margin: xlº

Margin: [illegible] vie dic

Margin: [illegible] 22

Margin: [illegible] vie domini sunt [illegible] dei [illegible] xiiij

Margin: Xº

[illegible] ... vie dni [illegible] ut [illegible] fugiat / et ad adversa [illegible] / [illegible] qd de unalibet appetit / [illegible] q [illegible] credit
[illegible] / merore [illegible] gaudia desunt / [illegible] vite gaudia [illegible] apud [illegible] / [illegible] defuncta [illegible]
[illegible] / [illegible] loqui [illegible] xpus [illegible] / [illegible] dicebat [illegible]
[illegible] sequat / [illegible] discipulos vocabat / [illegible] glorie [illegible]
[illegible] dicit potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum et possumus [illegible] h 9o [illegible] sunt

possunt poni [illegible] / [illegible] sunt vie dni [illegible] / [illegible] comprehendunt [illegible] /
et virtutes [illegible] illud ps / universe vie dni mia et veritas / et addidit illud mia et veritas
obviaverunt sibi iusticia et pax osculate sunt / et ita exponit [illegible] considerabo i. atte
dam diligenter et devote vias tuas scilicet [illegible] quas pertis / et virtutes [illegible] veritatibus
[illegible] remittendo et verax in retribuendo / Cor [illegible] [illegible] duo [illegible]
debet [illegible] / que sunt quasi fundamenta legis / ex quo [illegible] tota lex / et [illegible]
omnia mandata [illegible] / Cor [illegible] 2 / [illegible] duobus legis impleas [illegible]
quo [illegible] sine [illegible] / et [illegible] sine [illegible] qualibet [illegible]
omnes virtutes [illegible] / [illegible] etiam est [illegible] duobus / Cor [illegible] 3 / alia via [illegible]
non ad [illegible] homini nisi una istarum / [illegible] sicut [illegible] ad deum non vadit
nisi una istarum viarum / ut dicit [illegible] / ita [illegible] deus ad homines vadit nisi [illegible]
nisi una istarum viarum / ut dicit [illegible] filio suo [illegible] / et [illegible] est [illegible] non obviaret
[illegible] / [illegible] obviam misse [illegible] / [illegible] se / [illegible]
sibi mutuo nisi eadem via [illegible] / ut [illegible] / deus [illegible] veniat illuminando [illegible]
veniendi deo / et alii homini / ut [illegible] / [illegible] / deus
homines [illegible] / [illegible] mandando invitando sollicitando [illegible] / [illegible] arguet mundum de peccato
arguendo corrigendo [illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible] ille
[illegible] / sed [illegible] viarum dei [illegible]
iusticia et iudicio / [illegible] / [illegible] est deus / [illegible] ubi
vie [illegible] / [illegible] vadat / [illegible] est deus / [illegible] iusticie veniat
dicit [illegible] / [illegible] nunc [illegible] iusticie [illegible] duas / [illegible]
[illegible] istas duas quibus adiutat / [illegible] per viam nunc [illegible] dulcis et verus dominus / [illegible]
sibi [illegible] dulcis aut [illegible] utrumque [illegible] non provide [illegible] dni adventu
[illegible] harum viarum [illegible] est homini [illegible] / et [illegible] ut
[illegible] / [illegible] misericordie venit / debet esse [illegible] / et [illegible]
teneat / [illegible] per viam iusticie venit / debet esse timoratus / [illegible] adversus dicit
non [illegible] / [illegible] per viam [illegible] ille [illegible] per vias dni qui [illegible] non [illegible]
ut non diffidat / Cor [illegible] 4 [illegible] ille ambulat per vias dni qui [illegible]
[illegible] et [illegible] / [illegible] in iustificacionibus tuis qui [illegible]
[illegible] / [illegible] oblivioni mandata tua
[illegible]

In iustificacionibus tuis meditabor non obliviscar sermones tuos / [illegible]
[illegible] iustificacionum [illegible]
[illegible] et continua meditacione [illegible] iustificacionum / [illegible] est [illegible] septimum
[illegible] / aut oblivioni tradere sermones dei / [illegible] est [illegible]
et ultimum / in quo consistit custodia sermonum dei / [illegible] in meditando [illegible]
santer / et sine interrupcione oblivionis / et ordo est valde [illegible]
[illegible] / in quo homo [illegible] magna delectacione / et [illegible] illud
in [illegible] / et [illegible] ore / et [illegible] / [illegible]
meditetur / [illegible] in corde iteret / et revolvat / et [illegible] oblivioni
tradat / [illegible] autem sunt iustificaciones dei / [illegible] iustificaciones dei / [illegible] vie dei
quod sunt mandata dei / iustificaciones dei / et quod sunt sermones dei / [illegible]
[illegible] iustificat / [illegible] dat de seipso nobis / [illegible] est [illegible]
[illegible] iustificat / [illegible] / [illegible] aut in mandatis [illegible]
et misericorditer et [illegible] malicia / [illegible] aut in mandatis [illegible]
[illegible] / [illegible] iustificacione / [illegible] legis [illegible] non contingit iustificari
[illegible] / [illegible] iustificacio / [illegible] implenda / [illegible] iustificacio
/ et [illegible] impleta [illegible] est implenda / [illegible] iustificacio
/ [illegible] sermones vie [illegible] sunt / [illegible] in re / [illegible]
[illegible] specialiter in quibus [illegible] / [illegible] testimonia / [illegible] adveniunt
testificantur nobis de bonitate dni / [illegible] mandata / [illegible] obligant
ad [illegible] / [illegible] iustificaciones / [illegible] iustificacionum
quodlibet [illegible] mandati [illegible] est / [illegible] ad aliquid
virtutis / [illegible] est [illegible] viciorum [illegible] / et [illegible] viciorum
fit iustificacio / [illegible] / [illegible]
ista [illegible] sunt in re / [illegible] alias / et alias [illegible]
ad [illegible] / [illegible] testimoniis delectari dicit [illegible] in mandatis [illegible]
/ [illegible] vias dei considerare / [illegible] iustificaciones meditari / et [illegible]

[illegible] 148 meditacio [illegible] vite [illegible] in laude dei debet esse / [illegible] future
[illegible] vite laus dei erit / et [illegible] future vite / qui non [illegible] ad illam [illegible]
[illegible] / [illegible] vita [illegible] est querenda / [illegible] laudes dei / [illegible] dei / [illegible]
[illegible] / [illegible] est nobis [illegible] non [illegible] / et [illegible] qui [illegible]
gaudeamus / [illegible] / [illegible] donec veniat [illegible] est [illegible]
dat sola laudacio [illegible] in [illegible] vita [illegible] oblivioni [illegible]

[illegible] et iustificaciones [illegible]

non oblivisci ut notet in talibus gradus seu ascensiones ad perfectionem / Beatus enim vir viro iusto in psalmo ascensiones in corde suo disposuit in valle lacrimarum / in loco quem constituit / Et notandum quod ista pro istis versiculis [illegible] / Utrum ad perfectionem vite iustificationum investigatio et dei sermonum memoria requiratur / veritas questionis patet / quia iste versus in quo ut patebit [illegible] comprehendit gradus contemplationis describuntur / unde Maria magdalena que vitam perfectam significat / dicitur sedens secus pedes domini / quod innuit iustificationem / quia etiam pedes eius remissionem peccatorum accepit / audiebat verbum illius / quod innuit investigationem / quia auditus [illegible] ostendit / sicut visus ostendat plures / et de memoria sermonum dei dicitur / quod maria conservabat omnia verba hec conferens ea in corde suo / Sed in oppositum iustificationum est [illegible] perfectionis / quia id est [illegible] / investigatio autem est laboriosa et quietem impedit que est de perfectione / memoria autem potius est preteritorum / que vero perfectionem [illegible] quicumque enim sit perfecti / non potius [illegible] in prospectu preterita / sed [illegible] in [illegible] extendant / et ad futura se extendunt / et perfectionis [illegible] ad omnes [illegible] / Et dicendum ista [illegible] sic / primo tangit diligentiam in intellectu inquirendi / cum dicit meditabor / meditatio enim ut apparebit [illegible] requirit [illegible] / secundo tangit diligentiam memorie retinendi / cum dicit non obliviscar / et utrumque [illegible] obiectum / quia meditationis obiectum dicit esse iustificationes / in iustificationibus tuis meditabor / non oblivionis / divinos sermones dicit non obliviscar sermones tuos / et [illegible] sic / In iustificationibus tuis meditabor quod non sufficit primo modo est considerare et statim abire / prout dicit Jacobus primo / consideravit se et abiit / et statim oblitus est qualis fuerit / sed oportet considerata iterare mente / quia hoc vero sonare hic non meditatio / meditatio enim est mentis iteratio / sicut enim consideratione [illegible] imaginibus in speculi inspectione nulla relinquitur impressio in eo qui considerat / et ideo quando avertit se a speculo / et vadit ad aliquod negotiandum / statim obliviscitur qualis fuerit / sic quicumque audiens divinos sermones et [illegible] ibi facta sua animi et [illegible] ut in speculo non recipit aliquam [illegible] in eo impressionem / et [illegible] quod audit / et se cognoscit / [illegible] faceret / et se melioraret / quia [illegible] a domino deo gratie mercedem / [illegible] quia qui est auditor obliviosus / nullo modo potest esse operator [illegible]

Iste ergo postquam dixit consideravi vias meas / intulit In iustificationibus tuis meditabor / quia enim que consideravit / memorie commendavit / ideo [illegible] possit [illegible] et [illegible] ad [illegible] proposita / postea [illegible] meditationem in activa vita necessario requirit / prima per [illegible] patet quia [illegible] qui [illegible] de meditando dicit / meditatio scientiam parit / scientia ignorantiam fugat / et compunctionem ingerit / compunctio ingesta [illegible] fugat / et devotionem generat / devotio vero orationem perficit / meditatio enim est / qua [illegible] perpendit unde venit / et ubi [illegible] / quid perdidit / et quid invenit / [illegible] ingerit / quantum in hoc exilio lugendum sit / [illegible] quo [illegible] meditatio [illegible] scientiam parit / dicit [illegible] est [illegible] ad [illegible] cognitionem illuminatur / scientia enim [illegible] dicit [illegible] qui aliquid [illegible] / [illegible] enim quibus fidem [illegible] habes

credidit

cogitat de hiis que fidei sunt / et de hiis que ex fide sunt facienda / et ad con-
scienciam recurrit / racione percipit quod egerit / aut in quo offenderit / et ita se ipsum
recognoscit / hec est salutaris sciencia. quia ad compunctionem dirigit. hinc salomon dicit (Eccl. 1°)
/ qui addit scienciam / addit et laborem / alia translacio habet dolorem / quanto enim quis mala
sua amplius intelligit / tanto plus suspirat et gemit / Hec autem est compunctio
que ex consideracione malorum animum intimo dolore afficit / hic dolor salubris
est / quia statim pro divinis gratiis / hec autem augetur est in deum pius et humilis affectus
... ex magnitudine terretur diffidens de hiis viribus se ad deum
convertit / et eo ardencius quo nichil reliquum preter deum videt in quo confidere possit
Unde dei providencie se exposuit / et devocio ipsam oracionem perficit / que est perfectius contem-
placionis et perfectius actionis / Ex quo patet quod actus vite in actibus meritis ... ordinantur (augus.)
... hoc quod distinccio istius ... / 2° quod actus vite ad perfectionem ducat / quia
via est et precedit / nemo enim fit summus repente / Sed ut gregorius dicit / oportet
quilibet se prius exerceat in actionibus / antequam ad perfectionem ascendat / sed ut iacob
lya utitur / antequam ad Rachel amplexus perveniat / Et iste ordo ...
in psalmis istis / Repetita enim memoria de qua ibi In toto corde meo ex-
quisivi ... repetatur et imperativa / et repetita imperativa / de qua ibi
Benedictus es domine doce me iustificaciones tuas / repetatur affectiva que repetita
de qua ibi in via testimoniorum tuorum delectatus sum sicut in omnibus diviciis
Repetatur exercitativa de qua ibi in mandatis tuis exercebor / Sed contempla-
tio de qua propheta ait in parte ... / et ita dicit augustinus / Qui in arce contempla-
cionis ascendere desiderat / necesse est ut se probet in campo bone operacionis
exerceat / Secundo est quod meditacio communis est ad vitam utramque / quia enim me-
ditacio fit in hiis que sunt vite active ad activam pertinet ut est declaratum in
prima parte glose / Sed quando fit in hiis que sunt contemplacionis / tunc ad perfectionem
reducitur / Circa quod istam meditacionem advertendum quod hugo Richardus primo
libro de contemplacione distinguit meditacionem a cogitacione / et contempla-
cione dicit enim eandem rem aliter intueri per cogitacionem / aliter per medita-
cionem rimari / et aliter mirari per contemplacionem / Cogitacio enim quasi
lento pede sine respectu pervencionis passim hinc illincque vagatur / Ex quo patet quod
in cogitacione non est stabilitas / 2° quod cogitacio mala et bona indifferenter
respicit / 3° quod non habet finem in intencione / hec omnia patent ex eius diffinicione
/ Sed meditacio est studiosa mentis intencio circa aliquid investigandum di-
ligenter insistens / vel aliter meditacio est providus animi obtutus in veritatis
inquisicione occupatus vehementer / Ex quo patet quod meditacio includit di-
ligenciam et stabilitatem / 2° meditacio proprie loquendo ad mala non refertur / 3°
meditacio habet in intencione finem / Et ut dicit Richardus meditacio frequenter
est circa ardua et aspera / et non magna industria animi ad finem nititur
pervenire / Sed contemplacio altius ascendit / de qua suo loco est tractandum
Ex omnibus patet quod dicendo meditabor diligenciam investigando ostendit /
et non est mirum / quia obiecti difficultas requirit magnam diligenciam
de quo subdit In iustificacionibus tuis / Iustificacio enim ... opera

(margin: ora; meditacio)

dei maximum opus est / maius enim quam creacio mundi / maius quam beatificacio
/ et hec in isto ps v. c. maxime asserandum / non solum peccatoribus sed eciam
creature racionali / et racio est ergo enim magis debeo velle iustificari quam mil-
le celos creari / uel iustos beatificari / Ro. enim peccatum est ita malum / quod magis
debeo totum mundum destrui / quam unum peccatum committere / sic quod eciam magis deberem
velle / non creari quam unum peccatum committere / Similiter enim racionalis creatura magis
debet velle honorem dei / quam omnia bona creata / et ergo vitacionem et exclusionem
diuine inhonoracionis / quam quorumcumque bonorum creatorum conseruacionem uel perfectionem
uel consummacionem / Circa ergo huiusmodi iustificaciones maxima habenda diligencia et
cautela / Pro elucidacione autem huius tamen iustificacio / Intendendum quod multiplices
sunt iustificaciones / prima iustificacio dicitur illa / quibus deus iustificat homines .i. de
impiis iustos facit / dicit n. Augustinus / deo homo iustificatur / ut sit iustus / et ne sibi
liceat peccare arbitretur / Et huiusmodi iustificacio est extrinseca / perfectionis / ut ar-
guitur in oppositum / Non sit quod ille qui est perfectus / non sit iustificatus / sed quia in
statu huiusmodi exigit / et ulterius progressus est / 2º dici iustificaciones dicuntur / illa opera
que sunt in eternum illa dona / per que deus iustificat animam / sicut est peccati delictio et
abhominacio / Dicit n. Augustinus / nullus a deo iustificatur et eligitur / nisi distet ab illo
qui reicitur / et alia huiusmodi / que pertinent ad statum incipiencium seu penitencium / 3º iu-
stificaciones dei dicuntur illa / quibus homo confirmatur / ne a iustificacione decidat
Dicit n. Augustinus in libro de na. et gra. diuina misericordia nos preuenit / ut sanemur
et subsequitur / ut sanati vegetemur preuenit / ut pie viuamus / subsequitur ut semper viuamus
/ et horum meditacio pertinet ad proficientes / 4º iustificaciones sunt quibus consum-
mando ad superiora dirigimur / Dicit n. Augustinus super epistola ad Gala. cum magis
homo invenit / quod ad iustificacionem pertinet gracias agit ei qui dedit / et
gracias agendo petit / ut quod nondum tribuat reddit / non enim deficit in
dando / si tu proficis in accipiendo / quantumcumque habeas capaces fauces quantum
uis ventrem affectas afferas esuriente semper fons vincit sicientem / et hec
iustificaciones bene pertinent ad perfectionem / Et ideo valde metuende quibus finaliter
consumabitur iustificacio / Dicit n. Augustinus Quantumcumque homo qui viuit iuste
ve ei / si cum deo intrauerit in iudicium / inquit n. ps. ne intres in iudicium
cum seruo tuo / quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens / Et in hiis
prenotatis patet ista quarta / et si diuinarum iustificacionum meditacio ad vitam re
quiratur actiuam / michilominus tamen tenet perfectorum statum / forma patet ex conclusione
patet quod nota et posito quod notabile sufficienter / Et eciam 2a nota est ali
qualiter Secundo tamen patet glosa innuit / quod iustificaciones hic capiuntur pro iustifi
cacionibus cerimonialibus .ve. te. que fuerunt quedam sic iustificacionum presen-
sic enim accipitur luce primo de Zacharia dicit de parentibus Johannis baptiste
/ erant ambo iusti incedentes in omnibus mandatis et iustificacionibus /
in mandatis / quo ad moralia / in iustificacionibus / quo ad cerimonia
lia / Dicit ergo credo quod hec meditacio statum perfectorum concernit / seu perfectionis
Ideo enim in lege veteri illi dicebantur viri euangelici seu pertinentes ad nouum
/ qui in figuris attendebant seu intelligebant veritatem / sic in ewangelio dicuntur
perfecti / qui habentes ea / que sunt perfectionis retrospiciunt ad figuras
sue perfectionis et diiudicant lucem a tenebris / veritatem a figura / quando

Triplex iustificacio

rantes status ad statum excellencia / in hic magnificantes dispensacionem divinam
Corr^m legis ceremonialia sunt quod se non iustificabant / tamen eorum meditacio
non proficit / id est cum ceremonialia non habebant virtutem iustificandi in se / Vt
namque apostolus ad Gala v dicit per legem iusticia ergo cristus gratis mortuus est
sed dicuntur iustificaciones / quia ut Thomas de Aquino ponit in scripto tercio quod aliis
tribus iustificabant / primo quia eorum observacio ab iniusticia preservabat / Ex quo
cum erat inductum precepta qui non servabat ex iniustus fiebat / sicut vbi dicitur primi
ficata / legis per observanciam x^l diebus / quia a scandalo et impuritate fame
sint preservata / Ex quo cogitandum de preservacione ab iniusticia antiquis perfectionis est
tamen maioris perfectionis est hiis qui modo erunt preservantibus vti / unde id
dicitur / si omnibus tunc scandalizat te erue eum et proice abs te / ibi enim
prohibentur peccata venialia / quorum vitacio preservat a mortalibus / unde et id
Apostolus ab omni specie mali abstinete vos / Secundo cum eis multa pre
cipiebantur ut occupacione eorum gravati non haberent tempus omnia faciendi / et
evitarent omnem iniusticiam / sicut non dicitur omnia probate / quod bonum est
tenete / ab omni specie mala abstinete vos / quasi si omnia probaveritis / et bona
egeritis / ab omni mali occasione fugietis / Ex quo patet quod meditacione
talium ducimur ad cognicionem sapiencie divine / unde cum meditamur quod deus hec
precepit ut abduceret a talibus / non aliud nisi sapienciam suam cognoscimus
eius ut in psalmo dicitur / non est numerus / Tercio hec iustificaciones dicebantur / quia tolle
bant irregularitates / quia quibus erat irregularitas ad exhibendum exterio
rem divinum cultum / et quod per quandam immundiciam habebatur / unde dicitur [?]
si quis ad menstruatam accessisset / quia debuit purificari / si quis mor
tuum tetigisset / quod debuit emundari / quod a lepra in domo / et a lepra
in veste / a lepra in crinibus debebant esse purificatos / Ex quo patet
quod in horum meditacione cognoscimus mansuetudinem et benignitatem dei
[?] quod iusticia prohibuerat [?] et id est quia minima quod pietate si quis in
aliquo peccasset relinquit medicamenta / unde id nescit quod dei benignitas te
ad penitenciam adducit / sed cum horum que modo erga peccata agimus signa sunt
Tercio hec iustificaciones dicebantur quia in hiis vere bonis erat quedam
fides seu protestacio / scilicet fidei quam modo de Christo deo homine / quia quidem fide
in Christum credentes / et tunc iustificabantur / sicut modo iustificantur non quidem
iustificantur ex opere operato per rigorem / sed ex opere operante interius / ut est fides et
caritas / Corr^m legis ceremonialia / quo ad observanciam [?] / tamen a me
ditacione amoveri non debent / quoniam observancia eorum non prodest nobis
si circumcisionem observamus / cristus nobis nichil prodest / sed magna est in talibus medi
meditandi [?] dicitur ad Ro. xv / quecumque scripta
aut sunt propter nos / in quos fines seculorum devenerunt / unde [?] Bibertus
dat causam / quare in iustificacionibus legis antique est meditandum / ut
sciremus quod non a casu / sed quod intencione in illis pulchris deus voluit multa
pulchra designare / et ne ista que modo credunt primo inepte crederentur / ex
quo in antiquis premonstrata fuerant / dicit enim sic / Non possent anti
qua delicta nomine deformia sacramenta / nisi divina providencia nunc operari
te quadam occulta racione [?] illa antiqua tamen quodam inadvertencia

fuit i lamentem et exodi in illis locis

[?]

pronement / quibus nona postmodum a prudenti dispensatore et observatore di-
ligenti ad optatum misteria / magis autem ista in horum sunt sufficiencia non honore / id
intendente / sed deo dispensante preparata quam [illegible] illis apta / et post multa subdit
Sub tam parvo velamine pulcra sunt que latet salvacionis nostre sacra / et multi-
plicia spiritualium dona graciarum / Ex quibus primo patet quod in huiusmodi meditacione
divine gubernacionis dispensacio agnoscitur que modos optatos quibus tot leges
observabat / Secundo in hac meditacione ordo legis ad legem attenditur / quia ista que
sunt unius legis in aliis que sunt alterius includebantur sive ipse manifesta
data / Tercio vero testes scripture meditari prius est contemplacio patet quod ista scripture se-
cundum sint signatione / unde istud psalmi tenebrosa aqua in nubibus aeris / exposicio id est glo-
sa id est obscura sciencia in lege et prophetis / ista et ordine quo facti sunt ordinari
pauce quamquam / quas moyses [illegible] xiij augustinus tenerissima quidem
palea tegitur / Sed vix quod ea tribulo diligentis triture granum excutitur
quod sub vitulis levite / quod testato veteri novis studio attencionis premitur / Ex
quo patet quarto quod perfecto seu omnium contemplacionum / non excludit laborem in vestiga-
cione sunt argumentum [illegible] oppositum / ymmo contemplacio labor et exercicium est
/ sic laborem accionum excludat / Psalmista ergo non presumens de se quod statim ex
prompte illarum antique legis iustificacionum causas reddat et intus figuras
seu morales aut allegoricas intelligeret / non dixit inspiciam vel vi-
debo id est breviter pertransiens simplici et vaga cogitacione discurram / Sed dicit
meditabor in iustificacionibus id est cum summa diligencia cordis investigacioni
insistam / Et enim augustinus quod hic difficultas teneat / que non est ex natura
rerum institutarum sed ex pena dampnatorum / tamen in omnibus nobis quanto difficilius tanto
attencius operandum / Sed quia parum esset quod omnia que ita dicta sunt facere / videlicet
dum cordium exprimere / eloquia dei in corde abscondere / iustificaciones discere
iudicia pronunciare / delectari in testimoniis / exerceri in mandatis / et in iusti-
ficacionibus meditari / Sed omnia que aufferret et deleret omnium bonorum noxia ob-
livio / que oblivione accedente non esset custodiendi sermonis / quam adole-
scens corrigit viam suam / sed magis perdicio (notum enim est / quod nullo cordis
que ita premissa sunt facit si dominum sermones tradidit oblivioni / Dicit enim
augustinus super psalmo cxviij legis oblivisci est vita privari / et cavendi spiritualiter
ista oblivisci est mori / quia est in presenti vel pena deo patria perpetuali
et indeficienti custodia sermonum dei continetur / Dicit / Non obliviscar sermones tuos
videlicet tamquam diligencia memorie retinere / Secundo enim non obliviscar promittit
diligenciam retinendi in memoria / Secundum enim dicit augustinus oblivio est priva-
cio memorie sicut requisito oblivionis medicina est / Et dico in diligenti
retinendi memorie mentibus / Primus est impressio indelebilis / in hoc enim dicit
non obliviscar que impressa sunt memorie / ac si scribentur stilo ferreo
in lapide adamantino / quod notatur in debilitate / xiiij est [illegible]
in hoc enim addit sermones tuos utile est enim valde memorie di-
vinis sermonibus occupare / Secundo est ut augustinus dicit libro xiiij de trinitate di-
vino solum est memoria preteritorum sed et presencium / Et allegat virgi-
lium de ulixe qui sui oblitus non erat tunc dicente / nec talia veli
xes passus oblitusve est sui / ut aliquid diffusius tanto / et subdit nisi
sibi ipse presens esset / numquam sui meminisset / quod non esset nisi ad res presentes

memoria pertinet / scilicet per argumentum in oppositum adducitur solum est de illa
parte memorie / que preterita respicit / unde memoria eciam est futurorum admi-
tollatur / alias eciam opposita a partibus non arguetur de futuris / quibus
respondetur per hoc quod sine memoria dilectionis sermonis non habetur vita perfecta / ita
est / quia sine congregacione dilectionis sermonum nulla est perfectio / dicit enim propheta
vero non est stetit / scilicet dilectione et timore verbi gustato ubi non est bonum / alibi
vani sunt omnes filii hominum / in quibus non est scientia dei / ubi non est
beneficii recordacio / ibi nulla est perfectio / quia ingratitudo maxima est vicium
quod eciam claudit fenestram dilectioni donorum / et vero non est oppinio recogit
quo potest esse perfecto / vero id est recogitate cum quo adiunge semper sufficit quod dictorum
quod . non recogitantes / in bono minime proficies / nec scire bene / sine isto
tribus non est perfecto / ergo sine memoria dilectionis sermonum non est perfecto / ceterum
quia memoria dilectionis sermonis / sic ea imputat et inducit quod dicitur dicit enim
non obliviscar scilicet operum tuorum didici et cognovi / ad oppositum enim et frustra
non obliviscar dicitur / quia nunquam novissimi / viii Augustinus dicit non oblivi-
sci legem quod perfecto est / et quasi de fine scientias / et nota sed per latitu-
dinem simplicio / Ex quo sequitur / quod congregacio sermonum cum consumacione / et custodiendum
cludit / sic quod enim dicitur non oblivisci ea que non cognoscit / set quod illa
custodiat / ne a memoria labentur / et quod ea continet ne dispensentur / ita
sicut enim comparacio peccati dispensatur per temptacionem dyaboli de quo sed abyt
et oblitus est / de quo id est vel dyabolus et capit vero de corde / ne creda-
tes salvi fiant / quod enim dicit Augustinus de cognitione dei est servare et custo-
dire / omnis enim quos approbat cognoscit et approbat / et non nosse est dam-
pnare / quia quos dicit se non nosse dampnat / sic dicere est de nobis / quia
si quid cognoscimus et retinemus et non custodimus reprobamus / et quia quedam
noticia de donis dei est / Ecce id est prelibans que tu erudiens
et de lege tua docueris eum / ad hoc comprehendendo ingratitudinem / in fine quod de
gratitudinibus exhibz / ut beneficii memoretur dicit non obliviscar ser-
mones tuos / alias invariande pacem de retribucione de quod in sequitur ubi
subditur / retribue servo tuo / sic beneficii me recordaret / Ex quo sequitur
quod opere impletio operum divini sermonis pretendunt / ad gratam memoriam
requiritur dicit enim Augustinus super psalmum lviii qui legem dei implet vita / non
potest non tenere memoria promendo . enim ab opere quod apud eum scripture
in corde sunt faciendo quod magis imprimit quod ne a corde deleatur
agit / quod perfecto est dicitur gratis / virtuosius gravari et radicari in
animabus / Ex quo sequitur quod memoria efficax est magnum adiutorium
est in vite eciam negociosissimis actibus / quam gratitudini attestatur
de quo Augustinus dicit / recolite que audistis memorie commendate / sic dedicat
sic cecidit in peccatis cibum cibum in superiorem ad quod renovat et rumi-
nat et ruminando in cibis dulce conquiescat / quia sic cum cibus divini
verbi in ventre memorie trahitur / si non cogitatur de eo quod sus-
ceptum est ut fiet in opere / et factum eternum ad quod non redeatur

Sapiencie xiii vani

93

93

1

1193

[Left margin, partly cut off:] sine ... / ... / ... / ... / ... / ... obli- / ... / ...

et recogitatur tota die in verbis cuius dulcedo / viij sap. dicitur Thesaurus desiderabilis requiescit in ore sapientis / stultus autem glutit id / [illegible] in cuius omnia xxxvi non sufficit adhuc habere memoriam, dominorum sermonum et peccata dimittere / ideo non dicit [illegible] ita loqui recordabor / non solum dicit recordabor / quia non est possibile [illegible] actualem [illegible] memoriam ... nisi tempore oportuno advenit / ideo dicit non oblivisci ... recordabor cum fuit oportunum / ut quo ad salutem [illegible] / ut quo ad proximo necessitatem alienam / Ex quo dicitur quod illi indelebiliter dominus sermones sunt impressi quotiens eis opus est / si enim ut alios reducat eos paratos ad cor et ore profert / et adimplet opere / quia si quod istos casus non actualiter cogitaret deus ... [illegible] non dicere se eorum oblitum / Et inter [illegible] illis, qui sunt [illegible] ad salutem / [illegible] sermones tuos [illegible] utiles et delectabiles / Remedium enim est sermo dei / et [illegible] multa remedia in memoria sermo quia infirmos sanat / Sap. xvi Neque herba / neque malagma sanat eos / sed sermo tuus / immundos mundat / Joh. xiij Iam vos mundi estis [illegible] sermonem quem locutus sum vobis / In bono confirmat / Sap. xvi sermo tuus eos qui in te crediderint conservat / In fide roborat / et [illegible] dilatat / Ro. [illegible] in eo [illegible] credidimus [illegible] sermonem eius / In spe erigit / et sublevat / [illegible] fidelis sermo et omni acceptione dignus / quia [illegible] / Caritate inflammat [illegible] sermo dei ignitus [illegible] est omnibus sperantibus / Observatus illuminat [illegible] sermonum tuorum illuminat / [illegible] / Habens sermonem [illegible] ordinata ordinat / Eccl. xl iij In sermone eius composita sunt omnia / In potencia roborat Eccl. viij sermo illius potestate plenus est / et Sap. xviij Omnipotens sermo tuus domine / a regalibus sedibus [illegible] / Iusticiam facit et stultos [illegible] Iusti [illegible] sermones mei non est in eis pravum quid neque perversum / recte intelligit [illegible]

[illegible] quia [illegible] et [illegible] sermo tuus [illegible] vitam [illegible] fide [illegible] vita [illegible] 2o [illegible] fide [illegible]

Retribue servo tuo vivifica me et custodiam sermones meos

Expedito primo octenario [illegible] sub ista littera beth / que interpretatur doctrina / Hic incipit 3us octenarius / cui pro titulo [illegible] ista littera Gimel / que interpretatur plenitudo sive retribucio / postquam enim [illegible] deliberavit / in quo correxisset viam suam / et doctus est de dei iustificacionibus / [illegible] delectabatur / meditabatur / et non obliviscebatur / que omnia [illegible] ad doctrinam / ut [illegible] pro [illegible] / Hic [illegible] videns multa impedimenta sibi [illegible] occurrere / petit / quasi in vim retribucionis pro predictis defectibus / ut [illegible] ab illis que dicit / retribue et vivam et custodiam / quasi dicat nisi dederis in his que dedici nec vitam habebo nec custodire potero / nec credendo [illegible] oblivisci facere / quod [illegible] in eo / aliquas quandam diminucionem [illegible] / et non [illegible] est in eo / temptacionis [illegible] / ideo postquam [illegible] posse [illegible] ad [illegible] lege dei / Hic [illegible] multiplices defectus petit [illegible] gracie divine [illegible] [illegible] hic [illegible] indigencie dicitur / et graciam dei quod [illegible] et [illegible] multi indigent / et agnita dei habundancia

Ista est 2a pars in qua agit de vita [illegible] / [illegible] de vita [illegible] ad [illegible] a malo [illegible] ad [illegible] ad bonum [illegible] ad [illegible] / [illegible] ad [illegible] / [illegible] / [illegible] et [illegible] ad [illegible] / [illegible] / [illegible] ad [illegible] 3a [illegible] Gymel [illegible] plenitudo sive retribucio

Explicit [illegible]

et liberalitate quod restat nisi ut petat eius sibi salutem medicinam pro restau-
randis defectibus. Et nota questio hic pro declaratione istius textus. Utrum ad peticionem
servus dei auxilia contra defectus vita et servandi custodia tribuantur. Et videtur
questio per contrarium quod non quia ut probabit hic servus petit sibi dari adeo au-
xilia et vitam. Psalmus ubi dicit Auxilium meum a domino. alias non nisi dicit mortuus
custodire non posset sermones dei. Ps. id est non mortui laudabunt te domine. Ex hoc omnis
peticio ... ex consensu honore ... seu maiore ut dicit ...
... hic facere et sic petere ... ... considerans ...
... sermones et ... ex quibus ... estimat se indignum ad
aliquid postulare. Et propterea ... peticio licita non est. Verum autem sufficit insinuare
defectus ut dicit ... Domine ecce quem amas infirmatur. Et ergo non ... hic
... in petendo exprimere. Sed hic in servo ... auxilia et vita ... et propterea
peticio que est incepta. Et dividitur textus in duas partes principales
primo innuit defectus suos. Et petit infusionem superne gratie, qua defectus ipsi
tollentur. Secundo petit cooperationem divine assistencie, qua bona perficiantur. Ibi lege
pone in ... forma. Secunda in ... primo petit gratiam que ... defectus
... ubi viam veritatis elegi. Prima adhuc
dividitur in tres. Primo ... petit gratiam que defectus surgentes ab intra. Secundo prove-
nientes ab extra. Tertio contra ... ambobus. Secunda ibi Aufer a me opprobrium.
Tertia ibi Dormitavit anima mea pre tedio. Prima dividitur in duas. Primo ...
defectibus interioribus liberari supplicat. Secundo ... assignat
ibi Concupivit. Prima dividitur in tres ... defectus in tribus. qui sunt affectus
mortificatio ... assimilatio ... aggravatio. Et hii describuntur
in primis tribus versibus. Unde primo petens vivificationem quod affectus
mortificationem innuit ... liberalitate ibi Retribue. Secundo
... ibi Servo tuo. Tertio ... vivifica me. ...
... et custodiam. dicit ... Retribue ... ut dicit
... adolescentior corrigit viam suam in custodiendo sermones meos et
adhuc non sufficit ... et ... que
... et corrupte sunt ... et ad vitam redire non
... retribuas perdita et reducas ad vitam. Unde Retribue ...
... qua ante ... non gloria. Retribue non ... bonis
... iterum ... servo tuo. quia tuus mandatis servio
... obediat ... peto Retribue ... assistentiam. Et ut Glossa ex-
ponit ... mala mea corrigi ... ut ulterius ad bona assurgam. Retri-
bue et sic. audio dicere servo tuo ... filii tui ... servo
tuo ... Luce XV fac me sicut unum ex mercenariis tuis. Ex quo ... primo ...
ut a malo ... ut ad bonum tendere ... admittere ... quo
ad primum dicit Augustinus ... et anima ... vivit ... salvat
gratia ... reperit me. Et secundo dicit Augustinus in libro ...
... laborat invenire ... bonum esse in ... ...

nobis non sit quam deo, sed quod possit inveniri ignoro, excepto isto, quod dicit apostolus
quid habes quod non accepisti. Et quod iste sensus sit, quod orare est petere, unde .i. Cor.
orabo spiritu, orabo et mente. Dicit enim Augustinus in libro de perfectione iustitie: fidei sinceritas facit
nos orare ut desperando ut inveniamus, petere ut accipiamus. Hieronymus [illegible] promissa
[illegible] ad orationem facta per Christum admonitoria gratie adeo liberaliter
condonantur. Dicit enim Augustinus super psalmos c viii: Oratio que non fit per Christum non solum
non delet peccatum sed etiam ipsa vertitur in peccatum. Unde et Ambrosius [illegible] dicit: Non
habebant quid proficeret in retributione si Christus non venisset, nunc salvaret, sed
[illegible] Modo addendum istis quatuor [illegible] quod omnibus vicibus homo mortue
sunt peccata priorum parentum corrupte et debilitate actum, quod [illegible] conversum
non sufficit quod naturalibus viribus ad vitam redire. Oppositum cum dicere error est, et
ergo dicit iste retribue, quasi diceret quod eam perfecte que amisi [illegible] venerabas, non ret-
tribue iam perdita et renovata ad vitam. Ex isto patet per [illegible] possunt
ad vitam redire, est contra deum [illegible] dicit [illegible] glosa retribue non [illegible] retribue
sed iterum et iterum retribue. Unde [illegible] retribue [illegible] accipi. Primo ut
[illegible] retribue, i. gratia
[illegible] in prima peccatoris, et [illegible] Ambrosius [illegible] petebat di-
illis que merui retribue, quod [illegible] retribuas
[illegible] non [illegible] peccata mea facias nobis [illegible] retribuas
nobis, quasi diceret [illegible] da nobis illis gratia. Ex quo patet quod deus sepe dat bo-
na malis. Unde dicit hic glosa: retribuit deus per indebitam gratiam pro mal-
is bona, quod si non faceret nullus esset cui [illegible] retribueret bona pro bonis. Et
bona [illegible] et custodi [illegible] bona
[illegible] retribui postulasset [illegible] custodisset et [illegible] bonum
[illegible] pro bono abodire flagitaret dicens retribue et custodiam [illegible] dixit
retribue vivam et custodiam, quod est ad dicere nisi [illegible] mortuos custo-
dire non posse et infideles. Unde Augustinus [illegible] retribuentes [illegible]

quadruplex retributio — pro bonis retribuit [illegible] deus dat regnum celorum iustis, aut mala pro
malis ut infernum impiis, aut bona pro malis ut [illegible] per gratiam in-
stificat impios, aut mala pro bonis [illegible] Christum. [illegible] per re-
tributionem [illegible] ad iustitiam [illegible] ad misericordiam, sed [illegible] propter [illegible]
nulli [illegible] malum pro bono retribuit. Quartum [illegible] retributio est [illegible]
vie necessaria et [illegible] quod est necessarium, patet quod [illegible] allegata, [illegible] non
retribuet bona pro [illegible] quod est iustitie [illegible] malis non [illegible] sua [illegible]
sed quod [illegible] Augustinus in libro de [illegible] de [illegible] paulo primo [illegible]
[illegible] sanctum [illegible] paulum [illegible] malo deus gratiam fecit ut
bonus fieret. Et dicit in prima ad [illegible] fui blasphemus et persecutor et inju-
riosus sed misericordiam consecutus sum, quia ignorans feci in incredulitate mea. [illegible]
paulus [illegible] morte [illegible] mandato [illegible]
vixit, ego autem mortuus sum et inventum est mandatum quod erat
in vita, hoc est in morte. Retribuit ergo illi deus taliter retribuendo
[illegible] quod est [illegible] pro morte. Augustinus [illegible] et i[illegible]
pro [illegible] non [illegible] nobis sed [illegible]

Retribuit ergo illi deus bonum pro malo hic est vitam pro morte [illegible] retribuendo [illegible] posset dicens retribue [illegible] custodiunt [illegible]

Sed quid tibi debeat deus / ut te talem salutis accipiat / et mercedem habeat vii augustinus de verbis domini 102
noli querere quid ei debeas / tibi non eius ei debes / non plus quam summum sed exigit te / unde regula
deo sacrificium laudis / et redde altissimo vota tua / laudari se vult deus / et hoc ut proficias tu ut ille
non vult deus ut sibi de tuo debeas / quia si de tuo deberes peccatum deberes / cui enim quia [illegible] hoc / alibi hoc
tuum non hoc nisi peccatum / non sibi vult debitum de tuo / sed de suo / [illegible] debere / deum laudare / Si de tuo
voluntas debere [illegible] / [illegible] de suo [illegible] / [illegible] de dei [illegible] augustinus ubi supra 3o accipitur [illegible]

misericordiam suam salvos nos fecit per lavacrum regenerationis / Secundo accipitur hoc verbum
retribuere ut legatur in persona incipientis / et tunc hic re notat iterationem ut sit sensus
retribuere id est iterum et iterum tribuere / et hoc quia incipiens dona sua recipit
deo sufficit [illegible] / nam hoc incipiens continue possibilitatem hoc enim quod a deo accipit
ut incipiens sepe perdit et resumit et iterum resumendo amittit / ideo petit hic
quod deus non solum una vice daret sed iterum et iterum / et totiens quotiens opus
esset / aut si magis gratiam acceptam perdat quod gratiam ad gratiam cumularet vel
non tantum una gratia daretur aliqua [illegible] id est [illegible] ab eo qui habet una magis anti
pite et date illi qui habet decem / quia non dabitur [illegible] et [illegible] plenitudine
accipimus gratiam pro gratia / Tertio accipitur hoc verbum retribuere in persona perfecti / et tunc hic re
notat reditionem / ut sit sensus retribuere id est premium reddere / sicut iustus iudex / quia
iuste pondus suum / Quartus sermo primo [illegible] quod homo quasi [illegible] ab una retri
butione ad aliam quando non [illegible] homo a statu uno devenit ad alium [illegible]
pertinet dei sicut a statu peccatoris ad statum penitentis / seu incipientis / et abinde ad
statum proficientis / et perfecti / utrumque [illegible] ista declaratio / sic [illegible] quod ab una ret
ributione devenit ad aliam / [illegible] in quolibet statu sunt quedam retributiones
proprie quod dicit augustinus de paulo / petivit paulus ut deus retribueret suo
dominum vivum et custodem / retributum est sibi quia servivit vixit et custodivit / Quarta
vero recepit primum ad aliam retributionem quia ad victoriam in temptationibus
de qua dicit Gratias ago deo qui dat nobis victoriam per ihesum xpistum dominum
nostrum / Et [illegible] ad aliam devenit / ut omnia ipse [illegible] posset facere / de
qua dicit gratia dei in me vacua non fuit / quia plus omnibus laboravi / et omnia
possum in eo qui me confortat / et abinde ad illam ut in omnibus sibi com
missis fidelis esset / de qua dicit misericordiam consecutus sum ut essem fidelis / et abinde
ad illam finalem / de qua dicit cursum consummavi / fidem servavi / ideo reposita est
michi corona iustitie quam reddet michi in illa die iustus iudex / Ex quo patet quod
via est [illegible] omnibus ad retributionem premii mei / ad retributionem mie per
misericordiam ut gratiam pro gratiam / et abinde ad retributionem per iustitiam / hic patet quod
ad declarationem / dicit tamen augustinus magis se extollat tua superbia / quia deus in
omnibus retribuit bona pro mala / ut habetur de libero arbitrio capitulo xxxiii
deus omnia dat gratuite nulli aliquid debet / et si aliquis sibi dicat debere
pro meritis aliquid / ad deum quantum ab eo non habet quod melior est / a quo et habet
quod est / Secundo sequitur quod hic petitio non est presumptuosa / sed procedit ex prero
gativa fidei iustitie amoris (ambrosius) dicit quod docemur in libro fidem habere / et non
hesitare de hiis que supra hominem sunt gerenda / Magna non confidentia est
mercedem petere pro laboribus egregiis ex divino sermone / Et ideo dicit ambrosius
quod petrus pleus repertus est de hoc quod ambulabat super fluctus maris quando
dubitat affectum / quia quod audire apostolica presumpsit / Tertio sequitur quod hic petitio
non est arrogantie / sed humilitatis et innocentie / dicit non [illegible] non in so
lentie arrogantie / sed iustitie est innocentie / ab eo cui servieris mercedem
petere / quia sicut deffraudare de mercede iniqua est sequitur sic petere et [illegible]
est meritorium laboris / Et potest exemplum de milite qui qui magis desiderat
in stadium ad pugnam / si deficiet de corona / sed aut non deficiat quoniam [illegible]

offenditur si petat contra. Et ergo Ambrosius infert dicens: Primo quod multa suffra-
gantur nobis dona dei petenda sunt. Racionem dat quia sic petendo homo fit
studiosior ad elaborandum quo est dignior ad petendum. Secundo infert quod in hac
oracione deus delectatur. Racio quia in ea homo humilitate confitetur utilia cuncte.
Et ne peticio videatur arrogans statim addit servo tuo, in quo tangitur ter-
cia insipiencie ydoneitas. Dicit enim Ambrosius in hoc et sequentibus, gratia et precium
nimium comprimunt servitutis. Qui enim vocatus est servus in domino liberatus est domini quia
ego non comprimet servorum dominum, tamen precioso emptus est sanguine. Et glosa addit quod
dicitur sepius servitus qua pro nobis servivit et Christus. Et tamen ista servitus vi-
detur quod petere retribucionem et alia premia X. q. 3. D. Ex quo sunt servus in
deo Christo id est per eius libertatem, Retribue servo tuo retribue id est Christo qui formam servi
assumpsit et promeruit vitam scilicet vitam spiritualem non sibi, quia non indigebat,
sed nobis, quia nos mereri non potuimus, sed ipse nobis meruit paciendo. Unde Ambrosius dicit
glosa servitus qua pro nobis servivit Christus, si tibi nichil potest adversarius de tuo
servicio usurpare et multa ambicio cetera hec post dicit passiones. Secundo Ambrosius
exponit hoc de isto servo qui nichil facit quasi servus peccati de cuius servicio nichil
sibi potest adversarius vendicare, et potest dicere quod debitum fecit servi peccati multi
liberi servus sunt. Unde Augustinus dicit Retribue graciam michi de quo servo tuo tam
sine mea facultate ad bonum conati et tibi in hoc serventi. Ex quo patet quod
quod servitus precedit retribucionem, oportet enim quod servo faciat quod in eo est, si a deo
aliquid vult recipere. Secundo patet quod sine fide non est a deo speranda retribucio
ideo quod fides est inicium vite et Augustinus dicit hic iste si esset penitus mortuus
non oraret, sed iam accepit inicium bone operacionis id est fidei et petit vitam ostendere
et si in hoc est incredulitas divinum aliquid fecit fidei et ad deum se con-
vertat a peticione non repellitur. Unde Augustinus adducit illum pro exemplo
qui suam incredulitatem confitebatur cum peticione, nec cum esset interrogatus a
domino utrum crederet dixit credo domine, adiuva incredulitatem meam. Et ad-
ducit eciam apostolos qui sibi petebant fidem adaugeri isti enim in veritate iam
inicium vite habebant et ulteriorem vitam postulabant. Unde subdit hic vivi-
fica me quod tangit tercium scilicet peticionis inicium scilicet vivifica que
fit per fidem quia iustus ex fide vivit, Abacuk 2°, et per graciam sine qua fides admi-
nistra non sufficit. Et ergo vivifica me id est in iam vivendi vitam multiplica. Pro
cuius declaracione notandum quod ergo triplex continentur hic servat vite spiritualis. Primus enim est ut
vivificacionem petat aliquis a deo, secundo quod tunc peticio primo quod opus est ut
petat vite conservacionem quia est conservacionem et custodicionem vivificacio enim est vite con-
servacio. Unde in psalmo Nisi dominus custodierit civitatem frustra vigilat qui custodit
eam. Augustinus: vanus est labor meus nisi ille conservet et custodiat qui creavit cogi-
taciones videlicet. Secundo patet quia opus est ut petat hic vite conservacionem seu augmen-
tacionem. Et racio quia tunc homo ex quo est in vita spirituali non potest proficere
et in ea non procedere est retrocedere, non proficere deficere est. Tercio patet quia
continue homo consumere et multiplicare, a laqueis tamen peccatorum liber esse
non potest. Si enim dixerimus quod peccatum non habemus nosmet ipsos seducimus. Unde omnis
secunda peticio est: Dimitte nobis debita nostra et ne nos inducas

in temptacioni / ubi petitur a parvis mundari / et a magnis preveniri / Tercium fructus vita presens spiritualis hominem vivificat. tamen plus habet mortis quam vite respectu vite future / de eo enim notum est dese ex quo vita hec est quasi illius umbra / ex parte enim cognoscimus et ex parte prophetamus / sed cum venerit quod perfectum est evacuabitur quod ex parte est / Et tunc sic exponitur sic ista prophetia vivifica me. i. in hac vita spirituali de iam futura celesti sicut apostolus certum erat / qui dixit Scio cui credidi et certus sum / Quartum legitur etiam sic vocacio de similitudine maxima dominum est tamen huius peticionis interior est quoniam pu[illegible] fieri a peccato / Dicit enim sanctus Ambrosius quod sicut plena sunt morte / via nisi domus ponat custodiam ad hostium. mors intrat per fenestras / et ex multo quia peccatum nascitur / et si forte inveniatur quis. qui neque in verbo deliquit / unde dicitur Job quod non peccavit labiis suis / tamen dyabolus inicit se in cor hominis / unde ergo gloria Job quod non peccavit labiis suis / tamen dyabolus inicit se in cor hominis / quibus ego gloriabitur castum se habere cor / et dato quod hic in cor nichil mali immiserit / nominis tamen custodia pervigilis ex quo inter peccatores versatur / unde habet purificari / quia Ysaias quod habitabat in medio populi immunda labia habentis purgatus est ignito carbone per unum angelum de seraphin / et dato quod iam reliquisses mortuos et apud collimone quod inde es qui liber esses a mortuis operibus / et petrus loquitur in corpore mortis es. qui inter sepulcra mortuorum vivis. vel et petrus loquitur in corpore mortis es. qui inter sepulcra mortuorum vivis / Sanctus Ambrosius Est ergo sensus Vivifica. mortuis ut procedant de suis sepulcris / Et ambrosius dicit ista multa me. i. ut vitam habeam immaculatam purifica / Et sunt ista multa purificacione nameta. scilicet multa baptismata / primum est flaminis quo purificatur anima / secundum penitencia. scilicet multa baptismata / Et quod xi. a Johanne baptisatus dixit quod mundantur mala facta / 3m passionis / de quo Christus ait / quod est tribulacionis / Ipse vos baptizabit hoc baptismo. quo vos nescitis / tribulacione enim accedente fluunt lacrime et purificantur in per aquam et ignem / tribulacione enim accedente fluunt lacrime et purificantur mundi per aquam et ignem / et filii vel patris in quorum consciencie / quod est in spirituali spiritus sancti missione seu filii vel patris in quorum dono gratuito / Ezechiel. Effundam super vos aquam mundam. i. habundantem graciam et mundabimini et dabo vobis spiritum novum / Et ita exponit Augustinus dicens vivifica me. augmentum petit vite / vita gracie crescente vivificatur de die in diem / Sextum baptisma est martirium / quod in die quotidie renovatur de die in diem / Sextum baptisma est martirium / in quo unusquisque mundatur in sanguine suo / Ultimum erit per ignem iudicii / ex quibus apparet quod non solum quo exierunt peccata voluntaria sed dicit Ambrosius quod ignis homines non solum quo expiunt peccata voluntaria sed et fortuita / unde enim separantur primus et fortuita / hic enim [illegible] pariet sunt ut ab omnibus qui in eis et penis mixtionibus crimen / Et per hoc. quia prima dicit voluntaria peccata / sed passio augustia. ia tollunt que ex subrepcione veniunt / Est in alio et vel hec non in libro de vivifica si quis considerat statum primi hominis / enim in quali natura perfectione / in quali virtute. in quali erat nobilitate / in quali dono dei gratuitorum altitudine / in cogitat quod homo de puritate / in quali donorum statu vite purus est quasi mortuus ab ea vita sublimi / unde dicitur tunc de die comederitis morte moriemini / Exemplo licet quod ex casu primo in penam spiritualem mortem devenimus est / ita spirituales sensus sic extincti sunt / quod nascentur quasi brutales et tales permanerent / si non erudicione patrum / aut aliorum hominum admonicionibus erigerentur ad aliquid [illegible] / Et possit autem ista clausula referri ut dicatur in persona Christi ad patrem / Verbum tuum vivifica me. i. post mee passiones mitto membra mea erige ad aliquid divinis / Non est enim dubium quin hic sit ex Christi nuto / quia hec credit maxime in hiis que sunt fidei et Christiane religionis / Vel possit hic in persona Christi exaudietur

dici qui ita est creditur non per modum orationis sed per modum gratiarum actionis / sicut
cum gratum debet esse / et in orationibus deo gratias agere / quod deductus est ad cognitionem
sue promissionis / aut fidei / aut christiane religionis / quod dominica a beatis talibus est et omnium vir-
tutum / est fundamentum omnium bonorum. Ulterius advertendum quod quantumcumque credimus
/ adhuc tamen sumus quasi insensibiles et imperceptibiles spiritualium malorum / non
enim videmus / quod corporales pulcritudines sunt quedam ignes / et corporales volupta-
tes sunt quedam gladii / et quod omnia delectabilia corporalia sunt quedam venena / et
fere omnes creature sunt laquei et muscipule / ad capiendas animas / ad cor-
rodendas ad transverberandas et intoxicandas. Unde Sap. xiiii dicitur creature
dei in odio homini facte sunt / et in laqueum et muscipulam insipientium / et
hoc omnes mortui dicuntur / sicut enim mortuus dicitur quo ad naturam / qui nichil sentit
ut per eam aliquid operatur / sic mortui dicuntur quo ad spiritualia / qui diabolus in te
perimit / et hec mors pessima est / quia peyor est quam mors corporis. Dicit enim Ansel-
mus in quadam meditacione peyus moritur qui perdit vitam iusticie / quam qui per-
dit vitam carnalem / quia perdit vitam beatam. Et subdit itaque misera vita
vivo / et ab illa beata vita mortuus sum / et quia in eo vivo / quod de me vilius est
et in eo mortuus sum quod melius est / et quo plus mortuus sum quam vivus / et de-
terius sum ita mortuus / quam sum in carne mortuus. Hec ille. Ex quo patet quod malorum
spiritualium imperceptibilitas aufert spiritualem vitam / Scilicet Lozer (?) insensacio bonorum
spiritualium insensibilitas mortem spiritualem inducit / et quia utrumque non possumus re-
pellere / nisi gratia vivificante / propterea dicimus vivificacionem a deo postulantes petit s-
ibi gratiam dari / per quam et mala spiritualia possit percipere et bona sentire ut
sit sanus vivifica me / id est in in hac mortali vita posito da percipere que mala
sint / et bona sentire quod non fit nisi per adventum tue gratie. Lozer (?) Hugo quamquam
homo in hac expendia (?) pertracione (?) multum tamen ad illam perfectionem dicit / aqua pecto
penitus recedit nisi per hanc vitam / et racio quia homo est sub obscuritatem
per vitate (?) videlicet insignitate / et racio est sine pecto homo in miseria / et nunquam
sine peti pena. Ex quo patet quod huius orationis expendiatur completa nobis non datur
quamdiu vita ista durat / et racio quia homo tho (?) sub peti vivificacio / quamdiu vi-
nit in illis. Hugo patet quod homo vadit contra omnes defectus / patet quod vadit
vadit contra infirmitatem / vadit contra ignorantiam / vadit contra ... et gen(eraliter) pec(cata).
Sequitur Et custodiam sermones tuos. Ubi tangitur effectus vivificationis et sequitur opus fructuosum
custodiam inquit sermones tuos. Dicit Ambrosius (?) in prima ... xxix qui custodit legem bonus
pro omni delectacione post ista / quo ... sermones inclite et vitam custodit
et non potest sine vivificatione gratie. Ad quod designandum premittit dicens
vivifica me et postea subdit custodiam scilicet in intelligencia per cognitionem / in me-
moria per retencionem / in voluntate per dilectionem et delectacionem / in manu per operacionem
et impletionem / in ore per predicationem et defensionem / et propterea dicitur Iosue xxiii
viriliter confortamini et estote soliciti ut custodiatis que scripta sunt in lege.
Et Augustinus dicit de fide ad petrum firmissime tene et nullatenus dubites nullo modo
... nulla imbecillitas nulla adversitas prohibet verba dei audire
ut legem sed divinis mandatis obedire neminem posse nisi quem deus pre-
venit dono sue gratie. Lozer (?) Divini sermones seu verba non possunt impleri
nisi virtute verbi incarnati quia ut dicit hic membrorum verbum hic omnium
aptatur in omnibus et omnes virtutes in pre infundit se in plenitudine quia
ex eius plenitudine omnes accepimus. Ex quo patet quod multis datur verbum operatorum

Marginalia (left):
speculum (?) animae
Vita
beata
vocatur
Sermones tuos dicit ad quos petit vivificari cum
... custodit
et custodiendo vivit et
... est ... et magis
et magis vivificat
qui custodit sermones
dei ... verba que
ego loquor vobis
spiritus et vita sunt et
... et de ...
... in solo pane vivit homo
... in ... quod
procedit ex ore dei

t auxilium ubi inter uniti ad operandi patet hic quia sicut aliquibus datum est verbum
sapientie, primus ad predicandum, aliis verbum [illegible] ad eum conservandum, aliis apostolici
ad eum divulgandum, ita datum est cuilibet ad vineam sponsi [illegible] Et ita alle
gat sanctus Ambrosius de illis duobus artificibus Beseleel et Holiab quos
implevit deus spiritu sapientie et omnis artis ut facerent ornatum tabernaculi et ostendit
de operibus dei fecerunt que non didicerant nec viderant, sed ea que scientie spiritus
demonstrabat. Christo patet quod ita divine sermo implebatur, non sunt verba humane
attendende sed quod non diffidendum de dei virtute, qui non per sapienda diuina quod
potentia est usque hunc, et non est eius manus abbreviata.

Glo. [illegible] velamine [illegible] et omnis glo. vide [illegible] et deus [illegible] velo [illegible] tegit / Deus
[illegible] ut videat duoque revela [illegible] legis secreta [illegible] intelligo [illegible] intelligens [illegible] vel
[illegible] legis [illegible]

Revela oculos meos et considerabo mirabilia de lege tua. Postquam
psalmista petivit vivificationem contra mortificationem affectuum dicens vivifica
me, hic ea petit a se amoveri intellectus obnubilationem dicens revela oculos meos
utrumque enim hoc dono est dei, et nemo potest in suo intellectu illuminari nisi per
in eo affectus inepte mortificetur. Patet ut perhibit iste velamine facient in
teriorum oculorum. Unde glo. super ad Cor. ad hoc enim carnales estis, per oculorum
in valde arguit eos, quod quedam audiunt spiritualia, sed non est digni
quod adhuc carnales erant, et non [illegible] qui carnalis est quod scilicet ad cor
dilla et ad ea que sunt [illegible] mundi afficitur. Propter hoc in intellectu divinorum [illegible]
datorum. Ex quo ut de [illegible] super [illegible] petivit occasione accepta per
mandatum operatum est in me mortem Ro. vii. [illegible] carnalitas est, et tu
tius deficiat despiciendum mali crescit, quo aucto malum fit quod [illegible]
hibetur et amarius quod precipitur. Ex quo patet quod quamdiu carna
litas vivit in hoc cum est [illegible] quia non potest intelligere quanta
utilitas est in mandatorum misterio, et quanta sunt pericula in eorum
transgressione. Ordo ergo quod est debitus ut primo que carnis sunt mortifi
centur, ut vivat spiritus et post ea ut oculi aperiantur ad videndum, ut per
amoveatur malum et post ea bonum conferatur, quod ista duo simul stare non
possunt, nec per purgetur terra, et post ea inseratur semen, quod constat non vide
misi per vitam. Et modo que [illegible] pro declaratione [illegible] visuali virtute
mea sub velaminibus positi legis mirabilia non potest videre, id [illegible] illumina
tum quod fit [illegible] [illegible] [illegible] in quo psalmista petit oculos suos
revelari, ad hoc ut possit considerare mirabilia de lege dei, quod [illegible] illu
minat, insimul dat prelibus unde ipse deus dicitur esse, in [illegible] illuminat
omnem hominem venientem in hunc mundum, ad invicem [illegible]
intuentem, nisi sit per adiunctum illuminat [illegible] [illegible] [illegible]
legis est et tempus clare lucis, nunc [illegible] dum lucem habetis credi
te in lucem, ut filii lucis sitis, quia apostoli cognoscentes dixerunt Ecce
nunc palam loqueris et proverbium nullum dicis et postquam in illa fuit
haec velamina legis, et [illegible] [illegible] est [illegible] lex modernis de
vitat [illegible] legis veteris, quae [illegible] [illegible] [illegible] confirmacionem [illegible] dominus
ad apostolos, iam non dicam vos servos sicut illos patres antiquos quod
[illegible] in lege veteri sed amicos et dat rationem, quia omnia quod audivi
a patre meo nota feci vobis. Et dominus [illegible] quod in deo, [illegible] primo
petit defectum [illegible] intellectus amovendum, [illegible] operibus [illegible] bona spiritualium ibi et

[illegible] petit revelacionem de lege / [illegible] malis ignorancie [illegible] quod malo exilii et abiectionis familiaritatem [illegible] in vola ergo sit [illegible] parte petit deus oculorum cognitionem quod malis ignorancie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] mirabilia [illegible] parte de [illegible] petit ut vivificet et speciali plus [illegible] revela [illegible] [illegible] velamine [illegible] oculos meos [illegible] [illegible] velamine [illegible] faciem [illegible] [illegible] [illegible] velamine [illegible] cor [illegible] [illegible] [illegible] oculi [illegible] [illegible] Ambrosius [illegible] oculos [illegible] velamine [illegible] [illegible]

considerabo. Vel potest sic dividi, quia primo innuit defectum amovendum; secundo
subiectum illustrandum: oculos meos; tertio actum exercendum: et considerabo;
quarto affectum excitativum: mirabilia; quinto obiectum intuendum: de lege tua.
Dicit ergo: Revela, quod custodit sermones tuos, scilicet quia ut dicit glossa non potest
custodiri per obedientiam nisi videatur per intelligentiam, nec potest videri quamdiu oculi
sunt velati. Luce ultimo: Oculi eorum tenebantur ne eum agnoscerent. Et ideo
dicit: Revela oculos meos, quasi dicat: oculi velati sunt et habent velamen. Istud
enim positum est super corda eorum, 2 Cor 3. Unde dicit Glossa: hoc velo ignorantie
tegitur, quo iste gravari intelligens dicit Revela o. m. umbrarum pul-
cre dedicat, quia quamdiu sumus in corpore vivus sumus in umbra: in umbra
vivimus, in umbra cognoscimus, in umbra dei vero custodimur. Unde videmus nunc
per speculum videmus in enigmate, ex parte cognoscimus et ex parte prophetamus. Ex
quo enim verbum dei veniens in hunc mundum non sicut verbum dei advenit qua-
le erat in principio, quale erat apud deum, sed venit in nube carnis [illegible]
[illegible] formam servi accepit, et corpus virtus altissimi obumbravit Ma-
rie, mutat formam; quia mirum quod sermones sui cum leguntur nobis transfigurari
videntur, quia tota eorum veritas non potest comprehendi. Unde Nathanael sub
arbore fici videtur; Zacheus in arborem sicomorum ascendit ut videret Ihesum.
Ct. II. [illegible] sponsa [illegible] in umbra alarum dei nobis quia Ihesus pen-
dens in cruce manus expandit ut totum mundum obumbraret, quo ergo nos
sumus in umbra, qui a malignitate seculi et ab arbore corporis crucifi-
xi defendimur, qui crucis eius pregimur velamento. Sed i[illegible] po-
situs sit. Sed quantum ad secundum, prima quae facit pro solutione argumentorum, sic igitur nova lex
sit lex ... veritatis, non enim est omnino [illegible] obscurata et fi-
guris [illegible] secundum quod dicitur: amb[illegible] ca posuit. Veritas per se potest et gratia
est apostoli in 2 Cor 3: nos autem revelata facie gloriam dei spe-
culantes transformamur a claritate in claritatem. [illegible] secundum ... Sed
in Dan. XII: claude sermones, signa librum usque ad tempus statutum. Ad
quod dictum dominus respiciens Matth. XIII: in parabolis eis loquar eis
ut impleatur prophetia in eis: auditu audietis et non intelligetis. ... XIIII°
elicitur quod status nove legis et veteris in aliquo conveniunt et differunt; con-
veniunt quia ut Gregorius dicit tractando id Ezechiel primo: [illegible] rota
et opera eorum velut si sit rota in medio rote; quod lex predicat
[illegible] annuntiat et evangelium et apostolus predicat, quia vetus testamentum in
novo sunt spiritualiter, novum vetus est figura, novum id vetus sicut figuratum. [illegible] quod
[illegible] potest dicit Apostolus ad Galatas in scripto [illegible] quia lex naturalis, sed sicut
semen; lex Moysi sicut herba crescens; evangelium vero sicut fructus.
Dicit enim glossa super id: lex subintravit, Rom. V: data est lex in adiuto-
rium nature, ut legis adiutione et ministerio ea que antea erant inser-
ta per genitum ad fructum proficerent. Nisi sic faciendo et potest quod dictum
semen est id non facias aliis quod tibi vis minime fieri. Super quo
velut herba concrescit id quod lex dicit: non occidas, non mecha-
beris, non furtum facias. Sed fructus perfectus non additur: non irasceris, non

Velamen
Deus tollit ut videat

Hic

fa 9o

nec videt mulierem ad concupiscendum etc. Et ex isto patet conclusio dicti quia lex
nova perfectior est, plenior est in suis tradicionibus et clarior, sed vetus
et in operibus multo perfectior quia habundanciorem habet iusticiam in sua impletione
quam vetus habuit in sua, Matthei v: nisi iusticia vestra habundaverit etc., et tamen habet
suas involuciones et difficultates sicut patet in sacris quia in lege sub littera
latebat spiritualis materia, sic modo sub rebus visibilibus latet invi-
sibilis gracia, quod factum est ut magister dicit [illegible] propter nostram humi-
liacionem et exercitacionem, sic etiam in doctrinis legis nova multa sunt obscuri-
tates et parabole et similitudines ut patet in Ewangeliis. Ibi enim sub [illegible] literali latitat
aliquid sensus difficilis ad investigandum, quod factum est primo propter diversitatem
ingeniorum, ut Gregorius dicit ut qui rudes sunt pascantur litera, qui vero sunt al-
cioris ingenii spirituali materia, vel moraliter dulcescat. Secundo propter condicionem hu-
ius status, in quo veritas non potest videri sicut est, sed oportet ut nobis manife-
stetur nec nobis potest nisi sub similitudinibus proporcionalibus intellectui nostro ad
cognoscendum, ut dicit Dyonisius. Tercio propter infideles qui inter nos commixti sunt
et propter nostram utilitatem. Sic enim sancta absconduntur a canibus et margarite
non proiciuntur ante porcos, ut dicit Augustinus in [illegible] sicut ergo res abscondita
a videntibus queritur, celata venerabilius apparent, et inventa carius tenentur. Ex hiis
patet quod lex nova secundum medium [illegible] statum legis veteris et future beatitu-
dinis quia est clarioris cognicionis quam lex vetus, sed vero cognicionis future patrie
sunt velata. Dicit enim Augustinus cum venerit quod perfectum est evacuabitur quod ex parte est.
Et ideo in lege nova veritas occultata et revelata, occultata indignis, re-
velata dignis, propter quod dominus ait Luce xiii: parabolice turbis, sed
parabolas exponit discipulis. Est in nova lege significacio clausa
sed non sic ut in veteri. In veteri enim lege erat clausa redempcionis sufficien-
cia, in nova lege id est aperta, sed est clausa racione nominum, scilicet misteri-
orum redempcionis, ut ipsa veritas nominum celaretur indignis. Unde 2a Cor.
iii dicit apostolus: in manifestacione veritatis commendantes nosmetipsos, quod si opertum
est ewangelium in hiis qui pereunt opertum est, in quibus deus huius seculi exce-
cavit mentes infidelium, ut non fulgeat illuminacio ewangelii glorie Christi. Et David qui
petebat iste oculos suos illuminari in nova lege dari, in qua manifesta
fient oculta legis veteris, dicit: revela oculos meos, id est ponas in aper-
to et in manifesto que oculi mei desiderant intueri. Circa maiori
respicere volunt ad noticiam credendorum id est in veteri lege valde vela-
ta, sed in nova revelata, quia nec erat dignus aperire signacula cre-
dendorum nisi agnus qui occisus est. Si vero aspicere volumus ad graciam
meritorum, sic in lege erat promissio, sed in nova exhibicio. Augustinus quod dicit Io. primo quia
lex per Moysen data, sed per Christum dicitur facta esse veritas. Et racione in
lex Moysi dicitur lex factorum, sed ewangelium dicitur lex fidei. Secundum glossam Haymonis dicit
ewangelium dicitur lex fidei quia opera mandat et credendo impetrat ut fiat, quod lex
non faciebat mandabat bonum sed graciam promittebat et non dabat. Si autem
inspicimus ad premia, sic lex habet quasi umbram premiorum, sed ewangelium quasi
ymaginem que est similitudo expressa. Unde dicit Augustinus quod nobis pro

mittitur vita eterna est quod resurrectio a mortuis. Hoc autem iam completum est
in ipsa carne de qua dicitur Verbum caro factum est. Unde illud quod promittit fideli-
bus in iudicio, hoc completum est in quodam modo videlicet in Christo. In veteri autem lege pre-
missa fuit in rectissimo vestigio quasi in umbra et in confuso promittebatur
magna quod est resurrectio. Unde oculi eorum tenebantur ne eum agnoscerent. Sed quando
cepit panem frangere, hoc est quando cepit unum post omnes articulos articuli resurrectionis
implere, aperti sunt oculi eorum. Luce ultimo. Et de apostolis dicitur quod non prius nisi
resurrectione finita Christus aperuit eis sensus ut intelligerent scripturas. Ex quo
accipitur quod non est facta revelacio illorum que latebat in lege nisi re-
dempcione completa, ad quod lex tamen sub involucionibus respiciebat. Unde Am-
brosius dicit quod petit oculos revelari ut removeretur umbra que intellectum
oculorum impediebat obtutum. Unde dicit: nulli gracia refulsisset eorum si Christus
velamen non sustulisset, sed iam redempcione facta et ista manifestacione
incipiunt iam omnes scire et noscunt omnia que pertinent ad salutem, et tamen non omnes
quia stultorum infinitus est numerus. Et ideo dicit Gregorius exponendo textum Psalmiste:
Revela oculos meos, i. aperi per lucem interiorem oculos cordis mei, re-
vela legis secreta que non intelligo, quia et nunc sub litera latent mysteria.
Sacro enim misteria ... nullus potest venire ad misteria legis per-
fectam nisi impeditur ad misterium per dei graciam amoris. Dicit enim textus
Ambrosius: est enim de terrenis ad celestia, quibus de exemplari ad veneficia
veritatis, quibus de umbra ad claritatem quarto gradu sunc ... domino
prius ascendere ... Revela oculos meos, aperiri sibi
oculos petit et sanari intelligit, magis enim rogaret medicum, si non posset
sue egritudinis remedium. Et Ambrosius: Ex quibus auctem ad quod infero hoc
... ad sanacionem nostre infirmitatis requiritur cooperacio diligencie. In Christo enim
est prima voluntas, est et secunda potestatis auctas, velle mundare. In Christo
communiter ad omnes est, sed mundare non est nisi credentes in Christum. Unde cum erat
virtus ad sanandum infirmos, turbe premebat Ihesum, et Christus fertur dixisse:
Quis me tetigit, nam senciendo de me virtutem exisse. Et Ambrosius: Christus fide tan-
gitur. Et subdit: Sed et operacionem immaculati cordis, sed et remissionem di-
vinitatis. Ita quod non est invenire sanitatem nisi qui laborat pro sanitate.
Unde dominus quos sanare decreverat misit ad sacerdotes ut offerret munus.
Et Ambrosius: misit non falsos sacerdotes, sed verum accepit de quo dictum est:
Tu es sacerdos in eternum. Aperuit oculos eius et vidit et intellexit
quale munus pro sua emundacione debet offerre, quia ad graciam per-
tinet graciam obtulit et gloriam dedit. Ecce iste primo ex confidencia, secundo
ex confidencia petit, mandatum quod est sibi iniunctum facit, et sanatus gracias agit.
In quibus omnibus exprimitur diligencia. Secundo, secundum Ambrosium: sicut in oculis
corporalibus quando oculus fuerit perturbatus, tunc omnis dolor facilius curatur collirio,
sed si acies oculorum suffusione humorum pretexitur maiora remedia requirit.
Sic et est in oculis anime; si sunt mitigati et non si passio ingravescat necesse
est ut bonus medicus velamen aufferat et nebulam generati humoris ... ne-
tis obtutum impedit abstrahat, quia et sanus non est opus me-
dicus, sed male habentibus. Est autem multiplex velamen oculi interioris: primum
est criminalis infectionis de quo Ambrosius dicit: irrepsit ...

p.° marci vij adducunt ei surdum et mutum — Dan. vidit

... feci fermento. Et 2° dicitur quod sicut genus creatur in protoplasto, sic per quandam infectio licet in gratia baptismi tollatur quo ad culpam, tamen obligatio remanet ad multiplicationem penarum et miseriarum inter quas una pena est ignorancia sive nescia, que sic ab homine tanto magis amovetur quanto sibi maior gratia confertur, quia sola gratia et caritas illius infectionis inhabilitatem minuit. Ex quo primo infertur quod hoc impedimentum numquam in hac vita totaliter aufertur, propter quod sic dicit Ambrosius: Orat mediator dicentium velamen non potest quisquam id auferre nisi Christus. 2° licet in toto non auferatur, tamen demitur magis ac magis per maiorem ac maiorem fervorem caritatis, unde sicut cum Christus sicut hic illuminat unum cecum, qui spiritu facie vidit homines stantes quasi arbores, et post magis ac magis ad rogatorem dei suam appropinquat, quousque perfecte vidit. 3° multi sunt qui multa scientes de divina lege modica faciunt, et hoc quia caritate carent, que amovet ab eis debite inferius defectum de quibus propheta dicit: tenentes legem nescierunt legem, legis enim divine intellectus est de sua perfectione. Velamen sunt vel lamina multa quia multiplicatur per gratia peccatorum mortalium. Secundo enim nimis quod homines non illuminantur, qui claudunt oculos mentis quibus in aurem lux ingredi divina, ex quo ad divini luminis non accedunt. Ruth 1 ... accedite ad eum et illuminamini, ex quo divino lumini ut dicit Job quidam rebelles sunt. Velamen ut habetur dicit amor et odium perimit iudicium, nonne nimia excecavit oculos sapientium. Et apostolus mathematicus dicit quod animalis homo non percipit que sunt spiritus. Ex magister in prologo primi sententiarum de diversitatibus voluntatum motibus, differentes eorum sit amore suo, et ergo oportet quod sic humiliter submittere veritati operis fidei, quod Paulo obediente Christo et audiente, ab eius oculis ceciderunt squame et visum accepit. Actuum ix. Unde id audi tamen, et providencia accedit tibi bona gratia, oportet quod corpus maceret, quia sepe spiritus dei vexat dat intellectum, ad multa. Ruth ... sicut dicitur de Danieli et sociis eius, qui affligebant se ieiunio dedit intellectum, oportet quod recognoscat propriam insufficienciam quia qui temerarie presumunt divina presentare, opprimitur a gloria divine maiestatis. Proverbiorum xxv. Ruth ... sicut Paulus circumfulsit de celo lux, et ibidem dicitur apertis oculis nichil videt, propter quod deus cecus ... illuminator lutum fecit ex sputo et linivit oculos ceci. Iohannis ix. Ex omnibus hiis habetur quod solus deus dat intellectum illis precipue qui ad hoc adhibent suam comodam diligenciam. Unde iste postquam adivit vitam gratie impetravit, et suos primos ope custodit tamen non multum, sed ex confidencia maiore petit sibi oculos mentis revelari. Et mathematicus quod glossa super id deus enim eis revelavit ... dicit quod revelacio fit 3bus modis, primo per opera, quia deus revelat multa occulta et alta, atque profunda operibus preteritis. Ruth ... enim considerantes ea que fecit deus, hoc est creaturas ad maiorem notitiam devenerunt et multas artes et sciencias adinvenerunt. De qua dicit apostolus Ruth: invisibilia dei per ea que facta sunt conspiciuntur sempiterna quoque virtus eius et divinitas. Secundo tamen non erat sufficiens, unde philosophi postquam devenerunt ... que facta ad cognicionem dei, non sicut deum glorificaverunt. Ruth ... est alia revelacio per scripturas sacras, unde

p.us originalis infectionis

2us peccati pure scelerate commissionis ... excecavit eos malicia eorum

3us carnalis delectacionis ... sicut pure peccato ... [illegible] dormivit ... tolli ... patris ... affirmavit

4us in ordinate affectionis ... amor et odium perimit iudicium, munera excecant oculos sapientum ... tolli ...

5us temerarie presumptionis ... opprimitur a gloria

... ... obtenebrantur ... Tobias ... parietes ... obdormivit

... oculi et vacacionis ... velamine tollitur ... oculis ... Heliseus

... est cecus Thobie ... velamen tollitur ... aperuit deus oculos pueri videre ... velamen tollenda ... oculos ...

... ut ... de ... et ...

4 p.m 3.

[illegible]

ij. a. 38

Reuela q. d. 27 Ambrosii velamen illud per auffic. nisi deo / quia ergo ad deum et velamen cadit / et fenestre ad est a celesti medico de quo propheta inquit misit verbum suum et sanauit eos / et de omnibus tribulacionibus suis liberauit eos / non est medicus iste de terris qui sed curat infirmitates / et plos integros facit. Dicit / mitte ergo pater medicum istum verbum tuum / et aperiat oculos meos ... / et tunc considerabo mirabilia de lege tua ... sicut illud nisi quis renunciauerit ... reuela ... considerabo mirabilia de lege tua / ad credendum mirabilia sicut ... / mirabilia ad faciendum / sicut dilige inimicos / mirabilia ad intelligendum sicut mistica et allegoria sunt facta

Domine petente ut lazarus ex mortuis mitteretur ad fratres eius / ut amicabilibus que mitter agerentur in penis / dictum est habent moysen et prophetas audiant illos / quod scripture sacre sufficiant reuelant de tormentis reproborum et premiis beatorum / ad quod facit et i. x. om. que audiui a patre meo nota feci vobis / gregorius que audiuit a patre et voluit nota fieri discipulis. nisi gaudia superne ciuitatis ... Tria est per diuinam inspiracionem / quia sepe ea que sunt in scripturis non intelliguntur nisi tunc assit inspiracio dei omnipotentis / ... vnicto doctorum de omnibus Et ad hanc dauid se in hac peticione refert dicens super senes et super omnes docentes se intellexit / petit tamen pro reuelacione secretis legis a deo inspiracionem / ... possum considerare miracula de lege sua / Et ex ponit quidam doctor Reuela oculos meos .i. reple eos tuis irradiacionibus splendoribus / et sic inspiracionibus / quia sic admitto / et non aliter considerabo .i. considerare potero mirabilia de lege tua scilicet antiqua et noua ... inter aduertendum / quod omnia que respiciunt legem sunt quodammodo mirabilia quia et antecedencia / et sequencia / et concomitancia / antecedencia legem sunt articuli fidei / quia precepta x legis ex articulis fidei / sicut ex principiis omnino modo certum est quod fides quo ad suos articulos est mirabilis / quia in comprehensibilis / que super egreditur omnem intellectum creatum / et romanorum / hinc est quod dicit gregorius fides per racionem capitur / non est admirabilis / legem sequencia sunt consilia / et ista altissima / supererogacionis opera que testificantur in hominibus vite altissime et excellentis sanctitatis / de quibus ipsi multa miracula testimoniis diuine non statuta est et cum ma... Scilicet concomitancia legem sunt ipsius legis opera / hec est ista facta virtuosa / quibus ... diuina lex impletur / ... dicit quod est mirabile / non quia procedit ex fide et caritate / que donum sit nutritiue est mirabile / non quia procedit ex fide et caritate / que nobis miraculose a solo deo infunduntur / vnde dicitur de operibus preceptorum quorum / sicut negatiuorum / dicitur in ... cum non abijt ... id preceptum non furtum facias / nec sperat in thezauris pecunie ... .i. deum ... tunc adorabis / et illi soli seruies / auaricia .n. est ydolorum seruitus / qui potuit transgredi scilicet precepta diuina / et non est transgressus / facere mala preuaricando preceptum negatiuum et non est transgressus / Et subditur quis est hic / et laudabimus eum / ... fecit .n. miracula in vita sua. Et augustinus dicit hic ... est miraculum in preceptis dei / sicut dilige inimicos meos / hec reddere bonum pro malis / si ergo hec est miraculum / tunc alia sunt miracula / quilibet racione ... qui ... in ... presupponit posse ... dici de utroque ... quem ... Ista hec ... 3a ... legis miracula considerare ex gracia est / et pertinet ad perfectionem vite / ... quia vt dicit gregorius multa videntur in lege superflua / que sunt misteriis plena / precepit .n. lex caput passeris sub assellis in sacrificio retorqueri / sed qui reuelata facie legem consideraret .i. hinc admiraretur quando considerat passerem in alto ... in cruce ... / cuius caput retorquebatur sub assellis / quia ... inclinato emisit spiritum / Et ex pot ... dicens / oculos ex peccato ignorancie velatos Reuela / et ... considerabo miracula de lege tua antiqua / quando in agno ... figurabatur ... Exodi xi. ... in manna refectio doctrine et excellencia

sicut dilige inimicos et illis bene facite etc. luce vi / Et oratio pro Christo eliqua enim luce xxiii contra ... xxiii albu[m] ... Joh. vi ... ab oculo videri non potest cooperto / sed ex velamen removeri Thobie x de oculis Thobie quasi ... i. subtilis pellicula est extracta et visum recepit

Eukaristie exodi xvi. In virga aaron virgo maria, numeri xvii, contra Iudeos. In ... nova sicut virgine parere dei filium pati et mori ... Iste enim pro ... ab oculis velatus agnosci ... Ex qua parte primo infero / quod consideratio istorum magnum opus est. ... enim consideracio illorum que est ... et que sub sunt ... magnum bonum est. ... Bernardus in libro ad eugenium ... consideracione divinorum et precipue ... et ... dilatat et delectat ... Tercio consideracio ... in superficie ... quia ... est opus divine gracie ... usque ad intima. Dicit enim Bernardus quod consideracio secreta rimatur investigat vera et verissima ... Secundo consideracio eorum que sunt intima legis non est sine delectacione salubri / propter quod dicebat ... quod ... est ... assiduum esse in mandatis dei. Tercio talis occupacio sine magna utilitate esse non potest / patet hic ... quod ... est opus gracie et speciale et delectabile ... tamen ... de lege dei ... esse non ... gloriosorum laborum ... esse ... et ... que requiruntur ... esse ... videlicet quod fiat ... subtiliter / delectabiliter et utiliter ... acute et subtiliter / ideo dicit et considerabo. Consideracio enim ut dicit Bernardus libro v de consideracione ad eugenium ... bonum ... delectabiliter ... delectabile enim est mira cognoscere / unde propter ... antiqui philosophari. Tercio debet fieri utiliter et tam utiliter ... de lege tua ... utilissima occupacio ... multa bona ... proverbiorum xviii lex domini immaculata convertens animas etc. Nondum ... quod multa mirabilia ... considerare in lege domini / ... et ... odire proximum et inimicum, et dilige inimicos / ... mirabilia legis. Alia multa sunt quia videlicet illi legi subiecti ... consolantur et gaudent / de consolacione ... quasi ... et gaudentes, sicut egentes multos autem locupletantes / quasi nichil habentes, et omnia possidentes ... ad ... vi ... vitas ... contemplacionis / videlicet quod considerare utriusque legis mirabilia pertinet ad perfectionem vite / ... quia est ... contemplacionis ... ut ambrosius dicit ... considerare quomodo ... umbra futurorum bonorum / quomodo illi ... lege erat ... signis legis ... umbris celestium misteriorum / que et qualia deus cum eis faciebat ... contemplacionis / precipue si in eorum consideracione ... et ad signata ... respectu ... in ... tempore / quo moyses virgam proiecit in terra et facta est serpens fugit moyses / et apprehendit caudam serpentis / et versus est in virgam / et ... est ... cognoscere quod filius dei qui est virga directionis virga regni dei proiectus est in terram uteri virginalis / et factus est serpens quia ... natus est mortalis / quo mortuo omnes fugierunt / postea tamen caudam hoc ultimum ... serpentis / ... eius passionem, mortem, resurrectionem et ascensionem ... fide / ... est serpens in virga / ... in virgam ... / quia dedit ei deus pater nomen quod est super omne nomen / ut omnis lingua confiteatur eius excellenciam et maiestatem / et ut in nomine eius predicaretur remissio peccatorum in omnes gentes / ... est / quod talis signandum

Secreta rimatur

ad veritatem collacio contemplacionis et perfectionis est / et non est sine a
miracione / qui homo talia cognoscit in talibus fuisse figurata / Cum enim
non mirer in isto mali tempore secundum quod corpus / de quo id solvite templum (teplo)
hoc et in 3bus diebus excitabo illud / Deus magnum templum quia de se ipso
exibat virtus et sanabat omnes / Hic in isto altari ceti exponi crucem
xpi in qua [illegible] agnus sacrificium tulit peccata mundi / Hic in isto levita
rum prestantissimum designari ministerium / qui vero non ut ministerium exi
geret sed ut exhiberet / Hic in isto ordine ministrorum videlicet pontificum sacerdo
tum levitarum / admitte non carnis officia / sed spiritus sancti dividentis gratias
/ iste deus dedit in ecclesia apostolos prophetas, evangelistas, pastores et doctores
ad consummationem sanctorum in opus ministerii, et in edificationem corporis xpi
Ad quod videndum suspirabat david dicens unam peto a domino hanc
requiram, ut inhabitem in domo domini et visitem templum eius / et videam volun
tatem domini omnibus diebus vite mee / Hic in illis remissionibus pecca
torum que fiebant tempore legis agnosce id est levitici remissa sunt ei peccata
multa quia dilexit multum / non tamen secundum ut in lege, qui obtulit a
victe ut syrorum quia tamen non fit remissio per sanguinem hyrcorum / a vitu
lorum / sed per effusionem sanguinis agni inmaculati quod utrumque in sacra
mentis ecclesie redemptione invenitur / Hic in isto hebreos qui sicut servi
fuerunt / et anno septimo iugum servitutis excussit / unde id quod petrus
tebis / et 7ces qui certati erat sub iugo legis solvisse iugum genti
iudaice / Ex quo tamen tempus quieti ab illis oneribus advenerat
et de multis aliis, quasi in numeris Ex quo apparet quod omnia legis
cerimonialia et non non fuit inutilia quia et si cessant quo
ad cerimonias tamen remanserunt propter consolacionem multorum et amicorum
Ex quo quod cerimonialia hoc non efficerunt / que nec efficere non valuit
nunc non deducebat ad perfectum ut dicit apostolus ad hebreos / cum perfectioni vite
attestatur / Racio non minora mirabilia fuit nove legis / quam antiqua
contemplanda / maiora enim xpus fecit redimendo homines / quam moyses
fecit educendo homines de egypto / maior enim est baptismus quam mare
rubrum / maior pena quam desertum / maior xpus quam petra / maiora
sunt spiritualia pocula / quam in aqua / maioris miraculi est xpi corpus
quam manna / xpus in cruce quam serpens in palo / terra viventium multo mi
rabilior quam terra promissionis / Et qui vult contemplari ea que sunt legis
nove inveniet magna mirabilia / lex enim nova precipit inimicos
diligere et parentes odire / precipit proximum diligere / se ipsum abnegare,
de tribulacione consolari / de prosperitate tristari / in egestate gaudia esse
et alios locupletare / nihil tamen possidere / Nam ad medicum
fert quod fere in omnibus opposita generantur in oppositis / scilicet quies in labore,
consolacio in merore / saturitas in esurie / in pace in persecucione
tribulacionis possessio / propterea animus rectus ad horum et aliorum
contemplacionem david hic petebat oculos revelari dicens

Incola ego sum in terra non abscondas a me mandata tua
ista vita quam parit obtenta oculorum revelacio / propter quia credit
dominum de precatur / et magis fuit hoc donum dei, videlicet non sibi vi

ad gal 1

vere scilicet dicto Rom x. id apostoli vivo ego iam non ego vivit autem in me christus
et habere claros oculos mentis ad inspiciendum que sit voluntas dei bona
beneplacens et perfecta. Tertia peticio procedit ad petendum amplius videlicet ad maiorem
mandatorum revelacionem contra tercium defectum qui est incolatus presentis vite
nam quamvis omnibus que spiritualem visum possent impedire adhuc deus
sit a tali sua mandata abscondere quia non nisi bono necessaria ad aliquid
faciendum liberius non est et nichil alligat sue benignitati contentum
hoc ergo peticio huius postulat non presumens de propriis donis nec ponens se
ne in mandatis et perfectis ad alia se extendit allegans illorum que
petit magnam necessitatem sibi esse et dicit non abscondas a me mandata
tua quia incola ego sum in terra sicut etc. hic addit Rom x dicit concupivit
anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore ut patet. Et movetur
ergo tamen pro dilatacione huius vitrum ad aliud adas huius incolatus miserias. o
quod tamen pro dilatacione huius vitrum ad vicandas huius incolatus miserias o
prima sit revelacio mandatorum et [illegible] quia si non esset hoc optimum
non peteret psalmista hoc nisi ea que sunt necessaria ad salutem. Et confirmatur dicta
mandata vite sunt quibus licet ad perfectionem ad primam Rom x id est vis
ad vitam ingredi serva mandata Matth xix quod enim ex toto videamus
est necessaria aliis cum error contingere possit quod contingit ut qui diximus et
est necessaria a via veritatis et iusticie et non possunt dicere peccatum nisi
varii a via veritatis et iusticie et nullum possunt dicere sed ut superbe
non est ortus nobis. Quod opponitur quod que sunt facta sicut ante divina mandata
sunt iam revelata et sunt notissima ergo non est opus ut iterum fiet eorum
revelacio et nisi forte ut dicit Augustinus deus aliquid a nobis vellet fieri
que nondum nec a scripturis lege sunt nobis nota et perquirens que sunt facta a[illegible]
patet quia nichil est ita notum sicut diligere deum et diligere proximum ut dicit Augustinus
in hiis duobus mandatis tota lex pendet et prophete ut dicit veritas. Et
modo in hiis duobus mandatis tota lex pendet et prophete ut dicit veritas et
dicimus tamen terra quia primo psalmista proponit suam miseriam que est gravis condicionis
dicitur incola ego sum in terra pro petit remedium contra eam videlicet amplius non gravia
ri et familiaritate dei que advenit in revelacione illorum que ignora-
ri et per familiaritatem dei que advenit in revelacione illorum que ignora-
rantur quod dicit non abscondas a me mandata tua dicit ergo sic Incola
cola ego sum in terra ubi tangitur maior primo miseria in hoc quod dicitur in-
incola secundo miserie subiectum cum dicitur ego tercio subiecti in miseriam immer-
sio cum dicitur sum quarto additur miserie ex loco quia in terra quasi ergo dicat
licet sim Rex et propheta corporali et spirituali eminencia refulgens tamen
ex ipso quod sum in terra quod sum in limo profundi miseriis diversis immersus
sum quod omnis natus de muliere brevi vivens tempore in hac terra tempore repletur
multis miseriis Iob xiiii est enim miseria feditatis peccati et fomitis
passibilitatis et mortalitatis et conmorantur in hac terra sunt tamen est miseria
ignorancie pronitatis ad malum et difficultatis ad resistendum est
miseria pene multiplicis circa assumpte circa illate circa pro intencionem
et nichil premiencium ut in casibus et infortuniis. Et quis posset enar-
rare miserias huius vite quo quo dicitur in Ecclesiaste quod omnia sunt va-
nitas et vanitatum vanitas et in omnibus dolor et afflictio spiritus
sunt ista que nos deducunt ad cognicionem dei ad timorem dei et ad
amorem dei et conpleciones ad inplecionem voluntatis sue. Dicitur enim
miseria est peregrinacio per incolatus vel ut alia littera dicit inquilinatus

ad revelandas 50

dux peregrino Est aut peregrinacio duplex seu incolatus quia quedam est corporalis quedam

spiritualis. Corporalis dicitur peregrinus qui iter agit contra patriam suam. Primus erat

abraham qui ad mandatum dei exivit de terra sua et de cognacione sua

peregrinus fuit in terra. Sic et Jacob dicit de se ipso dies peregrinacionis mee

paucam et mali. Sed incola dicitur esse inquilinus domus aliene qui alio

nomine dicitur inquilinus et sepe inseptimus unus ponitur pro reliquo. Incolatus

pro peregrinacione et econverso. De isto post [illegible]. Corporalis peregrinacio multis

hominibus est salubris quia [illegible] quia sepe mutacio loci mutat multa

corporis affecta homo non comes contra prompam [illegible] ferit laboribus castiminans

tarius non est ita vitus. Unde corrumpiat se. Non est ita provisus in necessitatibus

ubi spat se. Nec habet cum quo conferre cui secreta committere. Unde pluries

dolor [illegible] et mestices quod domi agitur aut quid in via posset

venire. Item est tediosus. Item timorosus et trepidans et sepe trepidat ti-

more ubi non est timor. Unde non est ita invidiosus. Sicut si esset inter suos

Item non est ita ut dicit Job cunctis invide. Non est ita iracundus quia

non habet contra quam vindictam exagitet vel accidiam fugit. Quia terrarum in

itinere corpus valde consumit et vires debilitat. Spiritus in tristis exsic-

cat ossa. Et notum est quod homo sic a se ipso discedit et appropinquat

deo. Unde contigit quod peregrini sepe ad dominum deum habent recursum in oracionibus

et exaudiuntur. Unde id psalmus Ad dominum cum tribularer clamavi et exaudivit

me. Ex quo manifestum est quod bonum est agere de malis peregrinis qui

vadunt de loco ad locum de domo ad domum de [illegible] ad forum ad re-

novandam infamiam ad concitandam delectacionem malam ad inveniendam

pravam viam ad implicandum in malis et faciendam vanitatem. Primum

de quibus id dicitur non sit pratum quod non pertranseat luxuria nostra ubique

relinquamus signa leticie. Coronemus nos rosis. Impleamus nos unguentis

Item pro nostra quibus conveniat divina sapiencia. De vi[illegible] eos

qui inviti sint veste peregrina. Sophonias primo dicitur in diebus visitacionis mee

multa opera suorum et in [illegible] peregrinatores sunt [illegible] in incolis

abscondunt mandata dei quia vie quibus incedunt videntur eis recte

et tamen novissima ducunt ad mortem. Propter quod dicunt nos insi-

pienti ambulavimus vias difficiles. Non ergo talis de bonis agendum est

Ex hac racione et contrario inferre quod corporalis peregrinacio aut est permissiva

aut divine disposicionis. Quia si est in malo ut dicitur in contrario practi

permissionis est ut credendum quod quo deus permittit quod ergo id facere esset li-

citum aut cum permissio a precepto. Ita dicit Augustinus quod adamantum quod per-

mittitur admo facere non licet quod aut mulier nisi fiat petitum est. Si aut

est in bono dispositionis est divine. Tamen est ut est assenacior. Unde dicit Augustinus

in libro de vita Xana quod ipsa in dacis de ia patria quia ut inhabitare

obstabat et nunquam volebat reliquisse in egipto deventum nomine eam

ut sine divina disposicione factum fuisse vos ibi in [illegible] fovi(?)

oppressi laboribus lacessiti iniuriis contempti obprobriis adhuc in

tribulacionibus clamavit et dominus gaudiebat eos. Ex quo patet quod

peregrinacio corporalis deo disponente obtinet ac de consolacionem et

quid in ea sit agendum et patiendum informacionem. Unde dominus et

quid Abraham et Jacob dum peregrinabantur corporaliter consolabantur et quid

agere deberent per angelos instruebat. Et invenies Thobiam qui

ad patris mandatum peregrinabatur angelus duxit docuit et reduxit

ad hebre xi confitetur se esse advenas et peregrinos super terram et in epistola didimi ad peregrinacionem ad alle[illegible] [illegible] nos [illegible] secunde [illegible] ut ibi [illegible] liceat [illegible] et [illegible] ad vocem et peregrinos abstinere vos a carnalibus desideriis que militant adversus animam secundum moralia

gen xl

//119

peregrine 20

cor 1

cor 3

genesis xii egredere de terra et de cognacione tua [illegible] xvii [illegible] nunquam [illegible] potest abraham quia factum [illegible] ambulabo / david 2 est deus in [illegible] ambulabo [illegible] peregrinus

Prima rubet unda plagas [illegible] / rana 2a plaga 2a
Inde culex tercia post musca nocentior istis / quinta pecus stravit / vesicas sexta creavit
Septima [illegible] grando / per brucus dente nocendo / nona tegit solem primam
Ultima necat prolem / de quibus Exodi [illegible]

et per oppressionem hostium / quando deus populo suo contulit in terra aliena misit A-
aron et moysen / qui eos docuerunt / unde corporalis peregrinatio non [illegible]
homo diuinam doctrinam recipit et consolacionem non abiit / obtinet tutore
rebellionem et ab aduersitatibus liberacionem / quando deus laban compescuit con-
tra Jacob in sompnio et illum regem qui receperat sarram [?]
uxorem abraham / et quando in obstetrices illas deus immisit timorem
ne necarent natos hebreorum / et quando tobie contulit in isto captiuitate
deus dedit graciam in conspectu regis / ipse tamen eum remunerabat / Et quod
plus est / peregrinatio corporalis [illegible] omnia refert in deum / et gracias
agit meretur consolacionem maiorem ut patet in plagis x numeribus quas
deus misit super inimicos populi sui in consolacionem eorum / et de illis quesi-
ebat eum ab omnibus per desertum / Et ex omnibus hostibus inferis / ipse deus
peregrinantes corporaliter non solum recreacionibus / non solum visionibus / non solum
angelicis allocucionibus / non solum miris operibus / sed eciam deus preceptis et
prohibicionibus conpescit / quoniam ostendit voluntatem eius / ut habrae precepit
filium immolare / Jacob altare facere et offerre / helie prophete comedere bi-
bere et ambulare / et populo suo peregrinanti per desertum dedit legem decem pre-
ceptorum Exodi xx et [illegible] hic [illegible] terra sic Incola ego sum
in terra / i. nimis grauior ista peregrinatione fuerat / non ne plus grauiter
ter non abscondas a me mandata tua / sed da ea / reuela in eis vo-
luntatem tuam ut scire possem / quod acceptum sit coram te omni tempore / quia
ut dicit augustinus in epistola ad [illegible] / Et iniquus nesciunt dei voluntatem
que est racio iusticie / quoniam ars omnium operationum probus / declinat ab ea
non congruunt ei distorquentur inducentur / et incidunt in reprobacionem
a deo / et periculis in iudicium et penam / Dicit n. augustinus ars dei nescit vi-
cia / et iudicat vicia nesciat ea faciendo sed iudicat ea puniendo / Item
quod peregrinatio corporalis preter ea que iam dicta sunt / valde disponit
homines ad opera misericordie et pietatis / quoniam [illegible] b. augustinus et [illegible] radit
sub precepto / et non solum disponit sed eciam docet opere opera pietatis / Dicit
enim b. Augustinus de vita [illegible] deus filium suum quem elegit nunc pietatis
instruere / et aliorum bonorum operum esse factorem voluit pro tempore in
terris extraneis peregrinum esse et captiuum / ut captiuis et peregrinantibus
misereri didicisset / Nemo n. tam libenter peregrino miseretur et ad-
uene / sicut is qui peregrinationes expertus nouit / Nemo sic hospi-
tem in suam domum ita libens introducit / sicut is qui aliquando alieno
hospicio indiguit / Nemo sic esurienti cibat / sicienti potat / nisi qui
esuriem sitimque expertus est / Nemo tam facile nudum prius vestimentis
operit / nisi qui nuditatem vel frigoris nouit inmeria / Nemo sic per-
turbato et misero et laboranti succurrit / nisi qui horridum omnium euentum
et casus expertus est / Duxit ergo deus filios suos ad terram pro-
missionis / ut per faciliter possit talia pacientibus misereri / et huius
obtemperare mandatis / Levitici xix hic patet / terra sic exponitur Incola
ego sum in terra / i. miseriam experta sum huius peregrinacionis exordia-
tione mea / Ideo non abscondas a me mandata tua / sed da ut
per me ipso possem mandata tua misereri / et proximo [illegible] ab

abscondas a me [illegible] que [illegible] est angelis [illegible] manifesta [illegible] que libeat ab
[illegible] miserationem et eum angelum [illegible] in patria [illegible]

Deuteronomii x / Aduene et pupillo non facit calumpniam et uidue [illegible] / [illegible] et [illegible] ab [illegible] / [illegible] / Et de aduena non contristabis & non affliges eum Exodi xx

scendit qui sciens quod proximo misereri debet, sibi misericordiam non impendit. Vel ne abscondas a me mandata tua, sed revela et ostende mandata et precepta. Dicit Augustinus: Sicut agricola primus terram aratris et rastris purgat, ne quod illi traditum est semen [illegible] terra dominus ipsius suum primus mentem purgat, donat autem eius semina mandatorum contritis. Ergo dicit: Ex quo quod homo qui passus sit ergo dispositos ad susceptionem mandatorum tuorum. Vel ideo noli a me abscondere, quia talium est ut deus homini facienti quod in se est tribuat sapientie sive doctrine. Ex quibus omnibus patet quod corporalis peregrinatio valde est salubris et utilis ad multa. Primo quod deus quosque exibat de terra in qua erat natus [illegible] et [illegible]. Et apostoli Judeos relinquentes quantum fecerunt fructum in nationibus. Et Johannes evangelista qui [illegible] dei et revelaciones in exilio [illegible]. Et Origenes ut scribit Eusebius in ecclesiastica hystoria quantos fecit profectus quando omnibus bonis privatus pellebatur de civitate in civitatem. Et nunc pro magnis criminibus peregrinaciones corporales iniunguntur, quia per multas miserias ab adiunctas magna fit peccatis compensacio, et sic peregrinando [illegible] venitur in vitam eternam, quia separacio dat [illegible]. Alia autem est peregrinacio spiritualis. Et Augustinus hic innuit, cum hic usque debere referri ad corpus, vel ad animam, vel ad compositum quod homo est. Hic est ad [illegible] que homines. Dicit n[amque]: incola sine advena inhabitator domus alie, ne est advena, quo [illegible] quod queritur an sit peregrinus vel incola, cum corpus quod inhabitat est sibi alienum [illegible] quia vel aliunde [illegible]. Dicit n[amque] Augustinus: Absit ut animam putemus quod terra orta [illegible]. Et quod inhabitat est corpus inquilinum, quod corpus in terra oriunde dicitur in terra vivit, et unde sumitur inde redditur. Ergo potius hic ad hominem respondit, et una sumitur [illegible] Et ideo hic duplicem [illegible] prius esse primi hominis, quem [illegible] fuit civis paradisi et deposito [illegible] esse [illegible] in terra vel advena sine peregrinus. Sed sic [illegible] nulli possunt [illegible] in terra vel advena sine peregrinus. Sed sic [illegible] nullus [illegible] alius nisi Adam et Christus, quia [illegible] novit colonum in terra, quia ipse reliquit domum patris, dimisit hereditatem patris, et peregrinus hic in terris [illegible] et a hominibus [illegible] est. Et ergo dicit Augustinus liberius ab omni [illegible] hec verba ad omnem hominem possunt referri, sed non omnis homo potest dicere hic: Incola ego sum in terra nisi cui patria promissa est in celis. Incola ergo est ingressus vel peregrinus. Vita hec est temptatio, cuius vita est milicia quam dinguntur adam suos filios impositum gravat, et qui [illegible] supernam patriam a qua peregrinus accepit. Et ad quam semel perventus [illegible] reddit, ingreditur. Dicit n[amque] alibi propheta dicit: Incola ego sum apud te et peregrinus sicut omnes patres mei, sed dicit sicut omnes homines, sed sicut patres mei. Ex quo Augustinus infert quod hec peregrinatio non instans contingit, ita quia isti soli gemunt pro patria sancta suspirant, isti soli confitentes, quia hospites et advene sunt super terram, isti soli [illegible] in memoria patrum, a qua discesserunt subiecte tunc [illegible] affectibus et moribus quaerunt. Ex [illegible] infert [illegible]

Et peregrinacio solidi fideles includit / et allegat id apostoli dicentis quamdiu
sumus in corpore / peregrinamur a domino / et adiungit per fidem enim ambulamus / non
per speciem / Ex quo infertur quod non omnium hominum est peregrinacio / quia non omnis est
fides que iustificat / Secundo infert augustinus quod illorum qui non sunt predestinati ad
vitam futuram non est peregrinacio / eo quia ibi illi sunt ubi sunt in carne nati
sunt / et alibi non quia civitate manente / sunt in terra non sunt alienigene
ne sed terrigene de quibus dicit scriptura posuit apud mortem domum sua
et apud inferos viam terrigenarum actus suas / Ex quibus concludit quod mali
licet sunt in terra non sunt peregrini / sed dei ipsi sunt peregrini / eo est augustinus quia
ab eo sunt alieni / ipsis non dicitur non estis hospites et advene sed estis cives
sanctorum et domestici dei / Et istas potest augustinus duas condiciones earum / prima
scilicet quod sunt cives terreni / sunt dei ipsi peregrini / Secunda quamquam sunt cives in
ipsis dei / sunt in terra peregrini / Ex hiis capitur per notificacio peregrini / peregrinus est
homo fidelis et iustus predestinatus ad quam est predestinatus ingrediens / et sic incl-
uente civitate non ipsis / Ex omnibus premissis / potest sic quarto 2a / spiritualis incolatus
sive peregrinacio in hoc mundo apud deum est meritorius / Ideo quarto patet ex auctoritate
beati augustini qui hoc concludit / concludit capitulo dicens / Et peregrinos
dominus deus nos fecit / et iussit ut peracta via tendendo ad celestem
civitatem veniamus / non quia per viam caritatis tenuit / multa metuit quia tamen
virtus est operatur magna / Et patet sic quarta conclusio / quia peregrinacio licet sit
virtus est a dono nisi divine
dei et iustitie dei predestinacionem apposita / que non est a dono nisi divine
gracie apposicio / et sic iuvat quod fides est omnis virtus / sequitur quod peregrinacio multa
merita concludat / quia quelibet virtus cum gracia apposita meritum est / quia sicut fides
est meritoria / ita gracia est fons meritorum / Unde Dunscitus meritorum in peregrinacione
peregrinacione specialiter recipitur / quod hiis que sunt aut consueta sunt fieri / in peregrinacione
quod vult peregrinari / primo emendat omnia sua facta / que omnino merita pe-
na quod vult peregrinari / primo emendat omnia sua facta / que ordinat multa pe-
nitencie que sunt multa / ut augustinus super psalmum CXXXVI dicit / Exemplis erudi
misericordie / que sunt multa ut augustinus super psalmum CXXXVI dicit / Exemplis erudi-
ti in gracia dei stare debent peregrinaciones tamen esse petiti prosecuciones
remissione peccatorum et iustificacionem gracie dei / Tercio peregrinus debet
sibi providere / ne deficiat in via / que condicio exprimit bonorum peregrinorum
et meritoria promissione / Scriptura id dicit spiritus sanctus capitulo bonum
adorat / Et hac dicit mirum in peregrino placeat et inferni peregrinus
non audiet / Sepe enim in operibus que videntur exigua provenerunt
magna merita / Quarto peregrinus recipit benedictionem / que facit infusionem
gracie / unde dictum est Jacob ne descenderet in Egiptum sed quiesceret in
loco peregrinacionis sue / et sequitur promissio / ero tecum / et dabo tibi benediccionem
Dicit enim augustinus in libro de correpcione et gracia / sine gracia nec cogitando nec volendo
nec amando nec agendo aliquod bonum fit / Sicut preparatur enim ideo sequitur
quod faciendum est fiat / sed ut quod sit non dilectione perficiatur / Et primo
quod faciendum est fiat / sed ut quod sit non dilectione perficiatur / Et primo
due sunt / sed disposicio ad gracie infusionem / quia de lege gracia multi
infunduntur nisi penitenti / et bona non sunt coram deo / sed est coram hominibus
prudenti / peregrini viles sunt / Unde viriliter agite / et confortetur cor vestrum
et sustinete dominum / continuas dietas faciunt / et longas / in mortificacione
membrorum / et prudenter incedunt / quia uno die gressus incedunt

+ crit ... [illegible]

quod alio non defecerunt et ita continuo sunt in mundo peregrini. Propter quod dicitur peregrinis.
peregrinis. Nolite peregrinari in fervore qui fit vobis ad temptationem. Pe-
regrini orant, in quo exauditio notatur, quia deus exaudit vota talium. Secundum
enim Paralipomenon vi: Si quis advena oraverit in templo domini exaudietur
et quod petierit impetrabit. Peregrini sanctorum reliquias osculantur, quod omnino
eorum communionem [illegible] quod est dilectio. Osculum enim signum est dilectionis
reconciliationis et unionis. Et offerunt munera in signum reverentie et honoris.
Ex quo patet primo quod peregrinatio corporalis signum est spiritualis peregrinationis.
Secundo quia fit ex visibilibus invisibiles gratias. Secundo peregrinatio spiritua-
lis attendit omnes status. Tertio quia incipientium proficientium et perfecto-
rum. Et declaratur hoc ex dictis auctoribus circa ista tria. Et de primo iam dictum est.
Dicit enim sic auctoribus: non enim est vox ista Incola ego sum in terra, secundum
eius tamen qui terrenis renunciat voluptatibus et mundane cupiditatis
exuit affectus, qui exeuntis de Egipto intelligitur in carne remanere
non desiderat. Hic est incipientium. Et subdit: vere peregrinus est qui thezau-
ros sibi condit in celo, qui horrea non struit messibus colligendis
in alienis victurus etatibus. Sed intuitu veterum fecundus et diues
iam congregat que sibi nec mors possit auferre. Hec
est proficientium. Et subdit: peregrinus est qui mortem non pavescit con-
sima, qui pro dolore quod diucius vivat in terris, qui vite longevita-
te lassatur cum prolixitas eius habitationis fastidio est, quia dissolvi non
timet et si dissolvitur transmittit ad Christum se regnaturum. Et hic est perfecto-
rum. Tertio ex omnibus infero quod peregrinum esse paucorum est. Hic est Augusti-
nus de innocentia qui sic dicit: Deus qui ad superna patrie civitatem
peregrinus est mundi et de spirituali vita vivit in patria aliena, sed nimis
multa tenebrosa et multa fallentia deum nosse et amare pau-
corum est, quibus precepta domini illuminans oculos, ut nec in proximorum
dilectione fallatur. Et secundum hoc tertio hic propheta proponit: Incola ego sum, i. ma-
nere timens quia non habeo, sed futuram inquiro. Ideo non abscondas
a me mandata tua, i. unde in interiori viis propriis quod possum me[re]ri
et mundo proficere in virtutibus. Et secundum Bernardum: In via dei non pro-
ficere est retrocedere. Secundo non abscondas a me mandata tua. Quia iam
petit remedium ac si diceret: et si sum contra patriam et pastor miserabilis
[illegible]
tu non abscondis a me mandata tua que in celis fecisti multa. Et secundum
quorum liberaret ab hoc incolatu et cum angelis in celis collo-
caret. Et advertendum quod deus illis qui sunt sua mandata pate-
facit. Ad secundum quod ab hoc signo quod est de porte dei petit sibi
ista mandata manifestari. Unde id fac mecum signum in bono. Ex quo
elicitur primo quod hic dictum non solum est pusillitatis querela, sed etiam est affec-
tatio. Non tamen ... licet sum in terra non tamen sum de terra sicut
nec Christus de regno dicitur quod est in hoc mundo, non tamen est ex hoc mundo.
Sicut dicitur Iohannis xvii: In mundo sunt et non sunt de hoc
mundo. Secundo dicitur quod quo ... sola natura non delectatur sum incola
terreno tamen non abscondas a me mandata. Ex quo patet secundo quod esse in mundo

Vel: peregrinus nil appetens in mundo, quia iste vere incola est in terra qui thesaurum suum reponit in celis ut cor eius ad futuram patriam afficiatur, qui licet sit corpore in terra tamen mente cives sanctorum et domestici dei. Dicit talis peregrinus: Incola ego sum in terra. [illegible]
// Aliud psalmus 87

ii [illegible]

mitto [?]
lam est et mādata non abscondi est mihi donum quia solum
illis nō abscondit quos sanxerit [?] quod dns patri confite[tur]
quod abscondit a sapientibus et prudentibus et revelat ea parvulis. Secundo
quod divina mādata omnibus reprobis sunt abscondita quia et si ut
dicit aug[ustinus] sunt eis clara non tamen sunt cara. Tertio et si mādata au-
diunt predicari non tamen eis sapiunt sed magis despiciunt quia huius que
sunt in terra sunt delectati. Proinde clarum deducitur post hoc
ergo zach[arias] revelādas utriusque inveniatis miserias. Tertia est di-
minorum revelatio mandatorum quo enim mādata serve[n]t prius nisi
quibus docuit ea scripture ex quo [?] esse quod efflagitat f. s. ea
non lz [?] ut dicit aug[ustinus] de singularitate clericorum ambu-
lantes in tenebris sibi metipsis lumen non possunt ostendere nisi ve-
niens superni videntibus offerat lumen. Ita humana caritas ad
deum non dirigit nisi ipse humana legis ondat. Et unde vera innocen-
tia quod dei mādata servitur non potest nisi mens religiosa. Ex
hac que infero primo quod prophetia modicum petendo multa impingit
quia deo non abscondas impingit ondas. Et magnum est quod
deus ondit sua vota que est plena rationibus. Saepe enim dns pro-
hibet vocem quod vult fieri opere sicut patet de illis quibus pre-
cepit ne eum dicerent quanto plus prohibebat tanto plus clamabant.
Et quandoque dns suscipit vocem quod nullo modo vult fieri in opere ut patet
in 10 precepto de mādato habrae dato de ymolatione filii. Et
quandoque deus dat mādatum et vult ut impleatur et quod implectur
primo gravissime sicut quod filii israel agressi sunt volentes vin-
dicare stupracionem uxoris leuitae quando intervenerit iter domini precepit
eis et tamen corā inimicis ceciderunt quia hoc quod deus preceperat
faciendo ope parabat interiore. Vult ergo ut deus sic ostenderet ut
maxime sibi facerent quod in preceptis patet ad humiliationem quod
ad purificationem et quod ad intencionis et voluntatis rectificationem. Secundo
infero quod amotis velaminibus et revelatis oculis necesse est ut
deus veritate ondat quia ipse est qui abscondit lucem in manibus
et hec correctio iam superius sufficienter declaratum est quia non est necesse
quoniam deus aufferret velamine ab oculis quod statim ondat lucem quia
ipse deus non agit naturaliter nec ex obligatione nulli aliquid tenetur nec ex pacto
non agit naturaliter ut obligatione nulli aliquod tenetur [?] sed est liberius et spiritus
ligatione quia nulli rei sua alligat naturam sed est liberius et spiritus
quod vult quid vult cui vult et quanto vult impertiri. Tertio infero
quod nullum mādatum est ita notum quod non indigeat ostensio-
ne quod nullum mādatum est ita notum [?] et quanto in
clariori non quia mādata quanto sunt generaliora et quanto in
se plena oculatur facienda. Et aug[ustinus] hoc correctum declarat de illis
duobus generalissimis mādatis in quibus tota lex pendet et prophete
videlicet diliges dominum deum tuum hoc mādatum tante est difficul-
tatis quante difficultatis est cognitio dei sicut ergo nos per dei
cognitionem [?] quod sibi non possit magis innotescere sic et
adtum cognoscere quod sibi non possit magis innotescere sic et

nullus p̃t eum tantu diligẽ / q̃ nõ possit plus diligẽ R̃n actibꝫ in-
vlitis theologicarum ut d̃r s. t. nõ p̃t ꝯ ꝯtesse ꝯtingẽ / nec q̃ abscondas
sꝫ ostende / et si ꝯtingit eum aliquis / adhuc magis et magis ostende
Dilectio n. dei ipius cognitioẽ mensuratur / q̃ tantũ q̃s deum diligit
quantũ eum cognoscat / h̃c ex d'io mandato / Diliges p̃ximũ tuũ sicut
teipsum / Nullus aũt seipsum diligit / nisi qui seipsum cognoscat / Et
quis est / qui se sic adhuc cognosceret / qui sui ipius ampliori cognitioẽ
nõ indiget / vnde n. homo est incognitus sibi ipi / Licꝫ g° q̃ mada
ta ut arguebat ronẽ sint notissima / q̃o ad illorum ꝯtẽplacionem
sunt tñ difficillima / q̃o ad eorũ impletionem / quia multissimi q̃
dicunt in carne implecioẽ / Ex omnibus hijs concludit / q̃ nullus p̃t
dicere q̃ est ita eleuatus / q̃ aliquid tenet adhereat / Rñx i° adhereat pa
nimento aũa mea / et eum aliquid et si nõ totalit dei mandata absco
dita nõ cent / et io magis magisq; sciant / nõ immunito sciẽda p̃o
sunt / p̃ que abhic incolam liberaret / i° opa iusta

[illegible] aũa mea voluit [illegible] desiderium mandatorum tuorum [illegible] voluit [illegible] desiderium [illegible] desiderabili [illegible] que iustificant [illegible] nõ adhereat [illegible]

Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore.
Postq̃ p̃ p̃dictã amorem defectum interiorum petiuit / ut carnalium
affectionum ꝯ / vivifica me / ut p̃ obnubilacionem ꝯ / Reuela oculos
et relevacionem misericorum pruis incolatus ꝯ / nõ abscondas a me
mandata tua / hic ꝯ ponit ꝯpandiendi ronem / p̃suadentes que
dicit eum in istis peticionibus debeat exaudirẽ / q̃ ꝯ nõ est absq;
deus eum in istis peticionibus debeat exaudirẽ / q̃ ꝯ / nõ est absq;
discreacõe peticio mea / Rñ ronibus est fundata / hꝫ ꝯpetencia ad
exaudiendi motiua / Reuelacõe n. Dꝫ deus vivificare mortificando car-
nalitates / dat ronem / ꝯ q̃ hic concupiuit aũa mea / ad hec se ista affe
ctioẽ dilatat et extendit / nã d̃r p̃gressus aũa progreditur ad appetitum
dilatatur / tu in i° quod appetit delectat / Sꝫ quare dꝫ reuelacõ ocli
lis mentalibus datẽ p̃ extendo ebetitudine sua / dat ronem / q̃ aũa
sua desideraret suas iustificaciones / nõ p̃t iustificacõe sine mente il-
luminacoẽ adueniẽ / tu ipa sit q̃ illuminaciõ aũe p̃ amorem tenebrarum
p̃ quod dauid alibi petit similiter pia lucernã illumari / et tenebras
suas amouẽ ꝯ / illumina lucernã meam deus / amoue a me tenebras
meas / Reuelacõe aũt debeat suas miserias reuelarẽ notificando si
bi mandata sua / dat ronem / quia ad hec tendebat omni tempore / desidera
bat n. dei mandata super aurum et topasion / Et pro declaracioẽ huius
nota q̃o ista ꝯtra bonum ꝯpunt et iudicium dei desiderium / cum p̃
severancia / ad regulacionem interiorum requiritur / vult q̃o
iustificacõe ꝯtra ad hec / q̃ homo sit regulatus uel reformatus in suis
interioribus / requiritur q̃ habeat voluntatem ad bona / et desideret in
diaria dei / et hec que et incessanter / q̃ d̃r hic / q̃ concupit et desiderat
in omni tempore q̃ q̃o sit pa / p̃ꝫ ꝯ hic / que ut p̃ꝫ habit cita ꝯpo
tionem hec succedit / et p̃ꝫ hic vitus ꝯmis / quia omnis arbor bona fructus
bonos facit / et nõ p̃t arbor bona fructus malos facere / vt z in
glosa / innuitur q̃ bona voluntas est aũa bonorum origo / Et ideo

[Marginal gloss, left margin:] q̃ p̃e [illegible] que pot p̃suasiones ad exaudiendum petitum est p̃ꝫ de [illegible] in p̃seuerancia in amore mandatorum / dicit eum p̃cregeret delet exaudiẽ / quia aũa mea / Ꝯ ꝯcupiuit [illegible] q̃n̄ p̃ [illegible] gẽti / ut desiderare iustificationes tuas / i. iusta opa / que iustificant / uel [illegible] statue / uel [illegible] [illegible] iustificant illi [illegible] [illegible] credunt [illegible] vera sapia est amare iusticiam / et in desiderio adherere / [illegible] p̃seuerancia [illegible] p̃o [illegible] ꝯpulsione [illegible] iniquos / et amare illos [illegible] p̃seuerancie est / et agere [illegible] facere p̃cedens / que nõ est aliud forte iuxta virtus p̃seuerancie / et exaudire [illegible] ponit [illegible] ꝯcupiuit exaudiendi ronem
40

iudicium bone consciencie post dei iudicia desideraret / quia in illis ponit quidem
fiducia / scilicet in ante precedunt usque ad finem huius psalmi est / et pro quibus questio
quo ad omnes pretes est vana. Et non est ista peticio david que dicit non intres
in iudicium cum servo tuo domine / quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens / sed
non iudicia dei desiderat / sed petit ad non iudicari / et pro quibus tamen quod
facit / Rex stat hominem conformari deo in voluntate / 2m hanc multam voluntatem
/ quod quidem falsa / sed quando sic est homo regulatus conformando se divine
voluntati / 2m hic tamen provenit quod bona voluntas / Patet quia cum homo est
in mortali peccato / si vult quod deus subtrahat sibi graciam / conformat se divine
voluntati / sicut ... quod vult deus peccanti mortaliter graciam subtrahere / 2m ista vo-
luntas est mala et perversa / tenet ... ideo quod quis in peccato veniali / ut
deus pre misereatur / ut sibi peccata remittit / et pro quibus videtur velle / ut sibi
graciam det / quia sine gracia peccatorum remissio esse non potest / Et tamen bona non
in deprecatis / quia primo ut exaudiatur allegat se tendere ad bonum dicens
concupivit etc. quasi dicat voluntas mea semper ad bonum ducit / sed debeo exau-
diri / quia illi semper exaudiuntur / qui suas voluntates divine conformant
voluntati / quod facit ille / qui habet semper complacens in bono / 2o addnat
impulsionem illius / quod tendit in bonum dicens increpasti superbos etc. In prima
particula tangit bonitatis inchoacionem cum dicit cum dicit concupivit anima / 2o bonitatis
perfectionem / quam quidem ibi desiderare et ubi tamen innuitur ad maiorem perfectionem requisita
dicit videlicet affectio sit fervida / unde dicit desiderare / tendat ad bona vera dicens
iustificaciones / et quod sit continua dicens omni tempore / dicit ergo concupivit anima mea desiderare
iusticiam non abscondas mandata / quia anima mea concupivit / id est tetigit
voluntatem ad bonum et concupiscit hoc quod bonum est / quod dicit / Ex quo de-
disti bonam voluntatem exaudi / et da ut quamvis omnis reformacio
interioribus consequatur / Non est enim hominis via eius / sed donum dei est
dicit gressus / Pro introductione prime partis / et sic sciendum
est nondum quod tempore naturali institutionis regimine inferiorum virium ab
ipsius hominis voluntate dependebat / quia quidem eo quod voluntas ipsius hominis
erat divine voluntati unita / sicut a domino in voluntate sic a voluntate
in racionem / et a racione in sensualitate regula procedebat / et quamdiu vo-
luntas cum eo concordabat / et tamdiu armonia erat virtutibus / et pax
commoda sic quod numquam sensualitas remurmurabat racioni / nunc vero vo-
luntati semper inferius suo superiori obediebat / Hec enim ducebat iusticia
... inferius homo originem suscipit / ubi in peccato
originali / quod in ea et cum ea homo originem suscepit / caro est semper
amissa est / quia ut apostolus dicit / et quamvis hoc experimur in nobis / caro enim
concupiscit adversus spiritum / et spiritus adversus carnem / hec enim sibi invicem
contrariantur adversantur / Ex quo invenitur quod iusticia ista non est invenire in hac
vita de lege communi / et de lege communi / quia ex privilegio speciali / possunt
aliquem concedi / erat enim in Christo / Et secundum hoc ideo et de maria virgine
pro ea ut aliqui dicunt sanctificacionem in utero / et aliqui post conceptum gracie
pro eius ... in non erat in captivitas ad malum / nec ad bonum
peccatum / quia ex hoc non erat in ... ad malum / nec ad bonum
difficultas / ut vult Rog. tamen in patria ex Christi merito restituetur / cum
reformabitur corpus humilitatis nostre configuratione ad corpus claritatis
sue / quia ut dicit Augustinus / tunc in corpore erit subtilitas et velocitas

Pro dolor

argumentum

Principis cor ... disponit ... ... erit

ad gall v

tanta quod utrique vestiunt spiritus / illuc quoque erit et corpus / sed quod anima in toto possidebit . i[d est] Et post hoc ha[be]t opponi / ut propheta dicat se exaudi-
endum / quia optat omnibus diebus vite sue iustificaciones domini . i . ad . re-
stitucionem domini / quia nobis xpistus meruit suo tempore restituendam / quia quod
tempore quo amissa est / et desideria carnalia que mortificat amor
et velamen oculorum mentalium / vel ignorancia seu cecitas / vel hebetudo
mentis et miserie corporalis / sive mortalitas inveniunt nos nimis / Sic
ii . apostolus . Postquam dixit sencio legem aliam in membris meis repug-
nantem legi mentis mee erat sibi hoc bellum intestinum valde grave / Unde
dixit quis me liberabit de corpore mortis huius / et respondit gratia dei
per ihesum xpistum / Et si propheta in tempore sic petivisse / tunc a petivit hoc xpisti in-
to per hanc vita sibi restitui / a in hanc vita quantum est possibile ad vi-
vendum statum miseracionis et consciencie recondicionem admitti / quia
sperans esse hoc velle habere hoc / quod bonum reservatur in futuro / Hiis sic
premissis ponitur hic quod prima / ordinata hominis disposicio incipit a re-
gulacione voluntatis / Dicit enim augustinus de vera innocencia dimissionis humane
affectionibus est quod dimissio voluntatis / que si prava est pravus erit moribus
inquieta / Si autem recta est / non solum affectio hominis erit inculpabi-
lis / sed et laudabilis erit / in mente habetur / quod homo enim quod est in volun-
tate dispositus / tunc hoc re procedunt sui affectus / Et nota quod
quatuor sunt potissime affectiones / scilicet gaudium / dolor / desiderium
spes / et timor / Dolet enim de malo commisso / timet de suppliciis / de-
siderat seu sperat promissa / et gaudet de honoribus / quibus affectibus
aperiuntur ad virtutes / Prima de eo quod amamus ea gaudemus / vel gau-
dendo speramus / et de eo quod odimus ea dolemus / vel dolendo metuimus /
Ex quo autem quod hii quatuor sunt prima et principia omnium virtutum / Ex quo
enim virtus est habitus bone mentis / ideo isti affectus animi sunt sunt ordinan-
di et componendi / ut in virtutes possint proficere / aliquas enim de facili decidat
in vicia / Unde dicit augustinus in libro de spiritu et anima / Sic amor et odium leticia
et molestia iuste et fortiter instituuntur et ordinantur / statim in virtutes
surgunt et fingunt prudenciam temperanciam fortitudinem et iusticiam / que sunt
originales et cardinales omnium virtutum / Et sic hoc ordo sit in anima affectu
esse incipiunt / Quod ordinem indicet sui profectum in amore dei / et proxi-
mi / et contemptum temporalium / et inferiorum / crescit / in desiderium su-
periorum et eternorum / Ex quibus recapitulatur quod magna pars bonitatis est vo-
luntas in affectionibus ordinata / quam iste petit vivificari / sibi
mentis oculos revelari / sibi mandata non abscondi / allegando
quia anima mea concupivit / Dicit enim hugo / magna bonitas
est velle esse bonum / Et augustinus dicit libro quito confessionum / omnia
tamen habet qui habet bonam voluntatem / quia est que per se sufficit / si cetera
non sunt / Si autem sola non fuerit / nichil prodest quicquid habitum fuerit / Ex
quo vlterius elicitur quod defectus non est ubi adest bona voluntas
Dicit enim augustinus super psalmo xxxvi sermone 2o / Si quis parum fuerit re-

[illegible] i pripto [illegible] adver[illegible] aliud vero actum [illegible] est
[illegible] et rerum [illegible] que [illegible] adherere rebus spiritualibus [illegible]
[illegible] que videtur [illegible] manifestat sapiencia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et nobiliorem [illegible]
[illegible] et rerum spiritualibus et divinis [illegible]
[illegible]
[illegible] spiritualibus [illegible]
[illegible] et affectibus [illegible]
[illegible]

[illegible]

[ope]ratis ad artificium varia/ et non respicit ad causam. Deo plenam/ Est enim non
secundum exterioris facultatem sed secundum interioris caritatem/ de qua dat/ sine fine
quia caritas sine caret/ Et subdit si non quid foris deest offert benivo-
lenciam dat consilium/ si potest prestat et auxilium/ Et si hiis minime non potest
ut iuvat voto vel orat pro tribulato/ Et subdit unde dextera plena
est caritate quedam bona voluntas/ Ex quo sequitur quod sola nuda voluntas
non sufficiat ad iuste vivendum. quia secundum Augustinum si sola caritas ad recte
vivendum non sufficiat nisi assit nostre voluntatis assensus/ sic nec voluntas
nostra sufficit nisi nostra dei adiuvetur gracia quod dicit apostolus quod deus in nobis
operatur velle et operari pro bona voluntate/ Et in libro de penitentia/ Ex
multis Augustinus colligitur quod bona voluntas sine adiutorio gracie sancti esse
non potest/ Et nonum quod licet aliquis habeat bonam voluntatem/ quia con-
formem voluntati quam Christus in factis ostendit/ tamen quandoque impeditur quod facere
non potest aliquid quod desideravit/ et hoc vel quia non habet liberum arbi-
trium in eligendo/ vel quia resistentiam carnalis consuetudinis habet/ in fa-
ciendo sicut ut dicit Augustinus per successionem tanta obtinuit violencia ex
mortalitate nostra. quod quandoque homo videt quid est faciendum/ et facere
vellet tamen non potest/ Et dicit quod hec est iustissima peccati pena/ tamen non est
hec de numero horum institutis sed de pena dampnati/ Sed que est voluntas
per Christum ostensa/ dicit Augustinus in libro de oratione dominica/ voluntas quam Christus
fecit et docuit/ est humilitas in conversacione/ stabilitas in fide/ ve-
recundia in verbis/ iusticia in factis/ misericordia in operibus/ immortalitas in
conversacione/ in moribus disciplina/ iniuriam facere non posse/ et
sibi factam posse tollerare/ cum fratribus pacem tenere/ deum in eo quod
pater est ex toto corde amare/ et in eo quod deus est efficaciter timere/
Christo nihil preponere/ caritati tantum inseparabiliter adherere/ cruci eius fortiter
assistere quando de eius nomine et honore certatur/ in sermone constanciam qua fir-
mamur/ in tormentis confidenciam qua congredimur/ in morte pacienciam
qua coronamur/ Et quandoque ad hoc habere respectum hic voluntas nostre af-
fectus ordinatur et omnia que in nobis sunt/ reformacio ex
Christo duxit originem/ quam multa plurima in sanctis munera restituit
que erant amissa nostris demeritis/ Et tamen hec clausula potest
ita exponi/ a sua id est voluntas mea dei gracia vivificata et
ita vivificatus/ inde sapiencia opera concipimus/ secundum omnes affectiones
suas et operibus regulare/ quia alias non possit hic perfecta esse
vel pie orationis exaudicionem/ quia et Christus volens in suis
orationibus exaudiri/ suam voluntatem subiecit voluntati patris/ Ex
omnibus hiis possumus recipere racionem quare quidam aliqui dicuntur
habere bone voluntatis/ et aliquam male/ quia quidam divinam
gratiam sentiunt et ex vitam quasi spectaculum respiciunt/ alii vero
non/ Alia racio accipitur secundum hominem interiorem/ et exteriorem
non quia bonum in se ipsis hominem interiorem considerat quod
principale et secundum quod considerat se esse quod sunt/ unde quia debi-

voluntas quam Christus docuit

ca. 26

[illegible]

te seipos cognoscit cum debite seipos diligit / et hominem interiorem
volunt in sua integritate conservare / et optant ei omnia bona / que sunt bona
spiritualia / et ad eorum ascensionem operum impediunt / et delectabiliter redit
ad cor proprium / quia ibi inveniunt bonas cogitaciones / et spiritum / inveniunt bona
memoria preteritorum / et spem de futuris / ex quibus causatur delectacio et gau
dium / nec patiuntur dissensionem in seipsis / quia sunt timore cautele
/ et cetera quia tota eorum anima tendit in unum / et de discordia dolent
et tristantur / mali vero existimant in seipsis principale esse naturam se
sitiva et corpulenciam / unde quia non recte cognoscunt seipsos / et cetera
non habent veram dilectionem ad seipsos / unde nec curant conservare integ
ritatem interioris hominis / nec appetunt eis bona spiritualia / nec procurant as
census operantur / nec est eis delectabile redire ad cor / quia inveniunt
ibi mala presencia / preterita non dum deleta et futura in operibus prisa / nec
concordat cum seipsis propter conscienciam arguentem propter synderesim saluatem
et propter omnes iniusticie remordentem / Hec bene tangit in septimo libro / Ex quo
infert primo quod mali habent naturalem voluntatem / sed id in eis per ma
liciam non tollitur / licet pervertatur / 2o quod estimacio qua mali credunt
amare seipsos est falsa / racio quia qui diligit iniquitatem / odit animam
suam / Et hec bene / quod amor proprius qui est mala voluntas / omnium ma
lorum est causa / quia declinat usque ad contemptum dei / male in vo
luntate hominis sic appetunt indebite exteriora / quod spiritualia fastidiunt / et cetera
temporalia / Ex quo sequitur quod ad voluntatis bonitatem / non solum requiritur
istarum affectionum ordinacio dei gratia / et voluntatis confor
talis / sed et requiritur concupia / seu amor bonorum spiritualium / seu caritas
virtutum / racio quia est voluntati est instinctu naturali / ut appetat vir
tutes tamquam suas perfectiones / unde nec gratia potest esse sine virtutibus / ut
ipso sine eis possimus confortari / quia ut dictum est / cuius voluntas
qua habent propria virtutis / et cetera quamvis diligit se debite et
seipsum debite cognoscat / et quod diligat virtutes / aliqua ut dicit / Attende in
septimo et octavo libro / dilectio virtutum in propria ipsius dilectione inclu
ditur / homo enim diligendo virtutes / diligit se / quia optat sibi
bonum / et suam perfectionem / sed diligendo graciam optat sibi amicum vi
tam / diligendo caritatem / optat acceptus esse deo / diligendo
dilectionem / optat se esse in actu meritorio / Et ad hoc immediate
sequitur non solum dicit concupiscit anima mea / sed dicit concupivit concupiscit
anima mea desiderare iustificaciones tuas / id est diligere virtutes
quibus ipsa voluntas ordinatur et perficitur / et iusta et recta efficitur
Et hoc sic exponit Origenes hanc particulam / concupivit anima
mea desiderare desideria / id est hoc desiderando iustificaciones tuas
id est mandatorum tuorum / Et ad hoc volunt promoveri / ut desi
derarent precepta dilectionis / que iustificant / desiderare prima
quia precepta dilectionis / est desiderare virtutes / et desiderare
caritatem est desiderare et amare dilectionem / quia illa me

[illegible] dispositionem / affectio appetitus per cybum et aquam etc. / et ypocrisia [illegible] / affectus,
[illegible] quandoque [illegible] / [illegible] quoque [illegible] quandoque [illegible] in aqua [illegible]
[illegible] ad [illegible] / pisces [illegible] appetunt etc. in aqua [illegible] aliquando [illegible]
[illegible] in terra [illegible] aqua et aves in aere [illegible] sub [illegible] / sic [illegible] aliquando [illegible]
[illegible] aves [illegible] celestia [illegible] quod [illegible] / pisces in [illegible] et [illegible] / qui
[illegible] qui [illegible] et [illegible] / [illegible] dicit [illegible]
magna [illegible] devoratis et [illegible] [illegible] ubi [illegible]
[illegible] / et [illegible] sicut [illegible]
[illegible] affluentie voluptas quod [illegible] / [illegible]
[illegible] sompniat [illegible] ut [illegible] male [illegible]
[illegible] / [illegible] sompnia [illegible] / sompniavit [illegible]
[illegible] ut [illegible] illud thobie [illegible]
[illegible] / ita quod [illegible] potuit [illegible] / sicut [illegible]
[illegible] / [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] petivit [illegible] illum [illegible]
[illegible] appetitus [illegible] / [illegible]
[illegible] sompnia [illegible] ad [illegible] et [illegible] / [illegible]
[illegible] sompnia [illegible] que [illegible] ad [illegible] / [illegible] major est [illegible]
[illegible] alta et horribilia [illegible] delectabilia [illegible]
[illegible] / et [illegible]
[illegible] est [illegible] et [illegible] / [illegible]
[illegible] est [illegible] ut [illegible]
[illegible] / [illegible] sompnia [illegible]
[illegible] / [illegible] ix [illegible] sompnia [illegible]
[illegible] delectabilia [illegible] xi [illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible] et [illegible]
[illegible] xiii sompnia [illegible]
[illegible] sompnia [illegible] / [illegible]
[illegible] ix sompnia [illegible] sompnia [illegible]
[illegible] / sompnia [illegible] sompniavit [illegible]
[illegible] voluptatem [illegible]
[illegible] xiii [illegible] sompnia [illegible]
[illegible] celestia [illegible] et [illegible]

est eis gaudium quia semper desiderat facultatem / certus claritatem / semper ... [illegible]
ipsum sanitatem / obsessis securitatem / Sic pro opposito gaudent bona [illegible]
facultatem que non minuentur / securitatem que ... [illegible]
non obtenebratur / sanitatem que non infirmatur / que non impugnatur claritatem [illegible]
... in alio loco dicit et concupiscit et defecit anima mea in atria domini / Et quia Augustinus [illegible]

Et quia semper deum et animam mea gaudium et desiderium / actus ... [illegible]
desiderium est ... appetitus seu fervens affectus cordialis / et est duplex secundum Augustinum [illegible]
... vel viciosum et virtuosum et prohibetur desiderio vicioso [illegible]
... est ... quod desiderant delectationes carnales ... [illegible]
... xxi ... desiderabit ... [illegible]
... sicut desiderant anima mea / talia ... desideria [illegible]
... [illegible]
... de symbolo ... [illegible]
... vita ... [illegible]
... Joh. ... Joh. 3 ... [illegible]
... desideria ... [illegible]
... et honesta ... [illegible]
... [illegible]
... desiderat ... ad fontes aquarum ita desiderat anima mea ad te deus / ubi ... desiderat [illegible]
... sicut ... [illegible]
fontes aquarum ... ad te deus ... [illegible]
... [illegible]
delectat / desiderium ... [illegible]
... anima mea desideravit te in nocte / ... [illegible]
nocte surgebam ... desiderat ... [illegible]
et ... Augustinus ... [illegible]
tue desideria ... dulcia ... [illegible]
... et ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... et totus ... ex desiderio ... [illegible]
... videt ... [illegible]
et ... plene et perfecte ... in celo ubi est
... sine diminutione ... sine ... obscuritate / pulcritudo sine ... [illegible]

ritorie non potest impleri sine viribus / caritate et dilectione actualis
plenitudo igitur legis dilectio est / Et istam eandem sententiam innuit augustinus quod
inmundo precedente spiritu accessum dicit enim sic iste macula interna / sed ne
sibi mandata absconderentur grauaret / in quibus sola dilectio / vel maxime
percipitur / quomodo dilectionis dilectionem se velle scire proclamat. Dicens
Concupiuit anima mea desiderare. ut sit sensus. Diligendum diligitur
per ipsa dilectio non diligitur / quomodo concupiscere desiderare non est
aliud nisi dilectionem diligere dilectio. Nam quomodo desiderium est Ex quo
augustinus infert primo / quod talis concupiscentia non est dampnabilis / ratio / quia
non de hac dictum est in lege domini / non concupisces / Secundo quod concupi-
scencia sine addito in malo accipitur. Dicit enim augustinus concupiscentia si sola ponitur
non nisi mala esse intelligitur / et addidit apostolum dicentem / concupiscentiam
nesciebam esse peccatum nisi lex diceret non concupisces / vnde quomodo
sola ponitur sic nunc dictum. Dicit ideo quia caro concupiscit aduersus spiritum
Tercio concupiscentia non accipitur in bono nisi cum aliquo additamento / ut alibi
legitur concupiscentia sapiencie deducit ad regnum perpetuum / Et quarto addit
concupiscere desiderium apponit iustificationes dei. Dicit concupiuit anima mea desiderare. Sic
Et augustinus monet hic satis durum esse et prolongum passum / Dis-
putat dicit enim in sic ex quo concupiuit desiderare iustificationes
dei sine nondum eas desiderauit / et ita longe abs eis fuit Ex quo
nam qui desiderat non adhuc habet eas quantum putandus est ab eis di-
stare / qui eas nondum desiderauit / Et post ipsius concupiscere et desiderij
distanciam in corporalibus. Dicit concupiscit egrotus desiderare cibum quod
intus vadit ad cibum / sed desiderium vadit ad tollendum in cibo
fastidium / cibus requiret delectat / sed delectacio in egroto fastidi-
o extinguitur / vnde concupiscentia desiderij non est aliud / nisi racio recu-
perande sanitatis et vtrumque est in animo / Sed quia per corpus agitur / ideo
venit sine reliquo scribitur / Et post augustinus distanciam inter concupiscenciam et de-
siderium quod concupiscencia est et respectu presencium et futurorum absencium / concupiscitur
enim et quae sunt et quae non sunt / concupiscendo enim homo fruitur
rebus quae sunt / sed desiderium est rerum absencium concupiscencia Ex quo
Sed quod hic non capitur desiderium in hac propria significacione / ratio / quia
qui non concupiscit propria desiderare iustificationes dei ut absentes
quia ut dicit augustinus absentes esse non possunt / nisi ignorantia / aut igno-
rantur et sic non quia peperit a se illas non abscondi / vel ignorantur
sciuntur / et non sunt / et sic esse non quia complere iustificationes non potest
aliud nisi opera iusta / non potest dici quod complere absencia / etiam
sicut qui supplicat dicit / iustificationes tuas custodiam non me de-
relinquas vsquequaque / Et ad clariorem intellectum istius translacionis
posterius ergo / Et si desiderium iustificacionum facit aliquis imperfectionis
Sed sic quod dicit concupiuit anima desiderare iustificationes tuas / magnam
exprimit perfectionem / quae est dicit intencio ambrosij / Circa istam distanciam
Dicit enim sic sicut plures est vita vite quam vite / vite enim quae

[illegible]

est causa finis vite / vita autem vnice beatorum / est sic concupiscere desiderare
iustificationes dei propter se quam desiderare / desiderare enim omni est / sed
concupiscere desiderare non est nisi perfectis / sed dum gracie / et sic est
in perfectis / Exemplum quod vnde Vnde dicit hic Augustinus concupiscere desidera-
re iustificationes / est diligere desiderare · i · in desiderio iustificationum
delectari / quando ea fiunt racionis seu cognicionis / quod est dum
gracie dicit ii ambrosius sicut qui deo videlicet nos oblectari cupiditate
desiderii suauis iustificationum pectoris atque affectu / Ex quo infero
primo quod peccatores actu non concupiscunt desiderare iustificationes / racio
quia non delectantur in diuinis mandatis quoque sunt iustificationes / Nam
egrotus ut ambrosius dicit non desiderat vini cum inridet nisi
ut possit recipere sanitatem · i · o · nulla sed in nutrimento delectatur
ymmo dolet et tristis est et patitur / sic peccatorem constat inuite
penitet et grauat et libenter non peniteret / si non timeret eternum sup-
plicium ymmo libenter peccaret / si posset impune / ut dicit Augustinus [illegible]
autem grauius egrotat dicit Ambrosius omnino refugit ne vratur ne
incidatur ne affligatur ne a cibo abstineat / sed delectatur et com-
putrescit in stercore suo / Secundo infero quod tamen delectacionem habe-
re non potest nisi exutus a vinculis / est [illegible] / [illegible] in
est ambrosius / sicut qui dicit esse referendo se ad vinculum / quod dicit qui
punit aut [illegible] hec non facit nisi solutus a vinculis / non com-
a vinculis solicitudinibus temporalibus ut puta desideria [illegible]
[illegible] carnis seu voluptatum a honorum / sed et a vinculis [illegible]
[illegible] ut puta vincula coniugii ligatus [illegible] ib. qui dicit
vxorem non petat / tu innectit se [illegible] vinculi ligatus [illegible]
qui non sui corporis potestatem / ligatus est qui solutus est quod [illegible]
tet vxori se beatior autem est qui post deo placere desiderauit
Tercio infero solus ille qui deo nil preferunt in dei iu-
stificationibus oblectatur hec scilicet diuicie [illegible] Vnde dicit Am-
brosius sicut qui non preferunt deo diuicias delicias honores
vxores et quascumque necessitudines illi cognoscunt mandata dei
et custodiunt [illegible] non [illegible] medicina diuina sed desiderant multo
[illegible] sibi mandatum dicit concupiuit est nouum [illegible] sicut
dicit Augustinus et Ambrosius quod [illegible] non dicit concupiscit quod
[illegible] sed dicit concupiuit [illegible] iste erat modo
quid ea preuenit ad id [illegible] desiderabat [illegible] de-
lectabatur in his [illegible] se [illegible] concupiuisse [illegible]
Ex quo patet quod iste dei iustificationes [illegible] Secundo quod [illegible]
amor in eo [illegible] / Tercio quod [illegible] dicit [illegible] aug
[illegible] in dei iustificationes [illegible] feruet quod [illegible]
[illegible] non feruebat qui [illegible] paulo post dicebat [illegible]
[illegible] in [illegible] iustificationibus / Ex quibus patet quod [illegible]
[illegible] ad hanc delectacionem est [illegible]

... dubitacionis de umbra ... de ocio ad labores ... tollit difficultates, inveniunt ... facile esse quod impossibile ante putabant ... perseverancia ... virtutes laboravit ... et afflicto labor robur addendum ... ipsa ... fortitudo ... salvus erit ... qui prius quam ad metas veniat desistit ... et dyabolus soli perseverancie insidiatur ...

non petebat. Exemplo corvo, xiii; a vinculis xxvi, exemplo 2° 3° ut deo prefferre ex 3°, iste ut dicit hic Augustinus videndum est quae sunt utiles et honeste pro secundo eorum desiderium et ... delectabat eorum operacio, quartum finis ... delectabat. Et omnibus hiis habetur quod voluntas seu constancia sic re forcati non refugit. Dicit iudicia racio quia ut ambrosius dicit, quia sicut salutarem valitudinem medici servare ... quia et bona constancia ... sibat examinat. Sequitur in omni tempore ... tangitur tercium ad interiorem ... tacionem requisitum scilicet in bonorum fervore confirmacio, quae non est ad ... nisi perseverancia. Dicit ... in quadam contemplacione ... x. Perseverancia est vigor mentis, virtutum confirmacio, doctrix ad ... rancia ... pacie, filia constancie, amica pacis, vinculum ... propugnaculum sanctitatis. Perseverancia magnum dei donum est, quo dona cetera ... Ipsa ... est virtutum finis et consummacio. Racio quod est notandum prout dicit ... 2e q xxxvii quod multi sunt ... perseverancie, ita quod eligunt perseverare et incipiunt actum non complent, actum quia non persistunt usque ... Est autem duplex finis unus est finis operis et hic perseverare ad ... usque ad finem ... operis scilicet quod ... perseverancia ut quibus continet usque ad finem ... operis ... usque ad finem ... et magnificus usque ad consummacionem operis. Alius autem est finis humane vite et non perseverare hic ad ... perseverancia nisi racione quarumdam virtutum quarum actus necesse est durare per totam vitam hominis sine interrupcione, ut sunt actus fidei spei et caritatis. Et ambrosius ... 3a ... bono ... esse in suis ... ut in hiis que dicta sunt perseverent. Racio quia ... est cognicio iustificacionum id est fidei ... est in operibus iusticie delectacio id est caritatis, ut notandum est ... 2° ... quia ... tabilis ... Ita exponit hanc clausulam ambrosius ... cupiscat desiderare iustificaciones in omni tempore, ut nullo momento bone ... cupiditatis. Et Augustinus in libro de bono perseverancie dicit ... vita ... potuit ordinare sine dono perseverancie ... quo solo hii perseveraverunt usque in finem ... et ... salute ... Ex quo elicitur primo quod immobiliter persiste in subiecto ... virtute ... usque ad finem solus est perseverancie ... est ... in ... est ... dicata est in subiecto et ab eo est difficiliter mobilis ... sola perseverancia facit ... persistere et durare usque in finem operis vel vite. Ex quo ... adherente fortitudinis ... est ... admixta fortitudini. 2° ... constanciam ... Dicit ... constancia et perseverancia ... in fine, quia ad utraque ... constancia firmiter persistere in bono ... fortitudine ... constancia facit in bono persistere contra difficultatem que provenit ... exterioribus impedimentis, ut ... que inferunt ... dolorum ... Sed perseverancia facit in bono persistere contra difficultatem ...

... sola complet et perficit ... actum ... sine ea nullus bonus actus, nulla bona virtus, nullus bonus fructus ... perseverancia ... que ... nulla ... perseverancia ... alie virtutes sunt ... virtutum ... alie virtutes ... perseverancia ... arbor fructus ... boni operis ... debitam ... perseverancia maturet.

Quas solam virtutem ... ipsa est ... filia virtutis et ... sine qua nemo videbit faciem patris.

quid sit perseverancia

9° 3°

que pervenit ex divinitate eius / Sed infero / quod alia erat presencialiter

memoria [illegible] / alia est non sectorum / hec est augustinus qui sic dicit / postquam

homo factus est reus / acceperat posse non peccare / posse non mori et

ut bonum non deserere / datum ei presencialiter adiutorium / non quo fieret

ut perseveraret / sed sine quo per liberum arbitrium perseverare non posset / Sed

nunc non habet dictum donum perseverancie / sed quod datur sanctis ipsa perseve

rancia / non solum ut sine illa perseverare non possent / sed eciam ut non nisi

per hoc donum perseverantes fierent / Secundo quod ille qui non perseverat / non est

defectus doni / sed propriorum recipiencium / quia non extendant se ad hoc

ut esse possent perseverantes / sicut alii fuerunt / vide B. [illegible] super d[icto]

Si quis sit habitu non perseverancie indiget dono spiritualis gracie / sicut

et cetere virtutes infuse / Si quis autem est in actu perseverancie / non solum in

diget spirituali gracia / sed eciam gratuito dei auxilio conservante hominem in

actu isto usque in fine vite / et racio est / quia corporis liberum arbitrium

in hac vita est vertibile et non tollitur sibi / nec per graciam spiritualem

quantumcumque stabilitur per graciam / non potest se immobiliter statuere in bono

vide sepe cadit sub potestate eius electio / sed non conservacio quoniam defectu

auxilii divini / non exigitur nisi ex indignitate hominis promerente / vide glo

super i° ad Timotheum perfecti simus. Item senecas dicit / Si vis perfectum velles implere

primum et nosti quis magis est / quod dabitur / extendis sinum et fac

magis capacitatem / Sic deus differendo rem extendit desiderium et

desperando extenditur animus / et fit capax / desideremus ergo quia hec

est vita nostra / ut desperando exercemur [illegible] ibi / vide si non desperemus

consolacionem non habemus / quia nunc est ita in nostra potestate / ad quod tamen ve

genimus / sicut ad desperandum / Dico ii / ut exercitaret in nobis sanctum

desiderium / quibusdam bona promittit / quibus ea dare differt / quibus statim

dat / quibus temptaciones et afflicciones immittit / Dicit Gregorius vide

moralium / Electi sed temptaciones sustinent ut vehemencius desiderent / Et

si desideraciones debemus / quia postquam iustificatos desiderare de

bemus ut iusti essemus et iuste viveremus / hoc ii / habito non plus a

nobis requiretur / Et hoc est notabile / quod primum desiderare iusticiam in libertate

nostra / sic eo ipso quo se posse desideramus iusti sumus / quia cum vere desid

ramus si possimus efficimus / si non possimus non tenemur / sed consolati sumus

domino sed in desiderio maneamus / ideo dicit in omni tempore vide Bona pot

hec ex desiderio quodam languore / quod eciam est ille qui sic in peccato

vide Balaam concupivit / ut anima sua moreretur morte iustorum / num. xxiii

Aliud est sanum et validum quodam quamvis animatum / ut est continuum in gracia / sed in

perfectum et tepidum et remissum / quo quis vult et non vult / piger quia

bene vult et perfecte quomodo non vult / sic quando homo magnum cupit

hic / sed affectione remissa sicut aliquis cupit esse ita sanctus / ut sanctus

petrus / sed non vult hic ita in refecte tense / Si in perfecto eniam modum tamen

intense cupiet tamen sanctus esse / Secundum est quod que adiecit dilectioni / et

ipse sit fervore animorum quod est perfectorum / de quo sic dicitur / quod desi

derat mali dei in omni tempore / id est intense et ferventer / vide ideo ut pue

ra adurem sine libanis sine aliud quid faciam cum desiderem et mediter ut apprehendam

"tale

gratuito

qui nihil instructu hoc appetunt sed culpa ipsi languescunt

[illegible]

Increpasti superbos maledicti qui declinant a mandatis tuis

Superius propheta allegavit se velle tendere ad bonum. Deinde concupivit etiam petit tendendi motivum. Increpasti superbos. Quasi dicat omnes quicumque convertuntur ad eos contento collo neque in vita hac dimittet sine pena neque dimittet in futuro. Et maledicti omnes [illegible] dum negligentes quemcumque illi puniendi sunt qui prevaricantur mandata sua in motivum ergo [illegible] pro vindicatione [illegible]. Ex quo deus increpat superbos et omnes erant subiecti maledictioni quicumque declinant a mandatis eius ergo tendere ad bonum et sic sepe propheta inducendo monebatur ad legis impletionem per [illegible] precedentium prevaricatorum. Unde id est Ps. [illegible] que fecit pharaonem et virtuti eius in mari rubro et in multis aliis locis sacre scripture. Velut sic continuari ut doctor continuat. Superius petivit divinum auxilium contra defectum multiplicem. Hic ponit illorum defectuum originem scilicet peccatum prime parentis. Ex quo enim in eo quia ipsi peccaverunt [illegible] defectus contracti sunt et transfusi ita quia mors corporalis et spiritualis sunt et vitium corporalis et spiritualis et omnes alie miserie seu pene exinde venerunt.

Unde Augustinus super Ps. [illegible] dicit Adam in uno loco fuit confractus et quomodo comminutus super toto orbe terrarum sparsus est et sunt fractura implet orbem. Et Fulgentius dicit hoc in dyalogo ad Orosium Adam elatus superbia dei mandato inobediens precepta dei contempsit et sic transgressus est [illegible] mortis [illegible] meruit et ab illo uno homine humana natura vitiosa atque peccato obnoxia mortalis extitit.

Et pro declaratione huius nota quod ista [illegible] peccato demonstrat primorum parentum [illegible] serpentem iuste vindicentur pravitatem hominis. Dicit ergo [illegible] qui dicit superbos id est parentes primos increpatos et omnes alios quicumque declinant a mandatis dei maledictos id est isti vite misere subiectos. Unde dicit [illegible] vanitati subiecta est omnis creatura non volens sed propter eum qui subiecit ea quia dicit [illegible] primo propter eum id est primus ade peccatum. Secundo propter eum id est ipsum deum. Deus est enim auctoritate iustitie subiecit omnes miseriis [illegible] nascimur primis exigente peccato. [illegible] unde dicit Augustinus super Ps. CXXX in hac vita vapulamus quia tota ista vita sine felicitate [illegible] in tribulatione plaga nostra est. [illegible] non est iustitia filios portare penas parentum. Ezechiel xviii id est non portabit filius iniquitatem patris. [illegible] comederunt uvam acerbam et dentes filiorum obstupescunt [illegible] quod ipso presumpsit [illegible] peccatum primorum parentum non erat superbia sicut [illegible] novit [illegible] arguitur quia non appetierunt excellentiam ut primus angelus sed [illegible] quia eis dyabolus persuadebat dicens Eritis sicut dii scientes bonum et malum. Et [illegible] continentia hominis [illegible]

[illegible]

Ezechiel xviii

90

[illegible]

Cum tangit dei iustam penam dicens Increpasti. 2º punitorum maliciam quia superbos. 3º eorum sepicium ostendit conformem penam dicens maledicti. Qui declinant. Horrorum affectiones carnales deducunt in mortem eternam sicut et abierunt multi miseri et hoc ideo quia Increpasti superbos. Ac si dicat: ideo eorum superbia que tibi displicuit hec omnia venit super me.

Et primo notandum de peccato primorum parentum. 2º de pena peccati eorum. 3º de penitencia ad nostri tempus dicens Increpasti superbos id est demones et homines. Ita et hii et illi erexerant se contra deum. Et primo dicam quid de peccato demonibus. Notandum quod angeli id est non sunt mali ex creacione, quia a summe bono non procedit primo dissimile boni, sed sua voluntate dampnatus est. Et licet omnes sint mali creati, tamen non dicuntur ab inicio cecidisse, sed dicuntur facti fuisse. Et dicitur ab inicio non stetisse in veritate quia bonus factus continuo se a luce veritatis avertit. Appetit autem se appetendo propria excellencia et potestate. Appetit sua voluntate propria non omnibus preesse et nulli subesse. Appetit sine lege sub deo ordinata, ad quam omnes alie ordinarentur. Appetit esse similis inordinate et nullo modo precedente, et ita appetit esse similis altissimo, non quod similis nature, vel id est quia dicitur natura, omnino naturaliter rationabilis appetit assimilari suo principio, quia et ad hoc est creata. Nec id quia dat gratiam, quia si stetisset habuisset ex gratia quod omnibus angelis prefuisset, sed gratiam nunquam dat nulli subesse. Nec id quia dat gloriam, de qua id est apparent similes ei, cum ipsum appetit similitudinem super se contra ordinem et extra mensuram sibi ordinatam et propriis preceptis peccato superbie. Isaie id est Ezechiel: Cor tuum in decore tuo. Ezechiel XXVIII. Unde cito post peccatum accessit sibi peccatum invidie, non quod videret deus angelis, quia non erat occupaturus locum eius, sed locum proprium, sed videns hominem ut simul cum eo creatum et cito post hoc estimat non quod homo esset participaturus gloriam, a qua ipse cecidit. Unde invidit et suggessit id est in cecidit. Unde dicitur invidia diaboli ipse cecidit; peccat et dampnatus est et dampnatus invidit. Dicit eciam angelus quod superbus per peccatum et dampnatus est et dampnatus invidit. Dicit eciam angelus quod hiis duobus peccatis angelus factus est diabolus, quia peccato superbie inordinate inanimabatur ad id quod erat supra se, sed invidia ad id quod erat iuxta se, nec erat ulterior dampna intellectualis creature. Preterea angelus dei fortis est per dilectionem dei et proximi, dei supra se et proximi iuxta se et socios eius. Increpacio est eorum delictio et hominum redempcio. Increpacio est quia id restitutum est eis. Increpacio quia eorum suggestio repellitur maxime. Et ut Gregorius dicit: tanto diabolus minori quod prostratus ruit: cum a superiori fragilior superatur. Hiis ita positis postea hic quo premia quod in demonibus a deo in bonitate creatis, fuit peccatum male voluntatis, id est quo patet auctor, et prodest. Auctor hominem peccati. Dicit diabolus quod est mendax et pater mendacii et quod est homicida ab inicio. Et dicit ipse quod invidia diaboli mors intrat in orbem terrarum. Racione sic: quod demonem potuit esse bonum in ultimum fine, quo potuit esse ordinaciones, sed in ipso proprio bono ut multa sine peccato potuit.

Increpasti

Invidia

[illegible]

peccare quilibet ut dicit Bernardus li. in 9 gentiles / Unicuique finis secundarius
non quem sibi ordinavit principalis finis est peccatum voluntatis / sed augustinus … quod
ipsi demoni ultimus finis / ~~est peccatum voluntatis~~ non erat nec / ut patet quod
bonum / quia hoc est solius dei / dei est ultimus finis / est quod
bonum / et est de natura sua / ergo cuius verum / quia sed quia ab eo quod
non est de natura etc / nunc sibi quod per defectum maxime non est
agens per liberum arbitrium / Ex … corrupcio … et si in corporibus
celestibus non per defectum accidentis / patet tamen in substanciis intellectu
alibus / Racio prime partis / quia corpora non agunt sed aguntur / non ipsi
sui actus dominium / et racione caret / ideo non potest exire a regula
ipsa movente / et per consequens non potest peccare / Ex hiis rectitudine prime
regule sufficientem recipere non potest / ut patet est propter defectum mate
rie / Sed vero racionales non solum aguntur / sed et agunt / et ideo
propter actus / quod tanto perfectius in eis invenitur / quanto corpus non est perfe
ctior / et perfectior … in agendo / Ex hoc … quod … dominium sui
actus potest propter … inherere et ordinem non attendere superioris agentis
Tercium et si in substanciis istis passiones locum non habeant / tamen peccatum
ibi potuit inveniri / passiones enim eveniunt racione appetitus / sen
sitivi / qui in eis non est / quia carent corporibus / Et dicit Bernardus
quod in eo peccato non est primum medium per superhabundanciam pas
sionis sed per instituere iusticie / que est circa operaciones / unde medium
virtutis dyabolus obmisit / in hoc quod se superiori non subdidit / et deo
minus quam tenebatur dedit / sibi ipsi plus quam debuit dedit / Quar
tum / Et si dyabolus … appetit et bonum tamen multipliciter peccavit /
peccavit quia non quod bonum appetit / sed quod superius bonum in quod
ordinari debuit obmisit / sicut enim in nobis peccatum contingit quod
inferiora bona appetimus preter ordinem racionis / sic in dyabolo quod hoc
peccatum fuit / quia bonum suum in bonum divinum non retulit / sed multi
peccavit / propter hoc quia errat circa primum principium quia ut dicit B. / Ex … o
errore circa principium … vanus et multiplex error consequitur
Unde … inordinate voluntatis / que fuit in demone consimiliter
est multiplex peccatum / quia et odium in ipsum deum resistentem sue superbie
et punientem iustissime suam culpam / et invidia ad hominem / et multa alia
dicuntur que dicitur peccatum dyaboli esse occasio omnium malorum / Unde eciam
quecumque sunt inter … pena ignis / et primum peccatum demonibus / que
sunt peccata et pene peccatorum sunt … et pri
… que sunt suggestione sua dicit … Thomas …
est quod multa eveniunt … per intencionem dyaboli / … hoc …
ista ad precedentem … / Sancti … quia rerepa
sti superbos … ut … petrus dicit in sua canonica / … quo an
gelis peccantibus non pepercisti / sed deiecisti eos de celo et tradidisti

Que mala secuta sunt petrum daemoni

Ob perfectio custodiendos [illegible] plus [illegible] hominibus / Conpisco ego ne ... ad illam mercepariam / quia ... ipse / sed omnis alii maledicti / qui declinant a mandatis tuis / Posito peccato daemonis videamus que ad petrum secuta sint / quia omnia ista sibi in mercenariam conpitunt. Et primo [illegible] ponitur secuta est invidia / Ex invidia venit ad temptacionem hominis / quod erat magis peccatum / et ibi mendax ... erit sicut dicitur / Ibi distraxit dominus ... in nequaquam ... zeum / Ibi petrum commisit discordie / quia ... armat ... virid / et ... perpetrat homicidium / Dicit ... quod est homicida ab inicio. Exinde secutum est quod ... est in ... temptaret / Sed mercepa[rius] in hoc quia ut Gregorius dicit cessat ... temptare iustos / quia aliquando a deo non conceditur pluribus ... quos timet vinci / unde quosdam dimittit / ut ... secure temptare possit / Sed mercepariam quia ut idem Gregorius dicit ... tanto plus ... propinquare diem iudicii / Dicit tanto magis ... ardescat ad temptacionem hominum / Sed hic appetitus quedam mercepario est / quia in eo quod credit plures subicere suo dominio / in eo plures sibi penas accumulat / et credibilius suo potestate magis ac magis extendere ad ipsum ablacionem / eo plus contra sperat / quia in die iudicii sibi totum auferetur potestas / Hec quarta tamen est mercepacio / quia demones ... voluntate ... ad peccandum / et libenter peccant / et ita ... dicimur ante diem iudicii / et licet libenter peccant ... / oportet quod penas ... ... sicut angeli boni ... vident faciem patris / Ita ipsi ... ferunt pe[nas] sue dampnacionis. Nona ad mercepacionem eorum ... / quod dei potenciam cognoscunt et ipsius iusticiam sentiunt / ... non ... hic ... quod penas ... dei potenciam non possunt evadere blasfemant. Dicit ... glosa super ... blasfemaverunt nomen dei Apocalypsis xvi in inferno positi ... primi / Dolent ... quod deus ... tanta potencia ... eis penas inferat. Similiter mercepacio demonis est / quod homines quibus invidit et seduxit sunt ad statum beatitudinis restituti. Et ut ... dicit ... in ... tetando ... superbia eorum qui te oderunt ascendit semper / Demones ... superbia / magis ac magis ... contra creatorem / ... inpugnatores membrorum corporis Christi ... impugnant et ... / bellant et vincunt / machinamenta ... et ... Et Gregorius dicit quod demones magno ... probro ... quod a feminabus ... que sunt ... fragiliores / Hec ... sunt demonum mercepaciones / ad quas ... / nunc princeps ... mundi eicietur foras / Et ... hic ... optat dei iustificacionem in omni tempore / ne aliquando demonum fallaciis

... separati ... demones patiuntur et ... ad penas ... flammas ... ignis ... demones ... [illegible]

bene, quasi in purgatorio est brevis dura vel e alligata ... locali ... ad infectionem corporis

ab eis posset abolere. Hoc ita deducto iam de peccato primorum parentum et de eorum mercacione videamus quia eorum peccatum scitum est peccatum malorum angelorum. Ubi est intendendum quod triplex attenditur fuisse hominis peccatum. Primum est in quo persona corrumpit naturam et hoc dicitur fuisse peccatum ipsorum parentum in quibus natura habebat originem quod quamcito peccatum fuit commissum statim ipsa natura que erat in eis et ex omnibus ex eis multiplicanda erat corrupta et peccato infecta et hoc computatur fuisse eis actuale peccatum quod ex eis nisi peccato obnoxii procreantur peracciderent et hoc modo dicitur esse peccatum originale et transfusum in alios. Secundum dicitur esse in quo persona corrumpit personam et quo corrupit quod dicitur esse peccatum actuale quod ex ipsa infectione culpe originalis in filiis exortum est. Et ex isto statim patet quod ubi est ordo progressus peccatorum in primis parentibus et in nobis quia in eis ex actuali devenitur ad originale in nobis autem devenitur ab originali ad actuale. Et licet materia peccatorum istorum diffusissima est quia doctores valde multa scripserunt de ea tamen de eis non plus ad propositum est dicendum nisi quantum attinet isti considerationi propositum. Intelligendum creato homine deus posuit eum in paradiso ut sciret quod esse ibi non erat sibi ex natura sed ex gratia et dedit sibi preceptum de dilectione dei super omnia et de dilectione proximi. Secundo dedit ei preceptum nature unum quo ad sustentationem id est videlicet de omni ligno paradisi comedite quia corpus suum erat animale. Secundum quo ad multiplicationem id est videlicet crescite et multiplicamini et replete terram. Tertio dedit ei preceptum discipline videlicet id est de ligno scientie boni et mali ne comedas et dicitur discipline quod deus in eo volebat ut in eo discerent bonum obedientie vel inobedientie malum. Unde non prohibuit arborem naturaliter malam sed si arbor naturaliter mala extitisset eos tenuisset ex causa commisa a peccato inobedientie quod etiam eius nondum tetigissent. Non prohibuit eos arborem malam ne si post preceptum contempsissent malum quod inde venerat incurrit provenire non ex malo inobedientie sed ex malicia rei prohibite. Sed prohibuit arborem indifferentem quod comedere ~~contempnent~~ non meruit quod malum id est quod ex transgressione oppositi sunt et in nos devenit ex solo malo inobedientie dominatum est. Simpliciter quia nulla extitit mali inclinatio. Contentes de deo vivente rationem et recente de sua creatione memoria et de deliciis paradisi ex pigricia sola cupiditate et ex rebellione mandatum discipline transgressi sunt et dilectionem dei quia statuimus in precepto violaverunt et preceptum proximum diligendi inclinaverunt. Ideo quia seipsos sine modo et ordine dilexerunt. Ex quibus premissis potest sciri quod 2a lex

licet primi parentes eodem genere peccati primo peccaverunt ut angeli non tamen eodem modo peccatum hoc commiserunt. Prima pars patet quod primi parentes primo peccaverunt peccato superbie et eodem peccato peccavit angelus

De peccato primorum parentum

quod actu fuerunt ... in quo natura ... peccato pro corrupta ... personam ... quod ...

intra ex confusione procedit / ergo patet ideo confusionis vere / ans est Au
gustini qui dicit / adam elatus superbia suasioni serpentis obediens
precepta contempsit / et patet secundo quod ada peccavit per inobedientiam ut notum est / ergo
post superbiam / tercio quia inobediencia est filia superbie / Sed peccavit per superbiam
ut dicit Augustinus super Genesi / non notum est / quod primum peccatum ad superbiam reduci
tur / 2a patet ex eo quod angelus peccavit appetendo similitudinem divine
potestatis / sed adam appetendo similitudinem divine sciencie / dicit magister secundi libri sentenciarum super eodem
dyabolus et homo mediatorem se altitudinem affectaverunt / ille potencie / et iste
sciencie / Et magister hoc elicitur ex 3o Genesis eritis sicut dii scientes bonum
et malum / Tercium / Et si errore peccavit homo / tunc iste error non precessit
peccatum superbie / prima patet quod nunquam potuit appetere esse sicut deus / nisi hoc
estimasset posse fieri / et credidisset appetitum / ergo illi non dixit decepcio
racionis / seu seduccio / dicit magister in Compendio / quod licet error fuit ibi prius
natura / non tamen tempore / quia antequam fuit illi superbie / et in superbia comprehenditur esse
primum peccatum / ymo dicit / quod iste error seu infidelitas fuit superbia intus
sicut infidelis est qui infidelitas intus / quia credit homo nichil boni
se posse habere / est intus qui homo elevat se supra se / dicit hominibus
non sentit eum similes scilicet / nec parentes nostri appeciverunt esse
deo similes in sciencia / tantum volebat scienciam habere et se ex
ingenio proprio / nec volebat eam acceptare ex gracia dei et ex merito / Quartum
et sic ut dicit Apostolus vir non fuit deceptus / sed mulier / tamen sibi peccatum hoc
imputatur / racio / quia cum videt mulierem / cum ipse erat rapiendum / hoc vo
lente / et non corripuit eam / nec retraxit / sed consensit ei / et consencientes
et facientes pari pena puniuntur / peccatum Eve factum est peccatum suum / Et io
dicit Augustinus super 1o patet / et ne nos rapini tunc expolierunt / adam et eva
voluit rapere divinitatem / et amiserunt felicitatem / Quartum et secundum hic
est peccatum dicit in spiritum sanctum large quo offenditur spiritus sanctus / prima
patet tercio / peccatum non erat ex infirmitate / nec ex ignorancia / non secundo
quod ergo esset contra spiritum sanctum / nisi valde large capiendo / quia id peccatum dicitur
in spiritum sanctum large / quo offenditur spiritus sanctus / prima patet tercio quia tunc
non erat infirmitas / aut fragilitas ut notum est / 12o tercio quia
dicit Augustinus quod tunc homo erat perditus spirituali mente / quia erat
in statu gracie / unde dicit magister in Compendio homo erat positus in
paradiso / hic erat gracie / data erat sibi precepta / hic eciam erat
gracie raptus erat in extasi / et vidit archana / quia cognovit
misterium trinitatis et incarnacionis / et ecclesie / et alia secreta fidei non
ergo fuit ignorancia / unde ignorancia est duplex / quedam est quia
ignorantur necessaria / et hec est culpe / et tunc non fuit / alia vero
ignorancia precessisset superbiam / quod est contra determinata / alia est qua
ignorantur utilia / et ista est pena peccati / que eciam tunc non fuit / alias
in pena precessisset culpam / quod non est dicendum / Sed 3a patet correctio

Inspiciendo ad deum / et fideles et quedam modestia / non intus bus humani / quia de deo et de divinis scit in limites / scilicet superbia / superbia est intus quod ei

Dupliciter ignorancia

quod eciam non erat

quod id non erat peccatum in spiritum sanctum / sed ad hoc quod aliquid sit peccatum in spiritum
sanctum duo requiruntur ad minus / primo genus peccati scilicet obstinacio veritatis im
pugnacio etc. / et 2m est pertinacia / unde sicut aliquis impugnat gratiam
licet non peccat in spiritum sanctum / sed si obduraverit cor suum et clauserit
id spiritui sancto pulsanti / tunc id peccatum committit / non credendum est / quod non illorum
fuit ibi / et quod ipsius peccatum efficitur quanta erat clario in nostris parentibus
quod non habuit aliquam infirmitatem propter quam deficeret / nam aliquam ignorantiam
racione cuius defectum peccaret / adam fuit productus spirituali mente / et
fuit ita sapiens quod non est sibi similis homo in mundo / et eva habuit
recens mandatum / quia et serpens in temptacione sibi reducebat dei pre
ceptum ad memoriam / Sola concupiscentia eius fuit et libido est causa / et ut
aliud habuit motivum ad peccandum / nisi quod peccatum quo peccavit / et interius
de motivo intrinseco / quia dyabolus ab extra persvadebat / pulcritudo pomi
alliciebat etc. / Ex quibus sequitur / quod eorum inobediencia / erat detestabilior
nostra / quia habuit naturam bene institutam / nos autem habemus corruptam / 2o
/ quod eorum peccatum erat gravissimum non quidem gravissimum propter magnitudinem
eius in quem peccavit / quia dyabolus ceterum peccavit in deum / ut gravissimum quo
magnitudinem iniurie / quia dyabolus voluit minorari deo in potencia
/ et homo in sapiencia / non ista in deo equalia sunt / licet quidam ad hoc
aliqui ponunt dyabolum gravius peccasse / quia optat esse similis deo
quo ad equalitatem / sed homo quo ad similitudinem dei formitate
/ sed gravissimum propter magnitudinem dampni et pene quam inde sequitur / de
qua dicit littera Increpasti superbos i. parentes primos / ostendendo eis
miseriam ad quam devenerant / ita dicendo Adam ubi es / non de loco
querit / quia non ignorabat ubi tunc esset / sed superbum increpat annorando
ubi tunc esset i. ad quam miseriam pervenisset / unde primo aperti sunt oculi
oculi / quia cognoverunt quantum mali venit ex ignorancia eorum obediencia
divini mandati / erubuerunt nuditatem / quia senserunt inferiorum
virium contra superiores rebellionem / in hoc enim cognoverunt se errasse contra
deum / in quo cognoverunt suam miseriam non obediens superiori / Exinde se
cuta est privatio originalis iusticie / Exinde in sua persona ade facta
est corrupcio tocius nature / dicit Anselmus de lege originalis iusticie / que
data erat ipsi ade / non inquantum erat iste homo / sed ut habebat in se
totam naturam / per quam descenderet seminaliter genus humanum / dicit enim Anzel
mus in libro cur deus homo / tota natura in illis erat / et extra illos de ea
nichil erat / tota infirmata et corrupta est / exinde secuta est peccati
compensacio / peccati in deum retorsio / et gravior penarum inflictio sicut
mortis maledictionis terre / et expulsionis de paradiso / comestio panis
cum laboribus / Ex hiis sequitur primo / quod necessarium est omnem hominem mori
/ racione quia omnis homo in adam obligatus est ad mortem / Genesis 1o quia
quacumque hora comederis morte morieris / A doctoribus exponitur
i. ad mortem obligatus eris / dicit enim Augustinus quod licet adam post hoc
multis annis vixisset / tamen ea hora qua peccavit mori cepit / quia

quadruplex mors

mortis legem accepit. Et post alios mortem quadruplicem. Prima est culpe. 2a est vite que in spiritu est penalis. 3a est anime qua patitur cum exit a corpore, quando scilicet anima recipit corpus et per iudicium mittitur in ignem eternum. Et dicit quod ad primam mortem omnis a lege scripta fuit. 2o sequitur quod terra quemcumque maledicitur quia licet ipsa non peccat, hoc tamen quod in ipsa ad terram id est ad delectacionem in fructus eius quod est de terra peccat. Secundum dicitur Cayn qui in persona sua maledicitur sicut et dyabolus. Ita enim dictum est sibi: maledictus eris super terram. Sed ade sic maledicta terra in opere tuo, ad ostendendum quod peccatum ade fuit contra quam sensualitatem, sed dyaboli et criminalia sicut et demonis. 3o comedes panem in laboribus. Pena est quantum non solum enim labor est in colendo terram, sed est labor est in viuendo mortali vita in qua est labor et afflictio secundum hoc verbum: Veni vbi nostra terra sed in sudoribus vescetis pane tuo. Alia alia terra sed in mortalitatibus maduitalibus quod est corpore terra. Ex omnibus sequitur quod quemcumque superbos sequitur increpacio id est peccantes per superbiam penalis vita et misera.

Et quod dicit quod increpasti superbos hoc est puniuisti. Dicit enim augustinus quod tota ista vita infelix et dura et erumpnosa mortalitatis quo modo est cotidiana increpacio. Et quamuis primi parentes et alii peccatis peccauerunt tamen specialiter dicit eos dicit increpasti superbos quia primi parentes in eis superbiam voluit corrigere quia ipsa fuit primum peccatum et peccatum omnium initium. Et quemcumque vehementissima pena superbie est increpacio triplici ratione. Primo ratione culpe quia superbi intrare crepant et rumpuntur per timorem et penam vel quia tamen inflatur quod sicut in porcis crepant et rumpuntur. Unde et Iudas crepuit medius. Act. primo. Et Sap. iii dicit: Disrumpet eos inflatos. Secundo ratione grauaminis id est superbi magis reputant ita quod quasi nullus penam audit contra eos. Debent ergo pena corporis est increpacio ut in quo peccant in eo torqueantur ut dicitur Sap. XI. Tercio ratione emendacionis quia verbum ita contra superbie sicut quod confundantur et humiliantur. Unde infra dicit: Confundantur superbi quia iniuste egerunt etc. Unde dicit in glosa super iam psalmum: Emundabor a delicto maximo. Delictum superbie est primum recedentibus a deo et vltimum redeuntibus ad eum. Ideo primo dicitur increpacio hic quia correcto alia cessant. Unde dicitur in glosa et in super carent id est vero est in maculatus. Unde Ambrosius hic quod vero fecerit superbia hunc contrario possit quod superbos primo morbida peccatum introduxit. Dicit autem ihesus preterea dicam ergo homo non vidit. Sequitur maledicti qui declinant a mandatis tuis. Id est ut exponit Honorius non solum primos parentes et demones increpasti sed etiam eorum posteri et sequaces maledicti et hoc quia dicit in maledictione dat contraxerunt propterea quia declinant a mandatis tuis scilicet in voluntatibus suis quibus dicet in die iudicii: Ite maledicti in ignem eternum. Moraliter allegorice de aliis in sexto 2o quod in ada maledictus erat omnis homines et in eo omnibus hominibus data sunt precepta et in eo omnes peccauerunt

[illegible]

Superbia triplici racione a deo increpatur

et ...

Ideo qui non faciunt mandata / multi enim non faciunt quia ignorant ... [illegible]

Increpasti superbos et mito q(ui)a superbia est ~~[illegible]~~ initium omnis mali Eccl x / et [illegible] superbiam in arduis tuis [illegible] q(ui)a absque superbia initium omnis [illegible] / Et [illegible] dicat [illegible] q(ui)a primus motus superbie non est in potestate nostra q(ui)a forte [illegible] a complexione nascatur / sed [illegible] superbie [illegible] / Et ideo superbia summe est fugienda [illegible] que [illegible] [illegible] deterrima bestie de abysso ascendentis quam mulier purpurata equitabat apoc. xvij / [illegible] est duplex displicencia [illegible] deo [illegible] summe displicet superbia / superbus enim [illegible] ut basiliscus [illegible] superbi non placuerunt a principio [illegible] increpasti superbos i. primos angelos / [illegible] superbiam Jacob q(ui)a deus superbis resistit et humilibus dat graciam Jacobi [illegible] superbia [illegible] odibilis [illegible] deo et hominibus Eccl x et [illegible] detestor [illegible] arrogantiam et superbiam et viam pravam et os bilingue [illegible] detestor // 2o quia est nimie [illegible] [illegible] superbos [illegible] // 3o q(ui)a est verbalis arrogancie [illegible] ysa. xvj audiuimus superbiam moab superbus est valde [illegible] arrogancia tua et superbia cordis tui decepit te qui habitas in cavernis petre et apprehendere nititur altitudinem collis /// [illegible] superbia est [illegible] [illegible] [illegible] Eccl xv [illegible]

Quinto quia est [illegible] [illegible] ps. 22 [illegible] superbi [illegible] odiendo humiles et [illegible] ps. [illegible] superbit [illegible] ascendit [illegible]

Sexto est pompose [illegible] declaratia / superbi [illegible] gestu et habitu [illegible] deus [illegible] [illegible] humiles exaltat / Septimo est verbose eloquencie [illegible] [illegible] superbi [illegible] et de suis factis et diviciis se iactitat ps. [illegible] locuti est superbiam / et Sophonie iij auferam de medio tui magniloquos superbie

Octavo est ruinose [illegible] augmentacio / superbia est vicium quod [illegible] ps. superbia [illegible] / finaliter deponet Danielis v. [illegible] obfirmatus [illegible] qui te oderunt ascendit [illegible] et depositus est de solio regni sui et gloria eius ablata est / et ab hominibus abiectus est

Nono est ruinose opulencie [illegible] / superbia [illegible] et [illegible] superbiorum gloria et opulencia [illegible] [illegible] et facile [illegible] [illegible] [illegible] sic superbi [illegible] et [illegible] exaltat [illegible] motu [illegible] et [illegible] motu [illegible]

Decimo est dolorose pestilencie introductia [illegible] mortis eterne. Job xl. disperge superbos [illegible] et [illegible] [illegible] qui se omnem arrogantem humilia [illegible] deposuit [illegible] et exaltavit humiles [illegible] qui se exaltat humiliabitur adeo [illegible] increpasti superbos / Superbia enim [illegible] [illegible] capita que sunt arrogancia, quo fit [illegible] bonum quod non [illegible] / [illegible] / Singularitas [illegible] aliquod [illegible] laudem [illegible] / Jactancia [illegible] se [illegible] ostentat et laudat / [illegible] [illegible] superbi [illegible] / Ambicio qui ab [illegible] increpasti superbos / et mito [illegible] innocencium [illegible] superbi [illegible] capitibus summe [illegible] debet vitari [illegible] superbia [illegible] [illegible] [illegible] arrogancia [illegible] [illegible] [illegible] Senacherib [illegible] voluntate [illegible] [illegible] authoritatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Nabuchodonosor de regno [illegible] [illegible] [illegible] primos parentes de paradiso expulit / [illegible] et [illegible]

[illegible] maledicti qui declinant [illegible]

ut dicit Augustinus et anselmus in libro de originali peccato / nam tota que
erat in adam pravitas sine omni veritate deus expressit / unde pre
ve in omnibus post secuta / Ex quo sequitur boni non eximuntur a penis
originalis peccati / ratio quia a primis parentibus descenderunt in ipsum
a petolibus / 2o penis non affliguntur proprie accipientibus quoniam malicie
a primis parentibus / ratio quia et bonos tangunt / qui eorum
malicias non sequuntur sed extrahunt / 3o et si boni aliqui gratia dei
liberantur a culpa tamen alias penas peccato debitas sustinent in
hac vita nisi propter hoc maledictio sit / sed potius si in illa proprie pena
non sustinencia declinat a mandatis dei / Et est pars notabilis
ideo / ex quo isti liberantur a culpa / quare tamen non liberantur a
penis / dicit doctor sed propter congruenciam status sequitur mortalitas
corporis / ercentur barum regeneracionis / nulla esset victoria
in martiribus / nulla esset gloria ex operibus suis / nec fides
in visibilibus / visibiliter appareret in factis / ymo nec esset fides
ymo / si statim sumeretur premium / Quibus ita positis queritur 3a questio ... / nullum
peccatum caret pena / quo declinatur contra mandata / ratio ex
eadem / quia omnis maledictus / qui declinat a mandatis dei
et sic non dicitur de aliquo peccato speciali / et propter quod generaliter ... de quo
Unde Augustinus ... fortunatus ... mandata dei servantes / vivi-
ficationi pace homines cum deo ... sed ... pre
varicando / a deo avertimur et morimur / sicut de primo homine ...
Ex quo ... sequitur corrumpi ... omne peccatum maledictioni subia-
ceat / tamen pena speciali dicitur peccato superbie / Dicit enim Augustinus hic
aliud est mandata dei per ignoranciam ut infirmitatem non custo-
dire / aliud ab eis per superbiam declinare / sicut fecerunt qui nos
mortales genuerunt / Et racio istius fortis / quia ut dicit glosa
super 10 emundabor a delicto maximo / delictum superbie est primum
recedentibus a deo / et ultimum redeuntibus ad ipsum / et quo ... primum
de ... et increpari / quia hic correcto alia cessant / Dicit eciam
ibidem alia glosa quod nulli superbia caret / ille vero ... est
Unde Crisostomus ... vicium sicut superbia / hunc estimare possum
/ ipsius enim auctor est dyabolus / qui peyores fecit discipulos / i e
cum deus honorem non dedit / deo similes et equalis esse vo
luit / sed eius discipulus homo ... / et peccati / felicius interit
et predicatis / extollere super omne quod dicitur deus / magis se similem fecit
hic superiorem / Et unde dixit suis discipulis / quia ipse solus
voluit principem mundi fallere / sed discipulos de eo volunt ...
...phare / et omnibus / Vere ... / Et pro omnibus peccatis est resistendum
/ maxime tamen a superbia / homo de custodire ... / quia / ...
per hanc cum adam litigat / per hanc cum pharisco pugnat
/ et gravibus eum penis fugat / non erat adulter / non erat injustus

qui dormit cum uxore patris sui / maledictus qui dormit cum sorore sua
... maledicat ... maledictus qui facit opus domini fraudulenter / ... negligenter
... maledixit ... / Malachie ... maledictus dolosus
... qui ambulant ... honore et ... maledictus a deo qui pendet in ligno
... 28 ... maledictus ... habent ... aures
... omnibus malis et ... mandata ... maledicat ... 18 ... Item
maledicti ... / ... ...

et in quo se alciorem presumit in eo graviorem casum sensit / maka ruina arrogantia / qua et paulum inflare volebat / et pene iam eum devicerat / sed adhibuit sibi deus angelum sathane / ut dyabolus suis artibus vinceretur. Locus in increpatio dimonii et punitio decimatorum a mandatis facit esse grave peccatum / unde dicitur super Magis / quod si increpati sunt quia oportebat ut crederent admonitionem ipso tererent christo / non decimare a mandatis dei / unde ergo maledicti sunt / qui adhuc isto non obstante declinant. Dicitur in mille esse increpatus / et punitus pro superbia non essent tanta maledictione digni / qui declinant a mandatis / sed ex quo videtur quod deus presentibus angelis non pepercit / et propheta bene concludit / quod nec eis parcet licet adhuc non sint increpati et puniti in se / sunt tamen maledicti et apud deum / qui eos providit puniendos / et punire intendit / et apud seipsos / ex quo videt alios puniri pro peccatis / et nichilominus volunt peccare / unde sunt quidem peiores / et magis maledicti illis / sicut dicitur ut ait Anzelmus immerite nulla parte vindictam peti superbiens peccat / ego visa eius pena contempnens eo peius operam facit. Autem / qui declinat non quam declinavit / ne ponam de illis videtur dixisse / sed de omnibus Ambrosius et bene dixit / qui declinat a mandatis cum directum est / non qui deflectit alios declinare. Locus in quantum est si a mandatis dei declinare est peccatum est / tamen tunc magis non declinare alicuius pro dictatis / hoc est Ambrosius / contra istam litteram / unde iste psalmus dixit ne repellas me a mandatis tuis / et psalmus petimus non abscondas a me mandata tua / sed iam maledicti qui declinant a mandatis / quia gratias reffere debemus / ideo enim dei mandata lucida / et illuminat oculos / posita sunt supra candelabrum lucere omnibus / et data admonitionem ut possint impleri / unde contemptus est si ipsis acceptis non impleverint. Notandum autem quod non obstante maledictione divina contra declinantes in peccata / omnes hanc declinationem diligunt et heu cottidie declinant / unde psalmus omnes declinaverunt / simul inutiles facti sunt / et sicut declinantur nomina per sex casus / sic et multivariis casibus declinant. Primo peccatum volentes placere ex superbia nomine sicut Jozephus et Zacharias de quibus primo Machabeorum / unde psalmus vocaverunt nomina sua in terris suis. 2o declinant homines per genitivum luxuriose generando filios et filias / nimis carnaliter diligendo consanguineos / unde Osee in sicut vacca lasciviens declinat Israel / clerus vel presbiteri laxus / 3o declinant per dativum / res pauperum male expendendo / et illis dando quibus dandi non sunt / ut hystrionibus et meretricibus / unde Boecius res pauperum non pauperibus dare par sacrilegii crimen esse dinoscitur. Ezechiel XVIo dedisti mercedem cunctis amatoribus tuis et donabas eis ut intrarent ad te undique ad fornicandum tecum / quarto declinant per accusativum accusando sibi invicem / et se defamando imitatores eius accusatoris fratrum / qui accusabat eos die ac nocte ut dicitur

Malidictus a mandatis dei per sex casus

+ Primo quia gravat mentis leni[te] ... pro peccatis ... peccata instabilis ... / 2o indurat mentis voluntates unde ... ... videtur ... ... pluvia et tonitrua ... peccatis ... ... est cor eius ... indurati ... ... dura ... 3o captivat mentis libertatem ad ... unde video aliam legem ... in membris meis et captivum me tenentem in lege peccati // quarto depauperat mentis ubertatem ... [illegible] ... facit ... peccatis // quinto ... mentis dignitatem ... [illegible] ... sexto occultat ... ... [illegible] ... septimo ... [illegible] ... octavo privat mentis ... [illegible] ... nono ... [illegible]

[illegible marginal notes at top of page] ... abhorre cupio amplius noli ... petrie

Apostolus xij. Quinto declinat a primo vocando et invitando se ad mala sicut dicitur de impiis Sap. ij. Venite et fruamur bonis que sunt, vino precioso et vnguentis repleamus nos et non preteriat nos flos temporis coronemus nos rosis antequam marcescant. Et sicut dicitur de muliere extranea prouerbiorum vij. quod dicit veni inebriemur vberibus et fruamur cupitis amplexibus. Sexto declinat a fabilitate rapiendo et in iniuste capiendo bona aliena, sicut imponebat Job amicus eius Job xxij. Abstulisti pignus fratrum tuorum sine causa et nudos spoliasti vestibus aquam lasso non dedisti et esurienti panem subtraxisti. Unde apostolus ... Thi. vij. dicit tu autem o homo dei hec fuge ... petri ... fuge ... xij mala ...

Aufer a me obprobrium et contemptum quia testimonia tua exquisiui. Post increpationem superborum et maledictorum a dei mandatis declinantium, propheta describit conditiones humilium et custodientium mandata dei. Et quia sicut ab initio sic et modo humiles et obedientes sunt in despectu, in derisionem publicam in obprobrium et contemptum, a quibus hic propheta petit liberari. Unde postquam petiuit auxilium dei contra mala interiora, ut contra carnales affectus petit purificationem, contra cecitatem oculorum petit illuminationem, contra miserias vite presentis dei mandatorum reuelationem. Et tribus istis ... concessis et iam ... interiorum regulationem. Consequenter petit auxilium contra mala exteriora, ut presens ... Consequenter petit auxilium contra mala exteriora, ut sicut ad intra, ita et ad extra esset regulatus scilicet a dextris et a sinistris. Non contingit enim quod aliquis ... reddit perfectam assistentiam ab homine interiori eius per exteriorum impulsionem commotionem, quia etiam est ordo diabolice temptationis, quia qui per interius suggestiones ... per sedutionem ... adhibet vim in temptatione ... contra temptationem ipsius ... Job. Et David qui dicit vim faciebant qui querebant animam meam ... perfecta membra que ... pugnant aduersus iustos ... in psalmo ... perfectionibus et abiectionem, quia ... superbia iustorum obiciunt obprobria scilicet ex abiectione eorum facta contemptum. Et ... attendi, ... quod sancti ad deum fundunt preces suas. Unde Augustinus libro ... preces nostre non sunt pro rebus secularibus et vite vaporibus euanescentibus, sed pro implenda iusticia et sanctificatione nostra dei ... pro vincendo vicio, sed pro vincenda libidine, non pro sanando carne, sed pro sananda auaricia, ad hoc vadant preces nostre ut adiuuentur luctantes et coronentur deuincentes. Et ... et directe adhuc vadit peticio presens ut patet ... expositionem versiculi.

... propter doctrinam mouetur ista questio utrum conformitas vite Christi et sanctorum ... meliorum inducat obprobrium et contemptum ... quod sic ... ex isto versu, nam propheta allegat ... dei testimonia que sunt sancte scripture et ipsius Christi martiria et petit ... obprobria et contemptus in hoc ... ex ... quod euenisset ... quia que sunt ... scripturas et Christi martiria imitari ... Christus dicebat suis discipulis: eritis odio omnibus hominibus

Luce vj

propter nomen meum. Et augustinus dicit necesse est valere ut odiat te mundus. Secundo arguitur sic / mundo non est benignior / nisi Christi vitam imitari et non est doctrina salubrior / nisi sententia dei / et ergo illorum conformitas magis inducit laudem et approbationem quam obprobrium et contemptum. Et propter hoc falsa / antecedens patet quia non potest melius respublice dirigi nisi illis duobus / scilicet in vita Christi et ... septimam / nulli essent pauperes / nulli miser / nulli ociosi / quilibet enim laboraret quod instrumentum est / ut habe- rent ... patientes / nulla essent homicidia / nulla adul- teria / nulla furta / non essent conspiratores / inimicitie neque bella / sed esset pax et amicicia perfecta / esset amor inter cunctos et omnimoda sinceritas. Unde scribitur in scolastica hystoria libro 2o ... nore pro castitate vite / et pro sanctitate institutionum ... est omne / omne impurum et turpe castis vetat moribus / et omne ob- scenum obscenitatis ac ... ... obtectum omnibus ... ... horrenda dicit esse. Et denuo sciendum sic primo ... petit auxilium contra mala deterrentia / dicens id est Da nobis domine auxilium de tribu- latione. Secundo contra mala delectantia / illa enim sunt multo pericu- losiora ibi adhesit pavimento. Dicitur hic primo in dictis / quia primo ... similis peticio oratio enim humiliantis se nubes penetrat / Secundo additur racionalis persuasio / non quia ad suadendum deo / ut exaudi- at / quia in nostris racionibus non flectitur / sed ad audiendum quibus ve- nit oratio impetrat / ibi ... ... / Et primo ... ponit orationis ... ... aufer / ita quod non petit sibi hic aliquid dari / sed impedimenta petit sibi amoveri. Et ex quo statim habemus / quod sicut ut aliquid boni haberet / sic nec a malo ... ... preter ... ... do- no gratie dei / Secundo ponit ipsa mala seu impedimenta esse duplicia / videlicet in verbis et in factis / ibi obprobrium et contemptum / Tercio tangit causam ipsa removendi / Quia testimonia tua exquisivi. Dicit ergo sic aufer ... ... superbos increpasti / et quomodo hanc potest increpationem evadere nisi id obprobrium abstuleris / ita maledixisti tibi ... ... obpro- brantibus / sed quomodo non subiacear illi maledictioni / si in illas in- crepationes ... ... / id est aufer a me obprobrium / id est omne peticionem ... ... homo ... dei iudicio ... in obprobrium ... et in contemptum bonorum ... ... / et omnium ... ... videlicet ... ... peccatum mortalium / sed quia ... ... non est ... ... ut dicit augustinus et ambrosius / et ... ad alia ... / Intendo ... nichil loqui volumus hic de obprobrio quod ... ... digne pro aliquo mortali peccato / sicut est mendacium / Ecclesiastico ... xx obprobrium nequam in ore mendacii / et adulterium / Ecclesiastico ... Proverbiorum vi ... adulter est propter cordis inopiam perdet animam suam turpitudinem et ignominiam congregat sibi et obprobrium illius ... et ... ut ... ... et martiria tua ... in ...

[illegible]

et obprobrium illius non delebitur etc. / Secundo illo quod quis patitur sive sua culpa sive aliqua nota criminis sive id est derisio, Job xxx: Et nunc obprobrium insipienti dedisti me; / sive ignominie, de qua Ecclesiastici xlvii: Numquid non occidit gigantem et abstulit obprobrium de gente / et loquitur de illa occisione qua David prostravit Golia[m], que abstulerat illam ignominiam quam Philistei inferebant filios Israel / sive etiam infamie, de qua Ecclesiastici xlii: Super filia luxuriosa confirma custodiam, ne forte faciat permanere te in obprobrium inimicis tuis / De isto obprobrio hic loquendum. Dicit ii Augustinus: que est vera loquela corporis / que caret omni macula et ruga. Attendo autem hic duo: primo sermones humanos / secundo vita humana. Contra sermones ut notat Anselmus in scripto suo potest peccari tripliciter, primo contra sermonis veritatem / secundo contra sermonis bonitatem / tertio contra ipsius rectitudinem / Contra veritatem pugnatur verbis vanis / quia veritas aut desideratur quod sit in mendacio / aut glorificatur quod sit in perjurio / Contra impugnatur intentione / bonitas sermonis consistit in honestate et quod sit in utilitate / nam scurrilitas turpiloquii honestatem impugnat utilitatem / nam multiloquium et vaniloquium utilitatem. Contra sermonis rectitudinem vel multiloquio et vaniloquio utilitate [illegible] pecca[tur] vel in laude vel in vituperio / in laude per adulationem et iactantiam / in alieno sermone per adulationem / in proprio per iactantiam vituperio autem quis est contra deum / et quis contra proximum / et ipse vocatur blasfemia dicitur in deum / et in proximum / modo eisdem modis dum sermones sive dei sua impugnantur / quia contra impugnatores veniunt in derisionem / quis in ignominiam / quis in infamiam quia sermonibus / quia hic quod a veritate sermonum noluit discedere deridentur et dicuntur simplices / quia hic quod noluit a bonitate oris elongari et dicuntur maledici / et quis per quasi ignominiosus habetur et dicuntur maledici / et quis per gratia dominus et pessima reputatur / quia hic est absque rectitudine noluit deflecti / quasi infames iudicatur / et dicuntur stulti et in simplicitas sapientes aspernentibus huius mundi / Deridetur non iniustorum simplicitas et sicut dicit Gregorius mira agunt in obprobria recipiunt iniusta non potest fidelis potest esse cum infideli / et que conventio iniustorum ad invicem. Exemplo circa primo quod hic fidelibus ab infidelibus et invidia pervenerunt / non quod conviviis proponunt religiosos et personas non vellent diligere / sed cum eorum moribus vellent conformare / nam in legendis historiis sanctorum infideles non videntes sanctos prosperari et felicitatem / et in felicitate multiplicari in seipsis cruciabantur / et non potentes eos subvertere insidiabantur eis. Secundo quod boni potest in se abici per omnibus errores et hic potest in rationem in oppositum / nam non salubrius ad regimen reipublice [illegible] divina sua quam eius veritatem bonitatem et rectitudinem propter

Con[tra] sermones dei [illegible] [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... auferte spiritum cordis vestri et [illegible] ... auferens iniquitates et peccata nostra possidebis / auferet [illegible] ... auferte ab eo vestimenta sordida ... iudei vestiunt iste auferet ab eis facultates Zacharie ... auferam equos tuos de medio tui ... eius turbulentatem ... fragilitatem Michee v ... auferat ab eis [illegible] adversitates Levitici xxvi ... auferam malas bestias de medio tui ... litates et adversitates ... auferet ab eis ... auferte offendicula de via populi mei ... offendicula ... petit ab eo amorem ... auferat a me obprobrium ... ablatio est ... ablatio est affectatio ... ablatio est [illegible]

homines non intelligunt / ideo obiciunt eis / Unde Parisiensis in libro de sectatibus ponit illos esse hereticos / qui dicunt diuinam studiam non querere tenere mundo / Secundo bonum animalis gratis possunt odiri / Et de Christo scriptum dicit / quod odio habuerunt eum gratis / hoc est sine sua culpa / Unde dicit Augustinus super psalmo in sermone secundo / necesse est bene ut nullus oderit te / quare non facis ut ipse oderat te / quod fiat si iniustis eius uocaberis ut odio habearis / hoc est non gratis sine causa / Et hic est hoc consonat compositum quod pot ... que est de septa superius / Tercius iste dicitur obprobriosum esse malis ipsis inprimis cedat ... pro quo / ... in mari duro ... ad ... non frustra porrigere / ... gaudeamus / patet quod io ... Beati eritis cum vos maledixerint homines et dixerint omne malum aduersum vos mentientes propter me / Et subdit Gaudete et exultate quoniam merces vestra multa est in celis Mat v / Ex quo patet primo / quod maximum in se quod tam honesta sit magnum / esse enim hominibus obprobriosum malum est / sed quando fit propter nomen dei / est valde gloriosum / ut dicit Boecius / Et dauid de hoc ... gloriatur dicens propter te sustinui obprobrium tota die operuit confusio faciem meam / Sicut ergo dicit Alexander in scripto quod mors in se mala est et est multis hominibus naturalis / tamen sancti sciunt ea uti honore propter quod dicitur preciosa esse in conspectu domini mors sanctorum eius / Secundo patet quod multis sanctis optat a se obprobria semper remoueri / racio quia nobis optat eis ab augmento suorum meritorum se iugi / Unde ... Augustinus quando sancti reputant eis periculosum audiri a superbis et obprobrium eis ... convivium ... ad ... et si non ... quasi graue et quasi aliquod intollerabile a se posunt auferri / et dicit quod non propter se orat / sed propter ... quibus vident obnoxium esse quod sanctis ... obiciunt tamquam obprobrium / Tercius ... petit propter nomen clarificari quia ... nomen est in tanta honorificencia / ideo tot professores propter nomen eius ... sed ... hic non est / dicit Gregorius non tot heretici / Auffer obprobrium a me ... quod ... cruenti ... qui non credunt derident dicentes quando erunt vobis bona / Ex quo patet primo quod ablacio obprobrii sonat reconciliacionem inimici / quia ... petendo sibi obprobrium aufferri / optat inimicis fidei ut se recognoscent / ut ad ... nominis agnicionem peruenirent / et sic reconciliarentur / Tercia ut exponit de fide deo reconciliamur / Secundo patet quod iniunctum in actu inimicicia omnibus non est denegandum actus caritatis / quia iste cum sibi propter nomen obiciebantur ut obprobriosum ... facit oracionem / que est actus caritatis ut notum et certum est / quod non est maior inimicicia / ... que vadit ad ... religionis / Tercio quod ... oracio

Justorum exaudita est admodum cito, et multo que procedunt ex caritate sunt in pondere apud deum. Ille namque confirmat ad Christi fidem omnes nationes, et iste petit fidelium multiplicationem, que secuta est clarificationem nominis Christi. Et ideo patet 2a pars graciarum actionis, quia ex primo oratio exaudita est, hec petitio fuit efficax et propter hoc utilis et non in vacuum porrecta. Continendum tamen est ista parte graciarum actionis, quia secundum beatum Augustinum sic exponitur: Aufer a me opprobrium, non sic quod non inferatur, sed id quod infertur non reputetur opprobrium, sed ... glosa. Sic [illegible] petit, ut non esset inter inimicos fidei, qui irrident Christi nomen, ut in confessione Christi daret sibi persistere, et ut in hiis que propter confessionem Christi nominis patitur, daret sibi gloriam esse. Nam et Christus proposito sibi gaudio sustinuit crucem. Unde apostolus dicit ad Galatas vi: Michi autem absit gloriari nisi in cruce domini nostri Jesu Christi. Et dominus in Mattheo: Qui me confessus fuerit coram hominibus, id est coram illis qui nomen meum tanquam opprobriosum abiciunt, non negaverit, sed recognoverit, et potius elegerit opprobrari quam similiter ut negare, confitebor et ego eum coram patre meo. Ex hoc infero quod sine Christi nominis confessione non est salus, quia per Christi nominis maxime persecutionis confessio non esset saluti necessaria, non daretur sic. Hic patet ad petitionem primam, quia ut ex superioribus apparet, omnia que hic petuntur necessaria sunt ad salutem. Propter quod apostolus dicit ad Romanos x: Corde creditur ad iusticiam, ore autem confessio ad salutem. Ubi advertendum quod confessio est triplex. Una est articulorum fidei, et hec pertinet ad fidei integritatem. Alia est beneficiorum dei, et ista est gratitudinis. Tertia est Christianitatis, ita quod non solum homo debet profiteri articulos fidei et beneficia fidei, sed debet etiam se confiteri Christianum esse, et preter Christianam religionem non esse salutem, et facit ad fidei ostensionem. Cuius conclusionem exemplum habetur in ecclesiastica hystoria parte quinta capitulo 20: Quedam mulier nomine Blandina, cum in tormentis esset, proclamatione voce emisit, et Christianam se esse proclamat. Totiens nove vires corporis reddebantur, et tandem ablatis per confessionem doloribus instaurabatur robur ad agones, ita quod magis quo intellexerat quod vox propria sensum doloris extinguebat, sepius et sepius Christiana sum dicit, et nichil apud nos mali geritur proclamabat. Confessio namque quandoque aut vadit ad fidei confirmationem, vel ad fidei instructionem, vel ad inimicorum fidei confusionem seu confutationem. Quarto infero quod ignominiosum eligere pro Christo non est culpabile. Ratio duplex: prima, quia et ignominiosa sua mundi elegit Christus; modo certum est quod homo eligit ea que Christus eligit, non peccat, sed meretur, ut dicit Augustinus. Alia racio quod omnes qui Christi persecutoribus obsistunt inferre volunt [illegible] opprobriosi fiunt. [illegible] id est [illegible] nomine

ad Ro. x

Triplex confessio

[illegible] dicit apostolus 2a Cor. vi: exhibeamus nosmetipsos sicut dei ministros in multa patientia, in tribulationibus, in [illegible] angustiis, et plagis, in carceribus, in laboribus [illegible] ubi dicit glosa [illegible] omnia sua vel patitur [illegible] videtur [illegible] quod [illegible] est quod dicit dominus apud [illegible] venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis [illegible] et sequitur iugum enim meum suave est et onus meum leve [illegible] gratia et [illegible] sancti [illegible] ad est [illegible] qui in exteriori [illegible] corporis [illegible] renovatur et gustata spiritualis [illegible] future [illegible] omnia [illegible] leve esse iugum Christi, et [illegible] est intus [illegible] omnia [illegible] difficilia fiunt facilia [illegible] glosa [illegible]

primum ignominie quod scilicet proximus obprobrium nimis vicinus unde dicitur fit contemptus ab hominibus
obprobrium est 3x secundum culpe Ecclesiastici 20 obprobrium nequam in homine mendacium et peccatum mendacium secundum unde de petro / dicitur contemptus ab
tertium pene Jeremie 23 dabo vos in obprobrium sempiternum / dicitur fit contemptus ab omnibus de quo aufer a me etc.
aufer a me obprobrium maledictionis et contemptum transgressionis / vel aufer et obprobrium contemptum

ipse sperneris / Lectum 3m nil nocet obprobriosum esse inter homines
Domino homo non sit apud deum obprobriosus / sicut enim nullus potest
iustificare quem ipse despexit / sic ille quem iustificat / quis est qui
contempnet / Unde littera exponit sic aufer a me obprobrium quod vere
re apud te est / Et ambo dicunt sane ne christo obprobrio probro
lo ut cum quis maledicat et quasi pectore despiciat / cum contra
si christus te dignum obprobrio ducat / Exponit per exemplum corro-
zaym et bethsayda / quibus christus exprobrat dicens ve tibi
corozaym ve tibi bethsayda / et hoc quia penitentiam agere noluerunt (Septimum et contemptum / dicto quod id non sit aliqua iniuria
homini in suo in verbis / id non derideatur non infamatur / vel cum
ignominia queritur / potest tamen adhuc esse contemptus in cordibus
hominum et in operibus / ideo hoc petit animum a se / quia illa
nullo sufficiunt dato quod homines nil mali dicant de eo / Secundum
mortuus est in cordibus hominum / pro nichilo reputatur cum inne-
la ad eum affectio / et habentur tamquam mortuus a corde / Primum
et facta eius non reputantur immo vilipenduntur et contempnuntur et
erga eum tamen ita contempnunt / in operibus exhibent contemptum / pec-
cat ergo ut hoc repellentur ab eo / ut videlicet vincet in cordibus ho-
minum / quia sic et verbis et operibus utilis posset esse / Et nonum
quia contemptus procedit ex iudicio / Si quis enim contempnit pro-
pter contemptum dei Numeri 15 verbum domini contempsit et preceptum domini
fecit irritum / ideo delebitur et portabit iniquitatem suam / hoc quia ma-
le iudicat / contra transgressores de dei vindicta / Sicut et adam similiter
bene quod peccasset moreretur / si preceptum violasset / Et estimat quod deus
hunc excessum misericordie permisit / ut dicit Ambrosius / Sic si quis
contempnit ecclesiam quam sponsam de eius contemptum habe‹n›t / Iob
13 maledicti qui contempserunt te / dampnati erunt / qui blas-
phemaverunt te / loquitur ibi de ecclesia / que fit ecclesiam hoc est ideo
quia male iudicat de eius sanctitate / de eius ordinatissima dis-
positione et de eius sufficientissima reformatione / de aliorum de-
scendit / Ecclesie sanctitas / coram est / ac eius ad illam vetorum
ordo / et ornata viro suo / sicut sponsa / Ecclesie reformatio / Et
si quis contempnit disciplinam correctionum / aut penam / non credit
hoc sine iudicio / quia forte in correctione reputat se confundi
et in disciplina estimat oppressum / et in pena non credit aliquod
remedium / Decimum est si quis alium contempnit procedit hoc ex mor-
tuo et maligno iudicio / Primum si aliquem contingit iudicare
cecidisse in aliquod crimen vel crimina et per iudicia manifesta
iudicatur et punitur / et si contingit quemquam et iuste aliquem ex
iudicio vitare Matthei 7 attendite a falsis prophetis / Et quemquam
enim propublicano et ethnico habere iuxta id dicit Matthei

Matthei 18

vt deo iesu? in prologo bybliae fac.
spes vel ha contempnunt / contempnuntur / contempnunt mundum tamquam pectus (?) et malum / nam ut deo ... vtutem ... ut aurum posset
i contempnit omnia qui se ff cogitat moriturum. Et ideo plantat ... virtutem ... et aucupatorijs replet / et
malum contempnere / et quanta virtuosa ... fugere contra ... indignad / et ea horrescat / nam ut
ad superceletia ... optimum est ut ... contempnat / et ea horrescat / nam ut
dicit petrus ravennas ... sit omne aurum ... bona ... malum contempnere valide fugere ... nam
prout vice virtus ... est felicitas ... est eius ut ... contempnit ... prosperitates
conpetendo / quia ille facilis se contempnit / qui ad prosperitates attendit / prout ... quod rotam
tandem fortunae disponit gloriam ... et deformitatem ... corporalibus ... facit alios ... conspicit / de
Sic vere vel iusti ... et deformitates ... sapientia et ... iam ... gloria ...
Sed potius se vituperabunt et contempnunt / sicut ... omnia ... gloriam cupit / gloriam despice et
dimittenda et contempnenda / quia prout ... et ... / Dei gloria cupit / gloriam despice et
et eius ... gloriosior / Et Seneca de beneficiis ... contempnit omnia qui ad contemptum ... venit / ... spernere
hic omnia contempne omnia / Et b. ... ponit ... qui ... quatuor esta ... / ex quo dicit ... sal
mundum / sperne nullum / sperne se ipsum / spernere se sperni quatuor ista ... / ... et
vi ... contempnunt ... / mundi contempnunt tamquam deceptum / ... et honores
vi ... contempnunt ipsi ... et deceptoria vt divicias delicias et honores
eos vituperando / qui omnia mundi bona tamquam vana et deceptoria ... / et ... in mundo non ... / ... vanus
contempnunt / et licet ... habet / ... contempnunt ... / ... vel iusti quasi ... templum dei ... / ... ad apostolum corinthios
per ... fuerit / ... quod est vos / ... corpore ... incole habitant in celis ... / ... mente
templum dei ... est quod est vos / ... mundo ... corpore / ... ab actus ... / ... ad hebreos ... non habemus
vna ... in celis ... quo de ... / ... ... hic ... manentem civitatem / sed futuram
celum habitat / ... dicit ... / ... ... non ... vel ... manie nobis non
nos mundi ... / sed aduerte / ... civitatem ... / ... locuplex / ... et
liceat sed turpe et apostolus ad hebreos xiij de ... / ... et ... / ... / ... et ... / ... a vir
... / Et ... sic ad hebreos ... xxv ... contempne divicias et ... deducit ... vij
... supplicia / et ... prout ... seneca ... / ... nobilis sit ... contempnunt
... contempnenda ... et aduersa prout ... seneca ... nobilis sit ... contempnunt
eos ... / contempnenda ... / ... et ... / ... / nobilis sit ... / ... violencia implic
... vel ... / et iusti contempnunt ... / ... a talem servitute ... solet / ... sub aliqua servitute
ignobilibus se submittere / et indignati a talem servitute ... / ... sub aliqua servitute
... / qui ... subtra ... / ... tamquam ... / ... celestia nobilis ... / ... libera
... de igne ... est ... / ... celestia nobilis ...
... solet ... turpe et ... / ... / ... abhorre et ...
... filia ... libera ad gal ... / ... et ... sub ... / ... / ... abhorre et ...
... et peccati servitute contempne / et ... / ... de ... / ... / ex quo
... petrus et ... / ... dicit ... / ... et ... / ... / ... non
... in decreto 38 distinctione ... contempnenda et ... / ... et ... / ... / ... / alios
clerico ... est contemptus virtuosus ... / ... / ... contemptus in malo sit ... / timore dei
... contemptus est maior ... / ... / ... xlix ... / ... quia ... sit ... contempnunt
... contemptus et ... / ... et ... / ... dei pietatem et
dei ... / ... / ... contempnunt ... / ... et mandata et iudicia / dei ... et longanimitatem / dei pietatem et
... et ... / ... et impia ... / ... / ... / ... ut faceret malum
dei ... et impia ... contempsisti ... / ... xix ... contempsisti impleri
... / ... contemptus ... dei ... / ... mandati ... / ... / ... contemptus divinorum mediciorum
... / ... / ... contemptus ... / ... audire noluistis / ... / ... impia ... / contemptus
... / ... et ... / ... / ... praecepta ... / ...
... / ... contempsit iudicia ... praecepta ...

vo divine benivolencie et clemencie sed ad hoc 2o In civitas dei competitis et pacie et longanimitatis
tu au divine pietatis et iusticie / legitur enim xlix reges inde deferunt et competenter
reg malc senserunt quod deos finxerunt ydolis / et in iuste manserunt in dolo competenter timore dei / et si
sicut [illegible] competenter dei ira est in ipsos desevinit / Nam dicit Jacobus in libro de mirabilibus
quod aliqui pulli pellicani ingrati sunt / qui cum videat se matris sanguine vivificatos / et
sanguinem emissum debilitatam / ipsi tamen sibi non compaciuntur sed vilipendunt / ut cum subvenire
competenter / mater vero tandem famata filios suos competenter de nido suo eicit ipsosque [illegible] / sic
Sic revera deus qui propter nos [illegible] in cruce vulneratus et lanceatus est / et per illa vivificatos
sanguine [illegible] illos ingratos filios / qui tunc ipsum competenter / finaliter [illegible] / et a nido paradisi
eicit et expellet / Levitici xxvi Si vero audieritis me nec feceritis precepta mea / si spreveritis leges
et iudicia mea contempseritis / sed visitabo vos velociter in egestate et ardore qui conficiat oculos vestros
et consumat animas vestras / Porro a malis competenter plati [illegible] / Mali enim subditi facit competenter
si sit benignus / et odiunt si sit potens / [illegible] per vasti [illegible] que competenter venire ad regem
dum suum propter quod deposita corona. Redditur legitur [illegible] / alii regnum / Vix [illegible] quod tales sed eccl 29
Sermi corripientem se dura cervice competenter repentinus ei superveniet interitus / Item a malis competenter
pauperis egestas / Ita cum ut dicta pauperum [illegible] vilia et post a malis competenter Job xii deridetur
iusti simplicitas / Et eccl 9 quod sapientia pauperis contempta est / Item post ab indiscretis competenter malorum
inhonestas reprehensibilis cum sit bonum qui peccatores competenter / qui magis de se ipsis deberent tunc
dicat cum [illegible] 22 [illegible] [illegible] hodie nomine / quid autem [illegible] paululum esse possumus
ignoramus / Et apostolus dicit qui stat videat ne cadat / hii vero quos fortasse comparamus / et tamen quod
post modicum et vitam nostram fervencioribus studiis anteibunt / Timendum est itaque nobis ne nobis
cadentibus resurgant qui nostris statibus irridentur / licet stantes non noverint qui nos stantes considerare
noverint / Porro a [illegible] competenter et obstinatis inferni eterna et perpetualitas sed [illegible] Job 39
competenter pavorem ut cedit gladio / Sed de xo sed adhibe xii [illegible] sibi gaudio sustinuit crucem
confusione contempta / mali vero contra gaudium potius letitie eterne [illegible] futuram confusionem competenter / [illegible]
ad eternum vel ad infernum eternaliter / Ceterum a malis competenter paradisi felicitas ad radium dei
divinitatis glorie competenter / omnes ergo isti sunt mali contemptores / sed revera [illegible] futurum [illegible]
in celis / est sed contemptores finaliter competenter / Et [illegible] competenter perdet [illegible]
ut eas / [illegible] est [illegible] contemptores

tiam audierit / sit tibi quasi ethnicus / maxime si fiat cum contempne
Racio quia ista omnia que iam dicta sunt / stant cum caritate ut
admi[nus] stare possunt / Sed contemptus cum caritate stare non potest / quia contra
cuius tenetur ex precepto Marci xii Diliges proximum tuum sicut teipsum
propter quod dicit Christus / Videte ne contempnatis unum ex pusillis istis
qui in me credunt / Ex quo elicio primo / quod fides in Christum ex-
cludit proximi contemptum Dicit n[am] augustinus in libro de moribus ecclesie / ut
sufficiat credenti proximo facile consulere et in nullo nocere
sed requiritur bene diligere / ut sufficit bona voluntas / sed requiritur
magna racio / ac prudencia / quia nemo scit bene uti / nisi deus
fons omnium bonorum tribuerit / Secundo elicio quod proximum contempnere
non stat cum salute hec est augustinus ubi supra dicit enim. si nos credat
contempto proximo ad beatitudinem et adderi quem diligit esse
venturum / simul enim optanda est salus / eciam et inimici non
solum personalibus / sed et inimicis fidei . v . n . et parvulis omnibus omnia se
voluit facere / ut omnes christo lucrifaceret et dicit se esse debitorem sapi-
entibus et insipientibus barbaris et grecis / Quibus propositis potest
ista questio 2a / Et si propter malorum contemptum iusti non deserant viam
veritatis / tamen nec debent quere esse contemptus / Prima pars est contra
peticio. orat enim ut abeo auferatur contemptus / . ne propter odium
et contemptum hominum deseret deum / v . n . Ibant gaudentes
a conspectu concilii / quoniam digni habiti sunt pati contumelia pro nomine
ihesu / Secunda pars patet / quia querere contempni est se contemptibile reddere / est
talia agere propter que merito debet contempni / est grave peccatum peccatore
querere / modo dicendum quod hec omnia illicita sunt Corinthios in 2m / Et
si gloriari contemptus non debetur quando cum tamen evenit homo
sed in eo gloriari iuxta illud supius allegatum Gaudete et ex-
ultate quoniam merces vestra multa est in celis / Et racio quia
cum homo non queritur et evenit / tunc non evenit ex vicio
suo / non homo non queritur et evenit tunc non evenit ex vicio
ad temptacionem / de Epistola Jacobi Dominica in Quadragesima Gau-
dium existimate fratres / cum in varias temptaciones incideritis
Et apostolus dicit / michi pro minimo est ut a vobis iudicer / Et 2m
liber iste petit Conffer ame opprobrium et contemptum q. d. Et si evenit ut
non sit ex culpa mea Marci id petrus in Quadragesima / nemo patiatur
ut fur aut quasi homicida / Ex quo elicitur quod nullus sic contempni-
tur . nisi pro eo aliquid quod est dei . in eo vilipendatur / ra-
cio quia non contempnitur propter vicium ex consensu peccati / nec propter naturam
quia illa placet propter similitudinem / ergo propter aliquod virtute quod
est divinum in homine / vel racionem quod est in homine aut est ne-
cessaria aut graciosa / et innatum / quia non sunt plures a re consistencium in

in homine omne .i. quod est in homine / aut est nature aut gratie
aut virtutis / hoc autem procedit ex perverso iudicio / Gregorius ut Gregorius
dicit O vos insipientibus vestris pravitatibus famulatus creditur / Exemplo
habetur quod est quod ex aliis est dei contemptus / et ex aliis huius mundi
mundus .i. contempnit paupertatem humilitatem castitatem etc. / Unde dicit Am-
brosius quod in hoc mundo est contemptus / hoc apud deum est preciosum
Unde scriptum est contemptibilia huius mundi elegit deus / ut confundat
fortia et ignobilia / Unde Ambrosius ponit utrasque contemptibiles di-
centes / Si quis se humiliant contempnit eum mundus / Si vero probus
fuerit se humiliant exaltat eum deus / quoniam ipse sanctus est / qui
sine macula vivit / qui virtutem custodit / qui non facit malum
proximo / qui non accipit in vanum animam suam non pro nichilo habet eum
coram deo / Sed ad nichilum deductus est in conspectu eius malignus / et psalmista
hoc iste petit amorem ... / ... per que possit coram deo videri
ad nichil ... per ad contemptum / et gloriam apparet in hoc mundo / quia
et hoc elegerat dicens Elegi abiectus esse in domo dei
mei magis quam habitare in tabernaculis peccatorum / et moyses secundum apostolum
hoc dicitur esse fidei magne / quia affligi elegit affligi cum
populo dei / magis quam temporalis peccati habere iocunditatem / Sed non
sibi querat gloriam esse coram deo / quod non esse contemptibiles
in hoc mundo / ex quo unum potest ad aliquam / non sunt enim modus non
coram deo quod non querunt / odit illos / qui mundum contempnunt
et diligunt deum / Responsio non est differencia istorum contemptus
primi a mundi amatoribus / Sed eorum intencio est in omnibus placi-
te deo / Sicut isti ea que mundi sunt vilipendunt / sic ea per-
faciunt secundum quod sunt et ordinata sunt ordinata sunt / et hec ab utuntur
non ad libitum suum / sed ad nutum et honorem domini / ex quo iste
non placet vilipenduntur / Exemplo ita que ipsi maxime ponderat
habent pro minimo / et in quibus delectantur illis utuntur quasi ...
per Honores abiciunt / quos ipsi querunt / Amicicias fugiunt
quas ipsi accumulant / et volunt quasi nichil esse in quibus
ipsi maximi volunt esse / ideo quod contempnuntur quoniam eorum
voluntas / sed voluntas eorum non est ad contemptum / sed ad
hoc ut efficit vere gloriosi / quia in hiis que sunt mundi
nolle gloriari est vere gloriosum esse / Unde amatores mundi in compa-
racione istorum faciunt quod isti volunt sunt eorum inferiores / quia
quanto magis contempnuntur / tanto sunt gloriosiores / quia magis
deo dilecti / Exemplo electio ex contemptus istorum non procedit
sine noticia malorum et eorum gloria / Unde .i. videte ne contemp-
natis unum ex hiis pusillis / qui in me credunt / Romanorum ... / quia
angeli eorum vident faciem patris qui in celis est .i. quasi diceret vos
non debetis ... contempnere / quos deus pater sic honorat quod
fecit deificari / quia ad eorum custodiam angelos deputavit

non est enim spernendum abhominabile quod apud deum est tante cure / acsi g[ra]d[us]
si hoc fecit parentibus / et ipsi ergo magis apparebunt gloriosi / Unde
sciendum enim quod dux ponitur esse contemptus / unde temptatione
alter perfectionis / Secundo hic agitur / quia perfectionis est cum multi
bonos et iustos contempnunt / Unde primo dicit Augustinus in quodam
sermone dominice passionis / contencio que modo est facit nos ge
gemere ex defectu multiplici / ex rerum mutabilitate / et ex fragilitate
carnis / ignorancia / contendit nobiscum continue / contemptus et delectacio
et si non consentimus tamen molestiam patimur et contempnimus / quia numquam pe
riculum est cum homo vincitur / ubi debet esse contemptus / Hec non
ergo petit auferri / quia non cessabit hic contemptus nisi in mor
te / quia et tunc nulla temptacio erit / Secundo quia testimonia sua ... sunt
Contendendum est ergo quod querere testimonia bonorum hominum respicit multiplex
obprobrium et contemptum / primo male estimacionis / secundo indurii suspi
cionis temerarii / tercio scandali / quia cum homo ita vivit quod homines dant
de eo bona testimonia / et ex suis operibus edificantur / cessat illa omnia / Item quod
dicitur prima Thimothei iii et 2 Corinthiorum iii testimonium habere ab hiis que foris sunt
et Job dicit de seipso Job xxix auditus auris beatificabat me / et oculus
videns testimonium perhibebat mihi / Sed non sufficit / licet per se sepe fallit
humanum iudicium / Unde propheta improperat Iudeis / Ve qui dicitis bonum
malum id est Christum crucifigendo et malum bonum id est Barrabam dimittendo
tua inomine autem est quod rutilat / ut aurum / Tercio de testimonio proprie
consciencie necessarium est quod ad homines ab homine respicit obprobrium de
timore dampnacionis / obprobrium remorsus et vermis rodentis / et contra
prudenciam aliene conversacionis / quia homo de se non conscia omnia aliorum
facta iudicat que suo iudicio occurrunt ex se ipso / et Apostolus hic dicit
Corinthiorum i gloria vestra hec est testimonium consciencie vestre secundo Corinthiorum i / et quia
homo valde sibi est incognitus / ideo sepe decipitur de se ipso / Dicit enim
Apostolus Sed neque ego meipsum iudico / et subdit nichil enim michi conscius sum / sed
in hoc iustificatus non sum / Quarto de quarto est hominum divinum testimonium
quia si testimonia accipimus que sunt hominum / testimonium dei maius
est / perhibet autem deus hominum testimonium / quia animat suum infir
mitate ad bonum / vel quia eius facta approbat per miraculum / Unde idem Gen
esi ipsi michi et testificabor tibi / Glosa per miracula Sed tamen hiis
obmissis videamus de hiis duobus testimoniis videlicet divine sciencie et vite
quia quando homo in vita sua vivit secundum quod doctrina sua et vite
vite se conformat secundum possibilitatem suam / et tamen / tunc deus testificatur
sibi / quia utrumque istorum est testimonium / De hiis probatur per contraria
tria / nec reddit hominem ita modo despectum et contemptibilem
sicut vite concordare cum sermonibus divinis et Christo / racio quia divine
sermone reprobat vitam secundum nichil / Unde idem nolite diligere nichil / et Christo
contempnit ea que sunt mundane vite / et in omnibus vita Christi concordat
cum sacra scriptura Christi / ... secundum ... serviam septimus / ipse non potest que

[marginal note, lower margin:] ... Apostolus ad Ephesios v imitatores estote dei sicut filii karissimi per imitacionem Christi vitam et sciencie ... Johannis xiii
exemplum enim dedi vobis ut quemadmodum ego feci ita et vos faciatis / et Exodi xxv inspice et fac secundum exemplar
quod tibi in monte monstratum est / id est in Christo ... testimonium dei ... qui ... dicitur ...
qui timet dominum ... timete dominum ... quia non est inopia timentibus eum / ... qui amat dominum
... diligite dominum ... ... vide in sexto ... in hoc ... ...
... est voluntas dei ... probatur

[marginal notes, right margin:] ... ; 3a 9o ; 1 Johannis 4o

testimonium perhibet de me. Unde Cyprianus: quos volunt esse imitatores sue
vite et fame, et in omnibus accepi dicit, quia viderunt meo exemplo veneris
in derisionem mundo ut fatui, et in odium ut malefici, et eicient vos
de synagogis ut reprobos, et in vera interfectione arbitrabuntur se
obsequium prestare deo, quia existimant vos contemptos. Et ideo
hoc Augustinus exponit hanc litteram: Auffer a me obprobrium et contemptum,
id est fac ut tua martiria que in me eminent, ut ea agnoscat
et veneretur in me. Unde dicit Augustinus: ecce de martirum seu vita apud
homines non solum non est obprobrium sed magnum ornamentum. Licet non solum
non in conspectu dei sed etiam in conspectu hominum preciosa est mors sanctorum
eius, quia illi iam non sunt ut contempnuntur sed magis honoribus
attolluntur. Hec Augustinus. Item Corinthiorum primo: Et quamvis nil est salubrius quam vivere
iuxta christum et eius exemplum, tamen eis sapientibus mundi est obprobrio-
sum. Dicit enim apostolus: predicamus christum gentibus, id est gentilibus viventibus stulti-
tiam, iudeis scandalum. Hiis quod perdit mortem, hiis vero [illegible] salvum fuit
vita eterna. Sed verum est hoc, quia mundus utitur armorum violencia, sui
amitate voluptatum, excellencia honorum, et solum pascitur visibilibus,
sed divina scientia hec omnia cohibet, et omnia que in mundo sunt
contemptui docet et credencia omnem [illegible] imperfecta iudicat et
invitat ad invisibilia, quibus ut dicit sanctus Thomas in libro primo contra
gentiles capitulo [illegible]: animos mortalium assentire maximum mira-
culum est, et hoc post [illegible] factum in opposito. Credere enim [illegible]
est ita utile reipublice, nisi vivere iuxta vitam christi et damnare stulte,
sed non omnibus hec sentiunt, non omnibus hec datum est, sed solum illis
quibus donatum est a deo. Corinthiorum [illegible]: nullus potest simul et semel
iuxta utramque vitam vivere, [illegible] quia sunt sibi ipsi invicem contrarie.
Unde Mathei vi dicit: nullus potest duobus dominis servire, aut enim unum o-
dio habebit et alterum diliget, etc., et multa dicit hic ibi. Dicit hoc et
posuit ut illis que gentes inquirunt, hiis qui christiani sunt dat
doctrinam dicens: primum querite regnum dei et iusticiam eius. Ex quo arguitur
quod iuxta christum vivere excedit naturam, vita enim [illegible] fundamenta [illegible]
credencia naturam, ut est fides, spes et caritas, ut notum est, et [illegible]
qui carnem ista fundamenta [illegible] sunt contrarii vite christi [illegible]

Etenim sederunt principes et adversum me loquebantur, servus autem
tuus exercebatur in tuis iustificationibus. Postquam propheta posuit
orationem ad dominum ut ab eo amoveret obprobria et contempta, nunc
ostendit primo istius quod patiebatur magna mala [illegible]. Et enim sederunt
principes; secundo sui ipsius emenda in immunitate [illegible], servus autem
tuus exercebatur in tuis [illegible], quasi dicit: ex quo nulla dedi occasionem ut
in me facerent, sed ut servus fidelis in tuis mandatis exercebar, et
solus hec evitare non possum, et aliud viam evadendi non video,
ideo confugio ad te. Iuxta id: nos nescimus quid agere debeamus.

[illegible] principes [illegible] obiectati [illegible]
[illegible] principes [illegible] familias [illegible] aliis [illegible] aliis
[illegible] principatus [illegible]
[illegible] allegationibus [illegible] in mundo [illegible]
[illegible] demoniorum [illegible]
[illegible] principatus [illegible] doctores [illegible] principatu [illegible]
[illegible] demones [illegible] principatus [illegible]
[illegible] principes [illegible] Et [illegible] principibus [illegible]
[illegible] tyrannus [illegible] et dominus [illegible]
et [illegible] iudicis

luce xi [illegible] a sedilibus [illegible]
[illegible] Alia sessio est [illegible] ultima que sedebunt iusti
iudicis tranquille ~~viciosa~~ beati in eterna felicitate 175
[illegible] que dicitur luce 22 ut sedeatis super thronos meos
~~[illegible]~~
viciosa que vicijs sedet [illegible] ad dextram dei
[illegible] 22 sedit apostolus [illegible]
gloriosa [illegible] et dicitur que [illegible] assumptus est in celum
sedet ad dextram dei
luctuosa que sedet [illegible] calamitate
de qua dicitur [illegible] daphnite sedet
historia [illegible] principes primum sed [illegible]
[illegible] qui sedet [illegible] in sede [illegible] sedet [illegible]
[illegible] in sede pestilencie [illegible] qui prima sessio est [illegible]
[illegible] vituperabilis [illegible]
[illegible] et [illegible] sederunt [illegible] sola [illegible]
loqui de sessione viciosa.

Principes [illegible] dicitur [illegible] capitis vel [illegible] magnifice
vel prima capientes et sunt [illegible] in dignitatibus sunt
constituti et qui aliis dominantur et principantur [illegible]
[illegible] prima et principalia capita [illegible]
[illegible] debent [illegible] opera [illegible]
exhibitionem prima debent capere et [illegible]
[illegible] celestis glorie [illegible] alleporum qui
[illegible] principes et dux
[illegible] ad [illegible] principes [illegible] quidem [illegible]
principalis qui dicitur principia [illegible] et hic est Christus
[illegible] principes de regum terre apocalipsis [illegible] quo dicitur
[illegible] qui constituit deus [illegible] domine sue et
principem [illegible] possessionis sue [illegible]
[illegible] fuit princeps et dux [illegible]
[illegible] dimicavit et ipsum cepit et [illegible]
[illegible] se morti opposuit [illegible]
de morte [illegible] liberavit et [illegible]
[illegible] dicitur [illegible] princeps
[illegible] et vocabitur nomen eius ad-
mirabilis [illegible] deus fortis pater futuri seculi
princeps pacis [illegible] iohannis [illegible] pacem meam do
vobis [illegible] principes dicitur sedisse in porta clausa
[illegible] xliiij [illegible]
porta est clausa [illegible] principibus [illegible] sedebit
[illegible] Alius est [illegible]
[illegible] angelorum sive angelicas [illegible] angeli
[illegible] rex [illegible] principes quos
[illegible] regit [illegible] quos solet
[illegible] oppugnare [illegible] quos solet [illegible]
[illegible] solet [illegible] facere [illegible]

rectores sunt illi qui gubernant aliquam gentem pri[illegible]

principes illius in regno ubi sunt scilicet sub eis principes et [illegible]

et subsunt angelos qui tres sunt scilicet rectores eorum [illegible]

[illegible]

[illegible]

Hoc solum habemus residui / ut oculos nostros dirigamus ad te
/ Non ergo oratio haec temptationis est sed necessitatis / quia modo humano ab
hostibus posse eripi non videbat / et est magne confidencie contra
querela / contra adversarios / et frequens huiusmodi oratio reperitur in septimo
ut invenitur in Hester in Machabeorum / quando Machabei ex
ponebant deo / quomodo coram omni terra fecisset si hostem ignorantem
et sanctificationem violasset vasa sacra asportasset sicut eandem
in Iudeis exterminare voluisset et contra iusticie alias / et postea sub
iunxerunt orationem sic et hic ista orat / Domine ecce principes convenerunt
in unum et loquuntur de malum / ideo aufer contemptum et obprobrium
ut non admittas talia quia ego exerceor in tuis iustificationibus
Vel possunt sic continuari / petiit ante ut tolleretur dictum obprobrium et
contemptum amoni [illegible] id inferebatur quia
principes sederunt et quomodo contra adversus me loquebantur / Et modo ergo prodere
que sunt ista / Utrum in quibus persecutionibus principes tam capitum quam
membrorum necessarium erat proponenter exercitium dei iustificationum / Et
ergo sit vera / patet contexto versu / et ratio est quia persecutores que
sunt temptatores ex dei permissione venientes propter servorum iustificationes
Ad hoc enim veniunt ut qui sanctus est sanctificetur adhuc / et qui iustus
est iustificetur adhuc / Dicit enim Boecius et Augustinus / Eadem facit sol luto et
bula grano / ignis auro / hoc facit temptatio homini iusto / quia
commonet bonitatem excitat carnales hebetudines / et facit constanciam
cum laude / et propterea imminentibus persecutoribus debet homo se exercere
in iustificationibus / alias frustra persecutores commonentur / quia propter
exercitium huiusmodi commonentur / et propterea quaestio vera / [illegible] facit [illegible]
in [illegible] de [illegible] existimate fratres cum in varias temptationes
incideritis / ratio quia signum est quod iam iustificati estis / et temptationum
varietas vadit ad ulteriorem iustificationem / quia temptatio
patiam facit / patientia spem / spes autem non confundit / Ad oppositum arguitur
persecutio dei eterna hic tollit omne exercitium in iustificationibus / ergo
non facit / argumentum / antecedens / quia multi sancti capiuntur / vinculantur in
carceratis / lapidantur / in occisione gladii mortificantur / ita quod tunc non
est eis tempus exercitio agendi / sed potius patiendi / Unde nec admittebantur
responsiones eorum / Dicit enim Christus circa suam passionem Pylato / Si dixero
vobis non credetis / si interrogavero non respondebitis mihi / neque dimittetis
me / Et dicitur nota propheta de forte vivos deglutissent nos / Ad dictum
ista littera sic / quia primo describitur persecutorum condicio dupliciter primo
quo ad situm / quia sederunt / 2o quo ad statum temporis / quia principes
principes describitur eorum infestacio / quia adversum me loquebantur
Quarto iustorum condicio / quia servus tuus / et per infestacionis
eorum occupatio / quia exercebatur in tuis iustificationibus / Et ista littera
[illegible] concipis fratres / Dicit ergo sic fratrem propter quia ac si diceret ideo peccator
petiui auferri obprobrium et contemptum / quia [illegible] non fuerunt

parva ymo gravia et magna / et propter eorum crudelitatem / Et quod ista
a magnis fuit illata / quia a principibus / ideo subdit principes
sederunt. Unde et cristus hoc prefigurando orabat / ut ab eo possit
transire calix passionis / sciebat enim quod nunc iterum essent super
eum. Unde quidam doctores exponunt verbum hoc de triplici persecu-
cione. primo de persecucione facta xpo capiti nostro de qua
supra dixit Astiterunt reges terre adversus dominum et adversus
xpm eius. Secundo de persecucione martirum facta sub pluribus impera-
toribus regibus et principibus de qua multe hystorie conscripte
sunt. Tercio de persecucione omnium xanorum / a qua non cessant principes
tenebrarum harum / et hoc pro celestibus / et ego addam quartam
que inter has non est minima / que est hereticorum. Et quia primam ad
que intendit, quod principes iudeorum videntes ipsum facere opera que nemo
alius faciebat. Audientes eum loqui quod numquam homo sic eum lo-
cutus. Diffundebatur enim gracia in labiis suis / videntes eum mira-
culose / discipulos congregare / sabbata non eorum modo te-
nere / discipulos a templo in loca
ne / novum modum vivendi instituere / populos a templo in loca
deserta adducere / sequebantur enim eum multitudo maxima / quia videbat
que fiebant / super hiis que ipsi infirmabant / et timuerunt ne
forte in eo deberent cessare ritus eorum / et sacrificia / maxime
quia reprehendebat eorum scelera / legem aliter interpretabatur
quam ipsi implebant / quia dicebat quod pater non tales ut ipsi erant
quereret adoratores / sed qui adorarent eum in spiritu et veritate
collegerunt concilium adversus ihesum / quod eum morti traderent. Ex
quo patet / primo / quod hec mors ex radice tam petiore in Iudeis
crescit / primo ex appetitu proprie excellencie / secundo ex appetitu mundane
affluencie. Tercio ex livore invidie / unde dicebant quod facimus quia
hic homo multa signa facit / si dimittimus eum sic omnes credent
in eum. Ecce invidia / et venient romani et tollent nobis locum
excellencie et honoris et gentem ex qua procedunt nostre sufficiencie.
Ecce quantum hec scelera in iudeis efficere potuerunt / quod superaverunt in e-
is ad xpm cognicionem / et de eius sapiencia quam senserunt ex doctrina / et
de eius potencia quam senserunt ex miraculis / et de eius bonitate quam
viderunt / quod tamen eo crescebat miseracio / et de eius sanctitate quam co-
gnoscebat ex eius vita et conversacione. Et de eius divinitate quam
ex istis omnibus concludere potuerunt. Hec patet eciam quod principes, nichil
eorum scientes xpm esse in lege promissum et dei filium, morti tra-
diderunt / id est Mat. xxi. Videntes agricole filium dixerunt
Ecce heres venite occidamus eum / illi enim coloni et agricole sufficiunt
principes et rectores eius populi. Sed eum cognoverunt eum esse heredem, tunc
cognoverunt esse id est de quo dicitur in ps. Filius meus es tu / postula a me et
dabo tibi gentes hereditatem tuam / et id est de quo in ewangelio. Hic
est filius meus dilectus in quo michi bene complacui ipsum audite.
et cognoverunt filium dei non solum per excellenciam sanctitatis sed ex naturale

potuit

Hoc idem dicit Cris. hoc idem Beda super io nesciunt quid faciunt et
B t in 3a pte sne sme posita dicit inter principes iudeorum et generum
istum ... cognitionis subdit possumus dicere quod principes sacerdotum et scribe
venisse dei filium cognovissent quia in evidencia habebant per signa ... Ex
quo patet ulterius quod gravissime peccaverunt quia sciverunt fecerunt hec ma
la ... quia quod sciverunt confiteri noluerunt. Unde ut dicit B t ibidem propter
invidiam noluerunt eum confiteri filium dei ... quia alios ab eius con
fessione et fide pertrahebat. multi ... de populo simpliciter crediderant in eum
Ut dicit ibidem B t in ... et si non crediderunt Christum esse aut filium
dei aut messiam in lege promissum tamen propter evidenciam signorum et ef
ficaciam doctrine aliquomodo dubitabat an ipse esset Ut patet Jo viii ...
... decepti sunt a suis prelatis ut eum non crederent neque Christum nec
filium dei Ex quibus patet quod isti ignoranciam affectatam habuerunt que
non excusant sed aggravat Ut illud Job Recede a nobis scienciam
... viarum tuarum nolumus Et hoc ... id est cognovisse ...
id est cognoscere quod noluit voluisse. nunquam dominum glorie crucifixissent
Et id petri scio quod per ignoranciam fecistis sicut et principes vestri
qui dicit ignorasse quia ignorare voluit Et ita ... af
fecti ad peccandum quod homo vult ignoranciam ... ne evitaret
peccatum aggravat culpam ... Et allegat ... Jo xv. nunc et
viderunt et oderunt me et patrem meum Et sic ... exponit
istam ... vox est domini ... in concilium principum ac sa
cerdotum ... esse dicentium Quid adhuc desideramus testes ipsi
enim ... ore eius audivimus quid vobis videtur ... eum loquebatur et
principes loquebatur et sedendo loquebatur quia iudices eius si
... tamen iniquie iudicates ... ita probatur per hoc
quod prima ... Christus ab inicio sue concepcionis fuit ... et nunquam
cessabat a ... tamen ... sue ... in ... insti
... quia ... Beatus quem elegisti et
assumpsisti ... 2m glosa ... ad ... non refertur sed
quia ... fuit in concepcionis inicio assumpta ... fuit ...
et ... id est ... Corinth ... Christus in io instanti
fuit plenitudine gratie sanctificatus animam et corpus racio quia
per unione ... a verbo in principio ... deo Jo primo. vidimus gloriam
eius quasi unigeniti a patre plenum gratia et veritate Corinth quod
... Christus fuit usum perfectum liberi arbitrii et ita perfectum actum
voluntatis et ... Hoc est augustini in ... idem dicit
mox ut verbum venit in uterum servata veritate propter nature factus est
caro et perfectus homo Si igitur fuit homo perfectus tunc fuit
tunc usum liberi arbitrii Corinth Christo in primo instanti sue
concepcionis gratia data erat non ad mensuram ... Jo in ...
quia recepit gratiam comprehensionis videndo divinam essenciam

XXI

lxiii

Coclusio
...

clarius ceteris creaturis / Secunda pars questionis patet / quia xpus fuit via
tor quantum corpus / et virtutes in eo non potuit esse ociose / ideo semper merebatur
Et racio est / quia existenti in statu merendi mereri est perfectionis / et
non mereri est imperfectionis ut notum est / et per omnes nature fuit xpus mereri
patet / quia eciam necesse est perfectionis hoc est sibi tribuendum / et omnis imper
fectio est ab eo amovenda / Correlarium mereri ipsi xpo fuit voluntarium
quia licet non potuit non mereri in vniuersali / tamen potuit mereri vel
non mereri in particulari / Quia ut dicit Albertus Magnus in potestate sua erat
mereri isto modo vel illo / poterat hoc modo moveri ad merendum
vel non movendum sed non poterat esse quin aliquo modo meretur / modo
Albertus dicit quod voluntarium consistit circa actus singulares / Correlarium
ad gloriam immortalitatis xpo mereri erat necessarium / quia utebatur libero
arbitrio / et semper merebatur victorie cum filius similiter / Vnde Ieronimus dicit Opor
tebat xpm pati, et ita intrare in gloriam suam / Secundum Commentatorem super
non illi sine christo merito ad immortalitatem pervenerunt / hoc est ideo quia non
habuerunt vsum liberi arbitrij / et quia pervenerunt commissio xpi / Correlarium
et per xpus semper merebatur / non tamen a beatitudine impediebatur Et cum hoc
xpus dicitur mereri omnis completionis excellencie / quia eius beatitudo non
tollebat statum merendi / nec mutua impediebant statum sciendi
Ex quo eciam quod quamvis beatitudini non esset erat permixta aliqua miseria
vera / licet ut passibilitas mortalitas paupertas etc / miserie sunt
repugnantes beatitudini corporis / sed non repugnant beatitudini anime / quia
illi potentie miseria erat quasi narracionis beatitudinis / quo ad tribu
tum corporis Et eciam quo ad actum celebs tribuitur anime / que re
pugnat ex multitudine operacionum / sic enim anima modis diversis gau
det et nonnullos modos gaudendi recipit / quoniam modis
merendi Tercia pars questionis que dicitur quod ipse passiones et mortis
ipse et proprie operabatur in omnibus iustificandis / id est operabatur in
illa opera per que nobis meruit iustificacionem a deo / Ista patet
capitulo 10 primo Deus autem rex noster ante secula operatus est salutem in
medio terre / quod glossa exponit de suam passione et mor
te / quam subijt in cruce / que dicitur esse facta in medio mundi Vnde
dicit Commentator Isidorus in sexto libro quod xpus humilitate passionis
et acerbitate mortis meruit nobis tria / et sibi eciam meruit
tria / nobis liberacionem a diabolo primo / et per remissionem peccatorum / secundo
liberacionem ab inferno et remissionem penarum / tercio apercione
ianue celestis et introitum in regnum dei / Sibi autem meruit
resurrectionis accelerationem / primo quia non expectat resurrectionem gene
ralem / sed tercio die surrexit / secundo sui nominis manifestacionem seu
exaltacionem / quia ut erat obediens usque ad mortem crucis,
dedit illi nomen quod est super omne nomen / tercio Iudiciariam
potestatem / hoc est sua humilitate promeruit Correlarium proclama
mate / dedit ei iudicium facere quia filius hominis est / Secundo

et martires dicuntur testes / quia martir idem quod testis

Notandum 2m glosam Martires grece latine dicuntur testes / sed iam consuetudo isto nomine utitur platino / Unde 2m Aug' super ps. Et vox ponit ysidorus
et martires sunt vel dicuntur / Plus enim testis reo est impunitus ut dicitur proverbiorum 19 / Media [illegible]
hic de summo bono / quia testis quisque est obnoxius / sed deo quem premiando contempnit / media [illegible]
veritatem fallit / Exemplum quoniam falso testis ledit / Unde dicitur proverbiorum 19 testis mendax non erit impunitus / Sic ut verus testis est
xxi testis mendax peribit / Et ideo vide quod testis falsus non evadet penam / Et b. Aug' in sermone de sancto laurencio dicit / quocienscumque
que nato recolimus / quia libenter audis proverbiorum 19 / Et b. Aug' in sermone quociencumque sanctorum martira
bonis actibus mandata christi facimus / tociens de christo testimonium perhibemus / quociencumque assignamus martirum passiones / tociens
celebramus / tociens laudes salvatoris edicimus / quociencumque sed ipsi que passi sunt admiramur
christi gloriam predicamus / non enim suscipimus quod passi sunt / sed quia pena non facit martirem sed causa
Igitur non pena in laude / sed fides est in honore / quia pena non facit martirem sed causa / tempus
Exemplo cum boni et mali eadem faciunt / eademque paciuntur / non factis et penis sed causis / moyses
utique discernendi sunt / Ponit exemplum / quia pharao populum dei diris laboribus atterebat / moyses
eundem populum impie agentem diris coherciombus afflixit / similia fecerunt / sed non pariter
prodesse voluerunt / Iste dilacione inflatus / ille dilectione inflatus / sic ipse in fine / qui cum
vitate ex parte est etiam legittime certavit / Dicit aug' in sermone 20 de uno martire quod omnis
fidelium christianorum / migravit [illegible] meditabantur insania / Principes concionabantur in unum / Excogi-
tabant / novis crudelitatis penas incredibiles [illegible] inveniebant ingeniosa crudelitate / obruebant
tabant / nova etiam penas incredibiles inveniebant ingeniosa crudelitate / Ungulis exara-
bant / carceribus / custodijs intollerabilibus includebant / totum mundum
obprobrijs / flagris / arguebant / Dicebat / si deus pro nobis quis contra nos est / Et quid est totum mundum
vabant / ferro puniebant / Si deus pro nobis quis contra nos est / Unde dicit / Et quid est totum mundum quod pro eo moriuntur
est contra vos (et dicit / quis contra nos) ubi sunt / Nam christi precipit sequi martiribus quod capillus de capite
pereat / ferro puniebant / quis contra nos est / Nam christus precipit sequentes martires in celis locum
pro que servus est mundi sic in celis / Martires in celis totum
ipsorum non peribit / Dicit aug' de dignitate martirum natalem devotissime
teneret ab apice sue dignitatis excellit / Et subdit / licet omnium sanctorum martirum domicilijs ipsorum sacrarum
celebramus / tamen precipue corpus sollempniter nobis veneranda est / qui in turris dominicis ipsorum sacrarum
fuderunt / Nam licet vivinis sancti ubique sint / et omnibus profuerunt / specialiter tamen illi pro nobis intervenient
qui supplicia apud nos pro christo pertulisse probantur / Et vox hic potest b. aug' quod martires ad patriam
non sibi soli pati / sed omnibus / sibi pati ad regem / omnibus ad salutem / Exemplo cum corpus
dudicimus mortem non timuit / Videte igitur quid martiribus debemus / In quo alius tortus est
ut alius salvaretur / alter carnificum pertulit ut alius confiteret christum / Alter morti additus
est sicut alius vitam potiretur eternam / Et postremum sonus accepius est ut pector evaderet / Alteri
martires sibi vixerunt / et mortui nobis exemplo reliquerunt / bonum vincendo conspirare tollerando
fortis passiones / Ipsi hic natus deus pro toto mundo martires pati voluit / ut tanquam ydonei testes
nobis prima quadam fidei exemplo sue confessionis suggerunt / ut humana fragilitas quod
predicacioni domine auditu largior vix credit ut prima oculorum testiona martirum crederet
Exemplo sicut quod dicit martires a nobis devotissime sunt tollendi / sed specialiter hij a nobis sunt
venerandi quorum reliquias habemus / hic admirarie in sermone augustini in fine de martiribus / Et vox illud
ponit quod illi nos suis oracionibus adiuvant / Ex quo cum talibus est nobis maior familiaritas
ex his nobiscum sunt / corpore vinctes custodiunt nos / et de corpore excuntes excipiunt hic / ne
peccatorum lucis nos assumat

Quippe duo genera martirum sunt / Unum in mente / aliud in mente simul et actione / Antiquo cum adversario
nos temptante martirum pertinemus in mente / si eius temptationibus strenue resistimus / Ipsorum aut cum

psecutorum patit' martiriu est in accione vigilanti / Bernardus [illegible] cum pax martires facit / Item [illegible]
mittigat libidinem fuge / iusticia custodie / cupiditatem [illegible] magna pro est martiri
[illegible] vagaz frangenda est que [illegible] vocatur [illegible] qui [illegible] / libido penitus
fugienda est / reliquis viciis resistendum libido fuga superanda est / [illegible] eius in
[illegible] appetere fugam Si vis [illegible] victoriam / ut tibi sit [illegible] si castitatis palmam vis
deperdere obtinere / Item qui familiaritatem vitare non vult [illegible] cito labitur in ruinam
qui cum tangit picem [illegible] ab ea [illegible] dicit n. b. [illegible] non licet intueri que non licet
concupisci / [illegible] suspectos preadet [illegible] ne [illegible] visu in vigiles / [illegible] ix ne respicias virginem
ne forte scandalizeris in decore eius / et [illegible] ante faciem a [illegible] [illegible] compta ne concupis
[illegible] aliquam [illegible] multi perierunt / [illegible] ipse [illegible] eius [illegible] ut de [illegible]
[illegible] [illegible] nam [illegible] et [illegible] [illegible] que ta [illegible] [illegible] quod
bonum est melius non audire / melius est [illegible] non videre / optimum est [illegible] non tangere / [illegible]
a martirio spirituali abducunt [illegible] [illegible] / dicit enim [illegible] [illegible] / [illegible] maliciosi
et [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] abimitus [illegible] adam de paradyso [illegible] / [illegible]
sapientissimum salomonem in [illegible] precipitavit / fortissimum sampsonem cepit et excecavit / [illegible]
mitissimum david in adulterium et homicidium [illegible] / castissimum joseph vinculis et car
ceribus [illegible] / johannem [illegible] lucernam capite truncavit [illegible] dicit de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] coram deo non mentior / [illegible] libani [illegible] gregum [illegible] peste [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] suspectioribus quam ambrosius vel jeronimus / [illegible] et ideo [illegible] dicit
nemo dicat non possum martir esse / quia non est modo persecucio / non enim cessant temptatores pu
et corona parata est / quia non coronabitur nisi qui legitime certaverit / [illegible] cum [illegible]
deo vincit et facit magnam victoriam / [illegible] videte in [illegible] pugnent [illegible]
coronatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] maxime [illegible]
viri religiosi et [illegible] [illegible] est augustinus / 6o quod martires [illegible] temporibus possibile est esse
sicut et precedentibus / 7o quod martires cottidie fiunt licet non corpore [illegible] [illegible] cor
et augustinus [illegible] [illegible] [illegible] dicit / [illegible] dicat [illegible] quod iste temporibus martirio non [illegible]
est augustinus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] testimonium dederit / et
cottidie martires sunt / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ob causam tamen [illegible] [illegible] / quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] totum [illegible]
deus pro martirio computabit / et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicit quod propter [illegible] [illegible] [illegible]
~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] / 2i [illegible] / 3o quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] martires [illegible] [illegible] / 2o quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
testio [illegible] [illegible] / 2i [illegible] scriptura act 22 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / spiritualiter [illegible]
[illegible] / [illegible] licet [illegible] martires sunt a nobis [illegible] [illegible] [illegible] / spiritualiter [illegible]
[illegible] a nobis sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / dicit enim augustinus [illegible] sed martir
sunt [illegible] [illegible] / quia fuit [illegible] lapidati [illegible] [illegible] / quia [illegible] [illegible] / [illegible]
[illegible] [illegible] elegerunt / [illegible] dilexerunt / reges et principes [illegible] tyrannos [illegible] / [illegible]
[illegible] [illegible] / ~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~ [illegible] [illegible] omnibus [illegible]

honoris [illegible] [illegible] [illegible] principes [illegible] / principes seculi in [illegible] me [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] milites [illegible]
tua [illegible] / que tibi militates [illegible] / de qua militia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] co v

ista sunt quedam iustificationes dei / Prima remissio peccatorum iustificatio /
/ Secunda apertio ianue obligationis est iustificatio / et apertio ianue est iu-
stificatio / quia sancti in limbo existentes licet omnes erant iustificati, sed
non patiebantur quorum etiam remissa erant peccata / Sed captivi tenebantur
et sedebant in tenebris per clausuram ianue celestis / Sed tertio iusti-
ficatio est / Dicente apostolo resurrexit propter iustificationem nostram / extremum iu-
dicium simili modo in quo vix iusti salvabuntur / Ex manifestatione autem
Christi nobis quod quidem nisi susceptio fidei sequitur / per quod aperte iustificatur
Et per omnibus opponit istum versum dicitur n ... / cum staret ante presidem
et duceretur ad crucem · quod ... dicitur sederunt principes et
adversum me loquebantur · hoc est me stante sederunt / me tacente loque-
bantur / et principes sacerdotum sedebant in sessione sublimes / Ex quo
patet primo quod malicia iudeorum contra Christum est in bono · quia ipse
... valebat Christum omnino extinguere / Sed ipse subdebat per suam exal-
tationem / 2o contra stulticiam duxit sapientiam predicavit / quia per stulti-
ciam crucis voluit salvos facere credentes / Et ergo dicitur omnibus re-
gno redemptor advenerat / ego veniam ut omnia peccata mundare
ut amissos restituere paradiso / et ipsi adversum me detractabant / ut
de me ut de principe principum cogitabant / 3o contra crudelitatem
~~effundit~~ effudit unde magis patet quod ... lateratione quod iam
mortuus ... crudeliter miserunt exivit sanguis et aqua
Ex quibus 2m ... profluxerunt sacra gratie / Tamen de perse-
cutione martirum videamus quid iste intelligatur · Scribit Eusebius
in Ecclesiastica hystoria parte viii capitulo v ... quondam ... mar-
tirum subeunte ... rabies crudelitas seviebat per catervas ...
annorum partim in mare in navibus ... subingebant / partim
igne cremabant / partim gladio occidebant / et si aliqui fuerant
sepulti effodiebantur corporum corpora / et in mare mittebantur / et ta-
ta multitudo quotidie in carceres mittebantur annorum / ut in civitate
vacuitas / et in carcere constipatio inveniebantur / in urbe plateas
nullus homo / in carceribus nullus locus vacuus / quia pene tota civi-
tas ad carcerem properabat / ita ut et maleficorum vincula decerent
et carceres / Ex omnibus patet quod hec martirum pre nimia volen-
tes pati tyranni non poterant / ratio quia currebant ad mortem
/ et ad mortem immanem / quia ut idem dicit libro capitulo vi Ex-
quirebantur diversa tormentorum genera sibi invicem succedentia / Nam
primo martires per omne corpus flagris carpebantur / post hec
adhibebantur leones ursi pardi / atque omne ferarum genus / a-
pri quos ... quibus ferri et ignis feritas adhibebatur
et omnis quod eos ... bestiarum et elementorum crudelitas ar-
mabatur / Ex quo patet quod ... dei robur ... ad esse nullo
restitisset / Et dicitur si quis ... domini dicto ego vobiscum
sum usque ad consummationem seculi / ... inter martiribus nescierunt

Depersecutione martirum
Eusebius scribit

esse p(rese)nte reb(us) gestis fide(m) om(n)io negaret / quia n(on) est potestata ipsi
nam fragilitate pati posse / Addite(n)d(um) h(ic) q(uod) lic(et) h(ec) mult(is)
t(em)p(or)ib(us) sit agit(ur) agebat(ur) / n(on) t(ame)n semp(er) erat p(er)secucio g(e)n(er)alis / s(ed)
com(m)unit(er) ut d(icit) Eusebi(us) q(uam)uis nullus iudex officia et milites
fuer(unt) in furore p(er)sistebant / Et sic Ambros(ius) exponit h(oc) v(er)bu(m)
de hanc h(er)editate d(omi)n(u)s et salvator n(oste)r dereliquid n(on) in(vi)nita
t(ame)n qui debent erubescere / s(ed) iniuriose stat p(ro) suo no(min)e cora(m)
p(ri)ncipib(us) / Ex quo ipse stetit cora(m) eis pro salute o(mn)ium / Et post

q(uo)d exemplo quo(que) petrus cu(m) alijs discipulis stetit cora(m) p(ri)ncipib(us)
qui conferebant int(er) se dicentes / quid faciem(us) ho(min)ib(us) istis et
d(e)d(i)t dimiserunt eos / Et sederunt p(ri)ncipes adversus David et disputa-
bant ut sentaret(ur) / s(ed) no(n) timebat / quia dicebat audite p(ri)nci-
pes sodomoru(m) / Sederunt adv(er)sus Jeremia(m) ut mitteret(ur) in lacu(m) / adv(er)-
sus zachariam / ut occideretur int(er) templu(m) et altare / adv(er)sus susan-
na(m) et q(ua)n(do) femina castit(atis) iudicabat(ur) / s(ed) ut videret(ur) p(ri)ncipiu(m) n(on) esse
bon(um) ... / excitavit d(omi)n(u)s sp(iritu)m pu(er)i / Et t(ame)n p(ri)ncipes ... mor-
tis p(ro)nunciavit / ta(n)d(em) sent(enc)ia tota in ... ab
solvit ho(min)ib(us) / Ex omnib(us) p(re)missis / po(ste)a q(uod) q(uo)d 2a martires s(an)cti

2a q(uo)

in paciendo n(on) obmittebant iustificac(i)o(n)es dei / racio p(rim)a quia
humilit(er) submittebant se p(er)missionib(us) dei / 2a racio p(re)parabant
se ad morte(m) p(ro) (christ)o / q(uo)d n(on) omnib(us) dabat(ur) s(ed) so(lum) iustificatis / Un(de)
n(arrat) Eusebi(us) q(uod) multi p(ro)p(ter) tortoru(m) s(ev)iciam timore mortis fide(m)
negabant / Dat t(ame)n / quia nimi(u)m de se ipsis p(re)sumebant / Ex quo
s(ed) q(uod) isti paciendo faciebant / s(e)c(un)d(u)m ap(osto)l(us) d(icit) de (christ)i passione
paciendo ... fecit / 3o martires mortis sustinencia iustifica-
c(i)o(n)es exercebant / quia lavabant stolas suas in sanguine agni
martirum ... ciprianu(m) n(on) coinquinant(ur) sordib(us) maculis et
tenet vice baptismi / Et 2m h(ic) exp(on)it(ur) p(ri)ncipes p(ro)t(ervi)tate et
dignitate p(re)minentes n(on) attasi vel cursorie / s(ed) conferentes / se-
derunt ad h(oc) firmit(er) se ponentes / et sic deliberantes et co(n)da-
minantes adv(er)sum me loquebant(ur) / Et ut o(mn)ib(us) d(icit) p(er) cor-
no obstupebat imperijs indignabat(ur) q(uod) supplicium inferre
possint / Ex (contra)rio a(utem) q(uod) causa martirum erat gravissima / s(ed)
quia n(on) so(lum) co(n)t(r)a h(oc) q(uod) fides impugnabat(ur) / que est q(uod) maxim(um) / q(uia)
totius religionis fundamentu(m) / n(on) so(lum) co(n)t(r)a h(oc) quia corp(us) vita (et)
honor et s(ed) q(uod) h(ab)ebant querebant(ur) / s(ed) e(ti)a(m) co(n)t(r)a h(oc) quia id(e)m erat ac-
cusatores / id(e)m testes / qui et iudices / s(ed) q(uod) quos amos in d(icit) am-
te principes domus Jacob et iudices do(mu)s isr(ae)l abhominamini
iudiciu(m) / et om(n)ia recta p(er)vertitis / q(uo)d alibi ego adv(er)sum me loq(ue)-
bant(ur) / Un(de) Aug(ustinus) refert h(ic) ad corp(us) (christ)i / ad Leviticum d(icit) ...
venies reges t(er)re q(uo)d ex cogitasse aut missise quo ...

indices facti et accusatores sicut fecerunt b(ea)to stephano aut ...

... essent / S(ed) q(uod) s(ed) fervus ad nos / nec quecu(m)q(ue) istorum / aut d(icit)
... in p(er)sona o(mn)ium qui modo ... sequens est

valde g(ra)(ti)o(sum)

servus aut tuus h(oc) est
in spiritu / Exercebat(ur) in iust(ifica)t(ionib)us quo intelliges et q(ua)lit(er) h(oc) ...

p(ro)p(ter) ...
... 2o modo quo exercebat ...
... q(uo)d ... fortificat(ur) ...
...
...
...
...
...
...

... q(uo)d ... paciencia ...

quod sanctus Job non fecit, vel non modo quod sancti indicant se penas suas meruisse peccatis ... quod quasi ... se cognoscit quid est de se ... non indicant penas ... pati ... non pro peccatis infligi ... in speciali ... vel inspiratione / 3o ... dubiosque ... de dictis

reputacio sunt quam Aug(ustinus). Et Respondet si nosse desideras recole quod admixit Di(xit) testimonia tua meditatio mea est / et consilium meum iustificationes tue / quod quoniam testimonia dei martiria sunt / quia et martires testes dicuntur Iustificatores qui habebant pro consilio erant di-lectiores iniustorum / quibus non est difficilius / nec quod mirabilius in iustificationibus dei. Corpus ergo christi probatur in iustificationibus / quia et martiria eius meditabatur / et eos a quibus patiebatur diligebant. Ex quo sequitur quod primo quod isti actualem habebant voluntatem martiria sustinendi / ymo ut Eusebius ait ardescebat ad sustinendum. 2o quod voluntatem martiria sustinebant. Prima dicit Gregorius contraria diligere / pro persecutoribus orare martirium est in occulta cogitatione. 3o quod hijs sua destruebant consilia dei / contra consilia malignorum dicit idem Aug. Sic consilium contra consilium / quo ergo consilium principum sunt martires interfectos pro fide / sic consilium martirum sunt interfectos perditos invenire. Illi reddebant mala pro bonis / isti bona pro malis. Et nunc non mirum quod illi moriendo vicerunt / isti occidendo defecerunt. Et nunc inde quod martiribus orantibus gentes ad eternam vitam pervenire potuerunt. Et Aug. Sed nota circa hoc quod Ambrosius dicit exponit de persecutione demonum / quibus infestare non cessat christianos / circuit enim rugiens ut leo et querens quem devoret. Unde Christus ad ephesios 6: non solum est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem / sed etiam adversus principatus et potestates adversus rectores tenebrarum. Et nota non tenuit in pro domino deceptos / sic vigilant quo a christi regno seducere possent eam fideles ploros / unde dicit Ambrosius Isti sedent et considerant / quomodo iustus sic in hoc seculo / quomodo clamans intente serviat deo / quomodo studiose intendat operi recto. Et loquuntur quoque adversus iustos in superbia et in abusione. Unde dicit textus Assiduum mea loquebatur / totum studium demonum quod habent adversus iustos quedam loquela dicitur / unde et accusatores fratrum dicuntur. Sed enim demones ut dicit Aug. sunt nocendi cupidissimi / a iustitia penitus alieni / superbia tumidi / invidentia lividi / fallacia callidi / scientia sine caritate / expertissimi ad malignitatem / et quanto rebus ... tanto acrius ad fallendum intendunt / quanto magis voluntate et variis malicijs sunt expressi. ~~Et quicquid ipsi faciant quoque ...~~ [unde mali]

dicit Aug. ... ... in iusti ... ... vacatione po(st) ... quod 3a ... nec ... evadere qui temptetur / tamen multa temptatione nisi volens ab ... iustificationum repellitur. Prima ... quia ... quo christi temptatur ... de ... ... sic ... iusto ... / ... in timore dei et ... amor ... ad se ... hanc ... dicit Ambrosius Contrarius demonibus impediuntur illi / impediantur ... / ... sine effectu quod desiderat / conterantur eius mente / frangantur animi adversus frequentibus et ... / et pro deo ... est ... iusti ... rogemus nobis dari temptatores eius. Et nota secundo primo ... quibus agredi

alij ingenio machinantur / argute ... / artificiose suggerunt / callide decipiunt / illicitos ... venenatas cogitationes inflamant / movent bella / nutriunt odia / desideria carnis instigant / ... ... / et mille nocendi artibus ... hominem impellunt / Et Hugo ... ... demonum hominem ... ... in suggestione / luctantur ... delectatione ... ... in actu ... ... / ... ... gaudium est ... ... ita gaudium ... demonibus ... ... / ... ... et ... per illud ... ... ut testatur ... ... est mali actor ... ... / ... hostis corruptor ...

3a ... de persecutione demonum

... et detractio ... ... illi ... cum ... ... contra ... ...

... ... tractat ... ... dyalogo ... ... eandem ... ...

semper hominis inimicus / laqueos tendit / laqueos parat / foveas fodit / aptat ruinas / subpedat [illegible] / pungit animos / ruga [illegible] suggestionibus mittit iram / dat stimulos odio / iram addit amori / zizania serit / discordias mittit / pacem turbat / [illegible] castitatem violat et divina temptat et cetera / Ex quo sequitur quod de christo [illegible] a demonibus aut aliis [illegible] detractio amplius mentis / si in eis prevenerit et excreverit / ergo de [illegible] iste sicut [illegible] debet et cetera

affectus desperationis temptationibus vexat

vltima elucidacione
proba 3a 9o

Racio 2e conclusionis / quod nullus potest evadere temptamenta eius / unde potest sumi ex dictis quia etiam eius voluntatem sancti contra david dyabolus / crimina in spiritu nequicia / ut scilicet virum prodere et sponsam hospitaliter adduxit in periculum dyabolus / et [illegible] inflammat amorem ut de monasterio [illegible] et qui [illegible] [illegible] domum [illegible] multa fide non poterat [illegible] / ponit quarto / Secundo per diversos sed nocendi modos quia quosdam aggreditur et non [illegible] ad equalia inclinatur / et ut dicit cancellarius utatur / et augustinus dicit quod sed mille nocendi modos / et per conservacione conclusionis / 3o cordis [illegible] se demonibus [illegible] / in [illegible] quid cogitaciones explorat per contraria / sed non omnes [illegible] serviat / exemplum ut dicit augustinus omnes aggrediuntur timet eum a sua temptacione repelli et venire dominus dyabolus / Job sanctitate quod non erat sibi similis in terra / sed agnoscit ipsius constantiam / et firmitatem / quam si sensisset / non perivisset ad non temptandum [illegible] / Ieronimus / 2a pars conclusionis est augustinus et aliorum qui dicunt debiles est hostis / qui non vincit nisi volentem / unde ambrosius dicit / sunt arma insti quibus omnis adversariorum impetus repellit sunt opera in iustificationibus dei / unde et alibi sic dicit / Circumdederunt me et appropinquaverunt me gravius pro eo ut me diligenter [illegible] mihi ego autem orabam / Et multa talia [illegible] in psalmo / Ex quibus infero primo difficultas operis non vincit aciem mentis / racio est / quia bonum opus quantum sed difficultatem et conatus / tum sed [illegible] 2o ille occupacionis contrario et licite diciuntur violente a devocione / tenuiter et habituali / hoc est ambrosius contra istam literam / sic ponit / quomodo dyabolus sancti david conabatur occupacionibus bellicis ab intencione iusticie et a studio devocionis abducere / sed non potuit quia david ut vinceret illum quem videbat / pugnabat contra illum / quem non videbat / et magis in eo puritas [illegible] virtute corporis militabat / unde dyabolus provocabat eum ad bella / ipse autem se divinis operibus occupabat in deo sperabat deo loquebatur / deo toto adherebat affectu / propterea quod deus protegit eum / hec ille / Ex dictis infertur 3o / quod decima temptamenta [illegible] cedunt in profectum cum cooperante / ille enim in temptacione facit profectum / et per [illegible] quo [illegible] / non per occupacionibus abducit / nisi per vi deicere / ut dicit quarto non potest / ut dicit [illegible] / et difficultas temptacionis auget mihi / Dicit [illegible] quod corona [illegible] / [illegible] nullus conabitur / nisi qui legitime certaverit / unde deus vincenti [illegible] / [illegible] conabitur quicumque [illegible] / unde deus vincenti promittit dare manna absconditum / et nomen novum / Racio de preservacione [illegible] / ut patet dicit Eusebius in [illegible] historia libro 2o capitulo XXXV / [illegible] totius ecclesie que adhuc [illegible] vocis auditu / tamen domini [illegible] virgo mansit munda et immaculata a corruptoribus virtutis et domini [illegible] temerariis aut [illegible] [illegible] / a latentibus / Et

Et [illegible] alius [illegible] tibi ne [illegible] [illegible] absolon ut pius [illegible] excludet [illegible] [illegible] et cetera

Et ideo [illegible] recepit a demonibus [illegible] tanto magis debet in bonis operibus [illegible]

Et subdit [illegible] cum aut deo loquitur orando aut divina loquitur opera laudando et [illegible] opera divina ne loquatur [illegible] opera [illegible] et cetera

De persecucione hereticorum

// Resp q° o dr ...
... in sor intel
lectu ... n ...
cu p ...
pt ...
nug ...
tato ...
vitute p ...
/ qsto ...
... i ...
/ et qsto ...
qi ...
v est ...
q. ...
nd ...
...

comunis[illegible]
tes sem[illegible]
ut omn[illegible]
secund/ o[illegible]
esse/ ut [illegible]
venient[illegible]

Nam et [illegible]
tissimos[illegible]
vz quia[illegible]
grandi[illegible]
sufficit [illegible]
in opib[illegible]
suorum m[illegible]
mundo v[illegible]
proximo[illegible]
dilecto [illegible]
ex hic fa[illegible]
et testimon[illegible]
nec cons[illegible]
qd mem[illegible]
que sunt [illegible]
legis [illegible]
ic quas[illegible]
doctores
[illegible]
[illegible] in ci[illegible]
[illegible] eius
[illegible]

Qui cito illa etas de hac luce discessit / Et inde versus in dom vanitatem false doctrine / impius error / ac si iam nullus divine fraternitatis defensor existeret / veritatem apostolicam oppugnare cepit et sic erat bellum intrinsecum / de quo Dominus dicit. Item sede runt principes vz[t] iii erezi arche / sederunt confingentes et ad invenientes hereses adversum me loquebantur multifarie do gmatisando contra illam sinceram veritatem / sed diffecerunt secta tes sententia / Hinc aut [illegible] exercebatur in tuis iustificationibus / vitas. n. vin cit omnia / quia et huiusmodi errores afferunt in magnum fidei pro fectum / et in exercitium electorum / Sicut dicit apostolus / necesse est hereses esse / ut hii qui sunt probati manifesti fiant / et [illegible] pervio [illegible] venient nobis postea tractanda / hic pone de isto [illegible] [illegible]

Nam et testimonia tua meditatio mea est et consilium meum iu stificationes tue. Propheta posuit [illegible] de seipso in veritate sensit / vz[t] quia exercebatur in iustificationibus / et [illegible] petivit se in sua oratione exaudiri / hic iam ponit illius exercitationis modum. Non enim sufficit operum multitudo et frequentia [illegible] dicat exercitium / sed exigitur in operibus modus / sine quo omnis virtus in vicium convertitur. Unde et Dominus suorum mandatorum implecionis modum ostendit sub precepto dicens mando vobis ut diligatis invicem. i. e. di. sicut ego dilexi vos / ut precepta que proximos inspiciunt ex dilectione impleatis / plenitudo. n. legis dilectio est. q. d. non solum exerceo me in tuis iustificationibus / sed tamen hoc facio debito modo / et modo tibi placibili et accepto quia et testimonia tua meditor / et tamen tuas iustificationes vivo. Haec sunt mea consilia / haec sunt regula mea vivendi. Et ordo [illegible] ut [illegible] [illegible] innuit / cum dixit exerceri se in iustificationibus dei. Nunc aliquis que sunt iste iustificationes dei / intelligat quid dicat / et quid al legans [illegible] expanditione tua / sapius me illud / io isti inquisicioni ne quasi unus sapiens credatur finisse locutus / qui tamen super omnes docentes se intellexit / Iam respondet et amplius respondet [illegible] quesitum / quia non solum dicit que sunt iustificationes / sed tamen et modum quo in eis se exercebat explicavit. i. e. d. i. dei iustificationes sunt eius testimonia in illis exercebar / sed quo modo et[?] et meditabar in eis / iam erat materia meditationis mee et tamen modum exercitationis expost dicit. consilium meum iust. tue. Valde ergo propheta respondet sufficienter / quia duos modos appot circa exercicium iustificationum dei / modum enim esse meditari de divinis testimoniis / sed ex [illegible] meditacionibus non [illegible] [illegible] et sua sev [illegible] ad [illegible] vivendi / quia ex sola meditatione non [illegible] iustificatio. Et nota quod pro declaratione [illegible] Ista [illegible]

meditatio nichil aliud est [illegible] alias affecta et profunda cogitatio / [illegible] propheta meditatus est [illegible] dei [illegible] [illegible] [illegible] meditatio est [illegible] pro [illegible] / [illegible] ad meditandum [illegible] veritatem meditabitur [illegible] [illegible] [illegible] meditabar vite labilitatem / carnis fragilitatem / [illegible] [illegible] [illegible] veri debilitatem / celi felicitatem / [illegible] dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] viri prudentis [illegible] [illegible] [illegible] meditari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vite labilitatem [illegible] [illegible] carnis fragilitas / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mortis [illegible] [illegible] veri debilitas [illegible] [illegible] celi felicitas / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] meditabitur [illegible]

questio

Vtr[um] ad consolacionem in tribulacionibus passionis Christi et sanctorum martirum ac etiam divinorum mandatorum meditacio requiratur. Quod

ipsa sit vera arguitur ex verbo isto sicut posito in sermone ad Hebreos [illegible]

orum, quia principes sederunt adversum eum et loquebantur pro consola

cione hec tamen adiungit ut patebit in expositione. Et probatur sic: ex

passione nobis spes procedit ad vincendum iuxta id: Confidite

quia ego vici, et vos vincetis ex passionibus eorum, in ista spe anima

mea, quia animos efficimur. Ex hoc quod nichil in tali examine pressint

quod patimur. Secundo in mandatorum implecione edificamur contra. Unde

Mathei xix. Si vis ad vitam ingredi serva mandata. Non enim est

quod hec tamen sufficiunt ad consolacionem, spes enim non confundit. Animos

tas et audacia iuste constat, et mandatorum implecio exhylarat. Et

per quod ergo vel Contra cogitacio de implecione mandatorum induit

tristiciam, quia labor magnus est in preceptis. Mandat ut mandata sua

custodiri nimis. Similiter cogitacio de passionibus non est sine amaritudine

cordis. Unde mulier que debebat de passiones respicere et corpore

mente. Dictum est: Tuam ipsius animam pertransibit gladius. Et videtur

omnino inhumanum esse consolari de tot sanctorum mortibus, unde in persona

Rachel Jeremias dicit: Vox in Rama audita est ploratus

et ululatus multus, Rachel plorans filios suos et noluit consolari,

quia non sunt. Et confirmatur ad omne videtur pertinere consolari. Nec consola

cionem querere de malis aliorum, quia et invidie est pasci in fer

vore de malis aliorum. Videtur dicendum quod licet que sit falsa. Et dicitur: tractatu

[illegible] materia

[illegible] ponit modum duplicem,

in illorum in quibus credere nos debemus est credendorum seu

sciendorum cum modo primo ponit scilicet meditacionem de testimonia

mea meditacio mea est. Secundo materia illorum in quibus nos

credere debemus est agendorum, id est illorum que opere implere tenemur.

Et horum modo ponit modum consiliacionis de: Et consilium meum iusticie

Et ita vult quod meditari credenda et scienda, id est que credere

tenemur et considerari de illis sine quorum implecione non

possumus esse iustificati, est materia consolacionis. Credenda autem sunt illa

que passus est Christus, agenda vero que precepit Deus, scienda vero sunt

que sunt Dei lege impletes in Christi imitacione professi sunt. Dicit ergo sic:

Nam et testimonia tua etc., quasi diceret: servus tuus exercebatur, cum intra in

tribulacionibus, quod non meditabat que sibi inferebantur ab extra, nam et te

stimonia tua, quod nos diligo, et id est quia testimonia tua, id est illa per que testificatur quod nos

diligis, vel id est illa que ostendunt et testificantur quod ego te diligo,

meditacio mea est, ac si diceret: Ex cogitacione istorum duorum in me

tribulacione consurgit omnis consolacio. Et hec vero sunt

que testificantur quod Deus nos diligit, quia et quod creat, et quod ad

ymaginem suam creat, et quod alia propter hominem creavit, et quod angelis

custodiam dedit, et quod scripturas et legem dedit etc. Ymmo et quod

tribulari permittit, ostendit quod Deus diligit nos, [illegible]

[Left margin notes:]

quod nec consolabitur nisi qui legittime certaverit ad Thimotheum 2. Esto fidelis usque ad mortem et dabo tibi coronam vite [illegible]

No 3

Nota

testimonia tua, id est martiria et passiones, quod in [illegible] et vituperia [illegible] coronam [illegible] et leve tribulacionis [illegible] in sublime eterne glorie pondus operabitur in nobis [illegible] meditacio mea, id est materia tua [illegible] qui [illegible] affectat

[Lower margin notes:]

[illegible] dicit [illegible] 24 [illegible] 24 [illegible] peccatum [illegible] xii modis [illegible] peccatum [illegible] invidia intravit mors in orbem terrarum [illegible] 2º [illegible] peccatum [illegible] diffudit. 3º enormitate [illegible] peccatum [illegible] qui plura peccata [illegible] gratia [illegible] periculositate [illegible] peccatum [illegible] esse gravissimum [illegible] Sexto insepabile [illegible] peccatum [illegible] Septimo [illegible] peccatum [illegible] ad quod homo [illegible] anima [illegible] Octavo pravitate [illegible] peccatum [illegible] esse gravissimum [illegible] Decimo [illegible] operibus [illegible] Nono [illegible] impugnacione [illegible] peccatum [illegible] Undecimo [illegible] peccatum [illegible] Duodecimo [illegible] [illegible] peccatum [illegible] ita tale [illegible]

Signum amoris est, quod deus in homine assumpto passus est probris et mortibus. Ioh. iii°. Sic deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret. Illos multum dilexit quibus hec beneficia promisit, plene in hiis quibus dixerit hec sufficiant. Dicit dominus: Multi reges et prophete voluerunt videre que vos videtis et non viderunt, audire que auditis et non audierunt. Abraham exultavit ut videret diem meum, vidit et gavisus est. Secundo per introductionem creationis, quod omnia que a nobis sunt credenda valde consolantur nos in nostris tribulationibus. Nomine consolatur omnipotentia creationis contemplata, quia potest de temptatione eripere, et post tempestatem tranquillum facit, et post fletum et lacrimas consolationem infundit, potest de stercore erigere pauperem etc. Consolatur creaturarum diversitas, quod que non ita multiplicat deus creaturas, quod quedam sunt celestes et quedam terrestres, sed celestes fixe sunt et terrestres mutabiles, hec est consolatio creatoris, sed que creature terrestres sunt et variat dispensatio est creatoris, sed in eque [illegible] mundus ista est promissio gubernatur, sed hunc humiliat et hunc exaltat, hunc ditat, hunc depauperat, hunc mortificat et hunc vivificat. Hec est quia in manu domini enim est calix plenus mixto, unde inclinavit ex hoc in hoc, et non est qui de manu sua possit eripere, et nulla est iniquitas in deo. Tertio est consolatio ex spiritu sancto qui est consolator. Item quinta ex fide trinitatis, quinta ex personarum unione, nam non iniquitas potest inquinare eterne trinitatis, nulla adversitas potest rescindere ipsius unitatem, quoniam diligentibus deum omnia cooperantur in bonum. Ro. viii. His qui secundum propositum dei vocati sunt sancti. [illegible] consolantur tribulatos [illegible], qui [illegible] humanitatem qui venit erigere elisos et solvere compeditos, restaurare ruinas et conquassare capita in terra multorum, propter quod Christus dixit: Creditis in deum et in me credite. Ex [illegible] clerici, quod assentire credibilibus, i. articulis fidei, est consolationis initium. Ideo quia fides que dicit assensum est initium iustificationis peccatorum, et peccata dum adsunt, nulla potest fieri vera consolatio. Dicit enim Thobias v c. Quale mihi gaudium erit qui in tenebris sedeo et lumen celi non video. Et Augustinus: omnia peccata per infidelitatem detinentur et per fidem dimittuntur. Augustinus ii. Ex fide vincere omnia peccata solvuntur. Et mirum est loqui [illegible] de consolatione rerum labentium, quia ista omnia luctus comparat. Luce xi°. Ve qui ridetis quia lugebitis. Sed solum de ista consolatione dicit Augustinus libro primo de civitate dei ca° xxviii°. Dei familia dei habet suam consolationem, non in rerum labentium mutatione constituta habet vitam temporalem, sed in ea eruditur ad eternam, quia bonis terrenis bonis utitur non capitur, malis autem eruditur [illegible]; nec verum est quod hec consolationis fides est initium, quia ea credit omnia que hic sunt transire velut umbra, illa vero permansura. Item quod fidei perfectus est nostre consolationis augmentum, et ratio est quia dicit Crisostomus: magis in nobis fides crescit, de tanto magis animus purificatur, fide enim deus

in d'actis

penitus scrutat corda. Sentia aut mea est quasi iuge (c)onuiuium quin imo ... q(uan)to deu(m) mag(is) cognosci(m)us tanto mag(is) consolamur. Quo confirmatur verum Vn(de) dicit Aug(ustinus) in tractatu de cogitatione in Cristum. Credidisti in deum p(ro)missiones inuenisti, spem tuam in eo posuisti, vitam eternam deo commisisti, magnum tibi refugium statuisti. Et subdit: qui deus de te cogitat, quid te solicitat, cur de alia tua suspectus es, cui talem custodem habes qui ledit te ... p(er)mittit super te. Et quilibet se confert ... Ric. Venite dum et veniet alia vera. Ex ... consolacio ... credendis est firme ... credendis ... que sunt fidei promissiones ... futura fides ... ad ... est ... manifestacio ... Et ideo dicit Aug(ustinus) in sermone de ... quid non vides ... credendo ... visione fides est ... fidei visio ... Cor(inthios) ...

...re fide, nulla erit consolacio, quia tota vita ... est tenebra, tribulacio et angustia et sine ... et ... alia ... affectio ... bona ... Et ... testimonia ... meditacio ... est ... testificatus ... me valde diligis ... meditacio ... et ita cogito ... corde meo ... illis assencio et ita ... credo ... Credere ... cogitare ... assensu ... Et ... que credenda sunt est assentire ... testimonia tua credibilia facta sunt nimis. Et ... multa nos consolantur in tribulacionibus, precipue passio et mors nostra ... misericors ... consolatoria ... consolacionem ... malorum ... de ... quia ... ibi ... sanguine ... consolacionem ... Christum ... consolacionem ... confusionem ... et ... que ... redempcio vestra. Ex qua ... consolacio ... est ... tribulacione ... vicisset est ... consolacionem ... stabit ... tristis ... quod ... Et ibi ... augustia ... tribulacionem ... et morte ... Et ...

[illegible]

ravior ffia, ut thezaurus / ille maior est dive, ut honor qui fit batho a fide mea / hec omnes homines salvat, reos illuminat / infirmos cathecuminos baptizat / fideles iustificat / penitentes reparat / tutos amicos auget, martires coronat / virgines et viduas casto pudore conservat / clericos ordinat / sacerdotes facit / homines transsumit locat. Et 2^n hec tractum xpo^s fit

caritate dei que est in xpo ihu domino nostro / Ubi aut[em] tal[is]
quid est q[uod] possit obesse / Un[de] ille magnus dei amator dicebat
/ quid vobis nocere poterit si boni emulatores fueritis / Sz et si quid patimi[ni]
pro iusticia beati / 3o in iusticiis finalis stat tristicia ad consolacione[m]
quia et si tristicia corpus affligunt / non inficiunt / et si moventur
non commovent / et si turbant non perturbant / ymo adversitates con
solacionis fiducialem inducunt propter quod dicebat ille Ex[imi]^no
Dominus illuminacio et salus mea est quem timebo / ymo si consistant
adversum me castra / non timebit cor meum / Si exurgat adversum
me prelium in hoc ego sperabo / Sz quid est quod operatur in nobis meditacio
et actualis consideracio istorum omnium que credimus et speramus
Dicitur enim quod opera sunt dei et mirabilia valde / Et ideo Job xxxvii dicitur
sta et considera mirabilia dei / et hic cum timore solicitet / unde
ibidem xxiii quia Eccl vii dicitur nemo potest corrigere illum quem ipse de
spexit / Sed pre ceteris que dicuntur quod Christi passio et mors fuit pri
me consolatoria quia in hoc maxime testificatum est quod nos di
lexit / nemo enim potest maiorem caritatem habere ut animam suam ponat
quis pro amicis suis / Christus autem cum essemus inimici pro nobis mortuus est
propter quod dicitur Rom v commendat deus caritatem suam in nobis quia
cum inimici essemus Christus pro nobis mortuus est / non enim est quod in simu
lacione tale testimonium quod deus diligit nos / et eciam maximum est conso
lacio / in hoc enim certificatur homo quod simulacio in est dive voluntatis
et quod vadit ad profectum propter quod dicebat ille Gregorius / Si passio Christi ad memo
riam reducitur nichil est quod non equo animo tolleretur / Et quod
deus nil maius habuit in thezauris sue bonitatis propter quod evidencius
ostendisset quod diligit nos / nam hoc quod filius pro nobis est passus et
mortuus / Unde eciam facere debuit et non fieri ergo / Et Bernardus in pla
ctu super passionibus salvatoris mei exposita signa amoris
ostendit Domine tu vita vivificans omnia / inter tot penarum crudelitates
inclinato capite spiritum tradidisti / et pro amore rupto corde lancea
aperto latere / sanguinem et aquam profudisti in mei redemptionem
Et in tractatu de Christi passione contemplacione dicitur eciam passio et mor
tem / datorem gracie administratorem largissimum / consolatorem
pium / gubernatorem solicitum / redemptorem copiosum / et glorificatorem
ditissimum / ibi enim expiatum est omnibus iniquitatibus nostris / ibi
sanat omnes infirmitates / ibi redemit de interitu in mundo et mi
seracionibus / ibi renovavit ut aquile iuventutem meam / ibi con
fregit potencias arcuum scutum gladium et bellum / ibi de
levit adversarium et aperuit paradisum / Et ideo iste posuit in me
duo simulacionibus inter principes adversantes et condicentes / pro
fiducia et consolacione dicitur testimonium meum in opera redemptionis

passio Christi consolatoria

Et eciam diligit nos ut tantum dignatus est quod passus est mortem ... [illegible]

devota meditacio

Quinque requiruntur / quod ex devota meditacione passionis Christi proveniunt hominibus xv utilitates / prima quod deus ei tribuit custodiam virtutum ... 2a quod thezaurum ... [illegible] / 3a quod inter deum victoriam dicit ... [illegible] / Et quod labor restat ... [illegible] / Ideo deus ei omnes voluntates ... [illegible]

[illegible] oravit / qr ut dicit augustinus lacrima cogit deum ad iudicium ut non obliviscetur amicorum / qui tali acerrima passione non est oblitus suorum persecutorum / dignum inquit augustinus [illegible] caritatis commotione [illegible] est / [illegible] ... vestibus expoliatur qui vestit totum mundum / expalmatur qui est vera palma victorie / spinis coronatur ... qui solvit compeditos / ligno suspenditur qui regit celos / aceto potatur fons ...

[illegible] nimis maxime ostendis / unde dicitur meditatio mea est quod in illis quesito ubi delector in eis consolacionem requiro / Secundum est dei opera considerare sit consolacionis / unde plus consolatur recordatio me mea passionis / Prima pars est id psalmi delectasti me domine in factura tua et in operibus manuum tuarum exultabo / Et vero est quia opera ostendunt suum artificem / et denunciant eius eternitatem magnitudinem potenciam sapientiam et bonitatem que in creaturis consideratio considerare suave est / ut ea patet ex superioribus / Secunda pars est bernardi super cantica sermone xliiii ubi enumeratis passionibus et quasi in unum fasciculo redactis / Et nemo tollet eum a me / inter ubera mea commorabitur / michi meditari dixi sapientiam / in hiis iusticie perfectionem constitui / in hiis plenitudinem scientie / in hiis divicias salutis / in hiis copias meritorum / ex hiis interdum potum salutaris amaritudinis / ex hiis rursum suavius unctionem consolacionis / michi me erigunt in adversis / deprimunt in prosperis / et inter leta et tristia huius vite viam regiam incedenti ... hec ego arguo / Et si conturbent verbis ... magnum gaudium non michi destat ... agitare de gloria nostri domini / sit magnum gaudium non destat ... spectaculo sue passionis / prima pars patet / quia xs sedens ad dexteram patris ... / ubi pastus suavior / ubi ubertas fertilior / ubi tota dulcior / ubi delectacio ... sine fastidio / ubi ... melior dies una super milia / tu cogitare que ... usque in fine / ubi ... est fruitur ... que ... non fuit / Hinc ... magnalia / ... stephano celos aspicienti et videnti in corpore aut extra corpus / et stephano celos aspicienti et videnti Ihesum stantem a dextris virtutis dei et lapides torrentis ... dulces fuit / unde ... dulcissimus ... orat et deo animam commendans obdormivit / Secunda pars est bernardi super cantica sermone xliiii super ... qui se dicit / hec mea interim est sublimior philosophia ... et hunc crucifixum / non ... ut sublimior ... pascat in meridie quem intueor salvatorem ... cubet / ut pascat in meridie ... in cruce / aliud quod sublimius ... et paratus est ... aliud panis et parvorum ... lac que ... / Sexto ... ulterius inferno / quia xs sua passione et morte ... efficacissime / dicit ... in ... / Sextus ... delicatus / qui visa passione non abstineat ... iracundus qui non ostendat ... non dolebat / ... malicosus ... non condolat / Et subdit ... complet ... paciencia / ... humilitate / implet ... et perficit caritatem ... quibus ... carnea ... ornat / quia ... tenet dexteram / ... sinistram / ... dicere collocatur / ergo ... venit ... / abneget semetipsum ... dicens / ... velit venire post me / ... diligit me ...

[illegible]

Ecce obediencia et tollat crucem suam / ecce paciencia / et sequatur me / ecce humilitas / Unde Augustinus super Johannem: lignum in quo fixa erant membra potentis / etiam ad kathedram facta est docentis / Exemplariter / quia Christus in divisione vestium ... / quod tamen docuit iusticiam matrem dedit Johanni in custodem virginem virgini / latroni penitenti paradisum / crucifixoribus vestes / patri autem Joseph corpus tradidit ad sepeliendum / In eo quod tamen gustasset noluit bibere / docuit temperanciam / in electione loci temporis generis mortis et etiam in morte docuit prudenciam / et in eo quod de cruce descendere noluit / perseveranciam / in eo quod mortem adiit fortitudinem / et benivolenciam / in eo quod interrogatus siluit humilitatem / Tercio dicitur in sequenti textu quod passio plena est per virtutibus et liber dicitur verorum katholicorum / Unde passio fons est gracie et est plena miraculis / Unde dicitur ita bernhardus: Dum mens mea tua inestimabilium meditatur caritatem / carnis sarcina minus gravat / cogitacionum tumultus cessat / pondus mortalitatis et miseriarum more solito non gravat / replent cuncta / tranquilla sunt omnia / cor ardet / animus gaudet / memoria viget / intellectus lucet / et totus spiritus ex desiderio tue visionis accensus invisibilium amorem quodammodo rapuisse videtur / Ideo dicitur Augustinus in libro de simbolo videte. Domini virtutem in morte miracula facientem / celum et totus orbis tenebris obvolvitur / elementa turbantur / sepulchra patescunt / mortui resurgunt / inferus contremiscit / limbus spoliatur / in terra factus est magnus terremotus / omnis natura timet peccatum / et Judea impetrat paradisum / Unde pylatus miratur quod iam esset mortuus / et centurio ex morte proclamat eum filium dei / Unde ergo morte et passio testificatur dei amorem ad nos / et est tanti gaudii / tante consolacionis / tante suavitatis / cum sit plena virtutibus / documentis et miraculis / Unde quid salubrius tribulatis nisi ipsam revolvere et cotidie meditari / die ac nocte / propter quod iste cui commendatus esset in dies ab initio ad hanc *meditacionem* rapit respiciendo de testimonio probatur dilectio mea est / Et quia patuit est quod deus nos diligit ex quibus consequenter ostendit hec testimonia / nisi et nos diligamus eum et hanc dilectionem ostendamus in opere / Probacio vero dilectionis exhibicio est operis / Unde dicitur Johannes: Filii diligamus non lingua et verbo sed opere et veritate / Et ideo videamus iam que sint illa que ostendunt quod deum diligis / Nota quod multa sunt signa que ostendunt et testificantur quod deum diligis / Primum quod homo libenter de deo cogitat / quod de eo libenter loquitur / quod de eo vel cum libenter audit / quod propter eius consideracione alia obmittit / et quod ut amare possit eum dura et penalia sustinet / dicit in persona Gregorius: pena interrogat si quis quietus valeat quod amat / quod sibi iunget indissolubiliter / et quod eius absenciam

Signa vere dilectionis dei

quod sua bona nobis proveniunt ex amore dilectionis dei / ad quam ordinatur dilectio Christi tamquam ad finem ... [illegible] ... et quod amor dei et Christi est causa et amor / que ... [illegible] ... temporalia et eterna diligere et amare tenemur ... diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua ... [illegible] ... Christum ... [illegible] ... amandum ... [illegible] ... diligat / quod est summum bonum ... amorem ... [illegible] ... affectus ... aqua calefacit / et ... [illegible] ... amoris quo deum amamus / cor ... [illegible] ... desideria facit / sursum ascendere et elevari ad ... et eterna cogitare ... [illegible] ... amore ... [illegible] ... calor ... [illegible] ... calor ... [illegible] ... totum corroborat colorat / et elevat / contra calor ... [illegible] ... corpus enervat

dum recipit sustinere non potest. Et ut Augustinus dicit: Signum est quod ille deum
diligit, qui se sanctificat, ut sciat deus sanctus est, et ipse sanctus
est. Requirit enim dominus: sancti estote, quia ego sanctus sum. Levitici xix. Item
arguitur quod dilectio dei omne malum excludit. Dicit enim Augustinus: deum
diligit, qui implet illud prophete: qui diligitis deum, odite ma-
lum. Et ratio est quia deus lux est et tenebre in eo non sunt
ulle, que autem conventio potest esse lucis ad tenebras. [illegible] omnis
malicia tenebra est. Item dei dilectio omne bonum includit
propter quod Ambrosius caritatem cuius actus est dilectio dicit esse ma-
trem omnium virtutum, quia cum opus est imperat sub omnibus virtutibus
ut efficeret actus suos. Unde super i ad Romanos: plenitudo legis dilectio.
Romanorum xiii. Dicit Glosa: cur non omnes virtutes habeat, qui habet sub
virtutem, ad plenitudo legis sit caritas, que quanto magis est in
homine, tanto magis virtute est preditus, quanto minus, tanto minus
inest ei virtus, et quanto minus inest virtus, tanto magis inest vi-
cium. Tertio et si multa sunt testimonia certa quod deum diligere
[illegible] perfectius in ipsa dilectio. Dicit enim Augustinus: [illegible]
[illegible] cetere virtutes et bonis et malis possunt esse communes, sed
dilectio dei specialiter est virtutis electorum. Et 2m [illegible]
possunt [illegible] testimonia prima [illegible] opera dilectionis illa, scilicet
que ostendunt quod te deum meum amo. Meditacio mea est i.
tota intencio utitur eciam [illegible]. Et Augustinus [illegible]
memoria inpingit martiria, quia martir grece testis dicitur
latine. Et est ratio quia inter omnia opera in illud ita certi-
ficavit, testificatur et ostendit quod deum diligit, sicut in
Christi pro eo martirium sustinuit, ita non possumus aliter me-
lius [illegible] et veram dilectionem ostendere, quam pro eo et si-
bi conformari paciendo. Unde prima Io. iii. In hoc co-
gnovimus caritatem dei, quia ipse pro nobis animam suam posuit
et nos debemus animas pro fratribus ponere, scilicet ad ostendendam carita-
tem meam. [illegible] ita exposuit [illegible] 2a q. o. Et si mentale mar-
tirium dei in nobis dilectionem ostendat, tamen consideracio in certi-
[illegible] in mente [illegible] et actione [illegible] consolatur in tribulacione
[illegible] per [illegible] quia temptacionibus resistere. 2m Augustinus
est martirium in mente. Et hic ostendit nos ad deum dilectionem
habere, quia sine dilectione dei [illegible] resistere alicui tem-
ptacioni. Tercio habere pacienciam in omni permissione. Ut Augustinus
dicit: est mentale martirium, et inter omnia signa que [illegible]
[illegible] sunt [illegible] et [illegible] nullum est signum evidencius caritatis
quam in [illegible] possidere animas nostras. Tercio dicit Augustinus in [illegible]
[illegible] Dicit [illegible] pro [illegible] testimonium dedit
omnes causas [illegible] medicamentum, quicquid pro Christo [illegible]
vel iniuste [illegible] tamen ei deus pro martirio computabit

Ex quo arguitur / quod hominum odia sustinere ~~ab~~ obloquentes in-
iurias et alia martiria sunt natalia / et in nobis dei dilectorum et conduit
ut notum / Et apparet ista pars quia gradibus vel / Ex extra parte gradibus colligo
primo quod pax secundum suos martires / racio quia iracundia frangere / li-
bidinem compescere / cupiditatem expugnare / et velle iniusticiam iusto
dare / magnum pars martirii est / Secundo ad cordis accessionem ad
requiritur robur corporis aut corporale certamen / Dicit nota quia insuper multi
in lecto vincentes diabolum coronantur / et videntur ad se moveri posse
/ et intus in corde temptantur vices lapis et tantum pugnam experiunt et
pugnam occulta victoriam occulta reportant / Ideo semper presto est
certamen pro cordis accessione / ut dicit Augustinus in sermone de ia-
cob et esau / nunquam deficit occasio cordis tui cum miles in-
telligat pugnam et sciet quod persecutorem inveniet / Hinc est quod in
Job vii dicitur militia est vita hominis super terram / Tercia pars gradi-
bus / quia consideracio ista que evenerunt martiribus / hoc fit
ex eo est et etiam de civitate dei / quod ut omnia quecumque promisit implet
in martiribus / et notatur in eis divine gracie affluencia / quia ut
augustinus dicit super i flumine impetus letificat civitatem dei / in
martirio fundas dei gracia / ad sanctificandos martires descende-
bat / et multiplicem modorum operacionem / quia ut fit in eorum
legendis / deus tunc agones martirum multa miracula faciebat
in fidei augmentum / modo omnia ista consolatoria sunt / quia robur
et firmitatem ponunt in se fidei ortodoxe / Quartum / Et si con-
sideracio graciarum in sacramentis est consolatoria / convenit consolantur
tribulatos quod dedicata martiria / Racio / quia gracie sacramenta-
les relevant accidentem tribulacionem quassantem / Sed martiria dant
robur et constanciam vincendi in tribulacione / Et proprietate corporis augustinus
post diciam / inter baptismum / et martirium / Dicit Baptisatus interroga-
tus coram sacerdote de fide respondit / martirisatus coram perse-
cutore / ille aqua aspergitur / hic igne aut sanguine / ille manus imposicione
accipit spiritum sanctum / hic efficitur habitaculum spiritus sancti / quia non ipse est qui loquitur / sed
spiritus patris loquitur in eo / ille capit eukaristiam in memoria mortis
domini / hic ipsi christo commoritur / ille abrenunciat in mundis actibus / iste
abrenunciat vite / illi omnia peccata dimittuntur / in isto extinguuntur
Ex secundo recipitur quod de cepto maiora sunt que fiunt in martirio illis
que fiunt in baptismo / de tanto sunt magis consolatoria / ergo quanti-
tas consolacionis recipitur quod bonitate consolantis / Quintum in dubitatis
consolacionem recipit quod fecerunt martires / quia diversa passi sunt et ex
rebus valde diversis / Unde in libro sentenciarum / parte septima racio xxxi
ponit quod duplex est causa martirii / una ne ydolatretur de
monibus / alia ne scindatur ecclesia dei / et subdit non inferior
erat gloria sustinere martirium ne unitas violaretur / quam ne de-
monibus ymmolaretur / ymo etiam mea sententia maius hoc illo

peccata detestantur necnon pro / quod deligere dominum debere velim / Prima eis compatiuntur utilitas / ad secundum etiam diligen-
tibus dominum omnia cooperantur in bonum delecta eis dimittuntur salubriter Augustinus primo dimittuntur ei peccata multa quia
/ Bona eis cogentur mutari pro / gaudebunt mecum de quod dicit non tamen / omnium nostrorum illuminantur probabit nimis et
celeriter quod timete dominum debere velim se illuminantur corda vestra / Ad eos concordantur veritatem pro / deligere deum ex
bonum compatientur fiunt Jacobi primo Beatus vir qui suffert temptacionem / Ex quo eciam quod ex dilectione dei
sua bona nobis proveniunt / ad quod ordinatur dilectio proximi pro

vo

ubi enim unusquisque pro suis [illegible] / in [illegible] hic pro quorum eciam mar-
tirium sustinuerunt et alii sustinuerunt ne violaretur castitas / alii ne
violaretur iusticia / et alii pugnantes pro pietate occubuerunt / ipsi-
ta est ergo omnibus fidelibus consolacio / quia non est status personarum
condicionis non inveniatur aliquos sanctos fuisse mar-
tirum / non invenit homo iam pro certo pati cuius exemplum in aliquo
sanctorum iam non precessisset / Tercio martirum sanctorum constancia firmi-
tas magna est consolacio mestis corde / magis tamen consola-
tur martirum doctrina / unde Augustinus in sermone quarto de
sancto Laurencio dicit Certe nulla utilior forma ad populum
erudiendum quam eloquencia martirum / quia facilis est ad exhor-
tandum et efficax ad persuadendum / tamen validiora sunt exempla quam verba
ista et ideo non est mirum quod in illos ab errore abducant qui
cavendo semper intuentur / Sequitur et quintum modum iustificaciones
tue / hic iam ponit modum operis circa agenda / ad quod sciendum
quod non sufficit Christi passionem meditari et sanctorum martiria
considerare / sed requiritur ut homo sequatur consilia de agendis
Si quis meditatus est de Christi passione et morte / operatur
consilia de eius imitacione / Christus enim passus est pro nobis relin-
quens exemplum non solum ad hoc ne fatigemur animis nostris de-
ficientes / sed ut sequamur vestigia eius / sic eciam est de consi-
derare martirum etc. unde non prodest considerare quanta
sunt passi pro Christo martires tormenta / et non sequi illa que ipsi se-
cuti sunt consilia / Unde Augustinus tractando [illegible] verbi
est thesaurus tuus ibi est et cor tuum / Dicit luxuriosis qui se-
minat in carne de carne metet et vitam eternam / Dicit superbis qui
se humiliat exaltabitur / Dicit iracundis accepisti alapam parate
ad alteram / Dicit discordiosis diligite inimicos vestros et
benefacite hiis qui oderunt vos / Dicit superstitiosis et ypocritis regnum
dei intra vos est / Dicit cupidis nolite querere que videntur
sed que non videntur / quia que videntur temporalia sunt / sed que
non videntur eternalia / Dicit omnibus nolite diligere mundum neque
ea que in mundo sunt / nam ~~ea que in mundo sunt~~ (prima Johannis 2) omne quod est
in mundo / aut est concupiscencia carnis / aut concupiscencia oculorum / aut superbia vite etc. Sic igitur si dei te-
stimonia sunt meditaciones dei vere / sunt iam dei consilia actio-
nis de merito regulata sunt meditacione illorum regulentur opera-
ciones illorum ut sic totus homo reformetur / Deinde sic ponitur
quarto et tercia nulla efficacior consolacio militantibus sicut considera-
cio implecionis mandatorum / Racio quia Christi passionem considerare et tri-
umphos sanctorum utile est / sed homo sic considerando non invenit
se in via dei mandatorum / nam sic facile est turbari et mestum
esse / et non sperare de aliqua venia / sed cum homo consideraverit quod
dei mandata implet et eciam secundum consilia vixit. Pariendo

q. d. meditacio mea est i. cogitacio passionis et precipue [illegible] tibi [illegible] studio [illegible] quintum modum quod intendo [illegible] sequitur iustificaciones tue i. implecionis mandatorum [illegible] iustificant hominem et sequitur et quartum [illegible] iustificacionis [illegible] ponit modum

9o 3

quo inde consolacionem recipit / quia sic fit particeps et socius passionis et mar tirii. Iuxta illud particeps ego sum omnium timencium te et custodiencium man data tua. Et 2º nota quod dei mandata sunt quasi speculum vite huma ne quia ibi dicit homo cognoscere seipsum / et quo inde ad consolacionem ut tristicia deveniet. Augustinus dicit super psalmum mandata dei sincerum legunt sive non audiuntur sive ad memoriam revolvuntur tamquam speculum in tuenda sunt et allegat Jacobi i dicitur si quis auditor est verbi et non fa ctor comparabitur viro consideranti vultum nativitatis sue in speculo. Tercio ... non parvum est testimonium dilectionis dei implecio mandatorum. Dicit ii Augustinus quod mandatis dei iustis et arduis non contemperatur humana fragilitas nisi preveniens adiuvet caritas / et hoc tercium est Christi dicentis / Si quis diligit me mandata mea servabit etc. Et 3º hic hec clausula exponitur sic Et consilium meum est iusti ficaciones tue id est vivere 3º mandata que iustificant, et inceptum et inde deum qui talia mandata tradit hominibus. Unde dicit hic omnibus adverte quid hic docerat et quid hec capitula iusti debeant esse ut scilicet madite mandata dei ut se exerceat in dei laudibus et ora cionibus et ut iustificet deum semper quod facit agendo que deus mandat et que credit sibi placere. Unde luce vii dicitur omnis populus audiens et ... commendacionem Iohannis et publicani iustificaverunt deum baptizati bapti smate Iohannis / pharisei autem consilium dei spreverunt non baptizati ab eo. Dicto dicit Augustinus Ecce consilium contra consilium / consilium sedencium principum fuit martires pro deo / consilium patientis martirum fuit inimicos persecutores invenire, reddebant illi mala pro bonis / isti mala bona pro malis. Unde non ergo mirum si illi occidendo defecerunt, et hodie quo sicut mito dicitur esse iustificatos deum / quia preceptum nobis a Christo tradi tum non solum vobis ut dicitur Matthei v Diligite inimicos vestros scilicet et exemplo orando pro eis luce xxiii Pater dimitte illis.

Adhesit pavimento anima mea vivifica me secundum verbum tuum. Expe dito 3º octenario. Sub iª littera gymel que interpretatur plenitudo, seu re tribucio / hic iam quartus octenarius ... incipit / cui principio preponitur iª littera deleth. Et scilicet hec littera triplicem exposicionem, seu interpreta cionem / deleth id est secundum timorem / deleth secundum nativitatem / deleth ut dicit Ieronimus interpretatur tabula. Et omnes interpretaciones ad sensum concur runt. Nam ut omnibus dicit ex corporalibus et mentalibus quem in hoc se culo generantur timor, procedit ... quod ista caduca et corporalia non distant a timore / timor autem gignit legem in perpetue caritate. ... eam introducit 3º Augustinus ut ut secta filii duplices autem ta bule sunt gemine dilectionis precepta in ... octenario orat sancti. et deum timentes / ut non ex timore similiter / scilicet ex secto timore mandata dilectionis perficiat. Et ordo quoniam / quia postquam relevatus est a miseriis / et accepit plenitudinem donorum / sic

multitudine defectuum / hic iam timens de relapsu / petit ut possit per
te mandata dilectionis divine .i.n. anima mea hiis adheret corpo-
ribus ut timens / peto vivifica .i. salutarem innocentiam da . que hic
permittere valeam / Vel conveniunt sicut ut dicit Hugo / super partem
amaritudinis gratie divine contra infirmitates et hostes penalitates mo-
lestates / hic iam petit contra malas consuetudines / et contra omnia
allicientia et protrahentia in malum culpabile / petit .i. hic
[illegible] et contra causam culpe / et contra culpam / et contra quandam lenitudinem
malum / et contra antiqua mala consuetudine / Ex Cremo Hermanni
quod adiuta contra defectus penales Restaurandus est ut invadentem con-
tra defectus culpabiles / qui semper prioribus dampnabiliores / Et mo-
do pro declaratione littere / Primo ab affectionibus vite presentis
rationalis aut virtute ubi dei potest liberari / vitabitur / quoniam hic
quod hic visum / alias in [illegible] non petet sibi hoc quod fieri non possit
Et presens dicit Augustinus caritate nichil est potentius / nisi qui dat ca-
ritatem / vel ergo quod primo deus liberare per ab omnibus affectionibus
et eterna dicit / ubi est caritas quod est quod possit abesse esse
Iacobus sic in laudibus dei / et in sanat omnes infirmita-
tes tuas / et eterna renovabitur ut aquile iuventus tua / Et omnia
vident ponas paupertate omnibus / Sed in oppositum quod que sit fiat / ar-
guitur sic / affectiones et pedicationes quamdiu constat ista vita non
cessabunt / Et rario / quia et in sanctis temptamenta crassantur
Ut patet in Petri vincula et carceres / lapidati sunt temptati sunt in
occisione gladii mortui sunt pro Christo / Et Cremo preterea ille
ctiones ab hiis inferioribus pressus non est / Ex quo iste dicit
Adhesit pavimento anima mea / et Paulus dicit quod sentiebat legem
in membris captivitate et allicientem in lege peccati / Licet verum quod
quod sit fiat / Et dicitur hic tamen sic / Tamen primo ponit malum
impediens / Secundo donum reficiens / Vivifica / Ex primis fiat
Primo ponit affectionis tenacitatem / quia adhesit quasi alicui
infixus sum in limo profundi et non est substantia / Secundo affectionis vili-
tatem / quia pavimento / quod est vile quod et in fine / quod in opere primi hominis
cum peccato exigente est maledicta terra / .i. maledicta terra in opere
tuo / Tertio affecti nobilitatem / quia anima mea / que est omnis capax
perfectis donorum dei intellectualis et deinde non est dare medium / Ergo
Adhesit / ar. p. d. revelatum sunt in oculi velamine ablatum est
alias / contra hostes adiuvari suum / et in misteriis hiis peregrinationes
adiutus multiplicibus / Sed modo est finis miseriarum / adhuc non sum
consummatus / adhuc habeo magnum impedimentum / grave vinculum / quia
anima mea adhesit pavimento .i. corpori vel corporalibus / ut patet
tua expositionem / Notat Albertus dicens quod ad naturam anime
/ et est ad gloriam corporis / patet corpus unio ad invicem / ita quod hec quod
anima est corpori unita / est ad commoditatem utriusque / Et primo vi

To

vniche

decamq / quod ista vnio deservit nature aie Dicitur secunda qr aia
est facta ad ymaginem dei / quod sicut deus ht in se ydearum mul
titudinem / ita aia ht in se multiplicitatem ad operationes virtutum / ut
ergo aia exercere possit illas operationes / unita est corpori / cuius multa
organis dispositio / ht enim recipere species diversorum sensibilium
/ in quorum apprehensione opus est multiplicitate organorum / quibus vis
apprehensiua mouetur Et ponit grecus in sensu exemplum de ciuitate di
cit / dicitur ciuitas diuersis aditibus recipit in se populos plebiue
affluentes / quilibet unus ingrediatur ciuitatem / tunc unus vadit ad
ecclesiam / alius ad platheam / iste ad domum / alter ad forum / et quilibet
se diuertit iuxta suam sententiam / sic autem nostram animam intra sensus
interiores diuersis impletur aditibus / tunc omnia que ibi intrant mens
lucis sue imperie discernit et diiudicat et disponit / unde sicut
in celo est stellarum multiplicitas propter diuersitatem operationum / et
ars ad multas operationes requirit instrumentorum diuersitatem / sic
corpus humanum / exhibet multitudinem membrorum propter multiplicitatem
operationum / Et quod comode accidit corpori / etc multum / quia coniunctum
corpus participat vitam rationalem / et participat effectus gratie / quia
gratia informans animam mitigat infirma vicorum corporalium /
ht et ampliorem dignitatem / quia propter illam vitam quam ht ab aia
particeps est eterne beatitudinis / quia illa vnio que est aie / ad
deum per deiformitatem glorie / redundat quodammodo in corpus / ht et
aliam excellentem perfectissimam dignitatem / quia quod hoc quod ht vnionem
cum aia redditum est ydoneum / ut secundum aliquam partem sui generis
vniretur filio dei in vnitate persone / que vnio precellit etiam
que est nature / et illa que est gratie / et illa que est glorie ·Lxᵘˢ·

Tertio primo dicitur quod vnio istorum duorum est quodammodo mira
bilis Dicit n̄ magister in libro de spiritu et aia / quod tam diuisa et tam
diuersa abinuicem potuit in tanta venire societate plenum fuit
mirabilis / aia n. est spiritus et vita / caro fumus et terra / ali
qui tamen hoc dictum referunt ad formationem corporis primi hominis
Secundo quod vnione ista corpus aie est subiectum quia ipsa vniuersi
tate id / ipsa est actus eius / ipsa est motor eius / et corpus nichilominus
quod notabili / ht se ut eius instrumentum / quia aia per id exercet
ht suas operationes Tertio corpus dicitur quod vile esse argumentum quod hac
vnione / licet si corpus et aia ad inuicem comparantur / secundum proprietates
sibi determinatas / cuilibet in genere suo / quod quo aia ht
conditiones nobilissimas / et corpus ignobiles / etiam est quod vnio cor
poris cum aia ignobilitate corporis / quia et opposita iuxta se
posita magis elucescunt / ht si adinuicem ordinantur ut perfe
ctio et suum perfectibile / sicut est declaratum in naturali / per vnio est
magnum corporis nobilitate / quia magnum est corpori quod ar
moniam cum aia tante excellentie / et quod aptum esse simile

9o pa.

ad operacões vite / Hij b, ita spositus ponunt ista que sequuntur prima est
si sic est de carne et aīa / tū peti dimicto anima pollnit qui
unio de cerno iste querula de / Adhesit pavimento .i. corpi in
fimo / aīa mea et si de ipsud est ex se nobilis est aīa / et sue
ue fuit sibi conueniens fuit sibi corpi uniri / prima sic sibi
principabatur / sic sue conditoris opera faciebat / sed pecto commis-
so illi adhesit pavimento .i. maculā concepit in corpore sibi
unito / prima .i. conglutinatus est in terra uenter noster / uno ut sicut
sequitur sit ua non proba ratione / quia fidei est / Vn dicit Anselmo aīa
conuiato carni unfundi tacito fedatur sicut a uicio uasis corrupit
uinum / non sicut cas agat in aīam proprie loquendo / sed sicut ut cas
ipsi aīe infundat aliquid macule / sed ex quo aīa unitur carni corpo-
re uirum contrahit / et accipit racionem culpe per comparacionem ad iam primi
motum / quo adā amisit iusticiā originale / Vn sicut est duplex
iusticia / prima quā ipso sibi facit / sicut patet de eo qui per graciam ha-
beus exercet se in operibus iust / Alia quam non sibi quis facit / sed
que sibi fit / sicut in puero baptizato fit iusticia mediante xpo
Sic est duplex est iniusticia / prima quā sibi unusquisque facit / ut in
adultis peccatoribus / Alia quā non sibi quis facit / sed que sibi fit
ex alio / ut puerulo ex pecto ade / et post ex mu kiz, aliquando sicut
uinum suo colore / suo sapore inducit ad ebrietatem / et ideo sed
culpam in se / sic caro non dat culpam proprie loquendo quia aīe
prima autem anima intrat non est culpabilis caro / sed tū sed
quandā uirtutem aīam ingrediente inficiendi / non ex se / sed ex
culpa ade / que hoc meruit / Vn non dicit propheta / Adhesit pavimento
sed adhesit ad immundum / ut nec corporis id est pecius aīe imprimit
ut aīa perpetuam eo inquinat / sed quia ita feditatis uenia ex ore
unione dimicto prime culpe / Et 2m hoc ambo exponit
istam clausulam / de peccatore quia diuinis mundatur prima uita
non inhereret / sed inserpaha / et mala de fluerat propter delectarum
secularem huius uite / de eo subliumi loco eiectus deplorat miserias
seculares / Adhesit pavimento aīa mea sicut alibi ait propheta
sua dicens / Adhesit pavimento aīa mea sicut alibi ait prima
in liata est in puluere aīa mea / conglutinatus est in terra ue-
ter meus penitentes enim est uox ista / Hij Ambrosius / Exiit eno
eliciunt primo / ut aīa in unione cū corpore amitit naturalem primum
uigorem / Ideo / quia quoniam principari debet corpori / et primo multa facere
conectit corpori et reptat in corpore ut in pavimento et adheret ei
ita ut se suo uigore naturali non possit erigere / nec potest assurgere
ad altitudinem sibi debitam / et inde hoc totum est Ambrosius ter
istam terram / dicit enim sic aīa quoque corpi / ut in humo reptat /
pavimento adheret / primum propter terrem habitaculum / primum que hoc
corporis de terra est / Et ex hoc Ambrosius eliciat contrahitur
meum spiritum et anima / dicit enim sic ex mea ipsius corporis / et ipsum
aīe uel a regione eterne / diuise sentencie / hoc est contrahe

Sol'

Ita caro concupiscit adversus spiritum et spiritus adversus carnem. Respondeo
quod apostolus de morte huius corpore petit liberari. Unde monet hoc
Augustinus Quaestio[num] quo prius vana … contra precedentibus/ et quod primo mereri
sumus de terrenis adhesisse/ qui dixit quod robor in iustificationibus
tuis/ et iterum et testimonia meditatio mea est/ et respondet sub dubio
sic. Contra sapientia adductus quod corpus quod corrumpitur aggravat animam
cupiebat dissolvi et esse cum Christo/ quamdiu enim sumus in corpore peregrinamur
a domino/ ad Cor. Ex quo cognoscitur anime cum corpore ipsa
anima aggravatur vivificata nec … animam a corpore dissolvere/ ut ipsa
liberis … corporalibus vivat vite sine impedimento. Ex quo
arguitur quod hic inferior posita anime in corpore/ quia extra corpus posita
est nobilioris conditionis/ quam in corpore/ quia ibi vivificativa est
sed in corpore est mortalis, id est a corpore separanda/ et tunc operationes suas
a non alligata corpori libere operabitur/ Sed monet Augustinus dubium
post hanc vitam corpora unientur animabus/ et adherebunt eis/ quid
ergo potuit iste … ut sapientia petat istorum dissolutionem quod
quoniam … erunt indissolubilia/ et respondet tunc corpora non
erunt corruptibilia nec gravabunt animas. Si consideremus tale
in nostris corporibus/ sed ipsa corpora nobis adherebunt/ et nobis deo
… mihi autem adherere deo bonum est. Ex hoc elicitur/ quod status
anime separate erit nobilissima cum unietur suo corpori/ cum enim
corpus humilitatis nostre reformabitur/ et configurabitur corpori cla-
ritatis sue/ tunc anima omnino possidebit corpus/ et ideo non
erit animale/ sed magis spirituale/ nec in aliquo impediat spiritum
/ sed obediens erit omnino spiritui. Dubium. Et si anima in corporis
unione fit rea peccati/ et deus hoc scit/ ideo tamen ab eo excusari
non potest/ quod deus hoc scit notum est/ quia quod sua sine iustitie
hoc processit/ ita et mala nostra sine sue subiciuntur/ Sed quod anima
in unione fit rea hoc dicit quod … probat. Dicit Augustinus de libero arbitrio in
… / non conceditur quod anima primi peccati/ quia non habebat usum
liberi arbitrii/ sed unde fit rea peccati/ quod a se non erat/ sed ab
eo qui hoc demeruit/ quia si primus homo noluit … creare
sibi iustitiam et aliis/ ideo quando est de se perdidit iustitiam sibi
et aliis. Ex textu elicitur quod nec ignorantia nec impotentia aliquem
peccato excusat. Ex quo non videtur sic arguere/ anima non potest illud
preceptum evitare/ ut patet id facere/ ergo non est rea illius peccati
/ quod tamen quia et ignorantia et impotentia a peccato excusat
Respondetur quod procedit de peccato actuali/ non de originali/ quia
ut dicit Augustinus de libero arbitrio … quod sibi … pariter
omnia ignorantia excusat/ et similiter impotentia/ sed ab
illa que ab alio fit/ non est excusatio/ quia illa primum fit
a … demitto/ et primum a divina iustitia quod punit peccata primi

dubium

[illegible]

in filios usque in generacionem et generacionem. Licet enim et anima et corpus in unione polluntur, non tamen deus aliquid agit aliquid iniuste, ita nulli illorum aliquid ex sua propria actione quia anima creando corpori coniungit [illegible] Prima patet per primam, quia primo anima polluntur feditate culpe, et consequenter corpus feditate pene, non sic quod ibi est prioritas temporis aliquis, quia simul tempore sunt, sed solum quo ad ymaginacionem et compositione. Ex secundo patet per quod ad feditatem anime sequitur feditas carnis, et ita minus ad maius. Secundo quia feditas anime est racione carnis non quidem a carne, quia sequitur carnis corruptionem, quia caro non mittit in animam aliquam disposicionem quam non habet, sed anima dum car[ni] unitur recipit racionem culpe ex carencia ad primum motum in primo homine, quia carencia iusticie anima primi hominis ex carencia iusticie que fuit in anima Ade, precedit i. deformitate, que a parte carnis traducitur in prolem. Tercia sicut in generacione univoca ultimum simile est principio, sic etiam et in corruptione univoca / sed modo dissimile sicut ex carne generatur caro per semen sic etiam anima prolis similis in corruptione anime primi parentis, quia sicut erat in anima generantis, sic etiam est in anima geniti, sed quia non in anima Ade fuit culpa, pena secuta est pena sic etiam et hic. Sed in hoc est dissimilitudo, quia quod semen traducit carnem ex carne cum lege infectionis hoc est pene. Tercia quod pena originalis peccati precedit culpam origi[n]ale prolis, pena non peccati est talis contractio peccati sed habet peccatum originale sicut pene proximus ad corruptionem nature, sed in primo autem parente nulla pena precessit culpam. Et ita prima patet corpus. Secunda patet quod deus in hoc non agit iniuste patet, quia nec agit in hoc iniuste primo quo ad naturalem iniusticiam, nec secundo quo ad spiritualem, primo quo ad naturalem, in hoc non corpori multiplex organizato anima spiritualem racionalem et creatam ad suam ymaginem infundit agit iuste, quia reddit unicuique quod suam perfectionem, ut ei debitum est. Nec secundo spiritualem, sed non deus punit humanam naturam demeruit, quia natura sequendo non delinquendo in primo parente et punita est in ipso et in sua posteritate, et hoc valde iuste prout dictum est et illud deposuit potentes superbos. Et sic patet iam prima compositio quam anima adhesit panniculo. Et corpus. Secundo videlicet secunda adhesit panniculo, id est ipsius rebus corporalibus transitoriis et caducis. Anima nostra ista peccato originali quatuor infirmitates que sunt sicut quasi generales infecte sunt. Prima est difficultas ad resistendum malo. Secunda difficultas ad patiendum malo. Tercia difficultas ad faciendum bonum. Quarta difficultas ad continuandum in bono. Item ex istis multiplicate sunt infirmitates eorum. Ex istis infirmitatibus procedit genus [illegible] ex tribus [illegible]

quatuor mala prevenerunt ex peccato originali

|| [illegible]

Nota 2m lib. 4 in scripto 21 dis. 31 articulo 1o q. 1. peccatum corrumpit personam et persona naturam inficit. peccatum
non infectio in personam racione tantum fuit. que a persona propaganda ... propagatur. Consulebat
originalis iusticie quam sine aliqua resistencia inferioribus viribus imperare posset. et per istam gratiam
racionis collata fuerit. Ideo iuste per ingratitudinem inobediencie subtracta est. Non fuit ergo
pro homine peccante sua culpa que in ipso erat subiecta relinquitur ut consistet 2m in conditione suorum
defectus alio quod gratis impensum erat non per causam sic quod per naturam erat. tunc medi
agat ultra suam speciem. et ideo sequitur quod ille qui genitus ab homine naturam sic ... defacientem
naturam in ipsa defectu recipiat. Actus ergo persone 2m conditionem suam ... procedit. et ultra non
extenditur. Et quia primo homini originalis iusticia collata fuit ... personalibus ... Sic igitur
talem naturam habebat. et ideo in qua illis non invenitur ab eo accepta tali dono potitur et per
illam perdidit ex transgressione precepti dei. Ideo omnes qui ... tali natura
in radice sua corrupta ... macula peccati originalis que vocatur fomes ...
natura seu fomes sive lex carnis ... inclinans ad malum a natura ... illud ...
... cogitacio ... in malo prona ab adolescencia sua. a qua lege
nullus homo ... lege est liberatus. nam dicit Augustinus in libro de fide ad petrum c. 23 firmissime
tene et nullatenus dubitaveris omnem hominem qui per concubitum viri et mulieris concipitur cum o[riginali]
peccato nasci impietati subditum mortique subiectum et ob hoc natura ire nasci
... et apostolus dicit eramus natura filii ire. Rom. ad rom. 5 dicit per unum hominem peccatum in hunc
mundum intravit et per peccatum mors et qualiter mors in omnes pertransiit in quo omnes
peccaverunt. Ideo statutum est homini semel mori. ... Et voluit addicere de qua lege
que non pendicat legi spirituali que non facit legem ... Dicit nam Augustinus quod ex
concupiscencia carnis quicumque nascitur originali est obligatus peccato nisi in illo renascatur
quem sine ipso concepit virgo et virgo peperit. Et ambrosius in exameron dicit nemo
sine originali peccato conceptus nisi solus Christus dominus qui non ex viri semine sed mistico spi-
ramine conceptus est. dicit ergo Augustinus ... caro est caro peccati sola caro Christi non est caro
peccati quia non eum mater concupiscencia sed gratia concepit. A quo tamen ipsius matris virginem
gloriam exceptio ... in sermonibus ... differre ... Iuxta sanctorum
sacrorumque ... Et ... consultimento ... duas ...
quas ... maxima ... in dilectionibus ... quas hic
... omitto. Nota quod deus potuit beatam virginem ... ab originali
culpa preservare. ... fuit et dignum ... Ergo sequitur
quod de facto virgo mater dei sine peccato concepta fuit.
Ex quibus clarius ... in originali peccato sunt concepti ... aliqui in
maternis visceribus sunt sanctificati ... Nota sequitur quod peccatum originale est
carencia originalis iusticie cum debito habendi eam et conditione habendi eam ... exhibita
... concupiscencia ... cum debito habendi eam ... ad ...
... conditione habendi eam ... a deo ...
infirmitatem. ... qui ... inclinacionem ad peccandum ... quod ...
inclinacionis ... concupiscencia ... peccato actuali
... Ex quo sequitur quod peccatum originale corrumpit naturam quo ad ... ad que non potest pervenire ...
nisi adiuta gratia dei. ... peccatum originale non ... nisi ... originalis iusticie ...
... 30 quod peccatum originale est ... non tollit ... est ...
... 4o peccatum originale ... tantum ... forte ...

peccatum originale

in deserto xpi non omnibus hominibus profuit / sicut corpus ade non omnibus obfuit nocuit / aut quia iudeo

et pylato nocuit / Et quod dicit beatus augustinus in libro de baptismo parvulorum quod non plus nocuit tunc

primi prevaricatoris / quam valuit in deserto salvatoris / Ad hoc videtur dicendum [illegible] in transgressio per peccato

plasti non nocuit super omnibus quibus / Et solum illis / qui ab eo nascuntur [illegible] corpus propagacionem

Sic enim et in deserto xpi solum illis profuit / qui ab ipso nascuntur spiritualiter / Et tales generat custodit

eos ut dicit Joh. in canonica 3o quia non vz / quia nullus generatur / qui non generatur in xpo / nam nisi

quis renatus non fuit ex aqua spiritu sancto

Sed dicit non per adam comedente pomum vetitum / omnes eo quibus comedaret / ipso ergo non sequitur

Adam stante / omnes in eo stanterunt quia non vz [illegible] / quia comedere est actus ade personalis

pertinens ad suppositum [illegible] ex una persona [illegible] assumens [illegible] / non potest comedere

[illegible] non solum est suppositi / Sed est forme [illegible]

non quia illud [illegible] non est vanitas / [illegible] actuale / quod non transfunditur / sed inficit [illegible] in primo

statu / [illegible] peccatum ade fuit [illegible] / [illegible] quia in adam fuit [illegible] integra [illegible] potuit

[illegible] que transfunditur in alios / Sed in aliis non est integra sed corrupta / et ideo peccato actuali

in alios transfunditur actuali peccato / Sed in aliis non est integra / quia sit quia peccatum [illegible] fuit in adam [illegible] ut in [illegible] et [illegible] / Et

alios corrumpit non [illegible] / quia sit / quia peccatum [illegible] traducitur in plures [illegible] / Sed

in [illegible] fuit ut [illegible] / quia [illegible] traducitur in [illegible] / sed solum in alia / quia ex voluntate [illegible]

peccatum [illegible] in carne / sicut in [illegible] / [illegible] in peccatum actuale [illegible] alios

traducitur in posteros / sicut [illegible] voluntas [illegible] in alios homines / quia dicitur [illegible] / quod [illegible] hic [illegible]

[illegible] peccatum actuale ade [illegible] in alios [illegible] a. m. / Et homines [illegible] dicit / quod [illegible]

pavimentum [illegible] / [illegible] est pavimento [illegible] / [illegible] est [illegible] / [illegible] pavimentum / [illegible]

[illegible] est [illegible] quedam [illegible] / [illegible] est [illegible] in [illegible] est

[illegible] pavimento [illegible] / qui [illegible] / [illegible] in [illegible] / qui [illegible]

vel spiritus [illegible] dei [illegible] / [illegible] pavimentum / [illegible] / [illegible] pavimento [illegible]

[illegible] / vel [illegible] / pavimentum [illegible] / [illegible]

[illegible] facit [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] concupiscencia testatur dyabolus [illegible] / quia a quo aliquis superatus est [illegible] / [illegible] libidinosa voluptate / Alii abusi [illegible] fuit in Adam et Eva / antequam [illegible] / [illegible] et [illegible] / [illegible] de illicito testatur [illegible] est [illegible]

gaminatorum seu preceptorum / prout dicit apostolus mandatum quod erat ad vitam est in me omnem concupiscenciam / Rom. vii. vbi glosa dicit Ex prohibicione legis aucta est concupiscencia / talis enim est nostra carnalitas ut ardencius desideret prohibita / quibus non memoratis iacet quasi sopita / Ex quibus patet secundo / quod anima hominis pavimento adhesit / quia ab istis carnalibus .i. que ex carne venit infirmitatibus sustinet magnas gravitates / Tercio quod tamen non est magna difficultas in resistendo patet / precipue ex quo ut dicit Glosa vbi supra aucta concupiscencia ex mandato / dyabolus exinde accepit occasionem nos magis temptandi / videns .n. lege data in aliquibus hominibus / magis exarsit iracundia adversus homines / magis instetit ut lege victi illi in peccato / in quibus quasi securus possidebat eius temptaret / iustos homines erat similis sathane / Narrans et ter dominum rogabat / ut eum sibi aufferret / quod non fecisset / si non sensisset difficultatem in resistendo / Secundo patet quod non est in potestate hominis carnali concupiscencia carere / vnde dicit iste secundum anima mea adhesit pavimento .i. ita tenaciter quod in corpore potens ab eius carnalitatibus soluta esse non potest / vnde Glosa super eo neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato / Rom. vi. dicit Concupiscencia in primo motu [ante est ei primo motu] consurgit non est in potestate motum / Et subdit concupiscencia langor anime est et tyrannus est / movet bella / incitat desideria mala / per que dantur dyabolo arma / ut desentiente nobis de accepta in nos potestate / primo nobis illudat / Deinde seducat / et tandem mortificat / Tercio patet quod hec concupiscencia est nimis periculosa sicut omnium malorum origine / quia concupiscencia que ut dicit Glosa vbi supra causa est noster fomes / principium est nostre actionis interioris quia ex eo surgit fomite / etiam nobis nolentibus / et generale virus est / quia exinde omnia mala veniunt / Dicit ergo iste querulando exponendo defectum suum / adhesit pavimento anima mea / ita quod non potui abstinere gravior / non solum eis carere non possum / sed etiam [illegible] carnalitates sencio in meipso / Hec est morbus intrinsecus / [illegible] que etiam paulus querulabatur dicens sencio legem in membris meis contrariam legi mentis mee / vbi scribitur in [illegible] et domestici inimici eius / Ex quibus sic deducitur per glosam / non obstantibus quibuscumque remediis / quod homini pati abstinere allectivis / ista quod videtur ita esse probata consistit corelariis / et advertatur eius facit id Iacobi primo / vnusquisque temptatur a concupiscencia sua abstractus et illectus / primo .n. homo ab hiis que bona sunt per concupiscenciam abstrahitur / et postea ad mala allicitur / vnde dicit Cor. vi. quod sicut enim adheret deo per legem dei / ita qui adheret carnalibus / per legem carnalem / quod qui adheret deo vnus spiritus est cum eo / ita qui adheret meretrici vnum efficitur corpus cum ea / Et subdit tercio qua [illegible] meretricis quibusdam nos capit illecebris / et

[illegible] / [illegible] anima mea ad imaginem tuam facta / adhesit pavimento [illegible] / [illegible] plasmavit deus hominem [illegible] delinio [illegible] pulverem et vilitate sensuum [illegible] / [illegible] et [illegible] / [illegible] est [illegible] / [illegible] / [illegible] ad inferiorem [illegible] / [illegible] corpore [illegible] / [illegible] pavimentum / [illegible] anima adhesit pavimento / [illegible] / [illegible] concupiscencia carnis / aut concupiscencia oculorum / aut [illegible] / [illegible] adhesit pavimento anima mea. [illegible]

quasi velut quosdam carnalium voluptatum suis delectationibus infunt ut sub istis lateat vitae, id est peccatum et pena peccati. Ex exterioribus secundo quod exteriora ista interiori concupiscentie cooperantur ad actum sub dispone. Dicit enim Ambrosius notando concupiscentiam interiorem, circa quoddam carnis claudit et in quodam luxurie gurgustio sita tenebris involvitur delectorum, quia illa id concupiscit impleri, nam aliud et de exterioribus omnibus dicit. Dum foris species apparet deceptionis, intus prurigo et dominium latet damnationis, ut lateat in hiis vitas et foris quandam speciem decipiat appetentes. Ex exterioribus eliciatur quod omnia exteriora peccato commisso in se susceperunt alias formas. Secundo quod per peccatum deteriorata sunt, non sic quod peccatum aliquam formam rebus inprimeret aliam quam aptitudine habuerunt, nec sunt indicta peiorem formam accidisset a sua perfectione naturali, sed peccato commisso homo excecatus est, sic quod ista res perfectione naturali non ita sibi cognite sunt sicut prius cognite fuerunt, quam perfectione naturali dum cum stetit erectus, omnia dirigebat in deum et exterioribus cognoscebat deum, sed quando cecidit et se incurvavit, omnia voluit retorquere in se ipsum. Unde quia querit delectationes in rebus, non retorquendo eas in deum ipsum, unde quia querit, venit sibi in principium et in temptationem, quod sua occasionaliter venit sibi in precipitia et in temptationem, quo ad ruinam, et ita dicitur habere alias formas, quia prius ducebat in cognitionem creatoris, nunc vero abducunt et peiorata dicitur, quia in malorum occasiones devenit hominibus. Valde ergo anima mea miseret pannimcto, id est istis infirmis, quia non solum homo sentit in se concupiscentiam ad ista inferiora, que est prohibita lege divina, sed eciam trahimur exterioribus ad delectationem et ad consensum. Ab hiis ergo petit muniri carni, id est premuniri, ne deducerent usque ad mortalem consensum. Unde et alibi sicut ponitur orabat et consimilis, domine aufer a me concupiscentiam et animo irreverenti, id est in inferioribus se delectanti, et infirmo, id est sine legis freno, inique delectationem consentienti, ne tradas me. Eccli. xxiii. Correctum Ex hiis eliciatur quod concupiscentia exteriorum que est adfectio pannimcti tota pervertit ordinem, quia et ad deum et ad proximum et ad seipsum, modo hic declaratur quo ad omnes partes. Et primo quod corrumpit ordinem quo ad deum, quia homo ordinatur ad deum per intelligendo se intrare, concupiscentia vero movet ad oblivionem utilitatis, quia tendo oculos cordis ad illud, quod nec latronissa fecerunt se facit deviare et blandiendo ducit ad modum latronem. Hic eciam facit concupiscentia. Unde dixit illos senes ex aspectu zizanie anime ad hoc quod exarserunt in concupiscentia eius et averterunt sensum suum ne recordarentur iudiciorum iustorum. Dan. xiii. Secundo ordinatur homo ad deum adherendo eius ineffabili bonitati, concupiscentia vero movet ad dissolutionem matrimonii inter deum et animam, et gerit homines concupiscentes ad suam istorum inferiorum, obmissa bonitate divina, et homo adultera transit ad unum inter veros coniuges, per suas blandicias. Dicit enim supra allegatum est ex certis Jacobi v. Dicit eciam nichil temptatur a cg

Concupiscentia ergo est abscindenda [illegible] v. [illegible] genuissetis malorum, quia est radix omnium malorum, que [illegible] [illegible] [illegible] Gall. v [illegible] concupiscit adversus [illegible] [illegible] septem capitalium viciorum [illegible] [illegible] et [illegible] tolleretur oculorum ne [illegible] [illegible] vite mee ne [illegible] [illegible] [illegible] concupiscentiam [illegible] [illegible] [illegible] malignum [illegible] concupiscentiam [illegible] [illegible] est [illegible] ad desiderium [illegible] statum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] laudabilis [illegible] cupiditate [illegible] vicia [illegible] [illegible] [illegible] Jacobi [illegible] concupiscit [illegible] [illegible] Gall. v [illegible] [illegible] Jacobi [illegible] [illegible] tota die concupiscit [illegible] Joh. [illegible] [illegible] [illegible] piger [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] concupiscentie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a fide [illegible] concupiscentia [illegible] [illegible] [illegible] radix omnium malorum est cupiditas [illegible] appetentes erraverunt a fide [illegible] [illegible] [illegible] agros [illegible] violenter [illegible] [illegible] [illegible] ad deum et [illegible] [illegible]

cupia sua abstractus et illectus / concupia vero genuit peccatum / peccatum vero cum consummatum fuit generat mortem / 3° ordinatur homo ad deum obediendo divine maiestati / concupia autem monet ad contemptum maiestatis divine / et generat irascibilem ad prevaricationem domini creatoris dominorum mandatorum / Sic nequam filius contempnit preceptum sui [patris] Dan. xi. dicitur de filio perditionis / quia totus erat in concupiscenciis feminarum / ut de aquo dare videbit / Vale de ergo anima adheret isti parimento / quia non obstante divina vita te bonitate et maiestate ad opposita se convertit / Sic ergo ad proximum ordinatur bone ne / ne vicz sibi invideret in naturalibus / 2m bona fortune et gratie / Concupia vero iam monet ad divine occisionis ad consumptionem omne possessionis et ad destructionem concordie et pacis / certe magnum ad thesaurum est tibi / quia non obstantibus hiis in quibus ordo consistit ipso rumpit omnia / Jacobi iiii dicitur / unde lites contentiones et bella / lites consumunt statum / bella occidunt / contentiones pacem et concordiam dirimunt / Et respondet / Nonne ex concupiscenciis vestris / Sicut nunc homo bene ordinatus est in se ipso / quia caro subditur spiritui / sensualitas racioni / et voluptas bone voluntati / Concupia autem totum evertit / quia cogit spiritum subiacere carni / racionem sensualitati infatuat / et malis desideriis inflamat voluntatem / felix ergo est / qui potest dicere cum omni concupia mundam servam animam meam / Tobie iii / et sic petit iste orans / ut liberet ab hiis qui concupiscencie sunt / nuncupantur / aut ut dicitis eruetur / Corrupta natura ita se habente non est in nobis ut homo obediat huius concupiscencie / et sic facit libertas arbitrii / Sicut in gratia non concipiunt sed a misericordia / sic non concupia per nutritare inculpatum / sed solum facit mone et inclinare / alias non homo non esset dominus suarum operacionum / Sequitur vivifica me / Videtur / Ecclesia petit se domini resistens / et sic triplicem / scilicet graciam ad resistendum exigente / 2° ad cognoscendum illuminante / 3° ad agendorum ordinem dirigente / 2a ibi Doce me / 3a ibi viam iustificationum / Ut scilicet celo per meus mea / Primo petit gratiam dominum vivifica me / 3° exemplaciter modum ubi 2m verbum tuum / scandi iustum / et hic dicitur x / viii quod parte sui scilicet cognicionis miserie / Secundus magis innitamur / 2m ex parte dei exhibitionis misericordie / ubi conpendisti me / et ergo vivifica me / quia adhesi etc / et per mortem sum / Augustinus Eccle. adherere mors est / Rom. viii / Si 2m carnem vixeritis moriemini / vivifica me / ergo ut quia adherendo terenis factus sum insensibilis spiritualiter / et imperceptibilis celestium / efficiar corpore / preceptivus Ia Cor. ii / animalis homo non percipit ea que sunt spiritus dei / vivifica inquit Augustinus non 2m meritum meum / sed 2m verbum tuum / michil enim vivificatur / nisi 2m quod ab eterno in verbo vita habebat / Jo. p° quod factum est in ipso vita erat / vel vivifica me 2m verbum / Glosa / Christum qui est verbum patris / vel secundum verum plana / promissum tuum / Ezech. xviii / Si impius egerit penitenciam ab omnibus peccatis suis que operatus est vita vivet et non morietur / Augustinus promissionem vult esse felicem / ut 2m gracie forma sit promissio omnium penitentium / Pro

9°3ª

Et nostri intus clamavi / postea hec q° 3ª / ab omnibus que sunt impe
dimenta salutis / per hoc Iam unite liberi / quia a peccato originali
/ quod contrahitur per liberi / sicut et liberatur in baptismo / q est
generatio hominis ad eternam beatitudinem Zux ... vos nasci Immo
et per ab omni concupiscentia esse liber / et si non sit ut non sit / tamen sicut
obstat / unde gloza super i° ... exhibeatis membra vestra arma ini
quitatis / Ro° vi. dicit non prohibetur q concupiscentia in summo morti / quia
non est in nostra potestate quis purgatis / sed dei gratia concupiscentiam possumus
ne usque ad delectationem perveniat / Alias n. concupiscentia esset fortior ipsa
gratia / quod est contra Augustinum / qui dicit / quod nil est fortius gratia / nisi qui
dat gratiam / Et ideo hic exponit Anologus dicit vivifica me i. da
facultatem vincendi tam preceptum / quod non est nisi agratia / sicut n.
concupiscentia carnis operatur mortem / quia dominatur ad transgressionem precepto
rum / ut iam est declaratum / sic gratia dat vitam anime / quia per eam homo
accipit voluntatem vincendi in lege dei / gratia n. dei vita eterna i.
preceptorum impletionem facit promereri vitam eternam Ro° vi. Et q
concupiscentia omnino tolli non potest in hoc statu / in quantum potest minui / sed sic
concupiscentia nata dicit ei non resistitur augetur / et quanto magis augetur
/ tanto magis homo ad bonum inhabilitatur / et ad malum fit pronior / sic
concupiscentia ... gratia nascitur refrenat concupiscentiam / et quanto magis au
getur / tanto concupiscentia plus minuitur / ut dicit Augustinus Et dicit sic
Augustinus Si. recte accipitur hec ... / non id orat / ut de corpore mortis
solvatur / sed ut concupiscentia quam concupiscitur ... magis
magisque minuatur et concupiscentia ... magis augetur / Dei i° consumetur
et i° consumatur in nobis / Ex eo secundo patet quod petere gratiam contra concupiscentiam
non derogat perfectioni / Dicit n. Augustinus ... quis hic perficiat
/ ... in mortalis carnis ... affectu / 3° patet ex hiis / q
... perfecta excludit timorem cautele / Omnis n. amorosus timorosus est
/ quia quanto plus amat / tanto plus timet / ne offendat / id n.
caritas perfecta foras mittit timorem / de timore servili accipitur / et
ita gloza exponit Sicut passio dicit vivifica me adiciendo cau
telam / ne precidivum moriatur / 3° patet quod concupiscentia tamen per baptismum / non
manet ... ad principium / sed ad ... / hic patet ex ... corporibus / et
dicit hic gloza super i° vetus ... crucifixus est / Ro° vi.
dicit sic gloza post baptismum gratiam / si homo vixit concupiscentiam sentit
... quia ... et ... dispiciet / Si non ... gratiam bapti
suscepit / Si Christus ... voluit / non ... in baptismo abolevit
concupiscentia manet / ut concupiscentia que est in membris omnino extinguitur
/ nisi forte ... miraculo excellentis / sed omnibus aliis in bap
tismo ... concupiscentia manet ... / ... corum ... et
... / Sicut gloza / Ex eo hic ... sic exponit
... corpus quod admodum ...
... terra est factum membris quasi lateribus ...

sensibus decorandum / et non tractandum Iuxta illud Castigo corpus meum et
in servitutem redigo i ad Cor ix (?) Item ... verbum domini ... Symbolum
verbum dei quod anima sua mistica ... mirabiliter ... / quia a terrenis
abducat / Illa quae contra vias ambulat spiritualis mortua est / et vivit
deo / sed postquam nunc mors peccati in ea dominatur ... non potest / postquam Christo con-
pulta a peccatis fuit liberata / Sed qui iustificari cupit vias suas anti-
... pronunciat

Facere ...
quod confessus sum vias meas / delesti eas / doce me iustificationes tuas / hoc doce me ut agam non ut tantum sciam quod agere debeam

i. peccata mea confessus sum
sed defendo peccata

Vias meas pronunciavi / et exaudisti me. doce me facere iusti-
ficationes tuas / postquam confessio petit pro gratia a mala consuetudine
resurgente / Vivifica me i. da gratiam quia anima mea quae
consuetudine corrupte carnis adhesit pavimento etc / hic iam petit
gratiam illuminante in agendis / doce me f. etc ... amaris
recedere / ... ad bona accedere et utrumque est quod dono dei / De primo
dicitur proverbia xiii lex sapientis fons vite ut declinet a ruina
mortis / ... ad sapientem per verba ruina / et recedere amaris / sed hoc
non potest habere quod se sed quod fonte vite aut quod dono gratie / De 2o Eccli vi
qui arat et seminat accedat ad sapientiam quia ... non potest aliquid
boni habere / nisi ... a sapientia illustretur / ... quod in psalmo dicitur accedite
ad eum sed in orationibus devotis et illuminamini i. recipietis informationem
de agendis / Et debitus ordo quia non potest recipere gratiam illustrantem
nisi prius amara consuetudine repleatur / consuetudo cum mala / ... vite
rebellat non vult id admittere claudit omnes meatus quibus lux
possit animam subintrare / ... Deuteronomium ix dicitur non credidisti ei i.
... noluisti abducere te via / iniqua consuetudine ... noluisti
voce eius i. ... tibi illa lux que illuminat omnem
hominem venientem in hunc mundum Io primo / Vel possit sic continuari / ...
... petunt domini gratie ... complacet / Vivifica me secundum
verbum tuum / quia ... vivificari non secundum ... vita fuit in verbo Io
primo / quod factum est in ipso vita erat / hic ... ponit exaudiendi motivum
... meas pronunciavi / ... excellentissimo ... modo meos defectus quod
unde motivum debes ad exaudiendum / Et istud etiam nunc ponit ... /
Si quis iustificari cupit et edoceri in iustificationibus eius pronunciet
vias suas / Vel potest sic continuari ... ... eminat
... erat secundum dei gratiam et promissionem eius / Vivifica me
... tuum / ... non filii carnis / sed filii gratie et promissionis
reputantur in semine i. admittuntur ad vitam gratie / ... consuetudine ...
... quod ... quia peccator / Et ... dicit vias meas pronunciavi
... domino ... ... est secundum gratiam et quod ... secundum
... corruptam / Et ... ... per declarationem ... ... ad peccatorem

confessionem sequitur remissio / et ad viam que sunt agendorum quia non
veniens in morte peccatorum / quod sit vera / patet per hoc visu / quia ad
... / et patebit per dimissionem et oppositionem / ... est in psalmo ...
Dixi confitebor adversum me iniustitiam meam domino / et tu remi-
sisti iniquitatem peccati / ... manifeste sequitur confessionis potest esse
peccatorum remissio / et per ea ... ex persona dei in psalmo tibi
dabo in via hac / qua gradieris ... manifeste ... que
... confessione peccata dimittit / dat ... agendorum / et
... que quo ad omnes partes ... Ad peccatorum
remissionem non est opus confessione vocali / sufficit ... confessio in
mente / que est ... peccati ... quia deus vos ... vi-
... et ipse est qui ... cor / ... dei promissio ...
... peccator ingemuerit omni iniquitatum suarum non recordabor / ...
... ad solam ... dei peccata ... remittere / et ... quod
... in 3 partes / ... ponit ...
dictam ... partes ... vias meas pronunciavi / ... parte
ipsius dei ... exaudisti me / ... subiungit petitionem ... Doce me
iustificationes tuas ... ego confessus sum / et tu remisisti
... non sit aliquod impedimentum / ... Doce me ... remi-
... vias meas
... peccata mea confessus sum / ut ...
... vias tuas ...
... vias meas / ... malas / ...
... et ... vie dei ...
... vias ... ambulare / ... sunt
voluntates carnis / et ... ambulat vias
suas / ... in eis ... et ... lau-
... in ... et ... et ... vie
... non est in eis ... alia
... longe sunt ... valde ...
... et ...
... xxv / vie ... lapidibus / ...
dei ... facere ... sibi ...
dei placet / ... est ut faciat mandata dei ... vivendi dei ...
... ego sum via veritas et vita / ... vie sunt
... in ... impollute ...
suaves / arte ... latitudine ... / plane ... amorem ...
... / delectabiles ... tranquillitate ... et ...
amore ... temptationum / ... maxima
distantia ... exaltantur celi a terra ... / sic exaltate
sunt vie mee a viis vestris / ... sunt distantes
... ambulare simul et semel in ...

in utrisque/ propter quod dicitur/ Ve terre ingredienti terram duabus viis ingredienti/ Primo quia ambulando in viis malis perdit fructum bonorum viarum/ et ambulando in bonis non habet gratiam/ delectacionibus malarum et ambas volendo complecti decipit seipsum/ Exemplo ariani qui per suum errorem corrigere nisi malas vias descendo/ necesse est ambulare per istam terram/ Et ideo dicit apostolus ei qui vult ambulare vias dei quod vias carnis ac superne secularis esse descendas ostendit/ nam quod vias relinquens penitet/ et aperit deum non tantum/ errores confitetur/ non negat lapsum/ Et advertendum quod hec aliqua conditiones confessionis innuuntur/ Ad non penitentiam/ innuit quod debet esse vocalis/ Primo non potest nisi peccatorum manifestacio esse per ipsum/ ideo oportet quod alius inducatur/ et propter quod oportet quod manifestet suos defectus/ Secundo quod sit discreta/ quia penitencia est actus racionalis/ Tercio quod sit nuda/ quia penitentia et manifestatione/ Quarto quod sit integra/ quia penitentia est actus totalis/ quia qui perdit partem/ et manifestat partem celat/ magis dampnat/ Quinto quod sit fortis/ quia penitentia quia difficultatem includit/ et tamen penitentia est quasi partis inicium/ quod penitentia ex qua est virtuosa/ est uti post prime que est virtus/ oportet quod in se habeat fortiter/ virtus non est circa difficile/ Sexto quod sit verax/ et fidelis penitentia/ non est id quod latet in corde/ ore manifestare/ quod sit veraciter et fideliter ut dicit Bernardus ut non sit involuta nec possibilitate vocis nec multiplicatione/ et quod sit non mendosa/ Septimo quod sit sui ipsius accusatoria/ Nec inculpans alios/ Exemplo Nathan in quantum dicitur iniquitatem meam ego cognosco/ Octavo quod sit verbalis/ in hoc quod debet vocis non enim debet esse totalis/ ut omnia peccata pandantur/ sed et verbalis/ ut nec aliqua circumstantia obmittatur/ ita quod per peccatum non plus appenderis opponi debet/ Septimo si sunt circumstantie que peccatum aggravant in aliquo peccato extendant/ Exemplum in sancto Ambrosio/ ratio quia a principio et dimissio quod confessio est actus virtutis/ Ratio quia ... debitas circumstantias ut ex isto non libet ... quanto secundo ad meum per debitas ... consistit in hoc quod est actus honestatis/ Ratio ex perditum totum quia omnis actus virtuosus est honestus/ nec ad virtutem ... ad oppositum/ ex hoc quod confessio perdit actus turpes/ quia hec per dictum non vadit ad turpitudinem sed ad honestatem/ quia ad remissionem et puritatem mentis/ Secundo et si fortitudinem confessione includitur remissio ... est virtuosa/ Ratio quia non derogat quod una virtus includatur in actu alterius/ quia est non includit simplicitatem veritatem et ceteras virtutes/ quia ... liberos/ Quarto ita sanctorum post ista quod partim ... secundum tenetur/ sed quia in multis locis scripture debito advocate confessione tenetur/ Vnde in Iacobi ultimo Confitemini alterutrum peccata vestra/ Et dicitur Dic peccata tua ut iustificeris/ Et id psalmus in ... quod ... peccata mea/ Ratio quam ... et precepti quod dicit Origenes super ... Confessio delicti est exaltacio dei ... in precatio dei/ Ratio ut dicit in libro soliloquiorum ... id ... in vult ... admirabiles ... ad domum dei in voce exultacionis et ...

... in quolibet statu exigebatur confessio cordis de necessitate deo facienda / et in nova lege confessio vocalis ... / ... aliud est iudici confiteri ... / ... vitam meam annunciavi tibi ... / ... ergo de peccatis que confiteri soli deo erat ... ubi ...

...fessionis / confessio est via per quam fit ab invio regressus ad viam quia
est deus. Ubi homo se humiliat / et sic deum exaltat / ubi se mendi-
cat / et deum iustificat / ubi se ipsum accusat / et opponit ... misericordie
et deum provocat ad misericordiam / ubi homo sponte submittit se dei iudi-
cio et satisfacit persolvendo debito / ubi homo in ruboris pena solvit / in
ordine dei gratiam accipit / et renunciando fictionem ab animo / ad plenius pen-
itentiam pervenit istius partis sacramenti / unde Augustinus super psalmo lxvi. confitendo pec-
cata dei confide, te accusando illum glorifica te reprehendendo illud lau-
da / si non invenerit te punitorem tuum punitorem / statim se exhibebit salva-
torem / Ex ista ratione infero correlarie quod licet vocalis confessio pecca-
torum non est de iure naturali / sed est iuris divini / prima pars patet / quia vocaliter
confessio non est eadem apud omnes / ... consequentia ... concedere ... quod
dicitur esse de iure naturali / quod eadem est apud omnes / ... et si
confessio erat in lege nature / ~~quod eadem est apud omnes~~ / et lege veteri / ut
dicit B. t. / non tamen eadem sicut nunc / In lege namque nature dicit ipse / sufficieba-
t interior recognitio peccati apud deum / nec autem hoc non sufficiat / in lege ve-
teri oportebat peccatum aliquo signo exteriori / sicut oblacionem hostie
pro peccato / quia per ... oblacione poterat innotescere homo peccatum commisisse
/ non in specie peccati oportebat commissum specialiter manifestare et quodlibet circa
cum suis circumstantiis et antecedentiis sicut nunc fit hodie / Et ideo non ...
cum ... ad quam adam tenebatur / erat de iure nature / ratio quia
primo quod confessio ad quam adam tenebatur ... non fecit ... ut dicit B. t. erat eciam deum
reprehendere quod eam tunc non fecit ... soli deo confiteri / de iure est naturali
de ... non ... / nec peccata ... coram iudice / sed quis a iudice interrogatur / est de iure
similiter confiteri peccata coram iudice / sed ... iudicium fiet iniuste / Sed confiteri
de iure naturali / ubi ... non ... mentiri / ... iuris naturalis / sicut ... est de
peccato homini in persona dei / non est ... naturalis iuris / sicut est de
celatio / Item confessio non venit ex principiis hominis / sed ex institucione nature
... est de iure naturali / quod ... est iuris naturale / quod
ratio est non est de iure naturali ... ut dicit ... / quia id est iuris naturale / quod
non opinio genuit / sed quod ius nature inseruit / et ... quia est institu-
cionis ... ut statim patebit / 3º et si vocalis confessio est
ex ... / ... est naturalis dicit ... B. t. quod ... est
a creatore imposita / ... valde generaliter loquendo / id est naturale / quod creature est impositum a
creatore ... non ... naturale / sed dicitur quod hoc homine ... non est naturale
quod ... id non est naturale / quod non ... apud omnes / et naturale
id quod procedit ex principiis nature ... ... / quia confessio vocalis est
iuris divini / prima pars patet / quia ... est de iure divino / ergo confessio ... / quia que
de quo ... agitur est ... / quia ea que aguntur in ... /
sunt ... nature ... procedunt facultate nature / ut notum est / Secunda confessio
est sacramentalis / et ... sunt ... fidei ... / ... quod
fidei ... et quia fides supra cognitionem naturalem / ergo et
... est supra dictamen iuris naturalis / et ... est de iure
divino ... B. t. in septimo ... distinctione xvii. ... deus sibi ...
ministerio nec ... sicut ... operacionem / in sterilitate
... / et institucionem ... / ... hoc quia facta ... non
... nisi in virtute passionis Christi ... notum est / quod est ... iuris ...

[marginal note, bottom: ... dicit ... B. t. ... quod virtus ... est ... / primo a deo sicut a causa principali / 2º a passione Christi sicut a causa meritoria / 3º a fide ut causa ... instrumentali ... agenti principali modo notum est ...]

[marginal notes, left: ... confessio ... / ... / ... / in septimo ... / quod non ... / ... / ...]

posse iuvare [?] x multa. Ex [?]lo no primo sequitur quod sine confessione
nunquam tamen in actuale peccatum non est salus, patet quod quia est contra [?] insti-
tucione. Sicut enim nullus evadit originale nisi se subiciat mini-
stris ecclesie ad baptisandum, sic nunquam evadit actuale nisi se subiciat
ministris ecclesie ad penitendum. Et dicit B. t. sicud subicit se quis ministris
ecclesie petendo baptismum, sic hic confitendo peccatum. Ergo correlarium vere
si verum est ubi confessionem non excludit necessitas, quia quod quis
libenter confitetur et non potest dicitur prior [?] humane salutis, ut Hugo dicit,
suppletur defectum. 2o patet quod omnes ad confessionem obligantur vocalem si vo-
lunt salvari, quia sine ea non est salus, et patet 2c. Omnes tenentur
ad contricionem et satisfactionem, ergo omnes ad confessionem. Ista quia ista tria
concomitantur et integrant penitentiam et non est quemcumque ut notum est. Ergo neces-
sarie et pro[?] correlarium verum. Nondum tamen sic ut dicit B. t. quod ad con-
fessionem dupliciter obligamur. Primo ex mandato divino, quia iudicium est
et sic omnes tenerentur, sed solo qui haberent actuale mortale. 2o ex
mandato [?] seu ex precepto iuris positivo, et sic omnes tenentur ex consti-
tucione ecclesie facta sub Innocentio tercio propter tres raciones. Primo ut
omnes se esse peccatores recognoscerent, omnes enim peccaverunt et egent gracia
X. 2o ut cum maiori reverencia ad sacramentum eukaristie accedant. 3o
ut subditi rectoribus ecclesie innotescerent ne lupi inter gregem
latitarent. 3o quod pro[?] potest quis a debito confessionis absolvi
hic patet ex duobus precedentibus. Contra [?] sic ecclesia fundatur in
fide et sacramentis ut notum est. Unde sicut ad ministros ecclesie non pertinet
novos articulos addere eidem aut editos removere, ita non pertinet
ad eos nova sacramenta instituere aut instituta destituere, quia hoc est
potestatis excellencie que solius est X. Et ergo sicud papa non potest absol-
vere quod aliquis sine baptismo salvetur, sic nec potest absolvere quod
quis sine confessione salvetur. Secundum quod obligat ex vi sacramenti. Dicit
B. t. secus enim est de ista obligatione que est ex institucione ecclesie,
potest enim dispensare ut quis dimittat confessionem differat, licet quod est ab
ecclesia institutum. Correlarium et si ad confessionem faciendam natura inclinat
[illegible] tamen est in hoc dicendum, istud correlarium est beati Thome in scripto quarti
[illegible] ad confessionem faciendam non debito inclinat racio [illegible] dicere
hic ore quod latet in corde virtus est [illegible] ad [illegible] naturalem
inclinacionem hominis et racio dictat ad [illegible]. Sed quod confessio de-
terminata [illegible] constitutionibus de quibus supra dictum iuris est, et
patet quod natura inclinat ad confessionem mediate iure divino quo
stare determinatur. Ex [?]lo no patet hic quod confessio est de iure divino
non excludit [illegible] actio virtutis, sed [illegible] peccatis [illegible] dictum est
[illegible] et tamen omnes sunt virtuosi. Notandum et si gratia caritas est alia quam
gratia virtutum non tamen sunt contrarie id est gracie ut [illegible] sunt separate, potest
enim aliquis esse actus virtuosus et sacramentalis, alia et alia racione
virtuosus ut procedit ex libero arbitrio gracia informato, sacramenta-
lis quod est medicinalis et ut procedit in remedium peccatorum

de [?] tenetur ad confessionem constitucione [?]

37

Sacr[amentum] p[eni]t[enti]e

Hec b t Confiteri vocalis confessio regularit[er] so[lu]m ad sacerdote[m] p[er]tinet

Racio q[uia] co[n]clone q[ui]a so[lu]m ad tham[en] q[uod] d[ic]to m[od]o tenet[ur] Ex hoc n-
m b t di c[apitulo] xp[ist]us sacerdo[tibus] in ap[osto]lis dedit p[otes]tate[m] a pec[ca]tis absol-
vendi Joh[annis] xx instituit q[ui]b[us] solis confessionem ee facienda q[ui]a
confessio n[on] p[ro]p[ter] a[li]q[ui]d fit nisi p[ro]p[ter] a[b] sacerdo[te] absolucionem a pec[ca]tis Am-
i[d] Jacobi v Confitemini alterutru[m] p[e]cc[a]ta v[est]ra b t di esse intell[igen]d[um]
[illegible] comu[n]i [illegible] di[vi]ne p[er]missio[n]is [illegible] institu-
tio d[e] confessione sacerdotibus facienda s[ed] ut ia[m] dictu[m] est di iij
b t c[apitulo] occurrente n[e]c[essi]tate vbi ia[m] sacerdos haberi non posset
layco fieri confessio p[otes]t q[ui]a in tali consequi[tur] i[d] q[uo]d est ex p[ar]te
p[e]n[itent]is suscipientis i[d] a[ute]m quod est ex p[ar]te ministri d[e]ficit
supplet sacerdos Et di q[uod] talis confessio esset sacramentalis s[ed] no[n]
plene q[ui]a d[e]est absolucio et pene iniu[n]ctio ex vi cla[v]iu[m] et
q[uod] debet repeti sacerdote occurrente et racio est q[ui]a lic[et] ma[n]-
datu[m] dei d[e] confessione ut potuit impleverit n[on] t[ame]n eccl[es]ie reco[n]-
ciliatus n[ec] ad sacra admittit[ur] nisi p[ri]us a sacerdote absolvat[ur]

Ter[ci]um hic [illegible] Expon[itur] ista vias meas q[ui]bus ibam in dampna[cionem]
[illegible] videl[icet] p[e]cc[a]ta mortalia d[e] q[ui]bus i[d] p[er] Dic coram tenebris
et lubricu[m] et angelus d[omi]ni p[er]seq[ue]ns eos p[ro]nu[n]ciavi i[d] ex[ponit]
et vocalit[er] iniciavi s[ed] cu[m] [illegible] facere p[ro]posui Ter[ci]um di O[mn]ib[us]
hic o[mn]e ad dei est iustificatos deveniend[um] n[ec]c[essa]riu[m] q[ui]b[us] p[e]cc[a]ta sua
fatear[ur] fatear[ur] Ter[ci]um q[uod] alibi d[icitu]r Dic p[e]cc[a]ta tua ut iustificeris Sep-
et exaudisti me hic ia[m] ponit mo[dum] ad exaudiend[um] ex p[ar]te
dei Et tu remisisti p[ri]m[u]m est ordo in hac co[n]iu[n]ctio[n]e copulativa e[t]
P[ri]m[u]m est p[ri]mitus d[i]vine boni[tati]s tu d[icitu]r Exaudisti s[ecundu]m est peti-
c[i]o[n]is ydoneitas q[ui]a me ac si d[icere]t q[ui]a confessus su[m] et me i[n]
in p[ro]posui disposui n[on] t[ame]n [illegible] disposicio[n]e[m] [illegible]
s[ed] ex tua benignitate exaudisti Quarto exponit i[d] remi[sisti]
di n[on] sic confessus su[m] vias meas et doce me vias
Excedua oppositio[n]e[m] accipi[tur] q[uod] in confessione homo incipit [illegible]
q[uo]ru[m]d[am] [illegible] [illegible] Racio q[ui]a in faciendo se disponit s[ed]
ad p[e]cc[a]toru[m] remissionem [illegible] ex ista oppositio[n]e Aug[ustinus] Vn[de] di
hic o[mn]ib[us] Iustus si se accusaverit vocem accusatoris excludit
q[uo]n[iam] solet accumulare p[e]cc[a]ta et vindicta [illegible] exaggerare flagicia
et i[d] obstat ob confessus Secu[n]do accipit[ur] q[uod] [illegible] n[on] solu[m] se in confessione
disponit s[ed] eciam iustus esse incipit Prov[erbiorum] x i[d] iustus in principio accu-
sator est sui di o[mn]ib[us] C[um] n[on] se accusat et si p[e]cc[a]tor est t[ame]n iust[us]
esse incipit q[ui]a n[on] sibi parcit et dei iusticia confitetur
q[ui]a putat [illegible] nichil posse Tercio accipit[ur] q[uod] in confessione [illegible]
n[on] solu[m] iustus esse incipit s[ed] [illegible] et dolet [illegible] et a[li]q[uo]d p[ar]-
vulas solutus incipit Accessit o[mn]ib[us] [illegible] di n[on] sic ut n[on] [illegible]
n[on] [illegible] p[er] n[on] se doluisse q[uod] fecit et in d[e]o[rum] [illegible]
q[uo]d [illegible] et modicu[m] [illegible] di Vere [illegible] confitetur pre-
[illegible] venia [illegible] [illegible] pudor [illegible] s[ed] ab [illegible] pen[a]

Layco p[otes]t fieri confessio [illegible]

215
123

Sed ab aliquali pena ubi minime fecte ambo vel / quod confessio est
in parte satisfactoria / quia verecundia penam minuit / Pro introductione
conclusionis 2e ad istius clausule declaracionem / Notandum hic beatus Augustinus
libro suo Enchiridion capitulo v dicit peccatorum remissionem et cetera esse
necessariam / et nullus persone etc. dicit n. sic / post commemoracionem sancte
ecclesie in ordine confessionis nostre fidei ponitur remissio peccatorum / per hanc
enim stat ecclesia que in terris est / per hanc non perit / et sequitur predicta
inveniuntur / Et dicit capitulo 2o pro capitula in magna indulgencia / que fit in regeneracione
ubi quicquid originaliter contractum est / detrahitur regeneracione / ibi homo
incipit temptacio renovacio a peccatis actualibus quecunque commissa
sunt / ore corde et opere / Nec hoc putandum quod sit aliquis in Christo
fidelium adultus cui non esset optima remissio peccatorum / quia parva
erat omnibus scientibus in tempore optimo / ut in predicto dicit / ubi dicit beatus
Augustinus vita recte viventis et ille qui bonis operibus prepolleat fecunditate
iusticie non agitur sine peccatorum remissione / quoniam dicit Remigius
enim spiritu dei aguntur qui filii dei sunt et spiritui sancto competenti adde
proficiunt / tamen quia corpore corruptibili aggravantur / ut filii hominum in
quibusdam motibus deficiunt ad se ipsos et ita peccant / Et minus in
vita hominis interim quod vivunt preter sine crimine inveniuntur / Petri primo dicit
Christus quod peccatum non habemus / nos met ipsos seducimus et veritas in nobis
non est / Ex conclusione elicio quod peccatorum remissio generaliter omnes respicit
Omnia enim scriptura conclusit sub peccato / ad ostendendum quod omnes peccaverunt
et egent gratia dei / et ita remissione / Secundo quod remissio peccatorum
et venialia comprehendit / racio est / quia ex quo in venialibus est
culpa et obligacio ad aliquam penam / Deprecabatur dominum misericorditer
puniendum in primo dicit n. Exodi 27 / 2 dicit origenem in dolietorum / Secundum
plagarum modus / ergo et ut aut solvantur hominum pecta / aut remit
tantur / Ex conclusionibus elicio quod omnibus peccatis promissa sunt remedia
remissionis / alias n. minoris esset ambitus malicia / quam eius iusticia
et non diceret propheta / miseraciones eius esse super omnia opera eius / Et Augustinus dicit
malicia super quantitat medicinam / Hiis ita propositis / ponitur 3a conclusio / licet
multe sint cause remissionis peccatorum / michi tamen peccatorum remis
sio est confessionis effectus / prima pars conclusionis declaratur sic / nam
deus remittit in baptismo peccata preterita / Dicit n. Actus 2 agite
penitenciam et baptizetur unusquisque in remissionem peccatorum in nomine
eius / Ex conclusione infero quod hec remissio non fit sine dei dono / non
quia baptismus non remittit peccata sine fide / Dicit n. Actus 10o huic omnes
prophete testimonium perhibent remissionem peccatorum accipere per nomen eius
qui credunt in eum / Et deus in perceptione Eukaristie prestat cau
telam ex peccatorum futurorum et ita remittit ea dicitur quod primitus a cau
sa precedit in prima Dicitur panis cor hominis confirmet / hoc pacto
dicitur dicto pane Dicit Iohannes vi hic est panis vivus qui de
celo descendit et dat vitam mundo / Ex conclusione infero / quod hec

11 quaternio

remedium non sed efficax efficacium sine amore divino / quia si extra sine dei dilectione que est vita anime recipitur non proficit / sed invalescit / Sed quibus in manducavit indigne iudicium sibi manducat / Luce vii / remittuntur ei peccata multa quia dilexit multum / Item deus remittit peccata propter sanctam unctionem extremam / Iacobi v° / infirmatur quis ex vobis inducat presbiteros ecclesie et orent pro eo / ungentes eum oleo in nomine domini / et oratio fidei sanabit infirmum / et si est in peccatis remittentur ei / Ex isto non sequitur quod sint ibi peccata venialia sine spe divine pietatis non asseruntur hoc non quod sufficere inducuntur ut in orationibus infirmorum vigeant est spei et confidentie specialis / propter quod dicitur infirmo ... dictis erat paralitico / confide fili remittuntur tibi peccata tua / Ex hiis omnibus patet quod remedia ecclesie quibus peccata remittuntur in virtute illorum donorum operantur divina sibi correspondentia / quia in virtute illorum donorum omnia removeant fictionem / propter quod oportet / ut ad hec sacra accedentes omnia removeant fictionem / quia aliter non percipiunt sacramentorum efficaciam efficaciam / in qua ... / quia spiritus sanctus discipline fugiet fictum / et aufert se a cogitationibus que sunt sine intellectu / Sapientie i / Ex quibus notandum est quod non omnia peccata istis sacris tolluntur / quia actuale mortale est / quod non omnia peccata istis sacris tollantur / in nullo istorum sed remitti ... sacrum post baptismum / cuius memoria est / sed unctio est sacramentum / quia extra sacramentum est unorum ... / Videndum quo de aliis causis remissionis peccatorum ... / Christus sequitur dominus noster in prima causa nobis exhibuit in peccatorum remissionem / primo scilicet / per vite ... passionem et mortem / Deus remittit peccata propter scientiam / Luce i° / ad dandam scientiam salutis plebi eius in remissionem peccatorum eorum / In illo cantico ponuntur illa que dei filius in carne assumpta iuxta antiqua promissa debet exhibere hominibus in ... redemptionem / ... ponit scientiam / propter quod xpistus dicebat apostolis / verba que ego locutus sum vobis / propter sermonem quem locutus sum vobis / Item ... remissionem consequitur nisi dolor in corde de peccatis habeatur / ratio quia peccata ... non sed remittere peccata sed dispositionem / quia disponit cor hominis ad dolorem / ... in nullo locum actum applicorum / propter quod dicit / sapiens / qui addit scientiam addit et dolorem / Item xpistus lavit nos a peccatis in sanguine suo / et omnia sacra virtute mortis ... operantur / ut dicit ... / ... nisi propria satisfactione ... / Dicit enim ... dicendo doctrinam non salvamur / nisi doleamus / sic ... morte ... non salvabimur nisi satisfaciamus / propter quod ... dicit / ... mortificationem ... in vestro mortali corpore / ... et vita ... in vestro corpore manifestetur / Item xpistus ... remedium peccatorum / in quo sue vite / ... qualiter ... ambulavit / et ipsum ambulare / ... xpistum ...

[illegible]

pt / nisi in [illegible] unione / ideo commisso peccato mortali post baptismum /
nullus consequitur remissionem / nisi facta vocali confessione. Ratio est quia
in ea reconciliatur militanti ecclesie / sicut iam superius declaratum est / et ita
[illegible] pertinet [illegible] concussionis expeditum. Ex quibus patet quod remissio
peccatorum est confessionis effectus / patet primo ex hoc / quia confessio de
qua hic est sacramentum ut notum est / et est ordinata ad peccatorum remissionem
/ ut ibi est declaratum / ergo id verum. Ex secundo arguitur quod contritio non remittit peccatum
sine confessione. Ratio quia habet confessionem in voto seu in proposito /
2° quod opera penalia non faciunt ad remissionem peccati sine confessione vero
quia ea in confessione imponuntur / Ergo in confessione prime sacramentum
quodammodo completur / ideo quia peccata fiunt ministris ecclesie subiciuntur / qui sunt
dispensatores sacramentorum. Unde in confessione completur votum contritionis
/ et ex confessione confessoris indicitur pena in modum satisfactionis. Ad hoc
tendit hic quod [illegible] ex hiis [illegible] primum officium speciale [illegible] remissionis
/ quia contritio remittit culpam et penam eternam / confessio absolvit
a pena temporali peccato debitam / et obligat ad illam penam quam in-
dicatam imposuit / Sed satisfactio aliquid de pena liberat / quam ad
exsolvit. Et quamquam quandoque in sola contritione totum hoc remittatur / tamen alia
non superfluunt / sed faciunt ad divine gratie augmentum ut dicit hic. Ex secundo
patet quod sola peccatorum confessio non est remissionis causa / sed ut dicit hic
causa est absolucionem comitata / in qua virtus clavium / et gratia operantur
3° quod sola caritas non est de essentia confessionis ut est sacramentum
Ratio quia ille qui non est contritus potest sua peccata sacerdoti innotescere
/ prout se clavibus ecclesie subiciendo etc. 3° ad percipiendum confessionis fructum
/ oportet ut confessioni gratia assistat / quia extra caritatem nullus potest perci-
pere remissionem peccatorum. Et ideo dicitur [illegible] xvii a mortuo [illegible] tamquam qui
non est perit confessio / prout non ipso ficte confitetur. Sed dicit hic non in-
cipiet [illegible] nisi recedente fictione. Et consequenter ostendit quod ad
peccatorum confessionem sequitur remissio peccatorum / quod innuit iste versus: Vulneris
mei [illegible] et exaudisti me. Dicit [illegible] exponit et [illegible] / scilicet
[illegible] vias meas pronunciavi [illegible] in confessione exposui / et exaudisti
me iustificando. Et allegat id quod iam erat allegatum [illegible]
Dixi peccata mea ut iustificeris. Et [illegible] innuit / quod vocalis confessio
[illegible] peticionem cordis [illegible] non confitendo optat sibi a deo
peccata remitti. Et exponit omnibus ut iam dictum est / ex quo peccavi
quod [illegible] est confessio [illegible] peccato fac quod promisisti [illegible] exaudi re-
mitte. Si quis non peccata sua confessus fuerit / multum conqueritur / [illegible]
qui abscondit ea non dirigetur. Sequitur Doce me iustificationes
tuas / hic iam petit gratiam [illegible] ad cognoscendum / quid est
sibi agendum / et postquam [illegible] exauditus est in [illegible] / quasi
fiducia alia petendi [illegible] dicit Augustinus [illegible] illud
Beatus quem tu erudieris domine / et de lege tua docueris eum. [illegible]

[illegible]

[illegible]

dicit ut perficiamini attendite / primo precedentem scilicet / sine virum / sine feminam confessio
peccatorum salubris penitencia / que valet ad corrigendum hominem / non ad irridendum
dum deus / ut autem post primam bene vivere cepit / tradens hinc / quod cogitet
ne sibi tribuat / quod bonum facit / sed illi agat gratias cuius gratia factus est
ut bene vivat / quia ipse illum vocavit / id est illum illuminat / Ex tercio ele-
rio quod tercia post peccati remissionem homo ad humilitatem tenetur / dicit ii. augustinus
super psalmos quoniam talis est id est tam lata post peccati remissionem ad humilitatem dicit ei aliquid / sed
quod vide ut non superbiat / humilitas namque christi crucifixi cuius meritis peccati
remittitur / deo placet permittere / Et ponit augustinus gradus humilitatis / primus
quod mali homo facit sibi ipsi tribuere / secundus si quid boni facit
deo tribuere / tercius gratias agere illi cuius agit beneficio / quartus non insul-
tare illi / qui sic non facit / quintus ne extollat se super illum / quia licet non
facit / ira dei mala non sic est finita in ipso sicut ad aliud preveniens
non possit hoc augustinus / Et circa hoc exponit fratres / doce me facere iu-
stificationes tuas id est remissione accepta habens leges humilitatis imple-
re / quare ille publicanus descendit iustificatus ab illo phariseo / Et ter-
cium quamvis ille publicanus descendit iustificatus ab illo phariseo / cum superbia
est augustinus / quia plus deo placet humilitas in malis / quam superbia
in bonis / Et in omnibus sic provocatur post tam quartus / post casum in actu
ale peccatum / non accipit statim confitendus / nisi per confessionem ac-
cepta venia peccatorum / Ratio quia non adeo illuminatur / nisi prius ac-
cepta venia peccatorum / Racio quia nisi ille qui peccatis involutus non recipit et que
gratia / quia licet amaris et peccatis involutus non recipit ea que
dei sunt / secundo non sunt sic bona facere / qui est malis occupatus
/ in istorum nulla est admonicio sonetas / Ex tercio scilicet quod peccat
sentit iustificationem peticionem hec est augustinus qui dicit / Nam id est dicendo
est nosse qui facit / sic christus dicit nosse iusticiam quia implet omnem
iusticiam / et dicit non nosse peccatum / quia non facit peccatum / dicit ergo do-
ce me ut agam / non ut tantum sciam quod agam / hoc augustinus / Ex tercio
elicio quod non habens iustificationes ipsas vult discere in quibus non
exercebatur / Racio quia quando illas sepe et frequenter faciebat
illas non sciebat / sed aliis ad alias perficiendo dependit prime
me / Et ergo dicit augustinus he perficientes est ista oracio / Et hec ergo pre-
tit ut accepta venia numquam desinat facere bona opera / quod est
remedium efficacissimum contra recidivum peccati / Et ergo dicit / in libro
doce facere iustificationes id est opera virtuosa quibus iustificatus ne-
cessarie cum gaudio / sic dicit ambrosius / non otiose hic petit non in-
certe cumulat / sed scitus que in crudelis duce
ad illius quem docet homo / sed scitus que in crudeliis duce
et de lege tua docendis eam / Vel potest sic exponi / exaudisti
doce id est da ut opera satisfactoria / ut tamen statim immigrat
que faciendo eciam reatum evadam / et ideo ipse rata prima est / sequitur
ne non errante / et ducere dissolvendi / et potestate ligandi et solvendi / Vicia / quia nisi [illegible]
Quia iam iustificatum narrando est mee / et quando ubi ima bonus / sunt
1 tempore 1 tuas recte ad implendum cor [illegible] confessor inviolabiliter
apostolus secreto quod dixerunt earum que inviolabiliter videntur [illegible]

Tercia humilitas

Caesarius doce me [illegible] / principalium meritorum figatus / observancias facere ad docere / vir doce me iustificationes non ad audiendum / sed ad faciendum / que non audiendo iustificabuntur / sed factores

Postquam propheta obtinuit gratiam illuminantem in agendis / iam scit que sunt illa que debet facere / iam docta est iustificationes dei / hic iam petit ut deus daret sibi gratiam dirigentem in ordine agendorum / vellet iste agnoscere quo ordine provenit iustificatio / quo ordine deus iustificat / et quo ordine esset in dei iustificationibus in operibus et preceptis procedendum / et ideo hec maxime est discretio / et ideo dicit omnibus ... menti sui ut putavit satis esse ut doceat eum iustificationes suas / sed addidit viam iustificationum iustifice me / volens scire ordinem agendorum / Et movetur questio hic per declaratione litere / utrum ordo in iustificationibus dei / et humanis actionibus / comparatum in dei mirabilibus conveniet precedat / patet virtus questionis ex verbo isto / quia propheta in hac petitione permittit comparationem in dei mirabilibus / Immo deus instruet eum ordine in iustificationibus / quod non faceret / si ordo comparatione non debet precedere / ut patet bene circa expositionem / ergo questio vera / Et probatur dicit ii augustinus ordo est per quem aguntur omnia / que deus constituit / Si ergo deus constituit aliquem iustificare / oportet quod ibi sit ordo / si constituit aliquem ut ita agere / oportet quod sit ordo dicit ii augustinus Immo deo cuncta bene administrante que fecit / nichil inordinatum / nichil est iniustum etiam ... / Et probatur nobis quoque / sive scientibus sive nescientibus ... remanet sine ordine / et per consequens questio vera / et quia finaliter dei mirabilia sunt ad aliquem finem / ergo sunt ordinata / et per consequens comparatione in eis requirunt ordinem / sed quia comparatione in mirabilibus eiusdem fine est ad que sunt et ipsa mirabilia. Ordo omnium ... iustificatio sit in instanti / ergo in ea nullus est ordo / et per consequens questio presupponit falsum / ... est beati thome in septo quodlibeti / et cum virtus patet bene in expositione Item in illi actus humani ad multos fines non subordinatos dirigunt / ergo inordinati sunt / quod nota est / quia ordo totus est respectu finis / ... ut peccatis facit electione ... ... / ... et per satisfactione sui peccati Item opera dei mirabilia sunt per ordinem et cursum nature / et per consequens in eis ... excedit facultatem nature / et ordine / et per consequens questio quo ad omnes partes est falsa / Et dicitur litera ista / quia primo petit talentum / 2º promittit lucrum ibi exercebor / quod ... quid suo lucro non desert de commisso suo pro ... iudicio Et primo petit ordine dicens viam / 2º exponit id quorum petit ordinem quia iustificationum tuarum / 3º ostendit modum sibi huius ordinis tradendi. dicens instrue me / ergo via que dicitur ... docere quid agendum et ad quid tendendum ut supra est expositum Sed ... iustificationum tuarum id est ordinem / ita quod hic via ordinem designat Et primo videndum est de iustificatione / quo ordine fiat / 2º de humanis actibus / que ordinem habent Circa primum notandum est / quod cum ... homo se ... invenietur ordine / ... ad ad ... dicit ... ... mixta ordine sunt ... ad

pugnandum / Luc. 2 c. vi / terribilis ut castrorum acies ordinata
Si ad predicandum / si ad conversandum / sive ad aliquid aliud faciendum
ubilibet est ordo / Unde quod dicit Apostolus: Omnia in vobis ho-
neste et secundum ordinem fiant / Ex(emplum) in officio primo / quod omnis or-
do est a deo hoc est Aug. Ordinatoria ii a deo sunt Ro. xiii / Ad
intorum ... in nomine domini / pugna est a deo vel concessive
si iusta sit permissive / si iniusta etc. / Et hoc tercio est aptum in
multis locis / 2o omnes res ex ordine suam sortiuntur pulchritudinem
Et ideo dicit Aug. in libro de vera religione nihil est ordinatum quod non
sit pulchrum / ymmo omnia quanto magis ordinata, tanto magis bona
sunt / et quanto minus ordinata, tanto minus bona sunt / 3o quia
est contra ordinem in mundo dicit Aug. quod ... et ordo ad
mirare quomodo sunt / quicquid non ordinatum est hoc est / et
inordinatum est inordinatum esse / unde licet quedam res appareant
quarum non invenimus causam / nec ... dicit Aug. ... non
est ideo quia essent sine ordine / sed quia esse illarum i-
gnorant / unde libro 3o de civitate dei / multi stupent quomodo quedam
res ab inquisitoribus ... sunt comprehense / et hic prorsus
... de ... sepius repetita sunt / et a pluribus cognita
de tanto minus mira apparuerit / Ex(emplum) ponit de solis et lune
eclipsi de motu terre de ... monstruosis animalibus etc. / Et ideo
non est aliquid a deo malum quod non est repositum ad ordinem
suum / nam si est culpa ordinatur ad penam subeundam / si est pena
ordinatur ad culpam fugandam / Et ideo dicit quod ... mala sunt
... universi / Et beatus Aug. dicit quod malis ordo non
aliunde confingit / nisi ... mali fit quod esse deus / vel quod ...
quia hiis accomodantur quibus accomodari non debent / Di-
sturbatio vero ... est quia ... ad suum ... etc. / Et
... dicit ... quod malum ... bono oritur / et in eo consistit
sicut in subiecto / Ex(emplum) in ... inferno / quod nullus ordinem per-
turbat / nisi peccando / quia homo peccando vel minus facit
quam debet facere in obmissione / vel accomodat se quibus
se non debet accomodare in commissione / et hoc correlarium est Au-
gustini contra Faustum / et sic dicit quod creatura in ordine suo bo-
na est / et nemo peccat nisi ordinem suum in dei obediencia non custo-
diens / creature ordinem quorumque male vivendo perturbat / Et ...
... ista possunt sic exponi / unum iustificatorum mathematicorum in ordine
creaturarum / ordinatorum in dei iustificatoris quedam / quia omnia
quia omnia ordinat expressissimo et iustissimo pondere / instruc-
tione vero est quod agnicio ordinis creaturarum / scilicet ad cognicionem
... / et in hoc philosophi laboraverunt in admiracione naturarum
suarum / et multa ex cognicione istorum inferiorum cognoverunt
de superioribus / quia et ille est ordo procedendi a sensibilibus
ad ymaginabilia / et ab inde ad intelligibilia / Et ...

Dicit
quod etiam invisibilia dei per ea que facta sunt intellecta con-
spiciuntur / modo sicut iam homo contra ordinacionem facit et peccat / et sic
in iniusticiam declinat / quo ordine debeat venire ad iustifica-
cionem / dicitur hic iam videndum / quia ibi introducitur quod primo / et ut
volumus hic loqui de iustificacione illa / iniqua et vocali / quod
quidam iustificant impium pro muneribus / et iustum condempnant / quia
utrumque abhominabilis est apud dominum / Prover. xvii / nec de illa
qua aliqui iustificant se ipsos / Dicitur Luce xvi vos estis
qui iustificatis vos coram hominibus / nec aliquid de iustifi-
catione innocentum aut predicatorum sive contemplancium / omnes hii
sunt iustificatores / sed solum de iustificacione penitencium / ad quam
tria requiruntur / primo familiaritas ad primam / quia sine tali
familiaritate nullus potest iustificari / utputa comprehendenti dampnacione / 2o
continuatio operacionis / quia non auditores legis sed factores iustifica-
buntur / Rom. xi / 3o requiritur ab aliis adimplecio / dicitur quia Jacobi ii / nonne
Abraham pater noster iustificatus est ex operibus / offerens filium super
altare / Et potest dici quod postquam peccavit sibi istud ordine insinuari / quod
non sufficiat agere penitenciam / nisi hic homo contineat et abstineat ab
operibus mortuis / nec hoc sufficiat / sed requiritur ut ipse homo mo-
datus subiectus sit / melior enim est obediencia quam victima / Ex-
tenuis sed istis rebus / quia sunt valde gravia / et que precedunt quibus
sequitur penitencia / solum de iustificacione penitencium hic dicimus / nam licet tamen
scripto quod quod iustificacio multis modis noscitur / quibus ii dicitur esse
prima vocacio / dicit glosa super illud Rom. viii / quod vocare est cogitacionem su-
dei admirare / non hic adiutorium est per graciam / et nisi per gracias gratis data
quia alias res esset malorum / quo per graciam gratificantem / et postea
est iustificatio / quarta quia infusio gracie gratificantis est iustificatio
sicut quando deus immittit aliquem instinctum / vel motum ad bonum / et quem aut
attendit / audit vocantem / et venit ad Christum ut dicitur Jo. viii / sed vo-
catio iustificacio est ratio / licet differat a iustificacione 2m racionem
quia vocacio / dicitur secundum quod homo per infusionem gracie et auxilium retrahitur
a peccato / sed iustificacio / dicitur ille status rectitudinis / ad que homo sic pervenit
propter quod Rom. viii vocacio preponitur iustificacioni / Vbi dicitur quos vo-
cavit hos iustificavit / 2o iustificacio dicitur renovacio mentis / seu
sanacio / quia renovacio et sanitas sunt peccatorum remissionem / ut no-
tum est / modo peccatorum remissio iustificacio est / Sed quod cum est in
anima debita commensuratio et integritas / et virtus et decor / tunc anima
dicitur sana et renovata / et iustificata / Vnde iusticia metaphorica quod
est hominis ad se ipsum / est status rectitudinis in homine / quo virtus inferi-
or debite subest superiori / et homo deo / Et ad signandum statum mortis
dicitur esse iustificatio ut dicitur Bernardus Ex. n / non septem / quod iusticia sua
tollit esse mortale peccatum / Racio quia sine statum rectitudinis

removet omne bonum peccatum / Et interius non est in mortali peccato / non est
subiecta debite deo / nec secundum vires subiectionem in se ipso / Et ideo non
sensualitas subicitur rationi / Secundo quod iustitia hec requirit recessum
ab omni peccato / ratio exemplum non enim peccatum mortale tollit iustitiam
et tamen ea stare non potest / Ergo qui vult ad istum statum devenire oportet
dimittat peccatum / Tertio huius status restitucio requirit infusionem de-
perditorum habituum / Ista rectitudo virium anime non aliunde habetur nisi
ex habitibus virtutum et infusis / Si quis ergo illa amisit quo potest
ad eam venire / nisi habeat illa / que causant huiusmodi rectitudinem
Si quis non habet illas causas / quo potest habere eius cause effectum / Ex quibus
recipitur diffinicio iustificacionis / que ponitur in glosa Romanorum viii
capitulo Iustificacio est peccatorum remissio / et collacio omnium virtutum
Et hoc non quo ad earum operacionem / sed quo ad habitum infu-
sionis / a quibus bona opera sunt postea perfecta / Et ideo hic potest in-
telligi de littera secundum ut iste petat veram iustificacionem .i. illam
per quam recipit anima omnibus habitus amissi restituuntur / Et illa est
prima que ratione caritatis / quia continet omnia amissa / resti-
tuit et vivificat mortificata / Circa hoc sit premissum primo secundum quod / Licet
iustificacio fiat in instanti / tamen ordinate est ad eam deveniendum
Illa quarto secundum doctorem / Prima est quod iustificacio fit in instanti / patet
quia iustificacio fit per infusionem gratie gratumfacientis / non ita
fit subito / Ergo illa per consequens vera / Secunda patet nota est / secunda
patet / quia gratia gratumfaciens nullo modo est commixta culpe / ut tenebra
~~et magis~~ cum suo contrario / videlicet cum peccato / Et ergo oportet quod fiat in instanti
Et ponit exemplum [illegible] de tenebra et debite / quia lux non est
compatibilis cum tenebra et magis habet racionem perfectionis quam po-
tencionis / non fit subito in subiecto / sic est et hic / Ex quibus
sequitur primo requiritur / quod eodem tempore fit infusio gratie et remissio cul-
pe / ratio huius / quia si prius fieret unum quam aliud / et quia inter
prius et posterius datur tempus medium / daretur aliquod tempus / in quo
anima careret et gratia et culpa / et per consequens si in illo tempore moreretur
nec iret finaliter ad infernum / nec ad paradisum / quod est impossibile
Secundo sequitur quod datur motus qui non est successivus / patet ex dictis prece-
dentibus / quia motus liberi arbitrii ad iustificacionem est motus / et etiam
in instanti / sicut tamen consequenter est motus / et tamen est in instanti / Et si
non sunt motus collativi / quia si essent collativi / essent di-
versimi ab uno in aliud / et non possent esse nisi successive
Et si dicitur tamen motus esse in tempore / hoc est per accidens / quia mensu-
ratur quorum instanti eius temporis in quo est / sicut esse hora
Et quod dicitur quod omnis motus est successivus / dicitur quod intelligitur
de motu qui est actus imperfecti / quia est exitus de potentia
in actum / Tertio et si iustificacio fiat in instanti / non est mi-
raculum

raculosa. Racio b thome / quia ad iustificacionem suscipiendam inest
homini naturalis ordo / quia anima ad iusticie rectitudinem gradatur
secundum ordinem / et alio modo eam consequi non potest / nisi actu inmediate / ergo non
est miraculose / sed quia ad actum miraculosum / primo requiritur / quod
id quod fit tale quod sui ordine non attingat. Secundo ut in tali recipien-
te non sit ordo ad id. Tercio ut preter modum consuetum tali effectui
talis effectus inducatur ut dicit b t. Dicit tamen quod iustificacio potest habere
aliquid miraculosum admixtum quod iustificacioni vivam paret ut con-
tingit circa pauli iustificacionem. Racio [illegible], quia quod quo
offensa que iustificacionem tollit / est infinitate ex obiecto / quia
offendit bonum infinitum / ergo homo illam non potest evadere / nisi habeat a
se quod excedit suam naturalem facultatem / et hec est gratia dei. Primo ergo gratia
dei requiritur / quia sine caritate nullum peccatum dimittitur. Universa de-
licta operit caritas proverbiorum x. Et hec gratia requirit motum libe-
ri arbitrii in deum. Ex quo elicio quod motus liberi arbitrii
respondens infusioni gratie. Adhuc non gratia infunditur / ut homo vo-
luntatem erigat in deum. Tercio non in culpa homo primo cadit quod
est actio / ita oportet quod gratia sua moveatur ad deum. Et ista duo sunt
prima que requiruntur secundum iustificacionem. Tercio requiritur motus li-
beri arbitrii in peccatum / et quarto peccati remissio / in qua iustifi-
catio consistit. Ex quo etiam quod motus liberi arbitrii in peccatum
correspondet remissioni / quicumque cum liberum arbitrium in peccatum movetur
saltem informatum gratia / tamen cito peccatum remittitur / quia in contricione que
est dolor de peccato mixtus cum gratia fit iustificacio iustificatio peccatoris
quoniam non homo secundum gratiam illam [illegible] adheret / ut homo deo
adhereat per amorem / et qui deo adheret per amorem / oportet quod odiat
et detestetur peccatum / sicut deus odit in odio. non est deo impius et
impietas eius / et quicumque homo deo adheret per amorem cum detestacione
peccati / tunc peccatum habet remissionem / et virtus anime confortacionem / et re-
ctitudinem / et per consequens iustificacionem. Ex quo sequitur
primo quod iustificacio a voluntate incipit. Racio quia gratia dei est
principium in iustificacione / que movet hominis voluntatem / ipsa non vo-
luntas hominis est per quam et recte vivitur / et per quam peccatur et petatur
Ex quo statim habetur quod nulla sit violencia voluntati in iu-
stificacione. Racio quia voluntas violencie non est capax / nam et gratie
infusio omnem racionem violencie excludit. Iohannis vi. Ro vi
nullus venit ad me / nisi pater meus traxerit eum / non dicit ut fugiat ut
dicit b t de tractu per violenciam sed per inductionem et admonicionem
ad bonum operandum. Ex quo elicitur quod nemo sine consensu actuali
iustificatur. Hec est augustini dicentis / nullus iustificabitur te sine te
Hec est racio consimilis de illuminacione et iustificacione mundi

n. hominis dicit beatus Thomas quod coactio voluntatis non necessaria. Unde ad susceptionem gratie et alias perfectiones intus non requiritur ipsius intellectus consensus, sicut ad gratie receptionem. Unde et in sompno revelationes possunt fieri. Correlarium: Et si gratia ad iustificationem requiritur, oportet tamen ut homo gratie cooperetur, per hoc namque non habetur quod tamen ut homo gratie cooperetur. Patiens agenti gratie cooperatur quattuor modis, sicut omnis violentia ab actione tollitur, non potest nisi ut dicit beatus voluntas perfectiona iustitie subita ab agente extrinseco, cui non cooperatur, aliasque in ea esset violentia, quod in lumine corporale ubique diffusum non potest videre homo nisi oculos aperiat, sic nec lucem spiritualem, nisi impedimentum prohibens removeat, modo removens prohibens hic est cooperari gratie. Ex quo sequitur primo, quod ut sit homo ad iustificationem paratus, requiritur cooperatio gratie quedam preparatio. Dicit enim beatus quod preparatio iustificationem precedit tempore. Secundo non quod preparatio iustificationis, quamvis dum incipit cum infusione ista voluntatis preparatio, quamvis autem et sic cum perfecta est, statim iustificatio est gratie, quamvis autem esse in iustificatione Pauli. Ex secundo quod hoc factum esse in iustificatione Pauli. Ex tertio beatus Thomas infert quod potest esse quod aliquis dum est in proposito peccandi et intentione, quod eius voluntas cito immutatur et subito convertatur ad deum, et hoc vel ex aliquo exteriori occasione, vel ex aliquo interiori instinctu quo corripiens, ut in Paulo, vel ex aliquo interiori instinctu quo faciat quod in se est ad deum. Tertio si quis vult iustificari, oportet quod faciat quod in se est. Ratio quia facere quod est in homine est se ad iustificationem preparare, et est divino instinctui non resistere et divinam gratiam abicere. Et quarto hec visa dei operatione, qua conatur peccatorem iustificare. Et quarto hec iste petebat instinctum divinum, via hec est de ordine communi divini operis, quod iste petebat instinctum divini ut possit se in eius operare, quia sunt multiplicia valde mirabiliter n. deus preoccupat se et percutit vel bilia valde, mirabiliter n. deus preoccupat se et percutit, iam qui se concupiscunt, quia iam compromissione emollit, iam comminatione conterit, iam miraculo quodam impellit, iam instinctu trahit, et pluribus modis deus facit cum homine ad se perducere, quem diaboli sunt ad se perducere. De quo in dicit Augustinus quod habet mille nocendi modos. Ex omnibus hiis infertur, quod habita dispositione sufficienti infallibiliter deus gratiam infundit homini pro sua iustificatione. Correlarium hic dicit divino primum est homini pro sua iustificatione. Correlarium hic dicit quod hec consistit in divina dispositio sufficiens. Et b. dicit quod hec consistit in duabus: primo erga deum qui dat; secunda erga gratiam qua proportione primo erga deum qui dat; secundo quod homo deo cui erat offensus afficiatur. Secundo quod dat, scilicet quod homo deo cui erat offensus afficiatur; tertio quod gratie apponitur habitus displicentie. De primo ad petrum quod gratie apponitur habitus displicentie. De secundo Iacobi: appropinquate deo et appropinquabit vobis. De secundo Apocalypsis: si quis michi aperuerit intrabo ad eum et cenabo cum eo. Hiis duobus habitis dat deus gratiam quam ubique

[illegible] de [illegible] qui [illegible] agit, et [illegible] bona male locata, mala putato [illegible] sermo [illegible] [illegible] [illegible]

diffundit bonitatem suam / non secundum mutatione aliqua / quia nichil in deum cadit potest / sed per immutabilitatem bonitatis sue / qua dispo
suit et ordinat omnibus / qui querunt illam / patet per omnibus
istis / quod oportet iustificari volentem attendere ad ordinem. Dicit enim [illegible]
omnibus plerumque prepostera offendunt / et ponit de duobus exemplum / de
primo qui in principio se accusat / de secundo qui post negat et peccata
confitetur / post iustus est / quia sic verecundie mutet gratiam / ille
iniustus / et ideo incurrit notam pene. Iste vero se accusat / sed quia
non tenuit ordinem / non vero non [illegible] vero processit ut dispi
tas [illegible] omnibus. Dicit [illegible] ignorantia ordinis conturbat negotiorum
nam et forum iniustorum [illegible] [illegible] videlicet quia intelligitur
littera de ordine actuum [illegible] Prima patet post est secundum Am
brosium ut distantia iustificatos dei / et post quod ordinem et gradus
nostrae iustificationis / quod prius / et quid quantus esse debeat / ita di
recte accipiendum est de operibus humanis / primo non facere oportet quod agere
de, ne mala [illegible] attemptetur / quia iste error incompo
sabilis est / et [illegible] maledictum [illegible] id est Ve qui dicitis dicitis
bono malum / et malo bonum / ponentes lucem tenebras / et te
nebras lucem. Secundo attendendum est ad ordinem quia dicit [illegible]
[illegible] qui agit prepostere. Et Seneca bona male locata
mala putato. Dicit ergo iustificare me vera et ordine iustifica
[illegible] [illegible] in operibus iusticie humane / est enim valde ordo
necessarius / et ita necessarius / quod [illegible] in civitate que est fortior
omni [illegible] est servandus [illegible] id [illegible] primo ordinat magne
civitate. Attendendum quod humani actus sunt [illegible] in [illegible]
triplici. Primi actus humani dicuntur esse mores humani / et circa il
lorum compositionem labor est difficillimus [illegible] quia nichil
potest esse moricatus / nisi prius sit [illegible] / quia gulosi et ebrii
ut [illegible] sunt dissoluti [illegible] quod [illegible] impetus sensualitatis
[illegible] non [illegible] omnia sensibilia quod est natura admittit / et
nimietate in talibus [illegible] / et propter difficultatem ordinis in
talibus valde laudatur Socrates / qui inter omnes philosophos / post
[illegible] ad mores componendos [illegible] In talibus non [illegible]
ponere ordinem / nisi prudentia / que [illegible] moderatrix est omnium virtutum
et auriga. Alii actus humani dicuntur esse civiles / seu politi
ci / per quos [illegible] homines ad invicem certis legibus et sta
tutis / quorum regulatio magne est difficultatis / propter
diversitatem status / inter homines [illegible] ut dicit Cassiodorus / n
[illegible] sunt actus presidentium / alii subiectorum / alii puerorum
/ alii senum / et alii [illegible] omnium. Et talibus [illegible] ordinem ponere
iusticia / quia ad illa omnium hominum in civitate [illegible]

[illegible] et [illegible] Augustinus [illegible] [illegible] [illegible] valet [illegible] nec intelligere quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] etiam [illegible] [illegible] ut intelligamus [illegible] est [illegible] [illegible] intelligent [illegible] [illegible] iustifica me via [illegible] et [illegible] ordine iustifica

actus referuntur. Isti dicuntur actus humani quibus homines merentur
etiam beatitudinem / ad quam habent ordinem ex conditione sua / est
ex eo / ut aug. dicit quod homo est creatus ad dei ymaginem / Ideo ipsius
illius beatitudinis esse per [illegible] et de talibus est hec intentio principalis
modo materia istorum actuum est id totum / quod divina lege precipitur
vel prohibetur / Quarta est ratio fides / quia illa est spiritualis
edificii fundamentum / sed non habet in eis ordinem ponere / nisi tamen
quia ista est forma virtutum / et hoc brevius in uno sermone super
tamen docuit / quod caritate exigente / scilicet quibusdam maiora opera
obmittere et minoribus insistere / scilicet quibusdam tantum que sunt contem-
plationis ad perfectionem / et actibus ministeriis operam dare
modo de talibus prius quo [illegible] / Et sic fides spes et caritas omnes
actus humani recipiunt ordinem / in ordine sunt / facit rectitudo sive
prior ad inferiores / et complexio / ymaginationis patet ex notabili / et
ratio est / quia ille tres virtutes omnes humanos actus ordi-
nat in ultimum finem / nam fides in ipsum ostendit / ipsa enim est ar[gumentum] rerum
non apparentium / spes autem ad eius cognitionem erigit / quia est de
non protenso ab ipso adeptione / ad heb. [illegible] / et caritas eius facit in
here per amorem / [illegible] quod dicit ioh. qui non diligit manet
in morte / et qui adore caritatis non adheret deus, sic est
mortuus eterne / Tertia pars conclusionis sequitur quod omnia opera huius
sunt [illegible] mutabilia / et hec racione istorum principiorum / scilicet fidei
spei et caritatis / que vires excedunt humanas / et non mirum quod
ipso beatitudo est immutabilis / quod et in media que ducunt ad
eam mutabilia sunt / scilicet non media sunt ad que ducunt esse
proportionata / Sequitur 2° quod nullus ex puris naturalibus potest ad
beatitudinem pervenire / Patet quia cum caret directione / et beatitudo
vires excedit / quo ad illa potest devenire / principe tamen nichil
agit ultra suam potentiam / Unde error ponens hic directe contra
rectitudinem beatitudinis et necessitatem istarum virtutum / et facit homines
de se presumere / et obvium est fuisse / Unde dicit apostolus quod omne quod non
est ex fide peccatum est / glosa id est inutile ad salutem / Sequitur 2°
quod homo ex naturalibus beatitudinem desiderat / quia nulli homini beati-
tudo est naturalis / Prima pars est philosophi quod omnia bonum appetunt / Secundo
sequitur ostenditur de bono beatitudinis / quod ipsa est bonum / ut dicit
Boecius a non cupiditas / Secunda pars patet / quod nullus eam potest ex
puris naturalibus adipisci / ut dicit predictis rationibus / Omnes ergo
volunt esse beati / sed non omnes erunt beati / quia ad corinthios
non omnes querunt beatitudinem / ubi quomodo est / Et ratio quia
non [illegible] in rerum cognitionem / Et hec eadem dicit Boecius / quia
homines [illegible] calle procedunt / et omnes ad eundem beati-
tudinis finem nituntur pervenire / Iste ergo petit sibi ostendi

ad illum finem beati [illegible] beatus / dicit enim Orosius super con[illegible] 7.
[illegible] est [illegible] in qua nulla est indigentia / Sic nulli [illegible] in qua ita est pura
[illegible] de aug. [illegible] esse beatus / nisi [illegible] beate / Nam sicut
[illegible] beata vita debet [illegible] / et sicut ad aug. [illegible] ad [illegible]
[illegible] / [illegible] ubi sapientia sine ignorantia /
memoria sine oblivione / ubi [illegible] sine errore / ubi [illegible] sine obscuritate [illegible] / Iste ergo [illegible]

Nam in ordine iustificacionis i. illorum operum propter finalis
promictur iustificacio / et permittit gloriam in celis. D. operibus in
mobilibus ... quia omnia talia mobilia sunt / utputa quod ...
corpus / ad primam partem gelonis dicitur / Secunda ... que
dicit quod filius illius ... ordine in actibus facit / ... si
priorem ad inferiores / ... in ... dedit deus
quosdam ... / alios ... / alios ... / alios pastores
doctores ad consummacionem sanctorum in opus ministerii / et in edifi
cacionem corporis Christi ... quia congregat fides unit
tas / et spes tenet / ... officia ... ad ministratorum ordina
ta / ut sic ... corpus Christi ... edificaretur / et ... in
corpore ... sancti ... facto ut consummaretur. Nam ... ...
Si ... que ... vellet fieri in ...
in quibus esset confusio et nullus ordo / nec caritas unitatis possit
servari / et ... sinceritas fidei maculatur. Proxime ...
... ... comparatur ... superiorum / et quia
inferiorum / consurgit in actibus meritoriis ordo. Prima condicio
superiorum est celestis ... ... aut ... in
celis est / et in ... consistit / Primo in contemplacione ...
/ 2o in ... subditorum / 3o in forti audacia ad omne
opus bonum. Ex quibus consurgit vita exemplaris ... Primo
... videritis me facere / sic facite / Prima condicio ...
ditorum est voluptatum abrenunciacio / voluptate enim ...
subicitur carni ... sensualitati / et racionabilis voluntas volupta
ti / per quem modum totus ordo corrumpitur. Qui enim prelati admodum ...
... ... et vellit sicut subditos provocat
eos ad volandum ... ...
tas vadit / et omnes sequitur ... 2a condicio superiorum est caritativa
tativa et ... correctio / que ex tribus oritur / Primo ex ...
... ... 2o ex ... ... 3o ex ... ...
vite / ... ... est ... ... alios corrigere ... et ...
... ... bono prelato ... ...
... benedicto / qui voluit te ponere super ... ... 2a condicio
in subditis est cupiditatis ... ... delictio / ardor ...
ad ista et caritate ad deum contingit / et tota ... ad
proximos / et ... totum ordinem caritatis ... inferiores ...
ab ... istorum inferiorum ... abdicantur / ... vita
exemplari / et ... correctione prelatorum ... quod ... ...
dit ... stelle manentes in cursu et ordine suo pugna
... ... / qui ... ... / ... ...
... ... occupati / ... ab ... / pugnantes

est manendo in tristicia non adherendo temporalibus et ordinaliter p[ro]d[ucere]
docet xviii Tercia conditio superiorum est preceptorum moderatio. Quod
duo habent efficere scilicet iusticiam et misericordiam. Prelatus namque imperare
iuste et impia misericorditer moderare. Et ex hoc in subditis
consurgit propriae voluntatis abdicatio. Sicut enim dicit Gregorius sub-
diti obediunt ac si ad puerilem etatem redissent. Sicut enim scientes
quod omnis potestas est a deo / vident quod que sunt a deo sunt ordina-
ta. Unde sublimioribus potestatibus subiciuntur. Quarta conditio est
prelati visitatio infirmi ad videndum si subditi recte agunt / et
in quibus ordinati sunt / ut habetur primi Regum xvii. Ex quo enim sub-
diti efficiuntur resilientes a carnali consanguinitate. Ex quo enim
iam abstraxerunt eos a delectatione carnalium / ab infectione
temporalium / et effecerunt quod non innititur propriae voluntati / Sic eos in
eventibus visitant et consolantur / omnes contingit me
is affectu ad consanguineos / quia iam dei dimiserunt que
in consanguineos quererunt / De quibus dicitur Deuteronomii xxxiii
qui dixerunt patri suo et matri et fratribus ignoro vos
hii custodierunt eloquia dei. Et ideo quod contingat similitudine su-
periorum ad inferiores omnia impedita tollunt / quia ordine
in [illegible] impediunt / et per quos ordo communiter recipitur. Et ideo hec
iste petebat sibi ostendi viam iustificationum. id est ordinem in
tota ista similitudine. Iuxta quod et alibi petebat dicens Unde
peti a domino hanc requiram ut inhabitem in domo domini id est in
unitate fidelium sic ordinata et subdita et videam voluntatem
domini. Et hoc sequitur et exercebor in mirabilibus tuis. Recepto dono
hic iam promittit luto lucrum quasi diceret Si docueris me illam
doctrinam non accipiam super vacue sed exercebor in tuis iusti-
ficationibus quia apostolus dixit gratia dei sum id quod
sum / et gratia eius in me vacua non fuit. Advertendum primo dicit
duobus terminis scilicet de mirabilibus et de hiis exercebor / non dicit exercebo
de miraculis / que sunt opera ardua et insolita et supra spem
et facultatem admirantis. Sed de mirabilibus / sunt enim mirabilia res
difficiles habentes causas obstructas. Secundum quod dicit Augustinus Quinto
[illegible] Quanto cause sunt obstructiores tanto sunt mirabiliores
Et sic homo ad quam rem aspicit non visu sed ratione quia
quia reddit testimonium suo creatori apparebit mirabilis. Unde
dicit Psalmus Quam magnificata sunt opera tua et omnia in sapientia. Exercitatio vero que
dicit frequentia non dicit hic exercitationem potestatis. De qua dicitur
xx Regum [illegible] gentium dominantur eorum / et potestatem qui maiores sunt
potestatem exercent in eos / non primo. De qua prima thymotheum Dilige
[illegible] ut videret per dilectionem ad subditos sollicitudinem / Dicit apostolus discipulis sicut lucas
[illegible] ut vite [illegible] quia sanguinem qui fecit vasa [illegible] / ut indicat prelatus [illegible]
[illegible] et subditi [illegible]

[illegible]

Corporalis comparatio ad modicum utilis est / uel aliquibus bonis

apud comparationis Ecclesiastici Prouerbiorum xxiiij Diligenter exerce agrum tuum scilicet de frequentia meditationis et contemplationis / Secundum alibi dicitur / meditatus sum nocte cum corde meo exercitabar et scopebam spiritum meum Et exponit Ambrosius dicitur in greco por a bruniaco / et est longa meditatio et morosa intencio mentis a qua non est longe exercitium uel animi / uel corporis / Nam ille qui exercet membra sua palestra dicitur exercere ut robotet / sic qui mente exercet in diuinis scripturis / uel quasi dicitur exercere Et exponit Gen. de ysaac qui rebecca veniente que fuit typus ecclesie / exiuit in agrum et deambulando meditabatur / Vnde dicitur effundit animam suam et deambulans in innocentia cordis sui diuinis cogitationibus exercebat animum suum et in mirabilibus misterijs delectabatur / Conclusio vltima / nullus potest habere exercitium contemplationis nisi perfectis diuinis et elaboratis actionibus ordinatus / ratio quia nemo fit summus repente sed quasi gradatim ascendit / iuxta illud per ascensiones in corde suo disposuit / Nam principale est status incipientium qui laborant pro dimissione peccatorum / Secundus status sequitur status proficientium qui laborant in actionibus perfectionis secundum caritate ordinatus / Iuxta illud turbaris erga plurima vnum est necessarium Et sequitur contemplatio de qua Marcus dicit Magdalena preelegit / quia optimam partem elegisse sedendo circa pedes domini audiendo verba eius / Corollarium necessarium est in actiue laborantem continue proficere ad attingendum contemplationem / ratio quia contemplatio finis est actionis / a quo nullus fraudatur quicumque tendit in illum / Vnde ut dicitur Vegetius de re militari et omnes artes / omnia quoque opera cottidiano vsu et iugi exercitatione proficiunt / magis hoc accipiendum est in maximis rebus / Ergo secundo 2 Thimotheum ut iam dictum est / sic ille qui membra sua exercet palestra / conforta ea ut possit plus exercere / Corollarium Cenomanensis homo qui vtilis invenit materiam contemplandi quia et in peccatorum dimissione / et in profectu vite active / et in diuinis et in mirandis / Vnde iste dicitur exercebor in mirabilibus tuis / non determinans in quibus mirabilibus in mirabilibus / quia quecumque veniunt de deo sunt mirabilia / essentia / cogitationes / verba / simul et opera / Mirabilis est essentia / quid enim mirabilius quam quod in vna essentia sunt tres persone / Iob ? xj valde enim mirabiles / Mirabiles sunt cogitationes / Ysaie xxv Confitebor nomini tuo / qui fecisti mirabilia cogitationes antiquas fideles amen / Mirabilia verba / doctrina / Luce iiij mirabantur omnes in verbis gratie que procedebant de ore eius / Mirabilia opera / Vnde Ecclesiastici xj Mirabilia opera altissimi solius / Vnde Ezechielis ? de secretis

[illegible]

mirabilis fuit vite boni ... et ostendit pro ... et utilitatem / est autem mirabilis vite sue decencie glorie gracie / sepe vir sapientia mirabilis est / et facies preterea mirabitur me / mirabilis vite sue laudes ... xliiii ... mirabilibus suis / mirabilis vite sanctimonie ... de sapiente fecit eum mirabilia in vita sua

Creatorum Operator mirabilium vero solus deus est / a quo deserit omnis operans mirabilis / et ideo non est aliquid opus eius / quod mirandum omnibus mirabilibus in eo occurrat / Job quinto qui facit magna et inscrutabilia et mirabilia absque numero / sed ex ista assiduitate mirabilibus non stupent / sed solum nova rara vel magna / ut dicit Seneca de operibus naturalibus / Ratio est magis miranda nova quam magna. Augustinus libro x de civitate dei Ipse miraculum maius fit hic modo perfectus profecto maius est quam totus mundus que ecce deus fecit / non etiam miraculo quod fit per hominem maius miraculum est homo / et si mirabilia visibilium naturarum videndi assiduitate viluerunt / tamen ea sapienter intuemur mirabilissimis rariis que maiora sunt / In hiis mirabilibus omnibus homines debent intendere intuendo contemplando cognoscendo / vel saltem credendo proximitatem eius diligendo / et deinde in eis utendo / ut ab eis abstinendo / vel aliquid sustinendo / vel ea dimittendo et eis cavendo / et in omnibus gratitudinem et patientiam servando / et in hiis exterius continere tempus / et non morietur ... exterior
misteriis et corpore ... spiritualis ... ...

Dormitavit anima mea pre tedio confirma me in verbis tuis

Postquam propheta obtinuit auxilium contra impedimenta exteriora quia per principes fuerat ... in iustificationibus / et contra impedimenta intrinseca / quia ... sua anima adhesit pavimento / in ... verbo iustificabatur et per quod sibi evenit contrarium / hoc deo remittebat cum confessione suorum peccatorum / Hic iam petit auxilium contra ea que sunt utriusque impedimenta / et sunt tedium pigricia / seu tepiditas / Sepe enim homo et in exterioribus / et eciam in interioribus impedimentis tedio afficitur / ut ex diuturnitate impedimentorum / ut ex gravitate eorum / vel ex assiduitate / et sepe homo tediose afficitur / quando id ad quod tendit non potest sibi evenire effectu optato / et sic hanc ... Dicit enim propheta laborando et exercendo se in mirabilibus dei / et eorum laboribus quodammodo fatigatus et attediatus ait Dormitavit anima mea pre tedio / vel potest sic continuari / edoctus est propheta / quo ordine deus iustificat / et quo ordine in iustificationibus dei sit procedendum / hic tamen ... que sunt de deo incepit in eis obdormire / et omnino quiescere / petens a deo confirmari in sua operacione Sunt enim ut dicit Augustinus quedam dei iustificationes ita mirabiles / ut humana infirmitas ab eas ... non sunt / non ad eas posse pervenire credatur / Iste ergo inferioribus ... impossibile est ad illas pervenire / si se hiis inferioribus immiscet / anima reliquit et cicius / ne vult advenire ad ea / ymmo tediosum est sibi / si aliquis venirit

in mente / et h' int in illis posse sicut ostendit delectatorem

Et nu^c questio pro declaratione. Lre. Utrum scilicet in diuinis impedicta prevaleant potenti uirtute diuinorum uerborum / ita quod sed ad. qm isto usu / quia corpus spiritu non sentiret. Hq di impedita non petivisset calicem a se transire / ... orationis forma fuisse in xpo ostensa / Dicit enim xpus in ordine sue frater tristis pauidus et tedios. Et lucas scribit quod apparuit ei angelus confortans eum / valde igitur quemeret ... tedio petebat se in ubis diuinis confirmari et ... quo ... Sicut Ricardus in diuinis melius ... spiritus dulcedine et absorbet sensualitate / quo tedium ibi in contemplatione non ... in diuinorum contemplatione ... Et ex ... an fiat in corpore / aut extra corpus / ut amaritudine ... manifeste / non tamen tedium quietus eius / ut amaritudine ... anxietas ... illius. Et dicimus lra hec / quia primo petit auxilium ... impedimento mali ibi ... in bono / 2° ... impedimento mali ibi ... non ... mala impediunt / sed ... in bonis ... quia primo ponit incommodum ... que est de dormitat / 2° ... subiecti ... que ... esse valde vigilans ... anticipauit vigilans ... 3° ponit illius principium quod pretedio / quarto petit sibi contra hoc prouideri dicens confirma / ... non ... anima mea ... adhesit / corpori et istis corporalibus / ... dormitat. Et est notandum quod lra hec ... triplicem expositionem / una est bernardi / alia augustini / 3a est ambrosij / qui dicit ... et origines ... hic ponit ... quartum de remedio / Circa primum notandum quod bernardus ... ponit sompnum triplicem / quidam est sompnus mortis / ... allegat lazarus amicus meus dormit / hic enim diceba ... de morte corporis / distinguit autem de dormitione sompni dicto ... putabant / Et augustinus ... de sompno xpus dormi ... ipsi ... dicit enim sic dormiuit xpus in cruce / et ... latus eius ... nunc manauit salutis / 2us sompnus est ... de ... allegat ... hora est iam nos de sompno surgere / sed infidelitatis / et peti / et ... illumina oculos meos / ne umquam obdormiam in morte / sed peti / de ... dicit augustinus ... dormire ... sompno quasi abdor... obliuiscitur dei / et dicit bernardus ... hic sompno ... in peccato ... quod est ad mor... ad mortem / ... irreuocabiliter ... Tercius sompnus est vitalis / ... vigil sopor sensuum / qui sensum interiorem illuminat / et mor... tristitia vita tristiuit sompnum ... Ex ... prop... quasi di sompnus ... sensum non ligat / Dicit enim Bernardus hec dormitio sensum non sopit / sed abducit / ita quod ... adhuc sompnum ... / sed ... non ... operationes / sed ... sensus ... / al

nonibus intentus / patet 2° quia sic sopitus morte incidit et
vita / talis enim sopoꝛit / dicit Aug. mortui estis scilicet mundo
peccato / et vite vestre / et vita vestra abscondita est cum xpo in
deo / Sed quod sompnus iste mors est ut Bern. dicit / non tamen
vitam adimet / sed quia eripit de laqueis huius vite / Bern.
id est anima mea sicut passer erepta est de laqueo venantium / Ex
his duobus patet tercio quod sic sompnum efficit perfectio caritatis
hec est Bernardi / quia mutatur id est leva eius sub capite meo
et dextera eius amplexabitur amplexabitur me / dicit leva commi-
natio supplicij est / Nam non quia formidine pene premitur
non sub capite / sed supra caput eius levam esse / dicit / sic mutatur
sed de timore / modicum de spe / non est ei pax / non quies / quia
constat inter spem et timorem fluctuare habundancius a super
veniente timore cruciatur / timor enim penam habet / Dicit si sit merens
tamen gratie timor cepit deficere / et spes proficere / et cum ut dicitur
tamen sunt ad hoc quod caritas perfecta foras mittat timorem / iam levam
sub capite / et dextera que promisit promissionem firmiter ample-
xata est / iam enim ad fruendum firmius provocatur / non arcetur
suppliciis / hic iam in pace singulariter constitutus potest dicere / in pa-
ce in idipsum dormiam et requiescam / Et Bern. Ex verbo di-
cto patet quod huius dormicio consistit in quodam medio / Racio quia
inter timorem et securitatem / spes mediat in qua ut dicit Bern.
mens et consciencia molli nimirum supposito caritatis strato su-
avissime requiescit / Cuius sic dormientis post hec 9° Remanen-
tis sit in domibus requiescendis sine tedio hic diu esse
non potest / ita 9° habet duas partes / prima patet dicit quod mens hominis ad
huius quiete convenit / ita est Bernardus ubi supra / qui sic dicit
tractando id est / Ecce elongavi fugiens / et mansi in solitudine
dicit modicum est exire / sed requiritur longe fieri / ut non possit qui-
escere / Et declarat quid est hoc exire / et quid est longe fieri / et re-
quiescere / dicit / Exire est hoc quod non obedire concupiscentiis carnalibus
nec teneris eius illecebris omnia sugerere oblectamenta huius seculi
imo nondum est / quod hoc potest fieri / immo necessarium est ad salutem non
obedire concupiscentiis / ut dicit Aug. in multis locis / sed dicit Bernardus / nondum
elongasti / nisi vice prevaleas mentis puritate transvolare omnia
fantasmata irruencia et similitudines corporearum rerum / Et post
dicit / quia nisi hoc feceris / frater / huic quiescente / hic mihi
id est potest dicere convertere anima mea in requiem tuam / quia dominus bene fecit
tibi / Ex secunda parte auctoritatis elicio primo quod posse est huiusmodi
transcendere quoniam usum sensuum / patet quod corpus / quod patet precedentibus
Et 2° ista parte auctoritatis / unde concipere ut traditur in curru actibus
abstraxerat se a quasi vita hominum / et patet hec sic / patet enim hoc
vince 2° gracia dei / non huius vita transcendit quoniam non
vivendi / qui est vestri / dicit sancta id est Benedictus in inspicit

in faciem eius spiraculum vite / et factus est homo in animam viventem / et in vitam graciosam per vnionem transcendentem modum viuendi alterius / Et in euangelio Johannis x ego veni ut vitam habeant et habundancius habeant / a primus non nullus possit venire ab actione ad contemplationem / quod est contra omnem scripturam / Secundo Ratio per homo transire quem modum cogitandi / Secundo non per homo transuolare rerum similitudinibus sic quod in nichil delectent eum forme et pulchritudines istarum corporalium rerum / que sunt seductiue animi et valde affectiue / ut dicit Augustinus super Genesim / cum est quod cor tuum est verum / Unde legitur de beato Blasio quod ymmo quod construebat omnia verba domini conferens ea in corde suo et magdalena pedibus domini sedebat audiebat verbum eius a qua recitato animo delectabatur corde in Christo ++ atque procedebat de ore eius / Tercio Ratio potest esse quod homo transcendat seipsum Unde dicit Bernardus vbi supra terrenis cupiditatibus viuendo non teneri ad humanum pertinet / rerum similitudinibus speculando non involui angelice puritatis est / utrumque tamen diuini est muneris utrumque est excedere / utrumque est seipsum transcendere / Et dominus manifeste hoc preceptis precipit dicens / Si quis vult venire post me abneget semetipsum / Quarto Ratio quod hiis omnibus quod possibile est hominem evadere laqueos temptacionum / Ratio est quia cum conradunt sensus vite / ut senciunt nature est / ut nec huius vite temptacionem senciunt Unde dicit Bernardus optat utinam non sencias vite huiusmodi blandimenta / ut non obstupescat ad sensum libidinis / ad estum auaricie / ad stimulos iracundie et impacie ad angores sollicitudinum et molestias curarum / ut ita nulla illaqueat iniusticia / et nulla oblectet iniquitas / Ex hiis omnibus potest apparere qualis sit illa quies et dormitacio / ad quam omnes electi dei conantur peruenire / De qua iste iam gloriabatur dicens Dormitat anima mea etc. Secundo sicut ut dicitur ad quietem peruenit / Sed quod nunc est quod subditur pre tedio / hic declarabit nobis racio per comparacionis / que dicit quod humana mens sic quiescens domini sine tedio esse non potest / et racio est ad inferiorum presens incolatus tedium est naturale / ita quod fateor quietiusque sunt quiete tanti magis tedium habent ad hunc incolatum / Unde dicebat iste heu michi quia incolatus meus prolongatus est / Et Job x tedet animam meam vite mee / Dicit ergo iste anima mea dormitat quia que hic sunt perfectissimi in quiete sunt / omnia ista temptamenta despicit / sed pre tedio videlicet huius peregrinacionis dum non permittitur in presenti huiusmodi quiete permanere / Vel potest sic exponi / Dormitat anima mea pretedio scilicet istorum inferiorum quasi dicit habuit tedium in istis dormitio et quiesco in illis / scilicet ut iam dictum est / ex ista omnia transcendere / sed tedio vult ad quietem huius peruenire / Vel potest sic intelligi Dormitat anima mea pretedio ipsius dormit et quiescit in illis / tediosum est ei occupari circa ista / Difficile non fatetur discedunt a quiete mentis ad inferiora occupatos / et hic nunc quasi requirit ordo caritatis / Nam et apostolus qui supra se erat raptus / propterea deuenit ad tantas tribulaciones ut tederet eum viuere / in Corinthiorum primo capitulo Dicit iam sic grauati

[illegible] supra modum ut tedeat nos vivere. Ex verbis patet quod hec
dormitatio non ponit hominem extra statum huius vite. Secundo
hec altitudo auctoritatibus non absolvit. Tertio hec felicitas non omnes
quasi tribulationes repellit. Omnia hec patent ex istis pro-
positionibus. Hec tamen omnia de bono presenti, quia quicumque e-
veniat sed non poterit deo auxiliante. De dormitione statim subditur
quod sequitur. Expedita prima expositione iam videndum de expositi-
one augustini. Circa quod notandum est quod tedium est quedam
vel in toto vel in parte displicentia vite, procedens ex hoc quod
desiderium hominis ad evadendum aliquod adversum, ut placens
consequendum, frustratur. Unde sicut extasis vel excessus mentis est
[illegible] est intentio hominis ad superna, ut ex omnia terrena a me-
moria labantur, sic potest dici extasis vel excessus mentis id est
pavor vehemens, quo fit ut oblivioni tradantur interna. Et
ex hoc sequitur recta potest dici tedium. Licet quod tedium non semper est
ex propriis, ut si homo non potest evadere adversa, ut consequi pro-
spera, quod tedium incurrat, sed etiam est ex alienis. Unde [illegible]
quod videt multos ire in perditionem gemit et est tediosa
quia ex viri iusti et fortes, etsi non turbantur propriis pressuri-
nibus, conturbantur tamen iniquitatibus aliorum. Et sicut illi qui s-
ea que deus eis revelat contemplantur, in eis quiescunt et
delectantur, tamen illos qui lento gressu eos sequuntur non de-
spiciunt nec deserunt, exemplo Christi, qui cum in forma dei esset
semetipsum exinanivit formam servi accipiens. Unde altera rapiuntur
ad contemplationem [illegible] inferiora. Sic ergo isti qui sunt in recta et
in tedio, non omnino hiis debent esse attriti, sic ut quicumque in
contendit se ad illa superiora, ut quicumque non redierit ad cor, q-
sic facile est esse tenue in desperationem, eo iste tollit pressus
tedio recurrit ad deum in oratione. De anima dormit pre
tedio, sopita est tribulatione et sustinet tristitias. Secundo confirma-
me. Et ut hec possit melius intelligi, potest consequenter respondere
nullus perfectorum est qui quicumque tedium huius vite non sustineat,
ex quo et Christus cepit pavere et tedere Marci xiiii. Pavere con-
traria, patet tedere de vita, pavere de imminentia passionis, tedere
de absentia consolationis. Quid tunc de aliis sentiendum. Et
quis est qui omnia displicentia evadit ad votum, et cui omnia
ex sententia velle proveniant. Quis est qui de infirmitate temporis
in bona estimatione non attedietur, ut ex cupiditate [illegible]
boni impedientes non turbetur. Quis est qui quicumque non
patietur id quod pati nollet. Quis quicumque ad mala non [illegible]
[illegible], quis difficultatibus non quateretur, quis in dilationibus
non fatigaretur. Unde dicit Bloza[illegible] hic aliis obmissis de fa-
tigatione expectationis petunt iustum. Sed quia petit

[Margin:] Augustinus nec alibi ad quem iam pervenisse me sciam decidam dormitando et ut ab eis que iam teneo et factis ad alia possim proficiendo tendere

[Margin:] q[illegible]

[illegible]

sua est dilata dormita(cio) ut fessi comperatur / et sequitur scd'o di-
lacionis / spes .n. que differtur affligit animam Prover xiii et
Math xxv moram autem faciente sponso dormitaverunt omnes et
dormierunt Differentia autem est inter dormicionem et dormitacionem / quia
dormire est oblivisci opus et vecordis / sed dormitare est fessi com-
paratoris / dormit ergo qui nichil boni facit / et quo ad animam
et quo ad corpus / sed dormitat qui non delectatur vivere / nec opa
utilia operari / Sexto elicio quod sic dormitacio est periculosa pro
quia est tedii et corporis / Hec enim caput illa bonarum cogitacionum
a capite Samsonis abraduntur Iudicum xvi hasta bone intencionis
et vas scite devocionis a Saule auferuntur / Primi Regum xxvi et
vulnera letalia mortalium peccatorum inferuntur misiboseth ii Regum iiii
Unde dicamus quod non potest homo camena sedere devincere / inter omnes sedere
molestias et prelia dicere in verbis / propter quod iste petit a deo con-
firmari / quia et in hoc potest deus superari Unde dicit Augustinus comparando te-
ptacionem ade ad temptacionem Iob / adam in paradiso consensit mu-
lieri ut de paradiso eiceretur Iob in sterquilinio respuit mulierem ut ad
paradisum admitteretur Sexto nota quod non eo via pervenerunt omnes
temptata / racio est / quia alteri pervenerunt ad penam / ut adam / alii
ad probacionem ut Iob / alii alii ad coronam ut patuit in martiribus Septimo
elicio scilicet quod necessitatibus quibus patitur sepe deveniunt in dor-
mitacionem tedii / dicit Augustinus magna necessitas est vestire cor alterius
et maxime pro hominis / quia quod hoc compellitur homo se-
pe male sentire de amico fideli / et bene de infideli / maior
necessitas est vestire corpus proprium / quale enim futurum est / et presertim ac-
cer / quia quod inde procedit instabilitas et lubricitas in mente
/ non mors huius est moriendi necessitas / et deducit in anxietatem
Et hoc quia homo nollet subire / quod tamen non potest evadere / Alia
necessitas est finire beatitudinis appetitum / omnibus enim est naturalis / quod
a nullo est insertus / et deducit sepe in tedium / quod hoc quod nullus scit hoc
optat / de certo sed dubitat / pena enim est / eius desiderium sed timo-
rem anxiorum / nemo scit utrum sit / an odio vel amore dignus est etc.
Alia necessitas est vincendi malas consuetudines / quod duce hoc torporem
ingerit / necesse enim est vincere malas consuetudines / et hec dura est pu-
gna / videt homo quod male facit quod detestabiliter / et infeliciter
agit / et non agit / quoniam de hoc cogitat displicet / quoniam de hoc cogitatur
displicet / et tamen hoc quod displicet iterum facturus est / nonne ma-
nifeste quasi captivus / quod quod exclamat Apostolus dicens Infelix ego homo
quis me liberabit de corpore mortis huius etc. Augustinus Tercio elicio
inter acerbis malorum laborum vita ista est multum tediosa / dicit Augustinus
peius vivit christianus in peccatis / quam illi qui nunquam accessissent
ad fidem / Unde Dicit petrus in canonica / melius erat illis viam
veritatis non agnoscere / quam retrorsum converti / et duobus respectibus

continuande sanctis provenit tedium. Primo quia apud huiusmodi non habet lo-
cum a ... arguendi. Unde Augustinus exponendo illud Super omnes inimicos
meos factus sum obprobrium vicinis meis. Et si aliis viribus for-
te dicere non audet, saltem necessitas exponendi sicut liberta-
tem corripiendi. Secundo quia ex malo casu istorum suspicio surgit de
malitia hominum. Unde Augustinus super illud Et timor notis meis, quia
tam timendum, cum videt homo multos male vivere, de omni
nulla vita nisi erat timor, quia consequenter veniunt in suspicione
mala propter omnes bonos. Unde Isidorus formantur arta, qualis vir quo-
cecidit, quo inventus est in ista turpitudine, in tali scelere, putantur
ne tales sint omnes. Quanta est miseria hic quia homo devenit
in dubium et notis suis, et nisi haberet testimonium bone conscientie, quia
hoc non est, quod vix posset sufferre seipsum. Et sic devenit
deveniat Helyas propheta, quia ex mala vita gentis omnis credebat
se solum relictum, qui non curvasset genua sua coram Baal. Tertio
quia. Et ex hiis apparet vitam istam quodammodo esse tediosam et con-
... Primo ex periculis multiplicibus cadendi, quia licet ho-
... abnegatis omnibus impietatibus et secularibus desideriis in
Dicit ad Titum 2. Vivat in hoc seculo sobrie, iuste
ne quid diminutum, et pie ne quid inordinatum, sobrie contra carnis
voluptatem, iuste contra mundi cupiditatem, pie contra diaboli impu-
tationem, in facili homo potest cadere in culpam, facilis enim est recessus
a medio virtutis, in quo consistit virtuosa operatio. Secundo ex multitudine
multa patiendi, tam casu accidentia, tam exfortuna, tam irruentia in
hominem pene innate, tam assumpte, tam illate et permisse
propter quod dicit psalmista Defecit in dolore vita mea et anni mei in ge-
mitibus. Et Job 14 dicit Homo natus de muliere, et loquitur ...
ecce pena innata, brevi vivens tempore, loquitur ad mentem, ecce pena contra
repletur multis miseriis, quasi ... egreditur sicut flos, nasci-
tur lacrimose, conteritur velud umbra vivendo laboriose, et nunquam
in eodem statu permanet, cadendo ab una miseria in aliam. Unde
Augustinus miseriarum multitudo videtur hominibus esse consolatio. Tertio
ex celeri transitu ad finem et valde dubio. Unde Augustinus ...
morales sumus, scio me moriturum, nescio finem, nescio unde venio,
quo vado. Reducitur ergo homo, quia primum habet bene regulante, unde
iste dicit Confirma me, id est da mihi fortitudinem. Quia secundum indiget
esse confortante. Propter quod dicit Confirma me, me dicit quia toti
posui in te. Quia tertium indiget virtute instanter bene operare. Ideo
addit in verbis tuis, que aliis cessantibus ... ad sunt homini
tribulato. Et secundum hanc clausulam exponit Dormitavit anima
mea, dormitavit ad facienda, videlicet mandata tua, precedit
diminuitatis et aliorum que opposita sunt. Dormitatio enim est ...

et vero quia dicit Ricardus de sancto Victore ... de ...
... teologus ...
... et ... bona conscientia
que ... est titulus
religionis, ager
benedictionis, tem-
plum Salomonis, au-
la ... reclinatorium
deliciarum,
archa dei, gaudium
angelorum, thezau-
rus regni, aula
dei, habitaculum spiritus
sancti, liber ...
natus ... clausus
et in die iudicii
aperiendus. Et
...
... de-
...
te laudat ...
accusat ...
... derogat
...
dit

i. confirma me sicut testatur
mollem et fragilem
misso spiritu sancti
igne ... dubitabis
. i. in preceptis tuis
custodio ne cadam
... illis

dm habere circa impletionem divinorum mandatorum / contra illud ps
v ecce non dormitabunt neque dormiet neque solvetur cingulum re
num eius / neque rumpetur corigia calciamenti eius / ubi propheta ex
cludit omnem torporem et negligenciam circa adimpletionem legis
mandat namque deus mandata sua custodiri nimis / contra oppo
sicionem Ambrosii / Notandum ambrosius non vult admittere quod dicitur
dormitat sicut habetur quinto libri / quia qui est perfectus / et qui
animum suum divinis intendit misteriis / non dormit / neque dormitat
sed et si aliquando caro dormit / cor tamen eius vigilat / Unde et a
libi propheta dicit si dedero sompnum oculis meis / et palpebris
meis dormitacionem / Ex quo ambrosius infert / quod propheta
fuit status perfecti / dicit enim sic qui facilioribus rerum utuntur compen
diis dormitacionem accipiunt / quod dixisse propheta non erat / Secundo infert
quod erat contentus a fluxu rerum temporalium dicit enim sic curas rerum
secularium pertimescens fugitans cogitaciones capiebat eternas / 3o
infert quod propheta non dormitabat / racio quia tristicia que est
dormitacio ex istis duobus provenit / modo ab utroque removetur
sed ab eo remota et effectus / dicit enim ambrosius quod quotiens (?) tristicia re
rum secularium irrepit sompnus / Hec vult / quod dicitur distillavit
anima mea pre tedio / dicit enim quod et origenes qui nullorum interpreta
cionibus diligenti indagine scrutatus est / ista fuit interpretacionem se
cutus Ambrosius / quod hoc distillavit anima mea / potest accipi pas
sive / et potest sensus distillavit / id est divinas distillaciones accepit pre
tedio / id est ad repellenda tedia humane vite / unde dicit Augustinus super illo
descendit sicut pluvia in vellus / et sicut stillicidia stillancia
super terram / advertit id signum factum gedeoni / quod primo pluvia de
scendit et complevit vellus / area sicca manente / et postea contrarium
pluvit area vellere sicco manente / Et dicit quod in area primo sicca
gentes fuerunt / in vellere primo complito iudei significantur / postea enim pluvia
gracie fundante complevit iudeos / quia christus erat minister circum
cisionis missus / quod id gente iudeorum sunt / in qua fecimus fratres
accepit / quod id postea elegit apostolos / et postea in areas gencium de
scendit / tum gutte suavium gracie / Et propheta iste sicut quemque quod propheta
erat aptum receptaculum divinorum carismatum / Ex quo distilla
ciones graciarum in suam animam descendebant / Sic ergo potest accipi sua
propagatione sic anima mea passive id est que ante in habundancia acce
pit ad repellenda tedia vite presentis / Distillavit ad mitiganda te
dia vite aliorum / quod enim sponse digitti distillabant mirram
probatissimam / Sic anima istius distillabat et pluebat / quod (?) ceteris
dictum est nubes pluant iustum / id est sancti apostoli predicent christum / dicit
enim flumina impetus letificat civitatem dei / ubi dicit Augustinus qui
sunt isti fluminis impetus / et respondet dicit in pendacio sancti sancti

vt d² cant⁴ v.

2º

3ª ca²

de qua dicit dominus / si quis sitit veniat ad me / scilicet per fidem / et bi-
bat hoc est hauriat / Nam qui credunt in me de ventribus eorum
flumina fluent aque vive / que flumina fluebant de ventre petri pau-
li Johannis / et aliorum apostolorum Et cum hec agerentur / non erat tedi-
osa vita eorum / quia non ambulabant in spe / et spiritus sancti con-
solacionibus replebatur Exemplum [scilicet] quod [?] fuit fidelis dispensator
donorum / quia sicut accepit graciam in alterutrum administrabat eam
/ quod et illi faciunt / qui sunt Christi bonus odor in omni loco / de quibus
dicit Bernhardus viri [dominicam] in civitate dei [?] vasa aromatibus
referta omni pulvere pigmentario longe lateque suavitatem
flagranciamque spargentes / Et exemplificat de paulo Job et
Joseph qui verba proferebat non in irato / sed lacrime erumpebant
ex oculis eius non ire indices / sed gracie proditrices / 3o sit accipi-
ut dicit defectum / et sic prosequitur ambrosius clausulam hanc
non quod in spiritu respondeo ad sathanam / qui erat profectus / sed quia
prophetia hic loquitur in persona infirmorum / Sermo [?] por-
[tio] 9a 3a / Stillicidia in animam ex tedio vite venientia / in spiritualibus
hominibus sunt valde vitanda / racio quia huiusmodi distillacio
in animam [inmissio] [tepiditatem] efficit / que est periculosa / juxta
comprehendentis conclusionem [vel] similis cordibus / Et ideo dicit Ambrosius. anima
perfecti quasi bene [composita] composita et bene firmata non
stillat sicut illa cisterna que bene recta non sunt / Et Implicite
sit anima distillans / primo suscipiendo in se per fissuras guttas dele-
ctabilium contra / quia huiusmodi susceptio adducit tedium in spiritualibus
rebus / ut supra dictum est / Secundo emittendo ex se / que prius su-
sceperat salutaria / ideo cor fatui dicitur quasi vas confractum / quia sa-
pienciam retinere non potest / Exemplum 3o ex huiusmodi distillacio a Christo
[?] abducit / qui cum peregrina suscipit et nuda abiit / non
bene servat id sapientis Omni custodia serva cor tuum / quia ex ipso vi-
ta et mors procedit / 2o fidei cognicionem minuit / racio est / quia
ad fidem requiritur omnimoda omnimoda captivacio sensualitatem / quia
hanc in obsequium fidei non retorquet ad veracem cognicionem / non
pertingit / sensualitates enim fidei repugnant / 3o minuit refec-
tionem caritatis / Dicit enim hic Ambrosius allegando id vulgatum proverbium
stillicidia eiciunt hominem in hyeme de domo / [Caveamus] ne
unusquisque nostrum eiciatur de statu mentis sue / quasi de qua-
dam nobili mansione / quia per [habitus] foramina per que stillicidia
stillicidia frigoris asperitate et frequenter quasi aeris mutacio
omni [viditate] spoliatos inducunt / et quasi ex fundamento ru-
ere hominem nulla sapiencie soliditate fundatum / Et allegat
de prophete Fili ne deficias et subdit confirmandus es
prophete

igitur anima ne stillet / et medicina vinculi compage solidanda / ut possit
regis eterni sentire misteria [illegible] Unde subditur confirma me in ver-
bis tuis / ubi propheta petit sibi contra illud incommodum provideri / ne-
gligente siquidem esse / in cor noxiarum intrant stillicidia / vel nescire
tenere et conservare a deo iam accepta / prout maria conservabat omnia
verba conferens in corde suo / hoc non est aliud nisi spiritualis dormitatio / contra quam
hic sibi petit auxilium / unde dicit augustinus / ne ab hiis ad que iam per-
venisse me sentio decidam dormitando / et ut ab hiis que iam teneo et
facio ad alia possim proficere / confirma me gratia id est Confirma hoc
deus quod operatus es in nobis / modo ut hic clarius [illegible] necessarium sit por-
[illegible] quarta / Et si deus in multiplicibus [illegible] confirmat / hec con-
firmatio in verbis ad repulsionem torporis est fallibilis / prima pars patet
quia confirmat deus famam [illegible] ordinat de homine opinionem bonam /
confirmat hominis constantiam / quando dat perseverantiam / confirmat doctrinam sequen-
tibus signis / confirmat ut legem impleat / dicit nam augustinus super illud psalmi man-
da deus virtuti tuae confirma hoc deus quod operatus es in nobis / man-
da docendo confirma adiuvando / [illegible]
actionibus [illegible] confirmatio quoque verbis est valde generalis / valet ad robur
fidei / ad erectionem spei / et ad latitudinem caritatis / et non esse defectum
qui non possit recipere reparationem quoque verbis dei / propterquod [illegible] dicitur et
in verbis suis monstra placavit / Et alibi misit verbum suum et sanavit
eos et eripuit eos de interitionibus eorum / Tercium scilicet namque ingenium-
dine ingruente verbis dei est valde attendendum dicit nam ambrosius verbum
dei repulsorium est odiorum / est namque retonicatum et expectatum / et
et susceptum in mansuetudine / [illegible] ut dicit Jacobus in canonica
sua / Tercium deus precipue in verbis suis repellit a nobis torporem metus
unde dicit ambrosius verbum dei est quod anime torporem / corporis metus [illegible]
[illegible] / verba siquidem dei vel sunt terrentia / vel delectantia [illegible]
que repellunt torporem unde id est verba sapientum quasi stimuli [illegible] xx
pungentia scilicet et excitantia et quasi clavi in altum defixi firmiter tene-
ntia unde [illegible] In verbis sanctis stabunt ad iudicium et non defi-
cient in vigiliis suis quia de [illegible] verbis sacre scripture homines [illegible]
in memoria iudicii / et per hoc vigilant / et non torpent de alio quo ad
delectationem dicitur Sapientie viii Sapiens erit in consiliatione et allocutio
cogitationis et tedii mei / non enim habet amaritudinem conversatio illius
/ neque tedium convictus eius / sed gaudium et leticiam / nec mirum [illegible] Ex [illegible] con-
versatio vel pulcra narratio hominis tedium repellit / et mentem
recreat / quis dubitet deum hic excellencius qui dignatus fuit [illegible]
[illegible] sensum pulcre exponit [illegible] Cuius [illegible] super Cantica
sermone xxx [illegible] qui in studiis spiritualibus [illegible] ut vix in tor-
pore atque in defectu quodam [illegible] ambulabat [illegible] in
via dei / corde torpente incedunt / ad queque immineta immineta [illegible]
[illegible] murmurant longos dies longas queruntur noctes / ego [illegible]

contingit tale pati si misertus deus aspiciet nobis in via qua am
bulamus et incipiat loqui de tedio nec non fauorabile consorcia nobis
cantare de canticis Syon / narrare res de civitate dei / de patre eius vel
de eternitate patris / de statu eternitatis / Dico vobis erit provehicio
anime dormitanti et pigritanti talis narratio / ita ut pellat omne
fastidium ab animo audientis et torporem fatigationis / Dicit nunc
quedam verba dei ad nos nunc meditatores de ipso et eius gloria et
elegantia potentie maiestate / non solum autem sed etiam avida mente
versamus testimonia eius et iudicia / diebus eius in lege eius meditantes
die ac nocte / sentias profecto adesse sponsum / qui nos ut nusquam fatigemur
laboribus sermonibus delectat / felix mens cui verbum tamquam in di
ridus comes ubique se affabilem probet

Viam iniquitatis amove a me et de lege tua miserere mei
/ Exhortatus est supra de ordine et iustificationibus / et operum inspi
ciebatur in dei mirabilibus / et omnia impedimenta ad bonum
in illa oratione / confirma me in verbis tuis / ab ipso sublata sunt
hic vero igitur magna parte perfectionis ulterius petit remedia
contra inductiva affectus seu occasiones malorum / Viam i
niquitatis amove a me / et quemcumque petitio quia dato quod ho
mo nullam habeat in bono difficultatem / nullum tedium / nullam
molestiam / aut torporem / et nullum impedimentum / nec aliquid prohi
bens / adhuc non est stabilitus umquam / quia per adversa
sui multiplicibus moveri / et si quod iam confirma
sti me / totam insipiditatem tuo robore a me in bonis ab
stulisti / domine tamen peto amove a me viam iniquitatis / voluit sic
in bono stabiliri / ut ad malum non moveretur de facili / Et
hanc petitionem aggressus est / sed accepta confidencia ex superio
ribus / ubi determinatum est quod homo virtute dei ubi potest ab om
nibus illectionibus vite presentis liberari / Voluit hic ut dominus gressus
sic firmari / ut nec moveantur eius vestigia / ne confundentur gres
sus sui / Vel possit sic estimari / propterea testatus est quod deus quod
ad confessionem vocalem et sacramentalem remisisset sibi omnia
peccata mortalia / et quo ordine fecit quod eum de hoc instruxisset
sed quia adhuc erant impedimenta a venialibus / que ita mul
tiplicata gravabant eum / et inducebant eum in quandam desidiam et tor
porem / ideo ab hiis hic petit liberacionem / Vel viam iniquitatis
peccata nunc venialia sunt via iniquitatis / quia disponunt ad casum pec
cati mortalis / Et nunc quod hic pro declaratione huius / utrum ab omnibus
peccatis venialibus et ab aliis occasionibus peccatorum possit homo
in vita hac communi lege divine misericordie liberari / quod quo
sit verum / patet ex sentencia huius beati pauli / quia adhuc tenetur pe
ticio ista / Dicit nunc Ambrosius ... quod sui veniunt fleret

que florentibus membris viget / quamvis in statu certamen quod virtutum
ultima sustentat nescit corrumpi. non a fine desinit / quia
nichil est ruinosum in ea nisi remissum. nichil mobile / nisi
lubricum. ut nec ex opera vicio fraudis possit effundi. Ex
quibus videtur ponere caritas tam mundata quod in ea non sit aliquod
veniale nec aliqua mali occasio. Et quamvis hoc vel est fuit
ad hoc id preceptum apostoli ab omni specie mala abstinete vos (ad thessa. v)
nec tamen precipit quia hoc fieri non possit. Contra omnes arguitur dicitur
in Proverbiorum xx. Quis potest dicere mundum est cor meum et apertus
mundus sum. Et ratio quia ut gloza dicit super io. in. quia
operantur imfirmitate fomes qui est languor nature / commovet il-
licita desideria. immo illa sunt venialia peccata. Unde Augustinus
dicit in libro de spiritu et littera sicut non impediunt iustum a vita / quedam
peccata venialia sine quibus ista vita non ducitur sic ad salutem et
nam nil prosunt imperio aliqua bona opera sine quibus vita ista
pessimum difficulter invenitur. Ex quibus manifeste arguitur quod vi-
ta huius quamvis sine talibus peccatis non ducitur quod in ea nullus
potest ab eis totaliter liberari. et quamvis ipso facto. Et dicitur ff sic
ita. quia primo petit tutelam a culpa fixa. De via iniquitatis
amove a me. Pro postulat iam depulsa si est aliqua. De
lege tua miserere mei. dicit igitur tolle a me malam consuetudinem et
et ammodo comunde sequitur. Et tunc via iniquitatis amove. i. via
iniqua dicitur. ut actus viciosus dicitur actus virtutis et operatio mala
dicitur opera malicie sic via iniqua dicitur esse via iniquitatis. Et tamen
hoc est que ducit ad dampnationem eternam ut est quodlibet peccatum
mortale. prov. xiiii. lata est via que ducit ad perditionem
et multi vadunt per eam. Alia est que non ducit immediate
in dampnationem sed ducit in id quod ad dampnationem deducit
ut est peccatum veniale. Et sic secundum dictum multis peccatum mortale
veniale. quia veniale est id quod hominem usque ad statum
mortis spiritualis non gravat. quia licet penam mereatur tamen facere
non diligetur. Sed mortale sed debitum pene interminabilis.
Secundo adpunctus nisi de amotione mortalium peccatorum. quia supra
de hoc tractatum est. sed solum de amotione venialium. Et quanto
minus sed hoc peccatum de ratione involuntarii. tanto est
gravius. Et quanto plus tanto est levius. Est enim veniale
peccatum quedam voluptas aut libido aut delectatio in creatura
sub deo aut citra deum. Aliquando enim homo delectatur in creatura
inordinate et movet se ad hoc ex deliberatione. Aliquando
non. quia ad hoc movet voluntas sed quia admittit vel per-
mittit vel quia ratio non prohibet appetitum suum tamen de
lege. Et ideo sequitur quod non potest dici quod aliquis
peccaret venialiter involuntarie simpliciter licet aliquis

invitus peccat aliquando non in toto / alio modo dicitur Augustinus peccatum est
voluntarium / quod si non est voluntarium / non est peccatum / Et sic glosa
super illud Prover. xxiiii septies cadit iustus in die et resurgit
/ quod dicitur sic cadit / vel per ignoranciam / vel per oblivionem / vel per sub-
repcionem / aut per necessitatem / vel per fragilitatem carnis / singulis di-
ebus peccamus / frequenter vel nolentes / vel inviti sed necesse / Ex
isto statim elicio quod peccata venialia et sic dimittuntur sine speciali
infusione gracie / non sic dimittuntur sine contricione / Primo quia per hoc
/ quod per veniale non amittit se habet bono incommutabili / nec adheret bo-
no commutabili ut fini / sicut iam dictum est / Unde propter illud homo non
amittit graciam / Non oportet ergo quod in eo ubi est habitus gracie / quod ad
eius remissionem de novo infundatur / sed sufficit ut dicit B. t. quod illa
gracia que habetur / in actum procedat / veniale enim non habet tollere habitum
gracie sed impedire eius actum / sicut enim pulveres obsistunt y-
magini / ne eius pulchritudo appareat / sic venialia impediunt
... / ne operis in actibus appareat / sic et ve-
... gracie / ne operis in actibus appareat / quia veniale non
... in hoc / quod homo minus deum amet / quia veni-
ale non diminuit caritatem / alias enim eo quod tolleret / sed in
hoc quod amor dei non ostenditur in omnibus actibus hominis
aliquid de ordinacione in eis ponite / ideo ad eius remissionem suf-
ficit aliquem actum facere / qui illam obsistacionem tollat / et
gracie impedimentum removeat / B. t. ... per hoc patet quod non re-
mittitur sine contricione / Secunda quod quando est tale peccatum volun-
tarium / non potest remitti quamdiu voluntas manet in illo / modo
tamen / non potest remitti quamdiu voluntas manet in eo / modo
revocare voluntatem ab eo, quod quis prius volebat est habere displicenciam
ad illud et hec displicencia dicitur dolor contricionis / quia est gracia
informata / ergo contricionem verum B. t. probat per hec contricionem / si
sola gracia remitteret peccatum veniale sine tali displicencia ad
id / quod ipsa cum peccato veniali stare non posset / Notandum tamen est quod con-
tricio modis tribus accipitur / Uno modo accipitur pro gracione in habitu / et
sic non sufficit ad peccati venialis dimissionem / quia alias quamcumque
haberet habitum virtutis gracie ... quia contricio est actus / continuus / peccati ve-
nialis dimissionem / et sic peccatum veniale cum gracia stare non posset / Secundo
accipitur pro contricione in actu / et sic non semper requiritur ad peccati ve-
nialis dimissionem / alias enim illud peccatum / quod quis in memoria
in cogitacione non haberet remitti non posset / quod falsum est / Tercio
accipitur pro contricione medio modo se habente / et hec requiritur ad venialis
dimissionem / Sed enim ut tale peccatum et si actualiter non displiceat con-
plicite / quod sic actu displiceat adminus implicite / quod fit voluntate vel
actus / quando enim aliquis agit aliquem actum ad quem displicencia peccati
venialis sequeretur / si in memoriam veniret / Et si cogitacio actum
in illud ferretur quemque habet displicenciam actum et implicitam
Sicut cum aliquis fervente motu dilectionis fertur in deum

Ille fervor secundum gregorium delet veniale peccatum et sic homo in deum
sit fervi[dus] et non habet displicenciam alicuius peccati actu ille actus
talis est quod includit in se displicenciam implicitam qua talis
displicet omne id quod a deo retardat. Sic ergo iste confessus est
constanter ad fidem et obdormivit et in illa obdormicione accidere
peccatum ... Hic non habuit displicenciam explicitam ad illud
peccatum quod post confessionem illam ferventem commisit nec implicitam quia
nullum opus tale fecit ad recipiendum eius peccati displicenciam quia eo
commisso statim obdormivit et tamen dimittitur sibi. Hoc est ideo quia
pena martirii habet vim purgandi ymmo dicit bona ventura volun-
tas martirium subeundi. Unde opus esset homines qui non essent
digni pati in ipso actu quo se ad paciendum disponunt digni
efficit passione et tollet omnia peccata que reddunt indignum co-
rona martirii. Et secundum hoc petit iste. Amove a me via iniqui-
tatis da mihi occupari cum talibus actibus in quorum occupacione
omnia venialia consumit vel ad me accessum non habent et ita
sunt talia opera que in se continent contricionem implicitam ut
illa que de se nata sunt excitare caritatis fervorem sicut sunt sacre
recepciones que graciam conferunt et etiam quibus impedimenta fervo-
ris et gracie auferuntur ut aque benedicte aspersio que demones
inimicos repellit. Episcopalis benediccio que ex memoria dominice
auctoritatis ad humilitatem trahit vel ex contrarium humilitatis exte-
riora ut tunsio pectoris et consimilia ut inspectio devota cruci-
fixi in recordacione dominice passionis ad compassionem doloris in-
ducit et oracio dominicalis in qua homo intencionem convertit ad omnia
bona et contra omnia mala dirigit. Et dicit B[onaventura] quod ista omnia ex
se non sunt venialia tollere sed inquantum in nobis fervorem ex-
citant vel contricionem causant. Et secundum quod ista maior vel minor
fervor generatur vel de quanto de pluribus vel paucioribus adminus impli-
citam contricionem continet plura vel pauciora venialia dimittuntur. Et
secundum hoc iste vel ... petit talibus actibus occupari sed nunc se oc-
cuparet ut ex eis venie possit recipere vel ad fervorem caritatis
vel ad contricionem de peccatis. Nolunt eciam admittere accidiam que licet cari-
tatem non extinguit tamen retardat eius actus effectivi. Nec volunt
admittere delectacionem in re licita inordinatam ut quando delectatur
non quando debet non ut debet ut ultra quam debet ut non in eo
in quo debet ut non nunc cum debet requiris. Tales enim delectaciones
vicio se sunt et ex corrupcione fomitis procedunt. Nolunt [extra ...]
hic admittere talem peccatorum multitudinem. Nolunt in eis longo
tempore commorari quia qui sunt multa et diu in eis perseverant
disponunt ad necem et ita necare dicitur disponunt ad devotis-
sime sancte estimacionem et se dicitur estimare sepe ...

mittitur in eius progressu usque ad mortale. Tamen allegatio in septimo. Et sic propositum ponitur hec conclusio. Licet omnia possent omnia venialia simul dimitti, tamen non potest fieri totaliter vita sine venialibus durante nisi ex dono dei speciali. Quarto licet 3 partes prima pars est beati Thome in septimo quarti, qui dicit potest esse tam fervens motus caritatis in deum quod omnia peccata venialia consumit, et sine actuali cogitatione eorum. Illa tamen intelligentur id est de peccatis venialibus sicut in tempore de mortalibus. Et impossibile est a deo dimittendum propter veniam quia mortalia sunt ad invicem connexa maxime quo ad aversionem a deo et quo ad amissionem caritatis. Et ideo non dimittuntur omnia simul, et unum sine alio non dimittitur. Secus de venialibus, quia in non connectuntur. In venialibus non est a fine aversio, et ideo est defectus in actu illorum que sunt impediunt. Ex eo sequitur quod unum veniale sine alio potest remitti. Racio est quia nulla sunt coniunctione. Secunda racio quia non ita deo displicent quod unum sine alio dimitti non possit. Tercia racio quia non sunt ita fixa in anima nec sunt ita magne adherencie quod unum sine alio abici non posset. Sicut tamen omnia vera sunt de mortali. Secunda pars conclusionis est Augustini in libro retractationum qui querit an ille a quo lex perfecta est usque ad unum apicem, a quo omnia pene divina mandata impleta sunt, potest vivere sine crimine. Et dicit quod nullus utente libero arbitrio attingit vita durante sine peccato. Unde iohannis primo. Si dixerimus quod peccatum non habemus, nosmetipsos seducimus et veritas in nobis non est. Et beatus Bernardus dicit. Licet singula peccata venialia vitari possimus, non tamen omnia quia procedit a corrupta natura. Ex quo patet quod tho[mas] pos[uit] conclusionem de veniali peccato non tenetur ad propositum, alio abstinendi. Et beatus Bernardus dicit sufficiat quod minus. Racio quia non omnino id de civitate. Tercia pars conclusionis est Augustini ratione dolcat de corrupcione nature. Tercia pars conclusionis est Augustini qui dicit de beata virgine quod tota vita sua duxit sine peccato veniali, quia tamen erat singularis et excellentis gratie. Et allegatio in septimo sententiarum dicit quod omnis septime que dicunt hominem non posse vivere sine peccato veniali dicit esse intelligendas tripliciter. Sic non posse id est posse cum difficultate. Alio modo non posse pro omni. Licet possit hoc fieri pro aliqua parte vite. Tercio non posse scilicet derelictum corrupte nature, sed si gratia naturam corruptam adiuvat, tunc potest maxime, vel adiuvat excellenter. Et ex isto sequitur quod licet gratia baptismalis peccato veniali opponitur, tamen quelibet alia gratia etiam opponitur. Baptismalis gratia, quia per [illegible] omne peccatum tollit originale, actuale mortale et veniale. Sed caritatis gracia non tollit veniale sine ita dicta est confirmata, ut caritas iustificantis sine consumacionis, nisi tunc esset confirmata, ut in virgine gloriosa et in apostolis, ut aliqui volunt, post susceptionem spiritus sancti in signo visibili. Secundum hoc iste petit, ut saltem aliquo tempore possit esse sine venialibus, quia hoc nimis altum est.

[Margin:] 90 a
Gelasius
Et ideo quod unius non dicitur sine alio ... [illegible]

sibi est / vel ut alicui daretur sibi tanta gratia / quod corruptionem non
possidens non admitteret cadere in veniale. Ex quo non nisi alicui
bus concessum est / ad hoc posset aliis concedi / ex quo ad hoc
magis dominum contenta est. Nam videas contra pericula quomodo contra
occasionibus peccatorum / cum ab occasionibus peccatorum / quibus in vita
hac posset absolvi / ut non solum a malo mortali et veniali / sed
et aequaliter ipse mali posset abstinere / quemadmodum hoc videtur apostoli
principes / ut est supra allegatum / Et est duplex huiusmodi occasio / una
est interior ad malum inclinatio / alia est exterior ad malum
inductio. De primo dicitur mibi dicit / amone quasi in nobis sit e
mentibus nostris inhesit / quod per opus est auxilium liberantis per
cari. Unde ille dicebat Infelix ego homo / quis me li
berabit de corpore mortis huius. Et iste dicit hic viam iniquitatis a
move a me / et hanc occasionem ego interpretor esse concupiscentiam
ipsius fomitis / Et dicit Magister libro secundo distinctione 30 in sexto scilicet habere
illam ut est pena attestatur humane nature corrupte et di
vine iusticie / ut expugnat divine gratie / quia sic est equaliter
in omnibus descendentibus ab adam per seminis divisionem / hanc
habere non est culpa / ut sancti petunt ab hac in ista vita li
berari / licet ingemiscat / ex tali vanitati subiecti sunt. Et ste go
dicendo / Viam iniquitatis amove a me / non abhoc petit ab
solvi quia licet huiusmodi concupiscentia ad statum miserie pertineat / sed hec
tam ut est inclinatio ad peccatum hic est hec quasi fomentum in
gremio / vel ignem in sinu / et non est aliud nisi quedam pronitas
tonalis anime ad peccandum / sive iam proveniat a carne / sive non
a carne dicetur non id inter se concupiscentias mas non cas / hec siquidem
in quibusdam viget magis / et in quibusdam minus / Et huiusmodi
concupiscentia multis nominatur nominibus propter diversos effectus / dicitur enim li
bido / quia inclinat in actum / et sic quidem oppositorum admittentem
dicitur corruptio propter diminutionem boni naturalis / et in ita invectivam
et infirmitatem resistendi malis motibus / dicitur feditas propter
inclinationes ad sordes et ad turpitudines. Est igitur huiusmodi concupiscentia
contra potentiam naturalem / et contra pulchritudinem anime / et contra omnem
dispositionem ad bonum. Et dicitur lex membrorum / quia dat quidam
aptitudinem ad mala / que sunt per membra / tyrannus re
dicitur / quia in quibusdam membris violenter dominatur / dicitur fo
mes / quia peccata fomes (stimulus) quia ad ea stimulat. Hoc ergo
hec ergo dicitur via iniquitatis / quia occasio est iniqua ducens
ad omnia mala huius vite / que iam dicte sunt / nisi hic ei
resistatur / vel nisi comprimatur / aut sopiatur. Unde sapiens petit si
bi auferri concupiscentiam / et David queritur de tyrannide concu
piscentie dicens / viri sitiebant qui querebant animam meam. Et propter

ut petit a se amoveri [illegible] iniquitatis [illegible] occasionum / vel petit a se amoveri detractiones / a concupiscibili [illegible] ab irascibili commotiones [illegible] amovere [illegible] quas [illegible] petit ab eo [illegible] vie [illegible] dicit [illegible] ad iniquitatem quam propheta petit ab eo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] viam iniquitatis a nobis [illegible] et non [illegible] a nobis / [illegible] studiose [illegible] ut [illegible] a nobis [illegible] [illegible] [illegible] / viam amove a me viam iniquitatis [illegible] [illegible] [illegible] ut possim [illegible] [illegible] / [illegible] a me viam iniquitatis [illegible] [illegible] ad iniquitatem / [illegible] ad me [illegible] [illegible] et hec via [illegible]

.1. proclamavit contra tantus [illegible] / Et [illegible] tunc modo iste [illegible] petit a se amoveri tam sibi nomine vie iniquitatis / Et sic exponit doctoris [illegible] [illegible] / Dicit enim sic viam iniquitatis amove a me .i. [illegible] per quod devenitur ad peccandum

Prima est occasio ad malum seu ad peccandum exterior sicut sunt sensui obiecta / talia enim sepe faciunt inclinationem interiori [illegible] / [illegible] ut supra allegavi / Dicitur omnibus qui istorum que sentiuntur veniunt in animam species et occurrunt concupiscentie faciunt pruriginem et ad delectationem [illegible] assensum / Et omnibus hic invenit / quod multi [illegible] peccaverunt et precipue magnorum / occasio [illegible] exterior ad peccandum / Dicit enim sic non [illegible] propheta iniquitatem [illegible] / ostendit / quod non est [illegible] amove a me / viam iniquitatis / [illegible] maiorum [illegible] peccata nobis iniquitatis / [illegible] quod via ad iniquitatem [illegible] / Et dicit omnibus quod hic est grande [illegible] alta est vestigiis / [illegible] [illegible] remedia de malo et viris [illegible] / [illegible] species / [illegible] [illegible] inspiratione [illegible] / Hoc posuit [illegible] ut [illegible] legitur in [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] notabili posito / [illegible] ista [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] homo in [illegible] statum [illegible] a peccatorum occasionibus [illegible] [illegible] liberatur / Immo [illegible] [illegible] occasionibus [illegible] et [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] / quia [illegible] [illegible] interior / que sicut calor naturalis vita / ita ipsa fovet peccatum et inclinat [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] / quia [illegible] intensioni / sicut enim [illegible] ita et sibi nihil sufficit / quia [illegible] quanto sibi magis [illegible] / [illegible] tanto magis [illegible] / et ista [illegible] per gratiam baptismalem / [illegible] quo ad malam dispositionem / sic quod est in anima appetitus [illegible] / quod per additamentum aliquid [illegible] possit in peccatum / et [illegible] manet in baptizatis / [illegible] non [illegible] culpa / que est [illegible] et quidam ardor / et [illegible] in peccatum / quia [illegible] sublatum est / [illegible] in concupiscentie manet / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et in peccatum inclinat / [illegible] quo ad [illegible] / [illegible] est [illegible] possibilitas ad peccandum / [illegible] possibilitas [illegible] dispositio ad peccandum / Et in aliquibus ista dispositio fuit [illegible] quo ad peccatum mortale / ita quod data erat eis tanta gratia / quod ea assistente non potuerunt peccare mortaliter / sicut paulo / qui gratia accepta [illegible] / dixit statim / non [illegible] / et [illegible] [illegible] / In aliis fuit [illegible] quo ad veniale / ita quod [illegible] in gratia / quod nec venialiter peccabat / sicut [illegible] [illegible] post [illegible] / quia in eorum operibus [illegible] gratie [illegible] / iam in gratia [illegible] / iam in gratia sanitatum / iam in [illegible] / iam in discretione spirituum / iam in operatione miraculorum [illegible] / [illegible] in [illegible] [illegible] omnino erat evacuata / ut aliquibus placet / [illegible] aliquos vero [illegible] [illegible] [illegible]

Vn dr ysaac abbas [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] vitiorum voluntari [illegible] ad [illegible] Et [illegible] hoc [illegible] peccati / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ista [illegible] ad [illegible] peccati

ea nulla in ea fieret peccati occasio / sic enim in ea concupiscentia fuit extincta
ut nullatenus rebellaret / nec rebellare posset gratia ~~dimitate~~ domi-
nante / fiet [?] ie Tercio [?] in gratia dei opposita est habitudini concupiscentie / secundo
quia delet eam et mitigat / magis ac magis et adhuc quod in actibus
expugnavit eam / nec impugnat habitudo quod gratia opponitur peccato originali / secundo
opponitur ei non essentialiter / sed non qualitatem opponitur concupiscentie / et concupiscentia
propinquitate nimis concupiscentie adeo [?] [illegible] / Exiit [?] secundo quod valde vigilan-
dum est contra habitudinem occasiones et inclinaciones peccatorum / propter quod iste
contra habitudinem ad deum in oratione recurrit dicens / vias inquit amone
ante quia sepe in elevatione mentis in deum datur fervor cari-
tatis / quod habitudinem occasiones repellit / et dicit hic omnibus vero quod le-
ge medicine sanati non sunt / cito incurrunt [?] ad interim / quod quod curatur
leviore vel tardiore non sentit / cito enim ista intrinseca prosiliunt si non
habuerit obviancia sibi medicamenta / Capitulum actionis quem dicit quod
homo non gratie [illegible] liberatur quibus ab occasionibus extrinsecis
peccatorum / secundo quod ista prima parte / quia enim in aliquo compita [?] interior quo
[illegible] / quod exteriora sunt / non sunt enim violentiam interioris / et in
ductorum per [illegible] cordis non sentitur / unde sicut temptacio a deo
dum homo est bene premunitus / non infert iacturam / ita exteriora
ista non inferunt iacturam / potest enim homo esse inter epulas et esu-
rire / inter vestes frigus pati / et hominum commixtione non inquinari / quod
ipsi pueri Ananias Azarias et Misael / non erant inquinati cibis / gen-
tilium / nec ritus ydolatre corporis / potum in cibis minime inquinatus [?] creatu-
ris / et quod Thobie poterant abesse et captivitas / et pecunia libertas
et pecunia remuneratio a rege / in captivitate paciens / a captivitate so-
lutus / captivos visitabat / corpora sepeliebat / a rege receptis mu-
neribus / miseris solacia impendebat / et quod angeli nobiscum
manentes omnibus que hic sunt avisione divine faciei non sean-
dant [?] / sic exteriora iustis hominibus sunt evenire [?] / ut enim nichil inquit apostolus
eorum diligentibus deum omnia cooperantur in bonum / Exemplum non angelo
quod in viris perfectis est libertas spiritus / racio est / quia sic anima
lo exuti sunt / quod nec intrinseco dignio [?] nec extrinseco / in peccatum per
trahuntur / nominis / ubi enim est spiritus domini / ibi est et libertas / Secundo quod
tales viri spirituali proficiunt / racio quia libertatem a peccatis
sine impedimentis serviunt deo / Scita [?] dicit signum hic quod impedit
in viis iustificacionum sic ambulare / ut homo facile possit corripere
torpore exteriora adiu[?] ma[?] [illegible] provenire / et respondetur / puto quod non aliud
nisi id quod a se expetita rogat amorem / dicens / viam inquit amone
ante / Tercio non omnium exteriorum arguit occasiones intrinsecas peccatorum
amotas non esse / hic quod homo quod prius sensibus utendo circa
corum obiecta declinat ad eorum delectacionem / ad corporis consensus
et quibus ad prohibita opera / non est quod ado [?] / nisi quod vices anime
non sunt bene regulate / racio enim non bene aspicit / non enim

contra peccata

ad Rom viii

diligencia motum discernit / et ita nunquam illicitos ad se permittit / sed quandoque admittit et permittit / et homo quandoque adhuc devenit quod incurabilis sit / unde dicit Hieronymus / Omnibus nisi putrefacta recidantur / ut humor iniqui bus dissipatur / frustra medicine manus adhibentur ad vulnera sic dico nisi ista exteriora que sunt plena putredine reiciantur / et id est humor / hoc est delectatio que potest accordari talibus nisi opponatur / quid valent medicinalia cetera quasi nihil / quia non obsta contra tibus quibuscumque / quamquam per exteriora magis magisque augentur / pe rit ergo iste omnia hec a se amoveri / ne in peccata similia incidat. Dicit Deus / quam insufflatione anime quod dicit. Ex quo meciam in hiis que adpriis occurrunt confirmasti / peto amonicas anime omnia propriorum possem in similiter casu in peccati / et petit spiritus libertate / petit gratiam confirmante / ignorancias et destitutis quorum memoria ad hebat pe tit indulgenciam / Dicit Et dicit lege tua miserere mei / et ab omnibus malis esse solutus / et in omnibus bonis regulatus / Circa istam simi litudinem est notandum quod Deus habet legem suam supra omnem aliam legem constitutam / legem quidem sibi essencialem / sibi intrinsecam / et immutabilem / Dicit Gregorius sicut si dicitur lex medici est ars sua / qua quis morbum scit que medicinam curare / circa lex Dei est sua sci encia / qua scit quod cui expediat ad salutem / videtur ergo dicti circa / quia scit quod cui expediat ad salutem / vide ergo distinccio petivisse / quod ipse qui optabat / quod terint ab eo simili sustiane amonecetur / quia talis peticio non ita subiecerat divine legi / et sue scie / sicut fecit iste / Vel lex Dei est sua pietas / ut et mi sericordia / sua siquidem lex / Dicit Gregorius est semper misereri / hec in lex caritatis ligavit Deum adhuc / ut de celo descenderet / unde se permittit permittit et miserie colligaret / et hoc est quod quandoque Deus facit nobis tolle rabilem / iuxta id Ecclesiastici apud te propiciacio est et propter legem tuam su stinui te Domine / lex Dei est sua iusticia / iuxta id iusticia tua iusticia in eternum / et lex tua veritas / hiis ita prenotatis po test dici / nulla misericordia est legittima nisi hec tria concurrat in ea / scilicet scientia Dei / pietas caritatis et iusticia rectitudinis / et hec tria sub aliis nominibus habemus in libro de dispensacione et precepto / Dicit esse necessaria volenti misereri / videlicet zelus / videlicet in strictione / clemencia que est ratio in remittendis penis / et discretio que sit scientia / Extrema gravione probata electio primo quod sine iusticia nulli est pietas facienda / Dicit in Hieronymus / Omnibus lege ini iusticia / qui cum iusticia misereatur / ut illa dimittat / que scit lege solvi / qui cum iusticia misereatur / ne cum aliis miseretur / seipsum faciat le ge obnoxium / Extremo iusto quod in una contingit esse pectus / Dicit in omnibus quod agitur pinguissimus ex miseratione vite domini fecit Saul peccare / Et dicit ibi peccatum in una sunt quia facta ina pecca / Circa in nullo discretio est obmittenda san

Glossa: mala virtute. Bona indulgere ut miserere mei Deus de lege tua in quantum [illegible]

misericordiam Dicit n. Bern. sup. Ca. ad Ruge''' non erit minor
s aut p mas penas eu prend est q patis ei qui erat primo
dz / Et ambg dt deteriorem faciq eius misionz in mste / Dat
zacionz qui eiq nullud preciu culpe ferunt facientes inhonesta
in passiones ignote tradimt / et dantz in reprobu ssm / Du
ex hc putant q petaverint sine iudice et deu suos scelere
punitore no agnostant / vult g iste / sic sibi misereri / ut
lex dei non offendat et ut facilitas venie sibi nd p bet
incentivum delinquendi / Bnus in Sugg exponendo hunc passu
ponit dupcem legem et ma ilius thema Roz iii ubi legem
factorum et legem fidei / ubi gloza lex factoz dr lex vetus
qz ostendebat quid faciend / et mandabat face et minabat ad
faciend / sz no dabat adiutorium faciendi / lex aut Xpi dr
lex fidei / que mandat facienda / et credendo impetrat ne fiat
ita q opa Xpi procedunt ex fide / que iustificat / et ita dicr
esse opa fidei et opa iustitie / vult g iste ut dcq pu misereri
ezm legem fidei .1. ut sibi daret gram qua facta / facer et
vitaret / quod p se ipsum facere q vitare non poss / Ex quo pz q
gnad petoz que procedit q lege qui domo amice no facit
vitae omnia venialia peta / et omnes occasiones petoz / quia
hc face est gre specialis / est privilegii et progative spalis
sicut est supra ostensu / et hic directe respondz ad qstid

Viam veritatis elegi iudicia tua non sum oblitus
In principio istius octonary ponit suas peticiones contra defectus
multiplices / Petivit confirmari contra dormitacom / petivit an
ard adiungentes amorem / adhuc ad quintu competet divine legi
et sue pyetati / Hic iam modo posito p istam peticonem ex
audicione / ponit persuasiones / persuadz aut exaudiri ex bo
no usu beneficioz dei .q.d. multa petivi et mito exaudi
re debes / que beneficiis ambg quemque das utor decent / Et ut dt
Lyra tangit hic usum debitum quadruplicis bnficy / q
correspondz quatuor peticionibus suprapositis / Primo n petit
q adhesionem panis vivificacoms et allegat cur debet in hoc
exaudiri / d viam veritatis elegi .q.d. intelligencia mea usus
sum ad investigacom veritatis / Sco petivit pro petoz remissioz
doceri in iustificacoibg dei / que doctrina ut ibi est dictum pra
xim respicit / Et allegat cur tm quibus q multu laborat multu
recipiet / Tercio petivit sibi manifestari ordinem in opibus
iustificacionum et iusticie / et allegat exaudicone / d / Adhesi
testimoniis tuis .q.d. voluntatem meam stabilivi
circa illa quibus meam protestatis salute / Quarto petivit

c debet i. illa peticone exaudi d iudicia tua no sum oblitus q memoriam meam occupavi indigentis
tuis

viam ad iniquitatem amorem corporis qua preveniebat sibi dormitacio
corporis / et allegat pro comparacione ij · d · viam mandatorum
tuorum cucurri · q · d · semper implebo voluntatem / quam in pre-
ceptis expressisti / Ex quibus patet fuisse oraciones minus effica-
ces / et ita ad exaudiendum proclives / Et in hiis verbis ut dicatur
Dorra innuit reformacionem vite anime / in quibus ymago est
benedicte trinitatis / videlicet misterie memorie et voluntatis / Et ideo
comparat omnibus · d · d · ij · sit psalmista de beneficiis dei que iam
consecutus est / quodammodo potest dici pro presenti impetravit am-
plior / que nondum fuerat consecutus · d · ij · viam vitalis elegi
iudicia tua non sum oblitus · adhesi testimoniis tuis · domine · non me confundas · Aliter
comparat ambobus · d · quia illi a quibus non est amota via
iniquitatis / dati sunt in reprobum sensum / et viam vitalis eligere
noluerunt / Ideo psalmista qui sincero voluit cordis affectu / viam
vitalis elegit / Et pro declaracione huius notandum quod ista Utrum abie-
ctis erroribus viam vitalis eligenda est ex diversorum iudiciorum
memoria / quod quomodo sit verum patet quia versus isto psalmista non quia tenebat
divina iudicia in memoria Dicit se elegisse viam vitalis / Et probatur
quia sicut iusta iudicia sunt eligenda / quia deus iusticias
iudicabit / patet in psalmo · d · Cum accepero tempus ego iusticias iudica-
bo / Sic ergo via vitalis eligi debet / quia deus errantes a via
vitalis iudicabit / Utrum igitur quod quomodo sit verum / In oppositum arguitur
via vitalis est Christus Iohannis xiiij · ego sum via veritas et vita
Sed iste non cadit in eleccionem / quia finis est / sed non nisi eleccio
est illorum / que sunt ad finem / Unde Iohannis xvij · d · Hec
est vita eterna / ut cognoscant te deum et quem misisti Iesum Christum
Ubi manifeste patet / quod Christus est finis ultimatus / ex quo est rec-
titudinis abiectum / Et illi qui errant a via vitalis in divino
iudicio non iudicabuntur / quia ipse iudicium dei innueria error
non est abiciendus / et per consequens quod falsum patet quod hoc quod · d · vitalis
qui non credit / iam iudicatus est / quia non credidit in nomine
in nomine unigeniti filii dei / Et debet sciendum in quibus psalmista
tangit tria effectus divine gracie
rum quod psalmista in hiis verbis / tria effectus divine gracie
misterie directionem · d · viam vitalis elegi / Secundo memorie re-
collectionem · d · iudicia tua / Tercio voluntatis stabilicionem
· d · Adhesi testimoniis tuis / Quarto agendorum impletionem /
· d · viam mandatorum tuorum cucurri / Et quinto addicio
ponit gracie cooperacionem · d · cum dilatasti cor meum / Ubi
nil que sequuntur / non comparantibus / Divino pro non ponit
adquod se homo omnibus debet protendere · d · viam / Secundo quid
in eo ad quod se sic extendit debet discernere / quia vitalis
distat ex debet distinctio apparere / Tercio quid ab illo

p̄ sic determinat abire / quia elegi / Electio n. est tm̄ abiectione
contrarij / hic. n. bn̄ ratio dirigitur / qn̄ procedit in via electionis
qn̄ quod verum est determinat / et quod obviat veritati abiciendum
iudicat / Dicit ergo sic viam veritatis elegi qd' petiui supra dicta
/ et nō sinistra / quia qn̄ per graciam dei dilatabatur cor meum / hec
bona faciebam / Primo viam veritatis elegi . i. ex illis que in sponte
bant mala et bona / qd' erat solidius amplexus sum / est . n . cor
in nobis via vite et mortis / Ecc. xx an hominem aqua et frige
ras et ignis involuens / extendat manus ad quodcumque voluit / Ecc.
xv ubi et dr̄ / an hominem boni et mali vita et mors / Et
/ primo videndum est / de abiectione mali / de electione boni / Primum
dr̄ / quod eligere est ex pluribus unum alteri preoptare / et quia vita ho
minis ducitur multipliciter / ideo valde homo dz circumspicere semper / Et ex
n. sunt / que faciunt homines errare / prima ex ab intrinseco / et alia extrinse
co / ita / et mutuo sibi invicem correspondent / Primum ab intrinseco est
ignorancia veritatis / quo ad intellectum in x. id patet xiiij dixi /
hij errat corde / Secundum ab extrinseco deceptio doctorum / Ad ti
. ij. 3o mali homines proficiunt in peius et in errorem
mittentes / qui n. credunt illa / alii illa / et homini nescit
quid est veritatis / de facili de̅ducitur in errorem / prima petri in ordine
itatis sunt omnes errantes / videlicet per erroneos ductus / R. x. .d.
recti sunt et ductus eorum / sed nunc conversi estis ad pastorem animarum
vestrarum / Tertium ab intrinseco est cupiditas quo ad affectum ...
intellectum / quod hic est malum / et quod hic sit bonum / Sed quia plaga est ~~bonum~~
~~est ... quod~~ malum est et afficior / ideo sequor . i . de quo Jacobus
vj Nolite errare fratres deus non irridetur / Quartum ab extrinseco
est viarum diversitas / De omnibus cap. v. erravimus a via veritatis
et iusticie / ambulavimus vias difficiles / ex quo . n . est distinctio
viarum / quando homo non premunit affectum a corruptione / de facili
incidet in errores / et ideo ponit magister in prologo sententiarum / extra
quod aliqui volunt suis affectibus sermones coaptare / tenderem in
dampnabiles errores / Et hoc fit de hoc Jeronimum xxx di
deceptus errore adorans deum alienum / 3o ... dico malis iniquitas erat
Primum intrinsecum consideratio rationis quo ad effectum / Sepe n. ho
considerans aliquos effectus / seducitur in errorem / ut evenit
illi regi Babilonis / in colendo ydolum Bel / tamquam deum
Danielis xiiij hic erravit rex / Quintum ab extrinseco est similitudo
dictorum / multi ... dicunt vindictam iusticiam / et remissionem
... / et treccacionem gulam / sepe n. quando similitudo incidit
... et homo ... / non ... stabilem / incidit

Marginalia (right): secundum errare / de errore / 2m / 3m / // i. corinthios / et i q. ... / 4m / * prio zorobabel xiij erat ... dei quod operatur malum / ... hominem ... / sicut quod accidit ... amore ... multi ...

Marginalia (left): ... 2m ... / ... ut ... / ... 243

discederet

in errores / Thy. iiii. In novissimis temporibus discedent quidam a fide
attendentes spiritibus erroris / utpote falsis miraculis / quod
factum erat tempore moysi / moyses enim faciebat miracula / et magi
pharaonis similia faciebant / sicut quidem modo tempore antichristi in er-
rorem deducentur si potest fieri eciam electi / Dicit ergo iste
non obstantibus istis / que deduxerunt et seduxerunt / Dixi viam veritatis
elegi . i . in nullum errorem prolapsus sum / nec ex falso intellectu
/ nec ex inordinato affectu / nec ex raciocinacione fallaci sicut fa-
ciunt multi doctores qui habuerunt diversos / vias diversas secundum
quas apparebant veris similia / sua et plures Dicit / quod multa falsa
sunt / que apparent veris esse probabiliora / cum tamen omnes
errores abiecit / Dicit enim Augustinus errare est verum querere / et nunquam
invenire / Exemplum de eo quod error caret fine / pertranseundo enim quibus
errare dicitur / quia non devenit ad aliquem finem / sicut quod currit
non invenit / Secundo error quilibet in principio habet aliquam cau-
sam licet ex nichil posito / sicut in corrigere / quia pertransit homo et
rare incipit / quia errandi non est alia causa / nisi propria volun-
tas / multi enim sciunt se errare / et cognoscunt causas errorum
/ videant nullum exitum / sed quia sic placent / non vadunt in
ad inventionibus suis / Exemplum de eo quod nunquam veritas sunt
errorem deduxit ad finem / racio quia error caret fine
Dicit enim Augustinus facilius est errorem diffinire quam finire / quo-
deamus ergo iste / quia error est abyssus multa / et quia in eo nec
est finis neque bonum / Dicit ergo omnes causas errorum obmisi et
elegi viam veritatis / Ambrosius firmiter postea quero / licet non omnes
errores possunt vitari / quia
error peccatum vitari / ergo non omnes errores possunt vitari / quia est
quia licet / quia peccatum veniale / est eciam error secundum
[illegible] ex prioribus / Nota Augustinus in libro suo Enchiridion
quod istum [illegible] veritate / Dicit eciam errare non est aliud
nisi putare verum quod falsum est / et putare falsum quod verum est / vel
certum habere pro incerto / vel incertum pro certo / vel quod id quod est
in animo deforme atque indecens pulcrum atque decorum esse
sentiens / vel in loquendo / vel in cogitando / vel in assenciendo
/ Et subdit hoc profecto est quod illa misera vita qua vivimus
/ quia ei nonnunquam licet animadvertere / ut non animadvertere error
est necessarius / Exemplum de eo quod vita sancta differt
a vita pravi / Dicit enim Augustinus / alibi / quia ibi est ubi vita vera
ubi nulla erit ubi fictio / erit
ubi omnia videbuntur sicut sunt / Secundo quia ille errat
aliquis / ex quo non omnes errores vitari possunt / notandum est

90

× / Ubi quod saluti obviat abi-
ciendum est / Prima probatur
probatur sic / Non omnia
peccata venialia vitari possunt
/ ergo non /

quod homo errat / quemadmodum / dicit Augustinus / Omnis homo aut fallit
/ aut fallitur / et id Ecclesiasticus est / quam dicit / omnes declinaverunt simul
a veritate / et iterum omnis homo mendax / et iterum alienati
sunt a vulva / erraverunt ab utero / locuti sunt falsa / Ex
omnibus elicio et primum est quemadmodum errare / in errore esse
bonum est voluntarius directe / sic accipiendum est quo adhuc
de errore / sicut de veniali delectatione / quia non est quod homo non potest
evadere est de miseria presentis vite / cum possit homo vel repellere
ut non admittere / vel ad missam delectationem statim supprimere / aliquos contrario
res quos homines non bene presentis vitae / ut est error quo quis
putat aliquem malum hominem esse bonum / nesciens / qualis
sit / quia contra hoc nil mali evenit / etsi aliquis homo contra merendo in
currit in penam illa adhibita pena / proficit ad meritum / Similiter
incurrit errorem / qui per similitudinem eorum que occurrunt corpo
ris visu vidit / cum repente fuit per angelum de vinculis carceris li
beratus / vel qui leve putatur esse / quod asperum est / dulce quod amarum
/ bene olere, quod est putridum / tonare cum rota transit / ipsum hominem
esse / cum alius sit / quod sepe contingit in gemellis / quod duo similimi
quin error gratus est parentibus nimis / Et in disputationibus acha-
demicorum dicit nullos contigisse errores / in quibus sepe vera repe
riebantur / et falsa approbabantur / propter similitudinem verum cum falsis / quo
[illegible] contingit errorem incidere in opinionibus contrariis / Et non
Jacob patriarcha errat / qui putabat feram suum filium Joseph
devorasse / Ex quo notabiliter infero primo quod non omnis error est
malus dicit Augustinus quemadmodum errare profuit in via peditum / non minus
morum / Secundo de multis erroribus iam emanatis / Ideo non omnes er
ror est saluti periculosus dicit Augustinus in quibusdam rebus
ad capescendum dei regnum nihil interest / an vera esse putantur / vel falsa
utrum omnes stelle sunt de numero pari / et multe propositiones ma
thematice / Sed a per quelibet probantur / dicit Augustinus in quibus rebus er
rare sine quarum assensu et fide salvus esse non potest / summe de
mentie est / Et nondum licet multi errores impediunt salutem
nec demorando diu in cogitationibus voluptuosis / erratur a sa
lute / hoc prohibetur scriptura / Proverbiorum vii ne dormieris in errore
impiorum fluctuando mente iam hic / iam alibi / a salute er
ratur / quia hoc est instabilitas / et prohibetur / ad Ephesios iiii
ut non simus parvuli fluctuantes ut circumferamur omni vento
doctrine / in astucia ad circumventionem erroris / Similiter erratur
a salute / in levi credulitate / qui de facili fidem adhibent
istis ut illis / dicit secunda Petri iii custodite vos ne cum [illegible]
ne insipientium errore traducti excidatis a propria firmitate

et error operum valde impedit. Iuxta illud sapientie v: erravimus a via veritatis
et iusticie. Maxime tamen vitandus est error in fide, quia tali er-
rore retrahitur a debita veneratione maiestatis divine, ut est here-
sis. Hec enim est peccatorum gravissimum, ideo quia tollit totius religionis
fundamentum, quoniam inde, ut allegatur, dicit procedit scisma, quod scindit uni-
tatem. Exinde apostasia, que abicit religionem, quoniam inde blasfemia
que divine adimit maiestati. Et advertendum quod adequacius se ex-
tendit fides ad oppositorum extendit se et heresis. Primo exten-
dit se fides ad ea que pure credimus et nichil ea intelligimus, ut sunt
articuli fidei. Secundo extendit se ad alia credibilia que simul cre-
dimus et intelligimus, ut in moribus multa sunt credibilia, sicut id
fornicacio est mortale peccatum. Tercio ad ista se fides extendit que
sunt in hystoriis in canone sacre scripture contentis, et ad ista
omnia se heresis extendit. Ex primo patet quod si quis diceret plura
aut quod ebrietas, ut fornicacio non esset mortale peccatum, quod esset hereti-
cus. Racio quia sic assereret contra id ad quod se fides extendit. Simi-
liter fornicaretur quia sic prevaricaretur preceptum. Ex tercio patet si quis
diceret aliquam hystoriam que est in canone scripture contineri
esse falsam esset hereticus. Racio quia assereret esse contrarium
eius quod continet sacra scriptura. Secus si quis exponendo hystoriam
diceret contrarium alicui sancto qui eandem hystoriam exposuit. Dicit enim
Augustinus, quod patres sancti ita diversa scripserunt a [illegible] sancto est, quod hec
diversitas cum deductione racionis multum facit ad elucidacionem
sacre scripture. Ex hiis omnibus elicitur quod heresis periculosissima est, ex
quo obviat fidei que est fundamentum fidei, que est in bonis mo-
ribus et per opera virtutum quibus meremur, et hystoriis ex quibus re-
cipimus exempla que sunt pro lege christiana ut dicit Wilhelmus. Ex se-
cundo quod heresis error legem impugnat divinam, patet ex toto precede-
nti, et eciam quo fidem impugnat, tunc et legem. Lex enim ex fide
oritur, ut dicit Augustinus, et patet hec sic, quod heresis est error contra divinam
veritatem vel personarum trinitatem, quod primo precepto opponitur. Est
eciam error quo erratur contra humanitatem Christi, que est veritas, quod
opponitur secundo precepto. Tercio heresis ex hiis duobus perturbat delectationem
mentis in deo, quod opponitur tercio precepto. Mens enim que male sentit
de divinitate in quibus est delectacio et quies non habet sabbatum
pacem, quia quod iste [illegible] omnes hii errores abiecerat, deo dicit
viam veritatis elegi. Electio enim [illegible] cum abiectione [illegible] contrary
[illegible] dicit [illegible] omnibus, non potest dici qui errat in dogmate
non arrianus, non sabellianus, non manicheus, non avarus
quia secularia et ~~[illegible]~~ mutabilia [illegible] non est enim via
veritatis studium cupiditatis et possidendi, et allegat [illegible] divi-
tem qui non potens secum deferre que tamen acquesierit cepit
in alio seculo mendicus egencior esse. Et subdit non est via

lazari

ca

cetherum[illegible]

vitatis honor seculi et solicitudo mundi. ideo qui in talibus sunt
per aliis fidei operibus contradicunt / fides enim est quod humilitas intus
et paupertas amatur et a perturbationibus seculi et ostensioni invi-
sibilium abducit. Hic ergo sic abiectus videtur quod elegit / viam
veritatis elegi. Hec est prudentis electio ut ad quod non
est in termino eius viam eligit qua possit pervenire
unde omnis eligit viam veritatis / viam scilicet veram / per quam ad verita-
tem veniat vel veritas ad eum. Est autem veritas multiplex
quia quedam est increata, et hec dicitur quandoque essentia / quandoque per
essentiam. unde est id unde lumen rationis accenditur / et ad quam
omnis bonus ratiocinator pervenire contendit / et dicitur hec notificatio
per effectum quia veritas prima sic se ad intelligibilia sicut lumen ad
ista visibilia. Dicitur enim nullus potest aliquam rem conspicere nisi luce
presente / sic nec potest aliquam rem invisibilem intueri nisi
prima veritate intellectui presente suo lumine. Dicit ergo iste viam ve-
ritatis elegi id est disputatam mentem meam disponere curavi ut illam
lucem / quia prima veritatem possim intueri esse digna percipere. Cuius
dicitur prior pater quod filio qui dicit Ego sum via veritas et vita / et
unde veritas est summa similitudo principii que non est super aliqua
dissimilitudine. unde falsitas possit oriri. Secundum hoc iste dicit viam ve-
ritatis elegi id est sic vellem isti veritati assimilari ut nulla falsitas
ex me possit oriri. Ex tertio patet quod sic disponebat se ad summam
veritatem scilicet adveritatem ascensionis ut scilicet esset dignus a quo
ascendere ad quam dicitur summa veritate / et adventum ascensionis
ad quam cum venit nulla amplius potest falsitas suboriri quod
quia sic non potest ut dictum est supra. Alia est veritas creata et hec
quedam est rei / de qua nichil ad propositum. Alia est signi / que non est
aliud nisi quedam adequatio rei ad intellectum. Multe enim dantur
nobis notificationes de veritate creata sive cognitionis sive affe-
ctionis sive actionis sive significationis quarum notificationum
quelibet est veritas / quia est rectitudo mente perceptibilis. Iste ergo
dicit viam veritatis elegi ipsam ut possem venire in consortium solius
veritatis. Restat [illegible] quot 2a. Vias ad inveniendam veri-
tatem multa predicta sunt / sunt enim 3 vie quibus de-
veniendum est ad veritatem id est deus / quarum quelibet dicitur esse veritas
Prima est via doctrine / 2a est via iustitie / 3a est via vite et
quelibet dicitur veritas / quia prima via dicitur veritas doctrine / et dicitur
esse via fidei / de qua [illegible] 22 quia verax es et viam
dei in veritate doces, et hec est via valde mirabilis / quia omnia
que sunt fidei contradicunt rationi / unde dicitur [illegible] mirabantur
turbe super doctrina eius / Secunda dicitur veritas iustitie / et est via ip-
sius spei de qua id. misericordia et veritas non te deserant
et invenies gratiam et disciplinam bonam coram deo et hominibus

Quoniam ... a xpo institutum adventa ... viam iustificationum ... precepta tua dilexi

veritas veritas

3a

Spes enim non est aliud / nisi ista virtus quia ipsa se facit in opere
sunt edocta est per fide / et est magne altitudinis / quia semper in ardendo
tendit intuendo ad divinam maiestatem / dicit enim gregorius ille bene
stat in adversitatibus miseriarum subsistere / qui stat de interna spe
gaudere. Tertia dicitur virtus vite et est via caritatis / de corinthiis apostolus adhuc
excellentiorem viam monstrabo vobis / quando enim homo vivit per fide
operante per dilectionem / veram vitam habet / dicit enim apostolus Si omnem
meam substantiam dimisero / et si fuit fides / et si corpus meum tradidero
ita ut ardeam / et si fuit spes / caritatem autem non habuero nihil mihi prodest / quia dicit
non est ibi [illegible] vitalis / non [illegible] in fide aut in spe esset
aliqua falsitas / sed quia sine caritate non sufficiunt ad merendum
Corinthiorum increata virtus nichil invenitur sine istis / quia dicit [illegible]
sic vita humana non potest deduci ad felicitatem humanam
sine virtutibus cardinalibus / sic vita christiana non deducit ad beati-
tudinem sine virtutibus theologicis / ad hebreos xi / sine fide impossibile
est placere deo / Et glosa quedam dicit / quod spes fidem stabi-
litat et firmat / Et beatus augustinus dicit quod caritas utrinque illarum
est valor et forma / Ex eo patet quod hec 3 vie tenent unitatem
licet sint 3 in personis essentiales divise / ratio quia capiunt se
/ spes enim capit fidem / et utraque capit caritatem / quando
enim homo credit / tunc sperat / et quando credit et sperat / tunc diligit
ut dicit augustinus / et [illegible] quia ducunt ad deum / Sed quelibet
alteri et ad [illegible] / et [illegible] quod una earum sine alia non efficit / ymmo nec
esse potest saltim in esse perfecto / omnes enim simul dantur / [illegible]
dimitur / Et adhuc exprimendo non dicit iste unus virtutis elegi
sed unus / Corinthiorum [illegible] quia omnes simul dantur / omnes sub una via
eliguntur / ratio quia in una virtute omnes donantur / donantur
scilicet in humilitate / [illegible] xi dicitur de humilitate / ubi supra
Et bernardus in libro de gradibus humilitatis dicit / bona est via humi-
litatis qua veritas inquiritur / caritas acquiritur / et [illegible] participantur
Et ysidorus dicit virtus mentis fugit [illegible] simile non invenit
Cuius autem humilitas sit illorum via patet quia christus non
qui est fides nostra / spes nostra et caritas nostra / dicit enim esse
discenda a se / Mathei xi discite a me quia mitis sum
et humilis corde / Ieronimus quod non admittuntur aliqui ad eius
vias / nisi similes / [illegible] quod christus similes eligit / cum similibus
loquitur / similes nobis veniunt ad se et amplexatur [illegible] cum similibus dicit
[illegible] dicitur talium est regnum celorum / et [illegible] nisi quibus se simi-
lem fecit / et [illegible] / non potest invenire regnum dei / Nam et deus humi-
libus dat gratiam / dicit ergo iste unus virtutis elegi / scilicet humili-
tatem / Psalmus lxxxiij / elegi abiectus esse in do-
mo dei magis quam habitare in tabernaculis peccatorum / De secunda
parte conclusionis dicit / Sic quod has vias multa [illegible] constat

et pducunt / constat peccata ut fedos heresis scisma blasfemia, spe
presumpcio et desparacio caritatem ira inimicicia dissensio odium
et contemptus ad inuicem, quod i[st]a nullo[mod]o possunt eligi / nisi cum abiectione
suorum contrariorum / Ex c[apitul]o no[n]o p[atet] / quod fides non stat cum heresi / 2o quod ca
ritas non stat cum aliquo peccato mortali / Et duo correlaria sunt
b[ea]ti thome / qui dicit fides commiditur caritati / quia per unum mor
tale totum caritatem expellit / sic diffidencia unius articuli / totam fidem /
3o mixturam interrupcio admittit spe[m] / quia quemadmodum spes est quedam
protensio / adeo patet procrastinare / quia in via dei non proce
dere retrocedere est ut dicit Bern[ardus] / Et quid hic dicitur in conclusione quod
hac vias multa pducunt / ut sic intelligendum / quod aliqua essent vir
tutes que istis promererentur / quia iste sunt indices meritorum
et gratuite a deo amabilis simul et semel infunduntur / Et sic per
mixta sunt sine quorum electione / iste virtutes 3 suum robur
et augmentum habere non possunt / ~~Nam ut quia ach~~ / primum est tempus
/ non tamen tempus celi / ut tempus inferni / verum adeundum in istis virtutibus
/ Et secundum tempus presens / quod est acceptabile / 2m est societas et
consortium sanctorum / ad hoc vero / quia dicitur in p[ro]verbio cum puro puritatis
3m est afflictio / et quo ad hoc salubris est tribulacio
in presenti / quia omnia ista auget / dicit in petro Nemo paciatur quasi
homicida / quod est delectacio / et multa alia / valent ad augmen
tum istorum / nisi in domibus / Luce xxiiij / Et in omnibus requiem quesi
vi / et in hereditate domini morabor / quod est vita et licet
in activa non decidunt / tamen precipue in vita contemplativa / an
quieta / ista non est securior et magis quieta / Ex c[apitul]o 2mo / ergo quod
secundum illi veniunt ad istarum virtutum robur / qui in tempore hoc eligit
in bona societate pati afflictionem et penam quousque ve
nientes ad contemplacionem mereantur in divinorum contemplacione de
lectari / talibus enim in hiis que sunt fidei intellectus lucet / in hiis
que sunt spei fortitudo viget / in hiis que sunt caritatis / sapiencia
dulciter delectat / De quibus primi paralipomenon ix capitulo / Dicit viri for
tissimi ad faciendum opus ministerii in domo domini / Et 2m
hoc oppo[nitur] tercia 2m / Securam viam veritatis elegi / i. omnia que
requiruntur ad perfectam dileccionem / Nolo enim esse de illis qui
dixerunt sapientie v. erravimus a via veritatis et iusticie / Vel sic
viam veritatis elegi / i. omnia per me facta bella licet sint diffi
cilia et gravia / tamen enim secundum est electio / nequaquam enim ut dicit philosophus
eligit nisi ea que estimat posse fieri per ipsum / Et omnia hec dicit
via veritatis / quia hec dicit veritas / hec approbat et defendit / etiam
dicit veritas / Et viam veritatis elegi / unam non multas / quia ut
Seneca dicit / epistola quarta ad lucillum / qui quo destinat per
venire volunt unam sequantur viam / non per multas vagentur / dicit
veritatis in singulari / quia ut doctora dicit super eo dimi

[Margin notes:]
intellectus

et culturam et fructum domini salvatoris qui est via veritas et vita / hec viam veritatis ut ipsa informet nostrum dicit viam veritatis elegi i. omnia que

quibus peccatores tribulationes [illegible] eos tempore diluvii [illegible] ... sodomitas igne [illegible] ... [illegible] ig

‖ lxx°

x

3

‖ ps° 5 xl[illegible]

mite sunt veritates a filiis hominum. veritas enim una est. qua illustrantur anime sancte. sed in hominibus multe sunt veritates. sicut in uno vel ab uno speculo resplendent multe facies. Recordatus sum iudicia tua non sum oblitus. hic psalmista ponit duo effectus divine gratie. quorum primus est memorie recollectio. que per hoc recolligitur. quia dum eorum iudiciorum recordabatur gratie. per hoc quod mens illorum oblivi scebatur. omnis etenim dei iusticia recordatur. memoriam nostram re colligat. precipue tamen divina iudicia hoc faciunt. quia sunt plena iusticia propterquod dicitur in psalmo. domine rememorabor iusticie tue solius. quia tres divine iudicia dei ipsius iusticia sunt. quia in eis deus nostra bona operatur. non potest aliquid iudicium dei vacare a sua bo nitate. alius esset crudele vanum et temerarium. Est tamen notan dum quod iudicia dei. quedam sunt preterita. quedam presentia. quedam preterita. preterita quod damnatione. dicit Augustinus quod deus angelis peccantibus non pepercit protinus dubio eos iudicat. quedam presentes. dicit Augustinus ab initio usque nunc genus deus iudicat. id est punit primos parentes ma gni ut peccati patratores. quod discretione. non dimiedat deus pro homines a demonibus. quia hos decernit redimere. illos penas hic interim et deinde dictum est sufficienter. contra expositionem huius spiritus increpasti superbos. preterita et nunc deus iudicat. sic non omni dicit Augustinus in quibus sermonibus si deus in presenti nunquam in dicaret. non crederetur esse deus. et si omnia iudicaret. et nihil futuro re servaret iudicio. quibus tunc parceret. non haberet. futura autem iudicia ultissima sunt. Ex hoc notatur quod quedam sunt dei in dicia occulta quedam manifesta. manifesta sunt futura. illa ultima preterita quod dicitur in die si et voce terribili huius [illegible] tube tonante et multis precedentibus manifestis signis. presentia vero iudicia o culta sunt unde Augustinus tractans id est petri. tempus est ut iudicium id est pena a domo domini incipiat. dicitur pena occulta est iudicium quod id unusquisque exercetur ad purgationem. aut ammonentur ad conversionem. et si disciplinam et correctionem contempserit excecantur ad damnationem. Ex quibus premissis notatur quod quod [illegible] et si abiectis er roribus viam veritatis eligitur dono dei. precipue tamen vie male deseruntur. divinorum iudiciorum formidine. prima pars gratiarum nota est quod superioribus nullus non potest a malo recedere sine divino ad iutorio. et nunc potest bonum eligere. Tertia pars gratiarum est Augustinus qui dicit. sicut in illis contemptis divini precepti est qui non vi dent manifestationem divini iudicii. sic in istis qui vident. a prevaricationibus fit discessus et non est. quia qui videt immi nentem iudicia pena timet. quia districtissima sunt dicit David non in stificabitur in conspectu tuo omnis vivens. non timor [illegible] animalis separat et ad bona impellit ut Augustinus dicit. Ex quo gratiarum electio quod magnum est nobis ad eligendum viam veritatis divinorum iudi

eorum recordatio scilicet comprehensione et notabili que si habuissent in memoria illi non ambulassent vias difficiles ut lassati fuissent in via iniquitatis et perditionis unde non dicunt enim non illuxit nobis etc. per quod fraudati sumus quia non putabamus nobis ita kalamitatem imminere. Ideo Elias valde in memoriam recollectam fecimus divina iudicia dicit II Regum de corpore Zizanie. Certe si mente tenerent homines quale iudicium immineret et nidor spiritus humanis ita vanitate et diffigerent se non infidelitate gravaretur. Dicit autem iudicia quia et parva et futura semper memoranda sunt. tam premiatorum quam dampnatorum. nunc ergo cum sit tam parvum opus bonum aut malum quod non compensatur nox hic sequitur suum iudicium. Unde Boecius de Consolatione prosa 3a perspicuum est numquam bonis premia, numquam sua sceleribus deesse supplicia

Adhesi testimoniis tuis domine noli me confundere. Dixit et inspicit ad vitam cognoscendam ibi viam veritatis elegi recollecta memoria in divinorum iudiciorum recollectione ibi iudicia tua non sum oblitus. Hic iam ponit de stabilitate voluntatis adhesi testimoniis etc. Dicit etc. per quod prius eram vagus et in mente mea instabilis quia adheseram pravitati quia nondum a terrenis ad te eram conversus sed cupio et inspecti et memoriam in te iam ita obliviscor et oblitus sum et iam et voluntate stabilivi et adhereo tuis testimoniis et debitus ordo pervenit in mitis oculis sponsi. Dixit viam veritatis elegi ubi et in qua curram quod ibi non erratur ... in invio ut in psalmo dicitur errare fecit in invio et non in via. Ideo subiunxit iudicia tua non sum oblitus videlicet ut curram scilicet in illa via qua elegi iudiciorum nunc divina recordatio stimulat ad currendam viam quia timorem maximum incutit de suppliciis et spem de premiis. Ideo concludit adhesi testimoniis tuis domine scilicet sic curram ac per quod non solum sum in via et curro ad terminum sed in hoc cursu tuis me dirigo testimoniis ne aliquomodo deveniam in errorem. Secundum quod dixit vitam. Ego sum via in qua currendo vitas quod est cursum vitandum et vita ad quam sic currendo est perveniendum. Certe quia ipse quasi in nube tunc vivens animus ponit obiecta ita videlicet non quibus debeat se occupare. In prima nota dicitur ad viam aspirare iam multe videntur homini vie bone quarum sit novissima ducunt ad mortem scilicet inmodica dicitur se cum divinis virtutibus occupans illam viam ostendunt alteram explanat et ab omnibus involuntariis expedimur voluntas autem se ad illam vitam aspiret illam feligat et ad illam se totam expandat et in hoc est istorum colligatio unum seu continuatio et modo quo hic pertinet explanatione Verum inherendo divinis testimoniis et devoe vadendo est omnia consistit virtus hominis ... non ... noli me confundere rationem allegans quia adhesi

iudicia tua quibus bonis das premia et malis supplicia ... quod tuum iudicium tua ... quod tibi ... obliviscor ... medicina ... illa iudicia ... sit ... ut omnia ... vias ... non sum oblitus ... iudicia tua quibus ... qui non ... iudicia est ... futuro ... recordari ... non sum oblitus ... memoria ... iudicia ... vie illius et ... aliis ... adhesi

tius testimonijs in hoc ostendens quod per nullum [aliud] homo evadit [illegible]
confusionem nisi adherendo testimonijs dei et est ro[tundum] testimonia dei sunt
maxime veritatis et stabilitatis [illegible] mellus perdurat nimis de-
cipiunt iuxta id testimonia tua credibilia facta sunt nimis [illegible]
de Jo. in ca. [illegible] si testimonium hominum accipimus sed ad evadendas ca-
lumpnias et confusiones testimonium dei maius est hoc est multum est
securius ad id [illegible] multi evadunt confusionem in presenti sive
[illegible] sive tali confusione presenti
hoc adherent testimonijs domini quo [illegible] et futurum sive tali adhesione pre[illegible]
evade et [illegible] quod [illegible] per sacramentum baptismi et qui baptismo
suscepto moriuntur hij evadunt presentem confusionem que est ex culpa
quia ibi accipiunt remissionem et futuram quia evolant ad gloriam
quia ibi accipiunt remissionem et futuram quia evolant ad gloriam
et non adheserunt quia in eo habuerunt usum liberi arbitrij
et aug. [illegible] de adultis paulus et mathias illi non [illegible]
viam vitalis ut sciunt quod de domini inditijs et non adhebat
y nos sunt contrarij domini testimonijs quia erant in actuali vo
luntate ad peccandum et tamen evaserunt presentem confusionem quia venerunt
ad plenam remissionem peccatorum et si statim fuissent mortui venis-
sent ad gloriam per apertam ianuam celestis [illegible] quod [illegible] faciet
domine [illegible] ista in dominicis quia prius ostendit suam affectionem in
bono de adhesione [illegible] petit confusionem a malo noli me confundere
confunde [illegible] et [illegible] quicumque adheret bono evadit ma-
lum et quicumque malum dimittit bonum apprehendit et quicumque ad
heret malo bonum non accipit [illegible] malum et [illegible] talia quod
non [illegible] [illegible] qui [illegible] bonum et malum [illegible] sic adhesi
gloza qui plus adheseram pariter tam tuis testimonijs adhesi
voluntate desiderio et amore [illegible] argue quod duplicia
sunt testimonia vz mala et bona mala testificantur de incur-
sione confusionis bona testificantur de evasione videte quo-
modo [illegible] inheserant malis testimonijs contra nabot et privavit
eum vinea ut habetur regum III XXI. et iudam contra xm [illegible] non fuisset
[illegible] testimonia Mat. XXVI [illegible] privavit temporali dignitate et
deduxerunt eum ad multas ignominias [illegible] malis testimonijs
stephanum privavit vita ut habetur Actus VII [illegible] hij [illegible]
in confusionem [illegible] peccati [illegible] et hoc est principium confusionis quod
[illegible] testimonia multum sunt [illegible] gratia quod [illegible] significatum sunt
in susanna contra deus [illegible] liberando confusionem [illegible]
ipsa [illegible] in falsos testes [illegible] ut habetur Dan. XIII
et XIIII [illegible] secundo [illegible] quod [illegible] testimonia periculosa sunt quod
vadunt contra dilectionem proximi [illegible] evertere in eo
bona [illegible] que vita et fama et bona fortune et gratie et
sunt contra legem naturalem que precipit non facere [illegible] quod [illegible]

Marginal note (left): et [illegible]

Marginal note (lower left): [illegible] de talibus testibus [illegible] XIX testis [illegible] et [illegible] testis [illegible] angelorum [illegible] veritatem [illegible] et qui [illegible] verus [illegible] non [illegible] voce desiderat

Marginal notes (bottom): [illegible] in fallibus [illegible] dicit [illegible] ego sum iudex et testis [illegible] videt [illegible] sicut luna [illegible] et testis fidelis in celo [illegible] job XVI [illegible] in celo est testis meus et conscius meus in excelsis [illegible] testis velox maleficiis adulteris et [illegible] dicit amen testis fidelis et verus [illegible] innocenti [illegible] testis [illegible] testimonium [illegible] testis fidelis [illegible]

liq minime vult fieri et contra lege xxiij ymo mndacium i stulti gre fere / Et est aduertend qd no est aliqd petm mortale qd no habet sua testioma et iudicia / Prima sunt illa que declarat ignt petti in comoditate et illicitum mid / et sunt petorum vie et occasiones de quibz ibi vult meas amicicia et ibi via in ciuitate amore cure / 2a sunt que testificant iam pcta inesse hominibz que impendiu tenues est et testes impendi a cordis / 3a sunt vba dissoluta mete testificant in composita / de quibz dr vltas in xiij° Attendite a falsis pphetis et subdr ex fructibz eorum cognoscetis eos / Circa 4m testioni in exhibet de homine / et pripue scandala / testioma sunt petorum Si quis pbz alicui occasionem ruine. signum est qd est petor Si quis vo accipit scandalum vbi no datur / signum est / qd est petor co qd capit vbi no habz cape / et bona iudicat esse mala / Ex 4o pz / qd nullus pt dei testioniis adherere / nisi discedat ab istis. quia n nullus pt esse bonus et malus / sicut nullus pt vtrisqz testioniis adherere quia adhesio malis testioniis ~~et adhesio~~ facit hominem malu et adhesio bonis facit bonu / Aduertend qd licz voluntas dei sit deus. tn habemus queda testioia diuine voluntatis / et qa ipius dei / voluntatis diuine que attingit dicit in ... xlvi in expleta esse ... que dicit voluntas bene placens et pfecta. ... quid oia queniqz volunt fiat fet et sunt quinqz testioma / Pm est preceptu rv boni ut fiat phibitio rv mali ne fiat / 2m / et 3m est consiliu sz rv boni no necessary qn n deus precipit aliquid hc testificat q voluntas sua est ad hoc qd fiat / et qd hic facere sit necessariu ad salutem et qn aliquid phibet testificat qd hic no vult fieri / et si quis id facit incurret confusionem eterne dampnacionis Sic qn consulit aliquid / signum est / qd hc vult hc licz hc no sit necessariu ad salutem / vult n deus ut no solum proficiamus in necessariis. sz ut sic habundemus magis. ac magis ut dr Ps. Ex 4o clarz nullus euadit confusionem nisi adhereat istis testioniis diuine voluntatis / ~~cum pmissio~~ / quartu o pacio / Pmissio quo ad mala / opacio quo ad bona / Cum deus mala phibet hc est signum qd no vult ea fieri / cum ~~no~~ pmittit ea fieri. hc est signum qd aliquando ea vult fieri qmuis si deus semper nollet mala fieri no fierent / Illa aut que precipit fieri et consulit ~~operatur~~ operatur ut in nobis fiant dr n quinqz no fit aliquid nisi omnipotens fieri velit / vel sinendo ut fiat / ut ipe facit. Ex 4o eliciu que cz saluari volente necessariu est istis testioniis diuine voluntatis

... cum eo qmuis respicit corp ex intelligendum sine confusione / vn oramus dicentes fiat voluntas sicut i celo et i terra / Vbi 2m hugonem de sco victore / voluntas accipitur pro precepto i hebraice et consilio 2m hc exponit ... Adhesio testi tuis i mandatis et consiliis euangelicis / adhesio operacionis / 4tu testiom diuine voluntatis est eius pmissio / sextu opacio

adherere dei operacioni notum est omnia enim que facit deus pro
electis suis bona sunt valde ymo sine ipso operante nil posset
fieri dei permissioni autem [illegible] quia ut augustinus dicit nichil deus permittit
nisi iusto iudicio et effectu bonum est omne quod iustum est unde
si que deus permittit cadere in id quod prohibuit fieri consentit per-
missioni [illegible] qui se accusat et deum iustificat et [illegible] humilior
et cautior fit quia ideo deus electos cadere permittit Et vero permittit
cadere in aliquam penam testimonio suo adheret cum se per hoc humiliat
sub potenti manu dei sicut quod faciebat Iob dicens scio domine
quia non ad consumptionem manum emittis manum tuam Domine ergo
operacioni adherere est sibi cooperari domine permissioni adherere
est sic ei subicere per omnia et in nullo contradicere Ex secundo eli-
citur quod adherere testimoniis divine voluntatis non est aliud nisi
conformare se voluntati divine dicit [illegible] in septimo primi conformi-
tas voluntatis humane ad divinam non est [illegible] quod volun-
tas nostra [illegible] divine voluntati similis quia [illegible] non [illegible]
quia id forma [illegible] voluntas nostra participacione imitatur
illam formam qua deus [illegible] et tunc est conformis quia factum
suum quod est velle informatum gracia tendit in id in quod deus vult
eam tendere vult ergo iste [illegible] quo gracia refertur ad
quod data est et nullam [illegible] culpe maculam ideo noli me con-
fundere quia hoc est adherere divinis testimoniis sicut iam expositum
est Sunt testimonia dei sunt triplicia quia quedam a creaturis
quedam a scripturis et quedam ab operibus spiritus sancti Et ecce [illegible]
nullus [illegible] testimonia a deo nisi prius suscipiat testimonia de
deo quia dicit deus testificabitur mundo testificabitur ei deus et tribuet
deo qui [illegible] coram hominibus confitebor et
ego [illegible] id qui me confessus fuerit coram hominibus confitebor
ego eum coram patre et angelis Et propterea dei [illegible]
[illegible] quia tercia sunt dei testimonia primo sunt ea in creaturis quia cre-
atura [illegible] sua potenciam corporis [illegible] sua sapienciam
[illegible] adherere est ergo eis
[illegible] utilitas declarat bonitatem dei [illegible]
[illegible] ad [illegible] noticiam [illegible] usu creaturarum
[illegible] homines potencia dei quia utentur eis ad [illegible]
[illegible] illis quia non [illegible] adherere [illegible]
[illegible] dei [illegible] sic [illegible] facit deus
[illegible] sapiencia quia [illegible] et [illegible] se [illegible] etiam
[illegible] quia custodiet [illegible] non fecerunt
[illegible] dei [illegible] non [illegible] deum tradidit eos in [illegible]
[illegible] et obscuratum est insipiens cor eorum [illegible]
[illegible] homines [illegible] creaturas [illegible]
[illegible] quia creaturarum [illegible] valde [illegible] et [illegible]
[illegible] ab amore divino [illegible] et [illegible]
[illegible] faciuntes [illegible] [illegible]
apocalypsis

9o

luc xii

dei

dei

et in delitijs fuit / tm̄ date ei tormentū et luctum / Hic ergo dr
adhesi nō inhesi testimonijs tuis · vz que dete credunt ꝙ
excellunt / ac si d · ita testimonia nō falsificaui · in illis nō ꝑ
erat meū quesiui / Ex qͦ patz ꝙ cū creaturis assuacio dero
gat diuino testimonio · illi · n · sunt conspiracionē cū creaturis / quibꝰ
creature adherent et inherent eis / que conspiracio significatur in squa-
mis i behemoth de quibꝰ Job xl° dicitur / ꝙ vna alteri adhe-
bat et tenentes se nequaquam separabuntur / Et aduertendum ꝙ deus
sic creaturas ordinat ꝙ nō possunt de ipso ꝓhibent testimonium / sz
ꝙ ꝙ septies sufficiencia naturam et ordine hominum expressum
ostendunt et contemplacionem / Vnde ista quatuor creata / aquilo mare
angli et terre de quibꝰ sancti tamen diuine scripture ꝗ oz
dixites in quibꝰ presuppositus illis theologis · quesiit fundauit et
tota katholica natura assistit / aquilo notat ꝓuidenciam / et mare in
stabilem Iuxta illud · Aquilone et mare tu creasti Angli ꝗ ꝓ
creatus est · ostendit prudenciam de qua sancti ꝓ / ꝓ omni
creata est sapiencia / sz terre fortitudinem / ꝓ · qd' dr Genes ꝓ · cre-
at deus cete grandia Sic itam nutor · homo celum terra · et me-
dicina ostendunt totum ꝙ quo ordinato inter fideles procedit /
homo sz prelacionem Iuxta id · imposuisti homines super capita
nra / celum sz dimissorum subplacionem subordinacionem / celi n lice
multi sint tamen vnum est sub alio / medicina sz conformacionem
de qua id · Altissimus de terra creat medicinam / terra sz opus fe-
cunditate / Sic ista quatuor nubem ~~flamm~~ ignem et vinum / fumum
notant processum contemplacionis / nubes ꝙ rectitudine ten
dente in altum ꝙ lenitate pauperis voluntate / fumus sz ꝙ
templacionem conformacionis / ignis feruore caritatis / et vinum in
cunditate deuocionis / Ex quibꝰ patz quanti sunt isti falsarij
qui inordinate adherent creaturis quia nō possunt serpens frau-
de ma agnicione veritatis dicentes perdunt / quibꝰ regitur vi-
ta humana / ordine incipiunt et inhabitant · se · ad contemplacionis
gradum / profecto isti peiores sunt gentibꝰ de quibꝰ dr Rom
primo ostendunt opus legis scriptum in cordibꝰ suis / testimonium eis
reddente consciencia eorum / et cogitacionum inter se accusacionum / Sequitur
hz deus testimonia ꝙ septimus scribis · quia septimus hic applicatur
qd' ostendunt creature ostendunt signum deum esse vnum septimus
autem deus dedit legem post id ꝺ dei // quo dixit ego sum qui sum Exod 3
sum / Et id / qui est misit me ostendunt ꝙ deum vnum
esse vn post septimum terra datam legis deum dixisse Audi
Israel deus tuus vnus est / ostendunt simul deum esse trinum quia
post septimam ita sub gratia id preceptum / quod erat datum apostolis
Ite docete omnes gentes baptisantes eos in nomine patris et fi-

maculbo ioh 8

hii et spiritus sancti / propter que dixit dominus scrutamini scripturas
ipse enim sunt que testimonium perhibent de me. Hiis adherere non
est aliud nisi sic de deo credere sicut tradunt scripture. Ex
his notatur primo quod heretici non adherent divinis testimoniis quia non
credunt de deo sicut scripture / quia falsificant eas. Unde dicuntur
pseudo apostoli / et apostolus vocat eos adulterantes verbum dei. 2o
patet quod divinis testimoniis derogant qui de scelleribus nolunt
corrigi / quia hic non est adherere scripture que dicit argue in
crepa obsecra. Et hic est negare deum esse. Dicit Augustinus super illud
Dixit insipiens in corde suo non est deus / quia facti
in consuetudine verecundiam perdiderunt / qui facilius vetant
quam boni corrigunt. Dicit in corde deum non esse / et quomodo
tate deo eorum mala placere. Tum aut quilibet hic id est deum negat
hic. 3o patet similiter aliquid amans plus quam deus deum de-
negans testimoniis obviare est ratio / quia in hoc ipso negat unum
deum esse quod hii testificantur scripture. Dicit enim Augustinus quod id quod quis
magis diligit hic est suus deus. Alia patet deus testimonia quod opi-
nant spiritus sancti per compunctionem. Nam homo peccat / statim spiritus sanctus immittit ti-
morem dei et eterno supplicio. Propter quod dicitur spiritus timoris et peccati allegat i
turpitudinem. Propter quod dicitur spiritus pietatis / declinat hominem ad laborem
Propter quod dicitur spiritus sciencie / ubi enim homo primo recognoscit se peccasse et
ita testificatur divinam potenciam minitando timorem. ar. sicut enim dicitur
per animam et corpus et cum simul mittere in gehennam testificatur
divinam sapientiam. quia enim dicitur: nonne erubescis turpitudinem tuam
quod deo tuo est cognita. Nonne scis quod nullus peccat sine
teste peccare / testificatur dei clemenciam. ait enim: Dicit cur in de
peccato non doles. Ex quo benignitas dei te ad penitenciam adducit
qui ecce misericors est et multe misericordie et prestabilis super ma-
licia. Dicit ergo iste Adhesi testimoniis tuis domine. Allegat ex
auditum sue orationis quia enim dicitur ex quo peccato commisso primo
scelera vetabar id est et urgebar ad dolorem cordis mei / non noli
me confundere. In hiis enim confusio evadenda est de dampnis
eterne. Tum videndum est de adhesione ipsius deo / quia
non solum de adhesione suorum testimoniorum hic. Patet quod poni et
quia quare propheta dicit: adhesi testimoniis tuis et et non dicit
adhesi tibi. tum hoc non bonum nemini consistit in adherendo si-
bi. Iuxta id psalmi: michi autem adherere deo bonum est. 2o
quo adtendum prout Augustinus dicit tractando id quam bonus i-
srael deus hiis qui recto sunt corde / bonus est deus. Sicut enim
rectis corde prestis autem ut plus / sicut in alio psalmo: cum sancto
sanctus eris et cum viro innocente innocens eris et cum electo

Comm aut sit itaque … illo … Job … Erat vir simplex et rectus … sic iniquus est … qui ad … non frangit … qui ad … non … qui … dominus dedit dominus abstulit … Job 1 … electe … electus eris …

fluctus

et quod potentes te habent qui sunt ipsi pueri vel cum primo poteris / videri et primi ... qui dicit ... est recta via domini cum et elegit deus pauperes ... reprobat potentes et nobiles ... esse primum ... deus facit ... illi et dicunt non est recta via domini ... ubi vult b. augustinus

electus eos et tu primo poteris. Ubi vult Augustinus quod ad deum homines habent diversum respectum et quod de deo diversa sentiunt. unde dicit primo tu primo poteris et respondet quod primo te putabit. primum non quod aliquid putatur deus sed quidam per oculos pueros sanos fortes ipsi tingit ... est sed in oculos aut lippos. quasi tela aspera iaculatur. ecce hic delectat et iste cruciat non mutatus. Sic directe deus est lux perfecta perfectio summa. apud quem nulla mutatio. Unde qui adherent deo in innocentia cordis sentiunt deum innocentem esse. qui in sanctitate et iusticia sentiunt qui sanctus et iustus est deus et non est in eo iniquitas. qui in fidelitate illi ... sentiunt quod fidelis est deus omnibus invocantibus eum in veritate. Sed qui ab eo avertitur ut amissa innocentia ut perdita sanctitate et iusticia et fidelitate violata i. e. peccatur i. e. mutatur. i. e. quia aliter est quam esse debet ideo de deo aliter sentit quam sentire debet. Ex isto ego elicio quod adherere carnis ab adhesione dei abducit. ratio quia ab ... a deo et cor infatuat et aliter facit sentire de deo quam est. unde id. Dixit insipiens in corde suo non est deus. ... quod dicit i. e. sentire de deo in bonitate et in simplicitate cordis querite illum. Elicio 2° non potest adherere deo et creature simul. Unde augustinus super id deus cordis mei pars quam ad primum petit a deo et ... adheret deo et sentit deo. carnis faciendo quod vult accipere quam id a quo vult accipere. unde ad diligendo quam deum ... non sed amorem. Elicio 3° non vult deus in adhesione consortem habere. ratio quia dicitur ... unde dicit Augustinus si recessis ab igne in morte ... simpliciter ad aliquid ad amplectendum frigescet cor in peccatis noli recedere quia recessus tuus erit ... tua. Ex omnibus istis elicio nulli tuus adherendum nisi deo. ratio est Augustinus quia cum adheret ... rei ut ... sed id sed non sed ab eo et si adherendo homo ... et sed ab eo hoc est ad ... Sed qui adheret deo sed deum et ... a deo deus in caritate est et qui manet in caritate in deo manet et deus in eo ... hic meritum. unde Augustinus super id deus cordis mei et pars mea deus in eternum dicit. Omnia si ... ... non ... deum si haberem quam magnum bonum haberem quia deus seipsum nobis promittit i. me in eternum habiturum promittit. Hoc sic probatur ... 9° Et si diversis rationibus adherere ... sit ad salutem non tamen magis est ipsi deo adherendum. Prima ratio quia ... est prima ... cum primus ... et ... 2a ... quia dei ... adherens ... ad ... go magis est deo adherendum quia ... quod unum quodlibet ... et ipsum magis. Sed ante ...

fr. 4° de Augustino qui putat placere deo sua mala tunc cum putat deum

quia anima adherens divinis testimoniis nunc non potest adherere ab eis nisi
quia timet et sollicita est, ne forte minus placeat sponso. unde omnia
facta sponsi considerat circa se, ut possit habere vera et efficacia te-
stimonia de sua perfectissima et eterna dilectione. et quia de nullius
testimonio ita est secura, sicut de [illegible], et si homines dant testimonia
in terra, tamen maius est testimonium [est] id quod dant tres, scilicet vinum et spiritus
et hii tres unum sunt, prima Johannis v. Est ergo animus verus et perfectus ergo
Secundo consideratione quod tria sunt quibus anima deo adheret. non potest enim
sic intrinsece animam adherere ut corpus et deo esset una essentia. va-
persona, ut verum componitur, in essentia dei anima intrare non potest, quia alias
deus esset [illegible] anima cum deo non potest constituere unam personam, quia hoc solius
christi humanitatis est privilegium nulli umquam creature communicatum, nec potest anima
cum deo facere compositum sicut facit cum corpore, alias enim deus veniret
in compositionem cum aliquo, et sic esset aliquo modo pars, quod sue derogat
simplicitati et perfectioni. Primum est fides que habet modum et imperfectionem sibi
[illegible] sue veritati, et si fidei accedit scientia imperfecta et sapientia [illegible]
oritur comode timor cautele, quod habet imperfectionem quasi quodam cla-
vo fortiter applicat deo in quo est veritas. Sicut enim arbor in-
herendo radicibus terre dicitur vivere quia comode trahit humorem, sic
homo fide deo adherendo vivit et comode cibum recipit. [illegible]
manere [illegible] dicitur. sicut palmes [illegible]. Secundum est spes que divine maiesta-
ti subicit ipsius hominis irascibilem, et si sibi accedit fortitudo domini,
sicut anchora stabilitat navem in mari, sic spes roborat fidem
et facit in arduissimis rebus adeo imbecillum stare. de quo in psalmo dicitur
mihi autem adherere deo bonum est. Tertium est caritas que divine boni-
tati unit hominis concupiscibilem, et si sibi accedit perfectio, et consilium
[illegible] erit quod possit eam a deo separare. Iuxta illud apostoli: Quis nos potest
nos separare a caritate dei. unde dicit Richardus in primo libro de vim
[illegible] adherendum est ab amabilibus nostris tamquam casto sponso legit-
timo. Quoniam tres vires nobiles, scilicet intellectiva, sicut in eo quod ipse
veritas fundissima, concupiscibilem, in eo quod est bonitas sua-
vissima, irascibilem, tertium quod est gloria magnificentissima, propter quod non
est [illegible] unde dicit iste adhesi testimoniis tuis domine et in eis tibi, quia
in adhesione testimonii includitur adhesio dei. quare enim quis adheret
in adhesione testimonii includitur adhesio dei. quare enim quis adheret deo et suo
precepto, consilio, promissioni et operacioni nisi quia adheret deo et quare
sua voluntate non vult ab eo deflectere, sicut dictum est. et quare
quis adheret scripture testimonio, nisi quia vellet sincera fide
deum habere que facit deo mutam rationalem adherere. unde
est de clarius [illegible] quare quis sic testimoniis nisi ut perfecta
evadet quasi in perpetuum ablatus deo irascibili potesta-
te possit inherere. Lex (?) in tanta contemplatione sic deducta sicut [illegible].

[margin:] maneret [illegible]
[margin:] [illegible]
[margin:] ad [illegible]

primo adherendo homo deo non deterioratur / nec vilescit in aliquo quia et si aliqua alia obmittit / deus tamen supplet omnia qui creavit omnia / et in quo sunt omnia vnde dicit Augustinus in libro de vera innocencia in singulis rebus dum minor adheret maiori / sicut creatura creatori / cum minus est sit maius / maius non est quod est melius / ita et creatura adherens creatori non sit maior mole sed virtute / 2o adherencia huiusmodi non computatur inter minima bona / racio quia bonum huiusmodi cum eis adheretur vilificat vnde Augustinus in libro de civitate dei capitulo xviii adherere deo summum bonum est / vnde non dicit ethica in diviciis habundare bonum est / purpura insigniri / sceptro excellere / aut in cordis voluptate esse / ut quidam philosophi posuerunt / aut alii et melius virtuti adherere posuerunt / quod est bonum nostri animi / sed dicit mihi adherere deo bonum est / ad quod bonum alia omnia bona referenda sunt / 3o adherencia dei discernit inter filios regni et perdicionis / racio quia ex quo est unum et summum bonum / videlicet quod ipsius est hoc facere / et concordat hoc est Augustinus xii libro de civitate dei capitulo primo cum sic dicit bonorum angelorum causa beatitudinis est adherere / quamobrem si queritur / quare illi beati sunt / quia adherent deo / et cum queritur cur alii sunt miseri quia non adherent deo / et subdit volens hoc intelligi etiam de hominibus / et ideo non creatura racionalis ut intellectualis a quo bonum est ad quod bona sit insidens / nec movere deo ab hac veritate / id est Augustinus dicentis / sola caritas dividit inter filios regni et perdicionis / quia adherencia huiusmodi fiet racione caritatis / dicit non Augustinus deo qui est totum bonum ... inherere non valeo / nisi dilectione amore et caritate / ex quo patet / quod fides et spes preambula sunt / quia in caritate adherencia huiusmodi ~~...~~ consistit / Quarto adherencia prevenit dei et hominis coniunctio temptacionum evasio / et finaliter glorificacio / quia ex quo est quod maximum et inter electos et reprobos discernit / ex quo tria que sunt maxima officia / dicit primo primo ad corinthios vi / qui adheret deo deo unus spiritus est cum eo / maximum est hic etiam distancia / sic coniunctio / dicit 2o Josue / unus ... per concordiam gracie / et sic unus copulante dilectione dicit non Augustinus humilitas deo subicit / unitas iungit / et caritas unit / vel unus per beatitudinis participacionem in futuro / pro qua Christus petit Johannis xvii dicit ut sint consummati in unum / et cognoscant quia tu me misisti / dicit 2o Josue xxiii adherebitis domino deo vestro sicut fecistis in diem hanc / et auferet dominus a vobis gentes magnas et robustas / que interpretantur huiusmodi mundi temptaciones ~~...~~ inimice et mala lex / dicit non Augustinus adherens deo / et si aliqua dura et adversa patitur / non tamen relinquitur / sed probatur / dicit 3o in psalmo adhesit anima mea post te / me suscepit dextera tua / unde subditur ne noli me confundere / hic ... petit

servari a malo / ac si diceret ego meam voluntatem tue voluntati conformi
peto ut condescendas saltem in hoc mee voluntati / nollem enim
confundi / et ideo te qui noli me confundere / ac si diceret in hoc totum consistit
si in nobis non confundar / Et contrario statim sequitur quod iste in ea sibi
loquitur de confusione bona et salubri / que adducit gratiam penitentie et gloriam
devincit / De qua dicit Augustinus super psalmos XXX / est quedam confusio temporalis
videlicet animi perturbatio respicientis sua peccata respectione horrentis / horrore
erubescentis / et erubescentia corrigentis / De qua dicit apostolus
ad Romanos: Quem fructum habuistis in hiis in quibus nunc erubescitis
Dicit ergo noli me confundere / petit in hac confusione / quia a tali confu-
sione discedere est in peccata descendere / quod nimis periculosum est / et
apponit Ieronimus hac clausulam dicit ergo noli me confundere
id est non permittas me confundi / ut videlicet ad in quam te / Ex qua per eli-
citur quod de omnibus hac confusione confusus non fuit / confunditur confusione scilicet De
qua Augustinus in sermone de timore Dei / quibus non videtur iustissimum
ut qui hic confusionem ferre noluit / penas habeat inferni / maxime
non confunditur omni quadrupli confusione coram iniquitates
qui eis ad sinistram positis dicetur / Ite maledicti in ignem eternum
Unde probatur per hoc quod nullus potest mala confusionem evadere
nisi divinis testimoniis et deo inherendo perseveret / Qui enim non qui
perseveraverit usque in finem / hic salvus erit / Unde si quis fide ad
heret illi / cui adherendum non est / consequitur in suo tempore confusionem quam
confusio deus confusio deus in sancti spiritu Ysaie xlv / et qui diligit ea que
sunt contra fidem confusionem habet in concupiscentia / De qua Osee IX
abierunt in confusione facti sunt abhominabiles sicut ea que dilexerunt
Si quis aufert honorem deo debitum operibus alienum tenta
mine incidit confusionem irascibilis Regum xii Quoniam enim viam tuam
posuisti animam meam in confusionem Et possunt hoc quod declarari pre
dicta de omnibus divinis testimoniis videlicet creature scripture / et presenti
quia aquo contra ipsum homo discessit non evadit confusionem / vel
peccati temporalis pene / vel ieherne / Ex qua contra consequitur / v
num contrarium / non solum casus in culpam ducere / sed etiam non contin
uacio incepti et non perseverancia consummati / meretur confundi / prima
pars nota est propter auctoritatem dicit Augustinus in epistola ad Vincentium
Confusio adiectus petitur est / si aliquis erubescit pravam nun
tiat suam / ne aut incepistis putetur / quod deum errasse scripsisse in
dicere tenuerit / secunda pars patet quia viam dei inceptam non consummare
et ita non perficere / est retrocedere / non tales sunt qui aratrum
tenentes retrospiciunt / et non sunt apti regno dei / quam non ro
git tales confusio / tertia pars patet quia in quod non perseverat
in consummatis / tangit ibi Ieronimus quod dicitur per Luc. xiiii / Omnes qui
viderint incipient illudere dicentes / hic homo cepit edificare et non

Io. xiii. confundent confusione qui confidunt in sculptilibus et qui diligunt

Iob viii. qui oderunt te induentur confusione / Et Ysaia inquid confundentur qui dilexerunt confusione super que ... ex

potuit consumare / et [illegible] est ut quanto homo in vita fuit altior tanto gravius ignominiosior / quia quanto gradus altior / tanto casus gravior / et ita abhominabilior Ecc. x. propter istam clausulam aug. dicit non sic noli me consumere ut quo ero offendam / et quo perseverando pveniam / quia quotiens modo aliter fieret modo deficeret a fusio / Ex quo arguitur quod in hoc propheta petit graciam / non solum incipientem / sed eciam a cadendo preservantem dicit non super ambos allegando id dimissa sunt tibi peccata tua vade in pace / tunc non confunditur in aequo sic fuit optata remissio peccatorum ut non solum peccata sed eciam peccandi auferantur affectus / Similiter patet quod in hoc petit sibi re stitui virtutes per ablacionem viciorum / quia non est auferri affectum peccandi / nisi habere virtutes / quibus anima fulcita delectaretur in virtuosis operibus unde dicit super ambos quod iustitia remittit iniquitates / fortitudo timores / intemperancia impetuositates / ut non solum qualis sit eciam prophetica sit remissio peccatorum / valde non virtutes stabiles faciunt animam Ex isto patet quod hic petit et graciam cooperantem / et graciam consumantem / valde ergo gravis peccator et magne perfectionis

Viam mandatorum tuorum cucurri cum dilatasti cor meum / Invenit propheta viam veram / dedit in ea sua memoria / adhesit ei voluntate omnimoda / hic eam ostendit quod cucurrit per eam / quod non esset querere credere et velle / sed non esset perficere vult ergo ostendere quod ex parte sua non inciderat aliquis defectus / et valde [illegible] convenienti ordine tota diligencia sequitur operacio / hic non propheta ostendit diuine legis omnimoda ad impletionem / ac si dicit mandatorum tuis que sunt tue voluntatis testimonia non solum adhesit cor devotum via corporis cucurri in opere / Vel potest sic continuari ut dicit hora in vitute elegi prudencia / iudicia tua credo per custodiam / testimoniis tuis adhesi per caritatis sufficienciam / hic iam mandatorum tuorum per veram et incorruptam obedienciam / Ut non ostendat quanta sit virtus obediencie / ex quo ad eam tante precedunt virtutes / Vel sic ut dicit super ambos / propheta non tam sua merita / sed dei magis allegat beneficia / loquitur acsi ab eo querentur / quomodo cucurristi viam eligendo veritatem / numquam iudicia non obliviscendo / et cum adherendo testimoniis / potuisti ne hec facere viribus tuis / respondet quod non sed solum tunc potuit cum adhuc faciendo cor suum dilatat / et ergo dicit viam mandatorum tuorum cucurri cum dilatasti cor meum Et notandum quod hic prodeclaracione textus / utrum vie artitudo sunt per eum multitudinem mandatorum / et eum dilatacionem cordis / virtutis homines sunt per dilectionem virtutis hoc non tam sunt complectenda hic / ut patet ubi / sed ergo possicionem / et non facere / sed sic ista non compatientur / et probatur arta est via que ducit ad vitam Mat. vij. et de lege que multitudine preceptorum continet / nec unum yota permittendum est / Dec omnia fiant / quod quando preceptorum legis multitudinem dominus dicit esse sunt magni suave / et onus leue / ut ex hijs / quod tunc nimis generat et per eum quod est vel propter oppositum arguitur sic / artitudo et latitudo

sunt admixta contraria / ideo eadem simul et semel inesse non possunt / Sed
unum contrarium expellat reliquum / Ex tertio ideo eo quis ingreditur viam Dei
~~currit~~ currit / sic quod non in aliquo offenduntur gressus eius / sic
/ quod neque per contrarium retardatur / aut quomodo impeditur / Diligentibus
enim Deum omnia cooperantur in bonum / non vero quod est / vel esse possit
ibi artitudo / et propter quod pauca / vel admixtio relinquunt dubia / Et
dividitur littera hic primo in duas partes / quia primo dicit se legem mandatorum
datorum eius complevisse. Dicens viam mandatorum tuorum cucurri / ~~primo~~ dicit (B)
sibi adhuc datam fuisse graciam specialem / quia cum dilatasti cor
meum / et circa impletionem mandatorum. Dicit tamen primo quod fuit recta. Dicens
viam mandatorum tuorum / secundo quod fuit prompta / cum dicit cucurri / tertio quod
fuit letabunda et cum solacio / quia cum dilatasti cor meum / et
tum hic littera dividitur in tres partes vel per divisionem tres continentiam
tum hic littera dividitur in 3 partes vel per divisionem tres continentiam
tytuli quomodo primo enim ostendit mandatorum impletionem esse ar
ta / secundo multiplicem / tertio dilatatam / Unde sic glosa / viam quam est an
gusta / mandatorum tuorum / que sunt multa / tamen per mirabilia cu
curri / quasi bonus currens in latitudine planiciei / unde primo ad primum
de artitudine vie / Nota quod via primis ante legem fuit artior quam
via angelorum / quia non legis / quod angeli creati fuissent arta
ti aliquo precepto composito sicut creatus erat homo / tamen erat
latior quam est nostra / quo ad hoc / quia sibi omnia licebant preter
unum quod sibi erat prohibitum / videlicet de ligno scientie boni et
mali ne comederet / ~~[illegible]~~ nobis autem ~~[illegible]~~ licet / id est unum ad
quod artat lex Dei / videlicet ad Dei super omnia dilectionem / omnia enim
nobis prohibita sunt / que contra dilectionem contendunt / et minime
ut vel quomodo impediunt / Ex tertio status semper inter vie pena ar
tacio / ita ut Deum super omnia possemus diligere / omnia artata per
ad id duo nunc precepta / que ponit Matheus vii / quod vobis vultis fieri
fac aliis / ne feceris / Ratio quia Deus sine proximo diligi non
potest / Unde ibidem post ponere hic precepta / et statim semper preceptum de
dilectione Dei id est videlicet intrate per angustam portam / Et proli
xiori declaratione utitur / quod via que ducit ad patriam / artatur
contra multas causas / et primo propter contentionem illorum / in quibus patrie
beatitudo ponitur non est / sicut sunt delectationes corporales / precipue
que sunt in cibis et veneriis / iste enim inmergunt homines insen
sibilia / et abstrahunt ab intelligibilibus / in quorum cognitione
consistit beatitudo / Unde erraverunt epicurei ponentes dicentes hic esse per
nostra Sapientia ii / et ceritiani / qui mille annos post resurrectionem
in regno Christi carnales voluptates fabulantur / et Iudei et sarra
ceni / qui in istorum contribucionibus ponunt in predictis voluptatibus / Secundo
sunt ~~homines~~ honores / sicut sunt potestates / sicut est gloria mundi
Sicut sunt omnia corporalia / Ratio quia honor est testimonium de aliquo
bono ab alio facto / non dicitur ex / quod hoc actibus operibus non
meretur beatitudinem / Sic etiam fama que est opinio in laude huma
na / est quid instabilissimum / et multum habet incertitudinis / et erro

que ubi non vis fieri / aliis

Matheus vii

via que ducit ad patriam
contra multas causas dicitur arta

[illegible] in cibis [illegible]

vis admirand / quorum go illa ... porem ad illa extra / Similiter divicie
que sunt ex rebus corporalibus / et malis eveniunt et maxime fortune
sub sunt et etiam sunt intencioni adveniunt / quod in eis consistit beatitudo
sunt exclusi sunt a parte assensionis secundum sensus / secundum vires /
secundum spem / Sepius ergo quia in talibus multa talia excellunt
homines Iuxta iob ... nos aperte audiui. Unde quedam sunt animalia hoie
velociora / et robustiora / quedam vite longioris / quedam spiritalis
maiores / ideo non in bonis corporalibus beatitudo / ex quo non sunt ad
salutem hominis utiles / Primus in exemplis ad id possunt esse asterg
Sic ergo omni artificialium hoc est finis / omnis alius scias hoc ex
suo ingenio adinvenit / ita ex nihil talium ducit ad beatitudinem / Et
omnia sunt libre 30 contra gentiles in pluribus capitulis / Ex ... ribus
ad vie ... magna angustia / Ex quo si in operibus sunt limites
dimeres magne amputata sunt a quorum queritur beatitudine / Ideo
ergo ex multi decipiuntur in querendo beatitudinem / et hoc secundo modo per quod
dicit apostolus Nolite diligere mundum / neque ea que in mundo sunt / neque a
carne / Ideo dicit apostolus Si secundum carnem vixeritis moriemini / Tamen ex parte
sensu que scripturas comparantur magis in curiositatibus temporis in utilibus et
necessariis / ideo a demone / qui se frequenter immiscet humanis actionibus
quomodo evenit omnes artes supersticiose / in quibus multi decipiuntur
Ideo ex hoc via arta dicitur / quia omnia que sunt hominis determinata sunt
ad aliquid certum / ita ex non sunt derelicta sub indifferencia / aut
sub imaginacione / Sed positi sunt omnibus limites / quos transgredi
non licet / Iuxta dicitur ne transgrediaris terminos quos posuerunt patres

tui / Unde omnes vires intellective limitate sunt una ad fidem / alie
affective una ad dilectionem / omnis operative ad unam legem / et ad
hoc determinati sunt / sic ex ad nihil liquet consona extendunt / nisi ad
id quod illis articulis continetur / vel ad eos reducitur / vel non ... nemo
tenet se ad illud / Sic ergo diligenda posita sunt in certo modo et
ordine / que aggredi non licet / Sic operabilibus data sunt ...
... ... agendorum / Ex ... ...
... nullus actus est meritorius / nisi ... ex fide procedat / omne enim quod non
est ex fide peccatum est / Ideo nihil valet ad salutem nisi dilectione ...
hoc est apostoli / qui dicit Si habuero et cetera caritatem autem non
habeam / nihil mihi prodest / 30 nullus actus acceptatur / nisi ex obligatione
legis procedat / racio / quia qui sine lege vivunt sine lege peribunt
... ... ad acquirendam vitam eternam / valde sunt artata / Et ...
... ponit ... ad ... ... temporibus ... ...
... in ... qui dicit modo ... et non invenimus ... in lecto non
Cant. 3. ... et non inveni illum / in foro non / Iuxta
id est non ... negociacionum introibo in potencias domini
Iuxta Greges non ... in gregibus ... ad querendum
... et non inveniet eum / quia deus non ... peccata peccata

amabat (?)

et amabis. Querit amicos et notos non / quia quero non est inventus inter suos. Luce ii. Quid invenietur inter nos. Sed inventus in presepio / inter bovem et asinum / quia sunt unitate ex iudeis et gentibus collecte. Sed in templo in medio doctorum / ubi divina tractantur eloquia. Sed in medio discipulorum ubi conferuntur sacra / coram summi. Caypha herode et pylato / ubi proferunt pro christi nomine contemptus et obprobria. Sed in cruce in medio latronum / ubi pro fide suscipiuntur penalitates et tormenta / et quia in artitudinis sunt et angustie / ideo ad quendam latitudinem quod est nimis longum mitto potius summus prius est / in sitivo non ipse quod est nimis longum ... pro inveniri a quibus hic inventus non fuit / Nunc enim deum querere pro dest / quia nunc dies est / nunc tempus est / nunc est tempus acceptabile dies salutis. Sed tamen ipse hec nimis angustiam est / quod ille dicebat / quia vita nostra est quasi vapor admodum parens. Et ideo quia dies nulli sunt / modo non mutamus quaerendum ad n. aliquid que dico lingwa inquirimus / oculis prospiciendo diligenter ... hic inde deambulando auscultamus et manibus ... Sed nunc rigidum in cubiculo cordis et clauso hostio per devotam orationem. Ecce ulterius convenimus sapiam in oratione. Ecce artitudo / oculis nominibus firmata interioris rectitudine. Cap. primo. In simplicitate cordis querite illum / et non minor ... artitudo / pedibus et manibus per sernectam affectionum et grimma operacionum. Iuxta illud ... Si quis querite ... zite gentium et veniente. Dicit ergo iste viam tueri via sed angusta arta et stricta / Angustam propter breviter temporis / et quia in augusta inetitudine / angusta propter ~~protensionis~~ interioris protestionis / ad mentem dicitur inutunari / sed illac directe tende. Angusta propter modi determinationem / qui est ita poliette constitutionatus / quod in eo ebuliri non possit / quod nec in aliqua affectione / arta propter virtutem necessarie ita magna artacionem / quia virtutes quantitive artate sunt articulis tradendorum / affectiue mandantorum diligendorum / operatiue ligate completo preceptore / adtum quod nec unum iota / nec unus apex pertermittetur quia ille dicitur stricta propter omnia que sunt amotorum / quid enim bonus equus frenatus habenatus sellatus et punctus sub possessore currit velocius. Sic vir dei ab omnibus incidamentis frenatus. Nam que divina sunt perstrictus et constrictus / modum quasi quidam sellatus sub possessore deo, non retardatur in cursu suo. Iuxta illud Numeri in fine. Nobis ita protollitur ... quia ... via ducens ad latitudinem sit magne artitudinis in primis est ad prosequendum / quia ... ut notatum / cum prius tortarius / et postea dicit enim apostolus. Cristus qui est via nullum in se recipit / nisi deponat de se omnium carnem ... / unde hic patet triplex modus / primo in susceptione baptismi / Ibi enim incipit pedes figere in via / qui est christus. Luce ix. id omnibus petis sublatis. Iuxta illud Romanorum xiii. non in contentione et emulatione / non in cubilibus

// ps. xxi

// ps. lxi

petrus deponi ...

et in pudicitiis / non in comessacionibus et ebrietate / sed induimini dominum
nostrum Ihesum Christum. Ro. xiii. Decimo sexto quia via predicacionis non dicitur lata magis nec
preterite. Tercio quia arte tollitur de facili ab homine gracia baptismi / sed
lata est ut Augustinus dicit quia effrenata licencia dilata / quando homo non
abicit cum renunciavit pompis et omnibus operibus dyaboli. Secundo in susce-
pcione sacramenti penitencie. Tercio quia vovens adversus [illegible] et vo-
luntates non mutat statum sue innocencie / Ideo data est penitencia que
est 2a tabula post naufragium. Ieronimus / in qua nos via parata
contempnatur / quia in [illegible] habet cum peticione rursus fieri non potest propter
quod dictum est supra Beati immaculati in via. Decimo septimo quia
via arta est non penitencie parata / quia in penitencia
divina apparet pietas parcere omni peccatori remissionem promittens. Dicitur tamen
arta racione similitudinis / quia sicut in corpore similiter et quasi subitanee
ultro indicando similiter secundum est de omnibus circumstanciis. Tercio artitudo
accessit priori. Crisostomus quia in baptismo amovit se homo ab omnibus
operibus malis. Hic tamen a se ipso discedit et ponit se omnino in potestate
sacerdotis. Quarto fit in impletione dilectionis inimici / in [illegible] remissio
conceditur quia sic nobis dimittitur debita nostra sicut et nos dimittimus
debitoribus nostris. Math. vi. Decimo octavo quia hec via arta
est propter processum humane pietatis / diligere enim inimicum non est nature sed
potius gracie / quia assistente hoc penitentes conatus consumpsit semetipsum.
Iterum artitudo / non solum homo potest se in alterius potestate sed et a
se ipso discedit / quod dico omni iniuriarum suarum oblitus. Unde quod
Augustinus hanc dilectionem dicit difficilem et iure [illegible] comparatur ut
supra dictum est. Quarto fit in religionis ingressu / quia ut notat
Bernardus non consequitur hoc tripliciter sed conversacione / quod professio religi-
onis est vicem baptismi / quia quidam [illegible] statim post professionem
mortuus / visus est evolare in celum. Decimo nono quia in hanc
artitudinem dicitur augmentum caritatis / hoc est augmentum in multis
locis. Crisostomus. Homo suarum iniuriarum obliviscitur in tantum divine
dilectionis hec dilecto redundat cum ad [illegible] / quia nos obliviscimur [illegible]
Luce xvi. Dicit dominus. Si quis vult venire post me abneget semetipsum et tollat
crucem suam et sequatur me. Magna enim est artitudo in religione /
Quinto fit in sustinencia adversorum et suscipiendo passionis et martirii.
quia martirium ut dicit Cyprianus est vice baptismi et non potest homo
in vita habere se ipsum magis artare / quia inter omnia que homo pa-
ti potest passionum celestis pater / mors est terribilissima. Unde
quod dicit Veritas // maiorem caritatem nemo habet hac ut animam
suam ponat quis pro amicis suis. Vicesimo quia via hec
arta non dicitur pro paucitate in ea ambulancium. Dicit enim Gregorius
quia modicum est plurimum martiribus et pene tamen tot non sunt / quia
[illegible] testes nostre veritatis fuerunt. Secundo arta dicitur pro [illegible] paucitatem in
ea sequencium. Dicit enim Augustinus [illegible] post intrasti bone ...

Ioh. xv

luc xxii

Raugustum passionis foramen ut sequitur videbis penetret ingressum
Christus gloriosus per crucem xpus n. pertransiuit eam Juxta illud Relinquo mundum
et vado ad patrem et ceteri sequaces sui pertransierunt Propter quod dicit Dominus
Dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnum ut edatis et
bibatis super mensam meam in regno meo Et premittit dicens vos estis qui
permansistis mecum in temptationibus meis vel in nubilo [illegible] sed licet illa
via sit difficilis non tamen est impossibilis Locum impossibile est venire ad rem
que semper est per congressionem et ceteri alias dicerentur in tota specie esse
frustra Locum deus est accessibilis homini per gratiam eum ad beti
tudinem ponunt hic appropinquabit ei ecce sicut Augustinus dicit non in
locis pedibus sed in manibus suis Locum in illa homo per que sua
excedunt capacitatem naturalem per secundum credenti ut deus dicit. quod
apud homines non est possibile hic apud deum possibile est Nec credendum
quod Christus ducendo vitam communem aliquid derogasset altitudini vite
Christus n. iudei qui tempore Johannis baptiste erant firmati gratia legis
et oraculis prophetarum videntes Johannem asperam vitam ducere
mirabantur et quod in humano corpore tanta patiens posset fieri et
traherebantur per hoc ad lamenta penitentie Christus autem omni omni
ratione debebat facere restitutionem que impossibile fuit per vitam auste
ram ideo intrabat ad mensas publicanorum et manducabat et bi
bebat cum illis et eque vitam duxit nimis austeram erat
n. in deserto et laboriosam quia usque ad fatigationem itinerabat vis
que ad raucitatem in predicatione clamabat noctes ducebat insompnes
diluculo veniebat in templum et ibi erat in medio adversariorum
Nec cibus proprius erat patris facere voluntatem et sibi obe
dire usque ad mortem crucis Iste ergo ad istam non a longe
aspiciens dixit Viam mandatorum tuorum quia Christus viam licet arta sit tamen
non sufficit dependere quod homo intrat in eam quia oportet quod
sine negligentia vno precepto impleto vadat implere alterum et sic
impleto secundo et usque ad ultimum et novissimum minimissimum Domi
nus n. mandatorum impletio cursus factorum est Juxta illud Cursum
consummaui fidem seruaui Et statim propterea addit mandatorum tuorum
in que sunt multa sed nimis iusta et non sic in antiquo mandata
Et ideo hic videndum est cum non rectitudine vie potest stare cur
sus tuorum multorum additorum quod ad similitudinem est non est aliud nisi mo
tus per continuacionem operis ad que sed hic in dimensione cum causa et in Lex
Christus tamen statim ecce precepta legis nature non poterat suffi
cere ad promerendam vitam eternam ratio quia natura propter originale
infecta non erat sufficiens adiuvare hominem ad facienda opera in
sic Unde ideo dicit super illud Lex [illegible] lex subintrauit quod
natura inserta sunt ipsi scripta lex addita est ex scripta cuius au
ctoritate et magisterio ingenium naturale perfectum ad faciendum ipsum Lex
Christus veteris actio quod preceptorum multorum legis non sufficere non

erat frustra / Secundo autem precepta legis duplicia moysi / quedam mo
ralia de quibus intelligitur primum correlarium / quia in impletione illorum iusticia
est / alia cerimonialia et iudicialia de quibus hoc correlarium intelligendum
est. ideo enim data erant scilicet cerimonialia ad comprimendum supplicia iudeorum / et ut
~~unde~~ vacare non possent / sed semper circa ea in illis et non in aliis preceptis occu
parentur. Iudicialia autem ut comprimeretur audacia peccandi / ut qui ob
legis iusticiam nollent cessare ut saltem timore pene peccare de
sisterent. unde dicitur ad galatas iii / lex propter transgressiones posita est.
Ex 2o infero correlarium quod tunc non erat tempus pro obtinendo premio
di vite eterne / ratio quia adhuc ut dicit apostolus / scriptura omnia conclu
sit sub peccato / erant homines rei dampnacionis ob reatum peccati
originalis. Et ideo quia tunc fere omnia timore pene agebantur /
Ad adimplendum hec requiruntur / primo status / 2o gracia adiutorii / 3o
multitudo preceptorum / non est enim aliquo in quo per hanc vitam / non
possit mereri. Et ideo ante legem christi / nullus potuit vitam eternam mereri. Quia
status tunc enim non erat status perfectus sed preparatorius / ideo gracia radix est
merendi ubi nullus umquam sine ea potuit mereri. et quanto homo
ponitur in statu merendi et in gracia plus facit opera cum obediencia. tanto
plus meretur et velocius currit ut coronam recipiat incorruptam. Ex 3o
sic stantibus ponitur 3o conclusio multitudo mandatorum non repugnat magni
tudini vite celsitudinis patet quia cooperantur ad celsitudinem vite. quia
quanto enim dantur plura precepta de tanto magis arctatur homo / et
plus ligatur ad adimplendum. et dicitur 1o in 9o primo de rebus cor
poralibus et spiritualibus / quia ut supra dictum est. in talibus non
consistit beatitudo / atque ideo talia divina lex non ponit homini or
dinem ut ideo per ea possit mereri sed ideo per talia homines clena
ri. Ex hoc enim ut dicit bt. li 3 contra gentiles homines per hoc ac
quirunt non ab eis indebite utuntur / aut adeo vestitur / in lege
divina et ubi dantur precepta quia adhuc est data ut homo deo adhe
reat. Aliquod dicitur rationabile obsequium vestrum Rom. xii
ubi omnibus rebus dicitur suo modo passiones secundum modum racionis fruentur utendum
que adquirens opera deprecatur et cetera hec est voluntas dei sancti
ficatio vestra. Ex 2o infero correlarium quod non solum illa sunt peccata quibus
proximus offenditur aut scandalizatur. hic enim est error quem re
probat bt. ubi supra quia et peccata eveniunt dum homo rebus
utendis fruitur vel fruendis utitur ut vult b. augustinus. Ex 3o
concluditur quod non solum sunt x precepta divine legis / ratio quia illa
solum prohibent in quibus proximus vel offenditur vel scandalizatur
Et bregorius dicit quod divina eloquia plena sunt divinis preceptis
Et siquidem x ut dicit bt. sunt quasi x generalia principia omnium
agendorum homini in lege dei quorum quodlibet multa
sub se precepta includit. Ex 4o concluditur 4o quia cooperacio cum vi

// quia non erat 1e status merendi / sed tantum preparatorius / deus gracia est

// Non quia multa est statim via ad peccatum quemquam venitur ad finem sed premissa secundum finem quelibet et per eum secundum que perveniatur ad fructum et augetur dicit non multitudo operum non longitudo temporum sed caritas et bona voluntas augent premium in celestibus sic

res intrinsece ordinate sunt ad fidem / et quia fides est quedam cognitio
dei / circa quam contingit multipliciter ex propria insufficientia oberrare / Ideo
actum erat et ibi legis precepta ponere dicens ii ut dicit b t v sup
vicium secundum se in moralibus / sic opinio in intelligibilibus / et pre
cipue in credibilibus / Sed ideo lex secundum preceptis cohibet vicia / ita
et errores et opiniones falsas / Unde est quod in antequam data sunt p
recepta de actibus humanis / prius ponitur recta fides de deo Exodi xx ubi
dicitur Audi israel dominus deus tuus unus est / Ex quo elicio primo quod lex
dei obligat precepto ad habendam rectam fidem de deo / ratio est beati
thome / quia quicumque errat circa deum non cognoscit deum / et potest
exemplum quod credit deum esse corpus nullo modo cognoscit deum / ubi vult quod
qualiscumque error circa deum totam ipsius cognitionem excludit / et hoc
ideo quia deus simplicissimus est / beatus thomas / qui non crederet hominem
esse al. erro.. haberet ipsius cognitionem secundum genus / Ex quo non ideo
lex secundum exterminare errores et opiniones secundum et fidem ponere / quia
ipsa non ad aliud tendit nisi ut hominem ordinet in deum / Secundo
ratio errorem illorum esse periculosum qui dicunt / quod licet deo sine
cuiuscumque fide / ratio quia erronea fides non est fides / sed error
ut dictum est / quod qualiscumque error circa deum aufert ipsius to
talem cognitionem / Tertio determinatur quo / Ex quo omnes vires ex
pertinere ordinate sunt ad amorem caritatis / et quia in ipso potest
esse commixtio / potest esse varia et multiplex obligatio / ideo necesse
erat legi ibi ponere precepta / Et ratio est quia totus conatus le
gis ad hoc est / ut homo adhereat deo / ut notatum est / in dicit b.
t ubi supra / solum duabus viribus homo deo potest adherere scilicet
intellectu et voluntate / et secundum inferiores anime potentias viribus inferi
oribus adheret / ideo sicut lex obligat ad fidem / ita necesse obli
gat ad caritatem / quia adhesio que est eius intentio pro se et
complementum recipit in illa adhesione / que est per voluntatem
quia per voluntatem homo quiescit in eo quod intellectus apprehendit
b t Ex quo elicio primo quod omnes cordialiter deum diligere
tenentur. tenetur / ratio quia ad hoc lex omnes obligat se
cundum iuxta illud preceptum Diliges dominum ex toto corde
tuo et ex tota anima tua / Secundo et si cordialiter omnes obligat lex
ad amorem / tamen quosdam obligat plus amare minus non quam
alios / ratio est quia secundum disparitatem ~~donorum~~ necesse est disparitas
obligationum / Et inde est quod valde multa sunt in lege precepta
specialia de dei dilectione / in aliquibus tangitur beneficium creationis
in aliquibus redemptionis / in aliquibus ad ista dona notantur / ad
ista beneficia nominatur / ut est peccatorum remissio / Donum eciam erepcio
circa horum conservacio vel erectio depulsione ~~..~~ ut
totiens patet ... / Ex omnibus concluditur quod ista in preceptis
maxima latitudo ... admittit ... altitudini ... h ...

"donorum

2m preceptum vtes sensibus vadit adtendendum rebus 2m com / Et hec
compnde surgit ad dei cognitionem / et 2m legem vitat in fide opinionem / vi
tat et errorem / et vadit ad dei amorem / et ibi dilatat se in
amando qd hec bonum / ita quod i valde artat / iuxta i mandasti
mandata tua custodiri nimis / et id qui offendit in vno fit om
reus / et 2m hec exponit hanc clausulam di. n. sic viam mandatorum
cucurri . i. cum vigilancia complevi . vult n. dns ihus ut ascendamus
corpora nra / et nos vigiles in operibus mandatorum / eo quod hec ma
re magnum nobis est transeundum / et ergo impigre vigilanter a
gendum est / Sequitur cum dilatasti cor meum . et nil est ibi agens
de dilatacione culpabili . qua se quidam dilatant in volupta
tibus / quidam in honoribus / quidam in diviciis etc / quia in hiis di
latacionibus sunt prevaricatores diuinorum mandatorum / Iuxta illud
d vtro xxij / Incrassatus est dilectus meus . impinguatus dila
tatus et recalcitravit / Nunc attemptandum est de dilatacione gra
sa . qua dns deus cor dilatat dando sibi gaudium iubilacionis / vel securitatem in dilatacione cordis / ad diuinorum man
datorum execucionem / Et ergo notandum est quod hec di dilatacio 3bus
perficitur gradibus / primus gradus est ars sive scia / tunc n. in aliquo
cor dilatatur quando de eo aliquam artem aut sciam cognoscit aliquis
adiscit / quod est hec qualis noticia est hec / a quo inunctio ...
impedit quid agendum . tercius 2s gradus est excitacio . tunc n.
dilatatur cor . quando id quod in se didicit accipit in vsum et 2m illum
statim operatur . id est et opus frequenter exercet et ita excitatur / quia
frequens actus operacionis excitandi est / 3s gradus est attentacio
quando in eo quod studiose exequitur etiam diligenciam suam impendit
Et de gradibus istorum per istam clausulam exponit ut propheta dicat
viam ... cucurri . quia cor dilatasti . i. quando dedisti mihi preceptorem
vel . i. cum dedisti graciam excitandi se in eis . quia ab ipso est et
incipere et velle et perficere / vel . i. quando dedisti in exercicio diligenciam
et delectacionem / Vnde b aug. omnibus et thos exponunt hanc clau
sulam in tercia accepcione / propter elucidacionem potest ergo / Et si vi
a diuinorum mandatorum arta sit dilatacionem cordis requirit
prima pars est prima ergo / 2a pars ostendit aucte et racione / Dicit n. omni
bus sic non potest viam currere si cor eius artatur angu
stiis / Et allegat ambrosius de dilatacione pauli qui sic currebat
quod comprehendit . de dilatacione cordis salomonis / et id quod dicit apostolus
omnibus credentibus vnde ista / Dilatamini vos et nolite iugum
ducere cum infidelibus / Et subdit omnibus de quanto via angustior
tanto cor latius esse debet ut pater et filius et sps sanctus suscipiant
mansionem / ~~presto ego infero primo quod in cursu~~ ... ut sic deus
veniat et pulset et videt cordis angustias . dedignatur mansionem /
Presto ego infero primo quod in cursu per viam mandatorum ...
attenditur artitudo vie / et ... cordis latitudo / artitudo vie

<marginal note, right:> ... recitacione et ... latitudine in dilatacione / ut gaudium in adorando ... hic agere de dilatacione cordis ...

attendit quod illis difficultatibus et penalitatibus et sustinentibus / que sancti
compertum / sicut impleuit legem dei / nam capti sunt lapidati sunt
flagellati sunt incarcerati sunt / et in occisione gladii mortui sunt
pro christo .i. pro fide et lege eius / Sed latitudo cordis procedit ex quod deo
fuerunt retribucionis / sicut non fuit impot bonitate ut malicia
hominibus que ad facta sunt / sic est impot grauitate ut lenitate
sancti nec delectacionem in via / ergo quod sancti fixum erat animum in gau-
dio et leticia eternorum vite eterne / ideo siue fame siue siti / siue
frigore siue quibuscumque aliis grauitatibus patiuntur sancti gaudent / ex
quo sunt fidei eterni [illegible] corda contemplacionis sine fine au-
geri / propter quod dicit tollite iugum meum super vos et disci-
te quia mitis sum et humilis corde .i. in omnibus que veniunt
cauendo a nemine / sed suscipiendo .i. [illegible] / Item subdit iu-
gum .i. meum suaue est et onus meum leue / et inuenietis requi-
em animabus vestris .q.d. / quod hoc est leue / quod hoc suaue / qui gaude-
re [illegible] que ex illis [illegible] / Exemplum [illegible] in [illegible]
tudo et latitudo [illegible] sed [illegible] in [illegible] quod [illegible]
et corpore [illegible] / [illegible] quia ibi [illegible] hic ab hoc / .i. n. quod
violentia [illegible] hic quia [illegible] / [illegible]
Et [illegible] in [illegible] hic [illegible] omnem lacrimam
ab oculis sanctorum / et iam non erit amplius neque dolor etc. Sed hoc
probat [illegible] lex intendit fa-
cere homines virtuosos / et precepta legis sunt de actibus virtuosis / sed
[illegible] virtuosi est ut firmiter et delectabiliter operetur / quod non fit ni-
si per amorem / nam [illegible] est / quod delectacio in operacionibus ex amore pro-
cedit / dilatacio est cordis [illegible] / Exemplum probatur in
[illegible] amor est [illegible] principaliter intentum in diuina lege /
[illegible] et [illegible] operacionem / et [illegible] quia [illegible]
et [illegible] quia [illegible] omnia [illegible] et [illegible]
Et [illegible] / quod cordis dilatacio non est [illegible]
nisi [illegible] iusticie delectacio / Et infert quod [illegible] latitudine hec [illegible]
nisi dono dei / Et racio quia delectacio in iusticia domini dei est
[illegible] ergo viam mandatorum currit eo dilatato corde / [illegible] dei [illegible]
recepta non timore pene implet / sed ex delectacione iusticie / quia
nobis dominus promittit / Et habitabo in eis / et deambulabo / [illegible]
[illegible] est [illegible] deus deambulat / quia ibi caritas dei diffunditur in
cordibus nostris [illegible] / [illegible] et [illegible]

Legem pone mihi domine viam iustificacionum tuarum etc. Tercia pars
expedito [illegible] octenario sub ea [illegible] quo ostendebatur
vtilitas tabule preceptorum / spirituali timore impletorum / Hic iam
incipit quintus octenarius / cui pro titulo [illegible] ea [illegible] hec est
[illegible] et [illegible] / Sed domine [illegible] iustificacionum [illegible]
vnit .a. est et [illegible] via [illegible] mandatorum
ex amore implecio / [illegible] ad [illegible] / in qua vere viuit
in eo qui solus vere est [illegible] quia est misit me [illegible]

et filius Joh. 14 Si
quis diligit me
[illegible] meum seruabit
[illegible] diliget
eum / et ad eum ve-
niemus [illegible] eo
faciemus / qui autem
dilatacionem [illegible]
[illegible]
et [illegible]
[illegible] a via
mandatorum dei
[illegible] possumus facere

sed namque istorum dicit Ad Romanos 6: Deo dicitur et dicitur vivere domino nostro quia
deus et vivit et rex est. Unde dicit Unus ego dicit Dominus Ihesus Christus est
qui vocat ea que non sunt sicut ea que sunt et vivit ipse rex mor
tuos vivificat ut mirum quod deus tradat nobis. In hac sequendo patet
quod oportet currentes in via mandatorum sibi ducem dari que posset
sequi et quem sequendo possent pervenire illuc quod vere essent et
feliciter viverent. Et ordo debitus quia talis via dux est necessarius
Exodi 11 dicit Numeri filii Israel habuit ducem angelum qui pre
cedebat eos in columpna nubis per diem et in columpna ignis
per noctem quem sequentes figebant tentoria ubi stabat et ea move
bat et procedebat [illegible] ductorem huiusmodi fuissent ad terram
promissionis non pervenissent. Sic nec nos perveniemus ad illam terram
viventium nisi nos precessit nos Ihesus magni consilii angelus qui et
nos Ihesus in terram illam introduxit cum signum gerebat eius
salvatoris. Exodus non [illegible] quod sine ductu Ihesu vita non acquiritur pro
tanto Iohannis 14 dicit Dominus Ego sum via veritas et vita. Ad Romanos 6
ut vitam queramus ut nova vita in eam ambulemus. Gentiles vero quia
extra ductum sunt et non sunt et mortui sunt. Sed nos qui vivimus Deo vi
dimus Deo et in Christo Ihesu rex qui mortuus fuit precedit. Vel per alle
gorias ut sorra gimmat sic supra actum est de initio incipientium
hic agitur de initio proficientium que consistit in 3 bus. Primo in facili
bene operandi. 2o in certa cognitione voluntatis Dei. 3o in delectatione operis
boni. De 2o ibi bonitatem et disciplinam et scientiam doce me. De
3o ibi Exodus Dilexi et dicit. Per continuari supra petivit
dationem superne gratie ut a malo retrahetur et ad bonum inclinaretur. Hic
petit cooperationem divine assistentie ut malo resistat et bonum perfi
ciat. Et est ratio ordinis quia ad bonum eius agendum requiritur primo
potentia et utique naturalis que presupponitur sed est deficiens. Secundo utique gra
tuita et spiritualis qua nunc perficitur sed non est per se sufficiens. Tertio utique
divina et supernaturalis que est omnia efficacis et communis unite tamen cum qui
gratia agit quicquid agit illud non aliorum quod utique agit non deus movet
sicut Thomas Bradwardin 2o causa sine qua sive causa Dei dicit
sic ymaginandum esse in productione boni actus quod deus gratissime
et liberalissime nullo precedente nec ab alio coactus primo vult homini
et vitam eternam et eterna volitione et quia non vult eam adulto dare
sine operibus meritoriis vult ex eadem liberalitate nulla sua sed quia recte
cedit limites nec alia quam non potest mereri operibus naturalibus liberalissime et
gratissime vult quod habeat adminiculum quo mereatur et hoc est gratia qua
deus creat et proprie movet ipsum hominem ad bonum agendum. Ita quod deus
ista movere est semper primum movens et movens voluntas est causa scilicet re
ctitudinalis [illegible] movens et ex moventi actus vero bonus productus
motus et non movens. Et per id operatio cum gratia fuerit homines et per
illam efficit actus bonos cum homo et utique irrationale videtur quod res in
animata et irrationalis se gratissima reglaret rem rationalem in actibus
suis liberis et rationabilibus nisi a re rationali principaliter regulatur

[margin:] et non [illegible] motu
gratia [illegible] movens
[illegible]

Unde apparet ad Romanos v. Caritas Dei diffusa est in cordibus
nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis, scilicet hic [illegible] de ratione [illegible]
in homo [illegible] gratie [illegible] et non [illegible] in pigritia et torpore
et peccando veniali [illegible] vel videtur ad actionem [illegible] non potest
[illegible] quia non est [illegible] monens [illegible] vel ab alio
a quo [illegible] ad [illegible] monens. Et hinc est quod propheta postquam [illegible]
[illegible] in se est et quasi bona planta [illegible] in 2o octonario [illegible]
[illegible] quod sibi deest scilicet gratiam irrigantem. In 3o et quarto octonario
iam adiutus [illegible] neque qui plantat neque qui rigat est aliquid, sed qui
incrementum dat Deus, petit eius cooperationem. Et modo queritur pro declaratione
huius [illegible] legis statute ad viam iustificationis
requirantur ad profectum. [illegible] queritur [illegible] quia propheta op-
tat sibi poni seu institui legem in cuius operibus exercitando se veniret
ad iustificationem et quia non potest proficere in iustificatione nisi [illegible] gratie
se [illegible] quia non solum transgrediendo sed [illegible] obmittendo ea que lege
sunt homo incidit in peccatum et [illegible] queritur [illegible] et probatur [illegible] non esset
lex data. Et homo esset dubius an [illegible] ut non be-
ne [illegible] in utrum [illegible] quod [illegible] sufficeret et [illegible] posset homo a-
liquid supererogare et sic [illegible] posset homo ad ea que sunt
[illegible] negotiationes sine peccato gratie [illegible] est [illegible]
[illegible] legis positio necessaria erat [illegible] iste [illegible] sed nihil va-
let legis impositio si non esset [illegible] via ad iustificationem [illegible] ita [illegible]
to [illegible] statim in prima lege [illegible] operibus [illegible] iustificabatur [illegible]
[illegible] non debuit lex [illegible] imponi imponi et
quia [illegible] usque in finem [illegible] erit [illegible]
quod [illegible] est [illegible] argumentum sic [illegible]
in [illegible] habent [illegible] modum [illegible] et directionem
quibus regulantur ergo non [illegible] regulatione aliquam
legem dari et [illegible] quia ut [illegible] dicit
lex non est aliud nisi quedam directio actuum humanorum et
[illegible] nomen est [illegible] et [illegible] falsa. Et [illegible]
[illegible] peccatoris [illegible] cordis sunt vie ad iustificationem que ho-
mo sine [illegible] omni lege data [illegible] habere [illegible] per [illegible]
homo naturaliter de peccatis dolere et ea abhominari ut no-
tum est et [illegible] quo ad illud principium questio falsa. Item
si deberet lex semper exquiri [illegible] obligaret quolibet [illegible]
pro semper et pro semper quod non est verum nisi de pre-
ceptis negativis. Videtur igitur [illegible] omnibus [illegible] habere
falsitatem. Et dividitur ista [illegible] quia primo petit auxilium di-
vinum 2o ostendit petitionis fructum, ibi et ambulabam. Prima di-
viditur in 3. [illegible] primo [illegible] petit adiutorium et assistentiam Dei ad [illegible]
bonis 2o ad avertendum a vanis 3o ad resistendum malis, secunda
ibi ante oculos. Tertia ibi et veniat super me misericordia. Prima di-
viditur quia primo petit legis impositionem 2o eius intellectionem 3o in
ea directionem [illegible] 4a ibi Da mihi [illegible]

[illegible] quod [illegible] ab [illegible] / [illegible] opibus [illegible]
[illegible] / [illegible] octonario [illegible]
[illegible] octonario agit [illegible] ut [illegible] facit [illegible]
[illegible] avarus rebus et [illegible] / [illegible] petit [illegible]
[illegible] ibi ante oculos meos. Et sic
Et sic [illegible] rogavit [illegible] et [illegible]
[illegible] / [illegible] petri [illegible]
[illegible] legem novam [illegible]
in [illegible]

Sed nunc iure sequitur media forma adhesionis in 3 quinario, scilicet petit imponi
legem. 2o determinat legis speciem: ibi viam iustificationum. 3o in quo propter
utilitatem ut pone ibi et ex consequenti. Dicit igitur legem pone, quia
petivi vivificari et ex dono gratie tue volo vivere, sed non sicut filii
Belial, id est absque iugo, Iudicum XIX, ut sim meis moribus volo igitur
habere legem, eo quod qui sine lege vivit sine lege peribit. Ad
Romanos 2o et quia tu es summus legislator, de Christo in psalmo 83:
benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutem,
et quia lex immaculata et convertens animas, ut in psalmo XVIII, et
est lex pura vitans ut infra eodem, ideo peto quod tu ponas mihi legem.
Sed quia [illegible] non melius esset ex libertate facere quam ex obligatione
et necessitate? Non, dicitur ad Galatas V: Si spiritu ducimini, non
estis sub lege. Ubi enim spiritus domini, ibi et libertas, 2a ad Corin-
thios 3o. Contra quod notandum quod 2m quod lex dicitur multipliciter, 2m
hoc ergo hic potest multipliciter intelligi. Est enim lex eterna, que secundum Augustinum
in libro de libero arbitrio est summa racio, cui semper obtemperandum est,
per quam mali miseriam, boni beatam vitam merentur. Est et alia que
temporalis est, recte fertur, recte mutatur. Secundum de ista dicit pone mihi
legem, non sic est intelligendum quod sibi non esset posita et quod primo poni
eam petet, sed dicit pone, id est da eam cognoscere, sed non diiudicare. Dicit
enim Damascenus: Cognitio naturaliter nobis inserta habitus dei cognoscendi,
tamen adeo prevaluit pretiosa hominum malicia et deduxit in bar-
baritatem ut dicerent non esse deum. Unde Augustinus 1o confessi-
onum: Dicit ignorabam et non noveram iustitiam veram ex intrin-
seca lege omnipotentis qua formantur mores regionum. Ex isto
elicio primo quod irrationabilia et rationabilia divine legi subiciun-
tur, secundum dicit Alexander quod dicuntur quia irrationabilia sine cognitione, sed ra-
tionalia cum cognitione. Dicit enim Anselmus in libro Cur deus homo:
Una queque creatura ad sibi preceptum et ordinem datum servat
obedienciam, maxime rationalis, cui datum est intelligere quod debeat.
2o elicio boni et mali subiciuntur eterne legi. Dicit enim Augustinus
in confessionibus: Deum quis dimittit te, quo it et qua fugit nisi
a te placato ad te iratum. Boni ergo sub sunt 2m preceptum,
mali 2m punicionem; boni 2m voluntatem obediendi, sed mali
2m necessitatem, quod dicitur aliter filium sub patre esse et aliter
servum, quia servus servit coactus timore, filius obediendi voluntate.
3o elicio quod beati in patria non exierunt a subiectione legis eterne,
quia et si non merentur, tamen obtemperant sue maiestati. Ubi enim
commoda est conformitas voluntatis eorum ad divinam voluntatem. Modo
ergo legem pone mihi domine petit ut cognosceret legem dei ut interpretaret
quid debet legi dei ut ex voluntate obediret ei, quatenus
obtemperando ei in multis per ea obtemperaret et in primis
[illegible] intendit sicut supra dictum est de confessionibus. Divine voluntatis
quod sunt quinque, scilicet preceptio, prohibicio, consilium, permissio et operatio;
sic ergo isti sunt actus legis eterne. Divina enim voluntas est et
in lege ut sunt in re, sed differunt racione, quia voluntas re

lex eterna

spirat actum secundum legis ordinacionem. Erit ergo actus eius lex secundum .2m. dicta
ordinis ipsius actus. Est autem ordo actus duplex: primus est precipiendi re
tribuendo, et sic secundum duos effectus .3m. similiter respectu bonorum premiare
et punire respectu malorum. Secundus actus ordinis est operacionis vel
in operacione. Et sic est duplex, quia aut est comparatus aut absolutus.
Si est absolutus et respectu boni, sic est preceptio; si respectu mali, sic prohibi
cio; si comparatus et si respectu boni, sic est consilium; si respectu mali, sic est
permissio. Ex quo arguitur quod actus indifferentes sunt permissi vel liciti
et cadunt sub ordine divine legis eterne, et vero indifferentes illorum
que admittebantur ne mala peiora venirent, vel ipsa peccata
venialia. Racio est pro hoc quod permissi sunt vel liciti ordinantur homo
ad salutem. Hoc quia si liberum arbitrium sic artaretur quod omnia
sibi prohiberentur vel preciperentur, esset magnum periculum prevaricacionis.
Erit ergo sensus: dicit adversus testimonium prius dicte, id est signum tue
voluntatis, ideo noli me confundere. Sic ergo dicit legem pone michi domine,
id est da omnia facere secundum ordinacionem tue legis, quia sic facere est
viam iustificacionum ingredi procurando confessionem. Secunda lex
est naturalis, et ut Alexander dicit in septimo [illegible], non est aliud nisi quod
aptitudo habitualis facultatis ad faciendum bonum et admittendum
malum, non quod [illegible] per modum violencie et impulsionis, quia
hec in arbitrium liberum non cadit, sed per modum inclinacionis. Et ut
dicit ideo lex naturalis conscientia et synderesis, id est sunt racionis, sed differunt
in racione, quia [illegible] que in homine faciente est flexibilitas
et ad bonum et ad malum. Ideo lex sue facultati dictat bonum faci
endum et malum non faciendum, et secundum se ut [illegible] maior quod bonum est
faciendum et omne malum non est faciendum. Conscientia vero est iu
dicium racionis secundum [illegible] conformitatem legis, quo discernit bonum a
malo, et secundum se ut [illegible] bona, scilicet hoc est bonum et hoc est malum.
Synderesis vero que est quedam scintilla conscientie stimulat et instigat
voluntatem ad faciendum hoc quod est ex lege et conscientia decretum, et
secundum se ut ergo [illegible] ergo hoc est faciendum et hoc non est faciendum. Vult ergo iste
petere legem sibi istam poni, non quod perpetua non sit, quia et gentes
[illegible] habent scriptam in cordibus suis, et ipsi sibi lex sunt. Sed
ut dicit quod secundum non in se manet in sua rectitudine et sine aliqua
obliquitate, sed [illegible] hoc possit, si dicit quedam [illegible] sola non ad [illegible]
[illegible]tatem vite secundum virtutes morales et politicas possit homo
ducere. Ex secundo eciam primo quod lex naturalis [illegible] et dirigit
arbitrii libertatem. Racio quia artat et inclinat ipsius facul
tatem in bonum, sed ut dicit Anselmus libertas non est data ad id
quod non expedit et non decet [illegible] necessitas [illegible]
[illegible] adhuc indecens esset animam subici rebus vilibus et
inferioribus ut sunt peccata et sensualitates. Concludendum ut Alexander
dicit vel supra [illegible] dux est appetitus racionalis, unus est respectu
summi, [illegible] in bono est [illegible] in malo est summa
[illegible] et iste est determinatus et naturalis, et lex naturalis habet

lex naturalis

regulans est lex naturalis / naturo. n. appetitus. similitudo et odio. Ut
extrema. iustitia. Ergo est et corpus que sunt ad finem quam non est
necessitas. pf. n. se voluntas mouet ut non mouet appetit ut non appe
tit. Et sine lex naturalis regulans non est naturalis sed inclinatio. Ex quo
infero quod finis noster in terra seu naturalis est supra se ipsam. et dico
de fine quem habet in sua intentione. Ideo non est similis finis qui est finis
peccati in principio. n. Deus fecit hominem ad ymaginem suam. homo non adse
quitur sed ad id cuius est ymago. Ita quod non sapiens. Eccl. xvii
dixisset fecit deus hominem ad suam ymaginem statim subdit et quasi
eidem ipsam eis igitur quod. habeat aliquid impressum tamquam rectum provenienti
in finem. ita quod non est aliud nisi lex naturalis dirigens animam in operatione
boni. Ex quo infero quod lex naturalis dirigit hominem in deum ad
proximum et regulat ea quodam tractatu. Et Richardus de sancto victore quo
ad primam partem quod anima habet rationes naturales ad cognoscendum sibi necessaria
ad salutem. et habet fidem qua assentit ista deus est trinus et unus. et
creator omnium et sufficiens provisor omnium que sunt necessaria ad salutem. propter
aliquam rationem assentit. n. naturaliter veritati propter testimonium propter rationem propter
rationem. ut aliquam manuductionem sed assentit hys sunt fidei propter se
non habet naturaliter est hic est solum gratie. Similiter de glo super xvij cap.
lex naturalis insinuat ut deum toto corde et super omnia diligas. et ad
hoc instigat sed non perducit quia hoc facere solum est gratie divine. Inducat
quod deus universis de proximo sicut in deuteronomio precepta legis naturalis
de proximo. data sunt ex se ipso. ita vz. que tibi non vis alteri ne
feceris et alii facias. que tibi vis fieri. Similiter lex naturalis dictat matri
monium. dictat legittimitatem prolis. dictat quod unus sit unius
dictat quod inseparabiliter cohereant. que respiciunt inter proximos
regulacionem. Similiter homo est vilis dominus singulorum a natura. ita natura
lis est dominus omnium. a natura ergo est uti omnibus. 2m. rationem. Ita ante
peccatum natura dictat omnia esse communia. et quod omnium una est libertas
quia tunc homo non potuit deficere. sed post peccatum dictat aliqua esse
propria. hic credendum quod esse mutacio in ratione dictandi sanctionis.
precepta sed rationem mutacio in observancia eorum. sed quod sicut vir
sanus et infirmus sit non est mutacio medicine. sed precepit sani
et infirmi. Sic ex tempore quo natura fuit illesa. sic dictat quo
est lesa. sic [illegible] dictandi rationem sed alter [illegible] ergo considerabis quod
ad assencionis finem natura instigat. et quia omnibus [illegible] habet in se. hec
non potest efficere. ideo petit sibi legem rationem in adiutorium [illegible] ne
Tandem sic deducitur post hec ergo licet in actibus humanis aliqui
sunt recta 2m naturam. in lex divina hominibus. Erat necessario im
ponenda. prima per doctrinam. sic ex preceptis divine legis. homines
inter ordinati sibi deo. et omnia alia que sunt in homine ordina
tur sub ratione. Ideo hic ordo naturalis requirit. quod inferiora superi
oribus subiciantur. et ergo ea que 2m legem dei precipiuntur 2m
se sunt naturaliter recta et precipue actus. ita per unum. Ut b. i. ista
pretes. lib. 3. q. gentiles cxxix. probat sic ergo divina providencia

dicta. licet de misteriis sancte scripture c. q. Sub lege nali duo precepta fuerunt / et ita precepta / duo precepta quod tibi non vis alii
ne feceris / et queriss ut sit aut faciant vobis homines. eadem et vos facite illis. Ita secunda decime oblaciones
sacrificia / decime erant in porcionibus / oblaciones in rebus sacrificia in animalibus.

homines sortiuntur naturale iudicatorium racionis tanquam principium propriarum
operacionum / et quia naturalia principia ordinantur ad illa que sunt necessaria / ideo
ut aliqui sint operatores naturaliter hominibus convenientes / que omnia secundum se
recte / et per consequens idem per unam. Correlarium primum unicuique quod suum est attribua-
re et ab iniuriis abstinere sunt recta secundum se / racio quia ista
dictat racio ad conservacionem societatis / naturale enim est homini quod sit animal so-
ciale quia hoc quod nec unus per se sufficit ad omnia que sunt humane
vite necessaria. Exemplum nota quod alienorum raptores peccant contra
naturam / secundo iniuriatores peccant in moribus necessario / racio quia destruunt illa
que requiruntur ad socialem convictum. Correlarium secundum naturale est uti
rebus et potibus secundum mensuram / racio quia dictat uti rebus infe-
rioribus ad vite necessitatem / sed usui utique est certa mensura determi-
nata / ideo correlarium verum. Exemplum nota quod ebrietates et comessaci-
ones homini innaturales sunt / racio quia qui permittitur mensuram id quod est
homini necessarium fit nocivum / unde talia non contingunt in hiis que agunt secundum
nature impulsum. Correlarium tercium omne id est naturaliter rectum quod est in auxilium
illi ad quod est ordinatum / ordo enim dicit rectitudinem / sicut enim natura-
le est propter formam et instrumenta propter agens principale / sic corpus est
propter animam et vires inferiores propter superiores / quandocumque ergo corpus iu-
vat animam / rectitudo est / quando vires inferiores non impediunt su-
periores rectitudo est. Contrarium autem fit ergo non est rectitudo / non per-
tinet id quod debet innuere preter impeditum. Exemplum nota primo quod
actus venereorum inordinatus est et naturalis secundum naturam / secundo subdi
passionibus sensitivis non competit rectitudini naturali / racio quia
primum impedit actum racionis secundum impedit libertatem iudicandi racio-
nis ut notum est. Secunda probacio dicit quod divina divina lex erat
hominibus necessario imponenda / secundo enim quia fides ad credibilia
ita lex ad operabilia / sed ea que racione naturali cognoscuntur necessarium est ad
salutem tradi / ergo ea que ad ea sunt recta necessarium est tradi sub
lege et per consequens consequencia patet / maior est quia eadem similitudo. Sed ver-
um quia ea que fide creduntur maioris sunt certitudinis quam ea
que humana racione inveniuntur / humana enim racio maxime in
divinis est deficiens cuius signum est quod philosophi divina / racione na-
turali perscrutantes in multis erraverunt / ymmo sepe contraria senserunt / ut
ergo esset certa et indubitata cognicio apud homines de deo oporte-
bat ut eis divina per modum fidei traderentur / et sic oportuit ut
sibi lex divina traderetur / et racio quia lex divina ordinat ho-
mines ad cognicionem dei / quod patet sic quod lex dei vadit ad hoc ut
homines amarent deum et adhereant ei et desiderent eum / et quia
sed hoc sine cognicione fieri non potest / sequitur quod lex ... ordinet homines
in cognicione dei. Unde idem Sollicitate omnibus in hoc quod scit nosse
me Exodi XX. Antequam lex traditur multa que fidei sunt
dicto presumuntur. Exemplum primo tercium error illorum qui dicunt
nichil refert ad salutem cuius fide homo firmat deum quia
sicut ea ea que sunt fidei credunt ea que sunt legis ita ...

2

3

4

Ex° 9

opera legis. fides dicitur scilicet quia omne quod non est ex fide peccatum est.
2o patet quod homo specialiter subditur providentie dei ex quo sibi et fidem de-
dit ut eum agnosceret et amaret et legem ut ad preceptum incederet in mer-
cede. Vnde sapientie xii dicitur. tu autem dominator virtutis cum tranquillitate iudicas et cum
magna reverentia disponis nos. 3o quod quilibet homo velle virtuosus
esse debet. Primo divina lege stringitur ad opera virtuosa. Deuteronomii x. Et nunc israhel audi quid dominus deus tuus petit a te nisi ut timeas
dominum deum tuum et ambules in viis eius et diligas eum et servias ei in
toto corde tuo. vii. dicit b. t. quod illi actus a divina lege precipiuntur
que sunt optimi et qui sunt principaliores sunt illi quibus homo deo su-
biatur quibus deo adheret quibus stabilitur et delectabiliter inheretur
ut sunt actus fidei per dilectionem operantis. Triste ergo hec omnia animadvertens
petit dicitur legem pone in domine. quod dicit videns quod non solum racionis ad co-
gnicionem dei insinuat amorem dei sed magna certitudine in quibus
debet esse bene pone in legem quia hec omnia non sufficiunt Tercio quod
non allegatur in sexto dicit quod lex data est in adiutorium nature quod est magis
nunc quia ut supra est dictum nature insita sunt semina iusticie. Da-
ta est lex ut eius auctoritate et magisterio ad faciendum fructum iustitie
proficeret. 2o data est in exhibicionem fomitis et concupiscentie. Ad Galatas iii.
lex propter transgressiones posita est id est propter exhibicionem transgressionum quia
erat divine iusticie ut saltem timore pene homines cessarent deum
offendere. 3o data est in significacionem legis nove per christum sancte
dicit n. glosa super ii. lex domini immaculata convertens animas testimonium domini
fidele. i. a sua districtione corrigens et ad christum sapientiam mittens et hec
fidele. erat divine sapientie. Ex 4o patet quod lex data bona est. Ideo petit eam
dicit ad Romanos vii. lex sancta et mandatum eius sanctum iustum et bonum
glosa sancta in fine docens mandatum sanctum in se iustum iustificans alios
et bonum utile quia vitam acquirens. 2o quod lex dicitur se nulli
nocuit incipientibus non quia illis erat in pedagogum iustificandis
quia illis erat in promissionem et signum perfectoribus non quia glosa super
illo iusto non est lex posita dicitur data est lex ut [illegible] peccaret et
peccatis volente coherceret et ergo data est ex [illegible] in medicine
et remedium consideravit ergo [illegible] iusticie et sapientie et utilitatis
tantas dicit legem pone in domine per ea. non itur de virtute in virtutem
sed devenitur ad visionem dei in syon. vii. et lex tua vitas
sed quod potest eam non mereri esse ex libertate facere eum ex obligatione
et necessitate. sed dicit ad Galatas v. Si spiritu ducimini non estis
sub lege. ad Cor. iii. ubi spiritus domini ibi libertas. Tibi dicitur quod
creatura non potest esse de obligata a subiectione et gubernacione
sui creatoris. unde quomodo libertatem per angeli et per hominem appetendo
in quantum subiectionem devenerunt. necesse ergo est ut subiciatur. Volens ergo
propheta de necessitate facere virtutem sic se deo subicit voluntarie quod si
liber posset esse nollet sed magis vellet vivere iuxta voluntatem
dei et rogat ergo propheta ut in peccatis sim et quod nesciat quid deo pla-
ceat et quid displiceat. dicit ergo lege pone in petit informari
quid acceptum esset coram eo in omni tempore. Et in signum subiectione

ut in omelia de passione domini. Ad hoc lex data est ut iniuria audiret peccator qui hic verberando sanaret ut
infirmitatem suam notam faceret infirmo prudens succederet. Ad hoc lex data est ut diceremus
[illegible] ploracionis video aliam legem in membris meis et cum ipso ploratu clamaremus. In felix
ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius et surgeret nobis auxiliante illo qui [illegible] [illegible] qui
sunt creditores illumineret [illegible] gratia dei per ihesum christum dominum nostrum [illegible] [illegible] tercia lex data est
[illegible] [illegible] gratia data est ut lex impleretur et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sanaretur et [illegible] [illegible]
[illegible] ho 83 q. 66 vehementer [illegible] lege [illegible] [illegible] lege [illegible] et [illegible] [illegible] 22 [illegible] 27
[illegible] [illegible] lege [illegible] [illegible] tanto [illegible] [illegible] [illegible] tanto [illegible] [illegible] [illegible] de
[illegible] [illegible] [illegible] peccatum non [illegible] et [illegible] 102 de [illegible] hic data est lex que lege
[illegible] [illegible] peccatum qui nolebant se homines [illegible] peccatorem. addita lege fit [illegible] et prevaricatores

sexy pt in data e

renn demant et voltez pren re tchiet

Et subdit ... non e quesitu nisi ... lege ... fuit ... lege ... nisi
esse ... data ut ... peccato ... subditi ... [illegible]
data ... est

spiritus est dei vera libertas ibi est ... homo voluntarie facit quod lex
precipit non est sub lege, et non sentitur honeribus legis sed vehitur spiritu
libertatis. Augustinus super ... Ex quo ... dixit viam mandatorum
tuorum ... dilatasti cor meum quid est ... sibi legem poni ...
sibi posita non ... Et respondendo ... legem ... que ...
... et ... nova ... filios ... in
libertatem, et dicit pone legem non ... et non subditis adve
... quibus data est in tabulis lapideis eorum
... pone legem sed ... filios ...
... legis ... cordibus
eorum. Unde postea dixit legem pone michi domine ... viam
iustificationum tuarum ... implectionem ... iustificationum ... Ex quo patet quod non ... ista lex que ... in
memoria et non ... in vita qualis erat lex vetus ... scribebant
... et ligabant ... ut egredie
ntes ingredientes memorarentur ... et ... Dicit
quod ... ad iustitiam ... timore pene et non amore iustitie
... et ... facit ... timore facit ... vellet non
iuberi ... iuberi ... legem non esse ... esse, et maior est
legis ... quam ... non ... est ... mundi
voluntate. Ex quo patet quod ... affectu ... ad legis ... impositorum
quia ... est lex amoris non timoris ... ut supra allegatum est,
est lex fidei quia ... que mandat orando obtinet auxilium ut
fiant. Unde Augustinus dicit hic ... petit sibi legem poni ... dicit
viam mandatorum tuorum ... dilatasti cor meum ... dilatando
caritatem ... apostolus est legis plenitudo ... premissis ...
... ad ... legis ...
... istam ... figuris ...
... promissionis accedebat in ... dicit
... columpna nubis et ignis ...
... voluit ... a labore itine
ris ... columpna movebatur ... volebat ... et
quod ... in ... nube venturum ... carnis ...
... delicta et ... legem vivendi
... de egypto et in terram promissionis ... ipse
... legisset ... ipse dux ... ipse caput ... ipse pastor ipse
via ipse et hostium ... Ex ...
... iustificationum ... legis ... ipse vo
luntate ... obediat, ... qui est dux legis
Unde ... dicit ... miles qui ingreditur iter vivendi non
ipse sibi ordinem disponit ... arbitrio viam carpit ut
voluntaria carpit ... itinera
rium ab imperatore accipit et custodit ... Ex ... infert ...
... ibi ... quiescere ... annonam ... accipit
... imperator ...
... est ... non est ...
... imperator ... omnibus ...

§ ... ad ... Ambrosius ... legem ... statuit ... ut ... mobilis ... affectu ... lex ... corde ...

... nube ... est ... nubis ... legis ... tempore ... in ... delictorum ... gratia ... Et ...

est confederat. Tercio infert quod arma non prosunt. vbi [illegible] sub
sidia non [illegible] et ideo nec ad dexteram nec ad sinistram declinandum
est secundum dicit doctor cum comitatum est secundus qui status ordinat
ciuitatis / eligit aliquos habundantes que viribus frequentantur in
quibus cotidie quadriduum aut pluries interponuntur dies ut sine labore
perficiatur iter et subdit auctor hanc legem viandi Christo docente et
sectis conicantibus preceptam esse prognosticans. [illegible] relicta prima
voluntate secundo Christum in lege iustificatione. [illegible] vti omni ordine / et
est racio quia vbi non est ordo ibi est error et confusio et finis suus
non pertinet debitus. Vnde Ambrosius. Quantum incipit ponere ordinem / primo pot
quod Christus pro nobis sustinuit carnis infirmitatem / pro nobis esuriuit vapu
lat crucifixus est mortuus est ut in nobis in quibus [illegible] erat vita i
gnobilis / quod post fecit et mors preciosa / et incipit ordine nostro a prima
statione filiorum israel que erat in sochot [illegible] vita fuge radicata
et confirmata ut fundatus maneas in Christi fide. Exemplo patet quod nullus erat
iustificatus sine fide ad Christum. Vnde dicit Ambrosius non prius fuit ihesus [illegible]
quam dabatur terra filiis israel in possessionem. Secundum quod moyses videbatur doctor
esse cedat illi ihesus / sed aperte doctorem ipsum se omnibus comprobabat
quoniam temporibus suis complet moyses quo completo moyses ihesus succedit
in hoc ostendens [illegible] ipsam fidem ad Christum adhuc implicatam fuisse /
Secunda statio in mara que sonat amaritudinem. Tercia in helym vbi
fontes xii et lxx palme que sonat fecunditatem. Quarta in raphidim que
est laudacio iudicii / unde ventum est in synai que [illegible] legis [illegible]
et per temptacionem / fides non ducit [illegible] amaritudinem et laborem / labor
et dolor formidat homines. [illegible] xix. [illegible] in tribulacione dilatasti me / hic [illegible]
[illegible] est huic parendum est / et sequitur lex et temptacio / [illegible] in [illegible] in
hoc sinus temptationis a lege [illegible] inscios. Vnde Christus dicit se esse lilium
quiddam et lilium inter spinas / [illegible] ad perficiendum legem
[illegible] in [illegible] / [illegible] est inter spinas. [illegible]
et medicos et inter sollicitudines [illegible] mente [illegible] im
pugnat [illegible] ab [illegible] operibus ad [illegible] donata est / se cessauit
et ideo subditur. Exemplum [illegible] / [illegible] assignat [illegible] legem in
[illegible] iustificacionem [illegible] non frustra imponitur / sed vtilis / quia quod
[illegible] contra id [illegible]
dicitur [illegible] nisi magis [illegible] in ea proficiat / et ideo Augustinus
dicit quod vox [illegible] proficiat [illegible] est et ponit exemplum [illegible] pleno poculo
teneas et [illegible] incipias qui haurit bibendo et post
[illegible] legem plenam [illegible] accepit [illegible] quod ea iusti
ficacionem et plus [illegible] iustificari et qui iustus erat iustificatur
et adhuc et qui sanctus erat / sanctificatur adhuc [illegible] ut
dicit [illegible] arbitratur se comprehendisse [illegible] dicit [illegible] esse / [illegible]
et [illegible] qui esurierunt et sicut iusticiam. Dicit [illegible] Ambrosius. Hec non
est mediocrite quod [illegible] paradisi [illegible] / dei [illegible] / angelorum
corporum immortalis / sed dominicalis non ideo vno die [illegible] nec duobus
aut paucis [illegible] / sed [illegible] et [illegible] hec etc.

9o 3a

Omnibus premissis ponitur hic 9o Et si nescias multa queris non errare
ff hic dicit f / quia et ff [illegible] 9o hz 3 ptes / prima
ps pz / quia qui veniet prima cessabunt multa curata [illegible] duo
dt prius ut requiescat a laboribus suis / Ex eius parte pz q
finiri est summum est finis miseriarum / cum non venit quod perfectum
est / evacuabitur quod est ex parte est / ita abstergit deus omnem lacrimam
ab oculis sanctorum / Secunda ps quae determinatur pz quod notabiliter cum in via
dei non procedere / retrocedere est [illegible] sic exponit Ex eo nunc
causa ff / ut eam inveniam ad cognoscendum / contra pretendendam
ad inveniendum / inveniendo querere ad augmentum parte 3o Si queris
eum quasi perennem invenias eum dicit Augustinus ideo ut ad consequendum
hic maxime quod quisque invento multa gerant suffragia / Ex quo
querere quod est obviusso remisso negligentia et torpor [illegible] repelli
dicit [illegible] legis [illegible] / pz quod ista parte q[illegible] et [illegible]
Baronie / quia male dicit / omnis q [illegible] [illegible] [illegible] frandu[illegible]
[illegible] / 3a ps quod pz / quia in prima facta plenitudo [illegible] lig
non remanebit ad querendum / remanebit tamen ad fruendum / ut dicit Aug
Sic non dictum est quod et ipsi quaerite faciem eius ff dicit Aug vel ff ut
hic / non ibi queram faciem / vel faciem ad faciem videbis Ex
Verbo per filium / quod si dei [illegible] ut non opera non requiretur in vita
[illegible] / queritur tamen ut ipsa est vitalis / dicitur non in hoc [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] vitalis Aug [illegible] [illegible] dicitur / quod sine fastidio diligitur et
id agitur ne amittatur / ff non et sine fine querens legem dei / hic est
veritatem dei / nunc non querit ut teneat sed querimus ne amittatur s[illegible]
dicit [illegible] [illegible] / quod omnia scrutatur et alta [illegible] dei / non [illegible]
[illegible] ut quod nescit inveniat / sed quia nihil relinquit omnino quod nesciat
Ex eo [illegible] [illegible] [illegible] Aug [illegible] / quod non omnia requiruntur [illegible]
se ad istam [illegible] [illegible] / [illegible] non est dei laude / [illegible] dei lege
non non dicendo non laudabis / cum ad eius [illegible] pervenies / tunc semper non
sit [illegible] qui habitant in domo tua domine / in secula seculorum laudabunt
te / et hic est non / quia [illegible] [illegible] quibus [illegible] et [illegible] non [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] / Ex omnibus filio
quod dicitur est [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] hic
est Aug quod non [illegible] dicitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] / dicitur non dicit [illegible] ff [illegible] et [illegible] ad [illegible] [illegible]
pervenientes / [illegible] morte non non [illegible] [illegible] / quod [illegible] non [illegible]
eius studia / sed [illegible] [illegible] / Et [illegible] post [illegible] [illegible] [illegible]
Et [illegible] eam ff / ita qui eligimus [illegible] [illegible] [illegible]
tamen sibi [illegible] datam / [illegible] est sibi [illegible] et [illegible] est / [illegible]
[illegible] imposita est [illegible] ad eam / et quia [illegible] via arta est
/ et pauci inveniunt eam / et ab ea multiplex devius error abducit
/ et ab ea aberrat [illegible] nimis periculosum est [illegible] [illegible] ff / et [illegible]
de [illegible] / [illegible] postquam [illegible] viam arripuit vadit in ea / [illegible]
[illegible] / [illegible] non retrospiciet / sed in ea [illegible] [illegible] [illegible]

nimis sat/ etc. Postquam deo inspirante admissi in via iustitie cum
ambulare proposuit/ qualem statum eligere/ et quid operis aggredi de
beat nonne a quibus volens deo famulari. suscepit [illegible] patres et
per continue non potest/ neque ad viam cingi [illegible] perfe
ctionis viam arripiens dimittit sua et post posita [illegible] aliena
querit. unde quod melius fuisset [illegible] [illegible] valde
necessarium est via iustificationum [illegible] domini habere et ad que statum
quis veniat/ ut si occurrat sibi [illegible] quod fiat an debeat re
sistere/ ut [illegible]/ et ad aliud viam declinare [illegible] aliquis [illegible]
tot diebus [illegible] orare consuevit/ occurrit sibi aliquis labor/ circa quod
id [illegible] [illegible] continuare non potest. difficile sepe invenitur/ an
debeat viam in labore consueta finare [illegible]/ ut eam relinquere/ ut
laborem occurrentem et [illegible] quasi [illegible] omni [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] etc. [illegible] quam diu [illegible] nunc [illegible] perficiatur [illegible]
[illegible] non perficiatur de [illegible] legem [illegible] in ea perficiat [illegible]
Da michi intellectum et scrutabor legem tuam et custodiam
illam in toto corde meo. posita est [illegible] iam data est
sibi via ad iustificationes illas ut [illegible] et [illegible] legis positio
non perficit. dum non [illegible] via non [illegible] si non [illegible]
non adipiscitur nisi in toto corde teneatur. ideo [illegible] [illegible]
[illegible] petit alia tria [illegible] dedisti legem da [illegible]
[illegible] legis ne essem unus [illegible] illis de quibus dicitur tenentes
legem nescierunt me. nec [illegible] et mandata legis essent michi quasi
[illegible] libri signati [illegible] ostendisti viam qua [illegible] ad iustificationes de
veniendum da [illegible] scrutinium ut de ea possem [illegible] quoniam
[illegible] ad [illegible] ne essem unus [illegible] illis de quibus dicitur scrutantes
scrutinio [illegible] admissi ad [illegible] quod iam [illegible] scrutator
tribue id quod queritur in toto corde tene. [illegible] ordinate
[illegible] in suis petitionibus ita quod a minoribus vadit usque ad perfecti
[illegible] magnum sit que dum lege sua [illegible] nec eius limites [illegible]
qui non dissipat sepem mordebit eum coluber [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] dat [illegible]/ [illegible] quod promittebat alibi [illegible] tibi da-
bo et instruam te [illegible] hic est [illegible] in qua homo per
[illegible] usque ad intima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ubi
est [illegible] est [illegible] legis ponderans [illegible] [illegible] noluit
appone [illegible] diligentiam ut [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] est custodiendo illorum in toto corde ita quod [illegible] legis [illegible]
et scrutinium custodia est adhuc [illegible] dum non [illegible] dat [illegible]
legem et eius intima [illegible] revelat ut in toto corde custodiatur
ne aliquid de ea preteriret quia nec unum yota nec unus apex prete
rire debent de lege [illegible] [illegible] fiat [illegible] et [illegible] et terra tran
sibunt [illegible] legis [illegible] non transibunt et [illegible] est continuatio istorum. Et
[illegible] pro declaratione ista [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad scrutinium et custodiam legis divine requiruntur
veritas [illegible] ex [illegible] isto [illegible] et [illegible] eius ad [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] lex
non [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

// 71

intellectus

Prout iam dictum est. Et p(ro)z sic nullus p(otes)t intra(r)e nisi h(ab)eat
intellectu(m) sicut nondum est. Et ideo intellectus requiritur ad intellectorum
Unde dicitur: Nolite fieri sicut equus et mulus in quibus non est intellectus
nullus aut(em) p(otes)t h(abe)re diversorum intellectum nisi per fidei subiciat
intellectum. Dicit n(im) Aug(ustinus) sup(er) Iohannem omelia xxii. Si non intelligis crede
de intellectu n(on) est merces fidei, fides n(im) d(icitur) precede(re) intellectum
ut intellectus sit fidei p(re)missio. [illegible] p(otes)t aut(em) homo ea que credit et
intelligit omni quamq(ue) cognoscere nisi h(ab)eat dei illustrationem. Dicit n(im) Greg(orius)
l(ibr)o 3o de [illegible] illum homo dolet q(uo)d divina non comprehendit in
venit [illegible] impeditur apprehensione si [illegible] et inspirat [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible] in mutabilis q(uo)d deterior in melius commutatus
proficit et crescit [illegible] ad eum [illegible] qui ut splendoribus
replet animas. In [illegible] et unica fides sufficiat ad ista omnia talia
cognita, quia ut requirit intelligentia et illustratio. Alias n(im) simplicibus
preclusa esset via salutis et illis qui [illegible] ebetudine ingenii.
Unde Aug(ustinus) in libro de predestinatione contra pelagianos dicit
[illegible] et redi in primi fide katholice. Ubi tenor potest [illegible]
[illegible] curiositatis tempestas [illegible] quamquam iudicia
dei sunt concreta comprehendere non videntis et male [illegible]
[illegible] scrutatur alta et profunda dei [illegible] homo [illegible]
[illegible] quodammodo presumpcionis esse q(uo)d homo contendet se ad
hoc ut dei intima possit cognoscere. Et David [illegible] quia [illegible]
petit sibi dari intellectum. 2o allegat [illegible] divine [illegible]
[illegible] legis investigationem, dicit: Et scrutabor. 3o cum imple
tionem quia et custodiam, dicit: Ego [illegible] legem in [illegible]
[illegible] ut hic possem facere. Da mihi intellectum quia ubi
deest intellectus error incidit qui abducit in via a lege domini.
Ubi advertendum q(uo)d intellectus est potencia intellectiva sicut n(im) [illegible]
sensus percipit corporales res et ymaginatio percipit [illegible] similiter
et ordo est [illegible] q(uo)d quicquid sensus percipit ymaginatio conservat,
cogitatio format, ingenium investigat, ratio iudicat, memo
ria observat, intelligentia comprehendit et ad meditationem adducit. Dicit
intellectus ut Aug(ustinus) dicit in l(ibr)o de spiritu et anima est vis anime que
percipit invisibilia ut angelos, demones, animas [illegible] et ipsum deum
quantum possibile est sibi cognoscere. Et Aug(ustinus) dicit q(uo)d intellectus est illa
~~est illa~~ vis anime que immediate supponitur deo, ipse est n(im) [illegible]
deum esse summum bonum, summum verum et simpliciter incommutabile. Ex
quo infero primo q(uo)d intellectus est preciosior [illegible] anime [illegible] hoc
quia immediate deo subiacet, de quo n(im) aliquid est deo immedi
acius de tanto est [illegible] quia ipse deus est summa puritas et
[illegible] dicit Damascenus libro ii. Dicit n(im) sic: sicut oculus in
corpore, sic intellectus est principalis pars anime. [illegible] in hoc
ut dicit Aug(ustinus) quia oculus alia videt, seipsum non videt [illegible]
intellectus alia intelligit, sic q(uo)d et seipsum intelligit. 2o infero [illegible]
potentia homo fit [illegible] omnem creaturam ratio quia [illegible] potentia
maxime deo appropinquat. Unde Aug(ustinus) sup(er) Gen(esim) [illegible] contra
manicheos dicit: Omnia [illegible] de terra subiecta sunt homini

[illegible marginal note]

non [illegible]

Non propter corpus / sed propter imperium quod nos homines / et illa non habent
unde dicit Augustinus quia et corpora nostra ostendunt nos meliores esse
quam bestias / et propter hoc deus quodammodo similitudines / alia ~~repunt~~ cum repunt in
terra / alia volitant in aere / alia natant in aquis / et ad terram inclinata
nata sunt / solum hominis corpus erectum est ad ostendendum quod imperium eius
ad superna spiritualia / et etiam erectum esse dicitur / 3o etiam quod imperium est quid
nobilissimum in anima nostra / quo non est preciosissimum / quo omnem creaturam
sibi corrodere / scilicet quod est quid dignissimum / Et Augustinus hic dicit primo libro de li-
bero arbitrio Imperia ita bona est / ut aliquid aliud in homine pre-
stancius esse non possit / Ex quibus scilicet quod imperium donum dei est dicit n-
ostrus quid habes quod non accepisti / et si accepisti / quid gloriaris / quasi non
acceperis / magnum siquidem est donum / quod deus non fecit hunc / ut illud bone
uel animi / sed hominem / qui racione vigens / imperium est donum naturalis animo / est
donum sciencie operacionem / agit non hoc ut id / et non potencia ad oppositum est
compositum dicit Augustinus super 3o li XXXIX / Agnus dei est imperia i. imperfecta
potencia / Ulterius secundum premissis potest quod prima / nulla data est lex ad perscrutandum
et custodiendum in hominis radicalem imperium / non lex data ad perscrutandum et cu-
stodiendum / propter vite eterne naturam Iuxta id Mat XIX Si vis ad vitam
ingredi / serva mandata Secundo notum est / quod nulla creatura preter me-
rum nisi illa que habet libertatem operandi / que habet electionem iudicium et di-
screcionem Iuxta id eius hominem vita et mores ostendat magis ad quod agis
voluit / ergo quo vadis / et hiis causis propter quas data est lex / apparebit quod
solum habentibus imperium data est / quo vigente cum imperfecte / investiga-
ret et custodirent Dicit Augustinus in omnia de prima data est lex / ut
voluntas ostenderet peccatorum / ut superbo suam infirmitatem ostenderet / adhuc
ut adisceret aliam esse legem in membris et ingemisceret cum apostolo dicens
Infelix homo ego / adhuc est data ut gracia quereretur data est gracia ut
lex impleretur / lex impletur in mentibus perfectis / Ex conclusione sequitur
secundo nullus divine legi est obnoxius / nisi habens imperium / racio quod
creatione / quia solum imperium habentibus datur / hos solos stringit et ob-
ligat Unde in libro dicitur / lex domini immaculata convertens animas, i. data
est ad convertendum animas racionales et ideo utrum unde dominus non legem
aliquam legitime statuisse / nisi post hominis creacionem / Quod autem dicitur
posuisse aquis legem ne transirent fines suos / in hoc dico non imperium
nisi ordo et gubernacio rerum / quibus convenientibus quod habet creatum / habet
locum suum / et opus suum immutabile / a quo nullo modo discenderet
est a / nisi quod a quo mutari creatoris / Correlarium maximum dampnum habet
qui habens animam imperfectam imperium non habet / ut sunt fatui et arreptitii
quia id quod ab aliis differre non habent id quod est preciosissimum / quod est nobi-
lissimum ablatum est eis / Ulterius non quid proficit lex eis nam / quia sunt
sicut equus et mulus in quibus non est imperium / Unde dicit Augustinus super
3o li XV Animam habere non est magnum / si dicitur est imperium Imperium
vero habere / et tamen eo non vivere bestiale est / et tamen hoc propria oratur
da. In imperium i. usum imperium affirmat / ita quod non petit aliud / nisi ut
deus imperium affirmaret sibi ad usum bonum quod videlicet in prava non impe-
diretur quod sit in obsessis aut aliorum hominis usu carentibus Ex

Oculis exterioribus periculosissimum est de veniente adversitate que intellectum impedit in suo usu debito et operacione. Dicit enim Augustinus in epistola sepius non intelligere quod est intellectus, non meminisse quod memoria. Hic enim est humane culpe quod nolunt intelligere ut mereantur supplicare ut mereantur sunt fideles ut mereantur impetrent adiutorium dei quo impetrato possent esse quod non sunt.

Et ponit David quasi causam huius: dicit enim homo non potest venire ad id quod conatur intelligere propter impedimentum carnis, corpus enim quod corrumpitur aggravat animam, et terrena habitacio deprimit sensum multa cogitantem. Aliquando etiam propter maliciam voluntatis. Ps. Noluit intelligere ut bene ageret. Non enim homo non potest intelligere, sed quia difficile est, sed quia voluntas adversa est, quia videlicet amat peccata sua et odit dei precepta. Petit ergo iste sibi intellectum dari, id est ut deus preservaret eum ab hiis que impediunt intellectus usum, ut sunt carnalis vita et voluntas perversa et quamplura alia, sicut superbia que sicut ventus non sinit oculos aperiri, et avaricia que sicut pulvis visum sic impedit intellectum. Et luxuria que quasi lutum proiciatur in oculos intellectuales et quasi excecat in homine intellectum, quia in peccato homo totus efficitur caro. Zelus quo intellectus capitur per habitum sive naturaliter inditum sive acquisitum sive adeo infusum.

Habitus naturaliter inditus ut est acquisitus est habitus principiorum. Infusus est donum sicut ad intelligenda principia fidei. Dicit eciam Augustinus super ps. Intellectum dabo tibi, id est perimam intelligencie et instruam te in via hac ut ibi habeas, sed ut ab ea non erres. Dabo intellectum ut cognoscas te, sed ut gaudeas in spe ad deum, donec ad illam patriam pervenias ubi non inerit spes, sed res.

Notat beatus Thomas 2a 2e questione respondendo 3o articulo intellectus importat intimam cognicionem. Intelligere enim dicitur quasi intus legere et patet considerando differenciam inter cognicionem sensitivam et intellectivam et intimam, quia sensitiva est circa qualitates sensibiles exteriores. Res vero quedam interiores sunt, circa quas sensibilium qui exterius senciuntur, nam sub accidentibus latet natura rei substancialis, sub verbis latent significata verborum, sub similitudinibus et figuris latet veritas figurata, et sic de aliis. Et ideo intellectus dicitur intelligere enim est quasi circa que sunt intrinseca penetrare. Et quanto intellectus est forcior tanto potest magis ad intima penetrare. Et quia lumen naturale est virtutis finite, ideo ut homo intelligat, id est que naturale posse excedunt, et que ordinatur ad beatitudinem, oportet lumine supernaturali, quod quidem lumen dicitur intellectus. Ex eciam infideles quod nulli datur intellectus sine fide. Racio beatus Thomas quia fides dicit assensum circa ea que proponuntur, sed intellectus dicit perceptionem veritatis circa ea quorum est assensus. Non notandum est quod primus est assensus quam veritate percipere. Unde nisi credideritis non intelligetis, quia dicit primo credere et tunc perceptione intelligere, sicut supra est allegatum Augustinus quia dicit intellectum esse mercedem fidei.

Eo eciam intelligibili est donum intellectus sine gratia gratum facientem. Dicit enim Gregorius in primo moralium: Qui sine dono intellectus vel ad Christum quod non est sine gratia gratum faciente et non est certus, quod dono intellectus illustratur intellectus bene mobilis a spiritu sancto, non semper ad hoc ut quantum illustrante cognoscat que preambula, sed ad hoc ut habeat rectam et veram estimacionem de ultimo fine, quod in illo qui est in gratia rectum ultimum finem non errat, et ei firmiter adheret tamquam optimo.

Marginal notes (left margin): 2°; intellectus; vesture [illegible]

Marginal note (right margin): [illegible]

Note at foot of page:
Et sic quandam considerantem meditacionem et oculorum consideracionem. Sicut enim oculus limpidus et animalis dicitur eciam clare visu [illegible] que sunt infra [illegible] ut [illegible], ista oculus intellectus [illegible] esse eciam limpidus et discernens [illegible] que sunt intus et abscondita et apta [illegible] limpide considerare et ipsa discernere videlicet [illegible] et [illegible] ut [illegible] oculos habebat et [illegible] se fiebat, totus videbatur [illegible] plenus oculis [illegible] respondentes et [illegible] ergo non agat [illegible] ad [illegible] sunt necessaria ad salutem possumus intelligere et discernere [illegible] beatus Thomas 18 [illegible] sapientes [illegible] et [illegible] veritatis [illegible] et implorandum gubernacione et [illegible] duas que ad eternitatem [illegible]

quia solum est habitus gratie gratum facientis, ut dicit b. t. ergo correctum verum. hic ergo petendo sibi dari intellectum non solum optat impedimenta removeri, que bonum usum sue potencie impediunt, sed eciam optat sibi dari dona et que ipsam potenciam perficiant ita faciant in usu suo in hiis que sunt necessaria ad salutem, ut sunt fides et gratia gratum faciens, quia in hiis duobus dicitur intellectus, quod est donum spiritus sancti. dicit .n. b. thomas ubi supra: sicut spiritus sanctus per donum caritatis ordinat voluntatem hominis, ut directe moveatur in bonum quoddam supernaturale, ita per donum intellectus illustrat mentem hominis, ut cognoscat veritatem supernaturalem in quam oportet tendere rectam hominis voluntatem. Excellencio b. t. infert dicens: primum est quod quamvis habitus caritatis sit et donum intellectus, [illegible] .n. sit rectam voluntatem in bonum quod facit caritas, xiii ad Cor. [illegible] et in primum, quod non possit voluntas ordinari recte in bonum nisi precognita aliqua cognitione veritatis, obiectum .n. voluntatis est bonum intellectum, ut dicitur de anima iii°. quod donum intellectus neque se subtrahit sanctis in hiis que sunt de necessitate salutis. dicit .n. Jo. viii: Qui sequitur me non ambulat in tenebris, et in ps. dicitur: nescierunt neque intellexerunt, in tenebris ambulant. unde quamvis [illegible] in, que non sunt ad salutem necessaria, quibusque sancti ad liquidum non possunt omnia penetrare et utiliter, ut videlicet materia eis superbiendi subtrahatur. unde Gregorius dicit: hoc loco modicum quamvis animus se ad sublimia intendendo erigat, in rebus vilibus et infimis gravium ebetudine pigrescat. Et sic deductus patet quod nullus potest legem intelligere [illegible] sine intellectu spiritus sancti. divina lex est regula actuum humanorum, ut dicit b. t., et quia humanorum actuum, [illegible] quod a divina lege regulantur, excedunt rationem naturalem, igitur si debent cognosci, oportet ut fiant donum supernaturale spiritus sancti. Nam Aug. super Jo. omelia xv: cum intellectus spiritu illustratus animam regere ceperit, scit fornicationem fugere, .i. prohibita sunt, intelligit vitare et plana ambulare, .i. que sunt precepta implere; intelligit blandos honores fugere, prudenter respuere, scit dulcedine non capi, amaritudine non ledi, lenibus non mulceri, asperis non offendi; intelligit in ista bona et mala, utilia et inutilia, castitatem et impudiciciam, hanc vitam et illam, ut diligat caritatem et vitet odium, ut propter in ista, et maneat in illa, videt et discernit. Vnde Aug. [illegible] spiritu illustrante homo cognoscit que sunt fugienda et que prosequenda, quo quilibet docetur discretionem habere ad omnia. hoc ergo .v. Excellencia que elicitur, quod donum intellectus non solum est respectu illorum que directe fidem respiciunt, sed eciam est ad ea que ad fidem ordinantur, sicut ad operaciones bonas. operaciones siquidem bone ad fidem ordinantur, quia illas fides per dilectionem operatur, ad Gala. v. intellectus .n. [illegible] non versatur principaliter circa operaciones, sed racio superior que regulatur intellectu, ita intendit illis rationibus et regulis divinis, quibus humani operacionis ordinantur, et permittit operaciones humanas magna prefulgencia et altitudine [illegible]

intellectum, maior regnum. [illegible] ... veritas ... in [illegible] consistunt in donum intellectum veritate
Et ergo [illegible] hic petit sibi dari intellectum veritatis, dicens da michi intellectum et c. Secundo quid agendum, quia
instruat, que [illegible] intellectu bonum [illegible] faciendi [illegible] diligite iusticiam qui iudicatis terram. Tercio
quod [illegible] quia prudencia [illegible] abscondita et occulta, omnia [illegible] certa in [illegible] et
figuris et parabolis [illegible] parabolas intellectus [illegible] Daniel [illegible] dedit intellectum [illegible]
Quarto quod [illegible] medicina [illegible] ad ro. [illegible]
[illegible] intellectum [illegible] et [illegible] filii [illegible] qui [illegible]
[illegible] intelligit [illegible] nescierunt neque intellexerunt in tenebris ambulant [illegible]
et [illegible] vir [illegible] non cognoscet, et stultus non intelliget. Et b. t. [illegible]

si enim se consideraverint / sunt quasi proximi et vicini / sed cum considerantur ut procedunt ex lege divina / et ut dirigunt in beatitudinem
finalem / sic habent rationem excellencie ut dictum est supra / Et adtendendum quod cognitioni eorum que sunt necessaria opponuntur quatuor / scilicet
ignorancia / stulticia / precipitatio / et ebetudo / ignorancia enim
erroris / stulticia noverca sapientie / precipitatio perturbatrix
est ordinis / et ebetudo obtundit acuitatem intellectus / Ista quatuor
quatuor donis spiritus sancti removentur ab anima / quia scientie donum
expellit ignoranciam humanorum / sapientie divinorum ignoranciam et
stulticiam / consilium precipitacionem / quia per ipsum ad actum non pro
ceditur ante deliberacionem / et intellectus ebetudinem / Donum enim intellectus
dat quandam acuitatem / ut animus sine difficultate penetret ad
intima legis / que omnia hec in dono intellectus repelluntur / Animus
enim penetrat noscit divinam voluntatem / et est sapiens ostendendo
quod sit voluntas dei bona et beneplacens et perfecta / cognoscens
cognoscit eam perfecte et eam implet / et sic habet scientiam humanorum / eam
autem humana refert ad divina / sic quod ea regulat per divina / propter
quod vicinus omnia agit cum consilio / Ex textu insuper quod cognitio ista
intellectus et speculativa est et practica / speculativa dicitur quia
apprehendit ea que proponuntur sive sunt articuli sive precepta de
calogi / practica vero quia dirigit in operabilibus / Ex verbis
textus quod cognitio regni vel doni non est diffusa / Ratio quia
est magne certitudinis / Ubi enim textus opponens id est firmabo super te
oculos meos / Dicitur quid times / ne cum hos oculos ad te convertam offen
das / ne non respicias ante te / et forte incurras in laqueum / no
li timere / quia ibi sunt oculi eius / quos firmat super te / Et al
legatur id est psalmus oculi mei semper ad dominum / quia ipse evellet de laqueo
pedes meos / Dicitur enim quasi de pedibus tuis / cum ante te sic diligenter
attendis / Ex verbis argumentum / quod sine pena non sunt qui donum
intellectus abiciunt / Dicitur enim textus super id est in chamo et freno ma
xillas eorum constringe / quod patiuntur tales qui sunt erecta
cervice / qui nolunt dei habere rectorem / Et respondet os eorum
constringetur quo iactat mala / et tacent peccata / et maxillas constrin
ges eorum qui non approximant ad te humiliando / et quia / ergo multa
flagella peccatorum / Textus intellectus est per quandam spiritualem illuminacionem
in ipsius anima qua illustratur quodammodo spiritualiter et altiori modo
cognoscenda alta dei / De textu unde opponens id est dominus illuminat
me / Si id est illuminat credunt tenebre / si nos illuminat ipso illu
minante / tunc sine id est nos sumus tenebre / licet autem dominus illuminat omnes
faciat enim solem suum oriri super iustos et iniustos / et ipse est
qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum / specialiter tamen
dat lumen interne puris electis / De textu in quodam psalmo / et mons il
luminans quosdam excellentes illustrat / et hoc nos ad speculandum
difficilia / De textu ad hebreos x° capitulo / Rememoramini pristinos

Ad qui vult adeo specialiter illuminari debet dimittere bona impedientia / debet disponi / avum(?) spiritualiter / debet se
a dormicione / et debet requirere auctorem sufficientem ad opus vel surge et surge ... / et surge ...
... et illuminabit te christus ...

dies in quibus illuminati fuerunt passionis certamina / alia littera habet sustinendas vel ad aggrediendum terribilia / quod 2° machabeorum de Iuda et fratribus eius. Deum et de illuminatoribus que de celo facte sunt ad eos / qui pro iudeis fortiter fecerunt / ut ad considerandum mirabilia dei de cetero nobis superius dictum est. Item illud psalmi / revela oculos meos / et considerabo de lege mirabilia tua / Et alibi dicitur Illuminans tu mirabiliter a montibus eternis / Ex 2° notabili eliciatur quod ultra lumen intellectus datum est animam ulterius illuminare / ratio / quia illuminatio sapientie superior est de gratia dicit hugo in libro suo super patrorum sic homo cum quasi nudatur et purificatur ut iam quodammodo purgatus incipiat id quod fide et devotione religiosorum sperabat / Sunt enim nudata quedam deo in suis secreta ac familiari visitatione de deo procedere / et ratificare absque ut illud ad plenius contemplandum incapiat / et nulla iam ratione ab eius fide dilectione et lege eius / si totus mundus [illegible] in incredulitate converteret avelli / Ex 3° notabili elicitur quod ea enim quorum est fides et gratia est ita illuminatio / Nos multi non habent gratiam gratum facientem / qui ad tantam soliditatem non venit / utputa de incipientibus / et apparuit hoc in apostolis / et specialiter in petro / qui ad [illegible] responsionem dixit se non dixisse / et tamen postea lumen temptatione discessit / utputa de modernis christianis / qui cum constanter officere se illuminatos de divinis mandatis / fatentur discedunt ab eis / quia non volunt pati contraria / ut aggredi ardua / Ex 4° notabili elicitur ultimo quod tamen illuminatio includit gratiam confirmationis / quod apostolus comprimit dicens Certus sum quod neque mors neque vita nos separare a caritate dei / que est in christo iesu / Et de hac illuminatione ait psalmus dominus illuminatio mea / super quo hugo dicit in deus dat confortationem et salutem / quod quando me auferet / et deus expellet omnes ipsorum et insidiis hostium / ego non trepidabo / et subdit Si consistant adversum me castra / id est dicentium consiliantes mihi / non timebit cor meum / Si exurgat adversum me bellum / id est persecutio scilicet habitabo in domo domini videndo voluntatem eius / Sequitur prothema

postea 2° / nota ecclesiastici quod diuina revelatio quodammodo habere pure tum perfecto et eius doctrina / patet quia ut dicit libro tertio rogo gentiles apostoli fuerunt subito illustrati de omnibus / sed hoc ipse nunc in maximis quoniam subita illustratio nemini opus est solius omnipotentis dei / et apostolus gloriatur se non ab homine accepisse nec didicisse / sed per revelationem iesu christi cognovisse altissima dei / et ideo [illegible] competebat verbis loqui / Ex 1° notabili arguitur quod sancto est illuminatio pronior quam fides de qua dicitur [illegible] Beatus es symon bariona / quia caro et sanguis non revelavit tibi / sed pater meus qui in celis est / 2° notabili excellentior est illuminatio doctrine de qua luce 20 [...] et revelationem gentium / quia et excellit in propheticas visiones / quia hic erant nimis velate / Ex 3° notabili concluditur quod huiusmodi revelatio est quedam illuminatio

vite d[icitur] quia mat. xi. Abscondisti a sapientibus et prudentibus / et
revelasti ea parvulis. hy. ii. quibus se sit illustratio / non est ava-
ricia / nec temporalis potestatis affectus / nec terrenorum sit fugacium
mundi appetitus / nullus ypocrisis locus / hiis fiet ut d[icit] Origenes con-
nonstruit superimminentem scientiam caritatis iv x repleti omni scientia / et intellectu
spirituali in omnem plenitudinem dei / et tamen hic iste volens completus
esse dictus [illegible] intelligencia divine legis / petit sibi eius altiorem
intellectum dari / d[icens] Da mihi intellectum i. meo spirituali illustra fa-
ciens tua sufficiencia tua / et credo debitus in isto proposito
nibus qui non per eam intellectum non invenit / sed custodit eam
ad hoc ut aliquis possit habere de divinis cognitionem / dat sibi deus donum
intellectus / d[icit] ii. pbo cum intellectum dat parvulis / et qui intellectum vult causam
voluntatem dei recipit ampliorem realitatem / quia magis istorum se-
mita crescit et proficit usque in perfectum diem / Et non frustra
petit talem intelligentiam. Nam subditur premisso scrutabor legem
tuam / et custodiam illam in toto corde meo. d[icit] Glossa sine fictione
hominis intencione inanem scrutator / sed te illustrante scrutabor
legem tuam. Cassiodorus Investigabo quod sit precepti tui non super-
ficialiter / sed sollicite et anxie tamquam rem difficilem / d[icit] Brito
scrutacio est anxietas / seu sollicitando nec dubietas animi
seu difficultas / quia d[icitur] sit difficile et tediosum / actu totam
apponam sollicitudinem / ut totam tuam legem omnem penitus dubietatem
non perfecte comprehensibile / quod cum scripturis de profundis de maioribus ne-
te scrutatam fuerit / Et tamen nota quia qui perscrutator est ma-
iestatis opprimetur a gloria. Prov. xxv / et Eccl. xl Glossa non dat
sacrorum scrutatores / quasi non sint scilicet quando hoc comprehensi-
bile quod divina vellet scrutari viribus suis / vel si vellet
ultra in eis progredi quam deus non innuerit / seu quam dat
deus / et stat in finibus a deo sibi prefixis / Unde d[icit]
Jo. v. Scrutamini scripturas / Et iste quia iste non erat perscru-
tator tales / uti non volebat legem secreta scrutari / Unde subditur
fine suum scrutinium d[icit] / Et custodiam illam / non in archa / non in
quaterno // non scriptura exposuit / sed in toto corde meo / quia in
intelligentia sine errore / in memoria sine oblivione / In voluntate
sine alterius amoris admixtione / Unde d[icit] prius in [illegible]
studi legem in meo corde / quia quod custodit mandatum custodit
animam suam Prov. xix. profundiori sui clausule
intus posita quam [illegible] omnia intelligencia legis ego in to-
to corde non possum custodire ista quod est omnibus contra istam
tantum qui d[icit] / Primo querendum de intellectu / et quibus sit
custodire legem dei / nisi intellectum accipit unde intellectum
legem cognoscenda est iusticia / ratio quia lex est vis

// post [illegible]
[illegible] gerva
expo[illegible] toto

iustificationum ad cognoscendam legem / cognoscenda sunt dicta testimonia / ratio quia lex est via testimoniorum Iuxta id In via testimoniorum tuorum delectatus sum / ad cognoscendum legem / cognoscenda sunt mandata legis / ratio quia lex est mandatorum Iuxta id viam mandatorum tuorum cucurri Et quia tunc erat via iustificationis legis quando lex in suis mandatis testificabatur Christum / qui est finis legis / finis enim legis Christus est ad iustitiam omni credenti / legem ergo in corde custodit / qui in lege usque ad Christum pervenit / ut ponit glossa in similitudine de precepto circumcisionis / circumcisio fiebat petrinis cultellis petra autem erat Christus dicit apostolus / pervenisti ergo ad Christum si te erudit verbum dei / et gloria oris eius / sic enim legem in cordis obstinatis et non in labiis ut multi observant / atque cum deus est non occidas / in quo precepto Christus sicut id corde servamus Lex Christi augustinus infert dicens quod Christum qui legem antiquam non accipit / ad finem legis non pervenit finis enim legis Christus est / quo quo autem initium non tenet / quod ad finem perveniet / initium enim dicitur ad Christum / lex vetus est Ideo quod multi verum legis non sperant in corde / ratio quia sunt de quibus lege labiis servat / et lege ignorat Iuxta id Hic populus labiis me honorat / cor autem eorum longe est a me / sine causa colunt me / Lex Christi Filius Dei / Primum legem in corde custodit qui tam spiritualiter mandato perficiat / hic enim post securim mandatorum apponit ad radices peccatorum / non amputatis in corde / scelestis ad exteriora non prorumpunt / qui enim ut dicit Christus non malus sit in corde / non occidit manu / qui mulierem non concupiscat in corde / nunquam mechatur corpore / etc. / Tertium in toto corde legem custodit / qui ad implendum / usque ad id pervenit quod diligit deum toto corde / tota anima / et tota mente / et proximum sicut seipsum / hic est enim tota legis altitudo / unde dicit Augustinus Sic quisque legem servatam fuit / et ad eius altam pervenit / quod in his duobus tota lex pendet / Diligere deum ex toto corde / et proximum sicut seipsum In his duobus preceptis tota lex pendet / Deus debet diligi et postulat totum cor / quantum ad intellectum / quantum ad affectum / et effectum / quia deus debet diligi ex toto corde quantum ad intellectum / ex tota anima quantum ad affectum / ex tota mente quantum ad effectum

Deduc me domine in semitam mandatorum tuorum / quia ipsam volui Exposita est lex quae servitur secundum quod conprinximus etc. / Datur est sibi intellectus legis et perscrutabatur eam / addit ut eam custodire posset in toto corde / unde est quod rectus / In versu petit custodire legis excellentiam / ac si diceret in toto corde custodire / sed non sufficit mihi hoc facere ut alii quidam faciunt / vellem enim custodire legem excellentius / Deduc me / non in via tantum / sed etiam in semita mandatorum tuorum / et ordo quod nec ut qui implet legem ad litteram / ut eam perfecte impleat / Tertium spiritualiter / quia littera occidit spiritus autem vivificat

Deducit

[Margin:] multi iustitie

iustitie egi

Matthei 29

Deus diligi ex toto corde / quantum ad intellectum / ex tota anima quantum ad affectum / ex tota mente quantum ad effectum / Nota declaratur sine viciis errorum / valet sine operis simulatione / fugit sine temporis interruptione / Ex quibus patet spiritualis / Primum vincit / in malis / Secundum perficit in spiritualibus / Tertium gloriatur

spiritualis et da ei actori intus quod ut tua mandata non impleuit alteram
quia intus da(re) propter opus sicut omnis contemplatio fit contemplatio
in isto interior ex isto sectorum sicut sancti vadunt de virtute
in virtutem sic et vadunt ante se proficiunt, et se extendunt
Vel possit alias continuari petiuit, ut secundam intus ut penetrare
possit alterius sanctorum preceptorum et promisit se facere sicut dicitur
sibi inspice de. Custodiam illam in toto corde meo. Sic eam
opponit ad hoc velle suum. de. Volui sed hoc non est
plenius mea. Ideo deduc me. i. da auxilium ad hoc faciendum. Sic
et apostolus confessus est de se ipso de velle in adiacet, operari autem non
invenio. Vel per se continuari. Dixit se posse custodire legem
in toto corde. i. nihil de lege in puria obmittere in opere. Sic
petit ad hoc non modo dari auxilium sed ex parte dicatur quod sine deo
te hoc facere possit dicatur propter quod dicit deduc me. Et notandum
quod propter dilectionem tuam. Dicitur lex vetus que est semita
brevior via in decalogo suo impleuit non solum preceptum et perfectum
consilia quasi precepta. Propter quod sit vel per hoc quod vel sui isto in quo inii
plecioni legis que non est vocat semitam. Sed illam que prius erat
vocat viam non quod virtute finem. Brevior est semita quam via
ut quod videlicet et notandum est quod strictior est via ad celum quam salvatio
tamen quod illi adolescenti mandata servanti dixit. Si vis perfectus
esse vade vende omnia que habes et da pauperibus et sequere me
quod de. i. et panis pro pluribus [illegible] sic, non precepta sunt
plura quam prius sunt et ideo longior quam via, sed gratia consilio, quod
tamen sed usque vestigia vitae remociorem via sed sicut tu qui imple
tolle adhuc restat prius implendum autem gratia quia omnia precepta
quod sunt necessaria mihi et ad hoc addita sunt consilia, inquit quod
dicendo audistis quod dictum est antiquis non occides, non mechaberis
sed ego dico et non solum, et additum est non irasci et non concupiscere in
corde in hoc et dicitur propositi dei ista mea via habundaverit
nisi si fuerit scriptorum illorum non intrabitis in regnum celorum et ergo quod
magis precepti legis precepta ita quod ad illud perfecte est facta, aut sed propter
alias qui da impleat quasi [illegible] eius precepta quod in dicit
Et dominus terra ista in de precepta per [illegible] petit. de
duc me. Tertio allegat ad hoc partem voluntatis. De quo ipse vocavi
ita quod primo petit. Secundo commendat [illegible] addidit [illegible]
indicium dicit ergo deduc in de lege [illegible] sed quia non de
ducit aliquem ad perfectum. Ideo dicit deduc me in semita. i. in
[illegible] quod vetus lex spiritualis imperfecta non dicitur [illegible] propter [illegible]
[illegible] Hugo in libro de sacramentis. 3 leges vel naturalem
moysi et evangelicam [illegible] illis 3 bus [illegible] et fermoni [illegible]
[illegible] naturalem elementi, lege moysi vasi, lege evangelicam fermoni
quod sed in [illegible] est [illegible] sed non est [illegible] sic in lege nec in
vero ut in decimis [illegible] est sed perfecta non est sic in

ambrosius deduc me
i. precedat nos spiritus
ut sequamur i. per ductor
[illegible] dominus ductor [illegible]
et deuteronomio 32 dux
ductor [illegible]
[illegible] dux
tor [illegible] in
solitudine [illegible]
[illegible] horribili, iste ergo petit se deduci in semitam per quam sancti ambulaverunt et per ambulando [illegible]
dominus [illegible] hec est via ambulate in ea et ysaie 2 venite ascendamus ad montem domini et ad domum dei Jacob
et docebit nos vias suas et ambulabimus in semitis eius hec est [illegible] qui est Christus qui soli ambu
laverunt per semitas quas hec propheta petit de deduc me [illegible] hanc nulli ignavi [illegible] Job 28 semitam
ignoravit avis nec intuitus est eam oculus vulturis, aves [illegible] alte volantes hoc superbi [illegible]
vultures [illegible] et tardi hec est carnales et luxuriosi istam semitam ignorant aut libenter per ipsam
ambulant, sed iste petit ductorem qui ipsum ducat per semitas [illegible] vita [illegible]
[illegible] vita [illegible]

[illegible]

[illegible]

modo

[illegible]

lege moysi. sed in sermone suo est perfecta / sic in lege christi / unde
id est preceptum legis ne carnem cum sanguine non comedas / secundum conti-
nentiam et iuxta aspectum suum / sed cum lex moysi addidit dicens non comedas
quia non erat suum / sed non perfecta / quod in christo compleuit prohibens
omnem id est omnino sic non comedere carnem porcinam erat quasi
minimum / sed cuius est ibi suus. quia posset nisi / sed dixit lex / non mechaberis
compleuit suum / quod christus complet precipiens / ne mulierem aspiciat ad
concupiscendum / lex quo in suo post quod dicit obedientia legis et christi
quo quod dicit illam legem suum / [illegible] dicitur sic. dicit enim obe-
dientia precepto / quod est preceptum et quia est debitum / est quod obliga-
tione ad quod stringit conuiccio et timor diuine potestatis et obedire
precepto voluntate non quia preceptum et debitum / sed quia preceptum
ad bonum ad quod implendum amor impellit / sic enim dicit obedie-
ntiam legem / viii in lege prone sepissime dicitur id ego sum deus
fortis zelotes vindicans / in christo vero id ut patres filii pa-
tri quod in christo / optat quod ita dominum in seruitute id est in lege
noua / hec est ut diuina mandata impleret. nam quod amore
quod timore est filiorum [illegible] suorum / secundo in suo quod
ad dilectionem conditionis sunt cuiusdam perfectionis. quod erant in lege moy-
si / ut est consilia legis mosayce secundum erant in continentia cor-
porali iuxta diuinis nazareorum / sed consilia christi in excercitio sanctitatis / caritatis / mathei xix. si vis perfectus esse vende omnia
que habes et da pauperibus et sequere me / de quibus infra
dicitur in alia consideratione / tertio et sic in lege duplex amor separatur
nouum. ita perfectus secundum in christo / est enim amor debitus / et
est amor gratuitus. est amor quo diligitur deus quia bene-
ficus et est amor quo diligitur deus quia bonus / est amor quo
gratiatur ex beneficiis temporalibus acceptis / ut primus / et est amor
quo gratiatur ex beneficiis spiritualibus et eternis / non enim est
amor in lege principaliter ut gratia ex beneficiis temporalibus / deuteronomii
vi° xi / post multa beneficia amate dominum deum vestrum et obs-
eruate precepta eius cerimonias et iudicia / et subdit ut possi-
tis intrare et possidere. Cum terminis premissis patet quarto quod primum / lex
naturalis et moysi sunt preambule ad legem christi / prima patet sic
quia sicut se habet natura ad gratiam sic se habet lex nature ad legem
gratie / sed quia natura ordinatur ad gratiam / quia perficitur per gratiam
ergo et lex nature ordinatur ad legem gratie et perficitur per eam
tamquam preambula est ex parte naturalis / secunda quod patet pro altera via
et possit declarari ex hiis que sunt veritas legis / quia
lex nature dictat deum diligendum quia creator primum
est beneficus / dictat diligendum proximum quia homo eiusdem nature
eiusdem speciei / et quia aliorum conditionis / sed lex christi dicit deum
diligendum quia bonus quia saluator et redemptor et glorificator / et
proximum quia ad ymaginem dei quia diuine gratie particeps et

Cussy [illegible] legis iam mandata
seruabat. non
restat spiritualium
gratiarum probatur [illegible]
se [illegible]
[illegible] zelotes
moneat [illegible]

ille esse potest / et quia ab eodem redemptore / ideo notandum est quod
unum istorum ordinatur ad alterum / et unum perficitur ab alio / Secundo lex
naturalis non est lex christi / ideo quia ordinatur ad eam et per eam perficitur / ita quod
non auffertur naturalis lex / per eam sed perficitur ut patet [illegible] lex christi
scripta est in cordibus hominum / sed lex naturalis [illegible] est quod
Deus ambe scribuntur / lex naturalis non est [illegible] inscripta et impressa
sed lex christi est per gratiam indita / unde sed lex naturalis tradita est apud omnes
sed lex christi tradita est apud omnes credentes [illegible]
in septo [illegible] quod prima est inspiratio debiti faciendi et dictamen
inditum conscientie ab ipsa creatione / Dicit enim glosa Romanorum secundo / lex naturalis
est qua quisque intelligit et sibi conscius est quid sit bonum
et quid malum [illegible] / Et alia est inspiratio
debiti faciendi conscientie inditum non ab ipsa creatione sed a fide seu a
iustificatione omnibus credentibus impressa / Et ideo de lege christi
dicit Romanorum primo quod ipsa virtus in salutem omni credenti / Tertio
lex naturalis non est sicut christi / alias non sic [illegible] ideo [illegible]
non sic in toto sunt / leges [illegible] prioritate non / et si esset
sic / non esset famula quod contra [illegible] / est enim lex naturalis legis
christi fundamentum quod non est ipsius gratie subiectum / et inde est
quod quemadmodum dictat fides / lex naturalis non [illegible] dictat lex christi
Virginitatem enim naturalem legem / matrimonium est adhuc ut generetur homo
et multiplicetur species / gratia adhuc ut homo regeneratus ad
salutem et ut plebs [illegible] dei / Quarto et si lex christi
universalis est et lex naturalis similiter [illegible] legem
gratie redemptoris / ratio quia Deus est [illegible] / lex enim
naturalis universalis est [illegible] omnibus [illegible] et [illegible] effectum / quod
omnibus imprimitur / et ipsa [illegible] inseparabiliter [illegible]
Sed lex christi est bene universalis quantum ad [illegible] quod omnibus [illegible]
non est [illegible] acceptione / sed [illegible] effectum non est
in omnibus / quia non omnes [illegible] / sed sic [illegible] est in [illegible]
credentibus / Et [illegible] / Deo [illegible] legis [illegible]
[illegible] ascendunt / lex enim naturalis [illegible] naturales / et lex [illegible]
[illegible] / et quod gratuite [illegible] nobilius est [illegible]
[illegible] / lex utraque est perpetua [illegible]
perpetua [illegible] ad omnes et in se / sed [illegible] quantum ad credentes / et [illegible]
est / Dona enim gratuita [illegible] dat [illegible]
[illegible] arbitrii libertate potest [illegible] / [illegible]
[illegible] in lege [illegible] / [illegible]
[illegible] / Audit [illegible]
[illegible] ad [illegible] quibus [illegible] ad
[illegible] et ad [illegible] dei et ad [illegible] que sunt [illegible] ad sa-
lute dicit [illegible] / Hugo de [illegible] que sunt [illegible] omnia que sunt
[illegible] ad salutem / sed quod [illegible]

multiplicetur

[illegible]

pta est et quasi velata e ad petitus / ad graciam autem cuius adiutorio
suffulta perficeretur / Capitulo 9 galatas dicit quod lex moysi que est preambula
ad legem euangelii propinquam relacione habendo quod ita possumus considerare circa
legem utramque videlicet efficientem finem et sensum / utriusque legis / efficiens est
unus deus / finis unus utriusque idem / utramque enim dedit deus ut notum est
et utriusque legis finis est christus romanorum 10 finis perficiens consummans
non interficiens et consumens / sed idem unus quia rota in
rota ezechielis primo dicit / diuina eloquia quibus distincta sibi sensibus
concordant / licet enim lex utraque data est a deo / tamen vetus data est per homines
sed euangelium per hominem deum Jo[hannis] primo lex per moysen data est veritas
per ihesum christum facta est / Sic utraque lex est ad christum / sed lex vetus est ad christum
declinando malum per timorem / lex noua faciendo bonum per amorem / vnde augustinus
contra faustum in lege veteri homo vetus formidinis coartatur an-
gustiis / hic nouus homo spacia latitudine caritatis / Sic sensus utriusque
sunt varii sunt / sed vetus testamentum est veritas in figura / nouum in con-
sideracione quod in lege et prophetis prenunciauit hoc in nouo demonstrat impletum
Et omnia hec eueniebant quod moysi lex erat preambula ad legem euangelii / et
perfectus ille galatas viii / tamen non sunt hec leges / tamen lex in veri-
tate tantum differunt in particulari / quia illa est in inchoacio hec vero perfecto / tamen
quia illa data populo carnali et rudi / hec vero spirituali / illa per viles / hec
per perfectos dicit augustinus in libro de vera religione capitulo medicus alia man-
data dat infirmo per ministros alia per se / sic deus que dedit moy-
si et alia precepit / concordia lex et euangelium non sunt ad inuicem de
separata / racio quamquam in verbis ut dicit propheta ista per galatas
et eciam tamen per eos subordinatur / ergo concordant verum / vnde in quibusdam
euangelii quasi quedam recapitulacio mosayce legis / quia hoc quod in
summa quod ille fuit diffuse / iuxta id / In hiis duobus mandatis tota
lex pendet et prophete / et quod dicitur in dilectione ce legis plenitudo / quedam
legis perfectione / ex quibus mala ad vitas cunctis / concordia lex et euangelium
non sunt ad inuicem contraria / licet non videantur contraria esse quo
ad verborum sufficienciam / tamen in sensu conueniunt / differencie quod lex vetus
plebibus hoc lex noua admittit / et ergo quod noua prohibet hoc vetus ad-
mittit / concordantur tamen sicut in leuitico xi multa prohibentur edi tam-
quam immunda / et mathei xv dicit deus non hoc quod intrat in os coinquinat
hominem / lex prima capitulo recipit quod omnia munda sunt mundis / ad titum primo / dicit
in lege cetera immunda per significacionem / quod tamen fuit aliquas immun-
dicias per usum abutentium / vnde prohibuit specialiter quibus utebantur ad
cultum ydolatrie / et propter indignitatem 19 speciei / euangelium vero concedit
omnia / respiciens ad naturam rerum ad debitum usum / et ad dignitatem
utencium / Sic ergo lex admittit odium inimici / euangelium dilectionem precipit / in
quo contrarietas / quia lex aspiciat culpam / euangelium vero naturam / concordia
ergo lex et euangelium non sunt separata nec contraria / tamen diuersa sunt
in re sed non nulla / prima diuersa / quia lex infirma est / ad ... ob
iusticias corporales non iustificat / euangelium vero ... est ad salutem omni

Nulla

trahunt / [illegible] 2a lex est servitutis / cum in [illegible] 3a lex promissorum
cum prohibitionis / 4a lex velate veritatis / cum vero revelate scripto
lex est occidens / cum vivificans / lex punitionis / cum vero remittens / et
parcens / et omnes hec continue / et que alie alie adduntur [illegible]
sancti spiritus inspiravit. Et ideo hic petit Deduc me etc. quo posuisti legem
Moysi sed deduc [illegible] inspira [illegible] non adiuta est per gratiam / Deduc in se-
mitam i. da ut hiis preambulis deveniamus ad id quod perfecta
sunt sicut ad iustificationem perfectam per ostensionem peccatorum q. n. lex ostendit
esse peccata sed non iustificat id et eius differentiis Nota semita car-
dinalis [illegible] precepta ac brevi impletione eorum mandatorum. Exponitur
igitur sic Deduc me domine in semita i. in via recta / et ita breve
rem rectam i. est spacium breve in eundo [illegible] / que et dicitur [illegible] Ps.
lxx Semite eorum inveterate sunt / scilicet quamvis longa via fiat / vel
Luc. xxi tunc recepit ipsum itineris et laboris quod [illegible] debebat
[illegible] Vel Deduc me in semita i. in via arta. ubi pau-
ci vadunt et sic non haberet obviantes et impedientes. Dicitur n.
Mat. vii arta est via que ducit ad celum et pauci sunt qui vadunt
per eam. Et dicitur in semita mandatorum tuorum ut scilicet sit compendium bre-
vius. Dicitur mandatorum quibus vie fiunt semitas [illegible] ad mandata que antiquis
data sunt fecit additamenta / que quidem addita lex precepta mul-
tiplicat [illegible] quo ad summum fecit breviorem / eo quod sunt
iustitie consummationis. Plenitudo autem legis dilectio Ro. xiii / x mandata
legis non brevius implentur quam nunc implebantur / vero quia tunc
omnia mandata in uno sermone implentur / qui n. proximum diligit
legem implevit. Et unius etiam implentur quia dicentur [illegible] Quicumque
di vobis ut quemadmodum ego feci et vos faciatis. Et ex additionibus
Christi que non sunt addita nisi que explanationes legis. Tunc n. bene daba-
tur mandata / sed non dabatur adiutorium ad adimplendum ea ut dicitur
[illegible] / non erat [illegible] qui sicut sibi mandatum dedit [illegible] sic
fecit / vel tales expositiones fecit / Immo ut hic appareat hic [illegible]
accipias et quot [illegible] explanationes ante oculos. Unde sic dicitur [illegible]
distis quia dictum est antiquis non occides / ego autem dico vobis quia ira-
scitur Mat. v. ubi Hylarius pulchre in ingressu operis legis recepit
[illegible] non dissolvit. Ex eo non patet quod Dominus iram prohibendo in-
cepti perfectionem ostendit / [illegible] quia perfecte [illegible] implet non
occidas qui non irascitur / ut dicitur Ps. [illegible] ymmo brevior est via
ista ad impletionem / ratio quia posita hac quod dicitur non occidas non
statim ponitur non irasci / et ita non occido ad hoc homo legis legi
est reus si irascatur. Sed posito non irasci statim ponitur non occi-
dere. Sic quod non irascendo homo facit legem in toto. Et dicitur
Dominus Audistis quia dictum est antiquis non mechaberis / et non solum
prohibetur actus mechie exteriorum etiam interiorum temptationum
[illegible] voluntas [illegible] Christi explanationem [illegible] Ego
autem dico vobis omnis qui viderit. Et post [illegible]

et videam, per eum motum ad delectacionem. Ex quo tamen sensus pro
cedat inlicitum, ponens exemplum in ebrietate, que eciam facit suasionem
ad concupiscendum cum vera intencione ut concupiscat. Hic enim
non est titillacio, sed est consensus libidini. Iam mechatus est
eam in corde suo. Unde Ieronimus: Si videro et concupisco, et non plus
fecero, adulter ero. Ex quo patet quod non solum consensus ad opus
sed ad delectandum mortalis est. Quamvis in exteriori visu quieta
est intencio, que est consensus mechandi, iam peccatum est. Hoc non videtur
ad concupiscendum, qui ex visu extendit consensum ad delectandum. Et
patet quod dominus dat valde brevem viam ad implendum id preceptum. Ergo
si quis vitat titillacionem ad delectandum, nunquam mechabitur. Quia in mechari
non aliud nisi corrupta delectacio continetur. Tunc signum non interioris
dis affectionis, ipse hic solum vos interior cogitetur, sed eciam quod occasio
exterior ad concupiscenciam sensatam vitatur. Et dicit dominus: Audistis quia
dictum est antiquis: oculum pro oculo etc. Mandat lex ut si quis oculum
ut oculum amittet, ut homines timore territi alijs non facerent quod sibi
pati nollent. Ego autem dico vobis non resistere malo, sed pene quod
pro malo alicui est resistendum. Ubi dominus contra tercia mandat.
Dorra vero ponit quatuor gradus: unus est non plus reddere, secundus est
minus reddere, et isti duo erant in veteri lege. Tercius est malum non
reddere, et hic nova lex incipit. Quartus est paratum esse amplius tolle
rare, et in hoc incipit quo adhuc puerorum consuetudinem. Ex quo patet
quod lex evangelica quasi quedam medela occurrit humanis defectibus.
Et nam antiqua lex noluit iniurias tollerare, ut per retribucionem ho
mines desinerent iniuriosi esse. Sed quia homines audacia sua legem
preterierunt timorem crescentes in malum, Salvator pro humilitate voluit
iniuriam vinci, ut sic homines flecterentur in bonum dum sibi viderent
non reddi malum pro malo. Et sic igitur non solum petit dominus ad legem
novam, quia respectu veteris est quasi semita. Sed petit dominus ad com
pendiosam implecionem mandatorum. Quam quidem implecionem vocat semi
tam, quia et arta est et directa; est enim declinans obliquitates,
et pauci inveniunt eas, et pauci vadunt per eas. Sed homines vadunt
circo premissum, quia tunc est perfectionis, quod homines non retardant a
consecucione eterne beatitudinis. De ista eciam et hodie ... implecione,
id est dicto Mathei xix: Si vis ad vitam ingredi, serva mandata. Et
ex isto potest apparere quomodo in tempore veteris legis erant homines in lege
x precepta implebant sic compendiose et cum istam explanacionem
ut tunc erant homines legis veteris, quia ad finem pertinebant. Sed
modo multi sunt in statu civium, qui ad veterem pertinent testamentum. Ipsi hic eciam
... sed cum legem voluit adimplere divina precepta. Et ideo semita
mandatorum in super esse consilia ewangelica, ad que iste se petit dominus,
quia sunt maxime altitudinis et eximie perfectionis. Notat
... in ... gentiles capitulo cxxx, quod perfectio hominis
consistit in hoc ut amore fervente in divina feratur, et illius in se
ut. Consequens autem est ut qui vult ad hec devenire, quod abiciat
omnia que possent eum retardare, ita videlicet quibus in statibus magis
posset divinis intendere. Et ideo est quia impossibile est quod multis hominibus
intendere et cum divina occupetur. Ut igitur hic liberius fiat

in deum / in divina lege dantur consilia quibus homines ab occupacio
nibus vite presentis retrahentur / quibus potest extrahi vitam eternam
agenti / Et quia ut dicit B(ernardus) libro 3 contra gentiles capitulo cxxx / circa
quemcumque modum humane vite . circa tria geritur solicitudo / primo
circa propriam personam quid agat . aut ubi consistat / secundo circa personas sibi
coniunctas precipue circa uxorem . et pueros / tercio circa res procurandas
quibus homo indiget ad sustentacionem vite / ad amputandam ergo solici
tudinem circa res temporales datur consilium paupertatis . ut scilicet res mundi
abiciantur quarum solicitudo animum posset implicare / Mathei xix
si vis perfectus esse vade vende omnia que habes . et da paupe
ribus . et sequere me / Luce ii consilio adiungitur id quod nolite soliciti esse
et id nolite cogitare in crastinum / Ex isto patet primo pro declara
cione / Et primo divicie sunt aliquod bonum hominis / Sic quia bonum est ma
terie eius ut in nota est . quia sunt bonum fortune / Et ad
victum sunt necesse / Et quia utilis deserviunt ad usum vite / Ex
isto primo elicio quod non omnis solicitudo de rebus temporalibus est
vitanda / Ex quo enim homo absque comestione vivere non potest
non admisit deus id quod voluit curam habere / Et non quod hec non
impedit contemplacionem ceterorum / Ex isto enim homo in corpore po
situs necessario agit multa que contemplacionem interrumpunt . ut dormiendo
comedendo etc. / ergo non est obmittenda solicitudo ad vitam necessaria
propter interrupcionem contemplacionis . Alias enim pari racione non deberet homo
ambulare / os ad comedendum aperire . fugere lapidem cadentem
ut glaciem irruentem / Sed expectare quod deus operaretur . id quod est deum
temptare / Secundo quod non omnibus paupertas est bona / Nam illis est bo
paupertas . qui sunt ita dispositi ut circa meliora occupentur / Et
ut notum est . quod diminuta solicitudine liberi / incidunt in
peiores occupaciones / Dicit enim Gregorius vi° libro moralium Sepe
quidam rebus occupati bene vivunt gladio sue quietis
confuncti sunt / Tercio bonum sustentamenti . est necessarium . non est obmit
tendum / racio quia hoc est ad vitam necessarium ad quod nullo ma
iori bono eius potest fieri recompensacio / ut ergo dicit ut supra / Quarto
paupertas est laudabilis cum qua manet facultas homini probo
licitum se sustentandi / Unde xxix libro ubi supra quatuor sunt
modi vivendi in paupertate voluntaria / primus est fidelium sub
apostolis / ubi cum de precio illorum fiebat divisio prout unicuique o
pus erat / Actuum iiii° / Sed iste sed erat modus delictus propter suf
fientacionem / Secundus est quod fuerat Christus qui ut habetur / Et Paupe
rtat ex bonis aliorum sustentacionem ut in apostolis dicit omnes luce
viii quod mulieres que Christum sequebantur ministrantes ei de faculta
tibus suis / et hic est modus se sustentandi / Tercius modus est
tenere possessiones quas ex quibus vivunt prout eius
sunt in monasteriis fiunt / Quartus modus est vicium propriis man
ibus abnixum bonis operibus prout paulus apostolus faciebat / Sed
in hiis omnibus fuerat facultas vivendi sustentandi / Sed
per geronis in quod divicie aliquos retrahunt ab usu vir
tutis . et hoc ut nimia solicitudine / vel nimia adherens affe

---

q(uod) l(icet) p(ro)p(ter) divinum man
datum id quod ...
speciale quod racio est
via . aut potest esse
obligationis ... cui
... quod ... est
... in via

q(uod) l(icet) ... (margin, right): 2 luce

est sex modi vivendi in
paupertate voluntaria

ctione vel mentis elacione propter cas consurgente. Divicie
le sunt inquantum ab ipsis virtutum impediunt. Ergo illa pars contemplationis vera. (ante adhuc vel)
aus nostri est de se. Ex tercia parte eleccio que divicias cadere non est bona
simpliciter. Ratio quia alias omnibus esset bonum. Quod est contra tamen dicendum
re ergo eius bonum est inquantum carentia seu paupertas liberat ab illis
vicijs quibus aliqui aliquando propter divicias implicantur et a sollicitudine
inquantum homo eis caret liberiusque potest divinis vacare et spiritualibus
bonis. Ex quarta parte eleccio quod omnia relinquere non est contra hoc quod
nacionem naturalem licet non post lapsum inest homini a natura appetitus circa
scendi id que sunt ad vitam necessaria. Sed nisi sic quod oportet quoslibet talia
occupari. Sed esset in operibus non omnes eidem operi insistunt. Quidam
carnem colligunt vel quidam faciunt domos preterea et carne re
gere talia opera non occupantur. Simile est in hominibus multa. n
divina providencia in diversorum hominum inclinacionem ordinat officiorum
distinctionem. Cum autem vita hominum indigeat non solum temporalibus set
et spiritualibus propter aliorum meliorationem quos a curis temporalium ut
ex dictis patet oportet esse absolutos. Ex quinta parte utique eleccio quod omnia sibi relinquere
ut sibi subtrahit ne aliquid adimit societati humane. Non sibi
quia in quorum non paupertas remanet preter probabiles sustenta
ad paupertate subtrahit sibi facultate aliis subveniendi. societati
ut possit subvenire spiritualiter nichil societati derogat. Quo bona
spiritualia sunt digniora et magis saluti proficua. bonum
sollicitudo circa proprium quietem ad quam amputandam datur homini
consilium de virginitate et continencia. Hinc dicit Apostolus prima ad Corinthios vii
de virginibus preceptum non habeo consilium autem do. Et racionem assignat dicens
quia qui sine uxore est sollicitus est quid placeat Deo. Qui
autem cum uxore est sollicitus est que sunt mundi et quid placeat
uxori et divisus est. Tamen adiungitur ad devitanda peccatorum occasiones
id est si oculus tuus scandalizaverit te. si manus si pes
in quod ponitur quarta ratio. Omnimoda continenciam observare dicit status
humani altitudinem. Ratio est quia dicit immunitatem a delectatione
corporali sensibili que provenit ex resolucione seminis
suam spectum alia abstinendi pertinet dicit Beatus Thomas in secunda secunde
non enim est quod hec excellencia virginibus de virginitate dicit
pulchritudine quibus propter maiorem gratiam estimare dicere vir
nis que amatur a rege probatur a iudice dicatur Deo
consecratur Deo. Ipse non sunt que agnum sequuntur quocunque
ierit que cantant canticum novum quod nulli alij cantare poterunt
et Augustinus dicit virginitate esse illustrem portionem gregis
x et ratio est quia huiusmodi continencia et puritas reddit ho
minem habiliorem ad elevationem mentis in divina et in spiritua
lia bona et quodammodo hominem ponit supra statum hominis
et in quadam similitudine angelorum. Dicitur enim Et si aliqui

matrimonio inferentes aut equant aut preferunt virginibus propter
hoc non est matrimonium esse excellentius virginitate Abraham enim ysa
ac et Iacob matrimonio usi sunt sicut quod ab altissime merito
non deviebantur / ut a contemplatione virtutis et devotionis que
minus eminent discedebant Dicit b t quod merito virtute ipse
stissimum habuit Sed non oportet propterea virginitas sit infe
rior quia perfectio unius persone non est sufficiens [illegible] ad perfe
ctionem status [illegible] quod aliquis perfectior mere [illegible] merito
non [illegible] maiori Secundum et [illegible] divina providencia ne
mit [illegible] et femine coniuncto ad multiplicandum speciem non tamen
pertinet necessitate multiplicationem sicut data est homini virtus procrea
di [illegible] edificandi non tamen quod omnes sunt milites aut
edificatores ita data est homini virtus generativa et ea que
ad eius actum pertinent [illegible] quod [illegible] in statura ut id
preceptum [illegible] crescite et multiplicamini [illegible] datum est
ad multiplicationem speciei unum sufficiat quod [illegible] Secundum
quomodo [illegible] est [illegible] novi testamenti [illegible]
non competebat tempore veteris testamenti propter paucitatem fidelium
quia tunc [illegible] carnalem [illegible] generationem multiplicari
/ nunc vero spiritualis [illegible] per spiritualem generationem multiplicatur Tercio
geritur sollicitudo [illegible] quid agatur aut ubi
commisit et in quibus se occupet ad quam [illegible] dicitur
consilium obediencie per quam homo disposicionem [illegible] committit
superiori [illegible] Ad Hebreos ultimo Obedite prepositis
vestris et subiacete eis ipsi enim pervigilant [illegible] rationem
reddituri pro animabus vestris cui [illegible] obediencie
quam homo [illegible] Si quis te percus
serit in unam maxillam prebe ei alteram [illegible] Si quis
te [illegible] ad unum stadium vade cum eo alia duo Et
id [illegible] simpliciter [illegible] non [illegible] inten
tionis [illegible] voto
obediencie [illegible] obediencia licet necessitate includat
tamen non minuit [illegible] Prima patet quod [illegible] est
inferiores suis superioribus obedire propter ordinem a deo in
stitutum / omnis [illegible] potestas a domino deo est / qui autem potesta
ti resistit ordinationi dei resistit / [illegible] Eccli
xv Deus ab initio constituit hominem et reliquit eum in ma
nu consilii sui [illegible] homo [illegible] sibi ipsi quod liceret
sibi facere omne id quod vellet Sed quia ad id quod est fa
[illegible] cogitur ut alie creature [illegible] nec [illegible] sicut [illegible] in
[illegible] obedire superiori [illegible] homo [illegible] [illegible]
[illegible] II Regum [illegible] dicit vobis [illegible]
nosmetipsos in corde [illegible] Et [illegible] vitalis [illegible]
[illegible] obediencia non [illegible] necessitate coactus

materiam

aut violencia exterius impediente / sed non tantum obedienciam quam ordo
diuinus institutus exigit non minuit . unde aug[ustinus] in ta [illegible] Est
in attendendum quod non tantum obediencia est consilium quam ista est preceptum . et necessaria
ad salutem Dicitur in dist. 2 c. 2 q. x in responsione ad questionem aliud / nam
sicut opera sunt meritoria / nisi procedant ex obediencia / sicut nec sine meritoria
sine caritate / obedienciam non sine caritate esse non potest Est Dicitur Bern[ardus] Ibi
martirium sustineat aut sua omnia pauperibus erogaret et non
haberet hoc in adimplecionem voti diuine . quod recte ad obedienciam
meritoria esse non potest Sed illa obediencia est consilium quam est professione
fessione voti / que antequam voti emittitur / id est sancti votum Sed pro
quam cito emittitur fit necessaria Iuxta illud vouete et reddite ut Sed
aliquod voluntarium Sed ut dicitur Bern[ardus] leo in 9 generales facit vo ad
[illegible] magis intense tende in actus virtuosos et potest [illegible] [illegible] ad
bonorum virtutum et debitum in [illegible] debitus virtutis quanto [illegible] de=
tanto vehemencius facit tende voluntatem in bonum virtutis . et magis
ab eo deficere [illegible] in [illegible] sed ad sancte virtutis [illegible] quamdam
necessitatem infert a deo quamquam Bern[ardus] et vota / et quod Bern[ardus] in
precedens non potest [illegible] libertatis [illegible] aut benignitatis / et multa tam
de laude huius obediencie ponit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in inter[illegible] religiosos
et obseruatores [illegible] [illegible] [illegible] a malo non [illegible] quamquam ad
[illegible] sed [illegible] quantum ad [illegible] Omne in malum oritur ex [illegible] ra
[illegible] a qua elongat paupertas / ex [illegible] vite . a quo [illegible] elongat
[illegible] voti obediencie Est 2 [illegible] hoc exponit [illegible] Duc deduc me
in semitam mandatorum [illegible] . in effectu istorum [illegible] . in [illegible]
[illegible] eo perfectius eo compendiosius [illegible] [illegible] imple possunt
[illegible] enim qui vouit paupertatem perfectius id implet sua [illegible]
[illegible] . et id de cuius non [illegible] alter non vouit . [illegible]
iste . ut [illegible] cogitacione sua contra hoc preceptum abierit [illegible] vo
[illegible] perfectissima implecione / sed petit [illegible] [illegible] in opere
supererogacionibus in quibus fluxit alter implecio legis
in illis operibus ad salutem necessariis Sed quamquam deus desit [illegible]
deducere a lege [illegible] ad [illegible] / ad [illegible] [illegible]
[illegible] perfectione Dat [illegible] gracia [illegible] volunt[illegible] perfecto [illegible]
in et desiderium [illegible] nec adhuc alicubi hoc est apta
Et 2 [illegible] primo quod deus nullum cogit ad aptabilitates
[illegible] quia ut dicit hic coacta seruicia deus [illegible] perfe
[illegible] ab illis mandat [illegible] seminarius / qui [illegible] offerunt
voluntarie Et 2° [illegible] et quamdiu quod non omnibus deus dedit
ad [illegible] excellentes actus Racio [illegible] non omnes volunt
[illegible] assequi non omnes sed ad altum affeccionem disponit
et ambulatis in tribus aliquis [illegible] conductu a duobus illarum trans[illegible] Sic et nos cum in via
[illegible] tuimus et [illegible] debemus conductu deus dei [illegible] et [illegible] ta / 3° [illegible] [illegible]
est cum quis duxerit familie [illegible] conductum / et cum [illegible] [illegible] angelis / [illegible]
[illegible] dignitas ut [illegible] licet angelum [illegible] custodiam deputatum / multo magis
[illegible] adducit [illegible] [illegible] horribili // 2° [illegible] securitatem [illegible] [illegible] ductor [illegible]
[illegible] et [illegible] / [illegible] [illegible] deus dei qui ductor est [illegible] [illegible]
= 3° [illegible] et bonitate sapiencie et iusticie deducet [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]

[Margin:] subalia

[Margin:] [illegible] adepta alterandam dat [illegible] mundum [illegible]

Inclina cor meum deus in testimonia tua et non in avariciam. Deductus
psalmista ad illam compendiosam impletionem preceptorum hic petit
ut deus cor suum inclinet sic in illa ut nunquam declinet alia / et quia
ergo per preceptorum impletionem homo non cogitur ne possit in sinistram
declinare / ita composite considerans fragilitatem suam et motus voluntatis sue in
dextram / petit ut ad illa in quibus ea erat (?) animi inclinatio psalmista
haberet. Ps. n. deus hic hominis animum stabiliter ne ab hiis (?) que superius
tibi fecerat / et ergo apponit et non in avariciam. Vel potest sic
continuari. Deductus est psalmista ad illam altitudinem divinorum consiliorum
que sunt quasi semita mandatorum dei. Hic timet ne illa excellencia
eum deducat ad superbiam / petit suum animum ad sua testimonia inclinari
i. id omnia facere corde humili et subiecto divinis testimoniis
illa ut supra dictum est. Dei testimonia sunt Christus [illegible] materia
ut per id deus testificatur quantum nos diligit sumo (?) eciam per id e.
quam in suis operibus [illegible] experimur hic (?) eius passionis. Cor
suum custodit ab omni vanitate. Vel sic. Psalmista per intuitum operum
precaucione petit a deo deo ne per aliquam intencionis curvitatem
fraudaretur eterna mercede. Dedisti graciam operandi bona / da
et rectitudinem intencionis in bonis / ut videlicet non faciam id
propter aliquam temporalem mercedem / et ergo dicit et non in avariciam
tradiem (?) Vel aliter potest continuari ut sicut ipsa altitudine sit
non preceptorum sine tamen consiliorum psalmista petat se deduci in testimo-
nia dei hoc est in id que testificatur illam preceptorum imple-
tionem esse de ea voluntate dei et illam altitudinem consilio-
rum similiter / et id testimonia non sunt ad nisi senteric (?) divine su-
perne. illo sic psalmista aliqua habet delectationem dulcitudinis
sed ut eo maiorem habet altitudinem perveniendi. videlicet a pre-
ceptis ad consilia. a consiliis ad divinitatis contemplandas Et
perdilectionem hec nota quod est (?) Utrum cor hominis cooperacione
in divina testimonia inclinetur vel sua sponte potest quo
in suo inclinari. Videtur quod non per hic (?). Psalmista postquam
dixit voluntatem ipsius se ad semitam divinorum mandatorum
petit ne cor suum in avariciam inclinetur. ostendens quod
est cordis sui instabilitatem. tamen quantumcumque fuit gracia dei
visitatum et per quid ergo valet / et per hic (?) contra dictum oppo-
situm est in morte. in illam dampnatum errorem. qui dicit
quod homo graciam semel habitam non possit amittere / et per hoc quam parte
de nullo (?) fide contra salomone. qui fuit valde divinis testimoniis
sunt inclinatus et post tamen incidit in avariciam. sicut david
sed et alius. Ad quod dicendum arguitur non est hominis via eius. non hominis
est dirigere gressus suos. ergo non sufficit per homo cooperari ad
hoc ut suum cor in dei testimonia inclinetur / et per quid ergo
sua prosperitate quando dicit david sicut astat mortuus a corde. Dicit

se esse deficiendum a corde / ostenditur quod homo non habet potestatem sui cordis. Et sic natura est homini bono insistere / ut notum est / ergo nisi dei gratia accedit cordi a bono non potest flecti. et propterea quod so fa cognatis quia aliter divina gratia non esset potentior quam malicia cuius dicat scriptura Sapientia vincit maliciam. Et dimittit / petit in hic triplicia intencionis rectitudinem et primo petit conversionem sui cordis ad utilia. Secundo a noxiis aversionem ibi non in avariciam. Sed ipso notat conversionis actum quod inclina. Secundo eius actus subiectum quod cor. Tercio conversionis terminum seu obiectum quia in testimonia tua. Dicit ergo sic Inclina cor meum i. omnes eius affectus. Diligere in testimonia ut sic est gaudium quod sit de divinorum impletione / sic dolor quod sit de eorum transgressione. Sic spes quod sit de premio quod eorum impletione sic timor / quod sit de supplicio pro illorum transgressione. Dicit enim sicut in brutis animalibus inclinacio non est aliud nisi affectio sic et de inclinacione hominis secundum est. Sed quia supra est sufficienter dictum est de regulacione et ordinacione istarum affectionum. Ideo adiungit de eis subsidendum. Aliquando cor sumitur archanus seu promptuarium aut secretum iuxta illud Luce. De cordis thezauro profert nova et vetera i. secretis thezauris. Dicit enim Augustinus Cor hominis archa dei est / et habitaculum divinitatis dei / ubi numen dei. velit ergo ut deus omnia intima sua convertat in sua testimonia videlicet intellectum memoriam et voluntatem. In quibus divina ymago consistit. Aliquando cor capitur pro solo ~~[illegible]~~ hominis intellectu ut ibi Diliges dominum ex toto corde. Augustinus exponit i. ex intellectu sine errore. Aliquando pro voluntate sola sicut capit David. Ps. Cor meum et caro mea exultaverunt in deum vivum. Dicit enim Augustinus. Corde credis corde laudas corde benedicis. corde in ara crucis victimas sacras imponis et respondetur tibi in terra pax hominibus bone voluntatis. Aliquando capitur pro sola mente ut Augustinus de origine anime dicit super illud Diliges deum ex toto corde. Nota de ista phila qui late sub costis accepit est sed de ista quia cogitationes sunt quae merito hoc nomine appellatur quod sicut motum non cessat in corde unde sanguinem diffundit usquequaque venarum. Ita non quiescit aliquid cogitando versatur. Testimonia autem dei sunt omnia in quibus homo indiget / et adhuc ut cognoscit ad beatitudinis assecucionem ut sunt fides spes caritas gratia dilectio / virtutes / testamentum novum ostendunt et testificantur quod non seipsum ad eternam feliciter cognoscere ad sic petit gustet deus et intellectum et affectum et mentem tota convertat ad ipsa. ac si vellet dicere. ~~[illegible]~~ dixisti me in semita mandatorum tuorum / ut cor inclina. Da ista bona cordi meo quia sine talibus non ipsa perficiat ad salutem ac si vellet dicere. i. disponere omnes vires anime per eum

Et dimittit / Sapientia vincit

Cor capitur multipliciter

Matthei xiii

intellectu

nam sunt fides spes caritas

cura eius dona tali siquidem modo dono deus inclinat Damasc. li. 4
3 q gentiles dicit ergo in ista consilia scilicet paupertatis continencie et obediencie
sunt specialia sunt perfectionis et quod ad perfectionem preparacio non statim in
ut homo est pauper aut virgo vel voto obediencie est perfectus perfectio
autem est fervida inhesio deo et hiis que dei sunt Ex quo e
licio primo quod finis eterne beatitudinis ad quam homo ordinatur est homi
facultatem excedit patet quia videre per essentiam divinitatem quod est videre hu
manas excedit et racio est quia divina essencia transcendit omnes
creaturas separatas unde qui dicitur dei videre substantiam oportet eum omnino a corpo
ribus et sensibilibus esse absolutum ut per mortem ut per aliquod
raptum propter quod exodi xxxiii non videbit me homo et vivet
Secundo sequitur quod ut volens assequi beatitudinem adiutorium super
naturale assequatur Racio huius est quia videre divinam essenciam que
visio est beatitudo solius dei est naturale et excedit facultatem homi
nis ad illam non potest pertingere nisi virtute superioris agentis
et per istos non nisi per auxilium dei gratiam quia quicquid est supra naturam
non potest produci nisi virtute eius ut sicut luna que ex se non
lucet non fit lucida nisi actione solis aqua que ex se non est
calida non calet nisi virtute ignis et homo qui ex se non
potest lucidus aut calidus esse ut ita cognosceret et amaret oportet
quod ex alio virtute elevaretur ita quod Jo vi nemo venit
ad me nisi pater meus traxerit eum Hic ergo iste gradevalis
petit inclinari cor suum in dei adiutoria Hec autem necessaria
sunt propter corrupcionem nostre nature vel ulterius felicitatis
Tercio quod propter diversa occurrencia que impediunt D. ii. li.
3 contra gentiles c. 147 homo plurima potest in
pedimenta pervenire ad finem Impeditur enim debilitate racionis
que de facili trahitur in errorem per quod a recta via pre
mii excluditur Impeditur etiam ex passionibus et sensibilibus et
ex affectibus quibus ad sensibilia et inferiora trahitur quibus
quanto magis inheret tanto magis distat a fine Hec non infra
sunt sed supra Impeditur etiam corporis debilitate seu
infirmitate ab execucione virtuosorum actuum quibus ad bea
titudinem tendit corpus enim quod corrumpitur aggravat animam
ex quibus apparet error pelagianorum qui
posuerunt quod per solum liberum arbitrium homo potest pervenire ad
gloriam dei Jo. 15 sicut palmes non potest fructum facere
a semetipsa nisi manserit in vite sic nec vos nisi in
me manseritis Hiis itaque suppositis potest quod ad hoc quod
deus per suas inclinaciones reformet cor. corporale homo
recipit tria sufficiencia Prima quod patet ex eo dicto Zach.
convertimini ad me et ego convertar ad vos Secunda

quia unicuique datur gratia secundum mensuram donationis Christi. Unum notandum est quod, cum septem sunt hominis dispositiones, Deus facit septem opera quibus hominis cor inclinat. In sua testimonia deprecatur quia respicit in id ... et tunc Deus hic Deus videt ea que patent, Deus autem intuetur cor. I Regum XVI. Et hic videtur gratiam compassionis quod fit in dono timoris, quod est in animum ad justificationem requirit cum Deus ... nolo mortem peccatoris, sed ut magis convertatur et vivat. Vel contritio remissionem meretur juxta id psalmi: cor contritum et humiliatum. Sed quia hoc sit cor humiliatum, cuius sunt tres conditiones: prima simplicitas, secunda docilitas, tertia pacificatio. Unde homo primo glorie datur, et dimittens accessit interpretationibus, et incedit simpliciter dicitur cor tuum humile, et hic Deus dicitur aperire. Juxta id secundo Machabeorum: aperiat Deus cor vestrum. Aperit autem dando donum scientie, quia que abscondit sapientibus revelat ea parvulis. Hic est humilibus. Et Proverbiorum XV dicitur: cor sapientis querit doctrinam et pacem quiescit in ipsa. Cuius autem sit cor mundum, cuius est conditio triplex: prima purgatio per confessionem, innovatio per bonorum operum assuefactionem, et delectatio iustitie, que consistit in adeptione amicitie divine. Unde qui diligit munditiam cordis habebit amicum regem. Proverbiorum XXII. Hic cor Deus dicitur tangere juxta id primi Regum X: abiit cum David pars exercitus quorum Deus tetigerat corda. Tangit autem Deus mittendo fervorem, qui fervorem aufert duritiem et in corde facit latitudinem. Unde viam mandatorum tuorum cucurri cum dilatasti cor meum. Quod facit per donum pietatis. Sed qui hoc sit cor rectum, cuius sunt conditiones de bonitate sentire, eius contemplari altitudinem et cum dicatione seu examinatione responsis laudem tribuere. Juxta id psalmi: laudabuntur omnes recti corde. Hic Deus visitat, quia cor quod est fervens pro ce[le]ste et sicut patiente et patitur fantasias, sed nimis quietando de celestibus, nisi visitatio fiat ab altissimo immissa. Job XXX[?]III. Visitat autem stabiliendo in bono per donum fortitudinis. Optime enim gratia stabilire cor. Quia contraria ostendit virum fortem. Et ... homo sit cor iocundum, dicitur ... id psalmi: dedisti letitiam in corde meo, quod constituit faciem exhilarat. Cum delectat et vitam ac consistat, quod iocunditas cordis est vita hominis et thesaurus sine defectione. Ecclesiastici XXX. Et hic Deus ... extollit juxta id Job XX ... extollunt cor ... facit Deus ... per ... addentem ... consistit in conformitate voluntatis ... diu[i]ne voluntate. Unde non quero dicere vo...

quod in omnes

subdit et subicit suam voluntatem voluntati divine, ideo
quod hic sit homo promptus et velox sine contradictione ad omnia que
dei sunt. vii. id est Prov. xxiii. prebe fili cor tuum mihi. et oculi
tui vias meas custodiant. ut addatur gratia capiti tuo. hic
autem sit per donum consilii. quo recepto omnibus congaudet homo. dicit
deo, deus cordis mei et pars mea deus in eternum. sed cum cor
est discretum tunc sunt 3 conditiones, prima quod confirmat in vir-
tute gratie. 2a quia ordinat animum, 3a quia ducit ad
primam. ita cor sapientum ubi [illegible] Cant. vii. et adhuc loquar
deus [illegible] id est Osee ii. ducam eam in solitudinem et loquar
ad cor eius. loquitur autem deus cordi in delectationem sive ma-
iestatis immittit [illegible] in id quod sit per donum intellectus. in eo non
alta dei et profunda manifestantur homini. et cor ipsius illustratur
ad id, magna est delectatio quia dicit [illegible]. illud per [illegible]
[illegible] sive delectatione animi, sed quod habet hic cor perfectum
tunc sunt conditiones tres. prima quod in amore delectatione con-
firmat confirmando quietat. et quietando surgit, et colligat
quod ducit deus ad se [illegible] Luce id est [illegible] [illegible] [illegible] Can. prima
[illegible] autem deus. qui venit [illegible] Luce id est [illegible] [illegible] ad
[illegible] deo tunc [illegible] [illegible] 2a [illegible] vi. quod
sit per donum sapientie. quo sit quo habet [illegible] respuere malum,
bonum eligere. et in utroque perseverare. his modis et [illegible]
[illegible] deus cor nostrum inclinat [illegible] quod patet primo [illegible] et [illegible]
tales inclinationes non necessario [illegible] sit dispositiones
ad illas, prima per patet. quia [illegible] inclinationes [illegible] [illegible]
ut notum est. et [illegible] absque [illegible] donantur [illegible] [illegible]
[illegible] operibus gratia [illegible] Rom. xi. [illegible] per patet [illegible]
[illegible] [illegible] et si deus vult nos esse in sua
[illegible] inclinationes [illegible] non [illegible] non est, quia [illegible]
[illegible] contingentia. patet hic quia quomodocumque deus disponat ho-
minem in illam dispositionem homo potest abicere. ut [illegible]
quod facit non [illegible] nisi libertas arbitrii. que non [illegible]
potest aliquam coactionem. [illegible] 3o quod deus ad se inclina-
tos inclinat, hic patet ex precedentibus [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] filia et inclina aurem tuam. et [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] tuum ubi [illegible] quod ille deus dona
sua [illegible] [illegible] ad [illegible] suscipienda aliquo
disponit [illegible] [illegible] cor suum inclinare. hic est
ut deus dat sibi cor suum [illegible] [illegible] et custodire. ut [illegible]
ut deus [illegible] [illegible] donum [illegible] usque ad perfectionem que
[illegible] [illegible] [illegible] hic ut homo omnino cum voluntate [illegible]
[illegible] in deo et sic [illegible] exponit [illegible] [illegible] quod est in
[illegible] cor [illegible] ad aliquid nisi hic velle voluit

Tercio propheta Iuxta illud Deduc me domine in semitam mandatorum tuorum
quia ipsam volui. et orat ut velit. i. ut in ipsa volun[tat]e tali proficiat
addit quod eadem voluntate in non declinat. non ultimus propheta proponit
deo votum in quo huius di[cte] voluntas [debe]t stabiliri quia in testimonia tua
etc. per quod a sua stabilitate deflectere dicit et non in avaritiam / circa quod
videndum est de duabus conclusionibus. at [er]go Inclina cor meum Deus
scilicet pater tua dona in testimonia tua. i. in illa que tibi testificantur
et que de te perhibent testimonium / ita quod non solum petit dari dona sua cor
di sed etiam effectus donorum ut si homo est dolosus et ipse dat donum
timoris ut consequenter declinet eum ad petendum commoda remissionis
cum duo testificantur de deo quod ipse est benignitatis magne quia dei
benignitas contra remissionem operatur Sic si homo est impudens et
deus dat donum pietatis ut consequenter declinet eum ad reddendum remissionem
cum enim homo accepta remissione a peccatis additur petitis testificantur di
vine potencie quod videlicet deus ita potenter peccata abstulit ab homine sic
qui homo est iracundi cordis et deus dat sibi donum pietatis ut consequenter de
clinet eum in mansuetudinem cuius non est finis videlicet ad diffusionem pietatis
in omnibus in quibus est ymago trinitatis hec. ii. testificatur de vita Dei / quod
tante est mansuetudinis quod solem suum expandit super bonos et malos / sic cum
homo ita non solum est mundi sed etiam recti cordis et deus dat donum
fortitudinis ut declinet eum in illam stabilitatem in qua homo non gravaretur
magis / non terretur periculorum terroribus / non frangitur adversis / non
abducitur ardentibus hec. ii. testificatur immobilitatem dei / qui homo im
mobilis omnia movet sic cum homo est iracundi cordis et superbis co
gitacionibus et recti esse et deus infundit consilii sui donum ut declinet
eum ad promptitudinem eundem adiutorium sive fit in ad que tenetur sive in illa
ad que non tenetur hec enim testificatur de deo quod superbis est deus
et quam bonis omnibus qui sperant in eo / sic cum homo est cordis districti
et deus dat sibi intellectum ut declinet eum ad credendum et promte recte
de omnibus que sunt fidei spei et caritatis / hec. ii. attestatur deum
esse largissimum remuneratorem quod ultra quam possit homo
capere intelligit / similiter cum homo est cordis perfecti et deus dat donum
sapientie ut declinet eum ad sapida et degustacionem cognicionem omnium
que de deo sunt hec enim testificatur de deo quod est dulcedo suavitas et re
quies mentis omnium Exigitur electio quinto quod sic cor hominis sit mi
nus instabile / sed ut quoque stabiliri hec est augustinus qui dicit
nos fecisti ad te / et circa requies cordis nostri per desiderium est fixis in te et ha-
bet vita cordis est contemplatur deum sicut est sua dulcedo cum
in contemplacione refertur est totus suus labor ut si homo habeat
aliquid de deo ad considerandum / aliquid eciam amandum et quod
laudandum, hic Excusacio non ultima electio quod bonum est ad deum
ascendere est via peccatis Exquiro. ii. sed cor in deum stabilit
sic eo referri / sed ut viam aliquam habeat ut hec inquirendi

amando per desiderium

Et augustinus supra dicit volentes sursum ad deum ascendere oportet nos primo in nosmetipsos intrare et sic dicit oportet nos in nosmetipsos introire et non per metipsos transire et ideo quodam ineffabili modo in interius secretum transire quod in se ipsum interius penetrans transcendit id est ad deum ascendit Sed quid sit se penetrare et interius transire dicit gallus carnalibus sensibus semotis carnalibus affectionibus in se conditi et abiectis diversis cupiditatibus sibi soli et deo intra se loqui hoc ideo Sextum Ex hiis patet quod cor hominis est in dei potestate racio quia sinus donis suis ita flectere quod omnibus aliis obmissis tendat in eum Augustinus libro de predestinacione et perseverancia sanctorum deus agit quod vult in cordibus nostris ut adiuvando ut iudicando ut ascendat subleviando ut quod oportet comprehendendo ut sue predestinacionis effectum sibi implendo In corde enim repleto fide dei angelica sunt gracie hic sunt ita premissa post primum quartum et si nostri cordis huiusmodi indicatores salubres sunt / nichilominus inclinacio est in divina eloquia et cristi vestigia quod sint salubres Sed quomodo que dicta sunt circa predicacionem tunc illa deus per huius inclinatores facit ascensiones in corde ad sicut crevit de virtute in virtutem quousque deorum deus in syon videatur sicut possit hic dici ascendendo a dono timoris usque ad sapienciam in qua visio dei per contemplacionem Ex secundo patet quod cor pravum huiusmodi indicatores non habet 2o quod cor tortuosum non regitur divinis inclinacionibus 3o quod insaciabile cor non erigitur donis talibus in deum De primo dicit Augustinus pravum cor atque perversum tribus habet modis quia aut negat deum aut dicit eum iniustum aut aufert illi gubernacionem rerum / primi ac pessimi cordis est / qui propter hoc ut possit peccare impune / vellet deum non esse sicut dixit insipiens in corde suo / non est deus / pessimi est cordis qui sua que patitur mala iniquie separari se pati dicit / dicens illum iniquum esse cuius patitur voluntatem / cum tamen nulla sit iniquitas apud deum / pessimi est cordis qui deo de operibus dei disputando vult corrigere opera dei / multi dicunt quod male deus fecit pauperes / inutile vanitati subiecit homines et cetera cum tamen dicit Augustinus bonum est ut credas quod deus omnia bene fecit / et si non bene nomine quod recte fecit / non notum est / quod in corde tali non sunt indicatores dei Sed cor tortuosum est id est quod putat torta omnia esse que de deo dicuntur / et displicent ei omnia iudicia dei maxime in quibus ipse corripitur Unde dicit augustinus distortum est cor tale / quia non corrigit se ad deum / et deum vult distorquere ad se ipsum / et notum est quod tale cor non dirigitur donis dei Sed cor insaciale dicit augustinus est cor superbum et sic invidum quod non pascitur nisi infortuniis aliorum de quo in psalmo dicitur Superbo oculo insaciabili corde cum hoc non edebam Ubi augustinus adducit Christi crucifixores qui suis malis saciari non poterant Nam

Nota

~~Ubi angeli ... quasi ... malis ... non potuerunt~~
Item cum iam cruce esset suspensus / dicebat ei descende de
cruce crudelitate pascebantur / sed non saciabatur / et quod tale cignum
ex quo deus superbis resistit / ergo cor a pravitate ad rectitudinem
a tortuositate ad sue voluntatis conformitatem / et ab ista insa-
ciabilitate inclinat et deducit ad amorem caritatis / quibus du-
bitat huiusmodi inclinacionis esse salutares / et patenter ideo per ... vel
tria per actionis sed quare istam terram exponit glosa dicens. inclina
inclina cor meum. ut humiliter et devote feratur in testimonia tua
id est in dicta sacrarum scripturarum / que testimonium perhibent maiestati ve-
ritati et bonitati dei Jo. v. c. scrutamini scripturas ... ipse n. sunt que
testimonium perhibent de me / et de quo superius dictum est sufficiat / Ex quo
sed primo / et si hoc ... facit ad cordis in bonum inclinacionem / patet quod sit
sacra scriptura / dicit n. aug. super ... super genesim / maior est scripture
huius auctoritas quam omnis humani ingenii perspicacitas / scripture n.
dune domini spiritus sancti sunt replete / ut Aug. dicit super isto eloquia
domini argentum examinatum probatum septuplum / Unum si deus per dona cor
inclinat / inclinat ... et per scripturam / ex quo in septem dona continen-
tur. Secundo patet fructuosior est inclinacio cordis per scripturas divinas quam
per alia dona / racio quia quodlibet donum / habet unum proprium effectum ad
quod se extendit / utpote ... / sed scriptura inclinat ad omnia / Unde Gre.
gorius li. confessionum dicit non noveras alios libros / ita destruentes
superbiam / ita convincentes inimicum resistentem reconciliacioni / et
defensorem / qui vult defendere peccata sua / non novi ... tam
casta eloquia / que sic persuaderent confessionem / que sic ... mi-
... / que ita iugo tuo ... / que te gratis
colere invitarent / Ex quibus elicio / et si sacra scriptura sit inclina-
toria / non tamen in omnibus inclinacionis operatur / ut videmus / quod defectu
aliquo impedit operare sacre scripture / sed defectus est suscipientis racione
dicit Aug. libro primo de sermone domini in monte Non omnis fructus re-
cipit / sed ideo quia sacre scripture assentit / quam si non intelligit / quod legit
non ... hic ... absurda dicit / non ... quantitat contradictio-
nis ... / sed orat ut intelligat / qui per hoc quod ... petit ad
... sentit / non abicit / sed diligit sua correctionem et gaudet
quod morbis suis non paratur / dolor sanatur / et subdit nullus
... nisi qui addere testatur cognoscendo humilis / et eius perfecte
accessit Tercia per actionis / quia et spiritus sanctus dona et sacra scri-
ptura ad hoc ducunt nos / ut Christi domini nostri sequamur vestigia / que
vita sua in omnibus testificatum est / Unde dominus explanans quomodo
quod spiritus sanctus ... debebat eis ... perhibere testimonium
subiunxit / et vos testimonium perhibebitis / quia ab inicio mecum estis
quasi dicit ... vos ... spiritus sancti dona et doctrina nichil
esse conformes in vita / ~~Et ... dat ... Et ... tractat~~

Augustinus. Vel derivari ... in ... vita ... nichil audiunt ... nichil ... ab amore ... non sic ... roborat ... ita ... et adiuvat ad omne opus / et ad omnem laborem ... Aug. primo Eloquia

~~esse conformem in vita~~ Et tamen dat omnibus dicit enim sic circa quod est Christus ut nobis vias ostenderet eternas quibus ipse posset redire ad deum [illegible]. Ex omnibus eliciatur quod Christus est viarum initium. Et affligatur dominus possidet initio viarum suarum antequam quidquam faceret. Secundo quod Christus vitam dixit nobis in carne. Dicit enim omnibus prius non via testamenti ingressus est ut nobis devotionis iter ostenderet. Tertio non est ad nobis factum quod in Christo deus non esset prostratum. Et ideo dicit omnibus [illegible] in quam cum nos teneat pro eius nomine passionis iniurias, pro nostra redemptione sustinuit, genas suas posuit in flagella, faciem in palmas, ostendit tenorem ut doceret mortem non esse timendam. Et ad ista iste apparens dicit Inclina cor meum deus, scilicet per sensus in testimonia tua, id est adhuc ut vita ducere possem illam ad quam [illegible] vel tua dona sed divina eloquia. Ut in vita voluit iste dominus [illegible] nos facere, voluit dei gratiam in vanum recipere, quia omnibus bonis in [illegible] et voluit ab omnibus malis esse solutus. Ex omnibus istis [illegible] ista compositio Inclina cor meum deus, id est da mihi bonam voluntatem. Unde glossa communis voluntas a te sit deo mihi inclina illam, quibus non tamen arbitrium sit liberum, sive in principio est liberum, quod recognoscit sibi dominum deum dicens Proverbiorum XXI sicut divisiones aquarum sic cor regis in manu domini quocumque voluerit inclinabit illud. Sed dicunt qualis libertas est et non magis [illegible] ubi aliquis sed deum. Et quo [illegible] deum arbitrium [illegible] a principio usque ad finem ut dicit petrus. Respondeo voluntate subdi [illegible] et fine est libertas et est ~~[illegible]~~ sicut enim non requiritur ad hoc quod aliquid sit causa alterius ut sit prima causa, sic ad ~~[illegible]~~ aliquid non requiritur quod sit supremus deus. Si autem quaeritur quo inclinet deus salva libertate. Respondeo quod id modo sicut cum a[illegible] de duabus viis quarum [illegible] vellet [illegible] una redditur placibilis propter hoc quod commendatur, et alia horribilis per vituperia vel aliis modis, nec propter hoc liberum arbitrium minus liberum est in eligendo, sed per [illegible] ad placabilem eligendam nihilominus [illegible] bene facit et per ad aliam hoc omnino ex libertate procedit, quia ergo non potest aliquid placabile facere vel inclinare cor nisi ex libertate minus placabile eligeret, et hoc melius et principabilius potest ideo petit ut inclinare [illegible]. Unde in testimonia quia inclina cor meum in testimonia tua. Unde testimonia aliquid probatur et dei mandata iustificatorum et quomodo [illegible] aliquid probatur et dei mandata iustificatorum et quomodo a [illegible] alicuius vel [illegible] testimoniis suis legis et exemplis persuadet, ac probabilis [illegible] et hoc [illegible] ut sunt inexcusabiles. Si enim gentiles [illegible] nisi [illegible] rationis et lege naturae sunt inexcusabiles ut dicit apostolus ad romanos primo [illegible] magis [illegible] ultra [illegible] alia testimonia, ut [illegible] ut Christiani ut Iudaei. Item probatum est testimoniis scripturae, effectibus et exemplis quod dei sunt mandata, et quod mandatum eius est bonum [illegible] et utile est ipsum servare, et nocivum transgredi, et ita de [illegible] eius sunt multa testimonia. Inclinandum est autem cor [illegible] in testimonia perfecte, et credendo [illegible] testimonia tua credi [illegible] sunt [illegible] per amorem eius [illegible] in supra [illegible] testimonii.

Debet cor [illegible] et [illegible] et aliis [illegible] cor [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] cor [illegible] [illegible] dei [illegible] [illegible] in actu acceptationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et in [illegible] delectatur [illegible] vapores [illegible] ab se [illegible] sic [illegible] corda [illegible] inclinat in testimonia tua et ad [illegible] et delectationem inclinat [illegible] Iob. Si dirigeret ad deum cor suum [illegible] ad [illegible]

Trahit autem deus cor ad se [illegible] inclinat [illegible] affectionis, amplitudinis dilectionis inclinandae [illegible]

qui deus etiam a me [illegible] [illegible] ut [illegible] velim et ideo tu domine inclina cor meum in testimonia tua ut magis ea velim et [illegible] audiam a divinis operibus [illegible] ut plus et plus velim [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Dominica post Domini

Inclina cor et qui vellet [illegible] cogitationum et affectuum ne [illegible] voluntas mala adhaereat [illegible]

Cor deus inclinat in testimonia dei [illegible]

tuis etc. Per memoriam tuam ea sunt cogitando, infra testimonia tua medi-
tandum est. Per intellectum ea cognoscendo infra, quia in intellectu ut sciat testimonia
tua. Et non ibi et non in avariciam postquam petiit sui cordis commissionem
in divina testimonia. Hic iam petit aversionem a malo, quia enim duo currunt
simul pari passu, scilicet quod homo inclinatur in ea que dei sunt, avertitur
ab aliis que dei non sunt, vel saltem non sunt in [illegible] secundum quod [illegible]
duobus dominis potest servire. Et peticio ista valet in summa ut deus sic cor
suum inclinaret ut eum colet gratis, sicut Iob faciebat. Hoc enim est ado-
rare deum in spiritu et veritate, et non pro terrenis ut faciebant filii
Hely, filii [illegible] qui declinaverunt post avariciam et accipiebant
munera. Primo Regum viii. Secundo advertendum unum ex magnis malis est a-
varicia quia et aggregatio ydolorum servitutem, quia quod est dei tribuitur
creaturis. Avaricia enim avertit mentis oculos adeo ut intentionem et af-
fectum et ad ista terrena convertit. viii. Fornicatio spiritualis dicitur, ipsa enim efficit
quod homo relicta delectatione in deo qui est naturalis sponsus anime querere
delectationem querit in creaturis. Item quod avarus dicitur proicere intima et
venalem dicitur animam habere, in eo enim quod effundit cor suum in hoc
delectatione infelice facit mercanciam seu commutacionem quia eligit pe-
nam pro eternis. Ad Corinthios vi dicit quod avari non habent partem in regno Christi et dei.
Ex isto elicio primo quod pessima est inclinatio cordis in avariciam,
ex quo non adeo avertit et facit fornicari in creaturis et privat om-
nibus bonis, quod potest perditis esse, sicut inclinat in fundum mali. Ipsa est
radix omnium malorum. Ideo Christi amor cum inclinatione in avariciam stare non
potest, quia secundum Augustinum avaricia Christo [illegible] est inimica. Unde
et Iohannes dicit in sua canonica: Quicumque voluerit amicus esse huius
seculi inimicus constituitur dei. Amicum quippe esse huius seculi est dili-
gere ea que sunt huius seculi et delectari in eis et ibi spem habere
et velle ibi quiescere et sufficienciam in eis querere, quod non est aliud
nisi avaricia. Dicit enim Augustinus avariciam improbam esse adhesionem bo-
nis temporalibus. Ex verbis elicio quod lex avaricie Christi legi contraria
est, quia non sit una cum leges se compati non possunt. viii. Id est non potestis
deo servire et mamone pro unitate contrarii. Dicit Augustinus libro ii de verbis
domini: Insaciabilis est avaricia, que semper rapit, nunquam saciatur,
nec deum timet nec hominem reveretur, non patri parcit, matrem non
agnoscit, fratri non obtemperat, et amico fidem non servat, viduam opprimit,
pupillis invidet, et liberos revocat in servitutem, testimonium falsum profert
et res mortui aufert, quasi ipse hic semper et ipsi moriturus non esset.
Et modo notum est quod [illegible] divine legi sunt contraria. Cum sit itaque
[illegible] primo [illegible] hominem in divina inclinatio per avariciam contingit
[illegible] racio [illegible] caritatis [illegible] sicut [illegible] deus inclinat
quod non [illegible] in hac vita et prodicatione. Quarto advertendum quod ava-
ricia [illegible] per inmoderatam [illegible] no [illegible] pecunie [illegible]
altitudinis [illegible] ut [illegible] aliis [illegible] creature [illegible] supra mo-
dum ambitur. Unde Augustinus dicit avarum esse est ultra progredi [illegible]

Augustinus: O [illegible] cupiditas que [illegible] Christo [illegible] qui te [illegible] deo fugere

ayt vi

Avaricia

sufficit / auarum esse est modum quo ad usum omni rerum obmitte / aua
rum esse est plus quam satis est appetere / auarum esse est preter conpetenciam
status persone quamuis minimitatem appetere Ex Sermone misericordie primo quod huius
auaricia procedit ex ordinato amore qui alio nomine huius amor dicitur
est augustinus dicit quod auaricia procedit in detrimentum quod per paucioris mi
nuit incrementum Unde quia parte wlt omnem totius illa in augustias re
trudere qui ex quo amore ad stricturam redigitur Et ex isto ergo etiam
quod tunc auaricia specialiter intenditur quando aliquid appetitur supra deum ut
equaliter deo ut sic quod abducit a deo / quia tunc a quo amore discedi-
tur deus non est amor quando amor unde Augustinus et per Bernhardus dicit Nimis aua
rus est cui non sufficit deus Ex isto recipitur ratio quare propheta porius
petit cor suum inclinari non in auariciam cum tamen multa alia sint que ab
ducunt abducunt mentem hominis a deo / quia in auaricia omnes cupi
ditates comprehenduntur Secundum et si deus nunquam inclinat in auariciam que-
ritur cur petitur ne cor in auariciam inclinetur prima ratio nota est / quod
deus auctor mali esse non potest nisi tunc quibus vellet dicere deum cor
aliorum inclinare in auariciam quando non dat graciam qua cor ab a
uaricia abduci possit sicut per deum dicitur abducere secundum hec homines
inpresse sunt Secunda ratio potest petit non iste ut cor inclinetur ex testimo
nia ut non fiat eorum inclinacio cordibus in aliam ita quod ipsius
gracia cor hominis possideret et compesceret id ab omni divaga-
cione vel petit quod non permittet eum inclinari illam qua deus dese-
rit hominem per graciam quod non facit cum delectari in bonis veris superna
libus tunc inclinatur ad corporalia / quia ut dicit Gregorius esse sine de
lectacione anima non potest aut enim in infimis delectatur aut summis
xviii moralium vi capitulo et vehementer concitat eius ille studentes ut docere
tres sacram scripturam propter lucrum ut auariciam Bernhardus Cum auaricia non
dicit cum studio scripturarum contendere / quesit scientia dei / exsito mihi de
sicut pro fine Bernhardus hom. Remigii vi° contra maiorem necessario ad minorem / contra
auaricie studentes et orant non solum vtina pre seti sequentes contra
trans quod ipse orauit et per orauis imitemur affectum Crucem non mi
rum si orem ut auertat cor meum deus ab auaricia / et ipse
prodesset si orem ut auertat cor meum deus ab auaricia / et ipse
diebus ac noctibus petere gratiam compedia audit sermo mysterium
christus et regno celestis diebus istis non querentes sermoni et impii
non exaudit locorum

Auerte oculos meos ne videant vanitatem in via tua viuifica me / propheta
ex imposita sibi lege petiuit tamen primo legis intimam conprehendere dicitur da
mihi intellectum etc 2° legis imperfecte consumatam implorans dicitur Deduc me
domine in semita Et 3° in vltimo delectacionem dicitur Inclina cor meum
deus Hic iam ex illis 3bus infert alias tres peticiones quando dicitur
ex quo dedisti mihi legis intimam conprehendere non auerte oculos
meos scilicet ab omni eo quod a perfecta intimam possit abducere / et multa
sunt que veram legis interiorem impediunt Et ex quo dedisti lege

† Et si tales non declinauerunt per auariciam / acceperunt munera peruerterunt iudicium / unde cuius talium potest dici etc. xx
dum uel cor et oculi ad auariciam / ubi dicitur quod auaricia vrit affectum / et cor cecat discretionem / sumit intellectum / pe
auariciam enim inflammatur affectio / obfuscatur discrecio / inclinatur intellectus / ipsa namque est radix omnis malicie / fenitrix
ydolatrie / mater vsure / genitrix simonie / fomes culpe / macula gehenne / abyssus insaciabilis / saciata non
videtur quod numquam dicit sufficit / ecclesiastes 4 auarus non impletur pecunia et prouerbiorum 30 ignis numquam dicit sufficit / et ideo ipse
rigo uiciorum / vulgo plurimorum / erugo tormentorum / ipsa multa mala parturit / tollit honorem et amorem / infert
dolorem et afflictionem / affert horrorem et abhominationem / infligit penalitatem et maledictionem / perdit pacem
et graciam / et qui talis se frustra studet et orat unde dictis

† et auaricie se frustra studet et orauit

impetre impetrare perfecta efficere ut oculi ita ab impedientibus veram cognitionem absi / non videat vanitatem / quia corpus inspectio derogat per fectioni / Et ex quo cor in tua testimonia inclinasti / 10 vivifica me in via tua i. radica me caritate in ita delectatione / Vnde .s. dilectio quam non efficit gratia dei non pertinet ad ipsius aie vivificationem / vel possunt sic continuari ut continuat gorra a principio octenarii petit gratiam inclinantem adversus bonum / hic petit gratiam avertentem a vani tatibus terrenis / Et sic .n. cadit pet gratia que inclinat et avertit / 2m rez alia ut est sine gradus a 2m acta denominacionem / Vnde .n. est a ma lo averti quam in bonum inclinare / sicut mihi malum non agere quam bonum a gere / Et ordo debitus / quia in bonis ordinatus petit omnia avelli avelli a se que aliqua ordine possent turbare / ut in eo progressu admatu vite eterne reddere inutilez / Et tamen sunt que faciunt quod opera in se bona vite eterne priat merito / quia hic petit gratiam triplicem / petit .n. ut primo detur gratia ad tollenda corporum mala / 2o petit gratiam ad expellendam gloriam vanam ibi statue servo tuo / 3o petit gratiam ad removendas suspiciones que deducunt ad falsa iudicia ibi Amputa obprobrium meum / vel possunt sic continuari ut innuit ambrosius super petit ut cor suum inclinaretur in testimonia / hic petit ut sensus sui ab exterius retrahentur precessibus quia sepe indisciplinati sensibus cordis efficiunt dissolucionem / Et nota quod hic pro tribus declinatione Primum aversio sensuum et intencionis a rebus creatis ad vivificationem huius vie requirantur veritatis quam nisi pro ex ubi isto / 2o perfecta petit ex aversione sensuum a vanitatibus dei vivificationem et propterea quod vel / et possunt sic pro 2i ista vivificans lux quedam spiritualis est / sed creature omnes quedam tenebre sunt / quia ergo non est conversio lucis ad tenebras / 2o sed sibi sensibus abstractis abstrahere sibi nec ad ita venire / Et confirmatur vita gratia est supra omnem creaturam / et ergo si quis vult illam attingere oportet ut se erigat abstractis / et propterea quod vel / sunt omnes sic a mox humanis est / ut dicit gregorius ut animus abstractus que videt surgat ad illa que non videt / quatenus exemplo visibilium se ad invisibilia rapiat ut per hoc quod scit notum diligere / discat et incognita amare / et ergo ista cor pora promovent ad spiritualia et sicut sic non impediunt / et propterea quod sic satisfacit ad romanos dicit quod invisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur / Et dicitur 2a lectura quia primo petit aversionem a va nitate que maintur extrinsecus / 2o que oritur ab ea intrinsecus / 2a ibi Amputa primo depedit vanorum totalez exclusionem / 2o in bonum vitalem confirmacionem / 3o in hiis fundamentalez solidacionem / 2a ibi in via tua vivifica me / 3a ibi Statue servo tuo / dicit ergo Averte et in hoc duo innuit primo quod oculi sunt quasi vanitatez vel inclinati ad ea / Proclivissime inclinata ecce 2ix .i. Ber... 8 omnis cogitacio humani cordis ad malum intenta est / et ergo ante gratiam attendi Bone LXX ... quod non est in mea pro

te sensus omnes retrahe ab excessibus, quia si hoc posset fieri non peteret
propheta sibi hoc adeo dari. Et ante ostendit quod solus hoc facere non potest
si posset facere et peteret sibi dari ut faceret ut de priori dono aliquantum
diffideret ut deum temptaret. Secundo apparet hic divine gratie commendacio.
Dicit enim Augustinus cum deus rogatur ut avertat oculos, eius gratia commendatur
et innuitur quod hoc non est nostre potestatis plus nisi per gratiam quam non. Tercio
quod preter gratiam et in bonorum operacione et in malorum devitacione non
est aliquid presumendum. Unde dicit hic Augustinus quod nonnulli de viribus
sui arbitrii presumpserunt putantes a se ipsis fieri bonum, et quia hec est
vanitas et presumpcio, ipsi in eo quod putaverunt a vanitate averti
non sunt sed potius commissi sunt ad eam. Notandum quod littera hec tribus modis
potest exponi. Primo modo de oculo corporali de quo dicitur in lege oculum
pro oculo, ut propheta petat deum ut suos oculos corporales avertat
sic a vanitatibus ut non percellat visu, et valde hoc est difficile, et
nisi (?) homine vix hoc potest cavere; visus namque initiat (?) [illegible] ostendit (?)
dicit et exponendo sic vicius (?) est prout recte supra est dicta, et est
Augustini nobilis super 2o [illegible] visum [illegible] per quos sensus corporales (?) fere
primo corporis, quia ut dicitur [illegible] non primo mors intrat
in animam [illegible] quia [illegible] intrat et per alias fenestras alias
[illegible] qui [illegible] sunt non [illegible] ut Augustinus dicit de [illegible] nato a
his membris multa ab avanitatibus abhominabilia committit. Concludo
est [illegible] volentibus in via dei progredi [illegible] est [illegible]
corporales a vanitatibus separare. Unde dicit [illegible] qui in via dei est
vanitates [illegible] aspiciet, et quia via qua itur ad celeste regnum Christus
est, Iohannes 14o: ego sum via; quod ergo qui in via est va-
nitates aspiciet, ex quo Christus sua morte omnes crucifixit vanitates.
Unde [illegible] [illegible] currebat [illegible] dicit sibi per Christum mundus esse crucifixum
[illegible] et se mundo. Ex tercia questione [illegible] [illegible] ab omnibus [illegible]
sunt [illegible] per que posset [illegible] fieri in peccatum. Unde dicit [illegible] hic
si videris mulierem ad concupiscendam, intravit mors per fenestram.
Si videris monilia aliena auri argenti et concupiscas ut [illegible]
queras, intrat mors per fenestram. Si videris possessionem vidue ut ac-
quiras et concupieris rapere eam, intrat mors per fenestram et [illegible]
est et fenestra oculorum per quam [illegible] simoniaces [illegible] et
[illegible] [illegible] te ne te simoniacus [illegible] [illegible]. Intrat mors
per [illegible] si te meretrix [illegible], intrat si cito [illegible] loqui,
intrat si loquaris, intrat si [illegible] loquaris, intrat [illegible] si non lo-
quaris si Christum non confitearis. Intrat etiam per [illegible] aurium et
[illegible] et aures [illegible] sunt [illegible]. Ex hiis infertur quod ab omni-
bus [illegible] que prestant occasionem peccandi [illegible] [illegible] sunt omnino
abstinendi, patet [illegible] dicte. Unde et [illegible] ab omni specie mali
dicit esse abstinendum. Et ambrosius (?) dicit: hii [illegible] aspiciunt va-
nitates [illegible] [illegible] [illegible] corpori [illegible] corporali labore [illegible]
[illegible] aspicere vanitates est [illegible] quia [illegible] illi sunt [illegible]
[illegible] que [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dictant, quos [illegible]

Unde [illegible] est oculus [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]

9o

[illegible]

// [illegible]

// [illegible]

res aspicis vanitas est. Racio quia vane currunt et ascendentem sal-
vare non possunt. Si ludos theatrales aspicis vanitas est. Si cyrcenses
vanitas. Si oculos dirigis in spectacula, si in pompas seculi, si in
plausus seculares vanitas est. Unde abstrahe oculos infecte et depri-
me et specta, ut erigas melioribus. Et contrarius est quod loca que
homines faciunt quomodo bene fieri non potest. Racio quia in ea sunt spectacula
et est ludus scenicus, que ludus turpitudinis et pompe secularis
nec videlicet hoc tolleratur. Ergo bene fit, nec ergo admittitur. Ergo per caritate fit. Et
admissum uti sine peccato non est nisi cum magna sobrietate. Et quia loca
non est bona in se nec est factum alicuius boni et non servit nisi car-
nali amori, et est incitamentum libidinis seu luxurie, in qua non ser-
vitur alii nisi carnalibus desideriis contra id apostoli curam car-
nis ne feceritis in desideriis. Et omnibus illis. Conclusio quod ab omni
isto quod desinit corpore prohibite sensus corporales sunt avertendi.
Unde dicit Gregorius: omnibus vane currunt qui non dirigunt iter quia currunt qui
curando superiora obliviscuntur et ad ea se non extendunt. Et subdit:
Si ante nos est cursus, ante nos est bravium vocationis nostre, ad quod
pervenit qui non in vacuum currit. Qui cursum suum non sine
cessat, sed incertus est illi. Peticio ergo propheta oculos suos a viti-
a vanitate optat ut eius conversacio fiat in celis. Racio quia se
que sunt sursum sapiunt, et que sunt sursum querunt, quorum vita
hominum cum Christo abscondita in deo. Et cum ab omni vanitate
semovetur. Et principaliter istius clausule advertendum, sicut dicit Gregorius,
quod omnia vanitati subiecta sunt in peccato hominis. Ita quod et ipse
est vanitas et omnia alia que sub sole sunt sunt vanitas. Unde
homo peccator non est huius vite sed futurum. Unde hec vanitas est,
in futuro erit veritas, quia ibi vivificabimur in illo qui ascen-
dit non solum supra solem sed etiam supra omnes celos ut ad-
impleret omnia, ut dicit Gregorius. Hec vita mea ibi est ubi
est vita; non est vita mea sub sole, ubi est vanitas. Ex
dicto conclusio quod homo est in vita hac subiectus in aliquo va-
nitati. Racio quia deus omnem creaturam vanitati subiecit. Ex quo
quelibet creatura subiecta est vanitati non sponte sed propter eum qui
subiecit eam. Consequenter contra vitas. Conclusio utriusque quod vanitati
subiectus est per penam. Racio quia quando homo sponte
peccavit et se sponte in miseriam vitalis fecit, iusto penitus
non sponte subiectus est vanitati. Conclusio quod et sancti ab hac
pena non sunt in hac vita exempti. Unde dicit Gregorius quod ip-
si qui primicias spiritus receperunt ingemiscunt expectantes redemp-
cionem corporis sui. Et Gregorius contra hanc clausulam dicit

q non predicat / q nos qui 2m [illegible] parte qua peccatoribus sumus
preciosos sumus deo subditi 2m principales sui sensus / q 2m corporis
quo animalibus assimilamur / sumus subditi vanitati · quia hic est
in spe ad salutem · vult ergo iste ut deus in vita hac suos sensus
corporales custodiret a peccatis / et daret sibi vitam hanc miseram
deducere in patria quoscumque quosque in summi ascencione esse ab omni
miseria solutus / et hec petero principes ad beatitudinem pervenire
[illegible] attendo sensus corporales ab omnibus illiciatis · magna occasio
malorum sermo et esse [illegible] / quia voces ante gor sunt abominatio
in quo / nullo capere illicito aspectu Lix xxi · Ecclesiastes qui non
respexerit vanitates et insanias falsas / [illegible] aut vitados
est incautus aspectus / racio / q res visa subito facile concupiscitur et [illegible] ardescit in concupiscentiam · tu istius pomum tres alie res
prima quod oculus corporalis curiosus est · et numquam saciatur Eccli primo nec
saciatur oculus visu · nequiosus et nullus [illegible] Eccli xxxi°
oculo nequius quid creatum est pictos · et [illegible] aug [illegible]
Threnorum iii° oculus meus depredatus est animam meam / Secunda quia
hic picturam vix effugiunt heremite · quod non est facere possunt · ut hic in
trenis / Secundo lra h pt pe opponi de oculis mentalibus vz ipsius ace
de cordibus in ps° Et oculi mei semper ad dominum · quoniam ipse evellet de laqueo
pedes meos / Prima non magnum periculum esse aspectu qui non [illegible]
sequetur aliqua mentis occupacio vel adhesio / Wille n est quia
potencia occupari certa sunt obiectum / Lix xxi° elicio primo q potest
fieri simplex sensus corporalis operacio absque peccato / racio quod [illegible] opera
quo est naturalis · ut [illegible] nec vituperium · unde et ille motus
primi non sunt peccata que procedunt [illegible] a fomite · id est non a corrupta
corrupta peccato / Secundo quia consentitur naturalis operis / Secundo de illis · [illegible]
monete ad actum eveniunt · quia illi iam sunt deliberati · Secundo
et si oculi corporales quis sine peccato amittere potest / nostri oculos
mentales / Prima patet est dominum dicentis de i° ceco nato / q nec ipse
peccavit · nec parentes eius · ut cecus nasceretur Joh. ix · quia factum erat hic
pro gloria dei / Secunda probatur / quia oculi mentales sunt de essencia y
[illegible] · ad quam homo creatus est / illis enim capax est gracie de
et beatitudinis particeps esse potest / non enim est q non potest [illegible]
adhuc / ad quod deus creavit illum sine peccato / Ex quo elicio · [illegible]
peccare illos qui pro vanitate sensuum / corrumpunt cor suum / hoc est Ambrosius
[illegible] istam [illegible] qui dicit plerique [illegible] ignorancia · que in ipsis
est et cecitate cordis / alienati sunt a via dei / quod potest [illegible]
eos peccasse secundum gentiles · quia et si gentes nesciunt [illegible]
ignorant id quod non didicerunt ignorant q non credidimus
nobis at [illegible] que dedimus · et confitemur ignorare · non licet / Et
est [illegible] attendendum · ut pollicetur dicere [illegible] xiii libri

q(ui) thezaurus di(vi)ne sapie(ncie) duobus modis nobis exponit(ur) / primo in
exercicio racionis / q(uia) sciri p(otest) m(agis) et / m(agis) invenit / aut eu(m) q(uo)d est ab
scondit(um) revelans gr(aci)a patefacit / Sexto n(ost)ro officio primo q(uod) gestat
libr(um) sacerdotu(m) gerit in manu sua / Racio quia officium sermis
et intus sunt quasi quidam liber / et hij tres sunt ipsius mentis
oculi q(ui)bus homo p(otest) conspice(re) ea que alias sunt ignota / Sexto
elicio et s(ecundum) n(on) excusant(ur) gentiles ab ignorancia / nec ab ea
p(ossun)t rac(ionabiliter) excusari / racio quia illis natura om(n)i(um) sacerdotu(m) mi
nistra dedit v(idelicet) t(er)m(in)o(rum) / et intellectu(m) q(ui)a si exposuissent didicissent / sec(un)do
(quia) gr(aci)a revelans p(ar)ata est cuilibet qui se disponit ad illu(m)
(quia) divina eni(m) sapi(enci)a p(re)occupat concupiscentes se et in vijs suis ostendit
se illis valde hilarit(er) / Tercio ubi prohibitu(m) ponit(ur) q(uo)d ad
actu(m) tendentibus n(on) sunt vanitates intendere in tr(...) et racione Primo
p(ro)p(ter) etiam volentes theoricas sacras addiscere / et expediunt hic
ingenii n(ost)ri r(ati)o(ne)m et intellectu(m) ab omnibus q(ui) possent cognicionem impedire
/ v(e)l alterare / et h(oc) face(re) qui volunt h(abe)re sciam ducentem ad bea-
titudinem / q(ui)a multo t(ame)n excellencior est i(lla) / Unde d(icit) Seneca ep(isto)la v(er)o 87
ad Lucillu(m) q(uod) lectio alit ingeniu(m) n(ost)r(u)m fatigatu(m) / t(ame)n n(on) refi(ci)at i(d est) n(on)
in studio / ad q(uo)d d(icit) duo p(ro)m(otu)r v(idelicet) lege(re) et scribe(re) q(uia) s(ecundu)m scribe(re)
/ et s(ecundu)m lege(re) dissolvit a(n)i(m)u(m) / t(ame)n g(ra)ro mvice ingeda sunt / et unu(m)
alt(er)o temperandu(m) / ut q(uo)d lectione collectu(m) est / stilus redigat in corpus
Apes n(ost)ri imitari debemus que vagant(ur) et flores ad mel colligend(os)
carpunt / deinde q(uo)d attulerunt disponunt / et p(er) favos digerunt / Sic
nos que ex diu(er)sa lectione congessimus / primo separemus / deinde adhi
bita facultate illa diu(er)sa libamina in unu(m) saporem confe(ra)mus
Et subdit Seneca / talem v(er)o a(n)i(m)u(m) esse volo ut in eo multe
sint artes / multa p(re)cepta militaru(m) etatu(m) ex(em)pla i(n) unu(m) conspirata
Una ergo tanta diligencia circa sciam inventas req(ui)r(itu)r q(uod) ho(mo) ad
alia se n(on) p(otest) dimitte(re) / s(ed) circa subtilitatibus vult dispasci / maior
req(ui)r(itu)r s(cilicet) diligencia circa illam sciam / que nobis est ex inspi-
racione dei / et que excedit totam facultatem nostri ingenij / Et
p(ro)p(ter)ea q(uo)d n(on) v(ul)t Sexta electione elicio racione p(ri)mo / et p(ro)p(ter) pa-
tibus n(on) defecerunt auctores sciarum / m(in)us debuit defice(re) racionis
p(ro)p(ter) quod d(icit) petrus in sua la(...) / q(ui)a n(on) voce humana alla
ta est aliqua p(ro)phecia / s(ed) sp(irit)u s(an)cto inspirati locuti sunt sancti
dei homines / Et ap(osto)l(u)s d(icit) / Multifarie multisq(ue) modis deus
loquebat(ur) patribus in p(ro)phetis / ecce q(uo)t auctores s(ed) (christi)ana scia
s(ed) p(re)stantissimus h(abe)t et s(ed) (christi)u(m) dominu(m) d(icit) / ubi d(icit) ap(osto)l(u)s
d(icit) novissime diebus iste locutus est nobis in filio suo
Decimo d(icit) hic / Nimbus xp(istu)s n(on) in vanitate venit s(ed)
in v(ir)tute n(on) inflavit sp(iritu)m s(an)c(t)i s(ed) homines s(ed) apperuit ut intell(igerent)
scripturas et v(er)ificavit / n(on) tantu(m) recte(?) cordis s(ed) illuminacionis op(er)a
tus est / Ex septimo Elicio Scriptura est in a(n)i(m)a sacre d(ivi)ne / et alia

humane racio quia auctores [illare] huius diuisi sunt et ex diuerso fonte hau-
serunt. Vnde et si contingit quemque utramque scienciam tractare secundum eum mo-
nam differenciam considerandi. Vnde dicit hic Ambrosius Inflammat Christus
cor tuum, ut comprehendas que indicatorum celestium que aue sensu in quo
vite future gracia In quo statu prius fuerimus et prouidit virgo mentem
vite magnitudinis ad ymaginem dei facti es, ut celestia papilionis / crea-
tionis [negocijs] noli curuare animum tuum premendo mundi pondere, noli in
hyatus auri et argento ne te seculi vinculis peccatis alligandi
noli inserere collum tuum dyaboli laqueis. Ex verbis ambabus infertur
primo quod omnes est sub nomine vanitatis quod homines prodest ad salutem
quia in tenebris ambulat quod in hiis que non prosunt prodesse
laborat / et dicitur cupiditas animi possidet, auaricia stragulat, soli-
citudo frena suffocat et perdit non in crapula et ebrietate, non
in corporis deliciis et secularibus successibus, que tamquam umbra pertrans-
eunt sed in cogitacione preceptorum celestium mentem delectacionem figere
debes / quia in illis non vanitas relucet, sed voluntas diuina.
Ex verbis huius eciam quod magis premuniendi sunt sensus men-
tales / quam corporales a vanitatibus racio quia et si ista corporalia
vana sunt tamen corporibus sensibus sunt conueniencia / quia racione i. a.
sensus / sicut sunt occupacionem. Vnde non essent tamquam vana quo ad se
sunt, sed solum vana dicuntur quia occupacione eorum talibus impeditur ab
assecucione finis. Sed vanitates cordis et intellectus, omne cor et
interius sunt innaturales / quia in spiritibus et sensus ipsi in illis impli-
cantur et degrauantur a suis condicionibus naturalibus. Vnde Ambrosius comparans
corpus ..... Ambrosius dicit quod si occurrat tibi aliquod fetidum odori / si
horrendum visui / oculis claudis, aures obstruis, longe refugis ab
declinas / ne vomitum moueat tibi / et non aures oculos eue tue
ne videat sentina libidinis / et aures a fetore animi in ..... / quod
maiorem utique diligenciam tu debes adhibere. Et vnde hic iste
petit ut non et interius in suis operibus nullis vanitatibus vicorum
obnubilacionem et gracia dei ab omnibus que ad salutem non ....
sunt abducentur / ut ab occupacionibus curiosis lucratiuis et
aliis expeditus solum intendat hiis / que sunt de seruicio
salutis. Et hiis verbis ponit hic vana similitudine vie. Dicitur enim per
magnum dei est claudi oculos meos a negociis mundi / et similitudo
dei. Bernardus. n. vir magnus est non dum .... cum qui non respexit
vanitates et insanias falsas. Cui autem respexit insanias
et furiosus est .... sed quod sit in re curiosos fore mente
oculos ab omni vanitate. Ambrosius dicit quod sicut illarum virtutum
fore in atque iudicium est florida a fetidis discernere / est
illam graciam spiritualem que apud in Christum dependit et procede-
re / est illam graciam qua sibi sacro incarnacione quasi

x et future beatitudinis dicitur deo ... constitutionem ... ciuitatem omnium malorum et ad ... omnium bonorum

effuso unguento totam repleuit ponderare / est fragrancia sanctorum exempla que sunt in omni loco bonus odor et asspice / est fidem gencium nullo obumbratam amictu / nullo opertam vestitu / sed nudam et liberam celo / non fratres inuestigatam intueri / est colligere gracias ex sacris in quibus est hostia boni odoris remissio peccatorum Ex quibus omnibus infert quod oculi mentis sic dispositi et si aliquando a vanitatibus capiuntur non inflectitur / racio est quia absque dubio voluntates infrenati sunt et iugo domini ubi statim retorquentur ad voluntatem dei Circa secundum propositum de oculis voluntatis et intencionis de quibus intelligitur id Mathei vi Si oculus tuus fuerit simplex totum corpus tuum lucidum erit et sic prosequitur hanc conclusionem Augustinus dicit non sic possunt hec verba non secundum regulam fidei intelligi id est cum regula fidei que in fateor plus placet et hic est de oculo intencionis / maxime non interest cum aliquis facit / cum vel [illegible] facias / et est racio Augustini quia nostra opera non officio pensanda sunt sed fine sic quod non solum pensandum est an id quod facis bonum est / sed eciam an id quod facis sit bonum cogi tes Ex racione infert primo / quod opus bonum in se malum fit ex fine ut si quis eleemosynam dat intencione peruersa / 2o actio mala ex bono fine / non redditur bona etc. / ut si quis furaretur ut posset dare eleemosinam / non bonum de sua natura mali finis esse non potest / id est si finis est bonus / tunc et id quod ordinatur ad ipsum / intelligitur quando ordinatur ut medium per quod iste finis naturaliter acquiritur / non enim est quod non est malus ordo ad bonum acquirendum Ex quo patet quod circa hec ista quod in operibus meritoriis intencio est ab omnibus vanitatibus abstrahenda / quia euacuat merita Vnde dicit Augustinus propter laudem humanam bene operari est vanitatem in operibus intueri / vel propter adipiscendam pecuniam / et si quid est bonum commodi temporalis quod ei ex operibus acce dit illam querens quis in operibus ad talia attendit recipit mercedem suam / et semper loquendo licet creature aliquid in se sint quia sunt encia et bona et ymmo valde bona / attamen quoad est utilitatis condicionis rerum in creaturis respectu eternitatis quasi nil est et vanitas etc. / et ideo Augustinus dicit non debemus facere bona propter temporalem salutem / sed propter eternam que nobis ex deo est ymmo ipsa est ipse deus Ex racione eciam hec concluditur quod intencionis simplicitas in bonis operibus etc. [illegible] de [illegible] adiuuandum patet per Allexandrum de Hales in scripto suo / quod alicui operi duos fines constituere temporalem temporale scilicet et eternum potest dupliciter intelligi / uno modo quod sunt inuicem subordinati / Secundo modo quod non sunt sed id quod est eternum principaliter intendatur primo modo dicitur quod [illegible] ponere finem ultimum / et id quod est temporale quasi ad eternum ordinatum / sic aliquando distinguitur / quia aut illa actio cum [illegible] di fines constituuntur est spiritualis / aut est corporalis Si est spiritualis nullo modo referri ad finem temporalem / sed ad finem ultimum referendo / et sic licet sperare non [illegible]

93

non divina misteria peragere ut ipso temporalia acquirat quibus
possit se sustentare in servicio dei in perfectione virtutibus quia
ut Augustinus dicit sic quod melius est incompatibiliter refertur ad id quod
vilius est, quod est inordinatum et sic vitiosum. Ex quo sequitur quod
habens pro fine temporale emolumentum est reus qui debet predicari
non nisi ut premium predicatione debet quia sicut .i. qui arat debet orare
in spe Cor. ix. Si intencio ad temporalia non debet esse in ministerio
Si autem actio est temporalis ut in vinea fodere ligna secare et cetera
ista potest referri in finem temporalem dummodo ille ulterius referatur
in deum, sicut si quis fodit in vinea ut acquirat pecuniam qua se et
alios sustentet in servicio dei, sic et ex quo Augustinus dicit potest quis
operari ut ametur vel ut laudetur dummodo illud non sistat sed in deum ulterius
referat. Ex isto quod quod est temporale potest finis ultimus et
eternum finis proximus, hoc est perversissimum quia sic non utitur fruendis
hoc est divina refert ad alium finem ad quem non sunt referenda. Sed
contra opponitur de Ecc. ii° Ve homini peccatori terram duabus viis ingredienti. Ubi
glosa duplici via terram ingreditur qui quod dei est operibus ostendit
et quod mundi est cogitatione expetit. Si vero estimentur duo fines
temporalis et eternus esse principales ita quod unus subordinatur alteri
tunc accidit illa perversitas quam Augustinus vocat utendis frui. De quo
ibidem Ecc. primo Non accessisti ad deum duplici corde. Et Jacobi
primo vir duplex corde inconstans est in omnibus viis suis. Ubi
glosa duplex est animo qui vult gaudere in seculo et regnare
cum deo. Ex istis sequitur correlarium quod omnia opera que fiunt a domino
racionabilis in deum sunt referenda. Hoc est apostoli dicentis Omnia in gloriam
dei facite et cetera. Non quia racionalis creatura tenetur secundum deo quod
et secundum essentiam et secundum virtutem et secundum operationem. Tamen [illegible] ponit
[illegible] vires [illegible] prime sunt non obedientes racioni ut est
nutritiva augmentativa generativa et cetera. Sed quia non sunt
domini actionum que ab istis viribus procedunt non tenemur eas referre
in deum. Alie sunt vires que subsunt racioni ut sunt sensitive
sensibilis apprehensiva motiva [illegible] [illegible] et cetera. Et harum
virium actus referendi sunt in deum triplici consideratione. Primo consideratione
operis. Secundo consideratione finis. Tertio consideratione obligationis.
Tenemur enim hos huiusmodi actus in deum referre, dumtaxat consideracione obligatio-
nis, sed consideratione operis tamquam in ultimum finem. Alie sunt vires
racionales ut cogitativa electiva interpretativa quarum actus
tenemur in deum referre dumtaxat consideratione obligationis, sed con-
sideracione operis et consideratione finis. Ideo quod isti actus sunt racionales.
Et ex isto elicio quod nullus opus est indifferens quo ad deum. Ideo
quod licet actus aliarum virium possunt esse indifferentes quod ille
ipse se non referunt eos in deum qui est finis ultimus. Sed
non actus ipsius racionalis in quantum est ex se quod de pre[illegible]

ad optimum semper actus suos ordinat in ultimum finem / et si non semper secundum actualem consideracionem tunc secundum habitualem. Et quarto habetur quod in potestate nostra non est necesse actus suos ad deum referre. Glosa tunc ponit differenciam inter duo referre actus ad deum et referre actus in deum quia ad notat quandam elongacionem sed in notat propinquitatem. Habet ergo potentem nam / posset quis non solum actus suos referre ad deum ut ad finem remotum sed actus referre in deum / ut in finem proximum / est solius gracie. Potest poni exemplum: vado ad ecclesiam quia quibus dicere poterit ab ecclesia remote / sed aliud est dicere vado in ecclesiam quia sic dicitur interiter qui intus est et tunc non est distancia / modo certum est quod deus nos proximos efficit / sicut quod intus est et nos non esse distancia non fit nisi gracia sed per oppositum quia peccata dividunt inter nos et deum. Et si quis dicat quod hic esse solius gracie tunc ad hoc non tenemur / non videtur argumentum pro tanto / quia licet esse in gracia non est necesse et est simpliciter necessarium / tunc in nobis est facere hoc ut ad eius suscepcionem disponamur. Ex quinto similiter iste arguitur quod cum facimus aliqua bona opera ad intellectum creaturam vel ex proposito debet referri nostra intencio. Racio est quia creatura non quod est aliquid in quantum adeo est et in quantum de nichilo est. Committitur ergo ad deum creaturam in se ipsam / sed relacione ad deum est quantum ad eam sub illa racione qua nichil est / et tunc dicitur ad nichil et vanitatem. Quantum Et propter hoc poni famulus clarus quo adhuc / ut si quis diligeret aliquid sub illa racione qua est sanctificatum ut sapiens et ipse esse pius ydiota et facimus tunc diligitur in eo id quod nichil est. Vir qui credit quod aliquid boni possit habere a creatura / et confidit in ea credo dicitur ideo quod alius nisi vanitate se sed si quis crederet quod in hac creatura est virtus in hac scientia in hac iusticia in hac sapiencia quacumque alia et quod id a deo deo recipit percepto i. non quantum ad vanitatem est quantum ad sic virtutem scientie iusticie etc. innititur. Dicitur in vicesimo in libro de universo vanitatis dicitur id quod non affert plenitudinem quietem nec saturitatem nec fructum laboranti. Dicitur hic ergo iste petit ut in operibus suis nichil attendat possibilitatis in voluntate et nichil veritatis aut duplicitatis in intencione. Et sic ergo ponit: oculos meos sed intenciones qui sunt oculi cordis ne videant i. intendant vanitatem i. arrogantiam humane laudis favorem aut quamcumque aliam nisi vanitatem quod dicitur: facit hoc pro timore ut pro observacione mandatorum eorum non alius quod non ad aliud intendam nisi ad futurum retribucionem. Unde per simplicitatem sue intencionis omnia opera bonus dirigit secundum quod directe dirigitur in illum qui lux est et tenebre in eo non sunt ulle. Versus In via tua vivifica me quia consistit in istis duobus: consistit in hac perseveracione spiritualis vivificacio vel admiracio ad ipsa quamque / cum in illa exteriores angustias abstraxit corporis.

Vanitas [illegible] … [illegible]

Qui amat divicias fructum non capiet ex eis. et hec est vanitas ubi opes sunt plurime multi qui comedunt eas ... Est xi. Adolescentia et voluptas vana sunt. Est in secularibus ... Et vidi in omnibus vanitatem / Est et vanitas in mundialibus blandiciis seu amicicis de qua dicit psalmista ... ut deciperent de vanitate in idipsum / psalmista Est gloria vanitas in corporis pulcritudine ... fallax gratia et vana est pulcritudo. Est et vanitas in laborum sollicitudine Eccl. 2. Alius laborat in sapientia et doctrina et sollicitudine. Est ... amplitudine de qua dicit psalmista Quorum os locutum est vanitatem et dextera eorum dextera iniquitatis

...onem et internam a vanitatibus. perfecte declinat a malo quomodo ab omni impedimento ad gratie conservationem. Quod constat nisi quia gratiam habeat Dei que est anime vita. quia inter amorem impedimentorum efficacie et gratie collacionem gratie non impor... medium sicut habetur Iohannis xiv. verbo domini dicentis. Si quis diligit me .i. hic facit; ut me diliget recedendo a peccatis. et faciendo .i. quod tenetur facere ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus. Et est hic textus ... responsalis ad questionem que est ista nullus potest in Dei via vivificari. nisi oculi eius tam interiores quam exteriores a vanitatibus reflectantur. ratio est quia oculi plurimorum peccando Dei gratiam peccando amiserunt apti erant ad vanitates ut patet Dan. xiii. ergo ad gratie acceptationem oportet ut vanitatibus claudantur. Unde dixit in Dan[iele] ... vidit mulierem ad concupiscendum mechatus est eam in corde suo .i. qui actum corporalem appetit ad hoc ut mente concupiscat. gratiam Dei amisit. Iob. xxxi pepigi fedus cum oculis meis ut ne cogitarem quidem de virgine ... quod non leviter concupiscit. et pessime a contrario. qui claudit se a vanitatibus. gratiam Dei vivificantem ... beatificantem ... i. qui non respexit in vanitates et insanias falsas. prout supra allegatum est. Ex contrario etiam quia in via mandatorum non vivit. qui vanitatibus intendit. et ideo dicit doctor mandatorum perfectam impletionem regulat omnes vires anime. et rationem et concupiscibilem irascibilem. ut patet Math. v. et Deut. ... ... ostendens quod nulla vanitas stare potest cum impletione sue legis. que requirit esse abstinendum ab omni specie mali. Ex ... etiam ... volens in Christo vivere oportet quemadmodum Christus ambulavit et ipsum ambulare. ut est Io. ... in Canone oportet ab omnibus que ipse contempsit elongari. Unde discipuli eius dicentes ... opera templi intulit ... quod veniat ... tempus non relinquetur hic lapis super lapidem q. d. ad hec edificia aspicienda non est / quia vanum est confidere in talibus. Et ... ibi honorem flevit videns civitatem. et quod ... erat vendentes et ementes de templo eiecit. ab omnibus vani... est abstinendum. Et in quinque ... plus aspiciebat ad magdalenam ... et poni et ... ... Tertio etiam quia ... vanitate ... nec est quod ... vanitatis ... occupat ... Et ... est ... cor ... in lege mandatorum meorum ... custodi legem et erit vita anime tue. Secundo in via tua .i. in Christo, qui est via ... A contrario dicitur vanitatis et vitiis ... Christus vero veritas qui dicit Ego sum via. in qua iste petit vivificari. Tertio in via tua ...

Est et vanitas in mente et cogitacione ... cogitationes hominum quoniam vane sunt / Est et vanitas ... vana sunt opera et ... digna ... Est et vanitas in habitu et ... vanus in verbis et ... ... Est vanitas ... demonum ... et vanitas ... que est ... / ... ... nulla ... ... vanum ... petit ... tam corporales quam ... ... intencionis

Verte

et gracie / qua apostolus vocat viam excellenciorem. Vivifica me. Deducendo ut glosa exponit per graciam ad vitam glorie / bonum ergo est sensus custodire ne terrena specie delectabilia incipientes putarent bonum / bonum et interius bonum est summum ne ad speciem putatas se conuertat voluntate se in eis delectando voluntate et intencionem stabiliter ne rebus vanis inherent finem in eis constituendo. Et excitando. Nam talia obiecta sunt vana ea aspicere sensibus in ane est et vanum bonum et interius tali siquis non cohibere est fatuum et ibi intencionem figere valde imprudens et in cautum.

Statue servo tuo eloquium tuum in timore tuo. Iam auersi sunt oculi eius penitus ab omni eo quod posset impedire verum legis impletionem. Iam auersi sunt ab omnibus vanitatibus que derogabant perfecte legis impletioni / iam data est caritatis delectacio que dicit amen vivifi catio. ita quod iam omnibus impedimentis sublatis et donis multiplicibus delectabatur in legis cognicione. et in eadem lege post cognitam implecione. Hic iam petit in istis firmari id est confirmatur quod contulisti bona a quibuscumque malis me liberasti nisi tu in me firmaveris. potero egum enim in mala cadere et bona amittere. hic est enim de libertate arbitrii. hic est a condicione nature corrupte / et probaret ad ministeriam status presentis. hic possit sic continuari supra petiuit ut amoueretur abiecto occasio ad male concupiscendum status presentis. Auerte oculos hic petit amouere occasionem ad vane gloriandum optat enim divino timore cohiberi et firmari ne vane intenderet gloriacioni id est omnium bonorum amica. Vel sic supra petiit a quibusdam profectum differentibus liberacionem. hic iam petit in profectu quod obtinuit confirmacionem id est dicit. hic non obtinuit firmitatem. Et ergo Statue servo tuo. ita quod assimiliter prophanacione bonorum Et velle enim eradere instabilitatem / tu fundamentum ex diuinis eloquiis et timore procedens / Aliter ad stabilitate firmiter operum quod non sit vana / prout hic dicitur in propheta nunc petit statum id est stabiliri in eloquiis et timore dei quod faceret mi perfecta iustificari ut Sapientia Ergo ut stabiliri quia ita sta ny pro stabiliter ergo ut sine stabilitate diuina dicit esse eloquium dei ut supra dictum est quia timor sancta dicta divina sunt non pro ut vult velle ... et prout melius sit eam potest de omnibus sola fides cum caritate tota stabilitate efficient ergo nichil adeo aperiunt sancta et timor quia virtutes perfectionis prout fides est edificii spiritualis fundamentum ut vult Augustinus et caritas perfectio / perfectio quod dicit omnibus ubi caritas est quod possit obesse. Et domine tua / primo enim. dicit sic esse firmum et petit sui finis stabilimentum dicit Statue servo tuo Secundo manifestat id quod petit stabilimentum dicit eloquium tuum / Tercio declarat ...

firmitatis fundamentum .i. in timore tuo optat igitur ut stabiliatur in
diuino seruicio tum eloquia dei siue tum sermones dei uel tum sententiam dei
quod idem est et hec in timore dei quod hic notat quasi ius firmitatis
fundatum dicit go Statue .i. firma seruo tuo ~~[struck]~~ eloquium tuum .i.
in eloquio tuo. Ubi aduertendum quod iuriste terre seruorum ponunt
tria vocabula. scilicet colonus. originarius. ascripticius. que non sunt
synonima que non sunt sunt est tum diuersas conditiones ascripti quibusdam
gradibus dicentes sunt in illos qui ita ascripti sunt ad terram quod
ab eis cultura non possunt euelli sic quod nec terra potest vendi sine eis
nec ipsi sine terra. Sed dicuntur protanto coloni. quia tenentur terram colere
Sed ascripticii dicuntur quia ex eorum conditione sunt adhuc deputati Sed
originarii quia ex origine patrum auorum atavorum et ita fere
adherent. tales nos omnes sumus seruitores christi dei. Nam ex origine sumus
seruitores quia omnes parentes nostri et ceteri quia ius quo nos a seruitute eius
peccata liberat se obstringens seruitutis et in baptismo ascribimur sicut
sic seruitutis ergo ascripticii dicimur et quia terram cordis et corporis
mei ad eius honorem debemus excolere iuxta illud apostoli glorificate et
portate deum in corpore vestro. recte coloni nuncupamur. Capitulo XC [...]no ac-
cipio quod nullus nostrum est sui ipsius gratia racio. quia hoc solius dei est
qui est liber in summo. Secundo nullus nostrum liber omnino esse potest
Racio quia quilibet nostrum est gratia alterius. Sicut enim omnia alia
ita et nosipsos propter semetipsum creavit altissimus Tercio nullus nostrum
est iuris sui omnino Racio quia ille ius habet super nos gratia cuius sumus
et per quem creati sumus ymo nullus nostrum aliquid habet iuris in seipso
quia omnia que nostra habemus non a nobis sed a deo habemus propter dicat
apostolus quid habes quod non accepisti et alibi sine virtus sine voluntas dominus
sumus. Ad noch propter dicit Augustinus XIX libro de ciuitate dei nomen se-
ruitutis nusquam in scripturis reperitur antequam .i. quo dicit seruitus
nunc ut imposita est peccatori Unde .i. dicitur dominamini piscibus maris vola-
tilibus celi etc. Sed in hominibus non etiam hoc meruit culpa non natura
et dicit quod in latina lingua nomen seruitutis accepit initium quod illi qui
nomine belli a victoribus possent occidi conseruabantur et sic serui
dicti sunt sic appellati a conseruando quod sic perierunt inito non est
quia et iustum bellum creditur geri per peccata hominum deus permittit aput
quod non est iniquitas sed penas iuste de se liberat delinquentium. Sic
Augustinus Existo efficio primo nulla dicatio potest cominem a dictio se
rumo ergo si quis vellet aliis dicare et non sine deo labora-
ret peste superbie. primi angeli et Augustinus dicitur ~~[struck]~~ quod seruitute
ut fecit natura ut culpa sicut dicit de Cayn maledictus erat ad
seruus cayn. cum fratribus suis ut adeptus ut Ioseph ex cuius po-
testate quod passus est a fratribus suis ~~[struck]~~ seruus aligenigene factus est
ut bellum de quibus prius dicit iustum est superatos superatorum esse
seruos Qualiter omnis creatura seruit suo creatori Sed ex alia seruitute
ex vicio originis sumpsit Non nam aliqua alia res honor crista [...]
seruicium interrupit preter culpam Augustinus dicit sicut seruientibus pro-
dessit humilitas ita dominantibus superbia nocet ymo et aliis

Dicuntur magis ad serviendum deo obligantur. Dicit in v° Augustinus
c. 9 hoc quod alii aliorum pacit imperiis et si in illa esset septima regno
sunt quod domini deo debent subesse magis superiori obediendum
est deo quam hominibus. Unde et centurio x domini. Dicit Augustinus proprie dicatur cognoverit
dicta et ego sum homo sub potestate habens sub me milites etc. et sequitur
conclusio fidei sic. Ex 2° non potest accipi quod species infidelitatis est in
dominis homo nolle subici deo. Et septima libri regum dominum ad supe-
sticionem eorum esse peccatum ydolatrie et ariolandi. 3° nulla servitus potest quod
quam ad nullam subiectionem liberare unde dicit Augustinus ut supra / penalis servitus
ea lege ordinata est que naturalem ordinem conservare iubet et perturbari
vetat illam si contra legem nichil non esset factum nec esset penali servituti co-
herendum / nec enim est quod a nullo sicut deo subiectus est esse quod nullus voluit
liber esse penali servituti est subiectus sub actu sub culpa committit ho-
minem / ymmo dure potencie subiciat peccandi. 3° consequens elicio quod
dominus deus universalis est dominus singulorum quia et dominationum et famulorum
in storie xi et peccatorum non est qui de manu sua possit eripere. Ecclesiastes dicit in libro
sapientie quod attingit a fine ad finem fortiter et disponit omnia suaviter
et non de hac servitute prophetam hic loquebatur quod est naturalis sed de servitute
gratuita petit stabiliri. Dicit 2a questio p° 4° quod licet nulle sunt bone
servitutes tamen nulla stabilior nisi servitus legis nove principaliter per conclusiones
patet de prima servitute que est filiorum ad parentes et de illa que est mulierum
seu uxorum ad maritos et de illa que est simplicium ad parentes ad sapientes
seu discipulorum ad magistros quarum in illarum est naturalis ordinis et u-
nita quoddam amor qui naturaliter est inter illas personas et ideo dicit Augustinus
ordo naturalis est et eciam iusticia ut precedat dominacione qui precellat
in tempore et ratione. Ex 2a parte conclusionis elicitur primo quod nulla servitus
bona est sine ordine / ratio quia inter homines et inter eum servitur est quedam
habitudo ut nomen est / quia et servus respiciat ad dominum et dominus eius
ad servum / nec tamen sine ordine esse non potest. 2° quarum servitus
bona includit iusticiam / quod quia non sit ordine iusticia et iusticie
quam ordo non est aliud nisi iusticia quedam consistens in quadam rectitudine
habitudinis sine respectus / unde si servus est domini, dominus est servi. Unde
dicit Augustinus dicit quod ordo est dispositio sua unicuique loca tribuens
et quod est iusticie que unicuique reddit quod suum est. Ex omnibus duobus
elicio quod quarum servitus licita est et tamen sine ratione contra iusticiam morale
quedam est et tamen quod est et est que fiunt corporum / nec sunt ordinis et iusticie
est quod sicut servus est se subicit ad dominum sic dominus ad servum sed et equitate
est quia sicut sine iusticia ordo non est sic caritas et sine caritate esse
non potest. Et consequens 3us fidelitatis integritas que est quod colligacio
domini et servi. Iste ergo dicebat psalmiste servus tuus optat ut quod sit ex-
mittitur in eo primo ut numquam non ordine distinguet. 1° dominum do-
mini 2° ut rectitudinem sibi ad servandum ordinem indicatam assig-
naret 3° ne ad inequalitatem declinaret seu ad obliquitatem que
ordinem posset interrumpere et rectitudinem immutare / ut sit stabilitas

ordo diffinitur

fidelis esset. Ex omnibus ergo [illegible] quod spiritus cuiusque impenditur non
perdit meritum apud deum, ubi enim est ordo in obedienciabilitate, iusticia
in operacione, equitas in estimacione operum servitutis et in omnibus fide
litas, ipse non potest esse sine mercede apud deum, apud quem nichil boni
irremuneratum. Unde dicit Augustinus sermone 3o de oracione: Cum sis
quibus teneris servitutis condicione astrictus, esto servus liber, similis obe
diens fidelis. Esto servus domini tui et noli esse servus peccati, et dat
modum quo bonum serviendo promereri possis, dicens: Si enim servieris
bono deo fideliter, cogita dei precepta, conserva dei voluntati semper
obtempera, adeo mercedem bone servitutis expecta. Custodi fidem,
fuge fraudem, cognosce te deo reddere racionem de omni opere tuo. Non
te faciat pigricia contemptorem, nec segnicies negligentem, ita fiet ut
de operibus servitutis adeo recipias perpetuam libertatem. Hec Augustinus.
Ex omnibus patet quod dicitur nulla servitus stabilior nisi servitus nove
legis. Racio quia servitus legis naturalis erat imperfecta propter hoc quod servien
tes nesciverunt voluntatem ad plenum dei. Servitus legis veteris erat nimium
penalis et onerosa, sic quod in ea id quod sciverunt esse voluntatis dei
implere non potuit. Iuxta id: neque nos neque patres nostri portare po
tuimus. Tercia servitus legis erat insufficiens. Iuxta id apostoli: Translato sacer
docio necesse est ut et legis translacio fiat. Et ergo ibi non erat
stabilitas, sed nove legis servicium est perfectum Christi domini et sa
cerdotis. Iuxta id: Regni eius non erit finis. Et illud: Tu es sacerdos
in eternum secundum ordinem Melchisedech. Quia servitus legis nove clarat
secundum voluntatem dei, quia ibi omnia sunt in luce et ad implendum
ea que sunt revelata secundum graciam adiuvantem, ergo illa per gradus
veniunt. Ex quinta condicione hec [illegible] servitus nove legis non
secundum admixtam violenciam, sed quia aliud [illegible] possit stabilis esse
[illegible] nullum violentum perpetuum. Et [illegible] ipsa [illegible] quia
[illegible] id servicium secundum graciam, secundum graciam adiuvantem [illegible] spiritum
sanctum et ipse voluntate omnino libera et ab omni impulsu [illegible]
facta, ubi enim spiritus domini ibi libertas, ut dicit apostolus. Nec est contra
id hoc quod dicit Matthei xi°: A diebus Johannis baptiste regnum celorum
vim patitur et violenti rapiunt id. Ubi loquitur de servitoribus
nove legis, que aliquando id a diebus Johannis sumpsit inicium [illegible]
[illegible], quia ibi nichil loquitur de violencia coactionis, sed
solum de violencia caritatis, que quosdam compellit ut sibi vim
faciant, ut suas concupiscencias frangant, ut carnem cum viciis mortifi
cent, ut seipsos abnegent. Quod dicitur spiritus sanctus Christum compulisse
in desertum, Marci i, et Christus dicitur compulisse discipulos ascendere in
naviculam, et quod apostolus illos qui audiebant cogebat ad fidem,
ut dicitur Luce xiiii. Quia talis coactio procedit a caritate, quandoque
a providencia, quandoque a multitudine deprecacionis et benignitatis
affectus. [illegible] similiter gratuita a multiplicitate [illegible]
causa [illegible] ista questione et [illegible]. Ex quo [illegible]

seruicia sunt continua et spiritus libertate fugiunt distractionem voluntatis
tam ad istam tam ad aliam, quia sic oportet evenire multis. Sexto dicit
Johannis viii: Si filius vos liberavit, scilicet ad subeundum servicium gra-
tuitum sine nove legis, vere liberi eritis, scilicet ab omnibus alienis
serviciis. Et veritatem que non fallit cognoscetis, nec efficaciam. Et veri-
tas liberabit vos. Propter quod dicit dominus Matthei vi: Nemo potest duobus dominis
servire. Et ex isto [illegible] quod servicium Dei legale non stat
cum aliquo vicio mortali quia qui facit peccatum servus est peccati. Secundo quia
nullam habet [illegible] ignorantiam illorum que sunt necessaria ad
salutem. Propter quod dicit Sapiencia: acceptus est regi intelligens
minister. Tercio non potest se compati servicium gratuitum cum errore
quia [illegible] in via [illegible] et [illegible] vitatis
et [illegible] presto est [illegible] qui in talibus
manet sit [illegible] veritatis [illegible] omnem veritatem.
Ex omnibus istis elicio quod servitoribus legis nove [illegible]
[illegible] quia non [illegible] scire que sit voluntas Dei bona
et beneplacens et perfecta ut dicit apostolus. Non [illegible] scire quod con-
tinui debent esse in operacione Dei [illegible] et sunt liberi vero deo
sine vicio, ignorancia et errore, sed [illegible] scire quod omnia que
et quecumque sunt alia facit deus in eis et per eos qui [illegible] operatur
omnia in omnibus. Unde Johannis xv [illegible] iam vos non dixi servos sed
amicos, quia servus nescit quid faciat dominus eius. Dicit nescit servus
quod faciat dominus suus qui cum aliquid facit sic extollitur quasi
ipse hoc fecerit et non dominus et sic in se et non in domino gloriatur.
Vos autem ut amici esse possemus scimus quod dominus non [illegible]
nos [illegible] facit [illegible] iuxta illud ipse fecit nos
et non ipsi nos. Sic igitur ex premissis quod in hoc servicio magna est [illegible]
litate et [illegible] quia [illegible] omnia [illegible] et omnia
ab eo [illegible] sunt quia et omnis nostra sufficiencia ex deo est. Et ideo
hic iste petit Dirige gressus meos [illegible] et confirma me
in servicio tuo ut ideo continue sit [illegible] distrahar, sit meo [illegible]
in fine [illegible] quia [illegible] in ideo [illegible] in fine [illegible]
[illegible] erit iuxta illud [illegible] me [illegible]
Et ubi sum ego illic et minister meus erit. Quem [illegible] honorificabit pater
meus qui in celis est. Ex premissis patet quod finis istius servicii est
[illegible] magna [illegible] est ista [illegible] qui [illegible] sine [illegible]
[illegible] Bonaventura est [illegible] dictorum
Eloquium tuum [illegible] ad servicium nove legis
sine [illegible] invenit [illegible] ad nullum quia [illegible]
[illegible] illorum [illegible] fidei sunt [illegible] fides [illegible]
est fundata [illegible] facit in [illegible]
[illegible] in talibus diligenciam apponere [illegible]
[illegible] vi° [illegible]

contra ea que sunt fidei persuadenti. Secundo contra amorem illorum que sunt
in servicio ipsi deo facienda faciliter adducit dedignacionem ipsa ira
invidia. Unde proverbiorum xxix qui ad indignandum facilis est proclivior
erit ad peccata. Et Iacobi iiij dicitur de talibus super psalmo 9 9 Spiritus eorum
amaritudinibus plena est quia gemunt murmurant indignantur
et subsidit apud deum Spiritus est libera non [illegible] spiritus [illegible]
Tercio contra diligenciam illorum que per amorem in divino servicio fo
rent agenda valde leviter adducit divagacionem ipsa stulticia quia
secundum Augustinum est cum malum cogitari non nititur a cum progrediendo recti
ab ordine discedit et aberrat. Unde [illegible] xxxi dicitur pes fatui
facilis est in domum proximi quia ut Seneca in libro [illegible] de [illegible]
[illegible] dicitur [illegible] est stulticie aliorum vicia cernere et suorum oblivisci
quia in hoc statim fit quedam giracio quam sequitur divagacio ab ordinibus.
Quarto contra perseveranciam illorum que perseveranciam di
ligentissime in dei servicio facienda sunt faciliter adducit defectum
ipsa inconstancia quia non stat mutat et in seipso dissidet et sibi ipsi
quodammodo contrarius est sicut dicit Oracius quod petiit spernit re
petit quod nuper obmisit estuat et vite disconvenit ordine
toto diruit edificat mutat quadrata rotundis. Statim a
bono deficit propter quod Exodi xxviii dicitur erit eis hora per
gyrum eius rotunda. Et [illegible] ad [illegible]
multi vocati sunt pauci vero electi. Secunda racio est quia rarus in
venitur qui aliquo non discedat que ea que deus imperat non dedi
gnatur aut non deficiat aliquam interpretacionem et ideo iste
petit se in divino servicio confortari et proprie secundum eloquium
dei quia divina eloquia maxime homines in servicio divino sta
bilitant sicut patet de Ioseph de Daniele et sociis eius quibus
eis erant facte [illegible] occultorum revelaciones et quia prophete ita
fuerunt stabiles in divino servicio certe non ex alio venit nisi quia
sermo dei ad eos factus est. Unde pro isto inter alia [illegible] por
[illegible] ista Nullus potest firmus esse in divino servicio nisi qui in ipsius
eloquiis stabiliatur id est quod sic declaratur quia in divinis eloquiis stabi
liri seu stare non est aliud nisi facere id omne quod docent elo
quia dei ut dicit Augustinus dicit enim sic quid aliud est di
cere Statue servo tuo eloquium tuum nisi da mihi ut fa
ciam quod loqueris et [illegible] stare in eloquio dei hiis
qui in se moventur id est faciendo [illegible] aut statuendo [illegible]
immobile est. Ecclesiastici [illegible] omnibus vitabis quia [illegible] potest esse
in divino servicio [illegible] nisi ille qui facit secundum [illegible] et
instruit altissimus. Unde in psalmo dicitur Intellectum tibi dabo et
instruam te in via hac qua ambulabis firmabo super
te oculos meos. Ecclesiastici [illegible] [illegible] [illegible] notanda
facere sepius maxime necessaria est ad servicium domini firmitatem
unde [illegible] illos quos volunt ad suum servicium vocare remittebat

90½

31

ad scripturas d. scrutamini scripturas Et alibi. Erratis nescientes scri
pturas neque virtutem dei Et postquam illi propter difficultatem x similiter
abierunt retro ipsius dixit suis discipulis nunquid et vos vultis abire
et responderunt ad quem ibimus verba eterne vite habes Jo vi v b. habet
quod ipse quod dominus doctoris erat apostoli stabiliti nec desperent a seque
la x. Et ratio istius correptionis est quia dum sapientia mentem que statim
d principio elevat in deum elevata mente pastoream Gregorius n. Gregorius d
ipsa sacra scriptura omni maturitate similata enim aliquos imperitos enim aliquos
infundit et nullum a se sine fructu remittit mentem quam sic intrat
suis mirabilibus detectat ut ad aliquam pessima sinit abire unde david
dicens mirabilis facta est scientia tua ex me confortata est scilicet per eam
i. confortavit me et non potero ad eam ut Gregorius viribus meis sed
cum meis numinibus precurrerer ab ea non poterero unde subdit et quo ibo
a spiritu tuo tamquam dicto dicere d omnibus et quo a facie tua fugiam
i. a claritate cognitionis tue ipsa n. ostendit et que in celo et que
in abissis et que in toto mundo et in ~~...~~ maris Et ideo subdit
si ascendero in celum tu illic es Ideo multa cogitantes et quod hac scrip
turarum expressionem sensum habentes ac cum superbia in divino sermone
firmari non possunt Ideo quia si quidem et tales in divina scientia non ~~possunt~~ sunt
stabiliti unde Salomon heretici quidam sapientiam quia tamen in ea animo
superbivit consumit deum et gaudet a sua sanitate quasi nubes quia ~~de~~
~~...~~ cogitabant et immiscebant se in sermonibus non
necessarie prevalentes Dati sunt in reprobum sensum et non sunt admissi in s
nium dei ut habetur Ro primo et similiter homo qui a sensum habet
depressum exhibitione hac propter quia placuisset sibi multis et no
lunt suas delitias ut Gregorius dicit ... volens dominum suum
altingere peccavit et cecidit et non posteritate sua a domino et ser
mone dei Et ymaginariter verum est quod quemadmodum ad divinam scientiam sunt
inhabiles ita et ad eius sinum non accipiunt quia scientia sequi
ambula est ad sinum dei Et patet hic ex dispositione angelorum
quoniam quod plenitudo sunt illi qui sunt administratorii
spiritus patet quod ex hoc patet zelus caritatis qui est ad dei sinum
essentialis zelum gerarchie scientia moderatur unde et apostolus et alios arguit
qui zelum habent et non secundum scientiam Ex omnibus hiis elicitur quod non
nisi per ... ut perfecte quis potest esse in divino sermone sine
suo eloquio Ratio quia divini eloquia iustificat inspicientes et a
peccato purgat quemadmodum d ... d. suscipe me secundum eloquium tuum et
vivam et non ... cum omnis ministeria Et proficientes illuminat et eos
in operibus informat unde d. primo d. secundum eloquium tuum da
mihi intellectum d. ro d. ... ... eloquium tuum
perfectorum autem desiderium inflammat et eis dulce divinum inspi
rat unde primo ... d. defecerunt oculi mei in salutare tuum

dicentes qui consolabitur me / Secundo sic recipitur quam dulcia faucibus
meis eloquia tua domine / ita quod nullus in aliquo gradu similitudinis potest esse
gravitate nisi eum sequatur eloquia dei / Et ideo apponit contra istam clau-
sulam dicens / Statue servo tuo eloquium tuum / id est sermonem tuum firma / ut obediat
eloquio tuo constanter / Et allegat id Baruch iiij. Statuit deus verbum
suum quod locutus est / Secundo deinde ergo eloquium intelligit divinum preceptum
et apponit sic Statue servo tuo / id est da eloquium tuum / id est preceptum
tuum implere in timore tuo / id est in dilectione et non penarum formidine ut
scilicet sic implendo te solum et non aliud queram in finem ubi tangit
dupliciter servilem et filialem de quorum una subditur in timore
tuo / Ubi notandum quod timor / primo consideratur in genere vel non quando
an timor sit malus aut non malus / Dicitur sunt sex species timoris / primus
est naturalis / et est quo quis timet aliquod horribile quod ante deliberationem
rationis / et hic non pertinet ad x servitute / nec est omnino generaliter
sanctus quia iste timor non habet rationem alicuius doni / eo quod est mere
naturalis / Secundus est timor mundanus quo quis timet perdere bona mundi / Tertius est quo quis timet perdere que ad vitam pertinent / Et hii duo
timores non sunt principaliter de x servicio qui precipit omnia que mundi sunt
sine servitoribus relinquere et illos qui corpus occidunt omnino non timere
/ actum non vero que x servicio repellantur / Quia ut Altissiodorensis dicit timores
isti que amore pensandi sunt / quibus scilicet corporis proprii amatur / quia
nemo carnem suam unquam odio habuit / Et quoniam scilicet temporalibus bonis
quia ad ipsa est inclinatio naturalis / eo quod ipsa sunt sustentationi scilicet
scilicet pericula corporis timere / et de rerum amissione turbari / Unde sicut cum
diu in re affluunt / cor non debet apponi / id est non debet eis affici sic ut deus
minus amaretur / Sic si vadunt et perduntur / cor non debet adeo alienari
ut minus amaretur / Sic ista cave ut glorificetur deus / non est malum / et ut
pericula vitare / ut eo tempore ut fructuosius possent sustineri / alio tempore /
patet ad x servicium dicit enim Christus discipulis suis / Si vos persecuti
verum fuerint de una civitate / fugite ad aliam / non ideo hoc precepit ut
propter honorem dei vitarent pericula / scilicet ut conservarent se hic subire
quam maior fructus sequi posset / Quartus est timor servilis quo quis ti-
met deum / ne eum mittat in ignem eternum vel ne tamen puniat penis acerbissimis
et iste omnino a dei servitoribus repellitur / qui sunt caritate pleni quia
hec dicitur timorem foras mittit / et ratio est quia in isto timore nondum malicia
est horrori sed non timens / peccatum diligit et libenter peccaret / si posset hoc
facere sine pena / Quintus timor initialis est primo incipientium deum dili-
gere / et est quo quis timet a deo separari / ita quod timor servilis re-
spiciat malum pene perse / Sed initialis malum culpe qui adeo separat /
timet namque quis separari a deo propter peccati constanciam / propter similem eius
meritus augustia / quia forte nondum peccatum complete dimissum est / forte
non complete penitentia facta est etc / Et hic timor patet ad servicium
deo / Sextus vero est et timor casto amicabilis et filialis in spe
sponsum deum quod amice timor / ut casto timet offendere / Sed initialis

i. mandata tua ... timeo ... timeo ... filialis et servilis ... ut ... timeo ... culpa est ut desidia

timorem

Notandum de timore

[illegible] 3c est

[…]dum quod fides est sicut fundamentum et subiectum omnium aliarum virtutum Unde sicut subiectum substatur
[…] et malis accidentibus subiecto invariabili permanente / sic fides per perseverare et inviolabilis
[…] sub peccatis et virtutibus Est enim fides duplex scilicet informis et fides formata que sunt
[…] perfectum et imperfectum in eadem specie Una fides informis est que forma gratie caritatis
[…] per concomitantiam peccati mortalis / fides vero formata est que caritate et gratia est
[…] Unde secundum beatum Thomam parte quarta articulo quarto in solutione quinti articuli de fide
[…] fit fides formata / et econverso tamen ipsa fides non mutatur / sed tamen mutatur subiectum
[…] / ipsa est anima / quod aliquid habet fidem sine caritate / et aliquando cum caritate
[…] fides ab apostolo ad Hebreos undecimo diffinitur / Est substantia rerum sperandarum argumentum
[…] apparentium / considerans vero dicit quod fides est qua creduntur ea que minime videntur
[…] eam Christus dicit esse stabile religionis fundamentum / sicut enim sine fun-
[…]to nil potest edificari sic sine fide impossibile est aliquam tangere virtutem regre-
[…] / ymmo omne quod non est ex fide peccatum est Et ideo quod fides est omnis boni fun-
[…]tum / per quod dirigitur ad spem / et a spe ad caritatem / a caritate ad deum / Et sicut
[…] et apostolus ad Hebreos xi quod sine fide impossibile est placere deo Et ideo quod
[…] se habent virtutes / sicut habent inter filias / sicut radix inter frondes / sicut
[…] inter membra exteriora / sicut cor inter membra interiora / et ideo secundum philosophum
[…] primo formatur cor inter omnia membra / sic in pectore mobilis debet esse primus et pa-
[…] de fide caritate formata Et ideo quod ipsa habet se sicut pes ad sustentandum
[…] sustentat nostram fragilitatem Ad Colossenses primo permanentes in fide
[…] / ipsa est sicut dextra ad dirigendum / per ipsam enim oculus mentis dirigitur ab
[…] Ad Hebreos xii aspicientes in auctorem fidei et consumatorem Ihesum Quia
[…] potest dici id Job xxix Oculus fui ceco et pedes claudo / ipsa enim est
[…] cor ad ministrandum / quod per [illegible] vita moralitatis vivificatur / sicut dicit Abacuk
[…] ad Romanos primo Ad Galathas iii et ad Hebreos x Justus ex fide vivit
[…] de eo dicit apostolus / ad Thimotheum iiii Bonum certamen certavi / cursum
[…] / fidem servavi / [illegible] reposita est mihi corona iustitie / ubi apostolus exprimit quod
[…] / unde plura separatur [illegible] Bonum certamen certavi / vite stadium terminavi
[…] cursum consummavi / tali bravium reportatur et concludit [illegible] reposita
[…] corona iustitie / et ideo hoc / quia fides vivat in [illegible] dimicacionis /
[…] stadiis [illegible] consummacionis / facit [illegible] reportacionis / ipsa enim est
[…] / perseverantie consummativa / [illegible] glorie [illegible] per eam [illegible] tol-
[…] / opera consummatorum [illegible] reportatum Ex quo [illegible] quod talis consequenti salutem
[…] est in fide finaliter perseverare [illegible] qui perseveraverit usque in finem hic salvus
[…] ii ad Thimotheum vi Certa bonum certamen fidei Et ideo quod nemo coronabitur nisi qui legittime
[…] dicit apostolus ad Thimotheum [illegible] fidem [illegible] certamen et consummatam

nam sicut tarchus risi opus inchoatum consummavit non post ita circa sua bonorum operum fine fidei lumi-
nis post perficitur. Secundo ad Ebre. xii Intuentes ad propositum nobis certamen fidei nostre auctorem
in auctore et consummatore Ihesum. Ex quibus elicitur quod apud deum nil est amplius meritorium quam
fides caritate formata. Ratio quia ibi homo magis credit alteri/ quam sibi ipsi/ ibi enim proprium intellectum cap-
tivat/ et compellit/ ipsum credere id quod penitus excedit limites rationis/ dicit enim Gregorius quod
fides non habet meritum cui humana ratio prebet experimentum/ et quod excedit sensum/ id valde meri-
torium. Secundo enim per fidem martialem apostoli sunt mundi emulatores vicerunt/ et finaliter celestem gloriam
acquisierunt/ de primo ait Mathei xvij Si habueritis fidem sicut granum sinapis et dixeritis monti
vel si hinc ~~transporta te et mitte in mare~~ et transibit. Secundo 2a Petri 9
De secundo ad Ebre. xi fide transierunt mare rubrum. Secundo Petro super mare timenti periclitari
dixit Christus/ modice fidei quare dubitasti ait Mathei xiiijo/ De tertio Hebreorum ad Ebre. xi qui
sancti per fidem vicerunt regna/ operati sunt iustitiam/ adepti repromissiones/ obturaverunt
ora leonum/ extinxerunt impetum ignis/ effugaverunt aciem gladii/ convaluerunt de infirmi-
tate/ fortes facti sunt in bello. Ex quo liquet multiplex utilitas fidei/ quia per eam temporaliter
reportantur bona spiritualia/ et adipiscuntur gloria eterna. Apocalypsis ijo Esto fidelis usque ad mor-
tem et dabo tibi coronam vite/ xxj ipsa comparatur lapidi precioso/ qui dicitur iaspis. Apocalypsis
In celesti illud fundamentum primum iaspis. Sic fides caritate formata/ sicut enim iaspis na-
turales facit homines tutum in periculis/ maleficiis et incantacionibus obviat et resistit/ ita
fides facit homines tutum per constantiam/ quia ipsa est fundamentum in Christo fidei nostre ut de aduo
in incantacionibus demonum obviat/ et heretices/ quibus per veram fidem et firmam resistimus ad
Ephe. vj Sumentes scutum fidei in quo possitis omnia tela nequissimi extinguere/ Insuper
dolorem corporis temperat et per sanitate et castimoniam. Apocalypsis xxj Primum lapidi precioso tamquam lapidi iaspidis. Ex quo elicio quod fides est amabilis omni diligen-
tia et [illegible]. Ratio quia deum placat. Ebre. xi primo Complacitum est deo fides et in-
tellectus pectus purgat/ Actuum xv fide purificans corda. Quia [illegible] quam [illegible]
animat Luce vij Confide filia fides tua te salvam fecit/ a morte liberat/ per eam
donantur premia/ Petri primo reportantes finem fidei vestre salutem animarum vestrarum et ideo Augustinus
in libro de verbo domini de laude eius sic inquit/ nullas maiores divitias nullos thesauros
nullos maiores divinitatis honores quam sit catholica fides/ hec enim homines sal-
vat/ cecos illuminat/ infirmos sanat/ cathecuminos baptizat/ fideles iustificat/ penitentes
reparat/ iustos augmentat/ martires coronat/ virgines et viduas casto pudore conser-
vat/ clericos ordinat/ sacerdotes sacrat/ omnes cum angelis in sede locat. Secundo 2a pars principalis
est sapientie qui est accessit ad eum et

3 9°

separacionem. Et de hoc ponitur hic conclusio, licet fides sit primum fundamentum
omnium serviciorum, nichilominus timor castus primo fundatorum ponitur quemadmodum
prima pars conclusionis est probata, apostolo dicente fidem esse substanciam, i. primum fundamentum,
fundamentum et cristus dicitur [illegible] que fuit in se edificandum supra
petram, i. in confessione vere fidei. Et Origenes dicit fidem esse primum fundamentum
totius edificii spiritualis. Non mirum quia accedentem ad deum oportet primo
credere, quia sine fide impossibile est deo placere. Capitulo [illegible] ad Hebreos et sapiencie
qui dicit sic: accessisti ad deum i. per fidem venisti ad dominum [illegible]
[illegible] sta in timore, et prepara animam tuam ad temptacionem. Ex causa
[illegible] patet quod fides et timor sint inicia divini servicii, [illegible] dicit prima
patet, quia deus dicitur per fidem corda purificare, et de timore dicitur in [illegible]
quod [illegible] petri esse eum sine peccato, nam est ad dominum [illegible]. Unde
[illegible] ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat. Dicunt vero purificant
et sic ad divinum disponunt serviciorum, quia fides purificat ab essencia
peccati, sed timor reliquias peccatorum compescit. Nam et cum fide suscepta
[illegible] sit sine peccato, non tamen sine reliquiis peccati [illegible], quia adhuc inest
difficultas ad bonum bene operandum, pronitas ad malum, obscuritas ad
[illegible] et forte obligacio ad [illegible] aliorum pene, a quibus homo
[illegible] quod timore concipitur emendabitur. Petit conclusio, ut deus firmaret
eum in suo servicio, et hic suo eloquio et suo timore, i. eloquio in timore
et timore in eloquio. Ex quo patet quod timor [illegible] a sciencia separatur. Secundo quod
sciencia [illegible] a zelo separatur. Tercio quod [illegible] sunt non sunt [illegible] timor [illegible]
[illegible] Unde dicit hic omnibus [illegible] in eo quod [illegible]
quod sabbata custodiunt [illegible] dura precepta, in quo videntur timorem
habere, sed non scienciam, quia nesciunt legem spiritualem. Unde [illegible]
[illegible] cor plus dei offendunt, [illegible] adolescentes [illegible] dicens
sanctificacionis et [illegible] legem prevaricantur. Dura [illegible]
[illegible] sine compassione [illegible] et non considerata possibilitate in dei [illegible]
[illegible] pyetatem [illegible]. Ex [illegible] omnibus [illegible] quod timor [illegible]
non firmat aliquem in servicio dei. Racio quia [illegible] qui fundat [illegible]
et sapiencia esse non potest. Unde dicitur omnibus lege [illegible] et vide quibus
[illegible] subiecit timorem, ut custodiret bonum et irreprehensibile. Dicit
in Ysaia: sapiencie et intellectus spiritus consilii et fortitudinis, spiritus sciencie et pye-
tatis, spiritus sancti timoris [illegible] timor [illegible] sapienciam, intellectum [illegible]
[illegible], consilio dirigitur, virtute firmatur, ~~[illegible]~~
pyetate [illegible], tolle hoc a timore et erit [illegible] et [illegible]
[illegible] dicit quibus dicitur [illegible] foris pingue [illegible] timores. Et
[illegible] multa sunt [illegible] antequam homo veniat ad perfectum
timorem, qui est divini servicii fundamentum, propter quod dicitur in proverbiis:
ad sapienciam inclinaveris et prudencie [illegible] aurem tuam. Si quesieris
illam ut pecuniam et ut thezauros effoderis [illegible] tunc intelliges
timorem domini. Quarto [illegible] quod timor est divini [illegible] stabilimentum
et divini [illegible] est stabilimentum timor. Dicit [illegible] dei [illegible] timore
[illegible] statim firmum radicatur [illegible] timentibus

plenitudo omnium bonorum [illegible] qui deum timet [illegible] et [illegible] sterile et [illegible] radice [illegible] fecundum et fertile [illegible] qui [illegible] domini timoris [illegible] radice cordis [illegible] fertilitatem [illegible] timor eius [illegible] omnium bonorum [illegible] radix [illegible] ramorum [illegible] sapiencie [illegible] timere deum [illegible] radice [illegible] timore dei [illegible] utilitas [illegible] stabilitas [illegible] firmamentum est dominus timentibus eum et [illegible] Et [illegible] et timore [illegible] cordis [illegible] qui timet dominum [illegible] trepidabit [illegible] qui timet dominum [illegible] timent dominum [illegible] credunt [illegible] timent dominum [illegible] timent [illegible] plenitudo sapiencie timere deum [illegible] sapiencie timor domini [illegible] et [illegible] et obediendum deo [illegible] timore [illegible] timebis eum

domini

Nota quod fides [illegible] vide in carta [illegible]
// [illegible] 2°
fides et primus timor
// [illegible]

demum, ne volucres venientes tollent illud de manu sua et dissimilatis afferant. Et subdit: fac quod ipse timor verbo dei ad utilitatem adaptari videatur et constabiliri. Timor ergo locus est verbi, et quedam statio, ut dicatur: verbum dei respectu timoris in pace factus est locus eius. Quia timor plenus disciplina non mutat ad lapsum. Hic igitur propheta videns quod ad sermonem nove legis requiritur et verba seu eloquia dei recipiuntur, et horum ut dominus eloquiis in servicio firmaretur et divino timore fundaretur in utroque.

Amputa obprobrium meum quod suspicatus sum, quia iudicia tua iocunda. Iam propheta deductus est ad legis nove sermonem, iam est eloquiis in lege in quibus sermonibus aliquid stabilitus non timet quod aliquid eum in vanam gloriam elevaret. Hic iam petit ut divinis iudiciis commendetur, ne iudiciis humanis deiceretur a profectu. Nam sic deus et apostolus paulus quinimmo qui dixit: michi autem pro minimo est ut a vobis iudicer aut ab humano die. Et subdit: qui autem me iudicat dominus est. Nam iudicia humana magni obprobrii sunt viris sanctis, quia minus turbat pro magno quamquam commonent, et interiores sensus deo pro minimo et grandi speciali. Sicut patet in illa disceptatione patientia qua fuit vir perfectus Job cum amicis suis, quia omnia que sibi in temptatione venerat interpretati sunt in obprobrium suum. Vel posset sic littera construi, purificatus est propheta ab omnibus peccatis que veniunt ex corrupcione sensuum exteriorum et interiorum sicut patuit in exposicione illius versus Averte oculos meos etc. Hic petit purificari a peccatis que veniunt ex suspicionibus propriis ut alienis. Prima namque peccata tollentur gratia quo ad exteriores sensus, quo ad interiores vero et racionem sapientia, sed quo ad voluntatem et intencionem fide operante per dilectionem, quia illa circa intencionem dirigit. Sed peccata suspicionum tolluntur cognicione divinorum iudiciorum que hic propheta dicit esse valde iocunda. Vel potest sic construi: illa propheta plenus est disciplina non mutat ad lapsum, quia eloquiis dei fundatus in divino servicio et timore stabilitus in utroque perficitur in bonis, et quia talibus multe occurrunt amaritudines, ideo propheta petit ut omnia talia abs se removerentur, neque impediret eum in delectatione divinorum, quod dicit: ex quo me ita stabilivisti in tuo timore, ideo amputa omnia obprobria, ut in iudiciis tuis delecter, quia ipsa sunt nimis iocunda. Et movetur hic questio pro declaracione littere, utrum divinorum iudiciorum iocunditas alienarum et propriorum iudiciorum sit obprobrii remotiva, quod questio sit vera patet ex hoc versu in quo propheta petit obprobrium suspicionum a se amputari. Et allegat racionem quia iudicia tua iocunda, quod non faceret nisi iudicia dei quibus suspiciones amoveret. Unde ad consolacionem talium dicit dominus: cum accepero tempus ego iusticias iudicabo, id est quando dei iudicia humana ostendam an fuerint iusta vel iniusta. Et patet virtus racionis ex illo quod iam allegatum est de apostolo qui consideravit quod dominus deus est iudex suus propter quod nichil curabat de hoc quod iudicabatur ab hominibus. Et hoc ostenderis istius racionis virtutem. Ad oppositum arguitur: iudicia divina sunt secretissime cognita quod propheta aspiciens dicit: non intres in iudicium cum servo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens, et ergo obprobrium

quod venit ab humanis iudiciis non amonet sed magis advenit quia penas pro talibus infert; contra de talibus iudicibus et suspicantibus dicitur in libro Sapientie: suscitet eos qui a dicis iniquitatis estimat. Et dominus istud ferre sic primo in petit [2a ponit] iudicium condicionis ubi ecce contempnimini; tertia pars dicitur quid primo petit quod amoveat; tertia obprobrium; 2o ibi quod non est per alio petitur de meo; 3o declarat quo hic quod petit a se amoveri; erat similiter quia quod suspicatus sum. 2o modum amovendi ponit quod amputa, scilicet mediante quo debebat de amovere. Dicitur iudicia tua iocunda. Dicit enim amputa quod idem oculos a vanitatibus a custodi, id est quod omnes vias sensus, quia amputa obprobrium meum. Dicitur Thomas obprobrium suum iudicium. Accipitur pro delicto omnibus quam sunt circa iam bonum sunt ordinata / mea non si consensu velle, ut quia circa proximorum in omnibus bene essem ordinatus, quia nunc fiat, quia multis deinde aliquid mali sentiret, ut iudicaret me in aliquo sinistre. Circa quod notandum primum ut notat Albertus de Kalis in scripto super, quod iudicium humanum quoddam est licitum et quod illicitum, iudicium temerarium et illicitum; et duobus modis contingit: uno modo ex parte iudicantis; alio ex parte rei iudicate. Ex parte iudicantis 1o per primo per usurpacionem, ut cum iudicat ille cui non commissum iudicium, sicut cum iudicat servum alienum. Ad Romanos xiiii: tu quis es qui iudicas servum alienum; et sic pharisei voluerunt subterfugere cum audirent dominum 1o quod esset galileus remisit eum ad Herodem. Et licet sint aliqua crimina quia vere sunt nullius tunc iudicare alienum, quia tante sunt enormitatis quod agnoscuntur, nullo essent puniendam, sicut dicitur per [illegible] ad mala, et talia iudicia restricta sunt et patet in hoc sententia Apostoli [illegible] petere, ut dum summittet eum ne sua culpa in tale incidat iudicium, non enim est sine causa gladium [illegible] quis ingerit se iudicare illum qui non est subiectus suo iudicio. 2o per indignitatem, ut si quis aliquem iudicat qui hic est indignus et peior debet iudicari quam iudicare, de quo Christus loquitur in Luce vi. Ypocrita eice primum trabem de oculo tuo etc. Et nunc prosperitates etc. Et [illegible] Roma ii: in quo alium iudicas teipsum condempnas. Eadem enim agis que iudicas, et hic viris sanctis est obprobriosum et petit ne hoc eis fiat de iure, sed de iusticia Dei sustinet se quia permittit regnare ypocrita propter peccata populi. 3o per ignoranciam, ut si quis ignorans iudicium facit iudicium, sicut Daniel xiii dicitur: Sic fatui filii Israel, non iudicantes, nec quod verum est cognoscentes condempnastis filios Israel. Et gravia sunt hec iudicia, quia sepe in eis iusticia perditur et in iusticiam promovetur. Propter quod psalmista dicitur: Et nunc reges intelligite, erudimini qui iudicatis terram. Et certius patet quia aliquando super hoc sunt eundi iudicare, indigni et ignari, quod ordo in inferioribus esse non potest, quia auditus in dicens facit in subditis inveniuntur, indignitas invidiam, et ignorancia contemptum. Psalmista ergo ad quem patet [illegible] et aliorum oppressio displicuit, petit ut dominus temporibus suis non permittet talem in suo populo de ordinacione. 2o iudicium temerarium fit ex parte rei iudicate, et contingit similiter tribus modis; primo cum de aqua

[margin: i. ordinate disponite et gubernate]

persona iudicatur de eventu futuro / quia ut Glossa dicit super illo nolite
iudicare / ipso qui modo malus apparet nescitur qualis futurus est / 2o quia
iudicatur intencio / Hec enim iudicanda sunt illa de quibus nescitur quo animo
fiant / Glossa super i ad Cor iiii nolite iudicare / 3o cum iudicatur
de facto occulto ipsi iudicanti / quia ibi nolite ante tempus iudicare / quo-
adusque veniet dominus qui illuminabit abscondita tenebrarum [illegible] / Ex quibus
patet quod ubicumque talia iudicia sunt falsa patitur impedimentum / 1o
primo peccatur quo ad se ipsum de presumpcione / 2m quo ad curiositatem / 3m quo ad presum-
pcione / 4m violat caritatem et pietatem contra pietatem divinam / Ex [illegible] no-
n[illegible] divina pietas nulli claudit gremium / et caritas [illegible] cuilibet
optare salutem interim quod hodie vivit semper de nullo est desperandum
[illegible] quo ad quod deus ordinat sic / quod hominibus dedit iudicium de
manifestis et sibi elegit iudicare interiora et corda / Ieremie xx ibi
videns ea paret deus autem intuetur cor / homo timidus fugit / ne [illegible]
egrediatur limites sibi a domino deo prestitutos / Sic ergo quo ad hoc deus
reservat iudicium futuro / occulta et discernenda / quia nichil nullum
occultum quod non revelabitur / et subtilitas [illegible] non plus semper [illegible]
[illegible] semper / sed semper ad subtilitatem / omnia occulta sunt a nobis discus-
sione repellenda / Ipsa quo ad hoc potest amputari et de [illegible] sit ab
[illegible] sum in quantum [illegible] subditorum [illegible] sunt peccatorum
in quantum tenemur quod eis debemus et reddere racionem / Sed iudicium iniustum
seu licitum quo ad tria requiritur primo quo ad auctoritatem / 2o quo ad ordinem / 3o quo ad
causam / quia si aliqua deesset ex istis presumptum iudicium sit [illegible]
et est [illegible] iudicare [illegible] Unde [illegible] et est auctoritas
superior / ad [illegible] facta examinanda / arguenda / et puniendum / sic
iudicare solum est [illegible] quo ad potestatem auctoritatis / [illegible]
[illegible] iudice reges et [illegible] de statu iudicis / [illegible]
iudicare [illegible] extenso vocabulo / [illegible] ad arguendum / corripe
et moneo / Nunc tamen sic distinguitur arguere est superioris ad inferio-
res / [illegible] Apostolus dicit Thymotheo cum omni imperio / argue / Corripere / ad
equales / Mathei vii si peccaverit frater tuus / corripe eum inter te et ipsum
solum / Sed amonere potest ad inferiores / quando Bernardus [illegible] Eugenio pa-
pe dicit moneo te / non arguo / Ex quo elicitur primo quod quilibet homo
aliquo subiacet iudicio / quia vel inferior / superior / et equalis /
2o quod sed iudicium est plenum pietate / [illegible] [illegible] maxime
est de iudicio [illegible] / [illegible] [illegible] proverbiorum [illegible]
quod dominus diligit corripit / flagellat / autem omnem filium quem
recipit / Ad Hebreos xii ut [illegible] ordine est data
ea voluntate [illegible] quam [illegible] filium flagellat / [illegible]
[illegible] / 3m quod nullum iudicium [illegible] libertati / [illegible] iudicium
amonicionis [illegible] ut [illegible] est / [illegible] correctionis [illegible] / quod [illegible]
[illegible] mansuetudinis est / [illegible] iudicium punicionis / [illegible]
sit violencia quod ad bonum cogitur / ut [illegible] a malo [illegible]
[illegible] / quia non aliquis iudicialiter punitur / Dicit Augustinus
ad Vincentium / non est considerandum quod iste cogitur sed quale

dicit de capitulo que bono animo fieri non possunt permittitur nobis iudicari

iudicium iustum et iniustum

1416

Nota

sit illud ad quod cogitur. Nam bonum nec malum. Bonum sequendum est
bonum invitum. Et ita Augustinus in epistola ad Bonifacium comitem declarat quod
bonum est cogi ad bonum, quia cum primo quis cogitur invitus, postmodum
de facili fit voluntarius, et ponit exemplum de apostolo Paulo, qui per vim
corporis coactus ad Christum intravit, et postea in Christo plus omnibus
laboravit, qui solo verbo sunt ad Christum invitati. Illo ergo fit vio-
lentia in eo quod a malo repellitur. Ratio est, quia libertas peccandi
non est dicenda libertas, nec pro libertate, ex quo non est aliud nisi quidam
defectus. Sed quid mirum in talibus iudiciis, ex quo sunt salutaria,
tamen abhorrentur, quia petunt a se auferri. Potest dici quod licet
sint hec iudicia pro tempore nature lapse sint necessaria, tamen multa in eis
inveniuntur iniusta hominibus dolorosa. Quo ad hoc duas partes. Prima dicit
quod iudicia sint necessaria pro tempore nature lapse, et dicit lapse, quia ante
lapsum, quia homo regebatur a lumine nature non errante, puta a ratione
illuminata, et a voluntate que deo inherebat, non erat opus ibi
correctione aut pena, sed nutrimento tunc amonicione et doctrina
in se in partem bonam, ut dicit Augustinus. Modo probatur 2o, quia pro tempore
nature lapse necessarius est ordo: primo personarum, 2o ordo rerum,
3o ordo actionum. Modo ordinem talibus ponere iudicium est. Ergo 9o vel
[illegible] tamen prima parte patet, et primo quod sit necessarius ordo personarum.
Dicit [illegible] super Genesim ... licet omnes homines natura equales
genuit, sed propriis meritis alios aliis dispensacione dei iusta
sed occulta preposuit. Sic ergo necessarius est ordo in rebus, quia ex quo
omnis augit rerum [illegible] concupiscencia, si in rebus ordo non esset, tunc esset
si hic non esset istius et hoc illius etc., bonum ageret et non staret
humana societas, quia mali raperent omnia. Sic ergo est necessarius or-
do in actionibus, alias non fierent matrimonia, obsequia et similia
tes, preter diversitates statuum [illegible], et non essent perfecti ratione [illegible]
ipsis in operacionibus vivendo. Sed pro 3a parte probatur, quod ordinem in talibus
ponere est iudicium, quia ordo in personis ut quod iste sit superior, ille
medius, iste inferior, non est datus nisi per iudices datos hominibus,
prout dicitur in libro XVI iudices et magistros constituet, et illud
primo nominantur principes, tribuni, centuriones, levite, sacerdotes, quorum
ordinem fecit Moyses ex quo ante sibi a deo data. Ergo illa per
eos sunt vel ex quo parte alie dicuntur verificantur, non est, quia posito
ordine personarum, sequitur ordo et rerum et actionum, quia omnes in lo-
co suo constituto debentur amicicia et opera, ex quo non nullus
dicit esse ordinis, quia hii opera distribuunt officia, et dignus est
necessarius in ecclesia. Extrema parte gradibus electio [illegible] primum, nemo
hominem posse hominem probatur ex quo racione, quia si iudicia sunt necessaria
tunc et presidencia est necessaria, quia iudicium non est nisi a domino
presidente, iuxta illud: Domini autem iudicat me dominus est. Et non corrigi
quia deus subiecit homines hominibus, iuxta illud: Posuisti, iuxta illud: Imposuis-
ti homines super capita nostra. Ergo deus voluit homines sub esse
hominibus, iuxta illud Ro. XIII: Omnis anima potestatibus sublimioribus

9o p

subdita sit / Glosa de voluntate dei / si ergo voluit · tunc hoc necessarium est
fieri / non sic / quod dei voluntatis necessitate rebus imponet / sed sic / quod obligat
ad conformitatem / Ergo dicitur Ro. xiii. vbi supra / qui potestati resistit / ordinacioni
dei resistit / omnis enim potestas a domino deo est / Secundo eciam quod velle
timeri ab homine non est contra naturam superbie / racio quia totum predicti
opposita sit necessarium est hominibus preesse / tunc et velle ab hominibus ti-
meri est necessarium / et propter quod corporis veritatem / quia hominibus preesse
includit in se inferioribus ad superiorem timorem / dicitur enim Ro. xiii
xiii / principes non sunt timori mali / Et glosa supra allegata dicit resistere
potestati humane formidine / qui iudicium diuinum non formidat / Et confirmatur
isto per primo / quod quia peccata non homines pares sumus / verum quod non tamen in
nobis est / et non valeat conuincere / Secundo vero peccatorum vnus alius dominatur
dicit enim Gregorius quod homo non homini sed bestiis dominatur / quia et quod in
parte / ideo est bestialis quia illa parte est subiectus / nam licet non
fecit cum rationem / tamen ipse voluntate peruersa fecit se aliquid / Si ergo
superior vult timeri / non quia ille quod est sibi par vult timeri / sed
quo ideo quo non est inferior / et sic non contra naturam agit / Tercio quod
homines oportet subiectos in superiores contra iudicium / quia enim superio-
res peccant / et inferiores sunt iusti / tunc nos amonere ipsos est
iudicium / ut est supra per prius / Similiter cum superiores sunt simplices
/ et inferiores discreti et sapientes / tunc eos corripere / dicitur in
discrecione / dicit enim beatus Gregorius super i° seniorem ne increpaueris / se-
niores et summos vehementer est increpandum / Et hic tamen non tollitur
in aliquo auctoritas in superioribus / quia sua facta in hoc sunt non oboediuntur
/ nec quod auctoritate / sed quod caritate / Et ideo ait Ieronimus / qui dicit super i°
parte · paulus petro restitit / ad Galat. ii · paulus petrum reprehendit
· quod non auderet nisi se imparem sciret / non est inferiorem / ut allego
dicitur in sexto libro de paritate que est in officio dignitatis sine
sed de paritate / que erat in puritate vite et notitia paternitatis vel
veritatis / Et in hoc enim quod petrus cogebat gentes iudaizare / et suo exemplo
a veritate ewangelii recedere / reprehensibilis erat / Et ex hoc Allego infert
· quod pari racione superior reprehendendus est · qui in se a fide exorbi-
tat / et plus si alios vero aut quo faciendo vicat / Secunda pars contra omnes
que dicit · quod multa viris iustis in talibus indignis inueniunt
dolosa / sic declaratur / et primo iustis est obprobriosum et penale
le · quod iudices / ipsi deo non sunt conformes / in quibus conformes
esse debent / puta in potestate / veritate et auaricia / bonitate
dicitur enim Exodi xviii date ex vobis viros / ecce potestas / in quibus
sit veritas / ecce veritas / et qui oderint auariciam / ecce boni-
tas / potestas refertur ad auctoritatem / veritas ad discrecionem / bonitas
ad intencionis rectitudinem / Et propter hoc dicitur de vetero Deuteronomio date
ex vobis viros sapientes et gnaros · ecce discrecio potestate

quorum contrarium sit probata / Tercio bonitatis rectitudo / ut ponam eos
principes esse civitatis / Sextum quia opprobriosum est ubi mulieres
fiunt se iudices / ut si civitas in iudicando procedit ab ea / Ideo est
quia ex condicione sexus mulier non est capax auctoritatis / Unde nota dicitur
est filiis viri potestate eius / ipse non permittitur in ecclesia loqui / Sed dicitur
iubentur in silencio prima Cor. xiiij Unde propheta signabat eos iste
quia Iezabel uxor achab filii viri volunt suo consilio iudicia
regulare Septimum vero dolorosum est / quia servi volunt auctorisare
quia illi ex condicione serviuntur subiecti debent esse [illegible] prima petri
ij dicitur / servi subiecti estote in omni timore dominis vestris Octavum
quando helyas gravamenta petitis tulit a suo principio [illegible] quia nimia quae
[illegible] repetebat / ac si [illegible] iudicium non processisset [illegible]
[illegible] ex hoc dicitur / penale est sanctis [illegible] iudices constituuntur qui non
sunt ydonei ad iudicium civitatis / sicut sunt surdi / muti [illegible] furio-
si / et iuvenes / ac etiam ignorantes / Requiruntur autem in iudicibus auditis / ut
[illegible] ingrediantur ad eos / Primo ut de causis possint inquirere / et
amicis composite / ut mutua consilia / [illegible] eligent / etas
[illegible] non sunt iuvenes [illegible] lege qui [illegible] in primis [illegible] sapien-
tis [illegible] quae ad iudices requiruntur / Dicitur [illegible] sapiencia viris et
experiencia iudicii / et ideo dicitur sapientes eligite [illegible] et legis
noticia / et [illegible] experiencia / [illegible] ex hoc elicitur [illegible] intellectualis
est viris [illegible] homines [illegible] iudicare [illegible]
[illegible] sufficiet [illegible] homines [illegible] sunt iudices [illegible]
in [illegible] quae reddunt vitam [illegible] est [illegible]
erroris / ut in hereticis / scandalum [illegible] ut quae sunt
infames et [illegible] ut in [illegible] / [illegible] est ignoran-
cia condicionis persone ut si [illegible] est [illegible] / [illegible] est suspecta
probabiliter a mala persone / ut si est inimicus / [illegible] / si [illegible]
[illegible] aliquam aliam causam ex qua possit [illegible] probabile [illegible]
[illegible] a [illegible] iudicii / [illegible] fuit [illegible] probati
[illegible] fuit / et [illegible] iudicabat causas [illegible]
hinc dicitur propheta et [illegible] sicut iudices [illegible] ipse qui [illegible]
est [illegible] reprehensibilis / [illegible] qui arguit indignacione [illegible]
et non compassione / et [illegible] qui amonet non [illegible]
presumpcionem dicitur [illegible] iste Amputa ante [illegible] mea / id est
omnia [illegible] que [illegible] iudicium [illegible] nimis [illegible] sunt / [illegible]
[illegible] aufer ut [illegible] dicens Aufer a me [illegible] / Sed amputa
[illegible] ut [illegible] non amonetur nisi ostensione divine potestatis / ut
sapientes [illegible] in aliquo signo evidenti / Sapientia [illegible]
[illegible] potestatis in [illegible] / quia statim fuit lepra [illegible] / Boni-
tatis in debbora / quae [illegible] legem legitur [illegible] iudicasse
Iudicum v / Sed [illegible] privilegia paucorum non sunt ad imitacionem

n. Tes

[illegible] ... imputat opinionem mali quam ex levibus indiciis vadit / et contingit ex hoc quod qui ab ipso malus est et ... quod conscius est malicie sue de facili malum de aliis opinatur vel suspicatur. 2o qui ab malo afficit ad aliquem ... de minimo ex levibus signis quevis mala suspicatur. 3o ex longa experientia [illegible] in pluribus senes sunt magis suspiciosi ... quod multos [illegible] sunt alios defectus. Unde ... est suspicionis [illegible] ex levibus signis de bonis ... dubitare incipiat ... est vitabile [illegible] ad temptacionem ... sine qua [illegible]

vita non ducitur. 29 cum ad [illegible] malicia alterius [illegible] malum de alio vel opinionem [illegible]

pertractanda. Sequitur quod suspicatus sum. Omnibus dicit quod hoc valde obscure dictum est, et ideo est multipliciter exponitur. Primo exponitur de Christi passione et de nostra iustificatione. Christus sequendo nostrorum peccatorum aufert obprobria; dorsum dedit in flagella, maxillas in palmas, et os suum, ac faciem non avertit ab increpantibus et conspuentibus ac confundentibus se. Sic Christi obprobrium in quo est salus universorum. Et inde videmus per Christum ... ut apostolus dicit Iudeis scandalum, gentibus stultitia. Sed hiis qui salvi fiunt dei virtus per quam adversarios repellunt, et sapientia per quam laqueos inimici evadunt, et gloria per quam omnibus confusionibus [illegible] gloriosi efficiuntur. Ex quo infertur quod Christi infirmitas est robur nostrum. 2o Christi stultitia est sapientia nostra. 3o Christi confusio est gloria nostra. 4o Christi in morte condempnatio est redemptio nostra. 5o quod Christi obprobriis nostra sunt obprobria abolita. Unde dicit Omnibus: Christus deus factus est homo ut homines faceret sue divinitatis participes. Sic factus est infirmus ut nostras infirmitates tolleret. Sic factus est maledictus ut nostra maledicta tolleret. Sic factus est in obprobrium ut omnia nostra obprobria auferret. Petit ergo propheta ut per obprobria Christi passionis, quam in spiritu futuram agnoverat, non solum sua sed et totius mundi tollerentur obprobria. Vel possunt sic exponi: referendo virtutem Christi passionis ad sacramenta in quibus operatur. Obprobrium quod suspicatus sum obprobrium amputa sacramento fidei et gratie, ut non sit amplius obprobrium, et ut amplius non imputetur in peccatum. Unde dicit Omnibus: [illegible] semel Christus abstulit nostra obprobria, et aufert ea cottidie. Iacobus sequendo non unum sed multa peccata devenimus in obprobria et confusionis venimus ab baptismo. Deleta sunt omnia peccata et ea peccata obprobria. Si autem post baptismum incidi, dicam: aufer a me non solum obprobrium sed et contemptum. Si autem non ago penitentiam non aufertur obprobrium, quia non agere penitentiam et hoc ipsum obprobrium est. Si autem ego agendo peto amputa obprobrium, quia et ipsa penitentia peccatorum est. Ex quo etiam ipso quod omnia sacramenta in virtute mortis Christi operantur, sicut ait apostolus: quicumque baptisati sumus, ita et dici debet, quicumque in Christo ... mortem Christi baptizamur, et moriamur; quia et penitentia secunda est baptismus. 3o etiam exponitur de fratribus filii qui cum vellet operiri et prandio in peccatis... Reddite ad eum ... in carcere suscepto et [illegible] et facies vestre non confundantur; omnia obprobria et confusiones omnino tollentur. Vel possunt sic exponi: exponunt quidam Omnibus: quia in [illegible] nichil sibi erat conscius, et hoc dicebat, quia in hoc non erat omnino iustificatus, sed et peccata, et si sua peccata omnia fuerant ei remissa et deleta, et si ipse omnia peccata vitare nitebatur, actum adhuc erat sibi suspectus, quia sciebat se fuisse hominem et cognoscebat

[Margin:] estimat ex levibus indiciis ... aliquis sine ... tale ... culpa ... suspicionem vitare non possumus ... indicia ... diffinitivas sententias ... debemus. 3o qui ab iudice de suspicione petit ab eo ... ad ministrum ... petit propheta ... amputa obprobrium meum quod suspicatus sum ... vel quod[illegible] ... sic dicit amputa obprobrium ... quod de aliis suspicatur ... malis ... obprobrium ... culpa ... amatori ... placet ... iudicium ... sententia sua

se esse peccatorem / sciunt unum esse Christum / et solum absconditorum peccatorum [illegible]
/ et videt quod multa cogitabat in corde . que non faciebat in opere
unde suspicabatur ne forte adhuc staret obprobrium suum / petit ergo deus
sibi obprobrii repulsionem / Ex quo sequitur electio primo / quod nullus
in iustificacione est par Christo / racio quia certus est et in iustificacione
nostra / Secundo quilibet debet sibi ipsi esse suspectus / racio quia forte nichil habet
contra se debet habere quamquam est aliquid quod debet crescere / Tercio quilibet
debet esse timorosus / racio quia nullus nescit coram deo . an ipsemet
possit se cognoscere / Et sic habemus triplex iudicium contra suspicionem / primum
est quo iudicantur a nobis obprobria esse gloria nostra / et hoc iudicium est
fidei / Secundum quo iudicantur a nobis sacra esse execrabilissima / et hoc contra
fidem vergit in speciem / Tercium quando ipse se iudicat se esse indignum . et
hoc est timoris sancti et humilitatis / Et quoniam consurgit tercium
iudicium . quo homo sepe iudicat ista esse obprobriosa . que tamen
obprobriosa non sunt / ut sunt ista omnia . ad que facienda se
straverat filius dei / ut est paupertas . austeritas / pati persecutiones / vo-
tate / iusticia legis / et procedit ex alio . nisi quod deficit caritate / et
eius fervoris / Dicit enim Richardus de media [illegible] capitulo LXIX circa
nescitur quantum verecundia cordis robur emolliat / et quanta sepe fortia
opera impedit . Deus autem hominis ultra modum confundi devitat . petit
amputari omnem falsam suspicionem obprobrii / ut videlicet non reputet
obprobrium . quod / quod proximi nostri iusticia . vel veritate inferatur
sicut in rei veritate non est / unde quasi dignitatem estimabant apostoli
cum gaudentes ibant a conspectu concilii / quia digni erant pro
nomine ihesu contumeliam pati / Petit ergo iste amputari ista non
paulatim / sed subito / quia ista sunt vanitates inficientes . que subli-
tunt fundamentum et robur virtutis / Et ergo non morose petit ista a se
amoveri / sed omnia hec simul . et in puncto / Iuxta quod dicitur matthei
[illegible] dicitur . Si pes tuus . si manus . si oculus scandalizat te
abscinde eum . et proice abs te / Et Ieronimus in epistola ad paulinum . Dicit
festina queso et herenti in salo navicule funem magis precide quam
solve / Sed est adhuc hic aliquid in textu / quod prosequitur augustinus de iudicio
suspicioso . quo homo ex suspicione iudicat de proximo / Et augustinus dicit
quod tale iudicium procedit . ex eo quod aliqui adhuc oculos
non avertit / ne videant vanitatem / ita vitas monet . ne propter lau-
des hominum bona opera faciamus / unde contra pecuniam dicitur . nolite thezau-
risare . in terra / unde contra victum dicitur . nolite solliciti esse dicen-
tes . quid manducabimus et cetera / Set ergo quis credit alium propter ista bona
opera facere . et deum colere propter que ipse facit et colit . quod est nimis
periculosum / possunt quippe homines videre que agimus / cum autem
hec intemptione agimus occultum est / Ex hoc infero primo quod [illegible]
habeo locum ad suspicandum de alio / racio quia ex hoc quod cor
unius est occultum . alteri ut dicit augustinus dat locum suspicandi / Secundo
lex sit locus . tum ipsa suspicio de occulto locum in homine fideli

hic non dicit Augustinus co. n. dicit Augustinus cum homo se suspicatur et si illa non sint
falsa ymo vel licet quia sunt incognita suspicio temeraria est ¶ 3o
si suspicio fragilitatis sit tunc nullo modo ad iudicium quod dicitur suspicio-
nibus ad iudicium est procedendum et ideo non deus posuisset prohibi-
tos que supra dicte sunt statim intulit nolite iudicare et non
iudicabimini quod velles dicere dominus admitto hic prohibeo ut quod suspicionibus
ad iudicium non procedatis ¶ et 2m hic iste petit ut hec dicta suspicio
vel saltim non crescet in iudicium quia hic esse sine obprobrium quod
suspicatus est de aliis quia in se sentit dicit Augustinus hic iste
scipsum sibi comparat et non intelligens proximus iudicat in alio
quod sentit in scipso ¶ petit ideo hic quod in se sentiebat et
quod de aliis suspicabatur obprobrium auferri ne esset dominus
similis qui de multis non fuit suspicatus quia non gratis valet
deum non praecepit temptare eum ut enim invenire possit quod obiciat
¶ et dicit Augustinus idem unde hic iudicium procedit dicit quia procedit quod
simulatione et quod defectu caritatis dicitur non sicut qui bonum opus non potest reprae-
hendi quia id ostendit se ipso quod bonum est tunc interius quod sine
fiat reprehenditur quia id non ita se manifestat quia aperta sit quod con-
traria est et sic male suspicari licet libet cuilibet non videndo quod
latet et invidendo illi quod eminet quod quod malum cuius hunda
est que non ~~simulat~~ simulatur hic Augustinus ¶ Modo ut melius intelligas
tamen nam post quod 9o 2a ¶ et si iudicium suspiciosum sit prohibitum
non tamen in omni casu est obprobriosum quia propter patet quod non notis
¶ prodest elare ante 2e partis notandum quia differentia est inter presumptionem
2 suspicionem presumptio ut alibi dicitur in sexto libro est actus seu con-
iectura verius facti per aliud factum ad credendum ¶ Sed suspicio 2m
hoc est opinio recepta de aliquo malo ex levibus signis et coniecturis
tamen ita quod presumptio precedit suspicionem ~~presumptionem~~ homo namque
hiis coniecturis et argumentis vadit ad estimacionem seu ad opi-
nionem quam contingit manere in suspenso et quandoque procedere ad dif-
finicionem ¶ et quia quadruplex reperitur presumptio ¶ 2m habet esse
quadruplex suspicio habere prima presumptio dicitur levis ut si quis
habet parvas coniecturas de malo et multas et graves de malo
bono ¶ et ex tali surgit levis suspicio sine iudicium et quandoque
~~tunc~~ tale iudicium non habet laudem quia in tali casu dubia sunt
in meliorem partem interpretanda ¶ unde idem dicit Bernardus in
prima parte libri de precepto cordis quia humana non creata est
ad cognoscendum bonum unde in ex parte qua nulla sit cognoscibilitas
quod de animo fiat prima 2a sicut nam dicitur bonum estimare et
non malum ¶ Secunda presumptio que est gravia levi est probabilis
ut si quis multas habet coniecturas de malo et paucas de bono
¶ ex aliis consurgit iudicium suspiciosum non quantum ad dampnacionem
sed ad evitacionem ut cautelam sicut Malachias dicit deus est

tendite a falsis prophetis et sequitur Ex fructibus eorum cognoscetis eos. Ex isto sequitur primo, quod tale iudicium non procedit ex sinistra suspicione sed quia procedit ex probabilibus signis. 2° quod non procedit ex malo affectu ad proximum, racio, quia non est ad condempnacionem. 3° quod procedit sine culpa sed mala opinione de proximo, ut quando devenit ad eam ex probabilibus coniecturis. 4° quod sine iniuria proximi, quia ex quibus proximi conservacionem evitare, racio quia ad propriam cautelam. 5° nota ut de actibus humanis habere demonstraciones, quia ex quo sunt varia sufficit certitudo probabilis et ex coniecturis, omnia sed contraria sunt tunc quando contraria presumpcio dicitur temeraria, ut si in homine sunt omnia signa bona et nulla mala, et tamen de malo recipitur suspicio et fertur iudicium non ex aliquo malo hominis sed ut Bernardus dicit ubi supra ex pravitate cordis et omnia huiusmodi iudicia iniqua sunt. Ex 2° primo sequitur quod pro hoc mali iudicant sine male et sine spe mali, quod pharisei Christum iudicabant, et nulla in eo videbant mala signa. 2° pro quibus ex bono scandalisantur et per hoc Christus dixit beati esse qui non essent scandalisati in eo, et ergo predicat Christum iudeis scandalum, et gentibus stulticiam ut supra est allegatum. 3° hominum [illegible] recipitur ex condicione cordis, unde Bernardus ubi supra allegando Crisostomum dicit Cor humanum tale non est ut quicquid in id consumitur ab eo saporem habeat, unde si in cor innocens aliquid cadit totum dulcescit quia id proximorum malis compatitur, turpia alleviat, dubia in melius mutat, de illatis iniuriis graciam agit, dure quoque benigne respondet, et pro malis bona refundit. Sic cor pravum econtra quicquid in ipsum cadunt convertit in venenum. Nota id bona in malam contentus interpretatur, et in electis ponit maculam. 4° contraria presumpcio dicitur violenta et hinc contraria, et est quando in homine multa signa apparent mali et nulla boni. Ex 4° nimirum surgit suspicio violenta ad ferendam sentenciam de proximo. Et talia iudicia sunt admissa, quia et iudex ex huiusmodi coniecturis potest monere ad purgacionem indicendam. Ex 3° infero primo, quod quamvis de incerto fertur sentencia tamen iudicium, ut si aliquis eciam est in suspicione criminis sed post criminis, et talia que certe sunt certe, ex quibus proceditur ad sentenciam, quia non potest iudicare ex quo adhuc non apparet aliquid certum. 2° sepe suspiciones inquirunt eciam puniuntur, racio pro probato habetur [illegible] ubi supra Et quamvis asserit quod nemo ab omnibus suspicionibus hic perfecte potest liberari, sed saltem ab illis ex quibus possit obprobrium incurri. Et pro racione concludens allegat veritatem diversorum iudiciorum ostendens quod magna est differencia inter iudicia hominum et iudicia dei. Unde Augustinus dicit primo libro confessionum, nota, capitulo. Fallimur in iudicio nostro quia simulacio est in verbis et devocio in factis et multa sunt in corde que videre non possumus. Et libro XX contra Faustum dicit quod in magnis

certo doleo quia conpunxite [illegible] suspicor aliquid talium esse obprobrium peto ut aperias michi talium malorum [illegible]

Secunda quia talia obprobria ex suspicione estimata in fligis vel infligi permittis aniabilibus tuis, secunda scilicet in vite quia beatificat eos, ait, et beati estis cum vos oderint homines et exprobraverint vos et eiecerint

animis quedam vitalis virtutes variis pravorum amorum sunt stimulis
non nulla spe, sed nulla equitatis comparacione, quapropter non inique lauda-
da vel vituperanda, accusanda vel defendenda, coercenda vel
relaxanda, dampnanda vel absolvenda, appetenda vel vitanda, vita-
da [illegible] haec autem est de iudiciis divinis, que constant [illegible]
racione. ¶ Pro quorum [illegible] amplior[i] [illegible] sciendum quod aliqua Dei
iudicia dura esse apparent, alia omnia sunt iocunda. Primo probatur
[illegible] de iudicio punicionis et condempnacionis, que sunt dura appa-
rent iuxta illud [illegible]: durissimum iudicium fiet in hiis qui presunt.
Et alibi Jacobi 2: iudicium sine misericordia fiet ei qui non fecit misericordiam. Et Exodi xx
[illegible] Deus fortis zelotes, visitans peccata patrum in filios usque in
terciam et quartam generacionem. Sed omnia videntur esse dura, ut no-
tum est. [illegible] Secundo quod si Deus punit hominem, non respicit
ad hoc, ut dicit Egidius, quod cruciat, sed ad hoc quod delectat, scilicet
ad ordinacionem et ad reformacionem ordinis [illegible] pena ad
culpam, propter hoc ut [illegible] conformaretur et reduceretur ad unionem [illegible]
de quo dicitur in psalmo: quam bonum et quam iocundum habitare fratres in unum. Et
quod non Deus dampnat dulce est. Et ideo [illegible] quod dampnat [illegible]
[illegible] Boecius in [illegible] dulce est quod hic quod [illegible]
nullum bonum irremuneratum et nullum malum impunitum, cum opposito
faceret [illegible] et amarum, et [illegible] est amarum. Sed est adhuc maior
dulcedo vel iocunditas, quia Deus punit citra condignum et premiat
ultra. Sed est adhuc alia evidencior demonstracio quod omnia iu-
dicia iocunda sunt Dei, quia de [illegible] iudicio Dei omnes
gaudent tam mali quam boni, scilicet [illegible] quos tangit, qui in-
dicantur ad penam. Sed non est [illegible] iudicio [illegible] quod displicet eis
sunt in [illegible] causa mali iudices et suspecti. Boni quidem gau-
dent, ut dicit psalmus: letabitur iustus cum viderit vindictam. Mali ut
dicit [illegible] super [illegible] gaudent principes de sociis suis
gaudium vel solacium est miseris [illegible] socios habere pe-
nam. Ex [illegible] quod credentibus omnia Dei iudicia de-
serviunt, patet in [illegible] dulce est iudicium contricionis, quia
quacumque hora ingemuerit peccator, omnia sua peccata vadunt in
oblivionem. Dulce iudicium confessionis, quia [illegible] posita confitendi,
remissio peccati. Et ideo dicit [illegible] [illegible] conficit, quia
[illegible] peccata mea, quia verecor obprobrium in [illegible]
[illegible] apud eum, cuius iudicia dulcia sunt, qui et ipse
[illegible] est [illegible]. Dulce iudicium satisfactionis, quia [illegible]
sunt condigne passiones ad futuram gloriam. Dulce iudicium peni-
[tencie] quo gaudium est angelis super uno peccatore penitenciam agente.
Dulce iudicium temptacionis, quia temptacio [illegible] [illegible] pa-
[illegible] spem, et spes non confundit. Dulce iudicium mortis, quia
mors est terminus miseriarum et ianua paradisi. Dulce iu-

[Margin:] [illegible] dixi confitebor adversum me iniusticiam meam domino [illegible] [illegible] peccati mei [illegible] ad [illegible] [illegible] dimittit peccatum [illegible] votum [illegible] [illegible] [illegible] dimittit

[Bottom note:] [illegible] laboris [illegible] ad portum applicacio peregrinacionis [illegible] [illegible] [illegible] deposicio [illegible] debiti [illegible] [illegible] [illegible]

Hugo in libro de construendo templo dei [illegible] nec modo se putat [illegible] magis [illegible] scripsisse [illegible]
et [illegible] affectabat [illegible] dissolvi [illegible] esse [illegible] est [illegible]
[illegible] mortis [illegible] malorum [illegible] laborum [illegible]
[illegible] / [illegible] male modo [illegible] non est / [illegible]
[illegible] dulce est iudicium [illegible]

dicendo respondis, quia qui credit in Christum, non in eius iudicium venit iudicatur, sed transit a
morte ad vitam. Et sic intelligitur illud: Non resurgunt impii in iudicio, hoc
est, quia non crediderunt, et ideo non in iudicio impii iudicantur, qui venit
salvare non perdere, sed ipsi sue impietatis iudicium subierunt, quia eorum iudi-
cium dampnacionis est suave, non possunt ad eius [illegible] contra hunc, quod ergo
sine voluit a quo remissionem peccatorum accipere contentant. Et [illegible] ostendit
quod iudicium dampnacionis est suave, non omnibus, quia precessit id iudicium
[illegible] et allegat id. Hoc autem est iudicium, quia lux venit in mundum
et dilexerunt magis homines tenebras quam lucem. Et [illegible] hec [illegible] dicit
petenda ut deus omnia iudicia obprobriosa amputaret, pro eo
assignans, quia sua iudicia sunt iocunda, quia valde stabilia et sine [amaritudine vite?] aliqua
permutacione, quod dicit ut dicit Gregorius: Iudicia tua clara sunt, et leta, qui
iudicas te glorie gaudium, quod hominum iudicium est obprobriosum, et
iudicia dei bona sunt, quia confidentes iustificant, et ducunt in premium e[ternum]
[illegible] iudicia tua [illegible]

Ecce concupivi mandata tua in equitate tua vivifica me. Petit
[illegible] dampnari dominus [illegible] iudicii [illegible] fatigatus de [illegible]
affectu. Et huius exaudicionis ponit racionem dicens: Concupivi mandata tua,
quasi diceret: [illegible] in hac peticione exaudiri, quia in tuis mandatis
devotus fui, valde enim ea concupivi et desideravi. Sicut namque qui
non audit legem aure eius fit execrabilis, sicut dicitur Proverbiorum, qui in le-
ge devote proficit fit exaudibilis. Et inde est quod oracio patrum pre-
cedentis impletores divinorum mandatorum, ut sic diceret: Ex quo tua
deus voluntate implevimus [illegible] est ut nostras exaudiamus. Nec
mirum, quia talis exauditur cum fecit devote quod precipit deus, sic namque
voluntas eius est divine conformis, sic homo est in dei dilectione
ut quodcumque petierit adeo dat ei deus. Vel potest continuari
supra petit [illegible] parcere a peccatis, que veniunt ex suspicionibus
[illegible] alienis, ut dictum est ibi, quod aliter tollentur
peccata, [illegible] et alia, ita quod veniunt ex
alienis. Et ad hanc peticionem exaudicionis exaudiendum peticionem
allegat divinam equitatem, quasi diceret: ex quo scio defectus pec-
catorum evolli per equitatem tui iusti iudicii, ita quod non valet
[illegible] subterfugere regulas purificacionis, et rectum iudicandi, quod
ex superius dixit: et de lege tua miserere mei. Vel potest con-
tinuari supra [illegible] ut ab omnibus his vite amaritudinibus li-
berarer, ne qua radix amaritudinis sursum germinans impedi-
ret eum iocunda divinorum iudiciorum contemplacione, dat racio-
nem quare hoc petierit dicens: vivifica me, quod in hoc consistit
vivificacio mea. Et ita [illegible] vadit ab exaudicione, per divinam
equitatem ad vitam vivifica, volens innuere, quod in me hoc vivificus
est cum exauditur eo dei misericordia, equitate purgatus, et de-
ducitur ad dulcedinem divinorum. Ad declaracionem [illegible] ista.

a.3

Questio utrum in mandatis divinis et eorum cum caritate purgatio ad vitam pertineat christianam. Et questio sic videtur argui, quod hec ... quia ut patuit ex quinta conclusione, tamen in hac ... sententia continetur. Et probatur primo sic: vita est impletio mandatorum sine devotione non vivificat. Ratio: quia sine caritate non vivificat, ergo nec sine devotione, et consequentia quia caritatem includit et plus, ut probabitur. Et notandum est quod vita christiana est talibus, ubi cor est castitas, ubi est iustitia, ubi est et puritas, ubi est et vita, quia talibus convenit plenitudine carismatum, ut dicit Augustinus. Secundo quod ad ... sic arguitur per devotionem requiritur in mandatis servare quod in nullis quod primo incipit habere vitam christianam, et est ... quia devotio requirit quasi necessario seu promptitudinem in divinis mandatis. Et per esse christiani sufficit purgatio per peccatis, ergo non requiritur purgatio cum caritate, ergo ... ad vitam christianam. Item quia ... in esse christiano vita christiana includitur, ... patet de purificatis in baptismo et sanctificatis in utero, tamen non purificatos sunt ... religionis, videtur ergo quod huius ... esse sic. Et dicitur ... non ponit ... propter quas multo dicit ... pertinet ad habilitatem cordis. Secundo procedit in hac habilitate ad strenuitatem operis, ubi et veniat super me ... principali dimissione in ... quia primo ponitur persuasio petitionis. Secundo replicatio petitionis, ubi in equitate tua vivifica me ... tres secundum quod ipse ex omnibus duarum ... infert ... perfectissima continentia ... Dicit ergo sic ... loquitur de ... et ... admirationis ... quibus esse tante diligentie ac puritatis et ... ita perfecte ... et tamen omnia ... nomine christianitatis includit ... Et apostolus dicit ... id hic ut fideles quibus invenian... Dicit enim Eusebius in ... historia ... parte ... nomine christiani indicat ut ... Christus ... doctrinam, fidem, pietatem ac iustitiam teneat et divine sapientie studiis omnia inficiat, atque omne quod ad virtutem ... Ex quo primo infertur quod christiana religio est verissima. Ratio quia eius fundamentum est fides, que maioris est certitudinis ac firmitatis quam aliquid aliud quod est humano ingenio adinventum. Nam illi non potest subesse falsum, quia ... in ... est infallibilis. Unde ... dicit quod vitas christiani ... argüit et confirmat omnem falsitatem ... castitatemque ... Secundo infertur quod ipsa est mansuetissima, quod est quod fide, pietate est repleta ... omnis sollicitudines ... ut ... dicit ... pietas. Et ut dicitur in ... historia ... parte ... christiani ... impares ... consortia et dissimilis vite gubernacula fugit, ne sua pietas in aliquo possit offendi. Dicit enim religio christiana quod pietas ad omnia ... promissionem habens que nunc est et future. Unde Augustinus ... in vita christiani dicit ...

" q. d. sic vogent ut a me ... indicia ... tractare ... gespiini ...

xrianus est / qui omnibus misericordiam facit / qui nulla movetur iniuria
qui alienum dolorem ut proprium sentit / cuius nemo sensit nullus pauper egredit
/ qui oppressum pauperem se pariter non patitur / qui miseris subvenit / qui
ad fletum fletibus provocatur alienis. Et certe non sunt pleni pietate
quibus dominus loquitur estote misericordes sicut pater vester misericors est
quibus tociens dilectionis preceptum replicatur. Iohannis xiii. In
hoc cognoscent quia discipuli mei estis si dilectionem ad invicem habueritis
Quibus et opera pietatis et [illegible] impendi precipitur. Tercio in-
fertur quod xriana religio est iustissima / ratio quia est omnibus virtuti-
bus repleta. Dicit Augustinus ubi supra xrianus est nomen puritatis / integritatis
innocentie et omnis virtutis. Et supra post xxxii non reperitur in xrianis in-
iudicii finis hec est omni virtuti consonatio. Unde in ecclesiastica hystoria parte
2a dicit Eusebius philosophia xrianorum pro castitate vite / pro sanctitate
institucionum mira [illegible] est que omnino impurum et turpe agnomen [illegible]
cogitari sibi castis vetat mentibus et omne contrarium et obscenum ac
inquinatissimum [illegible] obtentu pudicitie animibus dicit esse horrendum. Et
habetur [illegible] apud hebreos nichil [illegible] erat uncti [illegible] Nota parte in 2a parte ecclesiastice hystorie
[illegible] genti aut discipulis aut sectatoribus quos suo vocabulo
non dare potuit et aptare discipulos xrianos / nisi solus xristus et
[illegible] sui nominis gentem fieri voluit / et [illegible] vocabulo appellari
xrianos perhenni nomine fecit. Ex quo ut ibidem dicitur. Primo infero
quod xrianorum appellatio / non ex carnali natiuitate originem duxit / quia
[illegible] / nec ex successione generis / sed [illegible] / non
[illegible] est. Sic et xriani non ex voluntate carnis / nec ex voluntate
viri / sed ex deo nati sunt / Iohannis xpus [illegible] nasci denuo
[illegible] est [illegible] ibi. Secundo infero quod xrianorum nomen non est novum omnique
[illegible] et [illegible] est novum dispensatione. Iuxta id [illegible]
[illegible] hys qui sermonem [illegible] vocabulum non novum [illegible] benedicetur super terras
[illegible] non est novum admiratione. Tercio ut ibidem dicitur / quod non sunt xriani
hec autem lege scripta erat illi [illegible] / quia ipsi sine omnibus observantiis
fidem et veritatem pietate eundem [illegible] ducem et auctorem sequentes in simili religionis / ut isti observantiam perseverabant / ut
non solum xrianos / sed et xpos esse apostolos appellatos divina testantur
eloquia. Iuxta id Nolite tangere xpos meos / et in prophetis
meis nolite malignari. Quarto infero quod non in xpo primo religio xriana incepit / quia ut ibidem dicitur / Abraham et alii
cultu pietatis ac religionem xrianam observabant [illegible] omnes
in xristo primi [illegible] omnes nationes [illegible] [illegible]. n. [illegible] in augusto

et quasi in conclavi tenebatur inclusum / et per viritim proferebatur
hoc Christi temporibus simul et subito integris gentibus ingestum est / Unde
propheta de hoc tempore prescius dicit: Quis unquam audivit talia et quis lo-
cutus est ita / Si peperit terra in uno die et si genita est gens semel
per benedictionem largienda omnibus nequaquam divina oracula silu-
erunt. Dictum est enim Abrahe: Benedicentur in te omnes tribus terre / Sed illi
Christiano nomine nullus christianus non digne censetur / nisi qui se Christum se-
quentes et Christum in vita imitantur / hec est Augustinus circa principium li-
bri de vita christiana qui sic dicit: ex unctionis qua ungebantur prophete
sacerdotes reges in figura / et qua Christus unctus est et nos unguimur
quales esse debeamus admonemur. Quod sicut in illis sanctam nominis
unctionem / sic et secundum sanctam conversationem obtinuisse / Et ideo ipse Christus
dicit: Exemplum dedi vobis / ut sicut ego feci vobis / sic et vos fa-
ciatis / Et: Si filii Abrahe estis opera Abrahe facite / in hoc

ostendens

ostendens quod et in operibus presserunt vere monimenta conversationis
Unde iste dicit: Sicut concupivi quia sicut illi delectabantur quecumque
quietissimum erat voluntatis mee / sic et ego concupivi mandata
tua. Dicit enim Augustinus contra omne super Iohannem tota vita christiani boni
sanctum desiderium est / et precipue desiderium ad adimplendum divinorum
mandatorum / quia in illis perfecte voluntas dei videtur / quia secundum
Augustinum sola perfecta iustitia est / et dico mandatorum non solum
illorum que scripta sunt in [illegible] / sed quecumque nobis innotescunt / Dicit
enim Augustinus libro contra [illegible] concludens omnem XVIII / mandat deus
miris modis / mandat enim cum loquitur in corde / mandat cum in-
spirat in cogitatione / mandat suggerendo quod opus est / mandat
persuadendo quod utile est / rationali anime / Sicut enim legitur Deum
in propheta mandasse vermi ut roderet radicem cucurbite / quando
quod mandatum est cor [illegible] / Sic ergo mandata concupivit hoc
appetiit ut omne id quod deus insinuaret et ad quod cor disponeret
in opus produceret / ut voluntati seu appetitui sive cogitationi
vita non deesset / Unde Augustinus in libro de vita christiana dicit: ille vere christianus
est / qui in corde nichil habet simulatum et fictum / cuius simplex et
immaculata anima / cuius conscientia fidelis et pura / cuius tota in
deo mens / cuius tota spes est in Christo / Ille dic ac nocte ser-
vit deo / et indesinenter eius precepta meditatur et cogitat / Huius
ergo sic provocatus post hoc quod principalis est impletio divinorum man-
datorum pro salutis assecutione omnibus est necessaria / tamen perfecto christia-
no in corde impletione sequitur devotio / ut patet per exemplum /

q° p°

a iuventute dicit / Dicitur Matthei XIX Si vis ad vitam ingredi
serva mandata / Et alibi postquam unus ex temptatoribus iam man-
data legis servasset / salvator statim intulit: Si vis perfectus esse vade et vende
Et Ieronimus in epistola dicit: Iussa sine culpa non negligimus / sed sine cri-

preceptorum in quadruplici ... aliquid preter homines possit eciam dispensare
precepta decalogi primus in scriptis sunt homini tradita. moralia sunt de lege nature et
iuris naturalis inserta. Conclusio: Omnis in statum innocencie precepta legis nature homini
non erat necessarium post lapsum sunt erat necessarium exprimi. Conclusio: licet precepta
sunt de lege nature moralia tamen ad aliqua ex illis determinanda racione quadam indigent
divina. Conclusio: licet primus preceptum mandatum in statu innocencie datum eo
lege nature tamen primo datum in augmentum meriti per virtutem obediencie.
... precepta similia preter homines sunt dispensabilia. precepta tamen inviolabilia per
... homines possunt dispensari. Conclusio: Omnis precepta inviolabilia a deo sunt dispe
... duo sunt precepta in communi nullo preter ipsum sunt dispensabilia. Conclusio: ... licet
preceptorum inviolabilium dispensat deus numquam tamen contra preceptorum ... dispensavit
... filii Israel spoliantes egipcios ex mandato dei non forent contra preceptum decalogi
Conclusio: ... licet tercium preceptum de quibusdam nec a deo nec ab homine est dispensabile
de lege nature sunt tamen in eo ceremoniale a deo et ab homine est dispensabile
In quolibet voto supererogacionis summus pontifex ... de plenitudine potestatis
dispensare. Conclusio: Romanus pontifex quodlibet votum ... seu de
Conclusio: in voto ... dispensacio Romani pontificis ... Conclusio: ...
... sit de magnis bonis ... de similibus

cia / q ve

com / hi p

hy p...ibet

sed Con...

nd fait p

qo q...

...

siti n. ...

absterg...at

...

fiqdi subi...

n hys qui

libertas

f ...

contemperatur. Sed que est istius racio ista est / quia si quis actibus suis
vult mereri vitam eternam / oportet ut voluntatem suam conformet divine voluntati
/ et est ut talia opera procedant ex conformi voluntate ad deum / Divina
enim voluntas ut dicit Egidius est rectitudo nostre voluntatis / et regula
est dux eius et magistra / sic quod non potest aliquid esse meritorium nisi id
quod ad eius imitacionem fuerit factum / modo certum est / quod divina voluntas
explicatur per precepta et consilia / sicut per sua signa / ut dicit magister
in 2° li. q. distinctione penultima / Corollarium / omnia precepta / et prohibiciones
nostre voluntatis sunt obligatoria / patet ex conclusione / et eius probacione / et
racio quia deus tendentibus ad salutem providit de preceptis tamquam de
pervenientibus ad assecucionem salutis / sed de prohibicionibus tamquam de
cavendis ab illis que impediunt assecucionem salutis / et ideo oportet / quod
nostra voluntas se conformet in talibus / et sic sit eis conformis / et propterea
corollarium verum / tamen quod quia divina providencia inevitabilis est
et falli non potest / Anselmus et Isidorus in sexto primi dicit / modo sicut dicit deus
precipit / ut deus prohibet / et vero precipit et prohibet / sunt divine esse
cia / quia vere dominium habet in omnibus creaturis / et connotat obliga
cionem / quia precipit id est / qua obligatur ille cui precipitur ergo ad faciendum /
sic prohibet illam qua obligatur ille / cui prohibetur sit ad fugi
endum / Corollarium / et per aliquod opus ex se sit rectum tamen illa rectitudo
non facit ipsum meritorium / nisi nunc procedat ex obediencia preceptorum / patet
ex conclusione et correlario / cum certum probacionibus / quia nec ut dicit sit nec
rectitudo sufficiat ad merendum / nisi nunc fidei subiciatur / quod illa est
meritorum fundamentum / quod et omne quod non est ex fide peccatum est / id est inutile
ad salutem / Sic nulla operis rectitudo sufficit / nisi procedat ex subie
ccione ad divinam legem / quia sicut primum ostendit maximam esse fidei
certitudinem / sic ceterum ostendit in omnibus deum habere plenam iurisdicionem
/ Ex quibus elicio / quod nullus potest esse a divina subiectione et obligacione /
sibi non subiectus omne genus / sibi eo enim omnis altitudo / sibi
obtemperat omnis potestas / ymo omnia dereliquit cum suis malicia
inclinacionibus / sibi parent omnibus / ut patet ex 1° argumento
eius subiectione necessario ac coacto / vel aliqua libertas saltem
in hiis qui sub lege aguntur spiritu dei / quia ubi spiritus domini ibi
libertas / ut habetur et qui spiritu dei aguntur / hii filii dei sunt / Corollarium 3
Si mandata sunt varia ac diversa / tamen eorum contemptus est gravis
peccatum / licet ex negligencia aliquorum gravius imponatur / quod varia
sint / patet quod quedam sunt solius dei / et quedam sunt ministrorum ipsius
et Bernardus super cantica dicit / quod quedam sunt mandata que ex le
ge vite et disciplina carnalibus imponuntur animis / Alia sunt
dispensacionis quibus infirmis et pusillis corde et affectu cure impo
nuntur / et alia sunt aliorum solida et fortissima / que sanis

Rationibus deinde sapientis proponitur quia mandata sunt meritoria in le-
ge veteri / ubi multa figuralia. Secunda sunt xpristiana meritoria in lege nova in
quibus nulla figuralia. Tercia sunt perfectoria quibus consilia adduntur in
precepta. Modo 2a pars dicit quod omnis contemptus est gravius est ipse
Baldi ubi supra: quia est contemptus in omni ipse mandatorum. est
nis est / equo ponde(re) et convenienter est dampnabilis / quia sine
est dividi sine [illegible] mandatum / sine ipse / sine alio datum est et
ex contemptu [illegible] divina [illegible] que omnis [illegible] respicit mali-
[illegible] patet 3a pars quia ut dicit negligencia in fixis mandatis
gravior est / sed in illis que sunt mobilia tollerabilior est
[illegible] omnibus clerico hic [illegible] Et si aliquis non tenenit [illegible]
dei prohibicioni / aut precepto in ipso que faciend(um) / tenentur [illegible]
dei in eo sensu in quo dantur / patet de precepto dato Abrahe
ut immolaret filium / quod patet fuit hic facere non faciendo mandatum
impleverit / quia non erat datum in eo ipso quod faciebat / sed de [illegible]
[illegible] ad faciendum / et ut deus sua obediencia aliis faceret manife-
stam / sic est de prohibicione a predicacione miraculi. Marci
dictum erat ut taceret / et ipse clamando implevit mandatum / quia sensus
in quo datum erat / non fuit taciturnitatis miraculi / sed necesse erat in
laudem dei / et in aliorum edificacionem publicari / sed erat fuga
favoris [illegible] / ut dicit glosa ibidem / ipse ergo [illegible] mandatorum
[illegible] dicit [illegible] quod d[illegible] suum et patrum imple[illegible] et [illegible]
ni [illegible] facta eorum implecione [illegible] accipimus / [illegible] dicit
mandata mea que sunt ita [illegible] / quod ita [illegible]
[illegible] et facilia dicit [illegible] leo [illegible] in sermone de apparicione domini
[illegible] cordium hominibus / [illegible] apperiunt mentibus et valde
facile omnia precepta veniunt in effectum / quia et gratia [illegible]
auxilium / et obediencia emollit imperium / et [illegible] adde vo-
tum in mandatis requiritur de qua dicit [illegible] pars 2a [illegible]
perfectus xpristianus in mandatorum implecione requiritur devocio / que ut
hugo dicit est fervor bone voluntatis / quia [illegible] non [illegible]
[illegible] non valens [illegible] manifestat indiciis / quod [illegible] et [illegible]
dicit [illegible] super [illegible] tecta [illegible] est in terra [illegible] man-
datorum / aliquis terra accidit / si absit dulcedo devocionis
[illegible] Et [illegible] dicit in [illegible] de [illegible] devocio est
[illegible] in deum pio et humili affectu / humili ex consideracione
[illegible] fragilitatis / pio ex consideracione clemencie [illegible]
[illegible] quia si mandatorum impleto [illegible] perfecte et sine
defectu [illegible] ut [illegible] posse imple[illegible] suis
viribus / sed [illegible] divina clemencia adiutus / [illegible] dicebat
[illegible] gracia dei sum id quod sum / et [illegible] pars [illegible] Ex
[illegible] pro [illegible] / [illegible] quod devocio in mandatis [illegible]
dilectionem includit [illegible] dicit [illegible] patens est

que 2m [illegible] valeat [illegible] cum [illegible] [illegible] 22 [illegible] mandatis lex [illegible]

paratus est / quia dilexi mandata tua. Dicit n. aug. retti quidem
possz mater illud quod rectu est non iuberi / ita quod illi in mandatis
devoti sunt quibus est delectabile quod eis subsunt et obediunt. Tercio di
cit devocio in mandatis dilectam necdum comprehendit quod proprio
includit mandatorum dilectionem / tum et ideo qui est mandatorum auctor
dilectionem comprehendit. Unde omnibus preponendo hanc passim dicit / Ecce
hic dicens libertate ostendit. concupivi mandata tua ut bonus ser
vus qui non deum diligit / quia in mandando libertate concessit
non mirum quod gaudet diligi / qui dedit libertatem. Secundo eciam quod
devocio in mandatis eorum estimacionem ostendit. Unde dicit Concupivi
ni eq. id est non primo ac de novo incipio concupiscere / sed diuturna
concupivi mandata tua. hoc est toto cordis estimacione affectu tem
pore ut amator meretricis copulaz / quia ideo est adinstar prodigi / ut vel
avarus pecuniam / quia affectus eius penam sibi anticipant. Ita et Iheronimus
lacrimabili / quia ideo non est sine penitudine sed sicut precipis tenaci
et interno cupiditatis affectu mandata tua parte dari / in corpore
ea legem / innovari / dicitur legem fuerit impleta defendit quod dicitur / et in
his ne presumant hic dicit concupivi et prodiissem excessus istius mei. Non
quod quia non per corde fonte speciali in omnibus profluit hunc devocio
dicit n. Ber. super Cantica Ihoannes in latere Ihoannes in pectore / pe
trus in sinum patris / paulus in tercio celo. hi particeps gratiam pro
sponsa / maria eius accepit in nitro loco humilitatis / magdalena in
solio speciei / Thomas in fundamento fidei. Iacobus in latitudine caritatis / pau
lus in intimo sapiencie / et petrus in luce veritatis. Hic n. capud sponsa
sunt ministros intelligi sunt sic id est Ex ceteris argumentum quod devocio cum
sua proprietate includit per quibus procedit / ita quod ille solus dicendus
est devotus impletor mandatorum / qui ea implet per fide / impre
per caritate / et sic in humilitate cum illa claritas intimorum / quod habet
de eis / et cum sentimento divine dulcedinis / quod patet ad domino
sapiencie spiritus sancti. Unde devocionem habere provenit Aug. dicit super
Iohannem / licet sit compliciter impugnatur / tamen cum facile est sentire
illis precipue quod non habent aliquid exterius unde oblecte
tur dicit. Blancus Greg. ideo nos deus devocionis in intimis
afficit omnis strepitus prave suggestionis eliminetur. Ex quo
isto omnibus patet quod magna prioritas anime advenit ex devocione
in mandatis divinis. Et est racio omnes virtutes quas devocio in
cendit sunt perficiende / quia fidem perficit / quia elevat / / spes quia
elongat ab istis que inquinant / et caritas quia dilatatur in illis
in sanctificat / humilitas quia omnibus viam ostendit et inclinat
tunc. Nono est n. quod omnes virtutes perficiat a contrario sibi pecto
Sequitur de alia perfectione que videtur esse altior in simplicitate
pura. Nam quod homo in divinis mandatis per devocione est firmus
et perfectus sicut iam dictum est / multa veniunt que ideo vel in

[Marginal note at foot of page, in a smaller hand:]
aliquibus equitas pertinet ad iusticie rectitudine judex ergo debet esse equus iustus et eque iuste ex
utraque adverso indicat et cuius partis iudicare et ad utroque sine acceptacione personarum se equaliter [illegible]
[illegible] perpendet talis [illegible] stare quod constituendo equalis et equa ponderare [illegible]
et portiones constitutur [illegible] sit ad unam partem plus quam ad aliam ponderare videtur
[illegible] equalis ponderis [illegible] ita vera [illegible] debet esse equissimus [illegible]
et in porcione equitatis et iusticie rectissime [illegible] ponderare [illegible] se inclinare ad unam
plus quam ad aliam [illegible] debet neutri iniuriam facere et alteri denegare nec uni preferre et alium
[illegible] considerans [illegible] et porcionem [illegible] ad iudicium [illegible] ad omnes [illegible]
sapiencie vero equalis est [illegible] omnibus [illegible] tunc de omnibus quam [illegible]
[illegible] sine [illegible] nullatenus distancia [illegible] ita [illegible] ut
audiens / [illegible] dicet [illegible] consilium / et equitas [illegible] est /

prudencia mea et fortitudo ubi tanguntur ita ad viam meditationem requisita ... deberet ... prudentia in deliberando ... requirit consilium, iusticiam ... discernendo mea requirit equitatem, constanciam ... perseverando mea fortitudo. Debet enim ... prudentie ... iusticie ... constantie ...

... plena pectora et non ... sententiis ... de Thabie ... consilium a sapiente ... ubi ... concilia ... videlicet prudentia ... recedentibus et contemplantibus ... de ... gradus ... regna ... equo animo ... de ... equo animo ... iudicis ...

[illegible]

pedimit vel redimit ab eorum impletione et que contingit felix de-
lectioni. Et si homo persistit magis purificatur quia precepta implet et cu-
stodiam ne in eo divorcio reperiret. Apostolus ... Ut custodiam mandata tua
tua propter quod ea implebam, scilicet in equitate mea, id est tenendo equitatem
et in adversis et in prosperis, unde ab eis discessi. Item ... qui iustus
est, iustificetur adhuc, et qui sanctus est, sanctificetur adhuc. Et non di-
citur in equitate mea, sed in equitate mea, licet in equitatis que est
mea homines valde iuvet et purificet, plus tamen ad purificationem facit
alia equitas, que est ex parte Dei. Unde advertendum quod quedam est e-
quitas humane cogitationis, et est tunc cum homo omnis cogitationes
regulat fide, et non exorbitat ut aliter vadit, ut ea que sunt
fidei humana capiat ratione, sicut patet per quos Ro. primo. ... evanuerunt in cogitationibus suis. Unde obstructum est insipiens
cor illorum. Tunc namque equa cogitatio dicitur, que est sine
regule consona. Et non aliunde per cogitationes capi puritatem. Ergo
feliciter homo purgatur in suis cogitationibus. Dicit enim Augustinus
in libro ... ad Iulianum cogitationes ex improviso excutere mentem
studiorum que confundunt atque ad alia quam proposuerat trahunt, quia
ad secularia revocant, mundana inserunt, voluptaria ingerunt, ille-
cebrosa intexunt, eo quod in tempore quo mentem elevare paramus
immixtis malis cogitationibus plerumque ad terrena deducimur. Sed
mens a talibus non contingit purificari, nisi cum devotis que
sunt sancte cogitationes cum assensu. Est alia equitas humane locu-
tionis, tunc autem est equus sermo, cum est secundum sanctam [...]. Dicitur enim Prover.
viii. Recti sunt omnes sermones mei intelligentibus, quia non
loquor nisi illa que scio, ideo sermones sunt quod recti sunt mei
sermones. Ad Eph. iiii. Omnis sermo non procedat nisi ad edificationem.
Petrus: Si quis loquitur quasi sermones Dei, sic non connectuntur
sermones cum fidentibus. Sic evitatur quodlibet verbum otiosum, de
quo oportet reddere rationem. Apostolus quod Greg. Dum sermones sile sapie-
ntie ... Ex ... eliatur, quia vix homo invenitur unquam de
impuro sermone ... quia valde perfectus est, qui in verbo of-
fendit. Et Augustinus ... ideo ... laudabo virum. Dicitur ...
te verum in scriptura Dei, et in fide veritatis posse dicere, nisi quia
a Deo accepit, quia ipse debet esse auctor sermonis nostri, qui est
largitor nostre salutis. Tercia est equitas nostre operacio-
nis quoniam est ... et legis precepta. Dicitur quia ... id opus est
purum, est ... et iustum ... quia Dei precepta ... et
... accedit, quia ... immisceat ... immisceret ... in
in quibus ... iii Regum ix. ... ambulaveris coram
me sicut ambulavit pater tuus in simplicitate cordis, et
in equitate feceris omnia que precepi [...] iudicia mea et legem

tuum servientes pone tuum regni tui etc. Quarta est consuetudinis super scriptum est secundum ... demonstrant
cuius mensura sunt sanctorum exempla. Dicit quod nostra conversacio non
sit opera esse / aut equa / nisi hec sit conformis sanctorum primo post
Exemplis propositis ponitur [illegible] 2a quod / Sic efficacia sacramentalis
sit purgativa / tamen non eque utilis inter promissa et adiuncta nichil adul
tis ad purificacionem est optima oportet / Prima patet quoniam / patet
quia omnia sacramenta sunt animi purgative. Dicit Augustinus li
bro 2o contra epistolam parmeniani sacramenta digne sumentibus prosunt
/ sunt et utilia id quod est raro factum / quod dulcedine misteriorum
... et solo animam perfundit / Hoc ille / ... purificacio perficit et
fecundat Ex ... parte efficacia nulla equitas est purgativa
sine susceptione sacramenti cursus quando / patet quia nec cogitacionibus / nec lo
cucionibus / nec operacionibus / aut confessionibus / sine ministerio alterius / quia
... sunt tamen ad purificacionem. Apostolus Christus dicit ... vos nisi
... ostendens sacramentum baptismi omnino ad iusticiam
... sine fide que in baptismo infunditur / nulla potestas
esse potest. Et dicit ... cursus quando ... / ad ostendendum quod deus
... et gracia ... / sine alium conferre efficaciam sacramentorum
sine ipsorum susceptione / quia deus sua virtute ita alligavit
sacramentis. Contra ... hominibus nondum ... capientibus de salute ...
medio est promissum / patet quia infantes qui nondum loqui possunt ut
dicit Augustinus libro XXI de civitate dei capitulo XVI et post qui nondum pre
cepta et leges susceperunt si sacramenta mediatoria acceperunt / et si in
hiis annis vitam finierint / nec penis preparantur eternis / nec pur
gatorias ... / sed ... in regnum dei / quia ad hec ... / ...
sufficit eis sola regeneracio spiritualis / Hec ille / Contra ... Et si ... in
... etatibus ... purgacionem efficiunt ... in ad ... / ...
... fuit ... in salute non dederunt / prima patet ...
... sacramenta ... ad vitam ...
... purgacionem / sed in illud nichil quod ... sit
... 2a patet est Augustinus in nullo loco ... dedimus fidem non
posse sine operibus deducere in salutem / ex ... supra fundamento fi
dei super edificare / aurum / argentum / et lapides preciosos / ut apostolus
dicit prima Corinthiorum ... alias nec ipsum fundamentum non proderit
/ quia fides sine operibus ... / ... Augustinus et libro ii contra epistolam par
menianum dicit ... fuit ad eternam ... capit / et sub
... legis ... susceptionem est bellum contra vicia / et ...
... ne ad ... peccata ... / et ponit ibi / quod illi
qui ... victoriam in pugna non sit veraciter et sinceriter
nisi delectatione ... sunt ... facilius superantur / sicut
illi qui vincere consueverunt ... difficultate superantur / Et
dicit quod victoria in pugna non sit veraciter et sinceriter nisi de
lectacione iusticie in fide ... Christi / Et ... vadit ...

Secunda pars qua dicit Equitas inter prospera et adversa nimis adulto ad purificationem est optima / quia nunc salutis huius duobus modis se habet quamvis / quia et prosperis afficimur / et adversis deicimur / sed quibus ego velit non contingunari ad temptationes / ideo ut inter se teneat equalitatem / utrumque in prosperis habeat amaritudinem / et in adversis spem ponat et habeat consolationem / quia Christus cum sibi honor impendebatur ploravit / et cum in passione esset proximus dixit Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum / antequam patiar / Et Christus in cruce pendens exclamavit dicens Sitio / Sic quilibet equaliter se in prosperis et in adversis habeat / Nam cum sibi dicerent signum [illegible] sciret quod verax es / non se extulit / sed dixit quid me temptatis ypocrite / et cum passionis acerbitate orare non potuit / non restitit / sed dixit pater non mea sed tua voluntas fiat / Et pronitate utriusque est augustinus contractus i° / nox sicut dies illuminabitur / qui sic dicit Si cognoscis nos multo fortiorem nostrorum adversitates pati / et dulcia sunt nobis flagella patris ne sit amara sententia iudicis [illegible] dicit necessarium esse equitate / inter prospera et adversa pro assecuratione salutis / Ex qua parte generis et eius probatione elicitur / quod equitas huiusmodi est primo fidei effectus / patet quia credit ex intuitu [illegible] et ex cognitione nobis inspirata / qua deus declaravit quod sententie amaritudo dulcore repellitur in sustinentia flagellorum prout est allegatum ex augustino / Item ubi supra dicit Quamvis cum venit Christus et in carne habitavit presens / et in speciali [illegible] luce / et donavit patriam / et monuit homines / non delectari / prosperis / nec frangi adversis / incipit homo fidelis uti modo hoc [illegible] / ut [illegible] tolli cum res prospere accedunt / nec frangi cum adverse sunt / sed [illegible] / et cum habundat / et cum amittit / cum sanus est / et cum egrotat / quia nunc sit in eo lux eius sicut et tenebre eius / Item quia et adversis proficit / et prosperis

Tertium Et si equitas sit fidei effectus / unde non est sine [illegible] latum / et res quia tribulatio ut dicit gregorius parum operatur / patientia probationem / probatio spem / spes autem non confundit / Remigius [illegible] est / quia vellet pati adversa sine spe [illegible] ut dicit ii Augustinus Remigius vellet molestias et difficultates tollerare / si caritas dei non preciperet tollerare / Et similiter [illegible] / quis [illegible] in prosperis / si ex fide non [illegible] ut Augustinus dicit x libro confessionum vii / prospera adversa tempora / et adversa prosperis exigo / et in utrisque exigo timeo / et cum tota vita hominis super terram sine ullo interstitio sit temptatio quod cum tota spes mea non est nisi in magna misericordia tua / Ex his duobus [illegible] elicio / quod sancti in hac vita [illegible]

mala parit. hoc est aug(ustinus) in li(bro) de agone xpiano. Et ideo
sicut ut supra dictum est, quod adversitas operatur patientiam, patientia
probationem, probatio spem, spes autem non confundit, quia caritas
dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est
nobis. Unde quando tormenta evenerint, non sunt ea que spes [illegible] animo
tolleravit, sed est in dei caritate gaudet. h. i. Et ergo isto, quod
est equitas xpiana includit caritate completa, quia et addentur
ad proximum. Et sic hanc literam colligendo exponit Aug(ustinus) di-
cens: contra suspicionem malam de proximo caritas sancta est
que non emulatur. Unde iste volens a se obscurum suspicionis
amputari dicit: Feci concupiscimi ex toto corde, ex tota anima, ex
tota mente mandata tua, scilicet quibus precipis te et proximum
diligere, et tamen in me, sed in tua equitate vivifica me. Ex
omnibus patet quod et si equus [illegible] esse debeat, inter adversa
prospera; accipi aliquo [illegible] est prosperis non alliciat, quia non de-
[illegible] adversis. Unde dicit Aug(ustinus) super quinquagenta omeliarum omelia
xxi: nichil res adversas timet, et prosperitas non timet. Audi/ lau-
[illegible] sit res prospera animo [illegible] adversa corpori [illegible] non cor-
rumpunt prospera, ut inveniat quod frangant adversa. Ex quo
Aug(ustinus) dicit: Dico [illegible] quod [illegible] est bellandum cum prosperis.
Ideo dicitur: prosperis adversa nocere non possunt, nec nulla sit
nocere adversitas, si nulla dominabitur iniquitas. Ex quibus
concluditur quod equitati prosperitas et posterioritas non repugnant.
Non refert quid [illegible] prius dominatur et in quo prosperitas confirmat
[illegible] sicut et ibi [illegible] non relinquat. Sequitur: vivifica me,
[illegible] [illegible] ex quoque mandatorum, et equitate infert vivifica-
tionem, quod dicit ut exponit Ambrosius ex quo motum est, quia tua mandata
dilexi, tamen oportet me in tuis mandatis vivificari, quia sunt
mortuus in malis peccatis. Et ideo omnibus potest dicere. Ut amicus
et servus, dicit amicus est qui diligit, sed servus est qui timet.
[illegible] est ergo vivificatus qui dei mandata implet timore [illegible]
pene, non est vivificatus qui legis precepta facit non ex amore
[illegible] iustitie, sed ex amore [illegible] alterius rei temporalis.
Ex hoc non [illegible] magna libertas sequitur [illegible] [illegible]
preceptorum contrario, quod sequitur libertas a timore, quod pena [illegible]
libertas aque [illegible] sinistra affectione, et hec libertas sue
esse de fidei, que [illegible] ab omnibus que sunt [illegible] [illegible] ex
pedit, et sine alligatione [illegible] [illegible] facit [illegible]. Unde dicit
[illegible] hanc literam sic exponit: in equitate tua, i. in illa fide
qua te credo equalem patri vivifica me dando [illegible]
fidei libertate, que non est [illegible] nisi dilectio caritatis.
Unde dicit omnibus [illegible] fidei libertatem dedit gaudens diligi

Karissimus nunquam in hunc mundum venit qui omnes diligeret amari quam qui omnes amaret / quia caritas est. Alias quod inde quod omnis vivificatio non est sine caritate. Dono / scilicet comparacione corporis / fructuum. VIII nec fides est fidelis / quia omnis sua est caritate formata. Et sic exponit Augustinus hanc clausulam. Domine in equitate tua vivifica me .i. ista caritate quam concepisti imple me / et adiuva me ut faciam quod facere commendas. Et hoc est quia sine caritate iuste quod deus precepit non potest impleri. VIII vel aliter mandatum hanc declaro. Hec in equitate tua, ibi alia hec in iusticia tua / quia hec vivit semper ad veritatem iusticiam eius mandata implens. Hec est secundum Hugonem predictorum exponentem. VIII hora sic hic exponit in equitate tua vivifica me .i. fac me vivere in tua equitate / qua iuste iudicas / et non in suspicione mea / qua ego incaute iudico. Dicitur ii primi Regum ii. Dominus mortificat permittendo iudicia falsa / et vivificat concedendo iudicia iusta. Sic ergo propheta primo petit graciam ad bonum promovente. Deinde petit graciam a vanitate elacione et suspicione abstrahentem / et ostendit racionem suam in vita significans / quod in talibus vita christiana consistit / tunc videlicet homo mala vitat / et bona facit / et hoc secundum propositum dominus vult.

De christiano post hoc quo ad bone mundatorem devocione et per tollendam purificacionem / vita christiana esse non potest / quia mandata dei implere quo animo / et ab omnibus propter nimium / quod cuncta me potest distare cum christiano est sub precepto / ergo quod valet quia / quia talia que cadunt sub preceptis / sunt de necessitate salutis / que si homo obmittit vita volunt / Et ergo dicit hec Augustinus quod sic vivebat cuilibet / quomodo sic vivere debent omnes christiani. Dicitur in Math. XIX. Si vis ad vitam ingredi / serva mandata. Et Augustinus in libro de nomine christiano. Deus suum propter ab omni contagione iniusticie et iniquitatis alienum voluit esse / tam purum, tam immaculatum, tam simplicem, ut nichil quod in eo gentes redarguant inveniant / sed quod admirentur / et dicant beata gens cuius est dominus deus eius / populus quem elegit in hereditatem sibi. Et dicit quod omnes qui dei sunt debent modesti esse mansueti graves prudentes pii irreprehensibiles / immaculati / innocui ut quisquis eos videat stupeat et admiretur / et dicat vere hii homines dei sunt / pater quorum quem [illegible] in celis est / hoc est ubi nota Augustinus commendat devocionem christianorum. Et dicit quod tota vita bonorum christianorum est sanctum desiderium. IX Christiana a Christo nomen elicitur, quod nullus homo potest quod se habere ut vivat modo christiano. Racio quia tota vita christiani quod christus toto mundo docuit. VIII dicitur

dignum

vivificat me caritas, sed vide quo me qui sumus mortui, quem ad vitam, sed ista est ... quia tua est equitas ... in equitate tua ... vivifica me ... augendo in me vitam sed ut vivificat tuam a morte ... suscitando ... et suscitat mortuos et vivificat ... XVIII ... impius ab impietate sua qua operatus est et fecerit iudicium et iusticiam ... vivificabit ... et per exponit

9° 3°

hic Augustinus et Ambrosius in presencia tua, Christe, qui ne vivi morerer
[illegible] aut viverem non in venio, nisi in te. Et Augustinus dicit quod [illegible]
quod non accepisti. Et sepe legitur apostolus quod non vincet [illegible] christum nisi
qui dicit: Ego sum vita. Et hic dicit: sicut palmes non potest fer-
ctum facere nisi manserit in vite, sic et vos nisi in me
manseritis. Ex quo et ulterius, quod in equitate vivificari non est
aliud nisi christo vivum esse, quia christus est equitas, christus est iu-
sticia, christus est sanctificatio et redempcio nostra. Quod ergo vellet
dicere: in christo me vivifica, quia mandata que concupivi in eo inve-
nio; ipse enim est verus deus, ipse deus est verus caro factus, et
proximus meus. Ita quod in christo invenit homo quod diligit su-
pra se, quia christus est deus, et quod diligat sicut se, quia christus
est homo verus; in quibus duobus mandatis tota lex pendet et
prophete. vau 22

Et veniat super me misericordia tua domine, salutare tuum secundum eloquium tuum.
Expedito capitulo octonario sub ista littera he, que ostendebat
quod impletio duorum mandatorum quod amor est illa via que
ducit in illam vitam in qua vere vivitur in illo qui solus vere
est, hic incipit sextus octonarius cum pertitulo ponitur ista
littera vau. vau et in omnibus vau interpretatur, id est, et, et li-
cet ut Ambrosius dicit interpretacio quod se obscura sit, tamen quod serie
versuum colligitur quod pretendit, quod exprimit, etc. spiritum sanctum et christum,
ita illi et illi utrius illorum demonstracione singulari est di-
gressus, et dicitur copulative, quasi demonstrativo quia spiritus sanctus
et christus, christus scilicet verum sunt in una deitate, ut dicit [illegible]
sanctus, unde christus qui in deitate spirat spiritum sanctum, et in
conceptu [illegible] emanant ab eo conceptus enim est de spiritu sancto, quod
maria virgine, et factus est homo. Optat ergo propheta sibi ad
ventum spiritus sancti quod vocat hic misericordiam et adventum christi in car-
nem quod vocat salutare dei. Et ordo congruus, quia sicut
precepit primi legem poni, prius cui insipientes dei, sic ad aliquem
secundum sanum implecionem doctrina eius. Et quia multi heretici
et pagani labebant, sicut et nunc labuntur a talibus
abducere, ideo petit spiritum sanctum primi dari, cuius gracia ad
versus posse adversariis resistere et vincere eos. Et quia
spiritus sanctus [illegible] non est datus et maxime in signo
visibili nisi in christi adventum, unde non est sic datus nisi
post christi ascensionem, iuxta illud Iohannis: nondum erat spiritus datus, quia nondum
erat ihesus glorificatus, ideo petit adventum filii dei in car-
ne. Vel possit sic continuari, sicut continuat Augustinus. Superius
propheta concupivit mandata dei, sed postquam [illegible] manda-
ta posse facere per meritum eius qui mandavit. Et ideo dicit Augustinus
non dicit propheta veniat super me misericordia tua, scilicet dicit ut per-
veniat concupiscendo faciendo, sive vel sic superius propheta pe-
tiit dicens in equitate tua vivifica me, hic [illegible]

Ego

scripturi exponit .d. et veniat sup me mia tua dne / sic in magni
tate vivificant / cu nobis dei mia advenit et salutare ipius / sp
hic sit / ut exponit aug9 cpi ut promissionis filii no arbitram
p quicqd sint ex nobis sz totu qd sumus eius gre tribuim9 / vel
sicut ut porta exponit / aestimat in superiori octenario agebatur d'
habilitate cordis hic in isto agit d' serenitate eius oris / sicut
operis pcedtur / n hic gra et ad confitendu et ad opus audiendu
et ad conctandu n / cu mult d' fidei sinceritate / ut pz litt / in pro
cessu lre / et eius expositione / et pro d'claracone huius v'sus
notand hic qd pter adventu spus sti / et ibi invisibilis et visi
bilis debuit fieri 2m eloquia dei / qp questio sit vera / apparz
ex hoc v'sus / in quo pphia utrumque adventu petit sibi exhiberi
2m eloquiu dei / sicut iam dictu est circa expositione / et pz hc
ex multiplicibus scripturis / quia d' utroque adventu faciunt mentio
Anquit n. dns p zachar effundam d' spu meo [despite] sup omne carne
et prophetizabunt filii vri et filie / et pq resurrexit dns illis duo
bus discipulis cunctibus aberat in emaus inspirata scriptura
que erant d' ipo conscripte in moyse pphis / et psalmis d' quo
oportebat illa omnia impleri / d' ipo / ut hr luc ultimo / vel dom
sic argmt / dina scriptura no obligat deu in aliquo / quia
hitis omibus que ponit scriptura adhuc deus liber est in
suo / adhuc pt sic facere / prout scriptura dicit / vel alr in
sumo / adhuc pt sic facere / prout scriptura dicit / vel alr m
et alius modus generis humani redimendi erat possibilis / lz
hic aut convenientissimus qui et factus est / et dividitur lra hec
/ quia pmo petit gram adiutatem ad confitendu / 2o adm
hoc stabilr pmanendu / 3o quibus se ad lege pseverant inpetre
dn / 2a ibi et ne auferas / 3a ibi et custodia / in pma
petit gre dom / 2o pmittit dare debitu v'sum / ibi et respo
debo / in pma pmo rogat mie effusione / 2o dationis mi
sionem / 3o allegat ad hc divina pmissionem / 2a ibi salutare
tuum / 3a ibi 2m eloquiu tuu / d' pmo / veniat qr no solu
assiste m et me a vanis ante / sz et veniat ut ... et
desydere hi petes superiori quoq veniat nisi qr in fluxio
limo profundi ad advenire no possum / veniat mia ne ab
sorbeat totus in miseria / et renovet me dni / qp assumpti
no sum / sz d' quo debeat venire mia tua / ubique sit terre
terra / quia ps mia dni plena est terra / sz in celo pz dne
in celo mia tua / respondeo ubique est mia tua / sz iste o
petat mia supra et celeste qua videns quibus sanctis
et electis / qm sunt grati / vel breviter una i. auxiliu tuum
tue / ipo addit sup me / q. d' sup veniat / sicut radius solaris
desup venit / ad illud mach lxx xviii effundet sup vos mia
sua / vel 2m aug sup me ut pteges no opprimas / sed galea sup
ephs vi galea salutis assumite / et qr hm no pt subsistere
sine salute suo / io veit salutare tuu / sicut eloquiu eius dum ille
sdat ipe e mia utpote rmisso petorz / Adverte ... hic
i. fiat in tempore filius tuus assumendo carnem

ad .d. dne h[abilit]ate cor ut
pecc lege .... gram
ad intelligendu dando
... q 2m ... psalm
... veniat nos
redimendo ... pr
filii tuus 2m eloq
tuu i. 2m pmiss
tuas quas pphete
ptestes fuisse poll
icitus ... vz deus
vel mia pnt est
vox petitoris venit
peccatoris ... pnt
expont ...
et veniat sr me mia
i. dne petor ... in
limo infixus pfundi
no veit ad ...
sz ipa d' sup veit
ad eu / sup me

Estote misericordes sicut et pater vester misericors est ... cum omnibus habenda quia propter peccatum ...
Estote misericordes propter eorum signum sicut monet / Et sicut misericors ... est ad ...
... Estote misericordes / monet ...
monet ... est / ... Estote misericordes ...
... sicut ... De primo De Jacobi 2o judicium sine ...
... super exaltat judicium Et Thobie 3o De quo ... potuerit ... estote ...

Quod dicitur veniat super me misericordia tua / Nota Augustinus quedam est miseria hominis / et quedam est miseria dei / et denique propter hoc misericordia hominis licet quandoque dicatur compassio in corde aliene miserie qua debemus pro posse subvenire compellimur / actus tamen ... propter repiri sine miseria compassionis Dicit enim Augustinus in libro de moribus ecclesie c° xxviii Cum nobis non concedatur ab omni miseria liberum esse sapiente / cum subveniat inopi / cum esurienti cibos prestat / sicienti potum / nudo vestitum / tectum peregrino / liberacionem oppresso / Ingressus ... et humanitate usque ad sepulturam porrigat mortuorum / ... tranquilla in illis doloris aculeis instructus ... officio humanitatis Hic ... Et nota quod misericordia dei ... sine miseria cordis ut ... aliquid sit non ... necessitatis ... benivolencia pura / hylarem enim datorem diligit deus ... non possit deus misereri ... quo in deum non cadit compassio sicut nec passio / Et ... in activis est magis invenire racio ... contemplatiui sunt viri misericordie / quibus dicitur principaliter Estote misericordes / sicut pater vester celestis misericors est ... misereri sine propria miseria / ... cordium meum est quasi ... et utraque ... non est nisi a deo / ... revertit ad deum petendo Dicit veniat super me misericordia tua Dicit enim Augustinus super psalmo lxxi ... in alterum ... est miseria nisi ... donet deus ... petitur ... me a ... posset ... non ... postulatur / ... ipsa cor ... mundat ut ... ad ... et ... que dei sunt / ... in ... ponitur ... misericordes / et ... in modo cordis / et ... duo ... facia propositis esurienti frangis panem ... tunc erumpet quasi mane lumen tuum / et sanitas tua ... ubi ... misericordie ... donatur Et Actuum xii ... de Cornelio ... operibus ... meruit ... fidei ... sine misericordia salus esse non potest ... quo ... sine iudicia cordis non est salus / et sine misericordia corporis que fidei sunt ... vitas ... ad illa deus disponit Dicit enim Augustinus Deus ... per baptismum aliqua voluit valere ad salutem videlicet opera misericordie et ... i ... Dimittite et dimittetur vobis / Date et dabitur vobis / et adducit ... in ... / ... dampnatus est ... non fecit in minimis / et illa finalem ... enim quedam operibus ... ita ... petit ut veniat super eum / ... omnia ... in quibus salus ... a deo nobis donata ... Jacobi primo Omne datum optimum / et omne donum perfectum ... misericordia ... dei / non est aliud nisi bonitas ... et ... miseriam ... miseria videlicet ... carnis et membrorum / ad ... ipsam animam / que ... est ... in ... bonitate et fide

... est misericors / sicut ... est ... et ... / sicut ... ita ... ad ... iusticiam et rigorem / et ideo ... misericors ... misericordie ... / ... misericordia dei est ... lapidem preciosum qui vocatur ... / qui ... hac virtute ... venatores bestias ... violenciam ... sic ... misericordia dei ... / ... a deo ... salvos nos fecit ... / ... misericordiam dei ... peccatorum ... nobis / ... misericordiam dei ...

beatissima firmiter credimus / scilicet patris verbi et spiritus sancti constitutam / nulla ma
teria obedita [illegible] necessitas / nisi corporis ad animam suam / et ipsorum ne
borum / sed quia primi homines deliquerunt contra regalitatem impe
ratricem / et dominium dei et sui rebellione / quod etiam in eis con
tinuunt vel a lege iusticie sua improsperitate peccati sunt capitulo 3 Gen
2 et in capitulis / Ex quo patet quod corpus animae rebellat exigente divi
na iustitia quod mentita nolentem obedientiam suo conditori iusticia
dei exigente / Hoc est quod rebellio est animae miseriarum alios / Quia ista
est seminarium radix omnium miseriarum / scilicet grande egritudo, debilitas, captivitas
similiter tenebrositas, infirmitas / et alia multa quibus anima ex parte
corporis leditur, tamquam vino inebriatur, obtenebratur et in
fatuatur / Hec est maledictio terre in opere tuo quae id maledi
cta terra in opere tuo spinas et tribulos germinabit / Gen 3 et cetera
omnibus exponendo titulum huius arcenarii / maledixit dominus deus terre
benedicto nostri peccatorum prevaricationem carnis / Ex quibus argumentum quod huiusmodi male
dictio tolli non potuit per aliquam creaturam mundi / et est ratio / quia
inferior superioris sermonem non potest revocare / Nisi ergo deus per sua
infinita bonitate ipsam prevaricationem est altissimus super omnem creaturam
[illegible] tollit eam / Et omnibus sanctificabit / ad que quia ipse dixit Gen
et apostolus deus qui iustificat / quis est qui condempnet / propter quod
ecclesia petit veniente divinam misericordiam et suam salutare nostrum
eloquii / i. ut deus ex sua mittat salvatorem nostrum quod promisit
in eloquiis prophetarum / et ita exponit omnibus dicens salutare
Christus est / lege etiam Christum a nobis lege etiam a nationibus / Unde dicit
in terris factus est propter [illegible] iuxta id propter timentes eum salutare ipsius
ut inhabitet gloria in terra nostra / Dicit omnibus quod gloria nisi qui et sa
lutare scilicet Christus dominus noster / Unde et apostolus / Et deus deus noster
christus et pater gloriae / quia Christus est gloria patris / et alibi dicit
per hoc in terris [illegible] est et eius hominibus quia salus est / Nondum
per introductionem prime conditionis / quia sicut [illegible] in [illegible] / quia non
esset creatione / ita [illegible] glorificatione / quia non procedit ab ipso deo
qui dat omnibus affluenter / et qui aperit manum suam et implet omne
animal benedictione / et qui effundit spiritum suum super omnem carnem
unde est quod dicit apostolus quid habes quod non accepisti / Ex quo infer
tur quod omnibus rebus primis generis deum dare creatoris / quia
ita patri sicut filio / et spiritum sancto / Unde dicit deus patrem omne datum o
ptimum / et omne donum perfectum desursum descendens a patre lumi
num / De filio vero allegatum est / omnia per ipsum facta sunt / et sine ipso
omnia facta sunt / et sine ipso factum est nihil / De spiritu vero sancto di
citur quod omnia operatur spiritus sanctus / dividens singulis prout vult
et ita mirum quod quo apostolus trinitatis ad opera sunt indivisa / Et
ex isto infertur / quod omnes personas [illegible] in [illegible] volens
creaturis / Ex dicere [illegible] necessitant creaturam volentem

in illis donis que commendant creaturis / et quia omnibus datur quod
nemini / ipso et in habitacione Jo. xiiij dicitur et ad eum veniemus / et man-
sionem apud eum faciemus / Et est iam / prout dicit s. t. in prima parte sen-
tentie quod quelibet persona in racionali creatura aliquid novum mittitur
quod invisibilem graciam / per … libero … operatur cre-
ature ad … / et operatur … spiritus sanctus … exod. … in
… quod nullibi trinitas inhabitat … sine satisfaccione
Racio est / quia ad quoscumque veniunt / in donis veniunt … pre-
cedentibus corrigunt / et ita defectus expellunt et purgant et in-
novant et peragunt sanctificando ut Aug. dicit et quod adventus personarum
invisibilis sit ad glorificandum et sanctificandum creaturam. Unde ad
intelligendum ponit dicit s. t. in parte prima quod est unus modus quo deus
est in omnibus rebus scilicet per potenciam essenciam et presenciam / sicut causa
in effectibus participantibus bonitatem suam / sed est unus modus spe-
cialis quo deus est in racionali creatura / quia in ea est sicut cognitum
in cognoscente / et amatum in amante / et quia creatura racionalis cognos-
cendo / et amando / attingit ad ipsum deum et unitur deo / et
fit unum cum eo / sic quod non solum possit … libere sed uti donis illis
in quibus trinitas advenit / sed eciam libere frui ipsis advenien-
tibus personis / quod sine gracia gratum faciente / et ita sine satisfaccione
esse non potest. Ex quo … sequitur quod in omnibus trinitas manet invi-
sibiliter quicumque … sunt dispositi / quia hec disposicio attestatur
inhabitacionem trinitatis benedicte … hic potest dici / quod … petat
adventum trinitatis benedicte in se invisibilem / quia in mea …
pro / qui … dicit per misericordiam tuam / in salutari … tuo
et salutare tuum da nobis / In eloquio spiritus sancti qui quos
replet facit eloquentes / et in verbis disertos / Unde et illi
qui spiritum sanctum acceperunt visibiliter loquebantur linguis
prout spiritus sanctus dabat eloqui illis / Sed quod spiritus sanctus dicatur
eloquium ab effectu / sicut sic dicitur esse rex regum et deus / et mag-
nificus … ut Greg. dicit magna solempnitas est hic
… trinitatem in habitacione nostra / Sed nunc exponam ter-
cium quindecim tituli sermonis quod sic prosequitur eloquium tuum
… dicit n. sic veniat super me … deus per mea …
spiritus sanctus qui misericordiam remittit peccata / et dat salu-
tem … dona sua / sed … veniat … salutare tuum … salva-
… quod dabis per … eloquium tuum hic … in septuaginta …
misisti / me salvare … Nona … dicit Aug. expo-
… deus in loco sancto suo deus qui inhabitare facit unius moris
in domo / qui adducit vinctos in fortitudine similiter eos qui exasperant
qui habitant in sepulcris / ps. lxvii / … in magni … do-
mo / … in qualibet … parte requiescit deus … in parvo
… / et … sicut deus … in omnibus … in do-
mo cuius sunt … quia … quiescere non habitat

Sed vero eius sancta est. Ex quo elicitur, quia ex a contumelia emundat
qui vult esse inhabitacionem Dei, non est in aliqua quercio luxus ad tenebras.
2° oportet est omnino in quibus Deus dignatur inhabitare unius moris esse, ro-
est secundum hoc qui sunt unanimes merentur inhabitacionem Dei. Ideo dicit
propheta: sunt homines conveniunt ut habitent ubi gaudeamus. 3° quod
virtus hominis sine gracia Dei non potest fieri; racio quia ipsa vincula pa-
tris, id est qui facit emundat et purgat ab omni inquinamento. Et
ideo subdit: qui educit vinctos vinculis peccatorum, ut ambularent
in via mandatorum, in fortitudine, quia ante suam graciam non habebant
et inhabitantes mortuos, in peccatis et restituens gloriam Dei, multi
enim vellent ambulare et non possunt, et Deus dicit, ut possent
dicentes de nocte nocte exurge me [illegible] ad venit in
fundo vitiorum conterimur et ab eis quasi a mortuis [illegible]
conflictu quia [illegible] mala defendunt [illegible] sic
missus post hec per quod [illegible] Christo redemit homines in statum gratie [illegible]-
bat filium mitti invisibiliter et spiritum sanctum [illegible] x. [illegible]
te sapienciam tuam de sede magnitudinis tue, scilicet filium qui est sapiencia
patris, ut mecum sit et mecum laboret [illegible]
[illegible], ut sciam ipso docente et inspirante quid sit acceptum co-
ram te omni tempore, vitando omnem culpam. Et de spiritu sancto in psalmo:
emitte spiritum tuum, scilicet invisibiliter in animas hominum, et creabuntur,
dicendo addita gratia reducunt, et renovabis faciem terre,
et [illegible] faciem hominis [illegible] iuxta id renovamini
spiritu mentis vestre, et induite novum hominem, qui secundum Deum
creatus est. Est enim missio invisibilis filii seu spiritus sancti operatio
[illegible] novi effectus in creatura rationali, secundum quem [illegible]
[illegible] procedere ab alio et creature dona libertas do-
nis [illegible] et fruendi propriis, ut dictum est in prima parte.
Ex eadem questione sic deducta [illegible] primo magna libera-
litate Dei. Ex quo non solum sua [illegible] homini.
2° in se magna excellencia hominis non est, sed fuit aliqua [illegible]
[illegible] natio, que habet deos appropinquantes sibi, sic sicut
adest nobis Deus noster. 3° maximam diligenciam hominis prop-
[illegible] inhabitacionis, est dico perveniens [illegible]
[illegible] venire et novos effectus facere maiores, ut supra alle-
gatum est. [illegible] patet, quia ex quo Deus nil
[illegible] maiorem non potest libertate ostendere nisi
[illegible] creature, [illegible] alia [illegible]
[illegible] ad [illegible]. Ex quo et dignitas et [illegible] dilige-
[illegible], et [illegible] dignus [illegible] Dei [illegible]
[illegible], et [illegible] ad illorum [illegible], et [illegible] est [illegible]
[illegible] Deus in [illegible], ut custodiat, ne [illegible]
[illegible] ne, ne filium inhonoret sicut Iudei fecerunt et ne [illegible]
[illegible] spiritum sanctum. Ex [illegible] etc. [illegible] ad
[illegible] non ubi [illegible] fuit [illegible]
[illegible] missio [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] processio [illegible] est [illegible] procedit a patre et filio ad [illegible]
et [illegible] effectus [illegible] missionis [illegible]
[illegible] est effectus [illegible] sancti [illegible]
[illegible] et [illegible] sicut in [illegible] spiritus sanctus [illegible] missus [illegible]
[illegible] Iohannis primo, et in specie nubis lucide [illegible] transfiguracionis [illegible]

Et autem [illegible] missio spiritus sancti [illegible] duplex scilicet invisibilis et visibilis. Missio invisibilis est per ne
De [illegible] ad [illegible] creatura [illegible] missio [illegible]
gratiam [illegible] quo adeunt sufficienciam. Sed missio visibilis super addit ad missionem invisibilem
plenitudinis redundancia que [illegible] signa [illegible] ad [illegible] dei [illegible]
venit ad facit [illegible] spiritus sanctus [illegible] ingreditur mentem hominis [illegible] non [illegible]
[illegible] sunt [illegible] effectus [illegible]
est [illegible] caritatis [illegible] sunt [illegible]
effectum facit [illegible] in creatura [illegible] facit et [illegible]
[illegible] creature [illegible] seipsum sibi et [illegible]
mitti [illegible] mitti ad creaturam sibi [illegible] convenit [illegible] esse [illegible]
[illegible] a nullo est [illegible] sunt ab eo [illegible]
spiritus sanctus ubi advenit facit [illegible] amorosam [illegible]
assimilat in dono caritatis [illegible] visibile signum [illegible]
in dono caritatis attenditur adventus spiritus sancti [illegible] in [illegible]
patris [illegible] scilicet [illegible] visibilis et invisibilis
amorem [illegible] spiritum sanctum [illegible] ubi advenit [illegible]
[illegible] que dei sunt in amore [illegible] visibile signum
[illegible] missio [illegible] invisibilis
[illegible] quedam dei [illegible] missio [illegible] plenitudo
[illegible] adventus [illegible] sufficiencia [illegible]
[illegible] quasi [illegible] quod petebat [illegible] visibilis [illegible]
mitti in dono [illegible] ut supra allegatum est [illegible] ad alios [illegible]
[illegible] visibilis [illegible] mitti [illegible] spiritum sanctum [illegible] visibile signum [illegible]
[illegible] missio [illegible] missio [illegible] de [illegible]
[illegible] manifesta in effectum [illegible] persone [illegible] ponit [illegible]
effectus in quo manifestatur missio filii et spiritus sancti [illegible]
[illegible] unus effectus [illegible] esse sine alio et [illegible] ad [illegible]
verum [illegible] ad probandum ponit [illegible] in [illegible] ad [illegible]
[illegible] sunt [illegible] inde [illegible] infert [illegible] plene [illegible]
effectus [illegible] operatur [illegible] spiritum sanctum [illegible]
[illegible] mittit filium mittit spiritum sanctum [illegible] est [illegible]
effectus [illegible] ab omnibus [illegible] in opere [illegible]
[illegible] mittitur [illegible] effectus [illegible]
[illegible] mitti [illegible] effectum
[illegible] invisibilis missio [illegible] veniat [illegible] spiritus sanctus
[illegible] miserias [illegible] spiritus
et salutare [illegible] consolamur
[illegible] super nos oculos suos [illegible] et [illegible]
adoptat [illegible] filii [illegible]
[illegible] veni [illegible]
[illegible] dominatur [illegible] super [illegible] in [illegible]
dit et [illegible] quod [illegible] membra [illegible]
[illegible] et spiritus dei habitat in [illegible]
[illegible] membra [illegible] arma [illegible]
[illegible] spiritus [illegible] operatur [illegible]
mit [illegible] mandata et [illegible] in [illegible]

Et multo opera ipse est lux [illegible] quod [illegible] regit et gubernatur / ipse [illegible] [illegible] inhabitat opera / qui de [illegible] omnia
creavit / qui destructa reformavit / et vetera innovavit / qui est artifex omnium / [illegible] [illegible] virtutes omnia perficiens [illegible]
sapientia [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] / sed virtutes [illegible] / elevativa / copulativa / virtutes [illegible] virtutes [illegible]
et virtute illuminativa / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inhabitat / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

petit [illegible] scilicet ut eo inhabitante possit complere opere quod
conceperat corde / quia [illegible] non solum est spiritus sanctus / sed etiam formans
et legem docet / A. idest quod ostendit interius / facit vincere
adimplere et opere / Veniat igitur in mea mentem scilicet spiritus sanctus
qui ut Gregorius dicit est vera lux / [illegible] videndi / ignis dei / unguentum
spirituale qui unctione sua docet omnes / veritatis doctor / sine quo
impossibile est placere deo / qui ipse deus de deo est / et ita petens spiritum
sanctum venire / petit illuminari a tenebris / illustrari in obscuritate
inquiri divinis flammis / doceri / repleri unctione / vestiri [illegible]
et deo per ipsum reconciliari / quod propheta vellet dicere in hoc versu [illegible]
in [illegible] pro [illegible] ita quod non [illegible] possimus / quia nec cogitare
aliquid possumus ex nobis quasi ex nobis / sed sufficientia nostra ex
deo est / ideo veniat in mea [illegible] totus absorbeatur in miseria
lux. Item in mente mea quod non sum consumpti et veniat super me
[illegible] venit [illegible] a patre [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
/ [illegible] [illegible] plena est [illegible] / sed veniat aliquid novum effectum [illegible]
[illegible] iuxta illud [illegible] xviii effudit super illos [illegible] [illegible] et [illegible]
veniat [illegible] / sed et salutare [illegible] Christus salvator qui mandat [illegible]
[illegible] Jacob [illegible] quod in quibuscumque [illegible] venit [illegible] in [illegible]
advenit et filius [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] ut in [illegible] [illegible] [illegible]
novum [illegible] que ut [illegible] dicat in Christo [illegible] spiritus [illegible]
n [illegible] et [illegible] super ad spiritus [illegible] et [illegible] spiritus [illegible]
et fortitudinis [illegible] [illegible] et pietatis / et [illegible] [illegible] spiritus
timoris domini [illegible] n. venit in [illegible] [illegible] ad amorem
bonitatis / [illegible] [illegible] [illegible] ad compassionem [illegible] [illegible] /
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inter malos ad [illegible] [illegible] /
[illegible] in fortitudine [illegible] [illegible] ex [illegible] bona [illegible]
roborat ut nulla mala admittat / [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
sit ad ea que non [illegible] instigat dando [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] sentimentum / [illegible] [illegible] manifestat [illegible] [illegible]
[illegible] aliquid [illegible] spiritus sanctus et filius venit in mente [illegible]
[illegible] in timore / [illegible] [illegible] [illegible] maiestatis [illegible]
in pietate / [illegible] facit [illegible] / manifestando [illegible] [illegible]
[illegible] / [illegible] facit [illegible] inter malos [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] specialitate / in forme [illegible] facit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod in [illegible] / [illegible]
que [illegible] supra leges [illegible] esse magni [illegible] et [illegible]
[illegible] deducendo in adimpletionem [illegible] / in [illegible] [illegible] dat
[illegible] [illegible] maiori [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] / iste
[illegible] petit utriusque adventum invisibilem / quia tota [illegible]
[illegible] affert filius in [illegible] [illegible] [illegible] in adventu
[illegible] amoris. Ex hoc [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] adventus filii et spiritus sancti [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] effectibus [illegible] distinguit ut [illegible] supra est [illegible]

[Margin:]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
bonis [illegible] [illegible]
copulat [illegible] [illegible]
[illegible] fidei [illegible]
[illegible] / et [illegible] corda
ad [illegible] amoris [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] defendendo et in
[illegible] victoriam
prestando [illegible]
[illegible] [illegible]
est [illegible] [illegible] ut
salvat [illegible] [illegible]
elevat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
et inflammat [illegible]
[illegible] celestia [illegible]
elevavit me spiritus
et [illegible] me ad
portam orientalem
renovat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
spiritus [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]
illuminat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
et informando [illegible]
spiritus [illegible] que [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad
salutem [illegible] [illegible]
[illegible]

Et racio quia distinguuntur secundum illuminacionem intellectus et in flammacionem
affectus. 2o infert quod licet unius effectus possit esse sine alio, in
missio unius non sit sine missione alterius, ideo est quod utraque
concurrat in gracia, unum ad illuminatur intellectus, ulterius in flammatur affectus.
Et cuius 3o infert quod complecior sit missio filii visibilis quam
spiritus sancti, invisibilis missio spiritus sancti magis est completa quam
invisibilis missio filii. Racio prime partis est quia filius assumpsit
manifestatur per unionem carnis, quam spiritus sanctus in columba
vel igne ut notum est. Racio 2e partis quia expressior est manife-
statio in cognicione et dileccione quam in sola cognicione. 4o Alexander
in scripto primi libri in litera assignat hic dicendum de ista missione
invisibili quando missus est ad Christum, quando mittitur ad angelos, quando
ad beatos, et quando ipsa missio est continua in augmento gracie,
sed hec ad alia pertinent. Sequitur ibi tractatus de missione visibili
ipsius filii et spiritus sancti de visibili missione spiritus sancti [illegible] sunt predi-
cte [illegible] missiones [illegible] a [illegible] petunt a domino [illegible] veniat super
me misericordia tua et salutare tuum. Circa quod notat Alexander de Halis in se-
cundo primi quod sepe apparuerunt angeli in testamento veteri et adeo
mittebantur quod sunt administratorii spiritus in ministerium missi propter eos qui ca-
piunt hereditatem eternam, sed in illa missione angelorum secundum capit
denominacionem propter mittentis dei, sed non propter [illegible] ad quem mit-
titur [illegible] et si nichil efficiatur [illegible] angelus dicitur mitti. Ex quo
[illegible] quod alia est racio missionis in angelis quam in personis divinis.
[illegible] angeli mittuntur ut ministri, qui quamvis [illegible] efficiunt in illis
ad quos mittuntur, sed persone mittuntur ut domini. Consimiliter persone
divine ubique sunt, angeli vero non sunt ubique, et ideo missio in divinis
personis non salvatur nisi [illegible] aliquo non [illegible] non
erat, non enim potest dici alicubi non esse sicut angeli. Ex quo
colligitur quod missio personarum dicitur [illegible] in creatura
quam mittitur in missione non efficitur ut persona ad nos missa
habitatur et inhabitet in nobis, quod hoc est novo modo esse
[illegible] hoc est alio et alteri modo esse quam in aliis creaturis.
Et consequenter quod numquam aliqua persona erat missa visibiliter ad
aliquem in veteri testamento, omnes apparitiones non ostendebant personas
[illegible] quod in [illegible] apparicionibus nec actu [illegible] qui
declararet aliquam personam [illegible] cui apparicio [illegible] fiebat,
dicitur enim Daniel vii quo Danieli apparuit filius ut accipiens regnum
et pater quoniam ibi dicitur antiquus dierum ut dicitur. Et Augustinus dicit quarto
libro de trinitate quod filius ibi apparuit ut [illegible] a patre
ut in actu ibi apparuit qui ostenderet patrem [illegible] a patre fie-
tam [illegible] Danieli sed ipsa apparicio ostendebat [illegible]
filii a patre et illarum personarum equalitatem et ordinem
[illegible] ad invicem. Et consequenter [illegible] quod non [illegible] apparicione
in missionibus quia missio ultra apparicionem includit [illegible]
[illegible] [illegible] dicitur persona mitti visibiliter [illegible] in aliquo signo

visibili specie / que mitti significatur ut ab alio procedens et in alio
inhabitans demonstrari / vel quando exprimit procedentem inhabitationem / sicut spiritus sanctus
in specie columbe descendens super Christum hoc ostendebat. Iuxta illud
super quem videris spiritum descendentem et manentem hic est / et similiter
quando erat missus in linguis igneis Act. ii. quod sedit super singulos eorum
etc. Et postea ponitur divisio missionis invisibilem et visibilem. ipse
ut dicit Augustinus quarto de trinitate sicut spiritum sanctum a patre procedere non est
aliud / nisi donum esse sic spiritum sanctum a patre mitti / non est aliud
nisi cognosci / quod procedit a patre. ut donum et secundum hoc inhabitat in
aliquo effectu sibi sancto appropriato. Sicut autem esse a patre est filio [sicut natum]
esse / sic filium a patre mitti invisibiliter est cognosci / quod filius
est a patre per cognitionem et caritatem inhabitantem in aliquo esse
cui sibi applicato. Sed hec invisibilis mitti ultra hoc importat mani-
festationem temporis per aliquod visibile signum seu sensibile.
Sic ergo nolens esse contentus de adventu invisibili sponse
petit ut visibiliter fuisset missus ad eam. Non dilectio. Cum enim sponsa
haberet inhabitantem spiritum in se et filium [illegible] quo facit fuit sancta
et erat prophetarum [illegible]. Unde dixit super omnes docentes me
intellexi etc. inhabitatio filii / et iterum spiritum sanctum tuum ne auferas
a me etc. inhabitatio spiritus sancti / quem petebat in suo corde
innovari hic in aliquo novo effectu mitti. Non possit
de claritate ponitur prima conclusio et est hec. Post missionem invis-
ibilem filii / conveniens erat mitti cum visibili missione. Ratio / secundo
consideramus primo de missione filii quod ab homine venit / promissi-
ones invisibiles ad bonum statum non debuit salvari / et sine missione
fuisset in mundo visibiliter filius dei. Et ratio quia sicut a deo erat
preordinatum / sic erat hominibus revelatum / sic erat prophetatum
sic erat in multis figuris ostensum / et ergo sic fieri debuit
[illegible] quod aliud si non promissum sed preordinatio divina immutavit
est revelatio vera / prophetia fidelis / prefiguratio effectualis
[illegible] sic si aperit [illegible] prefigurando adventum filii invi-
sibilem ad multos advenit ad adventum eius visibilem [illegible]
quod visibilis invisibilem sapere debeant. Dicit n. sicut filius
filius dei super adam visitavit super synagogam salvit super in
deos / salvit super gentes et subdidit. Salvit de celo in virginem
de utero in presepe a Jordane in crucem / de cruce in sepulcrum
de sepulcro in celum. Et allegat illud psalmi. Exultavit ut gi-
gas ad currendam viam a summo celo egressio eius et occursus
eius usque ad summum eius. Et illud in Iohanne. Exivi a patre et veni in mundum / iterum relinquo mundum et vado ad patrem / sic n. deus a se ad nos gravit / ignavos erudi-
vit / frigidos accendit / sic quod angelus prevaricavit non [illegible]
fecit / hominibus preparationem effecit sed ut dicit pondus
[illegible] assumendo [illegible] venit et qui [illegible] regnant [illegible] sic precedit [illegible]
[illegible] et vado ad patrem. Unit eum ad patrem qui sunt assumpti [illegible] et sedet [illegible]

¶ a

✝

[illegible] quod [illegible] relinquo mundum [illegible] filii a patre / [illegible] exivit a patre est / [illegible] exivit a patre / quod pater in filio / et filius in patre. Et veni in mundum [illegible] et [illegible] temporali dispersione / et vado ad patrem [illegible] relinquo mundum [illegible] mirabilia //

[missi]

10 xv

desperationis ab homine abstulit / hic iste petebat salutare venisse
dicat n. aug. li° d'va in nocentia ca° in tali desiderio tali
ipse resonabant pred. usque ad .i. optatum quousque ipso deus multe
opus impleuit / et homines iacentes erexit et d'spalude
desperant cum magno ut ita dicam conamine extraxit / Ex qua
iste gratie homines saluator hic est in missione filii visibili q est eius in
carnatio maxime habundauit gratia dei / Ro. q mitt tanta gratia
collata erat alicui homini sicut isti qui assumptus est in vnio(n)e
ubi q data est sibi spiritus non ad mensuram sed in plenitudine
et habundantia apparet q tempus incarnationis dicitur esse plenitudinis
Ex quo d'r q hic homo in quo dei filius apparuit ab omni cul-
pa erat immunis / racio Quia erat gratie habundans / Sic
q erat supra homines singularis sanctitatis / p3 q contra peccati
onem non potuisse nec peccasse / et hec gratie habundancia sin
gularis est sanctitas et nulli alii concessa / 3° q erat maxime
vnitatis cum deo q aliqua alia creatura / q quo n. erat nec ...
xie gratie et precipue sanctitatis / sed q erat cum deo maxime vni
tus / q gratia et sanctitas vniunt deo / Erat namque vnitus deo
vnitate personali / Ex quibus infero primo q humana natura in v
nitate persone assumpta erat ipsius diuinitatis instrumentum proprium et
intrinsecum .i. coniunctum / p3 ex precedentibus / vnde dicit B. t. quod aca
vnitur ad operacionem securi serra et aliis tanquam instrumentis
extrinsecis / tamen cum et membris vnitur et vt instrumento proprio
et intrinseco / sic eciam diuinitas omnes alios homines sed per instru-
menta extrinseca / et a se separata et mouet eos ad opera quia
omnium vult creature / ut ad inferendum vitare / vel diligendum
bonitatem / et ad operandum iusticiam / Sed homine assumpto vnitur ut proprio
et intrinseco instrumento / et operatur per ipsum / et multa alia
quamcunque operaciones / ut sunt peccata multe / miracula illuminatio / per gratiam
/ et introduccio in vitam eternam / Ex 2° infero eciam q hec
eadem gratia qua hic a deo eligitur / et qua assumptus est
in vnitate in vnitate persone / racio q illa est quedam
singularis et precipua / Sed nullus alius preter hunc erat a deo
constitutus media(tor) ad recipiendum gratiam generalem mundi dei / racio q
hec erat proprium opus dei / et non potuit fieri / nisi per eius proprium
et intrinsecum instrumentum / Et adhuc aspiciens petebat iste ut ve
niret / veniat tamen salutare quia n. non debuit ... alter
debuit ad innocenciam restitui / debuit in sanctitate quam amise-
rat reparari / debuit in omnibus in quibus corruerat repar-
ari / hic .n. iterum creati sumus ut essemus aliquod initium creature eius
hic erant sumus de potestate tenebrarum ad regnum claritatis / Deinde hic
ex vetusta seruitute erepti et translati in libertatem filiorum
dei / qualiter amplius ... ambularemus in nouitate vite
hic .n. deus valde familiariter conuersabatur cum hominibus

Margin: sanctitas etiam dispositiue ... debuit vobis est ab omni ... libera et perfecta et ... media.

salutare tuum .i. filium tuum 2m ... tuum .i. ... at ... ... Jacob ... salu-
... ... salutare dei nostri ... venit ...
... ... ecce rex tuus venit tibi iustus et saluator / venit autem ipse pro nobis ut nos ...
... fortitudo nostra ... saluator / venit ut nos ... ad bonum ... 32 ...
... ... et ... ... / veniat tamen salutare tuum .i. filius qui ...

Iuxta id Mathei postea in tribus visibus est / et eciam hominibus com-
paciebatur / petebat quantum ut hec salutare veniret ad fructum salutis in medio
terre. Et quod hec ita debuit fieri 2m quod exponebat premissio-
dei Sed quod erat opus de apparicione spiritus sancti vel patris in signo
sensibili. Ut dicit Allexander de halis in scripto primi quod missio seu appa-
ricio visibilis / non semper fit ad manifestacionem persone inhabitantis
per graciam Sed frequenter fit ad ostensionem persone inhabitantis per gracie
plenitudinem / qualis inhabitacio fuit in Christo / et aliquando in apostolis
Unde pater in voce apparuit dicens hic est filius meus dilectus / in quo michi
bene complacui / ipsum audite / et spiritus sanctus in specie columbe. Pro isto
[illegible] considerandum quod in Christo fuit sufficiencia plenitudinis
[illegible] primo causa / et postmodum gratie efficiencie quo
ad naturam [illegible] postmodum esse [illegible] quo ad naturam humanam
[illegible] duobus modis est gracia in sacrario / per que regnavit [illegible]
in salute / et digne suscipientibus deus largitur graciam / propter Christi
[illegible] fuit redundancia plenitudinis per modum doctrine in
[illegible] predicacione sicut dicitur de eius plenitudine accepimus et graciam
veritatem / quia ipse plenus erat et gracia et veritate [illegible]
preposito [illegible] quod opus erat pro salute [illegible] visibili missione
spiritus sancti [illegible] incarnacionem / [illegible] incipit a spiritu
sancto [illegible] elevari ad [illegible] plenitudinis invisibilis
[illegible] valde utilis erat aliqualis excitacio in sensu / quod non fides
[illegible] esse ex auditu exteriori / et quod per signa exteriora [illegible]
ostenderentur dona invisibilia gracie / et quod invisibiles dei
potencia manifestaretur exterius per miracula / sic ergo utile fuit tunc
ex plenitudine [illegible] missionem spiritus sancti visibilem / scilicet
[illegible] quia homines erant valde duri et rudes / et [illegible]
per doctrinam aut miracula / Ex quo elicitur et si in veteri testamento
non erat talis plenitudo / missio / debuit tamen fieri in novo
[illegible] quod in veteri testamento non erat tanta plenitudo et redundancia
sicut in novo facta est / Unde et familiaris [illegible] deus hominibus
[illegible] se [illegible] / [illegible] et [illegible]
gracia sola sufficit ad istius plenitudinis ostensionem / [illegible] talibus
sensibilibus non est opus / [illegible] ut se [illegible] / quia valde [illegible]
[illegible] ad [illegible] sensibilia et disponuntur ad percipiendam reve-
lacionem / sicut patet de fide / [illegible] valde crescit ex [illegible]
racione [illegible] / et si [illegible] de hac plenitudine [illegible] non
[illegible] opus est ad eius [illegible] tali [illegible] / [illegible]
manuducti ad fidem / Unde sicut non ita [illegible] fiunt miracula
ut tunc fiebat / sic ergo et signa sensibilia opus non est. Et
dicit Allexander et aliqui istam plenitudinem aliqui [illegible]
per graciam [illegible] / non tamen omnibus / Unde facta est visibilis
[illegible] missio / quia [illegible] subiecerunt se homines [illegible]
[illegible] ministerio illorum / ad quos visibiliter missus est
spiritus sanctus / [illegible] tamen plenitudo [illegible] redundancie [illegible]

cristus est baptisatus / et qui inquit perdurat / quia columba data est vis significativa aliis baptisatis / et tunc recte cepit misterie fidei
sensibilia / ut ceteris omnibus crederetur / In apostolis autem erat plenitudo
quedam gratie / Sed descendebat de christo plenitudine / et de christi plenitudine gratie et doctrine illa
gratie accepimus ab eis per modum ministerii in dispensacione
sacramentorum / Unde ipsis data est a christo auctoritas docendi / et baptisandi
datus est eis visibiliter spiritus sanctus in specie lingue ignee et ad ostendendum ple
nitudinem inhabitantis spiritus sancti in eis per modum ministerii / Deinde
ad plenitudinem vitalis in aliis commendandam per modum doctrine
Ex hoc patet quod spiritus sanctus erat plenitudo manifestanda in capite
et per gratiam in membris / quia per hunc debebat salus effici / et
per ministeria aliorum omnibus publicari et predicari debe
bat per totum mundum omnes gentes in remissionem omnium peccatorum / Hic
petit primo invisibilem adventum per quem Veniat michi
quia iste est merito pietatis et misericordie hic eius adventum disponimus
et originamur / Deinde ad terciam petit visibilem adventum
hic dicitur dei / Salutare tuum quia per opera visibilia in
carnacione promeruisset in salutem per opera filii dei in
homine assumpto alioquin non fuisset sublatus / et 2o optat vi
sibilem spiritus missionem / qui est salutaris ex quo diffusionem
salutis ad faciem per christum in omnes gentes / Unde in lege et prophetia
promovebat christi adventum desiderare / et quod Iohannes baptista
sua predicatione et baptismo et vita et testimonio disponebat
homines ad susceptionem christi gratie et doctrine / Sic spiritus sanctus in sua
missione visibili testificabatur quod plenitudo divinitatis erat in
christo / ut eo libencius audirent eum homines / Sic eciam apparui
sse spiritus sanctus visibiliter super apostolos quod homines mirabiliter dispo
suit ad susceptionem fidei per apostolorum predicacionem / et quomodo ad susce
ptionem et fidem quemadmodum et in nacione gratia spiritus sancti effundebatur
ut habetur in actibus apostolorum / Et sequitur Veniat eloquium tuum / per quod promis
sum est in scripturis prophetarum / quia de ambobus hiis erat facta
promissio in scripturis / quia et de adventu invisibili / et de christi incar
nacione / et de missione spiritus invisibili / Sic non erat dictum per
prophetam Iohel Effundam de spiritu meo super omnem carnem
et prophetabunt filii vestri / et filie vestre

tuis

Et respondebo exprobrantibus michi verbum quia speravi in sermonibus
tuis / propheta petiit inhabitacionem personarum per dona charismatis
deveniat super me misericordia tua / hic vero petit illorum donorum
usum debitum et liberum / et respondebo / ita quod eo velit
divina dona suffocare / non velit eis abuti / sed velit quod

tingere gratia non nisi invocanti recipe ... confitemur esse ... nec assequi non invocando gratiam acceperit. Et alibi. Si quis
... gratiam et in alterius illarum administrantes sicut dispensatores
multiformis gratie dei. Vel sic potest legitimari petit ipsa
sibi salutem mitti. ... veniat super me misericordia tua et salutare
tuum ... ... veniat in carne filius. Hic ... promittit a hominibus
... et victoribus tueri et defendere fidem et religionem eius.
Respondebo exprobrantibus michi verbum quod ... qui ad me ... aut
inutilis adventus eius ... confitebor et defendam ... ab ista
... quoniamque ... quo ... ... se dominus ...
... quod ... meam fecit ... Sic ergo respondebo ... nec
... dabit gratiam ... Si dedit salutem ... illarum ...
... ... sicut fuit visitatus a
deo. Vel potest sic legitimari petit ipsa super omnia sibi a
deo ... ... Hic ... promittit in ... ...
esse fundatus ... ... in sermonibus tuis et ita queque
petitio ... est promissionem ... ... fuit promittit
recompensare. Et ... quasi ... istorum haec petitionum ...
... ... sit ... veniat misericordia ... ...
... salutare ... ego ... verbum exprobrantibus respondebo
... ... in tuis sermonibus
... ... fundare ... ad ... ...
... adeo ... ... aliquali recompensatione
Et modo ... questio pro declaratione ... ...
dei et ... sit ... apposito verbum respondendi ...
quod sit ... ... promittit ... in persona ...
fidelium ... sicut ... ...
... dei ... est ... ... est
... ... et ... ...
... ... fidem fateri ... et ... ... est ... ... in
... ... fidem fateri ... et ... ... et sic ...
deos et paganos ... ...
fidei ... in ... dictum est omnibus ... ...
... ... in ... ... et ... ad ... ...
... ... in ...
... respondendum est ... ... quod
deus dicit. Sic luceat lux vestra coram hominibus ut vi
deant opera vestra ... ... qui in celis est
et ... ... in ... ...
nobis ... et ... ... pax ... ...
... et ... ... est ... ...
... ... in ... est ... ...
... et paganis ... est ... fide disputandum ... ut
... ... qui negat
... fidei et ... ... respondendum ... ...
... ... quo ... ...

40

capitulo viii

[marginal note, top right] que magis [illegible] [illegible] tui [illegible] mei / vel sic videbo [illegible] q[uo]d dicit [illegible] [illegible]ando ubi e[st] deus tu[us]

proselita est conversacio / primo et roborando iuxta illud [illegible] ante ei dixit quid respondebis eis [illegible] / primo quo ad omnes partes que fit sa[-]
cerdoti [illegible] sic ista [illegible] / primo promittit bellare / secundo petit ne deus aufe[-]
rat illi arma bellandi illi ne auferas / tercio ponit sua arma
[illegible] in [illegible] audacie arma [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] audacie [illegible] expro[-]
gressus [illegible] arma motivum [illegible] in sermonibus tuis [illegible]
et respondebo quod [illegible] mea et salutare tuo semper me venit [illegible] re[-]
ducit cogitacionem iuxta illud [illegible] [illegible] non [illegible] dice[re] [illegible] aliquid potero
[illegible] verbo salutare quod [illegible] dicat et [illegible] [illegible] dicit Gloza
[illegible] mea tua erit supra me ut protector et [illegible] adversus
[illegible] / tue responde [illegible] iuxta quod alibi [illegible] et [illegible] deo meo [illegible]
[illegible] omnem mei [illegible] ac difficultatem / et quid
[illegible] deus pro nobis / [illegible] est [illegible] nos / [illegible] est [illegible]
eius qui [illegible] et [illegible] opprobrantibus [illegible] responde / Unde
[illegible] aliquo [illegible] [illegible] [illegible] opprobrium [illegible] simul opprobrium
[illegible] ponuntur tres [illegible] ad [illegible] / primi sunt [illegible]
[illegible] qui sunt [illegible] mali ab inicio [illegible] vite dulce
[illegible] apostataverunt et ut [illegible] dicit de [illegible] [illegible]
gaudent et sine placant sine rogant [illegible] nocendi voluntatem
[illegible] nocere velle [illegible] [illegible] [illegible] est / et ut dicit [illegible] XI
libro de civitate dei demones maxime invigilant ut [illegible] [illegible]
ut eis honor divinus exhibeatur ut simul cum [illegible] [illegible] eis [illegible]
pessimam [illegible] habeant in iudicio dei / Ex [illegible] primo [illegible]
[illegible] principaliter demones tendunt adversus fidei subversionem [illegible]
[illegible] illa est fundamentum et robur [illegible] [illegible] temptacio
[illegible] [illegible] [illegible] ut adoraret [illegible] omnia tibi da[-]
bo si cadens adoraveris me / [illegible] secundo eciam [illegible] eis
est credendum [illegible] [illegible] [illegible] racio / [illegible] nocendi cupi[-]
[illegible] ut dicit [illegible] in [illegible] [illegible] sine [illegible] [illegible] [illegible] bonum facit [illegible]
[illegible] et [illegible] / [illegible] ordinat in decepcionem hominum ut [illegible]
dicat / Et [illegible] aliquos [illegible] [illegible] [illegible] / illis abutitur in hominis
[illegible] / Sicut dicit [illegible] in libro de [illegible] [illegible]
demones [illegible] [illegible] esse / et [illegible] esse appetunt [illegible]
esse vel homines abducatur / [illegible] volunt ut hominibus mor[-]
tem sempiternam [illegible] / [illegible] ut [illegible] seducere possent
Ex [illegible] eciam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in eis [illegible]
demones sunt amirandi / [illegible] admiracio [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] credendi [illegible] et affectionem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] in libro de [illegible]
[illegible] demones [illegible] sunt [illegible] / et [illegible]
sensus [illegible] / et motus celeritate / [illegible] [illegible] [illegible] homines
[illegible] tarditatem mirantur / [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] / in [illegible] subtiles / et [illegible] [illegible] posse / [illegible] multa

[marginal notes, right]

honorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] paganorum iudeorum / [illegible] fidem [illegible] vel sic [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] cum demonibus [illegible] [illegible] habeat [illegible] [illegible] et detractoribus [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / sapiencie [illegible] / [illegible] ne taceas [illegible] deus laudem meam ne taceas quia os peccatoris et dolosi [illegible] me [illegible]

[illegible] videbo [illegible] [illegible] posse eis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ingenio [illegible] / et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in sermonibus tuis [illegible] [illegible] [illegible] ego dabo vobis os et sapienciam cui non poterunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] loquimini [illegible] [illegible] qui loquitur [illegible]

ut si credit [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] bonum facit [illegible]

aerei

mira faciunt que homines facere non possunt / quia que multa eis inservi-
unt atque eis demones diuersos impendunt / Vnde dicit Augustinus ille qui
se a cupiditatibus et voluptatibus mundat ad eos sentiendum / Vnde id querit
quod [illegible] eorum est / et id amat cum principaliter bonum esset / Et subdit
Augustinus Demones habent subtilia corpora / et sensus acutos / unde propter hoc [illegible]
multis hominibus sunt / Quia aliquas et bestie hominibus esse [illegible] / Sa-
nitatibus [illegible] / quia acrimo olfactu bestia latentem invenit / et hominem ad
[illegible] / quia [illegible] est praestancior [illegible] homines / et multa animalia ut
[illegible] herbas de pascendo sue saluti noxia [illegible] / ut aliqui corporaliter
[illegible] / cum tamen homo [illegible] dicerunt ut possit cognoscere que essent noxia
[illegible] / Nec est [illegible] multam experienciam multa praeviderunt / unde propter hoc
[illegible] sunt / quia aliquas mali senes / que sunt [illegible] et doctores
[illegible] sunt / quia aliquas [illegible] discipulatos / [illegible] / ex quo [illegible]
colleceret [illegible] / et tanti
[illegible] / ita sua corpora [illegible] artibus / et tanti
[illegible] / ut [illegible] nesciunt ut aliqui viderunt / narrata non credunt / [illegible]
[illegible] / quia aliquas medici / naute / et agricole de multis mo-
[illegible] / essent bonis simplicibus [illegible] / quia medici de valitudinibus et
infirmitatibus / naute de [illegible] et tempestatibus / agricole
de arborum fructu [illegible] multa presenciunt / ut [illegible]
[illegible] dicuntur / Augustinus [illegible] / ut veniat super me
[illegible] et respondeo [illegible] malignis spiritibus
Vnde omnia [illegible] que essent [illegible] agnoscere [illegible]
[illegible] / [illegible] cognoscuntur / nisi dono [illegible] / quia
est discretor spirituum / qui [illegible] / et si [illegible] transfiguraret in
angelum lucis / dat cognoscere et [illegible] / [illegible] introductione [illegible]
[illegible] est [illegible] Augustinus [illegible] ut dyabolus [illegible] inimici-
[illegible] / et [illegible]
[illegible] / quibus [illegible] / aut [illegible]
invidus / [illegible] quia alligatus est ne faciat quantum [illegible]
Vnde [illegible] quantum [illegible] / [illegible] fieri colluctatio
/ que est [illegible] responsio [illegible] dyabolus in temptando
[illegible] / [illegible] respondet / [illegible]
[illegible] vobis colluctatio [illegible] carnem et sanguinem / [illegible]
[illegible] potestates tenebrarum harum et principes ac rectores [illegible]
[illegible] / que potuissent [illegible] homi-
[illegible] / ex quo [illegible] demones / quia [illegible]
[illegible] quibus que [illegible] / et [illegible] est / [illegible] / qui [illegible]
[illegible] stamus / Vnde quid valet bellare et [illegible] / [illegible]
[illegible] / Vnde [illegible] est ei / dyabolus [illegible]
[illegible] / sed vult in fugam [illegible] homo [illegible]
[illegible] respondet / non fugiet de bello / Vnde fortiter resistendum [illegible]
dyabolo non resistitur et venit et tollit [illegible] de corde [illegible]
[illegible] fiat [illegible] / [illegible] / [illegible] resistitur
[illegible] zizania [illegible] Math XIII [illegible] dyabolus [illegible]
corde [illegible] ut traderet [illegible] Joh XIII [illegible] petrus

X [illegible] resistite dyabolo et fugiet a vobis / [illegible]
[illegible] dyabolo [illegible] resistit / [illegible]

4 [illegible] demones [illegible] / [illegible] ut dicit Augustinus / [illegible]
[illegible] / [illegible] potestate [illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible] dyabolus [illegible] / [illegible]
[illegible] ut possent [illegible]

si sit acquirit tormentum eum eo / Iuxta illud Ite maledicti in ignem eternum qui paratus est dyabolo et angelis eius / Mat. XXV. Modicum autem ut confitemur Augustinus in libro de vera religione invicti esse volumus ... est ... talem adversarium et mirum ... cum ... non possimus ... nisi dei adiutorio ... Exemplum ... adversarius et ... victorie / quia vincit ... Augustinus ... in nobis victi ... in redemptore ... temptatorem ... quo dicitur ... et ... respondens Iuxta illud ... vite a quo trepidabo ... sunt multa que ad superandum demonem invitant / ... fides est ... dyabolus ... impugnat / et ... armis ... obviandum ... lorica ... arma ... invictissima ... et quod dyabolus ... mille nocendi modos / ita ... multiplicis ... Augustinus in libro de vera religione ... temptatio ... hominem / quod ... suscepit ... dyabolus ad appetendam cupiditatem voluptatis ... Dic ut lapides isti panes fiant / ... carnis voluptate ... potuit ... temporalis ... potat ... ostendit sibi omnia regna mundi / ... subiecta est curiositatis ... precipitare se de templi pinnaculo ... in ... voluptate / qui ... Dei ... subiectus est ... spectaculo adhesit ... mutabilibus ... inferiore ... quod ... pugnat et superatur ...

Exemplum ... sunt modi ... dyaboli ... principales ... demonem gule ... intrauit ... carnis mortificacione Luc. VI. Belzebub princeps ... oratione Mat. IX. Spiritum invidie ... agitavit Saul ... Regum XVI. ... quo ... in ... magistro ... demonem ire ... Luc. XI. ... assumpcione ... dilectione ... demonem avaricie ... possidebat Mat. XII. ... mutabilitate ... ut ... demonem ...

... demon dat ... accomodat se ... latet ... vincit ... tenebrose affectiones et ... Job XL ... magis ... Job ... et Hugo dicit ... invadit ... deleccatione ... et ... in morte ... Augustinus libro de vera religione ...

+

q(uod) veniat asmodeus d(e) c(ap)i(tul)o in Thobie / sanat dura flagellacionem
malicia / etiam unius hore oblivionem facit luxurie magne / Eccl(esiastici) xi
sed demonum acredie / decimo quod spiritus ipsius conficiat ossa / com-
itur in fusione grate distractionibus / Unde Luce xi si in digito dei
eicio demonia / profecto venit in vos regnum dei / Decimo elici-
tur quod preparacionem in bello cum talibus multum est procedendum / quod
quod singule temptacioni opponenda est virtus resistendi et vincendi
quod contra illas pugnat superbia / obicienda est humilitas / si gu-
la austeritas / si invidia consensus et unanimitas / si ira dilectio
caritativa / si avaricia [illegible] est dulcore misericordia / sed luxuria [illegible]
continua pugna / et rara victoria / [illegible] abicienda sunt luxurie
[illegible] / Decimo elicitur quod in pugna cum demonibus non sunt
expectanda de celo miracula / [illegible] quod homo [illegible] ad
[illegible] / [illegible] non ut apostolus
arma sue milicie / que tamen non sunt carnalia / non
dicit pugna [illegible] est in comessacionibus et ebrietatibus / non
in cubilibus et in pudiciciis / non in contencione et emulacione
/ sed induendus est dominus ihesus xpistus / accipiendus est homo novus / qui
secundum deum creatus est in iusticia et sanctitate veritatis / [illegible]
[illegible] accipite armaturam fidei ut possitis stare in die
malo [illegible] in die belli / milicia siquidem est vita hominis super ter-
ram / [illegible] quod [illegible] sunt [illegible] ad expugnandas
[illegible] temptaciones / [illegible] sunt armatura fidei / iste sunt
arma iusticie a dextris et a sinistris / ista [illegible] nova
vestis / que facit novum hominem / iste sunt arma lucis [illegible]
[illegible] mediantibus quibus induimus [illegible] ihesum xpistum / quia
[illegible] induere ut [illegible] dicit [illegible] est [illegible]
quibus xpistus vita dixit [illegible] assumere [illegible] / Unde iste
Respondebo exprobrantibus [illegible] est in me ut [illegible]
insidias evadat / [illegible] faciebat david [illegible] oculi anticipa-
verunt vigilias [illegible] anticipaverunt vigilias oculi
mei / Et alibi in matutinis [illegible] in temptacionis inicio [illegible]
[illegible] et [illegible] petere [illegible]
[illegible] xpistus [illegible] sobrii estote et vi-
gilate in oracionibus / Unde [illegible] c ix [illegible]
[illegible] traduntur in manus temptatoris / quia forte traditi sunt
[illegible] / [illegible] accepit / Et
[illegible] ne arma [illegible] in arma / ne
ut [illegible] armis [illegible] / [illegible] fides
est magne efficacie in hac pugna / [illegible]
[illegible] est cum armis seu cum virtutibus / manifestum est quod omnium
illorum efficacia pendet ex fide / quia illa est fundamentum / ita est
omnium bonorum [illegible] / Unde dicit [illegible] xxxi / Nemo
[illegible] fidem [illegible]
[illegible] facit [illegible] fides [illegible] / Et subdit non

[illegible]

valde attendas quid homo faciat / sed non facit / quid afficiat. Unde dixit super hanc petram id est super fidem firmatam / edificabo ecclesiam meam id est fundabo et erigam dilatabo et confirmabo / et porte inferi non prevalebunt adversus eam id est suggestiones demonum / delectaciones viciorum / doctrine hereticorum / tormenta et blandimenta tyrannorum / malorum prava exempla et colloquia / que per adversitatem omnia veniunt / Ex qua patet quod in hereticis quod non fides nostra ecclesia, nulla peccatrix [illegible] tempora et sic patet ut dicit Augustinus fides hominem a vanitatibus in se ipsum reducit ut se reversum assurgere supra se facit / et seipsum et adipsum [illegible] ad unum deum reducit, ut deo venit / deo adherere facit / qui autem adheret deo, unus spiritus est cum eo. Ille per Augustinus fidem vocat scilicet quod firmus facit adherere, veritatem quod non permittit flecti ab adhesione immaculatam quod non dat inquinari / et ut [illegible] in unitate eruditam quod non permittit errare / [illegible] quod [illegible] vitae facit firmissimam quod omnes insidias [illegible] / ferventem / [illegible] igitur / in te aque [illegible] ut pars continue / et inseparabilem / quia quod omne quod deo placet per [illegible] operamur in hanc vincit ut per [illegible] verba et verbera in die [illegible] et noctis / vincit ut per / infirmitate curas et securitate in omnibus [illegible] agnoscunt se monet et [illegible] si est presidentibus pulsanti aperit / intrantem suscipit / ut audiat quid dominus loquitur inquirat / inquirendo diligit / diligendo laudat / laudando toto corde eius plenitudine vult videre / desiderando cum prepremis que audit omnia credit / et admirare ingare [illegible] sua credulitatem deposuit. Hec Augustinus. Ex quo videlicet ex [illegible] nulla potest inveniri in spirituali certamine cooperatio cum si deus non respondet victoriosam unam / dicit Augustinus quod fides credit deum esse protectorem hostis dicit quod perfidem in nobis vigilat Christus / dicit quod proprio in commutabilibus virtutis mentem [illegible] / servat / pietate observata / et ideo quod in presente [illegible] sedens sed homo fide possideat adiutorium [illegible] / quando est quod homini fides tanti possit resistere omnia inquit Apostolus possibilia sunt credenti. Et alibi dicit in scuto fidei omnia tela ignea hostis nequissimi extinguere. Et alibi dicit sed in eo bellantibus timent resistere fortes. Inde de verbis Augustinus sermone xiii de pastore fides est que petram coepit / que vincat omnia / que facit de lapidibus innocentes / et quinto sermone de sancto Laurencio dicit fidei vigor cordium petra compellit / frigus delictorum compellit / et flumina libidinum legittimam compescuit. Ex quibus arguitur nullum certamen est ita forte / quod in animo vigilanti possit minuere fidem et vis quod fides redolet in adversis / ex quo de similibus granis synapis et Augustinus dicit quia fides vincit mundi fluctus / nec frangitur / aut solvitur fluctibus / vincit mundi temptacionis tempestas

Acima [illegible] glo[ria] paru[m] est [illegible] qui cor[de] credit [illegible] nisi etiam confiteatur ore

tes[tis] sui[s] sancti [illegible] mihi et integra est / ne[c] tamen [illegible] domini dei fides / [illegible] quod iste [illegible] petit / ut dei ministerio venit / et promittit viriliter contra opprobrantes sibi stare. Non in fides sufficit in corde [illegible] ita sit habitudo et victoriosa / quia requiritur eius confessio / in ore Dicente apostolo Corde creditur ad iustitiam / ore autem fit confessio ad salutem / Pro decimo nono [illegible] quod inimici fidei sunt triplices in genere / scilicet pagani iudei et heretici / licet multis modis specialibus et quasi infinitis contingit a fide deviare [illegible] hiis in psalmo dicitur / tota die exprobrabant mihi inimici mei / et qui laudabant me adversum me iurabant / [illegible] laudant deum [illegible] isti triplices exprobrant eum / pagani [illegible] sue fidei professores iudei blasfemando / fidei veritatem et deridendo [illegible] professores / heretici vero ipsius fidei veritatem corrumpendo et dilacerando [illegible]

// Hereticos vocat scriptura pseudo prophetas a quibus cavendum dicit / et apostolus predicat Christum gentibus stultitiam / et iudeis scandalum [illegible] hiis qui salvi sunt vita eterna. Ex decimo primo [illegible] quod pagani dissonant a fide unius dei / [illegible] quod nil [illegible] sunt fidei suscipiunt / [illegible] eos qui in fide vivunt dicunt esse fatuos et insanos / [illegible] quia in sensualitate vivunt / quia humilitatem [illegible] esse fatuitatem / quia natura fecit hominem excellentissimam creaturam / quia paupertatem eligere est quoddam detrimentum / quia quo adherendum divitiis [illegible] homini a natura appetitum / et non [illegible] sunt [illegible] castitatem [illegible] est [illegible] / pro quo in libidinoso [illegible] multiplicatur [illegible] / quia [illegible] et quia non [illegible] iniurias [illegible] quod [illegible] / pro quo homo a natura est irascibilis / Unde pagani [illegible] fidei [illegible] dicunt esse quendam dementiam [illegible] quod iudei deviant ab integritate fidei / [illegible] quia illam fidem quam susceperunt in [illegible] / noluerunt acceptare in luce clariori fidem [illegible] et in corporibus figuratam [illegible] signata / gaudent promissionibus / et in [illegible] scandalizantur / quod nos tenemus [illegible] / isti [illegible] adhuc implendum / [illegible] opera [illegible] admittunt / [illegible] carnalium [illegible] / et ita blasfemi sunt / et [illegible] passionem [illegible] morte / et ita blasfemi sunt / et [illegible] Christus predicabat eis [illegible] me scilicet venturum et non invenietis / quia natum et predicantem spreverunt / et in peccato vestro moriemini scilicet blasfemie et infidelitatis. Tercio etiam [illegible] fidei sunt [illegible] / quia valde eius sinceritati resistunt et eam maculare intendunt [illegible] / eius veritatem conantur disrumpere / et veritatem falsificare. Ex omnibus [illegible] quod omnes isti fidei contrariantur quia pagani non susceperunt / iudei non suscipiendo in luce clara [illegible] heretici fidei susceptam [illegible] in clara luce contaminant / pro quo [illegible] gravior est [illegible] / quia simpliciter loquendo infidelitas hereticorum gravior est [illegible] paganorum [illegible] / quia infidelitas [illegible] culpe [illegible] / quia [illegible] fidei / [illegible] / quia non [illegible] magis [illegible] hostes fidei / omnes sunt [illegible] fidei. Unde [illegible] isti sunt hostes fidei / omnes sunt [illegible] sunt fidei [illegible]

a [illegible]

[illegible] sicut heresis dicitur ab eligendo / ita secta a sectando / [illegible] et heresis [illegible] in decretis 24 q. iii heresis grece electio [illegible] quia eam sibi unusquisque eligit disciplinam quam putat meliorem / unde dicit Augustinus heretici qui [illegible] lucri et maxime glorie principatusque sui gratia [illegible] ad [illegible] opiniones vel gignit vel sequitur / [illegible] et [illegible] xi [illegible] ad [illegible] / Et [illegible] voluntate [illegible] / [illegible] se defendit eligendo [illegible] sit deviare / [illegible] ad [illegible] infidelitatis paganorum et iudeorum / [illegible] et [illegible] Augustinus [illegible] ea [illegible] vere [illegible] / [illegible] ea quod sibi [illegible] / [illegible] heretici [illegible] est [illegible] / unde heretici [illegible] scriptura //

probantes ipsius officiaria / propter quod eis nullo modo assentiendum
/ etiam iste hic petit permittit eis vnde respondet / De quo ponitur questio
quarta et si omnes hij sint vitandi / in confessione fidei sunt contendendi
/ primo prius questionis patet per glosam / que super illo loco XX xxii q
redeuntes ... dicit si erat ab ydolatria tamen / vt nec ydolatras
/ nec eorum discipulos conuenire / nec cibis eorum habeas / et sic de omnibus
hereticis et scismaticis / Contra vnde ibi ... q x ... circa in pe
na istorum infidelium prohibitus fidelibus eorum communio / qui non fide impu
gnant vt heretici / vt ab ea discedunt vt apostate / quia in vtroque pro
fert sanctus quod communicatio / Ex xxv parte questionis electio magis est pe
riculum fidei quam carnalitatis / Ideo est quod cum non consanguineos / vel
affines / sic coniuges impedire est vt fidei sinceritas conseruetur / vnde
dispar cultus dirimit matrimonium contractum / Si timor est quod alter
coniugium inferet contumeliam creatoris / vnde lex precipit ab ea qui ipsi
in requiescit tamen si abducat a fide / Ex eodem electio quod non solum
in penam infideles sunt vitandi / sed etiam in cautela / vnde Ambrosius super prima
Cor v positus prolixit quod communicatio sanam .i. scripsit aliquos tamen
fides / pro tamen subiunxit / Descendit quod modicum fermentum totam
massam corrumpit / Item et bonos mores corrumpunt colloquia praua
/ Ex eodem manifeste arguitur quod vbi non timetur periculum / et est species de conuersione
fideles cum infidelibus non prohibentur communicare / Omnibus enim tenetur
colligere cum Christo / et ideo si species est de aliqua conuersione ei communicare licitum
est / propter quod / ... super i Cor x Si quis vos infidelium
ad cenam vocat / et vultis ire omne quod vobis apponitur manducate / Et
ad mensam paganorum / si ire volueritis / sine vlla prohibicione permittimus
ibi expresse causa admittit cum infidelibus communio / vnde est species
de eorum conuersione / Item Augustinus libro v ... non pro ho
mines Christum pro ... vocari / si eorum colloquium communicare vitarent
/ et allegat quod dominus cum publicanis / et peccatoribus manducabat
/ Sed cum multiplex talium infidelitates Dominicus ... predi
care Augustinus Non tenentur sed predicium tamen mali
infideli sunt a communione / et ... hereticus / Sed medici per oppositum
et elucidatorum signalium in quo ... omnia ea esse impleta
que ipsi adhuc expectant implenda / vnde falsificatione scripture
magis in suis erroribus persistunt vt dicunt Lyra in multis
locis expositiones biblie / Pagani autem et gentiles sequuntur
parua . Ex nomine confessione / et dicat ... ra pars questionis
quod dicat quod pagani confessione fidei sunt conuincendi / .i. propter
eorum insanias et feditates opprobrium / ymo et vbi causa non est re
demptio a confessione sed persistendum est in ea / vel vsque ad mortem
illatam / vnde Augustinus opponendo hinc passim dicit quod ... fit

ad dicitur respondebo exprobrantibus mihi verbum. nisi Christum Christiani cum exprobrant nobis illi, a quibus est crucifixus, et dicunt esse scandalum et stulticiam, nescientes quod verbum caro factum est, et id verbum quod erat a principio apud deum, et deus erat verbum, habitavit in nobis, latet namque eos eius divinitas, nec cognoscitur a quibus eius infirmitas in cruce contempta est. Et subdit nos autem respondeamus verbum id est confitentes nos Christianos nec exprobraciones nec minas terreamur. Ex quo primo elicio quod fidei confessio attestatur sufficientie sue. quia id videtur fides esse minus sufficiens et modica, quando actus est opus in confessione non erumpit. Unde quia id est fides modica quae non [illegible] actus suos. immo confessio est actus fidei. Dicit namque glosa super 1o et opus fidei in virtute. primum confessio. [illegible] confessionem quae proprie est opus fidei sicut enim ut dicit beatus Thomas 2a 2e q. 3 articulo primo exterior locucio ordinatur ad significandum id quod est in corde, et quod inde procedit ex conceptibus interioribus cordis eius locus sit cordis, et quod inde procedit ex quod fide oritur. Unde 2a ad Corinthios confessio ordinatur ad ostensionem fidei et quod fide oritur. Unde 2a ad Corinthios habentes eundem spiritum fidei credimus propter quod et loquimur. et dicit in [illegible] quod confessio eorum quae sunt fidei est actus fidei. Secundo sicut [illegible] in corde corpus quae sunt fidei est actus fidei. Secundo elicio quod confessio fidei necessaria est saluti tempore et loco. quod firma patet est apostoli ad Romanos x. dicentis corde creditur ad iusticiam, ore autem confessio fit ad salutem. Et super id allegatum id apostoli si credideris in corde tuo quod deus est et confessus fueris in ore quod deus illum suscitavit a mortuis salvus eris. Et subdit [illegible] parum est in corde credere Christum, et nolle confiteri dum timetur obprobrium. Ex quo elicitur quod confiteri ea quae sunt fidei sunt affirmativa precepta quae licet semper teneamur confiteri, non tamen pro semper sed loco et tempore. sicut dicit beatus Thomas ut supra et in 1o loco tenemur quando et ubi per omissionem huius confessionis subtraheretur honor deo debitus vel etiam utilitas proximorum. Ut si quis interrogatus audientibus interrogatur de fide et taceret et quod per hanc taciturnitatem crederetur aliquibus quod ipse non haberet fidem ut quod non esset fides vera et firma, vel forte multi propter ipsius taciturnitatem a fide averterentur appareret modo tacendo. Et quod ad quod in casu omnes tenentur alios fidem instruere hoc est beati Thome ubi supra. qui dicit in casu necessitatis et ubi fides periclitatur quilibet tenetur aliis fidem propalare vel ad instructionem aliorum fidelium aut ad confirmacionem ipsius fidei vel ad reprimendum aliorum infidelium insultus in aliis autem temporibus non omnium est fidem docere sed prelatorum presidencium. Ex hiis elicio quod fidei confessio non est obmittenda propter timorem scandali. Unde ut dicit beatus Thomas ubi supra articulo 2o in solucione argumenti ultimi dum utilitas fidei speratur aut aliqua imminet necessitas contempta infidelium turbacione contempta debet homo publice ea quae sunt fidei confiteri, et propterea probacione ad [illegible] ipse verbum Christi [illegible] discipuli quia pharisei audientes hoc verbum essent scandalizati respondit dominus sinite illos ceci sunt et duces cecorum Mathei XV. Secus autem est ubi ex confessione

Dicit etiam confessio eorum que sunt fidei est actus fidei

fidei publica absque utilitate fidei / aut fidelium perturbatio sequentur / quia
bus / nec margaritas spargite ante porcos / ne conversi dirumpant vos / sed
quia medium est credere et confiteri / nisi ergo hoc faciat alia opera fidei
contraria / quia huius fides ut dicit Iacobus in canonica mortua dicitur
ubi non dum quod hii inter nostre fidei sunt christiani male viventes / quia
propter tales christi nomen ut dicit apostolus blasfematur inter gentes Secundo pro
fatetur quis dicat se fidem habere / et non habet opera / numquid fides poterit
salvare eum Secundo elicio primo quod ad salutem tendenti / necesse est
malis carere operibus / quare quia quodlibet peccatum adulterat fidem Se
namque aliquando facit mortale primo fidem irritat / huiusmodi nec peccatum mal
le delectat / voluntate debilitat / racionem obnubilat et excecat / et
conscientiam arguit et turbat / et sic fidem que est ex opposito / aut
non admittit / fides etenim mentis est illuminatio / quia ex manifestatione ho
nore voluntate delectat / et ab omnibus que possent perturbare conscientiam sic
sinum vestit Secundo elicio perfectius assercione medium est mala
non agere / nisi ergo unusquisque studeat bonis operibus insudare / hoc est
Greg et Aug dicit non hoc solum a christiano queritur ut malo careat / sed
ut bonum operetur / qui ergo si nil mali faceret nec boni / tamen ad eterne
vite premium non admittitur / sed gehenne ignibus mancipatur Et alle
gat id Mathei 3° omnis arbor que non facit fructum bonum exciditur
et in ignem mittetur Et concludit quod non solum mala egisse sed ergo bo
na fecisse dampnabile est Tercio elicio perfectius christianis opus est bo
nis operibus alios edificare in salute Racio quia unusquisque proximi
placeat in bono hoc est ad edificacionem salutis Nota gratis ut dicat
vitans sic luceat lux vestra ut videntes opera vestra bona glorificent
patrem vestrum qui in celis est / hoc est etenim malis christianis efficaciter
respondere hoc est eorum mala bonis operibus arguere / hoc est cum eis non
verbis et actum verberando certare / et etiam semper vincere Sed apud
nec vincit malicia Quarto difficilior inter ponitur quod semper
cum boni malis in vita et moribus dicunt esse adversi / dicit
Aug libro primo de verbis domini sermone xviii a pravis hominibus
corde semper distinguimini / et si cum ipsis corpore copulam non
sitis negligentes in corrigendis viciis proximis monendo / doce
do / hortando / terrendo et quibuscumque modis potestis / agite ne
maculemini vos mali Aug dicit quod boni sunt dicunt esse meliore
operibus contrarium / quia ipso per debent pugnare cum eis / ut de
ponerent malicias / et contaminarentur eorum nequiciis Et dicit
Aug quod duobus modis malus non maculat bonum / videlicet cum ei
non consentit / et cum eum corrigit / hoc ergo est malo contrarium esse / hoc
est illis verbis respondere / non contrariare redarguere / Ex quarto elicio
primo quod bonis hominibus mali valde sunt vitandi Racio quia
raro potest homo cum eis esse sine inquinacione Dicit enim Aug quod
ante et post domini adventum / raro in hac vita mali / non ma
culabant immunitate sanctorum / quia virtus quod non apparet

facta cordis / vel quod aliquid non consentiatur eis / ut quod sufficienter vel superflue
proveniens quod / coram quibus / et quoniam de suis malis moribus corrigantur
Unde Augustinus in libro de singularitate clericorum: De vita quoque vestra sint
hos invidos / detractores mendaces periuros / et salutem suam neglige-
ntes / qui mortui sunt virtutibus / et vivant in suis voluptatibus / ut tra-
ctant gaudiis eternis. Et subdit: non dico ut unum talem in domo
tua teneas / sed tales utrumque audieris de vita / nulla tibi cum eis
commixtio / nulla familiaritas / nec velis cum eis sermocinari si non
velles domino miserante eos ab errore revocare. Ex quo patet quod

valde eorum conversacio est periculosa / quia si non esset ita eis periculosum
conversari non preciperet ita diligenter devitari / Valde etiam contagiosi sunt
et inficiunt alienum / et sic decipiunt. Unde idem Augustinus: quod sicut
ovicula quedam totum gregem corrumpit / et modica pars fellis magnam
dulcedinem vertit in amaritudinem / et modicum fermenti totam massam
corrumpit / sic unus malus / multa mala facit / quia amaritudines
multas ingerit in conversacione bonorum. Tercio Et per conversacio
malorum sic diligenter devitari / a tantum propter eis sine examinacione
conversari. Unde Augustinus semper ad anteriora te extende nobilitatem
animi / nullis amicorum [illegible] / nullis desideriis secularium ambi-
cionum ex amore inmutari permittas / noli mentem bonitate aliorum
malignitate obscurare / verumque amabilis esto coram deo et
hominibus / quia non deerit gratia ad mandata dei si adest voluntas
recte admonitor. Ex hiis [illegible] quod non est dissimiles de illis
qui sunt cum malis / quia et loth non erat inpunitatus cum malicijs
sodomorum. Ideo non excusatur quis a bono mala videndo. Et
in Augustino: homo aliquis malus fit bonus / si peccatis [illegible]
[illegible] hominem aliena peccata comitti. Ideo nisi vos mala [illegible]
[illegible] in [illegible] dicit / quia sicut [illegible] qui [illegible] dei
[illegible] vocati sunt sancti / quia videndo eorum [illegible]
in eis / fuit [illegible] et providencies. Ex omnibus [illegible]
[illegible] et [illegible] propter bene conversari / inter malos [illegible]
[illegible] hic est donum sancte spiritus [illegible] / quod [illegible]
[illegible] et apostolis qui [illegible] in medio nacionis prave. Et hor
[illegible] dei [illegible] eis sicut patet de Jeremia [illegible]
mittendo [illegible] dicens [illegible] ipso dixit: Ne timeas a facie
eorum / quia dedi frontem tuam duriorem frontibus eorum / et faciem
tuam valenciorem faciebus eorum. Sic et apostolis dominus dixit cum
steteritis ante reges et presides / nolite premeditari quomodo respon-
deatis / ego enim dabo vobis os et sapienciam / cui non poterunt resistere
et contradicere omnes adversarii vestri. Et quod dixit ipse si velle [illegible]
de omnibus respondere et [illegible] [illegible] [illegible] sicut [illegible]
[illegible] in sermonibus tuis / in promissionibus tuis [illegible]
sermo dei [illegible] est / omnibus [illegible] in eo [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] / [illegible] semper

[illegible]

[illegible] [illegible] fidelibus [illegible]

in ore / et laudans eum in omnibus post benedicam dominum in omni tempore semper
laus eius in ore meo. Vel 2m inimicorum respondebo eis verbum sicut
/ aut predicatores sicut fecit beatus Stephanus unde dicit Ambrosius maledi-
cebant ego aut orabam / maledicebant qui obtrectabant verbum
bam qui verbum domini predicabat. quoniam bonum est referre benedictionem
inimicis non referre dicunt possibile benedicere acquirit qui conviciant / et eo
fit iratus / unde dicitur maledicet illi et tu benedices. Non potest sentire ma
ledictum / qui sunt verbum maledicta homini dicit magna benedictionis
perdidit. Non potest referre maledictum / cum verbum est id est os ille

verum est sicut vir qui dure formida et ... quod tunc quid ad labia perducit

Et ne auferas de ore meo verbum veritatis usquequaque quia in iudiciis tuis supersperavi. Supra promisit liberare uti donis domini. et gratias in se non ...
bona hic tamen fatetur quod hic sum ... ... non sicut officiatum ...
quod deo hic est quod tamen possunt omnibus bene uti. Si perderet non abstu-
lerit sed dedit facultatem bene utendi non. non est voluntas neque ...
zentes sed misericordia dei. Verbum vero nomine dicit veniat super me misericordia
dicit. Respondebo. Hoc dicit ne auferas quod id est totum est adeo et ...
datur ab ipso est et quod non dato utitur ab ipso est et quod ...
et quod hic debite et cum dei posito utitur ideo est et sibi magis
utendi non auferatur. Vel possunt sic continuari supra promisit
si Christus qui est salutare veniet in carne. fides et religionis ...
defende ab omnibus malis et ... . Respondebo exprobrantibus
tibi in verbum. Hic fatetur quod hoc non esse ... sua audacia / aut ...
bore sed virtute ... sibi ipse qui dedit gratiam affectandi
illum adventum non auferret gratiam ipsum prosequendi et defendendi
/ ac promovendi. Dicit ne auferas / ac si dicit video ... .
acceptationes et ... retrorsum / ego aut ... melior ...
si saltem non abstuleris verbum de ore meo ... illi audientes
... non retrocesserunt / sed sequebantur / quia illo ablatum fuit verbum
habes. Vel possunt sic continuari supra promisit in donis promissionibus
... fundatum. Dicit quia ... in sermonibus tuis ... superaddit
... non abstuleris super ... non ... in
... sive pene de ... in indicijs
... et ... sermo / et ... facia ... non ab
... datur ... est ... dat dona ... et in eo ...
... sustinencia caveat. Vel possunt ita continuari supra
promisit ... exprobrantibus ... . Responde-
bo exprobrantibus in verbum. Hic iam petit gratiam ad stabilitatem
permanendi in confessione veritatis / quod utrum donum dei est

150

Et monetur quod hec pro declaracione littere / Octavum temptacionis victoria / virtus predicacionis / et persistencia boni operis / que donorum dei habentur / quod questio sit vera patet quia continencia huius versus in primo comminacione ... repromisit omnibus temptatoribus ... evincere comminacione ... et viri ... fidei ... omnibus fidem impugnantibus respondere / et vita ... fidei ... / ... mo ... dicit ... facit / si deus sibi verbum non abstulerit ... non ammonit ... dicit ad hoc domini sue gracie / et ... in temptacionem ... et ... ad primum principium patet / quia quod quando penis in temptacionem non inducit / patet quod temptacionis victoria est quod assistencia dei ... per ... ipsi dominus ... sunt virtutes ... homini ... non vos estis qui loquimini / sed spiritus patris vestri / qui loquitur in vobis / Ex quibus habetur quod virtus confessionis et predicacionis donum dei est / 3a patet / quia sine dei adiutorio / ne aliquid boni possimus cogitare / ... sufficiencia quod deo est ... voluntate nostra est ... et finis temptacio ... resistere / quo ... misi volente ... est ... confessio ... sit ... fidei / ... erit fide confiteri / ... quod ... fides ... infunditur / sicut restitucio visus illi ceco nato erat miraculosa ... visio erat naturalis / et sicut est de confessione / sic de predicacione / ... predicacio fidei / ... est ... virtutis ... ex ... est / ... et persistere in hac vita ... est / ... quod ... incidit persistencia ... et ... alia ... se conservare in esse / patet 2a questio ... omnibus partibus esse falsa / Et ... ista ... sit / quia primo ponitur peticio / 2o ... racio ibi ... in ... quia per peticionem ... dicit ne auferas a me verbum / quod ... ponit peticionem ... quod a te procedit pro ... aliorum salute / ... ci ... de verbo ... veritatis / ... non procedunt a deo ... verbum / ... aliis modis / 3o magis specificat peticionem ... veritatis aliquod est verbum bonitatis / aliquod iusticie / aliquod ... et aliquod veritatis / ... Si deus volunt ... auferre ... ut non omnino auferret / sed ut sibi aliquid remaneret ... dicit ergo sic ne auferas ... quo ... omnibus ... qui quod probrant respondere / et resistere / ... usque ... operit ... nullo ... auferri ... de ore meo ... blandiciis ... nec suppliciis ... nec dolis ... hereticorum / aut ... alio modo verbum veritatis / hoc est ... Et demones invadunt suggestionibus / tortores ... penalitatibus / qui heretici ... subdolis disputacionibus / non permittas me a verbo veritatis declinare / ... veritatem ... abnegare / quia quantumque homo ... et persteterit abnegare veritatem ... sicut ille ... qui ab inicio in veritate non stetit / Adtendendum circa hoc / quod ... ne auferas / quod ... deus aufert ab homine aliquid boni

[illegible] homo fuit ablatus deo et assimilaverit sibi ipsi / nam a
deo hominem aufert ignorancia affectata [illegible]
[illegible] spiritus sancte effugiet fictum / et aufert se a cogitacionibus
que sunt sine intellectu / quia utique hominis adhesio / [illegible]
[illegible] est per fidei cognicionem / quia si non vult querere / nec vult inquirere
sed pocius ignorare / non mirum quod elongatur a deo [illegible]
xiii ideo disperasit nos [illegible] gentes / que ignorant deum [illegible]
[illegible] ignorancia hac homo aufert sibi cogitaciones bonas
[illegible] est quia ut supra est dictum / fides que facit nos ignorare
que dei sunt / sed scire et cognoscere / est regula et mensura bone
cogitacionis / propter quod [illegible] fide purificans corda eorum
[illegible] ablatis bonis cogitacionibus / dyabolus
aufert ab homine dominium in dyaboli temptacionibus [illegible]
[illegible] noxie cogitaciones et incipiunt actuales [illegible]
[illegible] arma nostra [illegible] deiciat vincat [illegible] et tandem morti-
ficat ut dicit glosa super [illegible] / [illegible] auferunt hominem a
deo suggestiones dyaboli / sicut [illegible] repente [illegible]
[illegible] et herba quasi stipulas aufert [illegible]
[illegible] suggerendo / et recedit homo ab [illegible] / suggestioni [illegible]
[illegible] consenciendo / [illegible] turba [illegible] suggestionum hominem aufert a
deo quasi stipulas [illegible] quod [illegible] dyabolo sug-
gestioni homo aufert sibi ipsi remedium resistendi [illegible] habeat [illegible]
[illegible] resistere possit cum adiutorio omnipotentis dei / et ideo [illegible]
[illegible] est [illegible] legibus [illegible] peto [illegible] peto [illegible]
[illegible] non dixit [illegible] aliquo alio membro [illegible]
[illegible] quod [illegible] sibi constituit [illegible] legibus est [illegible]
[illegible] est remedium resistendi a se dyabolus homini aufert possi-
bilitatem aliquid temptacionum [illegible] / [illegible] vult homo [illegible]
quod dyabolus suggerit / et [illegible] ut resistere possit / [illegible]
[illegible] acquirit ut [illegible] est [illegible] resurgere non possit / [illegible]
te non iustificabit te sine te [illegible] / qui creavit te sine
[illegible] consuetudines [illegible] auferunt hominem a deo
[illegible] consuescendo ut [illegible]
est [illegible] erubescere [illegible] frons meretricis facta
[illegible] venit / aut [illegible] / aut nulla esse credunt / [illegible] adeo
videntur / [illegible] laudantur [illegible] ac diffamanda
et [illegible] peccator in desideriis anime sue
[illegible] homo aufert sibi statum penitendi / et racio / quia [illegible]
[illegible] que facit non esse peccata / [illegible] erubescit / non dolet
[illegible] / nec adhoc ut glorientur in malis
[illegible] longe a peccatoribus salus / quia
[illegible] statum non penitendi / dyabolus aufert homini spem [illegible]
[illegible] non [illegible] penitere [illegible] spem venie quia

penitentia est secunda tabula post naufragium / et quando spem habent
corpore ad peccata dolorem ponunt / ex quo in eis quasi peccata sic omnia
sunt obdormita / ex quo putrescunt in eis et non sentiunt. Et
licet tales multa audiant corrigere et si eis quibus aliquibus et
quid dicat / sicut audit quando sic terra sonat / que tale [illegible]
patitur / qui mole consuetudinis gravantur. Ut videndum ut non
sint. Et quod ad eos in christo mori sit ut ad resistendum diuine
prave consuetudine contracta melius vellent vivere / dummodo
non se nollent penitere vellent. Et ideo dicit doctor ad
de se penitere / sequitur differre iste ergo petendo ne deus sibi in-
ferret donum vitale / et fiducia implicite petit / ut se omnia
illa auferri / que viam parant ad hoc ut deus auferet homini
quod dedit / vel non daret quod disposuit. Pro introductione secunde
consideracionis est notandum quod dyabolus multipliciter temptat hominem / sicut
ut expositores eius tradunt / accidentes in multis / sicut
et lunatici quem discipuli sanare non poterant vexacionem /
habemus ex quo omnibus [illegible] malum apprehendebat / ad terram al-
lidebat volutando / per membra diversa dissipabat / et
ad ostendendum passionis vehemenciam spumabat / den-
tibus stridebat / et per languores arescebat / et vox ablata discede-
bat [illegible] quem vexando clamare faciebat / et nunc in
ignem / nunc in aquam mittebat / et cum iam ad christum esset adductus
conturbavit eum / sicut quod peius potuit faciebat. videntes se ei-
cere [illegible]. Ex [illegible] modi temptandi [illegible] demo-
nio ostenduntur / primo in apprehendit per dilectionem. Secun-
do facit clamare ardens desiderium ad peccati consumacionem. Tercio [illegible]
[illegible] facit ad peccati confessionem / et surdum ad verbi dei ammonicionem. [illegible]
[illegible] per mentis instabilitatem / et continua vexacione in [illegible]
[illegible] ad terram allidit et voluntatem [illegible] in [illegible] peccata pre-
cipitacionem / membra dissipat per diversas cogitaciones [illegible]
[illegible] stridere facit dentibus / per iram et indignacionem / et spu-
mare per zelositatem et libidinem / mittit in ignem elacionis
et superbie / [illegible] ignis sursum tendit / mergit in aquam vo-
luptatis et cupiditatis / reddit arentem per [illegible] et omni [illegible] et
vox discedit per [illegible] consuetudinem [illegible] et diligenter [illegible]
[illegible] vexacionem / et si aliquando [illegible] conturbat eos / sicut [illegible]
per [illegible] abiciant et conteriant [illegible]. Hiis ita
notatis potest [illegible] si homo possit per temptacionem [illegible]
vinci non potest / nisi ex [illegible] / quia vinci
[illegible] temptatur a concupiscencia sua allectus et abstractus. Et ibi [illegible]
dicit quod concupiscencia inducit primo / et sic [illegible] / et [illegible] si consenciat
non fuit / generat mortem [illegible] per consensum. Et temptacioni procedit
[illegible] a concupiscencia / id est allicit ad malum et abstrahit a bono / [illegible]
[illegible] concupiscenciam [illegible] in [illegible] / et ex se [illegible] non temptatur
[illegible] potest concupiscere sicut et concupiscit. Ex [illegible]

Vita magis hominis in hac [illegible] / sive temptacione [illegible] non potest / ut sibi [illegible] innotescat / nisi temptatus
ut potest [illegible] / nisi vincit / ut potest vincere / nisi certet / ut potest certare nisi inimicum et temptaciones habeat / ut
[illegible] [illegible] temptacio [illegible] / [illegible] quando homo vincit [illegible] qui [illegible]
[illegible] / artificem non [illegible] / et [illegible] doctor [illegible] et [illegible] cogitate [illegible]
in [illegible] / [illegible] in [illegible] / Et [illegible] de [illegible] temptatus est christus / ne vincatur a temptacione [illegible] /

Nota magis eligerent de quo plus [illegible] se penitere vellent

xii modi temptandi quibus demonium

Nota [illegible]

Efficitur quod libertas non est via ad temptationes, quia si deus non
dedisset posse illi et in aliud nullum fuisset homini nociva temptatio,
dicit Augustinus. Quod dyabolus videns quod deus dedit homini super
preceptum scilicet de edendo fructu cuiuslibet ligni et de non edendo
fructum ligni scientie boni et mali, intravit cum hac libertate arbi-
trii et aggressus est eum temptatione. Secundo efficitur quod corrup-
tio non in nobis est causa cadendi in temptatione, quia non cadit
nisi est corrupti sensus et voluntatis ad malum inclinatas.
Dicit namque Augustinus in libro de vera innocentia: vicium corruptionis
nil aliud est nisi desiderium sive actio inordinate voluntatis.
Tertio ulterius efficitur quod est homines non temptari et non
cadere in temptatione sanctius. Augustinus super ... dicit non est
quisquam in hac vita qui sit a temptationibus penitus liber
minime, et ratio quia habet quibus temptatur, quibus conpugna-
tur, scilicet sibi maledicentes, scilicet hostes, scilicet viciorum auctores,
et alios qui conantur eum ex corpore prodere ... per ...
credentibus corpus, quia quamvis homo habeat libertatem ...
habet carnis corruptionem, et ita ignorantiam ...
cognitionem dei sine fide, sequitur quod non est in sua potestate in
temptationem non cadere. Dicit Augustinus super ... primo ... incipit
corruptio a mala fide, inde itur ad turpes mores, inde
ad acerrimas iniquitates. Ergo isto ... non sequitur, nullum
vincit dyabolus nisi volentem, quia in hominis voluntate est tem-
ptari a demone, nullum vincit nisi illum qui sive tem-
ptationi consenciat, scilicet sive consentit, sive non. Dyabolus a te
temptatione non desistit. Dicit Augustinus super ... quotidie
dyabolus et angeli eius agunt ut pervertant nos
suggestione, scilicet cupiditate, aut promissione lucri,
vel timore dampni, vel promissione vite, vel timore
mortis, aut aliqua potestate amicicie aut inimicicie, et omni-
bus modis instat ut decipiat. Et ex hoc efficitur quod dico
... quod ... vincitur, est non vita hominis quedam mi-
litia super terram. Job. Dico quod demones hominis ... semper
... circuiunt et vigilant et querunt quem devorent. Sed ergo
homo ita est corruptus et in se ... unde temptetur et cadat et
vincat, nec est in eius potestate ne cadat, ... quod sit consilium
... nisi voluntarium ... et non sequitur
Dicit non ... per ... quod temptationi possit homo evincere,
non aliter nisi ex dono dei et eius auxilio, ... petit
a domino ... qui velle quietem et ita accipere. Unde iste petit
... ne auferas ... si abstuleris et non dederis, non potest
resistere ... aut dederis respondebo omnibus in ex
probrantibus verbum. ... quia ... per ... ex
... ubi ... loquitur de evasione et victoria temptationum

d. Quis me liberabit de corpore mortis huius. a. ab illa tem-
ptacione quam patior a membris corporis. Et respondet gratia
dei per ihesum christum, ostendens non posse aliquam temptacionem eva-
dere nisi adiutorio gratie dei vel alicuius alterius doni. Unde
Augustinus exponens illud Dominus illuminacio mea et salus mea quem
timebo. dicit Dominus illuminacio ergo illuminabor, Dominus salus et ego sal-
vabor et subdit. quoniam ad omnipotentem sic pertinet ut me illumi-
net et salvet, nil timeo. Sicut ipse vero dicit tribulaciones se-
viant et cadent, et non ad posse, quia suas carnes edent, carna-
les affectus consumunt. Dicit effectus spiritualis homo. Ex 3a ratione glo-
se et probacione elicio quod assistente deo homini non solum
temptacio evincitur sed eciam homo probatus in melius promovetur.
Prima pars patet, secunda Augustinus super psalmum cvi dicit esse in genere quattuor
temptaciones. prima est error et ignorancia vie dei, 2a est diffi-
cultas in bene operando, 3a est tedium sive fastidium, quarta est
periculorum in gubernacione civitatis. Ex prima temptacione redimitur
homo ad christum qui est via veritas et vita. A 2a eripit dominus
cum incipit facile esse quod erat valde difficile. A 3a eripit dominus
cum homo delectatur in eo in quo prius tediosus erat. Et subdit
Augustinus liberati ab errore a difficultate a fastidio, digni estis
ut vobis regimen committatur. Ubi quarta temptacio periculorum apprehendit
sed et ibi dominus ambulat supra mare, tempestates quietat, gu-
bernatorem navicule que iactabatur fluctibus letificat. Ex quo
elicitur quod in nulla temptacione est diffidendum de domino auxi-
lio quia in quolibet adest deus iuxta illud ipse sum in tribulacione, eripiam eum
et glorificabo. Secundo modo victorie est ipse christi tribuendus. Racio
quia totam victoriam ex dono habemus, sed ex nobis casum.
Unde dicit Augustinus xv capitulo libri soliloquiorum. Temptator defuit
ut deesset, tu fecisti. Si temptator affuit sed locus defuit, tu
fecisti. Si locus non defuit sed tempus non affuit, tu fecisti ut
si tempus affuit et locus et temptator tenebrosus venit, ut
eum despicerem, tu fecisti. Si alliciebat et non consensi, tu fecisti.
Venit fortis armatus et ne me invaderet tu eum refrenasti. Si
invasit tu me roborasti. Si se transfiguravit in angelum lucis
ne me deciperet tu eum increpasti, et ut eum cognoscerem tu de-
disti, et me illuminasti. Ex quo elicitur quod omnes modos temptacionis
evadendi solius gratie est. Ex quo patet quod et gratia et viribus
a principio temptacionis bene et strenue est utendum.
[illegible] et non [illegible] per caritate temptacionis movetur de
[illegible] vincuntur. Si quis autem crescente temptacione et non crescente
caritate vehemencia temptacionis deicitur, non est ex defectu
nisi quia [illegible] aut aliquid quod non erat obmittendum obmisit
aut quod erat faciendum non fecit, sed quod parte caritatis defectus
non [illegible]. Ex omnibus hiis elicitur quod de omni victoria deo

sunt ze(?) secunde gravaciones / p3 ex probacione contrarii [illegible] tudentis. Et adhuc sensum exponit (?) super versum augustinus. Et per hoc verbum ne auferas de ore meo verbum veritatis usquequaque est totius ecclesie in cuius membris deputantur etiam illi qui in temptacionibus defecerunt. Qui nimirum prius fidem negaverunt / sed postea penitendo reverterunt. Usque nanque non omnino verbum erat ablatum de ore suo. Dicit enim. De ore petri qui et si ad horam negavit timore turbatus / tamen flendo est postea revocatus. Et infert eciam augustinus quod orandum est ne deus permittat verbum auferri. Ideo et propter hoc sic dicimus / et ne nos inducas in temptacionem. Immo ipse christus in persona petri pro tota ecclesia oravit / ne deficeret fides sua. Tercia pars contrarii quod homo temptacionibus gracia assistente non mergitur. Immo temptacio quasi difficultate depressa in gracia virtute pro qua erat magis radicatur ad vincendas futuras temptaciones / magis animatur / et ita fortificatur / et in virtutibus augetur. Immo dicit augustinus homo ex temptacione probatur / purgatur / et sibi qualis est innotescit. Unde dicit quod temptacio non est aliud nisi interrogacio quedam. Et ut ideo eligo, si aliqui ideo non proficit. / Ergo bene temptacio non invacuum fit. Dicit augustinus quid homo potest bene male uti / sic et deus scit malis bene uti. Unde cum deficit in temptacione et vincitur non relinquitur sine ordine. Sed sicut illi qui vincunt conantur esse [illegible] qui vincit puniunt. Alio etiam sensu exponitur de verbo

libro ·13·

Dicacionis. Dicit enim quod christus verus homo videbatur scilicet verbum / sed ipse prospiciebat et saliebat. Immo justificabat judeorum corticulia et saxosa dogmata prospiciebat per legis fenestras / per [illegible] cancellas. Nondum illis deus erant apta vestibula / nondum claves suas portarum claustra patefecerat / quibus legis claudebantur misteria. Unde ipsi christus deus verum eciam vocat dicens veni jam yemps transit / quia ante tempus yemps floribus / ita erat nuda virtutibus. Yemps per seneritatem levantur / ymber enim impedit flores. Item prime estatis et etiam flores id est apostoli apparuerunt in terra / idem dominus per se ipsum [illegible] per se et opera fuderunt odorem jam vinea ex egypto translata est. Jam ficus que prius erat infecunda / et cui praecipiebatur profert fructum. Jam temporibus putacionis et messis advenit / ut frumenta ponuntur in horrea / ut et qui metit mercedem accipiet / et vocat eciam proximam ut christo adhereat / terrena non querat / vocat columbam ut spiritualia petat / vocat formosam / ut indagine interpretacionis veritatis et nodos intrepide calcans / prestat speciosos pedes eius. Textus est ibi

p3 primo quod lex vetus erat via ad christum / p3 ex illo dicto quia christus prospiciebat judeorum illa saxosa dogmata / tercia enim

ne auferas id est auferri sinas verbum veritatis de ore tollitur penitus nullum consolacionis verbum id est ut de eo dicit glossa ·li· xi in moralibus proveniunt quod ope dei celum verbum veritatis sancti facientibus tribuit et iniquis facientibus tollit. Sed ergo de hoc ore propheta petit non auferri quia aliud quam gratiam bone operacionis consuevit q. d. a bono opere me circumdare non permittas ne dum ammittam virtute [illegible] loquendi quoque verbum apostolus iacobus in sua epistola non auditores sed justificabuntur sed factores

Erant nimis obscura et valde velata que Christum ostendebant
et promittebant / et quia Christus non alias venit nisi secundum quod sic
[illegible] venturum ostendebat / et ita quasi prescribat implens ea
unde apostolus ad Hebreos multifarie deus locutus fuisse in prophetis
/ cum venisset tempus plenitudo, hoc est illorum / que prophetice
erat locuti impletio / misit filium suum / et locutus est nobis
novissime in eo / Secundo patet quod lex vetus non est per
novam evacuata / ratio quia in lege nova implentur que
in veteri promittebantur / sicut patet per predictam rationem / et eius
perfectione / nec quod hoc lex vetus per novam argumentum confirmat
poris quod evacuari / unde in glosa super [illegible] legem destruimus
per fidem absit sed legem statuimus per fidem / Romanos iii / Item non de
[illegible] lex cum impleta sit in spiritu / cessat secundum litteram / sed
confirmatur / quia eius littera spiritualiter vivificantur / et eius
moralia que nunc habebant in novo per additamenta per
fecit / Et quod hec duobus sequitur tertio / quod dicitur lex
vetus / et nova comparata est adeo / quia vetus ut umbra,
nova ut lux / vetus ut promissio / nova ut exhibitio / vetus ut fides
nova ut vita / vetus quasi vinum in [illegible] et valde oc-
culta / nova quasi vinum in [illegible] quia valde [illegible] / unde
glosa elucidando duas uxores Jacob dicit vetus
testamentum adeo fordinatum est / sed novum ad amandum
Ex omnibus istis elicio quod magnus labor factus est
ad hoc ut vinum dei perciperemus / patet quia sic succedebat
sibi invicem et prophetie et leges que erant adventum Christi
adeo respiciebant prophetias tanto erant lucidiores / ita
quod lex una declarabat / quod alia includebat / et unus propheta
lucidius promittebat idem quod alter obscurius / unde Ieronimus in prologo
super Ysayam non tam [illegible] prophetas vocat evangelistas / quia clarius
misteria prophetavit / Et Christus apostolis dicit in Johanne / alii la-
boraverunt et vos in eorum labores introistis / nam apostoli dicta
prophetarum que ipsi suis temporibus pro salute hominum labora-
bant elucidabant in sermonibus suis et in scribentibus
eorum epistolis / et precipue Pauli / qui multa dicta prophetarum allegabat
/ ergo sicut [illegible] in eo quod Christus illis duobus
apostolis interpretabatur scripturas in Moyse et psalmis et
prophetis / que erant de ipso / et coram aliis apostolis maioribus
sepe loquebatur de scripturis manifestando eis [illegible]
[illegible] ergo propheta [illegible] / Dicitur ne auferas [illegible] quo
cum tanto labore venit notitia fidei [illegible]
ad presbitero [illegible] / fides et scripture exponitur [illegible]
de ore meo ne auferas verbum veritatis / Dicitur [illegible]
labor est / ut vinum perciperemus / et quantum periculum est si vinum contem-
pnas / propter quod dicit [illegible] noli negligere gratiam que data
est tibi / Iste est primus pro [illegible] [illegible]

Predicator enim debet esse fame laudabilis / vite celebris / in eo quod [illegible] officii / [illegible] debet esse [illegible] / [illegible] in moribus et exemplis debet esse perfectus / [illegible] debet esse [illegible] / [illegible] ad eum [illegible] / [illegible] debet esse [illegible] / sit [illegible] ad eum enim spectat quod [illegible] et [illegible] sit bonus et iustus / et a [illegible] / quod sit nescius [illegible] / [illegible] / Et [illegible] movet predicatur / sit aliquis ne doctrina [illegible] / [illegible] efficacior est predicacio exemplaris quam [illegible] / [illegible] est quod [illegible] [illegible] doctrina / Et [illegible] [illegible] / quod vita [illegible] [illegible] / [illegible] docet / [illegible] / quia [illegible] est doctor ad culpam [illegible] / [illegible] quod predicator debet te tua culpa [illegible] / quia [illegible] est doctor [illegible] debet esse vir [illegible] / [illegible] eruditus / et [illegible] [illegible] / Et [illegible] est quod ipse debet esse vir [illegible] [illegible] volunt

Hec 2a

Conclusio. Et si vba dne vitalia vbiq pdicantur, sepe tn et pdicantibz et audientibz vi vitalis auferuntur. Ista pt qrtamis pz, qz vba dne vitalia vbiq pdicantur pz qz ille psalmista. In omnem terram exiuit sonus eorum et in fines orbis terre vba eorum. Vnde Mt. Super kathedram moysi sederunt scribe et pharisei. Vbi notat dns prius ea doctrinaz vitalis dne, qz kathedra sedes est dne doctrine. Vnde Augus eadem via tractando dt. nisi sctam vba essent in kathedra moysi, nd diceret dns que dicunt vobis facite. Et nd solum vbiq pdicantur, sed et saluti assercione ipsorum est ut pdicentur, vnde qz precipit deus ipso pdicare, et te sicut testis in testimonio ne cesses, et id docere omnibus pdicta per eum omni creature, et ideo pdicta sunt iusta optime im-ponere in omni parte et doctrina. Et apostolus. Ve michi si non ewangelizauero. Ad secunda pte conclusionis dicitur primo. Ipsi pdicacionem obligatur, pz, qz illi obligantur primo quibus deus precipit ut pdicarent, primum in precepto est obligatorium. Vnde prophete tenebantur et apostoli, sic tenebantur illi quibus deus inspirabat ut clamarent, ut pz de illis pueris in templo clamantibus osanna filio dauid, benedictus qui venit. Primo in inspiracione, quando hec precepti, et circa hanc obligacionem nec est etas pensanda, nec sexus, nec peccatoris vita, qz ad solam suam laudem fecit. Vnde deus dominus senes pdaniclez pue-rum, et per Samuel helyn increpauit. Et Mt. Ipse apostolus subito docuit de omnibus et de publicanis constituit distributores suorum talentorum. Scdo obligantur qui suscipiunt pdicacionis curam vz sacdotum, licz aliquos ab eo debito excusat in sacerdocio contemplacionis electio, ut pz in hys qui religionem suscipiunt. Et circa tales pdicatores attendenda est etas, scientia et ordo et vita, ordo quia non pdicabunt nisi mittantur, vita ne eius vita despiciatur, restat ut pdicacio contempnatur. Doctrina quia a sacerdocio repellitur, qui a se repellit sciam, et etas ne preponderetur doctrina in etate tenera, vnde ille excusabat se a pdicatione dicens puer ego sum, nescio loqui. Tercio obligantur qui curam suscipiunt animarum, quibus dt dns pascite qui in vobis est gregem, in persona quorum dt Augus in quodam suo sermone, sermone quarto. Ego si non facio si clamo, nolo in die iudicij dn i tunc reus esse. Vnde in epistola cordis viri. Apostolus loquitur dicens. Quis diuersis pecuniis, ego autem non precepta salutaria in sinnio, ego vnam omnia animarum respiciendo, ergo ante eum venit ipse est cooperatus vester. Et ipso clauditur, qz ipsis audire vba vitalia est astrictus, quia si aliqui ob-ligantur pdicare, necesse est ut aliqui obligentur audire

Mt 23

[illegible] informaciones aliis cum illatoris posset aliqui dicere alius. Deuocionem duplicata sui ingri[illegible] et quis ipsi nigra
[illegible] ertis ante ora sua et dicte que est vobis duplicare [illegible] ut dicit apostolus ad [illegible] et tamen
[illegible] potest servire deo [illegible] et precipue cum ipse fecerit qui docuerit ego sum nigri [illegible] tercio [illegible]
[illegible] facie [illegible] cum [illegible] est in [illegible] [illegible] pdicator [illegible]
[illegible] pdicator [illegible] possit volunta[illegible] dei [illegible] sed [illegible] faciat volun[illegible]
[illegible] deus [illegible] Et Augus de doctrina [illegible] primus orator [illegible] potest
[illegible] qui debet [illegible] dne maiestatis [illegible] ordo pdicatoris vi dei [illegible] et deinde sit
[illegible] voluit [illegible] pdicator [illegible] caritatis et pdicantis salutem de quibus cum
pdicatione dt et [illegible] pdicta sunt iusta optime et [illegible] vbi ea [illegible] pdicatori [illegible]

vtilis doceat qd audit[r] p doct[e] sinceritatem cu[m] d[icitur] p[re]dica v[er]bu[m] 3o q[uod] moveat piam[?] qd plu
p[ro]bo[rum] sinceritate cu[m] p[er]stringit[r] iustus extremo / 3o q[uod] sentit corripiat quod audit[r]
dedit p[er] eorum affectu[m] cu[m] gaudet[r] in quo[?] h[oc] enim in p[re]dicatori si iustitia et utilitas loquendi ...
in uerbo dei p[re]dicare ... aliud, communitatem monitionis, et intus iustitie oportune idest

Scriptum enim est non effundas sermonem ubi auditus non est
Eccl. (Audite verbum domini principes sodomorum (et) ibidem qui ex deo
est verba dei audit, propterea vos non auditis quia ex deo non
estis / et Jo. omnis qui ex veritate est audit vocem meam / secundo si
des qui audiant / auditus autem per verbum dei / Ex. quarto officio et
per verba vitalis et loqui et audire simul astricti, tu necesse
preferri mitorie sine adiutorio dei / et ideo iste predica-
tor primo convertit ad orationem dicens ne auferas q. d. Ex quo
me predicatorem fecisti peto ne auferas de ore meo verbum
i. ut grande loquendi constans / nemo n. presumit dicere Christus
nisi in spiritu sancto vnde Hugo de sancto Victore super d. ego si quod bonum est
non facio / tu vero ambobus precepta salvatoris insinuo / Po-
tens autem est deus oros servorum suorum audire ut quod dicimus
faciamus / et vos possitis implere que predicamus licet simpliciter ut nos-
metipsos formam demus vobis 2a ad thessalonicenses tertio dicit
Glosa et si vera esse que docentur manifeste non ignoratur
tur, tu si negligi ceperint a nigro non facile proficient au-
dientibus / quia magis persuadent facta quam verba domini / si quod
dicit et non facit aufert verbum audientibus quia eum co-
/ et sibi ex consensu predicatione se reddit indignum / Gregorius dicit
Hugo quibus vita contemnitur restat ut predicatio eius contempnatur / secundo
zelo dissipant zelatoris sui minima que preponit / secundo
hoc dicit 2a pars gregorius quod sepe et predicatoribus et auditoribus
verba vitalis auferuntur / predicantibus auferuntur propter dominum
in credulitatis eorum in luce p[rim]o pro eo quod non cre-
didisti verbis meis eris tacens et non poteris loqui / Ex
quo patet quod deus propter qui capaces non sunt non dat munera
aliquod d[icitur] ... vii nisi credideritis non intelligetis / vnde dicit
... omnibus ... quasi ... agricola campum ... ultra
... agri tui / ut sata tua floreant / quia ... que ...
... omnia cooperantur in bonum / secundo predicantibus aufer-
tur propter nimiam incuriam ... ... duc ... loco / quare pecca-
... sunt / ex quo patet deus multiplex aufert predicatorem /
tales ... quod sunt passionum sectatores / sunt inimici ...
... audiendi ... modis propter quod Christus
... et exercuit XXX annos predicare incepit / secundo predica-
... aufertur propter quietudinem negligentiam / vnde d[icitur] secundo pigro
d[icitur] Mathei XXV tollite ab eo mnam / et date illi qui
... est decem mnas / Ex quo patet quod in ... sermo
... sermones / non quod tales dona dei ... et pro-
... puniuntur / et subiacent illi maledictioni quam
ponitur proverbiorum XI maledictus qui abscondit frumenta in ...
... ... et ... aduenit / id ... negligere gratiam
que data est tibi / Ex. ... propter vitam malam et perturbatam
... ... in prologo d[icitur] / peccatori dixit deus quare tu enarras
... iustitias meas / et assumis testamentum meum / Nos ... Ex.

Ecce no argunt quod scandalosis et contemptibilibus officiatis doctorum
denegatur ut dicit Ambrosius sic vide ne forte facta ubis
non congruant, et deformet iniquitas opera magisterium disci
pline, et sic innotescat eterni sacramenta, ergo egrafit quod totum Quar
to dicitur nullicia non est bonum sumere panem filiorum et mitte
canibus. Unde Ezechielis ii dicitur adherere faciam linguam tuam
palato tuo, ut eis quasi vir obiurgans, quia domus exasperans
est. Item quarto quod malicia plebis impedit profectum predicatoris
sic ii, indigni sunt pane quo vivunt, sic sicca dantur ca
nibus, sic margarite proiciuntur ante porcos, quibus Lucas de pleb.
sic mala acti deus deus non aufert verbum sed loqui precipit ut
auferet eis indignacionem, excusacionem. Item ut auferet corum
ingratitudinem. Item ut cumulaverit eorum dampnacionem, et sepe
aures aggravant, oculos claudit, et cor excecat ut audientes
non audiant, et sic non credant et sic non sanentur, domus co
mode prosiaciunt in omne bonum, iste ergo petendo ne deus
auferat de ore suo verbum veritatis, optat ut eis tollerentur
hec impedimenta quod parte predicantium et quod parte audiencium, ergo pro
lacionem verbi dei crescant in bonis, et proficiant in multis.
Et quinto quia ante sit utilis, quo unicuique doctrina vocalis
Unde sic, iam vellem apud vos esse, et mutare vocem meam Gal.
iiii. Glosa Ieronimus apostolus maiorem vim habere sermonem
qui ad presentes fit, optat vocem apostolicam in litteris conpensatam
in presencia commutare, ergo in omnia edificat lecta in medio
plebi predicat, sed litteris mutatur in voce, magnam significat
utilitatem, quia vox viva, quia ita omnia distinguit quam in those cordis
grata sunt et illa exprimit vocem obiurgantis, illa resonat
vocem irascentis, ostendit clamor dolorem pectoris, quam apici
bus exprimi non potest. Unde si non est vocalis doctrina deerunt
discipuli, et non erunt fructus quos doctores discipulis de
habere consueverunt, et sic quasi sine causa, semine doctrine iactum
est, sic quod in terram dicta non profuit, ut profuit ~~pro~~ ... medio
commenta Glosa ac si ego dicit quod super senes et do
centes nec intellexi, non profeci, si i ... non peccato
ergo te non concedente in alium notitiam deducere, ideo ne aufe
ras de meo ore verbum veritatis, quia verbum tuum lucerna est
et lumen. Unde quanta diligencia instruent, ut possunt corde of
ficium doceant, nichil gerens quod laborem magnum est mihi apud
Dan. xii, qui ad iusticiam erudiunt multos, fulgebunt ut stel
le in perpetuas eternitates. Sed ex quo rex est verbum, vero cor
dis. Oris et operis contrariantur, ergo loquitur sed verbo oris
et non de alio, nunquam verbum cordis non potest auferri
ad primum dicendum, quod verbum oris tenetur digne a verbo cor
dis, quia ex habundancia cordis os loquitur. Unde quando
sed simulat veritate veritatis simulatas in corde, non sed sinceram
veritatem in ore, sed aliquid vanitatis admixtum ... itaque

Ysa. vi. Excecat cor populi huius et aures eius aggrava et oculos eius claude.

de= ... medio

Per hoc prime conisi sunt in vaniloquio volentes esse docto-
res. Verbum oris dependet a verbo operis. Quia considerando secundum
virtute robur et perfectionem iuxta id psalmi Dilexit veri sine vocem
virtutis. Nunc dimissio verbo cordis quasi primo natio et ultimo
verbo operis quasi perfectio. De verbo oris quasi de medio u-
triusque complectente loquitur Ne auferas i. ne auferri permittas
ut dicam aliquid falsum aut nugatorium aut vanum vel ut taceam
verum dicendum. Cum enim tali verbum vitale amittitur et dicit usque
quaque i. nullo modo q. d. ne istomodo permittas auferri nunquam
alio Augustinus dicit ps. 118 verbum vitale firmum erit et perpetuum
Glosa littera sed ne usque valde. ac si d. et si aliquando aufertur
ad horam ut tamen non ex toto auferatur. Vel usque quaque i. perfecte
petit ergo ut nullo modo sibi auferatur et si aliquando aufertur
petens et transeat convenientibus ut hoc non fiet perfecte sed ut pe-
nitenti redderetur. Secundum quod est dicendum de verbo cordis. Contra
inquisicio quaerit Beda et est simile omnibus quod aves celi
tollunt semen de saxo seu deserto et quod radicem [?] vi-
am conculcat et inter spinas suffocat. Sic de corde rapitur
ne credentes salvi fiant. Et ergo dicit Ambrosius cavendum est ne
ipsa corda interius turbentur et malicia ne afferatur [?]
tenebras ne cor vanis cogitationibus obcecatum verbum vitale
amittat vigorem quod vi capere non possit. Dicit tamen ipse quod verum ca-
dicatum et infixum cordibus nostris difficile potest auferri. Primo qui
male cordi erat impressum de qua loquitur quod omnia verba conserva-
bat conferens ea in corde suo. Secundum quod dicendum est de verbo operis
et vocatur verbum operis id est opus quod homo devictis temptationibus
facit ex fide et doctrina quia secundum et fidem et legem elucidare
et declarare. Quia primo tale opus potest esse in vita presenti meritorium
vite eterne. Ex quo arguitur quod opus ex sola fide factum non meretur
vitam eternam. Hoc est apparet in multis locis qui ... dicunt si
fidem haberemus talem si ... ea faceremus miracula et montes
transferrem. Augustinus dicit super ... Matthei si fidem habetis et di-
xeritis huic monti tolle et mitte in mare fiet vobis. et
non habeam caritatem nihil sum. Secundo arguitur quod opus proce-
dens ex sola caritate absolute non est sufficiens meritorio
vite eterne. Unde apostolus redarguit aliquos qui habent zelum
caritatis et non secundum scientiam. Et Bernardus super Cantica dicit
quod fervor sine discretione non est ipsius sancte nimis est impe-
tuosus et abducit ab ordine. Et ergo tertio sequitur quod solum tale
opus est meritorium quod procedit ex fide et dilectione operan-
te cum discretione et hoc tale de ... Dicimus verbo de tali
solo dicere possumus quod deus id acceptat et attendit et
quod id carum est sibi et hoc in vita futura remunerat. Dicit hic
pono tamen conclusio tertia. Licet homo possit venire ad talem
perfectionem quod difficulter possit ab ea decidere tamen possibile est in...

903

[illegible] dicit bonaventura in scripto 3 sententiarum dist. 3a articulo 2o in fine in responsione principali, quod verba decalogi debuerunt dari hominibus per modum preceptorum, ita quod in eis non solum homo instruitur, verum etiam obligatur. Et sic homini est, sed quia deus decuit tum quia nobis expediebat. Deum utique decebat quia in hiis verbis decalogi consistit regula iusticie tamquam que dictat lumine rationis recte, et cum deus tamquam iustus esse emulator rectitudinis et iusticie et in subditis et in se ipso. Unde est quod homini legem iusticie imposuit ad quam eum obligavit, ut nullomodo liceret ipsum eam impune preterire. Verba 5o decalogi per modum obligationis debuerunt dari, quia sic decebat divinam caritatem, non tamen decebat caritatem, verum etiam maiestatem. Sicut enim decet summam maiestatem a creatura rationali tum reverenciam colli, sic etiam decet quod rationalis creatura ad manifestationem illius summe maiestatis per obedientiam famuletur. Propterea decuit ipsum imponere leges et mandata obligatoria. Non solum autem deum decebat, sed nobis expediebat, tum propter hominis indigentiam, quia ipse homo est homini optime liberalitate remunita, cum sine inutiliter, et cum tamen acti reddit remunerationem quodammodo homo qui mercede obligat sibi remunerandum, et magis decet hominem obligari deo. Cum deus homini, unde est, ipse ad opera per que attingebat mereri debuit homo per precepta obligari, ut deo obligatus obediret in vita conferret, et ad maiorem tamen gloriam perveniret. Alia vero est propter pacem conservandam que tamen homini est tamen [illegible] ut terram pacem expectavit. Pax autem fuit [illegible] vbi homo usurpat sed de angelis ut certa pacem frangeretur. Unde homines debuit deus inducere sibi quod est alienum, ne quis est alienum usurpaverit, si reddere data homo tradere deo quod obligaretur, ne aliter faciendo inimicam faciendo pacem frangeret deo et proximo quod eis debet. Ex quo claret quod decalogus debuit hominibus et frangendo pacem in se ipso pacem amitteret. Ex quo claret quod decalogus debuit hominibus tradi per modum obligationis et preceptorum, tum quia decebat caritatem conpetere deo, tum quia expediebat caritatem compositam [illegible] hec est bonaventura in scripto ubi supra

Sed queritur de dei traditis mandatorum debuerunt tradi sub numero denario. Ad hoc dicitur quod respondet bonaventura in scripto 3 ubi supra, dicit quod numerus et sufficientia mandatorum sumitur secundum rationem ordinis ipsius iusticie, que mandata ordinat generaliter hominem ad deum et ad proximum ordinate conpetenter adimplendum. Quod quia mandata ordinant quedam vero ad proximum. Unde prima precepta que ordinat homo ad deum. Dicuntur vero in hoc homo ad deum, Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo. Precepta prime tabule, et sunt tria et non plura. Primum non habebis deos alienos. Ut deum sabbati sanctifices. Decimum 2m non assumes nomen dei tui in vanum. 3m memento ut diem sabbati sanctifices. Ratio autem numeri et sufficientia sunt 3a. Primo competit obligationi per se deo proximo et devotionis vi. Ratio numeri et sufficientie sumitur, nam tum ideo sunt 2o competit filio, et 3o competit actui medii. Competit obligationi sunt tria, ratio que competit ad creaturam. 3a est preceptum trinitas personarum, et tria appropriata, et hec sunt nomine. 2m quod competit ad creaturam rationalem ordinari ad deum, nam 2m rationem manet tamen que appropriatur patri et hoc 2m quia creatura vero ordinari per illud preceptum non habebis deos alienos deo. 2m quod est tam efficientis creature ordinatur per illud quod competit deo 2m que est tam fortis exemplaris. Secundum vero rationem virtutis que appropriatur filio et convenit deo secundum non assumes nomen dei tui in vanum. Secundum autem rationem boni creature ordinatur per illud non assumes nomen dei tui in vanum. Secundum autem rationem boni que appropriatur spiritui sancto et hoc deo 2m que est tam finalis ordinatur per illud memento ut diem sabbati sanctifices, ita quod prima precepta homo sufficienter ordinatur ad deum ut subiaceat summe maiestati, credat summe veritati et adhereat summe bonitati. Precepta vero 2e tabule sunt septem, que competunt ordinabilis quod quidem est anima vero liberi, primum quia est 3a. Ad alios sunt septem vero competit ordinabilis. Ergo patet quod homo hiis mandatis est optime ordinatus ad deum patet.

vnus aucta sum quod habet in decem ordinat videlicet ydolatrie, concupiscentie et vase libidinis / mandatum de adoratione respicit primam materiam / mandatum vero 2m respicit materiam [illegible] / Et mandatum 3m de sanctificatione sabbati respicit tertiam concupiscibilitatem quod intuenti clare apparet, quo fit quod hec sufficientia consistit in

corpore sibi / 3o autem non sufficientia sunt corporis [illegible], Et quia 3o est actus 2m que homo videt hec ordinat, vel actu cordis / operis / et oris / primo actu operis attendit mandatum de ydolis / secundo actu oris attenditur 2m mandatum quod prohibet falsa invocatio nominis divini / 2m vero actu cordis attenditur 3m mandatum in quo precipitur sanctificatio [illegible] / Et quo clarum quod tria mandata prime tabule ordinant hominem ad deum vel ad [illegible] // Mandatorum autem 2e tabule que ordinat hominem ad proximum sufficientia patet per hec 3a vel corpore oris et sibi / et corpore actus medii / corpore vero [illegible] [illegible] oris sufficientia [illegible] per hoc / In primo cum ad que ordinat mandata 2e tabule refulget potestas patris et filii et spiritus sancti / 2m quod in primo refulget potestas patris / sic debemus ei honorem et reverentiam / et primo hoc attenditur illud mandatum honora patrem tuum et matrem / in 2o refulget potestas filii / sic debemus ei [illegible] 2e c. 8 mandatum non [illegible] / 2m autem quod in 3o refulget potestas spiritus sancti / sic debemus [illegible] [illegible] proximi testimonium / [illegible] vero [illegible] possumus nocere proximo sine [illegible] ad [illegible] ei [illegible] / et [illegible] [illegible] / [illegible] possumus [illegible] in actu [illegible] / Ideo [illegible] [illegible] / aut sibi [illegible] / et in rebus suis / et [illegible] in actu [illegible] est illud [illegible] [illegible] mandata de nocumento proximi. Nocumentum cum quod hec fit in persona propria est illud preceptum non mechaberis 2m quod [illegible] non occides / [illegible] nocumentum vero quod hec fit in persona [illegible] est id preceptum non mechaberis 2m quod [illegible] [illegible] / Ideo [illegible] in ope / [illegible] nocumentum quod fit in rebus est illud non furtum facies / Et quod nocumentum [illegible] [illegible] in ope / [illegible] per concupiscentiam [illegible] fiat in ope / Ideo [illegible] non concupisces uxorem proximi tui in [illegible] [illegible] et in rebus [illegible] [illegible] [illegible] non concupisces rem proximi tui / Et quo [illegible] mandata in quorum uno prohibetur concupiscentia uxoris in hoc quod [illegible] non concupisces rem proximi tui / Et quo patet quod in alio prohibetur concupiscentia rerum [illegible] sufficiunt corporis [illegible] [illegible] / [illegible] 3 [illegible] [illegible] [illegible] sufficientiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] concupiscibilis et irascibilis / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] est id honora patrem tuum et / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est id mandatum non [illegible] et honorem / [illegible] [illegible] ordinat ad proximum [illegible] [illegible] ordinat ad proximum [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] autem [illegible] testimonium / 2m vero [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordinat [illegible] concupiscentiam / et [illegible] / et [illegible] prohibetur [illegible] concupiscentia [illegible] in actu [illegible] [illegible] testimonium [illegible] [illegible] [illegible] / et [illegible] [illegible] / et [illegible] [illegible] [illegible] / prohibetur [illegible] in actu [illegible] [illegible] [illegible] mandatum [illegible] non mechaberis et non furtum facies / prohibetur [illegible] [illegible] / [illegible] sufficientia [illegible] [illegible] mandatum vel non mechaberis [illegible] non [illegible] non [illegible] / [illegible] ad proximum per alia duo [illegible] vel non concupisces uxorem proximi tui / non [illegible] [illegible] / [illegible] ad proximum per alia duo [illegible] vel non concupisces uxorem proximi tui / 2o [illegible] corporis actus / [illegible] mandatum honora patrem et et cetera est corpore [illegible] [illegible] [illegible] mandatum 2e tabule [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] in actu operis / aut ordinat 2r aut quo [illegible] / aut [illegible] [illegible] aut oris aut operis [illegible] in actu [illegible] / aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / aut in actu [illegible] / aut [illegible] [illegible] 2o est id non occides / aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2e c. id non facies est [illegible] [illegible] 2e c. id non mechaberis / aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mandatum non [illegible] / aut honeste [illegible] [illegible] [illegible] 2e c. id non mechaberis / aut [illegible] [illegible] 2e c. id mandatum non [illegible] [illegible] [illegible] / aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2m actu cordis qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / aut libera [illegible] [illegible] [illegible] 2e c. id non concupisces uxorem proximi tui / [illegible] vero ordinentur ad proximum 2m actum cordis qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluptatis [illegible] [illegible] [illegible] / Et quibus [illegible] [illegible] voluptatis, et in hoc [illegible] duo mandata, vel [illegible] voluptatis [illegible] 2e c. id non concupisces rem / Et quibus [illegible] [illegible] [illegible] aliud vero [illegible] cupiditatis et avaritiam 2e est illud non concupisces rem / [illegible] [illegible] mandata ordinat hominem [illegible] plane [illegible] / 2o quod in mandata ordinat [illegible] totius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

vel pe [illegible] [illegible]

hominis ad quietandum perfectionem deveniat quamdiu est in hac vita
prima pars est de homine quod posita in homine fide quod fundat [illegible] quod
erigit caritate que consummat bonis [illegible] in malis [illegible] in
[illegible] quod in bonis [illegible] et [illegible] quod in [illegible] ope
[illegible] ut quod hic sic dispositus impeccabilis est hic est [illegible] dif
ficultate potest peccare Ex quo primo [illegible] quod homo facilitatem
ad malum in vita ista potest evadere [illegible] quia per has virtutes ut
dicit probatio [illegible] homo difficultate potest [illegible] [illegible]
[illegible] quod facilitate ad bonum obtenta
non [illegible] quod auctor deve
[illegible] et profectio in hac vita [illegible] est profectus in vir
[illegible] de virtute in virtutem et [illegible] non diceretur [illegible]
[illegible] sicut et pater vester celestis perfectus est non haberet veritatem Estote perfecti
quod [illegible] a tali perfectione cadere [illegible] non est status confirmacionis
in hac vita Ex hoc elicitur quod profectus et perfectio et perseve
rancia in eis solum sunt gratie [illegible] non [illegible] se non [illegible] persistere
[illegible] excepto libero arbitrio [illegible] est [illegible] in quo [illegible] ope mi
torio [illegible] totum gratie [illegible] non [illegible]
[illegible] est humanum [illegible] persistere in virtute est humanum in quo sen
[illegible] [illegible] in eo et [illegible] quod [illegible] velit elicere
quod persistencia in operibus meritoriis esset [illegible] non [illegible]
[illegible] opera sunt [illegible] meritum eorum est humanum [illegible] quodlibet
opus meritorium est miraculosum Propter quod iste sic petivit
ne auferetur ab eo verbum fidei per temptaciones ne auferetur ab eo
verbum doctrine propter multas causas et occasiones [illegible] petit ne
ab ipso removetur verbum operis et pro exaudicione subdit [illegible]
quia in iudiciis tuis supersperavi [illegible] solum [illegible] in di
vinis iudiciis [illegible] conservare verbum veritatis [illegible] dominus [illegible] pe
na [illegible] in iudiciis tuis [illegible] in flagellis [illegible]
me [illegible] afflixi [illegible] flagella [illegible] me corripis

Et custodiam legem tuam semper in seculum et in seculum seculi
[illegible] propheta promisit Christo fidem [illegible] veniret defendere [illegible] ob
ligat se legem qua in suo adventu statuit observare et est
racio quia fides non defenditur [illegible] nisi per legis adim
plecionem Ex legis [illegible] impletione fides verificatur [illegible]
manifestatur et [illegible] nusquam per legem fidem
destruimus absit non destruimus sed statuimus [illegible] fides [illegible]
sine operibus legis [illegible] mortua est et [illegible] Ut possit
sic confirmari [illegible] promisit perseveranter manere in confessione
veritatis [illegible] obligat se [illegible] versari in adimplecione
legis [illegible] quia [illegible] pari passu currunt [illegible] quia ut confessio
fine ope erit [illegible] [illegible] persisteret in confessione fidei
et desisteret ab operibus legis veniret sibi [illegible] confitentur
se nosse deum factis autem negant [illegible] cum [illegible] legis opera
facit et fidem negaret [illegible] [illegible] non posito fundamento
edificium erigeret fides [illegible] est totius spiritualis edificii fun

[Margin:] ille
non auferunt [illegible]
sed augent [illegible]
quem diligit dominus
corripit flagell
at autem omnem filium
quem recipit [illegible]
[illegible] supersperavi [illegible]
[illegible] unde
et [illegible] quod petivit
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad
[illegible] que
[illegible]
et [illegible] ad
[illegible]
[illegible]

ut posset vita continuari 2m eglosam [illegible] petunt ne sibi auferetur [illegible] / hic autem promittit custodire divinitus legem, non precepta legis iudiciale / et ceteris

No

Dampnetur ut dicit Augustinus. Et movetur questio ista pro declaratione textus: Utrum lex ad quam sumus obligati hic etiam sit post implenda. Et questio sit vel [illegible] ex hoc versu / in quo propheta promittit implere legem suam in seculum et in seculum seculi / hoc est hic et in futuro. Et posset sic ratione probari / lex nature legis est eterna / ergo finem non habebit eius impletio / et sic dicit Augustinus contra istam heresim / credendum est / quod et hic in patria sine legendo erunt / et sapere / quia caritas que est finis legis / numquam excidet ut dicit apostolus. Ad oppositum: sic finita ista vita / cessabit omnis operatio / ut dicit apostolus / ergo et lex cessabit / quia est a[ppeti]tus directio / virtute sacerdotis / necesse est ut legis translatio fiat. Et preterea in legis impletione labor est iuxta illud: Omni ferunt laborem in precepto / quia vita ista finita ipsa impletio cessabit / dicit apostolus. Nam scriptum est: Amodo iam vita finita / dicit spiritus ut requiescant a laboribus suis. Et dominus qui tradidit / quia primo conibendo ad impletionem boni perseverant / petit gratiam implendi / et custodie ipsis si dederis gratiam custodiendi. Ergo petit ut eis donet sibi modum perseverandi. Et / et in seculum seculi. Non vero hic loqui de lege iudiciali / que data est carnalibus ad lites dirimendas / dicit enim apostolus: si invicem mordetis videte ne invicem consumamini / et apostolus illos qui litigant vocat carnales. Nec de lege cerimoniali / quia ut Vincentius dicit libro in speculi hys preceptis data est in signum. Iuris in flagellum / et rudibus in pedagogum / quia in veritate vitas / et umbre signorum cessaverunt / quia gracia et veritas facta est / gracia quo ad amotionem flagellorum / veritas quo ad instructionem ignorantium / sed volo hic loqui de lege decem preceptorum / quia id dicit est summa omnium preceptorum moralium / quia ibi omnes virtutes precipiuntur / et omnia vicia [illegible] / vel impietate prohibentur. Et data est hec lex sub decenario numero / qui constat ex tribus et septem / quia trinitas fiat personarum trinitate / et unitatem in qua est summe credendum / septem autem ostendit numerus perfectum / ostendit perfectionem vite humane / que in fide et moribus consistit. Et primo sciendum quod tria precepta prime tabule sunt seu continent virtutem theologicarum trinitatem / primo enim mandato prohibetur manus consciencia / et per quem precipitur spes / ut non ponamus in ydolo / nec in homine / nec in quovis alio / sed in summa potestate / que patri attribuitur. Unde apostolus dicit quod ydolum nichil est / in nullus virtutis / et omnis homo mendax / et in omnibus que sub sole sunt vanitas est vanitatum / et omnia vanitas. In 2o precepto 2m Ysidorum prohibetur error / et per quem precipitur fides / qui innititur summe veritati / et sapientie que filio dei attribuitur / et dicit apostolus quod fides est substancia rerum sperandarum / et argumentum non apparentium / non ergo est aliqui

veritati in sistendum / nisi que facit ad illarum rerum clariorem apparenciam
et manifestacionem. In 3° precepto prohibetur amor sceli / et pergitur
scribitur amor dei / scilicet caritas que a spiritu sancto infunditur cordi
bus fidelium. Et consistit autem quod perficit tales homines bene ordinatos quo
ad deum / preter quod ut dicit Vincencius dubius / facit tales vocat unum
in mandatum dicens diliges dominum deum tuum / scilicet fortiter quo ad spem
ne ~~frangaris~~ frangaris in iniuriis / aut adversis sapienter quo ad fidem
ne fraudaveris aliquibus seductionibus in quibus est error. Est dulciter
quo ad amorem / ne seducaris aliquibus blandiciis / Secundum autem vo
cat quod respicit proximum vocat simile huic / quia sicut ista ad deum
ita ista septem ad proximum pertinet dilectionem. Et ordo hominis
ad proximum consistit in eis / Haec tria quibus bene est ad proximum or-
dinatus / scilicet ei omnem honorem impendit iuxta illud honora patrem
et matrem quod ut Vincencius dicit. Nomine patris et matris intelligitur
omnem proximum / et nomine honoris omne beneficium. Et non infert
aliquod nocumentum / scilicet ne verbo / ne loquaris contra proximum tuum falsum
testimonium / facto / et primo in rebus non furtum facias / nulli dam-
pnum rebus suis inferas. Secundo in persona ipso ipsa / non occidas / non
malum sue persone inferas. Secundo in persona sibi coniuncta ut est uxor
aut filia / non mechaberis / nulli femine illegittime commisceris
nec in voluntate est aut nocitiva voluntas in proximum persona possibile
non desiderabis uxorem proximi tui. Et rem non concupisces
rem proximi tui. Et quo patet clarius quod quilibet est regulatus
bene ad deum / regulatus est / et quo ad proximum / Racio Vincencii est quia
qui diligit deum / et in proximo diligit ymaginem dei. Secundo e con-
trario qui non est bene ordinatus ad proximum / nec est ordinatus ad
deum / quia qui non diligit proximum quem videt / deum quem non videt
quo modo potest diligere. Tertio quia efficaci dilectione proximi. Est efficax
dilectio dei / qui enim proximum diligit legem implevit. Et
omnibus istis ergo patet quod omnis lex moralis est lex dilectionis. Et sic
Remigius dicit plenitudo ergo legis est dilectio. Ista ergo dicit
custodia implendo operibus absque ulla peccati macula consistens
quia dicit per custodia inmortale peccati permissio habetur / lege
videlicet morale / in x preceptis consistente. Et dicit Vincencius sicut regi
pro ydolatria / et pro dei oppressione oppressus erat decem
plagis / ita omnes percutiens ad cultum dei vocatos reformat hiis
decem preceptis / divina voluntate / et ergo volens / et ergo instans
/ et ergo efficacem / quia divina voluntas sapiens est / et plena
omnibus / iustissima et talem omnium rerum vel hominis voluntate datam
ergo possibilem / ergo obligatoriam / ergo et meritoriam. Deus enim
proprie novit limites et possibilitatem creature / et eos
ligat quo iure quo facit in ea. In hoc multum consonet [illegible]
in tribus specialibus / et de dilecto promulgata / et ergo pub
lica ergo omni ~~electionum~~ regulata / et ergo meta in qua
actionum

¶ amoris / et pertinet dei
xi dubius / quia in duabus
mandatis de dilectione
dicitur tota lex pendet
et sic [illegible] gradus

X

omnes debent tenere / nulla quo ignorantia excusatur / quia publica
est nulla error / quia regula est / neque impossibilitate / quia ipsa me
ta et finis est / id est ibi illa que ibi precipiuntur impleuerit ad
ulteriora non obligantur / Si autem quis hanc feriis penam nullo
euadet / Homo .i. continue et sine interruptione aliquod peccatum
mortale / facit et absque percipit omnia in gloria dei facere / Capitulum ita

4o p[illegible]

Responsio ponitur hic 9o forma / Quia nisi homo saluari voles
tenetur omni tempore dicere laborando in diuina lege sicut quod
[illegible] habetur ex eius in quo dominus hora prima tercia sexta
nona et xi / quadruit omnes in vineam suam / et primo sero / quando
fit finem mundi mercedem reddit laborantibus / ubi [illegible]
[illegible] Et ideo [illegible] maledictus qui cunctis [illegible] tempore a mandatis
dei declinat / propter quod Thobias docebat filium suum / petere
a deo ut vias tuas dirigat omni tempore / sed secundum sue legis
dispositionem / Unde si homo est infans tenetur gratia baptismi
emundari / quia dicit diuina lex / nisi quis renatus fuerit ex
aqua / et spiritu non potest intrare regnum dei / Jo. iii / Si puer
est / et iam ratione utitur / et facultate sed voluntatis / tenetur [illegible]
innocentiam baptismalem custodire / quia dicit diuina lex / custo
di innocentiam / et vide equitatem / quia sunt reliquie homini
pacifico / Ps. xxxvi. In tota etate / infantia et [illegible] sopita
videntur / in accessu etatis comprimenda sunt in perceptione
virtutis et bonitatis amore / Ideo ut [illegible] dicit in [illegible]
sui doctrinalis prudentis fortis temperantis et iustis adversus [illegible]
[illegible] et vicia innata pugnandum est / ne nata [illegible]
opinionibus [illegible] si quis est adolescens
invigilet in quo corrigat / et in melius deducat viam suam
iuxta id In quo corrigit adolescentior viam suam / adole
scentia sua / Si quis autem venerit ad etatem virilem / non eva
dat diuinam legem / quia eis sic dicit state in fide viriliter
agite / et confortamini in domino / omnia autem vestra in caritate fi
ant / Item si deuenerit fuerit ad senium / in quo decidit quasi libi
do / abscedit superbia / et insipida fit omnis vanitas / fit quia
homo maturus ad ferendos fructus bonorum operum / Sicut [illegible]
[illegible] modum [illegible] non deberent ambulare in
lege dei / [illegible] et currere quia dicit diuina lex / Sic curri
te ut comprehendatis / Ex quibus omnibus concluditur deducta [illegible]
hec conclusio / Nullo tempore est sine diuina lege viuendum .Si .ii.
[illegible] tempore debet impleri / sed quia nullo tempore debet obmitti
/ quia sicut propositum in proposito / sic oppositum in opposito / ut fa
theologi dicunt / nec potest quis [illegible] insufficienciam excusare in
[illegible] per [illegible] / non sumus sufficientes cogitare ali
quid ex nobis / quasi ex nobis / Octaua conclusio [illegible] tempore [illegible]

gra divina illi tempori conveniens ut in paulo quoque tempore audeat sed
dicere / non ego / sed libodini / scilicet solus in lege dei / sed gratia dei mecum
Vnde sicut homo est infantis / habet gratiam preveniente / que terruit et admonet
Si est puer / habet gratiam operantem / que efficit / id ad quod prima incitat
Si est adolescens / habet gratiam cooperantem / iuxta quod ad bona ex=
ercenda sunt vires per gratias posse / Si est vir / habet gratiam / que augetur
gratia ut mereatur augeri / Si senuit / habet gratiam iam perfectam / que gratia
meretur ita augeri / ut aucta mereatur perfici / Secundo etiam nullus de
fectus quoniam incides tempore suo arrogare divine legis evitatorem
ratio / quod quolibet tempore dantur dona / que expediunt a defectibus
Si in est in infantia / datur donum timoris / qui est initium sa
pientie / quod illo humiliati liberantur a defectu elationis / Si est tempus
pueritie / datur donum pietatis / quo mansuefacti ~~ne irretiantur~~
ne irretiantur / et sic ut in aliquas seductiones incidant custodien=
tes apostolico dei ymaginem / Si est tempus adolescentie
/ datur donum scientie / quo cognoscat peccata involutos / et luge
antur et dimittantur / Si est tempus virilitatis / datur donum fortitudinis
/ ne deficiant in via / sed magis ac magis in stadio currant
contra defectum accidie / sicut scientia datur contra defectum ire
/ et pietas / contra defectum invidie / Si est tempus senectutis / datur
donum consilii / quo in omnibus divina impleatur voluntas / datur
intellectus / quo mundatur cor ut deum cognoscat et divino regimini
se subiciat / datur donum sapientie quo perfruatur a stabilitate
divini nominis in nullo discrepet / Ex divino habetur primo / quod
hic in via est in bonis sufficiente processus perfectus / quod et in
gratiis / et in donis ascensiones sunt et gradus / Secundo quod hic
a malis fit sufficiente recessus / quod homo inordinate per deo
a malis expeditur / et sic non omnia vicia / vel dimittuntur
simul dimittuntur propter pietatem dei / ita tamen in nobis tota
purgatio potest esse continue in instanti / quod post peccatorum remis
sionem / remanet defectus ex parte dilicti / remanet vel
spiritus / remanet adhuc quod dissimpitudines quod peragimus
operacionem in divinis in vadatis tollunt / Tertio nullus in hac
vita devenit ad perfectionem omnino stabilitatem / [x] non quod non est hic
qui non sentiret aliqua sue perfectionis impedimenta / et
qui ab omnibus defectibus et miseriis esset purgatus / et
ideo dicit vincencius libro xii historiale capitulo xiiii / homines
quamvis fulgeant in hac vita plene fulgere non valent
quod multa impedimenta contrahunt ex carne / quod igne sol .p.pro
paulatim consumitur / Ex istis correlarius / et conclusione eliciatur / quod
nullus status continuit alicuius impletione / Aliter .ii. datur
tempus aliquod / sed datur aliquis status / in quo non
tenebitur homo implere divinam legem / quod est contra iam

[x] consummatam

determinata / Ex quo elicitur primo nulla altitudo deobligat a
legis subiectione / et quo quis altior est, humilia te in omnibus scilicet
mandatis dei Ergo nulla subiectio eximit a divine legis implecione
secundum quod contra divinam legem, nulli est obediendum, / Dicit petrus in actibus
magis oportet deo obedire quam hominibus Ergo lex divina omnibus
post equaliter licet inequaliter ad eius implecionem omnis obligatur
secundum illud quod cui plus committitur plus ab eo exigitur / et hoc magis tenetur facere
voluntatem dei propter quod servus sciens voluntatem domini / et non
faciens vapulabit plagis multis / propter quod iste promittit
legem dei custodire id est operibus implere semper id est in qualibet etate
sive anime et corporis / quia in colligacione cum corporis ut dicit
[illegible] suas etates sortitur / et sic exponit ambrosius super
legem custodiam si legittima puericie / atque adolescentie disci
plinam / iuventutis quoque statum / senectutis maturitatem paginis / sic
in singulis etatibus vite nostre / usus nequaquam tramite opere
dat preceptorum / Et subdit similiter anime nostre quedam videntur
etates esse / per quas percurrit et transit / ut possit dicere illud
cursum consummavi Et allegat id est constans senectutis vita in
maculata et concludit quod qui legem custodit / qui et in hiis
corporis nostri etatibus / et in illis anime nostre processibus
non deviat a lege dei / Vel semper id est usque in finem vite Expat
dominus ita quod finis vite nostre divinam legem custodiat
secundum illud qui perseveraverit usque in finem / hic est qui legem
implendo mortuus fuit salvus erit Ait Gregorius Dicit quod
ad horam mortis debet nos separare sive intermissione
legis quod sepe dicit / quod deus nobis ultimam horam voluit
esse incognitam Vel sic semper id est et in prosperitate et in adversitate
tate / licet in anima dicitur tempus pacis et belli / in
quo caput est lex / secundum illud cave legem tempore belli po
tius caput est [illegible] / et tempore pacis frangenda sunt desideria
nenda est anima / et tempore pacis frangenda sunt desideria
terrena / quid enim prodest homini si lucretur totum mundum / si a
perdat et detrimentum sibi faciat / aut quid homo dabit commutatione
pro anima sua Vel sic semper id est in quolibet statu, sive prelacionis, sive
subiectionis / sive libertatis / sive servitutis / sive in statu coniugali, sive
privato / sive in speciali, sive in seculari / quia lex divina sufficienter
ordinat ad salutem hominem / in quocumque statu positum Nam sic
magnus et parvus in hiisdem conveniunt actibus / non tamen est eius
eadem intencio / non idem conatus / aut difficultas / non eadem gratia
et ita stat in eadem lege diversitas Unde non est ei aliquis Dicit est
diversitas ministracionum et diversitas operacionum / ita tamen est diversitas
graciarum Vel sic semper id est quamdiu anima sit exponit ambrosius quod anima
per ipsius legis mandata nullum eorum pretermittendo / et quia
lex impletur virtutibus / et omnis virtus habet mandata sua / igitur semper
id est per omnium virtutum mandata / et nunc in virtutis operibus
insistendum est / licet non virtutes connexe sint / quia omnes simul sunt

Hugo sic exponit custodiam
legem tuam / eam opere adim
plendo / semper id est cum diu
vixero in hac vita / et in
ad eius mandata. et in
seculum seculi id est in futura
vita eterna ad civitatem
celestem quando sancti angeli
et spiritus beati celestes patria
sine fine laudabo
dei

Tunc[?] sicut in omnibus similiter vt prius ita tamen iste promittit virtutum concatenationem ut cum se comparet in actibus vnius, ut non preiudicat actibus aliorum, sed qui in uno offendit in uno, fit reus omnium. Vel semper legem custodiat id est omnimodam caritatem, et in ramis et in radice, hoc est non solum in virtutibus sed eciam in ipsa caritate, que caritas est radix et origo omnium virtutum. Dicit enim Gregorius: Sicut non de vna radice multi rami prodeunt, sic ex vna caritate multe virtutes generantur. Precepta ergo domini sunt et vnum, multa sunt per diuersitatem operis, sed vnum in radice dilectionis. Videndum ergo erit hic quomodo de lege dilectionis. Et de hac triplicem statum opponit Augustinus, promittit enim iste legem dilectionis impleri et in statu ... virtutis, et in statu ... eciam elapso tempore. Nota tamen secundum beatum Augustinum in suo Enchiridion XVI quod status hominis diuersificatus est. Dicit primum statum hominis fuisse tunc, cum nulla ratione resistere propter altissimas tenebras ignorancie viuebat secundum carnem. Et hic ante data lege. Ex quo elicio quod lex naturalis non ducebat ad adimplendam dei voluntatem perfecte, quia ut idem dicit libro primo questionum veteris testamenti: licet tunc erat impressa notitia creatoris, et nulli sciencius deum iudicem timebat peccare, tamen illa lex euanuerat non sic, quod omnino fuisset obumbrata, sed non conualebat auctoritate preueniente peruersa consuetudine. Secundus status hominis fuit, cum lex data est, que illa que includebantur in racione elucidabat et manifestabat illa, sed ut latere inciperent eis, quia contulit auctoritatem; tunc primo facta est peccati cognicio, tunc transgredientibus taxata est punicio, tunc conuicti sunt peccantes de ignorancia. Ex quo elicit Augustinus quod lex scripta non implebat sua mandata, quia non adiuuabat spiritu sancto, sed potius erat quod lege adueniente legem tunc habundaret delictum. Tercius status hominis est sub gracia, tunc enim deus homini respexit, tunc ad implenda illa que mandat auxilium dedit, tunc homo cepit erigi et facere quod deus precipit. Ex quo Augustinus elicit quod sub hoc statu homo accepit facultatem implendi omnia que deus precepit, quia licet adhuc aliquod sit quod homini repugnet ex homine, quia adhuc inualescit ardor concupiscencie, racio enim concupiscit aduersus spiritum, tamen vincere in homine delectacione iusticie non quod raro succumbit, sed fit quod deus precipit. Et secundum hoc iste promittit diuinam legem legem custodire, si sibi assisterit adiutrix gracia. Nam aliqui cooperantur huic cum sedulam oracione seu deprecacione, ut prophetam petat huic graciam perseuerancie, ad hoc ut semper esset in legis implecione actualis. Si aut premissis cooperantur, sicut ... tunc propheta promittit hoc facere presupposito antecedenti conditionalis[?] si vero deus ab eo non abstulerit verbum vite. Propterea

3x status hominis

9o 2a

preuotatis ponitur hec conclusio 2a Quilibet homo positus in
via pt adimplere caritatis mandata / racio / quia pt implere decem
precepta mandata moralia / ut patet ex questione prima / ergo pt imple
mandata dilectionis / sed quia ex prioribus / ubi dictum est quod
illa tria mandata prime tabule / non sunt nisi id diligere
dominum deum tuum ex toto corde / et ex tota anima / et ex tota mente
Et illa septem secunde tabule sunt id diligere proximum tuum sunt reciproci
unum illi respondenti quia hec precepta in lege scripta sunt / pro asse
cucione beatitudinis Dicit vitas / hec fac et vives / et utique non
precepit impossibile / ergo quod vult Et posset sic deduci, possibile est
implere ea que scripta sunt in lege / ergo et hec mandata implere
est possibile / sed quia / quia in hiis duobus pendet tota lex / Et ita
est Christi dicentis / Unum yota et unus apex non preteribunt de
lege / donec omnia fiant Et habetur in scripto super distinctione
XXVII ad hac quod adiuvat hic circa dilectionem quod hic obseruari non
pt / quia lex precipit / et precipiendo obligat / quia lex aliquando
dicit / sequitur quia lex non sonat occasionaliter Sed ut [illegible]
dicere oriatur / quia sic est inconveniens / et etiam si ipse [illegible]
quod iste permittet facere / aut peteret / aut facere possit, nec apud
deum [illegible] inconveniens sit impossibile Ex qua questione sic dicitur
ita / Queritur primo quod dilectio qua deus diligitur est finita
racio est quia procedit a potencia finita / sicut ab homine qui
deum diligit / 2o dilectio divina secundum modum ut non finita
est / modo non caret / nec est contra hoc id bernardi in libro de diligere
deo deo causa deum diligendi tunc deus est / modus vero est
diligere sine modo / quia etsi sicut modus adque perveniat
dilectio non in hoc modo in quo consistat / sicut alie virtutes quia
quantumcumque deus diligitur / adhuc plus possit amari / nec potest
actus esse immoderatus / quia non excedit proporcionem sui obiecti Ex
hiis omnibus concluditur et questione sequitur quod modus deum diligendi
ponitur sub precepto / hoc est tum dicere / homo tenetur sub precepto ita
diligere deum / sicut cognovit preceptum et ex toto corde / ex tota
anima / ex tota mente / id patet ex lectione dictarum / Ex quo sequitur
quod homo in hac vita pt deum perfecte diligere / non quod pt eum
id modo quo est diligendus amare / qui utique est perfectus / aliter
nunquam homo in vita possit venire ad aliquem gradum perfectionis
quod id Christi perfectionem perfecti / sicut pt videri celestis perfectus est Dicimus
utique quod in vita hac pt homo deum diligere totaliter / quod si perfecte
perfecte / hic et totaliter Notatur ut circa hec beatus thomas ubi supra
perfectio perfecti in hac consistit, ut nichil desit ei / modo hic consurgit
dupliciter homo ut nichil desit corde que nata est habere /
et ex illa perfectione consurgit totalis in dei dilectione
illa qua [illegible] de hiis / que homo pt expendere in a

minimi

+

dicit cum tertia quod deus diligendus est ab homine sicut quicunque a laborante bonum quodlibet
et ideo dilectio ta sequitur, scilicet interiorum in affectione, ut sic deus diligatur sicut ora
sincera caritate in opere, a fructu cum ostenditur radix de vite deus X. Ama dominum deum tuum et
mandata precepta eius. Et dominus dixit petro ter Joh. XX Petre amas me pasce oves meas.
Sublimitatem in dilectione, quia quanto maius bonum, tanto maius debet diligi, quoniam X. In amore
cum delectatione ingitur. Cum talis deum amat, contra amat a deo Joh. XV. Ipse enim
pater amat vos quia vos me amastis. Et illud sapientie VIII Ego diligentes me diligo. Et Augustinus
hic supputationum de Jhesus es domine, et sine mensura debes amari ab hiis quos
preciosissimo sanguine redemisti. Et racionem dat quia dilectio dei qua nos diligit et nos ipsum est lux
ingeniorum ignis in affectione, virtus in opere, vita in morte, et in summo opere est affectanda.
Et secunda dilectio dei, ideo quia illuminat mentem, quia est lux que illuminat omnem hominem
et sua oppositione tenebras fugat, sua speciositate videntes letificat, sua manifestatione
et sua oppositione tenebras fugat, sua irradiatione oculos munitat. Ita pena lux spiritualis
dilectio tenebras mentis fugat, sic et dicitur a pecto. Joh. 3 Qui diligit fratrem suum
in lumine manet et scandalum in eo non est. Videntes letificat. Iste dilexisti iustitiam
et odisti iniquitatem, propterea unxit te deus deus tuus oleo leticie. Timentes eos assecurat, summando
malos, sicut enim adventu quantumcumque regnat et timor, sic dilectio purgat et securitatem
doloris et ~~[struck through]~~ ; virtutes adventu facit victoriosa opera informando.
Judicum 5 Qui diligunt te sicut sol in ortu suo splendet ita rutilant. Sol enim alia
planeta illuminat, et effectus caloris causa est et signum mortis, eclipsis est quod planeta
mortua non fructificat. Sic et homo mortuus sine dilectione. Joh. 3 Qui non diligit
manet in morte, et ita non fructificat adventum, sed diligendo deum et manendo in
eo multum fructum fert Joh. XV. Et quia dilectio dei dicitur Joh. simone Ex. dilectio dei
quod diligit nos in principio est et immutabilis, non enim ex quo ei reconciliati
sumus prospicimus filii eius nos cepit diligere, sed ante constitutionem mundi dilexit nos
et eius virgato essemus filii eius, prius enim omne aliquid essemus. Pro dilectione enim caritas
ornata est facta ferro caritas solet, dilectionis enim solum est vinculum quod ligat utrumque
ladere et tanto fortius quam fortius sit quod et indissa perdurat, sicut et gaudia perfecta
est. Gemmine enim est nexus in caritate scilicet dei et proximi. Pro caritate namque debent uni coherent
et proximi caritate sunt adunatum unum sunt, dilectio enim dei et fratris proximi ista et specialis est virtus
proximorum et sanctorum. Et ideo quia recte virtutes et bonum et males sunt ce quis. Sed odit
et illud donum quod dicit inter filios regni eterni et perditionis ut dicit Augustinus hoc proderit tibi
est illud donum quod dicit cor de puro corde et conscientia bona et fide non ficta. Illud diligit
et secundum hanc enim legem que cum de puro corde et conscientia bona amator est proximi, et qui non diligit deum non
diligit et proximum sicut seipsum, amator enim dei amator est sui. Ideo deus omni hora est diligendus sicut
dicit Augustinus hoc solilogiorum c. 18 Domine deus iussisti in lege tua ut diligam te diligere
et monens quibus fruor bonis tuis tue, quem super perveni nisi quia sic me regis et
et semper morerer nisi quia sic me vivificas, et omni momento tua beneficia
nunquam perirent. Et subdit sicut quo nulla hora est ut puncto in omni vita mea qua
tuo beneficio non utar, sic nullum debet esse momentum quo te non habeam ante oculos
in memoria mea. Et quia in tribus deum diligimus in opere, opere perfecta sinamus in quantum
in me sinamus sumus diligimus ut dicit Augustinus. Et in hoc de viribus inferiores sunt
ut de dilectione dei quod dicit diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et toto voluntate

Joh. 14 Qui habet mandata mea et servat ea hic est qui diligit me

dicit Augustinus diligat deum ex toto corde tuo / anima tua / mente tua / virtute tua / et dicit scilicet totus ut totum
totus diligatur deus / quia hec sunt duo ale scilicet amor dei et proximi / quibus evolat ad celos
tu tecum ad sanctos nisi an... / lex nature preceptum est / quia deus et proximus diligi
per ... ... legis dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris
... Augustinus ... 38 / et ... ... dicit ... Bernardus
... dominum meum qui me fecit cum non eram / redemit cum perieram / et redemit de exilio
... vocavit me nomine suo ut ... ...
redemit de servitio / vinxit me oleo letitie / vocavit me nomine suo ut ab eo ...
diceret unum / ... diceret xpiani / ex quibus claret quod deus sit summe et absolute
diligendus / quia sic deum diligentes / ab ipso diliguntur / ... ... unde ego diligentes
me diligo / 2o quia ... ... servat ... custodit dominus omnes diligentes se / 3o
cum ipso veniunt concordie dicit enim propheta pax multa diligentibus legem tuam / 9o quia
ab eo recipiunt benignitatem ... 32 ... in diligentes se / ... quod in
data dei ... fideliter Johannes 14 si diligitis me mandata mea servate / quia ... omnia
bus nos / ... quod peccata detestantur ... teste propheta omnia diligentibus deum omnia cooperantur
in bonum / 8o peccata eis remittuntur ... ... dimittuntur ei peccata multa quia
malum / quo omnia opera cooperantur ... ad nos ...
dilexit multum / 9o gaudia eis ... ... cordia vestra / xi quod
diligunt non tamen x... animi ... ... et illuminabuntur corda vestra / xi quod
diligit ... et diligite dominum / et illuminabuntur ... ...
deum odite malum / et diligite dominum / et ... gaudet ... ... / ultimo
adeo gaudentur videat ... dilexi ... gaudeat ... vir qui suffert temptationem / qui cum probatus
quod gloriam ... ut feliciter Jacobi ... ... vir qui suffert ... ... diligentibus / ex quo claret quod ...
fuit accipiet coronam vite / quia repromisit deus diligentibus / ex quo claret quod ... ad
maximum est utile deum super omnia diligere / et non solum deum / sed et omnia que pertinent ad
deum scilicet omnia virtuosa et honesta que sunt via eundi ad deum / et quia non potest
deum diligere nisi qui legem eius custodit / unde iste infra dicit dilexi mandata tua super
amor et ... ... quod ho... ... dicit ...

morem qui talia in dilectione apponat. Et dicit quod ut hac per-
fectione vel hanc totalitatem homo assequitur in hac vita, quia
primo homo in statu gratie habebit omne id quod est possibile [illegible]
[illegible] totalitate [illegible] homo [illegible], excludit omne id
quod est ad ipsum [illegible] actus dilectionis. Secundo perfecti-
[illegible] non est [illegible] que [illegible], et [illegible] est perfectio vie
[illegible] homo perfectus [illegible] que [illegible] illud
ipsius, et [illegible] perfectione consurgit totalitas divine dilectionis
[illegible] homo nihil subtrahit [illegible] ponere
id ipsius in amorem dei, et [illegible] in precepto [illegible]
[illegible] homo nihil admittit [illegible] po-
[illegible] in amore, et totalitas [illegible] excludit id quod est [illegible] repu-
gnans dilectioni divine. Non autem id quod ad ipsum actum dilectio-
nis [illegible] actu [illegible] non est nisi [illegible]
[illegible] in statu [illegible], quia perfectio [illegible] est in operatione [illegible]
perfectio virtutis in [illegible]. Et [illegible] exercetur [illegible]
[illegible] ab aliis virtutibus, actus [illegible] virtutis [illegible]
sic sunt finis precepti ut actus caritatis, et ideo actus [illegible]
aliquo modo, qui vero [illegible] finem, alio [illegible] quod [illegible] ab aliis
virtutibus. Iste ergo obligat [illegible], ad quod [illegible]
gebat [illegible] lege [illegible], lex ista [illegible]
[illegible] lex dilectionis [illegible] plenitudo legis dilectio
et dicit [illegible] et ergo ex toto corde [illegible] ex puro corde, et consistit
ut [illegible] magis [illegible] in [illegible] cordis a turpitudinibus
passionum, quia [illegible] propter passiones ad [illegible]
[illegible] abstrahit [illegible] dilectionem, [illegible]
bona quia virtutes [illegible] que sunt de operationibus sicut [illegible]
[illegible] virtutes que sedant passiones, [illegible] mala [illegible]
[illegible] excludit, quia facit hominem [illegible] propter
timorem pene, [illegible] tota mente que est [illegible]
[illegible] ficta ad quod [illegible] virtutes [illegible]
[illegible] ficta separat a dei [illegible]
[illegible] affectum in ea que de deo [illegible], sicut [illegible] finis
precepti est caritas de corde puro, [illegible] bona [illegible] fide non
ficta, [illegible] finit [illegible] precepti. Et [illegible]
iste excludit a se [illegible], que repugnant vere amicicie, ut dicit
[illegible] est fictio [illegible] simulatio. De fide non ficta, [illegible]
est [illegible] amicicie, quod est [illegible] in [illegible]
[illegible] bona [illegible] est [illegible] obliquata [illegible] illorum
qui se diligunt propter [illegible] de corde puro [illegible]

talis dispositionis istam legem custodiam ostendes in hac civitate
esse et salutis assercione necessarium. Racio: Quia ut dicit nos sumus boni
naturaliter desiderium. Ceterum a nobis est effectus naturales par-
ticipabile. Actu naturaliter non potest pertingere ad illas operaciones. Que sunt
summa vita et beatitudo, videlicet ad visionem eorum et fruicionem. Unde
sibi superaddita caritas, que nos deo assimilet per suorum donorum
specialem participacionem. Unde sicut dicit philosophus ix ethicorum, quod
amicicia sit mutua associacio et quies, quia pariter conviventes
simul venantur, simul potant, simul prandent. Sic per caritatem
homines cum deo conviventes, quietem et associacionem in quibus omnes
tes vita eterna, quia spiritualem familiaritatem concedit membris. Unde
dicit Johannes in canonica: Si in luce ambulamus sicut ipse in luce est,
societatem habemus ad invicem. Custodiam igitur illam ex quo est
necessaria et custodiam cautam ut perfecte sit, est deum diligere perfecta di-
lectione. Sicut dicit Dyonisius quod nichil sit in me quod ipsi deo non
uniretur, nichil quod sibi non incorporaretur, et nichil sit in me quod divino
amore non sociaretur, non penetraretur, non uniretur. Quia acer
diuinus acutissimus et Lucie. Ad quantam iste perfectam ipsius
ista aspirabat, sicut voluit ab ea concedere. Secundo non sumus dig-
ni custodiam legem nisi in seculo, quamdiu vixero. Augustinus: Quam
diu sumus hoc seculo, sed tamen in altero seculo quod dicit seculum seculi.
Augustinus: non ideo hoc dicit ut in solo seculo precepta sicut hic ac-
cipiuntur, sed quod custodiamus ipsam legem plenitudine honore
caritatem sine ullo timore serviabimus, quia et deum cum plenius
videbimus amabimus. Ex quo clarius patet quod iste tradidit servi-
cium in eternum et unde hoc promisit omnibus qui in re-
generacione homines erunt sicut angeli dei. Dicit Augustinus in tradi-
tibus quod mortuus est eternus. Quod ut intellexeris unice mortales
ibi id tenens et hic teneas. Tercio quod iste tradidit caritatem vie e-
ternam non posse, quia quod hic amavit illam amare intendit
in patria. Corinthiorum xiii caritas numquam excidit. Et racio quia ex quo caritas
est amor dei, non presencia amati non tollit amorem sed au-
getur ut dicit Bernardus. Quarto elevatur quod tradidit iste eternam vitam in in-
tellectu [illegible] aliud non aspiraverit ad hoc ut hic amari
deo illic amaret, nisi tunc sit amando perfectior esse. Unde
id est non venit quod perfectum est evacuabitur quod ex parte est. Unde
sic dicitur ponitur hic quarto. Multo perfectius mandatum ca-
ritatis implebitur in patria quam non implebitur in via, sed est
perfectius amabimus. Quia nunc amamus, amor enim quo nunc ad
deum habemus est multum permixtus, ibi erit purus. Hic est
timorosus admixtus timore cautele, ibi erit securus. Hic
sepe est in solo habitu, ibi semper erit in actu. Hic sepe
interrumpitur propter fragilitatem nostram, ibi numquam interrumpitur.

Glossa i seculo seculi id est infinito: plenitudo custodie legis caritatis est que dicitur seculo asserit custodiri id est futuro ubi angeli et sancti preter legem dei laudandi deum et honorandi exponit in seculum seculi id est [illegible] infinito quia plenius fuit deum amabimus cum eum facie ad faciem videbimus, et [illegible] que angeli celestes tenuerunt cum deo est cum omnibus [illegible]

403

[illegible] vite

fuerit totaliter. Et habetur in scripto super 3 sententiarum sic igitur quamvis
beati in patria cum toto suo modo deum diligunt et cum suo
toto posse, sic quod nihil de eo sit quod sunt sunt possint ad tuam dilectio-
ne abstrahere hoc autem in via esse non potest. Ergo quarto verum Corollarium
et si nihil est totaliter de essentia dei quod beati in patria non diligunt
in divina essentia sua dilectione non comprehendunt nec propter
hoc tamen totaliter et vident et diligunt et totum quod est deus dili-
gunt sed non nec vident nec diligunt ideo in quantum ipse est visi-
bilis et diligibilis quia lux eius et bonitas est infinita
et ideo ab aliis non ita est diligibilis sicut a seipso et sic
nec comprehensibilis. Corollarium in modo nobiliori talia precepta que respi-
ciunt dilectionem dei implebuntur in patria quam in via, nec abviat
huic quod dicit apostolus fidem evacuari que precipitur secundo precepto
quod hic solum verum est quantum ad modum cognoscendi. Cognicio non tamen
que sunt fidei ibi remanebit sed clara. Sed hoc esset de spe que
primo precepto iniungitur. Dicitur spes quantum ad protensionem aut
expectationem non manet, sed manet id in quo iam expectatio
fundabatur que non est aliud nisi ordo et proporcio hominis
ad illa iam habita quorum dudum non habebantur erat spes. Si
ergo perfectius cognoscimus et iam que expectabamus tenebimus
amplius ut iam dictum est amabimus. Secundum quod sic perfectius divine
potestati subicientur quod est adoracionis, perfectius primo veritati
insistemus quod est fidei precepti et perfectius in divina commenda-
bimur bonitate, quod est spei, nunc hic erit sabbatum ex sabbato et
sic scriptura dicit de quatuor animalibus et senioribus quod stantes ante thronum
dei inspicientes veritatem cadunt in facies suas admirantes potesta-
tem et clamat alter ad alterum sanctus sanctus sanctus deus qui
erat est et venturus est laudantes bonitatem. Corollarium sicut
hic in amore divino ordo reperitur in patria non erit ibi ordinis
confirmatio ... est Anselmi in quodam suo tractatulo
dicit sic Deus ex quo principium et finis. Sed ut principium mo-
net nos et ut finis monet nos monet ad se. Si autem monet
nos nunc monet informaliter igitur inspicimus quod monemur et ad
quid monemur et si inspicimus nunc amamus quod intelligimus et
si amamus nitimur ... ut in amabile expressum. Et sic per-
fecte nitimur tunc festinamus. Si festinamus motu validiori per-
venimus. Si autem valido motu nitendo non stamus conversionis toti
in toto efficiamur toti a toto comprehendamur, toti a toto afficia-
mur, toti a toto conformabimur sic quod nobis non sapiat nisi deus
in nobis non videatur nisi deus, ex nobis non ametur nisi deus
qui est omnia in omnibus et hic iam est amor confirmatus.
Ex quo elicio quod in patria omnes beati sunt ... finiter ex-
cedunt racio Anselmi ... nec sic quod in eis non fiunt sed

ypocrisis est qui probat
regnum ... re-
... in patria
ab omni miseria
ubi ... ...
... ...
beatitudinem

xix

ut in eis solus ille appareat qui solus verus est / et ponit exemplum de illuminato aere / qui non apparet / sed sola lux apparet que vero continuat in eo. Ex quo ultimo elicit quod in omnibus, sive in creaturis sint similitudines conspiciuntur obiecti / quod deus tantum .i. sive virtutis in futura vita habundancia futura est omnibus / ut sic omnibus manifestabitur / ut nihil lateat per eius presenciam / sive in corporibus / sive in cordibus / sive in interioribus / ut solus deus appareat in omnibus. Unde Job dicit In carne mea videbo deum salvatorem meum. ac si diceret tanta gloria futura est in corpore meo / ut quicquid nil in ea apparet / nisi mors et corrupcio / ita in vita eterna nil in ea apparebit / nisi solus deus / qui vere vita est incorrupta et immortalis / et sic de carne spiritualis erit quasi gloria futura est in mente. Unde Gregorius super Job corpus ibit in cor / cor in mentem / mens in deum / ac per hoc tota corporea natura in spiritum immutata. Et ad hoc iste hic aspirans dicit et tuam legem custodiam semper in seculum seculi quod dicit hic. Quibus arbitror quod hii qui in celestibus siti sunt iam veram legem cuncti deo conservant / et dicit quod sic legem in exemplari custodiunt / ubi ante in facie veritatis.

Et ambulabam in latitudine quia mandata tua exquisivi.

Semper custodivit divinam legem ut dixit / hic iam ostendit quod huius custodia sit quedam ambulacio / non in manibus sed de continuo ad domum felicitatis. Unde dixit de lege. Sive perseverantia de custodia dixit hic de eius lege in qua ita perseverat exigit latitudinem. Vel sic prout continuat semper usus est oracione. Hic iam utitur narracione petebat / petebat enim homo dei semper adiutorium gracie / cum dicebat Fiat misericordia tua ut veniat super me tua et consolacio / nunc autem dicit Et ambulabam / non enim dixit Et ambulabo / nec dixit et ambulabit / sed et ambulabam quod nec optative loquitur / ut premissione / sed narrative. Vel sic semper petiit multipliciter divinum auxilium hic iam ostendit illius peticionis magnum fructum / ostendit enim se fuisse in omnibus peticionibus exauditum. Unde Aug. ostendit quales post illas peticiones facti sunt dicens ambulabam / loquebar / meditabar etc. Vel sic ut littera continuat semper petebat circa fidei confirmacionem et ambulacionem iuxta legem. Hic tamquam gratias confitetur se in aliquibus suis membris accepisse que petiit et persuadet largiri aliis pro quibus petit. Et ita ipse nititur quod isti versiculi sequentes sunt huius gratiarum actionis / et prius peticionis. Et monet quod sunt pro semper de versiculi de relacione. Primo ambulandi sit in mandatis legis a latitudine per latitudinem et in latitudine vera / quod quidem sit vera patet ex isto versiculo qui hic narrat

et quasi ea in laudem dei promittat / ut patebit circa oppositum
Et possi sit probari in legis mandatis / nec est standum / nec retro
redeundum ut dicit Aug. ergo ambulandum / et quia libere in ea ambu
latur / ideo ipsa est lex perfecte libertatis / ita sine restrictione / et p
quod libere. Et quod sapiunt ea accepta est deo musice m ...
ergo quod vero. In omni argumento in lege dei est quiescendum in tempore d.
contemplacionis Et propterea sabbati quiete iniungit / ergo in ea non
semper ambulandum. Permittit lex limitat et restringit ad certa opera
et prohibendo alia abstrahit voluntati contra libertatis / et
per prius et latitudinis Et quid legis impleccio sit latitudo competit
cum ipso ea salvator vocat viam artam et augustam. Et non
videtur quod per legem esset ambulandum sapienter / sed dimittitur / vel cum
alia virtute. Dicitur igitur quod hoc omnibus simul predictis sit falsa. Et
dividitur ista lectio / in quatuor / tum quod quatuor, in quibus petens commendit
est. Primo enim ostendit se habere legem libertatis / sine restrictione
Secundo predicare verbum veritatis audacter sine confusione intrepide ibi
loquebar. Tercio meditari mandata salutis cum delectacione ibi et
meditabar. Quarto perficere opera divinis cum dilectione ibi Et levavi
manus meas et consistit est libertate conversacionis in ambulando,
oris in loquendo / cordis in meditando / operis in manus levando. Prima
pars dividitur / quia primo exprimit libertatem conversacionis. Secundo tangit
racionem libertatis ibi. quia mandata dicit Et ambulabam. Ergo hactenus
fuit vita orantis / nunc narrantis / non petentis / qui velut impetratis
que petierat constitutis in laudem dei qualem illud facit mihi / quod
superveniet postebat / et non est in gnomen et inusitata quaecumque /
... ait cum ... formam vocis optative et ambulem / sicut
... et veniat / et custodiam / sed ad innuendum se esse compan
dum / ostendit qualis factus est per peticionem supradictam. Unde dicit
Et ambulabam in latitudine. q. petivi poni in lege / sed ne quis per
illa me patet esse restrictum / ideo sit lex libertatis ~~in lege sed magis~~
Jacobi primo. Sed in ante proposuit perfecte libertatis in lege / sed magis
liberum et in libertate positum. Et quod quia exquisivi mandata que non
pro lege dedit ambulabam in latitudine. Ambulabam in la
titudine in quod contra pigros et desides / et non constrictos / qui tarde
... nec alio quaesivit / nec retrocedere desistunt. Regum libro primo. Et
malicia erat. Dicitur / d. pigris a dicit proverbia sicut hostium in
cardine / sic piger in lectulo suo. In latitudine dicitur / contra angu
stiatos et tristes / sicut vidimus ambulantes et cetera tristes / quia
mandata mea / contra inobedientes. Dicit ... ibi Et man
datis meis non obedivimus / exquisivi / contra inspectores. Sapiencia
enim antiquorum exquiret sapiens ecclesiastici xxxix. Vel juxta eccles.
... xxi / quia mandata mea exquisivi. Dicit ergo ambulabam

q. d. non remanebam Dicit Augustinus in libro de nono cantico quis
est qui remanet / et respondet qui non proficit qui se putat esse sapie
tem Cui dicit sufficit mihi quod sum / tamen non sufficit ideo quia sit et veniat
ut bene sit / bene autem homo non est / tamen suo tendit in illum / a quo
est Ex quo elicitur quod anima quodammodo dignatur / qui remanet in se et non
ambulat / racio quia non sic creatus est homo ut esset finis sui ipsius
sed cum esset finis solius dei / Et ideo dicit Augustinus in Regimencia Noli
ambulare in hominem sed ad eum ambula / qui fecit hominem
ab eo qui fecit te noli deficere / quia sic non deficies a te Ambula
bam q. d. non retrocedebam Dicit Augustinus ibidem Quis est qui re
trocedit / et respondet / qui quod bono et sancto proposito dimittit ad
iniquitates et iniusticias / Et valde malum est hoc / quia uxor loth
ut retrospexit / quod evasit perdidit / et in statuam salis versa est / ut
suo exemplo fatuos corrigeret / Ex quo elicitur quod retrocedentes a
via veritatis dignantur propter quod dicit petrus in canonica melius
erat illis viam veritatis non agnoscere / quam post agnitam retrorsum
converti valde non relapsus nocivus est quia indurat / Unde novissima fiunt
peiora prioribus Ambulabam q. d. non errabam per tenebras te
nebris ignorancie Dicit Augustinus quis est qui errat / et respondet
de heretico / qui relicta via veritatis per desertum latrocinantur et
amans captivat / et perdit ne ad patriam valeat pervenire / Et heretici
enim valde hiis sunt nocivi / quia valde sunt contagiosi / et ideo dicit
Beda bonum esset ut lege positi gratiam quererent salvatoris / Ex
hoc ne elicitur quod errantes deviant a doctrina katholice veritatis
Et ideo Jo. xii dicitur Dum lucem habetis credite in lucem / ut filii
lucis sitis Cum enim in luce ambulat non offendit / quia scit
quo vadit Ambulabam q. d. quod non cadebam in aliqua mor
talem culpam Et dicit Augustinus super psalmum xo quis est qui cadit
et respondet cadunt qui spem in hoc seculo ponunt / Hii enim non sunt ideo
consolentur / Si cum foris operentur ablatum est quod intebat / sed in
tra venientes nichil inveniunt nisi male conscientie fumum Et ideo
vitandus est hominum casus / quia quod ipse solus non potest consurgere Ex quo
elicitur quod cadentes relinquunt viam divine legis / quia divina lex
prohibet a casibus peccatorum propter quod dicit Apostolus qui stat vi
deat ne cadat / Et cadit homo non / qui simplicitate desit
Tertium enim ambulat simpliciter ambulat confidenter Prov. x Ambula
bam q. d. non deflectebam / quia valde eram solicitus / quia requirit
deus ut quilibet solicite ambulet cum deo suo Ambulabam
non precipitabar / ac p. d. valde fui cautelosus / quia omnes ex
hiis possent pericula evenire salutis Unde prov. xxii noli
esse amicus homini iracundo neque ambules cum homine fu
rioso / et sequitur / qui tetigit picem coinquinabitur ab ea Am
bulabam non protrahebam moram in bona operacione

consilium offensionum

Et conversatio offensionis fugiebam. Iuxta illud Prover. iiii. Dum
te perscrutatus et capitatis. Et sequitur non arctabuntur gressus tui.
Ex quibus apparet quod multa sunt circa ambulationem abicienda et
multa tenenda. Tenendus est amor dei et abiciendus spiritus. Ampli-
anda est via virtutis, doctrina katholica, lex divina, sollicitudo,
cautela, et conversatio bona. Quibus sit copulatus prout ... ergo prima
In lege divina deambulatio est valde lata. Ratio: quia est ad
omnes duas positiones. Et ergo ista deambulatio magnam
latitudinem, quia verus dicta facit altitudinem, quia si est in ante et
non in retro, iam est altitudo ... conlatur. Primo de illis
duabus positionibus sursum deorsum, quia lex divina respicit
spiritualia opera, que desursum sunt, et etiam corporalia que sunt de-
orsum. Dicit ii Dominum deum tuum adorabis, quod est opus spirituale,
quia adoratio dei, qui spiritus est, debet fieri in spiritu et veritate.
Et dicit Honora patrem tuum, quod est corporale, quia iste honor con-
sistit secundum magistrum ... in exhibitione corporalis honoris,
servicii et etiam subsidii, si indiget. Et patet deambulatio de uno
ad aliud, quia sicut deus adoratur, quia est principium, sic et pater
honoratur, quia est principium suo modo. Ex isto patet quod qui parentes in-
honorant quodammodo divinum honorem minime videntur, quia causa
honorandi parentes egreditur ex causa honorandi deum,
sicut iam dictum est. Et sic Christus arguit Iudeos qui fecerunt
... contra honorationem parentum ... et irritum fecistis manda-
tum dei propter traditionem vestram. Ex eo patet quod de illis du-
abus positionibus dextrorsum sinistrorsum, quia secundum Bernhardum bona dex-
tre sunt eterna, bona sinistre sunt temporalia, et utraque respi-
cit lex divina. De eternis: Memento ut diem sabbati san-
ctifices, quia ibi precipitur devocatio in eternis et quies.
De temporalibus vero dicit: Non furtum facies, scilicet in quo datur modus
quo homo debet ... circa temporalibus, quia non debet ea ampli-
are aliena, sed minime largiendo propria. Et patet deambulatio
de uno ad aliud, quia quiescens ... sanctitate in eternis non
afficitur temporalibus, sicut nec propriis, sic nec alienis. Ex isto
arguitur quod ... aliena rapiunt in eternis quiescere non possunt; bona
propria ... quiescunt, quies enim in nullo peccato mortali stare
potest. Et ... propriam ... facti esse contra ... Dicit ...
... sicut alium patitur ... iure. Et ergo dicit Furtum ... punit
... lex tua scripta in cordibus hominum, quam nulla delet
iniquitas. Tertio patet quod de illis differentiis positionum ante
et retro, retro id est ostendit invisibilia, et ante visibilia,
et utraque respicit divina lex. Et ut Apostolus dicit: Invisi-
bilia dei per ea que facta sunt cognoscuntur. Hic dicit:
Non assumes nomen dei tui in vanum, ubi ut supra dictum
est precipitur fides, que est cognitio quedam invisibi-

5 f

hu / et argum nō apparencium rerum / cui subest desponsacio nature humane ad diuinam in vnitate supposito / de visibilibus vero dicit / nō mechaberis ubi in[ter]dicitur honestas persone / que in coniugio accipitur sicut id ap[ostolu]s / tamquam vasculo infirmiori impertientes honorem / Et patet de ambulacio de vno ad aliud / que quemadmodum illa invisibilia veraciter / ita visibilia sunt apparencia / prout sunt appendenda / quia ipsa visibilia sunt quasi rerum invisibilium figure / aut signa / Ex quo patet quod adulterantes carnaliter rerum invisibilium priuant honestate / quia ipsi inhonorant matrimonium / quod est sacramentum magnum in Christo et ecclesia / vnde nō grauatur dicit apostolus viri diligite vxores vestras / sicut Christus dilexit ecclesiam / Gloza in castitate et sanctitate et absque vlla contaminacione / Vel possunt compleri ista de ambulacio sic explicari / cum quadam originacione / aut correspondencia preceptorum prime tabule ad preceptis prime tabule / prout ponit Alexander de hales in septimo regum dicit / quia lex gracie est lex fidei / respicit in hoc fidem trinitatis et fidem assumpte humanitatis / ordine ergo preceptorum prime tabule / accipitur primum fides trinitatis in personis in se / Secundo quia persona principium filii / et vterque est principium spiritus sancti / sic primum mandatum est de adoracione racione principii / tercium est de honore sanctificacionis spiritus sancti / qui significatur per sabbati sanctificacionem ad spiritum sanctum / Et secundo a patre est ad filium et ad spiritum sanctum respectu / ita adoracio patris habet respectum ad honorem sue sapiencie impendendi / et ad confirmacionem sanctificacionis spiritus sancti / quia nō adoratur pater / si dehonoratur sua sapiencia et virtutis / oportet patrem adorare in virtute / unde ad adoracionem si sit gratitudo spiritui sancto / quia pater adorari debet in spiritu sancto / et sic Christus arguebat iudeos / quod honorant patrem deum / et ipsum inhonorant / dicit ego honorifico patrem meum / et vos inhonorastis me / et quod dixit eis habebat demonium / qui sic erat plenus spiritu sancto / In secunda autem tabula ordo preceptorum accipitur / racione humanitatis / homo nō proximum carnaliter est ad ymaginem trinitatis / et racione humanitatis / quod est ymago debetur sibi debitum / et racione humanitatis assumpte / racio ergo primi precepti secunde tabule / est racio primi precepti prime tabule / Sicut enim debitum est / sicut in adoracione dei / quia est principium / sic tenere nostros honorare parentes / quia est sicut principium nostri / quia sicut probus rem essencie / parentes autem bonum filialis honore / qui est honor vitalis ad fidem humanitatis / vitas in terra data est / accipiunt quatuor precepta secunde tabule / quia dei filius deus est et homo / et honor sibi vitalis impenditur / quia deus / et proximo / qui ad ymaginem

Nota quod est argumentum dei vel ymaginem creatam / que consistit in vnitate substancie et trinitate personarum secundum mediam imperie et voluntatem / Creaturam vero ad ymaginem creatoris que consistit in vnitate substancie et trinitate secundum memoriam / trinitate vero secundum spiritum fidei / spei et caritatis / et amplius secundum ymagines glorificacionis ad quam finaliter obtinendam homo factus est que consistit in vnitate substancie et trinitate actuum beatificorum secundum visionem / dileccionem et unionem /

vitatis facta vitas gubernatur / secundo non fuit testimonium dicens quod varie-
fidei assumpte humanitatis / alia ratio accipitur / quia cum filius in
unitatem persone assumpsit humanitatem
tenere illam naturam servans in proximo / Ratione istius quod
eiusdem tenere quilibet servans illa / secundo non autem occidens / Ratione
illius non / ut est coniunctio legittima maris et femine / que fuerunt ad multiplicationem
id non conservari non posset in proximis / secundo non necessarium [illegible] / Ratione
eiusdem tenere quilibet conservare omnia adiuncta proximo / Et
[illegible] sustentationem proximi / Ratione sine talibus [illegible] sua bene conserva-
re non posset / secundo non furtum facias / Denes autem honores sancti-
ficationis spiritus sancti / accipitur ultima duo precepta de concupiscentia
concupiscentia / ut ad alienam rem / ut ad alienam uxorem / [illegible] non [illegible]
[illegible] vocatur animam / et auferunt [illegible] / Ratione [illegible]
Ante deambulatio de lege divina / [illegible] / Ergo de se dicit / [illegible]
bulabar .i. precepta quod fide quod quam [illegible] implebam
/ Ratione alias ipsorum impletio non deserviret saluti / Amen [illegible] de-
non est quod fide / potius quam inutile ad salutem / Vel ambu-
labar .i. precepta secunde tabule implebam / [illegible] respectu ad
obligationem quorum preceptum prime tabule procedit / Tunc iste
ad precepta / prime tabule accipit obedientiam quod fide / et ad
precepta secunde tabule / obedientiam accipit quod [illegible] implendi
rationis / et ab operibus adorationis / ad opera adora-
/ [illegible] illa que adorat in deo / veneratur / ad opera venerationis
ad opera reformationis / Ratione alio ordine [illegible] reformationem
non [illegible] / nisi [illegible] bene sunt ordinati ad deum et ad proximum
Lex quidem electio [illegible] quod [illegible] deambulatio non erat tempore
innocentie / Ratione tunc homo erat [illegible] spirituali mente / et
[illegible] / in eo erat concupiscentia inordinata / ergo non erat necessarium
ut tunc darentur homini aliqua signa / aut precepta restringe-
ria concupiscentiam / Secunda electio / [illegible] non erat tempore legis addite .i.
ad naturalem appositum / Ratione tunc non addebatur aliquid de lege
/ nisi [illegible] erat facta inordinatio alicuius patentie [illegible]
[illegible] ut [illegible] dicit / Ratione ante diluvium valde viguit
inordinatio concupiscibilis / Ideo tunc data erat ei lex / Sed
[illegible] semper te erit appetitus tuus et tu [illegible] / hac
lege rupta / viguit inordinatio irascibilis / Ratione post diluvium
[illegible] volunt edificare turrim usque ad celum / Ideo tunc
data [illegible] ordinatur irascibiles erga proximum / dicitur
[illegible] sanguine non comedas / in detestationem homicidii
/ et horrorem effusionis sanguinis / Et post ea secuta sunt
inordinatio rationalis tempore Abrahe / Ratione tunc fere omnes
ydola colunt / Ideo data erat tunc lex circumcisionis in [illegible]

qui revocacionis pphi / ad adoracionem dei vnius Et hec cepit ffecit
vniri in vnam fidem / et in vnam confessionem / et illa fides primo erat
celata in egipto per adversitates Et confirmata in redemptione
et deserto per signa / et prodigia facta / ita quod nec adversitate / nec aliqua
fallacia a fide et cultu vnius dei poterant recedere / Et tunc
data erat lex x mandatorum / in quibus ut tamen descripta est
habetur deambulacio Et consequenter quia nichil potest facere istos
deambulacionem in lege / nisi sit de fide probata et confirmata / et ideo post talibus hij lex est concessa / et ideo iste psalmus ad
adversarijs certabat pro fide tibi et respondebo etc. in eterne
obtinuit fidem tibi ne auferas 3o legem data custodit
ad probandum fidei firmitatem tibi et custodiam / et primo
dicit / et ambulabam Sed quia in lege veteri non erat deambulacio ita lata / et ita libera quia timore penarum fluctuabantur / et non ut plurimum servili observabant / ideo iste
respiciens ad libertatem futuram in noua lege / non solum dicit
deambulabam sed addit in latitudine / et notandum hic illa
que facit latitudinem in adimplecione decem mandatorum
primum est voluntas / in hoc enim dicitur ambulabam valde volunt
ipsis dicitur de ambulantibus Ezechiel primo ambulant ibant et non
revertebantur cum ambularent / Sed econtra de pigro / qui semper
sunt in tarditate sic dicitur in ecclesiastico suo / ut dicitur in proverbiis
Et de illo qui manibus accepto aratro retrospicit / Secundum est
spiritualis leticia de voluntate sita / unde communiter augustinus spirituales
tristes dicit hic / in latitudine spiritualis leticie juxta illud ysaie
gaudete cum leticia / qui in tristicia fuistis Econtra dicit lucas
vltimo qui sunt hij sermones quos confertis ad invicem ambulantes / et estis tristes Tercium est vera obediencia de qua dicitur
hic quia mandata tua quibus scilicet est obediendum juxta illud
In auditu auris obedivit mihi Et econtra dicitur / et narrabo tibus non
obedivit / et maledicti quia omnes maledicti / qui declinant a mandatis dei / Quartum est sapiencia quia est decem mandatorum quod
cum quoddam scriptum ideo dicitur exquisivi juxta id Instrans
per fenestras in te xi / quia mandata exquisivi sapientum in petorum
exquirunt sapientes Ecclesiastici XXI Et consequenter inferendo torrentem in via
peccatorum stetit / sic latitudo tamen illa via esse non potest / sicut per
Remedia dicit Ezechiel super id Ezechiel n confessa est in crepit
hoc dicit vadam post amatores meos / qui dant panes meos
michi / et aquas meas michi / lanam meam / et linum meum
oleum meum / et vinum meum / Vnde peccatorum a gemina incipit Ad
robi primo / recipiens cum crepit parit peccatum / quia sequitur
impudencia peti vnde dicit vadam juxta id dicitur in fine
meretricis facta est tibi non / dicitur cum amatores dicitur / quia ad
vicia nos impingant complentes desideria carnis vnde

// Remedium

[illegible] i. ministrant eterni temporalium jocunditates / Dat aquas i. [illegible] ingerunt ad votum carnales blandicias. Dat lanam i. secularis cure studium. Dat linum, quod insinuat istarum curarum que fructuose sunt subtilitates. Dat oleum, quod insinuat quod debeat adulari. Vinum quantum ille quos sua libidine inebriat h[ec]. Ecce latitudo et progressus in malis. Et ad huc maiorem addit amplitudinem. Quia ista que antepposita sunt sunt quedam preparatoria viarum ipsorum demonum ad nos, quibus undique vias nos aggrediuntur. Prima dicit esse presumptionem, scilicet de peccatis in quibus incidunt omnes qui operantur iniquitatem. Primum gradum ponit dissimulationem, quia i. homo videt peccata sua iniquitates et infirmitates et inutilitates et blanditur sibi et parcit sibi. Secundus est ignorantia sui, quia i. homo sibimet primo gradui tenuit [illegible] mata, quid sit est nisi ut nulla tecta non videat, et si alia [illegible] nulla sua ostendantur, statim contendit illa non esse nulla. Tertius gradus ad ubera malitie excusat excusationes in peccatis. Et sequitur presumptio, quidem videbitur nichil facere, qui nichil presumit de sensu. Et quia adest malus angelus impellens et persequens, sequitur presumptionem viciorum profunditas et contemptus, sicut dicit scriptura: impius cum venerit in profundum viciorum contempnit. Et hec deinceps [illegible] sunt cum penitet ob finem, quia hic dicit hominem contemptus tradit in penitencie, inpenitentia, inpudicicie, imprudencie, imprudencia, obstinatione firmatur, et hec est peccatum quod nec remittitur in hoc seculo nec in futuro. Et dicit [illegible] demonis sit vias demonum adhereret, unde [illegible] facta est ei eo [illegible]. Et quo [illegible] in via viciorum progressus finem non habet nisi in dampnatione finali in qua illorum qui deum oderunt superbia ascendit semper, nec [illegible] est penitendi finem malum, quo artata est via penitendi, quia ultimo malo posito, quod est obstinatio aut impenitentia finalis, adhuc mala replicari possunt, et refricari et augeri et amplificari, sicut [illegible] homo in dampnationem multiplicat [illegible] / et non dicit [illegible] quod latitudo viarum esse non potest ratio contrarius finem habet finem et proximus angustiam, a fine namque omnia [illegible] accipiunt. Ista sit propositum sit hoc [illegible]. Et si de ambulatione in peccatis sola habeat amplitudinem [illegible] de angustiis [illegible] propter quod dicitur in libro Sapientie: ambulavimus vias difficiles. Propterea ubi supra dicit, concupiscentia sic delectatur in malo, tamen ex inde confunditur [illegible] si impudencia aufert timorem ad homines et reverentiam ad deum, tamen habet ignominia ad [illegible]. Si est in [illegible] jocunditas, tamen ibi est maxima inquietudo. Si sunt blandicie et gaudia, illa habent admixtos dolores. Si est [illegible] ad [illegible], i. habet anxietatem de [illegible] gentibus adhuc. Si est subtilitas et sue, i. habet [illegible] perpendere quia scienda que congregata sunt in perpetuum stabilire. Habet precium sit adulari, ipsa subtilitas pena est sibi. Si adest

× [illegible] de [illegible] in modis [illegible] ex suggestione [illegible] cogitatio, ex cogitatione affectio, ex affectione delectatio, ex delectatione consensus, ex consensu operatio, ex operatione consuetudo, ex consuetudine desperatio, ex desperatione defensio peccati, ex defensione peccati gloriatio, ex gloriatione eterna dampnatio, ex qua [illegible] quod [illegible] motibus [illegible] / quod illis admissis demon [illegible] [illegible] adventu

[illegible]

libido / quia facit non pr(e)stimina esurie(m) sed / et nunquam dicit sufficit
Et quid valet pt in malis libertas / quoniam est(?) suis est captiuitas
extrema. Unde Ozee 2o dicit statuam eos velut terram in via et eciam
omnibus bonis operibus sterilem / et interficiam eos in siti. non in acedoe(?)
quiescat ut qui in sordibus est sordescat adhuc Apocalipsis ultimo / et pa
tiar eos in die natiuitatis eorum in ira mea / et in peccatis suis
morientur / Omnis enim nascimur filii ire secundo ad Ephesios 2o / et ponam
eos quasi solos per extensionem fortitudinis domine juxta id ad Galatas
XXV discedite a me maledicti in ignem eternum. Item Bozra in ex
posicione morali ubi supra. Et quia secunde dicitur / quamuis
latitudo presentium non sentiunt artitudinem transgredientes / quia licet
multi vadant per istas vias / et ubi hic deberet esse via lata
Et omnes incedunt in hac di(?) artitudine / quia via ista, ut dicitur
Mathei VII ducit in perdicionem. Et ideo dicitur Josephus via lata perdicionis
dicitur / quia stultorum infinitus est numerus / est non arta ubi angustiarum
sunt termini in quo omnibus mali omnibusque bonis priuabuntur.
Ideo dicitur contra hanc secunde / quod via iniquitatis quamuis dicitur
lata est arta / quia lata / est non lata ut Crisostomus dicit / non
amplitudine potencie sed licencia superbie effrenate / que
ad omnia illicita frenum laxat / non hic non est aliqua pote
ris sed porius infirmitatis et impotencie. Et ut dicit Bridgitta
aliquem aditum cadunt in hac libertate / quod eciam non adiciunt ut
resurgant. Et est aduertendum quod via perdicionis possumus dicere
artam ex duabus causis / prima est / quia undique circumdata est
quibusdam angustiis afflictionibus / et solicitudinibus. Juxta
id Job XIX semitam meam circumsepsit / et transire non possum.
Et ecclesiastici 11 dicitur quod deus dedit afflictionem peccatoribus quia se
perverterunt. Unde super illud Osee 2o sepiam vias tuas spinis. Dicit
Bozra peccantibus occurrunt eam afflictiones contristentur ac
ut iste / quia in gaudiis auenimus punctiones dolorum in desi
deriis duras abiectiones / et sic ut quod mali querunt inuenire
ad primum / et tot sepe veniunt anxietates / quod omnes suas semitas
amittunt. Et propterea via impiorum dicitur esse complanata lapidibus
sanguinarii(?) diuersis impedimentorum. Et secundo a primo / quod mali se
penitus dedunt quod volunt. Ecclesiastico quod in malo non omnino liberi sunt
Eo quod in suis condicionibus se peiorantur. Juxta illud Bozra
Eo quod in omnibus aliis peccantibus. Bona quecumque contaminat
peruerit dyabolus in omnibus aliis peccantibus. Bona quecumque contaminat
Et hos simplices et impudentes / superbos et luxuriosos concedit
Item eos sibi multiplices suggestiones incorporat / et eo quod
dicit romane terrae / quecumque sermo / quecumque carnes. Ecclesiastico possumus
propter istam causam dicere / viam peccatorum esse artam / quia quamuis nobis
dei omnipotentis homo volens in ea ambulare non potest et quod
peccatum ambulare in via dei. Unde de filio prodigo Luce
in hoc valde misericorditer cum peccatoribus agitur / quia cum inve
niunt undique angustias redeunt ad deum cogunt. Utrumque

de paulo in actibus apostolorum. Et si iste considerans velint in hac
ambulare latitudine / que valde periculosa et penalis est / est enim
latitudo prevaricacionis / latitudo transgressionis / latitudo viola-
cionis fidei promissorum / votorum / juratorum et mandatorum dei / sicut
ut dicit beatus Augustinus salutem custodia / et contempta morte sempiter-
na operatur. Secundo dixit se ambulare in latitudine dictorum mandatorum
dei quia mandata tua exquisivi. Ubi iam tractandum est nobis de la-
titudine vie ad beatitudinem. Circa quod advertendum quod via bona
dicitur arta / quia circa quasi omnia valde duris est occupari. Dicit in-
Bonaventura ubi supra omnia que in instantibus prosperis col-
ligebantur latitudinis sunt diluenda / que spectacularis mundi
et quibus onerant in amaritudine sollicitudinis radicanda sunt.
Et valde durum sibi est esse / quem nulla mutatio de adversitate ad
deicit impressa per gloriam vanam / et qui ab animo et qui
omnem torporem de rationem / in omni anima / omne quod est hu-
manum mori debet / in cuius corde amor sui. Ex quo demen-
cia hauserat de unione / et ex carnalis affectio corrupta
sic dicit salvator aspiciens dicit / quod arta via est et pauci va-
dunt per eam. Ex quo ulterius / quod non est impossibile per viam salutis
ambulare / quia quod est impossibile apud homines / apud deum est possibile
qui potens est omnia facere / qui ex de lapidibus potest filios habra-
e suscitare. Ex quo ulterius quod difficultas nulli in hac via potest
prejudicare si vult ambulare in contrario quia ex difficultas potest
vinci et sic corpore cedenti tercio sin non obstante dominica sermonis
premissa aliquem ex sequela discessit / apostoli in via domini ambula-
bant nec ab ea declinare voluerunt ceterum dicentes ad quem ibimus verba
vite eterne habes. Quarto in tribus dilatatum est gaudium. quia electos quam
saepius difficultate devicta / licet namque angustia sit in operatione
mandatorum / tamen quod in ea quis implet / de hoc habet specialem consola-
tionem Iohannes XVI mulier cum parit tristiciam habet / quia venit hora eius / cum
autem peperit puerum / iam non meminit pressure propter gaudium. Sic etiam
quamvis difficile est / tamen gaudiosa. quia et angeli gaudium habent
super uno peccatore penitentiam agente. Lucas XV epulari et gau-
dere oportebat. quia hic mortuus fuerat et revixit. qui erat perditus et in-
ventus est. Sic etiam esse in tribulacionibus grave est / sed
quoniam non tamen. Unde ille libenter gloriabor in infirmitatibus
meis / ut inhabitet in me virtus Christi. Et quod habet amplitudinis
delectari in virtutibus Iohannes XIIII si diligetis me gauderetis
utique. Et precipue in virtute caritatis / quam et quedam glosa
dicit aliena bona sine labore facit nostra. Gregorius multum
habundare virtutibus qui alienas amat. Dicit dominus Bonaventura ut
tanta possit esse delectatio in viris perfectis in virtutibus re-
peritur / quia est latitudo delectari in sermonibus dei
iuxta id delectasti me domine in factura tua et in operibus
Lucas X gaudete quod nomina vestra scripta sunt in celis. Item
Christi passione ad Galatas VI michi autem absit gloriari nisi

in cruce domini nostri ihesu christi Et in ipsa via dicto apostolo [illegible]
apostoli [illegible] certo fratres mei gaudete in domino ad philippenses iiii Ex quibus
elicio quod largior est via virtutum quam vitiorum racio quia maior
est in virtutibus delectacio Et est quia omnibus viribus in ea ambu-
lantibus consolaciones occurrunt Unde si ascendero in celum illic
es Si descendero ad infernum ades Si sumpsero [illegible] Si consurgat ad-
versum me prelium non timebit cor meum Si consurgant adversum
me castra in hoc ego sperabo Dominus illuminacio mea et salus mea
quem timebo Dominus protector vite mee a quo trepidabo Item
omnibus premissis ponitur hic quoque In via mandatorum ambulantibus
arctitudo latitudinem promereri non potest racio quia dei mandata
implentibus sensualitas arctatur sed racio dilatatur Dispositio enim sensuali-
tatis magis restringitur a superfluitate vanitatis quo cessat defe-
ctum et dispositio paucioribus contenta est Et tanto racio liberior
est ad immortalitatem ad contemplandam mundi vanitatem ad
sensus subiciendos sibi carnem et ad resistendum ita affectui sicut esse
in virtutibus et operibus eorum Ex quo obicitur quod via vite et
arcta dicitur et lata racio quia probacione et probacione quia vite
[illegible] in lata [illegible] dimisorum [illegible] dicat vero lata aspiciendo
indicium racionis quia utique proponendum est sensualitati Sed Salvator
dicit eam arctam respiciendo sensualitatem Sed ut plurimum ho-
mines ista via in qua arctatur racio et constringitur et pauci ve-
niunt ad perfectum dominium racionis in quo racio possit di-
latari Sed micat frequenter in arto ipsius pugna que est inter sen-
sualitatem et racionem Illa non sunt illi qui vivunt carne et
subiciunt eam racioni sunt in via vite Sed illi sunt qui pugnant
resistendo ut carnem vincat et eam subiciat racioni Unde quod
via perdicionis dicitur esse lata quia multi vadunt per eam Sed via
arcta propter multitudinem occupancium eam qui se fingunt et ingerunt
in eam Sed via vite dicitur arcta propter paucitatem ambulancium Sed
lata est propter occupantes qui se promovent et unus cedit
alteri et condescendit illi et omnes sunt pacifici omnes boni
omnes mites et humiles corde Ex quo dicitur quod via vite licet
sit arcta quo ad inicium quia valde difficile est inchoantibus
tamen lata est spiritui ad progressum in ea proinde in
tam te per semitas equitatis in hac quod dicitur semitas notat
arctitudinem Et propterea quas cum ingressus fueris non arctabuntur
gressus tui Unde Gregorius in pastorali via dei inchoantibus
angusta est et perfectis lata viventibus lata Unde enim sunt
speciali [illegible] usum proponit et tamen omnes dei bene est Unde
ferre apostolus [illegible] Unde Beda in prohemio epistole ad fratres de
monte dei via miserabilis videlicet iniquitatis sui ingressu est
delectabilis certe latitudo in progressu operabilis certe arctitudo
in egressu dampnabilis certe sine via arctitudo Via vero mi-
rabilis misericordie et equitatis est in ingressu dura

Et ambulabam in latitudine / Item eum dicit quod latitudo [illegible] ad affectandum [illegible] hominis dicit de la[illegible] et
[illegible] ad dilectionem dei et proximi bonorum et malorum amicorum et inimicorum inferiorum et superiorum dicitur enim [illegible]
dromedarius quod magis [illegible] ambulant quam cetera animalia propter latitudinem tibiarum et pedum et latitudinem passus ita vide-
bor in latitudine caritatis currunt ad celestem patriam [illegible] qui pedes suos [illegible] longi ita quod non solum attingunt
a [illegible] nos amicos et bonos mundi sed et [illegible] remota et distancia inimicos et bonos celestia [illegible]
passus sui amoris sunt lati et adunatur ac [illegible] et aptantur pedes cervi et facilius ad celestia [illegible]
[illegible] et [illegible] hoc ambulabat et ambulabam in latitudine [illegible] lata et ampla [illegible]

Ambulabat ipse ~~per viam~~ veritatis que est tutior. Unde Ps. viam veritatis elegi iudi-
cia tua non sum oblitus. Job 23° [illegible] in capite posuit viam veritatis non declinavi
Ex quo elicio quod [illegible] de viam virtutis [illegible] 2ª conclusio veritate ambulabat
per viam pietatis que est planior et mollior. Unde Ps. XV [illegible]
meditabat per viam aliam per viam stabilitatis que est [illegible] quia [illegible]
tia mitior et [illegible] beati immaculati in via qui
ambulant in lege domini. Et alibi deus meus impolluta via eius. Incedebat
per viam sanctitatis que est tutior. Ps. deus in sancto via tua. Ambu-
labat in latitudine [illegible] que est via pulchrior [illegible] in medio
tie quod deus dedit tibi [illegible] diligere viam tuam per viam paupertatis
que est brevior [illegible] amicus [illegible] per viam [illegible]
precepit Christus in caritate que [illegible] est latior [illegible] deo
et xxiii in qua tota lex et prophete pendent [illegible]
Hic dicitur via [illegible] via regia [illegible] per viam castitatis [illegible]
que est rectior. Deut. [illegible] non declinabitis neque ad dexteram neque
ad sinistram, sed per viam quam precepit vobis dominus ambulabitis. Per viam
[illegible] que est [illegible] lenior [illegible] et cantabat in viis domini quoniam
magna est gloria domini. Ex quo elicio quod securus est valde
utile ambulare per has vias quia ducunt ad [illegible] vite
eterne, patet per id Sap. X. Justum deduxit dominus per vias rectas
et ostendit illi regnum dei. ~~[illegible]~~ 2° elicio quod ipse David
[illegible]abat [illegible] deo per has vias et [illegible]
notas fecisti michi vias vite, adimplebis me leticia cum
vultu tuo, delectationes in dextera tua usque in finem. Ex quo 3° sequitur
quod iste rex delectabatur meditari per has vias quia
speravit se per eas pervenire ad portum vite eterne, scilicet ad [illegible]
que [illegible] dicit Joh. 14 Ego sum via veritas et vita. Via ducens
[illegible] prout exponit Gorra, vel ipse est via quo
vitalis lucens, vita indeficiens [illegible] ipse est via
ad [illegible] veritas quo advenimus, vita quo adheremus [illegible]
[illegible] mortem [illegible] via
errantibus, veritas [illegible] vita indeficiens [illegible] pastor [illegible] Augustinus [illegible]
[illegible] veritas [illegible] fallens, vita indeficiens [illegible]
[illegible] exponit sic via [illegible] est tibi ipse salvator

surge ambula habes quo velis progredi, queris qua ~~vides~~ via
videtur viam querens quo ducit sed ipsa via est vita et veritas duc[it]
Si amas vitam et desideras vitam, si cupis ad vitam et ad veritatem
venire a via noli errare, video itaque viam et cupio ambulare sed
aspera est arta enim est que ducit ad vitam propterea transivit et ad hunc
aspera cepit transivit et ad huc plerique dubitant Christus ipse
deus [illegible] vide quot milia transierunt dicunt enim in mente plu[res]
et puelle transierunt et virgines qua timent etatem tibi fervent [illegible]
[illegible] de quibus chaos quod vie [illegible] iste ambulasse sic dixit
[illegible] sunt plane [illegible] et [illegible] et sine offendiculo
[illegible] via [illegible] sine offendiculo [illegible] alibi dicit ambula[re]
in via inmaculata [illegible] ministrabat unde iste gloriatur
[illegible] et ambulabam in latitudine
[illegible] talium [illegible]

Unde post propheta: Propter verba labiorum tuorum ego custodivi vias duras / in
progressu dulcior. Eccli. xxiii: Nichil dulcius quam respicere in man-
datis Domini / in egressu decora. Prov. 4: in vie eius vie pulcre.
Subdit Bernardus: Ingredientes quidem artum in forma[illegible] perfectat,
gradientes sensificat / egredientes glorificat / Et post hoc declarat:
Qui enim quis viam vite vult ingredi / multiplex arta et similiter
originali corruptione / longa mali consuetudine / et illam arvi-
cia contracta mortificandi difficultate / que grave reputat
dimittere mundum / amicos deserere / contemptui se opponere / carnis delicijs
renunciare / et omnibus vanis mundi gaudijs / dyabolo resistere / et eius
temptaciones ferre / sicut non omnia / et etiam de tonatur cum a via
vite reprimere / et ideo multum arta. Sed quanto plus ista profecit de-
quanto ea plus vicerit / tanto liberior erit / et hoc est quod
videtur dicere propheta: Ambulabam in latitudine / que mandata
tua exquisivi / quasi dicat: De quanto quero mandata servare vel imple-
re / tanto sum in latitudine et libertate. Roma. vi: Liberati a
peccato servi facti sumus Deo / cui servire regnare est / Bernardus:
quis tanto liberior est / quanto paucioribus subditus est / Et
sunt liberiores / et liberius est qui soli Deo servit. Jo. viii: Si ergo
filius vos liberaverit / vere liberi eritis. Augustinus: Habe cari-
tatem / et fac quicquid vis / quid est habere caritatem / nisi
exquirere mandata ad implendum. Jo. xiiii: Qui habet ma-
data mea / et servat ea / hic est qui diligit me. Exqui-
rimus autem mandata Dei / xii. Augustinus: petendo / querendo / et
pulsando. Luc. xi: Petite et accipietis etc. E contrario vero via
perdicionis / videtur in principio latitudinem et libertatem habere
sed demum artatur / sicut filius prodigus / qui noluit esse
sub patre / et postea adhesit uni civium regionis illius et
serviebat porcis / Sic est de omnibus mundanis / et noluit ju-
gum Christi constringere / ut possent libere vivere pro voluntate
sua / et postea unus adheret avaricie / vel petrime
hoc artat eum / et angustiat / ita ut alteri rei vacare
non potest. Ysa. v: Ve qui coniungitis domum ad domum / et
agrum agro copulatis. Item ibi: Delatavit os suum / augusti-
ari videtur / quia terra ipsum non capit / qui quantumcumque spacia domus
sue porrexit claudi / eius angusti sunt opinionis sue similibus
eius hodie hoc non est satis / ut post igitur dicere: Gradiebar
in latitudine / sic est in omnibus alijs vicijs / et cupidi-
tatem tristatoriam / ut qui desiderat delectari amore cum
muliere / postea uni meretrici / vel legittime uxoris / vinculo nec-
ximo constringitur et artatur / ut vix valeat respirare.

Et loquebar de testimonijs tuis in conspectu regum et non confundebar.
Exemplum propheta ambulavit in latitudine divorum manda-
torum / hic iam illam confitemur coram exprobrantibus eam.

ambulantes eius diviniorum / quia tam boni quam mali / prout quod infra dicit latum mandatum tuum nimis / quia
per celestem et operacionem / de qua dicit Job xi: excelsior celo est / profundior inferno / longior terra
mensura eius et latior mari / hanc enim caritatem que excelsior celo per contemplacionem / profundior inferno
per mediatorem / longior terra per perseverancie duracionem / latior mari per amorem et dilectionem / Nam
quid arbores magis extensas latius habent [illegible] / ad alterum ad depressa [illegible] ex ea qui [illegible] in corde
[illegible] ingressus et dedit Deus Salomoni sapientiam et prudentiam et latitudinem cordis / propter [illegible] latitudinem
ad evagandum [illegible] / Dabitur pauperibus latitudinem [illegible] latitudinem [illegible] ad [illegible] et [illegible]
post [illegible] in latum [illegible] Altissimi [illegible] latitudinem [illegible] abyssi [illegible] ambulabam

q. d. et in eius latitudine ambulavi ad illam predico / illam
iam doceo / iam expono, non solum eius cupientibus / sed etiam contempnere
volentibus illam. Vel sic ut glossa exponit super hunc versum confes-
sus est se accepisse gratiam ad operandum. Dicit Et ambulabam. hic
iam confitetur se accepisse gratiam ad predicandum veraciter. Dicit et
loquebar. Vel sic super hunc ponit primum fructum sue petitionis
hic secundum ponit tertium qui consistit in dicendo verbum veritatis sine
confusione. Et notandum quod hic declaratur verbum dei esse
predicanda sine timore et erubescentia. Cuius questio sit
vel apparet ex versu isto in quo propheta dicit se fuisse lo-
cutum in conspectu regum et sic sine timore. Et non confundebar
et sic sine erubescentia. Et probatur ratione. Doctrina non debet
silencio tegi [illegible]. Unde dicit Apostolus Ve michi si non evangeliza-
vero. Et ideo predicanda sunt omnino. Unde predicta verba oppor-
tet [illegible] in omni patria et doctrina. Et [illegible] filii [illegible]
urget narrabat filiis suis ut cognoscant generatio altera
Sed quod sine timore sunt predicanda / patet quia multis locis evangelii
ubi Christus animando apostolos ad predicandum dicebat Nolite
timere eos qui occidunt corpus. Ezechiele dixit noli timere a
facie eorum quia ego tecum sum. Sed quod sine erubescentia patet Luce
x. ubi dicitur qui me erubuerit et sermones meos coram
hominibus hunc erubescet filius hominis cum venerit in ma-
iestate etc. Et ideo [illegible] argumentum peccatori dixit deus
quare tu enarras iusticias meas et assumis testamentum tuum
per os meum et ideo predicare illa est facere contra preceptum
domini. Et per quos preceptum est fieri illa omnes per-
veniunt. Et ut dixi [illegible] non [illegible] et quia sine
timore est predicandum quia quis sine eo multis potest resistere
et [illegible] sine timore ideo sine humilitate sine mitate et per
consequens in superbia et in abusione. Et quod sine erubescentia
ideo et sine reverentia et per quos in omni dissolutione. Ideo nullo
loco est dicendum. Et per consequens ad omnia predicta questio
est falsa. Et dicitur hic tria sic primo [illegible] videtur
ut dicit glossa audacia ad predicandum. Secundo debita prepara-
tio ad docendum ibi et meditabar / prima patet dicitur in quatuor
partibus / secundum quod iste versiculus continet illa quatuor / que pertinent
ad bene docentem, non [illegible] debet tacere dicenda / ideo dicitur de testimoniis tuis
loquebar / nec debet loqui nisi vera ideo additur
et loquendo non debet timere terrenam potentiam / ideo additur
in conspectu regum nec debet erubescere de predicando. Et ideo [illegible]
loquebar ut
[illegible] et non confundebar. Dicit ergo sic et loquebar ut
Augustinus exponit respondendo pro probantibus in vera caritate
quo non est sublata a me verbum veritatis sed statim est
in eloquium dei in timore suo. Ideo dicit expandit
in petitionibus meis / non cessabo in responsionibus in verbis

veritatis / in eloquiis dei / in conspectu christi / sine confusione
hec est usque ad mortem. Eloquium respicit confessionem, sicut enim
loquitur qui id quod intus latet verbis oris loquitur / verbum vitalis re-
spicit predicationem / quia in ea non nisi que vera sunt dei debet
(act. 22) narrari, id est verba dei in vitalitate doctrine. Sed responsio vel auctoritas
redditionem rationis de fide et lege / quia labia sacerdotis custodiunt
(malachie) scientiam / et legem requirunt ex ore eius / vel conctationem valere contra infi-
deles pro fide et lege. Hec semper est usque ad mortem contra pertinacia
et de operibus istorum potest exponi hoc quod dicitur loquebar de testimoniis
tuis / quia quoddam istorum quoddam est divinum testimonium. Ex quo
elicio primo quod esse divinum quod mereatur recipi potest suo tempore et loco
predicari in publico. Secundo ratio quia in eo quod deus aliquid homini ma-
nifestat quod dat sibi / ut circa illud laboret / vel ad laudem suam
/ vel ad aliorum salutem / vel in proximorum edificationem / unde i.e. ple non po-
terat quod tractabat eum spiritus ad loquendum. Et Augustinus dicit duo
esse verum quod est dei / et aliud quod est meum / dei est vitalis et non
lingua / ad innuendum quod pandenda sunt illa que nobis revelat
deus. Et sepe precipit deus prophetis ut edicerent ea que revelaba-
tur eis. Tertio elicio / et que revelantur illi possunt publicari quibus
revelantur / non in hoc ore de divinorum vitalium revelatore
predicatione. Ratio primo patet / quia deus in eo quod deus alicui aliquod
secretum revelat / assumit eum in secreti prosecutorem / non in gratis
revelat / nisi inde essent talia que innotescet eum in simulatione
silencii / sicut id hec visionem nemini dixeritis / donec a mortuis
resurgat filius hominis. Tertio secundo patet / quia nullus debet predicare nisi
prius esset missus ad predicandum ut dicit apostolus. Quomodo credent si
non audierint / quomodo audient sine predicante / et quomodo predicabunt
nisi mittantur. Ex quo dicit apostolus ... licitum esse
cuilibet passim predicare verbum dei. Quarto elicio quod et rationis redditio" rationis
dicio de fide et lege et conctatio pro eis non omnibus missis ad
predicandum est concessa / ideo quia fortiori doctor (Aug. et li ... in 2.1
de pro...) ne conctatio de hiis que fidei sunt fiet per sa-
pientes cum minus cara propter simplices / qui de facili in obiectio-
nibus que sunt contra fidem cito ruunt / et non de facili resurgunt
hec in ... est contra rationem ... de quo vide supra / circa
illud versum respondebo exprobrantibus in verbum, in uno cor-
relario / circa quod refert Alanus, licet est quod lingua licet sit exiguum
membrum / tamen magna exaltat. Quia secundum Augustinum non leviter putandum
est quod lingua minatur quod quod gladio infidelitate committitur
hac enim bonitati detrahit / hac iniquitati gradiuntur / hac quibusdam a
salutaribus abducuntur / hac deus blasphematur / fides corrumpitur
/ lex dei iniqua interpretatione adulteratur / hac venena here-
sium diffunduntur / hac bella excitantur / hac hominum so-
cietas disiungitur / hac homo ab homine separatur. In ipsa
est dolus. In ipsa est fallacia et mendacium / ... dicitur ... anima

(va) virtuosa ... ... expectabilis ... / nam ipsa est mollis per benignitatem / est rubea et colorata per ho-
nestatem / est acuta et more gladii figata per veracitatem / est inclusa et dentium cumulu vallata per custodie
... est placabilis et ad modum ... applicata per ... Sit igitur lingua tua
mollis per compassionem que divinam frangit ... colorata per honestatem rubea per ... acuta per
... correctionem ... apparuerunt illis lingue dispertite tamquam ignis / ubi ardens correctio ... placabilis
per discretionem ... complanando ignorantes ... delinquentes corrigendo / iniustos ...
... venenosa fugiendo. Sit inclusa per cohercionem quia in ea vita et mors
... est maxime ... ... linguam ... contra ... potest ponere ... ... ut formare voce
... / ita ... ut ... linguam ... eloquendo / quia sicut quod in multiloquio non deest
... / ... ipsa sit modicum membrum tamen magna exaltat. Jacobi 3o

Proverbiorum xviii mors et vita in manibus lingue / qui diligunt eam comedent fructus eius / et i petri 3 qui vult vitam diligere / et videre dies bonos coerceat linguam suam a malo [illegible] custodia facit eum / non potest manna [illegible] ab augustino [illegible] Et non 2a aug [illegible] est plus [illegible] lingua adulatoris quam manus infectoris

evidentur et punitur ratio. Ad Jacobus iii in canonica dicit ipsam esse
universitatem iniquitatis. Ex quo elicio quod valde grave est linguam
a casu preservare / 2o quia hic est secundum perfectorum perfectio, est
qui non cadit in verbo / hic non est in potestate hominis quia dicit
Jacobus in canonica nullus hominum linguam domare potest / et quod dicit
Augustinus recurrendum est ad deum ut domet linguam nostram
Unde petebat propheta pone domine custodiam ori meo et hostium circum-
stancie labiis meis. Non est enim credendum quod homo a peccato
lingue excusari possit / quia eam domare non potest / tenetur
enim facere quod debet / adhuc ut eam domaret / quia statim sancti
quod in se est dei auxilium presto est / unde dicebat ille dixi
custodiam vias meas / ut non delinquam in lingua mea
Respondetur posui custodiam ori meo obmutui et humiliatus sum
et silui a bonis quasi quia custodivi vias / ut non delinquerem
in lingua mea / et silui scilicet a bonis ne inciderem in
mala / ne delinquerem in lingua mea. Ex quo elicio quod etiam
bonis tenenda est custodia ne homo peccet in lingua
dicit n. Aug. super psalmos dixi custodiam. Sedeas quia legendo
disserendo / predicando / monendo / ~~monendo~~ / obiurgando / hor-
tando / et nullus homo continetur in opere / et non torquetur in diffi-
cultatibus humanis / agens inter homines [illegible] nullus dele-
cte / in difficile est non labi / et non peccare in lingua / ali-
quando homo penitendo quod dicit / et dum quod ore locu-
tus vellet revocare / et non potest. Ex quo Aug. infert
quod difficile est hanc multitudinem loqui, quia difficile est
se loqui / et non dicere de quibus dolet. Ad dicit Aug. de spe-
[illegible] sum pro anima [illegible] interiorem vitalem / ut
proferrem ad exteriorem auditorem / quia hic [illegible] facio
in turbacione verbi / in occupacione animi / et corporis quod corrumpitur
aggravat animam / et anima occupata studio dicendi / de-
ficit a cognicione veri / ut sic dicit aliquid quod forte di-
cendum non esset. Et dato quod homo / ut in studio dicendi /
nec in studio cognoscendi deficiat / tamen a linguis audi-
encium quo evadendum dicit n. Aug. stetit peccator, audit lo-
quentem / rapit verba, ponit laqueos / difficile est ut non
inveniat aliquid non ita dictum / ut dici debuisset / nec igno-
scit / sed calumpniatur. Et ideo proposuit ipse ponere [illegible] ori
custodiam. dicit Aug. iam tu in delectatus fratres / non rapiunt
me affectus rerum temporalium / ymmo despexi / ad meliora
assurrexi / et in melioribus sufficit mihi delectacio interiore
coram deo / quid opus est loqui / et dare vana calumpnia-
tibus / ideo ponam custodiam ori meo / sed hanc animo [illegible]
ad quod tenet non [illegible] quod non ipse dixisset silui
a bonis / statim subiunxit / et dolor meus renovatus est. Et
dicit Augustinus retinueram in silencio a dolore quod michi
infligebant reprehensores / et ubi silui a bonis ibi do-

loz meq renouat? est / cepit esse iniquietum cor meum / quia videns
insensatos et habescebā nō arguebā / audiebā dominum dicē
tem / serve nequam quare pecuniam meam nō posuisti ad mensam
et ego veniens / cum usuris exegissem illam / Et ideo iste dicit
Et loquebar ne ut arguerer silentio / sicut illi arguuntur
qui vocantur canes muti / et nō valentes latrare / Hijs itaque
se praetatis ponitur secundo prima / Et si a lapsu linguae ca
vendum sit / etiam tamen ab operibus praedicationis nō est cessandum
prima probatur quoniam praedictis patet / et praecedentibus / Et dicit etiam
Augustinus super illo prohibe linguam tuam a malo / Qui posuit
deus vitam eternam / et dies bonos / et pro tanta mercede nō
innixit portare gravia onera / nec machinas erigere / nec fodere
nec praecipit te laboriosam / sed linguam cohibe / quae singulariter mo
ne potest / sed omnia membra / et ideo illam cohibe a malo
/ noli loqui mendacium / nō criminaciones / nō calumpnias / nō falsa
testimonia / nō blasphemias / labia tua ne loquantur dolum
/ ne aliud pectus tegat / et aliud lingua proferat / Et ille
Et mito lingua debet a casu praemunire / quoniam in ea debet alios
debet erigere et edificare / propterea quod quo se quaestum ob sua
vitia deceperit contraxerit / Et quoniam autem primo si sunt viri pii
et fideles / si studiosi / si sancti / etiam tamen lingua est custodienda
cautio / quia licet sit ut Augustinus dicit omnia quae praecipiunt tamen
quaestum praedicans debet esse sine reprehensione / unde Apostolus pungit
nō quasi aerem verberans / Et Job in omnibus nō peccavit la
bijs suis / neque aliquid stultum contra deum dixit locutus est
Secundo etiam quod praedicator volens vitare peccatum in sermone
debet doctrinam suam conditionem ostemperare / quia dat solidum
cibum infantibus / et si dat lac perfectis / nō tamen dispensat
cum et Apostolus sapientiam loquitur inter perfectos / et quibus nō
potuit loqui ut spiritualibus / tamen loquebatur eis ut carna
libus / unde dicit lac dedi vobis / nō solidum cibum / Tertia probatio
dicit quod ab operibus praedicationis / nō est cessandum / ratio
quia praedicare praeceptum est / iuxta illud Ysaie lviii clama ne cesses / quasi tu
ba exalta vocem tuam / Et Apostolus / et alijs in eis praecepit deus
praedicare et testificari / quia ipse est iudex a deo constitutus vi
vorum et mortuorum / unde Osee non velis praedicare eium omni
tatem / Et Sap. xiii dicit omnes vani esse / in quibus nō est
scientia dei / vani dicuntur qui vanitatibus intendunt / et nō hijs
quae sunt in laudem dei et salutis animarum / Et Augustinus
dicit libro primo de verbis domini / Nobis pro officio competit
praedicare / religiosa proferre / celeste magisterium docere
et sic divinis legibus obsequi / et divisis diversa imponere
medicamenta medicamenta / Et nō ex eadem caritas sit et eadem

predicacio quosdam pascit, sed / cum aliqui infirmantur / alios
curat edificare / alios extremis sit offendere / ad alios se incli
nat / ad alios se erigit / aliis blanda / aliis severa / nulli
inimica / et omnibus mater in ea domo gracie / juxta illud prov: Rom
ego vos genui / per ea ablactam^r juxta illud quasi modo
geniti lac concupiscite / ut in eo crescatis in salutem / per ora
enutrimur et vivimus / quia non in solo pane vivit homo / sed in
omni verbo quod procedit ex ore dei Et ut dicit Boetius
super illud quarto Iudicium spiritus quem non habuit scientiam Ozee iiij ubi non
fit doctrina, fiunt homines a laude dei a gratiarum actione
/ a peccatorum confessione dei legem repellunt / et sacerdocium
merito amittunt Et hoc allegat illud quia repulisti scientiam repel
lam et ego te / ne sacerdocio fungaris iuxta non habens sacer
dotes qui te doceat cultum dei / in Deut. xij / Dicitur repulit
dominus altare suum / maledixit sanctificacioni sue, et tradidit in
manus inimici regem et sacerdotem Et ideo clamat quod sacer
dos a vicio non compescitur / si ignarus est in dei verbo / vo
quia sic non perdurat et transgreditur divinum preceptum / quod est offi
cij sui / nisi per hoc ea dicit Et ideo dicit Bedellus etc. in publicane
nescimus gradum sacerdocii non usurpent / Sed quid nunc fit dicendum
quod quo multi sunt sacerdotes ignorantes / et in sacerdotale officium
habent Respondeo Doctor super illo quia repulisti scientiam, repellam
et ego te ne sacerdocio fungaris vi Ozee iiij quia tales non
fungantur sacerdocio legittime, quia non ad utilitatem populi nec ad
honorem dei Et hoc allegat Augustinus dicens ignorancia sacer
dotum est mors plebis Unde dicit rigorose iusticie debent repel
li ne officio utantur / quoniam nesciunt satisfacere subditis quoad
regimen ad salutem Dicit in prima petri iij parati ad satisfactionem
omni poscenti vos racionem de ea que in vobis est fide / anima nisi
sint tales / non sufficiunt ad regimen populi Nota hanc sic vi
detur nimis durum esse / quod sacerdotes ad diversa officia de

vnaz äs deputatur

putati / tum ad missam legendam, nisi in multis religiosis etc.
habent tenere scire grammaticam / ut congrue proferant / ut debite
accentuent / et admodum tenere intelligere sensum litteralem eorum que legit / Aliqui
autem deputantur ad ministracionem sacramentorum / et hii ultra hec tenentur scire
que sit debita materia sacramentorum / que debita forma verborum cum quibus
sacramenta / et quis debitus ritus sacra dispensandi / Aliqui
autem deputantur ad docendum alios ut sunt predicatores / et
hii tenentur esse experti in doctrina fidei et legis / et in hiis
que pertinent ad correctionem, exhortacionem, amonicionem / et in a
liis que officio predicacionis conveniunt / quia et in hiis quando
deficiunt dicit Bonaventura quod in errores eveniunt / Alii autem ad curam
plebis deputantur et isti preter hec tenentur scire discre-

inter lepram et lepram / tenentur secundum cautelas circa interrogaciones peccatorum / et circumstancias et disposiciones dant hec circa iniunctiones satisfactorias / ut sciant que penitencia est iniungenda pro capitalibus / que pro aliis mortalibus / et que pro venialibus. Valde ergo debent esse prompti in doctrina. Secundo et etiam in scientia negociorum secularium / quod cum non solum debent subditis providere de spiritualibus / sed etiam de corporalibus alimentis / et si nesciunt dissolvere questiones difficiles / que ad statum eorum pertinent emergentes, sufficiat discreti / ut si non inveniunt de eis sine consilio superiorum / Item quod sciunt regimen circa temporalia vel saltem quod tertio prima. Ex quibus satis quante prudencie debeat esse verus episcopus predicator / qui quod eciam ad sciendum seculares suas artatur / illas scire que ad statum pertinent disponunt. Secundo conficitur conclusione clericorum quod sacerdos dei predicans eloquia non tam scientes debet esse / sed et modum debet tenere / Secundum augustinum Primo debet cavere a scandalo auditorum. Secundo illa quibus advenerint debet breviter explicare explicare emendacionis evidencius hiis gracia repelle / et que mandata hylaritate honesta ponere. Tercio debet providere ne pro contencioso habeatur ne ut litigator putetur / ne pro pigro disputatore reputetur propter solicitudinem provideat ne in aliquo vituperetur ministerium suum. Et subdit Augustinus robusto corde dei veritate predicet / dei promissa firmet / et gratia omnibus adversarios vitat / fervorem spiritus decertet. Ita dominus promittit ut sana doctrina contradicentes redarguantur / vanilloqui excellantur / iniqui corripiantur / pusillanimes consolentur et infirmi suscipiantur. Et ut dei donum cum parata defendatur, et sine omni diffidencia predicemur / nec inculpantur predicatores si auditores amaricant amaritate. Dicit Augustinus bonum est sustinere prudencia amaritudinem / et parata ad eternam dulcedinem pervenire / nec debet quod hic argumentum cum dura que apparet. Dicit Augustinus quocies vobis pro salute anime aspera dico / tociens consciam meam apud deum absolvo / ut quod hic vituperandus est / si auditores corripit de talibus in quibus quibusdam eos esse non presumit. Dicitur enim Augustinus vicium quod sanitatis dominatur / ut in quibus forte esse sanare possit / Volo enim fieri ut dum maiora timentur minora celerius mueantur / quia tyriaca bibitur ne corporibus possint prevalere venena / ita austera predicacio ingeritur ut animabus antidota preparantur. Ex quo apparet quod officium predicacionis est modestissimum / Secundo est cautelosissimum / Tercio quod est utilissimum. Quarto quod est sufficientissimum / Item ut Gorra ponit super verbum Capitulum ... ipsi predicatores modos corrigunt.

suggestionum insidias repprimunt et delectacionibus carnis tocius
mente subiciunt et cogitaciones voluptuosas retundunt Iuxta
id Ps[almus] confregit arcum scutum gladium et bellum Oportet enim
est corpus pueri contra vicia et subire sensualitatem ad
abiciendum facere doctrine ipse corpus anime subactum ad terrena in
mortalitatis assuere disposuit et suavitatem superiorem
in proximos effundere precepit quorum res et nutrimus delecta
tionibus amabis fidelium commendat Iuxta id [illegible] mel
[illegible] fidelium [illegible] Iohel ultimo et
[illegible] dulcedine et colles fluent lac et mel
adhuc omnia iste respiciens dicit loquebatur [illegible] non plenius
tamen quod dicitur [illegible] ve michi si non evangelizavero loquebar et
a locucione non cessavi iuxta id Clama ne cesses loquebar
assidue et quamvis fui in locucione Act[uum] xx per triennium
non cessavi die ac nocte cum lacrimis monens unumquemque
Et dicit Aug[ustinus] sermonibus assidue predicaverunt minus in reddendis
[illegible] debitis loquebar [illegible] volentibus et nolentibus [illegible]
Aug[ustinus] volentibus audire verbum dei est offerendum nolentibus
autem est ingerendum [illegible] ad Thimotheum predica
verbum insta oportune loquebar credentibus et non cre
dentibus [illegible] Aug[ustinus] credentibus dicitur in predicacione ut
intelligat non credentibus ut credat loquebar ut omnibus
qui assunt [illegible] audiunt blandicias ut [illegible]
cepit certamina ut mellacius [illegible] a via incepta
loquebar [illegible] in multiloquio peccabam Dicit [illegible] Aug[ustinus]
lib[ro] xv de tr[initate] [illegible] in multiloquio non dicit peccatum
sed ut in predicando verbum tuum et laudando te [illegible]
loquerer non solum fugerem peccatum sed meritum acquirerem ubi n[on]
non potest esse multum [illegible] est ita nam Et subiungit de qui
bus loquebar et predicabat cum tanta assiduitate [illegible]
testimoniis tuis [illegible] de preceptis legis [illegible] testificantur
divine voluntati et sunt eius signa De testimoniis tuis
[illegible] de fidei articulis quia isti testificantur divine veritati
De testimoniis tuis [illegible] de donis virtutibus et graciis quia illa
testificantur divine bonitati De testimoniis tuis [illegible]
[illegible] quia [illegible] testificantur divine potestati in creacione et sapie[ncie]
in ordinacione et gubernacione testimonium [illegible] est [illegible]
signa rei procedunt significacio in quo regnum ubi nota
trinitas personarum est [illegible] Pater rex iuxta id iusticia [illegible]
filio [illegible] Et in [illegible] rex fecit nupcias filio suo
est deus filius rex iuxta id Ps[almus] deus iudicium tuum
regi da [illegible] rex [illegible] spiritus sanctus iuxta id [illegible] rex
[illegible] filii Et [illegible] rex [illegible] in solio
[illegible] xx[illegible]

Hugo de [illegible] iste [illegible] est
rex martirum [illegible]
[illegible] vita beate katherine
[illegible] in [illegible]
[illegible] Et loquebar
de testimoniis tuis [illegible]
[illegible] cum
coram rege [illegible]
de testimoniis [illegible] non fuit
confusa [illegible]
et [illegible]
de [illegible]
[illegible] honorius [illegible]
[illegible] loquebar ut
[illegible] confessione [illegible]
[illegible] testatus
[illegible]
[illegible] passionem [illegible] in
[illegible] i[ntra] [illegible]
[illegible] sanctam ceciliam [illegible] i[ntra] [illegible] et valeriani

Dissipat omne malum intuitu suo / et spiritus sancti inspiratione
in mente hominis dissipantur omnia mala / Et licet reges hic ante
modo in scriptura vsitato Iuxta illud Luce xxii Reges gentium dominantur
eorum / et qui potestatem habent benefici vocantur / Et quamvis aliqui ibi
boni sunt et xpiani / qui habent veritatem in iudiciis / prudenciam
in negociis / provisionem ad remouenda pericula imminencia / et ad
promouenda pacem iusticiam / tamen de talibus est hic ad propositum
sed de illis / qui regnant / et non secundum sapienciam diuinam / qui leges
condiderunt contra deum / et non secundum formam dei / qui loquitur hic propheta
de illis regibus / qui tunc erant inimici xpi / et fidei xpiane
/ de quibus xpus dicit apostolis Luce xxi cum steteritis ante reges
presides nolite premeditari / quid loquamini dabitur enim vo
bis in illa hora / quid loquamini / Et ego loquebar in quantum
regum / tyrannorum infidelium et gentilium principum / Vos qui
non xpianis doctrina contraria non esset / ante quem propheta qui
non sic personas accipiet / Sed ostendit in hoc audaciam suam
intrepidus coram maiestate dei et contra dominis et qui loquebar
/ loquebar igitur hic est libertatem habens in loquendo / Lo
quebar fidem publice confitendo / quod ore confessio fit ad
salutem Roma x / loquebar alios publice docendo / Iohannis
xviii in occulto locutus sum nichil / loquebar non va
na non falsa / non vaniloquia / Sed de testimoniis tuis / qui veritatem
/ et testimonia tua credibilia facta sunt nimis / in scripturis
que non sunt / que testimonium perhibent de me / et ille sunt que
testimonium sunt a deo / quod non miscebam falsa veris / sicut
multi faciunt / Vnde Mathei vii Attendite a falsis prophetis qui
veniunt ad vos in vestimentis ouium / et propter ista sapientia / quia
nemo falsa dicenti credit / modo isti falsa veris admiscent
alias nemo crederet / Et quia multi dicunt veritatem coram
pluribus / sed qui videntur superiorem venientem / fugiunt vt mercenarius
Iohannis x / ideo iste dicit in quantum regum quod non timeo / licet potestas
eorum sit magna / quia possunt corpus occidere Mathei x / ira
regis / quia indignacio regis nuncius mortis Prouerbiorum xvi / Et
ideo istis de confessione potest dici quod In dominis testimonijs
Tertium ad mortem est premiendum hoc est nunc quia imminente morte
nec corporis perdicione est cessandum Iuxta illud Apocalipsis ii Esto
fidelis usque ad mortem / et dabo tibi coronam vite / Et in usque
ad mortem certa pro iusticia / et ita secundum x martiria loque
bantur et mortem / propter hoc confessi sunt / Dicebat enim / quod filius dei
pro salute hominum huc descendit / vita pauperem / austeram
et humilem elegit / castitatem / mitatem / iusticiam / paciam / et
alias virtutes docuit / et pro eis redemptus et falcadis

...ista passus est et vilem mortem subiit / et talia predi-
cando diversa sustinuit tormenta / et suis mortibus suos
predicatores confirmabat. Et per Aug[ustinum] prosequitur hanc
conclusionem testimonia / de quibus dicit se fuisse locutum [illegible]
martiria incurrant et hoc probant ibi / quod propter sua
martiria erant circuendi / et diversis mortibus affliendi.
Et quo eciam quod nullus timor hominem sic retrahere a predica-
cione veritatis / timor [illegible] qui manet in seculo / [illegible] / quod
tales [illegible] deum glorificant / [illegible] / [illegible] Aug[ustinus]
sunt vitas / non est predicanda propter divicias acquirendas / ut
propter delicias comparandas / sed propter honores adipiscendos
et favores / Sed nec timor deperdicione honoris debet aliquem [illegible]
re aliquem a veritatis predicacione. Unde predicantibus dicit
nolite possidere aurum neque argentum / nec quod ista habere sit preceptum. Sed
quod preceptum est propter hoc [illegible] obmittere officium / nec
est timor [illegible] / [illegible] ad penam / Sed [illegible]
nullius pene timorem [illegible] vitans debet obmitti
Unde Christus tempore sue passionis dicebat / ad hoc natus sum
et ad hoc veni / ut testimonium perhiberem veritati / nec timor
[illegible] / qui non vult predicare veritatem [illegible]. Unde dicit hec
[illegible] [illegible] quarit ista vox martiritum qui vocatus
ad sacrilegium / quod probrantibus sibi regibus crucifixum
ipsum non confitebatur / Sed magis gratulabatur in cruce
/ et illam mundi esse salutem testimoniis celestibus asseru-
ebat. Et ex isto concluditur / quod opus hic sustendit [illegible]
[illegible] est desiderium ad temporalia / ad honores / ad [illegible]
[illegible] conservacionem et vite. Et sicut dicit B[eatus] Leo primo de [illegible]
[illegible] hic est mirabilissimum quod inter persecutorum tyrannidem
turba innumerabilis non solum simplicium / sed eciam sapientum ad [illegible]
[illegible] consolatur in qua omnium [illegible] [illegible] pre-
dicantur / voluptates carnis cohibentur / et omnia que in
mundo sunt docentur contempni / Sed quid est nunc faciendum
quo quod tales modos non habemus / quia ut Greg[orius] dicit [illegible]
tos Christianos esse [illegible] / [illegible] que dicta sunt re-
quirunt in nobis [illegible] / ut si talia nobis immine-
ret que illis primis predicatoribus propter veritatem accidebat / quod
pati essemus omnia sustinere / antequam desisteremus a predicanda
veritate. Et quo infero / quod si quis contra veritatem voluntatem
[illegible] veritatem vera loqui / ubi est loquendum aliquando [illegible]
[illegible] causa / quod peccat mortaliter. Unde dicit Aug[ustinus] [illegible] quis propter
timorem quo refugit [illegible] mortis / ut amicus temporalis
obmittat aliquid quod est preceptum vel / vel faciat aliquid
quod est prohibitum divina lege. Sed timor mortis [illegible]

est, quia est transgressio legis. Ut habetur [illegible] quod timor iste diminuit peccatum, quia nunquam voluntarium est, quod ex timore agitur, quia illi homini quedam necessitas imponitur. Unde et Philosophus illa que ex timore fiunt, dicit esse non simpliciter voluntaria, sed ex voluntario et involuntario mixta. Et dicit ulterius quod non solum loquebatur de divinis scripturis sine timore, sed etiam sine omni confusione, quia et non confundebar, neque infamia [illegible] [illegible]. Et sic apostolus dicit se Christo militasse per ignominiam et bonam famam. Postea dicit: Christi bonus odor sumus, et quibus usque servitus Dei delictum et confusio est [illegible]. [illegible] sup faciem est confusio et pena et devotacio possita non confundebar, vel confusione verecundie. Unde quidam dicit in psalmo: Tota die verecundia mea contra me est et confusio faciei mee cooperuit me, a voce exprobrantis et obloquentis, a facie inimici et persequentis. [illegible] tyranni omnia, quia colebant Christum, quia confitebantur ipsum, et eorum nomine eis exprobrabant. Unde omnia corporis [illegible] delebantur, et auferebantur sibi temporalia, auferebantur eis honores, auferebatur et vita, et maxime [illegible] confundebantur et vilipendebantur, et flagellabantur et vilipendebantur, deridebantur, et continue hec fiebant eis, attamen in veritate non confundebantur. [illegible] dicit: [illegible] omnia eis detraherent ipsi ostendebant quod non propter hec temporalia colebant Deum, sed ex castissimo amore, quem ad Deum habebant, hec omnia temporalia patiebantur. Unde statim subditur: Hec omnia venerunt super nos, et patiebamur propter te, nec obliti sumus te, et inique non egimus in testamento tuo, ymo in talibus confessionibus positi non recessit retro cor nostrum. Ita quod ipsi nec habebant aliquam confusionem in intellectu suo contra fidem, nec in voluntate contra dilectionem, nec in irascibili contra operationem, sic quod in omnibus que sustinuerunt nichil crediderunt contra credenda, nichil amaverunt quod non esset amandum, nichil aliter operati fuerunt quod non erat secundum fidem per dilectionem operantem faciendo. In tali certamine nichilominus sancti locuti sunt, ut sic [illegible] quod propriis labiis confundi, quod non ipsi loquebantur, sed spiritus patris loquebatur in eis, ut alibi [illegible] aut ad [illegible] tempore [illegible] sunt [illegible] in cetera hystoria [illegible] promoti sunt ad [illegible] [illegible] ad infernum, ut [illegible] sua opera et facta publicaverunt, ut dicemus in confessionibus, in confessionibus [illegible] vos [illegible] laudem [illegible], quia ipsis patientibus [illegible] [illegible] faciebat. Ex quibus patet quod ex omnibus.

-tibus erant a confessione premuniti / quia hi sunt quos quibus
iusti coram impio solet confundi. Secundo quia confessio si que
accidit corporalis gloriam meretur eterne. confessio que adiuvat
graciam et gloriam. Eccl. iiii. Et ideo dicit sapiens quod in paucis
vexati in multis bene sunt bene dispositi / quia deus temptavit
eos / et invenit eos dignos se. Tercio eleuatur in maximis ecce
inim(ici) penitencia / quia glorificabant confessi sunt / et deus fecit eos
et cum confundebantur honorificati sunt. Unde et confirmatur quod
principatus eorum. Unde dicitur iste non confundebar nec in intellectu nec
in affectu / nec in effectu / nec in expectacione mercedis / sic
in propria spe / quia spes non confundit / non confundebar in fide / quia
omnibus dicitur quod pinguia facti sunt gesta Christi. Non confundebar
in laborum certamine omnibus dicit quia nunc erat illa presidia
que venire poterant contra vim domini. Non confundebar in penitencia illa
tione omnibus quia vix sui corporis erat pars redemptionis. Sed
confundebar in confessione neque in predicacione. Et allegat
Cant. omnibus id est vox tua dulcis et facies decora / vox siquidem
quia confessio fit ad salutem / facies decora / que non erubescit an-
tecessorem / nec confundit redemptorem. Decora facies cum in qua figu-
ram crucis / dulcis vox quasi essent auctoritates predicatoris. Non con-
fundebar quia gratia munitus vitavit omnem culpam / quia et
sonabat salutaria / et loquebatur dei testimonia / et non con-
fundebatur in conspectu regum / Ps. omnibus. Sed ambrosius hoc
exponit de predicatoribus / quos vocat reges sunt enim regale
sacerdocium / et cetera / quia hi abundat cum sapiencia / et quasi pro ta
te regali flectunt populos / et animas demulcent secrete / non
erubescentes in eo quod male ab honestate faciunt et loque-
rentur. Preterea de clarior post hec quod contra predicatorem
contra facta cum vis componere / s... predicacionem confessio
evitare. Unde dicitur Gregorius. Cum prius bona loqui poterint
provenire tamen opus effectum monstratur quicquid ma-
gisteriis relictis distribuit et tenetur. Et ponit hugo
esse abusionis gradum / sapientem sine operibus / et predi-
catorem negligentem / que dicit ore opere adimplere / nam
regnum dei non in sermone / sed in virtute consistit, ut dicit
Cor. iiii. Ex quo elicitur primo quod licet predicator et auditor /
actu differant / tamen in implecione predicacionis ambo
concurrunt. Hoc est Augustinus libro primo de verbis domini
quod dicitur par in utroque effectus est nam quia in doctore
involutum est causa si dicere / nec facere / precipere nec obser-
vare / in discente audire velle / et nolle implere / aures ac-
cidenti accomodare / et eas ab opere avertere voluntate. Secundo
elicitur quod si uterque ad opus obligamur / tamen predicatorum

non implens opere quod docet maiori subiacebit pene. Ezechielis
quia si dixit et contempnit. Aug. de verbis apostoli reus est mortis
pro hoc quod non implendo audientem ab adimplectione
retardat et doctrinam vitalem vertit in dubium audientis. Gregorius
dicit in pastorali. Cuius vita despicitur restat ut eius predicacio
contempnatur. Crisostomus super Matheum in confessione est dignus qui auditoribus suis
facinus quod dicit non faciens sed. Unde dicit Aug. doctor
gravius affligitur quam discipuli absequentes pro peccatis
qui facienda aliis tradidit que non facit. Docet a di-
scipulis quos docuit potuisse addiscere et magisterium
ab eisdem factorum imitacione. Plato in croniculis. Predicator
tenetur implere que loquitur sibi non sufficit. Luc. sit sit
iusta statum suum vivere et illos quos docet verbo aut opere
scandalizare. Sic ergo non confunditur quod nemo redarguit
ut vult Crisostomus super Matheum doctrinam opposita vita nullus repellit
qui non timet doceri ne ab adversariis arguetur in ser-
monibus nec in aliquo actu reprehenderetur quia et verbo
vita debet esse fundata Ambrosius de officiis. Et sic Crisostomus precabat
Thymoteo in cura tenim corporibus operam irreprehensibilem
recte invocatem nos dei 2a ad Thy. 2. Et ecce dixisse non confundi
quia ... operis sui ... evangelia ...

Et meditabar in mandatis tuis que dilexi. Superius
psalmista ostendit se fuisse consecutum libertatem loquendi. Dicitur
et loquebar. Hic iam ostendit se habere libertatem cordis.
Ex quo enim ex habundancia cordis os loquitur. Si non esset li-
bertas in corde non videtur quo posset esse in ore. Et bonus
et prudens homo de thezauro cordis sui debeat nova
et vetera proferre. Vel posset sic continuari. Superius psalmista
confessus est se audacter predicasse testimonia dei quod sine
timore et erubescencia. Dicitur loquebar et cetera. Hic iam potest
et declarat causam quare sic continue et audacter predicabat
dicit. Et meditabar et cetera. Unde processit continuacio ser-
monis quia fuit et continuacio meditacionis. Et inde audax
fui quia id quod predicavi et cogitavi hic valde dilexi
dilexi. Dilectio enim et mortis timorem expellit. Iuxta illud Cant. 8.
fortis est ut mors dilectio mea. Vel psalmista hic declarat
debitam preparacionem ad docendum ita quod superius ostendit se fuisse
predicatorem. Hic declarat quod magna diligencia preparabat se
ad predicacionem dicit et meditabar et dilexi. Et nota quod me-
morie et voluntatis sunt disposiciones legittime predi-
cantis veritatis. Quarum prima ... in quo psalmista ostendit

... ne coram ... verecundia ... malo ... laudabilis ... de bono ... vituperabilis. Prima ... 2a salutaris. Prima ad vite ... ducit. 2a a statum rectitudinis eadem facit. Et ideo quia ... verecundia est timor de turpi facto vel actu ut dicit Damascenus 2o li.
Ex quo clare quod prima verecundia est commendabilis. 2a detestabilis. Prima ... 2a ... 4 3o

se in hys que dicebat meditatum fuisse / nec deo liber fit
doctrinam / et memoriam per meditacionem / Et dicit se mandata
dilexisse / nec enim est per dileccio que est actus caritatis
liberans sunt voluntatem / quia voluntas est ipsius caritatis
subiectum / et posse quo ad omnia predicta veritas conclusionis
debitam / non enim predicare debet / qui ignarus est / quia si cecus
ceco ducatum prestat / ambo in foveam cadunt / nec ille qui non me-
minit dicendorum / Ita si quis predicet quod si non meditabitur in-
que dicat incurret / quod inde in similibus errores / Et gregorius
prohibet assumere predicacionis officium cuilibet qui non habet cari-
tatem / Et ex hys est veritas conclusionis / Ad oppositum sic arguitur
Constat esse legittimum predicatorem / qui non habet libertatem sui cor-
poris / sicut apostolus predicabat constrictus in vinculis / ergo sine liber-
tate racionis memorie et intelligencie / Conceditur / quia anima sic est
corpori colligata / quod ex impedimento corporis sortitur impedi-
menta in viribus suis / et non video quomodo racio posset esse
libera / ubi non ymaginatur nisi de eo quod debet / vel memoria non cogi-
tat nisi de eo / quod prodesse consimiliter et voluntas / Et apparet
falsitas de predicantibus in peccato mortali / quia hii nec habent
racionem liberam / nec memoriam / nec voluntatem ut notum est / et tamen
sunt legittimi predicatores / quod patet per hoc / quia Christus pre- Mt
cepit eos audire dicens que dicunt vobis facite / secundum autem opera
eorum nolite facere dicit / non enim faciunt / licet ergo hii non
sint legittimi factores / sunt tamen legittimi predicatores / ut videtur
et per consequens conclusio falsa / Et dicendum breviter primo in ysaya ponit
preparacionem ad docendum ab interiori / Secundo ab exteriori ibi
Et levavi manus / quantum ut Boecius dicit non sufficit hominem verum dicere
et aliud facere / Ephesios 4 / per omnem hominem / licet enim pecca-
tores in aliquo possint esse utiles / quia deus est per malos bona lar-
giter dona sua / non dicuntur legittimi / quia predicant non ut a
deo missi / sed ingerunt se ut indigni / unde contra petrum di-
xit deus / Commentarius per dicendum in ... / secundum quod ponit hic
duas preparaciones ad docendum interiori requisitas / videlicet primo
intellectus meditacionem / secundo affectus dileccionem / Nota
est glossa ut dicit Hugo in tractatu de triplici statu hominis
est res incorporea / racionis capax / corpori vivificando acco-
modata / Et ut est capax racionis / sic est condita ad yma-
ginem creatoris / sicut enim deus unus est in essencia et trinus
in personis / Sic anima in una sui essencia / triplicem habet vim
scilicet memoriam intelligenciam et amorem seu voluntatem / ut patet
per Augustinum / hec anima constituit homines animales quam conpiciar-
nis sunt sapientes quia sensibus corporeis incumbunt

tur a rea delectacio[ne] carnum corporarum affecta carnium similiore
inducit sensualitatem / illarum quia rerum in corde sue non que est
nec putat aliquid ibi ad extra esse alterius condicionis
tale quod esse quale intus contraxit / vellet quod sit semper
vivere sic semper delectari et iocunda esse / Et hinc eciam
corporalibus avertitur nescit ergo bene alia nisi corporalia y-
maginari et cogitare / ymo de spiritualibus et divinis / quod pt
aliud nisi ut de corporalibus estimare / Et adhuc quod brute-
scit / ut vel nolit regi ut non possit / quia per superbiam contra
se rapta existat se esse prudentem / cum sit in vanitate stulta
sicut iuxta id dicentes se esse sapientes stulti facti sunt Ro-
ma[nos] 1 / Ex quo elicitur quod homo talis dispositus non habet in co-
gnicione libertatem / in memoria non / quia non recordatur / nisi que de-
lectabat / in racione non / quia illa sopita tenetur / in voluntate non
/ quia ipsius eleccio et deliberacio impedita est / Et ideo in eo quod
se animalitas continuat racioni / et non angelitati / sic destinguitur
homo a deo creatore suo / quia intus bonum aufertur ei / ingenium
evertitur / et ars inventiva non suffragatur / quia omnia que
erant sub pedibus subiecta / attestantur amissionem nature dignitatis
et similitudinis Unde id psalmista homo cum in honore esset / non intellexit
comparatus est iumentis insipientibus / et similis factus est illis
Ex quibus patet quod homo sic inherens corporalibus non vivit / sic si
est conditus / racione quia vivit racione corporis / et ad ymaginem
dei non est conditus racione corporis / Unde Augustinus exponens illud
psalmi homo cum in honore esset / Dicit ymago dei non est in cor-
pore non est in auribus istis quas vides non in oculis et na-
ribus / non in palato / pedibus aut manibus / Sed dei ymago
intus est in anima / ibi est mens / est et racio Haec ille Ergo
elicitur ultimo quod homo sic utendo corporalibus non est corporis dux
/ sed magis servus racio quia illa cognit et corporis se dele-
ctacionibus se subicit / et illis obsequitur / et non vivit racione
racione illuminata fide / nec racione memoriam fulcitam spe / nec
racione voluntatem roboratam caritate / quia in tali usu consistit homo
dominium super omnibus creaturis / et ipsius omnimoda libertas / Unde
dicit Hugo Augustinus ibi dei ymago facta est / ubi est racio
investigande veritatis / ubi est fides / ubi est spes / ubi est caritas
vestra ut intelligatis / quod si terrena sentitis / ut ipsi vite promittitis
vitam eternam / ut operibus pareatis vobis eam / Dicit ergo iste
et meditabar etc. id est recogitabam / meditacio enim sicut et cogi-
tacio sunt actus ipsius racionis / recogitabam / ergo quod sic omnia que
facta sunt / ut Augustinus dicit / non debent servire viribus corporis mei
sed magis intellectui et racioni Ergo meditabar quod non esset vivendum
racione sensualitatem / sed racione fidem / meditabar quod non esset secunda.

lex carnis / Sed magis doctrina salutaris / et preceptum ego mandatorum dei / unde dicit / Redeundo in mandatis non quibus formis / que nunc per nos narrantur . michi iniqui fabulacionis / sed non ut lex tua / Sed tu . i . ad te qui es vera libertas ducentibus / Ex quo elicio quod perfecta non erat de mio incipientium / quia in incipiente ut dicit Bernardus perfecta obediencia est indiscreta . i . non discernens quid vel quare precipiatur / sed adhortatur nisi quod simpliciter stat / Alioquin assumpiori precipitur / modo iste discernebat in mandatis dei / Et meditabatur que sunt maioris obligacionis / et que minoris / que sunt dispensabilia / et que indispensabilia / et que magis reddunt hominem pristine libertati / et que ad eam cooperantur / Ex quo et ipsum fuisse de numero perfectorum / quorum est diiudicare omnia . ut dicit Apostolus / Et intelligendum est quod si vero homines debent ad suam libertatem venire / non est utendum animalibus sensibus . i . neque in curiositatibus / neque sequendus est sanguinis calidus / sed calcanda est carnalis concupiscencia / et in omni servitute ut dicit Bernardus / quia animalis homo utendum est spiritualibus / quia neque interior componitur / et studio virtutis in omnibus agendis dirigitur / ac enim statim per racionem verum aspicit / per racionacionem querit / investigat per cogitacionem / estimatur per meditacionem / et invenit per intellectum / ut sciens ac intelligens incipere / Ex quo elicio primo / quod omnia corporalia instruunt / qui vult in racione liber esse / raro in istis non invenitur veritas / licet quod ad intus de vitatis in eis sunt / Ex quo invisibilia dei per ea que facta sunt conspiciuntur / Secundum . ut Bernardus dicit insurgitur a creatura ad creatorem . a quo si a fine ad finem et proficiendo cogitando meditando et orando omnia bene disponit . et vitalis attingitur suaviter / Ex quo et quod solius ille racione querendus est . qui est superior racione . quia ut dicit Bernardus . hoc solum est bonum nostri animi quod suscipit et miratur et affectat hoc quod supra eum est / et sic nititur esse purus . ut ipse in se est totus / Unde sicut et si hic regit corpus . in meliori sua parte videlicet in oracione et meditacione conversari anhelat in celestibus / Et si hic corpus pertractat . in vigilat ut in se sui conditoris similitudinem intendat / Et hic vivit corpori / ad hoc tendit ut vivat vita dei . ut ipso deo . et corpus suum erigit ad spiritualia et ad divina quam ardentioribus desideriis afficit / ut semper proficiat donec attingat hec Bernardus hincinde in diversis capitulis libri supra allegati . et ad hoc iste asspiciens dicit meditabar . i . occupabam animum quo ipsum purificarem / quo emundarem / quo ab omni inquinamento preconstodirem / meditabar quo invenire in clamoribus silencium / quietem in laboribus / paupertatem sponte in occupacionibus

Meditabar super dei maiestatem / [illegible] meas qualitates / [illegible] rerum vanitates [illegible] [illegible] / Iste enim meditabatur super dei maiestatem [illegible] meditacione [illegible] [illegible] ideo [illegible] ipse meditacionem [illegible] [illegible] tuo quod [illegible] plurimum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intuetur et tota [illegible] perfecta innuentur / ita [illegible] et nos debemus deo esse [illegible] meditari et simul / et [illegible] [illegible] magnificare meditari [illegible] / meditabar [illegible] debemus [illegible] [illegible] potest [illegible] in operibus / [illegible] [illegible] [illegible] domini et medi[illegible] [illegible] [illegible] / et meditabor [illegible] sibi operibus tuis et [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] meditabar [illegible] meditabatur [illegible] [illegible] [illegible] / Et alibi [illegible] [illegible] manum meam meditabar [illegible] [illegible] [illegible] tota die laudem tuam / meditabatur [illegible] [illegible] [illegible] sed et lingua mea meditabitur iustitiam tuam . tota die laudem tuam / meditabatur [illegible] [illegible] [illegible] dispensans [illegible] [illegible] in matutinis meditabor in te quia fuisti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

pacem in terrorem interiore in pressuris exterioribus / bona constanciam / cor purum et corpus in omnibus agibilibus / quia hec sunt ut Ber. dicit que faciunt hominem perfecte racione utentem. Ex quo elicitur quod ad unicum cordis integram et liberam non devenitur sine gravi labore / et adhuc numquam sed non dicit cogitabam sed meditabar / meditacio enim intensio est cogitacionis. Hinc est quod dicit Bern. quod ex maledictione accidit hoc ut noxia et inutilia gratuito passim ubique proveniunt sed utilia in ista et salubria ad laborem. Hiis itaque prenotatis ponitur conclusio ad cordis liberacionem concurrit utique lecta divina ad meditacionem quo dicit tria / primo quod oportet habere unitem / qui vult liber esse in corde / Ro. Bndi. Est utique est filia cordis / procedit enim ex nimia dileccione seu dimidicacione approbantis cordis / non exponis aliud nisi quidam assensus voluntatis in bonum / est enim utique equalitas vite per omnia congruens bonis / est usus libere voluntatis circa iudicium cordis / que cum venit in locum suum residet in eo fideliter / nec onerat in deo habens constanciam suam. Et Hugo dicit quod unitas facit in anima hominis paradisum / securitatem / et perfectionem cordis. Et Hugo Bern. quanto custos dei esse sue anime solicitus / ut prudenter investigat et discernat / ut quicquid vult tutum sit / ut quicquid discentit contra regulas unitatis discerniat et arbitretur. Unde dicit iste meditabar hoc est eram solicitus in animo / ut pro libertate cordis unitibus classes / quod unites expedint animum ad cognicionem vitalis. Unde cordis unum est filius vos liberavit / vere liberi eritis / et notatur liberacionem a culpis peccatorum ut vult Bern. in libero arbitrio. Et cognoscetis et veritas liberabit vos. Et ex hoc arguitur quod valde difficile est in vita hac cordis hac libertate esse liberam omnino animo / quia difficile est carere omni peccato / et inde est quod volentes quisque turbantur / et sepe inter licitum et illicitum dicere dubitatur / et nec unquam quod non liberi ex primo / et quod liberet consilium vitalis. Et adhuc quod pertinet quod prius concupiscit aliquando carere / et caro adversus spiritum / hec in magis dicenda sunt pene peccatorum quam peccata / et plus pertinet ad miseriam quam ad culpabilitatem vitalis sed quod bene illibertates ipsius animi esse quibus dubitatur. Ex quibus elicio / et si homo sit liber perfecte esse non potest / non in omnimoda libertate tamen et liberacione / ut dicit Bern. in libro de libero arbitrio non potest ita beatus esse / ut petiit restat iuxta id in multis offendimus omnes / preter in beatis esse vel si non potest ita beatus esse nihil

beatus

[illegible]

adversum senciat / propter hoc vult pro veritate omnia adversa contempnere
Sufficit dicit hugo in thormentali corpore peccato non obedire
/ et adversa pro iusticia pati non formidare / Iuxta id nos filii a-
brahe sumus / et nemini unquam servivimus / Sed non liberi sumus ab omni
peccato / si nulli consentimus / si nulli obedimus / sed a pena peccati
non pati pro veritate et iusticia pati scimus / Ad libertatem autem animi
seu racionis multum facit audicio lectionis / seu ipsa lectio / Ut
dicit [richardus?] de [?] per quem non solum interiora animi verita-
tes semper magis pro[?] / sed fundamentum ponit / sed ceteris potencius
incipit / quo racionem [?] creat / et cum libros que nocivas sunt
[?] dicit enim hugo in tractatu de quadam [?] spiritualibus
/ quo statim nostrum [?] cogitacionibus / quo arcius nostros
disponere / quo carnem poteris ne falsa et vana [?]
cis / ne limites a sanctis patribus constitutos transcendant / nisi
per hec aut lectione / aut audicione sacris [?] instructi / Unde [?]
quod fiat aut lectione / aut audicione sacris instructi / Lectio enim seu lectionis audicio ut
[?] nescientes semper [?] / Lectio enim seu lectionis audicio ut
[?] dicit in [?] ad [?] de motu cogitacionis interiori
Bernhardus dicit in epistola ad fratres de monte [?] / Unde lectio qui ablactat
ad meditandum de illis que [?] omnibus / Unde lectio qui ablactat
interiori / quod homo ab hiis que audit vadit ad meditandum
interiorem / Sic quod pascit conforstat et illuminat omnia interiora
potencia / Ex quo elicitur quod non est homini contemptanda divina
hominis / Ex quo elicitur quod non est homini contemptanda divina
instructio lex enim dei [?] sapiencie non est omnibus / sed tamen non vo-
lentibus se ingerit / et quamquam volentibus multa manifestat / et ostendit
[?] nobis deum temptare non licet / dicit hugo / nec licet nobis
talia presumere / sed facere debemus ea que sunt facienda / racio-
nem dei / ac nocte / Valde
Unde legem audire / et meditari legem dei / Valde
namque meditacio semper magis facit ad comprehensionem racionis / Ibi
namque homo fit circumspectus / ibi homo fit consideratus /
ubi homo fit inquisitivus / quia dum incipit de eo quod legit
aut audit meditari circumspicit undiquaque / Unde possit ad
illorum cognicionem venire / quo possit intrare / et considerat quid
importat littera / et pondat verba / et requirit sensus / et refert unum
sensum ad alium / Et ibi elongat se animo a sensibilibus et
carnalibus / et elevat racionem ad comprehensionem superiorum / Et
sic dicit Jeronimus in [?] lectionem semper [?] / et vicia non [?]
Ex quo quod lectio sine meditacione non multum proficit pro inge-
nuacione racionis / quamquam ut dicit hugo quod lectio quantum hor-
meditacio invenit / Dicit enim quid prodest sanctorum semper
scripta et gesta legendo transcurrere / nisi ea ruminando
sucum eliciamus / et transglutiendo usque ad cordis intima trans-
mittamus / ut ex hiis diligenter consideremus statum nostrum et
[?] illorum opera / agere / quorum facta crebrius cogitare [?]

Ita dicit tercia pars conclusionis quod meditacio requiritur ad hor-
tacio sit absque impedimento in operationibus suis etiam aliquo [illegible]
tam delectatur quod procedunt corde et pr quod philosophi quod sunt medi
[illegible] tacionibus et inquisicionibus omnem racionem quod aderat quod dicitur sciens
ad illam sapientiam devenerunt in qua simul dei bonitas
sicut dicit Augustinus quia hiis contulit studium humane discipline [illegible]
quo quia isti non sunt malivoli quod dicit sapiens in malivolam
animam non intrabit sapiencia secundo non erat amplius lex quia [illegible]
[illegible] non percipit que dei sunt secundo non erant subiecti peccatis
quia sapiencia non habitat in corpore subdito peccatis Quarto quia erant ve-
nales et vinosi quia valde vincebat omnem racionem in multis [illegible]
[illegible] quia omnia que cognoverunt de deo et de creaturis
[illegible] inde ipse et [illegible] et reputabant se posse [illegible]
naturalibus ad omnem cognicionem devenisse sicut quod magne medi
tati sunt et erant in cogitacionibus suis Non sic iste quia non
meditabatur summe alta nec occupabat se cum subtilitatibus
[illegible] in mandatis domini Ideo dicit meditabar in mandatis
tuis dicit Augustinus meditacio difficilium scripturarum valde fa
tigat animum nec animum teneram reficit sed [illegible] obcecat intel
lectum obtundit ingenium obdurat confundit inquisicionem et de
bilitat racionem [illegible] quoddam verbum [illegible] frangit [illegible] quo clarit
Bernardus quod homini qui incipit in [illegible] non sunt proponende [illegible]
nec subtilitates sicut nec omnia [illegible] quia ut ipse dilicet
quedam hystorie delectant in quibus nec [illegible] animum sed instruunt
et sepe tempore spiritualis meditacionis [illegible]
Secundo quod proponende sunt ibi hystorie [illegible] patrum et passio
[illegible] et [illegible] quia in planicie [illegible] hystoriarum [illegible]
[illegible] occidit quod animum excitat vel ad [illegible]
vel ad contemptum mundi vel ad amorem dei Tercio quod homini
proponenda sunt misteria Christi humanitatis ut est nativitatis pas
resurrectionis ascensionis [illegible] corporalibus [illegible]
cogitando de homine non [illegible] vero et nam
[illegible] deum ab homine [illegible] apprehendere deum
in homine et cognito [illegible] deum in homine cognoscit [illegible]
[illegible] assumptum hominem et deum assumentem hominem [illegible]
[illegible] de deo [illegible] non [illegible] incipit cogitare
[illegible] in corde suo et offert ei vota sua et postu
[illegible] et causa congruentibus [illegible]
successive reformatur et liberatur a [illegible]
[illegible] proficienti proponenda sunt opera Christi quia
in illis animus valde excitatur ad meditandum [illegible]

exempla iam humilitatis / iam mititatis / iam mie / iam iusticie / iam castitatis / iam paciencie / iam pyetatis vel benignitatis / iam benivolencie vitalis pacis / concordie / unitatis et caritatis etc. Propter prolatacio dicit iste meditabar quasi dicat omnia excogitabam in corde meo iuxta illud Cogitabam et scopebam spiritum meum / Capitulum Sed quia non omnis est multa mea et diversa meditacionum / Dicit se fuisse in mandatis dei meditantem Vnde meditabar in mandatis tuis Racio huius est quia in carnalibus officiis homo unitur carnali concupiscencie / sic quod homo fit totus caro et vestimentum racionis quasi amittit / Sic in divinorum mandatorum meditacione seu contemplacione homo spiritualis efficitur / et racione sua ad tantum devenit dominium quod caro in nullo sibi condicat quia divinis mandatis subiecta nec concupiscit rem alienam / nec uxorem alienam / et ita nec concupiscit adversus animam Et de isto ponitur quod credo / non potest liberam mentem habere qui hic sine divinorum mandatorum meditacione / Racio / quia memoria reficitur divinis rebus / et corpore divinis officiis beneficiis / nec quia homo in meditacione mandatorum dei / invenit quia ibi invenitur divina auctoritas / que mandata efficit / ibi divina potestas que ad mandata obligat / ibi omnimoda iurisdicio dei supra homines quibus prohibet iam non facere illa / iam illa non loqui / iam illa non concupiscere / ibi invenitur divina sapiencia / que nostre infirmitati contemperavit sua mandata / quod david ysta pauca ostendit multa / et generalia ponens / specialia insinuat / et cum ydemptitate preceptorum tenuit diversitatem statuum et morum / Ibi invenitur et divina bonitas / que mandatis promissiones apponit / Beneficium creacionis recipitur in mandato de adoracione / quia deum adoramus / quia est noster esse principium / in veneracionem vitalis / eodem precioris / quia hic nomen dei quod est vitalis non accipis in vanum / quia illa proprie vitalis facta est in operibus sue humilitatis initiatum / hic n. est qui venit per aquam et sanguinem ihesus christus Sed in sanctificacione sabbati beneficium glorificacionis / quia hic fiat ypi . illo sabbatum ex sabbatto Et fere in omnibus mandatis beneficium invenitur Si n. honora parentes / hoc est ideo / quia genuit nos / ecce beneficium / Si non occides / hoc est ideo / quia adeo vita habetur ecce beneficium / Si non commisceri illigittime / hoc est ideo / quia deus voluit propagacionem humani generis legittime / ecce beneficium / Si non furtum committere ideo est / quia a deo bonorum acquisicio homini ad suam sustentacionem / Si non dicis contra proximum falsum testimonium ideo est / quia voluit deus famam proximi proficiunt esse nostre saluti / Si non concupiscis ideo est / quia vult deus ut sancti essent sicut et ipse sanctus est Et ex isto homini quod mandatorum meditacio memoria homines facit adherere deo / Racio / facit actuali memoria illorum que dei sunt et divinorum beneficiorum / et fiat in attencione et in quadam continuacione

40 2

Tunc enim sabbatum sabbato erit cum per hoc requie a culpa requiescemus a miseria / cum perfecti virtutum / et uncti multitudo beatitudinum / Unde dignum quod sabbatum in sensu allegorico significat quietem corporis christi in sepulcro / 2m vero sensum moralem significat quietem hominis in deo et cessacionem a peccato Secundum vero sensum anagogicum significat quietem bonorum in gloria celesti quod colis perfecti In sensu vero literali significat cessacionem ab opere manuali quod deus VII ... et dies sabbati sanctificans

ac simplicitate / modo notandum est / quod hoc est deo adherere / et hec
est quasi vnum cum deo esse .i. cum deo concordare. Unde vbi est
meditatio diuinorum beneficiorum / ibi est actus fidei / que est cogita-
tio cum assensu (Augustinus: cum assensu cogitare est credere) / et vbi est medita-
tio diuinorum beneficiorum / ibi est actus spei / que est extensio hec
ad alia beneficia percipienda. Unde dicit Hugo: ex fidei et spei
actibus generatur caritas / que facit spiritum hominis vnum esse cum
deo. Et ita dicitur in psalmo: et in meditatione mea exardescet
ignis. Et quo vlterius efficitur / quod ex mandatorum meditatione
vnde est anime spiritualis commoditas / ex quo in ista meditatione v-
nitur homo deo. fide / spe / et caritate / quam omnia sunt deo y
perfectum / omne datum optimum / ex quo dat habundanter / proxi-
mo contemplatione diuinorum. Et ideo dicit / quod in con-
que in mandatis sunt / deus animam decreat
inebriat / impinguat et habundancia suauitatis totam
carnalitatem absorbet / propter quod dixit Bernardus: nichil dul-
cius esse quam in mandatorum memoria immorari. Et quo vlterius
vlterius / quod valde anima dilatatur ex meditatione mandatorum
quia ex quo letificatur / et fit iocundus / sequitur quod et dilatatus / quia
suauitas spiritualis quedam dilatatio est. Et possum hoc con-
pleciter declarari. Unoquoque precepto diuino ... Sicut enim dicitur
hominem dei tunc adorabis / et illi soli seruies / postquam autem
hic inspexit / statim dicit hoc quod aliquid boni esse / et ingre-
diendo intra se si possit huius precepti habere impletionem / et ma-
gnum sit adoratio / et inuento quod sit cultus / soli deo exhibi-
betur in spiritu et veritate / statim inquirit quare soli deo /
et cum aliquis cultus ... creature exhiberi / et inuento
quod spiritus / comparat cultum dei cum cultum creature / et non inuenta
comparatione / exaltat deum in corde suo / et querit quare colitur
in spiritu / quia spiritus est / et quare in veritate / quia deus veritas est
inquirit quid est illa adoratio / et inuento quod est quedam
humiliatio hominis in seipso erga deum / qua homo reputat
se nichil esse respectu dei / et omnia habere a deo / qua recogno-
scit nichil ... habere in se / sed omnia esse sub iurisdictio-
ne dei / qua exhibet se promptum ad omne placitum eius.
querit racionem quare debetur deo ab homine tanta honor
inuento / quod racione sue maiestatis / et racione sue excellen-
tie / racione omnipotentie / et racione illius quia deus eius
primum et principale principium ... dicere est vita sua et
mors / profectus / et defectus / dampnacio / et salus eius

rimatur eius excellenciam / et alia / et ita diffundit se in cogita-
tionibus variis de deo / que sunt delectacionibus plene non penitus / et ita
ex possibili tantum alia precepta sine distinctione fieri. Ex quo patet quod
meditari in mandatis dei proficit ad reformacionem morum / quia cogi-
tando quis de dei excellencia fit humilis / de eius potencia fit
timoratus / de eius maiestate fit mitis et mansuetus. De eius puri-
tate eius non est aliud primum homo licet amorem ad illum / quia
ex principio sui conservacio consistit / propter hoc datum est speciale man-
datum de meditacione divinorum mandatorum. Deuteronomii vi verba hec
verba que precipio tibi hodie, meditaberis in domo sedens /
ambulans in itinere / dormiens atque consurgens. Et est hic notabile
quod licet multa sit materia meditandi sicut de creacione mundi / de crea-
cione angelorum / de creacione hominis / de casu malorum angelorum
et de beatitudine bonorum / de casu hominis / et de operibus reparacio-
nis / de fine mundi / et de iudicio dei extremo. Ideo precipue dicit se medi-
tatum esse in mandatis dei. Gre. xxii Hugone in libro de triplici
meditacione / meditacio in moribus primo considerat que de-
bita sunt sive ex precepto / sive ex voto / et ea secundum agenda
mediatur / que sunt facta sunt mihi / ut non facta generavit va-
num. Et ex isto homo quod et in lectione que meditacionem precedit
ut idem dicit prius debemus inquirere illud / quod mores instruit
ad utilitatem / quam quod sensum acuit ad subtilitatem / magisque velle
informari in preceptis vivendi / quam quibus impediri. Dicit ergo
iste. Et meditabar in mandatis tuis / que sunt grata omni bo-
norum morum principia instaurativa / et malorum correctiva. Addit
que dilexi pro tanto quod xxii ... medio ... omnium
placent / nec ad locucionem / ut ad meditacionem et operacionem / ut patebit
in versu sequenti / ubi expresse apponit dilectionem / ad ostendendum xxi
Augustinus / quia et loquendo de mandatis dilexit ea / et medi-
tando in cordibus dilexit ea / et implendo opere dilexit ea
Dicit Augustinus Si non dilexissem nec potuissem de eis loqui
nec cogitare nec ea operari / et hoc ideo / quia voluntas est motrix
accionum et cogitacionum dicta / quia secundum hoc cogitamus / quod vo-
lumus / et hoc facimus quod volumus / et hoc loquimur / quod volu-
mus / quod autem nolumus / nec cogitamus / nec loquimur / nec ope-
ramur. Ex isto elicitur quod voluntas nostra a necessitate compul-
sa libera est / quia libertatem a necessitate / nec peccato amit-
tit / nec aliqua miseria. Dicit beatus Augustinus in libro de libero
arbitrio / ipso voluntatis consensus in bono liberum facit
hominem / quo voluntarius efficitur non quo invitus su-
stinet. Sic homo malus efficitur dicitur sine voluntate
non aliunde aliquo cogi ut sit malus. Ex quo con-
cluditur quod manet alicubi libertas voluntatis / ubi sit capti-

tη nitas mentis / sicut patet in peccatoribus / ubi vero mens in experientia captiva
tenetur / et tunc voluntas est libera / quia secundum Augustinum peccatum a
deo est voluntarium / ut si non esset voluntarium / nec esset peccatum
Ex quo elicitur quod et si in bonis et in malis est libertas
voluntatis / tamen in bonis est ordinatior / quia expeditior et
quodammodo potencior / ac liberior / Unde Bernardus explicans illud
vulgare proverbium / vellem habere bonam voluntatem / sed non
possum / dicit qui vult habere bonam voluntatem / ostendit se habere
voluntatem / et si voluntatem et libertatem / sed quod non potest
habere bonam voluntatem / cum vult / ex peccato est / quo voluntas
premitur / nisi sed efficiatur / et captiva tenetur / Sed non premitur
Et ex hoc est / quod voluntas libertas voluntatis est duplex / prima
est a natura consuetissima / quae numquam amittitur / quia et diabolus libere
in malum corruit / et non alieno impulsu / sed suo motu
voluntario in malo persistit / et alia libertas est a peccato
quae impedit voluntatis complacentiam / electionem / applicationem / ac
pactionem / quia quandoque provenit quod voluntati apparet aliquid
esse bonum / quod non est bonum / et eligit ubi debet abicere
approbat / ubi debet reprobare / et acceptat quod debet re
futare / et hanc libertatem voluntati non restituit / nisi ad
iutrix gratia / ut dicit Bernardus / Et de hoc ponitur quarto questio
Aliquis sit plus libera sit memoria / et ratio / nisi tunc voluntas
fuit liberata per gratiam a peccato / ut Bernardus in libro de libero
arbitrio / quia voluntas et memoria cogit et impotem ad
serviendum / quod professus / si ergo voluntas per gratiam fuit bona
illa gratia et ratio illuminatur / et memoria bonis actionibus
restituitur / voluntas autem / et si naturaliter tendat ad bonum / tamen bona
non est / nisi dei gratia preveniatur / dicit enim Bernardus / sola gratia
voluntatem prevenit / eam seminat in ea bonam cogitationem / quod
per illam eius mutat affectum / affectum mutatum roborat / ut
perducat ad actum / actum servat / ne sentiat aliquem defectum
Ex quo elicitur quod origo bone voluntatis a sola gratia
est / Et Bernardus dicit / voluntas cum unitur voluntati virtuti
promovetur ad altiora / amor est / Et cum promovetur a
caritas est / et cum voluntas iam consummavit opus
suum / nunc primo incipit / quia hic ipsius profectio esse non
desinit / et tanta est libertatis / quod a summa perfectione ea
faciat / est excitanda / ne dormitat / et tardet et debilitet
statim / quo tendebat / et facile defluet in obligationes
delectationes oblatas / est vero iste tam loquitur / tam ne

q° 3° r

ditatur. Iam diligit mandata, iam in eis manibus operatur, iam se exercet in iustificationibus, ut patet ex consiliis sequenti, et non vult [illegible] [illegible] moram facere, ne sua voluntas ad [illegible] [illegible] declarat,
[illegible] voluntas est [illegible] [illegible] libera [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actus [illegible] volitive seu
Levavi manus meas ad mandata tua que dilexi et exercebar in affectu seu
iustificationibus tuis. Supra in prima ostendit se habere libertatem [illegible]
rationis, memorie et voluntatis. Hic iam ostendit se habuisse vide in [illegible]
libertatem operationis, quia tunc homo liber est a peccato in
voluntate et in ratione, tunc impedimenta cessant et est dominus
suarum operationum, et quicquid vult potest facere, nec est [illegible]
[illegible] dicentis [illegible] quod volo hoc facio, quia ibi loquitur
[illegible] voluntate peccato, prout in precedenti lectione ostensum est.
Ostendit autem se liberatum fuisse ad operandum ex dilectione
et caritate. Ubi sic supra in prima [illegible] quod in divinis mandatis medi-
tabatur et delectabatur. Dilexi. Hic iam dilectionis vi-
tatem ostendit [illegible] Levavi manus meas. Operatio namque di-
lectionis est exhibicio operis. Exercebar et ita declarat quod
non [illegible] sed efficaciter et meditabatur et diligebat. Ul-
terius ostendit quod ad docendum sufficientem se disponebat, quia
meditabatur diu et multum diligebat legis mandata. Hic iam
ostendit se fuisse efficacissimum predicatorem, ex eo quod ea
que ita exacte loquebatur opere adimplebat, non sicut illi
qui confitentur se nosse deum, factis autem negant. Et illi
de quibus dicit veritas: dicunt enim et non faciunt. Iste autem non
solum faciebat, sed et comprobabat in operatione illorum que docebat.
Et movetur hic questio pro declaratione: utrum opera mandatorum facta
intentione ordinata, sunt facta, debeant per consuetudinem
firmari. Questio pro omnibus partibus patet ex isto versu, in com-
[illegible] Levavi ostendit rectitudinem intentionis. In eo quod
dicit mandata dilexi, ostendit fervorem amoris, ex quo
operatores concipiunt firmitatem. In exercebar vero notat consuetu-
dinem per quam [illegible] quo ad omnia puncta est [illegible], et possunt sic
veritates probari, quia sinistra intentio dicit fidei defectum,
quia fides intentionem dirigit, remissio vero amoris dicit
insufficienciam firmitatis, iuxta illud: refrigescet caritas multorum,
et nisi quis bonum consuetudine firmaverit vix aliquando in
bono perseverabit, quia quilibet homo ex corruptione [illegible] pronus
est ad cadendum. In omni rectitudo intencionis, nec est de
[illegible] virtutum theologicarum, nec de [illegible] cardinalium, ymmo
[illegible] requiritur ad opus bonum sed meritorium, quia non est
[illegible] sine qualibet alia virtute potest esse salus. Item mi-
nima caritas sicut et fides sufficit salvare, ergo et [illegible]
facere, et per quod [illegible] requiritur iste fervor. Quod videtur esse

Et quia triplex desiderium seu voluntas est multiplex / quedam est ordinata / que est imitanda / et
hec est voluntas summi creatoris / alia est regulata que est regulanda / et hec voluntas
est iusti viatoris / 3a est deviata / que est refrenanda / et hec voluntas est vani
peccatoris // quarta est obstinata / que est expugnanda / et hec est voluntas
temptatoris / De voluntate summi creatoris que est a nobis imitanda dicit apostolus
1 Cor vij Volo omnes homines esse sicut me ipsum / Et quilibet debet dicere illud Luce 22
Verumtamen non mea voluntas / sed tua fiat / Et quilibet debet dicere illud
tu / Voluntas autem iusti viatoris que est regulanda / et illud sicut ego volo [illegible]
nam voluntatem dei debet regulare et ordinare / Deus enim sicut dicit apostolus Philipp 2o
operatur in nobis velle et perficere pro bona voluntate / [illegible] de talibus viatoribus Luce 2 dicitur
pax hominibus bone voluntatis / Voluntas vero vani peccatoris est refrenanda
Eccli 18 post concupiscentias tuas non eas et a voluntate tua avertere / Et Ecce x dicitur confundetur
in [illegible] / et [illegible] Hugo super illud Psalmi doce me facere voluntatem tuam / sola voluntas propria
voluntatem meam. faciam tuam / Voluntas vero dyaboli que est obstinata [illegible] temptatoris est expugnanda
et ipse non vult [illegible] a fornicatione [illegible] in malo [illegible] 2o decit [illegible] ut [illegible]
glosa que est [illegible] qua deus [illegible] Ex quibus patet primo quod voluntas dei est
de qua dicit dominus quecumque voluit fecit et ordinavit [illegible] et facit
2o [illegible] ipse dixit et facta sunt / et [illegible] [illegible] Dominus potestate plenus est
dominus in celo et in terra in mari et in omnibus abyssis / hinc voluntati eius quis resistet
dicitur [illegible] de qua dicitur [illegible] Rom [illegible] est in manu [illegible] voluntati non potest resistere
bit illud / [illegible] ab ipso et cum voluntate ordinet / quocumque voluit inclina-
dentibus dicitur [illegible] illustrant cuncta per circuitum quocumque eos voluntas gubernantis duxit
nubes eum [illegible] qui in aere huius vite labiles [illegible] Job 36 ubi
de quibus dicitur Ysaie lx. Qui sunt hii qui ut nubes volant / tales [illegible] vagantur
ut [illegible] ad suam voluntatem dirigit / et ipse ordinat et disponit / ut [illegible]
illud Joh vi descendi de celo i. a deo [illegible] non ut faciam voluntatem meam sed
eius qui misit me / [illegible] ubi [illegible] [illegible] Joh 3 / [illegible] non est voluntas
[illegible] dei misereri [illegible] Rom 9 / Ex quo patet quod voluntas divina est magne
potestatis / que [illegible] timenda / et [illegible] apperiens [illegible] meditabar in mandatis tuis
que voluntatem meam tue voluntati conformarem / que est magne [illegible] ut eam non
[illegible] ut meam voluntatem [illegible] dei omnibus [illegible] / quia [illegible] est infallibilis [illegible]
[illegible] deviat / [illegible] facit / de qua dicit apostolus 1 Thess 4 hec est voluntas
dei sanctificatio vestra / [illegible] a quo voluntas nostra divine voluntati conformabitur [illegible] apostolus ad Hebr xiij

vbi dicitur deus autem pacis aptet vos in omni bono vt faciatis voluntatem eius, [illegible] qui in deo
per amorem et affectionem [illegible] voluntatem [illegible], et voluntati ipsius [illegible] conformet
sic quod velit [illegible] potest dicere id [illegible] actuum [illegible] domine quid vis me facere [illegible] alium [illegible]
omnibus obsequi tue voluntati. Nam quilibet viator tenetur voluntatem dei facere, sicut scriptum est [illegible] ut fa-
ci [illegible] et [illegible] et leges [illegible] in [illegible] cordium meorum. Professio [illegible] et [illegible] obedie-
ntiam [illegible] voluntatem [illegible] dei, et [illegible] voluntatem [illegible] faciat voluntatem [illegible] vnde [illegible] vt faciat
[illegible] est [illegible] qui facit voluntatem [illegible] vnde [illegible] sicut [illegible] vos [illegible]
[illegible] dicente domino [illegible] permittitur [illegible] Iohannis [illegible] promissionem [illegible] ipsum [illegible] est [illegible]
[illegible] facientes voluntatem dei [illegible] hominis [illegible] nos [illegible] quod est [illegible] facere voluntatem
voluntatem dei. Nam [illegible] documenta [illegible] nos [illegible] fecit [illegible] qui debet facere voluntatem [illegible] tenemur
[illegible] vt [illegible] cepit [illegible] voluit [illegible] sicut [illegible] recte [illegible] sicut [illegible] hec enim
[illegible] [illegible] debemus facere voluntatem rectoris, sicut [illegible] doctoris [illegible]
voluntatem suam, [illegible] sicut [illegible] qui debemus facere voluntatem dei [illegible]
testatoris, sicut [illegible] qui debemus facere voluntatem [illegible] vt [illegible]
facere voluntatem [illegible]
[illegible] nos [illegible]

Debet enim [illegible] est in eo levare ad deum [illegible] caput [illegible] ut [illegible] ibi [illegible] sunt fixa corda vbi vera
[illegible] levate capita vestra, levate [illegible] cor [illegible] cogitationes ut [illegible] ad [illegible] levemus ad deum [illegible]
gaudia [illegible] levemus corda nostra cum manibus ad deum est [illegible] levate [illegible] facies [illegible] absque [illegible]
affectionibus, voluntatis enim est facies [illegible] ad deum [illegible] Iob [illegible] levare [illegible] ad te levavi oculos meos [illegible]
[illegible] facies [illegible] vox tua [illegible] [illegible] levavi oculos meos [illegible] levate in [illegible] oculos [illegible]
[illegible] levandi sunt [illegible] levavi [illegible] cogitandum [illegible] levate [illegible] lenavi oculos [illegible]
[illegible] [illegible] supplicandum [illegible] cogitandum [illegible] cogitandum [illegible] levamus [illegible]
[illegible] levandi [illegible] ad [illegible] [illegible] vocem [illegible] speculatores [illegible] levaverunt vocem [illegible]
[illegible] [illegible] levamus [illegible] vocem [illegible] vox [illegible] levaverunt [illegible]
[illegible] vbi [illegible] implorantes, aut collaudantes [illegible] deplorantes [illegible] implorantes [illegible] [illegible] facies [illegible]
aut [illegible] implorantes [illegible] vocem [illegible] miserere [illegible] cor [illegible]
laudabant, levavit [illegible] levemus [illegible] Ihesu preceptor miserere nostri [illegible] [illegible] domine [illegible]
[illegible] [illegible] levaverunt vocem [illegible] caput [illegible] [illegible] [illegible]
steterunt a longe [illegible] levaverunt vocem [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad deum [illegible] [illegible] vocem [illegible]
oculos [illegible]

salvatoris / qui dicit / si habueritis fidem / sicut granum sina
pis / quodcumque volueritis fiet vobis / et sic et cetera videtur esse de mite
quia ut dicitur b. t. / hec duo condimi debent / et si consuetudo requiritur
in mandatis / quo qui primo inceperunt salvabuntur / et illi qui
pondus agunt / illi non laborant magis in operibus satisfactionis
et nondum venit ad obedienciam legis / ad quam conveniunt per obedienciam
sacra lex / ut videtur / Et dimi levat. Hunc versiculum in tres partes
tamquam continentia tituli thematis / quia primo agit de operis rectitudine
Et levavi manus meas / 2° de operis sanctitate. Et ad mandata
tua / 3° de operis consuetudine. Dicitur et exercebor in mandatis tuis et
alibi apponitur adherere / videlicet operum altitudinem in hoc nomine dicitur cum
mandata caritatis / servare / cum dicitur que dilexi. Et sic
dum dicit levavi / in quibus partibus / dicit ergo textus Et levavi / ponit
quendam copulativam. Sunt enim istorum versuum ordinem / primo
in primo meditacionem / 2° dileccionem / 3° operis / unde dicit Psalmista
pulcherrimus ordo. quia non deum diligis / nisi eius precepta medi-
taris / et quod ipsius meditacionis finis est memoria / ideo
non meditaris / ut in memoria teneamus / et memorie preceptorum
finis est direccio actus ad ipsorum implecionem / Et ideo dicit
Et levavi quia non prius levaverat animum ad meditandum / et
voluntatem ad diligendum / sic ergo nunc levat manus ad operandum
et non vult esse ociosus. Dicitur n. Bar. lxiii super sancta sanctorum
Viri boni vita est speciosa vinea. Ubi nichil neglectum / nichil
incultum / nichil sordidum / nichil vacuum / sed omnia elaborata / plantata
odorifera sunt et erecta / Ubi vita viris / cum actio viris
mentis palmites / ubi botri boni testimonii conscientie / cum vinum spiritualis
leticie / apud quem nichil vacat / nec aliquid est inutile / quia et ser-
mo et conversacio quod dei militia est / ymmo dei edificacio
est / Sicut illi de quo dicitur / quod nec folium eius defluit
et / et omnia quecumque faciet prosperabuntur / principue quod
quo et corporis sui membra expansa sunt ad opera preceptorum
Unde dicit levavi manus / levat oculos ad videndum que dei sunt /
et aures aperit ad audiendum / pedes eius secuti sunt vestigia
eius / totum robur corporis custodit ad deum / Iuxta illud fortitudinem
meam ad te custodiam / Cum linguam conservat ad
laudandum / corpus ad sustinendum pro eo / et vitam parat
ne pro eo / Sicut miror quod et manus levat ad operanda
mandata eius / Ex quo elicio hec / et primo quod tota mea
pro subieccione divine voluntati / patet quod ita dicitur / Unde dicit
katorum meum et caro mea exultaverunt in deum vivum
unde sicut eciam / quod corpus propter corpora exhiberi deo
hostiam vivam / Racione fidei / hostiam sanctam / quantum ad
vitam divine legi / hostiam immaculatam / quia in omnibus

que dei sunt consecracio spiritibus / honorabile obsequium / quia ad
animam pertinet 2m indicium ... ultimate a spiritu sancto / 2o
quod caro hominis potest esse particeps fidei unde dicit hugo in 4o
dicti sermone de ascensione domini Ego illam fidem quam mihi
dedisti carni tradidi / et pro eius sinceritate contra bella
domita per eius abstinentiam et contra ... militavi Et dicit quod caro
xpi passionis stigmata in se portat / et recompensacionem rede
mpcionis ipsa in se examinat 3o quod unio carnis ad animam
non est sine utilitate / quia promovet multa / ymo quandoque
videntur duplicari unde dicit hic hugo in omnibus mandatis
dei / anima precipit imperando / sed caro famulatui / in omnibus preceptis
in opere laborat ut similiter mercedem accipiat / Et pro tanto dicit
levi. mandata mea que sunt quedam corporis medela / ad mandata
tua sit corporali opere implenda / sed quod hoc sit verum tamen videtur
... de ceteris preceptis prime tabule / non habent utilitatem / quia ado
racio que est primi precepti / non impletur corporaliter / sed in spiritu s...
vitate / Sic eciam reverencia divine vitalitatis que 2o precepto iniun
gitur / quid ad corpus pertinet / cum quod eius est solius cordis et inte
rioris / Similiter sabbatisacio que non est aliud / nisi delectacio in dul
cedine ... consola
cionibus dei / que est solius voluntatis / iuxta illud consola
ciones tue letificaverunt animam meam / Ibi dicit quod illorum pre
ceptorum implecio principaliter ad animam pertinet / sed ad corpus ac
... minniculative / quia eciam subservit anime in illorum preceptorum
implecione / quia quo ad primum corporales operaciones in pro
stracionibus / in flexionibus / in tunsionibus pectorum / in eleva
cione oculorum et manuum / in vocali oracione / et tamen oste
ndunt animam adorare deum / quo ad 2m / auditio divini ver
bi / et lectio sacre scripture in quisicio valde / et labor sive in conscri
bendo / sive in disputando / sive in elucidando / ostendunt
animam habere reverenciam ad utilitatem divinam / quia qui non admittit
hec corporalia studia / aut exercicia ad hoc ut possit sapere que
dei sunt / nec habere utilitatem / implet hoc preceptum corporaliter
unde illud qui addit scienciam / addit et laborem / Et ...
per tertiam quietem animi / ut sine impedimento delectaremur
in hiis que sunt dei / nisi prius in corpore omnes concupiscencias
carnales crucifixissemus / Unde et ipsa contemplacio in qua homo
divina degustat / ipsius carnis quedam maceracio est / quia
gustato spiritu desipit omnis caro / Sic eciam honorare parentes
et corporale servicium / corporale beneficium / et corporalem
exhibicionem honoris illo accedit dicit corporalem conser
vacionem vite proximi / Si ... non pavisti si non defendisti

et potuisti et audisti. Non mechari cum aliena / dicit corporalem castitatem cum coniuge propria / seu proprii corporis. Non furari includit corporalem elemosinam / et contra requiritur mortificacio corporis realis / antequam homo deveniet / ad hoc quod nichil concupiscat quod sicut dicit Bernardus opus hoc multi est laboris / multi temporis et sudoris / per graciam dei misericors et studium hominis volentis et concurrentis. Et quibus elicitur quod humanum corpus pro decoro mandatorum implecione est fortandum. Unde isti primi labores plurimi possiderent utique pro sustentacione corporis proprii / ut iustificaciones eius custodirent / et mandata eius conquirerent. Ex quo ulterius elicitur error illorum / qui sua corpora nutriunt delicate / racio / quia corpus hoc ab diurnitate a subiectione legis divine / quia hoc nimis ut dicit Bernardus lxiiij super cantica perturbatur limine racionis affectus / aufertur libertas spiritus / vigor animi lentescit / sopitur racio / gracia subtrahitur / fervor amor frigescat / quia hoc dissimulatur locus / abditur ius / divine preceptis proscribitur / et dilinquentis timor domini / ne quod ita eveniat dicit iste leviam manus meas. Ad mandata tua perficienda dicit Altisiodorensis quod anima corporalia aptam in corpus per racionem et intencionem propter colligancia anime ad corpus ita quod corpus agit in animam propter eandem colligancia. Unde secundum apostolum bonum actus exteriores augmentat habitum bona operandi / qui est in anima sicut frequens disputacio generatur sciencia disputandi. Sic quod quia mandatorum implecione corporali / acquiritur promptitudo voluntatis in execucione voluntatis dei / iste quod meditatus est / et loquebatur mandata dei / ut in eis devocior / ita levat membra exteriora ad ea. Sed circa iusta verbum hominis / hic agendum est de intencione / dominica mandata agitur nomen est / prout dicit Altisiodorensis voluntas et intencio idem sunt in re / sed racione differunt / quia intencio dicit aliquid quod a voluntate resultat. Et ponit exemplum dicens volo ire ad ecclesiam ut orem / ire ad ecclesiam est voluntas / sed orare est intencio. Ex quo elicitur quod orare intencio est quedam determinacio voluntatis / quia qui in aliquod intencionem ferit / tunc idem voluntas determinate. Unde voluntas actum conferit quasi materiam / ut si voluntas est bona / actus est bonus quo ad materiam / sed intencio actum prebet quasi formam quia si intencio est bona / tunc actus est formaliter bonus / si mala / tunc malus. Iuxta illud si oculus tuus fuerit simplex totum corpus tuum lucidum erit / si nequam et corpus tenebrosum erit. Ex quo arguitur quod actus boni in genere dicuntur boni voluntate / sed dicuntur boni in speciem ab in-

tencione Et pro tanto dicitur quod si radix bona, fructus boni, hoc est
si voluntas bona, et actus boni de genere. Et licet possibile intentionem
bonam dividi a voluntate, et sic stat aliquem actum esse bonum
de genere, et tamen malum moraliter, ut si quis daret elemosinam
propter vanam gloriam. Velle dare elemosinam bona est voluntas
et dare bonus actus, sed iste actus interior retorquet ad finem
indebitum, ideo est moraliter malus. Ex quo patet quod interior actus
non imponit hoc est substantialiter, et patet ex eadem dicto, quod si in-
tencio bona, et actus bonus moraliter, non tamen econtra, ut quando quis
bonum intendit quod illud tamen fit, ut econtra, ut quando quis malum
intendit, ut id tamen malum fit, sicut vir dicit Ihesus intimiatis
gloze, super illud bonus homo de thezauro suo profert
nova et vetera. Dicit in Altisidorensi capitulo xi, et sic ponit
aliqui tenentur ad malum, tamen faciunt duplicem sensum, in loco
tencione Primo in dicunt quantitatem intencionis in intencione
ut sit perfecta, ut quanto quis intensius intendit agere bonum, quod
id sit sibi bonum, ideo econtra hoc est quantitas boni operis non sunt
attendenda ex intencione, sed ex ex aliis circumstanciis Et si de-
nt qualitatem quantitatem qualitas, ut sit sensus quanto bonum
intendis tamen agis, quanto interior est bona, tanto actio bona
et sic est una locucio Et tamen hic dubium intelligitur quoniam
dicit ut ita allegatum est, interior tamen actui tamen nomen
imponit Et omnibus premissis ponitur questio Non nisi inten-
cione ordinata. Divina mandata sunt implenda, patet, quia ex
sunt implenda, quia sunt divine voluntatis signa, hoc est
faciendum, quod deus vult fieri, et quod non vult, nullo modo faciendum
iuxta id fiat mea voluntas, sed tua fiat, ideo quia iusta
implenda in mandatorum reddit unicuique quod suum est, et
facit hominem ordinatum ad deum, ad se ipsum, et ad proximum
omnia ista sunt omnes sermones tui, et tua est in eternum quod
quia precepta sunt vite eterne introductoria iuxta id Mathei 19
si vis ad vitam ingredi, serva mandata, et ideo hoc Luce x
fac et vives Augustinus in libro de moribus ecclesie dicit
qui sunt mandata dei in memoria, et servat in vita, est
qui sunt in sermonibus, et servat in moribus, qui sunt audien-
do, et servat faciendo, qui sunt faciendo, et servat perseve-
rando, id est qui assequitur mercedem eternam, quia qui
perseveraverit usque in finem, hic salvus erit Ex quo
patet quod multiplicitas intencionum
non arguit ipsius dominacionem deordinacionem, sed
est ex probacione precedentibus, quia stat aliqua divina
mandata implere, et quod sunt divine voluntatis, et ita quod
iusta, et ita quod introductoria, et tamen ordinate, ut ut

De augmento vel multitudine operum vel diminutione eorum augetur meritum, sed solum caritas et melior voluntas patet de lectione

Dicit magister / Rectitudo intencionis est quod amor finis. Ex quo
ergo iste implet mandata divina sub intencionibus et ordinatis in ul-
timum finem / nullo modo deviat a rectitudine / Et quia diversi actus
unica intencione regulantur / sic econverso diverse intenciones unum
actum non dividunt / ut sit unus eius malus et alter bonus / quando inter
se sunt subordinate / Ponit Altisiodorensis exemplum / ut si quis
surgeret ad matutinas propter nummos habendos / ut comedat se
nutriet / et elemosinam daret / et tandem mereatur peccatorum remissionem
et finaliter vitam eternam / hic actus est idem / et diverse sunt intene-
ciones / tamen una alteri subordinata / et omnis ultime et optime fi-
nis / Secundo eciam quod divina mandata sunt implenda in gloriam dei
hic est illa intencione ut glorificetur deus / quia si implentur / ideo
quia sunt sue voluntatis / hoc est in gloriam suam / Si ideo quia
iusta / hoc est in gloriam suam / Si ideo quia meritoria / hoc eciam est in
gloriam suam / Et hinc est quod dicit apostolus omnia in gloriam dei
facite / Et alibi hec similitudo sic / Dicitur ... circa unum opus duo
concurrunt / unum est debitum ipsius operis / quod debito operis omnia
opera mandatorum sunt ad deum referenda quia iusta / Iuxta illud
Mathei v. Attendite ne iusticiam vestram faciatis coram hominibus
Aliud est debitum operantis / et quod debito / ideo omnia illa opera
quorum est principium est liberum arbitrium debent referri in
deum / et hic ipsi actus referri ad principalem finem / Iuxta
illud Mathei / vi. Thezaurisate vobis thezauros in celis / ubi
est thezaurus tuus ibi est et cor tuum / quasi dicit / Si vultis celorum
thezauros adipisci / illuc vestros actus dirigite / Et multo si
cum alie circumstancie operum sunt in precepto / maxime circumstan-
cia finis de precepto habendi / quia illa est magistra circumstancia-
rum / Et quod isto elicitur quod contra precepti [illegible] / nullus actus quo
ad hoc est indifferens / Item quod ratio nata est omnem actum et
omnem motum quo movetur referre in deum / Dicit in [illegible]
quod exceptis aliarum virium multi actus indifferentes / quia alie
vires quod se non sunt nate ad finem bonum / ut est sensibilis
ut est vegetativa / nutritiva / apprehensiva / ymaginativa /
Et ideo potest aliquis multos esse indifferentes respectu status ut
in puero aut in alienato / Secundo circa legis impletionem omnia
contraria sunt ab intencione removenda / Dicit [illegible]
... de compunctione / multi ideo mandata faciunt / ut
ament / Vel hiis non auferuntur quos amant / Vel illis
non inviantur infamia quos verentur / sic quod illa quod faciunt
non divino mandato obediendo sunt / sed voluntati obediendo
hoc sic faciunt / quia ipsi sic facere volunt / et dicit et aliquibus
inest divinorum mandatorum contemptus / ut si quid vi-

lenam̄ ad pura intencōe ad m̄ta t q diligit ope
cōplendo q̄ ꝑ hoc dilectō
exhibēo est opis

deuantur ꝙ mandata dei facē nō ꝓꝑter ipm̄ / ꝙ deꝰ q̄ mādat
tribuit s; consecrat illud deceptioni vane et mani gl̄e
/ ita ut in vtroq; mō pari dampno feriantur / et cū faciūt
que mādata sunt / et cū omīo nō faciūt / q̄r in sup̄bia est
dyaboli lapsꝰ ꝗ e / Et ꝙ ipse ep̄ꝯ infert laqꝯ vndiq; dei
cōtentoꝯ / q̄r si nō impleq; / iam preuaricamur / si impleq; q̄
et in hoc ꝗtinuo sup̄bia surrepit / uel ipsa volūtas se ingit
/ Dr̄ nec cauciꝯ est diuina mādata implere / qui deo auxili-
ante et illā potit homo effugē / Et addit iste assūmens
/ Dr̄ leuam̄ maꝯ mās / manꝯ mās .i. opacōs leuam̄ .i. illā
intencione alta fcā vz ad laudē dei ob retribucōm e
terne mercedis / Vn̄ dicit hic Augꝰ tūc leuatur manꝯ
q̄r sursum est quo leuantur / Itē si de ope malūtorum
mceb terrena cōpetitur / aut felicitas deponitur / porꝰ manꝯ
ꝗ leuantur / q̄r terrena emolūmta que nō sūt sursum
/ s; deorsum illis opibꝯ acquiruntur / s; vnꝯ hoc procedit
ꝙ omnia nrā debēꝯ dirigē ad deū / Dr̄ q̄ procedit ꝙ tꝑli
ci ꝯsideracōm / p̄mo ꝙ consideracōe opis / Ꝙ quo .i. tēd
sunt opa nō tēd / q̄r ꝙ cā vi impant / 2º q̄ tota sunt
tunc collatcōm ad aliquid / 3º ꝙ ꝯsideracōe finꝯ / ꝙ
quo .i. deꝯ finꝯ est ultimꝯ omīs bona / tūd / cū oīa in
ipm̄ dūt refferri / 3º ꝙ consideracōe debiti / q̄r creatura
rōnalis totā se dz suo creatori / et sic et actꝯ et vbā 2
cogitacōs / Et iō dicit ap̄ꝯ / oē qcūq; faciꝯ in vbo / aut
in ope / oīa in noīe dnī xp̄i facite / sed colo .i. vbi dō
dicit .i. nō ad gl̄iā vram / s; ad gl̄iā dei / et nō solm̄
que faciꝯ / s; et cogitacōs / et hic 2m̄ intelligi lcē
ꝙ pressum / Et quibꝯ elicitur / q̄ spūalia opa nullo sūt
in fine corporalem referēda / rō q̄r ꝙ quo sūt corporalibꝯ
fortiora / sic magꝯ bonū referrētur in minꝯ bonū / et sic
fiet deordinacio / q̄ in diuinis nullo admittend / Dicit
.n. Augꝯ in lib° de s̄moe dnī in monte quecūq; reb ꝓꝑter
aliquid querimur sine dubio inferior ꝓꝑter que querimur
/ Et iō illud est sꝑ ꝓꝑter quod querimur / talis aūt de
ordinacio sine culpa fieri nō pt / Et in isto pūn q
sistit libertas actoꝯ / q̄ hic id quod agit / nō agit
necessitꝯ aliquo corpali / nec auxiliꝯ aliqua vanitate
/ nec ꝗtristatꝯ aliqua adūsitate / s; ꝙ amo et libere a
spirando ad ea supiora / in quibꝯ vā ꝗsistit libertas
/ Et ita exponit Lyra dnīs dicit .n. / sic ꝓꝑ medi
tacōm bonū est leuaē manꝯ ad precepta dei / et facē cū
gaudio / nō ꝙ ex necessitate / non cum merore et mesticia

bonum eorum fiat sed voluntarie / amicus enim voluntarius est / sed ser-
vus facit invitus. Nobis autem dominus loquitur Joh. xv. iam non dicam vos
servos sed amicos. Levavi / id est levate est ab omnibus / que illi-
bertatem possent manus meas .i. operatores operationum. Unde non
potendi eas ad vilia opera / sed ad fortia. Iuxta illud mulier fortis manus
misit ad fortia / quia ad mandata tua quae .s. non sunt temporalia / sic
quod ad tempus eius essent data ut illud crescite et multipli-
camini / nec localia ut illa mandata / que infra terminos iudee
erant conclusa / sicut illud / nolite possidere aurum argentum / no-
lite cogitare in crastinum / nec dualis mentis habentes res / non
sunt personalia / ut illa / que erant uni genti .s. iudaice tradita
ut quod lex in libris moysi contenta / ut sunt in antiqua scriptura
penitentie / nec invectata propter tempus / nec sunt ceremonialia data
in aliquod signum / sed mandata homini communia in omni loco / omni tempore
sine nota culpe et pene universaliter omni genti servanda.
Sunt enim ista mandata fortia sunt / quia sic omnem gentem / omnem
hominem / omne tempus / et omnem locum / sine quacumque exceptione
concludunt et ligant / sine quacumque humana dispensatione
ad adimplendum. Et hoc est primum quod requiritur ad opus sanctum
.s. ... ... esse sanctum quod sit sub divinis preceptis inclusum
adimplendum / nec hoc sufficit sed requiritur ut ex dilectione que est
actus caritatis impleatur. Et id additur que dilexi. Dicit
Ambrosius nisi quis divina precepta diligat non potest ea im-
plere / sic sicut implenda sunt. Et ideo prius dixit meditabar
in mandatis tuis que dilexi. Et subiunxit et levavi
manus meas ad mandata tua que dilexi .i. corum. Unde
quod non nisi ex pura dilectione impleri / nec hoc sufficit sed
requiritur ut opus quod debet esse sanctum fiat ex nimia di-
lectione .i. ex fervore ipsius dei. Dicit enim hic Ambrosius quod hic
dilectionis ingeminatio nimietatem ostendit. Sed Iesus nimis
credenti dixit que dilexi in primo ... dicat / que dilexi
quia non mandata potest impleri / nisi nimis hoc est fer-
venter diligantur. Ex quibus elicitur quod ad sanctitatem
requiritur subiectio ad divinam legem / ratio quia lex divina
ut dicit B. I. I. li. 3 contra gentiles non est aliud / nisi quedam
regula agendi / vel non agendi secundum quam homo ...
attingere finem suum / et est dei hominibus quos ad beatitudinem
creavit. Dicit dabo legem meam in visceribus eorum. Et idcirco
... hoc pasquia deus dedit decem precepta / statim
premisit / sancti estote .quoniam ego sanctus sum dominus deus vester.
Est sine adherentia dei / sanctitas non potest haberi / ratio / quia ut
dicit B. I. ibidem / adherere deo finis est hominis / quia in eo
ipsius felicitas consistit / et quia non potest quis sanctitatem adipi-
sci / nisi adherendo fini suo / ex quo fluit sanctitas. Unde

Deutronomi x° d(icitur). Et nunc Israel audi quid dominus deus tuus
petit a te nisi ut timeas dominum deum tuum / et ambules in viis
eius / et diligas et servias domino deo tuo in toto corde tuo
in tota anima tua / ecce adherencia que consistit in humilitate
in dilectione in legis impletione / et in exhibicione verbis
servicii. 3° in fine dicte legis oz versari volentem sancti-
ficari. finis dicte legis principaliter est / ut homo amet / et dili-
gat deum / unde et lex nova d(icitur) lex amoris / quia docuit
hominem ad hoc / ut amet deum. Et prima thy(motheum) primo d(icitur) finis
precepti est caritas / cuius actus principalis est diligere deum
ut dicit b(eatus) t(homas) ubi supra. homo enim vices anime inferiores
non potest adherere deo / quia enim illas adhereret inferioribus
rebus / sed adheret deo homo enim voluntate et intellectu / hii
enim voluntate principaliter / quia et enim voluntate quiescit
homo in id / quod per intellectum apprehendit. Et dicit ulterius / quod vos
alicui rei adheret vel propter timorem / vel propter amorem
sed dicit. Nam ei cui inheret propter timorem / inheret ei propter
aliud sed ut evitet malum / quod ei imminet / si non adheret
si vero cui adheret propter amorem / adheret ei propter seipsum / et
hic est potissimus modus adherendi deo quod lex intendit. Unde
math(ei) xxii mandatum de amando deo d(icitur) primum et maximum mandatum
datum. haec b(eatus) t(homas) / Omnibus premissis supponitur quod oz a / dicte legis
opera si dicunt esse meritoria / oz ut impleantur ex caritate sin-
cera / ita quod patet ex corporibus / et notabili precedentibus / et patet
sic deo dicta / precepta legis ad hoc data sunt / ut per ea mereatur
vita eterna / ergo obligant nos ad hoc / ut mereamur vitam eternam
sed vitam eternam mereri non possumus / nisi nunc ad opera legis
ex caritate moveamur / ergo tenemur facere illa ex caritate / et
per consequens quod verum. Et pro veritate conclusionis arguit sic est quod Scotus in secundo
xvi. si opera legis non deberent impleri ex caritate / et quia
omnia opera legis possunt impleri ex motu liberi arbitrii
sine caritate / ut notum est / ergo ex operibus liberi arbitrii
solius / quis posset salvari / patet quod omnis qui totam legem imple-
verit salvabitur Math(ei) xix. si vis ad vitam ingredi ser-
va mandata. Et quia conclusio sic deducta sequitur / quod modus
precepti est in precepto / hoc est tenemur dei precepta implere ex
caritate. racio quia actus precepti non facit meritum / sed modus
Unde dicit Moyses in Deutronomi iuste quod iustum est
exequeris / ubi habetur quod modus precepti est in precepto
Et ad hoc facit id Jacobi ii° qui offendit in uno. fit omnium
reus / ubi dicit glosa qui in mandato dilectionis offendit
reus fit totius legis / Secundo quod ad merendum vitam eternam non

sufficit modo generalis / quedam n / opinio hoc posuit / sufficit
moveri quacumque virtute gratuita / sive illa sit fides / sive spes
/ sive caritas / sive temperancia / vel alia quecumque / sed quod non re
quiritur aliquis motus specialis virtutis / hoc non est sic / Ista si prelatus vi
deret / si predicabit multi converterentur ad fidem / si non / multi a fi
de subverterentur / in isto casu tenetur iste predicare fidem / et non move
retur ad hoc / nisi ipsa fide / ergo tenetur ad motum specialem / Similiter
/ si quis temptatur de luxuria / tenetur resistere illi temptacioni / Sed
hoc non potest / nisi motu temperancie / ergo tunc tenetur motu motu tem
perancie etc. / ergo correctum verum / Non hoc ergo / quod omni tempore homo
teneatur divina precepta implere ex caritate / ut dicit Altissi
dorus / quod aliquis homo honoraret parentes / ex naturali pietate
peccaret mortaliter / ex quo obmitteret illum modum / ad quem tenetur
sub precepto / Sicut eciam si quis diligeret deum naturali dilectione / non
tenetur eum diligere ex caritate / quod tunc est in illa apprehensione
que est gratia / ut naturalis pietatis / ut naturalis dilectionis / ut
n. cogitat de parentibus / quod eum genuerunt / quod eum educaverunt / quod eum in
struxerunt / et conservaverunt / et deum considerat / ut beneficum / Unde
quod tunc est in apprehensione. id est que generat ad parentes naturalem pi
etatem / et ad deum dilectionem / si obmittit parentes honorare ex
caritate / vel deum diligere non peccat / quod in naturali virtute non est
/ et homo in utraque apprehensione simul esse non potest / Sed si tunc ap
prehendit deum ut summum bonum / ut summe suave / ut summe deliciosum
in quo sunt omnes delicie / et ex illa apprehensione generatur in eo
caritas / Si deum tunc habens caritatem / et quando in ea apprehensione
non diligit ex caritate / modum obmittit / et peccat / et eciam si in
illa dilectione non fiat mora / nec in determinata est hora quanti
tas more / ita ut quis timeat et similiter / Sic eciam quando homo per deum
apprehendit et diligit / et quando in illo amore fiat collacio
ad proximos / ut quod iste est pius / ex intimo mente / quod sibi dedit
deus / ut quod est ad ymaginem dei factus / ut quod particeps est divine
gracie / et glorie potest esse / Si non proximos ex caritate / quod tunc hunc
modum obmittit / et sine dubio prevaricatur precepti quod deum
deum non diligendi / quod tamen est affirmativum / et non obligat ad sem
per pro loco / et tempore / sicut et alia precepta affirmativa / Et ex hiis omnibus
elicitur / quod divina precepta sunt sine admixtione alicuius mercedis
mercedis implenda / quia si sunt implenda ex sincera caritate
/ tunc pure gratuite sunt implenda / et propter quod non respicitur respectum
ad aliquam mercedem / Sed quid dicitur de eo / qui ea
implet propter hoc / ut habeat vitam eternam / prout ille querebat
de Christo quid faciendo vitam eternam possidebo / qui vos monet
ad sic implendum / quidam dicunt quod sic / Dicit Altissidorus

Secundum mercenarius dicitur accipitur vel pro illo qui facit legem propter deum

p(ro) motus fidei s(ecundu)m suam apprehensionem precedentem / que gratis ipsum tam
in / videlicet quia apprehendimus deum / ut primam veritatem / cui semper est cre
dendum / quia non homo credit divinis promissis / et credendo eis im
plet / implet precepta absque ut illa que deus promisit assequatur
/ premia / dicit quod fides ad hominis implecionem monet / Alii dicunt quod
spes. quia quando deus apprehenditur ut largissimus remunerator fidelium
et illa que precepit implentur. dicunt quod hec implecio procedit ex
motu spei / sed utique vir mercenarius implet precepta propter eternum
premium / quocunque motu impleatur / quia impletur propter spem boni / Ubi
advertendum secundum Altisiodorensem quod differencia est inter servum merce
narium / et filium prout glossa distinguit super illo. Fac me sicut

Luce xv

unum ex mercenariis tuis / servus est qui timore pene punitus / aut
timore facit legem propter deum / et non ex caritate / sed generis in morali
peccato / et hic non meretur / Alius dicitur qui facit que legis sunt / sed inten
cione lucri / aut comodi temporalis / et iste dicitur ut dictum est
supra / Filius dicitur qui servit deo propter spem et desiderio regni
celestis / et sic capitur hic / Ex quo colligitur quod amor mercena
rii / amor concupiscencie quia amat deum et facit que precipit considerat
hic eum et sibi commodum / Et mercenarius dicitur quia in amore illo proprium
comodum querit / est tamen bonus amor / ymmo etiam est gratuitus / quia
in eo nullam aliam utilitatem querit / nisi deum / et contra eum ni
Sed filius dicitur qui amore simul ... quidquid est divinis pre
ceptis contrarium illud detestatur / et quamquam etiam divina pre
cepta illa prosequitur / et in eis delectatur / Ex quo patet amor fi
lii est amor amicicie quia sic diligit deum / et vult ei bonum
/ et omne placitum suum implet / quamvis etiam nichil utilitatis sibi con
de posset venire / et ille est melior amor. et gracior. et magis
meritorius / precepta ergo divina implere ex amore concupiscencie sufficit
ad meritum / sed implecio eorum ex amore amicicie attestatur
fidelitati / quia ibi est sinceritas et puritas sine aliqua admixtione
proprie utilitatis / sanctum enim sincerum dicitur / Et sic iste dicit leva
in manus meas ad mandata tua que dilexi / id est. mandata tua
alta sunt / et supra nos sunt / et vires meas excedunt / ita quod
ex propriis viribus implere non possumus / ad omnia tamen ... et totaliter
me ad dilectionem illorum / dilectio enim dirigit nos in ad implecionem
mandatorum dei / Iuxta id. opera manuum nostrarum dirige super nos
id est aliquid quod est ultra vires meas. et opus manuum nostrorum dirige
scilicet tua dilectione / Et quia ut Ambrosius dicit: qui actus suos sic
levat ut faciat omne id quod deo placet ille non dicitur negligere
ut de divina mandata transcurrere / sed exerceri in hiis et continuum
in eis immorari / Ideo addit et exercebor in iustificacionibus tuis. i. in
tuis mandatis que iustificant / Nota secundum ... in ... libri

Et exercebor ... de ... in pluribus ... et ... ut exponit ... glosa de ... exercebor in iustificacionibus ... et in ... utroque ... cogitandi ... delectacione vel ... exponit ... affectu ... in iustificacionibus tuis id est in operibus mandatorum tuorum que iustificant ...

[illegible]

fri doctualis in tractatu de fortitudine / ergo exercitatio est la-
bor seu vigor animi / qua ... mollitiem / sine ri-
gorem atque fastidiose assidue honestis studiis / vel actibus
se occupat / ut nullum tempus vacuum preterea(n)t. Ex quo concluditur
quod exercitium patet ad laboris strenuitatem, quia ut quidam dicunt est
ex labori consistere ubi effectus promittitur / et quo suus animus sub
labor nutrit / Ideo dicitur quod exercitatio in se tres virtutes includit / et
primo includit magnanimitatem / que est spontanea rerum diffi-
cilium aggressio. Secundo magnificentiam que est pulcritudo animi glo-
riosa res arduas ad ministrans. 3° includit fiduciam, que est cer-
titudo animi rem inceptam ad finem perducere. Quarto confidentiam que est
constantia animi inter prospera et adversa immota mente consistit. Di-
cendo ergo exercebor / id est ... in operibus ... mandatorum va-
riis fiam. Scilicet strenue / spontanee / ordinate delectabiliter in virtutibus
non obstantibus quibuscumque arduis / aut difficultatibus. Illa opera
semper egi. semper repeciit. semper in eis continuavi. Ex quo arguitur
non erat negligens, non erat torpens, nec erat remissus, sed omnino stu-
diosus. non mirum est dicit Symachus in suo epistolari. Bonis fa-
miliare est studia bona cumulare / quorum gravia sentiunt non pre-
...batur ergo iste ... quia exercicio purificabatur / et illuminabatur
et purificabatur et perficiebatur / et ergo dicit in iustificationibus tuis. Ex quibus
elicitur quod ista exercitatio dei mandatorum impleccionem deduce-
re deducit in consuetudinem / quia non iteratur, hoc fit sepe / et
quod sepe fit consuetudinem parit. Et de hoc post dicit est ergo 3a conclusio
mandatorum implecio deducenda est in consuetudinem qui(a) nimio exer-
citio. Ratio quia quibuscumque homo gravis habitus / tamen eorum impleccionem
facilius potest ab illis deducere / et gravamen amittere / propter arbitrium liber-
tate et corporis ... / ex quo quidem redditur promptus ad ea-
sum iuxta id ... omnis etatis ab adolescentia sua prona est in
malum. Sed consuetudo illa roborat hominem / et facit eum stabilem
in illis in quibus assuevit. Unde ... mens non ...
omnia consuetudine vim sue ... ut ... Ex quo elicitur quod con-
suetudo in mandatis facit hominem in mandatis promptiorem /
illa non ... ad que assueti sumus nostro animo sunt
magis applicabilia, et que sunt inconsueta, quasi videntur
inconveniencia ymmo et inopinabilia. Secundo usus preceptorum, corro-
borat in ... iuxta id ... mandatis tuis ... Et iuxta ...
... usus omnium rerum magister est ... usus assi-
duus unius rei deditus et ... et ingenium sepe vincit / hic
est homo ex assuetudine devenit ad cognicionem quam / nec
ingenio / nec arte de facili haberet / unde et id quod homo se-
pe videt, non miratur etsi cur fiat nescit. Ideo ...

[illegible]

reputacio opz alta

preceptorum assidua iteracio / nec vilitatem / sed firma adhesionem
indicat / quia de singulis quod in consuetudinem ducitur vilescit in
nam / iste ergo conabatur se in iustificacionibus ut semper iustus esse / iuxta
illud Apocalypsis ultimo qui iustus est iustificetur adhuc / iste estimat
in dei mandatis / ut suis actibus efficeret ea que ut innocencius
dicit sunt valde contraria et equitate in se ipsis omnia includunt
iuxta illud fidelia omnia mandata eius / iste estimator preceptorum
vero in implendi eorum consuetudine / sic in preceptis / quia oportet ut
in bonis sit continuus usus / sed de sancte consuetudine / si incipit
prescripcionem et extra hominum memoriam vadit / Tamen ergo in eo sunt
venit in se divina precepta stabiliter / ne ab eis quomodo
possit abduci / iuxta illud quis nos separabit a caritate Christi / id est ab
illa / quia ex illa caritate debent impleri / quod dicit graduum in
more / quod ea faciam et delectabor in eis usque ad finem / quia
scriptum qui perseveraverit usque in finem hic salvus erit

Memor esto verbi tui servo tuo in quo michi spem dedisti / Secundum
beatum Ambrosium et alios / hic sequitur octonario versuum pro
titulo preponitur ista littera Zay que est hebraica et sonat
in latino dux alibi vel figere hic / et fit ut unusquisque
sit ductor sui ipsius / ut videlicet quilibet mores bonos componat / ut
contra legem veniat / ut semper idem velit et idem nolit / Et licet
ut Seneca / iudicium hominum varietur et quisque vertitur ad
contrarium / sic in multis vita agit quasi per ludum ac saputas
et christiani est ne vita dissentiat ordini / Sic ergo se homo regat / dirigat sine ducat / ut alibi sit secundum mentem / sit in mundo cor
pore / sed mente ad celestia elevatus / et hic sua quasi
tem figat / hic est in talibus ex quibus coronam accipiet sempi
ternam / Supra eciam multa postulavit a deo / Et declarat
qualis facta sit ex concessione illorum que pecijt / Custo
diuit .n. legem / ambulat in eius latitudine / loquebatur de ea sine
confusione meditabatur et exercebatur in ea / hic iam propter
requiem / Et dicit Ambrosius que maior requies / quam requiescere
in verbo dei et consolacione divine gracie demulceri / Et pos
set sic estimari a principio in preceptis octonary de septimo
in lege domini studiosa incepcio / hic iam de septimo in ea le
ge multiplex amorosa provectio / Non .n. quis potest profi
cisci / nisi prius agere incipiat ad finem ut proficiat / In isto enim
ostendit profectus legem dei quam amavit / ex spe mercedis fu
ture / Vel possit sic estimari ut estimat quidam / super eis
pecijt sibi dari Christum ducem et spiritum sanctum / qui doceret
bona agere / et malis resistere / et ita vide que hijs duobus

peragitur sursum re(cta) / hic iam petit sibi dari vitam eternam quam deus dare promisit et diligentibus se / Vel sic ut ter-ra [illegible] estimat / supra dictum est de strenuitate exterioris operis cum dictum est et locutus [illegible] et de virilitate interioris cum dictum est et meditabar / hic iam agitur de consolacione strenue ac viriliter operantis / spes enim consolatur / et non confundit / de qua statim incipit in primo versu / Et memor quod [illegible] pro de-lectacione [illegible] per divina memoria et verbis [illegible] homini viatori spes est fundata / et vitus [illegible] dicitur [illegible] versu [illegible] quod deus memor est / et verbum edixit / spem te-statur sibi datam fuisse / Et possunt pro viribus zone sic / spes est quasi expectacio proveniens ex divinis promissis / et homini [illegible] talia deus [illegible] in memoria / secundum quod sit vera / Adam arguitur sic / memoria est preteritorum / sed apud deum nichil est preteritum / [illegible] deus nullorum recordatur / [illegible] divina promissa se-cundum sunt condicionalia / et ideo [illegible] in eis [illegible] spes [illegible] in illo quod obsequitur condicioni / et [illegible] quod [illegible] / Et divi-ditur in tres partes / secundum tria bona in quibus homo in lege pro-ficit / primum est mentis humane [illegible] ex lege proveniens conso-lacio / secundum est divine bonitatis gratuita recognicio / tercium est intime dileccionis intensio / secunda est ibi Bonitatem fecisti / tercia ibi Defecit / In prima primo multiplicitatem [illegible] insigni consolacionis exponit / secundo ex hiis plenitudinem misericordie dei concludit in ultimo versu / Misericordia domini plena est terra / Prima pars dividitur ex ea parte qua ostendit se consolari et delectari in lege sine sunt effectus et signa / sive causa / et materia delectacionis / que inter se mixtim et involute ponuntur / et sunt [illegible] talia / primo [illegible] ostendit se consolari ex futurorum expectacione / secundo ex pri-orum collacione ibi [illegible] eloquium / tercio ex legis firma adhe-sione ibi superbi / quarto ex iudiciorum consideracione / ibi memor fui / quinto ex iustitie decantacione / ibi cantabiles / sexto ex dei memoria in adversis et legis observacione / ibi memor fui nocte / septimo ex dei et legis [illegible] ibi portio mea / octavo ex devota et fiduciali oracione ibi deprecatus sum / nono ex affectuum ad eam comisacione ibi cogitavi vias / decimo ex leta ad legem observandam promptitudine ibi paratus sum / undecimo ex legis inamissibili recordacione ibi funes peccatorum / duodecimo ex vigiliarum et divine legis frequentacione ibi media nocte / tercio decimo ex bonorum celestie communione / ibi particeps ego sum / In prima primo petit impleri promissionem divinam / secundo ponit spem ex ea conceptam / tercio consolacionem secutam / secundo consolacionem in [illegible] / secunda ibi in quo michi / tercia ibi me / tercia ibi in humilitate mea / dicat ergo memor esto / glossa [illegible] ad [illegible] [illegible] sic et [illegible]

qui deo permittente eterna spero / et auxilium in tribulacione / Se-
cundo dicens memor esto / non tamquam lapsum a memoria ad eam re-
ducendo / sicut nos oblita recordamur / sed hoc modo / ut non tardes
promissa / sed cito des ea / Unde iste modus est consueta locu-
cio qua humanus movetur affectus / Dicitur ergo memor esto verbi. est ad-
vertendum secundum Augustinum in libro confessionum cum invenimus nos in memoria
quid agimus / nisi queramus quid vel quod proposuimus / cum in cogitacione ea
que audivimus / et tenemus hec memoramur / et secundum Augustinum concludit
quod memoria non est aliud / nisi recordacio preteritorum / sicut sciencia
est presencium / et providencia futurorum / et quia isto statim habetur
quod deus memoria caret proprie loquendo dicitur. n. Augustinus oblivio
nullo modo cadit in deum / quia non mutatur ut recordacio / quia non
obliviscitur / Ideo habetur in tractatu de erroribus fidei. Notatur
deus aliter de rebus habet noticiam quam homo / Ex quo enim homo sub-
iectus est tempori / ideo res temporales cognoscit / quasdam respici-
ens ut presencia / quasdam ut preterita recolens / et quasdam providens
ut futura / Deus autem superior est temporis decursu / Unde sicut
esse suum est eternum / sic cognicio sua eterna est / et quia
punctum quod est extra lineam hoc est totum decursum
comprehendat / quia quelibet pars temporis est in equali parte / licet partes
temporis una sequatur ad aliam / Sic deus qui de excel-
so eternitatis respicit / super totum temporis decursum / et omnia
hinc gerentur in tempore presencialiter intuetur / ut habetur ubi supra
non ergo deus habet memoriam alicuius sibi preteriti / Unde iste dicendo
memor esto / non voluit deus recordaretur aliquorum / que
a sua memoria transissent / quia sibi omne tempus est presens / et ob-
livio non cadit in eum Ex isto habetur quod noticia dei non
est habitualis [illegible] / quia deus ad nichil cognoscendum est
in potencia / quia omnia actualiter noscit / et deus intuetur
in sua ultima perfectione / et eciam per suam essenciam intelligit
et non per aliquas species / et ergo non potest sibi cognicio ha-
bitualis [illegible] / quia ut habetur [illegible] habitus est quedam habilitacio
ad recipiendum species intelligibiles / quibus actu fit intellectio / Non ergo
iste dicendo memor esto intendit / quod deus aliqua eorum
cum considerarent ad que consideranda haberet in se aliquas
similitudines / quia Ecclesiastici xxiii dicitur oculi domini lucidiores
sunt sole / ex quo ergo sol semper ubique actualiter lucet / magis
de deo sentiendum / quod ipse actualiter omnia et simul no-
scit / Ex 2o habetur quod noticia dei non est discursiva / Ro-
quia deus non cognovit successive / non cognoscit unum ex
alio / non cognoscit deus aliquid naturaliter / sed essencialiter / Sed
[illegible] ista cognoscuntur per discursum, quorum principia
sunt incognita. quod circa deum fieri non potest / Iste ergo dicendo

Memor esto pretendit ut deus quod aliquibus suis operibus ve-
niret in noticiam sui. Sed quia autem aliquid est in se notum est
sibi, huc adhuc vadit, ut deus quod aliquibus suis recordetur a-
liorum. Sed deo in homine nichil est ignotum. Ad Hebr. x
omnia nuda et aperta sunt oculis eius. Glossa dicit ibi: que sunt
recordacio, non sunt nobis nisi in se nuda et aperta, sed nunc
aperiuntur et nudantur. Beatus Thomas contra gentes: quod divina noticia non est
discursiva, ut composita. Racio: quia inter duas [illegible] fallitur
sicut sepe fit in intellectu componente et dividente, et ideo nulla
est composicio, et ipse omnia intelligit presencialiter, et ideo dei
noticiam certam haberet per composicionem aut divisionem. Sed quod suum
intelligere non esset tamen unum sed multiplex, et sic sequeretur quod et suum
esse non esset unum et simplex, ex quo suum intelligere non est aliud
nisi suum esse. Non ergo iste fiat recordacio divina memoria
aliquid tamen significatur in deo. Sed Psalmus l. x Dominus novit co-
gitaciones meas, cogitaciones vestre, dicit deus, et in Ps. Dominus
scit cogitaciones hominum quoniam vane sunt. Glossa ut dicit ibi: que per
composicionem et divisionem procedunt. Sed quid tunc est, ut asserit
Augustinus contra istam, quod in multis scripture locis fatetur oblivio
enunciatur de deo, ut ibi: quare oblitus es mei. Et iterum oblitus es
[illegible] inopie nostre et tribulacionis nostre, et deus per Ysaiam dicit
omnes iniquitates eius oblivioni tradam, et propterea hec in scriptura re-
ferantur. Respondet Augustinus dominum ut docet hominibus quod
sunt ista non sunt in deo, quando non deum penitere dicimus
cum preter hominum spem res mutat, consilio non mutato. Sed quasi
deum manet memoriam, ita dicitur oblivisci, quando videtur tardare adiu-
torium, aut dare promissum, aut non reddere digna petentibus
ac si ab eius memoria esset elapsum, id est quod vel peteretur, vel
speratur, vel timetur, et non succedit. Esto ergo memor non ad
[illegible], iuxta illud ignorancias meas ne memineris. Memor
esto non ad memoriam reducendo, sicut nos facimus, qui oblivisci-
mur. Sed esto memor, id est fac te admodum memorantis, cito assiste, cito
adiutorium prebe, iuxta illud Domine nos deus salutaris noster, cito
misericordiam impende, iuxta illud [illegible] miseracionis tue misericordie
recordaberis. Primo ergo hec dicit pietas in persona penitencium et illorum
qui videntur [illegible] ad dominum. Memor esto [illegible] irasceris deus
meus, et non apponat ut complacencior sit adhuc, ymo apponet.
Ex quo elicio quod hii qui ad deum convertuntur, remanent in
peccato, non est quod hic quod deus esset eorum oblitus. Sed deus non est
mutabilis talibus mutacionibus, ut deus scit, propterea obliviscetur.
[illegible] sic hec [illegible], quod ipsis a deo recedentibus recedit ab eis
deus. Unde dicit Barra super quintum capitulum Osee: qui homines re-
vertuntur ad deum non correcto errore, in inferno morientur

dispergit eos. Tunc mentes non deponunt obedientiam, non videbitur
tamen, quia in malivolam animam non intrabit sapientia. Sepe propter
tamen religiosam conversacionem in aliquo permittitur, non inveniunt
misericordiam sincere post illius permissionem redeunt ad vitam secularem et
redeunt ad vomitum et fiunt novissima illorum peiora prioribus.
Quando enim recidentes peccata reiterant nec nova accumulant, quid
mirum quod veniunt in profundum viciorum et non sunt iam apud deum
in memoria iustorum. Secundo dicitur hoc in persona proficiencium. Tercio in
persona beatorum nunciorum qui propter persecucionem paciuntur propter iusticiam.
Et licet eos possit hic referri ut sanctus Ambrosius refert ad
presbiterum veteris testamenti qui rogabat deum ut acceleraret diem suum in
carnari. In dicto ita pretermissione nolo facere aliquam men-
cionem. Et quo ad hanc materiam dico primo: divina noticia omnibus
iustis hominibus valde est attendenda. Racio quia est verax, scilicet
quod nec falli nec fallere potest. Secundo quia est universalis, quia extendit se
ad omnia, et ad penas quas paciuntur, et ad merita pro quibus
paciuntur, et ad intencionem qua diriguntur. Iuxta illud: Omnes vias
meas previdisti. Tercio quia est stabilis et permanens. Ita reliquis quali-
tatibus variatis dei memoria seu noticia non variatur, imp-
rimis ex prioribus, quia est eterna, intuetur unico intuitu ea que sunt et
ea que non sunt. Concesso quod sic est necessaria, quod nullam necessitatem imponit
rebus. Dicit B. t. ponendo contra hoc exemplum: cum video Sortem sedere,
infallibilis est et certa mea cognicio, nullam tamen ei exhibeo ne-
cessitatem sorti imponit sedendi. Sic deus omnia que nobis
sunt preterita, presencia et futura inspicit infallibiliter et certitudinaliter,
ita tamen quod contingentibus nulla imponitur necessitas existendi. Ex
hoc noticia dei ita imponit necessitatem: iusti semper sunt timidi
ne per libertatem eorum arbitrii aliquid agerent contra quod per ea
doceret. Secundo ex hoc quod est stabilis iusti semper sunt pro-
vidi, quia valde undiquaque circumspiciunt circa divinam noticiam
et maxime illam que est approbacionis, que est regula ordi-
nativa iustorum agendorum. Tercio hoc autem quod est universalis iusti ipsi
sunt sinceri sanctitatem mactant, et suas intenciones rectificant
et corrigunt cogitaciones, scientes quod omnia sunt nuda et aperta
oculis eius. Quarto ex hoc quod est verax semper fideles sunt, reve-
renciam maximam habent ad omnia que sunt divine voluntatis. [illegible]
[illegible] primo quod deus non sine providencia permittit casum in-
storum, sepe enim permittit eos diversis turbari. Dicit Barra sic:
quod dimisisti anxietatum obetaverunt in eis [illegible] discrecione
et abeunt post sordes. Iohannis vi: Tunc reddidit Augustinus: Sub
illo patente facie tamen turbabantur, multi repleti bo-
nitate dei, sibi tribuerunt quod habebant et gloriabantur
quasi in iustificacionibus suis et complacuerunt sibi ipsis

et insonuit contra eos vox apostolica dicens quid habes quod non accepisti
et ipsi in seipsis spem posuerunt de presencia dicentes Ego dixi in
habundancia mea non movebor in eternum avertit faciem suam et fuit
eos turbari et dederunt in temptacionem et ostendit eis per
hoc quod justi erant quod recte ambulabant ipso regente fiebat et
redeuntes ad humilitatem confessi sunt illud Domine in voluntate
tua prestitisti decori meo virtutem In istorum ergo persona dicitur memor
esto scilicet fragilitatis nostre et redue nos in statum humilem sicut eramus
ab inicio Unde respexit dominus petrum et recordatus est petrus verbi
et egressus foras flevit amare quia enim dominus memor fuit sui ideo respexit
eum quia ipse in casu suo recordatus est sui Secundo officio hoc quod
justi dant in manus impiorum non propter hoc est quod deus esset obli
tus eorum sed ut erat propter hoc quod deus habuit noticiam eorum
humilia enim respicit et alta a longe cognoscit Unde id fluit duo
vias istorum scilicet quare tunc deus illos quos ita diligebat
tradebat in manus homini impiorum sic quod persequebantur eos et te
nuerunt eos illudebant eos affligebant eos bonis eorum spo
liabant et mortificabant eos et habebant eos pro maledictis ho
minibus juxta id quod in persona eorum dicitur tota die verecundia
mea contra me est et confusio faciei mee cooperuit me et
dicit Augustinus super hunc psalmum verbis non hoc erat pro oblivione sed
ad ostendendum aliis quod sancti sui colunt eum gratis non propter
temporalia non propter corporalia non propter hominum amicicias et favores non
propter potentatus et seculi honores et si que talia plura sunt Sed
cum hec omnia eis auferebantur eis eo fortius credebant firmantes
pro hoc maiori gratitudine adheserunt juxta id hec omnia venerunt super
nos nec obliti sumus te et inique non egimus in testamento tuo
et non recessit retro cor nostrum In persona ergo eorum dicitur hic memor
esto scilicet servorum tuorum introeat in conspectu tuo gemitus compeditorum
et valde recordabantur eorum quia obliti omnia que mundi preparabat
Et ad id quod habetur pro visione faciei prius equi in celis
est Et conspecto eciam quod dicitur sunt ad hoc ut in ipso so
lo iocundaretur dicit Augustinus aufert deus justis de via volu
ptates aufert prosperitates aufert iocunditates et ponit
eos in arto in angusto ne deficiant eorum sole tribulacionum
scilicet magis nutriuntur quia habent radicem caritatis hic et addit
Augustinus quod dominus formam sue humanitatis ostendebat oculis
intuencium et non eos adeclinacione in illa carnis dirigebat
ad illa que corporeis oculis non videbant dicebat enim eis
Qui diligit me mandata mea servabit et iterum qui me di
ligit diligetur a patre meo et ego diligam eum et ostendam

ci meum Ecce illum quem videbat promittebat eis sic ostendens
q. d. formam servi videtis / forma dei occulta est vobis / per foras
servi blandior et vos quasi parvulos nutrio / sed formam dei
vobis servo / ut vestra ut grandes pasco / Ex quo elicitur quod deus ille
suos a visibilibus deduxit ad invisibilia quia est magnus cognitor
secundo elicitur quod illos per nostris quos in visibilibus nutrit
natura / ad purgatia invisibilia valde est purgatia / invitaio
zario quia fides de rebus invisibilibus valde est purgatia fide purificans corda eorum / homo sine ea impossibile est placere deo
Tertio elicitur et ista quaestione et deus hoc ipsos non facit miracula
quia bene ipsi sunt in memoria sua Vnde Augustinus super Iohannem Non cotidie
/ quia bene ipsi sunt in memoria sua / In ... dei in cordibus nostris / Ubi est ille deus tuus / Ubi mare sic.
deus in omnibus nostris / Dicitur ubi est ille deus tua / Ubi mare sic-
tum / ubi egipcii persequentes fluctibus obruerunt / Ubi illa gloria qua
precedebat ipse est eductus de egipto ductus per gentes et gentibus ex
pulsis collocatus in regno / Et subdit hec sunt predicta in illis
in figuram contingebant / Sic ergo deus quia iam talia non facit vel
filius est cum ... / quia nobis debebamus facta / et vitiis / Eramus
non de egipto sed educendi / Erant ipsi apparente in gloria vel
locandi / Erant inimici nostri eterna pena obruendi / Et subdit illa
erant predicta / Sed facta sunt in meo animo non aliud deus apparere nisi
amplius tolens deum / nisi animus a temporalibus discedens / et ad eterna
anhelans / amplius noles hec que sunt cum obmitte / nec cum obli-
vionem dei que nomini testati pro illorum signorum absencia argue
pro quo filius dei apparens in carne multo maiora signa et
quod erat facta ante adventum suum / Ibi non subiungebant viventes
/ quia christus suscitabat morientes / illis lucebat columpna / nobis
sol iusticie / illos serpens suspensus liberabat a morsibus /
et nunc omnes qui credunt in illum / qui exaltatus est in ligno
/ non pereunt / sed habebunt vitam eternam / Illi bibebant de petra / sed
petra christus est nunc potus / manna est nunc panis vite / et dat
vitam mundo / Ex quo ergo adaucta sunt nobis divina beneficia
signum est quod nunc tempore nostri maxime vigeat memoria dei
Et quando deus pro quo est nobiscum / usque ad consummacionem seculi / quasi ultro
/ quasi oblivisceretur nostri / pro quo sedens ad patris dexteram ad
vocat pro nobis / et ipse est sanctificatio spiritus nostris / Igitur
non est memor nostri / Memor ergo esto / invitari id memento nostri
domine in beneplacito populi tui / visita nos in salutari tuo et
Et addit memor esto verbi tui servo tuo id est domine fac ut dicitur
tu servo tuo cuius tu memor es fiat secundum verbum tuum / sicut
et maria ad angelum fiat mihi secundum verbum tuum / Et Symeon
nunc dimittis servum tuum secundum verbum tuum / Est autem ut sic
fiat ad propositum triplex verbum / Verbum caro factum / Iohannis primo

primum est summe dignitatis Iohannis primo verbum erat apud deum et deus erat verbum / secundum est magne sanctitatis luce viii[o] Semen
est verbum dei // tertium est magne ... luce xxi celum et terra transibunt verba autem mea non transibunt

x viii

Verbum predicatum. Et verbum in promissionibus divinis expressum.
Nam verbum caro factum, sed licet et mysteria divinis antiquis pro-
missionibus novas admixit, lex n(on) per moysen data est, gratia
et veritas per ihesum cristum facta est. Petit ergo propheta verbum
incarnari in quo debebant impleri desideria singulorum,
quia de hoc facta sibi erat specialis promissio iuxta illud De fructu
ventris tui ponam super sedem tuam. Et ergo dicit Memor esto verbi
tui servo tuo, scilicet facti quod de quo promisisti servo tuo "hoc
fac et noli tardare, tu tuo promisso. Ex quo arguitur quod propheta
erat unus ex illis qui petebat acceleracionem incarnacionis
[illegible] n. ut Augustinus dicit, cum pie vivebat et desiderabant
et dicebant O si me inveniet illa felix ~~nativitas~~ nativitas,
O si quod video ~~in septimo~~ in septimis videri oculis meis. Secundo
arguitur ex hoc quod propheta cupiebat quodammodo esse [illegible] gratia-
lis salutis, quia hoc optant ut cum promissum dei, dei
filius ex ipsa nascetur secundum carnem, et in hac oracione videtur
ipse curam gessisse de qua omnium hominum salute. Ista et dicit
[illegible] in libro de officiis: cuius est utilitas universita-
tis et universorum, immo plus pondat ipse pro singulis [illegible]
bus hominibus maximos labores et molestias subire quam in
solitudine in rerum copiis et voluptatibus sine omni turba-
cione vivari. Tercio arguitur quod iste desideravit nature humane
[illegible] renovacionem, cuiusque in suis suppositis filiacionem adoptivam
et totalem, videlicet in anima et carne beatificacionem. Racio quia
omnia per incarnacionem filii dei evenire ut scribit Vincencius
in libro suo historiarum. Libro XXVIII dicit: Deus factus
est homo ut totum hominem ad se conversum in se integre et totaliter
beatificaret, quia deus a sensu carnis videtur per carnem et a sensu
mentis per divinitatis contemplacionem. Nunc homo ingreditur, nunc egre-
ditur, invenit pascua, et hoc est totum bonum hominis. Dicit
ergo Memor esto verbi tui, scilicet filii incarnandi, in quo mihi spem de-
disti, cum ut incarnaretur promisisti. Et dicit spem quia ut
Ambrosius dicit, quod cum illo omnia nobis donabit. Et
orbe diffidencia quod hoc oraculo firmatur [illegible] verbum toto
tempore, et sufficiant hec dicta de ea ad presens me non
predicacionis. De quo supra dictum erat, videlicet [illegible]
[illegible] loquebar de [illegible] tribus. Ubi advertendum [illegible]
quod predicacio ubi dominus quod sacra scriptura de [illegible] clare in
sapiencie dei, cum quo non est [illegible] venit ex [illegible]
[illegible] quia [illegible] plena est terra. Venit ex habundancia divine

"de filio tuo"

in sicut corpus dei viventis omnipotencia d' quia id potens est
omnia facere. Et ita doctrinatio predicacionis divinorum verborum
domini est benedicte trinitatis / Unde ypa racione sapiencie illuminat / et intellectum
dat parvulis Racione vero bonitatis accendit ad amorem
eternorum Iuxta id ignitum eloquium tuum vehementer et
servus tuus dilexit id. Et racione potencie roborat in sustinencia 2 esdre
adversorum. et in aggressu arduorum Unde id virtus vincit
omnia. Et id potens in terra erit semen eius. Reguo eciam
primo / quod iste optabat fidei incarnacionis elucidacionem ut vz
hoc secretum seculis absconditum per predicacionem dilataret
Iuxta id datum est ut in medio universum predicatur eum omni creature
Secundo petebat ut homines cognoscerent filios que pro eorum salute
fecit filius dei in assumpto homine suscitaret in a-
morem salvatoris / Unde illi audientes exposicionibus scripturarum
que erant de xpo / et in facto quod oportebat xpm pati et re
surgere / et ita intrare in gloriam suam. Dixerunt / nonne cor no
strum ardens erat in nobis dum loqueretur nobis
in via. Tercio desideravit iste ut ex amore concepto ex predica
cione virtutis fideles nullis caderent temptacionibus. Unde
apud illos quos instruebat et accendebat / predicabat multas
in futuro imminere passiones. Dicit. Eritis odio omnibus hominibus
propter nomen meum / trademini a parentibus / et morte afficient ex
vobis. Et subiunxit In paciencia autem vestra possidebitis animas
vestras. Unde et nos oramus ne nos inducas in temptacionem. Et ab
omni malo liberari Dicit ergo meorum esto verbi tui .i. im
plecio omnium que ex predicacione meorum verborum proveniunt
servo tuo .i. omnibus servientibus tibi / et invocantibus nomen
tuum in virtute. Et tu dictor verbo adpromissionis / iam videtur d'
verbo promissionis / sub quo et verbum incarnacionis / et v
verbo predicacionis continetur / quia utrumque illorum erat a deo
deo promissum. Ubi notandum quod quedam sunt dei promissiones
meruisse in factis patrum antiquorum / quedam sunt abscondi
te in revelacionibus prophetarum / et quedam sunt expanse
per totum corpus scripture. De primo dicit Augustinus in li
bro confessionum. Hec dicta illorum hominum non tantum lingua
sed vita fuisse prophetica / sed et vita. De secundo dicit Augustinus super illo
Et in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis. prophetarum
futura ita certa sunt / sicut nostra preterita. quia non meministi
factum non potest fieri / ut factum non sit / Ita illi qui no
verunt futura non possunt fieri ut non sint / quia procedunt
ex certa dei sciencia / et propter hanc securitatem illa que fu
tura sunt / tamquam preterita dicuntur. Et hec est Tercio. Homines habent luce xx
quidam [illegible] certum recitum. Item dicere posse apud verba

luce ult

2ª 90

vult sue promissionis non impleri / Unde ita possitis ponere
hec quatuor. Primo quod omnes divine promissiones sunt infallibiles veritatis.
Secundo quod omnia que deus promittit vel iam implevit iuxta illud
veritatis primi xxiij. Per Ihesum Christum facta est vel implet iuxta illud
Apocalipse xxi. In mensura et in iusticia est promissio tua. Item de
sufficiencia est ut quicquid promittit quod sic impleat / quia promissio
cadit in debitum / non reddere debitum iniusticie est / vel implebit et Augustinus dicit / Ex hiis que deus iam implevit non est
timendum / quod et alia implebit scilicet non est mortuus et resurrexit
in celum ascendit / ita veniat iudicare vivos et mortuos
et dat in presenti peccatorum indulgenciam / et vitam eternam donabit
Unde Augustinus super psalmum lxxxviij Securi de promissionibus dei
sitis credendo / presencia cognoscendo / futura sperando. Ex quo
sequitur quod non potest non fieri quod deus promisit fieri. Tercio
quod quod deus promittit / hoc et facit / non alius promittit
et alius facit quod non promittit ex benivolencia ex sapiencia sed
ex fidelitate facit ex potencia. Ex quo sequitur quod deus est verax iuxta
illud fidelis dominus in omnibus verbis suis. Unde deus est
verax veritas. Quarto deus est habundans / unde Augustinus quod
non est primo inventus ut daret quod promisit / sed ut
orbis terre et plenitudo eius / et ideo divine promissiones
ex hiis et sua potencia sunt certitudine / et ideo dicit Augustinus
qui fallere non potest ille promisit / certus esto quod et omnes
promisit / Nam et si dilatum est / non tamen ablatum est
quod promisit solum in presenti domini et viluptur age / noli
desperare / ne sis sicut illos de quibus dicitur hiis qui
presumendo perdiderunt. Dicit ergo iste precor esto ne
tardes ea que promisisti dare / iuxta id festina ne
tardaveris domine. Unde glosa moralis et consueta est ita
locucio / quamquam moveatur affectus. Ex quo accipitur
quod ista locucio non competit deo secundum veritatem / quia ut
iam dictum est, deo non venit tardare vel contradicere / que
accipit absolute secundum proprietatem loquendi de deo / sicut de homine
Quia talis peticio valde est fiducialis apud homines
quando homo sic homini petit ut non dubitat de voluntate
eius / sed potius timet de oblivione / et quod forte iste qui
petit non actualiter est quamquam sit ille verum / quo petit
et forte hoc in populo humano / proprietas igitur talibus verbis
usus est / ad ostendendum fiduciam suam / quia de deo sicut
non dubitas / quod deus intendit / sed petens ut adhor

[illegible]

actualiter se comitatur / quia non solum predicatum sit finis sicut causa
ab eterno finit / sed etiam realiter quia tunc sit cum res de facto fit
tam sua ponderam actualem / Memor igitur esto verbi tui
promissionis facte / Et Ambrosius exponit hic de promissio-
nibus multiplicibus / Primo de promissionibus factis ipsi David
de salute sua / 2º de promissionibus factis ipsis levitis / qui
specialiter sunt ministri dei / 3º de omnibus credentibus quibus
promissa est salus Marci ultimo qui crediderit et baptiza-
tus fuerit salvus erit / Et ex hoc elicitur quod si aliquibus non
evenit hoc quod deus promittit non est deus culpandus sed ar-
guendus / Ideo quia tales promissiones ut condicionales sunt ut
Johannis 14 / Si quis diligit me sermonem meum servabit et
consimiles / ut sunt condicionaliter intelligende / quia huiusmodi [illegible] fa-
cte sunt qui serviunt deo et faciunt voluntatem eius / Un-
de sequitur servo tuo / Alter elicitur quod hec peticio non est pre-
sumpcionis / unde Ambrosius non arrogans peticio sed fidei
quod deum verum se non posse fallere confitetur / Et sequitur non usur-
patorie sperant / quia ut Varro ipse scripsit servus sum pro pacto
alimenti / miles sum pro pacto stipendii / vocatus sum et conductus [illegible]
quero promissum valde verendum sic fidei auctoritatem spectat
de se esse servum / quia oculi servorum in manibus sunt domino-
rum / Et preterea elicitur quod peticio hec et similis est et divine
voluntatis / quia ut Ambrosius dicit / pro quibus constitutus est tu
tes pro premio bene certavit / deus non solum vult ab eo querentem
ut expectaret fructum remuneracionis sed etiam vult ut expectet
aliquo sicut scriptum est de eo / qui dicit cursum consummavi / fidem
servavi / iam reposita est mihi corona iusticie / quam reddet mihi
in illum diem usque inde / Atque quod subiungit / in quo mihi spem
dedisti / i. me sperare fecisti / non de hoc tantum respectu / quod adiecit
spei / quia ille non gaudet ex promissionibus / sed ex gratia dei
[illegible] / sed dicit de actu spei / qui ex consideracione pro-
missorum facilius et promeritis elicitur iuxta i. ut per pala-
ciam et consolacionem scripturarum spem habeamus / Mundus igitur quod
spes. i. ipsum sperare ut dicit Magister sententiarum est quedam audacia
mentis ex largitate dei concepta habendi vitam eternam per bona me-
rita quasi per bellum / Et quo habemus / quod spes defixa fide
et caritate dicit n. [illegible] 3a 2e q. xvii ar. 6 licet omnes
iste virtutes faciant deo adherere / tamen aliter / et aliter / caritas
n. facit adherere deo ipsum propter se / quia unit deo per affectum
amoris sed fides et spes non faciunt adherere deo simpliciter
propter se ipsum quia faciunt adherere deo / ut [illegible] principio ex

i. quo mihi spei et ex virtute eternam [illegible] sed spes futuri [illegible] mihi absoluta etiam [illegible] vite mea [illegible] habitura [illegible] in afflictione mea [illegible] promissa vite quam [illegible] patent

Quid est spes

quo nobis emanat optima data et dona perfecta. Fides namque
facit adherere deo, tamquam illi quod ab eo nobis provenit cognitio
veritatis, sive illa sit de preteritis, sive de futuris, sive de bonis sive
de malis. Sed spes facit adherere deo, prout nobis innititur
ipsi deo principali, et quod consequimur ipsius auxiliis speramus, id est
ipso deo beatificari, et speramus quod ad illud bonum deducemur
auxiliis eius et subsidiis. Et de ipsis hic loquitur propheta, quia
in promissionibus auxiliorum suorum pro assecucione beatitudinis
divinis spem posuit, et ideo dicit: in quo michi spem dedisti.
Et ponitur quod 2a [illegible] in domino deo et suis promissioni-
bus spes est ponenda. Prima patet per illud psalmi: sperate in eo
omnis congregatio populi. De 2a, id est spera in deo et ipse faciet;
et propter hoc deus dicitur refugium nostrum, virtus nostra, spes nostra,
salus nostra, honor noster. Et ex eius auxilio dicitur [illegible] for-
titudinibus, et multa alia. Et quibus hic ostenditur sperare in deo propter
auxilia ad beatitudinis assecucionem non est pure mercenarium,
sed quia hoc sperare non est corporale, et si est temporale, quia
auxilia dei currunt sub certo tempore, cum enim beatitudinem assequemur,
iam ad assecucionem non indigebimus auxiliis; ideo hoc temporale non
recedit, nec distorquetur [distorquetur] principaliter ab illo prin-
cipali, quod si distorqueretur esset pure mercenarium. Unde
id est quanti mercenarii abundant in domo patris mei panibus. Di-
cendo ergo in quo michi spem dedisti non recessit a deo, quod quo ta-
lia speravit, que ab ipso solo possunt conferri.

Hec me consolata est in humilitate mea, quia eloquium tuum vivificavit me.
Cuius propheta optavit requiem, hic iam ostendit illa in quibus
requies vite presentis consistit, et sunt spes, humilitas, divina eloquia et
vivificacio interna. Scilicet [illegible] quamvis sint sub spe. Dicit
Augustinus de quiete animi non potest, quod talibus anima impletur illu-
sionibus. Vel sic possumus continuari: cuius posuit propheta profectum
iustorum quod spe mercedis futurorum, hic describit consolacionem
illius profectus, omnibus quod spes iustorum ex qua proficiebat non
erat inanis nec vacua, ex quo ipsos ad consolacionem deduxit.
Vel sic: cuius petivit sibi dari vitam eternam, hic ostendit quod
vita eterna non omnibus dabitur, sed solum illis qui quod spe
consolantur, qui quod consolacione humiliantur, id est quod humiliter
eloquiis dei sustentantur. Vel ut estimat [illegible]
ostendit consolacionem viriliter agentis, hic ostendit [illegible]
[illegible] id est non succumbet in tam magnis, ita in arduis et con-
tinuis tribulacionibus, sed spes non elevaret, et non consolaretur
iustos contra id [illegible] Dominus adiuvit me paulominus habitasset
in inferno anima mea. Et modo quod [illegible] pro declaracione [illegible]

[illegible]

Utrum in similitate confessionis tribulationis et temptationis [illegible] ipse rapiatur sancta consolationis et vitiis [illegible] communis apparet quod [illegible] quia de ipsis tribus exponit [illegible] expresse singula et quoddam Ambrosius potest probari quod ad [illegible] partes sunt consolationem sed confessio quod ipse verus iuxta illud psalmi dixi confitebor adversum me iniusticiam meam domino et tu remisisti impietatem peccati mei. Quod tribulatio sit consolationem quod ipse illorum [illegible] iuxta illud apostoli tribulatio patientiam operatur patientia spem autem spes autem non confundit. Quod temptatio sit consolationem [illegible] deus qui est fidelis non patietur vos temptari supra id quod potestis sed in temptatione faciat proventum ut possitis sustinere. Oppositum videtur esse verum quod illo propheta renuit consolari anima mea et Thobias dixit quale mihi gaudium qui in tenebris sedeo et lumen celi non video et Job in temptatione noluit consolationem dicens hec sit consolatio mea ut affligens me dolore non parcat et dominus in suis tribulationibus non renuit consolationem sed et clamavit in cruce se esse derelictum a patre. Ex hiis videtur falsitas huius quod apparet. Et dicendum [illegible] quod propheta [illegible] de ipsa consolatione [illegible] de consolationis adaptate [illegible] in [illegible] prima pars dividitur [illegible] primo ponit consolationis [illegible] [illegible] [illegible] spes [illegible] in qua [illegible] [illegible] hac [illegible] demonstrat [illegible] consolat [illegible] ponit ipsam consolationem [illegible] consolata est me [illegible] describit ipsius consolationis medium [illegible] materiam declarans in quibus sibi consolatio veniebat [illegible] in humilitate mea [illegible] ponit illius consolationis [illegible] eloquium tuum vivificavit me [illegible] tota consolatio ipsius [illegible] veniebat ex eloquio tuo quod vivificavit. Et [illegible] [illegible] spes [illegible] quod [illegible] tuo in venit [illegible] [illegible] consolata est me [illegible] quod spes que est maledicta [illegible] [illegible] quibus in magnitudine dicitur peccatorum confidens peccat [illegible] [illegible] [illegible] maledictionis est [illegible] et quidam [illegible] se peccare et [illegible] peccatum et in deo iudicaturos contra quos dicit propheta [illegible] desperantibus [illegible] [illegible] et aliqui [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] et punire peccata [illegible] quibus dicit dominus visitabo Iherusalem in lucernis et visitabo viros [illegible] in fecibus [illegible] spes est presumptuosa [illegible] quibus [illegible] se facturum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] xxx repromissio [illegible] multos perdidit. Alia est vana que ponitur in creatura de qua [illegible] [illegible] alia falsa qua quis sperat se id [illegible] quod [illegible] non est adepturus [illegible] [illegible] et nulla illarum est consolatoria [illegible] quelibet talis confundit [illegible] spes impiorum peribit. Et de hac nichil ad propositum [illegible] agendum est

Job vii

est hic de spe bona / non de illa que est suffragii / que ponitur
in scholis secundum doctores que est partie auctoritatis / que in solo deo po
nenda est iuxta id ps. sperate in eo omnis congregatio
populi. Ex quo elicio quod sola fides non sufficiat pro salute. Ut
b. t. fides est imperfecta cognitio. Ipse quod dicitur apostolus: non appa
rencium rerum. Unde desiderium hominis in cognitione fidei non
quiescit. Illa habita fide adhuc homo desiderat perfecte videre
veritatem quam credit et desiderat consequi ea per que ad huiusmodi veritatem
videndam possit introduci. Ipse b. n. dicit Augustinus est desiderium
quo ad id quod credit quibus se per venturum presumit. Ex
quo elicio quod ad perfectionem vite christiane post fidem spes est necessaria
sicut est b. t. in suo compendio theologice veritatis / Ipse sic ... quod
dominus deum nullum habere defectum ignorancie / quia omnia nuda
et aperta sunt oculis eius Hebr. iiii. neque defectum potencie quia
non est abreviata manus eius / ut salvare nequeat Ysa. lix
neque defectum voluntatis / quia bonus est dominus sperantibus in eum
anime querenti illum Trenorum iii. Et ex hoc quod credimus deum
defectum habere nullum providencie / exinde consurgit motus
spei / quia deus ut causa prima dabit homini omnia que necessario
requiruntur ad assecucionem sui finis / et est similis racio / quia
agens principalis in productione effectus / non solum confert suo ef
fectui ea que sunt necessaria ad finem intentum / sed eciam de facto
disponit de usu operis eius / cuius usus est finis ipsius operis effectus
ponit exemplum de fabro / qui non solum cultellum fabricat / sed
disponit ad ipsius incisionem / Si ergo deus facit hominem ad
hoc ut eum nosceret, amaret, laudaret, coleret / nullum dubium est
quin eciam deus dat homini illa / que sunt necessaria ad hoc ut
hoc facere possit / et ergo confidenciam debet habere / quod recte guber-
netur ab eo. hec b. t. Ex quo ulterius eliciatur / quod spes hominis
de deo extendit se ultra naturalia eius omnium aliorum pro
deus specialem habet providenciam ut dicit b. t. de hominibus / qui
ipsi sunt ad ymaginem et similitudinem eius / et habent dominium
et habent discrecionem boni et mali / et tunc ymaginibus ad deum
cognoscendum et amandum sunt pertingere / Hic eciam non solum a
malo recedendo / sed eciam bonum faciendo possunt ab eo aliquid
promereri. Ex quo ergo deus habet specialem de homine providen
ciam / sequitur quod spes hominis ad deum ultra alia creata extendit
Unde propheta dixit psalmista: homines et iumenta salvabis
domine / Quod quia deus hominibus et iumentis dat ea que perti
nent ad subsidium vite / subiunxit filii autem hominum in te-
gmine alarum tuarum sperabunt / scilicet speciali tua protectione ab
ipsa. Ex hiis elicio quod spes hominis ad ipsum ... eius nam

[illegible]

[illegible]

procedere se extendit, quia .n. quantumcumque perfectione accedente. Ut

Et datur cuilibet rei facultas aliquid adipiscendi. Quod at

si aer illuminatur, accipit ut esse medium omnibus videndi. Si

aqua calefit, recipit facultatem alia coquendi etc. Et post

sicut sperare in sensum haberet. Similiter ergo homini supra

sua naturam additur perfectio gratie, propria efficitur consors divine

nature, et etiam sic dicitur vocari in filios dei. Unde Iohannis i°

Io primo: dedit eis potestatem filios dei fieri. Quod certum est

quod homines effecti filii dei, possunt sperare ab eo hereditatem

eternam. Romanos i. Si filii et heredes. Romanos viii. Sic ergo patet quod

creature fundato tam alta spes de deo conveniat ipsi creature

ro(nali). Et sequitur: Ut his elicitur hic quod spes sonat ad ardua secundum

respectum. patet quia ea que sunt presentia vel magis desperanda

sperandi, et si ea desideramus, quasi in promptu ea habentes

non videmur ea sperare quasi facta. Sed hic quasi principia

Et sequitur in compendio suo: Dicit spes requirit primo desi-

derium, quia que non desiderantur, non dicuntur sperari, sed timeri. Ut

desperari. Secundo possibilitatem ut videlicet id quod speratur estimetur

possibile ad assequendum, et hoc spes addit supra desiderium, potest enim

quis desiderare ea que non estimat se posse adipisci. Sed talis

spes esse non potest. Tertio requirit arduitatem, ut videlicet id quod

est sperandum sit arduum, sicut iam dictum est. Debet autem ut ipse

dicat sit esse arduum, ut homo non speraret se talia posse adipisci

apposito aliquo conatu sed facilius et non perpendens animum

Sed secundum dicendum: Benedictus enim vir qui confidit in domino, et erit dominus

fiducia eius. Ieremie xvii. Et ad ista que sunt alta respiciens

hoc demonstrat ipse dicens: ascendens enim esse virtutem specia-

lem, ab aliis distinctam, et singularem in sua origine, quia pro-

cedit ex fide, et mobilem in suo processu, quia anima dum

it ad gratiam, et continue alas suas elevat usque ad heredita-

tem eternam. Demonstrat ergo cum dicit hic ostendens illa que requiruntur

ad eam, ut videlicet sint desiderabilia, possibilia, ardua, ut ad

ea non sperandum virtute sed divino auxilio pervenitur. Et

consequenter ponit quandam utilitatem spei utilitatem, vult enim ostendere

quod est consolatoria. Unde quia me consolata est, et quomodo fides hic

per consolationem, quod sacris ista spes ex orationibus devotis, ut

temporibus. Ut enim dicitur: Sicut piscator factus est nobis fidei

reservator tradens sacra, sic dixit in spem unica

tradens nobis orandi formam. Unde addit hic in humilitate

quia oratio humiliantis se nubes penetrat. Sed quia [illegible] se

et doctores, ita hic unicum non facit mecum de humi-

liatione orationibus, et ego non expono quomodo spes con-

solatur humiliter orantes. Sed in interiorio lectionis contradicit

9o pa

[T]ria de quibus tytulus clamans facit mencionem. De quorum primo ponitur
hic questio prima. Et si sacramentalis confessio sit penalis, tunc non est asperi
consolatione destituta. Dicit conclusio limitando se ad confessionem
sacramentalem, sic non intendit hic loqui de confessione fidei, de
qua id est confessio fit ore ad salutem, nec de confessione lau
dis divine, de qua id est Confitemini domino invocate nomen eius, annun
ciate de die in diem salutare eius. Sed de confessione peccatorum
que est una de partibus penitencie, ut penitencia est sacramentum. [illegible]
Augustinus dicit in libro Enchiridion. Deus vult a nobis fieri confessionem
ideo ut ipse aliter facere non possit peccata nostra, ergo ne cor clausum
concludit ... sim, ut ideo, ergo aliter non possit vindicare iudicia
nostra, nisi per confessionem peccatum reatus. Et dimicia hominum nos
ne pro illis confundemur in futuro. Si non nos confitemur ipse
punit. Si agnoscis, ille ignoscit. Sicut enim Isidorus dicit adhuc
vadit ut nostra peccata compensare, ideo ut qui cadit non adiec
erat ut resurgeret. Et posito casu, ergo confessio peccatorum casum in
actualem culpam, est ad salutem necessaria, mediante b. t. vel actu
suscepta, vel voto, vel actu suscipiendi non contemptus concludit
Sed necessitas racio est prima, quia ad susceptionem alicuius sa
cramenti ut b. t. Dicit in scripto super quartum, de quo lege nullus
accipit graciam per quam fit remissio peccatorum, ergo ad infusionem
gracie quedam ordinata sunt esse sacra. Secunda racio, quia
per quo peccator reus est sui ipsius iudex esse non potest, ex quo
autem medicum esse potest ordinatissimum, sed quo ut iudicetur
ab illo alio, et per quod necesse est ut alii sua peccata confiteatur.
Ex quo ultra habetur, quod confessio est de iure divino. Dicit
n. b. t. ubi supra. Deus reservavit sibi sive in misterio
operanda, sive in miraculorum operacione, sive in secretorum
revelacionibus, sive eciam in sacrorum institucione. Secunda racio
sunt quod fidei protestaciones, sed quod sunt fidei proporcionata
et quia fides est supra cognicionem naturalis cognicionis racionis
ergo et sacra sunt supra dictamen racionis naturalis, confessio ergo
pro peccati que fit homini sponte propter remissionem divini iuris
est, ut b. t. et per quod tenetur verum. Ex hoc eliciatur quod confessio
peccatorum actualium continetur sub divino precepto, ex quo non est de
necessitate salutis et est de iure divino. Declaratur quod ipsam facere sit pre
cepti. Unde est id Jacobi quarto: confitemini alterutrum peccata vestra, sed
non obligat ad semper, sed pro tempore convenienti, ex quo ponitur
inter precepta affirmativa. Modo sic: ipsa confessio est
de voluntate dei, et est necessaria saluti, et est supra dictamen
racionis, et est precepti. Iam videamus de tercio in qua ...duas
partes, prima probat dicta, quod confessio est penalis, secunda quod confessio

confessio ... diffugare vicia, restaurare virtutes ... plura obstruit ... expugnare demones ... aperit portam paradisi

Sed quae est illa contritio quae magis applicat [illegible] maxima qua debetur poena culpa [illegible] dolor [illegible] dolor [illegible] peccato [illegible]

[illegible] peccata coram se / et ante se ut dicit Augustinus et in libro [illegible]. Sicut [illegible] meum coram me est semper / nec mireris quia abhominatio [illegible] esse non potest / Et hoc est quod confessio quae supponit actualem peccatorum cognitionem seu considerationem unde dicitur in psalmo quoniam iniquitatem meam ego cognosco / et post sequitur confessio tibi soli peccavi / et malum coram te feci / et iste filius antequam dixit pater peccavi in celum cognovit se illa servitute fuisse gravatum et pene iam in suis miseriis defecisse. Ergo confessio penalis est quia in se includit peccati dolorem / et illam magnam contritionem quae [illegible] mari comparatur / unde [illegible] quia iste dolor valde [illegible] / unde dicit Augustinus omnium dolorum facinorum ad servitium [illegible] genera / Ex quo elicitur quod confessio sine peccatorum abhominatione non est salutaris / unde Augustinus in tractatu de visitatione infirmorum dicit. odium peccati adhibendum est / quamvis [illegible] peccatorum amica est / sine amore inimica / peccata odio odienda sunt peccata / quae sunt nobis inimica. Ergo confessio penalis est / quia [illegible] se cum [illegible] detestationem / ibi [illegible] contra se / ibi accusat se / ibi [illegible] se [illegible] / et sic quasi se abnegat [illegible] delectabat [illegible] / et quod vitabat [illegible] / Ex quo elicitur quod confessio sine pudore et erubescentia esse non potest / valde [illegible] in sua accusatione erubescere solet / unde ille publicanus dicebat Non sum dignus [illegible] / et ille nec volebat oculos levare in celum / sed percutiebat pectus suum [illegible] Dei [illegible] in peccatori / et illa stabat retro secus pedes domini / et multa alia sunt quae reddunt confessionem esse laboriosam et penalem / non enim sufficit confiteri peccata / sed requiritur in confessione / ut nova non admittantur et confessa caveantur / Dicit enim Augustinus nemo de peccato [illegible] in id reddituras confitetur / ne se [illegible] quasi societatis pacto cum iniquitate constringat / ut [illegible] confiteri [illegible] / [illegible] satagentibus et vigilantibus ne pe-reant [illegible] subrepunt peccata / et si parva / et si pauca [illegible] aliqua [illegible] et [illegible] magna [illegible] valde laboriosum est confiteri peccata / ad hoc conari semper et satagere ut caveantur peccata [illegible] Dicitur 2a per [illegible] quod confessio est a complacentia [illegible] / probatur / quia [illegible] actualis peccati [illegible] confessionem peccati [illegible] poena / [illegible] illud [illegible] cognoscit [illegible] ut divine maiestatis offensivum / Et sic [illegible] complacentia [illegible] cognoscit peccatum suum / quod deus obliviscetur illius [illegible] / Dicit enim Augustinus super [illegible] peccatum tuum semper coram te sit / et id coram te [illegible] ante oculos dei [illegible] [illegible] mandabor / Ex quo elicitur quod confessio peccatorum [illegible] complacentia [illegible] remissionem [illegible] / Dicit enim Augustinus super [illegible] cum [illegible] confiteris peccata tua, incipit in te oriri virtus

[illegible] dolor [illegible] vehementi [illegible] infirmis [illegible] dolor [illegible] infirmus

capitulo [illegible] dicit quod verecundia est magna pars [illegible] qui erubescit [illegible] fit dignus venia

nunc tu adhuc perfecte splendet vita tua, quia adhuc in sunt peccata
sed si tam estimari fecisti. Unde dicit in proverbio vitas videlicet confessionis de
terra orta est, et misericordiam videlicet remissionis de celo prospexit. Quinta
est confessio est propter dolorem inclusum penalis, actu consola-
toria est, quia per dolentem confiteberis spes est, quod mitigabit a-
cerbitatis penalis satisfactionis. Si enim dolor contricionis delet
infinitam culpam, et minuit mutacionem pene potestatis non dubium, quod dolor
confessionis aliquid minuit, quia nullum bonum irremuneratum,
sed non minuit de dimissione culpe, quia illa iam dimissa est, nec
pene eterne propter eodem fundamento, ergo pene satisfactorie. Ex quo eciam
vi[...] fecit dolorosa incipit consolacio de vita eterna. Dicit Augustinus super Jo-
hannem si odis ~~[...]~~ male quod fecisti, et incipit tibi displicere opus
tuum, inde incipiunt bona opera tua, quia accusacio malorum initium bo-
norum est. Et ibidem dicit si peccata tua cum dolore accusas, et deus
[...] ea accusat ut tibi displiceat, iam facis quod deus facit
et sibi coniungeris. Et sic [...] si confessio fit cum sui detestacione et
erubescencia valde consolatoria est. Decima nona [...] condicio
est magna pars satisfactionis. Unde discretis sacerdotibus commissum
est penas moderare secundum quod viderint confitentes peccata dolere
et erubescere, et aliqui volunt quod dolor minuit aliquid de
acerbitate pene, sed ~~dolor~~ rubor de diminutate fit quod illis qui peccata
confitentur cum dolore et rubore et minor pena iniungitur. Ce-
bremor [...] primo [...] propter eam confessionis [...] non possum dicere esse do-
losa et verecunda, sed multas alias condiciones requirit, fit a sacerdote
iniuncte taxa pene satisfactorie. Unde dicit hic iste pro de una
condicionem confessionis, quia nunc consolata est in similitudine matris quod
consolacionem concipio quod ipse [...] sui similibus in mea confessione.
Unde Augustinus dicit similitudo pertinet ad confessionem peccatorum, sicut ad su-
perbia confessio in spiritu [...], et ideo dicit Augustinus cognosce quid es
quia ~~inferius~~ infirmus, quia peccator, quia malicesus, confitere deo quod
displicet tibi, confitere ~~proximo~~ [...] est omne bonum [...] sibi.
Ex quibus elicitur quod confessio non est ultima in prima [...] pro-
fit [...] quod removet a peccatore totam severitatem
divini iudicii. Decimo tercio in summa de similitudine, et fide [...] penalis a-
cusacio evacuat accusacionem in divino iudicio, testificacio te-
stificacionem, allegacio allegacionem, condempnacio condempnacionem,
confessio confusionem, quando [...] publicatio [...] in iudicio, illam
duram a comparacione divino separacionem ~~[...]~~ [...] dicere [...] maledicti in
ignem eternum. Unde dicit iste [...] videlicet spes de divina [...] et ma-
[...] est misericordiis et prestabilis super malicia, consolata
est me, videlicet in prebuit ministerium specialem consolacionem in
similitudine matris ~~[...]~~ Augustinus [...] [...] similitudine, in qua
se quisque similat confitendo peccata, nec sibi arrogando in

stinam. Deus enim superbis resistit, humilibus autem dat graciam. Et hinc de prima oppositione. Secundo Augustinus opponit hanc terciam de humilitate in tribulacione, seu in persecucionibus in quas aliquis incidit propter iusticiam vel fidei, ut legitur, vel dum aliquis vult propter honestatem tamen servare etc. Ad intelligendum istam hoc quod valde multe sunt huius vite tribulaciones, ad quas nemo viri et sancti se permittit et dat se ad dolores acerbissimos, ut tali precio dolores dimicies redimentur. Et miles bellis immanissimis atteritur, gravissimis laboribus iniquitatum pro pace sua, et mercator tempestatibus quatitur, fluctibus turbatur, sevicia celi et maris torquetur, et quos cotidie que frigora, que pericula ab aquis, a fossis, a precipiciis, a fluminibus, a feris perferunt venatores, quantum laborem esuriendi et sitiendi. Ex quo eciam quod in huius tribulacionibus non semper consolacio reperitur, quia sepe in eis spes decipit. Nam infirmus querens sanitatem sepe incurrit mortem, miles querens pacem amittit triumphum, mercator querens lucrum sepe et principale amittit, et vulnera ac captivitates incurrit. Sic venator non habet propter consolari, ex quo capcio bruti pro quo laborat minus est proporcionalis illis ad que se dat pro fera capienda, ut manifestum. Et hec tribulaciones corporales quidem sunt. Sunt et ille que veniunt ex dampnis, ex dampnacionibus, ex deceptionibus, ex mendaciis hominum, ex suspicionibus falsis, a violentis furoribus et sceleribus alienis, et alie multe que pro consolacionis quadam indifferencia habent. Dicit enim Augustinus libro primo de civitate Dei capitulo 11: in talibus nichil magis discernit inter iustos et iniustos sicut paciencia et impaciencia, quia iniusti venientes ad has tribulaciones queruntur et blasphemant, iusti autem in paciencia sua probantur et purgantur. Ex quo eciam quod per tribulaciones corporales in hac vita habent suas consolaciones, quia ille que iniusti sunt nullam consolacionem huius vite sortiuntur. Ut in Ecclesiastico v. supra. Post tribulaciones bonorum et malorum huius vite prima est que procedit ex multiformis defectibus humanorum corporum. Tot enim infirmitates sunt quod et medicorum voluminibus non potuerunt comprehendi, ad quod facit versus: hoc quod ipsa medicamenta tormenta sunt, ut homines a penarum corporis penali auxilio eruantur. Secunda est que procedit ex timoris a casibus inopinatis que forinsecus accidere possunt ipsis corporibus, sicut ab estibus, sicut a frigoribus, sicut ab ymbribus, sicut a corruscacione, a tonitru, a grandine, a fulmine, a motibus terre et hyatibus, ab oppressionibus ruinarum, venenorum, sicut in iumentis, sicut in aquis, sicut in aura, sicut in bestiis et morsibus pestiferis, et alia quam plurima. Tercia est que procedit ex defectu iusticie ignorancie ex qua multi errores contingunt, quorum de numero timor

in cogitacionibus / quando incertitudo in diiudicacionibus / quando du-
bitacio frequens incertis rebus / quando eciam in bonis passionibus do-
lor et anxietas spiritus / et quociens suspensus fluctuas / quociens
dubia procertis accipis / caduca pro solidis / incommoda pro pro-
fectibus / et quod tuum firmitatis in tuo arbitrio / quod sta-
bilitatis in voto / quod rectitudinis in proposito teneas / immunis non
istius amaritudinis nulla potest esse commoditas huius vite. Ergo
tamen / et si hii qui sunt iusti et iniusti / hii non eciam est quod illa
utrorumque / secunda pars patet per dicta dicta / Et patet per illud apostoli vanitati
subiecta est omnis creatura non volens / sive iusta velit sive non velit
ergo patet quod hiis sunt tribulaciones / quia et contrariis quasi naturalibus mali
omnis alie turbaciones et adversitates occurrunt / acti iusti eciam hiis
pressi consolacionem recipiunt / Non sic / quia in hac vita ab aliquo
eorum liberarentur / Sed quia admiti agravat / precor non deducantur
in aliqua mala / quia iniustis accidit quando / Unde illud apostoli infelix
ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius / et respondit
deus dicit, gracia dei per Ihesum Christum dominum nostrum / Unde / Et si hiis
subiecti ingemiscunt et parturiunt hii consolantur / quia hic expectat quod
spectat redempcionem filiorum dei / Et ergo cum dixisset apostolus
vanitati subiecta est omnis creatura non volens / statim sub-
iunxit / propter eum qui subiecit eam in spe / de qua hic dicit hec
vox spes consolata est me in humilitate mea / In vita de-
fectibus tribulacionibus et miseriis repleta / consideracio enim
istorum deducit hominem valde ad humilitatem / et ergo dicit
mea / id est michi ex horum consideracione data / Est enim quedam
humilitas homini a deo infusa / ~~et quia est infusa~~ / et quedam
est acquisita / ad quam homo devenit exercendo se in hiis
que sunt humilitatis / Unde ad humiliacio tua in medio tui / Hiis
ita premissis ponitur hec quarta propositio / tribulaciones quas hic
deo disponente patimur iustis hominibus sine consolacione
esse non possunt / racio prima / quia ipse tribulaciones dona dei
sunt / Dicit enim Augustinus res prospere dona sunt dei consolantis /
res adverse dona sunt dei admonentis / Ex quo elicitur quod hec
tribulacio spem includit / Dicit enim Augustinus hic quod deus dul-
cedinem huius seculi tribulacionibus admiscet ut spem generat / quia per
dat vitam / fugere a ventura ira dei / Sic admonet concor-
diter sacra scriptura / scripture enim in hoc seculo
non promittunt / nisi tribulaciones / pressuras angustias / et
augmenta dolorum / ut ad ista nos preparemus / ne impa-
rati deficiamus / Secunda racio quia tribulacio ut Augustinus dicit res est ma-
gni precii / quia vel sanat tumorem superbie / vel probat con-
stanciam / vel exercet pacienciam / vel solvit debita / vel au-
gmenta / Et ideo vocat Augustinus tribulacionem fornacem artificis.

in quo metalla purgata a fecibus purgatur. Ex quo elicitur quod tribulacioni vel nulla consolacio vel satis adcam; eo quod pro omni studet spes, ut patet per spem tercio coram, tunc et consolacioni, vir omni cogitacio dei deo, quod ipse scit quid agit et quod scit restare, quos creat et quod scit restaurare semper, scit quod vult. Cui si aliquando subtrahit unum plurimi semper apponit habebo misericordiam deprecatam; sed aliud nisi cor suum et alias in eo. Unde illud in tribulacione dilatasti me. Tercia est quia per eam tribulacionum ondit in spe nimie amorem ad deum. Et in Augustino super psalmo c. xxv. Si non tribularis, tunc non es peregrinus. Si non es peregrinus patriam non diligis. Sed ama aliam vitam et videbis quod ista vita tribulacio est quantumcunque floreat. Tunc enim non tribulatur cum non est cum illo quem desiderat. Ex qua elicitur quod tribulacio non semovet ab homine auxilium divinum. Hec est Augustinus in libro de vera innocencia c. m de tribulacio ex vasis eleccionis evacuat negaciones ut impleret gracia. Et si hijs quos sic creat differt admonendo, non tamen negat auxilium sed monet desiderium eorum. Unde dicit David cum tribularer clamavi et propter ista bona que in tribulacionibus adveniunt et alia quamplura. Et iste hec me consolata est in humilitate mea. Unde Augustinus de hoc bene intelligimus ipsam humilitatem qua quisque humilia aliquando tribulacione vel deieccione quam meruit sustinere, cum humilitatem pacienciam habe, qui in igne probatur aurum, homines vero acceptabiles in camino humiliacionis. In hoc quod dicat acceptabiles spe dedit quia consolaretur in humilitate, in cuius humilitatis adventu super destos dominus eos sine spe non delinquit. Dicit: In pacia autem vestra possidebitis animas vestras. Et alibi et capillus de capite vero non peribit. Hec signans spes data est corpori cum iustificata quaerendo solare in humilitate suarum tribulacionum per quam spem dicit apostolus. Si quod non videmus speramus per pacienciam expectamus. Hec Augustinus. Sed tamen est notandum quod spes est duplex, ut ponit Augustinus quedam est carnarum primorum, ut est quod iam dictum est, cum non aliquid patimur adversi et speramus quod cavebimus. Alia est spes que sanctis data est in verbo dei admonendo possibilitate, scilicet sic, ne quisquam deficeret in temptacione. Et hec valde sanctos consolatur in humilitate eorum, cum aliquo non nisi temptacionem de qua illud fidelis est deus qui pacie vos temptari super illud quod potestis, sed faciet cum temptacione proventum ut possitis sustinere. Et hanc spem salvator dedit ore suo dicens: ecce Sathanas expetivit ut cribraret vos sicut triticum, ego autem pro te oravi, ut non deficeret fides tua. Hanc eciam spem dedit in oracione, cum nos docuit orare dicens: Et ne nos inducas in temptacionem

Cum probavit vel eciam infra probus quod omni humiliacione delinquere autem est decere impacia tamen est superne in dolore sustinere

Quod autem etiam promisit se daturum, pro quo orare consuevit. Et dicit
Augustinus quod de hac specie porrigitur iste versus, secundum exponi. Unde et psalmista:
Et eloquium tuum domine sicut me. Et de hoc ponitur 9° Et si nullus
homo in vita hac temptatione caret, tamen non omnis temptacio absorbet.
Secundum prima patet quia est ut Vincencius ponit in principio libri sui doctrinalis
et probat primo baptisatos dyabolus, ita quosque persequitur, ut in eis
ex innocentia sive vite calumpniatus. Ex quo patet quod nulli est in
sua innocencia confidendum. Racio quod nulli est innocencior nisi homines
ut idem dicit pueris baptisatis. Et beatus Bernardus super qui habitat dicit
quod demones temptant in morte, et in tronitu assident in regno celorum.
Ex quo eciam quod nullus in sanctitate sua confidat, quid in predicto esse
isto sanctius qui delectatur enarrare nostra in primum, quod nos pre ceteris
Aliis peccatis que veniunt ex sensibus per unctionem extremam. Aliis quod
veniunt ex surrepcione per dolores qui ducunt ad mortem. Cum
ex pena mortis ut quidam volunt, quod est purgacio peccatorum,
sicut decedit in sinceritate fidei, actum adhuc et post mortem
sentit insidiatores. Et apostolus dicit quod omnis qui volunt pie vivere
in Christo persecucionem patiuntur, videlicet temptacionis. Ex quo eciam quod nullus
ponat sibi securitatem in operacionibus suis. Et si sit deo accepta
Ambrosius non ut Augustinus dicit acceptior deo ipso Abraham, et non
temptatus est per ablacionem unici et dilectissimi filii. Et Job dicitur
sanctus et timens deum, et temptatus est ablacione omnium temporalium. Et Tho-
bias quam erat perfectus, et non oculorum amissione est probatus.
Et Augustinus super psalmo lx dicit quod in hac peregrinacione sine temptacione
esse non possumus, quia et profectus noster per temptacionem innotescit; nec
coronari potest nisi vicerit, nec vincere nisi certaverit, nec
certare nisi inimicum et temptaciones habuerit. Unde et 2a pars conclusionis dicit
quod non omnis temptacio absorbet, quia multos coronat, et glorificat
sicut iam deductum est. Et Augustinus ponit triplicem temptacionem, que
non absorbet, sed promovet in libro de novo et veteri testamento, dicit n. aliqui
temptantur ut fideles, aliqui ut infideles, aliqui ut dilecti
dei. Ut fideles cum propter fidem ab hominibus tribulantur. Quia hec
est victoria que vincit mundum, fides vestra. Ut infideles, quando
propter diffidenciam angustiantur, qualiter primum consideres in vita
tua, quando Judei deum diffiderent, propter providenciam dei a
serpentibus temptati sunt, ut dolore correpti emendarentur. Prima
temptacio ut fides coronetur, secunda ut error corrigatur, tercia
qua temptati sunt Abraham, Job et Thobias, ut sanctitas osten-
deretur, hoc est. Ex quo eciam. Et si magna sint quibus temptamur
tamen deo assistente non deficiemus. Dicit n. beatus Bernardus in prohemio
Sermonum super qui habitat: Omnino eciam est supra vires hu-
manas esse ultra naturam, et contra consuetudinem quod sustinet. Et subdit:
Sed aliquis est qui portat onera temptacionis, id est videlicet qui portat
omnia verbo virtutis sue. Nam si habundabit temptacio nostra pro-
cul habundabit et nostra consolacio per eum ut in eo delectetur
anima nostra que in aliis consolari renuit. Et adhuc vadit

9° 3

3a temptacio

q eloquiū tuū. glo q. d. ideo spes consolata ē me q eloquiū tuū vivificauit me Cassiod. permissio cuy tali iudicis firmauit

animā z vivificauit affectum hugo q eloquiū tuū q̄d cōtinet promissa tua vivificauit me t. confortauit me t. afflicte

iste. d. q ex eloquio dei habuit spem, q̄ consolata est eum /iam temptacionibꝫ humiliatū /attende q iste concepit spem consolacionis ex eloquio dei /Et n. hec me consolata est in humilitate /et causā huius assignans dicit q eloquiū tuū .q̄d est verbum vitaꝫ vivificauit me .i. spem michi contulit viuacem /Vn̄ dicit hug allegans id pietas omnia verbo virtutis sue /et id vo dīn celi firmati sunt et ad hoc dixit ut in vbo dīn sit nobis consolacio /q̄ß et deꝫ vivificat vitas /et scito cum dabit te vitas eius /vn̄ etiā in patriā et consolacionem septiformē spem habemus /Ergo quod periculose viros /qui d̄ vitalite sancte scripture aliquid vsurpat non sete /et d̄i vitatem detinet in suo mendacio /Ergo quo vitas est nr̄a defensio tanti iudicis firmat anim et vivificat affectum Jo vi. vba que ego loquor vobis spūs et vita sunt /Et viii° Si quis sermonem meū seruauit morte non gustabit /quod d̄ claras Ambros dicit Oīa in temptacionibꝫ vivificat eloquio dei /Michel est enim quod sic vivere eorum animam et quo vitalis spa eius aliter pascitur, et gubernatur sicut eloquiū dei /et sicut sermo dei in anima suscipitur /et intra et comprehendi /ita et vita eius augetur et e contrario sicut eloquiū in ea deficit /ita et ipa vite defectum incurrit /Ista aut omnia pn̄t intra d̄ vbo dei inspirato pria /uel d̄ coteris insteriniclatis

Superbi inique agebant usquequaque /a lege autem tua non declinaui

Et gemimat sic /Supius ppha in quibus quies vite patet consistit /ē in spe et consolacione /et eloquio diuino /hic iam ostendit .q̄ ad illam quiete non peruenint /d̄ superbi quorum tamen cor est quasi mare feruens /q quiescere non pt .Et .i. sunt superbi .i. illi sunt valde in quieti /q̄ß ex superbia quasi natura ad alia vicia prolabuntur /Vel supius ppha descripsit profectum suorum ex consolacione /hic iam describit profectum aīs xp̄i iporum peccancium .qui bonis est valde odiosus iuxta .i. zelum suū in iniquos pace peccatorum videns /qui profectus sistit in multiplicatione et peccancium et peccatorum videns /qui profectus sistit ... hic iam dicit Superbi inique agebant usquequaque /Vel aliter supius ppha descripsit illos quibus danda est vita futura /hic iam ostendit q non dabitur eis, nisi me in humilitate et consolacione habeant perseuerancia /Ibi a lege aut tua non declinaui /Hij ambo aliter connimat istud versum ad precedentes /Dicit .n. sic Supius ppha maior erat premiorum celestium /Hic que merces eterna dabitur vincentibus .d. maior iste /Hic ppha positus in preliis ex serie septiformi habebat consolaciones ibi hec me /hic iam videns impios et sacrilegos et male agentes usquequaque habundare diuiciis in hoc seculo /non declinat a lege sicut incredulus /sed perseuerat in semita legis fugiens contagia superborum /Vn̄ et dicit Superbi inique /Et nota q̄ß hic pro derelictione legis /Vltimum peccatum superbie maximum et conuersum legem diuinam habet in sua medicamina .q questio sit.

90

vera / sed quia in hoc quod dicit superbos inique agere / scilicet maliciose
notatur illius peccati gravitas / quia sic agere gravissimum est / agere enim
ex fragilitate / aut ex ignorancia colorem excusacionis habet / sed ex
malicia agere non habet / et ideo maliciose agentes dicuntur peccare in spiritum
sanctum / In hoc autem quod dicit usque quaque / notatur ipsius continuitas / quia su-
perbia / et in obmissione et in negligencia / et in transgressione continu-
atur / propter quod dicitur esse peccatum gravissimum / In hoc autem quod dicit a
lege tua non declinavi / ostendit in legis custodia superbiam
evitare posse / et ipsius quod quo / ad omnes partes est vera / Unde non
sic ac finalis inpenitencia / est maius peccatum / quia nec hic nec remittitur / nec
in futuro / Superbia eciam est speciale peccatum / est enim regina omnium capi-
talium peccatorum ut dicit Gregorius / et ideo generalissimum esse non potest / Secundum
illi qui custodiunt legem non evadunt laqueos superbie / quia
eciam oritur ex utilibus / ideo quoad omnia puncta / ideo falsa
Et dimittitur ista littera primo in propheta licet consolatorum habent in tribu-
lacionibus / ostendit qualiter afflictus fuit / quia undiquaque super-
bi inique agebant erga eum / quod patet ad miseriam / Secundo ostendit
qualiter in afflictione perstiterit quia non declinabat a lege
/ et in hoc ostenditur ipsius pacie perseverancia / Et quatuor
ponit / quibus aggravat culpam peccancium / Primum est multitudo
quod dicit non unus sed multi / unde id est non sequaris turbam ad faciendum
malum / Secundo peccati gravitatem / quia non solum obmittebant bona
sed eciam committebant mala / et ideo agebant iuxta illud Iob xx inique
agentes laborabunt / Tercio ponit interiorem finalem pravitatem
dicendo inique hoc est ex illa pessima et finita intencione / quia
ut supra dictum est / Quarto ponit peccatorum multipli-
citatem sed undiquaque quia ideo incipit superbi / quod dicit eloquium
tuum vivificavit me ut non vincerer / a superbis / hoc est persecuto-
ribus meis / quorum aliqui erant invidi / aliqui iracundi / aliis
aliis viciis pleni / sic in describit eos a superbia / quia peccatum
id est vix alius respondere peccato / Nota quod superbia est ut dicit
quod superbia est peccatum primum angeli / et non est aliud / nisi amor
proprie excellencie / et ideo ille amor quo quis vellet habere aliquod
bonum quod / quia hic amor non est propter se / sed propter aliorum
utilitatem / nec est peccatum / quia est subordinatus deo / sed ille
quo ipse considerando omnes angelos alios esse minoris dignitatis
inferioris pulcritudinis / declinavit eius excellencie / erexit
se supra se / et appetiit excellenciam maiorem quam sibi non
competebat / Ex quo elicitur quod diabolus potuit estimare
tendere sibi bonum esse / sic quod erronea estimacio sim-
plex non illa que habet fidem annexam fuit in illo peccato
sed in eo generabatur / sic ideo appetiit divinam
similitudinem / sic quod cupiebat omnibus preesse / etc.

Nota superbia

nulli subesse quod est proprium ipsi deo / sic appetit bonus esse sine cuius
merito / scilicet et sine merito proprio / et sine alieno / quod est solius dei
proprium Item appetit propria voluntate / sic voluntas sua ad nullam
aliam regulam aspiceret / sed ipsa omnium aliorum voluntates aspicerent
ad eam et regerentur per eam / et hoc est solius dei proprium Ex quibus
patet quod superbia sic corrupit debitum ordinem / quia voluit similitudinem
absque ordine Secundo quod corrupit mensuram / quia voluit altitudinem
non in mensura sibi determinata Tercio eliminavit terminum / quia voluit
excellenciam infinitam / quia ipsius dei illo supergressus est nam / quia
ista eminencia quam appetit limites totius non compressit / et demum primus
hoc esse meruit / non solum corpore / sed quia advenit sibi apostasia
advenit sibi blasfemia / advenit sibi demencia / et desperatio
Dicit n. Gregorius in libro de mirabilibus ad cumulum peccati sui de
speravit / non enim petit veniam / nec compungitur de peccato / nec gaudet
de dolore peccati Ymmo ut Gregorius dicit appetitum celsitudinis
quem in rigorem mentis / cum non per demenciam male se egisse
non sentit / sed posse [illegible] quem [illegible] Unde et irremediabiliter demum
/ quia nec posse / nec per aliud id petivit sit accipere remedium Quarta su-
perbia est maior angelorum Unde ut ponit Magister Sentenciarum de talis
in secundo libro / alii inferiores angeli / qui peccato superbie peccaverunt
[illegible] consenserunt peccato luciferi / et imitati sunt eum / quia sic
ille / ita et ipsi propriam excellenciam appetiverunt / [illegible] consensus
ad eius genus peccati [illegible] / consensus namque determinatur per imitatorem
/ imitatio vero per id / in quo fit imitatio Ex quo elicitur quod
quod isti aliquo modo motum habuerunt ad peccandum Racio quia iste peccatum
~~[illegible] consencientes / 2o istorum peccatum non erat ita grave [illegible]~~
Racio / in omnibus appetitus excellencie est id motum admissum
ad appetitum in genere / Secundo peccatum ipsius luciferi / erat peccatum
principale / racio quia isti peccaverunt consencientes Tercio istorum peccatum
non erat ita grave / ut id / racio quia libido illius peccati in illo
ipso erat maior / et [illegible] illius peccati erat maior / nec habuit in
peccati aliquod [illegible] Unde Glosa super 10 psalmi Draco iste
quem formasti ad illudendum ei / Sic qui [illegible] in essencia erat
excellencior / factus est in malicia maior / et Magister ponit [illegible]
/ quod inferiores angeli considerantes illam excellenciam / quam
luciferi aspexerunt delectati sunt in excellencia sua / et appe-
tiverunt sub sua excellencia excellenciam propriam / sicut in-
feriores appetunt excellenciam sub prelato / quia appetunt et ipsi
sub ipso in sua prelacione efferri / et ita cum sua depen-
dencia [illegible] peccaverunt Et licet peccatum luciferi prin-
cipaliter [illegible] / sed istorum superbia erat maxima / quia modo
[illegible] includebat / quia [illegible] quo [illegible] intel-
lectuales subierat deo creacione / [illegible] subesse

2ª pbia

intellectum et voluntatem / Item includebat presumpcionem / presumebant enim se ultra naturam efferri / et irremissibilitatem / quia enim per se ipsos ab alto statu ceciderunt, et nullo suggerente / ideo ipsi peccati remissionem accipere non potuerunt secundum Allexandrum / Quarta superbia erat preveniens principium. Dicit enim Bernhardus super cantica / ambo videlicet dyabolus et homo inordinati sunt altitudinem affectantes / ille potencie / unde super Cantica x. dicit / Inciviliter superbie homines est apostatae a deo cum alio qui fecit illum recessit retro cor eius / Ex quo elicitur quod primus ille appetivit similitudinem dei / non quidem ut Anzelmus dicit similitudinem equiparancie sed deformitatis in sensu / quia sicut ut Allexander dicit appetivit ergo esse ut deus non per participacionem / nec per adopcionem / nec per graciam voluit habere sciencie non per meritum / sed per propria voluntate / Voluit ergo proprio homo sciencie habuisse quod per tempus quo voluit habuisset / habere illud quod nullus habuit / nisi deus / Voluit ergo habere deiformitatem in sensu / quia nichil ut Allexander dicit non est idem quod esse equalem deo / Ex predictis habetur quod angeli inferiores / et primi homines sunt assimilati in peccato superno / videlicet in ipso dyabolo / secundum quosdam doctores / Dicit enim Demones enim facti sunt unum cum eo per imitacionem / quia non ad suam suggestionem sed sponte accedentes eius excellenciam imitati sunt eum recedentes a deo suo / Dicit enim Augustinus in libro de civitate dei / Angeli cum eo recesserunt facti sunt / pro excellentissima vanitate accepit assumentes individua unitate superbie / quia excellentissima civitate facti sunt / Sed homines unum cum eo effecti sunt per sue temptacioni et suggestioni suggesserunt / Unde et demones et homines ut Allexander dicit sunt eius filii quia similia opera eius opera faciunt / quia sicut ille superbus / et ipsi superbi sunt eius membra / quia ab eius deformitate voluntatis acceperunt et dum eius insisti / quia sicut membra sunt secundum Allexandrum / Ex hiis elicitur quod / et si peccatum primi hominis non erat ita magnum sicut primi angeli et angelorum inferiorum / tamen in suo gradu erat maximum / prima pars patet per predicta / quia homines alio suggerente peccaverunt / et eciam ex parte corporis infirmitate dolentes in illis spiritibus / et eciam quia non ita clarum / ut illi cognicionem de deo habuerunt / ipsi tamen allevat peccatum. Secunda pars patet / quia ille peccato facta magna iniuria deo / et eciam magna pena que ipso imposita est generi humano / unde non potuit ab illa pena humana genus eximi / nisi per passionem et mortem incarnati filii dei / Dicit quidem ergo homo sicut superbus inique agebat ut supra / quia demon egit inique quidam in angelos / et homines primos / homines enim primi inique egerunt / ut supra tractatum / quia in omnes sequentes homines quidam / et in alias creaturas / quia peccato hominis ipse que facte sunt / eciam suo pro mente sunt

Quarta superbia est aliorum contemptus / et fere quantitas [illegible] / superbie non
est aliud nisi quidam tumor / aut inflacio mentis erigentis se
supra se / aut contra deum / aut contra proximum / ut cum homo affi-
nis vellet celsitudinem superiorem / seu ad excellenciam superiorem / sic quod ali-
os vellet excellere / aut in diviciis / aut in potencia / aut in
honore / aut in quocumque alio / adhuc ut singularis videtur
Ex quo eciam / et si amor proprie excellencie sit aliquis naturalis / tamen
potest esse viciosus / quia appetere potenciam · scilicet ab potestate est naturale /
appetere honorem alte est naturale / appetere divicias · et ut proximorum
Dicit Albertus si homo appetit illorum augmentum / eo modo / quo debet
appetere / et ab illo a quo debet appetere / et ad illum finem ad quem
debet appetere / videlicet in aliorum profectum / et finaliter referendo in deum / talis
appetitus rectus est / et nullatenus inordinatus / sed si homo
appetit talia referendo ad se / ut ad principium / et ad aliorum con-
temptum [illegible] / tunc est ipsius superbie Ex quo eciam / et si
velle excellere in graciis gratum facientibus, non potest esse talium
[illegible] / velle tamen excellere in graciis gratis datis sepe superbie
est [illegible] / quia talis appetitus procedit contra [illegible] / ut ostendit
velle ultra excellere, nisi quantum sint donatum a deo / et tunc
in aliorum edificacionem iuxta illud Petri in alterutrum admi-
nistrantes / sicut dispensatores multiformis gracie dei / racio
est / quia sicut corporalia, ita et gracie gratis date / nunquam inflat
nisi [illegible] / [illegible] / et [illegible] in talibus non excellencia est
desideranda / sed perfectus iuxta illud [illegible] capitulo [illegible] desiderat · bonum opus
desiderat / ut honor sit in intencione · sed fructus / Ex omnibus istis
eciam / et si velle conformari deo potest esse grossum / tamen
[illegible] nota secundum superbie [illegible] / velle non conformare deo vo-
luntate est valde bonum / sicut non homo vult quod deus vult / sed
homo vult / quod deus vult cum velle [illegible] vult vo-
luntatem suam divine voluntati sub ordinare / [illegible] non vult
[illegible] superiorem voluntatem / hec enim est grossum / [illegible] et [illegible]
te a deo est nobis [illegible] iuxta illud Mathei vi. fiat volun-
tas tua / sicut in celo / et in terra / [illegible] Augustinus de xix
de civitate dei / velle conformari deo modo superbie culpa-
bile est · dicit enim sic superbia [illegible] imitatur deum / odit namque cum
sociis equalitatem sub illo / imponere vult sociis dominacionem
suam pro illo / sic velle deo conformari [illegible] est / superbia
enim est [illegible] appetitus [illegible] celsitudinis / est namque pro
[illegible] celsitudo / [illegible] perfecto principio [illegible]
[illegible] vult sibi ipsi principium esse / Hic eciam [illegible] in[illegible]
bili desperat / Sic ut Anselmus de voluntate dei quod
[illegible] non vult habere supra se / et [illegible] dicit iste

Nota: appetere excellenciam est naturale / sed si fiat illorum ultra ut appe-
tere propter aliorum contemptum honores et diviciarum [illegible]

Superbe nunquam agebat usquequaque / quia et hoc est iniquum / quod quibus ascribit
sibi, quod non habet / quia sic non stat in utilitate / Item in hoc quod hoc quod habet
non ascribit illi a quo habet / et sic non stat in rectitudine / Unde ps. labia
nostra a nobis sunt / quis noster dominus est / et in hoc quod quibus quod habet ascri-
bit illi / a quo habet / sed estimat se pro suis meritis accepisse quod habet ascribit
in subiectione / quod credit se illorum bonorum principium esse / sic in quo stat
habes quod non accepisti / Item in hoc quod quibus despectis ceteris nullum sibi repu-
tat parem esse / et sic non stat in compassione / qua peste ille phari-
zeus laborabat / hec sunt namque generales species ipsius superbie / ut dicit
Beda / Superbia ergo videlicet iniquus est / quia et extra / et intra / et in corde
quia reputat se meliorem / quam est / et in loquela quia loquitur de se / quod non est
Unde ponitur quarto quod inter omnia peccata mortalia, superbia ratione generis
sui peccatum est maximum peccatorum / statim eodem Allego de Ralis (?) in septimo sic
sic probat / quia ipsa superbia maxime avertit a deo / maxime elongat deo
et suum affectum difficile est separabile a spiritu nostro / ergo superbia in genere
peccati est maximum peccatum simpliciter / quia sub ea quantitate peccati constituunt / primum
tertio sic quia ut Augustinus dicit superbie initium est apostatare a deo / Unde
glosa super illo emundabor a delicto maximo dicit, id est a delicto super-
bie / quod est ultimum redeuntibus ad deum / et primum a deo recedentibus / Item
tertio quia superbia includit blasfemiam / ut supra dictum est / Et propter quod
Augustinus in 2º libro contra epistolam parmeniani / superbium dicit impius et vesanus
et peccatum immane / Item Allego declarat respectu aliorum viciorum
sub diffuse / nam appetibile concupiscentie oculorum / similiter appetibile
concupiscentie carnis / potest ab anima tolli / admodum per separacionem ipsius a corpore
quia ille concupiscentie non conveniunt animam, nisi ut ipsa unita est carni / et
fuerit cum fomite / Sed appetibile concupiscentie ipsius excellentie / non ita
ab anima est separabile / quod est superbie vite / similiter appetere vindictam
est motivum ire / sublata iniuria / totum id tollitur / similiter admi-
ratio felicitatis aliene est motivum invidie / et posito / quod sit unicus homo
in mundo tollitur id / et omnium peccatorum aliorum allectorium tolli potest
ab anima tota manente corrupcione [illegible] / Sed non ita appetitus excel-
lentie qui quodammodo est innatus anime / Et ex hiis concludit Allego
hoc peccatum esse maximum in genere peccati / Unde dicit hic Ambrosius.
Quia per superbiam [illegible] sue amisit graciam / a consorcio quod recedit
angelorum / et hominum sibi principes regnissent / in quo consorcium sue
offense diffunderet / Ubi vero unam / quod tota homini superbia est ipse
generata / de quo nullum dubium quia in nam [illegible] est corruptio-
ne / Et quibus elicitur / statim peccatum esse peccatum maximum, ex aliquo
admixto / Item superbia maximum est ex genere suo / supra per [illegible] / quod
infidelitas maximum dicitur / quia fidem destruit / que est totius religionis
fundamentum / Unde glosa super illo peccatum peccavit ierusalem / Trenorum
primo dicit infidelitas est peccatum ipso retento retinentur omnia
peccata / in ipsum solum, dicitur maximum / quia tollit [illegible]

9º pa

aut vero peccatum dicitur maius
alio tollit

penitenciae remedium / unicum n(on) s(ed) d'motiva ad pcti remissionem p(ro)p(ter) q(uo)d
dic(itu)r irremissibile / 3o discordia scismatis d(icitu)r pctm maximum / q(uia) tollit
vinculum et unitate(m) ecc(lesi)e / in qua da(tu)r s(cilicet) ad remissionem pctor(um)
2m Augm / et go Bas vj promanere pctore(m) q(ua)ntum qui seminat
int(er) fr(atr)es discordias / 4o odium d(icitu)r maximum q(uia) d(irec)te d(e)c(la)rat
int(er) fr(atr)es discordias / s(ed) odium ... creatur ... / sicut
dirimat a deo in q(u)antum est finis et b(ea)titudo creature ... / sicut
caritas sibi opposita ad deum ordinat / et unit et finit plus q(uam) alia
vi(rtus) q(ue) iungit / 5o supbia ... maximum pctm d(icitu)r ... no
tam nocumenti q(uia) ut o(mni)bus dicat hinc de manat origo mi
delicti / supbia aut(em) in suo g(ra)du ... q(uia) et fidem violat
/ et a veri(ta)te elongat / ab unitate separat q(uia) valde diligit sui
singularitatem / et valde a deo deordinat sicut supra dictum
est / ex quo sequitur q(uia) h(oc) ... ex quo sequitur q(uo)d h(oc)
pctm maxime est deo inimicum / q(uia) sibi valde inimicus sum / unde
dicat hic o(mni)bus q(uia) h(oc) pcto p(otes)t esse d(e)t(er)ius q(uam) ... rep(u)t(at)
iniuria / unde dicat scriptura / deus supbis resistit tanq(uam)
sue iniurie propulsator / et suscepit quasi speciale ... ad
v(er)sus supbiam q(uia) d(icitu)r supbus meus est adv(er)sarius / me latescit
inimici debe(n)tis congressio h(oc) i(d) e(st) vij in ... alibi d(icitu)r d(eu)s ...
et alta a longe cognoscit / ex quibus p(at)et q(uo)d supbia ...
daneat p(ro)pt(er) aliquam ... quenti / sicut ... declarat
/ q(uia) maximum pctm ... est ... / sic h(oc) est ...
illam regulam / ... superhabundancia d(icitu)r ... soli quenit
/ q(uia) ... regula ... una et eand(em) ... aliam et
alia ... / bene p(otes)t / prout h(oc) ... est / d(e) go iste supbus
inflati quasi quoda(m) vento qui petit alta iuxta i(d) ostendam
sup astra ... supbi / i(d) est ... supbia n(on) quedam timor est
sui et de se magna estimat iuxta i(d) supbo oc(u)lo et insaci
abili corde / supbi i(d) est elati s(ed) sup alios supbia n(on) appetit
alios preferre / supbi i(d) est supraeminentes q(uia) ... coiacent
sue ne(c) inique agebat / i(d) est n(on) solum appetebat / s(ed) ... in facto
supbiam ostendebat / supbiunt n(on) ... et loquendo / et ... do
q(uia) et in incessu et in veste et in cibo / et semper inique
q(uia) iniuste et sine omni equitate / valde n(on) laboravit ut
inique ageret / quibus i(d) est ... monebor a gravare
in gravacionem sine malo / et i(d) meditatus est iniquitatem
in cubili suo astitit omni vie n(on) bone / maliciam aut(em) no(n)
odivit / vel et hic d(icitu)r inique agebat ... i(d) est ...
... valde ut angelus ... vel ... i(d) est ...
sine ... q(uia) notat ipsam supbiam esse pctm ... vel
... valde ... de quo mencionem facit ...

questionibus. Circa quod notandum quod superbiam possumus considerare tripliciter. Uno modo ut est unum vicium de septem capitalibus viciis, et consistit in appetitu inordinato seu proprie excellentie, et sic quodammodo est quasi in pluribus viciis unita, et valde ab eis difficile separatur, sicut inanis glorie et invidie [illegible] aut vix potest superbia esse sine illis. Alio modo dicitur quod superbia sit simpliciter quodlibet, quia currit et circa peccatum carnale et circa peccatum spirituale in appetitu nature contrarium, quia potest fieri deordinacio. 2° possumus considerare superbiam prout est una radix ex tribus radicibus omnium peccatorum, omne namque quod est in mundo aut est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vite, et sic magis quam est [illegible] secundum [illegible] quia non est separabilis ab omnibus illis peccatis in quibus motum [illegible] sicut in vindicta, in gloria et [illegible]. 3° possumus superbiam considerare prout est peccatum simpliciter, ex quo videlicet originem traxit omne peccatum sicut iam dictum est supra. Sed de hoc in tractatu de [illegible] questione 2a.

2a q°

Et si multa sunt peccata generalia, tamen superbia quamvis est omnium peccatorum generale [illegible] quod omnia peccata mortalia sunt peccata generalia, ex quo [illegible] secundum affectionem dignitatis, libidinis, avaricie et [illegible] inanis glorie, invidie secundum detractionem, susurracionem [illegible]. Sed pro parte quod superbia concomitatur omne peccatum, ideo est peccatum [illegible] quia nota est [illegible] aut est [illegible] in libro de [illegible] et gratia [illegible] quod ipsa sit [illegible] peccatum, et vide, ibi invenies quod sine superbie appellacione, et 2° est quia [illegible] peccatum [illegible] includit contemptum dei, quia omne peccatum est prevaricacio divine legis et celestium inobediencia mandatorum, modo ubi est inobediencia ibi contemptus, ubi prevaricacio ibi [illegible] et contemptus. Ex quo [illegible] generalitatem [illegible] peccati non ob ipsam superbiam [illegible] peccatum ponit. Dicit [illegible] ubi supra non omnia superbe fiunt; quedam fiunt a nescientibus, quedam ab infirmis, et plura a peccatoribus. Dum quod dicit sic integri [illegible] est peccatum, ubi superbia omne esse [illegible] peccatum superbie. Ex quo etiam [illegible] quod superbia inseparabilis est ab omni peccato, quia [illegible] peccatum includit eam. 3° superbia consummat omne peccatum. Racio Alexandri [illegible] cum peccato dicit illud generalem contemptum in [illegible] a deo, quia ipsa [illegible] omne peccatum in fine malicie. 3° et si sunt aliqua vicia [illegible] per omnia peccata, in illa [illegible] superbie non [illegible] quia in omni peccato intenditur aliquod bonum, et tamen ibi non est [illegible] in quolibet peccato intenditur aliquod verum, et tamen ibi [illegible] et ita [illegible] peccatum mendacium est [illegible] et omne [illegible]

velle malum persona et bonum sibi nolle que est [illegible] exultatio [illegible] proximi

dicitur / et dyas [illegible] pat' mendacij Jo viij · i · pecti / Sic ecce [illegible]
ceratio est in quolibet peccato / superbia ut Alex dicit quoniam peccatum est in
voluntate · [illegible] error est in racione / Unde et omnes malorum generales
dicuntur / tamen hec generalitatem superbie non auferunt / quia istorum omnium racio
superbia sequitur / quia primo est auersio a deo / quam medacium / quia [illegible]
/ et si sunt aliqua alia respectu [illegible] viij / Unde si invidia ut
dicit Crisostomus dicatur causa omnium · et mater malorum non est simpliciter immo
simpliciter / sed dicitur esse causa · et mater omnium malorum · i · nocumentorum
quibus nocetur proximo / Sic ecce beda dicit iram esse omnium viciorum
et intelligitur ut Alex dicit de ira progressiua in actum / que dicitur
[illegible] non simpliciter omnium viciorum / sed illorum que vergunt in no
cumentum proximi / per vindictam / que nominat apostolus ad ephesios v · dicens
Omnis amaritudo · ira indignacio / clamor et blasfemia tollantur
a vobis / dicit ergo hic superbi inique agebant usque quaque · i · non
modicum · in quo notatur grauitas / vel usque quaque · i · non ex una
parte · in quo notatur generalitas / Et Aug [illegible] isti dictum usque
quaque ponit illud usque valde / volens ostendere hoc peccatum maiorem
peccatorum principium / Unde dicit Aug hic apperte declarauit superbiam esse
multiplicis culpe malum / dicens de heretico / quia ei qui cum prepositus
est · doctrine resistit / nichil sciens sed languescens circa questi
ones et pugnas verborum / ex quibus oriuntur inuidie contenciones / sacri
legia · suspiciones / male conflictaciones hominum / mente corruptorum
a veritate alienorum / et subdit quibus [illegible] ex pressit super
biam causam esse delictorum / Superbi igitur inique agebant
usque quaque · i · nimis / quia ab iniuria dei / ut dicit Aug in [illegible]
ecce bonis insidiantur / incipiunt / et non solum multa nulla [illegible]
ut faciant / Sed ut dicit Aug in [illegible] / ecce bonis insidiantur / ut peccat
/ Unde super isto peccato usque quaque dicit Glo · magna vis est ma
licie in superbis / Non enim satis est eis / quod impij sint / nisi etiam pij
os persequendo impios esse cogant / et faciant / Et id ponitur in peccati 3[illegible]
num xv / ubi dicitur anima que per superbiam aliquid commiserit / sine
ciuis / siue peregrinus sit / quoniam aduersus deum rebellis fuit / peribit
de populo suo / Ecce omnia alia peccata habent sacrificia ad comparacionem
/ superbia vero non habet / Superbi ergo inique agunt usque quaque · quia in
[illegible] actu suo peccant / Et ecce usque quaque · quia ex operacione caret
contra superbia et contrariis [illegible] / actu [illegible] hic [illegible] medicamentum
eius / Sed a lege autem tua non declinaui dicit contra quibus quia
expressit / quantum malum est in superbia / ecce dore debuit quasi
bonus doctor / quomodo euitari possit / dicens · non declinaui / de
monstrauit remedium / Circa quod est notandum · quod duplex est su
perbie medicamentum / quia quoddam est generale / et aliud est speciale
/ speciale quoddam est contra species superbie / Aliud vero

[illegible] superbia [illegible] in petro [illegible] quantitate / antiquitate / grauitate [illegible] / unde [illegible] omnium [illegible]
[illegible] superbia [illegible] quantitate / [illegible] celestis sublimium [illegible] in [illegible]
[illegible] circa [illegible] glo [illegible] [illegible] peccata [illegible] mediante [illegible]
/ et [illegible] / quantitate [illegible] peccato [illegible] mundia / [illegible] que [illegible]
[illegible] dolet [illegible] accidia / que [illegible]
[illegible] vindicare [illegible] / [illegible]
[illegible] in mobilibus [illegible] / que [illegible]
[illegible] ut de [illegible] destruit [illegible]
[illegible] quantitatem [illegible]

contra gradus superbie / Est enim quadruplex superbia ut ponit Bernardus in quadam contemplatione super Ave maria videlicet est superbia cordis de qua dicitur Ve qui sapientes estis in oculis vestris / est superbia oris juxta illud disperdat dominus linguam magniloquam / superbia operis est de qua dicitur non habitabit in medio domus mee / qui facit superbiam / et superbia habitus reprobatur ab apostolo dicente / non in veste preciosa / modo contra has species superbie / Bernardus ibidem ponit quinque remedia videlicet cordis compunctio / corporis et oris oracio / tempestatio / disciplina que flagellat / erudicio que informat / conversatio que edificat / per quibus superbia sanatur / quere istis quinque sensibus / de humilitate in cura aperte que est superbie medicamentum / habes ibidem / Sed de remedio contra gradus superbie adiscendum prout notat Alexander de Halis in septima parte superbie gradus xii ponit / Septem recipiunt per in minoribus / quia homo per superbiam infert pari / quatuor vero recipiunt per minoribus / que per superbiam homo infert superiori / Sed deus omnia per illis applicans per superbiam infert ipsi deo / primus gradus superbie dicitur curiositas et est cum homo a sui circumspectione torpescens fiat se curiosum / concurrentibus motibus ondes interioris hominis mutatur sua per oculis innuit / pede terit / digito loquitur et recentibus motibus corporis morbum [illegible] aperit / et non proximo / quere et si homo

orose inspicit / non in orose inspicitur / si quis curiose spectat non sui spectatur / Secundus gradus est levitas mentis clamosa / et fit quando vicissitudines animi verba ostendunt / Unde ut Bernardus dicit homo per mobilitatem oculorum in aliquibus videt quod invidet / irridendo ad alta se erigit / et neque est invidendo ad yma se deprimit / et vanus est / et nec utroque superbus / quere et quod dolet se superari / et gaudet se superare amor proprie excellencie facit / et has vicissitudines animi / nunc pauca et mordacia / nunc multa et inania / nunc risu / nunc luctu plena / per verba irruenta verba ostendit / et derogat proximo / iste gradus plus / [illegible] / quia plus manifestatur despectio dispectio proximi et extollentia sui / vox per intra / Tertius

gradus est inepta leticia in risu cachinno continuo sermonitudine et consimilibus / Unde nam sepe tristicia superat eum de bonis alienis / sic qui intercipit solum gaudium de propriis / statim restringit curiositate / que dissimulat notare illa / in quibus ab aliis precellitur / et totum se confert in ea in quibus videtur precellere / vult enim devitando tristiciam in gaudio esse / nam omnia que in ipso sunt contemptibilia a memoria radit / et omnia bona que sunt vel simulat se habere coadunat / et non attendens quid liceat / Sed cogitans omne id quod libet et placet / iam ridet / iam cantat / et in proximo / quartus primus / quere in ipso ad despectum addimus iste gradus dicitur contemptus / ea bona proximi / nec vult cogitare

ea in quibus non [illegible] se [illegible] destruit et [illegible] / dicit [illegible] sicut humilitas omnia
[illegible] collegit et reconciliat / sic superbia omnes [illegible] destruit et [illegible] sicut [illegible]
[illegible] sola superbia destruit [illegible] [illegible] quia superbia committitur omnia [illegible]
[illegible] quia ipsa tenet principatum inter septem capitalia peccata [illegible] quia ipsa est [illegible]
[illegible] vere sue civitatis [illegible] peccatum [illegible] / ipsa [illegible] est [illegible] peccatum [illegible] angeli
[illegible] ut de angelis [illegible] superbie [illegible] agebat usque [illegible] / [illegible] ut de angelis [illegible]
[illegible] ut peccavit //

Quartus — Quartus gradus est iactancia, cum homo de se non sentit nisi quod
sibi placet, et in quo complacet, plenus est sermonibus, et cogi-
tat cum spiritus ad loquendum, sitit auditores ut suas iactitet
vanitates, ut effunderet omne quod sentit de se, et ut alijs in-
notesceret qualis et quantus sit. Si est sermo de scripturis, sen-
tencie resonant. Si de quibus ipse queritur, et ipse solvit, et ali-
orum verba sua collocucione preuenit. Si de religione sermo, pro-
oritur(?), statim visiones et sompnia ponit in medium. Si de vir-
tutibus, de illis suavissime colloquitur, ut si audias dicas,
ex habundancia cordis os loquitur, et bonus homo de thezauro
suo profert nova et vetera, et plus proximo innititur(?)
[...] contempnit proximum in se, ipse autem conatur cum
sui excellencia vilipendere apud alios. Quintus gradus dicitur

Quintus — singularitas, nam ei qui se super ceteros iactitat turpe videtur
si non plus ceteris aliquid agat, et quod ultra ceteros appareat,
unde non sufficit ei communis modus vivendi, sed vult alios cede(?) in
[...], non ut melior esse, sed ut melior a ceteris videatur, non
ingessit(?) nichil unde sed videri, ut dicere possit: non sum sicut
ceteri homines. Et valde immiscetur(?) [...] gradus fuit, quod non apud
simplices opinio eius ex hijs que singulariter agit crescit,
que ipsa probat quam cernit, sed unde prodeunt non discernunt. Unde
miseros beatificant, in errorem ducunt. Sextus gradus est arrogancia,

Sextus — quod dum de se opinionem amplectitur simplicium, obliviscitur illius in-
tencionis pro qua in singularitate laborabat, et quicquid au-
dit de se [illegible] credit, et quicquid agit hoc laudat, et licet in
animo re plus alijs credit quam sibi, tamen de se ipso plus sibi credit
quam alijs, et ita quod iam non solum verbo aut operis ostentacione,
sed ex intimo cordis affectu credat se omnibus sanctiorem, et
quicquid de se bonum audierit, non sue ignorancie, non lau-
datoris benivolencie, sed suis meritis arroganter ascribit, et
sepe hac palliacione [...], maxime proximos etiam quibus
moratur decipit, non solum in errorem perducendo, sed
et cor [...] evertendo [...]. Sunt autem alij quatuor gradus

Septimus — quibus superbia superioribus innititur. Septimus est honorem presump-
cio, cum enim putat se alios excellere, quia non presumit plus
de se quam de alijs, et quia magna de se presumit, iam superi-
oribus innititur, se intromittit se non iussus, semper respondet
in consilio, ordinata vult reordinare, iam facta reficere,
et quicquid ipse non facit, existimat bene non esse ordinatum,
[...] vult esse in comparacionibus moribus, arbitratus se ma-
ioribus fore dignum. Octavus est excusacio peccatorum, quia non con-

Octavus — siderans culpam, quia nec vult nec patitur putari irreprehensibilis

Ideo cum ei aliquid imputatur / id cessat / si arguitur declinat in via
malicie ad compensandas compensaciones in peccatis / et si convincitur dicere
vult circa aliena suasione dicit esse perpetratum / et si hic non valeat tunc
tuetur innocentiam / et si defensioni non stat / subtiliter inveniunt alii
defensionis respondentes via dolose confessionis / Et in hoc incipit
gradus tercius qui et gemitibus interrumpit / et si cuius culpa non compensat
dicitur ficta subiectio / seu simulata confessio / sequitur in se humiliat
illa et si verbum dimittit / corpus prosternit lacrimas extorquet / ver
ba suspiriis et gemitibus interrumpit / et si cuius culpam non compensat
si exagerat / magis in vocem assumit / quam penitens cor / quia notatur
gaunt spirituali auctoritati / sed hii gradus valde sunt iniuriosi / set deo
est rebellio / cum nec in fictione a fratribus cum possit deprehendi / sed
ei indignatur / omnis conspiciunt falsum esse / quod ille confirmabat
Et nec est prelato / ut eo minus illi pareat / quo magis eius offe
deret / si vim parte vellet / et ipso hic cum indiciis tacitus
acquiescat / Cum vero postquam frontem / et impudens / quam prius arrogan
tes contemnserat latenter / iam patenter plenam contemptus
in rebellionem prorumpat / Duo autem sunt gradus superbie / quibus
irrogatur iniuria deo / primus est libertas peccandi / quia absorbet
bonum racionis / Alius est consuetudo peccandi / que impedit liber
tatem voluntatis / ne feratur in bonum / quod est quod deum / quia homini de
dit amarum tollere / et liberum arbitrium / illi in dei metu amittitur
et incurritur contemptus / Modo ut Alexander dicat humilitas in a
spectu tollit curiositatem / humilitas in verbo / clamosam levitatem /
humilitas in signo inepta leticia / humilitas in silencio iactancia
humilitas in comunicacione singularitatem / humilitas in estimacione
arrogancia / presumpcionem bonorum presumpcionem / Verax peccatorum
confessio compensacionem / pacia admissionem ficta subiectionem / obediencia
devota mandatorum rebellionem / abnegacio propriae voluntatis liber
tatem peccandi / et divine voluntatis impletio peccandi consuetudinem

Ex quibus premissis ponitur hoc 3a Alexander ita in materia superbia / sicut homini cum lege divina concordia caritativa / Pro

gma quia homo per amorem iustitiae subiectus ad dei voluntatem / adheret
divine legi / non solum in scipso est humilis / sed per aliorum superbia
exultat ipse non testatur se vicisse nequiciam superborum / quia non
declinat / a divina lege / et probatur
sed divine legi / adheret divine voluntati / ergo quod homo ad subi
ciendo autem divine voluntati / innititur suo fini / ut nomen est / ad
bonum / et illi insistendo / totam exultat superbiam / quia antitheo
menti ab ipso deo / et ponit hominem superbiet fine / quia
superbia retorquet in se omnia / Ex quo eciam omnino quam
superbie non potest apponitur humilitas / racio quam

3a

ex opponitur sibi [illegible] caritas / nam per se et formaliter superbia et humilitas opponuntur / quia simul stare non possunt / sed ratione finis ad quem ordinat caritas / superbia opponitur caritati / quia a bello deorum avulsit / ut dicit presbiter contra demonibus / Quarto superbia non sanatur per se humilitate sibi opposita / non sic quod aliqui possent simul stare / Sed scripsi quod quandam occasione ducit originem ex suo opposito / nam homo sepe superbit de humilitate sua / ymo recipit originem ex oppositis aliorum viciorum / hec est ex ipsis virtutibus / dicit enim Augustinus quod superbia in rebus factis [commendanda] est / ymo exsurgit ex sua victoria / dicit enim Augustinus in libro de natura et gratia / superbia quod leticia de sua victoria caput erigit / et dicit dicere ego vinco / quod triumphas / Secundo vinco quod triumphas / Quinto difficilius est superbiam evitare quam aliud peccatum evincere / racio ex priori corollario / et ex quo illa dispositio ad malum quam superbia incendit / videlicet appetitus excellencie difficilius removeri potest ab anima quam aliud peccatum / nec vincit argumentum / luxuria in homine secundum suum incentivum / et gula et alia peccata / sed homines ex consideracione simplici miserie contemptus sui / que expellit omnem superbiam / ymo ipsa est facilioris cure quam alia peccata / racio licet in homine ex parte carnis corruptibilis habeat incentivum humilitatis / iuxta illud humiliacio tua in medio tui / Michee vi / tamen ex parte spiritus / quia secundum nobilitatem essencie visibilis / vel [illegible] celestem / habet in se incentivum ex ad malum superbie / et ex ipsis super ultimis corporibus / et ideo dicit Ambrosius sola dei lex potest superbie vicia evitare / que in forzat virtum devocionis dedi / quali se regere debeat racione / Et ideo ipse dicit De lege amicus tua / quod diligo / non declinavi neque blandiciis / neque suppliciis / quia dicit Augustinus / lex dei est remedium ut non curetur propter superbos / nec timeatur deiecto de sanctorum / unde neque ymo raro agit inique allicienda / id quod sensum gule ad ex preciosi [illegible] / et magis conturbando nego [dyaboli] monetarum avaricie / rancoribus iracundie / dolose inuidie / iuxta se [illegible] de hominem / nam timore superbie / id [illegible] est inique agent [illegible] / dicit ipse dicit De lege meam non declinavi / quia in lege Dei / iuxta illud Ambrosius tuis non declinavi / quia in lege posuisti michi / et ideo Job xi / si spiritus potestatem habens ascendit super te locum tuum ne dimiseris / id est legem dei

Memor fui iudiciorum tuorum a seculo domine et consolatus sum / Superbia [illegible] declinavit illos / et ascendit quia a quiete se [illegible] sunt / nec ad eam aliquando perveniunt / quia superbi / Et si alii sunt / quia nisi [illegible] iniqua agunt / hec iam reconat quod alii sunt / quia nisi magis iniqua agunt / hec ita reconat sibi / ad [illegible] quod hic non fit [illegible] sine providencia dei

talibus

Margin notes:

[illegible] tanta

Magis [illegible] non declinavi / a superbia mea facere [illegible] credebant / sed impellebant ut [illegible]

Primo ostendit hic quod dei dispensione et iudiciis suis processisse. Vidi impium superexaltatum. Propheta descripsit profectum impiorum. Et usquequaque sunt iniqui. Hic iam de eis refert iudicium divinum. Non enim ut estimant sic semper prosperabuntur. Iuxta illud Psalmi: Non sic impii, sed tamquam pulvis quem proicit ventus a facie terre. Vidi impium. Propheta ostendit quod solis perseverantibus in lege dabitur vita eterna, et non illis iniquis. Hic autem innuisse se consolatum ex retribucione utrorumque, quia in quo condelectatur iusticie et nunc divine. Iusticia enim est ut qui hic florent ibi crucientur. Iuxta illud Luce xvi: nunc autem consolatur, tu vero cruciaris. Et transivi. Dicit de electorum remuneracione gracia dei vita eterna. Sed omnibus ut quod superius patet, alibi contra. Possunt namque tria [illegible] proposita misterii. Primum est ut recordetur divinorum promissorum. Secundum quod celestis intus statuta debetur. Propheta valde consolatur et erigitur et dirigitur in omni quod accidit. Secundum ut si in victis est consoletur se esse. Quia hanc sit quod serie scripturarum. Et quecumque scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt ut per consolacionem etc. Tercium ut sacrilegos et impios videns habundare ne ut incredulus declinet a lege. Sed declinet contagia superborum valde in immundi sunt. Primum egit propheta ibi memor esto. Secundum ibi memor consolata etc. Tercium ibi superbi inique. Quartum probatur quod de quo iam dicitur ut videtur sit memor divinorum iudiciorum que ita sunt iusta et iustificata in semetipsis. Sed contra sic continuat. Propheta posuit unam causam sue consolacionis, videlicet promissa dei. Hic ponit secundam, que est recordacio iudiciorum dei. Et memor esto. Hic pro declaracione [illegible]. Divinorum iudiciorum dei preteritorum presencium et futurorum recordacio sit consolacio in miseriis. Propter quod sit [illegible] quod hic dicit. Dicit enim hic propheta iudicia esse se recordatum pro consolacione a seculo. Nam quoddam est seculum preteritum, quoddam presens et quoddam futurum. Propter quod [illegible]. Et possit sic probari vitas quomodo [illegible] enim sunt quod sicut cum preteritis nichil actum est absque divinis iudiciis. De quibus mirantur [illegible] id est incomprehensibilia sunt iudicia eius. Et cum futuris nichil agetur sine eis. Iuxta illud: Cum accepero tempus, ego iusticias iudicabo. Et ita sunt quod ex nichil agetur cum eis et quomodo consolatur. Iustus est enim deus et rectum iudicium eius. Quod autem divina iudicia sunt formidinosa sunt terribilia et timenda, ita sunt consolatoria, quod videtur esse nota. Et ideo respondet fere tota scriptura. Videlicet [illegible] primo et expectacionem earum que supervenient universo orbi, et totum id de iudicio extremo. Et subdit: Ne hic videntur vitas, sed ad malos referre [illegible] et virtutes celorum movebuntur. Et dixit [illegible]. Quia primo ponit recordacionem iudiciorum. Secundo inde provenientem consolacionem. Tercio non obstante tanta consolacione. Defectus describit compassionem ibi defectio. Et quarto [illegible]

[Primum]

[Secundum]

[Tercium]

[Quartum]

[Quod]

fui. quod nunc a lege declinavi / et ut in eis firmus starem / precorde
iudiciorum tuorum fui. Vel sic consolatus sum in spe promissorum / et ex
iudiciorum tuorum. fui / et memor fui iudiciorum tuorum / quod ut gloza dicit
consolatus proinde / et memor fui iudiciorum tuorum / quod ut gloza dicit
sic sunt vera / vero ut essent facienda / sed tamen illa adhuc vi
tempore esse / et sic esse iudaisare / et sic esse retrospicere dimissa
veritate sequi figuras / et ingratum esse de exhibicione respiciendo
ad promissa / sed remanserunt xanis ad legendum / ut ille sufficienter
sunt in talibus possent instrui et ad meditandum / quod deus illum
populum per talia inducebat ab ydolatria retrahebat / et quod deus illum
populum per talia inducebat ab ydolatria cerimonialium in laica conditoris et
carnalem populum in diversitate cerimonialium consumebat ab eis fastidium / et valde
occupabat / talem enim varietate conveniebat ab eis fastidium / et valde
bat eis acceptabile sermoni conditoris / et illa omnia non po
terant implere / eo deducebat eos ad cognicionem sue insufficiencie
et que erant signata / eo deducebat eos ad desiderandum videri
illa / que per talia significabant / Ex quo elicitur primo quod istorum
recordacio eo est nimis mutilis / 2o quod per hoc ad cognicionem
iudiciorum apernum / que faciebat illi rudi populo per sua sapienciam
infinita / 2o elicitur quod talium cognicio est delectabilis
racio quod elucidat illa scripta que erant valde abscondita
ostendit eum illo populo deum egisse pietate magnam et paciencia
sua / 3o elicitur quod proinde quod talia iam non implentur non est mi-
randum de iudicio. eam enim que deus iudicat / et disponit
in absoluto deducit ad effectum / sic quod dei iudicia in suis effectibus
frustrari non possunt / id est eum ad quod sunt instituta facta sunt
et faciunt illa propter que adhuc in memoria relicta sunt / ut
patet de dicto / Sed quod pertinet ad iudicia predicta / de quibus dicit
memor fui iudiciorum tuorum a seculo / id est in preterito seculo preteritorum
non est dubium / quod consolatoria sunt / Sic enim cum illo populo sic pie
egit / sic eos protegebat / sic deducebat / spes est quod maiora
servavit nobis / et eo dicit consolatus sum / Sed si volumus lo
qui de Christi operacionibus / que sunt quedam iudicia dei / et
serviunt nobis in eis reperitur consolacio Non enim sunt iudicia dei
ipse Christus / qui est predestinatus filius dei in carne / sed gessit
potestatem / quedam dispensatione / quedam exemplatione / non pro mo
mentis ipse faciebat hec opera iudicio et discrecione digna / Vt
enim Alleg. de Kalis Christus multa faciebat ad nostram ammi-
racionem / et ad consolacionem / Christus multa fecit dispensative propter
nostram redempcionem / implevit enim legalia / ut nos ab eorum redi
meret servitute / iuxta illud factus sub lege ut eos qui sub le
ge erant redimeret / et ut adopcionem filiorum reciperemus ad Ga-
lat. 4 ubi gloza quod nichil opera legis sustinuit / ut eos qui
eis servitute tenebantur liberaret / ex quo morte subyt
ut omnes ab eius potestate eriperet / Sic etiam Christus multa fecit
nobis / in imitacionem / ut illa / que fecit opera similiter
nobis / iuxta illud exemplum dedi vobis / ut quemadmodum ego feci

In dist. [illegible]

2o

Tercio

sta et vos fiatis / Et in omnibus occurrit consolacio / Unde
dicit iste / Licet ffrater indicatorum tuorum .i. x capitulo ... indicem factore
Iusta id filius hominis / vadit sicut diffinitum est de illo / Et dicit
a stolo / hoc est ab inicio seculi previsorum / et consolitus sum
exemplo / n. est valde consolatoria / quia necia / Similiter ... ...
...aris quod orta est pro vita sua / quia valde utilis et oportuna /
... n. homo certus est de multo / nisi nunc implevisset lege x ...
plo / Et nunc dicit ... infallibilis est petrus nisi ... quod xpus eligit / Et inde ... ...
fugiunt / vel qui que ipse fugiebat eligimus / Sed nobis hic
est ad propositum / ita per ... de iudiciis dei ab inicio factis
de casu demonum / et confirmatione angelorum / de lapsu
primorum parentum / et de redemptione per ... xpi / de reprobatione
iudeorum / et vocatione ... gentium / De quibus dicit ...
o altitudo diviciarum sapientie et sciencie eius / quam incomprehensibilia
sunt iudicia eius / et investigabiles vie illius / et de aliis mi
ris eius dispositionibus / Notandum est igitur quod omnia que de deo co
gnoscimus valde iocunda sunt / Sicut enim quod deus est ... et ...
nobis est valde amabile / quia exinde homo ymaginem adequa
... sumus / Sicut quod deus est bonus potens / ... ...
nos ... et sic homo ... ... similitudinem ... ... consi
gnamus / Sic quod deus ... ... letificat nos / quia exinde ... / quod ipse
sit omnium rerum / et cuiuslibet rei determinatus esse / et eius operator /
/ et finis ad quem tendit operatus / a cuius ... non sunt abscondi
ta contingencia fortuita voluntaria et involuntaria bona et ma
la / ut dicitur ... / Sic enim cognoscimus quod deo nichil vadet in ... /
/ ut aliquid esset aliquid ... / Sed omnia nuda et aperta sunt o
culis eius / Similiter providencia dei valde consolatoria est / quia
exinde cognoscimus / quod deo cura est de omnibus / Capitulum xv hec divina
providencia rebus instituit / ut quelibet res assequatur finem suum secundum
conditionem sue nature / Nam aliqua assequuntur finem secundum suum principium
quod est natura ... / alia secundum ... / quod est voluntas
in quibus est culpa / pena ordinata in bonum / ut ... / quia
... quod ... finem ... principium quod est supra naturam / quia
... graciam et gloriam ... in ... / Sic est predestinacio
... ubi supra / quod predestinacio ... est / et ...
non imponit necessitatem salvandis / ... providencia est ... / et
... non omnia necessario contingunt / ... ... ut est ... non
imponit necessitatem rebus / quia ... ipsa est causa prima ...
conditionem non ... effectus sed causandi proximarum / Sic predestinacio
... causa salutis non imponit necessitatem / Sed ... ...
... salutis / et proxime immediate / ... salus ... predestinatorum
... libertatis voluntate liberate / videmus ... multos
non habere causas proximas salutis et proxime et immediate

et tamen non salvantur finaliter / et aliquos videmus hic / et tamen dampnantur
finaliter / et tamen nichil perit de predestinacione / quia si qui peccant
visitetis boni operibus ... illa multa que sibi et aliis ca-
ritas fecerat esse quando sibi desinunt prodesse, cetera tamen fructu
in illis manet / qui in gratia perseverat non sic quod eadem gratia in
numero que erat in peccante fit in perseverante / sed sic quod illa qua-
tas quam gratia facit inutilis non fit / Unde et illorum meritorum que
quis amittit peccando / premium eternum est in bonis / Non sic / quod
gratia predestinata uni detur alteri / De quo tamen in textu quod dicitur ne
alter accipiat coronam tuam / non dicitur ad corroborandum predestinacionis cer-
titudinem / sed ad ostendendam arbitrii libertatem / non tamen sunt ma-
gne consolacionis. Circa ambo sic premissis ponitur hic ergo prima / Unde
tamen est dominum inducens in primo scilicet precepto / quod non haberet aliquid
consolacionem / propter primam de illis tribus indiciis suppositis / ergo po-
nitur quod casus angelorum venit in confirmacionem angelorum bonorum
Omnes quidem ut ponit magister albertus in scripto sententiarum, sunt intel-
lectuales nec / et ita capaces beatitudinis / omnes sunt puri / quia
non habent corporis quod opacitatem inducit. Omnes erant clari / quia
a ponderositate a penalitate corrupcionis. Quod dicitur primus tribulacio
inequalem facit statum. Omnes sunt incontaminati / quia erant
remoti a societate male conversacionis incontaminati / quia re-
moti a sordibus viciorum / et immaculati / quia depurati ab omni defec-
tu ... Et per hoc sequitur primo / quod omnes sunt creati in
optimo statu nature / patet quia sine omni miseria. Secundo quod sunt crea-
ti in gratia. Tercio quia habent unde stare poterant ut dicit Augustinus
/ secundum omnem disposicionem ad susceptionem gracie habent / ut vidimus
est. Tercio quod sunt creati in spe ad beatitudinem eternam / quia si in
gratia et in spe. Et hiis omnibus habitis / quidam ceciderunt / quidam
perstiterunt / ut hic tenet fides katholica. Et exhoc sequitur prima
consolacio / quod nec illi ceciderunt / nec isti robur acceperunt in sue
creacionis inicio / racio magistri alberti / quia oportebat eos sibi pro-
morum aliis motibus / ut cognicione dei / cognicione sui / cognicione
alterius / et ad hoc tempus requiritur. Ex quo aliqui eliciunt / quod nec
boni sine merito acceperunt premium / nec mali sine demerito in
celo perdiderunt locum / licet aliquis hoc non tenet oppositum. Secundo
eliciunt quod utrisque a bono deo datum est tempus. Cum quo
alio alius sunt concurrunt. Secunda consolacio / quia in hoc utrisque
restrictio erat liberum arbitrium / poterant enim omnes stare perseve-
rare, et non perseverare. Dicit enim magister albertus quod perseverancia
quedam dicit virtutem / quedam statum animi / sed hic dicit confirmacionem
statum / in quo aliquis est usque ad terminum. Et illi qui nec primi
recubuerunt in deum / que est summa veritas non ceciderunt / Alii
autem ceciderunt / isti custodiunt / illi perseverant / isti deficiunt / et utrique
proficiunt ad communem nostram / quia illi operando / isti autem illi-

2a c[onsolacio]

sine quo caute cadi

minando / purgando / et perficiendo / de hiis ergo dixit memor fui
iudiciorum tuorum que alta sunt / quia non nisi ad omnes tres pertes
per fidem sciuntur / quia nec de casu angelorum / nec de confirmatione / nec
de hoc quod illi dati sunt in presidium / et illi in supplicium / et quod
dictat racio solum hec fidei sunt / Et consolatus sum / et de hoc quod
deus in creacione mirabiliter incepit gessit / et de hoc quod non obstante
gracia quam eis dedit libertate uti admisit / et de hoc / quod racionem
non nata eis retribuit / et de hoc quod omnia ad nostrum profectum con-
sit / Et ideo dicit apostolus Quis enim cognovit sensum domini / quis enim
umquam cogitasset quod hec sic evenire dimisisset / unde Ad Corinthios
nemo novit / que sunt dei / nisi spiritus dei / Secundo isto hec declarant
de illo iudicio / quo casus hominis reparatus est / adventu mediatoris
/ illa fuit mirabilis preordinacio / quod id per quem / quo homo voluit esse
ut deus comparando / deus factus est homo / et quod id quod commisit homo
persolvit deus / et quod perdidit adam / reddidit Christus / et ubi
habundavit delictum / superhabundat et gracia / Et unus comunde con-
solacionem non accipiat / Ex quo apostolus non vult gloriari / nisi in cruce
domini nostri Ihesu Christi ex quo et sponsa optat fasciculum mirre
sponsi et cumulum peccati amaritudinum commorari / inter ubera sua
Ex quo et beatus dicit sum primum comunde reconari / et rape to-
tam consolacionem / non minus ergo iste memoratur de memoria iudiciorum
/ que valde digna sunt memoria / et consolantur per eis / sua et si
diucius videre cogitare istam dei districtam iusticiam / quod unam
cogitacionem et unum appetitum excellencie tantis punivit miseriis
Sed delectabile est revolvere illa bona / que evenerunt per illis
disponente sapiencia dei / que non minus scit per malis bona elicere
/ et malis nostris bene uti / Et quid hic de omnibus iudiciis seria
enim que facta sunt / inter primum casum hominis / et reparacionem mediatoris
/ pone et illa sunt digna memoria / utique iudicia dei abissus
multa / Sic etiam exponit istam textum dominus de memor fui in-
diciorum tuorum / a seculo domine / id est in memoria habui iudicia / que fecisti
ab inicio seculi declinantibus a lege tua / et que perseverantibus
in ea quia iusto iudicio punisti adam et evam / quo Caym et
gigantes punisti diluvio / sodomitas incendio / quo Esaw et
similes unum a benedictione / alterum a regno reprobando / et quo re-
munerasti Abel / Noe / Abraham / quo magnificat Moysen / et
punivit regem pharaonem / quo lege datam servantes in terram
deduxit / et murmurantes in deserto occidit / Et quo mirabiliter
legem mutavit in legem / legem antiquam cassare fecit / et in
adhuc ea sub Iudeo veteribus quoddam dereliquit / Recurre ad
principium lectionis / ita manu / quia illa que ibi sunt / post hec incipe
/ et legas usque ibi / Vel quia quecumque fugiebat eligunt
Et inde in fine est indoctorum reprobacio / illi ergo qui Christi
doctrinam reiecerunt dicentes recede a nobis / scientiam viarum
tuarum nolumus / et cetera / hunc nolumus regnare super nos / Apostolus
accipio racionem quod erat preordinatum de illo / repleverunt opera

Margin, right: nota quod cetera facta
Verte folium retro

Et venit gencium vocacio iuxta illud quod apostolus [illegible] verbum dei et
indignos iudicastis vos vite eterne / ecce convertimur ad gentes / Ideo
apostolus dicit gentibus gentes autem super misericordia honorificare deum
Iudei enim erant quasi hereditas dei / ut ipsi genus et peculi-
aris populus / cui omnes promissiones facte sunt / quod illis ipse / quod illis
patriarche / quod illis christus / quod illis apostoli / unde et quod iudeis primo
Unde quos primus christus vocavit canes / hos fecit filios / et quos
vocabat filios / illi fecerunt quod se canes Dicebat enim Non
est bonum sumere panem filiorum et mittere canibus / in filiis nominat
iudeos / in canibus gentiles / postea circa dixit iudeos Apostolus videte
canes venefici / et impudici Unde facti sunt primi novissimi / et novissimi
primi Ex istis elicitur quod istarum rerum mutabilitas non arguit
mutabilitatem iudiciorum dei / racio est / quia iudicia dei procedunt
ex consilio dei / et ex racione legis eterne / quorum utrumque est in-
mutabile Unde per aliquem effectum mutatur Dicit Alexander quod hoc est
racione alicuius temporalis / quod subiacet preceptis legis eterne
Gregorius dicit quod numquam deus mutat consilium / sed mutat sentenciam
et vocat ipse consilium illam racionem eternam / sicut enim quod divi dictat
divina / sed sentenciam vocat effectum / qui ab illa racione emanat Unde
sicut in hyeme alia fiunt / et in estate alia / propter hoc consilium agricole
non mutatur Sicut ut dicit Augustinus cum medicus idem est / et tamen diversa
precepta dat languentibus pro diversitate morborum
ita est de dei providencia / quia in mutabilitate temporum muta-
bilibus hominibus varie occurrebat Ex quo ulterius elicitur quod
non est verum / ut illud quod semel est rectum / quod nullo esset
immutandum / quia mutata causa temporis / quod cum rectum fuit / rectum non
erit Sicut enim precepta alia adolescenti / et alia provido iniungit
Unde et pristinis temporibus apta fuerunt / sacrificia que deus precepit
Nunc autem non ita est / quia huic tempori alia precepit / que huic tempori
apta erant Ex quibus ulterius elicitur iudiciorum preceptorum re-
cordacio valde utilis est homini iusto Unde dicit hic Ambrosius
Nisi quis fuerit instructus credat iudicia dei vana esse / cito cadit
a lege Et nil autem precita repetit et colligit seriem vetustatis
cognoscit / quod neque prior pena sue improbitatis evadat / neque
iustus equitatis sue premio defraudatur / non enim gratis adam ciectus
est de paradisi incolatu / non celeste mandatum prevaricatus est /
Sicut nec iniuria helyas novo modo celeste accepit incolatum / fuit
namque divine legis zelator Hominibus valde ergo memoria hono-
rum consolatoria est / quod ipso non admittit a divina lege discedere
et hominem tenet in spe / que consolatur et non confundit / et
ergo [illegible] de creacione prima Et pro introductione creaturis rerum vi-
sibilium de creacione prima Notandum quod in aliquid
creandum est / de similis mediis partibus Notandum quod in aliquo
non invenitur in corporibus celestibus / quia illa sunt incorruptibilia
et motus eorum inordinatus hic non sunt / sed invenitur in speciali
gravibus et corruptibilibus / sed in voluntariis invenitur /

Sed quo ad numerum in angelicis spiritibus / quia plures sunt remanentes
quam cadentes / et forte eciam plures quam demones / et omnes dampnandi
homines / non est in nobis iudicium eius / Sed in hominibus bonum est ut in
paucioribus / Iste assignat duas raciones / una est hec / quia ille perfectio-
nes quibus diriguntur operaciones humane / non sunt innate / Sed vel sunt
acquisite / vel infuse / Et eo phisicus intellectum possibilem comparat tabule
rase / in qua nichil est depictum / aptum tamen est depingi / Ex quo in-
fert primo / quod natura humana equalis scilicet ad omnia indifferens et faci-
lis est sicut tabula rasa quo ad intellectum / in qua possunt depingi hec
vel illa / Secundo infert / quod bonum uno modo contingit fieri / mala autem multi-
pliciter / hoc est ut Dionisius / non enim bonum fit nisi omnibus circumstanciis ob-
servatis / malum autem contingit una earum obmissa / Et ex hiis in-
fert 3o / quod ideo ut in pluribus peccatur in malum / Sic ergo ex natura-
tione homo ut frequenter malus est / non nec sit perfectus / quo ad suas
operaciones / similiter / nisi tunc perficiatur suis operacionibus perfectionibus scilicet
ut sunt virtutes acquisite / aut infuse / tunc enim non est vagus
nec indifferens / sed determinatus / et dirigitur illis quo per-
fici sic misit in operacionibus suis / Causa 2a istius procedit ex
quodam effectu divini iudicii / ex quo enim natura humana infecta est propter
originale peccatum / ideo quilibet ex illa corrupcione inclinacionem habet
ad malum / Ex quo sequitur infert / quod deus hic ordinat in natura
humana / hoc est ex divina provisione venit hec in genus humanum / sicut
et alia mala penalia inflicta propter illam culpam / Secundo infert
quod deus mala non prohibuit semper / et hec ut non [illegible] in
sua libertate / Et libertate subtracta eo ne deperiret / Sed
in dona sua infundit / scilicet fidem / spem / caritatem / scilicet sapienciam / scilicet
intellectum / scilicet graciam et caritatem / quibus homo erigetur ne in ma-
lum prosiliendo libertatem amittet in bono / Hoc ergo est divini
iudicii / adquod homines ut frequenter non aspiciunt / quia homines
potius sequuntur inclinacionem nec corrupte / quam gracie date / Iuxta
Iohannis primo lux in tenebris lucet / scilicet gracie / et tenebre eam
non comprehenderunt / hoc est in luce gracie ambulare noluerunt
Contra iudicium quod homo cadens in peccatum libertatem amittit in
bono / credit homo / quod sit liber / qui ambulat per capos [illegible]
cie / cum tamen captivus tenetur / ut quod se in bonum possit erigi / Iuxta id
Dedit me dominus in manum [illegible] de qua non potero surgere / Tercio
iudicium in hoc perficitur / cum deus frena peccandi non aufert peccantibus
Dicit Augustinus super psalmo / quoniam laudatur peccator in desideriis anime sue
Nemo gravius hominem [illegible] qui prosperatur in via sua / cuius
aures lingue adulancium alligant peccatis / delectantur enim facere in
quibus non metuitur reprehensor / sed auditur laudator / Et ideo
sed nec peccata ulciscitur peccantem / sic / [illegible] non est ultor / et
minus magna est in hoc ira dei / Unde in psalmo irritat
dominum peccator / et emulat plenitudinem dei / Vel multiplicata sunt

Iudicia Dei

ira dei eo quod dicitur / Ubi Aug9 nescio crastinus dies dicit / Quia
peccator non querit deum / Quia quasi estimisti dominum / Quia non attendit
peccata quod per fraudes et scelera ad divicias vadit et honores / Dicit
Aug9 quod est ira ista / quia est cecitas ista / quia pena patitur qui
suis malis perducitur usque ad hoc / quod non sit deus in corde eius / quod vie
illius i. cogitaciones et consilia coinquinantur / et inmunda sunt in omni
tempore etc. Auferuntur iudicia dei a facie eius / animus in malis eius
in illam penam pena patitur credit quod non iudicet deus / ymo estimat
quod de hac mortalitate ad eternitatem veniri non possit / nisi malis
actibus ut patet de Symone mago / qui putabat se malis actibus celum
adepturum / et de ffranda graucone in adulam actibus magicis tu
phirid / Ecce casus miseris eius homo quod in talibus parti
sibi putat / eius tamen deseruetur et ad optimam ultima vindicta / Hec
Aug9 Secundo iudicium est quod nisi quod visus tribus in temptaciones
devenit valde graues dicit Ambrosius cum desinit prudentes
multi qui mediocrem scientiam videntur gustasse / temptari so
lent prosperis successibus superborum / videntes eos qui pre
varicantur legem qui sunt impetratis auctores / quod sint pudentiori
contemptores habundare in hoc seculo diuiciis / promio honoribus pro
tibus scilicet quo gravioris comiserit / eo afflictiores successi
commodorum secularium deserere iustos quod viros plerumque habentur
diuitiis inopia / amissionibus filiorum / celeritatibus quoque / quod
temptacione turbati / sensum mentis inclinat putat quod in hoc
errare iudicium dei / eius tenentes scripture veritatem / que proclamat in
dicta dei vera esse / et iustificata in semetipsa / Hec sic
deductus ponitur hic quod sententia / Et si in talibus indigeres que nunc erunt
pulchre rationem / actus et ipsa in se includunt consolacionem celestium / pro
ipsis questionibus / ut ita est declaratum / Ubi Aug9 dicit
Via iniquorum prosperitas et felicitas / Unde nolite emulari / ut ma
lignantes / forte dicitur quod qui ille felix / etiam infelix / non
ne eo quod deus iniquus est / nonne blasphemia hec est / Et inspicio
vetum deus reddiderit omniam meam dicit Aug9 visum est
hominem malum / et ipse floret / videt diuitias / et quod tollitur / ta[...]
illi non dolet / nichil in domo eius diminutum est / forte
titubabunt pedes tui et ducunt in animo tuo credidi / Deus
non respicit res humanas / non est diuinum iudicium / et omnia ca
sibus aguntur / casibus fortuitis agitantur / Ex quo ex casum habe
procedere ex appetitu nimio terrenorum / Dicit in Aug9 po
tuisti fecisse lucrum / eius fraude / et diues esse per laborem
sicut malum vides diuitem esse / et timuisti / ne forte perdi
disses fidei laborem / et Secundo sequitur ruina talem procedere
ex defectu fidei / ad idem Tercio quia temporalibus inspiciens ca
que sunt fidei non videtur que est quedam apprehensio eorum
leo apparencium et invisibilium / ut dicit Aug9 et Pa[...]

illarum rerum, quas non videt, sed spectare debet. Et ideo dicit
Augustinus videns illum [illegible], ne sine causa credidisses, nec spem tue
conversionis frustratus fuisses. Hii enim non putant vitam nisi ponere
illud eis circa Dei de alio, nisi ut opulenter splendide, ut pre
ciosis induantur et mollibus. Et quo efficitur quod illi qui sic vivunt
mali esse volunt, sed nolunt esse miseri. Sed dicit Augustinus quod
hoc fieri non potest, cum malicia individuus comes sit miseria.
Et declarat: si queris quare quis furtum facit, et respondet
ut evadat miseriam famis. Et subdit: causa depellende miserie
et acquirende beatitudinis, quilibet malum facit quicquid facit. Et quod
omnibus istis efficitur quod omnes tales sunt contemptores ihesu christi.
Unde dicit Augustinus super [illegible] muta fiant labia dolosa. Tristes superbis
contemptibiles apparuit, qui tam humilis venit. Ab illis contempnitur
qui querunt honores, ille qui talibus contumelias accepit. Ab illis
qui habent vitam pro magno, qui voluntate mortuus est. Igitur
perit ab illis christus, qui volunt habere eum quem christus noluit habere, non
quia potestate possidendi non haberet, cum ipse esset creator mundi, sed
ut contempnenda monstraret. Sic Augustinus. Capitulum dicit quod talia in
dicta includunt in se consolacionem electorum. Prima consolacio sumitur
ex similitudine Dei, anima inclinatur in ipsissime [illegible] attingit a
fine usque ad finem fortiter et disponit omnia suaviter. Unde non
appetunt esse divites, sed sic querunt ut iusti esse possent. Secunda
consolacio sumitur ex sententia quod constanti deo manet incommutabilis. Quo
cumque enim res mutantur et varii fiunt in effectibus, quod hic la
est pauper, ibi dives, ibi sanus, ibi infirmus, aut illa [illegible] rerum
[illegible] omnia Dei [illegible] immutabilis perseverat. Quocumque se
vadit cum eis, cognoscit hec esse dispositionem Dei. Ideo non
optat aliud nisi ut se conformaret sue voluntati. Tercia consolacio
sumitur ex sententia quod illa Dei predestinacio, qua predestinat nos
ante mundi constitucionem, tolli non potest, quia [illegible] Deus vidit nos, fecit
nos, misit ad nos, emendat nos et redemit nos, nullus hoc
potest variare. Ubi qualescumque insurgant labores, qualescumque
tribulaciones, qualescumque persecuciones, non tantum electi dominus Deus
apponat [illegible] aut inconstantiam vel intollerantiam aut impenitentiam,
que appositio, ut dicit Augustinus, dicitur esse predestinacionis effectus.
Quarta consolacio sumitur, quod electi sciunt etiam bona esse in
bonis et malis quia esse non possunt. Unde ut illa specialia possent
adipisci, in istis generalibus non delectantur. Sciunt quod hec prosperitas
transitoria est, insufficiens est, animum quietare non potest, et quodammodo
qui ei innituntur species mortalis est, caduca, fragilis, volatilis
et inanis. Et ideo cum talia eis desunt, consolantur, scientes quod cum
christus apparuerit vita vestra, quod et ipsi apparebunt cum eo in gloria
[illegible] convenient eos dignitatis filiorum, nec ubertas
[illegible] locupletabit eos, nec evacuabit quod proprie est. Tunc
auferet Deus ab oculis sanctorum omnem lacrimam, et sta
bunt iusti in magna constantia adversus eos qui se

[Margin:] et ut in pace perfruantur [illegible]

ministrauit et qui absolverunt liberos eorum. Ex qua parte

concludimus eciam primo quod pauci sunt qui huiusmodi consolacionem adipi

scuntur. Secundo quod pauci electi dicuntur, qui per illos sic delectari quod

apprehendunt non in ista vita sed in futuro esse reposita eorum mercedem

modicam multorum. Set paucorum est adultere hic, quia solum illorum

qui sunt cum illo moysen grandes in fide, qui potius vo

luerunt hic affligi cum populo dei, quam temporalis peccati habere iocundita-

tem. Secundo eciam propter illos sic formidari qui nec in corde

cadunt nec in voce. Dicitur omnibus hic cum videris superbos gloriari

non potes sudeas ne facto opere delinquas, sed nec eciam sermone

labaris, et nec in cordis intimo intimo dicitur. Dedici iudicio

disceptans contrahas iniquitatis offensam. Et quo eciam quod oportet

hominem esse prissime quietem et legi divine subditum esse vt

quis gaudeat, qui vult quoque hic iudicio gaudere in deo. Hoc est unum

omnibus contra ista litteram qui dicit, non potest in lege dei elucere bonis

operibus gracia set eciam quasi intime pravitatis, leo. xi. non solum

informat modum agendi, verum eciam secrete emundat metus af

fectum, quia non solum in operibus sed eciam in ipsis actibus diuino militans

hic est ad talia afficiens. Propterea dicitur Amor sui etc. dicitur ut

quo ponit Boecius Dominus, qui eos acceptat moriens iudiciorum

ut quo ponit Augustinus que modo cum bonis et malis quoque

Amor sui id est eorum illa in memoria, quo sedeant, si haberent

aliqua eorum, et non inveniens eorum illorum, nisi tua infor

ta gratia sapiencie de qua dicit Apostolus, quis cognovit sensum

domini, aut quis consiliarius eius fuit. Consolatus sum quia quod

inde, quod unam quoque in vasa ire, ostendens divicias glorie

tue in vasa tue misericordie, ut dicit Augustinus et hoc de gloriae eterna

Iam restat videre de iudicio dei futuro et extremo. Circa quod

tenendum ut dicit litteram in scripto quarti, distinctione xl vii. quoniam prima

cognicio primo, sicut opacio dei patet ad principium rerum, que

produxit in esse, sic iudicium dei patet ad finem, quo

res deducit in finem. Et quo isto dicitur quia circa principium

duplex fuit divina operacio ita erit duplex divinum iudicium

Est namque dei operacio, qua assidue operatur, ut dicit Jo. v.

gubernacione creaturarum cui respondet iudicium, quo unusquisque

singulariter pro suis operibus non solum secundum quod sibi competit sed eciam

secundum quod convenit gubernacioni universi. In quo iudicio differtur

uniusque premiacio, pro utilitate aliorum, et pene cadunt in

profectum aliorum. Alia autem est operacio dei, qua res

primitus produxit instituens eas, et distinguens illa

que ad complecionem universi eorum patet. Et ab hac dicitur

quievisse die septimo, et huic respondet iudicium generale

quod in ipso inmeniente omnia processerunt a deo, ita eciam

ultima complecio mundo veniet a deo unusquisque accipere a deo

finaliter quod sibi debetur in se / Ex quo notabiliter elicitur primo / quod ultimum
iudicium infallibiliter est futurum / Quia autem non sufficeret disponere de
unoquoque homine in se / nunc enim occulta est iusticia / ita quod disponitur
de homine sicut post contingunt opera eius / sed sepe disponitur cum homine
ad utilitatem aliorum / quod tunc non fiet / Unde tunc fiet separacio bo
norum a malis Io v dicitur Qui bona fecerunt procedent in resurrectionem vite
Qui vero mala egerunt procedent in resurrectionem iudicii / Ex quo e
licitur iudicia precedencia hoc evadere non possunt / quia reliquis omnia sunt
particularia et incompleta / propter hoc dicit deus in psalmo cum accepero
tempus ego iusticias iudicabo / Nec credendum / quod deus in eo quod
iudicat bis / particulariter quemlibet in morte / et iudicabit finaliter / quod iudi
cet bis in idipsum / quia nec duas penas pro uno peccato in
fert / sed penam que ante iudicium completa inflicta non fuit / in ul
timo iudicio complebitur complete / quando omnes impii iudicabuntur quo
ad corpus et animam / Ex hiis elicitur quod plenus effectus iudicii
non erit / nisi post sentenciam generalem / licet enim ante hoc iudicium unusquisque
habebit noticiam de suo premio vel de sua dampnacione
Tamen primo fiet post illam sentenciam generalis separacio / bonorum a
malis / et tunc plena premiacio bonorum et malorum / quia tunc recipi
et retribucionem / et in animabus / et in corporibus / eo quod tunc erit reunivera
sio corporibus / et tunc quia et gloria beatorum / et tunc quia eciam beatorum et
dampnacio reproborum / tunc implebitur / quod complevere numerum utrorumque
Quia tunc enim numerus electorum implebitur / angeli cum gaudium / et ma
li tanto magis ardebunt / quanto ardebunt cum pluribus sicut dic
tum supra Hec ita deducitur post Secundum quarto 2a / Et quod extremum iudicium
sit timendum / tunc non est ab omni consolacione absolutum / Ioseph
psalmo 1o prophetat Aumdiani vox timui valde et cum iudex ille
timendus est / qui post potestatem animam mittere in gehennam / in dampnacionem eternam / Unde Luce xii dicitur timete eum qui post potestatem habet
mittere in gehennam Unde iste dies terribilis in scriptura dicitur / et dicitur
dies secreti in quo ut Augustinus dicit nichil manebit quod sit quod non sciatur
in quo nichil latebit / quod hoc hic abscondit / quod fugere erit impossibile
in quo astare erit intollerabile Secundum id Ex ista parte primo elicitur
quod iudicium propter generalitatem fiende racionis est tremendum / quia ut
futurum dicit in eo / et de omni verbo est reddenda racio / Unde dicit
Augustinus in quadam epistula et infidelis de infidelitate / et fidelis
de fide iustus de equitate / et pincerna de fraude / rex de imperio
et miles de pugna / maritus de regimine / et uxor de obsequio
pater de precepto / filius de obediencia / dux de ductione / servus
de famulatu / similis de pietate / supplex de oblacione / dives
de dato / et pauper de accepto / ebriosus quod audiebat fiala
mendicus quod sedebat ad ianuam / bonus de sinceritate / malus
de dolositate / Xaucus de fornicacione / paganus de adulacione / ...

9o 3a

omnes quo animo deum laudant / ipsi sine dubio sunt tunc terendi
iste. Et quo non timendum sit tempus / ex quo iusti vix salvabuntur
Ita qui presumunt se hic habundare forte ibi deficient in toto. Lx
qua etiam utrique ex nullus erit qui semper non contremiscet in nimio
terrore / unde ut Augustinus dicit super sermone de iudicio extremo / In iu-
dicio erit fletus et stridor dentium / ululatus et lamentatio /
tunc movebuntur fundamenta montium / ardebit terra / usque ad inferos
deorsum / Celi ardore solventur / Et elementa ignis ardore tabe-
scent / sol obscurabitur / luna non dabit lumen suum / stelle celi
cadent / et virtutes celorum movebuntur / Et Augustinus Ita terribile
erit hoc iudicium / ut etiam ab angelis timeatur / nam et celestes mini-
stri pavebunt videntes iudicem in terribili apparatu. Ita ignis
ante eum precedet / et in circuitu eius tempestas valida / advocabit
celum desursum / et terram discernere populum suum / tunc maiestas
magna / potestas infinita / sapientia sine modo / iusticia districtissima
Ipse et ex ore eius procedet gladius bis acutus / Et Augustinus Lx
[illegible] / et si iudicium domini sit omnibus terribile
actibus reprobis terribilis terribilissimum erit / unde ut Anselmus dicit
in libro suarum meditacionum / Ille iudex erit districtus terri-
bilis / magister severus / immoderate offensus / vehementer iratus /
cuius sententia immutabilis / carcer irremeabilis / tormenta
sine intervallo / sine temperamento / tortores horribiles / qui
nunquam miserentur / nunc nec timor conturbabit reos / confusi confundentur
et increpabuntur consciencie. O quam triste erit collegium miserorum
O quam horribiles erunt planctus lugencium / O quam lugubre
erit [illegible] / O quam erit amarum hominem deum videre /
perdere / et ante conspectum sui creatoris perire / Et Augustinus [illegible]
pro [illegible] / ex hoc iudicium non est ab omni consolacione
destitutum / Sola enim varietas illorum que tunc fiet est consolatio
iudicem [illegible] / unde ut Augustinus dicit xx° libro de civitate dei / Certa iudicium illud
illas res credimus esse venturas / Helyas et Enoch venturos
fidem iudeorum / antichristum persecuturum / resurrectionem mortuorum /
Christum iudicaturum / bonorum malorumque discrecionem / mundi confla-
gracionem / eiusdem innovacionem / disceptacionem et alia / Et
sic patet in iudicio veniet consolacio / quia iudicium ab
veritate fulcitum / iuxta illud iudicia dei vera iustificata in se-
metipsa / Nunc et iudicabit populos in iusticia et equitate / Hec
est in confessionibus unde dicit Augustinus veritatis amator / securus clamat
verum esse quod verum est / Secunda consolacio quia ibi non timebitur
iudex / quia ille iudicabit qui pro peccatoribus iudicatus est / Nec
timebitur accusator / quia ille eiectus est foras / nec iudicis ad-
vocatus [illegible] advocatus [illegible] iudex erit / Verbi
eterne cause erit testimonium consciencie / Tertia consolatio quia ut Augustinus
dicit [illegible] sol obscurabitur / et tamen sol iusticie lucebit /

Xº Joh 8

Et ibi veritas apparebit, quia dixit: Ego sum lux mundi; et tunc luna
et stelle non dabunt lumen suum, sed crux cum aliis armis Christi passionis
lucebit. Et ibi apparebit illorum prudencia, qui noluerunt gloriari
nisi in cruce domini nostri Ihesu Christi. Dicit enim Augustinus quod dum venerit pre-
cedet comitatus angelorum, qui triumphale crucis vexillum preferentes
divinum iudicium inchoabunt. Et tunc quomodo quod aliqui cum hominibus cum
Christo deum iudicabunt. Veniet enim deus cum senatoribus populi sui, ut
tractat Augustinus. Dicit magna leticia, magnum gaudium, et gloria in-
enarrabilis, que nobis promissa est. Et subdit veraciter: Ego
bene venire de gradu tanti honoris, ut cum deo in die iudicii
iudices veniatis. Ex hiis patet apparere veritas istius partis questionis.
Ex qua sequitur correlarie quod timor consolacionem in toto non excludit, pro
confirmacione istius partis questionis. Et est quod non omnis timor est
penalis, quidam enim est consolacionis, quanto enim magis cum timeo, tanto
magis securior omnibus. Unde dicit Gregorius: Adventum eterni iudicis
quem simul omnes videbunt, quanto nunc districtionem eius timendo
prevenimus, si enim felix est qui facit aliena pericula tantum, multo
consolatur qui in alio videt quod ipse vitare debeat. Unde in
... prodest tenere mortis, ut metus penarum revocat a malis
iudiciorum. Ex quibus sequitur ultimo quod nec horror tremebundi
iudicii impedit consolacionem in homine fideli. Hic est contra ...
causa istius, qui et quantum quibus verum est ... ut
et timorem iudiciorum facere consolantur terribilia que sunt divina
iudicia, quanto magis. Unde contra ad Heb. x: Dicit horrendum
est incidere in manus dei viventis, et respondet dicens: Videtur
in hoc facto innocentes festinare ad iudicium et moras odisse,
reos autem refugere, pavere et differre et mestificari. Dicit
sanctus Crisostomus, et concludit quod deus celeste iudicium letus
expectat, et vocat eum libenter et locum assignat sicut cum
sibi regnum celorum angelorum consorcium coronam quoque honorum
reposita iustorum. Ex inde ergo et iste dicit quod tunc timorem
iudiciorum consolacionem ammisse.

Defectio tenuit me pro peccatoribus delinquentibus legem tuam.
Augustinus super psalmum declarat quod malorum iniquitas non evadet
iudicium seu providenciam divinam. Hic tunc ostendit se dolere
de hiis quod homines sibi divinis promissionibus obviat vo-
luntati sue, et quod delinquunt legem suam. Vel sic Augustinus super psalmum
describit de malis futurum iudicium. Hic ad dolet de pe-
nis eorum sequentem iudicium. Cum enim non condelectandum est
divine iusticie, actu non est sine dolere iusto pensare cala-
mitates proximorum reprobore inte fute, que enim magne sunt
tamen multum est condolendum est de talibus. Vel sic ut Lyra
exponit per consolacionem iusti subditur ex compassione super mise-
riis spiritualibus aliorum. Et hanc esse consolatorem iudicii nimme

Ambrosius circa istam literam Defecit super quod propheta videns sacri-
legos habundare non declinavit a lege dei. Hic iam valde tristatur
de transgressione divini mandati / quia non solum hinc est responsio
eius ad malicias hominum / ad quas convertuntur sed etiam ad legem
dei a qua avertuntur / cum tamen sit bona iusta et sancta / et omne
mandatum eius sanctum et iustum est ut dicit apostolus. Et moraliter quod pro
declaratione litere huius patet proximorum defectus de mandatis legis transgres-
sio / ac pene reprobis in futuro iudicio infligende sunt motiva
motiva compassionis iustorum / ut latius illius homines patet quod litera / quia sic
ad doctores quod ponitur / quod 10 capitulo infra dicitur Vidi prevaricantes
et tabescebam / quia non custodierunt legem tuam. Et probatur sic
prima parte / quia miseris et defectuosis iusti tenentur misereri
magis peccantibus / quia super illis scriptura precipit planctum [illegible]
et mixtis super illis qui seipsos relevare non possunt / Si enim ille
dampnatus misertus fuit quod penarum habundanciam super fratribus
suis / quia optabat ut premitteret ne et ipsi venirent in locum tor-
mentorum Luce xvi. Quanto magis hoc decens est sanctis / in
quibus [illegible] [illegible] reformat. Contra opponitur sic arguitur [illegible] est
scandala esse et heresis / et hominibus defectus sunt generales
et divina iusticia est inflexibilis / et ergo ad talia [illegible]
nulla est compassio / sed [illegible] / quia [illegible] videtur [illegible] de illo [illegible]
pati / quod non potest restaurare / et [illegible] pro omnibus [illegible]
est verum. Et dicitur litera sic quia primo propheta deficit et
compatitur 2o de opposito consolatur ibi cantabiles. prima pars
sic dicitur / quia primo exprimit compassionis magnitudinem de-
fectus 2o [illegible] tenuit me 3o [illegible] / quia peccatoribus de-
linquentibus legem tuam 4o causam / que est divina offensa
[illegible] dicit delinquentibus legem tuam. Dicit ergo sic Defectio
[illegible] dicit id velle. quod ille vult [illegible]
precedentis [illegible] Memor fui iudiciorum tuorum domine [illegible]
dicit hic defectio hec ubi dicit memor fui / et [illegible] dicit
iudiciorum morte hic dicit peccatoribus delinquentibus legem
tuam / et ita non [illegible] [illegible] [illegible] oppositione [illegible]
versus [illegible] [illegible] est / [illegible] litera tripliciter variatur [illegible]
[illegible] dicit pusillanimitas tenuit me [illegible] dicit te-
[illegible] tenuit me / litera [illegible] hic defectio tenuit me
et non capit hic [illegible] pusillanimitate / prout opponitur
magnanimitati / quia sicut [illegible] / ut dicit [illegible]
quis [illegible] ad maiora [illegible] / [illegible] [illegible] pusil-
lanimitas / qua quis recusat / tende in [illegible] [illegible]
[illegible] sue potencie / [illegible] / [illegible] in contraria [illegible]
[illegible] [illegible] ille servus [illegible] [illegible] pusilla-
nimitate non est [illegible] in pena [illegible] Mathei xxv

Ibi .n. pusillanimitas est quedam mentis formido / seu angustia
/ qua quis pressus timet aggredi magna Ex quo patet quod peccata de
transgressione legis / non fecerunt in propheta animi deiectionem / quia hec deie
ctio peccati est / et procedit / ut quidam dicit ex intensificacione in rebus
adversis / sicut .n. quis est in rebus adversis / et eis pulsatus tedio
afficitur / ~~et eis pulsatus tedio afficitur~~ / si se non circumspicit
statim ex illo tedio frangitur sibi animus / et sic cadit et obruitur
quod se non audet erigere ad illa per que se posset relevare / Sic secundum
Augustinum non capit tedium quo quis afficitur ex prolongacione
vite quo etiam senes laborant et decrepiti Job x tedet animam
meam vite mee / et in ps. heu michi quia incolatus meus prolongatus est
Nec capit pro illo horrore / quo quis obruitur imminente morte
Unde cepit Ihesus pavere tedere et mestus esse / quia hoc dicit tediositates
ex natura oriuntur / Nec pro aliquo tedio culpabili / quia sic propheta de illo
poenituisset Ex quo arguitur quod propter prevaricatorem non privavit
prophetam spirituali leticia / nec eciam induxit in temptacionem. De quibus di
ci possunt est / Dormitavit anima mea pre tedio / scilicet anima cum sit in
temptacionibus / spirituali leticia caret / quasi a spe destituta dis
ponitur ad desperacionem de victoria / et perficit ad succumbendum temptacionibus
/ Et ergo dicit Ecclesiastes tedebit me vite mee / ut videam universa
mala que sunt sub sole / Similiter non defectionem non accipiunt hic / quia quod
incidit ex defectu virtutis spiritualis / quia illa est contra scripturam / quia
dicit racio gratie eius / quod tale surgit a peccatoribus adversis semet
ipsum contradictionem / ut non fatigemini animis vestris deficientes / in bono
nec pro accipitur hic defectione / que innuit peccatum mortale culpabilem / quia
ad Gala vi / bonum facientes non deficiamus Ex quo eliciatur
quod propheta malis proximorum nec erat privatus bona voluntate
/ nec bona actione / quia aliter incidisset in defectionem culpabilem
Dicitur .n. Jacobi primo / ut sitis integri et perfecti in nullo deficientes
Defectus .n. bone voluntatis dicitur defectus divine gracie / quia secundum
Augustinum gracia preveniente voluntate / et ad bonum movet et dat bo
num efficere / Sed defectus bone actionis / dicit declinacionem divine legis
Sicut in propheta dicitur. superius superbi inique agebant / usque quaque
a lege autem tua non declinavi Ex quo eliciatur quod trans
gressio legis non causat prophete in occasione aliquis iniquitatis hec
patet ex una posita correpcione. ex quo .n. propheta exinde non venit
in temptacionem / ideo non est privatus bona voluntate / nec bona actione
non est deiectus / in animo aliquo horrore sed posita correpcione / ex
quo .n. propheta exinde non venit in temptacionem ideo est privatus
bona voluntate nec bona actione / Sed spirituali leticia abstinuit quia
alterius peccati conscie. Sequitur quod verum sit verum Nunc est igitur ut
ex consideracione horum verborum / quod pusillanimitas est quedam humiliacio sui
animi salutaris affectum proximi / et tedium quod est quedam tristicia
afficiens animum alienum / ex defectibus

tractat' aliud

alterius et sic fit de eo dicitur compassiane que e[st] virtus me
Vn Aug' de hi° sup[er] Ver[bum] Nolite contristare sp[iritu]m s[an]c[tu]m / Ut sp[iritu]s s[an]c[tu]s
eu[m] in sanctis habitat [et] replet eos caritate / qua ita necesse est ut eo ipso quo ut boves
gaudeat de p[ro]fectu bonoru[m] [et] fidelib[us] / et [con]tristet[ur] lapsu et p[ro]fectib[us]
coru[m] / Ex quo p[atet] q[uod] alioru[m] peccatis s[an]c[t]i [con]tristant[ur] / Et Aug' qr de dono
sp[iritu]s s[an]c[t]i / ita boni sunt / ut mali eos mestificent / maxime hy quos
bonos fuisse noverunt / aut crediderunt / Vn[de] et Ap[osto]l[u]s dicebat quis
infirmat[ur] / et ego no[n] infirmor / quis scandalizat[ur] / et ego no[n] vror
Sec[un]do q[uod] q[ui]cq[ui]d a[utem] q[uod] talis tristicia nimis est salutaris / p[ri]mo q[uia] h[ec]
q[uod] est actus virtutis / ut iam dictum est / Sec[un]do q[uia] h[ec] ita p[ro]cedit ex
inhabitatione sp[iritu]s s[an]c[t]i in hominib[us] iustis / Vn[de] dicit Aug' no[n]
ob aliud s[an]c[t]i tristant[ur] / nisi q[uia] h[ab]ent s[an]c[tu]m sp[iritu]m / q[ui]a ita boni sunt
3° q[uia] h[ec] q[uia] tristicia h[ec] ex dilectione procedit / q[uia]m sp[iritu]s s[an]c[tu]s
infundit / ergo d[icitu]r in lib[r]o de v[er]a innocentia / melior est tristicia in
qua patiens / q[uia]m leticia in qua agens / Tercio ergo pusillanimitas vel
tedium te[ne]t me p[ro] eo d[icitu]r dili let / ostendit se [com]passionem ad
peccatores h[ab]uisse / Si in ipsa colligacionem naturalem membrorum adinvicem
unum membrum [com]pati[tur] alt[er]i / magis nos qui sp[irit]uali colligatione uniti sumus
ad compassionem mutuam teneri[mur] / Ut in Pr[overbiis] xii Si quid pati[tur] unum
membrum [com]pati[un]t[ur] et alia / Sed quid dicitur ad defectionem / q[ue] h[ab]et
nostra litt[er]a / Defectio tenuit me p[ro] peccatoribus derelinquentibus Deum
Scie[n]d[um] est / q[uod] ista defectio ex duobus / ut ad p[ro]positum sufficit
h[ab]et oriri / Primo ex zelo / ergo l[itte]ra dicit Defectio tenuit me p[ro] zel[o]
Sec[un]do ex defectione p[ro] publ[ica] d[e]li[cta] et c[etera] Ex zelo quidem dilec[tione] ve[ri]-
tatis / qui no[n] est aliud / nisi quidam fervor animi / quo mens omni
humano timore abiecto / accendi[tur] ad defensionem veritatis / et quod p[er]
pravitatem q[uam] videt corrigere satagit / q[uod] si nequit tollerat et gemit / ergo
dicit Defecit me q[uia] d[u]m tot mala videns no[n] valens corrigere
quasi pre dolore et gemitu defeci / Vn[de] i[bi]d[em] Zelus domus tue
comedit me / Ex isto h[ab]emus primo q[uod] verus zelator no[n] p[er]mittit ve-
tare peccare sed q[uod] dicit Seneca / qui no[n] vetat peccare
cu[m] possit / iubet peccare / 2° q[uod] talis potius p[er]dit apud p[ro]ximu[m]
successum sed fide / ad in[imicum] n[on] emulat veritate / ut no[n] curat p[ro]p[ter]
prosperitate / Vn[de] no[n] cessat nisi peccatore offendat / p[ro]fectum
deo reliquens / 3° q[uod] h[ab]et[ur] d[e] nichil curat de alys ut dicit
in terencio respondendo cuidam corrodenti eu[m] / q[uia] ita diligens
erat circa correctionem alienorum defectuum / et dixit / ut quid
aliena curas / que ad te no[n] p[er]tinet / et respondit homo sum / et
a me nichil alienum puto / quod est humanum / Ex quo ergo peccare
humanum est / ad aspicit ad aliena / qui studet corrigere aliena peccata
Et h[ab]emus facti no[n] est vanus modus / q[uia] aliorum peccata sunt corrigenda
de aliorum fugienda / et aliorum fugienda / Et ergo Seneca dicit
ad amicos / sed cui v[er]a amicicia est / Sed defectio procedit

ex desiderio assecucionis feminine et cum iuxta illud concupiscit et de
ficit anima mea in atria domini / Et quia fides feminine non potest adiri nisi in
plectione divinorum preceptorum iuxta illud Mathei xix Si vis ad vitam
ingredi serva mandata / Ideo multi qui tenentur aptare proximus beatitudini
fiunt sibi ipsi / videntes eas divina precepta transgredi / ad istam angustiam
de eis / sicut de ipsis / et quod dicit ipse quod preveniunt instabatur
pro illis qui relinquebant legem dei / et non vincebant eum cum / sicut
eos omnis maledictione obnoxios iuxta illud Maledicti qui declinant
a mandatis eius Ambrosius sic dicitur post h primo q° / Et si peccata multiplicantur
contra / ut multi dicunt esse in prima comisatione conspectiva / q° h
/ et post / partes / prima ps dicit de peccatis quinta multiplicatione / et primo
in principibus / quia sicut omnium / ita et principium superbia quod
malum est / secundum cupiditas imperandi / quia ut Salustius dicit illa
cupiditas est dira nimis mortalium / et hanc sequitur libido / seu amor
dominandi / contrario honestati Dicitur n. id nec que ad imperan-
dum est avida / valde preceps est ad explendum animi cupi-
ditatem / que cupiditas si miscetur inimicis / generatur discordie / que
fit scandala / que causa turpitudines / parata perdicio tota / Ex quibus
infert vincentibus quod sub corrupto principe / omnia vadunt in precepcius
Ideo quia quicquid faciunt imperatores videntur / Unde pauperes ibi causa non habet
ubi medicus ignis / ubi equus fuerit / illi et fera servit / et campus
ita ut eo tempore pax cruda bella gerunt Secundo In mul-
ieribus que pro fundamento scelerum eum Seneca sunt avariciam / si
lucidunt parant morti delicias / si plorant superant laborant / que
ad vicia ventis velocius sunt mobiliores / sunt n. fervide / sunt odio
se / ad diffamandum prompte ad excitandos iniurias responsores parate
in ira fulminee / in lucruria rapide / ardent n. corde et in vultu
pignore meliora / Ex quibus in eo statu comisacio videtur quod
est iniquitas viri / quam mulier benefaciens / ut dicitur in Ecclesiastico
Et ex opposito vicii bonarum mulierum comisacio inflat / quia
producit et sunt negatores / Tercio in iuvenibus qui sunt expugnatores alicuius
vel obscena studia canendi cantandi et saltandi tenet
sicut in blandiciis mulierum / sed non in iudiciis in iudicia tenent
sicut non mollicie corporis se occupat / ut nec enim honeste
rei invigilant labor / Ex quo patet quod in veneris valde simul advi
assequuntur / hinc tarde provisor / perdignum onus / sublimis cupidus
et amata relinquere pernix / Quarto in senibus in quibus enim / habet
scelus carnis / scilicet vicia puerorum / Unde cum ipse crescunt vix igitur
talibus sevient / et tunc Seneca alios devenimus sunt
stulti et aliis petulantibus ipsi insanie dicuntur / Ex quibus
Seneca philosophos senes dicit / est medicina humana est

non solum levia verum timet ut infantes / nec solum sensus puer[i]
Sed vindictas pertimescunt / cum hii in eis debet vigere prudencia, sapiencia et
tota maturitas. Et dicit Seneca quod in senibus luxuria fedissima est / et
monstruosa avaricia / quia nichil stulcius est quam via deficiente augere viaticum / immo probata hac racione / De quibusdam omnibus hominum / tam
delectabiliter sunt contra omnibus / Dicit enim Seneca / iam fides perit / mores
desinunt / pudor recedit / et illa que sunt vicia in mores veniunt
Iam est felicitudo contra bonas artes / sed uno vicio hita omnia
huiusmodi / iam luxuria in seculis venit / ut illorum sanguini non parcitur
quibus sanguinis esset fundendus / ut nichil bonos et malos
inter discerne est / Iam omnia viciorum summa ambicio possidet / Iam
que sunt gravia ex consuetudine nulla putantur / ut magister parca
depredare / acrimonia crudelitatis / et ipse evertunt omnia / Ex quibus
etc. quod ubi currit noxia libertas peccandi / quia ut omnibus dicit
nil nisi turpe iuvat cure est sua cuique voluptas / Et ipsi sunt
plura detenor bonis et quanda deducit in quorum loco veritas
et fides submittantur dicens / in fraudes dolos / sceleratos modos
fiendi / Et infert quod nephas fugere sit ea pudor / Sed in ...
esse / et peccatorum irritamenta que vitissima res est / Et ex hiis cum
magna ira dei sic enim dicit multos peccatores / ut illis omnibus
peccant in quibus insultasse comultat / Et hoc iste animadvertens
dicit de facto tenuit nec peccatoribus quod dicit valde doleni pro tali
multiplicacione peccatorum / Iuxta illud Ezechielis super iniquos peccatorem
peccatorum videns / de pravitate eorum / quia vix dimicia et impe-
nitentes cor / thezaurizat sibi iram in die ire et revelationis
iusti iudicii / Sed pro quibus dicit quod hiis / sic tristantibus iusti
inde est in prima compassione / quia enim considerat peccatorem
iustum / et querit mortificationem eius / sic eciam iustus peccatorem considerat
et querit vivificacionem eius / Unde in vitis patrum dicit si iustus contristat
peccatorem / hoc id est / ut se sua pena letificet / si arguit hoc est
ut dimittitate sue spiritue alleviat / si dampnat / id fiat ut
absolvat / si excludit hoc est ut recipiat / Si non ignoscit / hoc est
ut liberet / Ex quo eciam patet quod iustus eius modo delinquentem / non per
sat peccatorum contumeliam / non iniuriam / sed ledentis peccatum / ac lapsum
ingemiscit / et deplorat peccatoris errorem / Hoc est omnibus vera ista
travi / Dicit enim bonus pater filio in frenesi constituto si iniuriam
inferat ab eo / si verberatur non sua iniuria / sed inferni deplet
defectum / non dolet / quia contumelia sibi infertur / Sed dicit hoc est
frenesim quod faciat eger ignorat / Sic medicus / si vult egroti
improbitatem / non delinquit eum / sed quicquid per medicum
adhibet ... contendit / non solum contra artes pericia
sed eciam ... benignitate / Sic iustus a peccatore tum contempnitur
non attenditur nec putat id esse improbitatem / sed furoris
unde dolet compatitur illi / quia de peccato laborat in commodo
hic est / Ex quibus vobis eciam quod nullus iustus peccatorum in
tendit offendere / ex quo enim non possit affectum malignus.

in eo non sufficit eum ledendi / ubi non potest esse culpa propositi vel affec-
ci propter caritatem / propter dilectionem / propter commodum / propter corporis detrimentum
Et dicit Ambrosius quod non possum iniustus / se sic custodit / ne offendat / Sed
spiritus videns petentem et quid esse in quo deliquisset / sic . n . ar-
guit utique me ledentem / non lesi / nisi consciencia sum / sed non sum peccati / causa
eum in me non excitavi / actum sine culpa non sum / ex quo factus sum
sibi in peccati / Et eo scripto dicit quod iustus in principio accusator est sui
Ex hoc etiam patet / quod est iustorum causas iniuriarum referre / Nam in proverbiis
petacionem / ponit exemplum Ambrosius de rege David / quando Semei maledicebat
ei / et lapidaret eum septimum bellatoribus / ponit Bersabee ipso se vindicas-
se non sinit / Sed nec verbo contumeliam respondit / immo paciens egit / et quod
peccatis est culpam eius contristat / tamen facti ad dei remisit voluntatem
et in suam mitem retorsit / ut non sentiam errasse / Sed quod se significat me-
ruisse / pro illam maledictionem non sibi obesse / Sed sibi prodesse memo-
rata est dicens / Sine ut maledicat / quia dixit ei dominus / donec vi-
deat humilitatem meam / et retribuat mihi dominus pro maledicto bonum / Ex
quibus patet quod iusti pocius pati eligunt / Sed venire ad accusacionem
proximorum / quod conmunis est / ut dicit Ambrosius in vicino / Et desin-
quentibus / excusacione petantes / ut Christus pro ignoscere / ecce in vicio
quod non sciunt quid faciunt / ecce excusacio / Et Joseph nullo adhuc
audito oraculo / videns Mariam sibi desponsatam esse gravidam eam
esse iustus / non a vindicte severitate / Sed et ab accusacione voluit
abstinere / quod voluit occulte dimittere eam / Ex quibus ut quod paucorum
est sic facere / Dicit Ambrosius non est hic nisi quod / pro minimorum ut tenendum est
tristari / si ledunt / si iniuriam paciuntur / si decolorantur / inferiorum
enim est dolere / quod aliquem eius iniuriosi efficiuntur / Sed hec que dicta sunt
ad peccatores pertinent / Sed Ambrosius / Et adhuc David cum videret diversis
peccatis aspiciens / ait / Defectio tenuit me / i. ego defeci / iuxta id
quod psalmus / Defecit in dolore vita mea et anni mei in gemitibus / Et hoc
non pro me defeci / Et adhuc defectionem veni / Sed peccatoribus / Item
defecerunt pro lacrimis oculi mei / conturbata sunt viscera mea / effusum
est in terra iecur meum super contritione filie populi mei / Et si . n . super
aliis defectibus proximorum dolendum est / et eorum malis compaciendum
quam dicit apostolus flendum esse cum flentibus / maxime tamen dolendum est
de peccatis proximorum / ut et Christus videns civitatem flevit super illam et alie
nus / dicens qui lugent / Ieronimus xxii dicit lucta mortui septem di-
es / fatui autem et impii omnes dies vite illorum / non tamen
exposita afflictione compassionis / quod defectio / ipsius dimittitate / Item te-
nuit me subiectio / id est occasione peccatoribus / Sed subdit / istorum enim
de delinquentibus legem meam / i. delictio et in defectione necando
mali / peccatoribus / Sed peccatores ipsi peccatores derelinquentes
legem meam / Nam pnt colligere quasi summa racionis / quod legem sanam
derelinquere est dolorosum / quod hic est sentiendum / si relinquit
lex domini / lex . n . sancta fixa est / quod sicut ipse dicit / quod constituit
cum summa consensu / et potestate principis auctoritas / et peccatis
in efficacia / experiencia longa temporis / Et nunc hec est honesta / iusta /
possibilis / secundum naturam / secundum consuetudinem / pro tempore / loco / tempore

subiecto

summa

quemcumque nimis vilis et manifesta / et tradetur dulta ut eius interim
fiunt coercere audaciam / ut nisi improbos esset tuta innocentia / et ut
in ipsis impleris formidato supplicio / refrenaretur nocendi facultas
Tertio dicitur simo / quia humane legis transgressor est quodammodo in
humanus / ideo quia dissentit ab animali quod est separatus ab omnibus
hominibus / et ita amittit metas humanitatis / Secundo quia huiusmodi non vivitur
ratione / et hoc propter hoc / quia non vult subici regimini quod fundatum est in
finibus omnibus predictis in ratione / Dicit enim ysidorus lege precedat ro
quia lex est omne id / quod ratione constat / quod religioni convenit / et quod
proficit saluti / Tertio quia talis quasi egreditur ab omni
eo quod ordinatum est / quoniam non vult habere vita moderata / ideo erit
in ordine. Non vult namque sub esse precepto / non vult ligari pro
hibitione / non vult uti permissione / nec vult aliqua pena inf
erri / quia dicit ysidorus hec quatuor legis sunt in se / Secundum que moderatur
vita humana / magne ergo audacie est / quia nititur contra auctoritatem
magne singularitatis / quia non vult in communi esse / magne presum
ptionis / quia inita volunt sine inimicis vivere / magne contollerie et tortitudinis
illi / quia nulli vult sub esse / sed ergo defectio tenet istos precatoribus
quia debent dolere de istis / quia non peccant ex conditione nature / nec ex
corruptione originalis culpe / nec ex occasione imperfecte / sed ex a
more proprie libertatis / qui amor contemptor est omnis subiectionis / hiis
sit propositis / Quarto huiusmodi dicitur / Dominarum legum transgressioni / nisi sine

9° 2a

compassione dolorosa transire non potest / Primo in quo deus precipit que
bat omnibus rationabilia / quia sunt valde rationabilia / et acceptat omnis voluntas
quia sunt dulcia et utilia / et submittit se eis omnis infirmitas
quia sunt perfecta et levia / ~~Et ut dicit augustinus~~ Crisostomus in libro de reparatione
lapsi / precepta divine legis sunt nimirum defensio et custodia
omnis hominis / nimirum quod quo servat pulchritudinem et de
fensio quia prohibet hostem / custodia quia servat
ingressum / Et sunt in medium / per quod deus nobis dat vel reddit
supplicium eternum / Unde ergo iusti vident impios ita relinquere valde
dolent / Et mala alia inmittis / qui contra dei legem non vivunt sed vivunt
sicut bestie / ut illi in quibus nullus est intellectus / et vivunt valde in
tempore / et in amaritudine / Cum enim nemo facit contra eam / edificat
ad gehennam / Et vivunt valde laboriose / contra id quod in iustiorum
viis difficiles / sciendo se obnoxios esse maledictioni eterne
quia omnis maledicitur qui declinat a mandatis dei / Et quibus
dicitur / quia iusti bellum gerunt cum transgressoribus preceptorum in
inferno / ideo quia ipsorum est divinam legem implere / et alios ad im
plendum deducere / talia contra omnes ad mortem
defendere et mori tueri / Aliquo ergo isti bellum divine le
gis inferunt / moriuntur et isti cum trahunt / sicut corpora ad inui
cem amulis contentionis / unde dicit Crisostomus super libro de compunctione

cordis / Hoc est bellum legibus inferre et laboratur ut precep-
tis eadem adhibeatur ut pereat mandatum / et ea que sunt leuia
et dulcia / a peccantibus efficiuntur grauia et amara / Ex quo vl-
terius habetur quod diuinam legem relinquentes aliter de ea sentiunt quam
eam implentes / Iusti namque ut Hugo dicit super illud psalmi qui videbant me
foras fugierunt a me / Iusti semper legi obtemperant / semper obe-
diunt / numquam timent / nec dubitant / nec disputant / nec de nimis
disceptant / nec malum putant / quod optimum inde potuit / Sed de
illis qui legem relinquunt / Contraria isti in omnibus sentiunt et contrarium
Et dicunt merito et misera vita et absque spe dicere / illos qui
obsecuntur legi diuine / Unde scandalisat eos / et ponunt eos inger-
ere obprobria quibus cupiunt ad tunc / ut eos a lege abrumpant / Undemum
ut Hugo dicit / non ut inueniatur inter homines quod debent alios
homines imitari / Ex quibus hoc accipitur / quod tales homines nimis
sunt diu deo iniuriosi et molesti / quia id que deus colligit
ipsi dispergunt / sibi quam in suis attributis derogat / et inui-
riantur / Illa precientes primum preceptum derogant sue excellencie
maiestati / quia honorem deo debitum non impendunt / Relinquentes
secundum preceptum / adiuuant diuine sapientie et veritati / quia iuramenta non refe-
rentes / derogant sue rectitudini et pietati / Preuaricantes secundum
preceptum / diuinam bonitatem paruipendunt / quia non credunt in ea delecta-
cionem et quietem contempnunt / sanitatem / ac sufficienciam plenitudinis
eius / Qui primum dehonestat parentem / qui sic inhonorant filium
Qui hec / sed quando sed que quomodo faciunt / Et si quartum preceptum vio-
lat iniuriatur diuine auctoritati / a qua omnis paternitas nominatur
Si quintum / diuine ordinationi / qui aliquis voluit viuere / aliquis esse
/ aliquis esse / Si sextum diuine gubernationi / que tali propagacione le-
gitimas voluit genus humanum gubernari / Si septimum / siue diuine vniuersali dominio
/ quia hunc humiliat / hunc exaltat / hunc pauperem facit / et alium di-
tat / Si octauum / sue honestati / qui in suo opere vult honorari
/ Si nonum et decimum / sue sanctitati / quam racionalibus posuit in cordibus
suis / quando ego sanctus sum dominus deus vester / Ex quo quod diuine
legis transgressio vadit in dehonestacionem dei / et contra honorem
suum / Et quomodo contra veritatem / Et sic exponit Origenes dicens / Defecto
tenuit me quod vidi superbos legem tuam preuaricari hominum / quia
preuaricando legem tuam inhonorat te / Ex quo enim inhono-
racio dei / est peccatum grauissimum / maxime est de eo dolendum / Unde
dicit Anzelmus / qui dicit primum peccatum esse inhonorare deum
et quod est peius / tamen est eum estimandum honoracio dei / ut quod
pro infinitis nidis minimissimum peccatum non esset faciendum / Et ideo
in psalmo dicitur / tenuit me sustinui ob peccatorum tuam dicere / Et ideo quarto
dicitur ve vobis viri impii qui dereliquistis legem domini / et si nati
fuistis in maledictione nascemini / et si mortui fueritis in ma-
ledictione erit pars vestra / Glosa hanc exponit hoc / sic de-
fectio id est timor magnus / propter quibus dereliquit et cetera.

dominus

ne sit conversando eis / similiter legere vel comprehendere. Valde enim mala
lotio mixtis contagiosa est conversatio / Unde dicit Augustinus exponendo
Ego autem speravi in te domine / Deus quosque permittit ut quoniam [illegible]
tibi se dat / ut malos inveniat / et valde utile / quia non ideo / et non invenis
bonum a malo capet scandalum / sed non ut invenerat ipse in homine recurret
ad solum deum. Ultima illos qui ipsi volunt domine talibus hominibus
committit homines precipue / quia lacte per contrarie trahitur delectantur
ideo ego mittes ad ubera apponunt amaritudines quibus invenias
prius resistunt a mamillis / et ad mensam inhiant / sic fit et tibi / quia si
adherendo alicui quem bonum putasti in malum incidisti / sed invenisti
in amaritudine in ubere / ita ad solidiorem cibum invitaris. Ergo
sic quod et si conversatio peccatorum mixta est timenda / tamen quoniam est proficua
ut sit / nec mirum / quia eo diligentibus deum omnia cooperantur
in bonum / precipue talibus / qui secundum propositum dei vocati sunt sancti.
Et sic quidem vera et salubria sunt / ut mutuis compariantur defectibus
sed domini sui simul in hac peregrinatione / Sed non quod sentiendum de
illis / qui venit ad extremas calamitates / et eam ardet in corpus penis passuri
infernalibus finaliter dampnandi / et talem illas penas sentire in corpore
pessimis et amaris / quia de hoc inquirit hic praedictus quidam / et id de
ex doctoribus hunc articulum refert ad hunc sensum. Circa quod est
advertendum quod in hac materia aliud est loqui de dampnatis / aliud
de beatis / aliud de viatoribus. De dampnatis dicit [illegible] quodlibet
[illegible] xx iii quod dampnati videntes penas suorum maiores de gaudebunt
de eis vero / et aliorum tristabuntur / sic gaudebunt / quia in
quantum eorum voluntas impletur de malis inimicorum suorum / Defectus
enim dampnati in infernum / cum omnis sunt. Ezechiel xxxii. Non
affectionibus pravis / Sed tristabuntur in quantum de eis impletur divina
iusticia / quod oderunt et blasfemant / ut dicitur Apocalypsis xvi. Et sic
tristabuntur propter vermem conscientie / quia in dampnatis sic manet affectio
secundum carnem / quod et si de eis dolent / etiam in pronunciatis eos
sic ad purgatorium. Sed ad precedens capitulum v. primum agentes
precaugustia gementes. Sed de beatis dicitur in scripto quarti / quod non
habebunt ad eos compassionem / et est ratio / quia ipsi compatiuntur quoniam
deus sit particeps sue miserie / quod illi contingere non potest. vii quod
quia deus / et angeli non compaciuntur eis / quia nolunt eos ab [illegible]
miseriis eruere / quod compassio prerequirit / sic nec beati / et hic
est ratio / quia beatitudo eorum voluntatem in toto absorbebit. Sed quid
fit de nobis sit sentiendum. Ponitur de hoc questio ista / et si in
sic considerando dicimus dampnatorum habemus compassionem / et
non tamen obviat in hoc divine iusticie. Pena post penam. Unde
Gregorius quod eis sit mors sine morte / finis sine fine / defectus
sine defectu / Quia ibi mors vivit / finis incipit / defectus
deficere nescit / mors namque perimit et non extinguit / dolor
cruciat / sed pavorem non fugat / flamma comburit / sed nunquam
quam tenebras obrumpit. Ex quo [illegible] quod non se a [illegible]

† similibus

sione no pt exprimi / considerata reproborum penarum immanitate
et loqui non in sui finis et talibus gstituta / eum incest mid
Equalem aut miseria eventuri sunt Bozra exponit super
tam zaphonie / dicit in, quod veniet ad pane pulveris in eis Jacob
Essaium et ecce incidet in iram implacabilem incidet / quam
thezaurisas tibi iram in die ire Roze n° 2° quod incidet in penam
tristabilis exterioris / quod supra videbunt iratum indice / in spa
tium horribilem / adspectu demonia / et a sinistris peccata accusa
tia / omnia que ignem et tempestatem validam / ut dicit Regum quod
incidet in aspectu interiore turbabuntur in timore horribili per
angustia spiritus gemebunt Sap. v / et ideo quod incidet in defectum
delectabilis / sic quod nullum habebunt ibi delectamentum corporale Esaie
xlvii veniet super te calamitas / quam non poteris expiare / ideo
quod non erit quod ibi coram amicus delectaret / ymo quod super ipsos dicit
cadent super eos carbones / et in miseriis non subsistent / Septimo
quod carebunt visione divine glorie / quod erit valde penale / iux
ta illud tollatur impius ne videat gloriam dei / Octavo quod incidet in ex
ecrationem impiorum / et errore gementem tanto / quod dicit / vae inde
rae iniuste / Unde dicit ire in terram tenebrosam / Job x / Nono quod
veniet in tenebras exteriores / sicut et ita esse fiet / quod pal
palmas / Mat xxii proicite eum in tenebras exteriores / Decimo
quod impetuose rapientur de pena in penam Job xxi fient sicut
palee ante faciem venti / Undecimo quod contra eos pro deo pugnabit
universitas creature ut dicit Sap. v / Et duodecimo quod super eos superve
niet in eos dolore cordis et contritione spiritus / ululatus et clamor
horribilis / Esaie xv / ... cordis et perpetue esse
... / Et adtendendum pro nota ... supra quod
compassio in aliquo inveniturinter passionis ut
ille dicitur compati / qui sentit alterius miseriam eis affectibus et
dolet de eis / quia non solum tristando / sed et sensibilitate sen
tit / Et compassio media est ... homo / et sic fideles sicut
que dampnatis accidunt tristantur / et dolent quod vitis sic
vixerint / quod ad talem venerint / sed non sunt ipsi compassionis ...
sibi vere sunt et ... / Secundo compassio invenitur in aliquo ex parte
ratione ... / ut cum videt homo aliquem incidisse in miseriam
dolet et vellet ab eo malum repellere / ... posse ...
... compassionem ... petentes / qui sunt
... dampnati sunt / quod ratione moti ... eos de talibus
liberari / quod ... de libertate illa voluntas esset
iniusta / quod tendet contra divinam iusticiam / Et hoc est quod dicit
... quod iniusti non obviant divine iusticie / Et quo
... quod iusti ... quod nolunt malos a penis liberari
non decidunt a compassione / Ideo ... Thome quod caritas
optime compassionis ... principium ... non pot

[Margin:] non est ulla dampnatis venia

[Margin:] † ... ad ... calorem ... ab aquis ...

Velle ex caritate / quia caritas non potest preiudicare divine iu-
sticie. Sequitur secundum. Secundo sequitur quod ex hoc iusti non debent reputari
immisericordes / quia sicut fuit misericordes dicuntur / quia volunt
illos a miseria esse liberatos / qui secundum ordinem divine sapientie et
iusticie sunt liberandi / et secundum hoc si mihi esset revelatum de aliquo
quod esset de penis infernalibus liberandus secundum ordinem divine iusticie
ut hoc revelatum est quondam beato gregorio / quod ad instantiam eius compassio-
nis posset habere. Ad primum modum iste exponitur dicit defectio tenuit
me. i. in speciali magna, et compassionem mali. Iste etiam de-
let exponit Origenes i. de perditione illorum dolui / et de tormentis
eius [illegible] Vel iusti de talibus debent dolere / summo studio
vitantes ne ad talia perveniret illa. n. nobis sunt dolorosa de quibus
tristamur / quia cogitamus ea ut nobis ventura et aliquid sentimus hoc
tangit modum istum [illegible] incolatus mei Augustinus

Cantabiles michi erant iustificationes tue in loco peregrinationis mee

Supra doluit propheta de transgressione legis. Hic iam consolatur
de iustificatione carnis [illegible] maledicti sunt / qui declinant
a mandatis dei / acti iustificantur ipsam implentes iuxta illud [illegible]
[illegible] in lege perfecte libertatis / ut non obliviosus auditor sed
factor operis beatus in facto suo erit. Vel sic supra doluit de
penis damnatorum hic iam consolatur de [illegible] a penis pe-
regrinorum / hoc est qui sunt hic advene et peregrini evadunt illas pe-
nas / in quas incidunt cives et heredes mundi iuxta illud apostoli redimen-
tes tempus / quoniam dies mali sunt. Vel sic supra etiam compassus est
miseriis proximorum hic iam letatur de profectibus eorum dicit quod
divine iustificationes sunt perfecti nostri erant sibi cantabiles
inter miserias huius vite secundum Ambrosium sic continuat supra propheta
declinabat superbos / et non monebat eorum profectibus / con-
solabatur divinis mandatis / et tristabatur alienis peccatis hic vero
reddit causam illorum omnium / quare non sed non frangebatur peregri-
nationibus istis dicit Cantabiles michi erant etc. Augustinus autem istum pre-
cedentem / et sequentem non continuat precedentibus sed dicit eos in prece-
dentibus inclusos. Dicit enim sic Inquit hic duos versus ad singulos prece-
dentes superius aptari Secundo unumquodque iudiciorum tuorum a
seculo domine / ad hoc refert quod dicit tenuit me peccatoribus [illegible]
vero ibi dicit Adhuc referam Cantabiles michi erant etc.
sic vi Augustinus hos versus superius esse expositos in precedentibus. Et licet
verum hoc sit / quo ad aliqua tamen aliqua expositione istum tamen
invenimus / que ibi non erant dicta. Sicut apparet per tres expositiones
versiculi precedentis Memor fui nocte [illegible] supra posita est
secunda consolationis scilicet recordatio divinorum iudiciorum hic
ponitur tertia / que est lectio et meditatio scripturarum Et notandum quod
[illegible] pro declaratione litere [illegible] homo in hac vita possit esse
ordinatus quo ad deum / quo ad proximum / et quo ad mundum / quod
quod sit verum / patet ex textu istius / quia primo ostendit orationem hominis

Compilatus sum

Nota

ad deum, quia cantabiles non erant, neque non erat accidiosus, piger ac tediosus, sed letus et hylaris, in quo consistit ordinacio quo ad deum, quia hylarem datorem diligit deus. Ecce describit habitudinem hominis ad proximum, quia non erat invidiosus, sed equalis et rectus.
Addit: iustificaciones tue, quia quando hylaris in hiis que dei sunt, tunc habet iustificaciones erga proximos. Iustus enim est deus et iusticias dilexit, et in equitate videbit vultus eius. Tercio ostendit qualiter homo debet se habere ad mundum, quia in loco peregrinacionis mee, quia non debet hic querere manentem civitatem, sed inquirere futuram. Ex hiis vitalis patet vita hominis, et probacio ad omnia que sunt dei, scilicet debet habere obedienciam et promptitudinem, iuxta illud: paratus sum et non sum turbatus. Ergo erga proximum tenetur esse rectus, et erga mundum peregrinus, quia quamvis hic est domus voluntatis et precepti, et peregrinus non valet ire ad eum, et esse letum in mente dimorare est presumpcionis, ubi enim timor esse debet. Quo ad hoc quod facit homo ex se ipso debet esse ordinatus ad proximum, sed homo quemvis tenetur se odire iuxta illud: qui non odit se ipsum et animam suam non est me dignus. Ideo necesse quemvis debet esse proximo in mundo, quia homo factus est dominus mundi iuxta illud: dominamini piscibus maris, volatilibus celi, et bestiis terre. Ideo non debet contempnere ea que sunt mundi, sed eis uti ad libitum ad libitum, quia oppositum facere vicium ingratitudinis esse. Et patet quod quo ad omnes partes est falsa. Dimissio autem huius consilii patet per oppositum, certum cum oppositum vel sic possit dividi ut dividit glosa, scilicet enim describens consolacionem per septimus. Primo describit eius consolacionis modum, dicit tabiles erant. Secundo iustificaciones. Tercio conformitate, quia in loco peregrinacionis. Dicit ergo iustificaciones tue, id est ordinaciones iusticie, scilicet in me, et quo ad deum et quo ad proximum, et quo ad mundum; sed tangit quod nec erit cantabiles sicantes et delectabiles. Secundo est contra eorum predictum hominis, contra quem opponens, quia nec delectasti inimicos meos super me. Et homo qui non augustiatur tribulatur tantis tribulacionibus, tantis scandalis, tantis miseriacionibus, tanta pressura pressura. Cum deus venit in maiores tribulaciones iustis et impiis, erunt mihi cantabiles domine iustificaciones, quia hic stabunt iusti in magna constancia adversus eos qui se augustiaverunt. Tunc mirabuntur deicientes filios dei computabuntur et inter sanctos erit sors illorum. Tunc eius vitas impletura. Exaltabo te domine quoniam suscepisti me nec delectasti inimicos meos super me. Et quo ad ipsum hic homo erit ordinatissimus quo ad deum. Tercio quia tunc vincetur sunt pro vero tunc ut contra deum. Et presumpserunt omnia que fiunt paront, apparebit enim Christus in gloria et terget sudorem et peribit lacrima, tunc mortis cessabit aculeus, quia et absorbebitur mors in victoria, et verum et letitia perpetua

dat sup capitis eorum/ Ex quo habetur ulterius quod ista
hanc beatitudinem nullus incidet defectus/ non cognitionis/ quia
omnis cognoscet eum a maximo usque ad minimum/ non dilectionis
quia ut Wilhelmus dicit et bene ab immensitate divini amoris
tota nostra absorbebitur/ quia et deus erit omnia in omnibus/ nec
aliud quod possit optari/ quia ibi implebuntur desideria sin-
gulorum iuxta illud replebimur in bonis domus tue. Sicut ut
Augustinus dicit bona illius domus dulcia incomparabilia im-
mortalia incontaminabilia et sempiterna. Ex quo ulterius habetur
quod ordinatio hac adepta in contemplatione dei delectatio
erit secura/ hoc est Augustinus dicit super illud cantabo et psalmum
dicam domino/ securi erimus/ et securi cantabimus/ et securi psal-
lemus/ cum contemplabimur delectationem dei. Sed nunc in creaturarum
laude laborat humanus sermo adhuc/ ut non inveniat quomodo
digne laudat eum/ cum ad creatorem venit/ quid aget/ cer-
te sermone deficiente/ non restat nisi iubilatio/ nisi vox leti-
cie vox gaudii/ vox gratulationis/ et gratiarum actionis/ et cum talibus
iste in loco peregrinationis se occupabat David talibus in-
dicat/ et ille fibule quibus electi iustificabuntur/ purificabuntur
et ordinabuntur/ ita quod quod in via decantabat/ illa que
sunt in patria/ non solum revolvendo illa corde/ sed eciam laudan-
do ore et voce. Ex isto accipitur quod ad ordinationem hoc
ad deum requiritur occupatio cum hiis que sunt patrie celestis
Secunda quia quod tali occupatione sequitur laudatio dei/ Se-
cundum dicitur in psalmo dedisti hereditatem timentibus nomen tuum
dicit super dies annos etc. dies iracionis et gratulationis/ et sic
sic psalmum dicam nomini tuo in seculum seculi. Tercio quia quod hanc
rememorationem cognoscimus nos esse dei filios patris adhere-
ditatem suam possidendam adoptatos. Dicit enim Augustinus super
eodem verbo dedisti hereditatem timentibus nomen tuum/ laborat
filius ut suscipiat patri suorum hereditatem quibus mortuis
successuri sunt. Nos vero laboramus accipere hereditatem ab
illo patre non cui morienti succedamus/ sed cum quo in illo omni ipsa
hereditate eterna maneamus. Quarto quia quod recogitatione talium
cognoscimus quod nos misericordes et veraces esse debemus
in presenti sicut vitas et veritas in illa retributione conveniunt
ecclesie patri. Unde Augustinus super illo miam et veritatem eius quis re-
quiret dicit veritatem quam in vita nostra attendit deus secundum bonitatem
suam ut nobis vitam eternam promittet/ vitas dicit quia non fal-
lit reddere quod promisit/ et sic cognoscet hoc et fa-
ciamus et quia deus nobis exhibuit unum sic nos faciamus
eam egenos et inopes/ et veritatem non petendo aut
adiciendo petentium petendo. Sunt quoque ex hiis que deus sunt
languntur celestis ipsum laudamus iustificatur/ quia non est speciosa
laus in ore peccatoris. Sunt illa gaudia cogi-
tando quod cognitione filiationis laboramus per adoptionem

Iuxta id bernardi merores qui ipsi multis consequuntur / Sed quia vacans est digne et perfecte ... propter vitatem promissam promissa

coronam / eternam iustificacionis / et gloriosam laborum. Gloriosum est enim
Et ibi qui in melius sic ~~in nobis~~ reformamur fieri / que in presenti sunt
reformamur eternam iustificacionis iuxta id / quia iustus est iustificare ad
hunc omnium servitores / id est apti sunt ad consequendum id quod ergo nunc est
promissum. Dicit enim Augustinus Non est iustum ut deus perseve-
rantes in peccatis ponat ubi posituri sunt eos / qui recesserunt a peccatis
Iste dei gradi iustificacionis decantabat efficaciter in peregrinacione
sua / et in omnibus istis / non que sua sunt / sed que ihesu christi querebat. Dicit enim Augustinus multi querunt magis et veritatem dei
in libris dicere / et non didicerunt vivere non illi / sed sibi / predicant magis et veritatem / predicant eius laudes et prioritatem /
ostendunt quod semper querenda esse patriam celestem / sed ideo
ut ergo talem predicacione / habeant commoda sibi / et ita querunt
que sua sunt / et non querunt que sunt ihesu christi / id est ut nostra
ea vitas prodessent membris suis / pro quibus ipse mortuus est
secundum Augustinum. Iste autem dicit hic iustificaciones id est illorum comparacionis
per quibus fit iustificacio cantabiles erant michi / id est eas decantabam
non quod propter aliquod temporale commodum sed ut michi esset profectus ad
patrie ascensionem / quod faciunt illi qui perseverant in bonis usque
ad in fine. Et ergo subdit in loco peregrinacionis mee / id est deo non
sistendo hic / sed ut peregrinus anhelando ad patriam quam fatiebar

Visa ordinacione hominis ad deum / per hiis que in prima erunt
videndum / est in eis que sunt quod homo ad deum ordinatus esse
possit. Circa quod advertendum quod soli illi ordinati sunt ad
deum / qui in omnibus subditi sunt deo / et non subditi sibi
dicit Augustinus pessimi sunt et distorti / illos autem deo subditos
esse dicimus / qui per omnibus que dei sunt querunt. Secundo circa
quod creaturarum multitudo non derogat ordinacioni hominis ad deum
Ideo quod ut Augustinus dicit / animo cernenti creaturis / omnis creatura
hec clamant. Deus me fecit / et quamvis animum ex parte delectat / illius
consideracio concipit creatoris bonitatem / nec cessat deus
ante oculos nostros ponere opera sua / ut videntes que possumus
amemus / que non possumus videre / quod non dum potest conspici puritate
cordis nostri / sed id est per creaturas ergo cognoscimus dei sapienciam / quia
regi ac digni opus est / et omnia ordinavit / reperiet ergo ipso
per creaturas locum suum / quia sicut omnia propter hominem creata sunt / sic homo propter se tantum deum creatus est / et quod et se /
et omnia in deum referre debet. Tercio autem quod temporalium habundancia non dissipat ordinacionem hominis ad deum / Ideo quod se-
per deus dat eam ut amaretur. Unde Augustinus in multis libris
dicit quod omnia ad vitam eternam ponit / sic enim dicit que est
terrena prosperitas / et respondit / cum sani sumus in carne
/ cum habundant omnia quibus vivimus / cum incolumitas nostra
conservatur incolumitatis / cum fructus large proveniunt

potencia cum publica necesse est / quia omnia fecit / hec eadem providimus primam bonitatem / cum uniti opus et quia omnia replevit / de quo congruentius cum sapiunt

cum sol lucet / et pluvia plurima pluit / quicumque inde non laudat
deum ingratus est Augustinus: quod si terrena ea non dei sunt omnia
Et sequitur Confitemini domino in cythara etc. / vult quod vbi homo in
habundantia ad deum ordinationem habet / quando credit ea a deo pro
venire / dicit: aut forte aliter ea dat cogitandus est / quia dat
et qualis Ergo qui laudat deum inde / dicitur: quicumque inde
deum non laudat / ingratus est Tertio qui ex hiis spem recipit
de maioribus adipiscendis Deum inde magis significat quod
seruet bonus / non ostendet qualia donet malis / sed et patrum
quod in aduersis homo amittet ordinationem ad deum / quia ut
idem dicit / licet ex parte fragilitatis humane dolores ea
rerum pressure tribulationes temptationes dampna et pauper-
tates sunt / tamen homo ordinatus est in hiis quando credit / quod hec
ex diuina gubernatione proueniunt / et ex hoc quod ipsa sapientia / que
attingit a fine ad finem / fortiter et disponit omnia suauiter / et ideo
dat deus Unde Job in pressuris constitutus dixit non domini
benedictum Ex quo elicitur / quod nihil potest interrumpere ~~sermonem~~ ordi-
nationem hominis ad deum / sine voluntate eius Ergo / quod si
habundat terrena gratias agit / illi qui dedit Si vero habun-
dat aduersa laudat / illud qui permisit / quoniam secundum ut dicit
Augustinus ut ille qui dedit ablatum non est / licet ablata sunt / quod
dederit Et sic est respectu istorum inferiorum / quod homo
in omnibus qualitercumque eveniat ordinatus ad deum potest esse
Et hec de superioribus sentiendum Unde si tibi aduenit domini timore
dicit Augustinus Si times timendo noli male facere / et adiscas
amare non facere / quia et si pena deterret / tamen iustitia habet formam
suam / que suos ammat amatores Si vero tibi domini imperium
placet ~~dominus~~ sapientie dicit Augustinus munda cor ut eius pulchritudinem
~~vide~~ intueri possis ipsa est enim / que suos amatores componit
in omnibus ad eam / ut eis non curat displicere aliis / in quo
se sentit sapientie diuine complacere Et ponit Augustinus exemplum de ama-
toribus lubricis / quia illos componit lubricus amor Illi non
curat in quibuscumque eis gravius hominibus diuinis feminalibus
quibus taceant placere possent Et subdit ex quo illi non curant
non reprehensores veritatis / ut sunt formosi fallaces / nos in ministe-
riis rebus in quibus placeamus sapientie dei / in illos debeamus ~~innumeris~~ ministerium
~~per~~ curare veri sordes / qui non habent oculos quibus videant
quod amamus Ex quibus elicitur quod non est homo potest prorumpere in
canticum dei iustificatorum quod dicit Augustinus exponendo illud
Cantate domino canticum nouum non pertinet canticum nouum ad
peccatores homines / non est dicit nisi homines noui renouati per
gratiam ex vetustate / et non pertinentes ad nouum testamentum / cui
ita promissum est regnum celorum Et ideo iste dicit michi sed
~~pl~~ in nouato / dei iustificatore .i. aduersa et prospera

naturalia et gratuita in quibus iustificatio conservatur. Erant
cantabiles non cantabam illas male ut debebam auditorem offe-
derem, non sic ut tunc artifici summo qui tunc perfectissime scit
musica displicerem. Dicit enim Augustinus quod in te musica non ago
sit artificem respondit. Bene ego cantabam dicit Augustinus quia non
quaerebam voces et sillabas in quibus delectaretur deus
quia sic sentire prius non est, sed utebar vocibus et sillabis ut
quod eis possem inspirare illa quae verbis non possum explicare.
Cantavi ergo deo iustificatos secundum Augustinum non est aliud nisi cordibus
et vocibus cantici sermone impleri et laeticia tanta quae verbis
non possit exprimi. Quibus itaque premissis post secundo principale. Secundo
volens esse ad deum ordinatum necesse est cum omnibus
suis deo esse unitum. Dicit enim Augustinus super illud Diligam quibus filiis
tui in fortibus domine qui tantum in quo vult donum similis esse ut
ad ipsum stet, ut ad illam sua fortitudine custodiat, ut ei conse-
creat, ut quod ipso tamquam cera signetur quo anulo, ut ei affixus
fiat imagine eius, ut ei adhaerendo custodiat similitudinem
eius, ad quam facta est, id est totus in ipsum ordinatus. Ergo
quia deus cum suis donis est venerandus, quia deo est
inhaerendum ut dicit Pr(a)efatio (?) concludens, et quia non inhaereretur
sibi nisi in donis, id est in talibus est venerandus. Et id
dicit Scriptura: Repleatur os meum laude tua, ut cantem gloriam
tuam, tota die magnitudinem tuam. Augustinus exponit tota die
id est sine intermissione matris meae. Et alibi: In te cantatio
mea semper, id est antequam essem fecisti, et cum essem salutem
dedisti. Unde In te confirmatus sum ex utero, de ventre matris
meae tu es protector meus, protector sane, quia cum peccas-
sem remisisti, cum commisissem admonuisti, ne procederem
conasti. Et ego spes mea a iuventute mea, et usque in senec-
ta et senium deus ne derelinquas me. Ex quo elicitur quod ea
quae sunt divina semper sunt in memoria reducenda, quia non posset
sine actuali memoria venerari. Et dicit semper, quia et in bonis
in malis, in bonis quae facimus, in malis quae patimur, quia
ut Augustinus dicit quod donis dei in bonis quae facimus placet nobis
deus, et in malis quae patimur non displicet nobis deus.
Et quia in qualibet memoria divina est tantum adeo dicit sicut can-
tabiles mihi erant iustificationes tuae. Unde dicit Augustinus quod sine
tenet id est memorit (?) cantans, et quae cantabitur nullus non adhaerit
corporis. Et sequitur ut expelleret et eliminaret oblivio a
domo sua sua cantores sibi verum salem constituit, quem toto
spiritu accipiendo cognitionem divinorum incedat. Et ubi advertendum
quod cantus valet ad multa, primo ad impinendam memoriae
id quod cantatur. Unde dicit Augustinus non perfunctorie tristamus cau-
tata sicut ea quae legimus, sic quia non abest cordis malis
quod nobis supra cibos spirituales quaerimus. Secundo ad ruminandum

antae dulcia ad literam mihi aliud est nisi emittere voces cum drupstate (?) concordi et proportionata leticiam ad demonstrandum
et ille cantus fit sed in bono et in malo, primo fit officium orationem, laudes et gratiarum actiones, et spiritualem exultationem
et ubi divini praedicatores unde de talibus cantibus dicitur sicut Kalypson (?) pui. Ex sacris totis archa foederis dominus insurget
cantabat. In malo vero fit inanem letitiam, iactantiam, lascivam derisionem, detractionem, et de quibus
cantibus dicitur responsione non. Vox cantantis infenestra corvus in superliminari. Ex quo eliciuntur quod in sanctis spiritualibus
inveniuntur de cantu sic laudabilis et naturalis amabilis et allectorius, dignabilis et receptoria
et ut angelis et aula, quia angelis delectantur in cantando, aula ubi non, etiam bene angelis et potissime puellae
libenter et delectabiliter solent cantare et semper cum fuerint saciatae. Sic revera apostoli iste cedra
et bestias spirituales scilicet pastores et aves celestes id est viros contemplativos honores et iustos. Unde liceat

i. peccatores in cantu et letitia spirituali nullatenus se delectant. Ancti vero i. viri spirituales cantica salutis frequentant et magis cum fuerint saturati. Nam homines qui corporalibus vel gravioribus et utilibus a deo fuerunt saturati solent cantare cantiones et carpaciam. de quibus innuit psalmista Cantabo domino qui bona tribuit mihi. Qui vero sentiunt infortunium et tribulationes tunc solent tacere propter conpunctionem cordis et spirituales consolationes. de quibus contra clamant. Et cum quis saturatur a deo pabulo sacre scripture ergo dicitur Ezech. 22 fili hominis leva carmen lugubre. Qui autem saturantur a deo ... tunc cantat predicationes et aliorum eruditionem

ea que memorie infiguntur. Et tu Ambrosius super hic addidit de illis amabilibus que carmen ruminat et in lege mosaica esse dicitur. ita et nos de nostre memorie thezauro de interioribus nostris ruminando nobis pabulum spirituale premanus. ymmo cantica psalmi dei mistificatos sint nostre cantilene psallamus spiritu psallamus et mente ne per oblitum simus vite nostre. Dicatur unicuique nostrum abiecisti sermones meos post te. Tertio videlicet ad delectandum in bonis spiritualibus. unde propheta sunt hic allegat Ambrosius ut perfectaret pueris iubebat psallere. vox dat ut suavi mutata dulcedine. spiritualis gratia infunderetur. Quarto valet ad gaudendum unde in psalmo exultabunt labia mea cum cantavero tibi et anima mea quam redemisti. unde et in domo patris filio revertente audita est symphonia. Dicit Ambrosius qua fideles audientes delectabantur et audiebat. Et subdit Ambrosius dulcis dulcis cantilena que corpus everberat et mente animi quam confirmat. Quinto videlicet ad removendum tedia. unde Roza dicit super id exultabunt labia mea. Dicit hic cantus levat labores et tedia tollit. Et Ambrosius dicit qui cantat varius est et dum carmina ... ... cogitaciones relegat et se non sonum corporis voce sed curarum cogitationes relegat. Et se non sonum corporis voce sed ... ... mentis vicinitate dimittit non tamquam inopia ... mentis ... ab omnibus corporalium affectibus sollicitudine. sed tamquam liber ab omnibus corporalium affectibus passionum. Hinc est quod Boecius primo musice dicit, cantus ebrietate et furias tollit. molestias molestia corporis et mentis ... et furias tollit. ... et omnem etatem delectat. Sexto perturbationem mitigat. et omnem etatem delectat. Septimo videlicet ad excitandum alios. Dicit enim Bregg... ... super

Hec per cantica et psalmodia provocantur spiritus prophetie compunctionis et devotionis. et paratur iter deo. ut veniat ad cor audientium. unde et dominus non est dedignatus dicere Cantavimus vobis et non saltastis. Cantat dominus in ... vocum delectorum. et debemus videri mente attollere. ipsi non fecerunt ... reprehenduntur. et propter istas causas et si que alie sunt prophete mistificatos domino i. divina indicantes ... ... arguit. et in quibus mistificatur deus erat cantabile. i. quod cantum et carmen promulgatione delectales. i. dulce ... i. quod cantum et carmen promulgatione delectales. ... in indicans ... de peccatoribus destruebant quod passione ... ... letabar quod cor nimia ... Vel sunt mistificatos tue. ut ... proponit. i. scripture sacre. que mistificant docendo. suadendo. mistica et mistica ... ... docendo. suadendo. mistica et mistica ... delectabiles. audiendo corde. Erant mihi cantabiles i. delectabiles. Vel mistificatos ... dei ymmo compositos et predicatos. que probant deum esse mistum ... psalmi. et cantica. que probant deum esse mistum et iterum mistum in ... mistum in ... Erat pr[e]cando mistum in ... mistum in ...

apostolus angelus qui habebat tubas parantes se ut canerent. tube. tube cum domini sacre scripture quibus ... vere est ut canamus ... ... Si vero fuerunt saturati ... ... confessionis ... ... i. Cor. 15 canet cum tuba et mortui resurgent in corrupti. tuba in confessione facit mortuos peccatores a corruptione ... quibus ... ... est utilis ad multa

cantabiles propter quod quadruplices sunt dictus. Et propterea
sic quod non omnia corporalia sunt ordinata in deum obiciendo. Propter
in laudibus dei resonat vox laudis, ut in psalmo de voce leticie
et exultacionis in tabernaculis iustorum. Et omnibus hic adnectitur quod
David percuciendo cytaram a Saul effugabat demonium et
saltando coram archa dei et cantando in organis iu-
stificatus est, et Micol filia Saul, quia eum reprehendit, sterilitate
est dampnata. Iam videndum de ordine hominis ad pro-
ximum, quia necesse est esse quemlibet ordinatum ad deum et remanere
inordinatum ad proximum, propter quod ex ordinacione ad deum e-
manat ordinacio ad proximum, et ex inordinacione ad proximum
oritur non ordinari ad deum, iuxta illud mandatum habemus ad
deum a deo, ut qui diligit deum, diligat et fratrem suum.
Item Io. iiii: Qui non diligit proximum quem videt, deum quem non
videt, quomodo potest diligere? Item ista quia ordinacio ad proximum
consistit in iusticia que est fundamentum omnium statuum, que
est linea ~~inobliquabilis~~ inobliquabilis omnium relacionum
et est regula morum, ac actionum omnium personarum mancipa-
te in mundo secundum Senece volenciam. Sed valde multi sunt status
multe sunt hominum ad invicem relaciones, et varie sunt secundum hec
regula hec actiones, et ordinaciones hominis ad quemlibet alium con-
veniunt, scilicet dicentes iustificaciones. Est autem iusticia, secundum Ber-
nonem de Cassia, diligere similes in non repudiata omni
culpa. Ex quo sequitur quod dilectio comes est iusticie. Est quia qui
non diligit iniustus est, quia manet in morte. Secundo dilectionem
reddere secundum virtutem iusticie necesse est, quia et ethnici et pub-
licani diligentes se diligunt. Et sapiens dicit: Diligentes
me diligo. Tercio mutuam a quolibet dileccionem requirere contra
ius se ad proximos ordinacionem, quia qui vult ab omnibus
diligi vult cum omnibus esse in communione. Dileccio in quolibet
convenit cum quolibet, ut dicit Augustinus. Ex quibus sic quod ad
ordinacionem quo ad proximos requiritur ~~omnibus esse~~
omnium virium anime reformacio. Primo racionis ne de proximo malum
iniquum iudicet, sed condicendo proximos a consorcio bonorum,
et a proposito eos in societate iniquorum, aut vocinando aliquod
malum ex alio. Secundo memorie ne obliviscatur bonorum pro-
ximi ad retribucionem, et recordaretur malorum ad vindic-
tam. Tercio concupiscibilis ne odiret, sed sic quod a se adesset eciam
odiendi diligere, iuxta illud dileximus. Diligite inimicos vestros.
Tercio irascibilis namque viribus ordinatis tollitur presumptuosa suspi-
cio iudicium quodlibet prohibitum, quod possit versari
in animo. Et quia hec singulari est valde difficile et
ita grave est non peccare contra proximum verbo sine sermone.
Tercia ut Augustinus dicit: Sit tercio peccat cum verbis in

9o 27

ptinentibus petit publice / aut eum pruriencia abscondit silencio / quod
in contractione committitur / que fit cum homo tractat proximi mita / et quod
corrumpit in ea que ad suam vel pertinet honestatem / Sed grauius est
eum peccare contra eam concupiscencia carnis / que ibi prohibetur non eadem
prohibitus vxorem proximi tui / 2m quod res proximi in maiori pietate vertunt
Sed grauissimum in concupiscencia omnium que prohibetur / cum dicitur non
concupiscas rem proximi tui / 2m quod res proximi in maiori necessitate
vertunt considerande quam vxoris eius / Quibus ita deductis ponitur
16a / Sicut multe sunt hominum ad inuicem relaciones / tamen ordinaciones
omnium ex diuina lege pertinet ad prima pars patet / quod est relacio parentum
ad filios Dicit. n. Ecc. quod parentes thezaurisant filiis / Ex quo
patet quod ex lege nature parentes possint filiis / vel quod sunt solicitu-
dinem de eis / 2a relacio est dominorum ad seruos iuxta
id Imposuisti homines super capita nostra / Ex quo patet quod
domini habent coherciciones in seruos iuxta id Ita et ego sum homo
habens sub potestate mea milites / Dico huic vade et venit
3a relacio est coniugum ad inuicem iuxta id Hoc nunc os
ex ossibus meis / et caro de carne mea / Ex quo patet quod viri
habent potestatem in vxoribus dominacionem iuxta id ad virum erit conuersio
tua / et sub eius potestate eris / Quarta est omnium in mutua
amicicia / que in duobus preceptis non fundatur / Scilicet non facias
alii / quod tibi non vis fieri / Et e contrario fac alii quod tibi
vis fieri / quod amicicia est in quantum possibile / non lateat eadem
voluntas / Et ex istis quatuor viciis patet conclusio / Contra quod diuerse
alie subordinaciones hominum / utputa ex subordinacione scienciarum
et sub ordinacione diuersarum arcium / et ex sub ordinacione
diuersarum superioritatum / ex sub ordinacione diuersarum perfeccionum
et ex variabilitate diuersorum accidencium / 2m quod contingit
accidit in hominibus diuersis respectibus / Secunda pars conclusionis dicit
quod ordinaciones omnium relacionum ex diuina lege habent principium / patet
primo de relacione parentum ad filios / quod illa habet ex illo
precepto, Honora patrem et matrem / sicut enim scribitur Honor
filiis seruientibus amor / et ne filios prouocet ad malum
Nota autem quod ordinacio ad deum parentum ad filios in hiis
precepti principaliter consistit / primo quod eos plus amet quam alios homines
licet in eis sit non similis / 2o in hoc quod pater ad filium refertur
et e contrario erit amoris actus specialior et feruencior / quod non
fecit nisi specialis necessitas in illam relacionem subintrarem quam contin-
gat nec facere non potest / 3o quod plus amet in eis quod sunt ho-
mines / quam quod sunt carnis filii / 4o quod et a deo cum infantes sunt
eos nutriant / ut ad etatem venientes fiant racionales / Si autem
non habent racionem / quia filii fuerint ut homines dolet / quod abiciens
natus est / Prov. xvii. Dolor patris filius stultus / et ira
matris que genuit eum / Et quod tamen in filiis considerant / Sed
quod sunt homines / quod habent solum ex anima racionali in qua est

Dei ymago. Scd'o q sunt filii q sunt p traductione seminis
Tercio q sunt xani q puenit p fide baptali. Ideo parentes tenentur
conservare in filiis plures dei ymagines. Primam, scilicet quia plures
q sunt homines, et ita facti ad ymaginem dei. Scd'o q sunt cornu[pti]
filii, et ita eorum consistit similitudine species. Et per hoc tenentur conser-
vare eorum xanitatem que consistit in moribus fidei, qui suscipiunt
quenientibus. Et maxime obligati sunt eos hortari verbis
exemplis et quenientibus consiliis ut insisterent prosecucione
vltimi finis. Ex quo patet primo, q parentes debent filios a malo
reddere cautos, et sic filiis tenentur bonas vxores providere
et filiabus viros iustos, ne vnquam alterius consorcio a cultu
dei seducetur, aut quomodo maculetur. De quo preceptum patet
Deutron. xii, tenetur eos premunire a qualibet arte et secta
qua seduci possent, ne sequerentur viam bonam etc. Scd'o q debent
in xana conversacione reddere coaptos, quia et si conpedit homini decitum
fieri in conversacione homini, tamen placita conversacio homini non
placet altissimo, nisi eam fides principiet mediet et finiet, quia
omnia opera altissimi sunt in fide. Vnde Thobias docuit filium
ut nulli consentiret pecco, et ne pretermitteret precepta dei sui. Tercio
obligati sunt diligentissime filiis omnia iusticia ad mores
reducere, ut tota species filiorum esset in omni creatore iuxta
id quod mandat publius, et q sequitur usque ibi et mandata eius
conservat. Et ut patet p benedictione, quam ysaac dedit filio
dilecto, et ypso parentes suos filios tenentur ducere ad vite altitudinem
delinquentes autem debent punire. Jacobus benedicens xii filios suos do-
cuit eos bonos mores et arguebat pueros, et tunc de sollicitam ador-
natorum duorum ad suos et regendum ad subiectos quibus ut dicitur cap. v. data
est potestas adeo a rege altissimo qui sunt ministri illius regni a lege
voluntatis eius etc. Circa ordinacio ad subiectos consistit in hiis primo ut
temporale regnum disponat propter eternum regnum, et ut iudicia fiant ad e-
vitandum eternum iudicium. Et ideo quia ad illum finem debent regi, ipsi q
adeo creati sunt. Secundo ut eorum metu compescatur temeritas malorum
audacia et nocendi facultas. Et ideo quia si quis potuerit quis in pace bene
agere, et tota fiet in nocencia inter homines. Tercio ut iusticiam dei
ministraret et in voluntate debent si deus iustus est et iusticias diligit, et
ipsi ergo iusti sunt et iusticiam diligant, qui hoc fit cum omnia faciunt pro
amore iusticie. Ex quo sequitur contra mulos presidentibus irritum prohibet
quia eorum iusticiam faciunt colimoe pro more vindicte, non faciunt
eam pro amore iusticie. Ut quod dicitur non occides. Unde in deum
in iniquitate animi, in simplicitate cordis, et in conpressione
omnia iudicate. Scd'o lex dei a iudicibus abscondit delectatorum
luxurie, quia illa euertit iustum iudicium, ut patet de senibus respectu
Susanne Danielis xiii. Unde Iudici plurimum prohibet habere plures
vxores, ne effeminatus veritatem discernere nequeat. Tercio
iudicem conpetit diuitibus ardor avaricie, quia iste coecat oculos
sapientium, et pervertit verba ut dicit Symon de cassia q

quod sicut vitia non prohiberet lex divina / quia istud opus absque omni vitio fieri non posset etc. / quia opus istud de auctoritate oritur / quae vitio non amputatur / sed id ut concupiscentia faciente fiet mitius. Et quod dicitur de ordinatione quae debebitur coniugibus secundum originem institutionis accepit ab adiutorio / propterea institutum est ad propagationem. Sed in nova lege addita est ei castitas VII Cor. VII. Unusquisque suam uxorem habeat propter fornicationem scilicet evitandam sicut est ad conservandam castitatem / non illam virginitatis / quam in matrimonio amiserunt / sed inferiorem. Ex quo patet primo / quod coniuges possunt esse casti. Unde Augustinus non praefert caelibatum Iohannis coniugio Habrae / quod non est propter aliud quod caste Habraam utebatur illud. Ex quo patet quod actus coniugii possunt esse virtuosi. Si enim coniuges possunt esse casti / sic et eorum actus possunt esse virtuosi / quoniam castitas est virtus et patet possunt enim procedere de iustitia cum unus reddit alteri debitum / possunt procedere de obedientia / sicut Abraham iussu Dei accessit ad Cethuram / et recepit / et Abraham iussu Sarae accessit ad Agar / quae putatur fuisse loco eius / possunt procedere de fide / ut si coeunt propter prolem / ad dilatationem fidei et cultus divini / possunt procedere de circumspectione et in unum medicinae / ut si vir considerat mulierem ardescere et prae pudore non petit / et exigit debitum ad fornicationem vitandam. Ex quo patet 3o quod proles coniugii etsi non stat cum incorruptione corporis / stat tamen cum corruptione mentis / stat in sanctis hominibus generare / ut patet de Elcana / et Anna / et patet de Elizabeth et Zacharia / et patet de Ioachim et Anna. VII Cor. VII dicit de virgine si virgo nubat non peccat. Ex quo patet quod coniugium sic est ordinatum quod coniuges vivunt sine pruriente libidine / sine ardore vitiosa / aspicientes ad retributionem aeternae beatitudinis / quia coniugium ab initio ordinatum est ad fruendum beatitudine aeterna / sed de ordinatione in qua omnia conservanda Simon de Cassia ponit istam regulam. Omnes qui volunt ordinate vivere aspiciant ad redemptionem nostram / ad conformitatem imaginis / ad veritatem fidei / ad retributionem et actiones Iesu Christi. Caritas quae ex consideratione Christi accipitur vincendi charitas et nutritur equaliter ... ex actionibus generatur caritas. Et ad hoc quod facit considerationem possit notari / de quo subditur in loco peregrinationis nostrae. Nam ipsi erant iustificatores quamdiu erat iustitia et iuste se habebant inter homines erant cantabiles in sua ... et delectabiles quia peregrinus erat in terra. Ex quo patet quod vitiosa diversitas ex horum in consideratione procedit / quia non homo non considerat se esse in eo iam iam statim erga proximum insurgit. Unde illi qui primo in ... reperiunt civitates aedificare tamquam essent in hoc mundo cives / receperunt erga proximos bella gerere ...

... mundi cum saeculi contemptor / et caeli contemplator / est peregrinus mundi et hospes suae sicut peregrinus ... patriam de qua natus est ... veracis ... et habitatorum ... tendit ... suam patriam / de qua ... tempore ad patriam suam teste ... formatus est ... ad ... ad ... cessat ... civitatem ... filius natus est ... / adhuc hic ... civitatem ... ad ... civitatis ... / erat cum senex est ... / quamvis ... in eadem statu manens ... ad ... regnavit ... finaliter ... / quia ... apostoli / ... sed ... / ... regni ... non ... exemplo ... affectant ... / ... plurima tolerant tribulationes ... / ... bona ... / ... vocant delicias ... [illegible]

Excitatur quod consideracio et inconsideracio istius facit diversitatem
in hominibus / ex hoc enim quod aliquis scit se esse hospitem et advenam
in mundo respicit deum recto animo et corde perfecto / homo vero sine fun-
de ille autem qui putat se esse civem [illegible] est animi / et in
moribus [illegible] utrumque de Abel et Kaym et de Ioseph et fratribus
eius. Unde scribitur quod si domino gracia hominum in unum non convenirent
nisi miraculo / quia ex hiis que cum in mundi sunt secuntur / vita iusti
~~vita iustorum~~ quod est ludibrium / et iustorum vita mundanorum stulti-
cia est vii Augustinus tractatu id [illegible] tamquam prodigium factus sum multis / dicat quod
factus sum prodigium / tempore fidei / tempore gracie / tempore humilitatis / tempore do-
loris / tempore infirmitatis unde insultant in qui me putant prodigium
et recte quod non video ille hoc quod est in potu in rapinis
in luxuriis etc. ego ambulo via dissilem contemptus ea que
presencia sunt / et ex timens ista scilicet / nec alicubi securus sum
nisi in promissionibus dei et ille. Ex hiis premissis potest homo
ecia de omnibus iustos querit cives et domesticos dei esse
Unde non vult apostolus ut dicitur dicat nos in domo dei / et iusti
dei devocione advenas esse atque peregrinos / sed cives sanctorum
et domesticos dei / dicit enim non advenas et peregrinos / sed cives
vos sanctorum et domestici dei superedificati supra fundamentum
etc. Et Ihesus iam non dicam vos servos sed amicos / quia omnia que
audivi a patre nota feci vobis. Ex quo sequitur quod domesticus
dei ex nullo est mundi / sicut est Ambrosius hic / et vide quod qui
est conversacione celestis / peregrinus est terrenus / ex hoc tamen mo-
della in confessione eorum qui terrena sapiunt dicit Unde
autem conversacio est in celis. Ex quo elicitur quod idem homo cum
que sub utroque istorum esse non potest / quia enim nemo potest duobus
dominis servire ita nemo quiescens in mundanis potest in celestibus
delectari quia hec se non compaciuntur mutuo ex quo singulis sub
hac [illegible] / quia ergo non contempserunt / quamvis nichil domus in
et ita iste dicit se delectatum
quod erat in terra peregrinus et solum in domus iustificacionibus
qui abstinet a carnalibus desideriis isti delectantur
iustus anima. Nam illi qui carnalia desideria que militant ad
fecerunt sibi cantores et cantatrices id est delicias filiorum
hominum quia tamen in omnibus talibus est vanitas et afflictio
spiritus. Et ex hiis patet quod sit magna delectacio in domus
iustificacionibus / ex quo quia ibi sunt cantabiles quia non est
nisi vanitas dolor et afflictio spiritus / ex quo illam
cantabilitate nulla potest successio temporum intercipere

Memor fui nocte nominis tui domine et custodivi legem tuam
Quamvis propheta dixit se esse consolatum ex iustificacione
hic tamen dicit quod ab hac consolacione non despicit
instruccionem bonos non curavit dignitates seculi fugiendo

Descripsit die et nocte / quia domini nominis eius iustificationes
decantabat / Dicit se memorem esse quod fuit in consummatione cogitationis
delectationis consummationem / Quando enim consolatio proficit / sed ea
finali melior comparet / quedam sophi est / ex prehensa gaudii
lucis occupat / Vel sic semper [illegible] habuit consolationem ex hoc
quod quando fecerunt / penitus evasit / quia eam dominus iustificationes
decantabat / in medio cordis / Hic tamen ostendit tamen illud evasi
omnis fuisse habet / quia in nocte adversitatis custodiunt legem
dei / quia enim noluerunt pati in facto suo / hic non fregit aliquem
terminationem mandatorum aliquo adverso / [illegible] illud ipse se semper ob
verbum omnia confisio fuerit meam / Vel sic semper letatus est
[illegible] de profectibus suis ex consolatione / hic tamen consequenter
profectus describit ex adversitate / valde enim proficiebat quia non
etiam adversitatis domini nomine habuit in memoria / a sua lege non
recedebat / Vel sic ut Lyra continuat / semper posita est tria parte
ea consolationis / videlicet lectio et meditatio scripturarum / ut describit
hic describitur tertia / videlicet pernoctatio in oratione devota / quia in
vobis sepe homo orando invenit / quod legendo et meditando
non invenit / Unde multi leguntur ex orationibus devotis in eo
quo non potuerunt in memoria profecisse / Vel sic ut continuat Ambrosius / semper
[illegible] audit quidem in suis propositis nullis frangebatur defectibus
nullis aut tediis / hic tamen describit speciale in istorum propositum
Dicit enim semper est propositum viri iusti / quod in omni tempore cantat dei lau-
des debet esse intentus / non solum die sed etiam nocte / Et hoc dicit
memor fui nocte / Et movetur hic pro declaratione huius

Utrum nocturna dei memoria proficiat ad implenda legis
mandata / quod quidem sit verum arguit / quia hic versus in quo [illegible] ex
memoria domini nominis in nocte dicit se legem dei custodivisse
esse / Et probatur ratione / quia non sunt impedimenta in cogitatione
memoriam proficit ad implendam legem / Velut ignorantia et
non solum parit negligentiam / sed etiam contemptum et transgres-
sionem / sunt hec enim que sunt fateor [illegible] / modo nox dicit removetur
hec impedimenta / ut videtur velle Ambrosius / et per consequens hoc
valet / In contrarium nox et dies sunt tempora vicissitudinis / non cooperantur
aliquid ad legis implectionem / ex quo non sunt id est quo
lex impletur / sed id est in quo debet impleri / et per consequens hoc sed
Et si nox proficit quo adhuc / tunc dies obesset
quia dies et nox sunt apposita / nec istorum appositi sunt
effectus / Et dividitur hic primo in duas partes / primo enim osten-
dit quod divinam memoriam habuit in adversis / Secundo ostendit
unde sibi hoc venit / ibi hec facta est michi / Prima per
quatuor partes / primo enim describitur memorie tenacitas
cum dicit memor fui / Secundo memorie huius diuturnitas / quia nocte
Tertio illius quod memorabatur excellentia / et dignitas
quia nominis tui / Quarto sequitur propterea utilitas / cum quidem

Nox id est gentes / Divisit lucem a tenebris / et vocavit lucem diem / et tenebras noctem / modo dictum est quod ille vicissitudines

q8 27 glo^a dñe memor fui nōis tui nocte .i. in spiritu cum ma ... nocte uo po^m in die / hec 2° Consurge lauda in nocte .vel in nocte aduersitatis ysa^e 26 desiderabit te in nocte

excluditur / Et in prodium .le.t. et Dicit ergo memor fui nocte / Notat b.t. ultra que ē post dei / quia solus deus est simpliciter supra tempus / quia solus ipse simpliciter nō secundum mensuram / nō secundum finis neque po steriꝰ / omnia .n. in uno sibi esse intelligit / et nō vadit de uno ad aliud / secundum omnia alia que sunt subiecta / Angeli quia mutant vnum .p. cognoscunt ꝑ alio / Et illi qui seruiunt nobis motibus diuersis mouentur et mutantur ꝑ multas experientias / Et successores nō sunt ita que sunt subiecta / ut illa que sunt sub sole / Et co heres in eccl^e / Omnia que sub sole sunt tempora habent / et suis spa tiis transeunt / Vbi gloza / Sbe spirituales nec loco / nec tempore conclu duntur / secundum que sub sole sunt / et intra tempus / omnia contrariis agi tantur / et nichil in eis perfectum / Ex quo elicitur et si deus tempori subiectus nō est / tamen diuersa opera facit temporibus distinctis / Ratio quia liber est in operibus suis / et ipse est causa voluntaria / et dilatoria / facit quicquid vult / et quando vult / et quomodo vult / quia sua voluntas est iustissimis racionibus repleta / Alia ratio quia deus facit opera sua secundum capacitatem nature / vnde vi^z quod deus quasi alia fecisset sub lege nature / alia sub lege moysi / et alia sub lege xp̄i / et tamen in deo nulla mutacio est / nec diuersitas / patet .i. tamen autem idem ipse es / secundum mutacio fiebat in hominibus / secundum cum quod homines fiebant magis carnales / secundum hoc carnalia eis precipiebantur / secundum quod erant duriores / secundum hoc eis grauiores pene addebantur / secundum quod erant spiritua liores / sic eis alicota iniungebatur / et sic lex legem secundum ho minum condicionem sequebatur / Ex quo quod homines tempori subiecti sunt / Racio quia multiplicati variantur / et quia sua omnia successiue et non simul perficiunt / Vnde Ieronimus in comment. varia tempora secundum varia hominum opera / .n. ibi tempus nascendi / et tempus moriendi / et si .n. homo aliquis nascendo moritur / actus illa distincta sunt / quia mori non possit nisi prius nasceretur / Item ibi tempus plantandi / et tempus euellendi / quod plantatum est / Vnde et Ier^e dictum est / ut euellas perdas destruas / edifices et plantes / Item ibi tempus occidendi et tempus sanandi / quia qui occidebantur in egipto / ut dicit gloza educti ꝑ eo sanabantur / Item tempus destruendi et tempus edi ficandi / quia quod nabuchodonosor destruxit / darius et cirus reparauit / et de multis aliis reparacionibus variacionibus intelligitur / Ex quo quod homo suis temporibus distinctis habet opera deputata et distincta / tempus .n. scindendi / et tempus con suendi / tempus tacendi / et tempus loquendi / tempus dilectionis et tempus odii / quia illi qui sub deo priores dilexerunt / ut gloza dicit / hic martires eas odiebant / Et in ps^o dicitur exibit homo ad opus suum / et ad operacionem suam vsque ad vesperam .q.d. in die sua opa perficiebit / et de nocte habebit quietem / Racio de quibusdam animalibus /

ubea

tempore diei quiescunt / et de nocte sibi escam querunt / ut ps. De
omnibus illis quarum visum nox illuminat / et nox cecat lux / ut
de nocte in ps. dicitur / in ipsa pertransibunt omnes bestie silue / et ipse
septimo / Nonus / quod homo licet habeat successionem in omnibus suis operibus
ita simul et semel non potest intendere / actu continue debet esse sine
omni interruptione in hiis que sunt salutis sue / Ex quo patet
quod occupacio multorum / non arguit instabilitatem hominis / unde
Daniel iiii dicitur septem tempora mutabuntur in te / quia dum homo est in hac
vita / per septem mutatur tempora / quia ab operibus septem peccatorum / ad opera
septem virtutum / uno facta mutacione ad vitam virtuosam que est
acceptabilis domino / similis homini ut dicit Beda in uno statu diu
stare permittitur / unde et illa animalia / ubi erat spiritus impetus illuc
gradiebantur nec revertebantur / Ezechiel / unumquodque ibat ante faciem suam
/ et hic non est instabilitas / sed magis continuitas / unde si homo va-
dit ab audicione divini verbi / ad consideracionem casus sui / non in-
terrumpit / quia ex verbo quod peccata annunciat ista consideracio casus / et tunc
considerat quid per peccatum amisit / quia celum / quid meruit / quia infer-
num / quem offendit / quia deum / Sic ergo si homo vadit a consideracione
casus ad ipsius evasionem / non stat perfecto / sed procedit / quia quomodo
devenit ad contricionem / que sit tamen in ordine completur / compunctionem
veram / detestacionem peccati perpetrati / et firmum propositum abstinendi
a recidivo peccati / Similiter si ex evasione casus procedit ad ipsius
punicionem / non quiescit / sed progreditur / quia sic vadit a contricione ad
confessionem / que sit tamen in se sed secundum fidelitatem / integritatem sui
ipsius / et non aliorum accusacionem / Secundo si vadit quis a
confessione ut perfectam domino deo exhibet servitutem / non retro re-
greditur / sed procedit / ut pro suis peccatis condignam exhibet satisfactionem
que sit afflictione corporis / per ieiunia / elevacione mentis per oracio-
nes / et proximi relevacionem per elemosinam / hec sunt duodecim
hore diei / in quibus oportet operari / Ex quo patet / quod tempus nunc est
tempus acceptabile / et dies salutis / in illo est homini operandum
Johannis ix / Unde dum dies est operemini / quia venit nox / in qua
operari non licebit / Apostolus quamdiu sumus hic operemur bonum ad
omnes / maxime autem ad domesticos fidei / Sapiens quodcumque
potest manus tua aliquid facere instanter operare / quia nec racio nec
sciencia / nec opus est apud inferos / quo tu properas / Ex quo
elicitur / quod quia tempus futurum est in quo non licebit operari
/ valde in bonis operibus est festinandum / per hoc tempus futuri
premii et futuri supplicii / quia illa tamen in quibus nullus poterit
aliquid mereri / Apocalipsis x / Iuravit angelus / quia tempus
meriti non erit / scilicet ad merendum vel demerendum / Et in
ps. dicitur / tempus eorum in secula scilicet electorum / et reproborum / quia ibunt
reprobi in supplicium eternum / iusti autem in vitam eternam / Item in
tempore illo veniente / nichil poterit accumulare / ideo nunc
festinandum / quia vita peccatorum cursus dicitur / iuxta illud Job

est autem q

Ezechiel

q. 27

currite ut comprehendatis. Christus illos beatificat qui esurierunt
iustitiam. Et Augustinus dicit non desinamus a seminatione quia tempore suo
metemus non deficientes. Similiter tempus quo Christus venit in carnem
mortalem. Et tempus quo durat haec vita sunt talia tempora quia ex quo
cito homo peccat iam operari non potest meritorie. Non enim potest arbor
mala fructus bonos facere. Et ergo quamdiu homo est in gratia et sol
sibi oritur iustitie operatur ad opus suum quia ubi divina lux
est ociosa esse non potest quia magna operatur si est. Et Augustinus
Respiciendo ad tempus preteritum quod est valde fructuosum
coartabatur duobus et dubitabat quid potius eligendum
dissolvi et esse cum Christo aut permanere hic et meriti operando sa
lutem proximorum. Et quibus excluditur quia nox hic non capitur
pro illo tempore in quo operari non potest. Ratio quia propheta dicit quia in
nocte erat memor nominis domini et custodivit legem suam et ergo
in nocte operabatur et merebatur. Non ergo capitur hic nox pro lege
mosayca quia ibi erat umbra futurorum bonorum. Nec capitur nox
pro spacio culpe quia ibi cadit ignis desuper et non videbitur
sol. Unde et in Sapientia excecavit eos eorum malicia. Nec capitur pro tempore quo
populus ydola colebat quia tunc nox erat propter quod commodo tacenda
nominis domini. De quibus noctis acceptationibus dicit apostolus Ad Romanos xiii°
nox precessit dies autem appropinquabit. Non quia in nullo tempore
potuit esse vite eterne meritum. In lege non quia lex nullum
duxit ad perfectum. In ydolatria non quia ibi deficiebat fides
que est meritorum fundamentum. In peccato non quia ibi abest cari
tas que est radix meritorum. Capitur ergo nox hic ut
ad nostrum propositum sufficit tripliciter, secundum quas acceptiones po
netur 3 conclusiones. Primo capitur nox prout apponitur dici
secundum Augustinum super Genesim primo super Genesim fit quando tenebre primam par
tem terre occupant sole partem opposita occupante.
De qua Augustinus exclamat primo quia non omnes tenebre faciunt no
ctem. Ratio quia in cavernis et speluncis amplius in quarum
abdita lux partem oppositam irrumpere non potest sunt tenebre
quia lux non est ibi totum enim illud spacium caret luce. Secundo
nox dicitur luce quamdiu in eam partem terre succedit tenebre. Unde re
monet dies. Secundo exclamat quia non omnis lux facit diem. Est enim
lux lune, est lux stellarum, est lux lucernarum corusca
tionum et quarumcumque rerum refulgencium. Secundo dicitur dies quia
quamdiu lux illa advenit, cum recedit nox succedit. Et ista
nox et dies ex revolutione solis causatur. Circa primam post
circuendo terram in quacumque partem terre lucem dirigit in illa

facit diem / et que post recessum solis accipiunt tenebras dicun-
tur nocte. Et hoc est quod dies erat modo nata / et nox / dies
ita ut dicit Augustinus [illegible] habitacio inferior illustracione careat hi-
tatores eius in tenebras inducens / nox ideo ut infirma corpora
in qualibet regione habitancium motibus quiete succedente reparentur
Et inde non factum est ut luceret sol die ac nocte, sed vicissitudine
dormiendi / et vigilandi providetur necessitas / et illis animalibus
que lucem solis ferre non possunt / nox est ad sufficienciam temperata
Unde in psalmo scribitur Domine posuisti tenebras et facta est nox in
ipsa pertransibunt omnes bestie silve. Et nota ut Ieronimus super eodem
dicit / nox est necessaria capacioni animalium / ut nocte exeant et querant escas
sibi. Unde Ier. v. dicit percussit super eos leo de silva / et ad vesperam
vastavit eos. De homine autem ibidem dicitur / Exibit homo ad opus
suum / usque ad vesperam. Et Iob vii dicit Si dormiero dicam quando
resurgam, et rursum expectabo vesperam. Et sic propositum primum
[illegible] prima. Et patet noctem non est aliis animantibus expediens
ut est quod [illegible] iam allegatum / Exibit homo ad operacionem suam
usque ad vesperam / illi enim totius labor diei ~~[illegible]~~ et non minuit
prohibetur nocturnis. Unde dicit Augustinus libro primo super Gen. Nox
illa non inordinata remansit, ut luceat siderum luce et ipsos
consolaretur homines / quibus quietis agenda est / et ipsa noctis
necessitas. Ex quo arguitur quod homo liber est subiectus tempori / sed
non necessitate omnino quibus vicissitudinibus / quia liberum est
sibi, et de die quiescere, et de nocte laborare. Unde Dominus in
humani dormivit de die / et nocte pernoctabat in oracione
Ubi non subiaceret illi maledictioni Ve, qui dicunt lucem
diem, et tenebras noctem / Isa. v. De illis tamen qui
propter sectandas voluptates, et ebrietates nocturne dies per-
verterunt. Nocte laborat in crapula / et in die querunt
campania. Secus de illis qui invitant ad honesta opera. Unde
dicit Ambrosius in primo libro exameron noctem ad quietem
corporis datam esse cognoscimus, non ad muneris / aut operis
cuiusque functionem / que sompno et oblivione finiatur. Ex
quo eciam quod non interrumpitur ordo signis noctis spacio la-
borat in corporali opere / sicut enim homo nocte quiescit / sine
laborat sol occidit et oritur / nec aliquid capit alteracio-
nis operis diminucionem. Possunt tamen inordinate in homine
non accidere ex inducta consuetudine vel culpabilis / vel gros-
sa insensibilitate ut si quis in die dormire assuesceret / ut
circumstancias diurnas que sunt sui officii evaderet / et
nocte comederet et potaret / ut sic toto tempore consumeret
functum. Vel si quis noctis tempore aliqua faceret illo tempore sunt
prohibita. Secus de illis mensibus, qui erant pro mercis

= ruente

9° p.te

temporibus in egipto de quibus refert Eusebius in ecclesiastica hystoria quod de die insistebat spiritualibus operibus / que sunt opera lucis / et noctem vterant pro comessacione / et pro aliis operibus / [putanc rat] dicit ipse hoc erat gratia eorum vita vitam disponere / Et ostenditur quod facere opera virtuosa non est prohibitum noctis tempore / contra de istis iniustis / qui de nocte comedentes dimiserunt abstinenciam / et sobrietatem in potacionibus tenuit / et ita per ebrietatem ab eis et potus sua corpora macerabant / et redigebant in seruitute spiritus / illa et vigilia ad extenuacionem corporis deseruiunt / Et beatus Augustinus ... dominus / quod invidere gesta in nocte tenet dominus. scripturis ferat victores homines cum quod nocte contra eos est parata sua / quasi non sepe iudices audienda necitas tenet / ut usque ad mediam partem noctis sedere cogantur / vnde et in psalmo dicitur beati qui faciunt iusticiam in omni tempore / Et sic est de iusticia / sepe non de alia virtute / quid nocuit illis fortissimis viris machabeis / quod opera fortitudinis in nocte disponebant / Quid beato nicolao / quod opera libertatis de nocte exhibuit in diligenti / Exemplo patet quod in nocte quis potest operari misericordie / quod si potest virtuose / igitur et misericordie / quod quando deus suis largitur dona gratuita de nocte / nam deus de nocte affatur samueli / et adoptatur cum primo regum capitulo viii in psalmo dicitur per diem mandat dominus misericordiam suam et nocte canticum eius / Et iterum ad annunciandum mane misericordiam suam et veritatem suam per noctem / Et Augustinus loquens de illis / qui venerunt capere christum / de nocte venerunt ad christum / non attendentes quod nocturnis horis / quod dominus suis discipulis veritatem predicauit et attendere voluit / quod scriptum est / quod apostolus paulus usque ad noctis medium produxit sermonem / Ex quibus accipitur quod opera misericordia operantibus in nocte non obuiat id / Sic luceat lux vestra coram hominibus ut videntes opera vestra bona glorificent patrem vestrum / qui in celis est / Racio est et illa que nocte fiunt hominibus veniunt in publicum / illo est non occultum quod non reuelabitur / nec ita ignotum quod non sciatur / Si quis talia reuelat / et non potest ciuitas supra montem sita abscondi / Omnibus non reuelat illis / qui erat in adam usque bersabee / quod samuel esset fidelis propheta domini / nam nec ille quem scriptura commendat probatus est / sed quem deus commendat / dico quod deus nostra committens occulta / et tamen cum ei placuerit manifestabit ea in laude / et gloriam nomine suo / vnde non illi dicit deus reuelabo abscondita tua / Sic de doinat in luce aliorum vita / Et quo aliis innotuit fidem abrahe / et Job pacienciam et zelum finees predicacione / Sic et aliorum sanctorum / non vult innotescere iusticiam / Quia vult ut lux non supponatur modio sed ponatur supra candelabrum ut luceat hiis / qui in domo sunt / Ex quibus concluditur quod

[margin: abscondi · adam]

Noctis precisio in nullo preiudicat mandatorum operacioni / quia si quis in noctis profundo sit mereri / ergo et legem implere / per quod legis opera / facta per caritatem nostra omnia sunt meritoria / quia quicunque sine lege vivunt / absque lege peribunt / et quod preiudicat nox adoracioni divine / per quod illa fit in spiritu et veritate Et nimirum venerantur quoque ipsius veritatis / que fide sincera implentur / similiter sabbatisacionem [illegible] recipimus caritatem / Illa quia illa consistit in quiete ab omnibus corporalibus / videtur quod eius implecio aliquando promovetur nocte / In ille nocte dicit exercitabar et scopebam spiritum meum / Et hinc dicit quod in nocte custodivit legem suam / et merito quia omnia nostra opera quocunque tempore / debent esse divina lege regulata / quia ut dicit [illegible] divina lex regula est humanorum actuum / que ad vite eterne meritum requiruntur / Unde illud pete a deo ut vias tuas dirigat / et omni tempore consilia tua in ipso permaneant / Hec in quantum ille qui lectum suum lacrimis rigavit / qui in media nocte ad confitendum surgebat / qui vigilias domini anticipabat / Dicit quod in nocte legem custodiebat / quia hanc et omnia alia contra divinam legem observabat / Unde illud a lege autem tua non declinavi / Et videtur quod hic exprimit illa / que supra fatebatur se fecisse contra voluntatem dei / Dicit nam Augustinus circa istum versum / nox est id tedium quod passa sunt pro dei loquentibus legem / nox eciam est locus persecucionis / vult ergo dicere quod in solacio / et in tedio quandiu vixit contra legem dei ambulavit / Secundo ergo Memor fui ostendit se divina mandata opere implevisse / Et dicit hic Ambrosius quod ille qui vocat deum verbo / et non custodit mandata eius Non est memor dei / et allegat illud Non omnis qui dicit michi domine domine intrabit in regnum celorum / sed qui facit voluntatem patris mei / Dicendo memor fui ostendit se fidelem ad deum affectum habuisse Dicit nam Ambrosius fides et probitas innocencie memoriam probant / Quod autem dicit memor fui nocte ostendit se non carnalibus inherere / Et dicit Ambrosius cum sompno et cibo fervet corpus / tunc eciam mentis vigor sopore laxatur et sompno resolvitur Dicendo memor fui nocte ostendit se fuisse contra vicia vigilantem et circumspectum / Tercia dicit Ambrosius de nocte culpa est magis cavenda / eo quod tunc videtur tempus secretum / tunc quia tenebre sunt in circuitu / Animus in suo arbitrio / nec videtur nec se conspicit / nec testimonium consciencie veretur / Unde et caligo noctis est incentivum peccati / Dicendo nocte ostendit multorum viciorum occasiones abiecisse / Quarta dicit hic Ambrosius quando corporis sompno resolvitur / tunc irrepit libido impruri[illegible] culitatis / tunc conturbatur cor speciebus immundicie / tunc nox [illegible] tasitatis [illegible] / nec considerat pudiciciam / nec gloria [illegible] Et subdit nox fuit quando Iudas vendidit / et quando Petrus negavit / Et ex hoc sequitur quod valde curandum est nocte ut dominus

memoriam compare / Unde ambrosius dicit illo tempore dei iustificationes
animo sunt retexende et mandata relegenda / et illa adhortatoria
de castitate precepta / ut corporis nostri comparata ardorem libidinis re
stringat / Et dicendo meam in nocte / ostendit se in hoc etiam sequi
imitatum / unde illius est vox eiusdem in cubili meo in noctibus quesivi quem
diligit anima mea / ubi ambrosius quippe remembrans / quesivit in noctibus
orando deprecando / et lacrimis deplorando / lavabat ergo per singulas
noctes lacrimis suis lectum / Et subdit non dormivit totis noctibus / sed
maximam partem earum lectum / et orationibus deputavit / Sic qui sic facit
ille corpus castigat suum / ille est sollicitus gubernator sui / ille
dolens lapsum / ac superioris offensam / sunt quo eam evadit fle
tibus penitencie / hec ille / Neque enim noctis / ut toto tempore vi
te repletum miseriis / iuxta illud Iob xiiii homo brevi vivens tempore reple
tur multis miseriis / Nec volumus miseriam hic capere / pro illo / quod istam
torqueret quam evadere non potest / nec pro illo quod expectat dampnatio
quam vitare non potest / miser enim et infelix est qui
sibi ipsi est horribilis / Sed miserior eum mors eterna erit sensibilis
valde miser est quem comminatio terret de sua infelicitate horrores
/ et ille miserus que torquebant eternaliter pro sua iniquitate dolores
Et quo efficit quod nos non hic uti miseria / pro miseria culpa li
iuxta illud Iob iii cur misero data est lux / sic dicit Augustinus petrum
facit animam miseram / racione quia honestatem recte voluntatis / ac
beatitudinem amittit / non amissa / aut detracta / aliqua sua / Ideo
quod miseria / non capitur hic pro illa dampnatione eterna / de qua
Sophonias po[sito] dies illa / dies ire / dies calamitatis et miserie / Sic
n. et in culpa mortali / et in pena eterna / nox sit / et lux divina
non luceat / actus ad conpositum / hec / hic nomine noctis / non
possumus / Licet hic miseria sit pro illo defectu / cum recenatur
miserie ergo / Unde Thobias visu privatus dicit quale mihi gaudium
est qui in tenebris sedeo / et lumen celi non video / Sed miseria
quod hic nomine noctis comprehenditur / capitur pro vita misera / que venit sup
omnes contingente prima culpa / pro diva iusticia / sub qua sancti
ingemiscebant / et ingemiscunt / hec non / hac penas contractas / ita
bene ex parte corporis / sicut ex parte anime / Ex parte corporis / prima pena
est feditas ipsius sanitatis / qui sui mater inficit / quod cum sit homo anima
ex concepcione eius corpore fedatur / et maculatur / quod omnes homines
nascimur filii ire / et dampnacionis perpetue / Secunda est passibilitas
multiplex / de qua et sagitte tue infixe sunt mihi / Unde Augustinus Sa
gittas vocat penam vindicte / et forte dolores / quos hic necesse
est pati / Tercia est mortalitas / quia dicit Augustinus super illo non
est sanitas in carne mea / pro illa morte qua morimur / primo
facta portamus corpus mortale plenum temptacionibus / ac sollicitudi
nibus obnoxium doloribus corporalibus / et noxiis indigentiis

incurabile languidum / quod tamen suum est ipsum mori oportet. Ex quo patet
quod nullus hominum privilegiis exemptus dimittitur ab hiis in vita
hac posse esse exempta miseriis. Eo quod omnes hominis transierunt
omnis diversa paciuntur / et omnes mori oportet. Et quo non Christus oportuit
pati et mori, et sic intrare in gloriam suam. Ex parte anime quoque sunt
tres: prima est ignorancie / et erroris juxta illud: ignorancias
meas ne memineris / de qua Job xvi. tales res calamitate
et miseria metebat herbas. Secunda est pronitas ad malum / de
qua ps. miser factus sum et curvatus sum usque in finem tota
die contristatus ingrediebar / ubi Augustinus: curvatur qui dicitur corpus
quod corrumpitur aggravat animam, et deprimit terrena habitacio sensum
multa cogitantem. Tercia est difficultas malo resistendi / de qua Job
xx: apta jam ja venerunt super me, et ad meas miserias sunt
declinati. Ex quo eciam quod propter has miserias in omnibus reperitur
afflictus spiritus. Dicit enim quedam glosa super Ecclesiasten in universis
que quotidianitate reperitur et premia in rebus noxia creata sunt
non sic quod deus aliquid fecisset malum / sed quia anima propter
miserias contractas ex universis que sunt / diversis cogitacionibus
affligitur. Ubi ulterius quod in omnibus pericula latent que vix possunt
evitari / quia ubi scientia ibi labor / ubi sapiencia / ibi presum-
cio / et ubi sapiencia et scientia / ibi error et stulticia sunt ...
mori. Unde glosa super Ecclesiasten primo capitulo dicit posuimus in mul-
titudine sapiencie et delectorum solum laborem et dolorem de-
prehendi / et non aliud nisi tedium et sine fine certamen transtuli
me ad leticiam, ut hic ... fluerem / et congregare opes divi-
ciis habundare / et plurimas caperem voluptates antequam morerer
sed et in hac vanitate profeci divini voluptas presens ...
delectat / sed exhausta non saciat. Et non solum corporalis
leticia / sed et spiritualis temptacio / est possidenti / ut exeat
corripiente stimulo. Ut angelus sathane me colifiset, ne e-
levet / ideo viri sapientes et in diviciis et in paupertate
metuerunt. Nam divicias per bonorum habundanciam superbiunt, et
nondum sibi mereat aliqua correpcio / Nomine vita hominis misera
est. Ex quo eciam quod hic cognoscimus per speculum / et in en-
igmate / quedam vanitas est / cum autem videmus facie ad faciem
tunc vita erit. Sed glosa sicut sunt premisse porte / sed quo ad illas
miserie que corporis sunt omnino tolli non possunt / tamen ad commedendam
respectu anime ~~miserie~~ misericordie duplex cognicio valde ~~fuit~~ est utilis.
Ideo sunt duas partes / prima pars patet / primo de transgressione
originalis feditatis / quia licet eius culpa in baptismo tollitur
tamen ipsius concupiscencia fomitis non tollitur / sed remanet / quemadmodum
dicit glosa super Apostolum: movet lites, et suscitat bella
et quieta esse non potest / propterea dicit ... dixerunt quod peccatum
non ... / nascitur ipsum ... / et vetus in nobis

non est. Unde gloza super illo Roma. vii. video legem in membris meis repugnantem legi mentis mee et captivitate me in lege peccati. Id est fomes peccati racione eius dicitur quia legittime factum est ut qui non obedit suo superiori ei non serviat sibi inferius sic caro. Ex quo sequitur quod hec miseria quo ad aliquid manet post baptismum. Dicit enim gloza super illo Roma. vii. scio quod in carne mea non habitat bonum separatur esse quem fomes facit sicut caro quia animam maculat quod corporis consorcio et facit eam ream pena. Et hec dominus tollit per baptismum. Racio quia per fomitem concupiscencie implicatur carnali desiderio et astringitur ad quasdam questio quod ad quelibet sit implicatum dyabolus accedit ut eum suis suggestionibus decipiat et sicut dominus remanet domino post baptismum quia et dyabolus baptismus non removet virus ad temptandum. Et concupiscencia que in anima non extinguit. Unde patet hec post quatuor de infirmitate et morte. Unde ut Augustinus dicit super primo non est sanitas in carne mea corporis cum sanum est non est sanum intelligentibus racio. quia sanum corpus famis interficitur si cibo non subvenitur moritur siti si potum non sumistratur ministratur fatigacione deficit si non reficiatur sompno et ita licet sanum sit morbosum tamen est in custodis quibus perit. Ex quo est quod corporis redempcio nondum Christi facta in re non habetur sed possidetur in spe. Hec est. Hec est de intencione apostoli dicentis. In nobismetipsis ingemiscimus adopcionem filiorum expectantes redempcionem corporis nostri. Unde ergo redempti sumus salvi facti sumus salute tamen quod nondum re sed spe. Gaudeamus de redempcione et de redempcione futura cito sed ingemiscere. quia si non gemimus non premeris ad rem hec ille. Ex quibus rapitur quod non omnis fructus redempcionis hic post in via adipisci. Dicit enim Petrus in prima canonica quod redempti sumus precioso sanguine agni incontaminati de vana conversacione paterne tradicionis et hec in conversacione mea adhuc est vanitas illa in qua tradidit nos prevaricacio id utpote predicta dicta. Fructus redempcionis fides valde relevat istius vite miserias et magne fides Christi passionis in rememoracione omnes fere animi in quietudines removentur. Et hec est quod dicitur racio post tercium. Dicunt quod ad comprimendum miserias anime divina cognicio est utilis et maxime quia hic enim credimus deum esse sapientissimum. Nam ipse cognoscit figmentum nostrum potentissimum quia nostra infirma potest esse firma. Et piissimum valde in nostris relevamur necessitatibus cuius est summa dileccio et bonitas. Dicit enim propheta Ego feci et ego feram et ego portabo. vii. et misereris nostri cum tu tribulacio cordis mei multiplicata sunt de necessitatibus meis eripe me Domine bonitate tua Domine. Et per tribula. Ex scripture fides passionis Christi. Domine meus mea tibi suspirat et tua inestimabilem pietatem meditatur ipsa racionis sancta nunc gravat cogitacionum tumultus cessat pondus mortalitatis et miseriarum mearum posito non sentit. Dulciter cuncta singula a nos relevat omnes miserias. unde dicit Bernhardus in quadam contemplacione ihesu Christi Domine.
#

sentit animam / cor ardet / animus gaudet / memoria viget intellectus lucet / et totus spiritus ex desiderio visionis tue accensus invisibiliter amore rapuisse videtur / quasi propter dicit iste nocte i. tempore isto quo habundat miserie fui memor i. recordabar nominis tui domine. De tempore i. vocatus est nomen eius Ihesus i. salvator / ipse enim salvum faciet populum suum / a peccatis eorum / Dicit nominis tui i. non sonum sensibilium quod ex tempore isto se offerunt / facile est ea memorari intelligibilia non sit / et ideo dicit nominis tui quia deus ipse non est memorabilis / sicut nec est cognoscibilis / sed secundum capacitatem per nomina ut designari. Est ergo aliqua memoria dei per nomen. Et hoc in ps. Si memor fui tui super stratum meum in matutinis meditabor in te quia fuisti adiutor meus. Et ex isto nota quod iste insistit cognitione dei. Unde dicit hic [illegible] prudentes dormiunt scolaribus parum sompno indulget quanto magis qui deum cupit cognoscere non dat sompno corporis impediri / nisi in quantum necesse est. Unde dicendo memor fui nocte nominis ostendit se ex recordatione

* venisse in cuius meditacione et sic in devocionem et ad donum spiritus sancti, quia ambo dicendo non sinat aliquod tempus a recordacione divini nominis vacuum

plicatione divini nominis* vacuum secta divisione sterie. Allegat. Item ut dicit Ihesus Christus. in si in ipsum [illegible]. Et vide ex hijs verbis memor fui nocte nominis tui domine, ostendat se expertam fuisse in contemplativa vita quod dicit Gloza super isto dicit nocte surrexit probiorum virorum. Sicut totum pars simili cursus die ac nocte variatur / et dies ad operandum / nox vero deputatur ad quiescendum / sic tempus tercie gemina opus et quietem distermit. Unde nisi in nocte quiescat ab fluctibus incremissa mundi sollicitudine / sibimet vacare et se spiritualiter incipit videre. Et tercio qualibet meditacionem utitur contra vitam miseriarum miseriam et erumpnosam / in qua ut beatus Bernardus dicit difficile est cor tenere ab illicita cogitatione / in qua difficile est frenos ac inpacatos affectus petere crebro instrare / in qua quisque hospes sibimet manet [illegible] incognitus in qua scipsum diiudicare et comprehendere perfecte non potest. Et sepe ignorat quid patitur, et talis zat. Unde homo ex non noctis quies sed tollerantia adversitatum temptationum / a demone / et ab homine / que est valde utilis dicit Augustinus in libro ps. lxxxiii. Sicut sed [illegible] pendet in vite / et oliva in arbore / ut vera viva est vinum, ut oliva est oleum an pressura / sed libero pendentes / aere fruuntur. Sic homines quos deus predestinat conformes fieri ymaginis filii sui Christi in passione ut botrus in torculari expressus est / antequam accedat ad servitutem dei / fruuntur in hoc seculo quasi deliciosa libertate. Sed quisque ad accedens ad servicium dei. cognoscat se ad pariendum dei [illegible] iuxta quod scriptum est fili accedens ad servitutem dei sta in iustitia

A timore et cura anime tue ad temptacionem Ex quo elicitur
quod quamvis Dr extendere ad sita et ad illa que sunt ante nos Et
n. dicit Apostolus in eis que ante sunt extentus sequor ad palmam
vocacionis dei in xpo ihu / Non ad illa se extendere et ad ea redire
requirit ista que retro sunt / et priora oblivisci et redire Omnis n. qui
in agone contendit ab omnibus se contendit abstinet Et illi quidem
ut coronam corruptibilem accipiat vos autem incorruptam Ex quo elicitur ul
terius quod ad eterna tendenti in nulla re parum est delectacio quenda
deo dissona / Eo quod qui querunt credunt se hic comprehendisse qui
talia querunt / quo deo diffidunt / qui querunt in mundo festinacionem
computatur quorum affectus ut dicit Augustinus in scriptura reprobatur / vnde
et isrl qui assidue festinabat reprobati sunt / festinat autem ut Aug
dicit qui ad deum conversus quod illarum requiem que promittit / et illa
gaudia inveniunt tamquam in itinere deficientes / longum sibi putat
fieri / hec / donec vita finiatur / querunt requiem / isti n. sunt qui
retrospiciunt Isti sunt quod vomere infingunt Isti sunt qui redeunt
ad vomitum Ex quo elicitur quod ut ... pressuras sentire qui vult
ad quietem eternam pervenire dicit Augustinus eum incipiunt illam quietem
que non est huius vite querere / Sed ut in hac vita tormenta tri
bulacionis pressurarum / et habundanciam pressurarum temptacionum
incipiant sentire / Sed tribulari quam ... / racio eiusdem Aug
est pauper qui nil habet in hoc seculo / in quo delectaretur et
quo teneretur / aut retardaretur in habundancia pressurarum
tamquam in torcularibus defluunt in vinum / defluunt in oleum . i .
in bona desideria / qui non amat terram sed illum qui fecit celum
et terram Valde n. desiderandus est deus / et si desiderium cordis
differtur / ideo est / ut crescat crescit ideo ut capiat C. n. non
parum deus se desideranti daturus est / et ideo non parum
animus extendus est ad capacitatem tanti boni Et Aug
Ex quo patet quod electis prosperitas ad capiendum eternum premium
non obsistit racio Aug / est cum eis temporibus arridet fe
licitas / sentiunt pressuras / tunc enim si sunt / augustias istis
tes quod nulla frangit infelicitas / quod non corrumpit felici
tas Et dicit Augustinus quod in pressuris tribulacionis sunt
augustie / que hi latet plurimos / unde quamvis in prosperitate
prosperitate occurrente / dicit tribulacionem et dolorem inveni / et
nomen domini invocavi / Et iste dicit quod in nocte tribulacionis
non solum meditabat nomen domini / Sed eciam implebat legem
dei Unde ponitur ... q° 3a / quod nulla adversa dominorum
mandatorum impletio est obmittenda iuxta id usque ad
mortem certa pro iusticia / Non n. sufficit sola memoria
nisi eciam sequitur opera / unde postquam propheta dixit memor fui domini
subiunxit timentes eum / subiunxit / et memores sunt mandatorum
eius ad faciendum ea Ex qua racione sequitur Et si lex
dei semper implenda est / tunc mandata que adversitate
sunt facienda hoc est Ambrosius non e indignum

si tue deus gratias agis / quia est in prosperis / Sed si tue ad
deas xpus / qui te persecutor cogitat / si aliqua procella
perturbat. Et ponit exempla amisisti filium / in illo dolore in
illa nocte in illa destitutione / memento domini dei tui / nec ei
non expanditis migratis sibi / et in terra peccatoris commoveris / pul
sus es in exilium / memento domini dei tui / nec patet tibi inter-

peccaveris =

dicte civitate deus prosperos. Ultimo dimissus oppositus es po
tentia / amisisti omnes facultates / indigens semper / memento
domini dei tui / et ne noxie egestatis inopia abducat a de-
votione affectum. Et subditur hoc est in madectino legis sut in no
te magis quarens deum / quia tunc magis expandes a deo. Et pos-
sis dicere In tribulatione invocavi dominum et exaudivit me in
latitudine. Ex quo etiam ulterius quia non veniunt se firmare ad
deum / qui tribulatione imminente / a sua lege discedunt. Unde
dicitur hic / et custodivi legem tuam / quia si non custodirem tui me
mor non essem / et audiendum (singulariter) veniunt ad bonum et dilectione
si magis contemptibiles quod odio et admalum / quia quod ad me
read domini nomine admiscet impletionem legis / quia qui legem
non implet et prevaricatur / si recordatur dei quod potest est
iustus et rectus / quod odio recordatur / quia dei iusticia omnibus
malis est adversa et odiosa / quia si vellet impune agere si
dei iusticia et rectitudo corporis iniquitati non obesset. Ex
quibus quam illorum contemptibilitas qui in temptationibus paucis
ab illo quod sibi per legem statuit deficiunt. Augustinus exemplificat de
illis qui castitate coniugati / ac iusticia incipit servare promittit
et postquam iniquitates cadunt. Et de illis qui vovent iniquitas non
facere / et fiant damnate. Hic sanctimonialis / si nubet adultera est
quia. Et si non fuisset sanctimonialis nubendo non peccasset. Hec
qui relicta omnium spe seculari / et omni actione terrena / perfect
se in societate sanctorum / in illa vita quam quod nos dicit aliquis
esse perfectus / sed cum omnibus illis quibus est / et ipse eis omnia
est / sicut unum et anima una / et si retro volunt non est talis
qualis est ille qui non intrat / quia ille non accessit et iste
[illegible] recessit. Augustinus. Et dicit ipse etiam hac eam / in nocte
peregrinationis / vel in vita adversa occurrit / ille memor est nominis
dei / qui credit et non custodit legem suam / nisi ubi te nocte
sui. Adiutorium nostrum in nomine domini. Sic in homo gloriatur
in domino / et non in seipso / quia non in sua iusticia sed in
iusticia sibi a deo concessa custodit legem suam iuxta quod
scriptum est / non nobis domine non nobis / sed nomini tuo da
gloriam.

Hec facta est michi quia iustificationes tuas exquisivi. Super preposita
a consolatione in iustificationibus non destitit. Dicit autem non
...ste / hic ad consilium quod tamen ipse tribulacione non hinc a [illegible]
hec facta est michi / dicit ... hec facta / non dicit ... michi

quod habes quod non accepisti Sed et quod gloriaris quasi
non acceperis Ecce super(ius) propheta declamat quod cantando dei iustifi
cationes die et nocte evasit illas iustificationes quas deus docet
in repeticione hic fatetur quod huiusmodi evasio venit sibi ex gratia speciali
Et hec facta est in anima sicut homo ex se non potest adire vi
tam eternam sic nec ex se potest evadere dampnacionem eternam Ubi [illegible]
[illegible] est gratia ex quo omnes nascimur filii gehenne et filii ire Ecce
super(ius) descripsit suos profectus ex adversitate hic fatetur quod hii
profectus in adversis processit ex divina disposicione quia deus disponit
ad pacem venire per bella ad coronam per certamina quia nemo coronabitur
nisi qui legittime certaverit Ecce sic super(ius) declamat speciale
spectaculum mysterium [illegible] Hic iam declarat quod omni tempore esse in
tentum circa laudes dei vadit ex gratia speciali Et hec facta
est in [illegible] data est in [illegible] gratia quod nec diebus nec noctibus
ab oracione et colloquiis divinis cessavi Ecce sic ut [illegible]
[illegible] super(ius) descripsit suam vigilanciam Hic descripsit eius vi
gilancie [illegible] Et nota [illegible] declaracione [illegible] Ubi profectus
meritorii in pugnacione temptacionis [illegible] a divina gratia
et sui ipsius disposicione Virtus questionis patet quod hoc [illegible]
quo ad duo prima puncta Et augusti [illegible] propositione et tercium
ex propositione [illegible] ut patebit in dicendis Et probacione
[illegible] omnium meritorum caritas et gratia sunt radices et
fundamenta ut vult [illegible] quia gratia opera vivificat caritas
autem ea deo facit accepta et per consequens meritoria sed quod ex
hiis que essencialiter ad meritum requiruntur Si igitur omnium [illegible]
istorum Oppositum pugnacionem ex iusticia debetur ad premium reddita
Si in via illa defecit et vincetur debetur corona [illegible] ex iusti
cia ergo non ex gratia quia [illegible] ex iusticia et ex gratia opponuntur
quod datur gratis ex gratia sit sed quod redditur premium
ex iusticia procedit Si ergo merces redditur non ex gratia ergo
sibi profectus in meritis non ex gratia procedit sed ex illa regula
topica Si [illegible] magis videtur inesse et non inest et igitur et illi
[illegible] minus [illegible] videtur quod eterna merces ex gratia datur sed
quod merita ipsius ex gratia habent efficaciam Si illa merces non est
ex gratia ut dicit argumentum ergo nec merita et per consequens ergo
falsa Et dicendum [illegible] hec quod primo ostendit quod [illegible]
ex vigilancia accessit Ideo ex illo quod evenit insinuat [illegible]
sibi fuisse facta consolacionem [illegible] porcio mea [illegible] prima [illegible]
dicendum quod primo [illegible] illud quod evenit [illegible] esse quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Hec [illegible]
[illegible] esse [illegible] facta est [illegible] illius [illegible] ponit sub
[illegible] quod in [illegible] ostendit que fuit disposicio ad [illegible]
gratie participandum quia iustificaciones [illegible] [illegible] Et [illegible]
Hec facta est in [illegible] [illegible] circa hanc [illegible]

Nota

quod sibi vult quod ait Lex facta est mihi / Unquid vult tibi dicere
Et lex facta est mihi et occasionem quere[n]di accepit ex fine
precedentis versiculi / Ubi dictum est / Et custodivi legem tuam / Et vi-
tas illius quomodo potest bene sustineri de omnibus legibus / lex
n. eterna licet non sit facta simpliciter / dicitur facta est homini / quia
oportet homines in omnibus esse subditos eterne legi / secundum quod omnia
que sunt aut sunt ordinata aut ordinabilia sunt / Unde si homo
nititur seminatur / et deneuetur penitus / Ex quo sequitur quod sub
ditus eterne legi subditus est divine voluntati / ratio quia idem sunt
in re / eterna lex et dei voluntas / solum in hoc differunt quod tamen
dicitur dei velle cum aliquid approbat et illud idem velle dicitur lex cum
deus illud quod approbat ordinat adhuc vel ad illud finem
acquirendum vel percipiendum / Et quo ulterius elicitur quod a lege naturali
non deviat / qui militat legi eterne et divine voluntati / ratio
quia lex naturalis est quedam illuminacio rationis ad bonum agnoscendum / et
quedam exinde sequens excitacio adiciendi bono / et instigacio faciens
talis ad bonum prosequendum ut dicit Augustinus / Nam exinde consequenter
id precepto Omnis creatura subiecta sit suo creatori / et id
hoc aliud noli facere
hoc facias alii quod tibi vis fieri / et id
quod nolles ut fiat tibi / in quibus divina impletur voluntas / ergo
tercium verum / Ex quo ulterius sequitur quod ex lege nature homo sufficienter
est ordinatus est ad se / ad deum / et ad proximum / sed imperfecte
Ratio prime partis / quia lege naturali dictat homo quod diligat seipsum
dicitur legem / que prohibet optare / et que non modo certum / quod si ergo dili-
go me / et meum esse / tunc eciam diligo principium mei esse / scilicet
principium conservacionis mei esse / et principium gubernacionis esse
mei esse / et bene esse / quod est dei gloria / Et si diligo
me et deum / tunc eciam diligo sponsam dei et mei .i. proximum / quia
deo est similis / qui ad suam ymaginem est creatus et in esse
unius est mecum speciei et nature / Sed hic est imperfecte / quia illa di-
leccio sui est imperfecta / Similiter dileccio dei naturalis est imperfecta
Similiter dileccio proximi talis eciam est imperfecta / et est racio / quia
natura se sola non sit hominem deducere ad id / quod dicitur est supra
eam / ad quod tamen homo est ex sua creacione ordinatus / Ex
quo ulterius sequitur quod lex divina necessario erat danda homini / Ratio
quia hec deducit hominem ad illud quod supra naturam / quia
deducit quod deum diligat propter immensitatem bonitatis sue / et
non propter se / quia hec dileccio est mercenaria / sed illa gratuita
deducit ut homo seipsum diligat propter deum / et non propter seipsum
quia illa dileccio est sine modo / quia in se sistit / illa modo
zia / quia deo venit / deducit ut ipsa diligat proximum / non propter
se / quia hec est dileccio nimis propria / ut se propter premium eternum diligat
talis non est nimis honesta / Unde datur hoc in
divina lege preceptum / Diligas deum ex toto corde / ex tota
anima ex tota mente / et proximum sicut teipsum / et ad hanc

respicientes / sicut dicit Hec facta i. a deo data michi i. in
profectum meum / multe et enim cetere / quod lex data est utilitates
evenerunt. Prima est quod legis magisterio non perficiat in cognitione
et amore dei. Secunda quod id quod in non erat occultum / divina lege est
expressum. Tertia quod data lege homines qui ad deveneram perversas
consuetudines ad vicorum abissum / per legem sunt deducti ad contrarias
consuetudines / et ad illorum assuetudinem / que operatur salutem.
Quarta quod sic factum est / ut ad mensuram beatitudinis / non solum non
inclinaret / sed ex vivencia divini impossibile. Quinta quod data lege homo
deductus est ad noticiam illarum virtutum / quarum sermo sunt in
non / quod precepta legis non sunt nisi de virtutibus. Sexta quod sic homo
ab omni ambiguitate est exemptus / sicut per certificatus / quod sibi
sufficiat facere / pro impletione divine voluntatis / et assecutione
beatitudinis lege i. data limitatus est in operibus suis. Sic quod
qui illa impleverit / certus est / quod fecit que facere debuit / et non
obligatur ad ulteriora / nisi tunc maiora vellet mereri premia / ita
quod nollet esse contentus / nisi tunc aliquid supererogaret in o
peribus suis. Ex quo elicitur quod deus subiciendo hominem sue
legi / non derogavit in aliquo sue libertati. Racio / quod tota
divina lex / deducit ad hoc / ut homo divino deo adhereret
sinceritate et castitate / et amore / ut notum est. Primo sic deo
adherere / est liberrimum esse. Primo ab omni culpa. Secundo ab
omni violencia. Tercio a libelli iniustitia continua militia. Quarto
ab effectu et multiplici miseria / qui est unus cum deo. Primus
non est in eo culpa / quod nulla potest esse societas lucis ad
tenebras / sibi nulla potest esse impetuositas / quod si deus pro
nobis / quis contra nos. In eo persona carni dominatur / et transit
cum ad desideria sua / quod nemo militans deo implicat
se carnalibus / sicut nec secularibus. Et quibus potest esse de
fectus ubi est continuum festum. Ex quibus elicitur quod servire
deo sub eius lege / non est offensivum dignitatis humane / quod sic
est esse liberrimum securissimum / certum / et purum / quia lex
servitus plena est reverencia honestate / puritate / et omni
virtuositate / nec aliquem defectum admittit. In omnibus
servientibus sibi / dat / ut perfecti sint / et in nullo deficientes /
et in iustitia tenentes gratis / quasi gratum rependo / Ut hec
facta est in. pro magno dono ponderans hoc / quod deus
legem dedit / et ista ipse tunc erat / cum homines deo sub
lege data serviebant. Secundum Augustinum hunc sensum / non recipit
dicit enim in sermone de verbis hinc non est necessarium quod
sibi lex facta sit / et veniam dat / quod lex in lingwa gre
ca est generis masculini / et feminino pro nomine latini scripta
est / sed ergo si lex divina fuerit lege esset ~~ingratitudo~~ amaritudo / ac

dacio legis est utilis
ad quod

sit in vera lingwa dicitur hic lex ut hec lex. Illud ergo dicitur dici lex quia grecus sermo. Unde iste intellectus est hunc sensum repellit et subdit: forte ergo nox ~~que facta est sibi nox [illegible] facta est~~ quia tota superior sua sic se habet. Memor fui nocte nominis tui et custodivi legem tuam. Et sequitur hec facta est michi non lex sed lex non est nox que facta est sibi. Nox ergo facta est sibi, sed quare non est sibi pocius facta lux. Hec nox quod que iustificationes dei comprehendunt. Et videamus utrumque velle quod hic nox et lux non sic accipiuntur ut essent admittende contraria essent sicut supra dictum est, sed nox sit hic status hominis miserie proprie, sic quod latet sibi invicem corda mortalium. Et sequitur quod omnis [illegible] quod operatur scire non potest an odio vel amore dignus sit. Et ita ambulat quasi in nocte. Et quod in vita presenti omnes servant in quadam incertitudine in hoc seculo [illegible], propter quod dicit apostolus: Nolite ante tempus iudicare quousque adusque veniat dominus qui illuminabit abscondita tenebrarum et manifestabit consilia cordium. Hec ergo nox, id est status presentis miserie, facta est michi, id est pro me, et ut prodesset michi. Et quo ~~[illegible] quod [illegible] est [illegible] angeli [illegible] et hominis~~ sed quod non angeli non est facta sibi, id est non pro eo quod cessit in vindictam sibi, quia sic cadit quod resurgere non potest. Secus de homine: quociens cadit, totiens resurgit, iuxta illud: Septies cadit iustus in die et resurgit. Et si vita hec sit erumpnosa, tamen magnis defectibus actus [illegible] quibus in eam venimus ad hoc fine deputatum [illegible] vincendos sicut misera vita dicitur. Sed sub pondere miseriarum non [illegible] lege divine iustificationum. Et ita nomen subditur quia iustificationes [illegible] comprehendunt homo in secundo miseria non evadit miseriam sed auget, sed eligendo se evadit [illegible]. Et quo [illegible] quod sicut deus non relinquit [illegible] culpe sine debite iusticie, quia statim solo peccato primi illos homines et duxit eos extra locum paradisi in locum lacrimarum, sic gravitatem pene non relinquet sine sua magnitudine. Et racio quia utrobique erit status iusticie miseracionis. Et tamen quod est advertendum quod ex peccato originali contraximus multa: sicut fomes vicii innati, sicut actus concupiscencie in primo motu, sicut actus concupiscencie in secundo gradu quod dicitur delectacio, sicut actus concupiscencie in tercio gradu qui est consensus. Unde [illegible] ut ambo dicit in nobis est ille morbidus affectus qui commovet ad illicitum desiderium et ad illicitam delectacionem et ad illicitum consensum nisi ex tempore [illegible] fomes dicitur quia facit ardorem peccati qui ardor ex prevaricatione ~~[illegible]~~ accrevit. Et dicitur ergo supra [illegible]

pro quo ar[illegible]

multa mala venerunt ex originali peccato

peccatum per mandatum specialem est in me morte Rom. vii / Et quo primo recipit quod per talem concupiscentiam omnes vires corrumpuntur / vel ex lege regionem peccandi / quia et vires corporis et spiritus anime. Vnde glosa super illo verbo psalmi / corrupti sunt / quod licet omnes vires hominis sunt sub- lecti exponit Bonaventura dicens quod per ignoranciam corrumpitur / voluntas per malitiam / memoria per infirmitatem / aut impotenciam. Et sic ut Alexander dicit vires que sunt in membris corporis obediant viribus que sunt in anima / quia ad nutum voluntatis feruntur / quia feruntur ut Augustinus dicit voluntas in usu talium dominatur / quia mag pedes et alia movemus cum volumus / et sic tamen bene dicitur corrupte / quia non ut sic ut corporis ad bonum / et ille vires pronte sunt Vnde sic quod corrupcio hec quo ad penalia equalis est in omnibus / et racio Alexandri / quia concupiscencia non est aliud nisi pronitas ad peccatum / quaedam / et quia tamen utrique contendit sic Iero correctum verum / et est hic correctum Augustini in libro de correptione originali / quia ex quo peccatum originale equaliter est in omnibus descendentibus ex Adam seminaliter / ergo et concupiscencia equalis est in omnibus / sed quia / quia concupiscencia est pena illius peccati. Ideo dicitur quod generaliter secundum intelligendo concupiscencia est equaliter in omnibus / sed tamen considerando conditiones singularis persone maior est in uno quam in alio / contingit enim concupiscenciam plus vigere in sene aliquo quam in iuvene / ut Augustinus dicit et causa quia ex aliis conditionibus corporis possunt esse maiores inclinationes ad concupiscendum / in uno quam in alio. Vnde et effectus quidem magis minuit concupiscencia in uno quam in alio / quia quedam auctoritas dicit / concupiscencia que minuitur in quibusdam / et in senectutibus. Vnde capitulo concupiscencia prout est inclinacio ad peccatum / maior est concupiscencia in adulto quam in puero / quia adulta pluribus modis sunt dicta corrupta / sed hec non erit ex originali / et non erit maior propter maiorem inclinacionem ad suum sine originale peccatum / sed ad actuale peccati actum. Vnde secundum quod peccatum aliquibus temporibus habundat / sic hec quod concupiscencia ad illa augetur. Vnde aliqui habundat in fidelitas / et tunc magis concupiscencia corrumpebatur venialis / et tunc habunda- bat immundicia / et tunc corrumpebatur concupiscibilis / et in fine mundi / quia erit multa heresis multo habundabit et propter amor divini / sic quod tunc augebitur cupiditas / et sic etiam ad inferiorem peccatorum crescet / et crescente concupiscencia peccatorum / ex concupiscencie et ardores ad mala crescentibus / Pro quo prima Miseria vita hominis. Divina bo- nitate temperata efficit hominibus ad vitam / sta quia divina bonitas operatur in homines praecaria et

propter — per sacramentum baptismi quod est institutum contra originalem culpam
Unde dicit Glosa super illo super aquam refectionis educavit me
ut puerum paulatim super aquam baptismi quo restaurantur qui
integritatem et vires amiserunt quo anima peccatorum ariditate
sterilis fecundatur. Et Dionysius dicit quod baptismus est
sacramentum illuminationis. Et Hugo dicit quod est sacramentum renovationis
et assimilationis cum Christo. Dicit enim ad Hebreos vi consepulti sumus cum
Christo per baptismum ut sicut Christus resurrexit per gloriam patris ita et
nos in novitate vite ambulemus. Unde ignorantia non obstante fidei lu-
cet ad minus suscepta in baptismo quamquam vigere gratia fidei
suscepte renovat vetustatem quia contingit quamquam ardorem
et infirmitatem ad bona invalescere anima per caritatem bona
in bonis fecundatur. Et propterea quod videlicet ex quo sequitur quod in
baptismo omnis culpa peccati originalis [illegible] non quia aliter homo
ille peccato corruptus stante culpa non posset proficere in multo
vitiis. enim ablutio tollit omnem sordem. Unde Augustinus in
Enchiridion a parvulo recenter nato usque ad decrepitum senem
nullus prohibendus est a baptismo. ita nullus est qui non mo-
riatur peccato in baptismo. Et Hugo [illegible] non dicit
[illegible] idem esse quod baptismus principaliter ordinatur
contra omnem culpam sed sit hoc propter sacramenti efficientiam. Est tamen
est quod tollendo originalem culpam quod quia ordinatum est
non per accidens aliquam culpam illi coniunctam. Et ideo [illegible]
sequenti tollit eam. Ex quo sequitur ultimo virtus baptismalis
per eius tota efficacia recipitur non restringitur locum in anima
alicui culpe veniali. Ita quod non solum tollit mortalem
culpam quia nullam tollit sed omnem venialem que quomodo
non impedit nullam sed unde hoc sequitur. Et Hugo
in scripto quarti causa huius est divina liberalitas. Dicitur enim
sacramento tantam efficaciam contulit. Ex quo enim hic sacramentum
principaliter contra originale. Quod in anima inter omnia peccata peiora
relinquit sequelas quod sequitur est magna et vilis. Ideo
quo in corruptione illius peccati manifestatur rigor divine
iustitie quia graviora fuerunt ut in eius remedio manifestaretur
dulcedo divine misericordie. Et non solum morbus sed etiam [illegible]
ipsa. Et quia [illegible] virtute illius remedii delentur. Et ideo
[illegible] Romanos v. Dicitur non sicut delictum ita et donum sed
propter quod Christus satisfaciendo per homine damnato
Ex quo excessit super [illegible] quasi cum incomparabiliter maius fuit
pretium redemptionis quam ipsum delictum. Unde ad Titum
iii. Dicitur in nos effudisse lavacrum regenerationis sta-
bunde. Et propter isto sequitur quod homo in baptismo

mundatur

d'halu[illegible]

Id statim in innocentie restituitur aliquo modo / Ratio quia tollitur
ab eo omnis culpa / scilicet originalis et actualis tam venialis / quam sicut
mortalis prout dicit / Ratio tertia precedens / Et licet
baptismus tollit penas pro peccato actuali debitas / et etiam penas in in
eternas / aut assumptas / et penas originalis peccati eternas / ut est
carentia visionis divine / et eternitas pene sensibilis / non tamen tollit
penas temporales / quod originali contractas / sicut est corruptio / s
sitis et necessitas moriendi / et alia similia / Unde / sed Ratio
Christo eliciunt / quod cum gratia baptismali stat adversus carnem / Et
cessit ex originali / et intelligendo de stat concupiscentia que
na peccati / sic totum omnino verum est / concupiscentia prout est pec
cato sic talis concupiscentia attestatur corrupte nature / et attestatur divine
iusticie / et non precedat gratiam / Unde notat ipse / quod concupiscentia habet
statum triplicem / unus est in suo summo / que de concupiscentia intel
ligitur / et illa est in omnibus hominibus ante baptismum / Tertia est in esse re
misso / et non est aliud nisi mala complexio formata possibilitate
te ad peccandum / ex qua oritur inclinatio ad peccatum / Et sic est
in baptisatis / in quibus tollitur concupiscentia virtute gratie / ne dominetur
eis / et ne obesset eis / Est ergo in eis concupiscentia / sed non preva
lebit / quia vincitur gratia adiuvante / Ex quo ulterius elicitur
quod iste status miserie stat cum gratia Christi / et eius redemptione
Unde Apostolus ad Romanos v. sicut per unius delictum in omnes homines
condempnatio / sic per unius iusticiam in omnes iustificatio / et
pat vita eternam / per Christum / morti introducente / per hominem
primum / Et ulterius quod beneficia prestita per Christum habundat in
bono plus quam mali pene illate per hominem primum / Et ratio quia
data est per Christum gratia remissionis culpe / Datur est gratia
virtutum et opera iusticie / quod in minutis penalis vite misere
hic aut habundat in bono / plus omnibus que illata sunt
ex peccato / Et ulterius quod illic homo meretur in qua / vitam
eternam / in qua non dolor / non clamor / non lacrima / neque
luctus / ubi absorbebitur mors in victoria / ubi a gratia
et gloria possidebitur tota / Et sic vita omnibus pene
temporalis excedit [illegible] / Et ex Christo ulterius elicitur
quod Christus passione sua non meruit nobis remissionem
penarum contractarum / cum sic nimium sunt et adeo que
requirit homines lapsum / et ad ea que expediunt ad regnum
obtinendum / non remissio penarum contracta tamen / licet quoad
deservire ad separationem / non tamen expedit ad statum viatorum
Unde penalis conditio valde prodest / premonet ad mondarum
prestinum sanitate et incorruptibilitatem mentis et corporis
exhibet quia facit hominem cognoscere suam miseriam / et
ineptitudinem / Dicit / Ad xxviii ratio dabit intentum

Tertius / gratia

Sic enim tollitur ab homine occasio illius erroris, ne credat
quod ablacio penarum esset premium passionis Christi, in verbis quatuor
et non nisi culpa. Sic apparet homini mysterium ad cognoscendam stricti
tudinem divine iusticie. Sic enim homo per hoc cognoscitur considerando
immensitatem pene, et ante a peccato. Unde Job vi. Dicit:
terrores Domini militant contra me, sic ipso devenit ad humi
liacionem sui erga Deum. Ex quo cognoscitur quod ex se infelix est
et plenus defectibus, a quibus nisi divino adiutorio per
mittitur respirare. Unde Osee vi. dicitur: humiliacio tua in medio
tui. Et ad hec iste apostolus ait: Hec nox, id est vita misera in
qua incepit divina capere nisi sublevatus. Hec nox, id est vita te
nebrosa, in qua homo non habet contuitum se ad lucem primam, quia
corpus corruptum aggravat animam, quia aspectus humanus
impeditur per opera potencie sensitive, in qua et si aliqua sunt
que divinam habent similitudinem, ut sunt omnes creature, hec
media sunt inter Deum et animam, et ita quodammodo Deum obum
brant et quasi [illegible] inter Deum et aspectum hominis faciunt,
et sepe a Deo avertunt, sepe abstrahunt, sepe eum per cre
aturas [illegible] subiciunt, quod Deum sibi abscondunt. Hec igitur nox
et vita defectuosa, in qua homo ex peccato incidit in has
miserias, in stulticiam, ebetitudinem, precipitacionem, timorem, igno
ranciam, duriciam et superbiam, quibus potencie et vires ipsius
anime ita movent, quod ex cognitione debilitatur. Facta est
ex divina dispensacione, ex merito Christi passionis et preparacione
nostrorum sacramentorum, facta est in nobis utilis et promotiva
ad acquirenda divina [illegible]. Unde enim quod homo diversis
pulsatur miseriis, excitatur ad desiderium celestium. Unde Job
Surgite et abite, quia non habetis hic requiem. Et dicit
Ysidorus de summo bono: soluto reatu peccati, manet quedam
temporalis pena, ut illa vita ferventius queratur, que
erit a penis omnino aliena. Sic ergo in nocte huius
vite facta est in gracia, ut animam supplantaret, inducens.
Non sicut dicit Gregorius in septimo [illegible], ut omne [illegible]
quod inflictum est iusticia Dei puniente, [illegible] in ea
relaxante. Sed illud quod remittitur equaliter, nec minori dono
divine misericordie suppletur, quod hic fit in collacione gracie ac
[illegible], et in actu [illegible] ——— merendi vitam eternam. Et quomodo facta
est, quia vita hominis facta est milicia quedam super terram. Unde glossa super
[illegible] ——— vetus nostri homo sunt cruciatus est.
Rom. vi. Omnibus abolitis in baptismo, concupiscencia manet
in baptizatis tamen, que ut serpens et raptor ——— est animi
et quidam tyrannus, quia movet bella et incitat mala
desideria. Et ex isto efficitur, quod quomodo evenerit nobis
omnia adversa, que ex corrupcione sunt, fames, sitis, estus, frigus,
infirmitates, mors et alia que sunt corpori adversa, hec

Unde ignorantia in ratione unde errores, hebetudo in intelligentia unde ne-
scientie et alia multa que sunt perfectionibus contraria ipsius anime
dicit Augustinus tolle culpam et hec non erunt. Et quo ad qualitatem
est status iste quis erat status eius ante lapsum, quia tunc non erat cor-
ruptio per peccatum ut nunc. Tunc non erat aggravatio per corpus
ipsius anime ut modo. Tunc non impediebatur aspectus hominis in
deum per sensitivam. Unde non erat homo libertate quantum ad mentem
ad lucem primam ut se tunc continebat, et ita non [illegible] fer-
vore amoris summe bonitati inherebat. Sicut tunc inherebat
eo quod ex cognitione amor procedit. Unde dicit Magister
in scripto secundi sicut in prima die creature que sunt
ad dei ymaginem possunt duci in cognitionem dei et
amorem. Tunc deus erit ipse causa videndi et amandi, quia tunc
illi innitebatur cognitiva et amativa. Hec erat in primo
statu. Licet sensibilia ducebat ad cognitionem dei, sed
quia tunc homo erat spirituali mente preditus. Quia secundum
Hugonem cor eius fuit sicut speculum mundum, purgatum et decla-
rificatum, sic cognoscebat per speculum omnes mentis et illi
innitebatur committendo se ad speculandum creatorem. Et sic
Hugo dicit quod in primo statu speculum mentis illustratum luce
prima erat ut deum cognoscendi. Non cognoscebat primus
homo deum illa cognitione que est ab exteriori auditu, sicut
nos, nec ea qua deus modo ut absens per fidem queritur,
sed ea qua tunc presencia contemplacionis scienti manifeste
cernebatur. Sic Hugo. Et per istum quod aliud accessum fuit dyabolo
temptandi primum hominem quam nos, quia nullam habuit
occasionem temptandi hominem ab homine, per quod
tunc erat animus innocens, nec aliquam occasionem aut
spem mali habens. Sed per sola invidia accessit ad eum
ut eum illa finali felicitate privare potuisset in qua vidit
eum fuisse creatum. Sed ad temptandum nos accipit occasiones
ex nobis. Dicit enim Glosa super id: sed neque exhibeatis membra
vestra arma iniquitatis, Prima ad Romanos VI, unde deside-
ria actualia sunt dyaboli arma per que datur ei occasio
ut deserente nos deo accepta in nos potestate nobis
illudat et tandem mortificet. Et ideo dicit Apostolus non
est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem, sed
contra adversus potestates et principatus, ipse enim ex carne et san-
guine arma accipiunt ad bellandum contra nos. Et per istum habetur
quod deus nullum creavit hominem intemptabilem, hoc est
Augustinus super Genesim qui dicit: melius fuit creare hominem
qui posset non consentire temptacioni quam qui non posset
temptari, quia tunc enim victor decertatur et palma fit gloriosior.
Ad sic propositum ponitur hic quarto 2a: possibile est hominem
temptatum vincere posse in temptacionibus subsistere

q° 2a

quia Joseph est temptatus illecebra stupri / et mansit illesus /
Paulus carnis stimulo et gratiam recepit a deo. Et ergo quia deus est
fidelis et nunquam desistit temptato, nec aliquem permittet temptari
supra id quod potest. Et quantumcumque temptatio sit violenta et im-
petuosa, temptatus potest illi resistere divino auxilio assistente. Dicit
.i. Augustinus qui dat vel diabolo temptandi licenciam, ipse
dat temptatis misericordiam. Origenes glosat .i. augmentum virtutis, qua
possit temptacioni resistere. Unde glosa facit super .i.° cum tem-
ptacione proventum, dicit .i. virtutis augmentum. Et quo eciam
quia in nostris pugnis deus nobis non relinquit sine auxilio. Unde
Origenes in sexto quarti allegatus id. militia est vita hominis
super terram. Dicit in bello spirituali quatuor requiruntur. Primo
spiritualis vita, que fit ex fide. Iustus namque ex fide vivit.
Secundum est robur quod homo accipit ex aliis virtutibus
que fortes efficiunt. Et dicit ut gerat armorum. Primum ad
tuendum se et sunt barra, que data sunt in [illegible] / et
ad muniendum. Secundum ad invadendum et impugnandum hostes, et
sunt opera virtutum, quibus pro tanto dicitur hos-
tes invadere, quia ipsi semper nituntur nos deducere ad contrarias
operaciones. Unde dicit Hugo ut in hoc filio nostro stare
possit et sine bonum consilium custodire. Donantur ei in baptismo
arma, quibus se muniat in operibus virtutum / tela quibus
hostem sternat, quia fide spe et caritate adiutus interius
roboratur et vincit. Et quo ulterius elicitur. Ad .i. Quartum
ad alia mittitur proposita. Deus in temptacionibus solet auxilium di-
spensare, patet ex illo quod dicit glosa super illo ubi
est mors stimulus tuus, prima ad Corinthios xv. Quartum
Christus dimittit nos sepulcris, per quem redemptor traxit nos
et acceptam gratiam. Recepit nos nec ducere, nec trahere, sed adhuc
nobiscum contendere, sed per contentionem erit victoria, et com-
pugnare cessabit. Unde Augustinus dicit super Genesim [illegible] dicitur
primi hominis ex sua temptacione. Dicit quod homo sua vo-
luntate erat facturus peccatum, deus redegit ad equitatem
effectum, et ut aliis esset ad cautelam. De quo elicitur ultimo
quod utile est homini per temptaciones impugnari. Unde Jacobus
primo capitulo dicit gaudendum esse de temptacionibus, et
non ob aliud, nisi propter utilitates. Prima ad Corinthios x. Fidelis
deus qui cum temptacione facit proventum. Unde temptatio
est probacio religionis cristiane, et electionis argumentum.
Unde glosa super illo fidelis est deus, non indignemini si in ma-
li floreret, et vos patimini, quia non est bone dignitatis
in temporalibus exaltari, sed potius deprimi. Et ideo propheta
dicit sic .i. hec vita nocte, vita plena temptacionibus. Prima
dicitur nox, quia est tristabilis, quia est horribilis, et ti-
morosa. Dicitur nox, in ea homo latet et sibi ipsi sibi. Dicitur
nox quia sicut in nocte, ita in temptacione homo [illegible]

inceptae ut carnis sue utetur / extreme ut dicit Ambrosius Quod aliquis
homo sine caritatem vincatur non est quod caritatis defectu / quia per se
anima apta est resistere omni generi temptacionum / quia tanta est virtus
eius / quod nullis temptacionibus vincitur Sed est quod defectu liberi
arbitrii / quod non fideliter cooperatur et assistit ipsi caritati / vel propter
cautelam homo dicitur esse omni temptacioni Vel ideo dicitur / quia saepe indu
cit caliginem peccati / obnubilacionem divine cognicionis / et re
frigeracionem caritatis / unde quod temptacionibus habundat iniqui
tas / et refrigescat caritas multorum Secundo principaliter dicitur quod facta
est mihi salutaris et proficua quod multis causis Et primo
quia in temptacione fit manifestacio constancie Dicit enim Glossa
super illo / fidelis est deus qui temptatum adversis / ut per hoc
probari possitis / quam firmam fidem sive constanciam in corde
geratis Secundo quia exinde homo fit cognitus quodammodo sibi ipsi et
aliis unde quod dicitur Ecclesiastici xxxiiii qui non est temptatus qual
ia scit sed quasi dicit pauca vel nulla cognoscit Tercio quia per tem
ptacionem accipitur argumentum acceptabilitatis divine Tobie i Tobie xii
quia acceptus eras deo necesse fuit ut temptacio probaret te Quar
to quia exinde accrescit homini sollicitudo diligencie dicit enim
Glossa super illo proba me deus et tempta me / nisi tem
ptaret negligentes essemus Valde temptacio stimulat ad
vigilanciam Quinto quia exinde superbia reprimitur dicit enim
Gregorius sanctus per virtutes se temptari desiderat / ne ex
confidencia virtutis in peccatum cadat Secunda Cor. xii ne
magnitudo revelacionum etc. Sexto quia exinde homo adipiscitur
coronam glorie eterne Matthei vi dicit temptacio necessaria est ad coronam
Jacobi primo cum probatus fuerit accipiet coronam vite Et his de
causis sancti et precipue viri perfecti / unde non oportet temptari
diutius / quia temptacio periculosa semper est / quia est occasio
multorum peccatorum Dicitis qui sustinent temptaciones gaudent
/ gaudentes / quod sit deus prope Psalmi ... Cum ipso sum in tri
bulacione / dicit sua misericordia quia impedit miseriis / dicit suo
adiutorio / quod presto est necessitatis de erepcione et glorifica
cione Psalmi. Eripiam eum et glorificabo eum ad [illegible] et iste qui
ad consolandum se positum in temptacionibus dicit Hec facta est
michi causa esset michi in magnam consolacionem Et alibi dicit Si con
stant adversum me castra / non timebit cor meum Si exurgat
adversum me prelium / in hoc ego sperabo Sed ne homo credet se
tantas utilitates recipere sine labore / et sine sollicitudine me
ditacione et disposicione / ad hec recipienda Statim subditur
gracie / et misera vita et repleta temptacionibus / sit sibi
facta utilis / et consolatoria / dicit quia iustificacionis tuas exquisivi
michi / illa que in talibus iustificat / aut iusticiam conservat
/ aut tuetur / aut augmentat / et augmentata consummat
perfecte quesivi / ac si [illegible] dicit cum maxima exquisivi diligencia / ut quesivi
proficere possem Sed quod quibus constat [illegible] hec diligencia

177

Dicit Crisostomus super illo Et ne nos inducas in temptacionem. Ita quod agones pereundi / aut remedii. Hic est finis. Ideo dicit tractatus ut temptacionem, quia viriliter stare. Ideo dicit in temptacionibus non quia infelices. Item non vocatus sed temptacione sibi offert / quia in tempus operatur / et non vanam gloriam / sed utilitatem ostentare. Et quo etiam et ipso secundum caritatem. Nichilominus ita temptacionis vigilans debet esse / racio quia ex quo voluntas libera est ex ipsa motu / et non obstante caritate potest moveri in temptacione ut hic notatum est / quod sic factum est angelo superiori / et homini primo. Ideo dicitur nec debet homo ab oracione cessare sicut in temptacione caritate / ut Augustinus quod licet caritate omnia vincere possimus / attamen divinum auxilium est implorandum / ut ipsa caritas et virtuosius resistat / et ne motu ipse libertate frangamur. Ideo non sufficiunt homini ad omnia evincenda possessiones virtutum. Et ad ut sufficienciam haberet est sibi valde laborandum. Certe sine pace est / quod fiet virtutis sicut non conceditur / sic nec bona inveniuntur / et ideo laborandum est per earum operacionibus ut videlicet habitus ex actibus eliceret actus. Ita ipsa vincit sensualitas / ex fide non statim pax / sed hostis ... continue, et pugnaculo secundum deum congredi, et ictus sine lesione ... suscipere / necesse est sibi spes / quod sepe solum effuimus in qualitate gravitate / sed quod si finis pro quo laboratur non placeret ... solacio spiritualis mira est caritas / que omnia suffert et omnia vincit. Hinc dicit apostolus quis nos poterit separare a caritate Christi et cetera. Sed quia iste virtutes non omnibus sunt contrarie / ideo cum eis infundunt alie omnes / que suas malicias oppositas extingunt / que sunt arma ... sed quia habitus virtutibus / adhuc remanent in aliis peccatorum reliquie / que subito non tolluntur / et sepe inpugnacione tali nocent multum / et igitur hic dantur operaciones virtutum / quibus delectacio in bono acquiritur / quibus consuetudo contra consuetudinem indicatur / et dabitur ... ut acciperet omnes vices anime / et corporis ad eas virtutes. Sed omnibus istis habitis / adhuc est in bonis difficultas que in bello isto impedit progressum / sed adduntur homini dona spiritus sancti / que removent omnes difficultates et prompta faciunt hominem in operacionibus virtutum. Sed dato quod homo sic perfectus adhuc posset in hac pugna precipitari solis operibus in ... racionibus / et ad removendum hoc / dantur beatitudines / beatitudo in ... et hoc ... militias ... faciunt ut contemptis omnibus soli deo vincat / militas et sine ira et rancore omnia committit sustineatur et cetera. Sed si non confortatur / et non reficitur homo in tali milicia tandem passus in viribus deficeret / et succumberet / ideo dantur fructus qui reficiunt / qui appetitum saciant / et confortant et eius virtute confortant. Et hec sunt arma nostre milicie / non carnalia / sed spiritualia / hec sunt vestes quibus vestiti non timent a frigoribus nimiis nivis / et hec ipse sunt mistica ... quibus dicit / quia misticatos ... que sunt

Circa misterium premissorum ponuntur hic tria. Quo volente in pugna temptacionis proficere / quia querit quid in se est facere

9o 3a

Unde paulo dictum est / ostenderet tibi / quid te optat facere / ergo ut homo mens se subiciat ordinate / per obedientiam / et per
devotionem . et sapientie huius que sunt divine voluntatis / et divini
precepti / sed si vult non potest / illa subiectione libidinosa / sed se
creaturis subiciens a deo abstrahitur ¶ Ex quo sequitur subiectio
mentis non infringit ordinem divine institutionis / dicit enim hugo
quod homo est medium inter deum / et alias creaturas / et post deum
est homo hominis / videlicet ergo quod homo se aliis subiciendo ordinat
ordinem nature institutum ¶ dicit textum quod non solum / sed in statu
nature lapse / creature sunt quasi quoddam medium adoptionis gratie
et divine reconciliationis ¶ Anima in recompensam inordinationis
instabilis et inobediens / inobediens hoc sit ipsius conditoris
est hic dictum hugonis / Per ea cogitari in mente ex homine
quicumque vult ne evanescat in cogitationibus vocatus dicit enim augustinus
dimissa deo avno ad multa evanuit / quasi mens ad unum
vitam invenit ¶ Ex quo patet quod cogitatio in hiis que ordi
nat ad victoriam non ingerit a deo divisionem / aut instabi
litatem aliquam / non quia illa que ad unum tendunt divisionem non fa
ciunt Unde glosa super illud Luce x unum est necessarium . tendentibus
ad unum / multa sunt necessaria / et sic unum mentis proponitur / quia
per multa itur ad unum ¶ Et hugo dicit quod vita hominis sine
mutabilitate esse non potest / deo quia illam divisionem instabi
litate ac mutabilitate in qua ex peccato incidit / supponitur
alia mutabilitas que profectum parit ¶ Ex quibus obicitur
illorum reprehensio / quorum vivit otiose / et sunt illi / quorum
intellectum fides non dirigit / quorum affectum caritas non
refecit / quorum cor spes non perficit / quorum intentionem sapientia
non ducit / quorum operationes nulla virtus efficit obicitur ¶ Glosa
in septo quinti dicit sicut in mente perfectibile procedit secundum actum
in triplici gradu ¶ Primo in dispositione ¶ Secundo in facultate ¶ Tertio
in necessitate ¶ Primo enim fit dispositio / per dispositionem / acce
dit facultas / et ex illa sequitur actus / sic gloriam eternam / quia
est etiam ultima forma / et actus procedit virtute in felici gradu
¶ Primo ut dispositio / sicut est in illis / qui nondum sunt
virtutes habitus / actus sunt aliquas ~~virtutes~~ dispositiones
ad illos habitus / quia operatur aliqua bona de genere / ex quibus
operatione frequenti generatur habitus ¶ Secundo ut habitus facultas / ut qui
iam acquisivit habitus / tunc in illo est facultate respondendi in opus
ex hoc accipi oportet / sed quod iste sic loquitur / Non temptata
~~temptatione non amisissem profectum~~ / ~~sed sentit aut ex~~
persecutores tuas ... et si non ... / nec amisissem
temptationem quia dicit Gregorius / quod illos in pace dimittit
quos inimicus quieto possidere se sentit / aut ex temptatione / non
amisissem profectum / sed per ea diligentibus deum omnia cooperantur

in bonum. Et Ambrosius sic exponit: scilicet facta est mihi mea pa-
bulum et potus aggravato, non penuria huius vite corrupto, non
sompno aut ocio resoluto; scilicet quia feci quod in me est, et
iustificationes tuas exquisivi. Et super hoc Ambrosius: intelligit
memoriam nominis Domini, que fit per ... spiritualis venerationis actualis
habitum.

Portio mea Domine dixi custodire legem tuam. Hic
in octonario versus 2m Ambrosium, ut in titulo exponitur, in littera
greca Heth, que interpretatur dissolutio. Primo dicit pavor, seu timor
ille mundanus, quo quis timendo perdere divicias, delicias
et honores incurrit peccatum; unde Ieronimus: quo quis timendo perdere
vitam consentit in culpam; quia isti timores culpabiles sunt.
Unde timor servilis, quo quis constrictus vitat peccatum, ipse et
ipse est initium sapientie, sed penam scilicet, et est penalis, scilicet interpretatur
de timore sancto. Dicat ... Ambrosius: pavor sive timor sanctorum
convenit esse. Et allegat quod eum Habraam offerret filium
tristicia plena misteriis tenderet timor super eum. Et David
dixit: Ego dixi in pavore meo. Et alia littera scilicet in excessu
meo, alia scilicet in habundancia mea: omnis homo mendax. Ideo
quia ille qui timet contradicit omnia que sunt huius, et arbi-
tratur ut stercora, videns in eis esse vanitatem, et menda-
cium; et quia ista supra graditur non fundat in illis. Ideo dicit
Ambrosius: timor ipse magis significat reverenciam religionis
quam infirmitatem timoris. Ideo Heth interpretatur vita, nam prius
que sepe in timore amittitur, scilicet vita que in timore acquiritur.
Et littera ... Honorius dicit: quod sancti timent ne ab illa
excellencia in qua sunt corruerent. Significatur ... studio
quam sunt pavidi. Et iterum ... quis qui timet Deum.
Promissa igitur ... portio mea. Et dicit
Ambrosius quod aliqui libri habent versum istum pro ultimo septime
littere scilicet libri ex greco translati, qui sunt emendatores
ponunt eum primo versu littere octave; quod et nos versum
hunc ostendit. Et mea quod in hoc octonario versum tractatur
illa que ostendunt homines esse erga Deum timidos, et per
dignos esse vita eterna, et quomodo ad perdicionem sit
in perdentibus ipsa; optavit sibi dari regem eternum.
Dicit Honorius ... quod ostendit quorum est illa portio
que illorum, quod hic Deum suam porcionem constituunt. Unde
sic Origenes ostendit quod magis sunt ... quibus illi-
bus debetur vita eterna ex ipse consolatur. Dicit ...
me consolata est ... dedit ... consola-
ex peccatoribus et credentibus habent ortum. Dicit: desperans
sum ... ipsa devitabat contagia ...
qui a vita salutis eterna ... D. Origenes ... ingrediebat.
Hic eum ostendit tamen ... et medicum. D.

Hugo quod sanctus populus
timet ne desideratum a-
mittat quod ei promissum
est

Cogitaui vias meas Vel sic supra glosa capiebat conso
lacionem ex bonorum et malorum eius retribucione. Paratus
sum iudiciorum etc. Hic id ut evaderet malorum retribucio
nem et venire posset ad porcionem bonorum. Dicit se esse pa
ratum sine omni turbacione. Paratus sum etc. Vel sic
ostendit quod tendendo ad eternam vitam mala conpaciebatur
et non murmurabatur. Desectio tenuit me etc. Hic iam de
scribit suam constanciam quia inter laqueos legem tenebat.
Funes peccatorum Vel sic supra iustificaciones dei decan
tabat. Cantabiles michi erant etc. Hic declarat quod
contemnabat se in corpore ne delectatus sibi interciperetur
in mente. Media nocte etc. Vel sic supra ostendit tamen
consolacionis de evasione penarum que debentur impiis a
maioribus. Memor fui nocte nomen tui domine Hic de
clarat se habere specialem consolacionem ex retribucione electorum
Particeps ego sum Vel sic supra ostendit et mise
riam et temptacionem sibi venisse ad intuitum. Hec facta est
michi. Hic ostendit quod secundum ex habundancia prophecie domine
Misericordia domini plena est terra et ita quod versus istius octo
narii continuatur ad quartum precedentem ex quo rapitur continuacio
totius ad totum quartum interim dicere et sic supra e
git de vita in bono proficientis. Hic id agit de modo
quo requiritur ad habilitatem proficientis scilicet in mente va
cet promptitudo cordis, sollicitudo operis, consolacio spe
cialis et alia. Si non esset propositum perseverandi in agendo bonum
et in sustinendo malum. Et mors ego hoc predicare versus
Utrum sic largitor et clericus, sed religiosos proprietas
impediat apprehensionem quoniam vitas ex capitulo quam omnis
reprehendit epicureos querunt que sua sunt et non que
sunt dei. Sine vel quia proprietas sic racione quia qui plus vel quod
appetit nulli ex isto conmittat non hic vel est, quia qui querit
se alio digniorem quod est superbie vel quia solus
vult uti quod est voluptuose vite sive quia non fa
ciet ut alii utentur de eo quod est impietatis et immisericor
die et quodlibet horum perfectionem est contrarium. Quod vera
Ad omnia argumenta sic non omnis abrenunciant proprietates. Ergo
non omnes proprietas impellit a perfectione quoniam quidam
possunt habere non contra preceptum divina lege sed ergo omnes intelle
possessores legem imple et ita perfectum esse et per eum ergo
falsa. Et domine largitor primo sic quod consistitur se habere
propositum agendi quod bonum est et sustinendi in ibi simpliciter
Ergo perseverandi in eodem ingruente temptacione. Ibi paratus
sum et non sum turbatus. Summa pro domine
glosa hic dictum est. Ergo ostendit se habere in primo. Unde
primo ex divina largicione. Ibi paratus sum. Ergo ex
gracia adiunctione in exercitacione. Ibi Cogitaui. Capitulum quo

quia primo ponitur ipse electo / scilicet porcio mea. Secundo exprimitur
illud quod elegit / scilicet dominus. Tercio exhibetur eius propositum scilicet dixi.
Quarto subiungitur propositi obiectum / scilicet custodire legem tuam. Dicit ergo
porcio mea i. quod elegi michi omnia / et quod in omnibus
plus complacuit / et in quo pre omnibus quiescere et delectari
possum. Dixi [illegible] una pars a domino hanc requirere. Ubi est
advertendum glosa super j° Eccles. primo quod est / quod est factum
est dicit / vadit rerum successio quia res veniunt et transeunt
homo moritur / et homo nascitur / et eadem est natura morientis que
erat nascentis. Ex quo ergo eadem est natura / cum venit mors homo
mors dimisit securo tanta. Dicit glosa super j° eodem ca°
hanc occupacionem pessimam dedit deus filiis hominum / occupacio
quidam distensio est / eo quod mens hominis in varias solli-
citudines distenta laniatur. Unde ibidem capitulo dedit cor suum
ut sciret prudenciam et doctrinam et cognosceret / quod qui addit
scienciam / addit et dolorem. Ubi glosa cui plus committitur
plus ab eo exigitur / et qui affluit sciencia, plus contristatur in
errore / dedit se ut afflueret deliciis / et frueretur bonis
et videbat quod risus est error, et gaudium decepcio. Ubi
glosa interlinearis / qui carnis gaudia sectantur
decipiuntur / scilicet perfectum putat, quod fugit, velut umbra
/ ad hoc dicit quod omnia que desideraverunt oculi eius / non
negavit eis, nec prohibuit cor suum / quin omni voluptate frue-
retur / et cum vidisset in omnibus voluptatem / et nichil
permanere. Ubi glosa cupito studio ista crescebant ta-
bo sapiencia decrescat / scilicet poma desideria rapiebat / se
dedit se ad inquisicionem / ut dicit ibidem 2° ca° / Ubi
quid est homo qui possit sequi deum factorem suum. Glosa
qui se refrenaret a viciis / et comprehensione sapiencie
immitteretur. Ex quo eciam quod occupari cum hiis que mundi
sunt est nocivum / et inter alia de occupacione pessima
Unde super j° Eccles. 2° vidi universa que sunt sub sole
mala. Allegat idem magis in malis posita est / unde non
credat posse heredem relinquere. Glosa quod sepe filius eius stultus
fiet / vel est dignus hereditate pena / nichil sollicitudinis
laboris in doctrina / racionem dat / quod sepe homini [illegible]
quesita dimittet. Ubi glosa [illegible] dei nocte die [illegible]
in lege dei meditatur / scripturas interpretantur / libros compo-
nunt / et sepe labores eorum / in manus stultorum perveniunt
/ qui male exponendo / et sibi / et aliis nocent. Ex quo
eciam quod occupacio in hiis que sunt scienciarum / et arcium
non est [illegible] / racionem dat glosa super j° ibidem dicit
[illegible] eius laboribus et erumpnis pleni sunt / Dicit quod consul-
torum opiniones disputacione [illegible] est. [illegible] racione [illegible]
/ et [illegible] racione [illegible] / non est aliquis [illegible]
/ quod quosdam [illegible] dei dedit, in [illegible] sensum / et quosdam

q. d. fecit[illegible] pars [illegible] porcio mea in futura [illegible] / [illegible] dicat [illegible] [illegible] [illegible] fastigia [illegible] [illegible] thezaur[illegible] porcio efficiatur [illegible]

et quosdam in passiones ignominie ut facerent ea que non
conveniunt. Octavo occupacio cum sciencijs et artibus utilibus esse
potest alias enim cicius erraret talia admittens, quod non est possibile quo
quo regitur spiritu sancto. Et glossa super io nunc melius est ostendere
bona anime de laboribus suis. Item ibidem ponit modum et ordinem
dicens seminanda est ante sciencia, et fructus vite est metendus
et postea [illegible] sine potest apparere, et est racio quia ante sciencia
inflat, sed huius [illegible] que in eis est caritas edificat. Ex quibus
quod ad occupacionem utilem et meritoriam venire tenemur in arbi-
trij libertate, alias enim nociva occupacio non imputabitur
et prescriptio non cedet in nichilum, et ita tota vita hominis que non
potest esse indefensa cedet in vacuum, quod non est dicendum. Vide [illegible]
racio dicit ut deus bono coram se dedit sapienciam, peccatorem
suo arbitrio derelinquens dedit congregare divicias, et
hinc inde priscorum dogmata consuere cornicalia, que
cum vir sanctus et deo placens inspexit esse vana, et ex ipsius
presumpcione composita, ubi sunt, quod prius non inspexit, que possita
sunt secundum affectum deterioribus afficerent, et ergo bonum mala
considerat quia cum eis displicent sed ea auscultant ne eis
illaquearetur. Et huius electio, quod omnia que sunt creata sic
sunt bona naturaliter tamen creata ea modis hominum possunt variari. Prima
patet ex illo: vidit deus cuncta que fecerat et erant valde
bona. Secunda ex parte quod quelibet creatura secundum dicente speciem unum
sui creatoris imitando quamlibet effectus gerit similitudinem
sue cause. Ideo [illegible] secundum speciem sui quod est angelis quelibet res crea-
ta, cum specie modo et ordine. Illi vero homines qui sunt multum refecti
per graciam et habent in se dei ymaginem non pollutam et eius simi-
litudinem possessam, in omnibus rebus considerant dominos multis
et videntes divinam bonitatem multiformiter in rebus expressam
mirantur. Immutata id est mirabilia opera tua domine et anima mea
cognoscet nimis. Illi autem in speciebus creaturarum adeo
ideo fornicantur. Multi enim amiratores creaturarum specios[as] [illegible]
et exinde consurgit hominum divisio. Secunda enim efficiuntur
cives mundi et incole, sicut illi qui post sibi constituunt in
creaturis. Immutata id est ubique relinquamus signa leticie, quia hec
pars nostra. Vide Sap[illegible] hec est vox illorum qui ut bruta
amant presencia et despiciunt futura nec per hanc vitam sperant
regem eternum et hij possunt testari eius. Vide August[illegible]
promissiones a deo factas recipiunt hij in lege eius nolunt
ambulare sed ipsa fecerunt placita. Unde ut quidam dicit Glossa
notam miserunt dive voluntati, que tamen est omnium iustissima
pandecatrix. Huius non est commutacio. Vide August[illegible] quod non
mutantur in melius sed in peius [illegible] et cum veniunt in profundum
viciorum contempnunt. Unde nasi eis fiet in iudicio commuta-
cio sicut enim omnes resurgemus dicit Apostolus sed non omnes immu-
tabimur. Illi autem efficiuntur cives celi et domestici dei.

Et quia in mundo hic advene et peregrini, qui nichil volunt sibi
comparare in mundo, ut portionem habere possent in celo, iuxta illud: portio
mea domine sit in terra viventium. Et hii dimissi sunt non fide, quia
quia una fides, nec amore, quia eodem omnes diligunt, sed in
voluntatis comparatione, quia sub eadem lege omnes vivunt. Secundum
exteriori conversatione quidam sunt seculares, et quidam spiritua-
les. Unde et apostolus ponit diversitatem ministracionum. Sed aut illos
voco seculares, qui inter se sunt conjuncti seculo, quia ipsi a deo for-
nicantur et pereunt, iuxta illud: perdidisti omnes qui fornicantur abs te,
sed illos qui per fidem et dilectionem secundum legem dei ambulan-
tes, activam vitam ducunt, et ordinem in hiis que fine vite
deserviunt custodiunt. Deinde simul ponitur hic quarto pena in statu

2o pa

laycali conjunctis, pluralitas ... contra naturae prudenciae non sed
et propter pluralitatem, que non est prohibita lege divina, aut scri-
ptura sacra, ut si quis vellet sequi fidem patrum, et non quere
ut si quis vellet inniti sue prudencie, et non doctrine
beati Thome, ut si quis vellet obmisso romani ordine
patrum in omnibus propria voluntate, et si que alie sunt illi-
cite pluralitates. Primo quarto sic dicuntur: primo de pluralitate uxorum
quia uxorum pluralitas est illicita, ergo pluralitas est admissa
tamquam remedium contra necessitatem, scilicet si uxores essent ambe quibus
cum essent steriles. Item nam dicunt conjuges plures viri unam
uxorem impregnare non possunt. Et si essent quibus preret pro-
les educacio filiorum pluralitas, quia non possit sciri cuius
patris sunt hii filii determinate, et quod si uxores ~~fierent~~ esset
fieret quod esset incommodum, quod esset contra conjugis inseparabilitas,
quod fides, tum tamen quod omnia ista determinat. Unde illud: propter hoc
relinquet homo patrem et matrem, et adherebit uxori sue.
Unde et naturalis lex dictat in conjugio unam uxorem esse unius
viri. Dicitur enim glossa super capitulo quarto Genesis: Lamech qui mechatus
est, primus duas uxores accepit. Unde Ecclesiasticus de habitis in se
ipso hic dicit, sicut ut natura dictat masculum conjungi ~~...~~
cum femina ad multiplicacionem speciei, sed necesse rationis, i. natura et
ro dictat ut unus conjungatur cum una, quia hac utitur racione si
nollet cum uxor dividere carnem viri pluribus, sicut
sed velle pluraliter in plures uxores dividere. Item qui pluribus
vult miscere, facit quod mechus, quia non causa gignendi facit, sed causa la-
sciviendi, ergo mechus nec, ut ante allegatum est, et quod impliciatum
preceptum nec. Et hiis concluditur licitum esse viro pluralitatem uxorum habere
quia in hoc fides necesse bonum prolis conjunctio, in hoc est indivisio
sacramenti conservatur, ideo primo secundum, iste habet uxores plures, ideo conclu-
sit sibi hac pluralitate solo secundum, quod deus est, et est contra-
teris pluralitates sunt in sterili communione, ideo quam hii ysdem fidei ca-
ritas utitur principue, ideo quo dilectio uxoris per sue cum
dilectione caritativa, iuxta illud: Apostoli viri diligite uxores
vestras sicut Christus ecclesiam. Ubi glossa: ... ~~...~~ caste
sancte

sine macula / presertim cum quo Origenes dicat in licito posse salvari
per generationem filiorum / si permanserint in sobrietate et castitate / quia
sunt in statu salutis / sed certe deus in sua remuneratione sunt propter ne
Et ex quo ulterius arguitur quod usus proprie uxoris nullum inducit defectum
virtutis / vel defectus virtutis non nascitur nisi ex vicio / quod dicitur
concluditur. Est presupponitur quod usus proprie uxoris secundum castitatem / in genere nulla
concludit virtutem / sed quia scilicet quantum secundum unam virtutem secundum omnes / et notandum
est / quod castitas est duplex / secundum actum presertim / quia quibus utendo propria uxore quorundam
abstinet ab illicita delectatione venerea ut notandum est. Dicit quibus
utendo uxore propria, secundum actus modificatos circa rationem / et circa alias circum
stancias ut notandum est. Sed quibus utens uxore propria per rationem castigat concupis
centiam secundum castitatem non quantum / sed quia scilicet corporis illorum sufficat ad deno
minationem virtutis que est castitas / ut dicit Thomas in prima secunde quodlibet questione ... Tercio
sed quod usus uxoris tollit virginitatem / quod est precipua
virtuti / et si non tollit carnis integritatem / non tamen tollit virtutem virgini
tatis / unde notandum secundum Thomam secundum quod virtutum comparatio non accipitur
circa materiam virtutis / licet enim prohibet virtuoso supplere materiam utriusque
virtutis / et non aliquis / sicut pauper secundum materiam magnificencie / et non secundum
materiam magnificencie / sic est aliorum sunt alias virtutes / que est materia
virginitatis / que est integritas carnis / sed accipitur virtutum comparatio circa
formalia / ut circa prudenciam / iusticiam / caritatem etc. sed quod coniugati
habent formale virginitatis in preparatione mentis / ac proposito conservandi predi
ctam integritatem / si sibi liceret / aut competeret / sicut est ille / qui est in
paupertate secundum in preparatione animi proposito ~~habet magnificencie sumptus~~
~~faciendi si sibi competeret~~ ad vel propter equanimiter tollerandi / Illa sine
tali preparatione animi / non potest esse aliquis virtuosus habitu / Secundo quod sic
ordinatur de proprietate rerum ut sunt possessiones / et divi
cie proprietas non istorum quod casum naturalis necessaria est salvandis / ideo
contra naturalitatem quia in casu illo non / et scriptura dicit omnia esse
communia / quod autem sic presertim quia si omnia essent communia / perirent
omnia / eo quod minus curatur communia / et nullus appetit cito perirent
Secundo si omnia essent communia periret restitucio aliorum / quod tamen dictat
racio. Et periret equitas inter homines. Et ex quo cum conpicia est ratio
si omnia essent communia / quilibet vellet uti quolibet / et sic venirent inter
homines rixe inimicicie et bella / et veniret propter ista bona / sine
quibus vita non ducitur venirent homicidia etc. / necesse quod est sal
vandis / quibus proprias uti / unde precepit deus tribubus iudeorum
erat dividi promissionem / et singulis tribubus distribute sunt terre
singule et proprietate / Ex quo sequitur quod occupatio cum talibus / non est pro
hibita omnino / licitum est non tamen habere occupationem cum propriis ca
rentes. Et si non aliquis habere uxorem propriam / et prole et familiam / oportet
licebit habere de temporalibus curam / unde est quod ut dicit Ieronimus prophetis
vir et uxor cum prole et familia domum faciunt. Unde Ieronimus
dicit quod domus indiget multa supellectili / uxor multis ornamentis
precii impensis / et familia cum pensis. Et ideo Boecius ad quendam
militem scribens dicit cum habere curam de temporalibus inepte

aut / sed ut custodiant et augeantur. sic · n · dicit Seneca reminde quam magis
/ et que sunt / et si magna sunt ne deficiat / conspicere magna prudencia
providencia est. Et ibidem ponit quartum opus eius · d · cogita de cibis
amandis qui esuriunt / et non petit / de simplicibus pro milicia / ac defen
sione / quia honorabilis est propter propensiorem impetrantium / quia licet dampnose
sunt honorabiles sunt / pro simplicibus ad firmandum amicos / quia venales
sunt / quando opus ad firmandum prodigos / licet hec sit carissima. Ex quibus
colligitur quod et si quilibet ac status omnium mundanorum negociorum sub
sollicitudine laborat / non tamen temerarie est regula vivendi obmitten=
da / Hoc et habes in Flora ubi supra / et ibidem statum negligentem
dicit esse domum ruinosam, dicit negligenciam dicit esse ignem validum in
domo multis accensum / Et subdit Domum nostram lapsam in facultati
bus et hiis qui tua amministrat prospice diligenter / quia status in
opinatus cordis statum sit evertere. Ideo non sollicitudo est de tali
bus prohibita. Unde Thobias erat sollicitus de filio cur ita diu

sanior

moraretur Thob. X. que est sollicitudo naturalis prudencie. Ex qui
bus colligitur quod non omnis affectio ad bona temporalia prohibita est divino
mandato / quia non est dubium quin ipsa possunt ordinate amari / quia ad susten
tacionem vite / ad providendum familie et ad relevandas miserias pro
ximorum / Et quia ipsa sunt instrumenta virtutum et instrumenta meritorum / et si in quibus ho
minum contingit sibi mereri / ex quibus possunt et pene in purgatorio re
dempcionem redimi. Unde et ad laudem dei possunt dari. Unde Flora
super primo Eccles. in sequenti quod non esse nichil nisi letari et fa
cere bona in vita / omnis enim homo qui comedit et bibit et videt
bonum de labore suo / hoc donum dei est / dicit non potest se homo melius
plus de suo labore lucrari / nisi cibum et potum. Et allegat i. ad
Timoth. alimenta et quibus tegamur / hiis contenti simus. Et subdit
Flora Nota pauperibus prosunt / item sequendo homo de operibus in bonis
operibus expendit / hoc enim donum dei est / licet ergo divicie incli
nent ad mala / et sunt occasio multis cadendi / scilicet in superbiam / quia
vermis diviciarum est superbia / item in gulam et voluptatem / quia hore
nda sit / item in avariciam / iuxta illud divicie si affluant / nolite cor
apponere sed ad amare retinendum. Unde Seneca creditur in diviciis esse
sufficiencia / Unde in eius spes ponitur et quietum requiescit super indiget
quo difficulter qui dives est / sicut intrare in regnum celorum / ac si
amande sunt / ut amicicia mea / et ut dei dona / et cum dispensacione
magna. Crima tamen Flora dicit [illegible] de labore ad vitam miseriam
pertinet in sito aut nullus labor est. Ibidem quod de natura de pre
tate dicendi quia cum fugerent sicut erat tempus non fieri in
stitute omnes possessiones omnium / ita quod erat omni una libertas.
Dicit n. August. in glosa super vi cap. Gen. omnes homines equales
natura genuit sed per varios meritos alios alios divina dispensacio
licet ordinata preposuit. Unde licet dominus potens in filios / et viri
in uxores / que cedit in nostrum merito propter potestate / erat tamen sub ratione
libertatis / quia serviebant filii parentibus / et uxores viris per amiciciam

Ieronimus narrat quod erat sollicitus de apibus quot tibi dicitur [illegible] potest ut habetur [illegible] x q dicit sollicitudo circa familiam [illegible] et [illegible] sollicita et turbaris erga plurima que est sollicitudo

dicit enim Augustinus divicias invenisti requiem perdidisti tu vigilas de eis cogitans tu dormis latrones sompnias in die sollicitus de nocte pavidus semper mendicus

et ex dilectione honestate sed ipsi non corrupte / racione proprietate sed
quia non [illegible] et vir sunt liberiores / [illegible] / ex eo sunt coherciones
sicut per filios et uxores / ac timore potestatis compori subici oportet / Unde
si omnes essent eque liberi / in statu isto / magna esset audacia
ad peccandum / esset magna facultas ad nocendum / et concupiscencia et
irascibilis sunt [illegible] / unusquisque irrueret in alium / et si non esset
qui diiudicet et defendat / tandem mutuis se cederent [illegible]
ubi habet locum potestas / et iusticia / et virtuositas / ubi posset
esse tuta innocencia / ymmo unusquisque quidquid vellet secundum suam affe
ctionem [illegible] ad quod [illegible] / sequeretur ex quo non esset directio
totalis confusio / et nullus esset in humanis operacionibus ordo /
Ex quibus elicitur / quod necesse est duas superioritates / ex quo
enim homo est compositus ex anima et corpore / et racione corporis indi
get terrenis et corporalibus / racione autem anime indiget spiritualibus
Secundo quod necesse est ut unusquisque presit hiis que sunt necessaria vite / et
alter hiis que ad vitam pertinent spiritualem / et per consequens [illegible] / quia
humana societas / que utraque hac vita vehitur conservari non
posset si non essent hii qui in spiritualibus et talibus custodirent hec
sentencia est Hugonis in libro de sacramentis / oportet ergo utrique subesse
utrique obedire utrique servire Non obstat Mat vi Nemo potest
duobus dominis servire / quia hoc intelligitur de dissidentibus sibi invicem
iste autem potestates sunt subordinate sibi invicem Dicit Hugo sicut
vita corporalis subministrat spirituali / ita potestas potestati Ergo
deo institutum / non est dominus obediendum facere dominis / non solum bonis
sed et discolis Quibus dicit esse gratum in Christo Ihesu domino nostro
Racio prima / quia subiectio superiori confert ad humilitatem / et est
custos virtutis / et sic ad meritum / Secunda quia subiectio confert ad
retribucionem vite eterne Ad Galatas in servi [illegible] obe
[illegible] dite dominis carnalibus / et scitote quod a domino recipietis
retribucionem hereditatis / Tercia quia evitat scandalum et blasfe
miam dei / quia si quis nollet subesse illi cui deus eum sub
iecit / tunc utique domino resisteret potestati / et qui potestati resistit ordi
nacioni domini resistit / quia omnis potestas est a domino deo
Unde si domini sunt peccantes deus est pro eis / unde / quia nullis
peccatis impunitas relaxanda est Sed peccantes non dat liber
tati / deus pro eis est Anima 2 [illegible] potestati non restituat
libertati nec impune vindicat peccata Sed capti in dampnacioni
deus pro sua est / unde quia misericordie proditur unusquisque et salvet
nulli Unde misericordie agit / quia quamquam iniuste multitudinem Et
unde Sed timore humana impunitus fugit ad peccatum / sed per paucos malorum
prenoscitur status virtuosorum / Sed posteritate principis fit secura
innocencia legis / Hiis omnibus significatur dicacio spiritualium
precipiendum / ymmo lex divina adimpleri iubetur Et [illegible]
talium dicit Porcio mea domine quod dixi [illegible] quo me [illegible]

sibi aliud non quod/ nisi principum/ et principes custodiunt legem suam
Unde sequitur punit ydolatriam ut ab aliis adoretur. sed Deus dicit
Ex quo elicitur primo contra ... non abstulit honorem Deo Deut. xxxii. id est
michi vindictam/ et ego retribuam/ Rom. de persone privatae/ quod prava
ex suis/ et si ex caritate et discretione delectatur pro zelo in
sentencie punit/ non abstulit Deo iudicio cum valde multa sint
impunita/ sicut punienda ut illorum tamen que non sunt nota/ et iam
que et si nota sunt probari tamen non possunt/ Item ista etsi essent pro-
babilia tamen non corriguntur/ et iam que sine maiori periculo non possunt
corrigi/ et iam que tollerantur ad penam/ et iam que nesciuntur
quo adusque veniet Dominus/ qui illuminabit abscondita tenebrarum
/ et manifestabit consilia cordium/ Ex quo elicitur contra dubios
de perfecta predestinatione tamen a perfectis sunt punienda/ quoniam
in hoc totum virtutum consistit/ et est ... ille qui est ...
correctum non ... / et ideo quod est dampnandus ... correctionem
... pacietur/ et ita cum utroque agetur misericorditer/ quod ...
corrigetur/ et melius admonetur/ sive ergo ... uxorem ...
liberos/ sive divicias et possessiones/ sive sit Dominus et indi-
get pro sua ... custodire legem Dei/ quia iudices executores
... legum/ divicie sunt quasi subsidia data ad hoc/ ut lex Dei
servaretur/ Iuxta illud laboraverunt ... possederunt/ ut ... fica
... tamen / et uxor data est viro in adiutorium/ Ex
de specialibus videamus/ qui dicuntur quod ... sunt ... / ut illi qui
se occupant cum ... clericorum/ Item religiosi de quibus ...
dicetur/ et utrique dicuntur clerici/ Dicit enim ... in epistola ad
... / Cleros grece/ sors dicitur latine/ Unde ... dicitur ... quia
sunt de sorte Domini/ et ... / quod clericorum ... Dominus ... sors
id est pars est ... / quia ... Dominus est ... ponit ... ita
se ... ut et ipse possideat Dominum et a Deo possideatur
Ex quo primo elicitur quod aliquod officium clericorum est voluntarium
/ et ex electione procedit/ non ex carne/ non ex sanguine/ non ex
... non ex successione/ sed ex ... susceptione/ quod est electo
... et ... gratuito/ Unde Ambrosius dicit ... hic non nobi-
litate ... usurpatur/ Et quod David videt omnibus que esse
... / ... ut esset porcio Dei/ et
sors eius/ Et subdit Moyses nutritus a regis filia in regali
aula potuit non suum esse ut pharao/ sed quod potuit esse
... noluit esse ... cum posset/ quia omnis potestas
in affectu est/ sed arbitratus est Christi ... thesauris
egipti ... / Ex quo elicitur quod electo ... est cum ab
electione ... / ... Ambrosii/ quia qui invocat ut veniret
in eum spiritus sapientie/ ... corporis ... petit/ non Divina
sapientia non habitat in corpore subdito peccatis/ non ... luxurio-
sis/ non voluptuosis/ non ... affluentibus ... / Unde
dicit Ambrosius ipsi non Deum sed alia ... eligunt/ dicit enim

Vino et unguentis / nos impleamus / non pretereat nos flos temporis / coronemus nos rosis / ubique relinquamus signa leticie / quia hec est pars nostra. Ex quo ar[-] / guitur contra potestatem abutentes etc. Unde primus presbiter dicat sepius / regibus dicentibus / vos autem non sic. Ex quo renuerunt esse in sorte / angelica. Unde cristus quem voluit facere sacerdotem a nuptiis revocavit / nubere volentem / ut dicitur in hystoria. Et ideo dicit ad occeanum / credere in / non potest toto corde esse cum deo / qui femina uxori / sibi copulatur. Ex quibus elicitur / quia eorum occupacio non debet esse / cum parentibus / nec cum magna familia / quia occupacio filiorum dissolvunt / familie involvunt / et sic de multis aliis / que cum divina posses[-] / sione stare non possunt. Unde sic premissis potest tamen [illegible] / multa / que layci sunt [illegible] a sacerdotibus sunt abscindenda / licet quorumlibet / non possint / non enim debet sibi assumere uxorem / qui venit servare / castitatem / nec debet anhelare ad potestatem / qui sponte deum dedit se / in omni servitute / nec debet [illegible] filios terre / cui data est ad / [illegible] / ut filios regni celorum generaret. Ex quo enim consecraverunt se / deo / ab omnibus que [illegible] sunt ministerium impediunt debet abs[-] / tinere / hinc in omnibus exhibeamus nos sicut dei ministros / ut non vi[-] / tuperetur ministerium nostrum / quia hic iam non dispensatores queritur / ut fi[-] / delis quis inveniatur. Ex quo elicitur / quia [illegible] baronum / prelati / debent esse possessores presbiterorum / quia quo enim illorum sunt dispen[-] / satores / si debent digne illa ministrare / a quibus illorum non / debent vacui esse / secundo quod ut sint innocentes / per gratiam baptismalem / id est ut non habeant remorsum consciencie de aliqua culpa actuali morta[-] / li / aut veniali. Innocentes et recti adheserunt mihi. Secundo ut / sint confirmati in bonorum persistencia / et malorum tollerancia / per gratiam confirmacionis. Unde primus sacerdotibus dictum est / in pa[-] / tientia vestra / possidebitis animas vestras / nam invictum per quo sunt / duces belli christiani. Et in dicatur hic omnibus / an licet sint numero ge[-] / mitus / eta quia cor meum deficit / qui vult deum habere prosperum / sustineat eum / [illegible] domini sunt / quia non consumimur / et nacti [illegible] / miseracionis eius quia sunt / quia [illegible] tas. ut lux matutina / secundo ut per penitencie sacramentum / habeant graciam lugendi aliorum peccata. / Unde primus sacerdotibus dictum est / beati qui lugent / et eterna in die / gaudebit / vos autem contristabimini. Et apostolus dicit / quis infirmatur / et ego non infirmor / quis scandalizatur / et ego non uror / inter vestibulum et altare plorabunt sacerdotes et levite dicentes / parce domine parce populo tuo / secundo ut [illegible] eucaristie / habeant gratiam / unitandi / componendi ac pacificandi / alios / ponitur in omnia de uni[-] / one dei. Unde primus sacerdotibus dictum est / beati pacifici / Vide concor[-] / ditate. Nam illi pacifici dicuntur qui sunt in animo pacati / quia sicut communi[-] / bella pacificat / discordias mitigat / quia sunt enim opera dei / et carne assumpta / secundo ut gratiam extreme unctionis habeant / gratiam serenitatis / quam habuit paulus / qui optabat dissolvi / esse cum cristo / et tamen eligebat adhuc in carne manere / et cetera

s(ed) vincet d(omi)n(u)s / si moret(ur) d(omi)n(u)s primis / et martirus sp(eci)alis qui n(on) mor(tem)
timuit / n(ec) vitam respuit / qui n(on) labore est victus / n(ec) erat morte
vincendus. Sz ut sciat q(uod) sacro ordi(n)is gr(aci)as mediatores / sicq(ue)
ad eum deus p(er) media sacra h(om)i(n)ib(us) gr(aci)as diffundet / sic eos
mediantib(us) mitti(s) cor(am) / vn(de) p(ri)mis sacerdotib(us) dictum est / posui vos
sz in medio p(o)p(u)li / ut ceteros ministrando et in s(an)c(t)itate p(er)ficiendo
fructus v(ide)l(ice)t gr(aci)am / vn(de) vero ministerio / et mito manat in
viris auditorib(us) / Et q(uod) sacram ministerio ut dictum est / sacerdo-
tes n(on) suscipiunt sz conferunt / id n(on) accipiunt gr(aci)am gr(aci)alis ea
s(an)c(t)itatis / quia specialem h(abe)re tenet / sz or ut sint p(ro)missi
ut illos quos / dotes n(on) suscipiunt / ~~gr(aci)ales~~ carnales / p(ro)ntes gr(aci)ant
ad h(uius)mo(d)i misteriaz / cessare omnib(us) modis ad gl(ori)a(m) / ut
sacrorum collacione / s(an)c(t)ificacione exortacione correctione et ma(n)-
ducacione p(ro) q(ui)b(us) / Et q(uo)d s(e)c(un)do q(uod) ipsi dant thesaurum sac(ri) s(un)t ipsis s(un)t
/ n(on) thezauros in terra / sz in celo / q(uo)d (con)mode et ipsi premia sunt
accepturi / Et te(r)cio q(uod) eos o(porte)t negociari cu(m) commissa id ne
g(ra)ciam d(omi)ni venio / data est n(on) eis peccuni(a) / et in vsuris
alii eis commissa / Et q(uar)to q(uod) omnia tenet(ur) obmittere / p(er) q(ue)
ab h(iis) quomodo impediri / Et vero s(upr)a q(uan)do sacerdoti
illicita / que et nep(ha)rie sibi vsurpat / dicit n(on) p(otes)t / sor-
tis mea d(omi)ne / sit intra vincim / q(uia) nulla negocia ea ad
mitte(re) / et i(deo) quod sibi q(ui)d vita / s(ed) p(ro) eo se debet subtra(here)
ecclesiastica officia / ad que est ~~ad que est~~ applicata / [illegible]
ruditas honorum te(m)poralium esse n(on) d(ebe)t / q(uia) debent bona s(pirit)ualia
ea provide(re) coram deo et hominib(us) / vn(de) d(icit) [illegible] ad reparacionem
providetis aut dispensatores domorum alienarum / [illegible] veluti
quod p(otes)t esse clerici / qui [illegible] mbent(ur) contempne(re) facultates / [illegible]
in h(iis) q(ue) tenet vos [illegible] tytulo comendacionis n(on) debent
sibi aliquid app(ro)p(ri)are / d(icit) n(am) aug(ustinus) ad bonifacium si p(ri)uati
ea que nobis sufficiunt possideamus / illa n(on) sunt nostra / sz pauperum
quorum procuracionem gerimus / n(on) nomine p(ro)prietatis nobis vsurpacione dam-
pnabili vendicamus / et sic d(omi)n(u)s [illegible] aliis / Et q(ui)b(us) [illegible] / q(uod) sacer-
dotes in obmissione meliorum n(on) sufficient(ur) dampnis p(er)iculosis
/ ymo mixtam recipiunt eorum p(re)sentiam / vn(de) d(icit) [illegible] moyses
fugiendo potenciam p(re)sentem factus est / q(uia) deus fecit eum deum ph(ar)a-
onis i(d est) regi terribilis / quem timet et metuet / Et app(ar)e(n)s
eum arbitratus est ut stercora / et xp(ist)um lucri faceret / et petrus
n(ec) aurum / n(ec) argentum h(ab)uit / sz s(an)c(t)itatis p(ro)prietatem q(ue) n(ec) defectum a
[illegible] reparavit / vn(de) dixit q(uo)d aut(em) h(abe)o / h(oc) tibi do / Et ali(i)
qui operant(ur) in nomine d(omi)ni p(ro)fectib(us) sint h(ono)ri / et regibus [illegible]
[illegible] / ut eis tamen deo videantur esse subiecti / Dicit ergo
Q(ui)ste p(ri)mo in p(ar)te laycorum / porcio mea d(omi)ne / Alia lectio sz p(ro)
mea [illegible] q(uo)d opponit p(ri)mo sic i(d est) d(icit) [illegible] q(ue) elig(i)t h(abe)r(e) ut
vivat / alii aliud / sz ego elegi deum pro fine / ut eo et ei [illegible]
vivat / layci ergo h(abe)nt deum in p(re)mium / et eorum porcio est intra
vincim / q(uia) n(ichi)l volunt h(abe)re / n(isi) cum deo / et cum iusticia / q(uia)
n(ichi)l volunt h(abe)re / n(isi) s(ecundu)m [illegible] dei / i(d est) ut i(ll)a que h(abe)nt essent

eis amicula ad deum / Et omnia que sic habere non possunt contempnunt
/ qui tales sunt deus est pars eorum / quia sic eum preelegerunt / quia antequam
vellet aliquid habere contra eum / nec sine eo / porius vellet habere carere
Ista tale velle admixtum in hiis est necessarium ad salutem / Sed quod contra eo
preponit diuitias / que preposicio fit racione ad oppositam / sic porcio mea
Dominus non naturaliter existendo / quia deus non est naturaliter / aut essencialiter
pars alicuius / sed secundum quandam participacionem / qua quis adherendo deo
fit particeps ipsius / Clericus eo / qui viuit de beneficiis / nec alius
de elemosinis / deo dicuntur plus adherere / quam layci / quia in hiis se
habent perfectius / laycus ille quorum sublimius deus pars est / Illud itaque
[illegible] qualis habent non ponatur secundum diuina / ut sic corpus habent habeant
dominium ut layci / sed ministri et dispensatores / nec alio modo ratione v
ti nisi adherere christo / et ad voluntatem dei / sicut si laycus et secu-
laris bona male dispensant / vterque peccat / vterque agit infideliter
Sed clericus grauius / quia clericus reputatur sacrilegus / et laycus fur / sicut
Sicut alter peccat filius rapiens bona patris / et alter seruus / sicut pars
ut fur / si quis ut moradicit Sed quod tunc dicitur de religiosis / qui
omnibus terrenis videntur velle / quia non habent preter deum porcio mea
dominus / nisi quia omnia que reliquit in seculo / Dicit n. omnibus Qui caritate
in rebus / qui possit hoc dicere / quia alieni a viciis et segregati
ab omni labe peccati / qui mente habitant que in seculo / quia mente sibi vendicant
de hiis que mundi sunt / cui nulla sit possessio cupiditatis / cui
in hac vita ducitur / quia nulla negociorum secularium cura solicitat
ille n. est verus altaris minister verus leui i. assumptus a deo
/ cui non est sors / neque porcio in medio fratrum / quia deus pars eius
ut habetur in Geronimus ad nepocianum ut supra dictum est De hiis
patet quod religiosi quando possunt absolute dici iudicari clerici
sunt perfecti / non / quia dum eis appetuntur perfectum / quia nulla parte habent
in seculo / corpore namque est id ecce nos reliquimus omnia / et secuti sumus
te De omnibus reliquisti que habebas / recepisti que non habebas = habebas
quod subdit / tibi porcio / christus possessio / sicut non munificus
fructuosum gratie Summa dependet / cum habes vero receptus ipse princeps
Dei tui habitacio eius / congregaciones in mundo / sed in te est dei ampla
possessio / in te eius deambulacio / in te laxa spacia mansionis
eius Ex quo elicio / quia terrenum mendicare talibus est necessarium / nec
sufficiat eis aliena / nec rapere / a non appetere / quod lege sanctitur
sed mente habere dicat omnibus / quia sic nunquam est religiosum cupiditate
usque est in fide propter gratiam dei / vnde Job mendicaret omnibus tradit
Deum Et quibus vestis electa / quia habens certa vita quamdiu est / sed addi-
cit hic omnibus i. appellat vestes / ad hanc horam esurimus sitimus mundi
sumus et colaphis cedimur / ymo eis ablatio non de deesse / Ab
addit omnibus i. appellat maledicimur et benedicimus / persecucionem pati-
mur / quia omnia in mundo nudis appetit a talibus sit excludenda / sicut
dicat omnibus nulli debent [illegible] / sicut
apostolus / [illegible] / potestas / [illegible] nobilitate
[illegible]

De religiosis

Secundo 3a

Dixi custodire legem tuam per bonum usum liberi arbitrii tua gratia inferiti

sunt detineta / Hys ergo prefatis quibus alii deceperunt / Portio mea
Domine. Iste versus convenit perfectis illis religiosis / qui temporalia amiserunt
in professione tales / et quo ad interiora et spiritualia sicut sunt prin-
cipales spirituales debent esse contemplatores / Unde iste qui ergo / per religiosos
in theologia in mundo habent / sed Deum tamen quam in deitatem prefatos / quia
vos sunt se sermixerunt adhuc / et stabiles et firmi dum [illegible]
ibi misterent / Et quo subditur Dixi custodire legem tuam. Quasi di-
ceret Dominus est portio mea mea / Iste Dixi id est in omnibus meis
in professionibus votis expressi custodire in observantia mandatorum
legis tue spiritualiter exponit omnibus / Iste qui custodiunt corpus a
pravitate carnis. Ut Augustinus dicit quo custodit iustitiam donec atque
admixet spiritu vivificantis / ne homo occidat / et ne peccati occasione
accepta per mandatum operetur omnem concupiscentiam sed invocandus est
Dominus propterea. Unde ait Dicitur de apostolo / ecce quod qui cum deo que-
runt propterea id est per peccata civium non querit adulteram civium / sic
qui in religione querunt quod per religionem non querunt / est proprietarius

Hoc est statim [illegible]

Unde Augustinus titulo [illegible] possessionem in malicia / patet aliquos
in saecularibus [illegible] et reipublice gentes / cor habe sursum / et in
[illegible] negotiis secularibus / corda eorum angelicis spiritibus
[illegible] de celestibus / quia est similiter spiritualis / et alios [illegible] celestia
negotia agunt et precepta Dei insistunt / et hii corda [illegible]
quia est proprietatis in malicia / quia arrogat sibi id / quia corpus quod non
[illegible] sine qua certa mediocritate / sunt certa altitudine / sine certa [illegible]
[illegible] que sunt gratia religiosi / quibus querit aliquid proprietarius
[illegible] / quo ad exteriora et [illegible] Dei [illegible] ambulare
latitudine / et fervore [illegible] / a illis a quo [illegible] / vivit [illegible]
tate in spiritualibus

Deprecatus sum faciem tuam in toto corde meo, miserere mei secundum eloquium tuum
Sanctus propheta declamit / quorum est latitudo eterna / Iste hic [illegible]
qui hic Deum omnibus prelegerunt / et quorum Dei hic pares
erat / hic ea ostendit / in quo illa latitudo consistit / Iste in visi-
one vultus Domini / pro qua assidue insistebat. Videtur sic sanctus
dixit se habuisse propositum perseverandi in bono. Et Dixi custodire
legem tuam / hic ostendit / quia in ipso perseverare non posset / nisi de
novo [illegible] Dei / que [illegible] in toto corde. Videtur sanctus premisit de morte
mandatorum observantia / hic invocat Deum ut adhuc daret suam
gratiam / quia sine gratia speciali Domini / non potest impleri [illegible] man-
data. Et ita est continuatio Augustini. Videtur sanctus propheta omnibus ob
[illegible] est Deo / hic declarat que sunt que sibi adop-
tant in Deo / et est sua facies una et iustitia / qui hic ergo
primit in eloquio. Et nota quod hic per dilectionem fere [illegible] visio
faciei Domini / cuius [illegible] et iustitie adepta sunt adeo [illegible]
[illegible] petende veritatis [illegible] operis seculi / Iste [illegible]
in eloquio notatur Domini iustitia. Et [illegible] petit ostende
[illegible] faciem tuam / et salvi erimus. Et [illegible] misereri [illegible]
Et [illegible] petit sibi reddi [illegible] iustitie. Et Job ut appenderentur
peccata mea / quibus iram merui / et calamitas quam patior in

statera / ubi petit ut secundum fiet eam in iusticia. Oppositum arguitur quia
ista peticionis includit aliam / que nimia iusticia confundit / et ergo quod
non est pauperis sanctam vincti facere Dei voluntatem / videtur ergo quod tota peticio sit
impossibilis / et per consequens esse falsa. Et dicendum sic breviter / quod primo ostendit
orationis instantiam. Secundo eius fortitudinem. Ubi inseritur orationis instantiam
innuit tamen primo completionem / quod dicitur status suum. Secundo affectionem / quod facile fiat
3o interiorem quod in toto corde. Dicit ergo dicitur status suum, sicut ponitur in via
summa ut dicit Augustinus super verbis apostoli sermone xviii in patria nostra
erit locus orandi sed tantum laudandi / quia nichil deerit quod sit credendum
quod sit querendum / quod hic petimus ubi videbimus / quod hic credimus ubi tenebimus
quod sit querendum / vel quod petimus accipiemus. Ex quo elicitur quod omnibus oratio est
necessaria viatoribus / scilicet quia quilibet indiget in aliquo suppleri. Dicit beatus
Augustinus in tractatu de oratione. Dicit orationem esse navem tutissimam no-
strorum omnium desideriorum oneratam mercibus quam compassis manibus
[illegible] ad omnipotentem perferre et felici cursu pervenit / Dicit quod
ipsa est [illegible] gradibus / ipsa virtutes omnes exaltat et [illegible] / ad
ipsam recurrit omnis [illegible] et dignitas / ipsa magna servat
minima [illegible] / habundanciam conservat / ut inopia repellatur quod
orat / ipsa gubernacio in prosperis / et [illegible] in adversis
ipsa in gaudio iocunda / in luctu suavis / pro tristicia [illegible]
[illegible] tediorum expellit / et omnia nostra vota commendat Deo / per
hanc quidem fides inchoat / spes cumulat / caritas [illegible] assidua
desperationem [illegible]. Ex quo elicitur sic quod Deus sciat antequam petamus quid
sit nobis necessarium / tamen est orandum secundum Augustinum / quia orationis in
[illegible] cor sanat et purgat / capacius quam efficiat ad accipienda
divina munera / que spiritaliter nobis infunduntur. Non enim Deus ambicione
[illegible] nos exaudit / qui indiget nostris vocibus sed nos non sumus
parati semper accipere / et sic cum inclinamur in alia / et [illegible] in
impeditate tenebramur. Sic ergo in oratione conversio cordis ad Deum
qui semper paratus est dare / sed nos accipiamus quod dederit. Dicit
Augustinus. Cum nullo Deo opus est nostris [illegible] inclinationibus, pro-
strationibus / et aliis corporalibus, ut animus ei pandatur [illegible]
[illegible] magis se excitat ad orandum, ac [illegible] similis
[illegible] motus corporis [illegible] precedente sunt / et eius [illegible]
[illegible] motus interior / qui eos fecit augetur / et [illegible] cor
[illegible] affectus [illegible] et desiderium excitatur. Ex quibus elicitur quod
[illegible] sunt que talibus [illegible] possent in [illegible]. Et Augustinus
2o sermone de oratione Dicit tribus [illegible] ne exaudiatur ~~impeditur~~ impediti
Primo cum aliquis petit id / quod sue saluti resistit / ubi enim
deest [illegible] / et videtur quod se frustra [illegible] oratione [illegible]
[illegible] ordinata est / [illegible] saluti resistit in oratione. Secundo cum aliquis
[illegible] videtur [illegible] / quia ibi deest perseverantia
sua. Dicitur enim in [illegible] / [illegible] ne exaudiatur in oratione
exaudiet Deus. Tertio cum quibus orat et delinquenti misit de

vita non relaxat / quia si non orat perfecte / magis quam se / et frustra se
humiliat erga deum in corpore / quia erga proximum sic est simulator in men-
te. Et in signum horum / iste totum cor in oratione convertit ad deum / ut
ea que exigit exterius [illegible] possunt in profectum interiore motum
Item in oratione movetur animus fide / movetur spe / movetur caritate / fide eum
credit adeo ut prospera et adversa dirigi / ut dicit Augustinus de [illegible]
eum [illegible] modo omnem orationem exaudibilem faciunt / unde de oratione
Thobie / caritate quia secundum Ambrosium oratio est gratia spiritualis / quia
nemo dicit dominus Ihesus / nisi in spiritu sancto. Et nomen quod non dicit
oramen / unde ille in gradu laborissimo / quia oratio est ascensus mentis
ad deum [illegible] est. Unde dicit de operatione sum / quia de operatione est
specialis in oratione [illegible] ascendit deus orationem [illegible] eum dispensat
[illegible] ut non [illegible] accedat ad deum / si vult aliquid recipere
fit hic in oratione Unde [illegible] accedat ad cor eius. Secundo ut
insinuet quid velit / et hic vel indeterminate ut Johannes xi Ecce
dominus quem amas infirmatur / vel determinate, ut eum [illegible]
quod optat / sicut est in pater noster [illegible]. Et dicitur postulatio / a
petitio sine desperatio / postulatio notat desiderium / petitio si-
gnificat in desiderio / desperatio certitudinem fiducie ad determinatam
petitionem / seu postulationem. Unde dicit de operatione sum [illegible]. Ex quo
primo [illegible] quia ea que possunt habere malum eventum non sunt principaliter
petenda / [illegible] omnia [illegible] sunt bona indeterminate, eis quia homo potest uti
male et bene / et sunt quedam indifferentia / et quo ad talia
ut dicit [illegible] libro [illegible] xxxiii dictum Socratis est verum / qui dicit
nichil a diis petendum / quia ut bona tribuerent / quia hii sciunt / quid
unicuique esset utile / illos aut plerumque / id votis consequi / quod
non impetrasse melius foret / ut sunt divicie / que multis
sunt exicio ut sunt [illegible] honores quorum sepe eventus [illegible]
[illegible] miserabiles / ut sunt splendida coniugia / que sepe funditus
domos evertit. Ex quo clarius [illegible] / quia talia adeo non sunt
petenda simpliciter / [illegible] sunt petenda sunt [illegible]
sunt [illegible] ut [illegible] / pertinet n. ad sustentationem vite
/ et organice [illegible] ad actus [illegible] sunt non simpliciter petenda
sunt [illegible] eis non habere sollicitudo prohibita [illegible]
fit [illegible] non [illegible] / quia non vult [illegible] in eis quiescere / sed
eis [illegible] ad beatitudinem pervenire. Unde [illegible] vi [illegible]
querite regnum dei / et iustitiam eius / et hec omnia adicientur vobis
Ex quibus patet ultimo que sunt illa que determinate petere
debemus in oratione / illa n. sunt ut [illegible] dicit [illegible] quibus non
contingit male uti / et que nullum malum eventum habere non possunt / et
sunt [illegible] quibus [illegible] beatitudinem / et quibus [illegible]
[illegible] petentes [illegible] dominicum / in quo veros adoratores
[illegible] Johannes iiii / et [illegible] voluntate domine voluntati conformamus
/ qui vult omnes homines salvos fieri. [illegible]
non est [illegible] passibus corporis / [illegible] desideriis et orationibus
devotis [illegible] iste [illegible] miserere [illegible]

Secunda illa valde necessaria est tendenti ad salutem. Et ista innata (?) petit, ut deus secundum eciam [illegible] nisi misericordia. De primo eloquium secundum quod ipse in eloquio promisisti. Sic facit quod magis est promissa implere. Et ante quam venias ad applanacionem eorum que petis vide quod sicut verbo ad usque ad finem completa ad quod secundum dicit de peccatis suis; 3º complenda, i. perfecta [illegible] debet esse perfecta. Contra illos qui sincopant, contra illos qui interrumpunt, contra illos qui abbreviant. Secunda, i. debet esse integra propter et uniuscuiusque opus sine obmissione et negligencia. Tercia, i. propter constancie requiritur ad opus meritorium, quod habet oracio, que oracionis meritum truncat. Et quod dicitur in verbis oracionis sunt consona est attendenda, aliter non concordabit cum corde. Sed in verbis non exprimitur quod cor desiderat. Sed non signa possent esse signa illarum rotarum, que sunt in medio.

Tercio oracio debet esse continua, ita quod non intercipiatur per aliquid quod possit frustrari eius effectum, ut est occupacio collocucionum, ut est occupacio cogitacionum de illis que sunt dissona hiis que petuntur, ut est consensus in peccatum et delectacio in hiis que prohibita sunt. Ex quo dicitur quod talis oracio debet esse abstracta ab omnibus que sunt oracioni repugnancia. Unde Bernardus in tractatu de gradibus statibus, quia oracio non est aliud nisi quedam instancia ad deum in operibus spiritualibus, in quibus cum graciam sentiunt quod apponit statim, apponunt et dolorem. Sed quia est in spiritualibus operibus, quod secularia et carnalia in ipsa debent abscondi, quia nulla potest esse talium quietacio. Sexto oracio debet esse devota, quod ut Bernardus dicit et Hugo, oracio non est aliud nisi affectio hominis adherentis deo, vel est quedam hominis cum deo pia allocucio. Et est quedam stabilitio illuminate mentis ad fruendum deo, quamdiu licet homini misero et fragili. Ex qua dicitur quod sola sibi ipsi oracionem abreviare non debet, quod quamvis in ea est tanta familiaritas cum deo. Propter quod dicit quod [illegible] sine intermissione orate, et iterum oportet semper orare, et non deficere. Septimo ut Bernardus dicit et Hugo, aliquando orationes sunt breves ac simplices, quas [illegible] quas forcior affectus oracionis aut necessitas per causam incidentem. Unde illi per excessum sunt quesiti, petentes, querentes et pulsantes. Dicitur inveniat, accipiat et aperiatur eis. Octavo debet esse attenta, propter quod dicitur in textu: sic ut attendere ad ea commissa, contra eos, qui sunt distracti et divagantur in oracionibus. Valde enim affectus esse debet, qui vult illam increpacionem evadere: hic populus labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me. Et ea que dicuntur per eum est supra sex est attencio, que in oracione vocali potest distrahi.

Prima est ad voces, de cuius utilitate ubi cantabiles in spiritum vocum. Sed non debent confundi sicut patet per Job. Intermini oracionis Secunda est ad sensum. Tercia est ad finem oracionis, scilicet ad deum, et ad rem pro qua [illegible] ut Hugo dicit, quamvis habundat, ipse in ydiotis ut cum aliorum oblivis[c]atur. Nono oracio debet esse meritoria, aut impe

[Right margin:] qr dr lyra sr Job° XXIX in actu orac(ionis) ho loq(ui)tur cu(m) deo et deus cu(m) hoie p(rim)o illustrando 2(secundo) (con)solando 18

~~Vnde si oracio debet esse meritoria~~ aut impetratoria necesse oportet ~~[illegible] non~~ specialem intencionem esse / quia vis principalis intencionis oracionem reddit meritoriam / et eciam exaudibilem / quia deus ad illam principaliter attendit. Et ideo sine hac intencione oracio inutilis est / racio quia nec est meritoria / nec aliquid impetrat. Vnde Augustinus dicit: Illam deus oracionem non audit / cui orans non attendit. Tercius effectus oracionis est mentis spiritualis refectio / et ad hunc consequendum requiritur specialis intencio attencio in omnibus illis. Dicit enim apostolus prima Cor. xiiii: si orem lingwa mens mea sine fructu est. Et quo eciam per evagacio que in [illegible] in oracione non incipit orantem / quia et si aliquando mens ascendit per contemplacionem, tamen diu non permittitur stare in alto / et evagacio ex fragilitate. Sed si est divagacio ex proposito peccatum est / et impedit oracionis fructum. Et ideo dicit Augustinus in regula: cum in psalmis et ympnis oratis deum hoc versetur in corde / quod profertur in ore. Hec vide supra. Secundo oracio debet habere intensionem fervoris. Et ideo dicit textus: In toto modo / contra tepidos / qui sine fervore orant / fervor est / qui ut dictum est procedit oracionis complacens [illegible] desiderium / attencio generat fiduciam / sed fervor obtinet quod petit / Dicitur ideo in textu: ut ea veniamus ad ea que petimus deprecatus sum. Nota Augustinus in Enchiridion capitulo [illegible]: Sicut in dominica oracione in qua septem peticionibus petuntur tria eterna / scilicet sanctificacio nominis / adventus regni / et eius impletio voluntatis hic incipiunt, et quantumcumque proficiant augentur / sed in vita futura perfecte possidebuntur sine fine. In quatuor vero sequentibus peticionibus petuntur / que ad indigenciam pertinent huius vite sic propheta hic primo petit / ea que sunt vite future dicens: Deprecatus sum faciem tuam. Sed ipsam requirendo iuxta illud: vultum tuum domine requiram. Secundo convertit se ad ea / que sunt vite: domine miserere mei quia [illegible] sine istis non est pervenire / hic ergo licet primo sic exponitur: Deprecatus sum, quasi diceret non primo incipio precari / sed diu incepi et incepta deprecacionem continuavi / quia nihil valet deprecacio nisi assidua. Facies in / faciem tuam, id est cognicionem tuam / que per faciem res cognoscitur / et ista cognicio quedam est per effectus / in per sanctificatis demonstracionem / ut per humilitatem demonstrat deo in suis libris / quedam per divinam scienciam / ut per revelacionem / ut fiebat prophetis / quedam per donum fidei / et omnes iste cogniciones alte sunt speculaciones / sed ad primo non est comparacio / tamen eis dicto [illegible] sic exponitur. Secundo: Deprecatus sum faciem tuam, sed in secunda in textu / hac enim orat omnis sancta in hac corpore manens / quia visio dei facie ad faciem est in qua beatitudo consistit. Jo xvii. Hec est vita eterna. Et de hac tamen non erit nobis ad propositum sed ut

et b. [illegible] p. Iob. orat- [illegible] vox oris est vocalis / sed praecipua cordis

Ut in libro exponit tractatus [illegible] / videlicet / quod propheta optasset videre deum facie ad faciem / sicut [illegible] in peregrinatione / Dicit enim sicut legitur in veteri testamento / quod moyses [illegible] tantum sit ut vultum domini videret / et responsum est sibi / non videbit faciem meam homo et vivet / quod ergo moyses petiit ita dicite / Et ostende mihi faciem tuam [illegible] videre. sed an obtinuit ille et iste / Omnibus exponit id in mistico sensu [illegible] sicut exponunt scilicet quod ergo moyses / et david faciem dei .i. christum videre in humanitate facie ad faciem / ut ipsum demonstrat [illegible] / et non sic sicut vetus lex per occulta misteria nuntiabat ipsum. Sed dictum est sibi / non videbit me homo / Fortassis propter hoc dictum est moysi / quod [illegible] ipse esset moriturus antequam christus veniret / et ille qui suo tempore fuit / et eum facie ad faciem vidit / mortuus est / et eum credidit / Iste ergo sensus quod [illegible] in hac petitione non debuit exaudiri / nisi valde [illegible] / [illegible] petitionem ad deum [illegible] nisi [illegible] Vel dicitur [illegible] dei faciem .i. legis [illegible] spiritualem / sed respondit deus / quod hoc esse non posset / nisi morte precedente / [illegible] .i. mortua lege [illegible] / quia christus eius spiritualem misterium demonstrat [illegible] .i. lege christi est / ad misterium credenti / Vel dicitur [illegible] dei faciem christi / sed mors [illegible] / vincebat in lege eius vinculis carnalibus tenebatur / [illegible] autem christo commorituri per baptismum mortificati sunt legi / ut essent illius / qui commortuus resurrexit / Sed [illegible] ambiguus obmittit [illegible] misticum / videlicet / quod sicut moyses ita et david oravit dominum / ut se ei demonstraret / et faciem ad faciem eum videret / Circa quod primum sciendum [illegible] / [illegible] electi dei aliquando petunt quod non est petendum / aut quod obtinere non possunt / quod hic in errorem culpabilem non cadunt / [illegible] petere temptationem / quod periculosa est / et sepe [illegible] / quia videre esse presumptionis / [illegible] / et tamen david dicit proba me domine et tempta me / quod [illegible] ab aliquibus exponatur [illegible] proba me [illegible] / [illegible] tempta [illegible] in septuaginta [illegible] me et tempta .i. temptationibus me probatum ostende / tamquam illum [illegible] tibi [illegible] acceptus / et ita impulsibus examinandus / Iuxta id Tobie xii. quia acceptus fuisti deo / necesse fuit ut temptatio probaret te / Ex quo patet quod in tali petitione fiducia excusat errorem electi [illegible] qui sunt perfecti / talem habent de christo fiduciam / et certitudinem de sua [illegible] fidelitate / quod [illegible] in temptationibus [illegible] / scientes quod fidelis est deus / qui non patietur vos temptari / plus quam potestis / sed faciet cum temptatione etiam proventum / prima cor. x. / Et [illegible] in [illegible] sanctus [illegible] virtutes se temptari [illegible] adoptabat vitam [illegible] ponere / in quo videbatur errare / [illegible] exhortabatur [illegible] quando [illegible] debuit eligere dissolvi et esse cum christo / an remanere propter utilitatem proximorum / Et [illegible] martinus laudat [illegible] non mori timuit nec vivere recusavit / Ex quo elicitur quod [illegible] errorem excusat fidei fervor / quo ferventes electi dei modicum putant / quod [illegible] quam acceperunt in baptismo [illegible] ab infidelibus / quod [illegible] facere [illegible] facti sunt [illegible] vita eterna / [illegible] / nec sufficiat / quod sunt purgati aquam [illegible] / et aquam [illegible] / [illegible] etiam affectiva / nec sufficiat eis vita [illegible] victoria / sed appetunt [illegible] christo [illegible] fide fervente [illegible] / optant ut [illegible] data / affectant ut vita posita mortali statu ad immortalem evolarent / et in [illegible] quam ancilla [illegible] eminenter / [illegible] bonitate possunt puniri / quare quod fidei fervore non posset [illegible]

9^a

Hec ergo ut sibi dicit Ambrosius sciunt post mortem sibi venire claritatem
visionis / sciunt quod oculis corporalibus illam maiestatem non possunt conspi
ciendo. Et ideo quia intellexit quod deo cogitacionibus et visibus plus est hinc
plus virtute / plus gratia / plus divinitate / non potuit desiderare ipsius
visionem. Cogitavit enim sicut omnes angeli pusillorum vident faciem patris
qui in celis est / ita ergo desiderio in ipsum conspicere. Ex quo ad
quod iste in hac oracione supergressus est naturam suam / quia videre volebat
quod excellebat suam naturam. Et ideo dicit Ambrosius quod affectus sue poscit
racionis erat vicinus / sic est tamen dicere non est affectus / quod optabat
Secundo ad quod inde / quod in hac affectione sua corporis erat oblitus / Dicit
Ambrosius putabat se non videre / ac si non deposuisset carnem sicut ille
qui in carne adhuc positus non rapitur in paradisum / utrum in corpore
an extra corpus nescio se dixit. Tercio ad quod sicut se angelis
quod se comparavit dicit Ambrosius tale datum non probabat ut non di
cant ab angelis ministeriis celestibus / ac sanctorum dei oraculis. Et sic
dat racionem / quia sancti et si gerunt corpus / tamen non sunt in corpore / sed in
spiritu. Contra enim qui in cupiditate et conversacione carnali sunt / deo
placere non possunt / sed sanctorum conversacio in celis est / ut testatur Paulus. Ex
quibus elicitur quod errorem habens sancta devocio occupabat / unde dicit
Ambrosius in eisdem supergreditur sancta devocio / qui putat deum sicut esse posse
ut corporeis oculis videtur / non reprehensibilis sed error / sed grata
cupiditas / at in comparabili quadam dei sancti qui maiori tenere et obtutu o
culorum videre cupiebat / illam non esse in terris que de deo sentit consuauit
tamen primo incipit / et non finivit tamen quia gravabat se incomprehensibilis est
divina maiestas. Sicut Ambrosius. Et quod elicit Ambrosius quod iste erat
innocens / et non conscius alicuius criminis. Dicit enim qui enim conscius est
nullius criminis reus / quasi innocens prodit in medium / non se abscondit
non repellit / sed desiderat videre dei vultum / quia vultum conscientie deprecan
bat ei apparere / et faciem melius in tuo cognosci melius plenius
gestiebat. Sicut et alibi David dicit proba me et tempta me. Non
volebat probari / si in se crimen agnosceret / nec temptari si passio
nibus gravibus se sciret obnoxium / liber quasi a peccato / se cupiebat offe
rebat. Et dato quod sic fuit quasi angelus / hic est minister domini imperii
et obsequens ipsius mandatis / alii quia sic est / non sine peccato esse confit
eri nos dixit quod peccatum non fecit / nosmetipsos seducimus etc. / Alii si per
vitam hanc velit videre dei vultum / studeat id facere non tamen modo
corde / quia ipsi deum videbunt / Unde dicit Ambrosius munda cor quasi
novum erectum / renovata spiritum / animus pollutas cogitaciones de corde
abicere / nisi fit quas ferre inquinent affectus / sit simplex mens et puri
sinceritas. Et quia sic sunt divine misericordie opus in nobis / ideo
subditur misericordie mee. Unde Ambrosius etiam trahi inmaturi divinitate / unde quod est in
iusticie / alia que est iniusticie / mea iniusta est non quibus misericordiam
proximo contra mandata domini / sicut Saul erat misertus Agag regi / de quo
tamen deus preceperat dicens non misereberis illius. Dicit Ambrosius Saul per gra
ciam dei offensam contraxit / quia misertus est eius. Ex quo enim divina voluntas
iniquum in mandatis conprimit / est iniqua operacione et voluntate iniusti sed
contra deum causam facit propriam / sine ipse sibi indulgendo / sive alteri in
iusta esse censetur. Alia quia est iniusta mea / non ipsi misereatur
proximo / non alterius proximo de timendo / ut si quis fratre ut alteri

daret elemosinam / aut eriget etiam / dona namque cum quorum non possit
altissimus. In ista est misericordia sicut qui in medico miseretur in operis
qui sibi reus est / et propter suam indigentiam absolvit eum ab impetitione
dimittens / quia iustus non debet esse personarum acceptor / debet enim ita dimitti
sicut pauperi facere equitate / Et hoc in verbis ponit istud esse in misericor-
diam / sicut sequitur latronem absolvit multis lacrimis suorum filiorum
et quasi dat eum qui tunc morti tradet operio / qui tollat meliorem
operam cogitate / Nec est sic cogitandum [illegible] eum dedit sibi
iniquum / iam est confessus / iam est gratia passus / non videt quod mori
debuit / non faceret talia amplius / Ita dicens quia vir clementior i.
eum ad vincula sua dissolveret et dimitteret liberum non eripet
sua eripet sibi latrocinandi facultatem / qui gladio non potuit
voluntatem cohibere / Istud est deputat magis immistum / non quod dico
hoc iudicio [illegible] non miseretur / et dampnat probante / a
dum accusatori facit / qui peccat non sit / Et quo elicit dicens
quod in tota causa dei misericordie exhibitionem maxie iustitia
suadenda est / Dicit enim sic ubi deus quis magis debet teneri forma
iustitie / ypo petat ille quam [illegible] amisit cum brevi lacrima
aut cum uberioribus fletibus ad gratiam admittet / [illegible] de
bet [illegible] / qui vini indigno indulgens [illegible] facit ad [illegible]
persone [illegible] / facilitas enim venie incentivum [illegible] de
linquendi. Hec dicens / Et quo infert quod misericordia est dissuadenda [illegible]
v dei quibus debitoribus / alias enim non [illegible] iustitie [illegible] quod
petit iste sibi misericordiam eloquium dei / Et ponit exemplum dicens
de medico qui in sepius lacrimis egroti [illegible] quod de
bet [illegible] / aut vere medicatus tegit / Hanc ista mutilat mi
sericordia / quia propter brevem incisionem / aut adustionis dolorem / totum
corpus [illegible] fat / [illegible] usus vite [illegible] / Ex quibus patet
quod sacerdos quecumque peccatorem debet [illegible] absolvendo / et sic ne virus
sum in toto corpore latius spargat / debet vicium prodere non sanare / [illegible]
unum concludendo non putat plures conclusione dignos faceret / sed
magis iusta dicens videre ponere simplex / prima est in redemptione
facta / secunda est quam fit circa peccatorum remissionem / tertia quam fit in operum perfectione
exhibitione / De prima [illegible] / non quod est [illegible] petit
dum [illegible] in toto corde sed videre [illegible] corde [illegible] non ambu-
lato / vel velato / aliquo enigmate / aut aliqua similitudine
sed corde aperto / et modo sicut est facie ad faciem / sed quia meruit
quod ad hanc visionem admitti non potuit nisi tunc esset delectum
chirographum originalis peccati [illegible] passionem et mortem Christi / non [illegible]
se ad peccatum / [illegible] deus sibi miseretur / [illegible] eloquium [illegible]
[illegible] peccatorum / qui a peccato sunt [illegible] eius [illegible]
[illegible] est ut ista magis [illegible] / [illegible] / quia iusta
[illegible] in omnibus [illegible] / Et quo patet quod [illegible] a beatitudine
[illegible] ad quam erat creatus / Hec est fidei nostre [illegible]
[illegible] / [illegible] peccati [illegible] / Nec credendum quod [illegible]
aliqua culpa dei / qui illum creaverat / Ita dicens [illegible]
creaverat cum [illegible] / [illegible] est obnoxia corruptele
vicio [illegible] passionis quas ad corpus / [illegible] que ad animam [illegible]
aut [illegible] ad ymaginem suam / Exponit dicens [illegible]

glorizet

9o 2 1

et zonabilem / ac innocentia perfulgente. Ex quo arguitur quod istud
a deo nulla in in fructu quasi ut Ambrosius quod deus quasi in firmo
et fragili quod cavet ... perfecit / dedit ei sibi preceptum / ne fructu
eius ligni vtetur / et apposuit quantitatem eius in quantum ficud comedit
morieris / nec eum aliqua indigencia ad eius esum compulit / quia
de omni alio ligno sibi esse precepit. Ex quo sequitur quod sic in peccatum
cadens iuste erat maledictum obnoxius / Ambrosius dicit quod quo
fuit in firmus / et deus eum precepto premunivit / non debuit sibi
aliquid vsurpare / sed dei mandatis debuit obedire / processit ergo
in eum severitatis sententia / quia facere voluit / quod facere non profuit. Ex
ista similitudo pomi ... huiusmodi generis redempcio per christum fa
cta est iusto dei iudicio. Prima ratio / quia sic deus preordinavit
fieri / ergo iuste sic factum est. Secunda quia sic deus promisit facere / ergo
sic factum est iuste. Tertia quia qui passum tradidit erat iustum / ut
per alium relevaretur. Quarta ratio quia qui per fragilitatem cecidit
iuste deus erexit / et ista est Ambrosius. Sed contra hoc est. Dicit
quod iustus fragili subvenire quod non peccata indulsit. Et respondetur
de opera redempcionis redempcio facta est per modum iusticie / quia sicut
dyabolus mulieri suasit / sic angelus virginem salutavit / ita consensit /
/ illa credidit / illa virum seduxit / ita virum fide in vterum
deduxit / concepit et peperit / Adam in multis excessit / christus multa
promeruit. Adam in ligno prevaricatus est / christus in ligno
crucifixus est. Et ita Ambrosius allegat id est ... lignum per lignum
fit iusticia. Ex quo arguitur quod ... opus passionis facta est recom
pensa opus prevaricacionis / sicut est ... in libro de similitudine a
moris / sicut Eva accepit de ligno vetito / et viro dedit / sic
christus ... crucis passionem ... / sicut Eva videt lignum pulcrum
plenum visu et suave ad vescendum / sic christus in cruce est ...
et potatus felle amaritudinis / et sic de multis aliis correspon
dentibus potest. Ex quo arguitur quod christi passio est iusta / ... quia fuit vo
luntaria iusticie non dei est / ut dicit Anselmus / ut peccatum in...
dimittatur sine pena / et quia hoc homo non potest pro suo peccato satisfa
cere / licet debebat / ideo deus homo fecit satis qui poterat / et non de
bebat. Ex quo ... quod in christi passione fulget ... sapiencie potencie
et ... misericordie / sapiencie quia sic deus ex malis penalibus
multa bona elicuit / potencie quia ibi erat abscondita fortitudo
eius / ... iusticie / quia nulla creatura
potest conqueri quod per christi passionem facta est alicui iniuria / misericor
die / quia non ... que fecimus nos / sed secundum misericordiam suam sal
vos nos fecit / ... et inde ... mortuus est / sic ergo
dauid petebat ... secundum eloquium tuum / quia passionem christi re
dempcio facta est secundum scripturas. Iuxta illud filius hominis vadit
sicut scriptum est de illo / et illud calicem quem dedit mihi pater non
vis ut bibam illum / et ... quomodo ergo implebuntur scripture. Et
quia redempcio facta est ergo modum tam iuste / sic et peccatorum
iustificacio fit misericorditer et iuste / misericorditer quia
hominibus confert gratiam / iuste quia ... gratia ... ipse
se ... culpa / iuste quia oportet ut homo deo consenciat
misericorditer / quia per quam modum in deum libero arbitrio deus.

remissionem confert peccatorum. Ex quo habetur quod quatuor requiruntur
ad iustificationem impii, quia duo ex parte divine misericordie remit-
tentis, et duo ex parte hominis culpam evadere volentis. Unde Augustinus
dicit: qui creavit te sine te, non iustificabit te sine te. Et de
hiis in psalmo dicitur: commovisti terram, ecce infusio gratie, et conturba-
sti eam, ecce contritio. Secundum: motus contrarius gratie infusio, quia peccator
ex quo est spiritus vadens et non rediens, non potest sine auxilio
gratie cooperari iustificationi sue. Unde tu scis ex quibus possis iusti-
ficari sine contritione. Secundo quia confessio gratie non precedit contritionem
tempore, quia sunt simul, sed solum natura. Unde dicitur: Sana contritiones eius. Tercio re-
missio peccatorum, quia commota est, in quo notatur motus liberi arbitrii
per in [illegible] suis asseruit illi gratie, que oritur ex instinctu
fidei, maxime illorum articulorum: qui bona egerunt ibunt in vi-
tam eternam, qui vero mala in ignem eternum. Quartus datur remissio peccatorum,
que nulli conceditur gratie dissidenti. Ex quo habetur quod in iustifica-
tione impii tenetur ordo. Convenit nunc ut homo primo habeat quo
gratificatur, scilicet gratiam. Secundo ut habeat id quo bonum placeat,
scilicet liberi arbitrii motum. Tertio ut habeat id quo malum displiceat,
scilicet contritionem. Et ex hiis sequitur quartum, quod est remissio peccatorum. Ex
quo arguitur quod ista quatuor non ordinat secundum quod sunt maiora
gratia in iustificando, sed secundum ordinem congruentie maioris admi-
sit iustificacionem secundum modum iam dictum. Et ex isto arguitur quod iustifi-
catio impii non potentie sapientie et tunc divine convenit; nunc potest
esse ibi quasi ex nichilo fit aliquid in suo genere, sicut in
creatione. Et ideo dicit Augustinus: magis est de impio pium facere quam
creare celum et terram. Non sapientie, quia fit ordinate et fit in illu-
minatione. Fit tunc iustificatio divini consilii, sed non bonitatis, sicut convenit-
ur. Quia iustificatio est opus gratie et divine bonitatis, ut dicitur Roma-
norum. Ideo ergo ecclesia erigit orationem suam de misericordia Dei.
Si non redemptus essem, certe non possem assequi tue faciei
visionem, nisi tunc essem iustificatus a peccatis. Unde misericordia Dei est
de peccatorum remissione, sed secundum eloquentiam tuam, quia quamquam divine
bonitatis utique in permissionibus, quamquam sapientie utique in operationibus,
quamquam potentie utique in comminationibus, petit ergo sibi ..
beri ex reflexione Dei in dilectione videre faciem tuam. Sed quia ex-
meipsa adhuc non possum, non misereris mei. Ex te precedit salus
mea. Non Deus Deus quamquam trahit, quamquam compellit, quamquam blanditur
et quamquam promittit, et sic conferri hominem indicat ut quem
facit voluntarium. Et in [illegible] benignus pater, qui vult omnes
salvos fieri, nullum indicat sine salute indignum. Sed ante
non probavit voluntarium, ideo quamquam compellit, quamquam trahit non ut
sufferret voluntatem, sed non aufert libertatem. Non dicit ergo sufferen-
tiam, sed misereris mei. Quia Deus in salute hominis non operatur secundum
infirmitatem sue potentie, sed secundum differentiam sue providentie
et congruentiam susceptibilis, ex quo ergo Deus creat hominem
in omnimoda libertate, non querit ut ei datur gratia nisi
tunc consentiret, nec congruit ut ad susceptionem aliquam compelleretur.

ipm compelleret. Dicat ego miserere mei. Dispone me ad h 2m q
conueniat in me tue. ps id est supra in cor ps. Deduc me domine in
semitam mandatorum tuorum. Inclina cor meum deus in testimonia
tua. Auerte oculos meos ne videant vanitatem. Hiis sic premissis
ponitur q 3a. Exemplo dei ab ore ministris, hominibus est mia
exhibenda. patet quod estote misericordes sicut pater vester miseri
cors. Deus namque sic impedit misericordiam ut iusticiam non obmit
tat. sic et nos exhibeamus nos sicut dei ministros. sed sic ut mitigemus dile
petis misericordiam virum in misericordia in mala et mansuetudine supporta
tes inuicem in caritate. Sed dicat apostolus. Iam hic dispensatores in
ter ut fidelis quis inveniatur. Ex quo patet quod quia sunt mi
stri mei, debent refulgere in virtute iusticie. Unde peccatori di
xit deus, quare enarras iusticias meas et assumis testamentum meum
per os tuum, tu vero odisti disciplinam. Requiritur ergo vita suos ministros
debere esse iustos, quia iusticia est deus vna ex illis in qua
omnes virtutes conueniunt. Illo autem secundo dicitur ut ministerium in
iusti irritum sit aliquando, sed irritum est quo ad deum, quia
deus in suis et per malos operatur salutem. Nec tamen sequatur
deum separando malos a iusticia, ut vz sua pietate alios ad
ministros et in nobis iusti sunt, sed ut in uno ministerio qui
busdam malis, quibusdam iusticiam impendant. Circa hoc in alio
dicitur hominibus. Seueritas dei et bonitas in se ostendit ipse
ueritas in iudeis, qui ceciderunt, bonitas in gentibus qui
recepti sunt. Iudeorum plenus iuste est a deo separatus, ne ipsi
dic virtus clamaret ceterorum. gentilis receptus est, quia dei bo
nitatem repleti in obedientiam muneris gloriabantur. Sic et in
diuina bonitas illis impendi debet, qui in ea permanent. Illi autem
qui ab ea desistunt, ipsi eiusmodi qualitate dampnantur. Ex
quo elicitur quod diuinas voces gerentes in tribus valde debent esse
prudentes. Iux id est estote prudentes sicut serpentes, et simplices
in hoc, ut sint discreti in suo ministerio. Non enim omnibus debet
esse idem, nec eodem debet se habere ad omnes. Et ponit hominibus quod
dicto, deus deus in lux et ignis describitur, quia in tenebris
ambulanti lucet, quasi lucet lumine ne diutius erraret, qui
querit lumen claritatem. Ei autem qui sunt in illa opatus in manu
non debeant, debet ardere, quia deus ignis est. ut nostre operis
fenum stipula sit consumat. Ex quo elicitur quod in ceteris multi salutari
utili documento, quia et aurum quod plus coquitur, plus purgatur
inii et aliquorum vicia destruet. Reliqui dicunt qui eliminantur, atque
abscindantur. Unde dicit apostolus, ut abscindatur qui vos conturbat
inii et iste modus ad mensuram iusticie. Refert esse postenda
Dimisso mi 2m clementiam tam. velud enim dei iusticia eius est
ut dicit hominibus. Et quod isto secundo, quod nullus est qui se non habeat
opus, quod quo enim nullus est sine peccato. Uma opus est illi, et alteri
maiori, et alieni minori, prima ut hominibus dicit peccata adolescencie
inuentutis eius zelare et minori seueritate constringere, sed vicium se
necttatis illius autem cum peccata egerunt, et vicia corrigerit, et in virtute
possessione iam absistunt a vicijs iuste opus est. Et forma dicit hominibus

Verbi sententia est ut communis venia donetur / ubi manifeste habetur
quod misericordia non excludit iusticiam / nec econverso. Unde dicit hic Ambrosius
magna porcio est iusticie / sed in vis dare pauperibus / hoc enim iusticia
est. Unde iuxta illud Dispersit dedit pauperibus / iusticia eius manet in
seculum seculi. Ita et iniustum est ut ille qui conformis tuus est non
adiuvetur a socio / iustum ergo est ut quicumque impartiri consorti debet
ut cum eis alimenta non desint. Iustum est ut quod habeo generi
et amantibus impartiar. Datum est ut inde saltim aliquid pauperibus
assignas / et hic Ambrosius ponit quod avaricia possessionum iura
distribuit / concludens quod misericordia est et in caritate / sed hoc non habent.
Et ponit tamen misericordiam iusticiam in dimissione offensarum / quia in-
sit miseretur magis assequitur / quod hic promisit dominus eloquium: Beati
misericordes / quoniam ipsi misericordiam consequentur / et iste dicit misericordie tue
secundum eloquium tuum.

Cogitavi vias meas et converti pedes meos in testimonia tua
Supra ostendit / quod beatitudo consistit in visione vultus domini. D-
eprecatus sum faciem tuam / quia et Iohannes xvii haec est vita eterna ut
cognoscant te deum. Hic ostendit / quod requiritur ad hanc visionem
diligentissima precogitacio / quia ille qui cum diligencia cogitat de
requisitis ad illam pervencionem / ostendit se domini timorem habere
[illegible] iuxta illud credo videre bona domini / cogitavi
de pervencione. Vel supra ostendit se in una [illegible]
a dei dono de misericordie tua. Hic vero dicit / quod adhuc tamen [illegible]
industria indigebat / quia dona dei cooperantur collaborantibus.
Propter quod dicit Apostolus hortamur ne in vacuum graciam dei ac-
cipiatis. Unde dicit cogitavi converti etc. Vel sic supra optat
ut dactur sibi gracia ad perveniendum in mandatis dei / cum dicit
deprecatus sum. Hic vero ostendit / quod hoc peteret non aliqua
levitate motus / sed precedente deliberacione super hoc / et affectione
[illegible] deliberacionem tangit / de cogitavi / affectum quanti pedes
quasi volens ostendere / quod in peticione multo debet concurrere.
Vel sic supra ostendit [illegible] quod cavit ea in deo quibus ipse
innitebatur / quia faciem suam. Hic vero dicit se cum mentis et affe-
ctu fuisse / affeccionem cogitatus dicit et affectiones

Agnosci id est via testimoni a quibus audivit id est ad faciem
plenam graciarum. Vel ut [illegible]

Et modo notandum quod pro declaracione littere / sic homines generaliter in cor-
pore omnia opera quamvis in affectionem bona nobis sit possibile
non cogitaciones et affectiones stabiliter videtur esse impossibile
quod est quasi contra naturam hominis / qui nunquam in eodem statu per-
manet / et tamen hic requiritur ut velit vera. Sed omnia quamvis sint
homines regulares sed perfectus domus quas hic vocat testimonia
est valde laboriosum / propter quod scriptum dicit adversarius [illegible]
eum quo scripsit concordia diu sumus in via. Vel dicitur
in forma diligere in deum et ipse tibi dabit peticiones cordis
tui / ubi vult / quod ad affectionem primum requiritur dileccio in
deo / immo hic vero sonum est facile / sed tamen delectabile / et a-
mandum / et [illegible] / et ad hoc facit illud Iugum enim meum
suave est et onus meum leve. Et illud nunc diligo [illegible]

[illegible] vinit [illegible] ipsa operacione exaudi-
tur peccatus eius est
faciem dei [illegible]
[illegible] ad illud affe-
ctionem
oppositio

cogitare in mandatis dei. Et dominus super luc. sermone [illegible] ostendit a
cum [illegible] consideracionem. De cogitatu secundo consideratorum in deum
quasi omnem. Igitur Et origenes corrigit istum [illegible] dicitur [illegible] pali
cum cordis [illegible] cogitasti et loco [illegible] [illegible] commisisti ut
[illegible] ambo porro inde gracie tribuentur iuxta quod apostolus deus
operatur in nobis et velle perficere. Et subdit sine autem sine a
vertisti ab illo utrumque fit ut [illegible] tunc facere [illegible] in toto
corde. [illegible] vult quod tua utraque stare [illegible] [illegible] aut procedere [illegible]
ostendas quid volenti salutem assequi est admittendum. Secundo quod
faciendum [illegible] de possibilitate salutis. De primo dicit cogitacionis
vias malas omnesque opponit hic primo de viis malis que sunt
plorare lapsibusque et peccatis. Et glossa dicit [illegible] in orate. etiam
nunquam cogitacionis vias malas. quantum [illegible] [illegible] [illegible] fieret si
vias suas malas non cogitaret. Notandum 2a [illegible]
de [illegible] cogitacio est quedam visio vel corporalium presencium ad [illegible]
vel absencium quorum in similitudinibus aut sunt [illegible] [illegible]
visio [illegible] spiritualium quorum [illegible] [illegible] vel per scripturas
vel per revelacionibus vel eciam per cognicionem abstractiva. Cogi
tare ergo vias suas est intueri [illegible] [illegible] adicte que
[illegible] [illegible] que sunt illa que egit [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] cogitacio dicitur a cogendo dicitur ideo quod multa in
unum cogunt ut origenes dicit vel quia mens cogitur et [illegible]
ut isto se occupet nec alias vagari [illegible] libet. Et quia
elicitur per voluntaria quadam coactione formatur. quia [illegible]
in [illegible] [illegible] ad [illegible] de [illegible] dicit [illegible] sunt que cogunt vo
luntas memoria et intellectus voluntas [illegible] cogit memoriam ut
[illegible] [illegible] cogit memoria intellectum ut formet [illegible] quod [illegible]
intellectus advertitque memorie. erigit [illegible] [illegible] ut de illis
cogitetur. Sed ergo cogitacio hominis est voluntaria quia per volun
tatem est [illegible] quia per memoria [illegible] est intellectuale [illegible]
quia surgit per intellectum [illegible] que ultimo elicitur per cogitacio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et bona et mala esse [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] sicut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] est actus [illegible] [illegible]
boni vel mali moralis nisi [illegible] aliquid addatur [illegible] ad
[illegible] sic per cogitacio ut cogitacio in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] quod per [illegible] cogitacio [illegible] [illegible]
sapiencie [illegible] [illegible] aufert se a cogitacionibus [illegible] [illegible]
Omnia cogitacio [illegible] [illegible] quedam actus [illegible] et [illegible]
est [illegible] [illegible] et [illegible] est per intellectum et [illegible] aliqua
bonitate. Omnia ut [illegible] sine omni intellectu [illegible]
[illegible] cogitari sed quod nulla cogitacio est sine omni intellectu. [illegible]
ille cogitaciones vane et [illegible] sunt que [illegible] tam cogitaciones [illegible]
[illegible] quedam simulacra cogitacionum per [illegible] et ymaginarijs
recordacionibus in memoria [illegible] [illegible] [illegible] esse sine
intellectu [illegible] [illegible] [illegible] cogitacionis intencionem non applicat [illegible]
cio videtur potius esse voluntatis passio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] memoria et forte

offerunt se menti / non curanti et quicquid agitur videtur potius agi in
sompno dormientis / quod actualiter cogitantis / Et quia sunt sancti cogi
tacionibus non omnino sunt inmunes / nec omnino omnes dicti debent / ra
tio sunt fructuose / repellunt / non semper spiritum illud et sunt ut ferunt et
nos sunt ex voto cogitantis / sunt tamen cum culpa negligentis / utsi
sepius se mito assistat a cogitacionibus indisciplinatis / Sed tamen quod
tue de cogitacionibus malis est dicendum / aut prius / que adeo
separant / Omnia cogitur homo se cum rebus iniquis occupare / cum
affectione / Iuxta illud / Iniquitatem meditatus est in cubili suo / a
stitit omni vie / non bone / maliciam autem non odivit / Sed illud totu
die iniusticiam cogitavit lingua tua sicut novacula acuta
fecisti dolum / Augustinus / tota die id est toto tempore / sine lassitudine
sine intervallo / sine pausacione / quod si malum facere non potes / dicit
id est dicere non vales cogitas id / Et quo eciam quod cogita
cionibus prius nimis viciat bona nec / quia cum cogitat in ma
lis occupacionibus ut tamen dispicatur ad optima / Item dicit Bernardus Augustinus
quod in scelerum sentibus interioribus est malis semoribus est subic
eius / quod esse subiectis bestiis / necesse non sunt conquestis / quia cor di
laniat / in psalmum sentit / ut semicem relinquere potest / nec eciam
quod quod tunc relinquere nimis est difficile / quia tanto cum magnis
conatibus et diligencia resistitur / ut nec fit a malis et vanis
cogitacionibus / Sed solis bonis occupetur / Et Augustinus ponit exemplum dominum
edificacionem que est in qua civibus desiderare potest / primo frumenta agri
colere quod expectare segetem / Et postea maturescat / et gaudet in
fructu in quo laborauit / pauco est una scintilla totum
segetem quominus succendere potest / Sicut in fructe natam matre
ad iuventutem ad etatem iuvenilem / producere usque ad racionis usum
magna est officium occidere illum uno puncto temporis / Similiter potest
fiat aliis est ergo in malis progressus / Et ab ac time et loco
in ipsis laboriosum est / quod scilicet / non ita esse intueremur / Ultimo
premissis postea tamen quod potest volentes salutem consequi / omnia culpa
bilia potest obmittenda / iuxta illud petri / qui vult dies videre bonos
dimittere malum / Et illud apostoli / Ab omni specie mala abstinete
vos / Et ratio / quia nullus potest habere vitam potest bonus esse / nisi qui
habet primus vie beatitudinem / Sicut Christus habet innuit beatificat
de suis octo beatitudinibus / Nam beatitudo vie dupliciter diffinitur
Primus sic est status / in quo si quis decederet sine venialibus
ad celum / Sed talis beatitudo vie / non excludit venialia peccata
quod status cum gracia / Et si beatitudinem differunt / non tamen aufe
runt / Secundo est status in quo si homo vitam finiret / statim evo
laret in celum / Sed talis beatitudo vie excludit eciam venialia
Iuxta illud / Beati inmaculati in via / Et qua quo eciam eciatur
primo / Et necesse est dominum speciale ad possidendum primum
exemplum / patet auctore Augustino / qui in libro contra mechos exponit

9a pars

draconi piscibus maris etc. Dicit hic inter speciales ut
omnes terrenos affectus et motus animi quos habemus istis animalibus
similes subditos habeamus, et eis dominemur per modestiam, temperantiam
et alias virtutes. Quia qui istis motibus non resistunt erumpunt in
pessimas consuetudines, rapiuntur in pernitiosas delectationes, et
fiunt nos bestiis similes, sicut scriptum est Psalmo: Homo cum in honore
esset etc. Et quos faciunt primo salvos et ... est necessario volun-
tarios, quia secundum Anselmum posse in malum nec est libertas nec
pars libertatis. Ideo homines ipsi gaudent vere libertate, quia qui
facit peccatum, servus est peccati Jo. viii. Et ideo dicitur servus est
tot dominorum quot vitiorum. Ideo homines tales sunt verax dominium
creatorum, in ipso est compugnatorem verbum, qui animo dicat. Et ideo
homines ipsi efficaciter serviunt deo, quia ipsi amant deum, adherent
deo, et omne famulatur, quia quod omnibus deo servientibus deo
subiecte erit appetitus tuus, et tu dominaberis illius. Et ideo ab
infantia mala fugiens vitanda sunt sicut dicitur adversum romanos
venit. Hic est quod vigent eternaliter id est ... qui alludit par-
vulos suos ad petram. Dicitur in ... sic, quia nati sumus, propter iniqui-
tates seculi confusio, suffocat nos ad hanc infelices vanitates
diversorum errorum opinionibus, et tenuit captivos, et exhinc
per peccati originalis infectionem. Dat tibi homines ... sensus
et ac instruunt illum avaritiam, illud rapinas, ... me-
daciam quottidie, illud cultum ydolorum, illud illicita
remedia ligaturarum. Et ymaginem videt amabilis infans, quos
agere hic se ita ut quasi cum lacte matris ... er-
rores suxisse videatur. Et subdit. Sunt quidem qui nos [illegible]
[illegible] dedit agnitionem sui, ne sequeremur errores parvu-
los, et elidemus in deum parvulos, succedit ... qui
est antiqua cupiditate ... et sunt cum cupiditas par-
vula nascitur, antequam robur accipit elidunt eam, et ad petram
elidunt, ut elisa tamen moriatur etc. Et ex ipso habemus quod co-
gitationes a malis arcentur, propter salutis assensionem atque fidei
est quando David non sedit in consilio vanitatis, nec in ca-
thedra pestilentie, nec in via peccatorum, et potius elegit
esse abiectus in domo dei, quam habitare in tabernaculis peccatorum,
sic Moyses, quia contradicendi fide, potius elegit pati cum populo
dei, quam temporalis peccati habere iocunditatem, et ideo quia fides ab
... fidei victoria ... peccatis
... victoria que vincit mundum, fides vestra. Et hinc
dixit ... Cogitavi vias meas, per
... hec ... Cogitavi vias meas, ... male egi
... lapsibus, et peccatis, ut ... possem, quam male egi
... facta, et vide quia malum, et amarum est te relinquere
... dominum deum tuum, et ... cogitatione possem ... agitare
... dolores ... Recogitabo tibi omnes annos
meos in amaritudine anime mee, ut dolore ... multo
... possem, confiteri ... qui ... iniquitati ad confes-

i. vide valde bene

Cogitavi vias meas i.
... in bono qui sunt
tandi ... fragilitate ...
... festinavi
... mandata.

sicut accidit iudeis 2m Bernardum si operam medicatus expectas
ut velut detegas. Unde ps. Dixi confitebor adversum me
iniustitiam. Et ut facta salubri confessione modum penitendi assumens
et faciens dignos fructus penitentie, ut dicitur vero xxv 2m quantitatem
enim delicti erit plagarum modus. Et ut pacta prima a re
cedimus peccavere. Primum peccatores adverterent ad quas penas tenentur
sine dubio non desperarent peccarent. Et sequitur quod plena remis
sio peccatorum. Et sic similiter quinto quae cogitabat ubi peccatorum
quod ducit ad mortem, dat tamen eorum ut remissionem peccatorum mereri
possem merito. Et quinto sicut quod prima cogitacio tendenti ad salutem
sit causa quod ipsorum peccatorum. Unde Augustinus tractans illud Quoniam cogitatio
hominis confitebitur tibi et reliquie cogitacionis diem festum agent tibi. Et
prima cogitacio que dampnat vitam priorem quod displiceat fecit, ut quod
erat ut sic erat, id est quod non erat [illegible] incipit confessio confessionem. Adiungit nos Christo reliquie autem cogitacionis sapientes sole
ipsa celebrabimt. Hic. Et quod recipit peccata in penitente non sunt
oblivioni tradenda, ut dicatur, id est prima cogitacio confessionem facit
a veteri homine, sed semper obliviscimus, a quibus peccatis liberati
non agens gratias liberatori. Et addiit paulo in quo cum confessio
erat appellacio dei quod persequebatur. Dixit enim: Domine quis es, et
secunda cogitacio erat obediencie. Dixit enim: Domine quid me iubes
facere. Et sic ipse recordacione peccatorum dimissorum in commendacione domini
me. Dixit enim: primus fui blasfemus, sed misericordiam consecutus sum, quia i
gnorans feci in incredulitate mea. Sic putandum quod ho sic cogitando
de peccatis non recedit a peccatis. Dicit enim Augustinus prima cogitacio fuit
a peccato recedere, non autem a peccato sic cogitando non recedis
quod eum recessisti, sed non recogitas quod recordatum est, quod est quo dicit
quod est quod innovatur, quomodo fuisti quomodo innovaris. Et quod etiam quod
cogitacio humiliat hominem in se. Dicit Augustinus ut quod quo cogitat
se hoc cecidisse recogitat ne se erigat in comparacione alterius
casum. Tercio quod cogitacio primum facit hominem erga Christum. Dicat
Augustinus tunc homo portat aliud secundum si se meminerit esse
sanatum. Ut si se iactat de suis meritis peccatoris tunc ipse indignos
mea repellet. Et quod talis cogitacio actuat fidem ad dei
operacionem includit. Dicit Augustinus quando credimus quod Christus pro nobis
immolatus est, et quando cogitamus quod peccata remissa sunt nobis
in ea cogitacione, ipse immolatur pro nobis ut remonendo co
gitamus quomodo ad nos venit, qua venit, quomodo redemit, quo
redimendo satisfecit, quomodo satisfaciendo remisit, quomodo remittendo
reconciliat. Sic cogitacio est a passione distincta, ut si innovatur semper
in passione sua, gaudentes et tribulacione pacientes. Et secundum Augustinum
de Super [illegible], sed quod non sufficit tendenti ad beatitudinem mala non
agere, et sic ut dictum est peccata dimissa in memoria tenere. Ideo
subditur et quanti pedes meos, sed ad hoc faciunt in multis peccata
etiam meum in gaudium. Unde hoc pro bonis que agit re
creacionem concipit contra mala, ut ut dictum est huius in memoria, contra
cuti pedes meos, ab istis impeditus vite, vel actus occupacionibus
[illegible] primum, temporalitate seculi, contra cecitatem super peccata et meos pe
pedes.

rep̄ibunt ab aquis
mihi ad calorem
animum quod ob 2a

i. semper et affectus
meos restringam
iustos exponit in spe
ita ut ea opere
compleam quod summo
[illegible] non est salus
age in tibi [illegible]

deus .i. intentionem / et affectum / et sic [illegible] oculos meos [illegible]
et [illegible] / et totum / quod [illegible] / scilicet ad [illegible] bonorum. Augustinus dicit
hec [illegible] sicut pedes sunt contendendi / ne sequatur errorem
quia oculi non [illegible] videant vanitatem. Et allegat illud versus
oculi mei semper ad dominum / quia ipse evellet de laqueo pedes meos
Est autem [illegible] conversio naturalis, qua [illegible] qui [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Marchia [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] et [illegible] non
invenietur / quia [illegible] in [illegible] / Sic [illegible] omne
sue anime [illegible] in deum tendit [illegible]. [illegible] [illegible] deus fecit
hominem ad ymaginem suam / et [illegible] eum tendere in illum
[illegible] [illegible] in [illegible] naturalibus [illegible] et [illegible] / et dilectionem dei impressam
quia dilectio [illegible] / naturalis est dilectio principii naturalis dilectio [illegible]
[illegible] / [illegible] naturalis. Ex quo [illegible] quod [illegible] sue [illegible]
[illegible] [illegible] in deum [illegible] / quia [illegible] omnia que creat deus in
eum / ut in finem ultimum tendunt [illegible] et maxime homo
[illegible] / quia omnia [illegible] ad deum non [illegible] / [illegible] appellatur [illegible]
[illegible] / [illegible] attingit deum [illegible] operacionibus / [illegible] intellectum
et dilectionem / [illegible] vult [illegible] ut [illegible] in eum [illegible] dicit iste
[illegible] pedes meos / [illegible] [illegible] iste [illegible] et [illegible]
[illegible] conversio artificialis [illegible] naturalis [illegible] in deum
[illegible] .i. [illegible] [illegible] resoluta in [illegible] / et [illegible] re- vitri
[illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] que [illegible] modum / quo [illegible] sequitur
in deum / quia [illegible] deum [illegible] et diligit / [illegible] dilectionem in
[illegible] [illegible] ut [illegible] / quia [illegible] sola supra se
[illegible] ascendet / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad dominum deum vestrum
in tota corde vestro / et [illegible] [illegible] [illegible] multa relinquere
[illegible] vult [illegible] / quia vita voluptuosorum / [illegible] in [illegible] / vitam
gaudiosam / [illegible] in fletu et planctu / vita dissoluta / [illegible]
[illegible] corda vestra et non vestimenta vestra. Ex quo [illegible]
[illegible] / [illegible] attende / qui vult [illegible] conversioni principaliter / [illegible]
[illegible] sola [illegible] [illegible] [illegible] conversionem / [illegible] [illegible] deum di-
ligere [illegible] corde / [illegible] tota anima [illegible] mente [illegible] quod dicit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tuo, deum [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que [illegible] [illegible]
est contraria / [illegible] iste [illegible] [illegible] tua, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] conversio miraculosa / [illegible] qua [illegible] qui [illegible] [illegible]
qui convertit petram in fontes aquarum / [illegible] quod [illegible]
[illegible] cordium emollit / et [illegible] influit / ut [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] regi qua [illegible]
ficat impios. Ex quo etiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] specialis / [illegible] [illegible] est [illegible] vadens / et [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] via [illegible]
ut dirigat gressus suos. Hiis sic premissis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] assimilare, [illegible] in [illegible]
[illegible] / quia ut [illegible] in [illegible] potentia dei [illegible]
attende ut [illegible] [illegible] [illegible] bonum / [illegible] [illegible] specifica [illegible]
[illegible] / et [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] ut in bonum tendat / quia quod

convertunt

2a 9o

sine actu recipit pondus. Secundo ut fortem faciat et decorem, quia tunc fit cum
caritate, que est forma virtutum, procedit. Tertio quia per admissionem
alicuius actus mali, illa bonitas violatur, quia talis actus sic mo
dificatus malus posse esse non potest, actu per alium actum sibi admixto
maleficatus, ponit exemplum: dat pauperi, vel diligit deum, actus sunt
boni racione sui, sed dat propter vanam gloriam, vel diligit propter amorem ad
malum sunt. Et sic isti actus sunt diversi, tamen quodammodo oriuntur
committit in unum. Quarto ne aliquis contrariaque obmissione actus boni
tas amittatur, vel in actum boni, et nexu eorum interim esse inte
gre bonitatis, quia talis bonitas actus racione eius quod est in sua specie, non
accipit a circumstanciis, quia circumstancie sunt quasi ... actum, eo quod sunt
quasi accidencia actus moralis, tamen racione eius dicitur per factos esse indi
...ro bonitatis, et per eam curandum est de quindecim ... de finali
perseverancia, et ne quis recedat a statu merendi. Et quod sequitur quod
eo solum modo commissione, sed quod studio virtutum, exercere
etiam, sicut dicit Ambrosius circa istam literam: Et ideo sua est, quod studium
sive diligencia figit hominem in divinis mandatis, abstrahit
ab itineribus lapsum, quibus pro ... infirmabatur, non permittit er
rare, ne vestigium in devia deflectat. Unde dicit iste defendo
se ad divina mandata: Perfice gressus meos in semitis tuis etc. Addi
ligente consideracionem communem, quia facit ... consideracione non
pervenit quo descendat, et scit quo vadit, et qua via, que publica
est, et stricta, tamen errorum anfractu. Unde ... que via am
bulate in ea. Dicit Ambrosius: qui putant sequendam aliam et pedica/avia
publica precedentes, laboriosos errores sepe incidunt, et cum pe
nitudine ... deserta ... procedunt. Et quo
elicitur quod in actu bonos descretive cogitaturos sunt premeditat
... ut vult Ambrosius. Precogitandum est primo, si hoc est agendum
vel non, quis agendum, et ponit exemplum dicto circa ... perpetrant
... in te cogitando, id est quantum hic casum, si loqui ...
tacere, vel publice, et si coram aliquibus aut coram nullis, et
si coram duobus aut pluribus, vel coram cunctis, quia ... de
... que ... admonere ... ornatum esse ... eo
... Et quo ... actiones in ... sepe ... in pe
nitudine. Ambrosius: quia vie valde multe sunt, et sepe ...
te simul ... et non omnes vie ad vitam eternam ducunt, quia multe
... mortis, ut dicitur in proverbiis: Sunt vie que videntur
homini recte, novissima autem eius deducunt in profundum inferni.
Et non allegat ... cum ... facta, et non penitebit te
... Et ... dicimus testimonium ... eta
... fragilitate ... a casu. Ponit Ambrosius exemplum
quod dicto ... cogitasti videre mulierem ad concupiscendum,
cogitacio reliquit vias suas. Et quia non cogitavit, si su
bito aspexit, et ... attendit eam. Et quia vidit, quia
... fragilitatis affectu, eam non attendit ... perfecit. Ergo
... cogitacio sua. Et qui autem mulierem diligit, concupiscit, si
... medicina ... fragilitatis ...
suas concupiscencias reliquit, et ... cogitando ardores li
bidinum, quasi quodam fonte restinguit et tenetur ... cupidi
tates ad ... petram elidit. Et quibus precogitacio istorum

apud fidei est / et maxime meditatio / ita perseruatum sicut consuetum bonitatis / vero quod per cogitatio a corporalibus motibus ad diuina te ntionem deflectit / et ita a malo abducit / Et dicit hic Bern hardus cogita ergo quod videas / quod loquaris / ne cum mors inflammat ardorem lingua sermocinabatur / et mentem / quod mens [illegible] cogitabat / cogita ergo quod pede figas / quid manu [illegible] [illegible] nec indignatione impulsus / cum respicere debes / alii [illegible] tactu notabile [illegible] / Et illud dicit Bernardus quod ex inde maturitas adhibetur actioni / De difficultate operum interiorem bono est sentiendum in hoc de Christo duo / et de nobis / De primo [illegible] de ultris [illegible] [illegible] vi dei [illegible] [illegible] passio Christi longe sunt a nostra [illegible] [illegible] qui voluit et de qua matre voluit nec est sine peccato [illegible] vixit in mundo / et quomodo voluit / et quo passus est / et mortuus quando voluit ascendit in quibus tamen [illegible] a nobis sicut [illegible] a [illegible] Ex quo [illegible] quod opera sue restaurationis erant facilia / [illegible] facilis / vero quia ea faciebat ut Christus voluit facere et potuit nullum impedimentum habuit / et [illegible] obmittebat de contingentibus [illegible] salutem omnia perfecit cum desiderio / cum gaudio / cum delectatione et ex summa caritate / ergo faciliter [illegible] [illegible] sufficiunt ad actu facilitatem / Nec sunt aspicienda impedimenta ex parte [illegible] [illegible] volebat impedire / inde [illegible] voluntatis promouebat / [illegible] volebat [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] manifestior / [illegible] [illegible] doctrine / ex hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] fama volebat [illegible] / ex hoc crescebat in opinione [illegible] proclamauit [illegible] [illegible] omnia fecit / surdos facit audire / et mutos loqui / Nec ex hoc [illegible] difficultas / quod [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] non potuisset effecisse / [illegible] [illegible] ondebat / quod [illegible] [illegible] [illegible] erat [illegible] / Nec ex hoc quod cepit pauere tedere et mestus esse / [illegible] accederit sibi / quod voluit [illegible] sibi [illegible] ut de [illegible] / Nec ex hoc quod ne pateretur orauit / [illegible] [illegible] voluntati in hoc fuit [illegible] / [illegible] ostendebat se verum [illegible] sensualitatem [illegible] / quod ex sua naturalitate [illegible] passiones et mortem / Nec ex hoc quod in cruce pendens clamauit / ut quid dereliquisti me / ut [illegible] quasi multis [illegible] [illegible] [illegible] animam suam ponendi / et iterum sumendi [illegible] / [illegible] in hoc oste debatur / quod omnes vires in Christo fuerunt [illegible] de [illegible] motibus [illegible] / ita vero [illegible] delectabatur / et sensualitas [illegible] tristabatur / [illegible] sensualitas [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] / Passio ergo nimis grauis erat et acerba / [illegible] non [illegible] [illegible] voluntatis / Ex quo [illegible] [illegible] passio et mors non argumentum in efficacia [illegible] voluntatis / [illegible] [illegible] arguendo / ex quo Christus faciliter effecit redemptionem / quare ergo illa non [illegible] sola voluntate / [illegible] [illegible] [illegible] conueniebat / [illegible] deus [illegible] [illegible] fieri / [illegible] [illegible] ostendebat esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] illum / [illegible] ergo [illegible]

Hic pertinet ad lectorem septem[illegible] vide residuum in quinto folio ante

scripture. Sic ostensum est quod quanta caritate satisfactio processit pro
homine iuxta id maiorem caritatem nemo habet ut animam suam
ponat quis pro amicis suis. Ex quo manifestum est quod Christi
opera erant pretio suo homini satisfactoria. unde ut Bernardus dicit in
libro de diligendo deo amoris opera et passiones que ad nos respondebat pretio
suo patris. Ex quo quasi simul commoti ad sequenda Christi vestigia
iuxta illud Exemplum dedi vobis ut quemadmodum ego feci ita et vos ita
faciatis. Ex quibus verbis patet quod voluntas omnium que meruit
erat tam actus alia et opera non erant frustra. Non considerandum quod
et voluntas sufficientissima caritate informata erat. tamen generaliter
et remota omni sponsione meritorum. Sed Christus voluntate sua appli
cando aliis operibus meliora specialia merita. sicut humilitate sua
conversationis passionis vilitate sui nos pro nobis habuit. hic est
indicatum multiplicem proportionem mortis acerbitate. Propter accele
rationem operis meruit quod Christus aliquid uno opere quod non meruit
alio. unde licet tamen meritum pendeat ex caritate. Sed non secundum vires movendi
hoc est in actu consistit in opere excellentia. igitur cum adhuc merita
requirebat. Dicit ergo iste in persona Christi patrem suum complacui omnia sufficient
ad restaurationem humanam. et non sum turbatus aliqua difficulta
te ab hac retardate ut custodiam mandata tua. Quod sunt vo
luntatis tue unde. id est non quod ego volo sed quod tu vis fiat. Ex quo
elicitur quod amicus et cognovit casum temporis primi. ex quo non consonat
dei voluntati ut ille casus reparacionis quo casum potuit igno
rare. unde in libro loquitur de casu illo cum proposuisset parabolam
de eo qui incidit in latrones. unde de Samaritano ex quo Christus in ipsa
de quo videt vulneratum et pertransiit. Sed cum de Samaritano etc. nec
hoc magis videri. ex quo est divina scientia sit de bonorum et
malorum prescientia ex quo deus casum humani dimicans declaravit. multa
enim de ipso ponit scriptura. et ita et sunt perfectissima. et in ea
dicit ecce Adam quasi unus factus et sapiens absconditi ne ad potestatem
ab ea relatam fuisse. Sic elicitur consequenter quod Christus habuit istam rationem
reparandi voluntatem. Ex quo non consonat deus meus et Christus. ergo quia
vos sunt gloriosis erat Dixi vero. unde id est liber meus est ut faciam
voluntatem eius qui misit me. Et iterum ut cognoscat mundus quod diligo
patrem. et sicut mandatum dedit michi pater sic facio. Propter quod Christus
habuit casum reparavit ergo ad reparationem habuit voluntatem. Sed quia
consequenter quod nihil fecit nisi quod voluit ut ad aliquid coge
batur invitus. unde id oblatus est quia ipse voluit. Et ideo virtutes
sue consequenter omnia ad reparationem Christo ordinabantur sicut in
incarnatione natiuitate modica conversatione. vita unde et quod defectus
accepit et corpus passibile reliquit. et quod animam beatificatam
habuit totum in reparationem ordinabatur. Ex quo sequitur quod Christus habuit
potentiam generis humani reparandi. ex quo non consonat lapsum et vo
luit ergo et potuit. Dicit enim Augustinus in libro de conflictu vitiorum
et virtutum semper est ut salvatoris voluntas non impleatur
nec non salvator possit velle quod fiat sed non debeo et non
dubium. ut dicitur licet in scripto hoc quod quecumque Christus ipse
fieri voluit illa potuit. unde non querimus sapientem

velle

Eius ut aliquid p̄sse ꝑ facere / q̄ sūe ptati nō subiacet / sicut
de illis opib9 / que xp̄us voluit nō p̄sse a . nō ut deus fieri
/ sȝ que voluit fieri vtute diuīa / i. q̄ ai. nō potest ꝑ tute
ꝑpria / sȝ ꝑ9 q̄ erat diuīe iustrm̄ / Et ꝑ hȝ h̄yt ꝑt elici / q̄
xp̄us duas h̄abuit voluntates / vȝ diuīaȝ / q̄ est omipꝰ
et vtus / et h̄uana / q̄ diuīe erat subiecta / et eiꝯ inuitella
ordinacōi / vn̄ ſ alicubi legi / q̄ aliquid factū est / nū
ipse ꝑpiebat . ꝯtm̄ / utpȝ math. ix q̄ꝯ precipit p̄le de ſc̄o
miraculo / q̄ tn̄ erat publicandū / nō est accipiendū / q̄ voluntates vȝ
h̄ua . et diuīa essent ꝯrie / sȝ subordinate / volebat . n . voluntate
h̄ua tēre mirācla / q̄ ꝑfugiebat glīaȝ h̄uanā / ſ̄o viij ſupo
glīam meā nō quero / in h̄c relinquens siue ꝯ9 ut dr̄ . gregorius
ne vtutes suas ꝯ altar desiderarent / et tn̄ ei aliꝯ cordi
ꝯ9 ꝑficit / ut proderent invitū / ꝑ vōte tn̄ diuīe alte volebat
miraculū publicari in aliorum salute / Erat g9 voluntate subor
dinate / q̄ vna eligebat ꝯm / et alia faciebat ꝑfectū /
mā notū est in nobis nō est sic / q̄ nō ita voluntatibus natura
est diuīe subordinata / sicut erat x̄ . sc̄ma ut dr̄ h̄ic . nā
voluntas n̄ diuīe hȝ se ut intrinsecū instrm̄ / et ut instructū
que sȝ x̄ voluntas erat ꝑp̄ri / et intrinseci diuīe voluntatis
instrm̄ / ꝑvior g9 illa erat ꝯpedicior et paracior ad faciend̄
oīa ad que erat ordinata / ſ̄ ꝯa ſt / ꝯcco q̄ x̄ h̄ua
erat ad diuīitatē in vnitate ꝑsone / et ꝯelata vnione
q̄ beatifica erat sibi sociata / sic ab ea nō potest discordare
Et g9 ꝯuenient ꝑp̄ria dicat de ipa peꝯ sn̄ et ꝑ nō siue ꝑ
batu ¶ Omib9 p̄missis ſo ſ ꝑma ꝯcldo / melioꝛ mīoꝛ fa
cilitas ꝯ diuīs min̄b9 diuat / vō ꝑ hilꝯ diuīs min̄b9
facilis est progressꝯ in mitꝯ h̄ita m̄ ꝯmissiōe in deū / que
fit siue min̄b9 ꝑyt i. d Joh̄is Ꝯdimitud ad me in toto cor
de vrō / statim h̄t dei cognicio clarior / q̄ illuīat qui se
ꝯmittit ad lucē / ꝑt ꝯd dr̄ lucꝯ du̇ lucē h̄etꝯ credite in lucē
ut filij lucꝯ sitꝯ / vn̄ maria ꝯmisa vidit ih̄m Johis xx / sc̄i
ta cognicōe / h̄t gaudiū . nō ꝯ . stet diuīa nosse siue de
lectacōe / vn̄ ſo viij dr̄ Abrahā vidit diē meū / et ga
misꝯ est / h̄to gaudio / ꝑt cursus / q̄ delectacio impel
lit ad assequend̄ i . ꝯd delectat / vn̄ ſo xx Joh̄is ꝑ gau
dio ꝑcurrit petꝯ / et venit citiꝯ ad monumentū / Et
h̄et tenendo tenet offendiculū / q̄ua impetū que facit
delectacio cognicio custodit a ꝑicto / ſo in p̄uerꝯ dr̄
currens nō h̄ebis offendiculum / q̄ui aut erit sine offen
sione ꝯꝑh̄endit / ꝑ viij . d oīe currit / sȝ vnꝯ accipit
braviū / sic currite ut ꝯp̄h̄endatꝯ / Qui ꝯ dei operacio
qn̄ ꝯp̄h̄endit tenet et nūꝯ amittit ꝑuꝯ . d . in ꝯan
ticꝯ tenui / eū / nec dimittā / Ex qua ꝯclone eliciꝯ
ꝯ ꝑo q̄ in mitꝯ nris est dei operacio / q̄ ꝯ siue
ꝯomib9 q̄ in nob operatur procedit ꝑu̇x i . d O ꝯ opa

ysa 26

nostra operatio est in nobis ipse namque operatur in nobis et velle et perficere
ut dicit apostolus / Secundo quod in nostris interioribus est ordo / per quem non adeo sunt
isto ordinata sunt ut dicit apostolus. Quecumque a deo sunt ordinata
sunt / ymo sunt numero pondere et mensura / numero limitata / et ita sunt
mensurata / sunt destructa / sunt ad certum finem / et ideo ordinata sunt / Nichil
ergo est in eis diminutum / quia sunt mensurata / nichil superfluum / quia sunt
pondere / nichil inordinatum / quia tendunt in finem debitum. Secundo quod in quibus
interioribus est virtutum connexio / quia ubi est ordo virtutum ibi est connexio
est quod in virtutibus ordo / quia una virtus est per aliam sicut
fides per spem et caritatem / quia per eam generantur / ut dicit Glosa
super illud Abraham genuit Ysaac etc. Unde ut dicit Ysidorus
una est per aliam / sed tamen una virtus est cum alia nexa / quia posita
una est alia poni / sic una similis est cum alia. Et ex isto procedit fa-
cilitas operationum interiorum / quia una virtus aliam dicit / et una virtus ad
aliam disponit / et una virtus aliam virtutem acuit actu impetrat efficacem / que
est tota oportunitas. Sicut dicit apostolus de caritate. Caritas omnia cre-
dit id est facit credere / omnia sustinet id est facit sustinere etc. Tertio quod donis
divinis facile est ad multiplicationem bonorum procedere per quo bonum est sui ipsius
diffusivum. Unde Joel primo dicitur mittam vobis frumentum vinum et oleum
et implebimini. Glosa dicit frumentum est panis qui per eo fit sustentatio
fidei / Vinum quod letificat / scilicet spei / per quod oritur
consolatio / oleum quod aliis liquoribus supernatat / per quod venit caritatem
per quibus sequitur impletio virtutum et aliorum donorum plenitudo
... in virtutibus theologicis adiungit dona spiritus / in quibus in-
cluduntur virtutes cardinales. Et donis adaptat beatitudines in septem
quibus fiet quod nullus est interiorum sed aliquem defectum
virtutibus communibus / et si haberet defectum non esset interiorum
ut defectum unum committeret maleficium in quibus interiori ope-
est virtus cognitionis est et honestas / est modus concordia sine vani-
tas / est discretio / est celsitudo / est simplicitas / est speciositas et
... dona ... in uno interiorum virtutum premia
consequentur ... operationes actuales operatur et ... quia ne
hiis que insunt ... hiis includuntur ... memini / sed hiis
... que ita distincta actualiter et ... operamur / quia non memini ...
... operibus ... ad divina dona / ad virtutes cooperatorum
et ad interiorem perfectionem dicitur pater suum / scilicet facilis tribus donis ad omnia
facienda ad omnia sustinenda iuxta quod dicebat apostolus. Omnia possum
in eo qui me confortat / in quo innuit velocitatem quandam se habuisse
quam habet ... virtutibus et non sum turbatus / id est retardatus
in aliquo / quod habet consequentur ... virtutibus que dicuntur beatitudines
includunt in se multa ... sonuerit ... tar-
datur in ... bonorum operum / sicut ... de
... carnales / ... medicine ...
... pontificalis ad patiendum ... non sum
... et mortem ... in isto non sunt peccata
mortalia / dicat se esse paratum ... paratus est ad aliquid
faciendum ... quod est agendum / Cum paratus

que non detinet peccata mortalia / quia prov. 24 v. dicitur in quolibet parte capitulum

[margin: capitulum] in quem et cum inquis peccatorum suorum funibus constringitur / Secundo sequitur quod in isto non erit notitia spiritus ad carnem impugnatio / Job v. carne sic mortificaverat eum corpus / quod erat spiritui subiecta et obediens dicit enim se esse pacem / i. nullum habere non contra spiritum detentum / sed ne retardatum / quia dicitur patris suum / que nichil retardat ab agere de Ro. vii. / ubi dicitur videns aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee Rom. vii. quod volo bonum hoc facio / hec enim controversia nimis retardat / quia alias sancti non gloriarent adversus eam. Tercio sequitur quod hic certificatus erat de plenitudine gracie / quod tamen est paucorum. Dicit enim patris suum Salomon. Dicitur patris / quia habebat omnia ad agendum requisita / Dicit enim patris suum ostendit se habere / id quod requiritur ad merendum scilicet graciam / quia si illa non haberet / patri esse non posset. Dicitur enim Jo. xv sine me nichil potestis facere / Et apostolus gratia dei sum id quod sum / gratia eius in me vacua non fuit / sed semper in me manet. Et huius ratio quod perfecta habent promptitudinem voluntatis ad omnia que erant ipsius Dei / fixant ergo in Deo sua mutabilitate / Ut ait Augustinus in libro de gratia novi testamenti / rationalis mutabilitas nisi in re bona incommutabili / nec sapiens nec iusta nec bona nec beata esse potest. Ex quo sequitur primo quod habent sue voluntatis ad divinam conformitatem / ut sit enim Deus ut obiectum nulla via aversionem / quia ut Augustinus voluntas aversione a Deo viciatur. Secundo quod quomodo habent vitam spiritualem vote Deo inherentem / Deus in hac vita per fidem et in futura in spe salutis eterne. Tertio quod quomodo alijs viribus habent imperare. Dicit Augustinus octavo libro confessionum / tanta est facilitas imperij ut vix a servitio imperium discernatur / non sequitur / Et non suum turbat sed magis hic de turbatione salutari. Dicit enim Augustinus super epistulam ad Romanos de turbatione / quando turbatur magis fortis / neque in victus / non tamen incautus / non enim deficiat / nec perit / sed quia / ut cum turbamur in visa turbatione desperantes ne peccemus. Ex quo patet quod potest esse turbatio cadere in sapiente / quia ex quo cecidit in christum / et in quemlibet aliud cadere potest / quia Augustinus dicit / Christus in hoc turbatione suscepit in se corpus fragilitatis nostre / Ideo dicit idem Augustinus perimunt errorem philosophorum / qui dicunt turbationem in sapiente cadere non posse. Ex hoc sequitur quod nondum / quod passio turbans potest cadere in animam tripliciter / Secundo quando vincit rationem / ut scilicet moveat ipsam voluntatem rationis a sua rectitudine / nulla passio talem iure perturbat / Et si passio pusillanimitatis de eterna / i. de ecclesia turbet cor virum / neque formidet / Est alia infidelitatis / alia instabilitatis / iuxta illud psalmi turbati sunt sicut ebrii / et omnis sapientia eorum devorata est / Et sic de multis aliis / Alia est turbatio seu passio turbationis inferioris / que et si non est contra rationem / et est incentivus / quia contingit etiam in bonis et iustis / ubi in perfectis / et multiplicatur / quia quedam fit in sensualitate de eterna / Math. xxiv. Audituri estis prelia et seditiones

no turbemur. Aliqn cp accidit ex sollicitudine vite temporalis. Unde
xlv. turbati sunt in mari per sollicitudine, quiescere non potuit.
Aliquando evenit ex vi doloris, ut anne pi Regum. Et aliquando
provenit ex admiracione, quo apli erant turbati videntes xpm
ambulare super mare. Mat xiiii. Et multe sunt passiones
penales que turbant nos, unde ut ia q e tue familiaris
Luce x turbaris erga plurima. Et que contingit quando ex
multitudine opabilium. Et tales perturbaciones non inclinant a recti
tudine, sed sinunt quiete mentis. De quibus fit mencio. In psalmo
non sum turbatus, ostendit se esse in rectitudine racionis et
in quiete mentis. Est et alia turbacio que fit contra impium
racionis. Et Augustinus ponit hanc quatuor duras, quas vocat per
turbaciones, scilicet timor, tristicia, amor et leticia, ut dicat
turbetur animus, sanguis non miseria, sed in ea contristetur cum
perit a xpo. Concupiscat acri homines xpo, letetur cum
acquirunt homines xpo. Et hec eadem referende ad seipsum, dicat timeat
quilibet sibi ne perdat xpm, contristetur se peccasse a xpo, concupi
scat se regnare cum xpo, letetur dum sperat se regnaturum cum xpo.
Ex quo elicitur quod turbacio est interne que operatur salutem, quia
turbacio que est hominis contra seipsum adducit septem uti
litates salubres, scilicet sollicitudinem emendandi, defensionem
contra recidivum peccati, indignacionem contra peccatum, timorem de suppli
cio eterno, desiderium decori premio, emulacionem de opere bono,
et vindictam de seipso. Unde quod non sum turbatus, non de ista
turbacione intelligit, quia hec accidit et proficit, sed de illa
que est contra racionem vel preter modum racionis. Circa quartum principale
dico. Et si bonorum facilitas habet suas causas, sic eorum
difficultas ex multiplici accipitur racione. Prima pars ea est con
cta ex precedenti quod racio patet duas ex triplici racione. Et primo
ex parte libertatis arbitrii quod est in bonum vertibile et in
malum, et valde difficile est voluntatem facultate in bono stabilire,
quia hec videtur esse supra modum seu legem virtutis nature. Augustinus quod
dicit beatus: Omni custodia serva cor tuum, quia ex ipso vita
et mors procedunt. Et est quia ipse in bono figi requiritur ad
meritum vite eterne, tamen quia in utramque partem claudicans repre
henditur, tamen quia hec est calidus nec frigidus, a xpo repellitur,
quod solum perseverans in bono usque in finem meritis suis coro
natur. Ex quo elicitur primo quod multa difficultas oritur
ex voluntate procedit, sed circa posita declaracione quia si voluntas
non posset in oppositum moveri et esset firmata in bono, nulla
emergeret difficultas. Secundo procedit quo ad multa nimis
dimetii ex sensibus vel ex voluntate, quomodo namque quod ipsa est
libera, quilibet homo sentit quanti sunt in bona et in mala, secundo
in radice in aliquo suo est vicium quod eius obiectum offert sensui
aliquid delectabile, quia hoc est naturale, sed quod voluntas

9o xl

Illa delectacione vtitur / sine ordine et mensura / Et quis
dubitat racione / que disponitur ad optima facere / similiter ambiguet
mente que similiter intendit mentibus legibus / quibus ad leni
tatem / et quibus ad plenariam posse venire / et certum est / quod anime
racionales / que similiter possunt intendere ~~possunt intendere~~ / in corporibus
quibus vicijs turpissimis inquinari / Ex quo sequitur quod cohor
quod voluntate necesse cogit / vis difficultatis in inito resur
git / patet hoc / quia utique non cogit in bonum / quia illa est per electione
/ vicium non cogit in malum / quia id est voluntarium / Deus non / quia
ideo me cursum non impedit / Dyabolus non / quia ipse non ad aliud in
ducit / nisi in quo ei homo consentit / nec etiam inclinaciones stellis
re / quia non per alios sic evenit ut ille inclinaciones insistunt / nisi
quia datur eis locus / quia si non daretur non eveniret / quia sapiens vir
dominatur astris / Similiter ergo nec utique / nec gracia cogunt / Et sic natura
corrupta ad malum inclinatur / Et id dyabolus suggerit / Et cum hec for
te copia delectacionis ad mala insistunt corporibus / Exinde surgit
gravitas bonis insistendi / quia hec contraria sunt in se contrarie
tate / comunde sunt que est mutua actio / et passio / sunt et mutuo
se expellunt / Ex quibus sequitur quod tanta et amplior est difficultas
bonis insistendi quanta est difficultas a malis cavendi / patet
quia unum sine alio esse non potest / nullus enim potest bonis insistere / nisi
ille qui potest malum cavere / Et utrumque difficile / Prima si homo
mala cavet / oportet ut sibi licencia coherceat / Si bonis insistet / oportet
ut a bonis ... mali abstineas / sed comunsiciatas bonorum
aspiciat / quod est sibi nimis difficile / Ex quibus eciam quod racionales
corporales valde sunt vitande / quia de nocte ad occupaciones ineptas
Ideo anime que volunt multa congregare suorum corporum racionibus
non debent occupari / sed sunt rapide et sine fructu frustrari non
possunt / Ex quibus concluditur quod iniciu ... inicium sunt a fuga ma
li / unde ille ponuntur partes iusticie / declina a malo et fac bonum
Et ideo desinere mali ponitur / Et ergo iste patris sunt ... istam
eciam difficultatem / quod in inito nullum sic impeditur / animales
sunt ergo sine permixcione / sunt puri / sunt scelus / sed non vicorre
condicat / in non virtute / et illa que erant arma turpitudi
ni / dissiderat in arma virtuti sue ... conditionis declina
re / de alia racione / quia est actus incomodos ponere ad malum
virtutes / per quod non sic ... per non bonum amare / et per libertate ne
corrupte sic bonum appetens male diliget / ut in de ~~...~~ dictum
est / vero potest sine difficultate / nec minus quod male delectat
ipsitera evitare / et se in assuefaciendo ad ipsum oppositum reducere
et propterea per ista racione illa per quem ... Notandum
tamen hic / ut vult Beatus / quod bonum in actibus humanis / respondetur
racionem quod actus concordat / racioni / modificata divina lege / et hoc
vel naturali / vel per doctrinam / vel per infusionem / Et quod sic / quod quibus
aliquis actus est contra racionem / quod ille est secundum se bonus / quod autem
est preter racionem / quod est secundum se malus / Sed ideo ~~dictatur~~ declinare

ad dictamine rationis / que tamen se deprecatur ad opposita / non est sine se-
ductione privi / ideo est declinare a ratione legis impresse / Sic
quod actus non fortiore tamen dictamine doctrine divine / quod est cadere
~~dementie~~ / Et quibus dubitat / quod seductores reperiuntur / errores evitan-
da grauius / magis inuenire accipere sunt difficilia / et nimis la-
boriosa / Et sic laboriosum est venire ad actum bonum tamen se-
cundum ita quod non sit vicium / Simile tale est dicendum de actu virtuoso
Ethicorum .ii. quod ipso genere potest dici boni vel mali / Sed non deve-
nit bonum vel mali / nisi per circumstancias / quod ad actum sunt se-
cundum individualitatem ad individuum / Ideo virtus ponitur media inter duo
extrema vicia ipsa .ii. est circa passiones et delectationes in quibus
defectus est sub vicio / superfluitas in vitupio / et medium in circa
ideo sequitur primo / quod non contingit venire ad virtutis medium
sine tristicia / Secundo quod delectatio viciosa / et quod confert non potest
abici sine tristicia / Tertio non potest homo virtute assequi sine
pugna / secundo / quia virtus non acquiritur nisi delectatione contrapugnata
a principio connexa sunt / et ideo philosophi censuerunt virtutem esse
pugnam / Ex quo concluditur quod difficile est ad medium virtutis de-
venire / quia illa ad que inclinant sunt virtutis medio
contrarianti / quod difficile est non admittere / quo quia ad illa in-
clinat / difficilius expellere / quia delectant / magis difficile
est superare et vincere quod resistit et pugnat / Sed difficilium
est se amare contrario admisso contrarium ipse / et petere omnino
evitando nulla circumstancia obmissa ad medium virtutis deve-
nire / Prima ut dicit philosophus h. non omnis sit sciencius est ferio
dicatur ex quo omnis potest / ex his que requiruntur admittere / primo
non requiritur quod sit bonum in genere / Secundo quod sit bonum specificatum
ex obiecto / et ex fine / Tertio quod sit bonum individuatum individuatum
per circumstancias / Quarto quod sit bonum virtutis / Quinto quod procedat
ex motu fidei / Sexto quod sit formatum caritate / et hec omnia
sunt difficilia / ideo quomodo potest vitare illa / potest / Unde Augustinus
dicit / vide si in multo est difficultas / et si non sine gratia
primum recipis / quod dicitur ex multis / Ex quo sequitur quod non quod ad
potest ex multi ad primum caritas est sufficiens in merendo / Non
tamen in scripto quarti / caritas est radix merendi / et forma primum
Sed difficultas consistit in ordinacione modi requisiti ad esse-
ntiale primum / Si laboris difficultas circa actum modificatum
requiritur ad assercionem primi accidentalis / Circa quod advertendum
quod sicut omnibus creaturis eius attribuit modum speciem et ordinem
essencialiter / ita non stat aliqua esse creaturam / sine istis tribus
eo quod ipsa re equaliter referuntur in suas causas / modus in causam
efficientem / que cuilibet rei dat esse modificatum et limitatum
Sed species refert ad causam formalem / que est dare esse / for-
mam distinctivum / et non confusum / Sed ordo refert ad causam
finalem / que rem inclinat ad operaciones / quibus finis attingitur

sine macula non consistit
sine errore / Et nota
est quod nullus ~~error~~ erat
volens / Et sic est
de in suspencione illarum
eorum non sepi ~~[illegible]~~
memorie indigne et
dementie / Et quibus

Sic ergo hec eadem sunt circumstancie operis meritorii. Quod
ut dicit Philosophus scilicet sperare sicut oportet / sine cum scilicet rectitudine / sic quod non
exit ab uno extremo in aliud / ita quod non declinat a bono in
commutabili ad commutabile / scilicet bono in se et incommutabili. Et
secundo recipitur / quod fides requiritur ad meritum / quia sine ea veritate
prima / nullum opus est deo gratum / propter quod dicit apostolus impossibile est
sine fide placere deo. Scilicet ordine / scilicet sicut quod ordinatur in
beatitudinis ascensionem. Iuxta quod dicit Boecius homines diversa
calle procedunt ad unum scilicet finem beatitudinis nituntur
pervenire. Et tercio scilicet quod spes requiritur ad meritum / quia illa que
tendit opera nostra in finis ultimi ascensionem / cum dicitur expectacio
beatitudinis future ex meritis. Scilicet modum / sicut scilicet cum procedit ex
caritate / cuius modus deum diligere super omnia / et quodlibet sic
ponderare sicut est ponderandum. Et ideo apostolus dicit quod nulla
opera sua prosunt sine caritate ad vitam eterne retribucionem.
Dicat ergo iste paratus sum i. omnia opera reposui ad virtutem me-
dium / quia qui non fecit hoc paratus non est / quia ... illud dicere
mei autem pedes moti sunt. Imaginatus (in medio) pene effusi sunt
gressus mei / scilicet ad extrema viciorum / et non sum turbatus
propter penam delectacionis que advenit virtuose operanti secundum ha-
bitum virtutis. Vel sic paratus sum i. omnia assumpsi ... que
requiruntur ad actum meritorium et non sum turbatus propter aliquem
defectum iuxta illud Iob omnia servavi a iuventute mea. Vel sic
ut custodiam scilicet integre mandata tua. que ita sunt bona ita
quod delectabile est custodire ea. Et dicit mandata tua scilicet omnia non
unum non aliqua / quia qui offendit in uno / fit omnium reus
/ tua non hominum vel demonum iuxta illud Mat. xxi. Vere quidam super-
gressi mandata dei propter tradiciones vestras. Et ideo tua quia habes
potestatem precipere et obligare ad faciendum iuxta illud Ecclesiastici Domine potestas
cuius reddes unicuique secundum opera sua. Et notandum quod proficientibus
in divino servicio et cumulantibus multa temptaciones occurrunt
Fili accedens ad servitutem dei sta in iusticia et timore
et prepara animam tuam ad temptacionem / propter quas multi retrocedunt / ut
habetur Iohannis vi° / contra quos hic loquitur propheta dicens paratus sum
... ad omnia mandata facienda et non sum turbatus a manda-
torum execucione aliqua temptacione dictus. Et hec est
una difficultas custodiendi legem / et multa cumulacione / nam tem-
ptacionum occursibus. De qua ponitur secundum quod 3a non obstante quacumque
temptacione. Ideo mistica potest in nobis perfici / ista quando applicatur
cum amatur multis quam nititur fidei submittere / Certo quod nihil
potest nos a caritate separare. Et iterum in hiis omnibus su-
peramus propter eum qui nos dilexit / ad Rom. viii. Non petimus in
temptacionem non induci. Et probatur racione Christus non obstanti-
bus temporibus temptacionibus proficiebat in nobis / ideo et nobis
hec competit / scilicet quia / quia aliud ruerent confidencia. Et ...
ipsa hominibus qui dicit: Confidite quia ego vici mundum. Vos vincite

9a 3a

Et ambrosius circa istam terciam ponit tria remedia contra temptaciones
Primum est provisio agendorum, et ex aparatu temptacionum In provisi-
si turbant Et secundum gregorium Iacula previsa minus feriunt Ex quo
primo eliciatur qui actionem precogitat non potest ab ea precipitari
secundo ambrosius Qui non precogitat actionem semper paratus est ad ligendum
firmus est et valens ut non quatiat subita accidencium offensione
turbari Et ponit nec ambicione nec invasione inmissa nec
amatoria illectatione Ideo quia possessor est sue mentis Secundum
est precogitacio contra passionem dicit enim ambrosius Si quis obtrectato-
ribus frequenter abroditur cogitet quod super dominum obprobria ex-
probrancium ceciderunt quod servus illorum sperabit se esse expor-
tem cum non sit servus super dominum Ex quo sequitur quod precogitacio Christi
temptacionum confert ad victoriam maximum et intensa precogita-
cione deliberativa Sic Tercium est bernardi qui dicit Si Christi
passio ad memoriam reducatur nichil est quod non equo animo tolleretur
37 (Tercium precogitacio future glorie dicit enim ambrosius) non potest esse per-
turbacio salutis inetie que preparata eterna eternitatis premia
meditacione diluerit Si ergo labor terret merces invitet Quia
non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que
revelabitur in nobis; sequitur tria fructus precogitacionis temptacionis sequitur

Paratus sum et non sum turbatus ut custodiam mandata tu-
a In ipsis pretacta ostendit quod ad adversionem beatificam requiritur diligens
precogitacio dicit Cogitavi Sed ostendit quod non sufficit cogitare Sed
requiritur ~~etiam~~ etiam promtitudo in qualibet meritoria actione dicit paratus
sum dicitur id est preparatus promte quod loquens est preceptis Vnde sequitur
ostendit quod non solum cogitabat suas vias sed eciam deinde
collaborabat ~~manibus~~ mentibus dicit et paratus pedes meos Sed
Nam dicit quod ad collaborandum fideliter requiritur perseverancia in
temptacionibus Et ideo dicit non sum turbatus et ideo est quia ma-
salutis ~~ferus~~ nititur in studio ducere divina contingere aut consolacione
hunc dicit apostolus non est nobis colluctacio adversus sanguinem adversus car-
nem et sanguinem que impediunt ne elaboremus divina Sed eciam
adversus potestates et rectores etc qui non solum impediunt sed rapiunt
verbum de corde et occidunt et perimunt corpus Vel sic Supra ostendit
se fuisse commissum intensum et affectum in divina mandata dicit
Cogitavi et conversi etc Hic dicit quod ab illis nulla tur-
bacione potest separari Quia Et apostolus dicit quis nos potest nos
separare a caritate Christi Sed ut idem dicit est impletio omnium man-
datorum Et movetur hic questio pro declaracione huius Tercio mundi fa-
cultas per temptaciones difficultatum Videtur quod non impleatur tercia in
qua pretacta dicitur sic dicit quod nulla cadat temptacione turbatus
Sed contrarium veniente peccatis cadit divina custodiendo mandata quia
sequitur mandatum vita eterna et quia quod non sum turbatus te pa-
store sequendo Oppositum in vulgari scriptum in morale dicit nam

2a pet. c 2o

dyabolo qui est in temptacionibus assiduus, ipse scit quem
quere devoret, et sequitur cui resistite fortes in fide. Ergo
videtur difficile aliquem posse mereri propter temptaciones. Et si non
esset tanta difficultas, tanta gloria non promitteretur vincentibus.
Et dominus tercia hec, in qua ostendit se esse consolatum, quod
leta promtitudine ad observandum divinam legem in quinque
partes, quia primo tangit voluntatem suam fuisse promptam.
D. paratus sum. Secundo ostendit se fuisse mente quietam. Ubi non
sum turbatus. Tercio declarat quod sibi non defuit intencio recta. Di-
cit custodiam. Quarto dicit sibi affuisse diligenciam debitam. D.
mandata. Non fabulaciones iniquas, que non sunt lex dei. Quinto
testificatur non caruisse discrecione provida. Dicit iuxta illud. Pro-
videbam deum in conspectu meo. Dicit ergo paratus sum, id est, commisi pe-
des meos in rete. Quia sic commisit mente temptaciones et
cetera. Eccl. 2. Fili accedens ad servitutem prepara animam tuam
ad temptacionem. Ubi dicit glosa. Omnis qui vult pie vivere in
Christo persecucionem patitur. Quia dum attingit divino sermoni parat
bellum. Diabolus contra se conatur. Et dum alia via vincit
aliis retinetur, quem vincit, quem vincit, ne gloriaretur. Jo.
vi. legitur quosdam fuisse repulsos ne Christum sequerentur, et non
dubium quin hoc venit quia evicti sunt temptacione. Dixerunt
enim durus est hic sermo, et quis potest eum audire, et abierunt
retro. Illo se prophetat qui dicit paratus sum iuxta illud. Paratum cor
meum deus, paratum cor meum. Pro introductione prime collacionis
Verte quinque folia retro, et incipe ab illo loco de
difficultate introitum non est ideo senciendum de Christo et dominus
ut manum in margine scriptam. Sequitur de ista tercia
collacione. Lectionis predicatur, et videlicet. Sicut cogitavi vias meas.
Non quod nullus assequetur beatitudinem futuram, nisi primo beatus fuit
in via. Quia iam est ad primam ingressus. Augustinus dicit beate
esse non potest nisi qui vivit beate. Beate autem vivere non est aliud
nisi vivere secundum id quod est optimum in homine. Ex quo et cetera.
In vita secundum sensualitatem non consistit beatitudo. Quia hoc
non est vivere secundum optimum, quod est in homine ut notum est. Et cetera.
Quia quamvis surgit multorum viciorum origo. Secundo dicitur quod in
multis opinionibus beatitudo fuerit. Hoc est Augustini, qui
intrinsecus dicit esse beatitudinem. Unde primo de Symone dicit
in mote allegans illud. Omnes gloria felice respexit ab intus. Dicit quod
tristes maledicta et persecucionem et detractores permittit, et respice
dei illos qui in rebus feci querunt beatificari. Et cetera.
Duobus autem dicitur quod in vivere secundum mentem et racionem hoc
consistit, prius beatitudo. Quia secundum augustinum hanc partem omnia alia
que sunt in homine debet obtemperare et subiecta, quia prime
ad omnem hominis pertinet in eo melius est quam inest. Secundo.
Sed dicit quod ad beate vivendum

Verte quinque folia retro in eadem

Non sufficit vivere secundum mente et racionem / quia non membra nec racio seipsa debet esse recta. Sed deo subdenda est. Ex quo eciam patet quod qui vult beatus esse / oportet secundum deum vivere / quia sicut tota vita corporis est anima / sic tota vita anime est deus / Augustinus [illegible] xiii° de civitate dei / primo. Sicut vivere corporis est vegetari ab anima / et suis motibus acquiescere / et ei quadam necessitate obediendi concordare / Sic anima quod eo vivit / quod a deo vegetatur modo / et ei subiecta devocione obtemperat / et in omnibus acquiescit / Non est ergo aliud secundum deum vivere / nisi sic facere exterius / sicut prius habitante deo homo in suis interioribus est formatus / Anima ut idem ibidem dicit / licet deus sit in omnibus rebus per naturam / tamen in hominibus est per inhabitante graciam / Anima et deus est in eis intus / eos illustrat ad graciam cognicionem / quia deus in eis est / ergo caritas / eos accendunt ad omnis boni amorem / Anima deus in eis est sapiencia / eos dirigit omnia secundum divinam legem facienda / in eis est sanctitas / et concedit donum sacram graciam / et usus karismatum / hic est / Est ergo secundum deum vivere / facere que ipse precepit / vitare que ipse vetavit / illa se extendere que consuluit / illa elaborare / que ipse facit / quod illas cavere esse / [illegible] que permittit / Ex quibus colligitur quod per hoc homo hic potest beatitudinem futuram mereri / eo quod per vitam ducere secundum deum / hic potest / Sic non agere aliud non est nisi vita merito eterna / quia sic hoc cognicione veri et amore boni / sub directione divine voluntatis / hic est lex iustissima / quia sua pagit dirigendo eam in constitucione vite eterne / Et ideo eorum probati relinquuntur comprehendentibus duabus condicionibus / Et quo non hoc omnia mala per vitare / et per omnes affectus / et actus secundum legem dei facere / Secundum quod per mereri / Augustinus dicit / vera lex / cogitanti vias et convertenti mores / Ex hoc tamen eo sequitur / quod per hoc esse beatus in hac vita / eo quod beatitudo presens non est aliud / nisi status in quo si quis decedit finaliter in celum perveniret / quia venialia peccata / et si differunt vitam eternam / non tamen privant eam / Postea premissis ponitur hic questio 3a / per que est homini assequi beatitudinem per hanc vitam / sed expediens / quia si per eam homo hic potest mereri / tunc debet plus adeo reddi / quod est iustus iudex / iuxta quod dicitur Apostolus / Thimotheum / Iursum constantem / fidem servavi / reposita est in corona iusticie / quam reddet in die in illa die / iustus iudex / Et est hic questio fidei / quia per carnis resurrectionem pro futuram assecucionem vite eterne / Sic est sacre scripture que dicit / nunc videmus in speculo / tunc autem videbimus facie ad faciem / prima Corinthiorum xiii / Ex quo habetur primo quod hoc hic sanctitate haberet non posset eo / eo quod illam quod in futuro / in dei visione beatifica iuxta illud / Nunc sancti laboris non apparuit in gloria tractatu quod hic vita hac tamen senate mutabili in melius iuxta illud / Cum venerit quod perfectum est / evacuabitur quod ex parte est / tunc et omnis homo ultimata unione unietur suo fini / sic quod ulterius non erit egressus sibi et absterget deus omnem lacrimam ab oculis sanctorum / Apocalypsis xxi° / Ex quibus habetur quod vita eterna erit omnium bonorum assecucio / et abiectio omnium defectuum

hec est augustinus xxj de civitate dei / ubi dicit beatitudinem esse bonum
incommutabilem fruicionem in essentia eterna / sine molestia / sine
dubitacione / et sine ullo errore / ista secundo proposito desiderat
intellectualis creatura de quo prius tractaverimus [illegible]

Funes peccatorum circumplexi sunt me et legem tuam non sum oblitus
Propheta ostendit [illegible] est in spirituali actione victoria requiritur
promptitudo [illegible] dicebatur paratus sum / hic iam [illegible] promptitudo
redditur commendabilis ex hoc quod non minuitur aliquibus
quibuscumque impedimentis / unde dicit funes peccatorum etc. / Supra
ostensum est ad collaborandum fidelis divinis muneribus requiritur
persistencia in temptacionibus / unde dicebat et non sum turbatus
hic dicitur / unde hic persistencia procedit unde dicit et legem tuam non
sum oblitus / quia aliud non facit homo persistencia / nisi cum [illegible] [illegible]
cum negligencia committit sibi adeo concessum / quod [illegible] fit [illegible]
quod divina mandata sunt obliti statu temptacionis sunt / ideo ad [illegible]
devenire temptatores dimiserunt eos / ut [illegible] [illegible] [illegible]
habetur. Propheta vero propria [illegible] dixit se esse absolutum / ex
promptitudine ad legem observandam / hic iam dicit se esse con-
[illegible] ex alia causa / scilicet ex legis divine in [illegible] [illegible]
racione. Dicit funes peccatorum usque ad finem / nam memoria legis
divine frequenter precipitur in scripturis / Et memoria [illegible] [illegible] proceed
[illegible] [illegible] divinorum mandatorum efficax memoria pos-
sit solvere omnes funiculos peccatorum / quod [illegible] sit valida ex hoc [illegible]
in quo propheta [illegible] obstantibus vinculis peccatorum / dicit se [illegible]
memoriam divinorum mandatorum [illegible] non ex alio / nisi [illegible] illorum
memoria illa dissolvunt vincula / unde cum propheta dixisset / dis-
rumpamus vincula eorum / et proiciamus a nobis iugum ipsorum / et [illegible]
subdit / quia qui [illegible] illa deus deridet et subsanat homines / et
[illegible] ad se compeditos loquitur in ira sua / et in furore suo co[n]-
turbabit eos / subiciat modum illa disrumpendi / serviente
domino in timore / scilicet faciendo quod precipit / exultate ei [illegible]
[illegible] que prohibuit. Et subdit apprehendite disciplinam
[illegible] [illegible] [illegible] multa pati [illegible] sermone non obmittatis / Et [illegible]
[illegible] domino / et abstrahit gratiam / et [illegible] de via [illegible] [illegible]
[illegible] peccata non solvuntur / nisi oppositis [illegible] iuxta [illegible] con-
traria contrariis se expellunt / Et dicit gregorius contraria [illegible]
curantur / et ideo non sufficit memoria mandatorum / ad dissolvenda
vincula / Et dominus [illegible] quia [illegible] tollit occasionem avel-
lente [illegible] diligencia [illegible] ab illa [illegible] [illegible] prime [illegible]
media [illegible] / [illegible] primo ponit [illegible] occasionem esse
multiplicem / quia funes plures dicit / [illegible] [illegible] peccatorum
[illegible] dampnosam / et valde illibertatem / quia circumplexi sunt me
et [illegible] dicit se [illegible] [illegible] persistente / quia legem
tuam non sum oblitus / Notandum circa hec / [illegible] [illegible] ista [illegible]
ponit [illegible] funes / scilicet corporales / [illegible] utuntur

[illegible]

Illi qui mensurant agros, spacia possessionum determinant, et limites
camporum distinguunt, unde quod et Josue filiis Israel terras acquisitas
dividebat in funiculo distributionis. Et ad conformitatem istorum
funium filii Israel facti sunt quasi funiculus hereditatis dei.
Deutro. xxxii. in fine hereditatis ascribatur ista isti, et alia alteri. Sed
deus elegit sibi specialiter Israel. Unde dicitur Michel ad propositum. Sunt
ergo alii fines spirituales et sunt duplices. Quidam sunt boni,
quidam mali. Mali sunt quibus peccata hominum terminantur, que dominum
tamen apparet iugo vinculi. Unde vitula indomita cum
sibi iugum imponitur, tunc se plus iactat, et quanto plus tenetur,
tanto plus se exercitat, nec acquiescit iugo, nec astringitur
illi iugo, et quanto vehementius magis conquassatur. Et licet non subiciat
se cum cogitur, tamen a iugo libera esse non potest. Ita quilibet qui est peccatis
involutus, et qui non habet mores domitos, trahit iugum suorum peccatorum
et eorum funibus constringitur. Ex quo sequitur quod peccata auferunt hominem
libertatem naturalem. Ratio est quia captivant hominem et ligant ne spiritualibus
naturalibus libere operetur. Unde Ysaye lxi° dicitur: ut predicarem captivis
libertatem. Ratio huius est duplex, quia angeli, et homines
tempore creationis, et homines post peccatum, excepto carnali generatione
conditos. Ratio est quia angeli in sua conditione libertatem naturalem
habuerunt similiter et primi homines. Potuerunt enim se in deum convertere
aut avertere. Potuerunt stare aut non stare, potuerunt peccare et non peccare,
et hic in utrisque resonat iustitia naturalis. Sed non est de hominibus
genitis post peccatum, quia ut anima corpori infunditur statim rea fit
et ligatur funibus illius peccati originalis. Ex quo sequitur quod hos
fines paterne nos invitat. Unde Roma. vii dicitur: video aliam
legem in membris meis repugnantem legi mentis mee, et captivantem
me in lege peccati. Decimo quarto ergo hoc nota: in me fines
peccatorum circumplexi sunt me. Et licet originale peccatum
unum sit, tamen dicit pluralis fines propter multitudinem illorum que ex
ipso secuta sunt: ignorancia, concupiscentia, mala penalitas
et cetera. Et hic est triplex finiculus qui difficile rumpitur.
Ex quo sequitur quod omnis temptatio ex originali peccato oritur.
Ratio est: temptatio de errore materie illorum que sunt fidei
procedit ex ignorancia; temptatio de difficultate vincendi
concupiscentias procedit ex infirmitate quam intulit concupiscentia; tentatio
vero de tedio quod homo opera patitur qui bona operatur
procedit ex multiplici miseria vite huius. Unde ... hec dicit
Augustinus: Laborandum ne cuius unquam sapiat verbum
dei et fastidio moriatur. Et fines isti sunt ita duri
rumpi non potuerunt nisi illis vinculis quibus Christus ligatus
fuit. Unde Jeremia super illo: in funiculis Adam traxi eos in vinculis
caritatis. Osee xi. Funiculi autem ad eos sunt penalitates
assumpte a Christo. Vincula caritatis sunt omnia caritatis passiones
et tormenta crucis. Unde ut Augustinus dicit: penas quibus ...

tenuit quod pro peccato christus suscepit in se totam penam. Sed tali suscep-
tione peccati vincula eo rupit, nisi tamen quod morte exspira-
vit. [illegible] satisfactio habet. Quia cum aliis penalitatibus contentata erant
a deo patre et ipso christo quoad satisfactionem pro peccato. Alias non
per aliqua pena sine morte sufficienter satisfecisset, potest facere potest
sed christus gravis mortis fuisset hic etc. Et [illegible] capta est
dicit funes peccatorum, i. pene multiplices peccati illorum circumplexi
sunt me, scilicet undique, quia in anima et in corpore. In anima mul-
tiplex afflictio spiritus, in corpore multiplex miseria penalis
ut sitis, fames, infirmitas, mors et alia. In vita
[illegible] collectivo matrimonia, quia in presentibus sepe pena eterna. Et
dicit circumplexi sunt me, scilicet ita fortiter quod ex viribus meis non
possum liberare, quamvis ut doctores tradunt ad disrupcio-
nem eorum necesse erat pati et mori in assumpto homine dei fi-
lium. Ideo pro expositione penam tamen prima [illegible], scilicet ad disruptio-
nem quod est mors erat infinita, tamen efficax tamen mandatorum memoria
disrumpit illa. Pena pro peccatorum [illegible], quia eciam dicit [illegible]
[vltro] primo dicit quod oportebat christum pati sed peccatorum disrum-
pere. Sed christus mortuus voluntate tali fuisset est [illegible]
[illegible] quia anima impedita que impediebat ne
homines vnde possent peccatorum [illegible] vna in eterna vita. Et
erat sublata in morte salvatoris. Unde dicitur [illegible] christus [illegible]
[illegible] expressisse [illegible] pro redemptione sequitur quod mors christi
erat infiniti valoris. Ratio quia tulit sine disrumpit colligaciones
impietatis quas nullus alius potuit disrupisse [illegible] quia
erant infinite offense, quia erant in infinitum potentem, et infinitorum
[illegible] quia erant infinitorum malorum inflictive. Unde
difficile est temporales miserias enarrare. Pena autem eterna
que est illarum colligacionum [illegible]. Ex quo [illegible] quod iusticia
est [illegible] quem [illegible] potest non illa iusticiam
in omnes alios effundere, sicut Adam culpa. Ideo quod christus
erat caput omnium. Et ut [illegible] dicit [illegible] in eo plenitudo
divinitatis [illegible] quod christus habuit gratiam influere et esse exemplar
omnium aliarum animarum. Unde dato quod quilibet satisfecisset pro suo
peccato personali, et quod quilibet [illegible] satisfecisset pro suo peccato
personali, tamen nullus satisfecisset pro illo originali. Ratio quia gene-
rales [illegible] fit satisfactio [illegible] peccatorum non
vadunt in alios per transfusionem. Tercio sequitur quod licet [illegible]
[illegible] in [illegible] efficaciam. Et est racio
quia effectus [illegible] attingunt [illegible] sive attingunt [illegible]
[illegible] et talia dicit quilibet [illegible] contra peccatorum
[illegible] quod efficax memoria mandatorum dei disrumpit
illa vincula [illegible] primo de primo mandato [illegible]
[illegible] dei [illegible] in memoria [illegible] cogitando de
dei [illegible] magnificencia

90 p a

d° infinita duracione

De eius omnipotentia et de hoc quod ipse talis fuerit tantum posse et velle in iurisdictionem habet in nobis quos creavit, nos mortificandi, nos vivificandi, nos annichilandi, aut beatificandi sive mittendi in gehennam absentie, et in eo solo spem ponere quia quamvis spes extendit nos ad assertionem beatitudinis eterne quod [illegible] [illegible] est expectare futurorum bonorum ex meritis provenientibus, primo quod cogitat de talibus, quia aliud non est nisi sperare in memoria primum mandatum quod [illegible] compleat seu perficiat in virtute spei. Et cum hoc primo cogitare debet quod filius Dei [illegible] eius pre eius magnificentie, eius dominii, et eius potentie, quod potuit nos dare in dampnationem propter excessibus prout fecit angelis peccantibus, aut potuit nos unica voluntate salvare. Tamen elegit tanta pati, et tot dictiones laboriosas nos redimere. Et hic [illegible] eum adorare, ut precium et sibi humiliari respiciendo eius dignitatem, qua est primum non esse, non prece sed ex animam ad ipsum ascendendo. [illegible] humilitate est principium, et ea salutis nostre [illegible] animam ad sequendum vestigia eius, et quamvis ille passus fuit pro culpis alienis [illegible] nos pati [illegible] propter quod dixit: Christus passus est pro nobis, nobis relinquens exemplum ut sequamur vestigia eius. Ex quo sequitur quod temptaciones venientes ex parte difficultatis circa bona opera, [illegible] mandatum [illegible]. Difficultas in bono ut dicit Augustinus [illegible] eius filius hominis provenit, aut ex consuetudine peccandi qua homines ligat, aut ex redditione [illegible] que est inter carnem et spiritum. Aut propter adiutorii defectum, non sic tollitur in consideratione istius mandati quia spei certitudo fortior est quam aliqua consuetudo peccandi. Illa dicta [illegible] omnipotentia et [illegible] sufficientia [illegible] istam incipit homo esse facile quod erat difficile. Dicit Augustinus: Difficile erat a malis abstinere, non furari, non adulterari etc. Sed dicit Augustinus [illegible] ne fuisse necessitatem, quare non dedit auxilium, antequam difficultas superveniret; respondet: si non venisset difficultas, nec se sentiret homo se esse gravatum consuetudine, nec sentiret se impediri a consuetudine, nec sentiret consuetudinem [illegible] etiam largitorem huius boni non agnosceret, et [illegible] quod posse se sentiret, et sic veniret ad errorem. Hec autem consuetudo vincitur cum quis cum Christo patitur sed rebellio carnis ad spiritum vincitur, cum quis Christum corporaliter in passionibus imitatur. Nec tali dubium est quin [illegible] Christus: si quid petieritis patrem meum in nomine meo dabit vobis. [illegible] probatur [illegible] quod ex mandato [illegible] cogitas de divina virtute quod est tante iustitie quod ultra eum non licet aliquid preferre tante [illegible] eius pre summum [illegible] aliquibus sermonibus debet esse [illegible] libratta

Margin notes:

Clamat

Sed hoc huius spem et clamat ad dominum, implet voluntatem [illegible], et fit facile quod erat difficile. Iam facile est non adulterari etc. Sed de Augustino

dixit

libratta

est / quia nec unus apex sine impletione preterit / tante soliditatis et arduitatis / quia sui manifestationem sonus spiritus sancti habet / tante certitudinis / quia in ea non est mutatio / neque obumbratio / nec vicissitudo / cum veritatis sine errore fuit / et infallibiles / late / longe / sed determinatissime reserante sine contaminatione / omni confectione sine / omni defectione / et sic cogitacio de consentit absque dubio in omnibus illis que fidei sunt certificatur et stabilitur / quia veritates omnium articulorum non aliunde nisi ex auctoritate veritatis sine habent ortum / Ex quo sequitur / quod eius mandati transgressio viciat omnes temptaciones que procedunt ex errore. Omnes in temptacione sequentes honorificacia divine veritatis contemnunt / qua de causa non assumas nomen dei in vanum / Sed error primo exinde procedit / quia veritas queritur / ubi non est iuxta id erraverunt in solitudine. Glosa / quando doctrina veritatis deest / vide in illo dicitur quod erraverunt non solum in solitudine / sed eciam in magno sed ubi deest cibus doctrine / Sed quando veritas que adest non queritur / unde illud dicitur viam habitaculi civitatis non invenerunt / Sicut est non quesierunt / dicit in Augustinus / hec in veritate invenit / si vult veritatem cognoscere / si per cogitacionem pulsat ubi ubi deus / si temptat pro ea facere quod potest / et sicud ceculum veritatis vagatur / qua potest ut eam inveniat / Sed ... veritas divina nobis in ... occulta est / et ita necesse / ubi est sicud transmit ... qua aspiciendo ad Christum / qui est fons veritatis / non est de factis in facto / non in veritate / nec veritas occulta dei potest / quia ipse est lux vera / que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum / Sed ipso veniente / veritas de terra orta est / Psalmista / ergo queratur / quia ut Iohannes dicitur / vidimus eum plenum gratia et veritate / Sed vos aspiciens ad eius plenitudinem / non potest aliquis desperare doctrine / quia ex eius plenitudine nos omnes accepimus / Et quia / si quis veritatem non querit excusari non potest / quia ipso Christo ascendente in celum / qui noluerunt veritatem querere / et abscondebant se alibi / quesiti sunt ... / et ipsis ... consecracionis eius orbis terre / Et sibi ... in omnem terram exivit sonus eorum / Tercio quarto ista contra de ... mandato / Hic cogitas de bonitate divina / quia deus est bonus simpliciter immutabilis / quia deus est bonus in summo / cuius bonitas ut Augustinus dicit summe est ultima que bonitas ... petendi / ... fruendi / ... complacio voluptatis / Ex qua procedit spiritualium bonorum collacio / a casu consecracionis / culparum ... / bonorum ... multiplicacio / Et multa ad ipsum ... sine ... ex ardescit in amore ipsius / et fervescit et ... eius querere volunt esse ... / quia ut Augustinus dicit in libro de ... / ... deus amat ...

607 / 320

bonus est / qui plus amat melior est / et quanto ardencius dat
tanto ardencior efficiatur / qui vero toto corde, tota volun-
tate illi adheret qui est summum bonum / ille beatus est / Ex quo sequitur
quod istius precepti memoria evincit temptaciones que eveniunt
ex tedio / Nam ut Augustinus dicit hec temptacio levis non est
eo quod tedium seu fastidium in bonis necat amarum / modum meum
commisari sine quela malorum morum / sed hic adhuc devenit
ut homo nec legem nec ordinem delectetur / modicum est non pati
famem verbi dei / sed homo fastidium habet verbi dei / sed aviditas
famis et sedulitas fastidii pari currunt passu / ut dicit
Augustinus / Et procedit tale tedium in bonis spiritualibus aut ex amore
corporalium / aut ex fatiga laborum / aut ex timore aliquorum immi-
nencium / nec immensitas divine bonitatis et amorem spiritualium an-
fert / multiplicacio vero bonorum spiritualium / que ex divina procedit
bonitate tedium insinuit in labore / Et securitas que est in
delectacione bonitatis divine, confert amorem pusillanimitatem
Et in operibus vero sabbatisacio consistit / Hec quod memoria istorum
mandatorum disrumpit vincula / seu funes ex originali peccato
procedentes / Sunt alii funes peccatorum actualium / et aliud
non sunt nisi ut Ambrosius dicit / Regnus invisibiles criminum / li-
gat .n. diabolus homines vinculis carnalium illecebrarum / sed
vinculo fornicacionis / vinculo adulterii / vinculo avaricie
ebrietatis perfidie / qua quasi Christus negatur / vinculo invidie
qua sepe proximus offenditur / vinculo crudelitatis / qua
sepe sepius occiditur / Unde .n. Nemroth qui interpretatur amaritudo
Et Ezau qui interpretatur rubeus aut calidus / erat venator
quasi falsis laqueis captivabat / Sic diabolus ad amaritudinem / calo-
riditatem / ad terrestritatem illaqueat homines / Et legitur
Luce xiii. Hanc filiam Abrahe quam ligat sathanas
xviii annis / Et ideo peccator vinculis suorum peccatorum unusquisque
constringitur / Ex qua sequitur quod in peccatis actualibus est nociva
delectacio / Cum funibus in secundis suarum peccatorum continenciam
sic delectacio stringit in peccato / et patet hic de peccatis funis
secundo sequitur quod in peccatis actualibus labor reperitur / Unde .n.
labor est sine complacentia / sic labor est actuare peccatum
Sapientie v. ut iniquitate egimus laboravimus / Tercio sequitur quod
peccatis actualibus quoniam in alia divina / quod sine aliquid
trahit / sic unum peccatum trahit in aliud peccatum / ut dicit Gregorius
pessimis tractibus hic / quod fiat adiungendo peccatum peccato / in
peccato perseverare / et sic ad consuetudinem peccandi deducere / et
sic ad ultimam obstinacionem / de quo .i. ve qui trahitis ini-
quitatem / et quasi vinculum plaustri peccatum / Isaye v. / Nam
sicut vincta extracta firmiter adheret plaustro /
sic ex tractu peccatorum unum peccatum firmiter adheret alteri / Ergo
positis post hec de quarto / Hec multa sunt remedia actualium
peccatorum / sed efficax memoria mandatorum delet a peccatis

Luce xiii

9° 2ª

quia mandata divina fere omnia includunt in se, quibus de-
uitant peccata, fides nostra purificat corda, et hoc est in secundo
mandato, sicut etiam supra circa generacionem est deductum. Ex quo sequitur
quod purificacio peccatorum facta non est omnino a divinis man-
datis seclusa. Racio quia ut dicit [illegible] quod sine fide magis
spes, vel nec supposita fide tamquam fundato, erigit hominem
et elevat ad celestia comoda. Ex quo sequitur quod purifi-
caciones a peccatis expectacionibus includuntur. Racio ut beatus dicit
peticiones attestantur ipsi spei, que in mandatis prime
tabule implentur prout supra est ostensum. Sed caritas
purificat quia operit multitudinem peccatorum, ymmo sine caritate re-
missio peccatorum fieri non potest. Ex quo sequitur quod virtutes quibus
precepta implentur pertinent ad purificacionem, quia omne illud a
caritate ad suos actus commouetur. Alias enim fides virtutes
non sufficienter purificarent. Pro assercione salutis purifi-
caret quod quelibet virtus a vicio sibi opposito nata est, quod in
tur[illegible] nec [illegible] pellitur a suo contrario. Sed purificacio
salutaris non est nisi in gracia caritatis. Et ex hiis [illegible]
mandata divina et illa peccata que sunt in deum, et illa peccata
que sunt in proximum sunt distincta. Et non includunt non
solum illas virtutes que nos ordinant ad deum, sed eciam illas
que ordinant ad proximum. Verbi gracia parentes honoras, humilis es,
et tunc superbia; si non occidis, pius es, et tunc crudelitas;
si non mechatis, castus es, et tunc luxuria; si non furaris,
largus es, et tunc avaricia; si non loqueris falsa contra proximum,
benivolus es, et verax, et tunc mendacium, et maledicta tollis.
Non enim est peccatum quod impleto aliquo precepto que sunt
plena virtutibus non tollantur. Et Ambrosius dicit circa istud
[illegible], ut esse per que peccata solvuntur secundum est more com-
[illegible], et ergo dicitur: noli ambulare cum eis, [illegible]
[illegible] nodantur, noli mittere ad solaria [illegible], sed di-
ligenter oculos anime prospice, quia in talibus consistunt divina
[illegible] super peccatores. Et Ambrosius suadet: relinque peccata
et divinam legem meditari, et ita ad deum conuerti, quia qui
ad legem divinam appetit, cognoscat se esse obligatum
legi, et ita super legem sequendo exit de manibus peccati. Tercio
quia per quod peccata delentur professio fidei. Secundo est
manuale opus, non enim sufficit ad fidei consequencias
appetere, sed requiritur ea que ex fide sciuntur implere. Et Aug.
dicit [illegible] froga pauperibus, elemosina debitas, reddite
raptum, et solvisti peccata. Et subdit: Suspice illum
qui ducitur ad mortem tua intercessione. Et [illegible]
[illegible] indulgencia, et solvisti. Et sic per [illegible] dicit
Ex quibus [illegible] virtute [illegible] mortalia [illegible]
et venialia tolluntur. Racio [illegible] ex fide

factis mortalia tolluntur, consequens est quod et venialia tollantur.
Oportet in quodlibet opus bonum esse integrum, et ita conversationem
certam ab omnibus impedimentis premunitam ne possit infirmari, in qua
conversatione iste sunt occasiones multorum peccatorum. Et ad ista propheta
aspiciens dicit Funes peccatorum, scilicet in deum et in proximum, quoniam qui
offendit deum, ista offensa quasi fune trahitur ad offendendum
seipsum et proximum, quoniam eius creatura in offensionem dei offenditur.
Funes peccatorum scilicet mortalium et venialium, quia venialia sicut funes
trahunt in mortalia, et mortalia quasi quodam vinculo alligant
sibi venialia, quia venialia non possunt tolli nisi mortalia remittantur.
Circumplexi sunt me, id est non solum circumstant quasi amici, sed quasi
complectuntur suis delectationibus et blandimentis, quia peccatorum quoque
non solum alliciunt seductionibus, sed illiciunt delectationibus.
Delectationes enim trahunt ad consensum, et consensu peccati fit consummatio,
generat mortem. Legem autem tuam non sum oblitus, quod dicit [illegible]
omnibus memoria actualem tuorum mandatorum sum libratus(?). Ergo
non solum demones peccata illaqueant, sed et mali homines valde.
Malorum enim conversatio hominem constringit seu inviculat(?), vel
quales sunt illi quibus conversamur, tales et nos sumus, quia
corrumpunt bonos mores colloquia prava, et ex convictu
amores formantur. Exinde enim quod scio eum malis venit, recipit
suspiciones, deinde ad scandala, ex scandalis trahitur ad
contemptum legum, exinde ad libertatem peccandi, exinde
ad defensionem peccati, exinde ad inverecundiam peccandi, et ad
gloriationem in peccatis. Unde in proverbiis dicitur ... perversis(?) ... [illegible]
Et propterea que ex conversatione peccatorum eveniunt propheta vocat
funes peccatorum, quia invicem [illegible] et [illegible] in [illegible]
a malis. Ideo dicit Circumplexi sunt me, iuxta illud Circumdede-
runt me sicut apes, et thaurj(?) pingues obsederunt me. Licet
ut dicit Tullius libro de officiis [illegible] non [illegible] nichil ra-
rius esse ... societas. Et quia nichil amabilius, aliter copu-
latius bonis, sicut est morum similitudo, quia ubi sunt eadem studia
ibi sunt et eedem voluntates, et fit ut si quis eum delectatur
in seipso plus delectetur [illegible], quia a pluribus confirmatur, quia aquo-
libet seorsum [illegible]. Ita etiam est et inter malos, quia [illegible] aliquis
seorsum [illegible] esse tam vehementis malicie, sicut fit ex so-
cietate, que non solum fit inductiva in mala, sed etiam amativa [illegible]
[illegible] et retentiva. Unde propheta dicit se preservatum fuisse a ta-
libus dicens in memoria mandatorum dicens Legem autem tuam, scilicet
ad disrumpendum funiculos malorum societatis, non sum oblitus
~~hominum conversatione et consorcio~~. Illa patet exemplis locorum sacre
scripture. Nam veri adoratores et qui adorant deum in spiritu et veri-
tate ydolatras fugiebant. Moyses [illegible] ... societatem
quam magis elegit pati cum populo dei [illegible] et amatores [illegible]
homines blasfemos [illegible] ... Unde dominus precepit viro de [illegible]

i[mpedimen]ta inimicorum sive spiritualium, quia diaboli et angelorum eius, sive carnalium in quibus filiis infidelitatis [illegible] ... vel funes peccatorum, tentatores [illegible] circumplexi sunt me ad impediendum me in bono opere, et legem tuam non sum oblitus. Tua gratia confortatus [illegible] ... legem tuam non sum oblitus [illegible] ... filii me [illegible] legis [illegible] tue hoc [illegible]

Ad hunc [illegible] declarationem ... legis, impleto [illegible] a malorum hominum conversatione et consorcio

Si enim civitate sedaret esse puniendam / Et David qui sabbati
sabat / Dicit enim fratribus qui tradunt pacem cum paribus suis / Et notandum
est quod vir innocens manibus vitat homicidas regum / Cum inde
a falsis fratribus percepit cavere de sanctitatibus corporis cognoscet et
eos / Ex quibus patet quod speciale donum dei est, bene inter malos
conversari / et non est / Tamen patet ad donum spiritus sancti / quod est sicut quae
in bonis viris / aliud non est / nisi scire bene conversari, inter malos
Unde dicit conversacionem vestram inter gentes habentes bonam / Ex quo
sequitur quod ultra quod non obstante difficultate que auget meritum
scientie est vitare quecumque malum / Ideo Augustinus in libro de salutaribus documentis
Sicut sepe homo corporis consilio sedatur / sic non videt eos ambire
scilicet desideria ac amore non mutat / Sic per bonitatem
maliciis aliorum non absorbeat / et se reddit amabilem deo
hominibus / Ubi sibi non timet periculum et speratur gratia / bonus
homo potest conversari malos / Hoc est Augustini qui dicit nulla tibi sit
commixtio / nulla familiaritas / nulla sermocinatio / Sed
miseracione eos ab errore non valens revocare, quod dicitur est de gratia
speciali non periculo / Ex quibus patet quod non omnino separacio bonis
propter a malorum consortio / statim quod a gmoe [illegible] sed quidam
sunt in arca Noe et nidos inveniunt inter aptos / Sed propter
separacio aliorum / Ita ut Beatus Augustinus dicit / Qui negligunt quod
dei sunt / moriuntur stulticia / Unde Gregorius tacent gaudiis
in propriis voluntatibus gloriantur / quod eorum in medio nationis
prave / Propter mandatorum dei memoriam / ipsorum maliciis non cor
senserunt /

letantur cum malefecerunt. et exultent in rebus pessimis / Propheta quod congratulatur quod quod

Media nocte surgebam ad confitendum tibi super iudicia iustificationis
tue / Supra ostensum est / quod promptitudo cordis commendatur
nullis advenientibus impedimentis maioribus, modo restat commendare
statum / Sunt peccatorum etc. / Hic specialiter commendatur cor hoc
si non minuitur advenientibus impedimentis maioribus sive
vehemencioribus hoc est exterioribus / que sunt in medio no
ctis / Vel sic Supra ostensum est quod perseverancia in temptacionibus
oritur ex memoria mandatorum / Hic declaratur quod cor oritur ex dili
gente memoria eorum cum dicit media nocte surgebam quod vigila
ria medie noctis diligenciam ostendit / Vel sic Supra meritus posuit
causas sue consolacionis / Hic eam declarat que sunt illa, propter
habuit tantam constanciam in consolacionibus / Et moraliter hoc de
predicatione dicitur / Vere semper in noctis medio Domine iustifica
tiones confitende sunt ab homine iusto / vitans gaudia manifeste
et vere sunt in quo Propheta de se ipso dicit / quod media nocte confitebar
iustificaciones tuas / n... divina ordinatione representant dies ad
sermonem de ... vespere in die laudum / Igitur tibi / Ita et
ordinatione dei / representant noctes in laude et gloria dei / In
in laudibus dei dicit benedicite nox et tenebre Domino / Et si

fecit luna in tpe d' sol cognovit occasum suum Et opposito vide^r esse illud p^s. q^r solis ortu usq^z ad occasum laudabile nome dni
Ex quo vide^r sequi q^r p^q solis occasum no^n tenea^r ad laudes dei Ad h^z ista ecc^e dicat dina opa esse magnificata q^r h^o exit ad sua opa usq^z ad vesperam Et bestie nocte vigilant et ideo ut d' caverimus ad quondam escam sibi Et eo sole orto congregatur in cubilibus suis Et dni^r dici h^z in 2 ptes an illa tn q^r ppha^m fecerit constantem in consolacionibus suis Sp^m est h^m liacio [illegible] d' c^a ina d^z h^z ic media nocte surgebam similis n^t est [illegible] aliys iacentibus et quer^e tibus que sua sunt elegit se ad dina Sm est mihi proximi ad h^c admiratus d' [illegible] ibi pticeps ego sum Non solum ut ad consolacionem disponebat ad similitas ipsa h^z et invabat ipsum sctitas aliena Ut ma dicit Balon fr admiratus frem quasi civitas firma Sm est ina dei utroq^z istorum efficacis d' quia ibi cytha dni sima p^s dni^r sima prio dicat se consolatum ex frequentacione vigilare in laudibus dei d' media nocte Sho ostendit quod ad h^c diligencia sua d' surgebam Sco [illegible] ambo h^z quittit iudicio dei Sup^r iudicia iusti Vel primo ponit tpis congruitate q^r media nocte Sco in optimo tpe gratiacom surgebam
Sco in gratiarum actam intencom quod est confitendum Tercio dicit se esse adh^c obligatum ex aucto^te dni iudicij q^r sup^r iudicia
Quarto dicit se comode ad iustificacionem pervenire q^r iustificacionis tue
Hondh [illegible] h^z q^r doctores sancti q^r sm istud exponunt Et q^r nec dicit primo d' medio noctis quo ad literam [illegible] prosequitur
[illegible] Sho d' medio noctis que exponit et signat instanciam [illegible] mortis presencie Et ita exponit b' Aug^s et Ancerij Sco d' me^o noctis id est d' refrigeracione [illegible] qualibus que psim vide^r in me dni Circa p^m psim advertendum q^r dyab^s no^n assurgit ad que nisi ut zapiet animas Ut in prima regum Sodomore dicunt Da m^i animas cetera f tolle d' xiiij Ubi n^t querunt ea ycardi nec aurum h^z querunt h^c ut parvulos intersiciant sagittis suis Unde dicit Grego^s nichil se fecisse putat nisi animam no^n sanaverit Et si h^c facere no^n potest saltem incurrere ut dni [illegible] d' h^z xxx vij incurrere ut [illegible] p^te [illegible] n^t d' dicet ad dilectum spalum ut p^h^r cogeret sibi serme Et pro diliget nunquam ire p^z concupiat suos Et in h^z [illegible] q^r dyab^s ille s^r patet d' ad p^m Et in placando nimis audax est et crudelis q^r d^r leo rugiens Et valde avidus velox et optimus et nimis impetuosus Et quibus co q^r quit^z ipse quit amarum sibi suum quod n^t dixera d' q^r no^n dormivit neq^z dormitat q^r custos ipse sta ad ptegendum Sed dyab^s nunq^m dormit h^z custodit ad impugnandum Unde d' sirenit quoas que d' [illegible] Ex quo veltis q^r q^r no^n [illegible] a q^r quo h^o [illegible] esse [illegible] impugnacione semper
Et no^n q^r sicut no^n est tpus quo h^at admitti a deo no^n

possit utilitates salubres percipere. Sic non est tempus quo homo
a dyabolo securus esse non possit. Jer. 7 vi d. Servietis diis qui
non dabunt vobis requiem die et nocte. 3° ex hiis sequitur
quod dyabolus tempore noctis insidiatur. Nox est magne opportunitatis
dyabolo homines seducendi. Ratio quia sicut homo quiescit et sic
dyabolus invenit sepe eum ociosum. Et sic quod quiete lassitudines
corporum reparantur et ita corpora non sic subiciuntur [illegible]
quod in sompno pro quo nox est deputata. Dyabolus insurgit
sua semina. Unde Aug. li° xxii° de civitate dei. Ubi dyabolus in
sompnis diversos terrores ingerit sic per varias falsas discernere
inquietos et nonnumquam talibus decipiunt [illegible] ligati tenentur
[illegible] sepe ex visis in sompnio appetitus in mala resolvuntur.
Ex quo Aug. elicit hoc quod dyabolus in homine quiete est in [illegible]
quod in sompno eum terret. Iam blanditur. Secundo quod dyabolus forma
gerens falsam ingerit aliquam veram, quod in nocturnis pollucionibus
ex quibus homines dum evigilant in corpore luxurie fervent.
Ratio quia dyabolus quem non potest superare vigilantem deludit soporatum.
Unde dicit Aug. sepe qui [illegible] ligati tenentur [illegible] anime [illegible]
labuntur in turpes assensus. Non tamen hoc omnes sentiunt sed illi solum
qui carni et sanguini repugnant et qui ad omni gratia hanc
pugnam faciliter superant. Ista sic exposita post hoc 9° patet. Et si
tempore hoc sit contra adversarium vigilandum. Ubi nox media est
pro oracione ad deum contra adversarios [illegible] deputata. Ratio
[illegible] quod [illegible] dictum est [illegible] ex quo ipse sit vigilat ut
[illegible] vigilare debemus ne [illegible] ad que
[illegible] irreparabilis est [illegible] ad vices [illegible]
homo est spiritus vadens et non rediens. Ergo [illegible]
sepius [illegible] demonum insidia sunt providenda
[illegible] anticipaverunt vigilias oculi mei [illegible]
vigilias [illegible] Aug. Inimici salutis plus nec vigi-
lant et ubi non ponunt insidias et ubi non reliquerit
scandala ubi non parant laqueos [illegible] ubique. Ergo
hoc ultimo sequitur inimicicie inter hominem et demonem [illegible]
non sunt. Hoc est Aug. qui dicit omnes inimicicie possunt finem
habere [illegible] vel illius satisfactione. Sed cum dyabolo et angelis eius
nulla nobis concordia esse potest. Homo erga nos mitescere
non potest [illegible] quo invidet nobis regnum dei [illegible]
vigilias anticipat ut patet. Ex quo hoc ultimo quod
vita hominis non est aliud nisi quedam milicia super terram.
Hoc est apostoli dicentis: non est nobis colluctacio
adversus carnem et sanguinem sed contra adversus principatus et
potestates tenebrarum harum. Et Job dicit vii: Milicia est vita

90 pn

Hominis super terram / valde homo debet esse circumspectus / prevideat quid agit / quo vadit / quid consilierit / quo invenit / ubi miserit / quo sit in quolibet tempore sui status et officiis / et timere debet / ne cum in loquendo deficiat a recto. Et adhuc vadit contra dicens / media nocte / ubi Ambrosius non satis est vigilandum ad vigilandum / surgendum est et nocte / et non solum surgendum est media nocte / sed nocte premisit . n . ante . dicens intra sum nocte nominis tui domine. Potissime tamen surgendum est media nocte / quia tunc serpentis . tunc carnis illecebra fervet / tunc quiescenti sopor augetur / aut vigilanti modicum plenus vigor refusus est saepe errorum incursus. Et non solum media nocte homo debet esse intra dei / sed cum quies intra esse . et non surgere. Ideo addidit surgebam / quia vigilabat gemitu cordis mei. Et sic diligentis surgere / et ea que proprio arbitrio insunt postulare. Ideo adiunxit ad confitendum tibi. In quo tangit racionem pro conclusione / que dicit / quod nox media est pro oratione contra adversarios quocumque disputata / sicut patet ut Ambrosius dicit / tunc temptator astat / tunc certa iacit / tunc spirituales tenebras effundit / tunc omne nequitiae persuasionem ostendit. Et racio quod tunc nullus est arbiter culpe / nullus conscius criminis / nullus testis erroris / et tunc nequicie varia argumenta dormitandi addidit / ut de statu mentis cadere possit. Oportet ergo ut tunc deus custodiat hominem. Unde Matthei dormientibus dixit dominus / surgite vigilate ut non intretis in temptacionem. Ex qua parte conclusionis sequitur / primo quod homo solus sobrius debet accedere ad dormiendum / racio quia sobrietas precedit vigilanciam et oracionem. Iuxta illud . sobrii estote . prima Petri . 2º te / et vigilate in oracionibus. Qui ergo vult in sompno a deo esse premonitus . antequam dormit sit sobrius. Unde in Paralipomenon . primo Salomon dormiens impetravit a deo donum sapiencie. Ubi Origenes dicit / quod Salomon in sompno meruit sed deus tunc eum exaudivit . quia complacuit sibi desiderium donum potentis habiti. Unde Ambrosius dicit / licet deus ab eo expostulat quamlibet nostra emendacio tamen valde sobrietatem exigit / quia sobrius homo et bonis repletus desideriis / custodit sed dominum et timuit magis non est qui eripiat. Secundo sequitur quod homo non debet in sompno resolvere corpus vacuum spirituali alimento. Racio Ambrosius / quia sic vacuum contra hostem committere procedit / sine armis spiritualis aut alimentum Ambrosius inspicit spiritualis virtutis / et precipue illa alimenta sunt nostra / que utuntur circa verba divina / et circa aliquam sacramenta. Homo enim cum se deponere vult / divinis sit intentus sentenciis / peccata mittere / de factis cogitet / desideriis cunctis vanis venit / et confiteri deo psallere / altaribus assistere / corpus Christi meditari meditare. Ex quibus sequitur 3º quod tales non vincunt in nocte temptacionibus a demone. Racio quia tale vespertinum sacrificium nimis est efficax ad resistendum. Quia ut Ambrosius dicit

Ut homo vespere cogitat / non obliviscetur / cum lectum ascendit / ymo
de hoc somniat / et cum vigilat statim sentit / ymo Ambrosius dicit
talem excitabit xpistus admonebit angelus / ut eo hoc sur
gat et arma orationis capiat / quo temptator solet incursare
Et ponit exemplum de paulo et sylea / cum essent trusi in carcere
et pedes haberent in cippo / media in nocte deo laudes sal
lentes dicebant / et ad mentis fastigium surgentes orabant deum
et subito terre motus factus est / et fundamenta carceris mota sunt
valve carceris aperte / et omnia vincula soluta / ut habetur actuum
xvi / Ex quo ergo videtur / quod quia hoc adversarii obicerent in
rue / tamen hora sola venit remedium celeste / Et est in ser
mone Ambrosii eciam littera / qui dicit providendum est ut eo ipse
quo potes vincere / nequaquam vincendi tempus amittas / Unde
hoc habetur expresse de davit / media nocte surgebam media nocte
ad confitendum tibi / ymo et in die iuxta illud / sicut in die
honeste ambulemus / et in nocte psallendum / Unde in ut in psalmo
dicitur die et nocte circumdat iniquitas labor et iniusticia
ita die et nocte offerunt remedia / Unde in eodem psalmo / in fera
meridiem dicitur vespere et meridie / et mane narrabo et annun
ciabo vocem meam / Unde dicit Augustinus vespere deus in cruce
mane in resurrectione / meridie in ascensione / enarrabo igitur
passionem morientis / vitam resurgentis / et orabo ut exau
diat in meridie sedens ad dexteram patris / qui interpellat
pro nobis / Et subdit causa secundum quam / omnia que pu
gnant contra nos sine intus sine foris / Et hoc dicitur de primo
Ubi tamen sciendum quod opponitur contra gravioribus presencioribus Et
exposita verba Augustinus istam textum attinmae ad sedentem
dicat nunc sic / finibus implicatur / quia minatur iniustus mala pati
pro lege dei / Et subdit Augustinus sed certa cum fines pa
teretur non obliviscebatur legis dei / sed expectabatur in iustificationibus
suis / Et tamen non ad surgendum cum noctis medietas adve
nit / quia media noctis existimo / intelligenda esse graviora
tempora tribulacionis / Ita Augustinus / Ex quo sequitur / quod iusti eciam
in gravioribus presencioribus non sucumbunt / Unde david dicit
ma considerans dixit / Si ascendero in celum / id est considerare
illa que non licet hominibus loqui / quia et ibi est presencior
et gravior / quia sicut dicit Augustinus si opibus non humiliter
custodiam / sicut illi lapsus in superbia / Si descendero ad in
fernum id est considerare penarum immanitatem / quid natura
humana mea fugere potest / quia et illic est timor desperacionis
Si sumsero pennas meas / id est libertatem / et habitavero
in extremis maris / nullis constrictus legibus / Illuc
deducet me manus tua / Ex quo ergo quod quia hoc non dicit
hoc ex mentis anxietate / sed ex fiducia speciali dicit
nunc Augustinus non affligebat mechanismum ut sic dicat restringebat

cum ineffabili vero venit dominus suos liberare / Sed amabat se ut maiori tribulacione veniente fortius surgeret ad confitendum / Ex quo datur quod crescente tribulacione homo fortior debet adhuc ut vigilancius orationi se dare videtur / Ymmo ut Cassiodorus dicit / Eodem modo magis homo redditur invincibilis / ita quod in tribulacione fides redolet / spes datur / et caritas augmentum recipit / tam diu quousque homo dicat cum apostolo / Quis nos separabit a caritate dei / Et ibi multa adversa enumerantur que omnia vincit caritas / Et ita exponit Ambrosius / Dicens / Media nocte id est in manifesta tribulacione surgebam id est erigebar me ad dominum pro nocte / ad quem animum suum erigebat / non est ad confitendum / Sed Ambrosius id est ad laudandum et orandum ne deus permittat in lapsum cadere / Juxta quod christus orare precipit / ne nos inducas in temptacionem / Sequitur est ad considerandum iudicia iustificacionis / quando iudicia illa quibus deus iudicat homines flagellando propter eius sunt iusta / Bene namque deus iustificat a peccatis secundum Ambrosius / Hoc sic propositus ponitur secundum quarta
Gravissimis persecucionibus vel necessitatibus cessandum non est a remediis ac oracionibus / Ymmo in persecucionibus semper Ideo precepto est oracio assignatur / Juxta illud / Oportet semper orare et numquam deficere / Sed quemadmodum filii israel opprimebantur / semper clamaverunt ad dominum / eripiebantur de intericionibus eorum / Et david dicit / Ad dominum cum tribularer clamavi / et exaudivit / Ubi Augustinus / Numquam deus exaudit ut nota faciat potenciam suam / numquam ut impleat predestinacionem suam / Tamen non exaudit facit quod disposuit / ymmo ad faciendum hoc animat exemplo / Unde dicit lucas / Ipse dominus pernoctavit in oracione / ut tempore ad descendendum nos faciat exemplo / et utique petitis tris / ille qui operabatur pravo voluntate non legem postulabat a patre / Circa quod notandum / quod tempus medie noctis non solum est aptum temptamentis / sed eciam est tempus penale id est aptum penis infligendis / Scriptum enim est / quod media nocte interempta sunt egiptiorum primogenita / et hoc est signum / quod nox media gravia sit temptata / Sed non est pro remediis contra talia defendendum / Ymmo quo media nocte primogenita egiptiorum occisa sunt / et filii / et sic salvata sunt / ymmo ut Ambrosius commemorat filii israel media nocte / et media nocte sponsus venit / que omnia innuunt nobis magna remedia / contra magna temptata / Exemplum Sequitur quod laborantibus in gravioribus persecucionibus solet ~~[illegible]~~ deus occurrere / Ex hac in littera / in media nocte id est in gravi persecucione non surgeret / quia sine auxilio domino surgere non posset / juxta illud / Sine me nichil potestis facere / Ex quo habetur ultimo / quod quantus est timor propter adversarium / tanta est fiducia in persecucionibus solet occurrere deus propter salvatorem nostrum / Unde Augustinus tractatus id est Ad vesperum demorabitur fletus et ad.

Augustinus non vacat misterio quod de media nocte surgebat / Sed eciam hoc tempore peracta egiptiorum primogenita sunt / [illegible] in media nocte [illegible] intravit [illegible] conductus est de captivitate / Et christus natus media nocte.

occurrere

Joh. ix

qui 2 1

matutinum leticia / addnait hystoria illa Quando adam
abscondit se / dominus deambulat ad vesperum Et dicit quando maxime
passus est peccatorum iam se texerat iam se absconderat
iam domini faciem ad quam gaudeo consueverat videre nole
bat iam occiderat illi sol iusticie Et post hoc ad vesperum
demorabitur fletus i. omnis vita mortalium / qui ex adam na
scimur / in fletu et gemitu est Et quia dominus in matutino
resurrexit ideo ex ada in omnibus / gemitus ad christum resur
gendo demorabitur leticia / quia quod in fundamento edificat
hoc domini promisit Augustinus hoc Augustinus q. v. d. omnium que venit
ex ada gemitus ad christum resurgendo resurgendum / per christum
media sunt / quia si ille vivat / et nos vivemus / si ille
resurrexit / et nos cum eo consurgemus Si ille ascendit / et nos
iter pariter sequimur et ascensum omnes insidias evitans
Ex quo habetur ultimo / quod non est a deo tam grandis peccator
qui in confessione dei solum non possit venire propter gravissimas
peccatores filiorum israel describit Illi errant quia vita
tam querebant / ubi non erat querenda / et erraverunt in solitudine
/ quia putabat se habere defectum doctrine / et non invenit
viam civitatis / quia noluit facere talia per que invenissent
Unde sedebant in tenebris et manebat in erroribus / quia
omnia sic ipsis tribuebat Et in umbra mortis i. in defectu
doctrine salutaris / quia gratiam dei non cognoscebant /
vinctos in mendicitate et ferro / quia consilia domini eius se
exacerbaverunt / et subiciunt exacerbabat Et consilium amaricaverunt eloquia dei per
superbia / quia nescientes dei iusticiam suam statuere voluerunt et
consilium altissimi exacerbabant Et subditur quod anima eorum in
malis tabescebat / quod exprimit ibidem Turbati sunt et mo
ti sicut ebrius iam ad illa / iam ad alia Et omnis sapientia eorum
devorata est / quia talibus omnia humana consilia deficiunt
/ nec sciunt quo se possent vertere Et ponit Augustinus exemplum de gu
bernatoribus navis / qui gubernat fideliter / et amat navis sa
lutem / sed cum fluctus fremunt / cum tempestates veniunt / servint
brachia gubernatorum / et tamen robur et sapientia deficient / quia
non possunt refrenare / cum navis fluctibus quatitur / cum fluoti
bus impellitur / nec possunt prohibere ne collisa ad saxa
pereat Et aliud non restat remedium / nisi quod sequitur
clamaverunt ad dominum cum tribularentur / et de necessitatibus
eorum eduxit eos Et si enim hoc illis contingebat in fluctibus
/ multo magis in civitate hoc etiam et maior nobis deregibuntur
et dominus deus illos eripuit / Unde se ipsos cognoverunt / et ad
dominum clamaverunt Et quid de nobis sentiendum / quorum
corpus semper erat gemitus inenarrabilibus / et filius dei inter
pellat Unde Augustinus addnait etiam quidem tenorem / de pressura
pauli / qui fuit oppressus in Asia de eterna se dicit

Supra vires et supra modum gravati sumus / Fere omnis eorum spes
desperata fuit et totum robur virium sopitur ita ut taederet nos vivere
Et subdit Ipsi in nobis metipsis responsum mortis habuimus / ut non
simus fidentes in nobis metipsis / sed in Deo qui suscitat mortuos
Unde iste dicit media nocte id est in talibus maximis adversitatibus sur-
gebam id est non iacui non dormivi / non torpidus fui sed quicquid erat su-
peri(?) et ideo surgebam ad confitendum mea miseria mea defectum
et tua iudicia que sunt abissus multa per que homines diducis ad
misericordiam Sed ego illos diduxit ad portum voluntatis eorum / ut nos
humiliatos non adduceret deus / non asserebam quidquam nostre sapientie non
nostris viribus sed miserationibus suis Et hic de isto [illegible]
ca [illegible] adevertendum / licet ambo tempora medie noctis dicuntur
esse opposita tempori meridiano propter oppositas actiones dei et demonis
Cum non in media nocte maxime operatur dyabolus princeps tenebrarum
Ita meridiano tempore ut plurimum dominus lucis operatur Et ponit exemplum
de Abraham / qui eo tempore vigilabat / querendo sibi graciam ad-
veniendi / cui eo tempore advenit dominus hospes / cum duobus angelis
Et de Joseph qui in medie epulas splendentes cum fratribus
ministrabat Et hic pro introductione secundi [illegible] deducit quod diver-
sa opera istorum temporum ex eodem fonte procedunt Pro quo adver-
tendum quod claritas fidei facit istorum temporalium adumbra-
cionem Dicit Anto. ii. quanto plus cognoscit ea que sunt fidei
de tanto magis abhominatur ea que sunt mundi Sicut ego
dicit Anto per plus homini luceret superna de tanto plus sibi sunt
abscondita eterna Juxta illud [illegible] accidit [illegible] superna
ostendens et non viderunt solem qui est maius luminare [illegible]
[illegible] quia manifestatur eterna Juxta illud fides est argumentum
non apparentium id est manifestacio Ex quo sequitur quod amor temporalium
qui [illegible] non concordat cum fidei claritate Racio est quia
obsistat illud / Unde multi impietates ex amore isto perdunt
[illegible] ea que sunt fidei [illegible] pone sub [illegible]
affectu Juxta illud [illegible] prodiit ex adipe iniquitas eorum
transierunt in affectum cordis / Ex quo ulterius sequitur quod realitas temporalium
non stat cum claritate [illegible] Unde [illegible] dicit [illegible]
quod invenerunt in amore reconditum subierunt et viam [illegible]
introduxerunt / quia omnis motus irrevocabilis [illegible] procedit
Ex quibus sequitur ulterius quod in hominibus nostris realitas temporalium
non obsistat fidei claritati Racio est quia de [illegible]
[illegible] superbiunt de tanto et pauperes magis in amore eternorum suc-
cedunt quia ut Aug. dicit [illegible] quod in [illegible]
et in felicitas eo quod [illegible] Sancti et si ipse [illegible]
zat in via / si sequitur eos felicitas / sed aut [illegible] fidei an-
[illegible] Ita ut dicit Ambrosius ubi est vera fides ibi est
[illegible] gradus timoris [illegible] quia ibi ea est [illegible] gradus
ibi est custodia [illegible] quia fides [illegible]

habacuk 2° — [illegible]

sol iusticie. Iustus enim ex fide vivit. Sed ubi ex integro [illegible] [illegible]
et ex inde [illegible] splendor bone consciencie. Iam solis splendor
augetur si cum mente pura atque sincera et operibus [illegible] [illegible]
pascit. Iam dicitur meridies illi in christo cubat, ubi pascit in meridie.
Et notandum est quod cum homo ad hunc gradum pervenit, sentit dissimilitudinem
temporalium et horrorem [illegible] ad illa, et sic venit ad medium noctis,
quod tempus secundum frigiditatem tenebras et horrorem. Vel media nox
[illegible] ad ima frigiditate in corde [illegible] ad ista inferiora
[illegible] id est [illegible] despicit omnis caro [illegible] posita [illegible] pa 3a [illegible]
tali disposito [illegible] est ad deum [illegible]. Unde dicat propheta hic media
nocte, id est cum veni ad temporalium dissimilitudinem, surgebam id est animum
ab omnibus que infra sunt erigebam. Et [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] tales [illegible] [illegible]
[illegible] et ad superiora [illegible] [illegible]. Unde [illegible] erat pars consuetudinis
[illegible] et [illegible] est religiosorum quibus temporalia vilescunt. Et subdit ad
confitendum [illegible] hoc [illegible] confessionem [illegible] [illegible] confessionem
laudis et gratiarum actionis. Unde allegat Ambrosius [illegible] [illegible]
[illegible] via [illegible] id est fide tua que est via tendentibus ad celum, et
[illegible] [illegible] [illegible] viam spei tibi ostendere [illegible] non sufficit credere
et [illegible] [illegible] [illegible] ipse faciet. Sed quid ut [illegible] [illegible] iusticiam
tuam, id est fidem tuam que est quedam iusticia faciet clarescere
et iudicium tuum id est illud quod in fide [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] est faciet id est manifestum [illegible] [illegible] [illegible] dicat Augustinus
Iudicasti [illegible] christi [illegible] elegisti [illegible] posuisti in iudicio ego
[illegible] fidei christi [illegible] elegisti, sed hoc iudicium absconditum est, quia
adhuc fidelis [illegible] infidelibus [illegible] [illegible] quod credidisti
quod christus promisit quia eris immortalis quia tibi dabit vitam
eternam quando [illegible] erunt in quibus spem ponis. Sed dicat Augustinus
cum christus apparuerit vita nostra, et nos apparebimus cum [illegible] in
gloria, ubi [illegible] abscondet [illegible] [illegible] suam. Cum ego video
fidem meam. Et subditur [illegible] [illegible] [illegible] id est obediens
preceptis eius et orans [illegible] [illegible] [illegible] bonum [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] orare et non deficere. Et subditur super
iudicia iustificacionis tue. Dicit Ambrosius [illegible] non solum lau-
dandus est deus sed et confitenda sunt iudicia sua, quasi diceret
ego feci [illegible] sed [illegible] [illegible] ut [illegible] factum est, stat in iudicio
tuo. Floruit enim [illegible] via impiorum. Vel si quid nobis boni ac-
cidit sive iusticie [illegible] sive divites [illegible] sive salubri-
ter [illegible] iusticie dei [illegible] [illegible] enim est, et iuste [illegible]
[illegible] [illegible] sive [illegible] [illegible] relinquo sive in corporis infirmi-
tate [illegible] est iusticie, qui [illegible] dignatur [illegible] sive [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] cum sint iudicia iustificacionis sue [illegible]
iustorum probat et [illegible] [illegible] [illegible] timore filiali [illegible] [illegible] timet offendere deum [illegible]

[illegible] bonitate — [illegible] corde — [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] precepta omnium [illegible] ut [illegible]

Particeps ego sum omnium timencium te et custodiencium mandata tua

[illegible] [illegible] capiens [illegible] [illegible] vel premium sed omnium [illegible] in [illegible] triumphante
[illegible] [illegible] participatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] militante [illegible] [illegible] bona spiritualia
[illegible] [illegible] [illegible] apostolo [illegible] [illegible] [illegible] sunt vita vos [illegible] [illegible] [illegible]
totum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 28 moralium [illegible] 19 [illegible] [illegible]
[illegible] omnium et [illegible] singulorum, et [illegible] [illegible] [illegible] fit participatio [illegible] particeps est [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] unitatis et concordiae [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] participare [illegible] ad bonos qui [illegible] [illegible] sunt [illegible] et ad [illegible]
[illegible] [illegible] vite et gaudia future [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ego [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et particeps in tribulacione et regno [illegible] [illegible] [illegible] iusti et [illegible]

90 3a

[illegible] ego sum [illegible] particeps
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

[illegible] timet et custo[illegible] dicit quod debet [illegible] qui [illegible] fugit [illegible] qui timet [illegible] custodit

Ps. 18

Sumpsi prophete promtitudo commendatur laudata est quia non minuebatur advenientibus maioribus adversis tamen dicebatur media nocte. Hic eadem commendatur ex more cum aliis valde pronus est qui est in illorum medio qui nec permittunt quiescere. Unde illorum laborum quos illi faciebant cum diligencia erant principes propositi et magistratus [illegible] eo quod oculos meos cornu oculos reddebant promptos nec quiescere permiserunt. Dicat ergo iste Particeps ego sum. Vespere sumpsi ostensum est quod persistencia in contemplacionibus oritur ex diligenti memoria mandatorum. Hic ostenditur quod efficacia sua ex timore dei timentium te. Sed qui innititur a facie quasi civitas firma. Vespere supra propheta ostendit se fuisse dignum ex divino iudicio multiplici miseria et pena et adversitate. Dicit media nocte surgebam ad confitendum tibi super iudicia iusticie tue. Surgebam et gratias agebam tibi in dicatu iusticie tue. Digna erat miseria et pena et adversitate. Hec n. de tempore conveniet in suos iuxta illud Petri, oportet ut iudicium a domo dei incipiat. Hic iam ostendit quod non debebat in talibus miseriis relinqui et si non propter suam tamen propter aliorum merita. Dicit Particeps ego sum. Vespere. Ut vide quantum ad Aug. Supra declaratum est, quid proficiebat in quibus tribulacionibus ibi sinnes peccatorum et quod in gravioribus ubi media nocte non sic affligebat. Dicat Aug. ut dicitur sed ut exigentibus ergo dicat surgebam. Hic ostendit quod hoc non fuit quia talia fiebant gratia dei per Ihesum Christum [illegible] persona. Hic dicit Particeps ego sum. Vespere supra dixit se propheta consolatum ex divine laudis et vigiliarum frequentacione. Sed media nocte consolacionem concepit ex bonorum commune que est utilitate. Dicit Particeps. Est modo quo pro declaracione [illegible] inter malos possit esse particeps sicut est inter bonos cum de proculdubio participacio, quod eo sit vera quo ad primum puncti patet ex illo propheta, patres comederunt uvam acerbam et dentes filiorum obstupescent. Nam culpa nostri patris omnes participant. Sed quo ad secundum puncti patet ex versu isto in quo propheta profitetur se esse participem omnium timencium deum. Cum omnes qui non participant filium in caritatem patris. Ergo nec aliquis erit particeps alterius [illegible] Unica que petamus [illegible] monet et hoc videtur esse nimis impium. Unde nec erit particeps alterius primus ergo nec multi. Unde in ps. dicit. Fratres illum et flebant mittentes semina sua. Venientes autem veniunt in exultacione portantes manipulos suos. Ad tertium dicitur sicut multa, sic et primam. Vidimus terram. Sed quia primo ostendit se esse in statu mundi, Dicit ego sum. Secundo declarat quomodo se fuisse participem aliorum bonorum. Dicit Particeps. Deinde istorum bonorum ex primit iusticia ex duobus,

Ps. 18

debet participare cum deo per gratiam et devocionem, quod signatur cum dicitur omnes timentes. Cum zelo per gratiam et promocionem, quod in regno. Cum mundo per labores et afflictiones quod in tribulacione, participemus ergo cum deo per gratiam et devocionem. [illegible] nam non participant sibi in vitam nisi per medium. Sed ut deus et homo nisi per gratiam copulantur et conglutinantur. Unde gratia est illud medium per quod homo deo participat et associatur, quod sine illo homo [illegible] constituitur, et sic cum deo non participat. [illegible] potius elongatur [illegible] que ut participacio [illegible] cum iniquitate [illegible] solum in gratia [illegible] in participacione [illegible] [illegible] spiritus sancti, quo sit [illegible] participamus per amorem caritatis [illegible] in quolibet regno celesti [illegible] plantare [illegible] participant, sic bonum in regno et in regione ecclesie [illegible] et [illegible] [illegible] civitatem [illegible] ad quem propheta applicat se participes [illegible] in terra militante

Ero

primo per timorem per quem a malo receditur Deut. [illegible] Secundo
per amorem per quem fit omnium bonorum operatio Deut. et custodiens
eius mandata tua. Nona per participacio non potest esse nisi ali-
qua unitas precedat. Unde quia angeli unitate fuerunt in
lucifero in consensu facti sunt participes sue ruine. Sic primi ho-
mines quia dyabolo persuadenti adheserunt eo ipso inciderunt
in culpam propter quod ipse dicitur esse homicida ab initio. Et
quia omnes homines fuerunt causaliter in Adam et omnes homines
ut declarat Augustinus quodammodo in eo fuerunt, ideo omnes in eo omnes
peccaverunt. Et in nostro ergo ponit hic exemplum sicut in corpore naturali
bona et mala dispositio capitis redundat in membra, sic
meritum et demeritum principis qui est caput redundat in subdi-
tos. Unde [illegible] populus iste fuit punitus propter peccatum David in populi mor-
te ut habetur 2 Reg. xxiiii. Ex quo autem patet quod [illegible] accidet ali-
cui pena sine actuali culpa patet de toto populo qui ut David
solus fatebatur inquit [illegible] ego peccavi ego sum qui male feci
hic populus nichil fecit. Secundo ex inde elicitur. Et si quis sine
actuali peccato puniuntur non tamen sine voluntate qualicumque ad
peccandum. Unde omnes homines qui in Adam fuerunt eo modo in
peccatum consenserunt ut dicit Augustinus, et omnes qui regi subiciuntur
ad omnia que rex agit videntur dare consensum. Unde nec du-
bium quin ille populus audita sui [illegible] fuit aliquo delectatus
sicut credendum quod ad admirationem eius rex [illegible] adinvicem non [illegible]
[illegible] consensum. Tertio ait difficile est non cadere in offensam
sic difficile est non participare eius offensa. Non est
putandum quod [illegible] omnes subditi debent esse participes
sed [illegible] illorum que [illegible] respiciunt. Ita David populus
non est punitus pro adulterio suo nec pro suo homicidio
sed pro illa numeratione in qua confidebat multitudini bellatorum
elevavit cor suum et discessit a plena confidentia Dei.
Forte [illegible] sibi et suo populo accessit. Quarto [illegible] [illegible]
[illegible] multis modis homo potest esse particeps alterius
criminis patet per illos versus: Iussio, consilium, consensus,
palpo, recursus, participans, mutus, non obstans, non ma-
nifestans. Licet quis nichil faciat male, sed potest esse expertis
mali quia [illegible] auctor sit ipse est qui facit. Et [illegible]
[illegible] ipsi [illegible] commissor [illegible]. Ex quo sequitur quod [illegible]
actores [illegible] non solum sunt participes sed etiam ipsis facto-
ribus peiores. Unde sepe scriptura illos qui [illegible] puniuntur
et illos qui faciunt non puniuntur ut patet de [illegible] Je-
zabel. Et [illegible] quia [illegible] mala fuit coacte. [illegible]
qui dat consilium ex quo aliquod malum sequitur [illegible]
[illegible] tenetur. Tercio quia consilium inducat et [illegible]

se ab hoc esse immune. Dicitur Non sedi cum concilio vanitatis.
Unde sicut malorum persuasores non sunt a criminibus excusabiles
Ideo n. illi dicuntur rei mortis Christi qui consilium habuerunt quo
eum morti traderent et persuaserunt occidi Et sepe scripta consi
liatoribus connectuntur Et Pollicitus ponit quod mala que fiunt a
principibus, eorum secretariis imponuntur Similiter qui consentit
in aliquid crimen quo ille non est particeps maxime in modo
de consensu cooperacionis sine quo peccatum non fieret Ex quo arguitur
quod non solum facientes sed et consencientes ut Apostolus dicat primo
ad Romanos Et dicit Apostolus pari pena illa si quis in crimine consentit
et si sine suo consensu crimen fieri potuisset non punitur
pari pena qua ille qui facit sed tanta quantum ad quantum illo con
sensu peccat vel nocuit Unde Thobie iiii° est illa hys qui
in levitate ambulant participes me fecisti Ubi interlinealis dicit
i. mihi ob consensum Similiter qui palpat seu adulatur lau
dans vel peccatorem ut peccatum absque peccato non est Et non est qui
laudat peccantem Ut Pollicitus dicit illa laudacio (?) vos
extinguit et tenuit blandiciis verbis et hominem peccatorem
tum in sordes impellit De quo in proverbio dicitur verba oris eius
iniquitas et dolus Ex quo arguitur quod adulatores non solum faciunt
viros sed et inimici sunt virtutibus Anima ut Ysidorus dicit adulator
illeque cum quo vivit gratiam subripit est qui voluntate sentit
se palpat se demulcet se securitate pungit ut virtuti possimus
indicat et totum medicacionis forum subvertit Similiter re
ceptator et ad que peccantes sunt recursum ut in circuitu
alienum Exemplo est qui peccatorem recipit ille coram magnificencias ce
lat tacet et reprimit et abscondit communicat quod eis in cibo et
potu in qua communicacione se mortis formatur Unde dicebat Iudei
cuipiam Christo quod peccatores recipiebat et manducabat cum illis
magnum enim ad eum habebant refugium Similiter participans in crimine
i. qui se associat crimine facienti vel quod plus criminosos associat
quibus committuntur consilia expetitacionibus et sub pedibus faciunt
que alias facere non possent, omnis participat in crimine Ex
quo sequitur quod non solum malorum receptacio sed et participacio
periculosa est omnibus christianis dicit nobis Apostolus ad Romanos
participes iusticie tu iniquitate Ubi Filoza allegat, i. non
licet vivere in manu cum infidelibus Similiter ergo de illis eadem
qui a furibus res accipiunt vel res furatas commutant vel
abscondunt dicit Filoza super eo qui cum fure participat adulter
animam suam Proverbiorum xxix Similiter districta iudicia qui
libet talis illud Psalmi videbas furem currebas cum eo
Similiter qui videt peccata fieri et est mutus hoc est tacet
dolose et non impedit cum impedire possit sed quod non obstat
et posset obstare et resistere vel corrigendo vel puniendo

Et si sacerdos peccatorem maxime contaminosum et scabiti communi-
onavit et non manifestat maxime cum requiritur, omnes isti sunt
criminis participes, maxime si impediunt resistere et manifestare
sed ad aliorum officium, quod patrocinium videtur dare in crimine
qui manifesto crimini desinunt obviare. Ex quibus patet quod crimina
illa maxime sunt pericula in quibus multi participant, quia
vix aliquis cognoscatur quam graviter cadit quis in talibus.
Unde Glosa super illo: festinaverunt fieri participes palestre
et ludi, ii Machabeorum iiii^o dicit Glosa: orta seditione inter
participes sacerdotii contra dignitatem sacerdotii magna miseri-
arum semina pullulaverunt. Et dicit quod pullulatio illa imitato-
res facinorosos plures invenit. Deinde quod est non solum
sequi multitudinem in malo, sed quod plus est, multitudinem trahere in
malum, quia utrumque est facere corpus peccati. Contra tali ergo participio
quecumque liberet deus, sed de alio participio loquitur hic propheta,
videlicet de participio timentium deum et custodientium mandata sua.
Sed de his omnibus Augustinus. Ex quibus glo. ordinaria que re-
cepta est, expositio [illegible] psalmi [illegible] de participio sanctorum, de
quibus modis hic tractandum est in dualibus [illegible] sequen-
tibus. Circa primum sensum advertendum quod Augustinus dicit quod ipse
Christus est particeps, ego sum scilicet ad caput ecclesie, videlicet ad ipsum
Christum, qui ipse se fecit participem omnium, ut omnes possent esse par-
ticipes sui. Et ita Christus per huius participationem venit in unita-
tem cum omnibus qui sunt eius. Unde allegat Augustinus de epistola
ad Hebreos: qui sanctificat et qui sanctificantur, omnes sunt
ex uno, id est unum sunt, quia Christus caput, et omnes sui membra
efficiuntur. Et ideo dominus vocat se vitem, suos autem vocat pal-
mites. Sicut enim a capite in membra et ex vite in pal-
mites fluunt incrementa, sic ex Christo in omnes fideles. Unde
[illegible] de plenitudine eius omnes accepimus. Et quo [illegible]
primo quod Christus fecit sui consortes seu participes. Unde in psalmo:
unxit te deus deus tuus pre consortibus tuis. Unde dicit
Augustinus: Omnes sunt participes eius filii hominum. Et datorum
dominus particeps factus est mortalitatis illorum, ut et
eos faceret participes immortalitatis sue. Secundo exponitur
quod Christus non solum est in celo sed etiam est in terra in medio
nostrum. Stacio [?] quod qui ibi sunt, sunt sui participes quod participes
immortalitatis sue, et qui hic sunt participes sunt sui in
participat passionem et mortem suam. Et Augustinus dicit: Christus
cum in celo esset et non hic, dixit: Saule, Saule,
quid me persequeris? In celo enim nec iudei nec paulus nec a-
liquis molestiam erat ei. Circa talia per Christum sunt participes sui
in hominibus com[?]ibus in medio Stacio [?] prioribus [illegible]

sed hic fratres / sed hic consortes seu participes / sed hic est in
medio nostrum / hoc aliud non est / nisi gratia participes in nobis. Unde Io-
hannes I: Dedit eis potestatem filios dei fieri / hiis qui credunt in nomine eius.
Et idem: Si duo vel tres consenserint in nomine meo / in medio eorum
sum / et utrumque [illegible] Johannis Christus / que nobis impertitur [illegible] in
universorum virtute / [illegible] fidem in eum / filii dei efficiamur
et fratres eius / et amando eum unum cum eo efficiamur / et ita est in
medio nostrum / quasi [illegible] nos ut unum sint / et ita quod
ponit Innocentius in allegoricis libro V: Christus dicit se participem
omnium bonorum / non sic quod ipse indiget bonorum suffragiis / sed quia
omnia dedit ei pater in manus / et quia omnis boni [illegible] in parte
eius / prout dictum est supra [illegible] illum [illegible] oratione [illegible]
Ex quo sequitur quod Christus non est particeps malorum hominum / ratio est
quia mali non cadunt in parte [illegible] in parte [illegible] mali participes [illegible]
erunt. Et Augustinus super [illegible] laudabimur [illegible] in eo / dicit
ille [illegible] in Christo / cum pollicetur ei vitam [illegible] illi se
et reddit et [illegible] vere [illegible] imitator. Ex quo sequitur quod
malorum [illegible] non sunt participes [illegible] in talibus [illegible] quo
mali sunt tamen [illegible] caritate [illegible]
dicit David [illegible] participes [illegible] talem ad
[illegible] Christus quia [illegible] colligit [illegible] Hiis ita [illegible]
[illegible] Michael [illegible] in hominibus [illegible] participes
[illegible] Christus [illegible] in hominibus est [illegible] carnem suscepit Christus [illegible]
in hominibus est [illegible] suscepit Christus et carne mediante [illegible]
ut dicit Damascenus [illegible] corpus et vices [illegible] ut
nos habemus [illegible] ut Ambrosius dicit hominibus datus est [illegible]
[illegible] quia et alios fecit [illegible]
[illegible] homines vivit sub lege et Christus natus est sub lege / et le-
gem venit non solvere sed adimplere. Et Ambrosius dicit sed Christus con-
sortes baptismi quia pro nobis baptizatus est sed consortes in-
[illegible] quia ipse [illegible] est et ipse nobis [illegible] factus est / habemus
consortes [illegible] quia ipse [illegible] est et [illegible] volunt [illegible] nos
tales habemus consortes mortis et [illegible] quia ipse
mortuus est et [illegible] est habemus consortes immaculate vite
quia ipse immaculatus est et beatificat immaculatos qui ambu-
lant in lege domini. Hec Ambrosius. Ex quo sequitur quod [illegible] hominis
efficacia recipitur [illegible] quod nullum meritum nisi quod Christus operatur
in nobis qui operatur in nobis et velle et perficere. Unde dicit [illegible]
[illegible] in [illegible] quod non accepisti [illegible] Christo. Ex quo sequitur
quod nulla tribulacio nostra est meritoria nisi illa que Christi tribulacioni
participat. Dicit enim [illegible] Ambrosius [illegible] sed per tribulacionem
participes / et addidit Paulus qui cupiunt esse participes esse
tribulacionum Christi dixit: Gaudeo in passionibus pro vobis et
adimpleo ea que desunt passionibus Christi in carne mea pro

corpore eius quod est ecclesia. Ex quo ulterius habetur. Cum opera eius
in Christo non sint nisi in Christum referantur. Unde dicit Ambrosius hic:
Particeps Christi factus est qui lugente mesto solacii affectum, qui
in carcere constitutis compassionis non fraudat officio, qui nudos vestit, et
sitientes reficit, qui lectulo egrotantium assidet, morbi vim solacio
mitiget ministerio. Cum sessim sedulo dilatat sermone. Et
dat eum d[illegible] in hijs enim frequentius est Christus. Et subditur per multa
quomodo uni corpori frequentes in sanctis suis. Ex quibus ulterius habetur
quod viciorum scelerum non cadit in partem iusticie, quia Christus non fuit par-
ticeps illius. Et ideo Ambrosius dicit hic: Si oderim mandata, particeps
sum Christi, quia Christus est veritas. Si fugiam iniquitatem, particeps Christi
sum, quia Christus est iusticia regis(?), quia tunc mala vitat, est particeps
iusticie, quando ea admittit(?), ideo quia contraria opposita que Christus in no-
bis efficiat diligens et facias. Et quod omnibus hijs colligitur. Cum in hoc
participio consistit humane vite beatitudo. Beatus enim est qui omnia que vitat
et facit refert in Christum cuius auctoritate et adiutorio facit. Particeps quoque
his quibus cadit in partem et in hereditate Christi. Hec enim dominus innuit, cum in
persona sua dicat: Particeps ego sum omnium timentium te et cetera. In
[illegible] isto. Iam videas quomodo isti versus in sensu morali
qui est participacio bonorum operum, et quo intelligitur hec, quod unus
aliquis potest esse particeps bonorum aliorum. Et Ambrosius vult velle
quod participacio talis non convenit nisi membris inter se et cum Christo
capite connexis. Dicitur enim sic: Sicut membrum dicitur esse particeps totius
corporis quia est connexum corpori, sic connexus omnibus timentibus deum
et custodientibus mandata dicitur esse particeps omnium factorum que operabitur.
Ex quo arguitur quod aspernacio plurali dicitur esse alienis, qui volunt
esse aliorum bonorum participes. Unde ad illos qui in se confide-
bant tamquam iusti et aspernabantur ceteros loquitur dominus in evangelio luce 18
Et concludit eos a participio iustificacionis. Unde dicit hic Ambrosius
non dicat unus alteri, id est pauperi divites, ignobili nobilis, non es
de corpore meo. Non dicat egro sanus, non fortis debili, non imperito
sapiens non est necessarius. Et Gregorius libro moralium dicit: Bene sanctus
gratia cui plures divites subiacet, pauperes non repellit, cum fortes
humiliat venire ad se, debiles non recusat, cum nobiles colligit
et ignobiles apprehendit, cum sapientes suscepit, stultorum im-
periciam non contempnit. Racionem ponit quia qui in ecclesia videntur
tales ymo qui apparet per eos maiori indigent honestate et [illegible]
humiliacioni sint presidio fulciendi. Ideo premittitur quod valentibus ve-
nire ad participium humilitatis necessaria est humilitas, quia superbia par-
ticipium impedit bonorum communionis. Unde Ambrosius dicit hic: Vi-
de quam verecunde propheta loquitur. Non enim dixit particeps sum omni-
um timentium te, sed omni timenti te. Posuit se quasi in ultimo inicio
quia inicium sapiencie timor domini. Constituit se inter iudices humi-
litate non veteranos docere superaret. Tercio sequitur quod par-
ticipare volentes oportet esse connexos non solum timentibus mala

sed quod mala bona operantibus / et ideo dicitur in littera timentium et custodientium
mandata. Dicit enim hic Ambrosius sicut timor virtutis sit iuxta illud
Timete dominum omnes sancti eius / sed si talis timor non est servilis non
pertimescit formidine ignavie et torporis / ille est ergo consors sancti
timoris / qui devotus est corde et strenuus in opere hec ille. Ex quibus
sequitur quod participare volentem bona aliorum / necesse est cum eis habere
unitatem affectionis. Et ita quod ponit Ambrosius particeps ego sum omnium
timentium te et custodientium mandata tua. Recipio in me, cum gau-
dentibus congaudeo / dolentibus condoleo, dampnum illorum reputo meum
/ comodum illorum computo meum. Et subdit magna sublimitas hec
omnium affectionum participare, quemadmodum hoc operum apostolus faciebat qui omnibus
omnia factus sum. Et subdit quis infirmatur et ego non infirmor
quis scandalizatur et ego non uror. Et hec unitas corporibus
oritur / cum enim non confidit in se et nullum spernit / sed se humiliter subdit ad ceteros
/ omnibus devotus ita omnibus compositus / sequitur quod talis omnibus est co-
nexus. Ex quibus patet quod ad participantes mutua subministracio requiritur.
De qua dicit apostolus multi unum corpus sumus in Christo / singuli autem
alter alterius membra Ro. xii. Ubi glossa sic humani corporis exemplo
docet nos per diversa dona invicem subservendo unum esse corpus in
Christo. Ex quo innuitur omnia sicut habere. Ideo membra curam gerere debent
quia invicem nostris officiis indigemus. Et glossa infert ibi quia a mutuo
servicio nec maior nec minor excluditur / quia singuli sunt membra sin-
gulorum. Ex quo concluditur quod participare volentes eorum in unione
celeste esse / in qua est compaginacio unitatis / in qua est suste-
tacio onerum / ne aliquis cadat / in qua est suppletio defectuum / ne
aliquis deficiat / in qua est confortacio debilium / ne aliquis de-
speret / in qua est habundancia omnium / eo quod in caritatem dividens operatur
spiritus dividens singulis prout vult. Et advertendum quod multa re-
quiruntur / ad hoc quod aliquis sit in caritatis unione. Primo namque re-
quiritur abiectio mundi / abnegacio sui / et carnalitatis compressio
/ quia solum datum est filios dei fieri / hiis qui non ex sanguinibus
/ id est viciis / neque ex voluntate carnis / id est carnalitatis / neque
ex voluntate viri / id est propria voluntate / sed qui ex deo nati sunt / per-
secuciones paciuntur. Et non enim egyptii iudeos premites perseque-
bantur ita hii [illegible] qui [illegible] a talibus persecuciones paciuntur. Ideo
secundo ad unionem requiritur recursus ad intercessiones sanctorum. Dicit
enim homo non habens in se confidenciam / sed recurrit illuc unde veniet
auxilium sibi iuxta illud levavi oculos meos in montes unde veniet
auxilium mihi. Et quia sancti qui sunt in hoc seculo / et ipsi indigent
auxilio / ideo nobis fluctuantibus non sufficiens veniet auxi-
lium. Ideo 3o requiritur ingressus per consideracionem in regnum celestis
patrie ad postulandum ab eis auxilium. Dicitur enim 2a Cor. 5
In terrestris si domus nostra corrumpitur habemus domum non manu-
factam in celestibus. Ex hiis oritur universalis confidencia in
deum. Deus enim sit dispositi ad intercessiones sanctorum et bonorum.

Ad hoc quod aliquis sit in unione caritatis multa requiruntur

Et quo pertinet hec specialiter ad eos et ad secularis hom.

non permittit elevari prosperis / neque deici adversis / quod hoc sen-
ciens in domino deo gloriatur cum mihi evasit secundum Aug. / Et ideo hiis
oritur filialis timor / caritate includit / quia multe aque tri-
bulacionum non possunt extinguere / ideo secundum ista caritate opus est para-
cum paciencia opus est lacrimarum effusione / per quam homo paciens
ex caritate purificatur ne deo displiceat / Et sequitur has virtutes
perfecta humilitas / quam David propheta describit dicens / Domine non est
exaltatum cor meum / quod fit / cum homo cogitando nullum sibi
bonum attribuit / neque elati sunt oculi mei / humilitas exterior consistit
in gestu exteriori et maxime atque in oculis / neque ambulavi in
magnis scilicet operibus mundi / quia abstinere a mundanis humilitatis
est / neque in mirabilibus super me / quia ad parva opera bona se
tenere humilitatis est / Multi enim adhuc levi cibo indigentes ad
solidum currunt / et quia eo uti non possunt pereunt / Ex perfecta autem
humilitate sequitur sollicitudo de salute cuiuslibet proximi / quia ex
timore et caritate ex paciencia et lacrimarum effusione / et ex perfecta
humilitate / quilibet tenetur esse curator et custos proximi sui et dehinc
sequitur compaginacio fidelium adinvicem / que dicitur unitas ecclesie

3a q°

Ex quibus patet quod multa requiruntur antequam aliquis sit in sancta ecclesia
unione / quia unitas hec non est naturalis / sed est graciosa et virtuosa
et est opus supra naturale / et supernaturale / quia est regnum et unio fi-
delium / ex quo ergo est supra naturam gratia oportet admittere / per quam in
illam volunt ascendere / Ex quo est graciosa oportet ad eam assequendam
opus est virtutibus / Nam ubi est gradus sine caritas / ubi et virtutum
plenitudo / ut vult Aug. / Ex quo opus est spiritus sancti / qui venit
et dividit singulis prout vult / quia diligencia opus est / ut quilibet
gradum illa quam accepit alteri subministret / Ex hiis enim participacio pro-
cedit / Hiis sic suppositis pono secundam conclusionem / Stante sancta ecclesia unione homo
unus fit particeps bonorum alterius / Ista conclusio est de intencione hec
lectionis / quia si unus homo potest esse particeps bonorum alterius hominis
ut dicit prima conclusio / Et homo iustus fit particeps bonorum ipsius Christi
ut dicit secunda conclusio / Tamen unus homo non possit esse particeps bo-
norum alterius / Ex quo bona Christi sunt maiora quam aliorum hominum
et caritas que omnia bona spiritualia facit communia / maior est
virtutis / quam peccati iniquitas / Unde plus dicit prima Cor. iii omnia
sunt vestra vos autem Christi / Dicit enim Aug. Hec est natura caritatis que co-
munia propriis / non propria communibus anteponit / quia non querit que sua sunt
sed que omnium / Et ad idem facit Greg. xxviii li. moralium / Unde
per caritatem singula sunt omnium / et omnia singulorum / Ex qua conclusione
sequitur primo / quod participacio bonorum non solum provenit ex imitacione
corporali / quia non solum per se sed operibus ille cum opus bonum imi-
tatur / Dicit enim Glosa super illud Judas Machabeus secesserat
in locum desertum / ibi inter feras in montibus vitam agebat cum
suis feni cibo vescentes ii Machabeorum v° Judas preceptum dei
in fide et dilectione legitur servasse / legem zelando cum

descendisse / in montibus versabatur quia sectorum sequebatur eorum
inter feras manebat quia eligens vitam deo placitam mores bestiales
conprimebat / Unde et utitur ea pabulo que per vicent se
famisse actum duxit / qualiter in deficienti cum victu nutritus
fame non sentiret penitentia / Et sequitur eius actum lectio nobis
proficit solum si constantie eius et sobrietatis virtutes imitari
valemus / Sequitur 2o non tantum bonorum cooperacio facit participacionem bonorum
aliorum quoniam qui malis cooperantur partem habebunt malorum
ut supra dictum est / Sic ergo et bonorum cooperatores eiusdem
merces si ubi compatimur alicui ergo et congaudere eidem si quis est
socius tribulacionum ergo et erit consolacionum / Unde non enim super illo
solite effici participes eorum ad Ephe vo dicit Alexander si enim socii in malo opere et pena
socii in bono opere et in bono eris / Sequitur 3o quod sola dilectio — ... Sic si eius socii
caritatis apta est facere in bonis participacionem hoc est Gregorius in
Registro gaudeat sic hoc est in me in magna consolacione quia opus
scimus quod in me non habeo in te diligo / et quod de tuis actibus multa
exultacione gaudeo / illorum que mea sunt per laborem / mea sunt per ca-
ritatem / Et post pauca subdit nostra sunt que et si imitari non
possumus in aliis amamus / quia amantis sunt que eciam amatur in
nobis / Ex quibus patet quod virtute caritatis bona que sunt aliorum
per laborem nostra sine labore efficiuntur hoc eciam est in forma
Gregorius 3 supra / Non tamen inmodo est sic / quod aliquis premiatur
per laborem alterius eciam bona non prestabit manipulos suos et retribuetur
ex suis operibus / Sed sic opus quod facit unus potest esse sine la-
bore alterius / quia sit aliquis tamen meritum ut amplius / meritum bonum
quod facit alter diligendo quam alter id faciendo / Opus quod ille
facit non sic sit meum quod esse in meritorium sicut illi sit meritorium
qui facit / sed dilectionem meum efficitur quia eum id diligo / et eadem
lector in eo sit causa et obiectum mihi in (...) illud meritorie
meum dicitur quod mihi sit delectabile et utile / Et ex hiis possumus
accipere quod bona proximorum que eis sunt nociva ex opere
nobis proficua possunt esse ex caritate / Et ita plus meretur / Dici nostra
quam eorum sermonum si quis predicat pro vana gloria sive elemo-
sina largitur / Ego de illa fructuosa predicacione et de illo opere
pio gaudeo et delector / et deum laudo et ita faciendo mereor
et non cum per laborem predicatoris et id opus non solum non meret
sed in peccata incidit et in penas / Sed hic queritur de indulgenciis

De indulgenciis

quia ex quo homo sit particeps bonorum que fideles faciunt / et
hoc per caritatem / quod opus est de indulgenciis / quia quando homo
est in caritate sive indulgencie dantur sive non / est participans
solum illorum bonorum operum / Dicendum advertendum quod bona meritoria non
solum sunt meritoria premii celestis / sed eciam sunt satisfactoria pro
pena temporali / Commutacio quoque bonorum racione caritatis in
omnibus non potest transire in alium quo ad meritum patrie celestis / quia
hoc beneficium non potest alteri dare bonum suum / nec deus premiat

In celo unum pro beneficiis aliorum / sed unusquisque recipiet pro ut gessit tantum aut ad satisfactionem pene temporalis hoc potest communicari aliis qui sunt capaces illis communicatos / Et hec si triplex de quanto plus aliis communicat de tanto per illa opera de satisfactione minus habet aut modum ex pradicis circa tractatum de indulgenciis

Iste ergo dicat particeps ego sum / In quo fatetur se in caritate fuisse cum timentem te scilicet corde / et custodientem mandata tua opere / tantum tam interiorum / quam exteriorum operum sit particeps

Et notatur timor precedit custodia / quia qui timet deum nichil negligit / sed omnia facit / et ~~tradit custodia~~ Et advertendum quod ponitur unum de septem donis scilicet timor / qui est omnium bonorum initium

Et una de virtutibus scilicet obediencia / quia ex virtute obediencie custodimus mandata divina . ad designandum communionem omnium donorum / et virtutum

Misericordia domini plena est terra iustificationes tuas doce me

Supra ostendit se habuisse promptitudinem communionis cum aliis

Dicit particeps ego sum / hic declarat divine misericordie plenitudinem sine qua unio quecumque profectum habere non potest / Vel sic dictum est supra / quod efficacia resistendi in temptationibus provenit ex participacione bonorum alienorum / hic declarat quod magis erat tamen hoc ex misericordia dei . qua repleta est omnis terra / misericordia enim dei est . quod in temptationes non incidimus cum temptamur / iuxta illud Dominus protector vite mee . a quo trepidabo / Vel sic supra declarat quod non deberet in ministeriis relinqui / sed eripi / et si non propter sua merita propter aliorum merita quod participes . et cetera / hic declarat decuit hoc sibi debere fieri ex plenitudine misericordie dei / qui ex sua habundantia sue pietatis . cum quolibet est in tribulacione / eripit eum et glorificat / Vel sic supra confessus est quod tribulatus erat non dicebat sed erigebat fuisse ex gratia id est ex misericordia eius prout meritorum id est particeps ego sum / hic recognoscit quod in cordibus electorum et peperit effusa est effusa in nos divine misericordie plenitudo

Et notandum quod hec pro declaracione litere Misericordia divine misericordie plenitudinem quia nichil resultat ex dimissione culparum penarum . ac largicione bonorum / sed quamvis vitas ex ipsis que ex opposito est adhuc tamen referunt / et patet quo ad primum / quia deus quicquid est in culpa remittit imponens . enim . est adeo peccare dimidia venia / In dimissione ergo culpe est plenitudo divine misericordie / Similiter in remissione pene / In quo enim deus non letatur in penis nostris ut Augustinus dicit . et ad illarum remissionem promptus est / promptior enim . est remittere quam nos velimus a penis liberi esse / Et quis dubitat quod deus est plenus largitor omnium bonorum / qui dat omnibus affluenter / et non improperat / est ergo quod dicitur Ergo omnino videtur esse verum / quod si misericordia eius terra esset repleta / hic iudicium et veritas locum non haberent in terra / cum tamen propheta dicat Iudicium dei in populis

Circa quod queritur de tribus. Primo quid sit indulgencia, et in quo consistit, et unde sumitur. Et quibus prosit et ad quid valeant. Dicendum primo quod indulgencia est remissio pene pro aliis peccatis actualibus debite aliquo inito suffragante dispensato ex thezauro ecclesie, secundum diffinicionem predictam. Dicitur remissio in genere, et differt ab omni alia diffinitione. Nam in hac diffinitione ponitur pro genere. Et dicitur indulgencia est remissio [illegible] eius quo ad penas debite ad differenciam remissionis culpe. Quia remissio culpe non dicitur indulgencia, sed potius absolucio peccati, que fit per contritionem et confessionem. Inito aliquo suffragante ponitur ad differenciam pene satisfactorie per graciam prime remissionis, que remissio pene non dicitur indulgencia, sed potius remissio satisfactoria. Dispensato thezauro ecclesie ponitur ad differenciam remissionis pene inito actu viatoris facte, sicut quando unus pro alio orat vel ieiunat seu elemosinam dat, et ille pro quo ieiunat absolvitur a pena qua debebat. Tunc illa remissio pene satisfactorie non est indulgencia, eo quod non fit dispensatio, [illegible] dispensato ex thezauro ecclesie. Sed unde procedit iste thezaurus et quid [illegible] eo quod non [illegible] est [illegible] thezaurus ecclesie. Sed unde procedit et quis thezaurus ecclesie. Dicendum quod solus est [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] quod procedit [illegible] quod thezaurus ecclesie. Quia solus papa plenariam habet potestatem. Sed autem alii prelati limitatam, quam solus habet plenitudinem potestatis. Alii vero prelati vocati sunt in partem sollicitudinis, [illegible] potestatem generaliter. Alii vero non [illegible] eius [illegible] et quia [illegible] [illegible] pontificalis officii [illegible] et soli ab eo [illegible] [illegible] solius eius nutu concessum est indulgencias facere. Per quod clarius quod per thezaurum ecclesie intelligitur [illegible] quod est infinitum, et omnium sanctorum supererogationibus [illegible] pro [illegible] viatoris qui propter fragilitatem [illegible] et multiplicitatem culpe non sufficiunt satisfacere pro remissione pene debite. Alias secundo quod [illegible] de indulgencia [illegible] nulla est culpe et pene, quia indulgencia solum respicit penam et non culpam, et ideo [illegible] quia aplicatur dando indulgenciam [illegible] remissionem culpe, quia bulle solent dicere [illegible] et confessis [illegible] quod [illegible] indulgencias a pena et a culpa sumuntur indulgenciam [illegible] [illegible] [illegible] contracta. [illegible] quia [illegible] indulgencias [illegible] [illegible] remissionem [illegible] pene vel culpe. Circa quod advertendum quod ad dispensandum thezaurum ecclesie requiritur [illegible] dispensandi [illegible] et unio [illegible] ad deum cui dispensatur. Et ideo dispensandi [illegible] [illegible] [illegible] ad honorem dei et utilitatem ecclesie et salutem proximi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indulgencias [illegible] est honor dei et ecclesie, et salus proximi. [illegible] [illegible] quod [illegible] potestas [illegible] debeant fieri indulgencie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potestas [illegible] indulgencias dispensare legittime, [illegible] quia [illegible] fit [illegible] et sancti thezaurum ecclesie [illegible] [illegible] corpore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ea que desunt passioni Christi in corpore suo ecclesia [illegible] militante. Sed [illegible] ubi est iste thezaurus ecclesie [illegible] aplicando dat indulgencias. Unde quod [illegible] est [illegible] habere a qua papa capit indulgencias effective, et in ecclesia militante [illegible] [illegible].

Quibus autem indulgencie prosunt, [illegible] [illegible] valet et [illegible] [illegible] ecclesie et [illegible] [illegible] dei ad remissionem pene per contritionem et absolucionem et confessionem, sive sit [illegible] sive [illegible] aut [illegible] valet. Est [illegible] [illegible] iusticiam qua [illegible] [illegible] [illegible] supererogaverunt ad mensuram debitorum suorum. Et [illegible] [illegible] [illegible] iuste sustinuerunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tanta [illegible] [illegible] [illegible] debita pena [illegible] indulgenciam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] passionum [illegible] indulgencie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] forma indulgencie et [illegible] [illegible] indulgencie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro defunctis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indulgencias [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ubi

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alii prelati

[illegible]

[illegible]

vitas

[illegible] ... domino petro ... [illegible]

[illegible] ... vita [illegible] ...

[illegible] suffragii [illegible] ... plenam habent super eos [illegible] ut per valeat

eis [illegible] forma indulgentie [illegible] ... non posset

[illegible] per indulgentias in aliud [illegible] ... ad [illegible] ecclesie

[illegible] ... non potest fieri remissio pene [illegible]

culpa et ideo eis per indulgentias non remittitur culpa existenti in mortali peccato non remittitur

eis per indulgentias de pena [illegible] ... in mortali peccato faciat illud quod [illegible]

in forma [illegible] faciat quia bona facta in peccato mortali [illegible]

[illegible] ad [illegible] et ... ad susceptionem remissionis peccatorum [illegible] Attamen

[illegible] indulgentias valere [illegible] in mortali culpa [illegible]

[illegible] ... ut valeat eis [illegible] ad quod dispensant [illegible]

ut remissio pene [illegible] ... ad veri [illegible] vicarii [illegible]

ecclesie per dispensationem indulgentias legittime [illegible] ... sancti thome

[illegible] ... et [illegible] ... dispensare

[illegible] ... pontifex habeat plenitudinem potestatis [illegible] ... dispensationem indulgentias

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... indulgentie non legittime dantur [illegible] ... causa [illegible]

[illegible] ... non [illegible] ... possimus [illegible]

[illegible] ... plenitudine potestatis potest dispensare indulgentias [illegible]

[illegible] ... thesaurus ecclesie [illegible] ... infinitis [illegible] meritis [illegible] et sanctorum

[illegible] ... apostoli [illegible] plenam potestatem dispensandi ipsum [illegible] dispensatio [illegible]

large [illegible] attendens honorem dei et utilitatem ecclesie et [illegible] salutem [illegible]

et si [illegible] in mortali peccato, nichilominus tamen [illegible] dispensatio indulgentias [illegible]

[illegible] peccatum mortale non tollit vicarii [illegible] ... negando [illegible] ...

[illegible] ... vicarii et pastor ecclesie [illegible] ...

[illegible] peccatum vicarii tollit peccatum mortale [illegible] ... potestas dispensandi indulgentias

[illegible] ... potestate [illegible] ... pontificis potestate [illegible] ...

[illegible] ... negant eis [illegible] ... peccatum mortale vicarii [illegible] et [illegible] negant [illegible]

[illegible] potestatem dandi indulgentias [illegible] ... [illegible] ... indulgentie

dare legittime possunt remittens pene satisfactionem [illegible] ... indulgentie pendi

[illegible] et culpam [illegible] ut [illegible] ... absolucio a [illegible]

[illegible] ... indulgentias [illegible] debitum solvat [illegible] ... collata

[illegible] ... quia [illegible] potestatem [illegible] faciendi in persona [illegible] ...

ubi [illegible] et ego quod donavi in persona [illegible] ... paulus [illegible]

facere [illegible] et [illegible] ... potestatis [illegible] ... tertia [illegible]

[illegible] ... indulgentias et dat [illegible] ...

[illegible] ... indulgentie sicut valent

ad forum ecclesie sic valent ad iudicium dei [illegible] ... petro

datum ut quod [illegible] dimitteret dimittetur in celis [illegible] ... solvere

[illegible] et solutum [illegible] ... indulgentie [illegible]

[illegible] de pena satisfactoria [illegible] ... est quod

[illegible] ... indulgentie [illegible] ... valent [illegible] ... xl

dies vel x annis indulgentiarum valent [illegible] ... valent [illegible] xl

dies vel x anni [illegible] ... taxatorum [illegible] ... sive

[illegible] ... purgatorii [illegible]

[illegible] ... purgatorio et [illegible]

[illegible] ... indulgentie

[illegible] valet [illegible] ...

[illegible] ... xl dies vel anni [illegible] tamen plus valet

[illegible] ... fervore [illegible] et labore [illegible] ...

valet ~~indulgencie~~ plus ~~quam illi plus valet illi qui se ad eas magis~~ disposuit ergo omnibus
respectiue vel decem indulgencie dati tamen equaliter valent eis vel decem prime in pure facte
non tamen equaliter valent omnibus sicut uel decem prime valent duobus tamen propter dicta
Sed quia hic facit instanciam propter dicta quia eciam indulgencie tamen valent quantum sonant ergo tamen
valent petro morati rome quantum valent paulo venienti de polonia quia venit cum magno
labore videtur iste doctor quod ad quantum quanto magis se disponit quis tanto indulgencie plus
valent ei / sicut tamen tamen valent quantum videntur de iure sonare / Et quia paulus veniens
de polonia magis est dispositus ut supponitur quam petrus moratus rome / videndo quo animo
disponendo penitere in eo quod plus laborauit petro / ideo plus sibi valent tenet paulus
Et tamen quia tamen propter dicta eciam non imperat datum sed recipit fructus non magis imperat [illegible]
et fidei deuotorum quam dati [illegible] Ex quibus eciam concedo quod petrus ~~opus~~ ~~rome~~ moratus rome
~~et paulus veniens de po~~ meretur tantas indulgencias quantas meretur paulus veniens de polonia / probatur quia
quia tamen vel magis mereri dependet non a via longiore aut periculosiore / Sed apparente dantis
qui dat indulgencias ut suppono equaliter omnibus hic vel hic facientibus ut hic conuenit / concordat
[illegible] quia eciam non sit patrat prime suppono / 3° ~~[illegible]~~ concludunt [illegible] quod licet
[illegible] mortalem culpam valeant [illegible] ad [illegible] gracie / non tamen ad remi-
ttendam penam satisfactoriam / 4° hic dicunt probatur 1a probatur contra quia indulgencie [illegible]
[illegible] mortalem aggrauatorem ad confessionem que delet culpam / 2a [illegible] quod [illegible]
mortalem culpam per indulgencias non concedere remissione pene debite / probatur quod remissio pene
propter remissionem culpe [illegible] dant indulgencias [illegible] confessores [illegible]
facit [illegible] / Et ex alio probatur quia [illegible] / quia indulgencie solum valent [illegible]
sed [illegible] in mortali culpa non [illegible] quia [illegible] absque [illegible]
[illegible] ad coll 3° Ex qua [illegible]
[illegible] mortalis culpa / non tamen [illegible]
[illegible] licet [illegible] indulgencias [illegible] sufficit [illegible]
[illegible] culpa [illegible]
[illegible] indulgencie [illegible] que stat [illegible] venialis culpa [illegible]
diminuat / 4° [illegible] quod [illegible] argumentando non [illegible] probatur supposito quod sit in peccato mortali
ergo [illegible] indulgencie ad [illegible] / tamen [illegible] est
2° [illegible] licet [illegible] culpam mortalem indiget indulgencia / tamen nunc ei est
adhibenda [illegible] infinitam penam que [illegible] indulgenciam
[illegible] quia frustra fit [illegible] non sit capax [illegible] indulgencie
[illegible] / Ex quibus omnibus colligitur [illegible] ad [illegible] culpis / quod [illegible]
remittet penam satisfactoriam valeant [illegible] mortalis culpe
[illegible]
est [illegible] ex quo [illegible]
~~Sed~~ [illegible] [illegible] satisfaccionem [illegible]
[illegible] / Ex quo
[illegible] pena purgatorii [illegible]
[illegible] / Alio [illegible] pena purgatorii [illegible]
[illegible] remittitur [illegible]
[illegible] satisfaccione / quod sit [illegible] / [illegible] plures [illegible]
[illegible] / absque alia satisfaccione [illegible] ad soluendum / Sed multi [illegible] quibus [illegible]
[illegible] / ille [illegible] non obligatur ad [illegible] / ergo dato quod [illegible]
indulgencie tamen remittitur [illegible] penam purgatorii [illegible]
[illegible] satisfaccionem [illegible] a sacerdote iniunctam [illegible] penam [illegible] non minorem
[illegible] et [illegible] dato quod [illegible] penam [illegible] ad [illegible]
[illegible] a sacerdote [illegible] quibus [illegible]
[illegible] sibi fuit iniuncta a sacerdote [illegible] indulgenciam / tota
debite [illegible] et confesso [illegible] indulgencias vel [illegible] quibus [illegible]
eodem die [illegible] incipiat [illegible] a sacerdote iniunctam tunc planum est quod per indulgenciam

ab[illegible] satisfa[illegible] [illegible]

pena purgatorij illi homini debetur / patet ex supposito / quia tot anni sibi remittuntur ad quot annos ipse obligabatur

2o ipse dicit quod homo per acquisitionem indulgencie non potest purgatorium penitus effugere absque alia satisfactione / patet quia absque concludit omnem actum nostrum quo dimittitur pena etiam debita peccati quod potest probari quia nichil potest concludere illud quod ratio presupponit remissionem / que fit per penitentiam contritionem / confessionem / actionem et bonorum / quia tunc in mobilibus peccator non potest capax indulgencie contritionem / quia per remissionem que fit per indulgenciam presupponit contritionem qua peccator mobilis iustificatur et per quam presupponit aliquam remissionem seu diminutionem pene debite peccato / quia magna pars pene remittitur in contritione vera hic etc.

De valore dicitur quod indulgencie valent ad remissionem residue pene que remanet post contritionem et confessionem et satisfactionem / non solum remissio pene spiritualis conceditur seu operibus dimittitur / sed aliunde solvitur et quasi recompensatur ex thesauro ecclesie qui integratur ex operibus videlicet excessivis fidei / et virtutibus totius ecclesie et ex habundanti merito passionis Christi et martyrum / ad hoc autem quod indulgencie valeant tamen quatuor requiruntur duo ex parte dantis scilicet auctoritas et racionabilis causa / et duo ex parte recipientis videlicet vera contritio et debita confessio cum observancia illorum que continentur in forma indulgencie / Et quo circa et quibus valeat indulgencias obtinere quod fit dicitur / quia de vere contritis et confessis quod quilibet valeat indulgencias obtinere quod ... non observantes formam indulgencie non consequuntur indulgencias ... volentes

2o quod ... non ... alias non potest ... voluntas reputatur pro facto faciendi ... adimplendum ... reputatur ... ad remissionem pene per indulgencias obtinendam

fuo. Sed consequencia tenet, quod misericordia plena iudicium concludit et vita
tem in promissis. Si enim deus iusto iudicio punit aliquem prout
promittit, videtur quod non plena misericordia sibi ostendit. Et similiter
hic. Hec prima primo tangit domini misericordie diffusionem. Secundo coherenter cum
cepta fiducia porrigit peticionem, ibi: Doce me. Nec sic primo
misericordiam ostendit commendat, ibi: misericordia. Secundo eam ab humana se
gregat, ibi: Domini. Misericordia enim hominis est aliene miserie compassio,
sed misericordia dei est aliene miserie relevacio, ibi: Domini. Non enim cor miserum
habet nec patitur, ex quo summa felicitas est et delectacio. Tercio illius
habundanciam ex premittit, ibi: plena est. Misericordia enim eius super omnia opera
eius. Et non modo habundat in terra, quia in illa sunt maiora opera
eius. Sed dicit plena est terra, quia dicit terra plus celum et celi
celorum. Quarto ostendit dei misericordiam non excludere ipsius iusticiam,
Doce me iusticias, quasi diceret: Et si plena est terra misericordia tua, tamen doce
me, ne obliviscar iustificaciones tuas. Iusticia enim et pax se
mutuo osculantur, sicut misericordia et veritas sibi obviam pro
cedunt. Notandum ab illo versu [illegible] posuit tredecim consolaciones

// memor esto

ex quibus in hoc versu concludit domini misericordie plenitudinem. Con
solabatur enim futurorum expectacione. Secundo ex preteritorum collacione. Tercio
ex legis firma adhesione. Quarto ex iudiciorum consideracione. Quinto
ex iusticie delectacione. Sexto ex dei memoria in adversis
et legis observacione. Septimo ex dei et sue legis pre omnibus
eleccione. Octavo ex devota et fiduciali oracione. Nono ex affeccionum
suarum in deum conversione. Decimo ex leta ad legem obser
vanda promptitudine. Undecimo ex legis inamissibili recor
dacione. Duodecimo ex vigiliarum et legis divine frequentacione.
Tredecimo ex bonorum eorum amore. Et ex hiis concludit domini misericordie
plenitudinem, [illegible] ipsius, sic quod si omnia [illegible] se facta misericordie
domini attribuit, et omnia eius plenitudinem concludit. Et queres
[illegible] quod homines nec non [illegible] respectu aliquem ad futurum,
[illegible] quia unus est hominum et iumentorum interitus, et equa utri
usque condicio. Moritur enim doctus pariter ut indoctus. Dicit enim futura
aliqua sunt determinata a natura, ut illa industria hominis immutari
non valent, sicut ut in pluribus sunt contingencia. Illa prece
scire non valet, sed ut in pluribus eveniunt certificare nequit.
De hiis autem que post hanc vitam eveniunt naturalis sciencia non
disputat, immo valde confusa. Et sic homo quod de expectacione
futurorum est in dubio, quia est ipsius spei que non confundit. Et
quo habetur consequenter quod bonorum [fruenda] petitum [illegible] futura [illegible] non
est datrix, quia, si non esset, nulla sicut et illa summa futura,
quia iusticia dictante premium iusto debetur, et tamen dicit apostolus:
Gratia dei vita eterna. Ubi vult quod totum est gratie, quo merentur
futura mercede, et sic habemus quod [illegible] sufficiencia [illegible]

ysa. lxiiij et j cor. ij

est grossa / Secundo, similiter dulcedo nec similes excedit. Iuxta
illud ysa.: oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis a-
scendit, que preparavit deus diligentibus se. Quia et illa media
excedunt naturalia prout declarat beatus Thomas contra gentiles. Tertio
quod ultimo infertur, quod sive homo incipit, sive graduat, sive opus
ad finem deducit, totum ex dei misericordia procedit. Sic enim incipit
/ misericordia prevenit, iuxta illud: misericordia eius preveniet me. Sic et consummat, iuxta
admirat iuxta illud apostoli: non ego sed gratia dei mecum. Sic complet me
est / secundum quod dicitur in psalmo: misericordia eius subsequetur me omnibus diebus
vite mee, usque ad mortem, ymmo et in illa non deserit ho-
minem. Unde si homo totum suum affectum committit in deum, ex misericordia
habet hoc dei, que se preambulus innotuit diligenti. Sic dei fidele
eo hoc prelegit operari in lege eius. Unde sibi hec nisi ex omni-
modo fit ut homo finis ad deum dilectum impleat ipsius voluntate
Et inde ex oritur, quod homo gratie in lege dei meditari et medi-
tacione conservat, quod eciam in adversis prosequitur, quod prosequendo dei iudicia
intuetur, illa intuendo in orationibus erga deum humiliat eorum. Tertio
Secundo quomodo eliciatur, quod misericordia dei non est in homine sine quadam
plenitudine. Unde dicit Augustinus super psalmo lxxxiiij: cui deus
ostendit misericordiam suam, iste est qui superbire non potest, dando ei miseri-
cordiam suam illi, quod quicquid boni habet, ab illo habet. Unde omne bonum quod
habet videndo conspiciat quod nichil de suo nisi est quod totum
ex dei misericordia est / et videndo hoc non superbit / non superbiendo
non attollitur / non se extollendo non cadit, non cadendo
stat / stando inheret / inherendo manet / manendo perfruitur
/ perfruendo letatur in domino deo suo, et erunt illi delicie quas
nullus poterit illi auferre. Tertio premotatur pomum hoc ratione prima
Si / plenitudo divine misericordie non solum est in celo, sed etiam in mundo
/ Quod in celo sit patet ex celi creatione / ex celorum multiplicatione / ex
eorum stabilitate / ex eorum magnitudine / ex eorum ornatus
repletione. Unde verbo domini perfecti sunt celi et omnis ornatus eorum. Item
verbo domini celi firmati sunt, et spiritu oris eius omnis ornatus eorum.
Et notandum est quod hoc omnia divinam bonitatem annunciant. Et quod
patet quod celum adeo non processit naturaliter / ratio est sicut filius unicus
patris procedit / sed processit ex dei voluntate
ac bonitate. Dicit enim in psalmo: deus omnia quecumque voluit fecit.
Non solum celum, sed omnia que in eo sunt, ex quo ergo misericordia est
et suum non fuit, ex diffusione bonitatis divine processit.
Secundo patet multorum naturalium spacio, ipsi celo misericordiam esse factam
ostendit adeo, quod ut dicit beatus Thomas in prima parte summe contra
eorum celorum presupponitur ad multas creaturas naturales, quod ad
mixtorum, ad propagacionem, ad multiplicacionem, ad motum divinitus ...

90 psalm.

et ad rerum sui creacionem Exº emparti eccl. mia / scz creatorem
ibi creatore / et potencia sibi / in magr in pro ough ererun
sunt / ibi boni sine malorum hunt / ibi sunt sortiti suos ordines
et distinctos / ex unde veniunt huc / et aliqui dña deo assistunt
omne illi celo pietas impressa est / ex quo est boni immedi
ata celo bonitatis / et ibi est per bus hunt distincte malorum cuius
sz quia mundus iste a dño deo factus est / ideo no dubium ut dicit
ra ps actionis / ex dñe mne plenitudo / que est in mundo / mundus
ni non semper fuit ad xvn primitus mundus fuit / et esse incepit
Dicit .n. Ieronimus prima dña sup Ezechie / Addnado / In
principio deus creavit celum et terram / hic moyses prophetavit de
principio in quo nomitas mundi traditur / et omnia que in eo sunt /
ex deo / ut ex fonte principium ut efficiente processerunt / in quantum ei
ut in fine generalem ordinatur / ideo omnia que in mundo creata sunt
bona sunt / scz quia deus ex quo est summe bonus / auctor ma
lorum esse non potest / Et Gen. j dicitur vidit deus cuncta que fe
cerat et erant valde bona / Et quia illorum que in mundo sunt
[illegible] quia deus ex quo est summe bonus / est plenitudo / ideo
ex dñe mne plenitudo sit in mundo / Et omnis dicit sicut
interpretandum / mia domini plena est terra / ex domini est terra / et
plenitudo eius / et quia ipse sup maria fundavit eam / et sup
flumina preparavit eam / Ex quo infertur / ex defectus creaturarum non
derogat plenitudinem mne dei / Racio quia creaturarum diminucio
et earum ordo necessario ut dicit lib. de dñat requirit hic ex una
creatura in perfectione deficiat ab alia / Commendat .n. diver
sitatem hic ex quelibet creatura est suis perfectionibus limitata
/ et hic una est posita sub alia / Ex quo .n. ex bonitas
illa / que in deo est simplicissima / in creaturarum diversitate
est diffusa / Illam enim effundit sup omnia opera sua / ps [illegible]
et si in mundo aliqua sunt turpia / ex hoc non est diminuta
mundi decoracio est / quia et si aliquid est turpe in ordine / in
se tamen pulcrum est / Vnde Aug. in lib. dña boni dicit / ex in rebus
[illegible] maior est pulcritudo in eius comparacione / symee — pul
critudo deformitatibus dicit / Et Aug. dicit x vj lib. de civitate
dei de monstris / licet in rebus monstruosis sit defectus / a deo
hic sunt / qui novit universitatis pulcritudinem / Et quod sunt
similitudine / vel dissimilitudine / equalitate / vel diversitate
[illegible] contexit / et nichilominus ipsa res a deo est / sz defectus
a defectibili principio / 2º Et licet ex mala ex modica esse
dei mundi commendat / ex et si mala in se deformia sunt
boni artificis sapienciam ostendunt / et ecce ex mala summe op
posita ad ordinem universi pulcritudinem ostendunt / Dicit
n. Aug. xjº lib. de civitate dei / sicut contraria contrariis op
posita reddunt sermonem pulcritudinem / ita contrariorum op
posicione seculi pulcritudo consistit / [illegible] xxx in [illegible]

Margin (left, beside line 17): vidit om ... [illegible] fecit

Margin (right, beside line 6): [illegible]

contra bonum / et contra vitam mortis / et contra penam peccatorum / et sic intuere
in omnia opera altissimi bina et bina / et unum contra unum / nec enim
deus aliquem angelum bonum malum, ut hominem futurum esse prescivis-
set, nisi pariter nosset quibus eos bonorum usibus commodaret. Et
sic ut dicit [illegible] in scripto 2° [illegible] multi et senecti de-
terminantur / hoc est solum in accidentalibus / de quibus magis vel
minus diminuitur in mundo per accidens peccati. De tanto mundus dicitur magis et minus
senescere et augeri vel minui in sua pulchritudine / sicut et anime sancte
secundum actuales voluntates / quibus magis pulchre sunt / sed tamen
essentialia non variantur. Ita et pulchritudo mundi essentialis per-
severat / licet quod in mundo sunt plura vitia / et quod san-
cta / tamen quo ad pulchritudinem generum et specierum est certitudo. Est
ergo mundus misericordia dei plenus / quia quem creat gubernat ac re-
git et conservat non obstante successione multiplici in cre-
aturis. Apparet ergo in mundo divine misericordie plenitudo / quia licet
qui in mundo sunt peccant, tamen vivunt / et si accedunt peccata augetur
vita. Et si blasfemant quotidie / tamen facit solem suum oriri
super bonos et malos / et pluit super iustos et iniustos. Et videtur
vocat ad correptionem iam inspiciendo tempus vivendi / iam per lectionem
iam per tractationem / iam per intimam cogitationem / iam per flagellum
correctionis / iam per internam consolationem / miserator ergo et mise-
ricors dominus et misericordia a progenie in progenies, a seculo et usque
in seculum. Hugo super [illegible]. Sed ne hec inducat presumptionem
de dei iniustitia. Subditur de ore misericordie iustificationes tuas. Ita
misericordia dei nec veritatem aufert iusticie / sicut nec veritas misericordie
pietate. Et ergo propheta videns tantam misericordie pulchritudinem ple-
nitudine / petit edoceri de eius iustificatione. [illegible]
Augustinus dicit: peccator cum deus parcit quod sibi placet cum
non punit / quod deus sibi similis est / cum expectat quod sue
iusticie est oblitus. Et allegat: hec fecisti et ta-
cui / existimasti quod ero tibi similis / arguam te etc. / contra
ergo edoceri iustificationes / utendo pietate dei / ne sibi sua
benignitate ac longanimi expectatione tezaurisaret
sibi iram in die ire. Unde miserator et misericors dominus
patiens et multe misericordie et verax. De primis misericor-
dis / iudicias quia et iustus gaudeas ad suplicia. Hoc vel
tum treme. Attende ne compiaris iustum quem modo contempnis
benignum. Sic ergo iam expeditum habitum de plenitudine divine
misericordie / quo ad hominem in perfectionem bonorum operum / de
plenitudine eius in celo et in mundo et proprie de ista ple-
nitudine / que relucet in mundi gubernatione. Iam videndum est
2° de plenitudine divine misericordie speciali in terra / quia dicit
propheta misericordia domini plena est terra. Et quia dicitur

Et 2m Augustinum in libro de diffinitionibus / misericordia est animi dolentis ad compatiendum aliis / et lugendum
ei de aliis / Et est differentia inter miseriam et miserationem / quia secundum Hugonem / misericordia est quasi fomes in affectu
[illegible] / miseratio quasi vinculus in effectu / accipiendo ergo misericordiam pro affectu compassionis ad indulgendum
miserandum [illegible] / [illegible] misericordia est duplex / scilicet humana et divina / divina est superior
et immobilis [illegible] deus [illegible] misericordie / [illegible] est tallis ita deus misericors [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible] est [illegible] / sicut [illegible] est fons [illegible] / sic deus est fons
misericordie et dulcoris / et sicut [illegible] amaros sapores / ita deus [illegible] adiunx//

Eccli xvi respexit dominus terram et implevit eam bonis suis singulis arboribus omnibus

De plenitudine mie in t'ra quo ad statum Haym desc'psit alle
gorice vidit terram .n. sunt viuentes in t'ra quorum aliqui sunt
boni et aliqui mali sicut et modo quorum sunt indiuidui viuentes
quorum ante sunt illos xpm sicut in mundo sunt hij militant xpo
dno Juxta id dei erat in xpo mundum reconcilians sibi Adeo non
dicatur. ut gregorius in prologo libri moralium quod nocturni spa
cium decedencium et succedencium stellarum cursibus illustrabile
quousque lucifer appareat Sic diuina dissensacio a mundi ini
cio quot iustos exhibuit tot sup' peccatorum tenebras quasi in
celo astra immisit quousque xpus verus lucifer veniens omnibus
primo quod omnes iusti xpm aliquo premeant radiaret Ex quo b. greg. dicit sic
Abel iniciabat eius innocencia / enoch actiones munda / abraham
obediam Jacob laboris tollerancia reges Sed eclesia omni pre
cedencium perfectos fressi dimisas / sed xpm omni bonorum plem
tudine habundasse dicatur n. sic xpm fuisse id bonum / d' quo
omnes boni essent / et quod omnibus prodesse potuisset / vnde p
factos spiritus in patribus erant dimisse / xpo diua erant. sic in
fuisse propterquod Augustinus quelibet sciam vocat spiritus nomine membri
/ sed xpo adaptat nomen capitis / quod membrorum quodlibet vni adomi
aptatur / sed in capite ponitur omnes sensus Ex quibus colligitur quod in
hominibus ante xpi aduentum erat multiplex diuine mie effectus / Sacra
est / quod in eis erant multiplices virtutes / quelibet .n. virtus moralis
et gratuita / est effectus mie dei ut notum est. Unde sunt ergo de
bitum quod sancti patres erat dno deo grati et accepti Unde et per
ea saluati sunt Si enim omne mandatum legis ut apostolus dicit erat
bonum. iustum et sanctum / et ipsi sancti mandata impleuerunt / quod est quod boni
iusti sancti fuerunt / et alijs virtutibus decorati Unde Gregorius dicit de
Job in prologo libri moralium dicit Cum humilitate tenuit / hospi
talitatem exhibuit / disciplina tenuit / mansuetudine cu
stodiuit / largitate elemosinarum amplexus est Et subdit Sunt
omnia mandata diuine perficiet. et ut dona dei deo sine nosset
sit datum est ei ut inter flagella grates ageret / ac inter
peccatis dicit quieret amaret Sunt sibi deuotus esse Augustinus dicit a
modicum ipsa eta b et sic incipit tercia Et quantus
dei illi genti promissiones fecit / quo corpore bella gessit / quo
eos protexit / quod eos eripiebat de corpore interdiccionibus
/ quo eis dedit aliorum possessiones / quod eorum persequebantur
inimicos / quod se fecit eorum deum / et eis sibi apparuit / contra
coram eis fecit miracula / quod ad eos misit scribas sapientes
et prophetas / multifarie namque olim loquens multis modis olim
deus locutus est patribus in prophetis Nouissime volunt
tamen apparent iusticiam et rigorem / et ibi bonorum de misericordie / et ibi malorum de iusticia / de quo dicit propheta
misericors dominus et iustus. et deus noster miseretur /

3a totalis ple-nitudo

quod eis nasci filium suum et locutus est eis in filio suo quem con-
stituit heredem universorum homine tunc divina una cum hiis agerent
plena sunt terre. Unde ergo [illegible] cognoscitur tunc erat pleni-
tudo nature cum deus complevit opus suum quod patraverat. Et dicitur de
primo requievit ab omni opere. Tunc erat plenitudo quo ad rerum
creaturarum multiplicationem quia perfecti sunt celi et terra et omnis or-
natus eorum. [illegible] Domini est terra et plenitudo eius. In hiis enim
deus ostendit potentiam suam dum creat, sapientiam cum ordinat,
bonitatem cum multiplicat. Secundo tempore misericordie a casu primi hominis cur-
rebat quando homini misertus est deus qui per peccatum ade dixit
non permanebit spiritus meus in homine in eternum quia caro est. Secundo
non [illegible] redemptionem insinuat. Et si nunc punivit diluvio, tamen miseri-
cordie est semine omnium reliquit in archa et considerando succes-
sionem legum et in illa successione divine cognitionis augmentum ut
non evanesceret immensitate misericordie eius. Et quia in Abraham segre-
gavit fideles ab infidelibus. Unde in Jacob et Esau quosdam
adoptat et alios reicit. Sicut dicitur Jacob dilexi Esau
autem odio habui. Hec est capitulo supra statim dicto [illegible] ad
[illegible] ibi plena sunt terre. Tertia totalis plenitudo divine misericordie
reservabatur ad tempus incarnationis divine. Unde dicit apostolus cum
advenit plenitudo temporis misit deus filium suum natum ex muliere fa-
ctum sub lege. Ex quibus sequitur quod aliquo modo divine miseri-
cordia ad homines tempore legis nature, secundum tempore nove. Tunc enim homines
adhuc habuerunt recentem memoriam creationis et ita deus regebat
eos solo naturali instinctu, sed cum temporis [illegible] est addidit eis instinctum
gratuitum. Unde tunc homines deum ut creatorem amabant. Et
post diluvium tempore longo recordabantur de illa deletione et
ita deum timuerunt, nec legitur aliquod datum preceptum re-
gulas hominis nisi in uno, quia tunc homines erant nimis
rudes non sic tempore [illegible]. Secundo sequitur quod misericordia maior cur-
rebat tempore legis scripte quam tempore legis nature. Tunc enim homines quasi
fuerant obliti deum. Unde tunc deus multa faciebat miracula
ut reduceret homines ad cultum et honorem sui tamquam creatoris
et hominum [illegible] sufficiebat inspiratio. Et licet deus tunc faciebat
multas [illegible] predictas, tamen nulla fuit universalis. Tertio
maxima pietas divina impensa est hominibus in lege nova. Unde
ipsa dicitur lex amoris, lex misericordie, lex veritatis, lex libertatis
vel lex salutis, in qua ut dicit sapiens renovata sunt
signa, immutata miracula et divina hominum pietate de-
victa. Unde [illegible] dicit in scripto [illegible] lex naturalis dictat
deum diligere quia creator [illegible] lex [illegible] est deus
et creator. Lex naturalis dictat diligere proximum quia in specie
similis et ab uno creatore processit. Lex [illegible] est

ad ymaginem dei / quia est filius in adoptionem / quia ab illo in
perceptionem hereditatis / Similiter lex moysi dicitur ad cavendum malum
[illegible] lex christi ad faciendum bonum per amorem / In lege veteri
vita in promissione / in nova in exhibitione / In lege veteri in
[illegible] sunt quo ad inchoationem / In nova quo ad perfectionem / Unde [illegible]
[illegible] iustitia vestra habundaverit magis quam scribarum et phariseorum
maior quam [illegible] erat divine plenitudo / [illegible] ita [illegible] hinc
[illegible] ad christi adventum / Hiis sic premissis ponitur [illegible]
[illegible] plenitudo divine [illegible] / nulli data est nisi
completis misteriis incarnationis / Ratio prima est quia facta est
plena participatio divinitatis / eo quod plenitudo totalis divine
[illegible] habitabat in christo [illegible] quam in nullo alio / Alia ratio quia tunc
ruina angelorum ex electis cepit reparari / Unde in psalmo dicitur Iudica
bit in nationibus implebit ruinas / [illegible] ille [illegible]
que casu angelorum facte sunt de locis [illegible] impleri debebant
Tertia ratio quia tunc universa creatura incepit perfectionem habere quam
ante non habebat / Ratio [illegible] quia [illegible] tunc homo
[illegible] commune cum universitate creaturarum unitus est divine nature
sicut fini suo / Et hoc universa creatura que in hominem ut
in suum finem ordinatur recepit restaurationem / Unde [illegible] ad Ephesios
primo dicitur Cum deo patri placuit in tempore plenitudinis in christo omnia
restaurare que in celo et in terra sunt / Ex qua questione habetur
primo quod sanctitas maior erat in christo quam in quocumque alio
homine / Et Daniel nono dicitur Sanctus sanctorum / Unde christus dicitur [illegible]
[illegible] singularis hominis et singularis sanctitatis / Et ut [illegible]
[illegible] anima [illegible] habuit dispositionem [illegible] sanctitati / Sed ut
glossa dicit super illud Ego sanctifico me pro eis / quia seipsum sa
tificat in sanctitate / ut ab ipso alii percipiant sanctitatem / quod de nullo
alio homine dici potest / Et nota secundum glossam hoc habebat / ut ob
viat quod christus contraxit est / Et non est contraxit propter aliquam
culpam / Sed ad ostendendam penalitatem assumptam / Secundo sequitur quod di
vinitas specialiter speciali modo habitabat in christo quam in quocumque
alio homine / Ratio / quia non solum erat ibi per conservationem qua deus
attingit a fine usque ad finem fortiter et disponit omnia suaviter
Sap. viii / Non solum per gratiam et caritatem prout habitabat in aliis
sanctis / Sed habitabat ibi corporaliter et completive et in utero per
sanctitationem et per unionem / Unde apostolus dicit ad Colossenses ii In ipso
habitabat plenitudo divinitatis corporaliter / prout in proposito
est / Et glossa super eo Hic homo in quo complacitum est deo
habitare in eo / Et corporaliter et personaliter unitus est ei / In quo
omnis plenitudo divinitatis habitat / Sicut [illegible] verbum est in carne / Verbum
caro factum est et hoc verbo in una persona copulatum est / Ex
quo sequitur quod divinitas habitabat intimissime in christo homine
et per unionem personalem / Tertio sequitur quod [illegible] non in christo

9o 2a

ad maximum fuit sublimata. Iacobus quia ad vincendum eum divina p[otenti]a
Tercio secundum Christus fuit caput ecclesie. Et ex quo in Christus
est quidem dignissimum et excellentissimum et in eo est plenitudo
omnium graciarum sicut in capite omnium sensuum, ideo ab ipso sicut a
superiori in alios fluunt gracie speciales. Et hec est capitulo ad Co
locenses primo, quod dicitur: ipse est caput corporis ecclesie. De quibus
Thomas ulterius, ex tempore incarnacionis dicitur videtur tempus plenitu-dinis
quantum ad ea que dicta sunt. Et ex parte hominum in plena percepcione boni
necessarii ad salutem, et quo ad donum veritatis in intellectu, et quo ad
donum gracie et caritatis in affectu. De quibus Johannis primo dicitur:
vidimus eum plenum gracia et veritate. Et subditur: Et de plenitudine
eius omnes accepimus. Et ita exponit hunc versum Innocencius,
in sermone allegorice intelligit, id est terram, quia ex incar-
nacione domini facta est plena misericordia eius, quibus non utitur de pre-
senti non caret veritas, nec immundus sancta dei in terra, sed incar-
nacioni. Spiritus domini replevit orbem terrarum etiam ut Ysaie vi^o
dicitur: omnis terra plena est gloria eius. Et racio quia ut dicitur
Danielis ii^o lapis abscisus de monte sine manibus factus est
mons magnus et implevit universam terram. Et ita Ambrosius
exponit addendo: id est domini est terra et plenitudo eius. Et tri-
plex maria fundat eam, et supra flumina preparavit illam, quia ple-
nitudo divine misericordie per ecclesiam diffusa est in omnes gentes,
gracia et veritas fidei diffusa est, et veritas doctrine, et dul-
cedo sapiencie, et iusticia legis divine, graciarum distinccio,
caritatis plenitudo. Et ex quibus patet quod eius multiplice penalitatum
et eorum augmento electorum stat plenitudo graciarum Christi in ecclesia.
Unde Alexander in sermone in . ponit duplicem plenitudinem, videlicet ipsius
gracie in presenti, quia pene et miserie et adversitates augentur
et non extinguntur, in qua plenitudine eorum augetur numerus electorum.
Alia autem est plenitudo glorie, que in duobus attenditur, primo
in complecione numeri electorum. De quo Apocalypsis vi^o sustinete
modicum, donec impleatur numerus fratrum vestrorum. Secundo que ad
percepcionem bonorum eternorum donorum iuxta illud Iohannis xxiii In plenitudine
electorum detencio mea. Et ex isto Thomas, ex in presenti habendo
plenitudinem donorum graciarum et aliorum que ad statum
sufficiat presentem in melius et cetera, sed perfectionem illorum simpliciter non
Thomas, nisi in futuro. Secundum vero hic est plenitudo adopcionis in spe
sed postea hic erit in re. Similiter in futuro erit plena liberacio
a pena iuxta illud Romanorum viii ipsa creatura liberabitur a
servitute corrupcionis in libertatem filiorum dei. Tunc vero
est plena liberacio a culpa. Et de hoc ~~dicat~~ erit tractandum circa
questionem ultimam. Ubi notandum ex quo divina misericordia eorum est in celo
iuxta illud psalmi Domine in celo misericordia tua, et eorum in inferno, quia
ibi est dampnatorum conservacio, que est misericordie iuxta illud

iuxta Bi[ernardum] descendo ad infernum ad eos presencia

Ercuom in misericordie domini quod non sumus consumpti / et quod quosdam
dampnatos punit citra condignum / ut dicunt doctores / et omnis mundus
plenus est misericordia / Unde quod hic dicitur misericordia domini plena est terra /
non dicitur celum plenum misericordia nec infernum / ut multi ibi dicunt / quod multis licet sit
plenus misericordia dei, loquendo de effectibus misericordie dei generalibus et communibus
/ prout supra dictum est / et infernus sit plenus misericordia dei, quo ad eius
effectum specialem / Sic in zephie pene [illegible] sunt / quod eorum
nulla non contingunt [illegible] more de [illegible] Similiter in ce-
lo est plenitudo perfectissima / prout in meditatione dictum est / Cum quia hic
agitur de illa misericordia / que principaliter in tribus consistit / videlicet in dimissione
peccati / in remissione supplicii / et in collatione boni / que ad effectum
primum [illegible] non est de [illegible] de remissione / quia multa sunt in remissione
non sunt culpas / et quod non possunt assequi salutem eternam / et in inferno
nulla est remissio peccati / nec determinatio supplicii / nec ampliori
collatio alicuius boni / Similiter in celo nec est culpa, nec est pena
Ex quo sequitur quod celum abscondi misericordia est exemptum / Patet Ambrosii
Illi qui in celo sunt non pertinet ad eorum misericordiam, licet domino an-
xilio [illegible] [illegible] / quod non vestiuntur illo carnis valetudine
in quo est frequentia errorum et illecebrarum / Ideo et celum in se
purum est / et qui in celo sunt ab omni labe peccati immunes sunt
Secundo eodem sequitur quod infernus a quo misericordia dei est alienus / Patet
est ut Ambrosius dicit / quod illis qui ibi sunt / ignibus servatur eternus
Et si demones dicantur [illegible] celi, non ideo sunt in eo quia
non dicuntur volatilia celi / celum secundum Ambrosium medium locum inter
celum et terram / videlicet aerem / qui deputatus est pro nequam spiritibus
Licet arguit in demonibus misericordiam / quod legimus in presentia dei
inter angelos celorum assistere / Ideo non est eo dicitur ut esset particeps
[illegible] illorum / quibus angeli fruuntur / Sed ut Ambrosius dicit / Ideo desunt
illi consilio / quia tunc nulla operabantur ibi temptata [illegible]
[illegible] dispensabat vias ad temptandum Job / quod et bonis angelis
[illegible] per quos et deus solet temptare homines [illegible] utrumque de [illegible]
[illegible] Ex quibus sequitur tertio / quod in solis hominibus sunt omnes
misericordie domini effectus / quia ut Ambrosius dicit Semper omnes homines
[illegible] est sol misticus iustitie Christus deus noster / omnibus enim venit /
omnibus passus est / omnibus mortuus est / omnibus resurrexit / Et
hoc ideo ut omnia peccata tolleret / Sed Ambrosius / Hominibus [illegible] ponitur
[illegible] / Et si ante adventum Christi deus sua misericordia operabatur in
hominibus / tamen plenitudo totalis post adventum servabatur / [illegible]
de halis [illegible] tractatus glosa [illegible] super illo Si vis ad vitam in-
gredi serva mandata / Matthei xix / que dicitur iustitia legis
suo tempore custodita / non solum bona temporalia / sed et conferebat
eterna / Unde iustitia legis observata in caritate faciebat
dignos vita eterna / non statim / sed de futuro secundum salute [illegible]
criminalis peccati / qui non poterat solvi / nisi per Christum / Ex quo sequitur
quod plenus remissionis effectus / Primus est tollere culpa, et pena
[illegible] non potestat [illegible] nisi per Christum / Nec dimissionis est remissionis effectus

9o 3a

Quem patres cum Christum consequebantur. Dicit enim Glosa super illo
illo Iustificatus cum qui ex fide est etc. Ro. 4. Omnia dimit-
tebantur per fidem et penam. Sed eius effectus est fruitio gloriae eterne quem
nullus potuit consequi nisi per mortem Christi. Qui ergo ante Christi mortem
moriebantur carebant quidem actuali culpa et nullam penam sen-
tiebant, sed non videbant faciem Dei propter reatum peccati originalis.
Ex quibus patet quod legis sacrificia non erant plene iustificativa
neque legis mandata quo mandata saltem iudicialibus, quia et
si impleta secundum sensum spiritualem dabant vitam graciosam, quia
sic ex fide implebantur, et intellecta carnaliter dabant vitam car-
nalem, quia non puniebantur morte carnali impletores. Iuxta illud
Ezechielis xx. Ostendi eis iudicia et dedi precepta que faciens
homo vivet in eis. Tamen nullus ex illorum impletione potuit quis
ingredi in gloriam. Et isto modo de sacrificiis accipi. Unde illud quod
in Canone dicitur: Sicut accepta habere dignatus es munera A-
bel, sacrificium Habrae, et quod obtulit Melchisedech exponit
similitudinem devocionis in offerentibus secundum genus, ut exponit
Alexander, et non ex parte oblatorum quantitate seu acceptabilitate.
Multo quippe magis et acceptabilius est sacrificium corporis et san-
guinis Christi quodcumque aliud. Unde et Hugo dicit: Inter illa in qui-
bus principaliter salus consistit, sacramentum corporis et sanguinis est singulare.
Illorum sacrificia non fuerunt Deo accepta nisi ex devocione offeren-
cium, qui cognoscentes in talibus Christum venturum figurari ipsa in
similitudine et eius reverencia offerebant. Sed sacrificium corporis et
sanguinis Christi acceptum est non solum propter devocionem offerencium,
sed eciam propter hoc quod in se continet. Et ex hiis patet quod iustificatio
Evangelii etiam in sacramentis sicut in preceptis amplior est quam veteris
legis, quia sacramenta veteris legis solum habent significacionem, sed sa-
cramenta nove legis habent significacionem et eius causalitatem, quia illam
graciam quam significant et ostendunt et efficiunt, sicut patet de sacramento corporis
Christi, quia unio quam significat et pax concordia sunt ipsius effectus. Similiter
precepta Evangelii non solum habent ostendere illam graciam qua homo
iustificatur, sed eciam habent animam disponere ad susceptionem illius gracie per Christum
gracie. Habent enim precepta Evangelii in se ipsis per quem illorum opera que
suscipiuntur illuminant racionem ad iusticiam et ordinant affectum irascibilem
moderando et concupiscibilem quodammodo ponderando, terrificat. Sed
nova dicitur sibi intus, quia ibi eius unificat, quia quod lex faciebat
timori, hoc Evangelium perficit amore. Ad quintum ergo dicendum quod plena
est gracia Dei, sed eciam homo peccator plenus est gracia Dei
hoc propter plenam adepcionem iustificacionis. Omnibus enim datur plena
remissio peccatorum. Sed quid tunc de illis qui sunt in peccatis
et quorum peccata eos precesserunt in dampnacionem, quia multi non
sunt ex peccatis resuscitati; isti enim magis videntur esse pleni
ira Dei. Sed gratia Ambrosius solvit hanc questionem dicens Christus quantum
in eo est omnibus lucet, omnia peccata tulit, in omni fide dif-

alliciunt ad inflammandum et ideo 2 Augustinus in libro de spiritu et littera vetus lex dicitur extra scribi quia perterrita

fundit. Si quis autem in eum non credit, ipse se fraudet bene-
ficio generali, per quod communi dicto illo qui sole lucente fenestram
claudit. Sol enim suam prerogativam servat, sed ille sua impru-
dencia lucis graciam ad se intrare non permittit. Sequitur pe-
ticio **doce me iustificationes tuas**, quasi diceret magnum magna est
omnia tua. Scio non possum dicere mea opera decet. Doce me scire
iustificationes tuas et facere. Dixi enim primum patri ex caritate procedit
cum iusticie et veritate in domino illud voluntati. Non enim autem
misericordia ad alicui vindictam administrare nisi innocentis dicat.
Sicut per oleum significatur species de misericordia ita per vinum timor pene pun-
gens seu timor de iusticia dei ostenditur. Et allegat Augustinus
Allegat id est filius ad hoc dicas misericordia dei magna est
multitudinis peccatorum miserebitur misericordia, etiam ab illo ci-
to proximat et qui peccato recessit nec eius. Et licet psalmista
id dixit se custodivisse iudicas iustificationes. Hic tamen petit
amplius edoceri, eo quod iustificationes dei iustificationes quecumque sunt
ad perfectum, quia hic nunquam satietas est, et hoc est quod in isto
octonario dicitur primum ponit statum esse in adversitate magis
fidens de misericordia dei quam de meritis propriis, ad quod eo fugiens
totum octonarium complet in oratione. Et hic notabiliter sed timore
octonario proposita que dicitur Heth et misericordia timor, quamvis
nondum tamen timorem de iudicando quam de hoc, ne multum ha-
beret de cautela et solicitudine in perseverando.

Bonitatem fecisti cum servo tuo domine secundum verbum tuum.
Iste est nonus octonarius huius psalmi, cui pro titulo ponitur nona
littera hebraici alphabeti que dicitur Teth. Et enim similiter
interpretatur conclusio non a bono, sicut si quis concluditur a bo-
spicio vel si quis concluditur a dei regno, prout ille fatue v-
irgines que dum emendo oleum pro inflamandis lampadibus
moram fecerunt, a sponso a nuptiis conclusae sunt, quia
non sunt admittit istud inferni, necesse est fecerunt corporaliter ...
tur. Dicit in Johannis et dicit in commoditate tua doce
me iustificationes tuas. Et subdit Remigius in hoc oris tui
super omnes cum a regno concludi, qui non est a regni lege concluss-
Interpretatur ergo conclusio non a bono, sed in bono. Et dicit ab
Ambrosio experimentum primo sicut ille in bono concluditur, quando
pro peccatis commissum de medio plebis ecclesia auctoritate sublata
lata traditur in interitum carnis, ut spiritus propria sal-
vus fiat, sicut in bono hic, quia in hoc agere penitenciam, ut
de licitis luxurie et voluptatibus secularibus se retrahat. Con-
clusio impatiens affectum simulactur et compingetur corde
illud qui compingitur concludit delectacionem, quando dum ab-
horret, concludit errorem, qui agit penitenciam, concludit
verecundiam confitendi, et abicit verecundiam satisfaciendi.

bona gradatio in me augmentando, scilicet ut post iustificationes hic est tua iniuria intelligatur predicte et operis implicatio.

Ut spem inveniret recuperande salutis. Sic certe solent esse per sed ea reconciliatos. Unde in isto Deltenario dicitur Bonitatem fecisti cum servo tuo. Quod humiliasti me. Dicit quod christo fit in bonitudinem caritas foras mittit timorem. Unde non miles qui imperatorem diligit bella propter ipsum non metuit et sic qui amas Deum omnia pericula propter eum contempnit. Sic martires quia christo militant persecutores ungulas gladios incendia non timentes regibus seviissimis seipsos obtulerunt. Sed timorem quem poterant habere ex penis excluserunt amor martirii. Unde psalmista postea declarat se fuisse in spe et desiderio beatitudinis. Cum dixit melior est et cetera. Et postea ostendit inaniter se fuisse sollicitum quo illa assequi potuisset. Sed quia videt quod non statim illam possidet. Ideo hic petit mentis sue emendatitate in pacienciam in lege domini ex multis quia sine turbacione omnia mandata custodiebat. Ibi pars mea domine. Dicit quod postea in adversis sed ad ipsum festinabat. Unde legitur ibi Funes peccatorum. Dicit quod recurrebat ingruentibus malis ad orationem vigilantiam ibi media nocte. Tercio quod sic dispositus multis habebat consolationem. Propter hoc bonorum supportatores propter bonorum quidem in ipsum participes ego sum. Hic eciam ostendit psalmista per actum suum ulteriorem ex gracia actionum habendo respectum ad gratuitatem divine bonitatis recognitionem. Vel gratiarum actionem sequitur. Nostra gratiarum actio est de habilitate bene operandi seu merendi, quia multis modis ostensum est quales homines habiles sunt ad multa emulanda. Hic ergo agit de cognitione mali boni, quia si non fuisset perfecti boni recognitio de facili in operando posset precipitacio evenire. Et modo quod est pro dilectione tercio. Ut propter diversorum donorum multiplicatione arguit magnificencia Dei propter dispositionem in hominibus ad suscepcionem requisitam. Unde homo argumentum ex hoc Deus, quia ut patebit in bonitate voluntatis multiplicibus bonorum. Ibi fecisti innuitur excellencia Dei dantis. In servo tuo innuitur dispositio accipientis. Et omnes septem virtutem declarant omni predictorum titulis. Et in oppositum argumentum quia deus dona sua dedit indispositis peccatoribus et indignis, peruntur nisi iustos et iniustos et filium suum misit non pro iustis sed pro peccatoribus. Contra dico quod non est opus valentibus medicus sed male habentibus. Pretera venit de maximo facto et dono Dei. Sciendum autem quod licet quia primo agit de recognitione bone divine bonitatis et experiencia. Ideo orat ut sibi dactur cognicio intimior bona ibi Bonitatem et disciplinam. In prima parte facit quatuor. Ideo primo ostendit donum preciositate quia bonitatem. Ideo

Primo agit gratias de beneficiis gratuitis collatis. 2° de bonis ubi Manus tue domine fecerunt me. Prima pars subdividitur in tres partes. In prima recognoscat sibi beneficiorum exhibitam. 2° exhibicionis radicem pure originis. 3° exhibiti utilitatem. 2a ibi Bonum est mihi quia humiliasti me. 3a ibi Bonum michi quia humiliasti me. Prima in duas. Quia primo commendat beneficiorum in generali. 2° explicat eciam in speciali ibi quod humiliasti. Ad hoc prima in duas. Quia primo regraciat summe bonitati. 2° petit ampliorem ibi Bonitatem et disciplinam. In prima facit quod

Per quam posset pro tedio ex parte illam invictis omnibus condicionibus excludit esteriorem accidiam tedium et corporis ut sit se gerat in lege psalmista audit esse in lege

Nota

dantes potestatem / quia fecisti secundum recipientis condicionem / cum dicatur
cum servo tuo secundum David verbum / cum glossatur versum hunc. Alaudo
secundum hoc primo exponitur in persona totius generis humani / cui deus deus
non solum fecit bonum ut alios creaturas / sed ex bonitate contulit / scilicet
ymaginem suam quam in modo sunt divini et sine constituit iuxta illud omnia
subiecisti sub pedibus eius. Secundo fecit eum superiorem aliis inferioribus
creaturis / scilicet homo est excellentior ordinatus in ipsis. Ex quo
arguitur quod ad similitudinem dei perficitur quod homo est volens. Sic non in-
ferioribus preest / et participat cum volentibus creaturis superioribus
secundum illud Porphirii. Rationales nobis sumus et dii. Ex hoc
enim homo quod potest esse serenus, quod potest esse sapiens / quod dominator
potest cognitionis addit / et multa [illegible] et adinvenire. Ex inde
enim facta est homo ad similitudinem dei. Secundo quomodo homo habet li-
bertas arbitrii in homine, est ex dei bonitate / ex inde enim
habet boni et mali discretionem / ex inde habet electionem / ex inde habet
quod utrosque potest esse [illegible] hoc enim dicitur esse factus ad ymaginem
dei / secundum ipsum potest esse particeps divine cognitionis / et gracie et eterne
glorie potest esse beatus. Deus hominem ad se ipsum. Ex quo
arguitur quod casus hominis in culpa non minuit circa ymaginem similitudinem
divinam. Ex inde enim apparuit / quod homo est dominus suorum actuum
/ et quod deus eum non necessitat ad unum oppositorum / et [illegible] posuit
agere contra naturam suos / ex inde illa dei bonitas manife-
stata est / quia deus mala patitur / quia malis bene utitur
quia ex malis bona eliciat / et quia mala ad ordinem
ponit. Et inde est ostensum / quod hominis malicia nequivit obstare
fonte pietatis divine / quin [illegible] effluat / scilicet homine peccante
deus statim cogitavit reparare eum reparatione. Unde et ipsis prothoplastis
hominibus fecit clamare redempcionem futuram / et in filio suo
complevit eam. Et sic exponitur hunc versum in novitate in
sensu allegorico. Deus / unde deus [illegible] maiorem
bonitatem ostendit / scilicet tunc / quia filium suum fecit sibi servum / ut
liberaret id est a miserabili servitute. Ex hoc enim homines fecit
liberos peccato / [illegible] homines [illegible] efficit filio suo fratres. Ex hoc
homines qui erant servi fecit in filios. Unde secundum verbum meum
scriptum est / et [illegible] in nobis deus dedit eis potestatem filios dei
fieri. Hanc ergo bonitatem fecisti servo tuo [illegible] scilicet toti generi
humano concessum circa peccato / sed fecisti misericordiam cum
servo tuo / scilicet humano generi servebat deo [illegible] sub
lecto sibi [illegible] creatoris magis quam alie creature / scilicet
creatoris sui lucidiorem habent cognitionem. Ex hoc contra ista
tua [illegible] hunc versum secundum divinam predestinacionem [illegible]
[illegible] deus ab eterno pre ordinavit fieri [illegible] Christus [illegible]
dicitur predestinatus filius dei [illegible] carne [illegible] secundum illorum

manifestacionem / quia deus dignatus est de redempcione hominibus
per ordinatis innotescere. Unde Luca dicendo eciam illius quia
deus factus est homo. Allegat idem illud ysaie. Cum fideles inve
niant. Vel propter immensas divicias promissionum / quas ysaie hec eo
rum sentencijs non reclamant. Unde Johannes primo de eius vitis premissis
facta, eo quod in ipso suo adventu divinas promissiones impleret
in qua impletione vitas apparuit. Secundo habet honorem in persona
Christi / quia in forma humana verus erat filius dei / factus
enim erat patri obediens usque ad mortem crucis. Ex quo clare
quod filium dei incarnari non prejudicat in aliquo divine volun
tati / Tercio / quia eciam quamvis filius dei nil amisit sed novam
nec divine potestatis. Et Exinde cum ipse qui erat dominus omnis cre
acionis servum fecit. Exinde homines ad cognicionem dei quam
iam amiserant reduxit. Exinde hominem qui a deo erat e
longatus cum deo univit. Ex quo ulterius sequitur quod Christum hominem
iudicio contemptari attestabatur divine potestati / Sicut enim in
incarnacione datus erat sibi spiritus non ad mensuram / Sic in
iudicium iniquum et dolosum / cum se subiecerit iuxta illud Petri
in Canonica / tradebat iudicanti se iniuste, non fuit sine p
macione. Exinde enim Christus meruit iudiciariam potestatem
et in signum istius / cum iudicabatur dixit Amodo videbitis
filium hominis sedentem a dextris virtutis dei / et venientem
in nubibus celi. Quarto eciam sequitur / quod bonitas dei suffo
cata non erat in crucifixione Christi. Illud enim quod Christus in cru
ce pendens clamat dicens Deus ut quid dereliquisti me
non resonat / quod divina potestas eum in penis reliquisset illa
in cruce pendens effundebat pietatem, utputa per oracionem facta pro
inimicis / utputa per remissionem peccatorum data latroni / utputa per
commendacionem matris discipulo. Et ergo verus deus qui erat
simul creacionem / deus qui erat suus unionem / licet eum in penis
reliquerit / tamen quamvis Christus sensus est iniuriam suo corpore
illa quam quo erat in penis derelictus advenit sibi quod nunquam
dereliquit suos iuxta illud Actuum ultimo Vobiscum sum usque ad consummacionem
seculi. Quinto quamvis eciam quod deus et in morte filio suo
exhibebat bonitatem / quia quamvis venit ad sui nominis exal
tacionem. ut apostolus dicit Christus factus obediens patri usque ad
mortem crucis. propter quod et deus exaltavit eum / et dedit
illi nomen / quod est super omne nomen. Dicat ergo Christus in
sua persona Bonitatem fecisti cum servo tuo. Loquitur ad
patrem, qui eum ex utero servum fecit sue formacionis
sue voluntatis et salutis humane iuxta illud ysaie Servus
meus es tu, in te gloriabor. Unde Christus quando in medio
discipulorum vocat se ministrum serviebat in humano genere
predicacione / miraculorum operacione et exemplo vite. Et ut

Aug. dicit: Quicquid deus in homine fecit faciebat, propterea faciebat michi ergo servo tuo fecisti bonitatem, non dicit
bonum ad innuendum istius bonitatis, quia deus sibi fecit pluralitatem et excellenciam, quia xpistus omnia que deus fecit sibi
non solum sancta dicuntur sed sanctificacio, non solum iustus sed
iusticia, non solum sapiens et verus sed sapiencia et veritas [illegible]
Et hec omnia et alia fecit [illegible] verbum suum, quia secundum quod est
demonstratum in septimo [illegible] filius hominis vadit, sed in
omnibus additis et premissis sicut scriptum est de illo. Circa 3
sub isto exponitur de ipso David, nam David petiturus a deo
gratiam, primo captat benivolenciam, gratias agens de acceptis
ut dignus possit fieri accipiendis. Dominus bonitatem fecisti
cum servo tuo, servus enim ego tuus sum et filius ancil-
le tue. Similem confessionem David fecit, 2 Reg. 7 [illegible]
[illegible] dicit deus servum tuum, secundum cor tuum et iux-
ta verbum tuum fecisti omnia magnalia [illegible] suo xpistus nasce-
tur. Ex quo arguitur quod bona temporalia sunt non recogno-
scende bonitatis divine, sunt enim dona a deo data gratis
non propter hominum merita. Et Aug. dicit: Si homo deus sibi non da-
ret, videretur ei esse offensus, si ergo [illegible] offensus, non non
dat [illegible] ex opposito, non dat propterea ei videtur. Et patet quod ex-
inde quod temporalia bona non sunt intrinseca acciones virtuose,
et sunt adminicula ad bona excellenciora, quia ad bonum pacis
et concordie, ad peccatorum remissionem et adeptionem vite eterne.
Cum ergo deus facit bonitatem cum homine, quando dat ei temporalia
bona, per suis [illegible] accedens, sed cum [illegible] propter temporalia non conti-
[illegible], magis deus [illegible] [illegible] dedisse ex sua iusticia. Ex
[illegible] [illegible], quia deus [illegible] qui [illegible] bene utuntur, largitur
maiora. Ps. Divicie si affluant, nolite cor ap-
ponere, quia dixi nolite sistere, idest nolite velle quiescere, no-
lite [illegible] pro magno reputare, quia non [illegible] deus dat ista
ut [illegible] effectus contenti, sed [illegible] vocat ad maiora. Ex
[illegible] [illegible] [illegible] mentis [illegible], qui temporalia preferunt
in [illegible] dilectionis, contra Greg. in Registro epistola
[illegible]: Cum deus viderit hominem habundare in
temporalibus, intellectum [illegible] que dei sunt tuere cum, et faciat
que sunt eius, idest quod pertinet ad salutem eius. Et sic fecit cum
David quia ex quo illos quos exterius turbabat, non admi-
tebat, sic in exterius, et sic per [illegible] prelate ordinata
ex semine eius salute. Unde deus quia salutem [illegible] homi-
nis constituit nasci salvatorem [illegible], quia
David in omnibus que agebat fidem habuit [illegible]
[illegible] Greg. dicit, fecit [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible]
[illegible] [illegible] das salutem regibus [illegible], quia David
homines ab infidelitate reducebat, et [illegible] oblata

Cum [illegible] sicut David [illegible]
regum [illegible] David [illegible]
[illegible] [illegible] David [illegible]
[illegible] [illegible] de
semine suo

regiminis

9a p

pro iusticia contempnebat et in suo conspectu humilio
catur ideo deus constituit eum gubernatorem efficientem gentis
sue iuxta illud David humilitate sua consecutus est regni sedem
in scriptura. Et hec sibi a domino deo facta fuisse testatur dicens
Bonitatem fecisti, i. bonitatem scilicet multiplicem fecisti scilicet au-
gendo et dilatando. et hoc cum servo tuo qui omnia faci-
ebat ad honorem et gloriam tuam secundum verbum tuum i. secundum man-
datum tuum, vel secundum institutum tuum, vel secundum angelicum documentum.
Hiis ita propositis ponitur conclusio, magnificencia dei
non solum apparet ex creatione rerum, nec solum ex operatione mira-
culorum, sed etiam ex multiplici dimissione dolorum. Hanc conclusio-
nem scilicet quod primo ponitur (Item magnus est tamen scilicet in creatione et
faciens mirabilia in miraculorum operatione, tamen est deus solus scilicet
in donorum dimissione. Explanatur ergo secundum quod [illegible] istorum.
Et primo de creatione dicitur i. [illegible] quod magnificencia recipit
nomen ex magnitudine operum. Et quia magna sunt opera
domini, exquisita in omnes voluntates eius, ut in psalmo
dicitur, videtur ergo quod ex creatione rerum arguitur magnificencia
dei. Unde in libro Sapientie dicitur, a magnitudine rerum et creaturarum
creator poterit cognosci. Ex quo sequitur quod omnipotencia dei
sine magnificencia attestatur ratio, quia omnipotencia ponit cre-
ationem omnium rerum ex nichilo, eo quod creatio ut dicit Algazel
in septimo [illegible] est actus infinite omnipotencie. Secundo sequitur quod magni-
tudo operum sine ordinatione non arguit magnificenciam dei
[illegible] si divine potencie deesset sapiencia, cuius est ordinare, non
diceretur omnipotens. Hoc enim sibi deficeret, quia sapiens non
faceret, et sic nec ordinate, cum tamen omnia que a deo sunt
ordinata sunt. Ex quo sequitur quod bonitas divina que im-
mensa dicitur, quamvis magnificencia dici esse non potest, licet si in
creaturis non esset bonitas, quia divina profluens bonitate
non recipitur et in creaturis pondus [illegible] recipientur [illegible] et
sic eorum distinctio et ordo. Ex quibus [illegible] quod divina ma-
gnificencia est incomprehensibilis. Unde Hugo in libro soli-
loquiorum dicit: divina maiestas et deus deorum et dominus
dominorum, inenarrabilis, inmirabilis incogitabilis, cuius
potencie non est finis, cuius sapiencie non est numerus, cuius
bonitatis non est modus, ad cuius nutum omnia obediunt,
cuius excellencie omnes adorant angeli, et omnis magni-
ficat creatura, ex quo ergo [illegible] sapiencia potencia
et bonitas incomprehensibilia sunt, ergo et magnificencia,
scilicet quia [illegible] quia sicut magnificenciam dei [illegible] ut dicitur
in corinthios. Et hec profitetur propheta dicens cum servo tuo

tibi ex iure creacionis subiecto / fecisti bonitatem . i. magnifice mecum
creaturis collocasti homo n. ex creacione maiorum bonorum cuius
est sed a(nim)e creabiles / Secundo hoc quod probatur de miraculorum operacione / Nam miracula
sunt magna dei opera procedunt ex dei omnipotencia / quia ut
dicit beatus Thomas miracula fiunt virtute supra omnem naturam / Unde in psalmo
dicitur / Qui facit mirabilia magna solus / Secundo miracula in nobis fiunt
discrete / et illa sapiencia eius non est in nobis sed beatus Thomas quia sic
fiunt supra naturam quod non contra naturam / quia quod creatum fieri et
cum creaturis quicquid deus vult fiat sit supra certum modum non hic ...
/ quia ab inicio creacionis deus potenciam obediencialem indidit omni
bus operibus suis / Non ergo agit contra naturam / ignem non urere / aquam
restituere / solem retrocedere / ignem descendere / asinam loqui etc. / sed erat
supra / Secundo miracula fiunt cum magna suavitate / quia videns homo
illud fieri quod natura non potest et eius causam invenire non potest / miratur et
querens causam / et non inveniens in natura querit supra / et inveniens quod
miracula sunt dei perfecta opera / dei potencie subicitur / eam quam laudat
et veneratur / et ita iudei videntes illa mirabilia / que deus fecit e
ducendo eos de egypto / qui eciam inimicos suos viderunt mortuos deferunt
cantemus domino gloriose enim honorificatus est / Ex quo sequitur quod
in operibus miraculosis divina virtus secrete operatur / Racio huius
quod admiracio est de causa miraculi / et ad illam duo concurrunt
Primum est causa illius quod fit . quod fit quod illa ignorat / Secundum
quod ... secretum est / Tercio sequitur quod aliqua fiunt per divinam
potenciam / que modo naturali fieri non possunt / et hoc beatus Thomas dicit procedere
ex obediencia potenciali / quia quelibet creatura obedit suo creatori
Et ex inde beatus Thomas elicit primo quod aliqua res est in potencia ad di
versa secundum habitudinem ad diversos agentes / Secundo quod in natura nulla
fit violencia tamen fiunt in ea miracula / Racio quia et in quolibet naturali
re ordo est ad omnes causas superiores / Tercio quod cum miraculum
fit non tollitur ordo cause ad suum effectum / Unde in igne fornacis
remanebat ordo ad comburendum predictos licet tunc non combure
ret / Sed ideo ex hiis deum facere magna que operatur miracula
et inde convenienter magnificum apparet / Dicat ergo iste boni
tatem fecisti cum servo tuo / quia multa cum ipso david deus fa
ciebat / ad que videbatur de natura non habere potenciam / sicut quod de pa
store electus est in regem / et quod ipsum adhuc puerum fecit demonem
a saule per cytaram repellere / et quod ipsum nescientem uti armis bellicis
et vincere illum Goliath maximum bellatorem / et sic de aliis multis
et omnia tamen ubi sunt / quia quomodo deus disposuit / sic faciebat
tamen ... Tercio hoc canticis probatur de multiplici suorum donorum
divisione / et quia est divisio operacionum / et est divisio ministracionum
est divisio virtutum / et quod quelibet a deo esse magnifice / quia
quodlibet illorum attestatur magnificenciam sue bonitatis / deus bonitates divi
sit in creaturis / quod non eo modo sicut eius / Secundum Augustinum quia deus
est bonum summum / est bonum incommutabile / est bonum nullum habens
defectum nec potens habere profectum / Ex quo sequitur quod

quod tamen miraculum apparet / quilibet quod fit debet fieri / et notum est quod utrumque istorum quidam

Differens est bonitas dei ad creaturas quia deus ut aug. dicit in
libro de ~~(?)~~ perfectione iusticie secundum bonus est / creature autem non se
ipsis / sed quia bone facte sunt / sed quia boni dantur participant / sed
quia bono adherent / Unde creaturas ad perfectionem provehit condicio
creatoris / Et inde opera dei magna dicuntur iuxta illud Magna opera
domini / Similiter si est ministracionum diuersitas tamen quod et homines di-
cantur dei cooperatores / non inde dei omnipotencia minuitur
eo quod deus omnia per creaturas operatur hec enim que in se sunt sunt
ad ministracionem / sed auctoritas est tamen deum omnipotentem / non enim
auctor sit ipse est qui facit / Ex quo eciam quod nichil in mundo fit quod
deo providente non fiet / Et aug. super gen. ad litteram libro viii ponit
duplicem providenciam dei / unam in naturalibus / aliam in vo-
luntariis / quia si quid concipitur / nascitur / crescit senescit
comedit et quicquid aliud in rebus geritur exteriori / vel inte-
riori motu / dei providencia geritur / Secundum quod terrestria re-
ctoribus diriguntur / si quis autem docetur et discit artes
quibus agros colere / societates miscere / ut bonis et per malos
consulatur / Est hec providencia secundum locum / et de homine exemplificat
dicens / si nichil corporis sit / si augetur / si deficit / hoc est
naturale / sed sibi modo victum querere / et tegumentum et curacioni
eius consulere / hoc voluntarium / Sic erga animam naturaliter
agitur dum vivit sentit et intelligit / sed voluntarie si quid
sentit et discit / Et inde deus dicitur magnificus / et magna
faciens / quia omnia operatur in omnibus / Et similiter glosa
hec dicunt possent de operacionibus virtutum / Magnificencia
enim dei ex operibus / alii quidem datur operacio virtutum / alii
operacio sanitatum / alii sermo sapiencie / alii sermo sciencie
alii interpretacio sermonum / alii genera linguarum etc. / quia
enim istorum elaboracio magna est / et per miracula homines
absurdus deum magnificum ~~(?)~~ ostendunt / Et ideo hec
aspiciens propheta dicit / Bonitatem fecisti cum servo tuo / ut
in omnibus hiis deus in propheta suo ostendat ~~sapienciam~~ ma-
gnificenciam ultra alios homines / Unde ad creacionem respi-
ciendo david dicitur manu fortis / et aspectu delectabilis
respiciendo ad miraculorum operacionem / david est iustificat
a peccatis / et ex peccatore ad maxima devenit / Sicut iuxta
illud super omnes docentes me intellexi / ymo venit ad tantam
graciam prophecie ut se fateatur / plus omnibus divinas re-
velaciones recepisse / Similiter respiciendo ad dimissionem donorum
david fuit excellencior ad ministracionem gracie. Et
et in virtutum operibus erat efficacissimus / In hiis ergo omnibus
deus facit bonitatem cum servo suo / Certa littera sic ~~(?)~~
de bonitate moralis virtutum moralium / In qua quidem quod
est / creatum / est / difficile magnificum / amabile ac utile

Omnia viri virtuosi in omnibus ad perfectos maiores ascendunt / quia ut policraticus dicit libro septimo capitulo ultimo [illegible] virtuosis hominibus est vitas / illam diuidit in cognitionem variorum et magis / scientias est virtus in hominem, illam diuidit in operationes [illegible] sunt operationes virtuose inter illas ponderat que sunt potiores / quibus laborantes vitam totam deducunt in iocunditate / iocunditate in suauitate / et omnem amaritudinem rerum presentium temperant / spe mercedis futurorum. Ex quo ergo primo apparet [illegible] ascensionum nimis et hominibus insistendi secundo Wilhelmi / quia sine eis / nec est perfectio / nec per perfectionis. Et dicit Cicero clemencie illustrabit sine virtutibus quicquid est sincerum quod quod non defectiorum / Quicquid status felicioris deficit in ipsum ut sic quasi stella matutina fulgeat [illegible]. Ex quo ulterius habetur / quod status quietis haberi non potest sine in rebus publicis sine priuatis / nisi comprima virtute / quia virtutes vnitate que[-]runt / integritatem sollidant / ostendunt sinceritatem et sanctitatem manifestant. Primo ut diuidit Wilhelmus virtutes sunt scilicet mundi pusilanimes / equantes alendi / impetus consulendi. Et est tam ardua, quod virtutem moderamine non possit [illegible]. Ex quibus ergo quod virtutum perfectionem oritur felicitas humane vite. Unde [illegible] virtutes sunt quedam anime pulchritudines / similitudo ymago diuine voluntatis / custodia salutis regula [illegible] misterii / ex christo [illegible] vicii / et [illegible] iniurie / pena [illegible] consumit potentibus non solum pugnando sed et moriendo / magna que bonitate domino deo fecit ad hoc / quia cum diuidit ad statum virtutis sine quibus in creacione marcescunt / bona temporalia nocent. Licet homo omnibus careat [illegible] passionibus distractus diuinis operibus [illegible] assiciens dicit bonitate [illegible] cum serno tuo. Omnes sic deducti / ponitur [illegible] concedo / licet pro qualibet virtute / [illegible] hac tibi pro caritatis assertionem deo sunt grata actos responde / quia secundum Augustinum est forma omnium virtutum secundum Gregorium est [illegible] omnium bonorum. Secundum [illegible] est [illegible] omnium [illegible]. Secundum [illegible] est plenitudo omnium. Et [illegible] tas in omnibus donis dei [illegible] / ita ut [illegible] dicta sit [illegible] [illegible] audis quod [illegible] est / quid amplius dici potuit [illegible] aliud [illegible] scripturis de caritate audiendum / nisi [illegible] voce spiritus sancti deus caritas est / nichil aliud querere debemus. Et [illegible] quid preciosius / quid luminosius / quid firmius / quid securius / quid vtilius / adde ceteris bonis caritate / et [illegible] omnia / detrahe caritate / et non prosunt cetera. Et [illegible] exponit Ambrosius / quia vbi [illegible] bonitate / ibi [illegible] [illegible] iocunditate. Prima ut [illegible] dicit quicquid

[illegible] omelia [illegible] Iohannes [illegible] caritas est radix omnium bonorum / Augustinus [illegible] / [illegible] caritas peccata remittit [illegible] deliciis [illegible] caritas filius dei efficitur, [illegible] Iohannes [illegible] dedit eis [illegible] filios dei fieri / [illegible] omnes virtutes [illegible] est [illegible] caritas [illegible] ad finem [illegible] caritas alias virtutes nichil esse [illegible] in omelia [illegible] caritas radice [illegible] medulla, flos, folium et fructus / Sic a radice caritatis que [illegible] dei et proximi [illegible] medulla [illegible] flos bone affectionis / folium boni locutionis / fructus bone operacionis

[illegible] Iohannes [illegible]
Vbi caritas est quid est quod possit deesse / vbi caritas non est, quid est quod possit prodesse / [illegible] vbi est dilectio ibi [illegible] [illegible] et [illegible] vbi dilectio [illegible] ibi [illegible] dilectio dei [illegible] non diligit deum non diligit [illegible] [illegible] secundum apostolum qui adheret deo [illegible] [illegible] omnes virtutes [illegible]

mente concipitur / ore profertur / scripta ostenditur / caritate in hac est dulcis / que si talis est, cum concordat qualis est in hac

Ex quo habetur quod sine caritate haberi non potest iocunditas vite hec de intencione Ambrosij circa istam litteram. Primo secundum Augustinum de iocunditate in bonis temporalibus certum .n. est quod multa corporalia delectabilia sunt sicut ut Augustinus dicit in libro de verbis domini. Libus delectat esurientem lux solaris diffusio tenebras oculorum / suavis vox auditum aurium / et omnia que pertinent ad voluptatem carnalem et hec et bonis et malis accidit quia et bone et male esse possunt. Sed Ambrosius dicit multa videntur hic esse iocunda que non sunt / quod expressit sicut luxuria videtur iocunda sed consumpto patrimonio amara est libido cum fervet dulcis videtur sed exercranda sit cum proditur / multa bona dicuntur vivis estimacione, quia ad usum pertinent / sicut honor potestas pecunie et alia / sed tamen non sunt vera bona, quia defectus pro esse non possunt / non certum est quod in talibus potest quis vere delectari sine caritate. Secundo Ambrosius dicit quod illa est vera iocunditas, cum quis virtutum subsidijs pro meritis cumulandis gaudet se esse munitum / non notum est quod gaudium de virtutibus in profectum meritorum sine caritate esse non potest, eo quod forma meritorum in omnibus est caritas. Et quomodo sequitur quod nulla virtus potest esse utilis sine caritate. Et iste de utilitate, quo ad assecucionem ultimi finis. Racio. Beatus Thomas 2a 2e questione 23 articulo 7o. quia sola caritas ordinat hominem ad illam assecucionem, quia hec est disposicio perfecti ad optimum ~~[illegible]~~ nichil in prodest. Item alie virtutes concludunt quod sunt vere virtutes. Dicitur Sapiencia 8o sobrietatem et iusticiam docet prudenciam et virtutem quibus utilius in vita nichil est utilius hominibus / multa .n. sunt bona particularia, ad que virtutes ordinat hominem / multe n. sunt virtutes que tamen non tollunt peccatum mortale sicut fides spes ~~[illegible]~~ et huiusmodi. Ex quibus actus boni in suo genere eliciuntur. Tamen actus tales non sunt perfecte boni. Ponit B. Thomas similitudinem dicens. Sicut non potest esse perfectum cui deest estimacio de primo et maxime stabili principio. Sic non est vera virtus cui deest sibi debita ordinacio ad ultimum finem que est solius caritatis, quia sic se habent fines in agibilibus sicut principia in speculativis. Ex quo sequitur quod sine gaudio spirituali esse non potest qui est in amore dei. Racio quia ubi ponitur causa ponitur et effectus. Caritas autem que diffunditur per spiritum sanctum in cordibus est causa gaudij. Iuxta Apostolum Non n. regnum dei est esca et potus sed iusticia et pax et gaudium in spiritu sancto. Et ideo advertendum circa hoc quod sicut caritas ad duo respicit, scilicet ad deum et ad proximum, ita circa

Caritas namque est mater et forma virtutum / ... eam imperat et movet actus omnium virtutum ... ut dicit Ambrosius ... sicut ... forma virtutum ... ut dicit Ambrosius ... caritas ... sine forma ... Caritas ... bona ... sicut filios diligit ... sine dolore ... simplex est ... patiens ... angelorum ... patriarchas ... salutis ...

Et ideo quod ipsa omnes perfecciones includit ... apostolus ad Cor. 13 ... caritas ... que est virtutum perfeccio ... non est fugax, non est tepida, non est turbulenta, non est mutabilis, non est temeraria ... fuget ocio ... non est iners ... non frangitur negocio ... tepiditatem ... non est turbulenta ... convenienter ...

quia amoris que non frangitur negocio ... non est fugax / non est pigra / ... non est iners ... fuget ocio

quod non est mutabilis / ut audit audienda et non audit non audienda ... quod non est temeraria. Septimo fugit fugienda quod non est fugax. 8o est moderatrix vocis quod non est preceps / Nono inflammat et elevat ... quod non est iacens ... Augustinus de laudibus caritatis / In caritate non parvus est dives et sine caritate omnis dives est parvus ... quia quod non habet caritatem nichil habet ... per apostolum ad Cor. 13 ... ibidem ...

... ipsa est alijs dominis preciosa ... quod ipsa est omnium bonorum ... virtutes / ... ipsa sola ... ipsa ... caritate quia numquam excidit hic

✗ Et ad hec vadit apostolus ... dicens ... virtutes ... caritas ...